FLACĂRA

27

Anul XIII nr. 27 (475) — 4 iulie 1964

A FUMA SAU A NU FUMA

Pe marginea Dunări

Jamaica, insula contrastelor

Biblioteca județeana
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

ZIUA ÎNVĂŢĂTORULUI

de Aurel BARANGA

In anul 1931 o delegaţie de învăţători famelici cu salariile neplătite de luni de zile se prezenta într-o legitimă audienţă la primul ministru al acelor vremi, el însuşi cărturar. Răspunsul primit a fost : „Cine n-are ce mînca să se arunce în mare". De la această incredibilă sentinţă şi aceste incredibile timpuri, pînă la situaţia de astăzi a învăţătorimii noastre, distanţa, incalculabilă în unităţi clasice, e dată de însăşi revoluţia socială şi culturală petrecută în ţara noastră în ultimele două decenii. Am avut prilejul să mă întîlnesc cu învăţătorul zilelor noastre, de nenumărate ori, cu prilejul drumurilor făcute prin ţară, prin sate, prezenţa lui activă acolo, desfăşurată pe planuri multiple, impunîndu-l ca pe un factor de o deosebită însemnătate nu numai în cadrul intelectualităţii săteşti, dar în viaţa generală, clocotitoare din jurul lui. Satul socialist în permanentă dezvoltare economică şi culturală, univers trepidant, ridicînd în fiecare zi probleme noi ce cer soluţii inedite, era firesc să-l solicite şi dincolo de perimetrul şcolii, al unei şcoli care nu se mai mulţumeşte să predea socotitul şi citirea, ci a devenit un focar de cultură socialistă pentru elevi ca şi pentru părinţii lor. Celor care n-au trecut pe acolo poate că termenul li se va părea îndrăzneţ sau exagerat, dar şcoala satului s-a transformat într-un soi de universitate locală complexă, în cadrul căreia învăţătorul deţine catedre multiple de o covîrşitoare însemnătate şi răspundere.

M-am nimerit în cursul drumurilor mele uneori ziua la orele de clasă şi m-a uimit depărtarea ce desparte predarea „azbuchei" de odinioară de lecţiile predate acum. Lecţiile ajung la înţelegerea copiilor pe calea unei experienţe pedagogice ştiinţifice, legată de predarea materiei nu de exerciţiul unei încorporări papagaliceşti bazată pe folosirea mecanică a memoriei, ci pe o referire permanentă la concret şi la viaţă, astfel ca elevul să priceapă şi nu să ţină pur şi simplu minte. Astfel înţeleasă activitatea învăţătorului, dascălul de altădată a devenit un învăţător nobil în adevăratul sens al cuvîntului, intelectual luminat de o filozofie care îl înarmează şi-l ţine la curent cu cele mai noi cuceriri ale ştiinţei. Iar elevii şi părinţii beneficiază în egală măsură de acest imens reflector, mereu incandescent, care e şcoala de astăzi. Legătura dintre învăţător şi viaţa economică a satului e dintre cele mai strînse, fiindcă activitatea în permanentă desfăşurare a gospodăriei colective pune la ordinea de zi chestiuni la care ştiinţa învăţătorului şi experienţa lui constituie, de multe ori, ajutoare de nepreţuit. Nu m-am mirat cînd l-am găsit în tovărăşia socotitorilor sau a agronomilor, în discuţii aprinse pornite de la întrebări imediate. Şi m-am obişnuit cu gîndul că, poposit seara, îl voi găsi la cămin, acolo unde începe, cu aceeaşi abnegaţie, activitatea culturală la care participă. Aici l-am descoperit pe cele mai diverse posturi : de conferenţiar, de conducător de cor, de regizor al echipei teatrale, de animator entuziast al formaţiei de dans, l-am văzut jucînd el însuşi teatru sau comentînd public filmul de curînd proiectat, cu pricepere şi pregătire de critic avizat. Am purtat ore întregi discuţii cu acest învăţător al zilelor noastre, tînăr crescut în ochii noştri, şi m-a uimit întotdeauna universul preocupărilor sale, sfera vastă a problemelor pe care le cuprinde : ştiinţă, filozofie, literatură, muzică, sport. Ultima dată am stat de vorbă cu un învăţător cu prilejul vizionării echipei sale de teatru, ajunsă ulterior la încununarea finală în cadrul unei întreceri republicane. Am discutat o noapte, interlocutorul meu trecînd cu o uimitoare informaţie de la roman la medicină, de la ultimele cercetări în domeniul fizicii nucleare la curiozitatea lui de a afla ce se mai petrece în teatrul mondial. M-a surprins şi nu mi-am putut cenzura întrebarea mea sinceră : „De unde ştii dumneata atîtea şi de ce ?" Mi-a răspuns descumpănindu-mă prin simplitate : „Trebuie să ştiu. Mă întreabă oamenii". Şi am înţeles că acest „mă întreabă oamenii" e şi el un semn al civilizaţiei socialiste. Învăţătorul de astăzi e o coloană de marmură al acestui măreţ edificiu. Iar ziua lui, ca pe vremuri la anticii greci, un prilej de sărbătoare pentru cetatea întreagă, fiindcă e „ziua înţelepciunii".

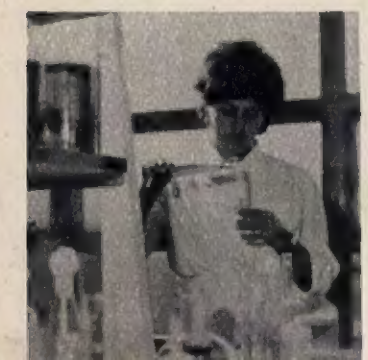

COPERTA NOASTRĂ

În laboratorul Fabricii de medicamente Bucureşti.

Fotografie de Hedy LÖFFLER

Răspunsul celor ce muncesc

Uzinele „1 Mai" Ploieşti. Angajamentele colectivului de muncitori, ingineri şi tehnicieni, luate în cinstea celei de-a XX-a aniversări a Eliberării, prind viaţă în ritmul viu al întrecerii care a cuprins toate secţiile. La turnătoria de oţel, de exemplu, obiectivul principal — calitatea — este urmărit cu cea mai mare atenţie. Încă din primele luni ale acestui an, procentul de rebut al pieselor turnate a fost redus la 2,98% (limita minimă specificată de normele tehnice fiind de 3%). Stimulaţi de recenta Hotărîre a C.C. al P.M.R. şi a Consiliului de Miniştri, privitoare la mărirea salariilor, la reducerea unor cote ale impozitului pe salarii şi la creşterea plafoanelor de salarii în funcţie de care se acordă alocaţia de stat pentru copii, muncitorii, inginerii şi tehnicienii din întreaga uzină analizează cu minuţiozitate căile şi metodele reducerii la maximum a preţului de cost al producţiei. La secţia sape de foraj, colectivul se preocupă în mod deosebit de prelungirea duratei de funcţionare a reperelor ce se execută aici. Iată-l în fotografie pe sudorul Constantin Barbu care lucrează la încărcarea cu oţel extradur a sapelor de foraj.

În moderna filatură din Tălmaciu, pitorească așezare de pe rîul Sadu, recenta Hotărîre a C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri cu privire la majorarea salariilor a fost salutată cu o deosebită satisfacție. Primind vestea că textiliștii vor beneficia printre primii de prevederile Hotărîrii, colectivul acestei întreprinderi și-a încordat forțele și, luni 29 iunie, la terminarea primului schimb, a avut satisfacția să ia cunoștință de faptul că planul producției globale pe primul semestru a fost îndeplinit.

Filatura și fabrica de ață „Firul roșu" din Tălmaciu s-a angajat inițial să depășească planul producției globale pe acest an cu 600.000 lei. Un nou angajament a majorat această cifră la 900.000 lei, dintre care 700.000 pînă la 23 August, în cinstea marii sărbători a celei de-a XX-a aniversări a Eliberării. Răspunzînd grijii arătate de partid și guvern, textiliștii din Tălmaciu și-au depășit și acest angajament sporit : pînă la finele lunii iunie ei au dat peste plan produse în valoare de circa 720.000 lei, atingînd și depășind în acest fel angajamentul prevăzut pentru data de 23 August. Succese asemănătoare s-au obținut și în ce privește realizarea de economii, beneficii peste plan, îmbunătățirea calității ației și firelor produse, sporirea productivității muncii.

În fotografie : una din modernele hale ale fabricii din Tălmaciu.

←

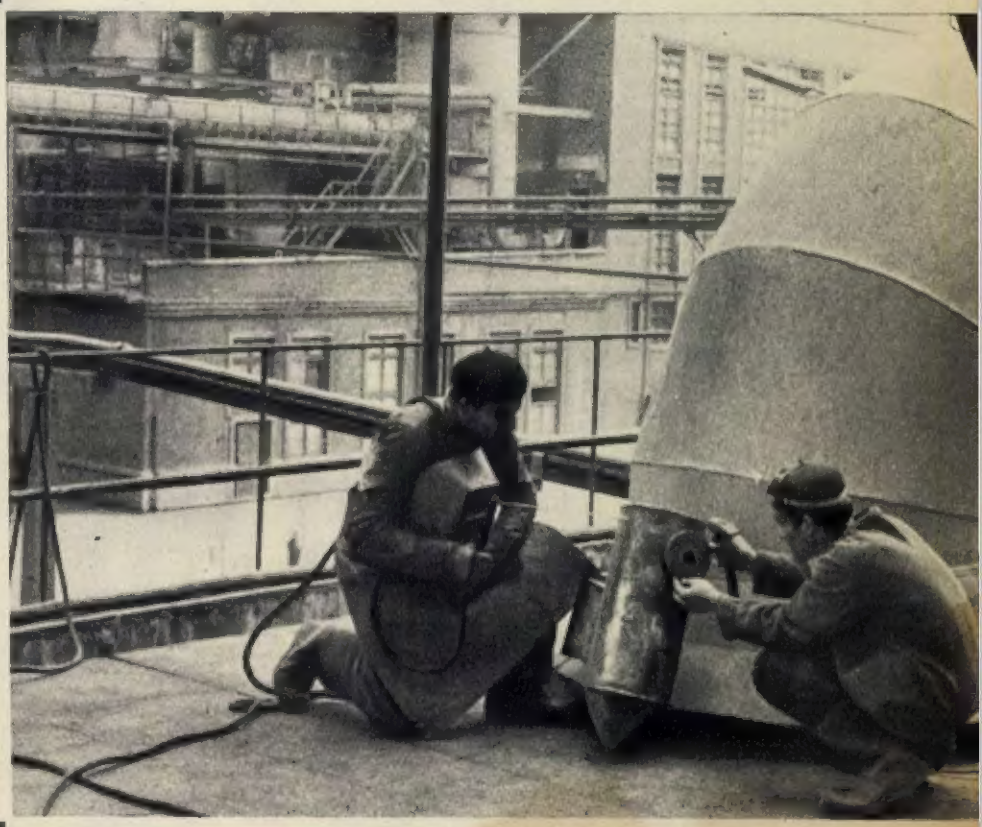

Remarcabile succese în întrecerea socialistă au obținut, în primul semestru al anului, inginerii, tehnicienii, operatorii chimiști ai sectorului 101 — una din liniile de fabricație a acidului sulfuric — de la Uzina de superfosfați și acid sulfuric Năvodari. În primele cinci luni ale anului, planul de producție-marfă al sectorului a fost depășit cu 2.700 tone acid sulfuric monohidrat din care se produc peste 1.300 tone îngrășăminte chimice fosfatice ; depășirile de plan ale sectorului au atras implicit importante economii la consumul de energie electrică produsă de turbogeneratorul propriu. În general la economiile realizate pe întreaga uzină și care se ridică pe primele cinci luni ale anului la suma de 889.000 lei (angajamentul colectivului a fost de 300.000 lei) sectorul 101 a contribuit cu aproape 50%. În același interval, productivitatea muncii a crescut cu 3,15%.

Realizările sectorului au fost puternic susținute de colectivul de întreținere și revizie în care se găsesc oameni de nădejde ca maistrul Leonida Crigănuț, lăcătușii Ion Rusu și Traian Nisipeanu, sudorii Iohan Nicolae, Pavel Petre ș.a.

Recenta Hotărîre a C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri cu privire la majorarea salariilor constituie pentru acest harnic colectiv un nou și puternic îndemn în continuarea eforturilor pentru realizarea de noi economii, îmbunătățirea calității produselor și creșterea productivității muncii.

În fotografie : operație de sudură la o oală pentru luat probe.

→

Întreprinderea pentru colectarea și industrializarea laptelui „Sibiana" din Sibiu este o fabrică cu veche tradiție, cunoscută în întreaga țară prin calitatea superioară a produselor pe care le livrează. Respectînd aceste tradiții muncitorii tehnicienii și inginerii acestei întreprinderi au dat urmare chemării partidului de a cinsti prin noi succese cea de-a XX-a aniversare a Eliberării.

Colectivul fabricii sibiene s-a angajat inițial ca în acest an să realizeze peste plan produse în valoare de 500.000 lei. Ulterior acest angajament a fost majorat la 3.000.000 lei. Și această cifră a fost mult depășită : în primul semestru la „Sibiana" planul producției globale a fost depășit cu 2.500.000 lei. Numai de la 1 ianuarie pînă la 27 iunie întreprinderea a livrat peste plan 500.000 litri lapte, 50.800 kg unt ș.a. Planul producției globale pe primul semestru a fost îndeplinit la 27 iunie.

Angajamentul sporit, pe care colectivul fabricii și l-a luat ca răspuns la Hotărîrea C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri cu privire la majorarea salariilor, prevede peste cifrele planificate : creșterea productivității muncii cu 3% (față de 0,5% angajament inițial) ; realizarea unor economii de 775.000 lei la prețul de cost (față de 190.000 lei angajament inițial) din care în semestrul I s-au realizat 575.000 lei ; realizarea unor beneficii suplimentare de 240.000 lei (față de 190.000 lei angajament inițial) din care în primul semestru s-au realizat 190.000 lei etc.

În fotografie : cîteva din produsele I.C.I.L. „Sibiana".

←

Colectivul Combinatului pentru industrializarea lemnului din Rîmnicu-Vîlcea cinstește cea de-a XX-a aniversare a Eliberării patriei cu importante realizări în lupta pentru o valorificare superioară a masei lemnoase. Angajîndu-se ca în cursul acestui an să depășească planul producției globale cu 1.540.000 lei, acest colectiv a realizat în primul semestru o depășire de circa 840.000 lei la acest capitol și de 800.000 lei la capitolul beneficii peste plan (față de 600.000 cît era angajamentul, recent majorat), economii la prețul de cost de peste 100.000 lei peste cifra planificată etc. Combinatul a produs și livrat peste plan, printre altele, peste 65.000 m p furnire estetice, produse de bună calitate, mult apreciate pe piața internă și externă, 23 metri cubi placaj, 1.078 m p panel, 42 tone plăci aglomerate din lemn ș.a. În fotografie : în depozitul secției plăci aglomerate — ca și în celelalte secții — stivuirea se face cu mijloace mecanizate.

→

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA MARAMUREȘ

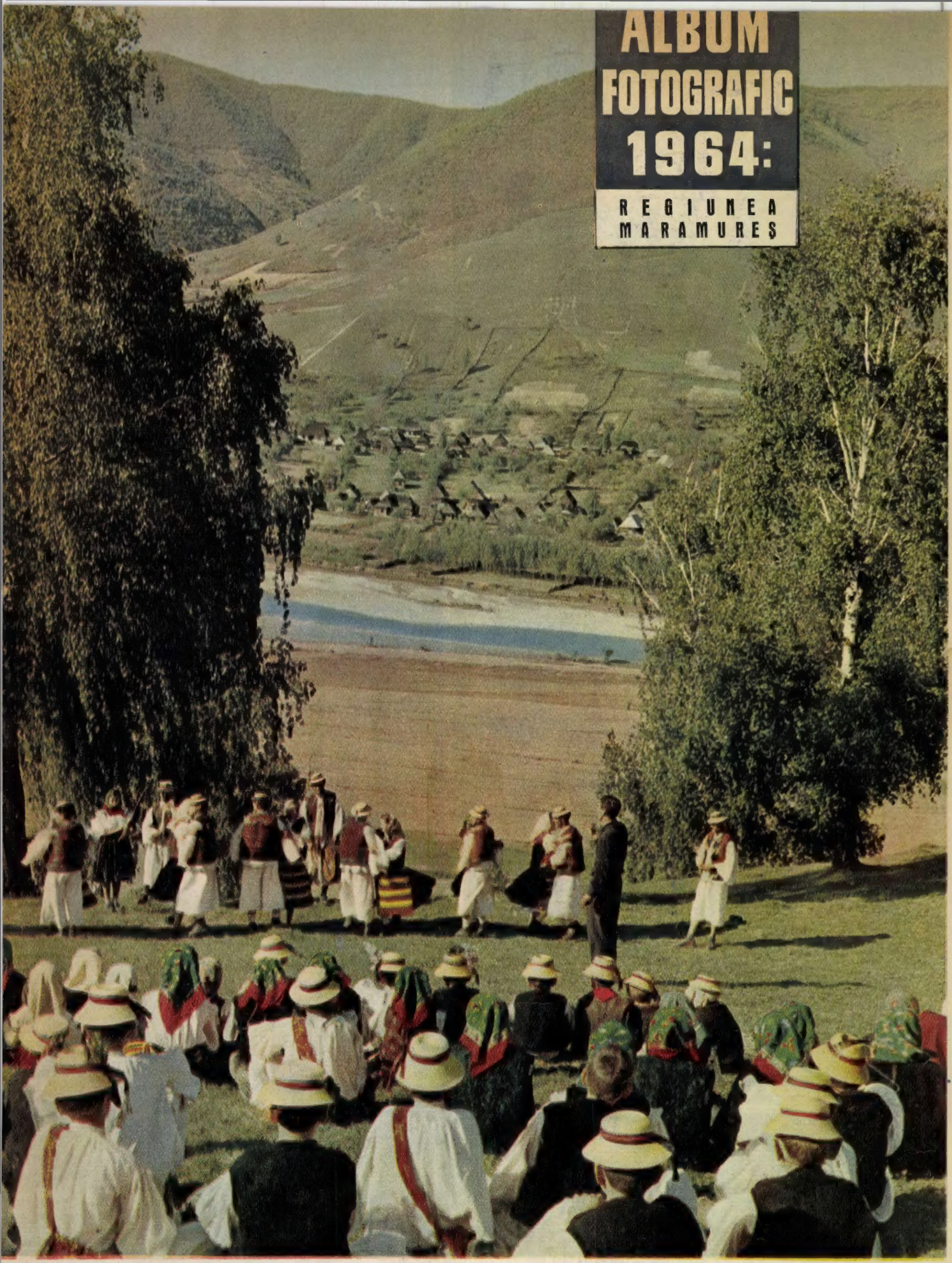

Pe plaiuri maramureșene.

Fotografie de S. MENDREA

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

PE MARGINEA DUNĂRII

Ajungînd un fel de simbol al agriculturii autohtone, Cîmpia Dunării părea să fie o regiune fatal exclusă de la ceea ce se numește dezvoltare economică multilaterală. O serie de mici orășele din această parte a țării, a căror existență se baza exclusiv pe meșteșuguri simple și comerț cu cereale, au lîncezit în trecut decenii de-a rîndul în așteptarea unei prosperități mult visate, care întîrzia să vină.

Călărași, Oltenița, Turnu-Măgurele. Sînt denumiri pe care abia în ultimii ani ne-am obișnuit a le rosti alături de cuvîntul „industrie". Antrenate în vasta operă a industrializării socialiste, aceste localități, ca multe altele de pe întinsul țării, înregistrează astăzi schimbări fundamentale. Ne propunem să ilustrăm în cele ce urmează cîteva aspecte ale acestui vast proces, invitîndu-vă să poposiți, împreună cu noi, în două orașe de pe malul Dunării românești : Oltenița și Turnu-Măgurele.

Îmbinate prin sudură, plăcile de oțel întregesc treptat conturul navelor.

Oamenii șantierului

Pentru Ion Berindei, faptul că Dunărea e o apă navigabilă a fost una din primele cunoștințe de geografie pe care le-a dobîndit. De cîte ori nu petrecuse cu privirea acele convoaie lungi de șlepuri ce alunecau alene pe apele fluviului, ca niște animale ciudate, ieșite din adîncuri, la soare. Dacă i s-ar fi spus, în copilărie, că într-o bună zi va începe să lucreze el însuși la construcția unor asemenea nave, ar fi clătinat din cap, neîncrezător.

După cum singur afirmă, o atare perspectivă i s-a părut „de vis" pînă cînd a împlinit vîrsta la care un băiat sărac trebuia să-și înceapă, într-un fel sau altul, drumul în viață. Drumul acesta era ușor de întrevăzut. La Oltenița, ca în toate localitățile din Bărăgan, meseria cea mai răspîndită era aceea de agricultor. Așa cum se practica atunci, ea nici măcar nu trebuia învățată în mod special. Normele ei, de altfel foarte aproximative, ajungeau la cunoștința celor tineri printr-o ucenicie de scurtă durată, „acasă, la tata".

Așadar, la vîrsta de 14-15 ani, Ion Berindei se pregătea să devină plugar și nici nu bănuia că, într-o bună zi, din mîinile lui și ale altor tineri din Oltenița, de-o vîrstă cu el, vor ieși remorchere și șlepuri ca cele pe care le văzuse adeseori alunecînd pe Dunăre.

Tocmai atunci s-a petrecut un eveniment ce avea să schimbe fundamental destinele acestor oameni. Micul atelier local de bărci pescărești — care îmbogățise ani de-a rîndul pe domnul Mateescu, proprietarul, și pe asociații săi întru afaceri — intrînd în patrimoniul întregului popor prin actul istoric al naționalizării, trecuse la producția unor ambarcațiuni cu motor și se făceau pregătiri temeinice în vederea transformării lui într-un important șantier naval.

Astăzi Ion Berindei își socotește vechimea în producție după vîrsta șantierului. La fel și Alexandru Codrea, prietenul său din copilărie, alături de care lucrează încă din 1948. La fel și alții. Și cu toate că fiecare s-a calificat, într-o meserie sau alta, frecven-

N. RĂDULESCU și I. MAIOR

(Continuare în pag. 6)

'nul din „veteranii" șantieru-ti naval : dulgherul Ion Ga-eaua.

ind diverse școli de specialitate, i sînt unanimi în a recunoaște că primii pași în arta de a con-trui nave i-au făcut sub îndru-narea celor trei muncitori mai vîrstnici ai șantierului : Ion Me-nișu, Mihai Găină și Ion Ga-leaua. Aceștia au fost marangozi — adică constructori de bărci — după care, o dată cu crearea șan-tierului, au devenit profesorii multora din cei tineri.

★

Orașul — care trecea drept port fluvial, deși vasele ce acostau aci, în decurs de un an întreg, se puteau număra pe de-gete — agoniza într-o existență fără perspectivă. Dar a venit Eliberarea și lucrurile au început a se schimba și în viața acestei localități. Iar după naționalizare, la ora cînd sirena șantierului suna încetarea lucrului, strada se anima ca prin farmec de forfota zecilor de muncitori care veniseră la Oltenița nu numai de prin satele vecine ci și din locuri mai îndepărtate. Ziarele anunțaseră că primele șeinere construite pe șantier fuseseră lansate la apă, iar oamenii comentau cu aprindere acest eveniment, pomenind și de apropiata intrare în producție a unor nave complet metalice.

Încetul cu încetul, șantierul naval devine de nerecunoscut. Vechiul atelier de construcții — actuala hală de prelucrări mecanice — se reface în întregime ; începe construcția noilor ateliere de forjă, turnătorie, electricitate, lăcătușerie ; în atelierul de tîmplărie se montează mașini noi, care scot din uz rindeaua de mînă și fierăstrăul dulgheresc ; se construiește noua sală modernă de trasaj ; se asfaltează căile de acces și se introduc instalații de apă curentă și canalizare.

Pe calele de montaj, vasele cu bordaj de lemn (încheiate pe coaste metalice) deveneau din ce în ce mai puține. În schimb apăruseră șlepurile de 1.000 de tone și vasele pescărești cu motor, în întregime metalice. Iar după numai cîțiva ani a intrat în producția de serie motonava de 2.000 de tone, destinată transportului de mărfuri.

Între timp în oraș se amenaja un stadion, se construiau blocuri și se reparau vechi clădiri, se pavau străzi. Undeva, pe o planșetă de arhitect, prindeau contur planurile unei săli de spectacole cu cîteva sute de locuri. Era un început. Aveau să urmeze primele străzi formate în întregime din blocuri noi, moderne. Apoi altele.

★

Meseria de marangoz — constructor de bărci — s-a păstrat neschimbată sute de ani. În localitățile de pe malul Dunării, unde se practica pe scară largă, ea se transmitea, de la tată la fiu. Cîteva generații succesive de marangozi foloseau același fierăstrău și aceeași teslă, iar produsele ieșite din mîna bunicului se asemănau cu cele confecționate de nepot, ca două picături de apă.

Din cei nu mai mult de patruzeci de oameni care formau, la naționalizare, colectivul Șantierului naval din Oltenița, majoritatea erau marangozi și dulgheri. Știau să decupeze din lemn profiluri de bărci, să le încheie și să le călăfătuiască. Dar pentru construcția unor nave de mare tonaj, ei nu aveau nici un fel de pregătire. Se înțelege deci că, în aceste condiții, recalificarea se impunea de urgență.

Așa se face că, începînd din 1950, figura predominantă a șantierului a devenit nituitorul. Reprezentanții noii meserii s-au recrutat nu numai dintre vechii meseriași, ci și dintre oamenii veniți aici ulterior din Oltenița și împrejurimi, precum și din diferite locuri ale țării.

A urmat, după cîțiva ani, o a doua recalificare. De astă dată, la cursurile predate de ingineri cu o temeinică pregătire de specialitate, s-au întîlnit reprezentanții mai multor meserii. Predominau nituitorii, care trebuiau acum să deprindă o nouă specialitate : să-și însușească tehnica sudurii electrice impusă de modernizarea procesului de fabricare a navelor. Dar alături de ei puteau fi întîlniți montori, macaragii, ștemuitori și chiar dulgheri.

— Am rămas credincios vechii mele îndeletniciri — spune Ion Gadeaua, vechi marangoz — dar între timp, în meseria mea s-au petrecut schimbări importante. Cîndva lucram dușumelele bărcilor ; acum fac mobilier pentru cabinele navelor. Sînt, cum s-ar zice, tîmplar de lux.

În ceea ce-i privește pe sudori, al căror număr a crescut an de an, aceștia s-au familiarizat nu numai cu electrozii de diverse tipuri și cu funcționarea transformatoarelor electrice, ci și cu aparatele de sudură automată și semiautomată utilizate pe o scară din ce în ce mai mare pe șantier.

Modernizarea procesului tehnologic, cu consecința sa directă — creșterea gradului de specializare a majorității muncitorilor — s-a înfăptuit în paralel cu extinderea și modernizarea șantierului. Caracterizări făcute de diferiți specialiști care au vizitat uzina de nave de la Oltenița confirmă în unanimitate afirmația de mai sus. Vom cita numai una din aceste aprecieri, cea făcută de o delegație de ingineri din Republica Arabă Unită : „A fost o bună ocazie pentru noi, delegația Canalului Suez, să vedem industria romînă, care e foarte frumos reprezentată în această uzină. Am fost impresionați de felul cum se prezintă Șantierul naval din Oltenița". Semnează ing. Iusef Mohamed, ing. Soad Zaghlaul și ing. Abdel Azis Desauyl.

★

Oltenița, oraș industrial. E o realitate concretă, pe care cu greu am fi putut-o întrevedea cu două-trei decenii în urmă. Zeci de nave de diferite tipuri, produse în acest oraș, au fost lansate la apă în mai puțin de două decenii de existență a șantierului. Multe se află încă în lucru, așteptînd momentul plecării. În locul pe care ele îl vor lăsa liber, pe calele de montaj, se vor ridica altele și altele, și acestea, o dată pornite la drum pe apele fluviului, vor duce în depărtări mesajul celor ce le-au construit — oamenii de azi ai Olteniței.

Puternicele macarale, a căror siluetă de filigran metalic contrastează izbitor cu masivitatea navelor de pe cala de montaj, sînt și ele opera constructorilor de nave din Oltenița.

Viitorii cetățeni ai orașului

Teleorman, deoarece în realitate Turnu-Măgurele n-a reprezentat nici chiar la începutul secolului nostru decît o simplă comună cu cîteva mii de suflete, un fel de reședință de sezon a moșierilor, arendașilor, negustorilor de cereale și proprietarilor de ambarcațiuni fluviale din partea locului.

Orașul s-a dezvoltat abia în ultimele două decenii. În anul 1962 el a ajuns să aibă o populație de aproape 20.000 de locuitori și tot pînă la acea dată s-au înființat în localitate și primele unități industriale (o fabrică de mobilă, o fabrică pentru prelucrarea mătăsii, o întreprindere de industrie locală cu mai multe secții etc.).

Toate acestea deci pînă în 1962. Aspectul de astăzi al orașului, schimbarea lui la față, petrecută, ca să zicem așa, de la o zi la alta, constituie o imagine izbitoare nu numai pentru localnicul get-beget, care revede localitatea după o absență de do ani, ci chiar și pentru vizitatoru sosit întîia oară pe aceste melea guri.

Închipuiți-vă un obișnuit tîr provincial, înundat dintr-o dat de coloane întregi de autoca mioane și turisme, aflate într-u du-te-vino continuu. Imaginați-v aceleași străduțe modeste — aso ciate în mintea oricui cu liniș tea vechilor tîrgușoare — astăz

Se montează, din elemente prefabricate, depozitul de apatite, una din principalele construcții ale Combinatului chimic

Din vremea ocupației romane, orașul Turnu-Măgurele păstrează, printre altele, vestigiile unei puternice cetăți de piatră, așezată la confluența Oltului cu Dunărea. Sub poala ei de piatră, pe întinsul cîmpiei dunărene — avea să se nască peste secole Turnu-Măgurele.

De atunci și pînă în zilele noastre s-au scurs aproximativ douăzeci de veacuri. Mica așezare dunăreană a avut în acest răstimp o dezvoltare înceată și anevoioasă. Ea a ajuns să capete denumirea de oraș abia în secolul trecut. Dar chiar și la acea dată urbanizarea localității a constituit de fapt un act arbitrar, autentificat doar de scriptele fostului județ

Venind la Turnu-Măgurele tocmai din îndepărtata Suceavă, Domnica Costraș și-a ales profesiunea de sudor. Iat-o pregătindu-și aparatul, înainte de intrarea în schimb.

supuse unei forfote permanente, cuprinse din zori și pînă în noapte de valuri nesfîrșite de trecători veseli și guralivi.

În incinta orașului au fost construite în ultima vreme zeci de blocuri noi, însumînd nu mai puțin de 768 apartamente. Dar, deocamdată, sub aspect edilitar, Turnu-Măgurele se află în plină transformare. Configurația prezentă a orașului, metamorfoza lui multilaterală, amintesc fapte și întîmplări asemănătoare petrecute în nenumărate tîrguri scoase din anonimat prin industrializarea socialistă a țării. Și aci, la fel ca în atîtea alte locuri, orașul își va schimba treptat înfățișarea și, lepădîndu-și veșmintele demodate, va deveni o nouă localitate, un nou Turnu-Măgurele, despre care școlarii vor învăța pe scurt la ora de geografie că reprezintă : „un important centru industrial al

(Continuare în pag. 8)

(Urmare din pag. 7)

patriei noastre, cu mii de muncitori, tehnicieni și ingineri specializați în diverse ramuri ale industriei chimice".

Construcția Combinatului chimic Turnu-Măgurele face parte din vastul program inițiat de partid, conform căruia producția de îngrășăminte chimice va trebui să crească simțitor prin mărirea capacităților fabricilor existente precum și prin construirea unor noi fabrici și combinate. Alăturîndu-se celor construite pînă în prezent (la Năvodari, Făgăraș, Piatra Neamț) noua unitate industrială din Lunca Dunării va pune anual la dispoziția economiei naționale 400.000 tone îngrășăminte compuse granulate, 300.000 tone de acid sulfuric, 100.000 tone de amoniac, 4.000 tone săruri de fluor, 20.000 tone sulfat de sodiu.

În prezent, viitorul combinat chimic reprezintă un vast șantier în incinta căruia conlucrează, grupați în jurul „constructorului" și „beneficiarului", peste 6.000 de muncitori și ingineri, sosiți în localitate din toate colțurile țării.

Unii dintre aceștia sînt cetățeni ai orașului sau raionului Turnu-Măgurele, dar foarte mulți dintre muncitorii și tehnicienii care muncesc în prezent pe șantier au lucrat, pînă mai ieri, în diferite centre industriale ale patriei. Inginerul energetician Marcu Ionescu, de pildă, a lucrat ani în șir în schelele petrolifere ale Piteștiului, iar maistrul Ion Circiumaru, la rîndu-i, și-a petrecut o bună parte a vieții la Combinatul siderurgic din Reșița. Ion Grigore a învățat meseria de termotehnician la Făgăraș, iar Costică Oprea a devenit maistru electrician calificîndu-se la „Electroputere"-Craiova.

Dar înaintea acestora, osatura vie a șantierului a fost fixată de către acei muncitori și maiștri cu „tradiție", adevărați veterani ai marilor construcții, în jurul cărora s-au grupat de îndată sute de alți muncitori. Așa de pildă, cei care s-au angajat la începutul lucrărilor au avut prilejul să-l cunoască pe maistrul mecanic Ștefan Ene și împreună cu acesta să pregătească locul viitorului șantier, să înfrîngă capriciile reliefului, tasînd pe suprafața lui nu mai puțin de 3 milioane metri cubi de nisip. Cei care au urmat acestora, au învățat multe lucruri din experiența practică și teoretică a tehnicianului Ion Grosaru, în prezent secretar al comitetului de partid, pe al cărui buletin de identitate sînt trecute vizele de flotant ale unor localități ca: Năvodari Cimpulung, Săvinești, Roznov etc. Iar cei care în prezent își perfecționează cunoștințele în meseria de sudor au avut prilejul de a învăța de la Ion Mihăilă și Lică Ferdiman, alți doi „profesori" care au lucrat ani în șir pe marile șantiere ale socialismului. În felul acesta sute de tineri, sosiți pe șantier din dorința de a se califica sau de a se specializa într-o meserie sau alta, au devenit, în compania unor asemenea profesori, muncitori cu o înaltă calificare. Prin vrednicia și priceperea acestora au fost ridicate pînă în prezent clădirea depozitului de pirită al viitorului combinat și secția de acid sulfuric; bazîndu-se pe iscusința și hărnicia lor, conducerea șantierului s-a angajat ca în cinstea celei de-a XX-a aniversări a Eliberării patriei să dea în funcțiune secția de acid sulfuric cu șase luni mai devreme decît prevederile planului.

Îngrășămintele complexe granulate (produsele de bază ale viitorului combinat), conținînd toate cele trei elemente necesare refacerii capacității productive a pămîntului (azot, fosfor, potasiu), vor putea fi utilizate în egală măsură pe toate tipurile de sol existente în Rominia. Proporția celor trei elemente componente, la stabilirea căreia colaborează nu numai chimiștii, ci și agronomii și agrochimiștii, va ține seama de specificul fiecărei regiuni agricole în parte. Tînărul combinat din Lunca Dunării va deveni deci un furnizor de hrană minerală diferențiată de care vor beneficia, într-un viitor apropiat, ogoarele tuturor regiunilor agricole ale țării.

Unde sînt însă viitorii stăpîni ai combinatului? Cei care vor păși de-a dreptul pe aleile lui asfaltate, mărginite de gazon și ronduri cu flori, și — dirijînd de la tablourile de comandă întregul proces tehnologic — vor obliga pirita, gazul metan, apatita, sărurile de potasiu etc. (materiile prime de bază) să se transforme în îngrășăminte chimice?

Colectivul care va conduce în curînd Combinatul chimic Turnu-Măgurele numără pînă în prezent peste 300 de viitori operatori chimiști, electricieni, mecanici etc. Mulți dintre ei au fost trimiși pentru documentare la uzinele similare din Piatra-Neamț, Făgăraș, Năvodari etc. Astăzi, reîntorși pe șantier, ei asistă, supraveghează și contribuie la lucrările de montaj. Fiecare în parte are posibilitate de a cunoaște încă de pe acum mașina la care va lucra nu peste mult timp. Cu alte cuvinte, tînărul colectiv al întreprinderii va avea menirea și cinstea de a pune bazele și apoi de a crea tradiție unei meserii necunoscute pînă nu de mult la Turnu-Măgurele.

★

Însemnările de față oferă cititorilor noștri doar două exemple desprinse din marile prefaceri înfăptuite sub conducerea înțeleaptă a partidului nostru pe întregul curs al Dunării românești. Aici, unde tradiția statornicise o singură activitate productivă predominantă — agricultura — s-a dezvoltat și se dezvoltă în prezent nu numai o agricultură intensivă, științifică, ci, în același timp, și o industrie modernă, care se încadrează armonios în ansamblul întregii noastre economii naționale.

text și fotografii:
N. RĂDULESCU și I. MAIOR

Bauxită

Insula contrastelor din Antile

Munca pe întinsele plantații de trestie de zahăr se face cu aceleași mijloace rudimentare ca și cu sute de ani în urmă.

Deasupra apelor întunecate care scaldă localitatea Montego Bay se teagănă în noaptea tropicală pirogile. De pe terasele hotelurilor, melodii ritmate se revarsă asupra echipajelor tăcute ale bărcilor. Din cînd în cînd, mici torțe se văd licărind nu departe. Răsună apoi clinchetul monedelor aruncate de sus unor oameni care îi distrează pe trecători, înghițind flăcări în schimbul cîtorva pence.

Turiștii sătui de scamatorii ieftine își petrec zilele și nopțile în barurile înconjurate de palmieri și nu iau în seamă exhibițiile „mîncătorilor de flăcări". Ei preferă un whisky la gheață sau încă un rom, vestitul rom de Jamaica. Printre mese, într-un continuu du-te-vino, roiesc chelnerii. Culoarea pielii lor este tot atît de închisă ca și a celor care, jos în stradă, oferă spectacolul de cîțiva pence. Ei vorbesc jargonul populației de culoare, de neînțeles pentru europeni. Acest jargon s-a format începînd din secolul al XVII-lea, pe plantații, după ce engleza a fost declarată limbă oficială.

Din cei aproximativ 1.600.000 de locuitori ai Jamaicăi, 77 la sută sînt negri (urmași ai sclavilor aduși din Africa), 19 la sută mulatri, 2 la sută asiatici (indieni și chinezi) și numai 2 la sută albi.

Jamaica sau Haymaca, cum era denumită de populația indigenă, a fost descoperită în anul 1494 de către Cristofor Columb. Mai tîrziu, la 1509, insula a fost luată în stăpînire de spanioli, cărora, după aproape un secol și jumătate, le-au urmat englezii. Pînă la lichidarea sclaviei, atît cuceritorii spanioli cît și cei britanici aduceau în Jamaica mii de negri din Africa, ai căror urmași formează azi majoritatea populației. Băștinașii — indienii arawak — au fost exterminați și astăzi cu greu mai pot fi întîlniți cîțiva descendenți ai vechiului trib. Ziaristul german Edmund Brettschneider, care s-a întors nu de mult din Jamaica, redă în culori vii atmosfera insulei cu atîtea contraste.

PARADISUL TROPICAL

Potrivit unei vechi zicale jamaicane — scrie ziaristul german — pe această insulă „oriunde ai arunca o sămînță, ea va încolți și va da rod bogat". Minunatele priveliști și bogățiile de care dispune, au făcut pe cuceritorii englezi să numească Jamaica — „The tropical paradise". Dar în acest paradis muncitorii agricoli care șomează o jumătate din an sînt subnutriți, cad victimă maladiilor grave, nu se pot bucura de cea mai elementară pregătire școlară. Este adevărat că mulți dintre ei posedă mici parcele de pămînt, însă recoltele obținute sînt foarte slabe. La fel de adevărat este că aci bananele rodesc la tot pasul. Dar se poate oare trăi numai cu banane? Făcînd abstracție de mica pătură privilegiată din rîndul populației de culoare și de infimul procent de albi — aproape toți urmași ai fermierilor britanici, care adesea au reușit să acumuleze mari averi — bogățiile insulei aparțin de fapt în bună măsură celor din consiliile de administrație ale companiei „United Fruit" și ale altor concerne.

Pînă nu de mult, în porturile Marii Britanii, Canadei și ale S.U.A. mai ancorau încă vase care revărsau pe cheiuri mulți-

(Continuare în pag. 10)

Frumusețile naturale ale insulei atrag în fiecare an mii de turiști bogați.

ā, rom, turism, slumsuri...

nea emigranților din Indiile de Vest. An de an veneau aici cu miile. Atmosfera rece, aspră și neprimitoare din aceste locuri li se părea totuși mai favorabilă decît cea din propria patrie. „Suprapopulație", susțineau experții occidentali. Emigranții spuneau : „Jamaica este minunată, dar nu pentru cei care n-au bani"... Mînați de deznădejde, ei părăseau insula lor înconjurată de corali grandafirii, atît de binecuvîntată de natură și care ar fi putut deveni un adevărat paradis.

Kingston. Pe o stradă centrală. →

Jamaica produce anual peste 400.000 de tone de zahăr și peste cinci milioane litri de rom. Totuși, în ultimii ani, aceste mărfuri au cedat primul loc la export, bauxitei. În fotografie : un depozit de saci cu zahăr jamaican.

Intr-unul din cartierele sărăcăcioase ale capitalei. →

În 1834 pe insula Jamaica sclavajul a fost abolit. Dar ierarhia bazată pe nuanțele de culoare ale pielii a continuat să mai subziste multă vreme. Cu cît aceasta era mai închisă cu atît omul valora mai puțin.

ORAȘUL SCUFUNDAT

Capitala, Kingston, poartă pecetea tipică a dominației colonialiste. Palatele luxoase ale orașului — amestec de stil Hollywood -Riviera — contrastează izbitor cu slumsurile muncitorilor industriali și cu sărăcăcioasele colibe din lemn sau din rogojini ale muncitorilor de pe plantații.

Față-n față cu capitala, pe coasta golfului, se află ruinele vechii capitale, Port Royal. În secolul al XVII-lea apele oceanului au acoperit în întregime orașul. Cu timpul însă apele s-au retras, eliberînd o parte din orașul scufundat. Regiunea care se mai află încă sub apă a fost cercetată în mod sistematic de o echipă de scafandri. Echipajul vasului „Sea Diver" a scos la iveală numeroase arme, unelte, obiecte de uz casnic, podoabe. Printre lucrurile găsite se numără și cîteva ceasuri de buzunar, din argint. Arătătoarele lor se opriseră la ora 12 fără șapte minute, cînd cea mai mare parte a orașului — împreună cu 2.000 de locuitori — a fost înghițită de valuri.

Așa s-a stins, la 7 iunie 1692, fortăreața Port Royal, fosta capitală a Indiilor occidentale spaniole pînă la mijlocul secolului XVII, cînd cuceritorii britanici au pus stăpînire pe insulă.

În puținele case rămase în picioare, în partea neinundată a orașului, s-au aciuat negustori de sclavi, pirați, contrabandiști și diverși navigatori cu conștiința încărcată, care preferau să acoreze la Port Royal decît în alte locuri mai animate.

Port Royal, a cărui strălucire apunea, trebuia să privească cu resemnare cum în fața sa tînărul oraș Kingston, reședință a guvernatorului britanic, creștea în importanță și bogăție...

CE ADUCE UN AN SECETOS

În anul 1942 Jamaica a fost bîntuită de o mare secetă. Fermierul Alfred da Costa a obținut de pe pămînturile sale o recoltă catastrofală. Bănuind că de vină nu este numai seceta, el a trimis unui institut probe de pămînt pentru a fi supuse analizelor. Cercetările au stabilit că solul respectiv nu poate da recolte satisfăcătoare deoarece este prea bogat în bauxită. Astăzi Jamaica este considerată ca una din cele mai mari producătoare de bauxită din lume. În subsolul insulei există rezerve de bauxită apreciate la 500–600 milioane de tone. Încă din 1952 concerne americane și canadiene extrag de aci bauxită.

Pentru bugetul statului, minereul de un roșu murdar a devenit unul din principalele izvoare de venit. Celebrul rom de Jamaica, zahărul și turismul au trecut pe planul al doilea. Așanumita societate pentru dezvoltarea industriei din Jamaica a concesionat unor concerne străine terenuri pentru construcții industriale în condiții avantajoase, oferind totodată și mari înlesniri vamale.

Forța de muncă este extrem de ieftină în Jamaica. Salariile sînt dintre cele mai scăzute din lume. Aceasta face ca acei care investesc capitaluri aici să obțină mari beneficii. Printre aceștia se numără și negustorii străini de dantele, care obțin importante cîștiguri exploatînd marele talent în arta broderiei al femeilor din Jamaica.

De-a lungul multor decenii, poporul jamaican a purtat o luptă îndîrjită pentru cucerirea independenței. Autoritățile coloniale au făcut însă totul pentru a amîna cît mai mult cu putință recunoașterea independenței insulei. Totuși, în fața valului mișcării de eliberare națională, s-au văzut silite ca în 1944 să acorde țării cea dintîi constituție. În 1953 au făcut o nouă concesie acordînd insulei dreptul la autodeterminare. Dar mișcarea de eliberare națională lua amploare și încercările de a se crea iluzia unor schimbări esențiale, prin înghebarea în 1958 a Federației Indiilor de Vest, s-au dovedit infructuoase, Federația destrămîndu-se în mai puțin de patru ani.

După mai bine de patru secole de dominație colonială, la 6 august 1962, pe stadionul din Kingston, primul ministru al Jamaicăi proclama independența țării.

Z. V.

Ilustrație de Mihu VULCĂNESCU

Dumitru MIRCEA

DRAGOSTEA VINE DIN SENIN *)

Mihăiță nu-l văzuse pe taică-su pentru că era într-adevăr foarte grăbit și avea alte preocupări atunci, nu vedea pe nimeni și numai din instinct nu se ciocnea de oamenii întâlniți pe trotuar. Se învoise de la maistru o jumătate de ceas, mai mult nu, o jumătate de ceas. Are ceva de rezolvat, ceva foarte important, nici nu-și poate închipui dinsul cît e de important.

— Atunci, nu-ți ajunge o jumătate, măi băiete. Îți dau de la mine un ceas în plus. Du-te.

Tractoarele noi, primite cu cîteva zile înainte, seara cu toatele în incinta S.M.T.-ului și se făcea repartizarea lor pe brigăzi Mihăiță ar fi vrut și el să fie acolo, poate izbutea să pună mîna pe o mașină nouă-nouță, ultimul tip produs la Brașov. Avusese cum să-și dea seama de valoarea noilor tractoare căci de la gară le-au adus pe propriile roți, fiecare tractorist încercase cîte o mașină așa că în curte se încinseseră discuții aprinse, entuziaste, se studiau caracteristicile noi, se comparau cu mașinile vechi, se făceau pronosticuri pe împărțeală și se încercau sugestii în direcția aceasta pe lîngă șefii de brigăzi, maiștri de atelier și ingineri. Aceștia din urmă se arătau indiferenți și misterioși, spre deosebire de brigadieri care își exprimau cu glas tare dorința de a fi înzestrați cu mașinile acelea, să-i audă și directorul, și inginerul-șef. Pînă una alta se trecuse la o revizuire totală, amănunțită, a mașinilor, în așa fel că pe toate șuruburile a trecut cîte o cheie.

Dar era o pricină mai tare decît dorința lui Mihai Bărbat de-a se vedea cu o mașină nouă în campania de primăvară. Silvia venise la un instructaj de U.T.M., căci era instructoare de pionieri și-și dăduse întîlnire cu Mihai. Avea de rezolvat ceva ce încă nimenea, nici măcar părinții lui nu aveau de unde să știe : să sleagă și să comande verighetele.

După ce ieșiseră de la Dafina, unde nici n-au stat prea mult căci Silvia simțise după felul cum o privea Dafina că secretul ei și-al lui Mihai se duce pe copcă, s-au luat de mînă și, pe întuneric, în ulița pustie, încremenită de gerul nopții de februarie, s-au sărutat furișat, ca în joacă, și și-au spus cuvintele cele atît de cunoscute și de orice om rostite măcar o dată în viață, dacă nu de milioane de ori : dragă și dragule. Și-au zîmbit și s-au privit, căci îndrăgostiții se văd și pe întuneric, poate îi luminează dragostea din ei, nu știu ce-i luminează, dar să nu ni se spună că nu-i așa, vezi chipul celui drag și pe-o noapte de cerneală, ca ziua. Îl vezi și cînd nu-i lîngă tine, fiecare amănunt al figurii îndrăgite ți se pare de cînd lumea și din totdeauna cunoscut și nu te miri că în orice clipă mai descoperi unul, e ca și cum ți-ai pregăti cu bună știință cîte o surpriză, așa ca să te joci cu tine însuți, cum se joacă fetele cu părul și cu mărgelele, cum se joacă tinerii cu barba și cu mustățile care cresc și li se par de fiecare dată altele. Și niciodată nu știi cum te îndrăgostești, căci nu umbli după clipa aceea în mod planificat, zicîndu-ți că, mă rog, acum că am o meserie și un venit stabil, mi-am făcut armata sau, dacă-i vorba de ea, simte că i-a venit vremea să intre în rîndul femeilor respectate — gospodine, soții, mame — deci mă plimb prin lume, mă uit, caut, aleg, cumpănesc, și pe urmă încerc să mă îndrăgostesc.

...Vezi, de pildă, la douăzeci și trei august, în timp ce te îmbraci să te duci și tu printre oameni, simțindu-te primenit, curat, odihnit, proaspăt că abia aștepți să tragi storurile pe tine și să treci în bucătăria de vară unde tata ciocnește grăitor niște pahare pentru „fluștucul" de dimineață, vezi, domnule, cum se apropie cu pași repezi o fată. Vine dinspre ulița colectiviștilor și se îndreaptă spre școală, știi foarte bine cine e, tovarășa învățătoare Silvia Ciobanu, e de un an în sat și-ai mai văzut-o de multe ori, dar iată că azi ți se pare că o știi de mult, poate înainte de-a fi și tu și ea pe lume... Și o vezi venind subțirică și înaltuță, scuturîndu-și părul negru, bogat, pieptănat cu cea mai mare grijă și bluza albă, în contrast cu părul negru și cu cravata roșie de la gît și cu jacheța roșie (de catifea reiată) de pe brațul stîng, și cu fusta de uniformă pionierească bleumarin care își unduiește elegant fiecare pliu în ritmul pașilor voioi, și-ți dai seama că se apropie de casa ta, va trece în curînd atît de aproape, chiar pe sub fereastră, încît îi vei auzi pașii ușori tot așa de bine ca și noaptea, așa că melodia ce o înglnai în clipa cînd ai zărit-o apărînd ți se retează în gîtlej, îți înțepenesc mîinile pe cravată și simți cum ți se lărgesc ochii... Tu o vezi cu o limpezime surprinzătoare, ea n-are cum să te vadă de afară, că te-ai tras după perete, instinctiv, dar privirea ți-a rămas atrasă și lipită de imaginea aceea vie ce pare decupată din atmosfera reavănă și pură a dimineții după ploaia de ieri, și cu cît se apropie, cu atît răsuflă mai precipitat, inima îți bate în gît foarte repede și nu știi de ce, ochii, ficși. Încep să ți se împăienjenească și, o dată cu aceasta, imaginea aceea să se estompeze, să se aburească, să devină ireală și fantomatică. Și, după ce-a trecut de colțul casei, îți dai seama că ai rămas înțepenit, cu barba deasupra umărului sting deși, cu o clipă înainte, adică în clipa cînd a apărut fata la colțul ulițel, te uitai în oglindă, spre dreapta. Însemnează că a trecut pe dinaintea ta un magnet care ți-a tras privirea și capul, după el... Te scuturi, surprins și fericit, și nu știi de ce ; îți mai joacă pe retină, ca imaginea soarelui după ce l-ai privit, imaginea tinerei învățătoare Ciobanu, izbrăvești repede nodul cravatei și te repezi pe ușă afară, sari direct în ogradă și o vezi pe fată cum trece pe lîngă Costan Vică, ieșit la poartă, și dispare nu peste multă vreme la prima cotitură a drumului.

— Bună dimineața, Mihai ! strigă Zaharie, ieșit și el gătit de sărbătoare, în ușa bucătăriei.

Te smulgi din loc și din doi pași ești lîngă el, îi întinzi mîna, vă îmbrățișați. Zaharie începe nu știu ce să-ți spună dar tu nu-l auzi, zîmbești în neștire, bolborosești ceva și dintr-o dată totul redevine foarte normal și foarte limpede.

— Bem o țuică, tată ? Mamă Irină, ce vorovesc blidele alea ?

Mihăiță se trezește fredonînd melodia întreruptă cînd a văzut-o pe Silvia, reluată exact din același loc :

...aud doina,
ară țelina și moina.

— S-a hodinit bine bălatul mamei ! exclamă Irina, copleșită toată de drag ; și-l cuprinde, îi ia capul cu duioșie între palme și-l sărută pe frunte. Zaharie, cu un ochi la ei, cu un ochi la paharul în care toarnă, zîmbește într-un fel superior și enigmatic, îi se pare că a observat ceva, dar e numai o părere, căci pe fața lui poți citi toată gama de sentimente provocată de această dimineață sărbătorească și de pacea familiei întregi. Nu-i taie lui prin minte, acum, că pe ulițe a trecut adineaori o minune și a lăsat în urmă o mireasmă de pom înflorit pe care Mihai o simte cu toată ființa. I se pare curios că pînă în dimineața aceasta n-a simțit-o, sau nu cu atîta intensitate, ori într-adevăr nu și-a dat seama de ea. Învățătoarea a fost și la ei în casă — e drept că în lipsa lui — să stea de vorbă cu mama Irina, iar pe la Dafina trece aproape zilnic. Fata îi răspunde la salut cu bunăvoință și trece mai departe, ei de asemenea, așa că impresia din dimineața asta s-o fi ițcat din senin...

Din senin ?

În vară, după seceriș, tractoarele răsturnau miriștea proaspătă. Mihai coborîse de pe mașină și cercetă ceva la bujii, i se părea că una nu aprinde cum trebuie și atunci văzu răsărind de după Dîlma Cepti cîrdul de pionieri veniți să culeagă spice. Gălăgia copiilor nu se auzea, chiar atunci trecea în sens invers Sever Cigmău cu mașina lui despre care se spunea că are cel mai teribil duduit din stațiune, dar îndată după aceea văzduhul fu un neîntrerupt ciripit și-n ciripitul acela plutea o rochiță albă, ușoară ca o boare. Tractorul lui Mihai fu năvălit de graurii aceia cu cravate roșii și el încercă să răspundă la vinzoleala de întrebări. Atunci, da, atunci, s-au privit în luminile ochilor pentru prima dată și și-au zîmbit, cu îngăduința superioară a părinților față de năzbîtiile copiilor. El s-a șters pe mîini cu boțul de bumbac, și-a îndreptat bereta și dintr-un salt a fost la volan. Grupul s-a despărțit în două, copiii îl ob-

(Continuare în pag. 19)

*) Fragment din romanul „Cu amîndouă mîinile".

ANUL ACESTA SE ÎMPLINESC 125 DE ANI DE LA INVENTAREA FOTOGRAFIEI DE CĂTRE NIEPCE ŞI DAGUERRE. SE POATE SPUNE CĂ MARELE PROGRES FĂCUT ÎN ACEST DOMENIU A DEPĂŞIT ORICE AŞTEPTĂRI. CA AJUTOR NEPREŢUIT ÎN ŞTIINŢĂ, CA DOCUMENT, CA ARTĂ, FOTOGRAFIA A PĂTRUNS AZI ÎN APROAPE TOATE DOMENIILE DE ACTIVITATE, DIN STRĂFUNDURILE OCEANELOR ÎN INFINITUL COSMOSULUI, ÎNSOŢINDU-L PE OM, AJUNGÎND CHIAR ÎN LOCURI ÎNCĂ INACCESIBILE OMULUI.

ÎN PRESĂ, FOTOGRAFIA OCUPĂ UN LOC DE PRIM RANG. CU AJUTORUL EI, CITITORII DEVIN „MARTORI-OCULARI" LA EVENIMENTE CARE AU LOC PE TOT GLOBUL, FAC CUNOŞTINŢĂ CU OAMENI CELEBRI, VĂD ORAŞE ŞI ŢĂRI ÎNDEPĂRTATE, ÎNVAŢĂ DIN EFORTUL CREATOR AL POPOARELOR DE PE TOATE MERIDIANELE.

CU ACEST NUMĂR ÎNCEPEM PUBLICAREA UNEI SERII DE PREZENTĂRI DE MARI FOTOREPORTERI AI LUMII.

PIONIERI AI FOTO-REPORTAJULUI

Curînd după descoperirea fotografiei şi paralel cu căutările în domeniul dezvoltării ei ca artă, au loc şi primele încercări într-o altă ramură : în fotoziaristică. Înainte de apariţia fotografiei şi încă o perioadă de timp, pînă la inventarea procedeelor de tipărire în masă, ilustraţiile în ziare şi reviste se făceau cu desene executate fie de trimişi speciali la faţa locului, fie de desenatori cu multă imaginaţie care puteau desena orice, după simple relatări. Bineînţeles că, mai ales din cauza celui de-al doilea procedeu, încrederea în valoarea de document autentic a ilustraţiilor era întrucîtva diminuată. A

John Thomson — Femeie săracă cu copil (Londra-1876). Din cartea „Viaţa pe străzile Londrei".

Imagine din seria realizată de B. Brady în timpul războiului de Secesiune. (1861-1863)

Primul fotointerviu realizat de Nadar. (Paris-1886)

Carol Popp de Szathmary — fotografie reprezentînd artileria română în războiul din 1877.

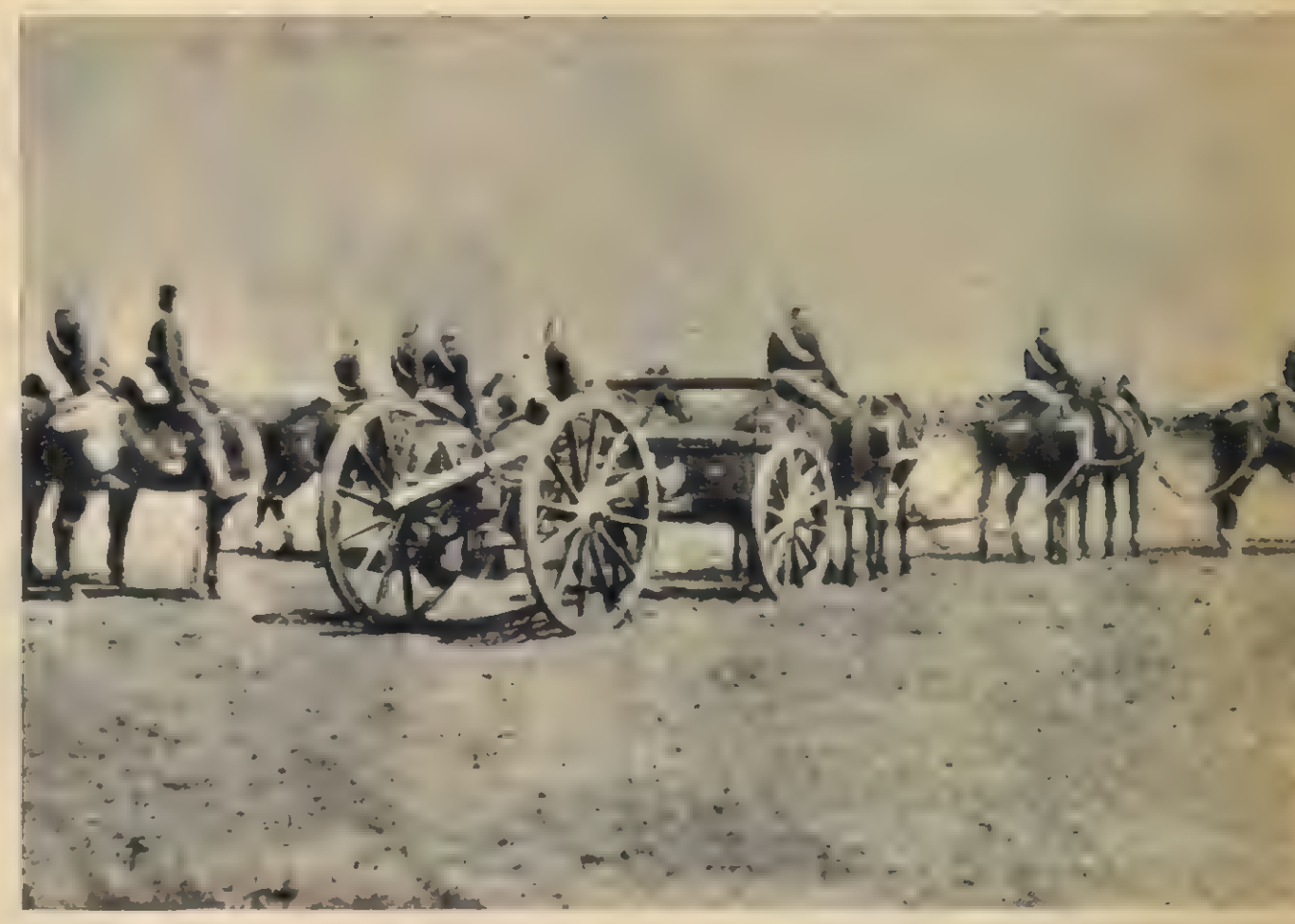

fost deci firească în cercurile de ziariști atenția acordată încă de la început primelor încercări și reușite în redarea „mecanică" a unor evenimente. Nici un cititor nu putea să mai pună sub semnul întrebării ilustrațiile din ziar, obținute cu un aparat, prin procedee chimice, care garantau în mod științific autenticitatea și obiectivitatea știrii astfel ilustrate. Înainte de 1880, în ziare apăruseră numai gravuri în lemn sau metal executate manual după fotografii. Dintre acestea o mare vîlvă făcuseră pozele fotoreporterului de război englez Roger Fenton, ale cărui fotografii din războiul Crimeii realizate în 1855, reproduse prin gravură manuală pe blocuri de lemn, au apărut în „Illustrated London News". Roger Fenton se deplasa cu un întreg laborator pe roate, fiindcă pe vremea aceea plăcile fotografice trebuiau fabricate chiar la fața locului, expunerile se făceau pe placa udă, durînd cîteodată mai multe minute — și imediat după aceea trebuiau developate. Bineînțeles că în aceste condiții nici nu putea fi vorba de instantanee de luptă. Fenton fotografia cîmpuri de luptă după bătălie, fortificații, amplasamente de tunuri, grupuri de soldați și ofițeri.

Fenton însă nu a fost primul fotoreporter de război. Cinstea de a fi fost primul îi revine pictorului și fotografului romîn Carol Popp de Szathmary care a făcut fotografiile sale în noiembrie 1853, adică cu aproape doi ani înaintea lui Fenton. Confirmarea celor de mai sus se găsește în lucrarea bine documentată a lui Gernsheim „The History of Photography", apărută în Oxford University Press.

Mai tîrziu, M. B. Brady și T. H. O'Sullivan fotografiază imagini din războiul de Secesiune.

Spre deosebire de marele număr de imagini fotografice cu un rol pur documentar, care apăruseră înainte — cum au fost de exemplu albumele „Cele mai remarcabile vederi și monumente de pe glob" (1841-1842) realizate din inițiativa unui optician francez, M. P. Lerebours, sau cele peste o mie de daguerrotipii făcute de J. P. Girault de Prangey în Siria, Egipt și alte țări din jurul Mediteranei — fotografiile de război au jucat un rol mai important în dezvoltarea fotografiei de reportaj. Ele au dovedit puternicul realism pe care-l pot degaja fotografiile realizate la fața locului, în timpul desfășurării evenimentului, și puterea de convingere a adevărului. Ele au creat în rîndurile cititorilor cererea de fotografii de la toate marile evenimente și obligația ziarelor și revistelor de a le furniza.

Experiențe izolate, cum ar fi seria de șase fotografii făcută în 1850 de germanul Alois Löcherer, cu ocazia transportului și montării la München a statuii colosale „Bavaria", sau primul fotointerviu realizat de Paul Nadar la Paris în 1886 cu savantul Chevreul,

Alois Löcherer — Transportul statuii colosale „Bavaria". (München-1850)

precum și activitatea Asociației naționale de documente fotografice din Anglia, care caută să imortalizeze obiceiuri pe cale de dispariție, au constituit începutul fotografiei de reportaj.

Prima fotografie tipărită într-un ziar reprezintă un cartier din New York și a fost realizată de H. J. Newton. Ea a apărut în „Daily Graphic" la 4 martie 1880.

Este semnificativ faptul că doi dintre pionierii fotografiei de presă au fost și luptători

Eugen IAROVICI

(Continuare în pag. 14)

Fotografie de Roger Fenton în timpul războiului din Crimeea. (1855)

J. A. Riis — Imigranți. (1906)

activi împotriva nedreptăților sociale. Primul fotoreporterul american Jacob A. Riis (1849-1914), s-a născut în Danemarca. El era dulgher. În 1870 a emigrat în America unde, mai tîrziu, a devenit reporter al ziarului „New York Tribune". Fiind convins că prin fotografii el va putea informa mai bine publicul asupra mizeriei în care se trăiește în unele cartiere ale New Yorkului, începe în 1887 să publice fotografii de un realism zguduitor, cu oameni care locuiau în condiții mizere, îngrămădiți în pivnițe și subsoluri insalubre. Campania lui a fost încununată cu succes, autoritățile fiind nevoite să ia unele măsuri demolînd cartierul rău famat Mulberry Bend și cazînd în alte părți pe locuitorii săi.

Un alt fotoreporter, L. W. Hine (1874-1940), a demascat exploatarea copiilor în fabrici și tratamentul inuman aplicat imigranților în America. El însuși lucrase în copilărie într-o fabrică și mai tîrziu s-a ocupat de probleme de sociologie. Ca și Riis, el a întrevăzut marele ajutor pe care îl poate da fotografia în demascarea unor nedreptăți sociale. Fotografiile lui de un sfîșietor realism, cu copii nevoiți să muncească cot la cot cu adulții în condiții neomenești, au contribuit la întocmirea legislației care interzicea munca copiilor. El s-a ocupat și de condițiile de viață ale minerilor de lîngă Pittsburgh (Pennsylvania), realizînd fotografii de un dramatism pregnant. O mare vîlvă au suscitat fotografiile lui despre traiul imigranților. Din ele se putea citi speranța acestora și în același timp felul în care erau șicanați, intimidați și escrocați de o întreagă faună de oameni fără scrupule, care căutau să profite de pe urma lor.

Ar trebui menționat aci și John Thomson (1837-1921), explorator și fotograf scoțian, care în jurul anului 1876 a realizat fotografii documentare demascatoare despre viața pe străzile Londrei.

Marele merit al pionierilor fotoreportajului modern, mai ales al dulgherului Riis și al lui Hine, este că au imprimat încă de la început, în profesia de fotoreporter, pecetea adevărului și a luptei, a legăturii strînse cu viața.

Eugen IAROVICI

DUPĂ PUBLICAREA ARTICOLULUI "FUMAȚI? NU FUMAȚI?", ÎN NR. 5/1964 AL REVISTEI NOASTRE, AM PRIMIT LA REDACȚIE NUMEROASE SCRISORI DE LA CITITORI, CARE ADUCEAU NOI DATE SAU CEREAU LĂMURIRI SUPLIMENTARE. AVÎND ÎN VEDERE IMPORTANȚA ACESTEI PROBLEME PENTRU SĂNĂTATEA MULTOR MILIOANE DE OAMENI, AM ADRESAT O SERIE DE ÎNTREBĂRI (ÎN PARTE SUGERATE ȘI DE SCRISORILE CITITORILOR) UNOR PERSONALITĂȚI DIN LUMEA MEDICALĂ PRIVIND CERCETĂRILE LOR PROPRII ȘI UNELE ASPECTE GENERALE.

A FUMA SAU A NU FUMA?

ancheta noastră

Diferite organe și societăți medicale de peste hotare distribuie afișe cu cel de sus, din Danemarca, al căror conținut se poate rezuma în două cuvinte: Atenție, fumători!

cercetări românești

Acad. prof. dr. N. Gh. LUPU, directorul Institutului de medicină internă al Academiei R.P.Române.

— Știm că ați efectuat în îndelungata dv. activitate numeroase studii și lucrări privitoare la efectele fumatului asupra organismului omenesc. Care sînt aspectele speciale cercetate de dv. în acest domeniu?

— În diferite țări s-au elaborat multe lucrări privind acțiunea fumului de tutun și a constituenților săi asupra organismului. Cercetările s-au îndreptat aproape exclusiv asupra modificărilor aparatului cardiovascular și asupra reacțiilor alergice care se produc la fumători. Bibliografia referitoare la această problemă, pe care am consultat-o începînd cu anul 1900 și pînă la lucrările de sinteză cele mai recente, nu cuprindea însă nici o investigație clinică și de laborator asupra modificărilor pulmonare cauzate de tutun. Acest „lapsus" bibliografic contrastează cu frecvența mare a afecțiunii pulmonare cronice la fumători, cunoscute sub numele de scleroemfizem, observat de mine în clinică.

Iată de ce m-am hotărît să încep o serie de cercetări clinice și experimentale pentru a identifica modificările pulmonare produse prin tabagism.

— Ce ați întreprins în acest sens? Ce „material viu" ați folosit?

„FIECARE IEPURE «FUMA» O JUMĂTATE DE ȚIGARETĂ PE ZI"

— În cercetările efectuate împreună cu dr. C. Velican am folosit ca material experimental un număr de aproape o mie de cobai și iepuri, utilizînd o tehnică originală

(Continuare în pag. 16)

standard : am aplicat pe botul animalelor un tub de cauciuc prevăzut cu o țigaretă aprinsă, arderea fiind întreținută de însuși actul respirației. Fiecare cobai sau iepure „fuma", în acest mod, cîte o jumătate de țigaretă pe zi, printr-o inhalare intermitentă, ca la om. Această tehnică ne-a permis să menținem animalele în viață, în condiții aparent normale, de la 3 pînă la 16 luni, perioadă necesară dezvoltării leziunilor pulmonare.

— *Cum s-au manifestat efectele „fumatului" asupra animalelor ?*

— Loturile de animale sacrificate la intervale de 1, 5, 15, 30, 45, 60, 90 și 180 de zile au permis să se constate importante modificări progresive ale țesutului pulmonar. Primele modificări patologice în plămîni au fost puse în evidență la microscop *chiar după o unică ședință de inhalare a fumului.*

Transformările în aparatul respirator se produc progresiv, atingînd la cobai maxima dezvoltare după 90 de zile de inhalație și traducîndu-se clinic prin tabloul sclerozei pulmonare tabagice. În general, cobaii nu rezistă la mai mult de 5 sau 6 luni de inhalare zilnică a fumului de tutun. La iepuri procesul de scleroză se dezvoltă mai tîrziu, după circa un an de inhalare.

„INTERVINE ȘI ACȚIUNEA DIRECTĂ A FUMULUI DE TUTUN"

— *Cum se explică instalarea acestei scleroze pulmonare tabagice ? Care este mecanismul de producere sub acțiunea tutunului ?*

— În plămînii animalelor supuse experienței se constată — sub acțiunea inhalării fumului de tutun — o creștere considerabilă a unei substanțe numite histamină ; creșterea se află în directă legătură cu durata și numărul inhalațiilor de fum de tutun. Sub influența histaminei se produce scleroza țesutului pulmonar al animalelor, fapt verificat prin studiu la microscop. Dacă la animalul normal cantitatea de histamină este de 30 micrograme pe 1 gr de țesut pulmonar, după 90 de inhalații această proporție ajunge la 104,48.

— *Histamina apare deci ca „vinovatul nr. 1". Mai există și alți „inculpați" ?*

— Desigur ! Efectele histaminei pot fi în bună parte anulate de substanțe antihistaminice de tipul fenerganului. Administrînd unora din animale această substanță, apariția leziunilor de scleroză a fost mai discretă și mult întîrziată. Dar după 90 de inhalații de fum de tutun, plămînii animalelor tratate cu fenergan au prezentat la microscop un aspect *asemănător* cu acela al animalelor care au primit numai 30 de inhalații de fum de tutun „simple" (adică fără injectarea prealabilă a fenerganului).

Aceste rezultate duc la concluzia că, în afara histaminei, în producerea sclerozei pulmonare tabagice intervine și acțiunea directă a fumului de tutun (în care există oxid de carbon, bioxid de carbon, rezine, piridină, nicotină etc.), deoarece fenerganul (care anihilează acțiunea histaminei) nu a împiedicat în cele din urmă formarea sclerozei, ci numai i-a întîrziat apariția și i-a redus din intensitate.

„ÎN CERCETĂRI EFECTUATE ASUPRA A 20.000 DE BOLNAVI S-A CONSTATAT..."

— *Aceste rezultate experimentale pot fi aplicate în patologia umană ?*

— În producerea sclerozei pulmonare la om fumatul joacă un rol asemănător. Încă de mult am fost surprins de impresionantul număr de bolnavi, vechi fumători, ce prezentau scleroze pulmonare cărora nu li se putea găsi vreo cauză infecțioasă sau de altă natură. Am emis atunci ipoteza existenței unei forme speciale de scleroză pulmonară produsă prin tabagism, afecțiune care poate fi încadrată în grupul pneumoconiozelor neprofesionale (boli produse prin inhalare de praf sau fum).

În cercetările clinico-statistice efectuate asupra a 20.000 de bolnavi internați în spital pentru diferite alte afecțiuni și din care 50% erau fumători inveterați (consumînd aproximativ 20-25 de țigări pe zi), s-a constatat că dintre aceștia din urmă peste jumătate prezentau la examenul clinic și radiologic aspecte de scleroză pulmonară tabagică.

— *Prin ce tulburări se manifestă scleroza pulmonară ?*

— Simptomatologia acestei afecțiuni este în general discretă și, după cum am spus, aproape totalitatea bolnavilor examinați au fost spitalizați *pentru alte boli*, ignorîndu-se scleroza pulmonară. Printre simptomele mai frecvente citățm : tusea, expectorația matinală, greutatea respirației, astenia, pierderea în greutate. Complicația cea mai gravă o constituie insuficiența cardiacă dreaptă. O anchetă efectuată asupra unui număr de 572 bolnavi cardiaci, spitalizați în institutul nostru, a arătat că în producerea insuficienței ventriculare, la un procent de 81% din aceștia nu s-a putut găsi altă cauză vătămătoare în afară de fumatul cronic.

Aceste efecte nocive nu sînt, desigur, singurele. Referindu-ne numai la sfera aparatului respirator, ar trebui să adăugăm manifestări variate ca : secreție nazală mărită, faringite (iritații ale fundului gîtului), laringite (iritații ale laringeluj) cu răgușeală și oboseală rapidă a vocii, bronșite, emfizem pulmonar (dilatarea plămînilor prin pierderea elasticității țesutului pulmonar). Tutunul este unul dintre principalii factori favorizanți în dezvoltarea unei tuberculoze ascunse sau evidente, în producerea cancerului bronhopulmonar și a multor boli digestive, cardiace etc.

„A TE LĂSA DE FUMAT NU E TREABĂ UȘOARĂ"

— *Concluziile sînt evidente. Am vrea totuși să vă rugăm să precizați cîteva măsuri pe care le-ar putea lua fumătorii care vor să prevină asemenea urmări dăunătoare.*

— Măsura este una și singură — și în această privință opinia mea este radicală : renunțarea la fumat. Nu există soluție de compromis în această problemă spinoasă. Am avut ocazia să întîlnesc des în clinică bolnavi la care tulburările provocate de fumat erau evidente și care, renunțînd la fumat, și-au ameliorat vădit starea sănătății. Toți nu aveau decît un singur regret : că n-au renunțat la acest „viciu" mai de mult. Pentru aceasta trebuie desigur voință, dar efortul compensează din plin avantajele obținute. Preconizez deci părăsirea definitivă a tutunului. Știu că a te lăsa de fumat nu e o treabă ușoară. Mark Twain, cu umorul său binecunoscut, spunea că părăsirea fumatului a fost lucrul cel mai ușor pe care l-a făcut vreodată, dar că acest lucru l-a făcut de vreo mie de ori în viață !

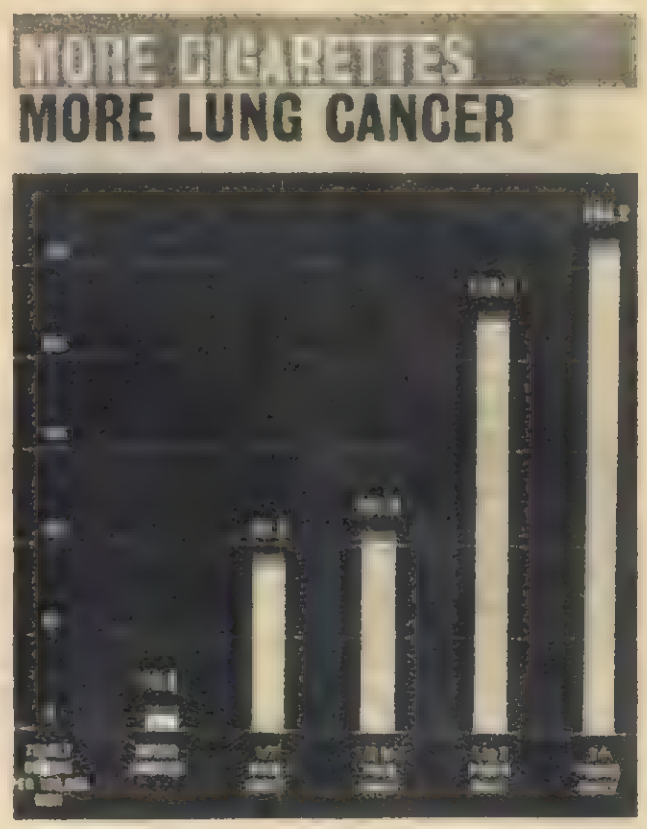

„Mai multe țigarete, mai mult cancer pulmonar". Acest grafic alcătuit de Societatea americană pentru combaterea cancerului indică mortalitatea anuală în rîndul bărbaților (raportată la cîte 100.000 de persoane) în funcție de numărul pachetelor de țigarete consumate zilnic. În stînga (mortalitatea cea mai scăzută): nefumători.

ce spun on

Prof. dr. O. COSTĂCHEL, directorul Institutului de oncologie.

— *Se vorbește mult în ultimul timp despre relația dintre fumat și cancer. Ce puteți să ne spuneți în această privință ?*

— Nu sînt numai vorbe ! Există fapte, experiențe indiscutabile, care demonstrează legătura strînsă dintre fumat și anumite forme de cancer. Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.) a dat nu de mult publicității o listă completă a diferiților agenți cancerigeni și cocancerigeni (favorizanți, dar care determină localizarea tumorii). În fruntea lor stă abuzul de tutun.

CANCERUL BRONHOPULMONAR : „FUMATUL JOACĂ UN ROL ESENȚIAL"

— *S-a putut evidenția o acțiune directă a fumatului în producerea cancerului ?*

— Cel puțin în patologia anumitor forme de cancer, și în mod deosebit a cancerului pulmonar, fumatul constituie un factor cancerigen important. În ciuda numeroaselor lucrări efectuate pe tot globul, mecanismul de acțiune al fumatului de țigaretă nu a fost însă precizat în suficientă măsură. Nu s-a putut arăta dacă acesta constituie un factor direct cancerigen sau numai unul favorizant, indirect. Dar după părerea noastră, aceasta este o problemă secundară, care nu trebuie în nici un caz să abată atenția de la pericolul real pe care îl reprezintă fumatul, deoarece s-a dovedit experimental, în unele cazuri, că factorii cocancerigeni pot avea chiar o importanță mai mare decît cei cancerigeni.

Cei mai mulți oameni de știință sînt de părere că este vorba de o acțiune favorizantă, dar toți confirmă existența sigură a unui raport direct între creșterea consumului de țigarete și numărul sporit de cazuri de cancer bronhopulmonar.

Într-o lucrare efectuată la institutul nostru pe un număr de 264 de bolnavi spitalizați pentru cancer bronhopulmonar între 1957 și 1963 — lucrare realizată de către dr. S. Pineles și dr. V. Dragon — s-au analizat diferiți factori cu rol cauzal în această localizare a bolii canceroase și s-a găsit că fumatul joacă un rol esențial. *Din totalul bolnavilor, 86,2% erau fumători !* Din 247 pacienți bărbați și 17 femei, 227 (91,9%) bărbați și 5 (29,4%) femei erau fumători. Nu întîmplător frecvența de cancer pulmonar la bărbați este mai mare, aceștia fiind și principalii „consumatori" de țigarete.

„TINERII SÎNT CEI MAI EXPUȘI ÎMBOLNĂVIRII"

— *Există vreo relație între cantitatea de țigarete fumate, între durata consumului de tutun și îmbolnăvire ?*

— Desigur. În studiul amintit, 49,4% din bolnavi fumau „moderat" : pînă la 20 de țigarete pe zi, în timp ce mai mult de jumătate (50,6%) fumau cantități foarte mari sau chiar exagerate, în orice caz depășind cifra de 20. În ce privește durata, în marea majoritate a cazurilor (97,4%), obiceiul fumatului data de mai mult de zece ani. Este demn de menționat că, cu cît deprinderea fumatului începe la o vîrstă mai fragedă, cu atît efectele nocive sînt mai puternice. În acest sens tinerii sînt cei mai expuși îmbolnăvirii atît prin faptul că fumează de timpuriu cît și prin posibilitatea unei acumulări pe o durată mai lungă a acțiunii patogene a fumului de tutun.

— *Constatări similare s-au făcut fără îndoială și în alte țări. V-am ruga să ne comunicați cîteva date.*

— Sînt cunoscute cercetările lui R. Doll (Anglia) cu privire la incidența cancerului

cologii

bronhopulmonar la fumători în funcție de cantitatea de țigarete consumate și mai ales de vechimea obiceiului de a fuma. H.C. Hammond și M. Horn au constatat că în 1954 mortalitatea prin cancer bronhopulmonar a fost : 27‰ la nefumători și 132,8‰ la cei care fumează un pachet sau mai multe pe zi (deci o mortalitate mult mai mare față de nefumători). Este cunoscut de asemenea raportul de 387 de pagini intitulat „Fumatul și sănătatea" — bazat pe o cercetare ce a durat 14 luni efectuată în S.U.A. — care a fost prezentat recent și cititorilor „Flacării".

„CUM SE EXPLICĂ EFECTUL CANCERIZANT AL FUMULUI DE TUTUN ?"

— Din studiile făcute pînă în prezent, cum se explică efectul cancerizant al fumului de tutun ?

— Procesul prezintă un aspect dublu. Pe de o parte, cancerizarea s-ar datora substanțelor cancerigene existente în tutun. Cea mai importantă substanță de acest fel este benzpirenul care se găsește în cantități relativ mari. În 100 de țigarete se găsește circa 0,001 mg de benzpiren. Pentru o persoană care fumează 40 țigarete zilnic, cantitatea de benzpiren inhalată se ridică la aproape 0,150 mg într-un an.

Această substanță este capabilă să producă tumori canceroase la animale.

Alt element patogen din țigarete îl constituie substanțele radioactive care au fost găsite recent în frunzele de tutun. Eliminarea lor din organismul omului se realizează foarte lent. Aceasta spre deosebire de aceleași substanțe radioactive care se găsesc în frunzele legumelor și zarzavaturilor și care se elimină mult mai rapid, neavînd deci timp să acționeze ca radiații cancerigene. După date recente ale O.M.S., s-a constatat un paralelism nu numai între numărul de țigarete consumate și creșterea cancerului pulmonar, ci și creșterea cancerului vezicii urinare, care constituie „depozitul" substanțelor radioactive eliminate.

— Substanțele cancerigene amintite de dv. au condiții de acțiune speciale la fumători ?

Nu este nevoie de aici o explicație pentru a lămuri sensul acestui placat danez.

— Se pare că da. La aparate de fumat artificiale, care „consumă" de la o sută pînă la cîteva sute de țigarete pe zi, s-a reușit captarea fumului ce se depune sub formă de gudroane. În aceste gudroane s-a constatat că substanțele cancerigene se concentrează în cantități chiar mai mari decît în extrasul „la rece" din hîrtia de țigări și frunza de tutun. Într-adevăr, s-a arătat că la temperatura la care se arde tutunul în țigaretă pot lua naștere mai ușor aceste substanțe cancerigene. Să nu uităm că temperatura unei țigarete care arde se ridică la peste 400°, atingînd uneori chiar 800° !

Totuși, cu toate numeroasele experimentări făcute utilizîndu-se „condensate" de fum de tutun, nu s-a putut reproduce cancerul bronhopulmonar la animalele de laborator. Reiese că substanțele cancerigene din fumul de tutun au condiții speciale în organismul omenesc, și în primul rînd în aparatul respirator.

„LUCRURILE NU TREBUIE ÎNȚELESE MECANIC"

— Cancerul pulmonar este deci cel mai frecvent pericol pe care trebuie să-l aibă în vedere fumătorii ?

— Lucrurile nu trebuie înțelese mecanic. Nu orice fumător, chiar înveterat, este un viitor bolnav de cancer pulmonar. Intervin în plus numeroși factori, unii încă necunoscuți, și în primul rînd reactivitatea individuală. Aceasta nu trebuie să ne determine însă în nici un caz să subapreciem importanța legăturii strînse dintre creșterea cazurilor de cancer bronhopulmonar și a consumului de țigarete — elementul cel mai important rămînînd vechimea acestui obicei.

Cancerul pulmonar reprezintă una din cele mai grave localizări ale cancerului la om, deoarece este „mascat" la început de o stare de „totală" sănătate, ceea ce face ca în majoritatea cazurilor să fie descoperit tîrziu, cînd vindecarea este foarte greu de obținut Pe de altă parte, această formă de cancer dă metastaze precoce și evoluția unui bolnav cu metastaze provenite de la un cancer pulmonar este extrem de gravă.

În același timp menționez că, spre deosebire de alte toxicomanii, fumatul periclitează și sănătatea celor din jurul fumătorului, motiv pentru care în ultimul timp procentul de cancer la nefumători este de asemenea în creștere. S-a constatat, de pildă, că procentul de îmbolnăviri la copiii fumătorilor este mai mare decît la copiii de nefumători. Și acest fapt ar trebui să ne dea de gîndit. De altfel, doar după cinci minute, la un copil care stă împreună cu un părinte fumător se poate pune în evidență prezența nicotinei în urină !

„DEZOBIȘNUIREA DE FUMAT — O PROBLEMĂ GREA ȘI COMPLEXĂ"

— Care este poziția dv. cu privire la fumat ? Ce măsuri propuneți pentru combaterea tabagismului ?

— Există, evident, două metode : una „eroică" (părăsirea completă a fumatului) și alta mai puțin brutală : cura de dezobișnuire treptată. Prima metodă este cea mai bună, dar nu și cea mai ușoară. De aceea, pentru dezobișnuirea treptată, țigaretele artificiale (cu mentol sau cu substanțe volatile aromate) reprezintă unul din cele mai bune mijloace.

Desigur că interzicerea oficială a fumatului în colectivitățile închise (în special în ședințe !) ar fi de o mare valoare profilactică, la fel ca și propaganda prin afișe, broșuri, filme etc.

Dezobișnuirea de fumat constituie adesea o problemă grea și complexă datorită faptului că nu este vorba numai de o toxicomanie față de nicotină, ci și de obișnuința de a face gesturile legate de actul fumării (cu mîna, cu dinții, cu buzele etc.). Dacă, dezobișnuirea față de nicotină apare ca o problemă relativ ușoară, dezobișnuirea de gesturile din timpul fumatului este mai dificilă. De aceea părăsirea fumatului comportă două obiective : dezintoxicarea și dezobișnuirea de gesturi. Cunoașterea acestor elemente prezintă o deosebită importanță practică pentru cei care doresc să părăsească fumatul și scoate în evidență utilitatea țigaretelor artificiale, care produc întîi dezintoxicarea și nu cer un mare efort de voință, păstrînd totodată gesturile respective, care urmează să fie înlăturate treptat, ulterior.

Consider necesar să se fabrice țigarete de acest fel care să fie puse la îndemîna celor care vor să abandoneze fumatul, ușurîndu-le astfel îndeplinirea hotărîrilor.

S-ar mai recomanda pentru fumătorii care renunță la tutun : utilizarea bomboanelor, injecții cu lobelină, clătirea repetată a gurii cu soluții care în contact cu țigareta dau un gust dezagreabil și fad (nitrat de argint 1—2‰, protargol, acid tanic etc.).

Toate acestea trebuie să fie însă dublate de voință fermă a fumătorului. Sau cel puțin, dacă nu poate renunța complet la fumat, să aibă în vedere că reducerea la minimum a țigărilor este absolut necesară.

„Cel mai bun sfat: aici au început" (Societatea americană pentru combaterea cancerului)
„Cutia fumătorului". (Consiliul central pentru educația sanitară din Marea Britanie)

dialog cu cititorii

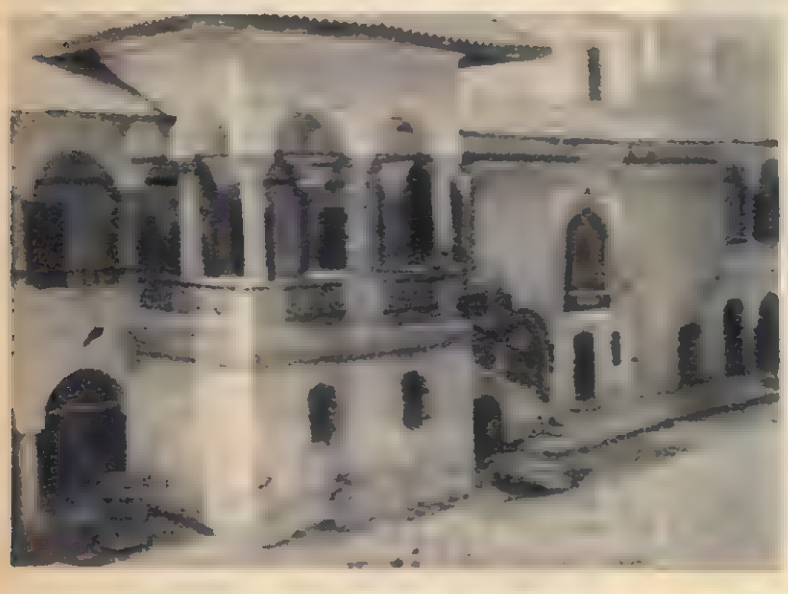

PE MELEAGURILE HOREZULUI

Drumeţind pe frumoasele meleaguri ale Horezului — din păcate, încă prea puţin frecventate de turişti — întîlneşti, pe lîngă alte obiective turistice, şi interesanta mînăstire a Horezului, o veche cetitorie, prezentînd elemente de arhitectură brîncovenească. Ridicată în 1692 de către Constantin Brîncoveanu, mînăstirea oferă vizitatorilor numeroase mărturii ale creaţiei artiştilor anonimi ai epocii: fresce în culori vii, chipuri de ctitori, coloane şi ornamente de piatră, case cu cerdace şi coloane sculptate, odoare şi cărţi vechi.

Aş dori ca aceste rînduri să-i îndemne pe turişti să-şi îndrepte paşii spre aceste meleaguri pitoreşti, unde au prilejul de a vizita Arnota cu mormîntul lui Matei Basarab, peştera şi cheile Bistriţei cu micul schit ascuns în hruba muntelui, cheile Olteţului cu peştera Polovragi. Pe aceste locuri au fost turnate secvenţe din filmul romînesc „Tudor" şi fiecare dintre ele evocă pagini din trecutul poporului nostru.

Astăzi pe colinele din sporul mînăstirii Horezu se află o plantaţie de cîteva zeci de hectare de castani cu fructe comestibile, aşa cum se mai întîlnesc doar pe valea Cernei, lîngă Băile Herculane. În toamna anului trecut s-a obţinut o recoltă abundentă de castane, strînsă cu grijă de organele silvice.

Ion DOBRESCU
activist cultural
Cîmpulung-Muscel

CÎT DUREAZĂ FULGERUL?

„Doresc să aflu, dacă e posibil, cît timp durează fulgerul pe cer?"

Nicolae MITULESCU
Strîmbeni

Răspunde GH. DIACONESCU, candidat în ştiinţe fizico-matematice, şeful secţiei Fizica atmosferei din Institutul meteorologic.

Deseori auzim expresia „iute ca fulgerul". Aceasta ar vrea să înseamne „cea mai mare viteză" posibilă. Pînă s-a măsurat viteza luminii, fulgerul a deţinut, pe bună dreptate, întîietatea.

Se ştie că fulgerul este o descărcare electrică luminoasă ce se produce în nori. (Atunci cînd descărcarea se produce între nori şi pămînt îi spunem trăsnet. Descărcarea aceasta are viteza şi durata limitată.

Fulgerul este format de fapt dintr-o serie de 1 pînă la 15 descărcări separate, care se succed la intervale atît de scurte, încît au putem să le separăm cu ochiul liber şi de aceea vedem o singură descărcare în zig-zag. Viteza acestor descărcări este de ordinul miilor de km/s pînă la cîteva zeci de mii de km/s.

Pauzele dintre descărcări (pe care nu le putem distinge separat) sînt cuprinse în general între o sutime pînă la o zecime de secundă. Ansamblul acestor descărcări şi pauze formează în un loc un singur „fulger" şi durează ceva mai mult de o secundă.

Dacă uneori avem impresia că fulgerul a durat mai mult, aceasta se datoreşte faptului că retina ochiului păstrează mai mult timp imaginea fulgerului, care se poate suprapune şi peste imaginea altor fulgere, ceea ce creează impresia unui singur fenomen de mai lungă durată.

Uneori fulgerele se repetă destul de des. Vara, în norii de furtună, se pot observa circa 200 fulgere pe oră. În ţările calde numărul lor poate trece de 1.000 într-un sfert de oră.

CEVA DESPRE APA DISTILATĂ

„Există oare undeva pe glob apă distilată în stare naturală?"

Virgil VÎLCU
electrician
Iaşeni

Răspunde conf. univ. VIRGIL HILT, de la Universitatea Bucureşti.

Nu!

Apele subterane ca şi cele de suprafaţă (izvoarele, rîurile, fluviile, lacurile) venind în contact cu diferite roci, cu substanţe minerale etc., pe care le dizolvă, sau venind în contact cu aerul din care absorb diferite microorganisme, praf etc. nu pot fi ape distilate. Nici măcar picătura de ploaie care se desprinde din nori nu este apă distilată, fiindcă pînă să ajungă la suprafaţa pămîntului ea se încarcă cu microorganisme, fire microscopice de praf etc.

Apa distilată se obţine cu ajutorul anumitor aparate (alambicuri); în aceste aparate apa se fierbe, se evaporă, iar vaporii obţinuţi sînt transformaţi prin răcire în picături de apă care se adună într-un recipient ermetic închis. Aceasta este apa distilată.

CANALUL SUEZ

„În «Flacăra» nr. 23 am citit notele de călătorie intitulate «Aden—Bab el-Mandeb—Port Said». În legătură cu acest material aş dori să cunosc unele date mai importante despre Canalul Suez".

Ion IURAŞ
Turnu-Măgurele

Răspunde conf. univ. I. RĂDULESCU, de la Universitatea Bucureşti.

Ideea unirii Mării Mediterane cu Marea Roşie a apărut încă din antichitate, cînd în Egipt s-au făcut încercări pentru stabilirea unei legături prin istmul Suez. Construcţia unui canal navigabil între Nil şi Marea Roşie a început pe vremea faraonului Nechao (600 î.e.n.) şi s-a terminat după mai bine de două secole, în timpul domniei lui Ptolemeu al II-lea. În anul 776 e.n. canalul a fost astupat din ordinul califului arab Maasur, întrucît diminua importanţa marelui oraş Damasc.

În a doua jumătate a secolului trecut (1859-1869), în noile condiţii create de dezvoltarea comerţului mondial, o companie internaţională îşi asumă sarcina realizării unei lucrări ce avea să-i aducă profituri uriaşe: Canalul Suez — cea mai mare construcţie hidrotehnică a secolului al XIX-lea.

Această importantă cale navigabilă are o lungime totală de 161 km; lăţimea, la suprafaţă, variază între 70 şi 125 m, iar la fund — între 45 şi 60 m; adîncimea este de 11 m.

La construcţia canalului s-au folosit lacurile existente de-a lungul traseului său (Menzaleh, Timzah şi cele două lacuri Amare). Nu are ecluze, pentru că diferenţa dintre nivelul apelor Mării Mediterane şi Mării Roşii este de numai 25 cm.

Circulaţia se face zi şi noapte, iar malurile sînt luminate ca un bulevard. Trecerea prin canal a unui vas dură altădată 53 de ore; astăzi sînt suficiente 13-14 ore.

Suezul, care la 26 iulie 1956 a fost naţionalizat de guvernul egiptean, este considerat drept unul din cele mai importante canale navigabile de pe glob, întrucît scurtează cu mii de kilometri drumul dintre porturile europene şi cele de pe ţărmurile oceanelor Indian şi Pacific. O dată cu construcţia sa a sporit considerabil importanţa pentru navigaţie a vechiului traseu maritim, mult mai lung, care ocoleşte continentul african.

DIN NOU DESPRE GRAFOLOGIE

În legătură cu articolul „Scrisul ascunde taine?" apărut în nr. 15 la rubrica de faţă, cititorul nostru Ioan Petroşan din Bucureşti ne-a trimis o scrisoare în care aduce o serie de date şi precizări interesante şi în acelaşi timp afirmă — între altele — că „prin studierea scrisului unui om se pot stabili toate calităţile şi stările psihice ale autorului scrisului, trăsăturile caracterului şi chiar aptitudini extrem de complicate..." Pentru a răspunde dorinţei tovarăşului Petroşan de a reveni asupra acestei probleme, ne-am adresat tovarăşului dr. MIRCEA TEODORU, şeful laboratorului de psihologie de la Institutul de endocrinologie „C. I. Parhon" al Academiei R.P. Romîne, care ne-a precizat următoarele:

Ca în orice dispare în care se minimalizează sau se supraapreciază un domeniu de manifestare umană, şi în materie de grafologie adevărul stă la mijloc.

Aveţi dreptate spunînd că grafologia nu este „o teorie", după cum afirmă unii, ci o ştiinţă, — obiectul ei de studiu fiind un produs al activităţii omeneşti: scrisul, cu legile lui proprii (Spatti L.: „Le leggi de la scrittura"; Prelat S.: „Les lois de l'écriture").

Grafoscopia este o metodă în cadrul grafologiei — metodă care, aplicată în diverse domenii, a dat naştere la grafoscopia judiciară, medicală ş.a. — domenii de care s-au preocupat o seamă de oameni celebri ca: Lombroso, Binet, Gh. Marinescu, acad. C. I. Parhon etc.

Pentru neuropsihiatru scrisul în „sîrmă ghimpată" este un semn al bolii lui Parkinson, iar cel „în oglindă", semnul unor psihopatii.

Scopia — sau observarea — nu este singura metodă aplicată la scris. În ultimul timp, în scop de cercetare experimentală, au fost utilizate şi aparate ca, de exemplu, grafograful, care înregistrează mişcările şi presiunea în actul scrisului.

Ceea ce apare ca evident în grafologie şi unui necunoscător sînt anumite caractere ale scrisului legate de vîrstă, sex, cultură, şi unele caracteristici psihologice ca: nervozitatea, oboseala, ritmul psihic creator, aşa cum afirmă şi psihologul Alfred Binet. Mai puţin evidente, mai discutabile sînt însă aprecierile asupra caracterului, aptitudinilor, comportamentului — cercetate de Klaghes în „Graphologie" — aprecieri bazîndu-se de cele mai multe ori pe interpretări simbolice, fanteziste. Acest din urmă capitol a fost şi cel mai speculat de „ghicitori" în ale scrisului în scopuri foarte puţin ştiinţifice.

POŞTA NOASTRĂ

CONSTANTIN DIACONU, Baia de Arieş. Faptul că tov. Vali Niculescu din Ploieşti, căruia i-aţi scris la adresa ce şi-a publicat-o în revista noastră, nu v-a răspuns, desigur că nu ne e pe plac. Dar ce putem face?

G. CRIVOI, Cîmpulung-Muscel. În ce priveşte reclama făcută „Colecţiei şcolarului", adresaţi-vă Editurii tineretului, Bucureşti, raionul T. Vladimirescu, str. Ion Ghica 3. Cu privire la a doua problemă, adresaţi-vă Radioteleviziunii, raionul 16 Februarie, str. Nuferilor 62. Iar în ce priveşte defecţiunile tehnice ale staţiei de radioficare din Cîmpulung, sesizaţi organele locale.

VALERIAN GH. POPA, Pietrari, Argeş. Nici noi nu cunoaştem cazul, aşa că ne vedem în imposibilitate de a vă îndruma. Dacă aici almanahul respectiv nu dă mai multe date, măcar oraşul unde trăiesc cele două gemene, cu atît mai puţin putem să ştim noi.

D. CIUDIN, Crăciuneşti, rn. Tg. Neamţ. Este aproape imposibil să determini, fără a face o analiză de laborator, dacă un sortiment sau altul de miere de albine a fost falsificat, deoarece calităţile organoleptice ale mierii diferă de la un sortiment la altul. Astfel, mierea de salcîm este deschisă la culoare, albă sau alb-gălbuie, e mai fluidă, nu cristalizează (nu se zaharisează), iar mirosul ei, specific de salcîm, este destul de slab şi se pierde cu timpul, pe măsură ce se învecheşte. Mierea de tei e de culoare galbenă mai intensă, mirosul ei este foarte puternic şi se menţine multă vreme, iar după un timp se cristalizează. Mierea de floarea-soarelui este de culoare foarte închisă, cu miros mai slab, cristalizează foarte repede, cu cristale mari. Ţineţi apoi seama că albinele produc adesea mierea culegînd-o din nectarul a diferite specii de flori — deci că se pot produce amestecuri pe cale naturală — şi veţi înţelege şi mai bine greutatea determinării calităţilor unui sortiment de miere numai prin simplu gustare. Doar o analiză de laborator poate stabili cu precizie dacă în miere s-au amestecat glucoză, sirop de zahăr sau alte substanţe străine.

M. PĂDUROIU, Sibiu. Iată denumirile monedelor din ţările europene (în ordinea alfabetică): Albania — lek; Andorra — peseta şi francul francez; Austria — schilling; Belgia — franc; Bulgaria — leva; Cehoslovacia — koruna (coroana); Danemarca — krone (coroana); Elveţia — franc; Finlanda — markka (marca); Franţa — franc; R.D. Germană — mark (marca); R.F. Germană — mark (marca); Grecia — drahma; Irlanda — pound (lira); Islanda — króna (coroana); Italia — lira; Iugoslavia — dinar; Liechtenstein — franc; Luxemburg — franc; Marea Britanie — pound (lira sterlină); Monaco — franc; Norvegia — krone (coroana); Olanda — florin; Polonia — zloty

(zlot) ; Portugalia — escudo ; San Marino — lira ; Spania — peseta ; Suedia — krona (coroana) ; Ungaria — forint ; U.R.S.S. — rubla; Vatican — lira.

NELLA ORBU, Bujor, reg. Galați. Următoarele filme se află în diferite faze de lucru la studioul cinematografic „București": „Pădurea spînzuraților" după romanul lui Liviu Rebreanu, scenariul de Titus Popovici — regia Liviu Ciulei ; „Titanic-Vals", după piesa lui Tudor Mușatescu — regia Paul Călinescu ; „Moment Caragiale", după cinci schițe din creația marelui nostru clasic — regia Jean Georgescu ; „Poiana soarelui" — regia Geo Saizescu și Cezar Grigoriu ; „Neamul Șoimăreștilor", după romanul lui Mihail Sadoveanu — regia Mircea Drăgan ; „Sărutul de dimineață" după scenariul lui Al. Ivan Ghilia — regia Lucian Bratu ; „De n-ar fi examenele..." — regia Gh. Vitanidis ; „Merii sălbatici" scenariul lui Vasile Rebreanu — regia Alecu Croitoru ; „Șoseaua Nordului", după romanul lui Eugen Barbu — regia Mihu Iulian ; „Cartierul Veseliei", după scenariul lui Ioan Grigorescu și Manole Marcus (care semnează și regia) și, în sfîrșit, „La patru pași de infinit", scenariul și regia de Francisc Munteanu.

V. SILVIAN

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Florin M. Boca, strungar, Hunedoara, bloc C.M.3, ap. 25 : teme diverse ; Ladislau Pirosky, profesor, Jimbolia, str. P. Koch 16, reg. Banat : ilustrate ; Viorica Suciu, studentă, Cluj, str. Cotită 8 : cinema, muzică, ilustrate ; Georgeta Orban, profesoară, Șc. de 8 ani, Boinești, rn. Oaș, reg. Maramureș : teme diverse ; Liliana Cercel, elevă, Giurgiu, str. Cucului 6 : ilustrate ; Vasile Bejenaru, impiegat de mișcare C.F.R., Caransebeș, Piața 23 August 8, ap. 7 : muzică ușoară, ilustrate ; Alex. Mihai, marinar, Mangalia, str. Oituz 10 : teme diverse, ilustrate ; Florica Katy Jdanov, București, str. Octavei 2, bloc VII, sc. 2, et. 3, ap. 36, rn. 23 August : literatură, cinema, muzică, ilustrate ; Mircea Dumitru, mecanic, Mediaș, str. Fagului 9 : teme diverse, ilustrate ; Ion Ianoș, lăcătuș, Craiova, str. Mărășești 60 : teme diverse, ilustrate ; Ioana Nicu, profesoară, Șc. de 8 ani, Independența, rn. Călărași, reg. București : teme diverse ; Elena Caraculea, Canlia, rn. Băneasa, reg. Dobrogea : teme diverse ; Dorina Andreescu, studentă, Iași, complexul studențesc, bloc M 3 : teme diverse ; Ilie Minob, Vasile Beldiman și Nic. Ștefan, Șc. tehnică de maiștri, Petroșani, str. Republicii 5 : ilustrate ; Ion Capceac, funcționar, Siret, str. 9 mai 21, rn. Rădăuți : teme diverse, ilustrate ; Elvira Onoșeanu, elevă, com. Lenauheim, 332, rn. Sînnicolau Mare, reg. Banat : ilustrate ; Marcela Delin, învățătoare, Șc. de 8 ani, Oncea, com. Romînu, rn. Brăila : teme diverse ; Rely Fleșeriu, elevă, Alba Iulia, str. Semenilor 32 : ilustrate ; Stoian Aneta, elevă, Brăila, str. Abator 3 : literatură, cinema, ilustrate ; Drăguș Galu, elev, Buștoni, str. M. Viteazu 7, reg. Ploiești : ilustrate ; Gh. Vasile, tehnician, Tulcea, str. Basarab 65 : ilustrate ; Florin Tudor, muncitor, București, str. 7 Noiembrie 53, rn. 1 Mai : ilustrate ; Pamfil Dîrjan, satul Răstolsul-Deșer, com. Agri, reg. Cluj : literatură, ilustrate ; Ilie Dascălu și Ifrim Mocanu, Centrul școlar forestier Blaj, str. Dr. P. Groza 25 : ilustrate ; Rișnița Munteanu, elevă, com. Grădinari, rn. Drăgășani, reg. Argeș : muzică ușoară, cinema, ilustrate ; Jean Gilejko, Bialystok — Starosiela, ul. Olejniczaka 26, R.P. Polonă : filatelie, ilustrate (în rusă, poloneză, cehă) ; Nica Gh. Vas, Pătrăuții de Sus, rn. Hliboca, Cernăuți, U.R.S.S. : teme diverse ; Kazimir Sekolski, Lodz, ul. Wieckowskiego 8 m. 41, R.P. Polonă : filatelie, ilustrate ; Grigori Narkowicz, Lodz, Smycewska 5/17, bl. 433—34, R.P. Polonă : filatelie, ilustrate (în poloneză și rusă) ; Mircea Crăciun, șofer, Lugoj, str. Simion Bărnuțiu 55 : sport, cinema, ilustrate ; Natalia Dragomir, elevă, Ploiești, str. Păcureți 16 : teme diverse ; Constantin Rațiu, elev, com. Poni, rn. Șomcuta Mare, reg. Maramureș : muzică, ilustrate ; Lilica Moga, elevă, Iași, str. Păcurari 155 : literatură, ilustrate, muzică ; Șt. N. Cîrbunaru, tehnician, Satu-Mare, str. Achim Andrei 12 : literatură, cinema, sport, ilustrate ; Nelu Cutuș, tehnician, Satu-Mare, str. Ducebal 15 : literatură, cinema, sport, ilustrate ; Marian Cariaman, maistru, Craiova, str. Breslei 131 : teme diverse ; Sandu Nicolae, elev, școala medie, Titu-gară, reg. București : literatură, muzică, teatru, ilustrate ; Emil Papamanole, București, Calea Griviței 206, bl. K. sc. A. et. VII, ap. 34, rn. Grivița roșie : muzică ușoară, ilustrate, sport.

DE LA CORESPONDENȚI

Hotelul „Perla" de la Mamaia și-a redeschis porțile. *(O. Mocanu Techniphoto)*

Fluieraștii de la Cîmpul cetelor din Cloșneștii, Vatra-Dornei. *(Dumitru Vințilă, Suceava)*

DRAGOSTEA VINE DIN SENIN

Urmare din pag. 11

servau cum mînuiește manetele, așteptînd să tresară cu plăcere la cei dintîi duduit ; aștepta și Silvia, cu ochii pe brațele lui voinice, arse de soare pe care jucau mușchii. Motorul dudui scuturîndu-se, Mihai îl ambreie de două ori, copiii se traseră mai la o parte. Ea privea tot așa, țintă la brațele lui Mihai și în clipa în care mașina porni își ridică mîna dreaptă și flutură un batic străveziu. Copiii țiuiră și Mihai se îmbățoșă pe tractor ca un victorios. Copiii se răspîndiră pe miriștea abia secerată, fata se aplecă și ea după spice și părea și ea un copil, o fetiță cu ceva mai mare decît celelalte, surprinzător de proporționată pentru o fetiță. De cîte ori se întorcea cu brazda și ajungea în dreptul copiilor, Mihai primea drept în față privirea ei senină, care izvora ca din două globurele de cristal — sau așa i se părea lui că-s ochii aceia luminoși cu priviri scînteietoare — și atunci el nu se mai putea stăpîni să nu zîmbească și să nu dea motorului gaz din plin, simțindu-l cum tremură sub el și zvîcnește ca un cal atins cu pintenii. Copiii au străbătut miriștea în cinci-șase postațe, au făcut la capătul ogorului în drumeagul cu iarbă firavă, răscolită de tractoare, o grămăjoară de spice și s-au dus în altă parte, după mure.. În timp ce soarele dat înspre ojină lunecă sub o dungă de nori suri, ca după o placă de tablă aburită.

Și de atunci n-a mai văzut-o...

În seara zilei de 23 s-a organizat bal ; fiind vremea muncilor, căci în acel an sărbătoarea căzuse într-o marți, tractoriștilor li s-a spus să nu se încurce la dans și petrecere căci, pentru ei, cea de-a doua zi a sărbătorii e zi de muncă. S-a dus și Mihai la bal, avînd în ochii impăienjeniți de emoție imaginea ce trecuse dimineață pe drum.

— Îmi permiți, tovarășă Silvia, un dans ?

Ea venise mai tîrziu, după ei, și, spre mirarea lui Mihai, o însoțea fratele lui Ion Pădurean, funcționar la statul raional. Ce căuta el în sat, în acea zi, cînd la raion s-au organizat desigur atîtea petreceri, și venea la bal cu Silvia nu era greu de ghicit din care cauză Mihai se întunecă gîndindu-se că uite pentru cine se făcuse Silvia atît de frumoasă încă de cu dimineață și pentru cine își pusese acum o rochiță de mătase înflorată. Deci trecu o vreme pînă să se hotărască, dansă cu altele, își permise să bea o bere servită cu plecăciuni de Șurubescu și să-și încrucișeze de cîteva ori privirile cu Silvia... Fata avea în ochi aceleași scînteieri de pe miriște și se părea că-și reține un zîmbet...

— Cu mare plăcere, surîse ea și îndată după aceea, dansînd, adăugă : chiar că îmi face plăcere.

— Serios ? se miră Mihai simțind că roșește.

— N-ai venit la serbarea școlară, murmură Silvia.

— V-am văzut de dimineață, trecînd.

— Poate de-aia n-ai venit...

— Am stat cu părinții ; e sărbătoarea tatii, el așa zice.

— Dansezi bine, îmi place.

— Să nu se supere tovarășul Pădurean.

— Nu-ți face griji.

În timpul celui de-al doilea dans :

— Am auzit că urmezi în clasa a noua, la seral.

— Urmez.

— E greu ?

— Cînd vrei ceva, nu-i greu. Depinde ce vrei.

— Dumneata ce vrei ? Nu mă gîndesc numai la școală ; așa, ce vrei dumneata în general. Îmi place să cunosc oameni hotăriți.

— Eu nu-s prea hotărît. În multe privințe-s nehotărît.

— Vrei să-mi spui în care ești ?

— De-o pildă, eram hotărît să dansez cu cineva astăzi.

— Și s-a rezolvat ?

Zîmbetul ei i se păru ironic și în același timp încurajator.

— Aș putea zice că da... Dacă mai dansăm o dată.

— Acest „dacă" nu-mi place, trebuia să spui ferm.

— Spun...

Amîndoi observară că Pădurean Iliuță îl urmărea cu atenție ; acesta, la fel de negricios ca și fratele lui, instructorul, dar nu atît de voinic, mai subțire și mai înalt, se prefăcea că discută cu unul și cu altul, își găsea de lucru la bufetul lui Șurubescu, organizat ad-hoc pe niște mese șubrede înconjurate cu lăzi goale, în aer liber, căci se dansa în curtea căminului cultural, pe sub niște panglici de hîrtie creponată agățate de la peretele clădirii la șirul de salcîmi din spatele ei. Era o seară splendidă, plină de stele, reavănă, numai potrivită pentru dans. În jurul celor două becuri alimentate de generatorul aparatului de proiecție jucau puzderie de gîze...

La al treilea dans între Mihai și Silvia, după un timp, Iliuță Pădurean îi ceru voie lui Mihai. Silvia fu surprinsă, obiceiul de-a se lua fetele din dans a început să dispară, așa că, după cum observă Mihai, nu vorbea decît în monosilabe cu Ilie, nu-l privea și nu se lăsa cuprinsă mai mult decît normal oricît încercase partenerul s-o aducă înspre el. În schimb, Mihai simțea cum îl caută cu ochii pe ei, pe deasupra umărului lui Ilie. „Da, își zise Mihai, e o fată de toată frumusețea. De mai vine o dată la joc, o țin eu cum îmi place și-i spun că... uite, ce-aș putea să-i spun ? Că m-aș vrea cu dînsa într-un dans nesfîrșit, să mă învîrte pînă amețesc, s-o simt cum se zbate între palmele mele, sprintenă și mlădioasă ca o nuia... Ori să-i spun că azi dimineață am rămas ca împietrit, cred că totul din mine înghețase de bucurie, numai inima era să-mi sară din piept. Oare ce-ar zice dacă i-aș spune că-mi place nu numai s-o privesc, dar și să știu că există și că lumea, dacă-i frumoasă, numai din cauză că ea trăiește în lume e frumoasă... și de cînd mă uit la lume prin fereastra asta totul e altfel, mai altfel decît înainte, și oamenii, și frunzele, și suflarea vîntului, și țîrîitul gîzelor". Ochii îi scînteiază și în cap îi umblă amețeli... Se simte ușor, ca și cum n-ar mai călca pe pămînt, dar atît de puternic, că ar fi în stare să ridice pămîntul într-o mînă...

La plecare Silvia i-a spus așa, într-o doară : „Mai stai, vecine, sau vii, că mîine-i zor mare la cîmp". Iliuță n-avea ce să zică, într-adevăr cei doi erau vecini nu prea depărtați, așa că au luat-o pe față între ei s-o conducă. În dreptul casei lui Zaharie, fata vorbea ceva despre școală și-i vorbea lui Mihai, arătînd în felul acesta că n-are rost să se oprească, vine ei înapoi și singur... În poartă la gazda ei le-a spus amîndurora bună seara și i-a lăsat în drum, sub stelele strălucitoare, mai pustii și mai străini unul de altul decît își închipuiseră — sau poate nu-și închipuiseră — că poate fi cineva...

Din acea zi relațiile dintre Ion Pădurean și Mihai se înăspriră, fără ciocniri, e adevărat, dar Mihai știa de ce pe arăturile făcute de ei brigadierii și președintele Savu și uneori Pădurean stăruiau mai mult. Se bucură deci, în plus, atunci cînd ieșise pe-a lui Zaharie disputa cu privire la împărțirea grîului pentru foștii întovărășiți, intrați cu toții, primăvara, în colectiv. În el cînta dragostea ca o mierlă. În mine cîntă toate acum, ca o orchestră, și mi se pare că tu o dirijezi, îi copleși ea... Și se sărutară pentru prima oară. Iar ca să nu intre prea devreme în povești, se hotărîră să învețe matematica împreună.

Acum a sosit vremea să cumpere verighete. Mihai a luat o primă frumoasă pe trimestrul ultim al anului, iar colo, după ce dă primăvara, or să facă nuntă. Ar fi frumos în mai, opina Silvia, totu-i înflorit, viața proaspătă, reînnoită, pură, ca simțirea lor tinără și dulce. Și ar vrea o nuntă măreață, cu invitați mulți, la mese întinse prin curte, cu lăutari să cînte fără oprire, iar ei doi să treacă pe sub pomii înfloriți, să se așeze în iarba crudă și să vieze împreună în timp ce la mese nuntașii să facă larmă, să petreacă pînă-n uitare de sine și să le ureze zgomotos atîta fericire încît să răsune satul... Iar satul să fie foarte surprins auzind dintr-o dată că învățătoarea Ciobanu s-a logodit cu Mihai, să se întrebe nedumerit : „Cum, doamne ?", să presupună tot ce le va trece prin cap, colegele și colegii să se bulucească peste ea cu felicitări, iar ei doi să răspundă mirărilor și întrebărilor ținîndu-se de mînă... „Eu, atunci, îmi voi petrece mîna uite-așa pe după gîtul tău, m-oi înălța pe vîrfuri și te-oi săruta aici, chiar aci" — și-l împunse cu degetul ei subțire în obraz.

De la una la alta

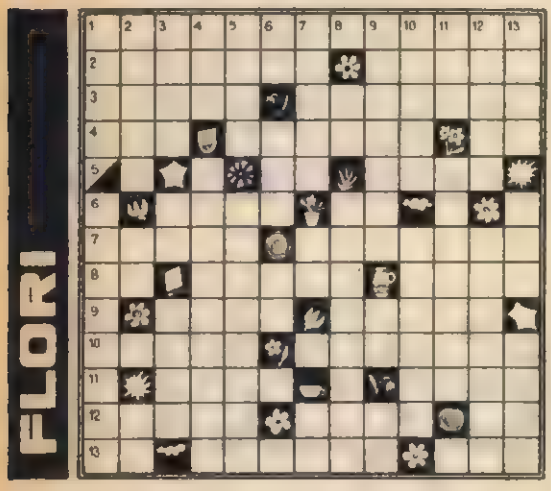

ORIZONTAL : 1) Cîntec în temă de Temistocle Popa (3 cuv.). 2) „Dăruiți iubitelor lalele" de Sandler — Frumoasă floare albă, înrudită cu aurăul. 3) Plantă erbacee, ale cărei flori și frunze amărui servesc la prepararea unei apreciate băuturi de... mai — „...pămîntului", volum în proză de Zaharia Stancu. 4) Posedă — Autorul piesei „Ferestre deschise" — La orhidee ! 5) Servește ! — Artistă a poporului, cunoscută interpretă de romanțe. 6) Grațioase flori albe, de obicei buchet de mireasă — Întrebare. 7) Ca peliaul (pl.) — Plantă ornamentală cu flori albe sau roșii. 8) Rea ! — Autorul baletului „Floarea roșie" — Plantă erbacee cu flori galbene 9) Corăbie (înv.) — „In floarea vieții" de Anatole France și „Lalelele negre" de Alexandre Dumas. 10) Zeița florilor, îndrăgită de Zefir — Cartier bucureștean. 11) Florile de gheață — Popor antic. 12) Autorul piesei „Cînd au plecat cocorii" — Mănuși — Cutie ! 13) Satira... trandafirului — Floare rară — Din cristal, porțelan sau argilă, e menit să păstreze frăgezimea florilor.

VERTICAL : 1) Autorul cîntecului „Lalele" — Floarea cîntată de H. Mălineanu. 2) „Fata cu garoafe" și „Cavalerul rozelor" — Un mac, fără codiță ! — Țeapă. 3) Iezme — La fel — ...Demetriad, autorul cîntecului „O floare de salcîm". 4) Măsuri pe ogor — Floarea lui... Faust. 5) Frate mai mare — Floarea din titlul unei cunoscute operete de J. Strauss. 6) Ațe ! — Producătoare de vin — Are flori... dar cusute. 7) Un arbust, din a cărui sămînță se prepară o delicioasă băutură caldă — Pronume — Calcîu. 8) Curele ! — Floare la ureche. 9) Fata din... temă — Ia floare ! — Soare. 10) Autor dramatic spaniol — Personaj mitologic care a dat numele său unei specii erbacee cu flori albe sau galbene. 11) Riu în Africa — Flori albastre violet cu proprietăți farmaceutice (sing.). 12) Stor — Floare mult căutată de albine. 13) A pictat pînza „În grădină" — Arbust cu flori albe și fructe comestibile — Floarea ochilor.

Aneta BARTOLOMEU

Povestea vorbei

CELE ȘAPTE NOTE MUZICALE

Cum se explică cele șapte denumiri ale notelor unei game ? Oare silabele do, re, mi, fa, sol, la și si au mai avut cîndva și alt înțeles decît cel actual ?

Pentru a răspunde la aceste întrebări, va trebui să amintim mai întîi că primul sistem european de notare a sunetelor — cel grecesc — folosea literele alfabetului. Cu timpul, semnele grecești au fost înlocuite cu literele alfabetului latin : sunetul însemnat cu A corespunde notei la, B corespunde cu si bemol, C cu do și așa mai departe.

În secolul al XI-lea, italianul Guido d'Arezzo a avut ideea să recurgă la alt sistem de denumire a sunetelor, pornind de la niște cuvinte sau fragmente de cuvinte latinești. El a luat textul latin al unui imn religios și l-a pus pe muzică, în așa fel încît melodia fiecărui vers să înceapă cu o notă mai sus decît versul precedent.

Primul vers al imnului începea cu cuvîntul ut (= ca să) ; acesta a devenit numele notei de la începutul scării muzicale (înlocuit ulterior cu do). Următoarele cinci rînduri ale textului începeau cu cuvintele :

resonare...
mira...
famuli...
solve...
labi...

Teoreticianul italian a tăiat prima silabă a acestor cuvinte și a numit cu ea sunetele care se succedau după ut : așa s-au născut re, mi, fa, sol și la.

Al șaptelea vers cuprindea numai două cuvinte (**Sancte Johannes**) ; îmbinînd literele lor inițiale (S și J), Guido d'Arezzo a inventat numele ultimei note a scării muzicale, si.

Sorin STATI

UMOR

— Ce-nseamnă asta ?! Eu sînt grăbit...
— Îmi pare rău, dar ce să fac ! Dumnealui... are încîntec !

—Vai, tu, ce bine ai făcut că m-ai sunat ! Sînt atît de singură !...

— E închis tovarășe, e în inventar !
— Ah, scuzați-mă ! Credeam că e soția mea aici !...

Rik AUERBACH

Fără cuvinte. „Ilustrată"

EDUCAȚIE PENTRU TOATE VÎRSTELE

În primii ani de viață (IV). Scara cu patru trepte

În cele ce urmează am să vă povestesc cum a urcat Dănuț, cu ajutorul Sandei, o scară minunată cu patru trepte și cum, pășind pe a patra, a devenit stăpîn peste cuvinte.

PRIMA TREAPTĂ a urcat-o băiatul în a patra sau a cincea lună de viață. Pe atunci începuse să cunoască [illegible] de bine obiectele, să descifreze gesturile celor din jur și cînd toate acestea apăreau în calea lui, răspundea fiecăruia : deschidea, de exemplu, ochii mari cînd suna clopoțelul, întindea mîna după ursulețul de catifea, împingea nemulțumit acea linguriță care de obicei îi purta spre buze medicamentele. Desigur, nu putea încă vorbi, dar știa să reacționeze diferit la vederea multor obiecte din lumea înconjurătoare, pentru că Sanda îi făcuse mereu cunoștință cu ele. Ar fi vrut să le numească, dar nu venise încă timpul. Învăță însă să recunoască fiecare dintre aceste obiecte, arătîndu-l atunci cînd Sanda îl numea. Ureînd astfel pe A DOUA TREAPTĂ el știu să răspundă cu o acțiune directă cuvintelor Sandei.

— Unde-i ursulețul, Dănuț ?... ursulețul... adu-mi ursulețul, cerea Sanda. Dă mamei linguriță... nu cana... linguriță. Hai la lepuraș ! Uite haina... nu ciorăpii... haina. Erau, sub forma unor jocuri vesele, adevărate lecții minuscule. Și Dănuț, deși nu putea rosti încă respectivele cuvinte, se pricepu, treptat, să identifice obiectele [illegible] care aceste cuvinte le nu[illegible]

În a doua jumătate a primului său an, Dănuț a cunoscut nenumărate variații pe această temă.

Dar de la finele acestui prim an, atît de bogat în feluritе întîmplări, și pînă la jumătatea celui de al doilea, jocul s-a întors pe dos : acum, la cererea Sandei, băiatul avea de potrivit cuvintele la obiecte și situații, spunîndu-le pe nume. El urcă astfel A TREIA TREAPTĂ, la înălțimea căreia, o dată cu posibilitatea de a rosti, descoperi cele mai pasionante jucării : cuvintele. Este drept că multe erau încă rodul unei semantici proprii. Numai zece sau cincisprezece erau cuvinte adevărate. Totuși, Dănuț putea acum rosti cuvinte.

În sfîrșit, în al doilea an de viață, Dănuț urca trimătător ULTIMA DIN CELE PATRU TREPTE. La cuvintele celor din jur, el răspunde firesc, folosind alte cuvinte orînduite în mici propoziții. Cuvintele stăteau față în față cu alte cuvinte și îmbinarea directă a obiectelor n-a mai fost neapărat necesară dialogului. Cele cincisprezece cuvinte de la jumătatea celui de al doilea an s-au făcut, spre sfîrșitul lui, trei sute, care-i stăteau la îndemînă pentru a-i face cunoscute opiniile.

— Firește, spunea Sanda, fiecare copil are la naștere tot ce-i trebuie pentru a putea vorbi : creier, laringe, faringe și așa mai departe. Presupune însă că l-aș fi pierdut pe Dănuț într-o pădure și l-ar fi crescut lupii sau că l-aș fi lăsat singur și i-aș fi vorbit o dată pe an. Cum s-ar fi descurcat spontaneitatea „mamei naturi" în situația asta ? Învățarea limbajului necesită o imitare organizată a celor auzite de la adulți, adică educație.

Din camera lui, dialogul lui Dănuț cu ursulețul vine ca o confirmare a acestei aserțiuni.

Ioan ALEXANDRU

Toate sporturile

1

2

3

4

Încă din primele zile ale lui martie, tineretul din patria noastră se află antrenat în cea mai mare competiție sportivă internă a anului 1964 — Spartachiada republicană. Prin această întrecere sportivă, de proporții neobișnuite, întreaga mișcare sportivă de la noi întîmpină cea de-a 20-a aniversare a Eliberării.

Așa cum s-a preconizat, prima ediție a Spartachiadei republicane are menirea să cuprindă într-o activitate sportivă organizată mase largi de oameni ai muncii, întregul tineret. Este vorba de o competiție la îndemîna atît a celor care fac primii pași în sport cît și a sportivilor cu o pregătire mai avansată, la nivel de performanță. Împletirea aceasta a activității sportive de masă cu cea de performanță, într-o singură competiție, a contribuit la atragerea în însuflețitele întreceri ale Spartachiadei republicane a unui număr impresionant de iubitori ai sportului, la realizarea unui bilanț strălucit, de ordinul milioanelor de participanți, a zeci de mii de antrenori, instructori sportivi etc., la ridicarea calitativă a sportului romînesc.

Marea competiție a anului 1964 — anul XX — a fost primită pretutindeni sărbătorește. Participanții la competiție își măsoară forțele pe terenurile de volei, fotbal, handbal, pe pistele de alergări, la sectoarele de aruncări sau sărituri, în sălile de gimnastică, pe culoarele bazinelor. Competiția este deschisă amatorilor de box, lupte, haltere, ciclism, popice, șah, tir, turism, tenis de masă etc. Așadar o gamă bogată de ramuri sportive, pe măsura preferințelor, a aptitudinilor fiecăruia. La capătul întrecerilor, cei mai buni vor cuceri titlurile de campioni ai Spartachiadei republicane, iar la unele ramuri sportive, în același timp, titlurile de campioni ai țării.

În multe asociații sportive Spartachiada este însoțită cu diverse manifestări cultural-artistice, cu jocuri distractive ; prin urmare, un prilej binevenit de destindere, de odihnă activă.

Prima ediție a Spartachiadei republicane a deschis perspectiva unei întreceri de mare anvergură care se va încheia cu prilejul marii sărbători naționale a poporului nostru — ziua de 23 August.

Iată și cîteva imagini fotografice luate la diverse manifestări ale marii competiții sportive :

1—2. La școala profesională a uzinelor 23 August s-a format de-a lungul anilor o frumoasă tradiție din participarea în masă a elevilor la activitatea sportivă. În școala aceasta au crescut asemenea sportivi fruntași ca : atletul Gheorghe Zamfirescu, fotbaliștii Kozska și Datcu, canotorul Ivănescu și alții. Iată acum, actuala generație participînd pe terenurile de sport la însuflețitele întreceri ale Spartachiadei.

3. Asociația sportivă Proiectantul, **cuprinzînd pe salariații mai multor institute de proiectare, a antrenat la întrecerile Spartachiadei nu mai puțin de 1.432 de tineri și tinere arhitecți, proiectanți, desenatori tehnici etc. În fotografie : antrenoarea Cornelia Tipărescu explică unui grup de voleibaliste o schemă tactică.**

4. Și la uzina Electronica **s-au obținut frumoase rezultate în desfășurarea de pînă acum a concursurilor Spartachiadei. În afară de disciplinele sportive mai larg răspîndite ca volei, fotbal, atletism etc., aici se practică și turism, alpinism, motociclism și — precum se vede în fotografie — popice.**

CUPA REVISTEI „FLACĂRA"

ÎNAINTEA ULTIMEI ETAPE

Cîștigătoarea cupei oferită de revista noastră pentru cea mai bună comportare în meciurile jucate în deplasare este cunoscută la ora aceasta, indiferent de rezultatele din ultima etapă și meciurile restanță. Este vorba de echipa **Dinamo** din București, viitoarea campioană a țării. Cea de-a doua clasată, **Rapid,** după ce a concurat serios pe lider, a trebuit să se resemneze încă din etapa trecută. **Steaua,** cea de-a treia clasată, după cîteva eșecuri în serie, culminînd cu neașteptatul 0—4 de la Arad, a rămas la o considerabilă diferență de puncte față de prima clasată. Din evenimentele etapei de duminica trecută mai remarcăm frumoasa comportare în deplasare a echipei **Crișul** (3:0 cu **Siderurgistul** la Galați) care i-a adus locul 8 în clasamentul general și locul 6 în clasamentul cupei noastre.

Iată acum și clasamentul acestei cupe înaintea ultimei etape a campionatului republican din acest an (fără meciurile restanță jucate la 2 iulie).

1) Dinamo *)	13	8	2	3	23 : 12	18
2) Rapid	12	6	3	3	17 : 15	15
3) Steaua *)	13	5	1	7	22 : 26	11
4) Steagul roșu	12	3	4	5	10 : 20	10
5) Progresul	12	3	3	6	14 : 24	9
6) Crișul *)	13	3	2	8	13 : 30	8
7) Farul *)	13	3	1	9	8 : 25	7
8) U.T.A.	12	1	3	8	8 : 30	5
9) Petrolul	11	1	2	8	7 : 11	4
10) Siderurgistul *)	13	2	0	11	11 : 38	4
11) Știința Cluj *)	13	1	1	11	8 : 27	3
12) Dinamo Pitești	11	0	3	8	5 : 20	3
13) Știința Timiș.	12	0	2	10	4 : 27	2
14) C.S.M.S. *)	13	0	1	12	10 : 35	1

*) *Nu mai pot acumula puncte deoarece au epuizat meciurile în deplasare.*

VERSAILLES

„Aici e atît de curat, încît probabil că peste noapte trotuarele sînt făcute sul şi băgate într-o ladă". Aprecierea aparţine unui personaj din piesa lui Jacques Deval, „Venus din Milo", şi se referă la Versailles. Într-adevăr, deşi la numai 18 kilometri de Paris şi practic o suburbie a lui, Versailles-ul pare o grefă olandeză pe tulpina capitalei franceze. N-am văzut, ca în ţara lalelelor, gospodinele frecînd pavajul cu peria, apă şi săpun, dar rezultatul e acelaşi : o strălucitoare curăţenie.

Cînd Ludovic al XIII-lea l-a cumpărat, în urmă cu aproape 350 de ani, Versailles era un sătuc mizer, cu cocioabe de lut locuite de ţărani înfometaţi. Azi e un oraş elegant, populat de aproape o sută de mii de oameni, printre care numeroase văduve bogate, speriate de clocotul Parisului, şi oameni de afaceri astenizaţi de vuietul surd şi perpetuu al metropolei. Înainte cu secole el a fost reşedinţa ultimilor Bourboni, înflorind sub razele Regelui Soare. La porunca lui Ludovic al XIV-lea, arhitecţii Le Vau şi Jules Hardouin-Mansard au transformat modestul pavilion de vînătoare al lui Ludovic al XIII-lea într-un palat care a stîrnit invidia tuturor suveranilor epocii şi a rămas pînă azi una din cele mai preţioase bijuterii arhitectonice ale omenirii. Demonstrînd că frunza şi gazonul sînt şi ele materiale de construcţie, Le Nôtre a încins clădirea cu un parc ale cărui proporţii şi armonii umbresc uneori pe cele ale palatului. Ale palatelor, ar trebui să spunem, deoarece în cuprinsul lui se află şi cele două Trianonuri, din care cel „mic" nu e mic decît în raport cu cel mare.

Parcul palatului este ornat de numeroase statui.

Istoria impregnează, ca un mortar, zidurile palatului principal. Iată-te în Sala Oglinzilor : în locul imaginii tale reflectate în zeci de exemplare de luciul rece al sticlei căptuşite cu mercur, ochii stăruie să vadă fantomele celor care s-au perindat aici în culmea măririi lor. Wilhelm I al Prusiei, care la 18 ianuarie 1871 s-a încoronat aici ca împărat al Germaniei... Auguste Thiers, care, cîteva luni mai tîrziu, a stabilit de aici, ca şef al guvernului contrarevoluţionar francez, planurile de înăbuşire în sînge a Comunei... „Tigrul" Clémenceau, care, la 28 iunie 1919, a dictat aici condiţiile tratatului de pace de după primul război mondial nu numai unei Germanii înfrînte, ci şi unor aliaţi nu tocmai convinşi... Uniformele „feldgrau" ale ocupanţilor hitlerişti care, între 1940 şi 1944, au tropăit pe parchetele lucioase întrebîndu-se dacă nu ar fi cazul să demonteze o oglindă-două, ca pradă de război...

Faţadă a Palatului Versailles.

.....

Prezentul valorifică cu pricepere şi inteligenţă moştenirea trecutului. Unul din cele mai impresionante spectacole la care am asistat vreodată e cel numit „Sunet şi lumină". Personajele lui sînt pietrele clădirilor, marmura statuilor, broderia de fier forjat a porţilor, coloanele lichide ale fîntînilor arteziene — toate scăldate în lumina violentă sau subtilă a reflectoarelor şi acompaniate de vocile marilor actori care recită pasaje din operele lui Corneille, Racine sau Molière, scriitori ai secolului de aur versaillez.

Uitaţi sînt şi Wilhelm, şi Thiers, şi alţii. Rămîne numai măreţia Versailles-ului, veşnica, inalienabila măreţie a geniului francez.

Nicolae MINEI

FOTOCRONICA

FLACĂRII

1

2

3

4

5

6

7

① Aspect din expoziția „Arhitectura în R.P. Română" deschisă recent la Washington.

② Spectacolele prezentate de ansamblul „Rapsodia română" la Köstritz Bad și în alte localități ale R.D. Germane s-au bucurat de același succes ca și în Franța, Belgia, Olanda, R.F. Germană.

③ Sediul agenției O.N.T. Carpați din capitala Austriei — Viena — inaugurat de curînd.

④ Pentru a cincea oară a plecat pe urmele exploratorului Raymond Maufrais, dispărut în jungla din Mato Grosso (Brazilia), Maufrais-tatăl. În fotografie : la Paris, în gară, înainte de a porni în această nouă călătorie.

⑤ Trupe etiopiene, din forța O.N.U. pentru Congo, se îmbarcă pe aeroportul Elisabethville, pentru a se înapoia în patrie. Retragerea ultimelor unități ale „căștilor albastre" — sosite în Congo în urmă cu patru ani, cînd în această țară, care abia își dobîndise independența, începuse să domnească haosul — nu coincide însă cu realizarea unei stabilități pe planul politicii interne din Congo.

⑥ Demonstrație pe străzile Londrei în semn de protest împotriva înscenării judiciare de la Pretoria. „Să se rupă relațiile comerciale cu Africa de Sud", „Să fie eliberați deținuții politici sud-africani", „5.000 de prizonieri politici în Africa de Sud" scrie pe pancartele purtate de demonstranți.

⑦ La Tokio a avut loc conferința tripartită în problema malayeză între președintele Indoneziei, Sukarno (al doilea din stînga), președintele Filipinelor (la mijloc, în centru) și primul ministru al Federației Malayeze, Abdul Rahman (al doilea din dreapta). După cum au transmis agențiile de presă, adoptarea unor măsuri concrete de soluționare a crizei rămîne încă incertă.

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.

Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

MACHETA : Vlad Mușatescu.

41.505

ÎN CURÎND
UN NOU PRODUS ROMÎNESC

Bere tip

PORTER

Berea de tip Porter, de culoare brună, obținută din mai multe feluri de malț, are un extract ridicat în mustul inițial un conținut bogat de hamei și alcool.

UN PRODUS AL „FABRICII DE BERE GRIVIȚA"-BUCUREȘTI

I.I.S. „Electromotor"-Timișoara vă recomandă aspiratorul de praf „Record", realizat cu caracteristici tehnice superioare.
Are putere de absorbire mare, consum mic de energie electrică și este ușor de mînuit.

Aspiratorul are următoarele accesorii :

— Pulverizator pentru stropirea florilor.

— Perie pentru curățarea tapițeriilor.

— Perie pentru curățarea mobilei lustruite.

— Două duze late pentru absorbirea prafului din paltoane, draperii și covoare.

— Duză îngustă pentru curățarea prafului de pe radiatoarele caloriferelor.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

28

HUNEDOARA — ANUL 20

Anul XIII nr. 28 (476) — 11 iulie 1964

BONAPARTE INSPIRĂ ÎNCĂ LEGENDE

PRIETENI DIN ETER

MUZICĂ UȘOARĂ

de Aurel BARANGA

Termenul mi se pare funciarmente nepotrivit. Cum „ușoară"? De ce „ușoară", în raport cu ce „ușoară"? În ordinea valorii în artă, ponderea e dată nu de perimetrul acoperit, ci de carat. „Sonetul" lui Arvers e tot atît de nemuritor ca „Odiseea", iar „Paloma" și-a asigurat o perenitate care o situează lîngă „Simfonia neterminată". Inventatorul șurubului mă intimidează cu geniul lui la fel de definitiv ca Edison, cu tot anonimatul celui dintîi. Muzica aceasta ușoară nu e ușoară dacă e bună, cînd atîtea compoziții „grele" sînt facile, iar dacă e încărcată de emoție și farmec, dacă desfată — uităm prea des caracterul hedonistic al artei — e mai mult decît importantă, devine profundă. Tradiția noastră muzicală înscrie la acest capitol talente de o fecunditate uimitoare și numai un snobism detestabil a făcut ca multă vreme numele lui Cavadia sau Șorban să fie rostite cu o ironie complezentă. Am fost în schimb mîndru și fericit acum vreo șapte ani, cînd, întîmplîndu-mă în Statele Unite, am auzit — redescoperit peste ocean și devenit un best-seller al discului — nemuritorul vals al lui Ivanovici „Valurile Dunării". În istoria noastră mai apropiată Ion Vasilescu și-a legat numele de zeci de inspirații pentru care milioane și milioane de oameni îi sînt recunoscători. Ultimii 20 de ani au cîntit și în această direcție inerții, eliminînd prejudecăți și pretenții sofisticate. Muzica numită, pînă la ora aceasta încă, „ușoară", se bucură de o prețuire binemeritată, de sprijin și de stimulent. La lumina acestei încurajări s-au dezvoltat, s-au născut talente prodigioase. Nu mă încumet la o enumerare exhaustivă, dar nici nu mi-aș ierta ipocrizia de a nu-mi mărturisi slăbiciunea pentru melodiile lui Mălineanu, Kirculescu, Elly Roman, George Grigoriu, Temistocle Popa, Dendrino, Radu Șerban, pînă la adolescenți debutanți, plini de făgăduieli, ca Bogardo. Compozițiile lor ne încîntă cotidian pe calea undelor, trecînd, spre satisfacția tuturor, hotarele țării, bucurîndu-se în colțuri diverse ale lumii de o difuzare apreciată. Evident, compozitorii noștri mai au de cîștigat pe drumul îndrăznelii creatoare, al originalității, dar e tot atît de adevărat, că se cuvine să fie ajutați de texte inteligente, inspirate de o poezie sinceră și majoră. Pe linia stimulării se înscrie și Festivalul de pe litoral, încununat anul trecut de un succes cert, pe care-l sperăm reeditat la scară sporită, anul acesta. Pregătirile minuțioase certifică toate nădejdile. Melodiile au fost alese competent, li s-a asigurat o interpretare exemplară, au fost imprimate și înregistrate pe discuri, pentru ca cele mai bune să se bucure de o difuzare cît mai largă. Juriul, exigent, va acorda premiile celor mai reușite cîntece pe care le dorim cît mai curînd fredonate de ascultătorii lor devotați. Fiindcă în această accesibilitate promptă stăruie secretul compozițiilor. Dacă melodia n-a fost reținută cu ușurință, dacă fraza muzicală simplă — dar nu simplistă — nu s-a înscris în inima ascultătorului, înseamnă că nu s-a tras la țintă, precizia fiind înlocuită de banalitate sau, dimpotrivă, de un exces baroc, inutil și obositor.

Așteptăm din partea compozitorilor noștri îndrăgiți melodii cît mai multe, cît mai bune și mai inspirate, la nivelul prețuirii cu care sînt înconjurate talentul și munca lor de loc „ușoare". Tuturor concurenților la festival succes, iar celor mai buni, le urăm ca la anul, tot la festival, să fie mereu în frunte!

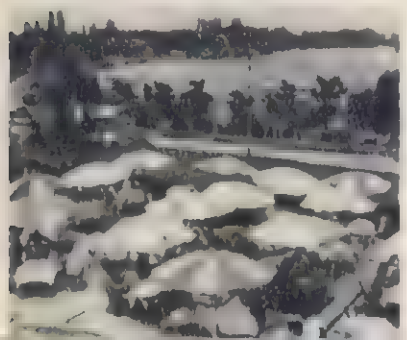

COPERTA NOASTRĂ

Pe malul lacului Herăstrău...
Fotografia de A. MIHAILOPOL

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALIST

HUNEDOAR

De sus, de pe Chizid, deslușești mai lesne ritmul construcțiilor hunedorene.

Peisaj hunedorean.

A-ANUL 20_

Cît de frumoasă e panorama Hunedoarei văzută de pe Chizid sau de aiurea ! Pe coşurile care zgîrie cerul ies fumuri divers colorate şi dacă ai putea citi în ele (oţelarii ştiu să desluşească după culoarea fumului fazele în care se află şarjele), ai putea înţelege şi dominanta anului acesta, la Hunedoara

Vă sînt cunoscute tractoarele fabricate sub poalele Tîmpei braşovene, aţi încercat un sentiment de legitimă mîndrie cînd instalaţia de foraj 3 DH 200 a obţinut o medalie de aur la Tîrgul internaţional de la Leipzig, şi nu o dată, călătorind cu trenul, v-aţi lăsat gîndurile să zboare în voie ritmîndu-le însă cu melodioasa mlădiere a osi-

(Continuare în pag. 4)

HUNEDOARA-ANUL 20

Se construiește o nouă stație de preparare a minereului.

Blumingul e sinonim cu automatizarea; o hală imensă și trei oameni.

Mina de la Teliuc. →

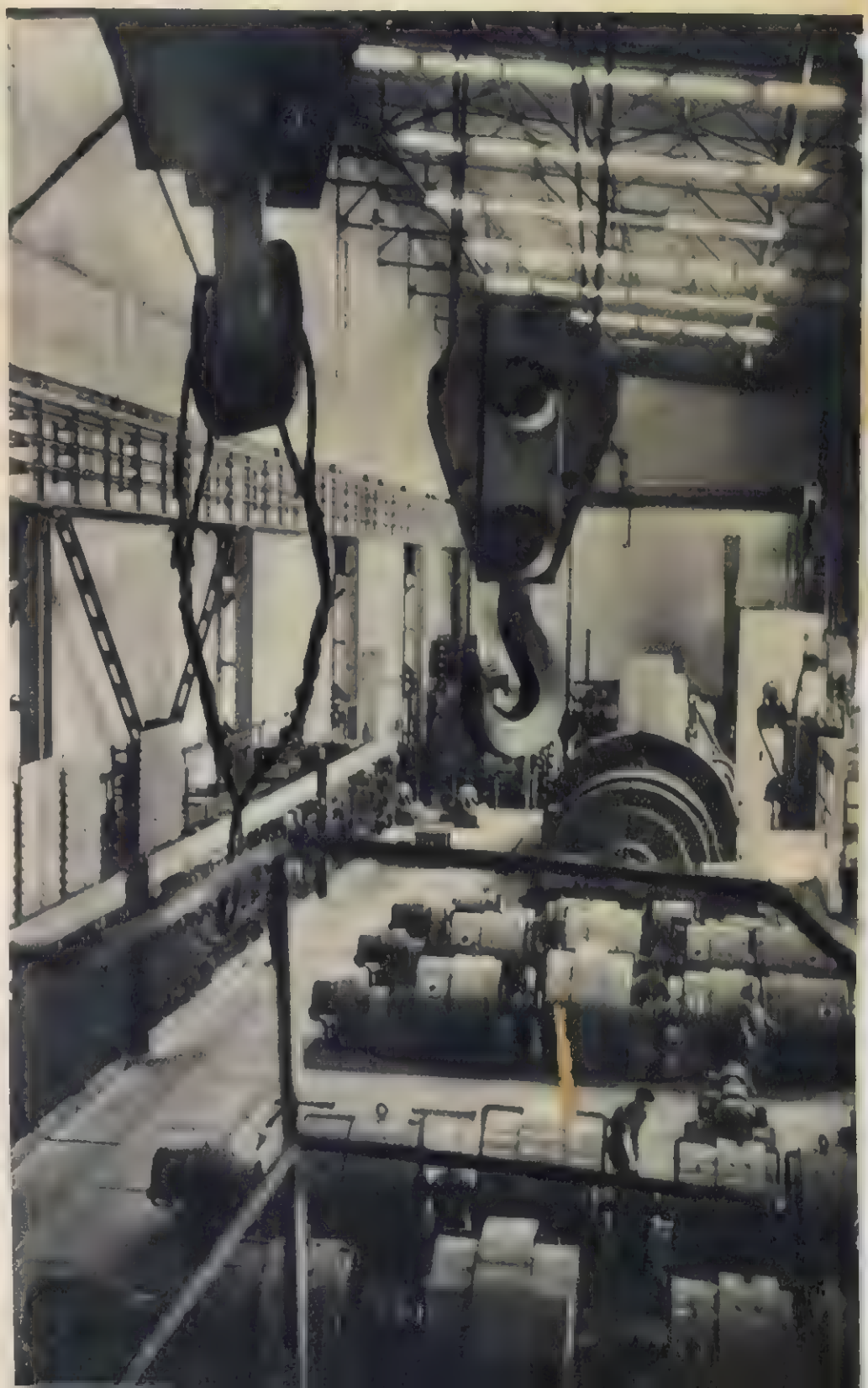

ilor de oțel. Ei bine trebuie să mai știți un lucru : în toate acestea veți afla totdeauna suflet și oțel hunedorean. Hunedoara topește în cuptoarele ei oțel care pleacă în mii de întreprinderi din țară și din multe țări străine ! În numai 16 zile, aici se obține întreaga producție anuală de oțel a Romîniei din 1938 ! Aici totul e reconstruit din temelii sau construit în așa fel încît foarte puținul care a rămas din trecut nici să nu mai poată fi recunoscut. Și acest lucru se referă nu numai la Combinatul siderurgic, ci la Hunedoara propriu-zisă. Numai castelul Corvinilor, devenit muzeu, a rămas neschimbat.

Hunedoara nu s-a construit oricum ; totul a fost raportat aici la ceea ce înseamnă „modern", „înaintat", „actual". Cuptoarele Martin cele mai mari de aici au o capacitate de 400 tone pe șarjă ! Rețineți : 400 tone pe șarjă !

În dominanta acestui an, al douăzecilea de la eliberare, intră și oamenii, înțelegînd prin oameni o conștiință ridicată și o pregătire superioară. De această dominantă ține în egală măsură și perspectiva Hunedoarei. Directivele celui de-al III-lea Congres al partidului au prins viață și aici : le putem desluși în labirintul de schele sau în cuptorul nou de 400 tone care a primit botezul focului în iunie a.c. și care singur va da aproape atîta oțel (dar de o calitate superioară !) cît a dat toată siderurgia Romîniei în 1938 !

NELINIȘTEA APEI

De cînd e cunoscută, Cerna a fost o apă liniștită, domoală, izvorîtă din Munții Poiana Ruscăi. Dacă cineva s-ar apuca să urmărească cursul acestei ape de-a lungul anilor, desenat pe o hartă, se va mira : va avea de-a face cu o apă care sare de ici-colo, schimbîndu-și albia. Cercetînd, va desluși cîteva elemente esențiale în dezvoltarea combinatului hunedorean. Pentru că Hunedoara i-a răpit bătrînului rîu liniștea captîndu-i apele pentru potolirea setei marilor agregate de foc, schimbîndu-i de cîteva ori cursul. Prima dată cînd s-a început construirea oțelăriei Martin nr. 2 — în 1954 ; a doua oară cînd a început amplasarea laminorului bluming. Bătrîna Cernă are însă o mîngîiere : blumingul — el singur — prelucrează peste 70 % din producția de oțel a țării. Se poate spune că blumingul este cheia acestei complexe cetăți de foc pentru că pe aici trece în mod obligatoriu oțelul de la cuptoare la liniile de laminoare finisoare.

Anul trecut, la povestea Cernei s-a mai adăugat o filă : barajul de la Cinciș. Înmulțindu-și agregatele și intensificîndu-și focurile, Hunedoara are nevoie pentru potolirea „setei" de un mare

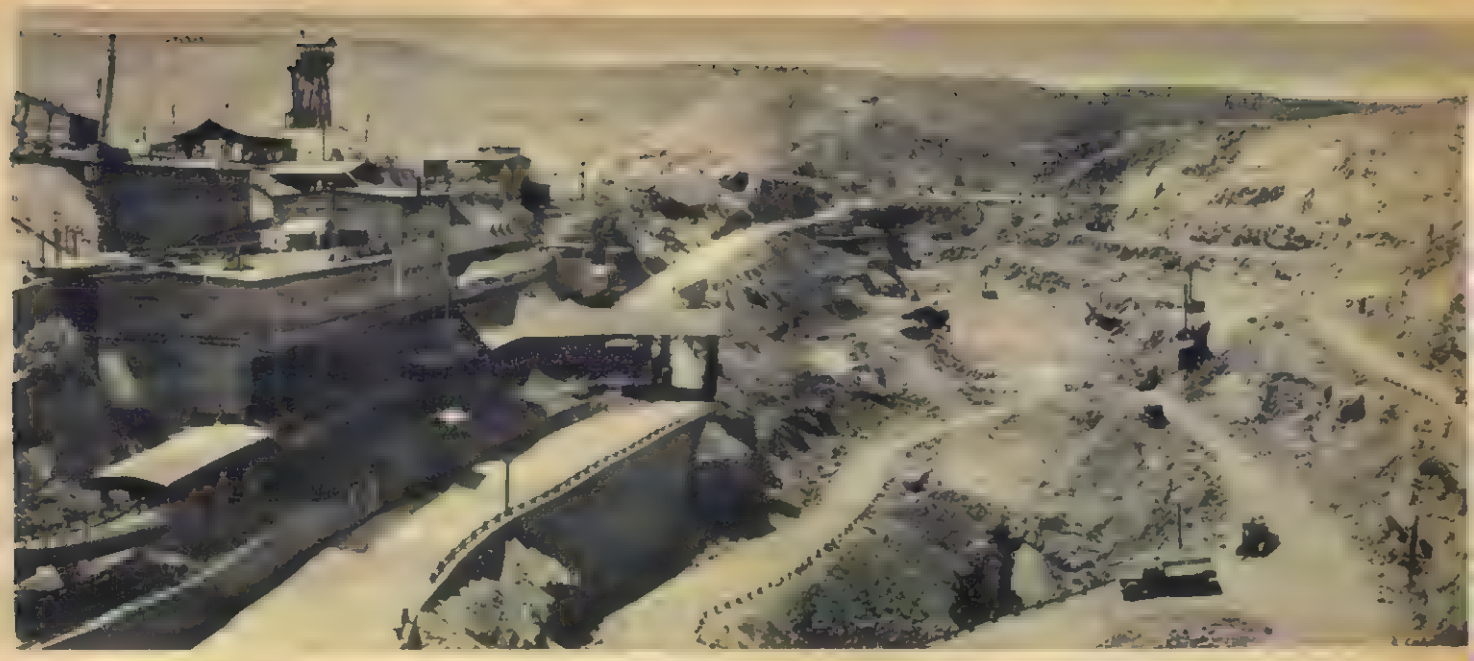

volum de apă. La figurat, e vorba de setea Hunedoarei, iar la propriu de dezvoltarea ei.

DRUMUL

Necesitatea sporirii producției de oțel i-a îndemnat pe oameni să caute soluții pentru folosirea cît mai bună a agregatelor. Organizația de partid din combinat a constituit un colectiv alcătuit din cei mai buni ingineri și tehnicieni, care au luat în studiu problema creșterii capacității vechilor cuptoare, modernizarea lor. S-a muncit mult, cu pasiune, zi și noapte. Dar s-a reușit : la fiecare șarjă, în urma modificărilor s-au cîștigat aproximativ 20 tone oțel. Era prima mare victorie a oțelarilor. Vestea că alături de vechea oțelărie se va construi una nouă, cu cuptoare de mare capacitate, a făcut repede înconjurul Hunedoarei. A sporit bucuria oțelarilor. Zilnic zeci de muncitori și ingineri din combinat vizitau noul șantier. Mulți dintre ei au fost solicitați să ajute constructorilor. Era o muncă dificilă și de mare răspundere : un asemenea agregat nu mai instalaseră. Dar munceau cu pasiune, cu toată puterea și priceperea lor, așa încît lucrarea înainta destul de repede. Și la 5 mai 1958 primul șuvoi de metal incandescent se scurgea din întîiul cuptor al noii oțelării. Primul cuptor de 185 tone — cel mai mare din țară — a început să producă. Aceasta însemna mai mult oțel, mai multe mașini, însemna putere. Alături, la numai cîțiva metri, se lucra intens la alte două cuptoare Martin. Experiența acumulată la primul cuptor se materializa în scurtarea cu multe zile a termenului de execuție la noile cuptoare. Așa se face că în același an oțelarii au mai primit două cuptoare de 185 tone : unul în octombrie, altul în decembrie. Capacitatea de producție la oțel a Hunedoarei se dublase...

Și, așa cum e în firea lucrurilor, constructorii nu s-au oprit aici. Șantierul noii oțelării se întindea de la an la an. La Congresul al III-lea al partidului s-a hotărît să se construiască la Hunedoara cuptoare de 400 tone pe șarjă. Constructorii au primit cu bucurie și răspundere această sarcină și au pornit cu mult entuziasm la lucru. În toamna anului 1960 ei au pus în funcțiune primul cuptor Martin de 400 tone, în septembrie 1961 al doilea, în iunie 1962 al treilea...

De la 40 la 400 tone pe șarjă... Drum lung și anevoios, dar plin de satisfacții. Noile cuptoare Martin se deosebesc radical de cele din vechea oțelărie. Mecanizarea și automatizarea domină ; întregul proces tehnologic e controlat și dirijat cu ajutorul aparatelor de mare precizie.

Paralel cu aceasta, la îndemnul organizațiilor de partid, cei mai buni oțelari de la vechea oțelărie studiau construcția noilor cuptoare. Și prima șarjă la cuptorul nr. 1 și apoi primele șarje de la celelalte cuptoare au fost obținute sub îndrumarea lor. Ioan Niculaie și Lucian Pană, Paul Arelt și Avram Opriș, Ștefan Tripșa și Aurel Stanciu — oameni mult apreciați azi în oțelărie — sînt dintre cei care au învățat pe viu, „din mers", au cîștigat experiență din izbînzi, dar și din greșeli. Ei sînt totodată „profesorii" încercați ai oțelarilor mai tineri, cei care i-au învățat pe Pavel Hangan, Ioan Drăghici, Constantin Corlaciu, Vasile Burfilă, Ioan Bastea cum să elaboreze șarje rapide și de bună calitate. Meritul mare în formarea cadrelor îl are acțiunea permanentă întreprinsă și organizată de partid privind transmiterea de la an la an a cunoștințelor, a experienței înaintate. Formarea cadrelor nu se rezumă însă numai la calificarea și ridicarea calificării oamenilor ; e nevoie de asemenea oameni care să muncească cu pasiune, să aibă un ridicat grad de conștiință.

...Macaragiul Șerban Marin este unul dintre oamenii care au lucrat aici încă de la pornirea oțelăriei ; ca toți ceilalți este permanent preocupat de formarea și creșterea cadrelor. El se străduiește să fie exemplu demn de urmat de către muncitorii mai tineri, să le insufle acestora dragostea față de meserie, grija față de utilaje. Într-una din zile, pe o macara, lucra un tînăr cu puțină experiență. Din cînd în cînd, Șerban îi dădea cîte un sfat. La un moment dat, cala pe care o manevra tînărul macaragiu s-a perforat. Flăcările s-au ridicat într-o clipă. Tînărul își pierduse firea. Șerban a intervenit imediat ; a urcat repede în cabina macaralei, a închis ușa pentru

(Continuare în pag. 6)

Teatrul Hunedoarei.

HUNEDOARA-ANUL 20

a bara calea flăcărilor, și a început manevra. Dînd dovadă de multă stăpînire de sine, eroism și pricepere, comunistul Șerban Marin a reușit să salveze macaraua și oțelul...

La Hunedoara noul se naște din nou. Ceea ce în 1958 părea „cel mai modern" e acum depășit. Oamenii cunosc bine tainele meseriei, agregatele, și aduc mereu perfecționări instalațiilor. O idee s-a născut din însăși experiența lor ; cuptoarele de 40 au fost modificate la 60 și apoi la 90 tone ; cele de 185 tone nu s-ar putea modifica ? Calculele au arătat că se poate. Cu prilejul unei reparații mijlocii, modificările concepute s-au efectuat chiar la primul cuptor al noii oțelării. Drept rezultat toate șarjele date de atunci încoace au greutate între 320 și 350 tone. Desigur, un spor de producție apreciabil ; adunat lună de lună ce s-a produs în plus prin mărirea capacității cuptorului obținem mai mult de 40.000 tone oțel.

Dar modificările de atunci n-au satisfăcut exigențele oțelarilor. Cuptorul nr. 1 dădea șarje de aproape 350 tone, fără a prezenta suficiente garanții de funcționare ; trebuie lucrat la el cu multă atenție, iar uneori cu regim termic deosebit. Anul acesta însă, cu prilejul reparației capitale, aceste dificultăți au fost înlăturate. Secțiile de reparații siderurgice și cuptoare industriale din combinat, în colaborare cu oțelăria, au experimentat o nouă metodă de reparație capitală. În principal ea constă în montarea pe pat fals a cuptorul nou, în paralel cu celelalte lucrări la cuptorul vechi. Astfel, s-a scurtat durata de reparație a cuptorului nr. 1 cu aproape 16 zile, timp în care s-au produs mai mult de 10.000 tone oțel. Iată așadar o altă cale pentru sporirea producției.

Calmul și siguranța domină aceste zile la noua oțelărie a Hunedoarei. Se întrec în muncă oțelarii, care depun toate cunoștințele și eforturile lor în slujba îndeplinirii și depășirii sarcinilor de plan, a angajamentelor luate în cinstea sărbătorii eliberării.

DE PE CHIZID

Umblînd prin secțiile combinatului, te pierzi. Ca să înțelegi ce înseamnă Hunedoara, ca să vezi Hunedoara de azi în ansamblul ei, trebuie să te sui pe dealul Chizidului. În primul rînd, aici faci cunoștință cu ritmul construcțiilor hunedorene.

Înfăptuirea lucrărilor de construcții industriale desfășurate în orașul Hunedoara (cît și la Călan, Ghelar, Teliuc) a căzut în principal în sarcina întreprinderii de construcții siderurgice Hunedoara, înființată în iunie 1950. Aceasta a executat toate lucrările de construcții industriale desfășurate în orașele Hunedoara și Călan, iar începînd din 1958 și lucrările de construcții civile, locuințe muncitorești și drumuri.

În cei 14 ani de activitate, colectivul întreprinderii de construcții siderurgice a depus o muncă de valoare : siluetele impunătoare ale construcției Uzinei cocsochimice, furnalele Hunedoarei și Călanului, termocentralele de la Hunedoara și Călan, oțelăria nouă și alte numeroase obiective sînt rodul muncii harnicilor constructori hunedoreni.

Comunistul Alexandru Olaru, furnalist cu o vechime de 15 ani, astăzi prim-topitor la furnalul nr. 5, își amintește : „Aveam pe atunci 17 ani... La 2 mai 1947, cîntînd cu steagurile roșii desfășurate în vînt brigada de reconstrucție din care făceam parte a pășit în Hunedoara. Veneam aici să punem umărul la reconstruirea și modernizarea agregatelor siderurgice. Ce mosteniserăm de la trecut ? Orașul era o așezare cu străzi pline de noroi, neasfaltate și fără lumină electrică. Aveam multe cîrciumi dar nici o policlinică, nici un spital. Mă urc cîteodată pe dealul Chizidului și încerc să-mi reamintesc Hunedoara de atunci... greu a mai fost. Astăzi nici nu poți cuprinde cu privirea noul oraș făurit de oamenii noi. Sînt mîndru că mă număr printre cei dintîi care au venit la Hunedoara și care s-au dăruit cu toată inima muncii."

Mii de tineri și-au exprimat în anii aceia dorința fierbinte de a participa la lupta pornită pentru a schimba radical înfățișarea țării întregi. La Hunedoara au venit întîi cam 2.500 de tineri. Apoi alții și alții.

★

La capătul a două decenii de muncă entuziastă, clocotitoare, Hunedoara — în rînd cu toate orașele patriei — își aduce contribuția la construcția socialismului în patria noastră.

Bazil DUNĂREANU
și Nicolae ANDRONACHE
Fotografii de B. DUNĂREANU

Barajul de la Cinciș — o nouă filă la povestea Cornei.

Oameni ai zilelor noastre

DOVEZI GRĂITOARE

Dacă aș număra activitățile pe care le-am desfășurat de-a lungul celor 44 de ani de activitate, cîți număr azi, probabil că m-aș încurca în socoteli. Au fost destule. Nici una însă nu mi s-a părut atît de interesantă și atît de atrăgătoare ca cea pe care o îndeplinesc în prezent.

Pe la vreo 12 ani, cînd am intrat pentru prima dată într-un atelier mecanic — acela al schelei petrolifere din Gura Ocniței — purtam pantaloni scurți și umblam desculț. Tare mult mă atrăgeau pe atunci mașinile. Grozav de încîntat eram cînd mi se dădea voie să pun mîna pe manivela unui strung. Iubeam meseria pe care începusem s-o învăț, dar în inima mea de copil sărac își făcea loc chiar de la început acel sentiment de amărăciune și umilință pe care conștiința condiției mizere a muncitorului din vremea aceea mi-l strecura încetul cu încetul. La 16 ani am devenit lucrător. În 1934 am inventat un aparat mecanic pentru perforat coloane la sonde. L-am experimentat apoi cu succes la cîteva instalații de foraj. Pînă și recunoașterea oficială a paternității acestei invenții mi-a fost refuzată, deși bănuiesc că interesul cu care ea a fost înconjurată de reprezentanții societăților petroliere de atunci avea o temeinică motivație de ordin material. Într-un cuvînt, drumul pe care l-am străbătut în decursul celor 44 de ani de activitate a trecut printr-o lungă și grea etapă, căreia actul istoric din August 1944 i-a pus capăt definitiv.

În anii regimului nostru am elaborat unele lucrări tehnice originale de mai mari proporții. Îmi pare rău că în aceste cîteva rînduri nu pot vorbi pe larg despre ele. Una, căreia i s-a spus invenție, e marea mea mîndrie de vechi și încercat om al tehnicii. Am intitulat-o „Dispozitiv de danturat roți conice cu dinți drepți și înclinați și alte mașini și dispozitive de prelucrat piese grele". Pentru această lucrare și pentru îndelungata mea activitate, partidul și guvernul mi-au acordat înaltele distincții de evidențiat în întrecerea socialistă, Medalia Muncii, Ordinul Muncii clasa a III-a și Premiul de Stat pe anul 1963. Mă mîndresc cu faptul că munca mea este astăzi atît de prețuită. Mă mîndresc de asemenea cu colegii mei, oameni printre care se numără mulți fruntași în producție, inovatori, evidențiați în întrecerea socialistă. Succesele noastre, atenția de care ne bucurăm cu toții sînt dovezi grăitoare ale faptului că în socialism munca este o chestiune de onoare pentru fiecare dintre noi.

Iosif LISOWSKI
tehnician proiectant
uzinele „1 Mai" Ploiești

— Lucrez în prezent — ne-a spus compozitorul Gh. Dumitrescu, maestru emerit al artei, la baletul „Mioriţa", şi la opera „Meşterul Manole". După recentele compoziţii „Eliberarea" (pe versuri de Victor Tulbure) şi „Cantată pentru hidrocentrala Argeş" (pe versuri de Cicerone Theodorescu), pregătesc mai multe cîntece de masă, precum şi Simfonia a treia.

De curînd, a încetat din viaţă cunoscutul scriitor sovietic Samuil Marşak, laureat al Premiului Lenin. Marşak s-a impus ca unul din creatorii literaturii sovietice pentru copii. Cărţile sale „Poştă de război", „Cartea pădurii", „Insula de gheaţă", „Mister Twister" ş.a. sînt binecunoscute cititorilor de toate vîrstele. Un loc aparte în opera sa l-au ocupat traducerile din literatura universală.

Poeta Nina Cassian a declarat redactorului nostru :
— Am scris, în cinstea celei de-a XX-a aniversări, un amplu poem intitulat „Memoria adolescenţilor", care evocă lupta partidului în ilegalitate. De asemenea am predat editurii volumul de poezii cu titlul provizoriu „O mie de vrăbii". Actualmente lucrez la volumul de poezii „Faust" şi traduc din opera poetică a lui Bertholt Brecht.

Celor care au văzut spectacolele prezentate de „Royal Shakespeare Company" nu le va fi greu să recunoască în fotografie pe actriţa Julie Christie, deţinătoarea rolului Luciana din „Comedia erorilor". Ea a ţinut să apară pe o stradă londoneză în costumaţia personajului pe care îl interpretează în filmul „Young Cassidy", film descriind tinereţea dramaturgului irlandez Sean O'Casey.

Un punct de atracţie pentru vizitatorii Parcului de cultură şi odihnă Herăstrău : expoziţia de curînd deschisă în pavilionul C şi intitulată „Aspecte din pictura şi grafica contemporană". Printre cele circa 80 de lucrări expuse figurează lucrări valoroase semnate de Alexandru Ciucurencu, Lucian Grigorescu, Henri Catargi, Ion Pacea, Spiru Chintilă, Gheorghe Boţan.

S-a stins din viaţă la Nisa, în vîrstă de 71 de ani, cunoscuta actriţă franceză Gaby Morlay. O îndelungată carieră pe scenă şi pe ecran (a debutat în 1912) i-a adus o celebritate mondială. Creaţiile ei din filmele „Cadavrul viu", „Antanta cordială", „Dragostea unei femei", „Tata, mama, bona şi eu" ne-au lăsat imaginea unei actriţe de o caldă şi fermecătoare umanitate.

Florin Piersic se pregăteşte să devină „Harap Alb". Ales de Ion Popescu-Gopo drept interpret principal în filmul pe care-l realizează după basmul lui Creangă, Piersic face „încălzirea" necesară : învaţă să călărească, să lupte, să scrimeze, avînd de înfruntat un aprig Spin în persoana actorului Cristea Avram. După cum se vede, Piersic a început prin... a îmblînzi leii.

Secţia de estradă a Teatrului de stat din Constanţa prezintă premiera „Fără noi nu e spectacol" de Eugen Mirea şi Saşa Georgescu. Scenografia o semnează George Voinescu, iar regia Ion Drugan. În imagine : actorii Gelu Manolache, Jean Constantin şi Fritz Braun, într-un moment satiric ce ridiculizează goana după succese ieftine ale unor interpreţi de muzică uşoară.

În cursul acestei luni îşi desfăşoară turneul în ţara noastră formaţia de jaz Soriani din Italia cunoscută publicului nostru în urma concertelor prezentate în vara trecută. În Capitală, cîntăreţii oaspeţi vor concerta la 14 şi 15 iulie, în sala Palatului R. P. Române. De astă dată soliştii formaţiei sînt cîntăreaţa americană Dorothy Ellis (în fotografie) şi Maria Gatti (Italia).

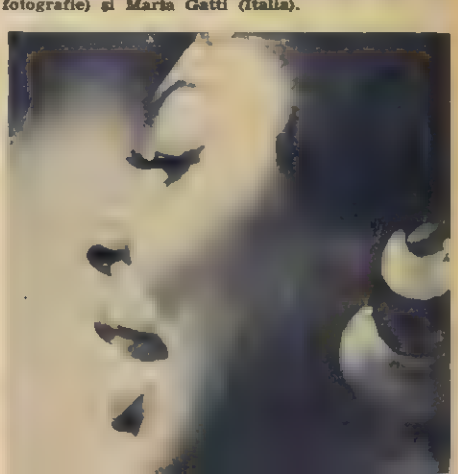

CADRAN internațional

Doar drapelul?

Vechiul drapel al Canadei.

Propunerea oficială pentru noul drapel.

Disputa angajată în Canada are în prim plan problema drapelului, dar aceasta nu este decît un ecou al unor frămîntări mai vechi și mai profunde. Desigur, Canada, a cărei independență datează din 1931, se află în ciudata situație de a folosi drapelul marinei comerciale drept emblemă oficială. Ideea de a adopta un drapel (propunerea oficială: trei frunze de arțar roșii pe un fond alb, mărginit de două dungi albastre) ar putea părea, de aceea, cît se poate de normală. Disputa a fost însă în realitate declanșată de rivalitățile dintre cele două mari comunități care compun statul canadian. Din 1867, cînd a obținut statutul de dominion în cadrul Commonwealthului britanic, Canada este un stat cu două limbi oficiale — engleza și franceza — și cu o populație compusă în primul rînd din urmașii coloniștilor englezi și francezi. Din cei 19.000.000 locuitori, peste 5.500.000 vorbesc franceza și se consideră canadieni de origine franceză. Dar relațiile dintre cele două comunități se găsesc sub semnul unor dificultăți. „New York Herald Tribune" scria nu demult că de la formarea statului canadian „înțelegerea reciprocă dintre cele două naționalități a fost mai mult academică decît reală". Ziarul american vorbea chiar de o „criză" în aceste relații. Zona maximei încordări este provincia Quebec, unde canadienii de limbă franceză (aflați în majoritate) revendică un statut egal cu al celor de limbă engleză care, deși minoritari numericește, controlează industria și comerțul local și, într-o oarecare măsură, blochează accesul franco-canadienilor spre funcțiile mai importante. Ceea ce a reprezentat o simplă sursă de neliniște s-a transformat pe neașteptate într-un focar primejdios. Elementele extremiste au adus în dispută o notă de terorism. Exploziile de la Quebec și Montreal au făcut ca situația să capete o acuitate neprevăzută. Autorii lor erau tineri provenind din „elita" franco-canadiană. Valul de terorism a coincis cu lansarea pe plan politic a ideii separării celor două comunități în state de sine stătătoare. Exponenții din Quebec ai acestei idei afirmă: „Noi presupunem că vom putea să ne descurcăm fără restul Canadei mai bine decît se poate descurca ea fără noi".

În această atmosferă politică a apărut problema drapelului. Franco-canadienii doresc un drapel care să simbolizeze absența oricărei dependențe de puterile anglo-saxone. Dimpotrivă, reprezentanții canadienilor de limbă engleză doresc să mențină, într-o formă oarecare, chiar și în drapel, ideea legăturilor cu ceea ce ei numesc patria-mamă britanică. De aceea problema drapelului a actualizat-o pe cealaltă, mai complexă, a relațiilor dintre cele două comunități.

Sub semnul lui Mercur

Recentele încheieri de acorduri, vizite de delegații economice, schimburi de experiență între diferite țări socialiste și capitaliste se înscriu pe linia lărgirii colaborării internaționale, tot mai evidentă în ultima vreme.

„Niciodată perspectivele lărgirii comerțului cu Uniunea Sovietică nu au apărut mai favorabile ca în prezent", scria recent ziarul englez „Daily Telegraph", referindu-se la vizita ministrului comerțului exterior al U.R.S.S., Patolicev, la Londra. Cîteva exemple sprijină această afirmație. După cum arăta Paul Chambers, președintele firmei „Imperial Chemical Industries", tranzacțiile încheiate de oameni de afaceri englezi cu U.R.S.S. prevăd livrarea de utilaje chimice în valoare de circa 100 milioane de lire sterline. În cursul recentei vizite făcute în U.R.S.S. de 22 reprezentanți ai unor mari firme japoneze, a fost tratată cumpărarea unui combinat de celuloză și a altor utilaje japoneze pentru firmele sovietice. O uzină chimică pentru producția de gazolină, gaze uscate și alte produse chimice, cu o capacitate de prelucrare de 500 milioane de metri cubi de gaz pe an, a fost achiziționată de U.R.S.S. de la grupul industrial italian ENI.

Republica Populară Polonă și-a sporit și ea schimbul de mărfuri cu Marea Britanie, cu aproximativ 14 la sută. Protocolul cu privire la schimbul de mărfuri dintre R.P. Polonă și Austria lărgește importul de către Polonia a mașinilor și utilajelor din Austria. În cursul recentei sale vizite în Grecia, ministrul comerțului exterior al R.P. Polone, W. Trampczynsky, a purtat discuții cu conducători ai economiei din Grecia cu privire la intensificarea comerțului dintre cele două țări.

În primul trimestru al acestui an, importurile R.S. Cehoslovace din țările capitaliste au crescut cu 38 la sută, iar exportul de mărfuri către aceste țări cu 30 la sută față de perioada corespunzătoare a anului trecut. O delegație a Camerei de Comerț și a Băncii de Stat a R.S. Cehoslovace a vizitat recent Italia, urmărind lărgirea relațiilor economice cu această țară. Tot în acest scop ministrul comerțului exterior al R. S. Cehoslovace. F. Hamous, a avut convorbiri la Paris cu reprezentanții economiei și comerțului din Franța.

În cursul lunii iunie o delegație bulgară a făcut o vizită în Austria la invitația întreprinderilor naționalizate „Siemens Halske" și „Voest", în cursul căreia a avut un schimb de păreri cu privire la livrările de utilaj austriac către întreprinderile metalurgice bulgare. Protocolul care reglementează schimbul de mărfuri dintre Franța și Bulgaria pe perioada dintre 1 august 1964 și 31 iulie 1965 prevede creșterea acestui schimb cu aproximativ 30 la sută în comparație cu anul trecut.

De curînd, Ungaria a semnat un protocol cu Marea Britanie prevăzînd prelungirea termenului acordului comercial dintre cele două țări de la 3 la 5 ani. Într-o declarație făcută ziarului „Nepszabadság", vicecancelarul Austriei, dr. Bruno Pittermann, a subliniat că „lărgirea pieței, avantajele oferite de vecinătatea celor două țări trebuie exploatate. Ungurii fac oferte bune. Există posibilități pentru lărgirea contactelor comerciale..."

De asemenea asistăm la o intensificare a preocupării pentru lărgirea schimbului de mărfuri între R. P. Chineză și Anglia. Expoziția engleză de utilaj minier și de construcții deschisă recent la Pekin, la care participă 58 de întreprinderi industriale britanice, constituie un eveniment important în dezvoltarea relațiilor economice dintre cele două țări.

Fluviul speranței

Potrivit tradiției hinduse, fluviile tumultuoase sînt de genul masculin, iar cele cu ape liniștite, ca de pildă Gangele, sînt de genul feminin. Damodarul era un fluviu „masculin". Cînd apele lui creșteau din cauza viiturilor mari ale afluenților săi, Barakar și Kona, ele se răspîndeau pe o mare întindere în regiunea golfului Calcutta, fertilizînd cîmpia Bengalului. Dar de multe ori se întîmpla ca revărsarea lor să fie nefastă. În 1943 apele

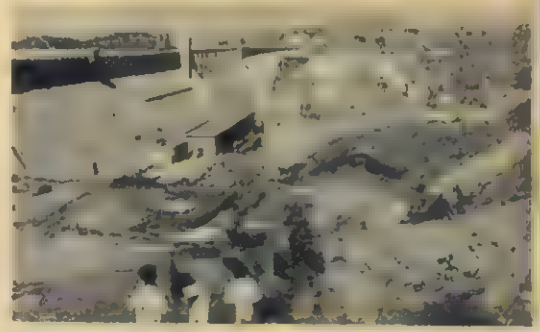

Aspect din timpul construcției unuia din barajele menite să domolească apele fluviului.

Damodarului au distrus toate arterele de comunicație din jurul Calcuttei, au devastat mii de acri de semănături și sute de sate.

Catastrofa a scos în evidență necesitatea luării unor măsuri pentru îmblînzirea năvalnicului fluviu. După ce India și-a dobîndit independența, aceste măsuri au început să fie traduse în practică.

S-au construit astfel o serie de baraje deversoare și de susținere. La 80 km de Calcutta se ridică azi barajul principal, Durgapur, care strunește apele pînă de curînd nefrînate, printr-un sistem de canale de aproape 800 km lungime. La 300 de metri mai jos de coroana barajului se întinde

oglinda uriaşă a unui lac de acumulare de 20 km lungime.

De cînd apele fluviului au fost domolite, în regiune s-au obţinut numeroase realizări. La Durgapur s-a construit, în colaborare cu firmele britanice, o oţelărie cu o producţie anuală de un milion de tone. La Bhilai a luat naştere o uzină similară cu contribuţia U.R.S.S., iar la Rourkela o alta, în colaborare cu firmele din R.F.G. Actualmente este în studiu proiectul unei a patra oţelării.

Dar nu numai industria se dezvoltă în valea fluviului Damodar. Existenţa majorităţii locuitorilor acestei văi — circa cinci milioane în total — este legată în mai mică sau mai mare măsură de agricultură. Prin domesticirea apelor fluviului şi irigările în perioadele de secetă, se obţin în prezent trei recolte pe an. Barajul a transformat în cîţiva ani întreaga viaţă a văii, iar fluviul tristeţii a devenit astăzi fluviul speranţei.

Un strămoş regăsit

Porumbul, despre care savantul american L. Morgan spunea că „a contribuit la progresul iniţial al omenirii mai mult decît toate celelalte cereale la un loc", a avut pînă de curînd o origine botanică total necunoscută. Secole la rînd i s-a căutat un strămoş plauzibil. Unde este planta sălbatică, planta iniţială ? — se întrebau specialiştii. Şi de ce a dispărut ? Singurul lucru cert era originea americană a gramineei. Straturile preistorice, purtătoare ale attor dovezi despre istoria plantelor şi animalelor, au ajutat şi la elucidarea acestui mister botanic.

De cîţiva ani arheologii scormonesc pămîntul Americii Centrale în căutarea strămoşului porumbului. O expediţie condusă de arheologul american R. Mac Neish, făcînd o serie de explorări în valea Teotihuacan din Mexic, a cărei climă a suferit schimbări aproape imperceptibile în ultimele mii de ani, a dat aici în sfîrşit de urmele plantei iniţiale.

Porumbul, aşa cum îl cunoaştem azi, nu se poate perpetua prin el însuşi fără ajutorul omului, ca alte graminee. Boabele sale sînt adînc încastrate în ştiulete, la rîndul său îmbrăcat într-o armură solidă de pănuşi, care le împiedică să se răspîndească. Care este deosebirea dintre planta ancestrală şi cea din zilele noastre ? Săpăturile au dat răspuns şi acestei întrebări. Porumbul sălbatic, descoperit cu ocazia cercetărilor arheologice, era o plantă mică, cu o singură inflorescenţă. Ştiuletele — care măsura 2 pînă la 3 centimetri şi avea numai 50 de boabe — era foarte fragil, iar pănuşile care-l înconjurau formau o teacă lejeră, care permitea boabelor să se răspîndească cu destulă uşurinţă. Planta se putea deci înmulţi fără intervenţia omului.

Din săpăturile făcute în valea Teotihuacanului rezultă clar evoluţia modului de viaţă al vechilor locuitori ai regiunii a căror principală plantă de cultură era porumbul. Selecţionînd cei mai frumoşi ştiuleţi pentru hrană sau seminţe, omul primitiv a perpetuat mutaţiile, creînd treptat porumbul de azi. Şi chiar dacă porumbul sălbatic a mai dăinuit ici şi colo, el a pierit probabil o dată cu venirea europenilor, cînd planta aceasta foarte fragilă şi suculentă a constituit o excelentă hrană pentru vitele aduse de ei pe continentul american.

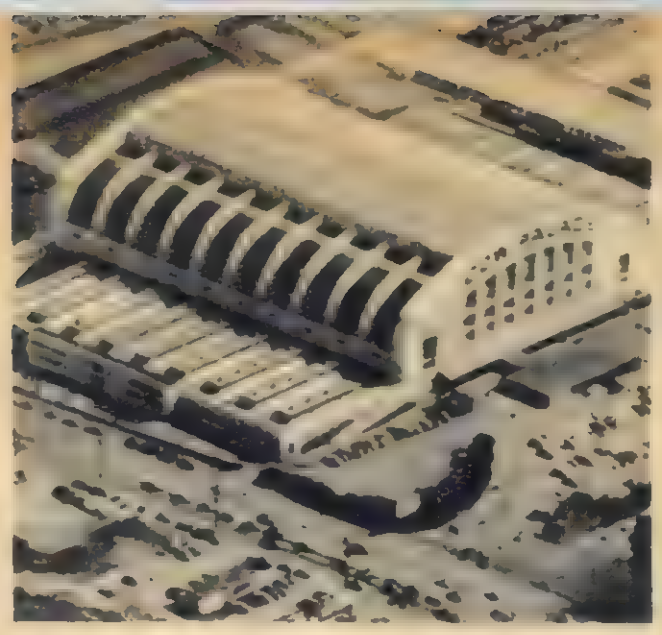

Faimosul „Cow Palace" din San Francisco, unde se va întruni Convenţia Republicană.

Convenţia Republicană

În însoritul San Francisco, într-o atmosferă de chermeză care însoţeşte de obicei asemenea întruniri preelectorale, se va juca — după părerea observatorilor americani — unul din cele mai dramatice episoade din istoria partidului republican.

Alegînd *candidatul partidului* pentru alegerile prezidenţiale, convenţia va alege totodată, în aceeaşi persoană, *conducătorul partidului* pe cel puţin patru ani. Pînă în prezent, în confruntarea dintre aripa dreaptă şi aripa liberală a partidului republican, prima şi-a asigurat o serie de succese tactice de care intenţionează să se folosească. Walter Lippmann definea situaţia astfel : „Nu ne aflăm în faţa unei încercări firești de numire a candidatului republican în postul de preşedinte. Avem de a face cu o încercare determinată de acaparare a unui vechi partid de către oameni care urmăresc să-l domine, cu scopul de a-l transforma într-un partid radical diferit".

Majoritatea observatorilor americani competenţi, ca Childs, Alsop, Lippmann şi alţii, apreciază că tendinţa de dreapta condusă de senatorul Barry Goldwater exprimă de fapt punctul de vedere al unei minorităţi a partidului republican. Care este însă cauza ascendentului ei ? Comentatorii amintiţi o explică prin apatia alegătorilor republicani, care nu cred că partidul lor are şanse să cîştige în faţa partidului democrat, şi prin dezorientarea şi dezorganizarea aripei liberale, agravate de indecizia actualului conducător al partidului, Dwight Eisenhower, care a refuzat să contribuie la regruparea forţelor liberale în jurul guvernatorului Scranton.

În ajunul convenţiei raportul de forţe dintre cele două tendinţe se prezintă astfel. Exponenţii lui Goldwater afirmă că dispun de 700 de voturi, ceea ce ar însemna cu 44 mai mult decît au nevoie. Dar influenta publicaţie republicană „Time" consideră că „din acestea numai jumătate sînt realmente angajate". Multe din celelalte — apreciază revista — sînt înscrise la activul lui Goldwater doar pentru că exponenţii lor consideră că viitorul candidat republican este „de sacrificiu", neavînd nici o şansă ; dacă ar fi convinşi că există un candidat cu mai multe şanse, nu şi-ar mai risipi voturile pe Goldwater.

Această stare de spirit creează evident noi posibilităţi în favoarea guvernatorului Scranton sau pentru un al treilea. La rîndul său, ziarul „New York Herald Tribune" calcula că Scranton intră în convenţie cu 273 de voturi. Calculele fuseseră însă făcute înainte de votarea în Senat a legii drepturilor civile. Faptul că Goldwater a votat împotriva acestei legi a fost de natură — după părerea presei republicane — să-i provoace pierderi de poziţii care fac şi mai deschisă competiţia din cadrul convenţiei. Comentatorul ziarului „New York Times" este de părere că o victorie a lui Goldwater la convenţie va aduce republicanilor în alegeri „o înfrîngere atît de dezastruoasă, încît partidul va fi adus la ruină".

Roussillon-Languedoc: 135 kilometri de plajă

Coasta Roussillonului şi Languedocului — mai precis porţiunea din litoralul mediteranean cuprinsă între bălţile de la gurile Rhônului şi frontiera franco-spaniolă — este azi puţin frecventată de vilegiaturişti. Aici mai domnesc încă ţînţarii şi nisipurile veşnic spulberate de vînt. Totuşi tocmai aici se va naşte în următorii ani a doua Coastă de Azur a Franţei.

Motivul care i-a determinat pe urbanişti să-şi fixeze alegerea asupra acestor locuri este faptul că ele vor putea oferi vizitatorilor 135 kilometri de plăji cu nisip însorit, în timp ce faimoasa Coastă de Azur nu totalizează decît 50 kilometri de plajă. Scopul proiectului este de altfel să ofere o soluţie supraaglomerării staţiunilor de pe coastă dînd în acelaşi timp noi posibilităţi de dezvoltare turismului francez.

Statul a cumpărat pînă în prezent 2.000 ha în zona aleasă, teren pe care se vor amplasa viitoarele staţiuni. Prima grijă a constructorilor va fi stîrpirea ţînţarilor, apoi amenajarea lagunelor, rezolvarea problemei apei potabile, modernizarea mijloacelor de comunicaţie ş.a. Şi, în fine, construcţiile propriuzise, pentru a căror realizare au fost solicitaţi cîţiva dintre cei mai mari arhitecţi ai Franţei.

Studiind cei 180 kilometri de coastă pe care vor trebui să-şi desfăşoare lucrările, constructorii au hotărît să-i împartă, în funcţie de diverşi factori, în „unităţi turistice".

„O unitate turistică — a declarat unui corespondent al revistei «Arts» arhitectul Jean Balladur — este constituită din asocierea mai multor staţiuni balneare sau estivale, existente şi viitoare, într-un ansamblu turistic şi economic capabil să asigure varietatea, calitatea şi rentabilitatea amenajărilor secundare (porturi turistice, parcuri publice, terenuri de sport etc.) şi terţiare (hoteluri, restaurante, diverse servicii)".

Planurile urbanistice de la Languedoc-Roussillon ţin seama de existenţa numeroaselor bălţi şi canale din preajma plăjilor, pentru a crea vilegiaturiştilor cît mai multe posibilităţi de odihnă şi distracţie. Se prevăd astfel localităţi semilacustre compuse din vile uşoare sprijinite pe piloţi, insule şi dune artificiale, diverse amenajări pentru sporturi acvatice, terenuri de camping etc.

În ce priveşte soluţiile arhitectonice pentru imobilele de locuit, specialiştii au făcut propuneri originale, încercînd să evite atît stilul

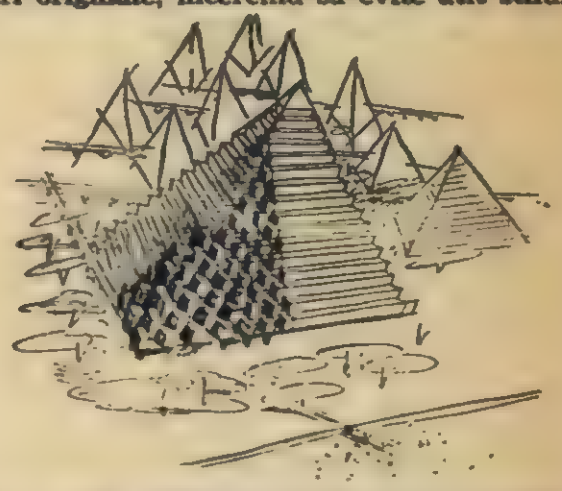

Aşa vor arăta clădirile în formă de piramidă propuse de arhitectul Jean Balladur.

regional, cît şi pe cel modernist. Balladur preconizează clădirile în formă de piramidă, înalte de cîte 50 de metri, care vor crea un peisaj nou în zona plată a litoralului ; Candilis optează pentru imobile asamblate în jurul unor curţi interioare, după sistemul tîrgurilor arabe.

În dorinţa de a calcula capacitatea optimă a noului complex, echipa urbaniştilor de la Roussillon-Languedoc a împărţit întreaga regiune în şapte „unităţi turistice", ce vor putea primi fiecare cîte 120.000 vizitatori în medie. Noua „Coastă de Azur" va găzdui deci aproape un milion de oaspeţi, în condiţii pe care realizatorii ei le doresc mai bune decît cele oferite de faimoasa Rivieră franceză.

Lelia *)

de Ion BRAD

La sfîrşitul lui iunie, nopţile se sufocau, deveniseră scurte, părelnice, alergau între amurg şi răsărit, ca lunatecii.

Soarele, cocoţat deasupra podului de la Cerna-Vodă, o prinse pe Lelia la geam, ameţită de nesomn. Apele Dunării luceau mat, leşietic, în curgerea lor lăbărţată, nepăsătoare. Mai puţin nepăsător i se păru Leliei dorobanţul de bronz de la capătul podului. El îi dădu raportul, ca şi anul trecut: „Totul e în ordine, Dobrogea te aşteaptă!" „Auzi, Dobrogea, nu Pămîntul!, îşi spuse fata. Aşa-mi trebuie! Singură mi-am pregătit primirea asta. Nu l-am anunţat că sosesc..." „Ei, şi?, sări alt gînd din cotlonul lui. Dacă-l anunţai, parcă venea să te aştepte în locul dorobanţului, nu?" „Am fost copilăroasă, continuă Lelia. Nu l-am anunţat pentru că mi s-a părut mai romantic aşa..." „Din romantism sau de altceva?", încerca s-o sîcîie gîndul neliniştit. Dar ea se făcea că nu-l aude. „Îmi închipuiam c-o să-l caut pe cîmp, o să m-apropiu tiptil pe la spate şi, astupîndu-i ochii cu palmele, o să-l întreb: «Ghici cine e? Ghici!» Să-l ţin aşa cinci minute. El să mă recunoască într-un tîrziu şi să strige: «Tu eşti!» Ce naivă, zău! Am impresia că lucrînd toată ziua printre copii, am ajuns să le semăn eu lor, şi nu invers! Ce-mi trebuia mie toată joaca asta?"

În gara Constanţa, fără el, s-a simţit dintr-o dată foarte singură şi străină. Noroc că pescăruşul peronului a luat-o şi pe ea în grabă, ca pe toţi călătorii, sub aripile lui de piatră. Veşnic flămînd, ca toţi pescăruşii, i-a înghiţit lacom, de parcă ar fi fost nişte guvizi.

Din faţa gării se ghicea marea, ca o prelungire neliniştită a pieţii largi, asfaltate. Oamenii îşi întorceau mereu capetele înspre port, nerăbdători, aţîţaţi de mirajul apei.

Într-o jumătate de oră, Lelia ajunsese cu troleibuzul la Mamaia. Se instală la hotel „Doina", etajul nouă, într-o cameră cu vedere spre plajă.

Ar fi vrut să se odihnească în patul îmbietor, dar n-avea răbdare. Marea se alinta cu valuri, plaja îşi zbicea nisipul. Lumea începuse să forfote. Dar dincolo de toate acestea, în sufletul ei se ivea Axente, înfrigurarea de a-l vedea. Se grăbi la poştă, de unde-i dădu o telegramă scurtă: „Te aştept în fiecare seară la Mamaia, începînd de azi, între orele 21-22, în faţa hotelului «Doina». Vino. Lelia".

Ieşi de la poştă, dar în loc să se grăbească spre plajă, o apucă iarăşi spre hotel. Urcă pe terasă. Se gîndi că de-acolo poate zăreşte satul lui, aflat doar la zececincisprezece kilometri de Mamaia, peste Siutghiol. „Ce-ar fi s-o iau direct peste dealuri?, îşi zise, furată de limpezimea aerului încins, jucăuş, ca o fata morgana. Aş ajunge poate înaintea telegramei. Nu, n-ar fi bine. Cu ce ochi s-ar uita oamenii de-acolo? Cum l-ar anunţa? «Axente, ţi-a venit asta...» Ce? A spus el cuiva cine sînt? Sau mă ştie numai poştaşul care-i aduce scrisorile?"

Îşi aplecă ochii peste balustradă şi prăpastia înălţimii o trezi dintr-o dată, făcînd-o să-şi scuture capul, ca şi cînd oboseala amestecată cu visul s-ar fi putut împrăştia, asemenea nisipului. „Uite ce preocupări pe capul meu!, se gîndi Lelia. Iar mă trag înapoi vorbele preotesei? Nici mama nu s-a sinchisit aşa de tare de ele, şi eu... Cu cît am ajuns mai aproape de el, cu atît par mai bănuitoare. Par sau chiar sînt? Ce se întîmplă?"

Întrebările şi destăinuirile acestea nu-i făceau bine. Se mustra că se lasă aşa uşor furată de ele. Avea sentimentul că, începînd să-şi descoase toate cutele sufletului, dă acolo peste tot felul de ciudăţenii. Ba ţînţari, ba pînze de păianjeni morţi, muşte, tot felul de gîngănii sfărîmicioase. „Pffu! Du-te-n supărare, praf din anii trecuţi!", izbucni Lelia, alergînd pe scări în jos, spre cameră şi de-acolo în mare.

Numai că marea a fost de la început răutăcioasă cu ea. A ţinut să-i dea un avertisment: ia aminte, să nu mai fii geloasă! Ieşise din apă ameţită de înot. Azvîrli oboseala de peste noapte în valuri, ca pe-o piatră. Ducă-se pe pustii! Şi-a aşternut cearşaful la cap şi s-a aşezat pe nisip. Tremura toată, de răcoare şi de fierbinţeală. Alături de Lelia, sub o umbrelă mare, colorată, şedeau doi indivizi. Un bărbat tînăr, împreună cu o femeie şi mai tînără. Păreau plictisiţi, citeau ceva. Cînd era aproape să aţipească, Lelia o auzi pe vecina ei spunînd: „Ce te uiţi, bă, după toate alea? Nu vine una nouă, să nu-ţi beleşti ochii ca viţelul!" Individul nu se lăsă mai prejos: „Taci, fă, iar te-apucă strechea? Vezi că te-am adus cu motocicleta şi te trimit pe jos! Monstru marin, ce eşti!" Lelia s-a ridicat grăbită şi s-a aşezat în altă parte. Parcă o lua cu greaţă, ca şi cînd ar fi înghiţit untură de peşte. Privea marea şi îi venea s-o întrebe din ce adîncuri întunecate i-o mai fi scos şi pe ăştia la suprafaţă. Marea şi lumina îi aduseră aminte un adevăr care-i era drag: în atitudinea bărbatului faţă de femeie — şi de ce nu şi a femeii faţă de bărbat? — se manifestă măsura în care esenţa omenească a devenit natura omului sau, dimpotrivă, natura a devenit esenţa omenească. „Pe oameni ca ăştia, se gîndi Lelia la cei doi «monştri marini» după ce rămase singură, eu i-aş alunga în codru, nu i-aş primi pe plajă. Cum să te prezinţi aşa în faţa mării? Dragostea lor a ajuns doar un ataş de motocicletă..."

La ceasurile după-amiezii, în timp ce Lelia îşi nota gîndurile pe foile albe ale caietului de „însemnări", de care nu se despărţea niciodată cînd pleca undeva, Axente tocmai cobora de pe unul din gorganele risipite pe străvechiul pămînt al Dobrogei. În primul an, cînd venise aici ca inginer agronom, nefiind obişnuit cu asemenea movile, mai mici decît dealurile de pe Tîrnave şi cu mult mai mari decît mormintele din cimitir, Axente, urcîndu-se pe vîrful lor, încă se mai gîndea că sub tălpile sale, acolo în pămîntul arid, doarme de veacuri cine ştie ce viteaz. Uneori avea chiar senzaţia că, luînd pe tălpi ţărîna acelor gorgane, profanează morminte. Dar localnicii habar n-aveau de-aşa ceva! Treceau peste ele cu plugul. Şi tînărul agronom, stînd să se gîndească mai bine, găsi că viaţa şi veacurile au orînduit totul cum se cuvine. Grîul şi porumbul erau un prinos mult mai potrivit, întru memoria vechilor luptători, decît pustiul şi buruienile. Fiindcă de flori, pe asemenea morminte uriaşe, nici nu putea fi vorba. Numai un grădinar nebun s-ar fi putut încumeta la aşa ceva. Axente se urcase, deci, pe acel gorgan înalt, care cădea în perimetrul gospodăriei lor, nu îndemnat de cine ştie ce simţ poetic, nu de florile mărului. Avea treabă. De-acolo, de sus, se vedea ca din avion întreaga suprafaţă semănată de ei cu grîu şi cu porumb, pînă departe, sub dealurile gospodăriei vecine. El venise aici cu două gînduri precise: unul legat de grîu, celălalt de porumb. Voia să vadă, mai întîi de la distanţă,

*) Fragment din romanul „Descoperirea familiei" sub tipar la E.P.L.

cum merge coacerea grîului, să-l poată prinde în pîrgă, să intre cu combinele la timp. Acum, după cîteva ploi, zilele erau fierbinți, se alergau și se mușcau una pe alta cu dinți de foc. „Dacă nu bagi de seamnă la timp, grîul face fețe-fețe, sucește spicul și cînd treci cu combina începe să se scuture. Mai bine să-l tăiem pe postăți — se socoti inginerul. Vreau să-l văd întîi așa în mare, apoi trec și-l iau la bani mărunți, îl pipăi mai de-aproape. Nu de alta, dar anul ăsta S.M.T.-ul ne-a schimbat iar brigada de tractoriști. Naiba să-i pieptene! Au promis că ni-i lasă pe cei de anul trecut și iar nu s-au ținut de cuvînt. Și băieții ăștia sînt harnici, nu-i vorbă, dar nu se pricep așa de bine. Mă tem, mai ales acum, să nu ne încurcăm, cu ajutorul lor. La prașila asta de-a patra și mai ales la seceriș, că nu-i jucărie. Apoi vine arătura în miriște. Toate grămadă, una peste alta. Joacă-te, drace, cu pîinea oamenilor, dacă vrei să te frigi pînă la os! Eu, dac-aș fi mai mare, nu i-aș lăsa pe tractoriști, mai ales pe ăștia începători, să primească leafa după hantri. Uite, la Gostat ară băieții pămîntul cum lucra tata locul de semănat cînepa. Mărunțesc brazdele ca pentru straturi. Și primesc leafa pe calitate și pe dreptate. Dar ăștia, uite ce bulgări mi-au scos astă-primăvară, de-abia s-a smuls cucuruzul, săracul, deasupra lor! Acum o ține-n sus, că-i mare. Îl trag frunzele la lumină, dar numai eu știu prin ce emoții am trecut, pînă l-am văzut de-o șchioapă!"

Coborînd, Axente se opri în capătul tarlalei de porumb și așteptă să se întoarcă primul tractorist. Inginerului i se păruse ceva suspect. Al treilea tractor stătea cam de mult nemișcat, tocmai spre capătul celălalt. „S-o fi stricat ceva la injector, își spuse el la început. M-am uitat ieri, în fugă, și-am văzut că nu-i chiar în ordine. Era tractorul lui Matache, ginerele magazionerului. Și doar i-am zis să pună mîna sau să cheme mecanicul!" Băieții îl recunoscură pe agronom de departe și unul din ei, văzîndu-l că așteaptă, se grăbi.

— Ce-i, Gheorghe — îl luă agronomul repede, ce are tractorul ăla, al cui e?

— A' lui Matache, tovarășe inginer.

— Și ce are?

— Acum n-are nimic, da...

— Da' ce?

— A avut, da' i-a trecut...

— Cui? — întrebă Axente nedumerit. Lui Matache sau tractorului?

— Lui Matache, că l-a răsturnat...

— Cine pe cine-a răsturnat? Spune, omule, clar, ce naiba, vorbești cu mine în dodii!

— Matache a răsturnat tractorul că se uita după fete...

— Bravo, frumos tractor, dacă se uită după fete! — făcu inginerul. După care fete? Axente nu băgă de seamă că mai jos cu două, trei sute de metri lucra o brigadă de cîmp la răritul porumbului, la prașila dovlecilor.

— După fetele care nu se uită la noi, de zic că stăm și noaptea în cîmp și dormim cu tractoarele...

— Păi văd că Matache doarme ziua, așa că de el n-au de ce se plînge fetele. Ei, na, completă repede Axente, am și uitat că e-nsurat. Ce are, de ce doarme?

— Acum n-are nimic, da'...

— Dar ce? Ce dracu-a avut?

— A fost beat, tovarășe inginer. Zicea azi-dimineață c-a avut toată noaptea o discuție...

— Discuție? Cu cine?

— C-o sticlă de „Adio mamă"!

— Ei, fir-ar el să fie, cu discuțiile și cu sticlele lui! — izbucni Axente. Las'că deseară îi trimit eu plocon pe nevastă-sa. Atunci să vadă cum se mai descurcă el cu discuțiile. Acum lăsați-l să doarmă. Voi reglați-vă sapele, ridicați-le mai sus, să nu dea de bolovani. Unde sînt bolovani, doar bine știți, cresc mai iute buruienile. Așa-i? Și dați bătaie, băieți, că în cîteva zile trebuie să intrăm în grîu!...

Al doilea tractorist, sosit și el între timp la capătul tarlalei, ar fi vrut să-i spună ceva inginerului, dar acesta tocmai o luase din loc, grăbit. Era încă nădușeală și zăduf. Căldura ținea pînă seara tîrziu, cînd o-nghițea briza mării. Axente, transpirat și obosit, zorea acum spre tabăra de vară a vițelor, așezată la doi-trei kilometri distanță de gorgan. Aveau acolo peste două sute de juninci și viței. Trebuia să controleze cum sînt alimentate vitele, cum sînt îngrijite, să nu se trezească cu vreo boală, să le-aducă la toamnă mai slabe de cum le-au scos în primăvară. Se gîndea că, în drum, o să poată vedea și dacă lucerna și trifoiul sînt bune de cosit pentru viței. Lor le strîngeau nutrețul acesta, cînd era în floare proaspătă. Axente își făcea socoata cît anume să mai lase după aceea pentru vitele mari și pentru sămînță. De-acolo, de la tabăra de vară, se grăbea să se întoarcă la sediul gospodăriei. Avea mai multe de discutat cu președintele. Se adunaseră tot felul de chestiuni, mai mari sau mai mărunte, în legătură cu te miri ce, de la respectarea indicațiilor agrotehnice pînă la munca brigăzilor și a oamenilor. Cîteodată erau nevoiți să se aplece pînă și asupra unor certuri și vorbe dintre colectiviști. Adevărat, acum, vara, aveau mai puține neplăceri de acest fel. Toamna, la împărțit, se înmulțeau, și iarna, cînd oamenii au timp de vorbe. Dar, de doi-trei ani încoace, și-aceste ciorovăieli scăzură, nu într-atîta însă ca să nu dea suficiente dureri de cap, în anumite zile, celor din conducere. Mai ales Axente, cînd mirosea că se pot încurca lucrurile, umbla supărat, țîfnos, gata să se ia de piept cu buclucașii. „Am o fire păcătoasă, se certa singur, semăn cu tata. O singură deosebire: eu mă omor aici cu toate și el încă tot se mai ține de către pădure. Se pare că la lucru nu merge nici acum. Iar cu noi, da... poate că și noi..."

La tatăl său, la Octavian, se gîndea inginerul mai ales peste zi, cînd se lovea de toate treburile gospodăriei. Nu făcea un pas fără să se întrebe: „Asta cum ar rezolva-o tata? Astora ce le-ar spune?" Consultările acestea îi prindeau, adeseori, bine. Doar seara tîrziu, obosit de-atîtea alergături, Axente se trezea deodată singur, înconjurat ca de-un gol. Atunci îi apărea Lelia. Cîteva minute nu-i zicea nimic, o privea în ochi ca pe un om ciudat pe care abia atunci l-ar fi zărit întîia oară. O lua în brațe tot tăcut, și ea, speriată de mutenia lui, încremenea. Apoi izbucnea în plîns. Numai atunci o săruta amețitor, îi șoptea stins: „Bine-ai venit, Cireașă amară!", schimbîndu-i astfel lacrimile în rîs. Și cu rîsul acela în urechi, limpede, alunecos ca boabele de argint viu, Axente cădea, seară de seară, în somnul lui greu, de om tînăr și ostenit.

Acum, tocmai cînd isprăvise de discutat cu brigadierul și cu îngrijitorii de la tabăra vitelor, auzi clacsonul autocamionului gospodăriei. Șoferul îi făcea semne, agitat, să se grăbească.

Citi mirat telegrama, apoi o împături și-o puse în buzunar. „Se ține de glume", își zise. „Dacă n-o fi ea?" Mașina îl hurduca peste cîmp, amețindu-l. Șoferul aprinsese farurile și trăgea cu coada ochiului la Axente, să vadă cum reacționează. „Îmi place!, exclamă în sinea sa șoferul, care cunoștea telegrama. Așa trebuie să fie un bărbat. Să nu-l joace muierile cum le place lor, afurisitele! Să facă bine și dumnealor să păstreze «viteza legală», ca noi șoferii. Bravo, tovarășe Axente, să știi că-mi placi, pe onoarea mea!" Dar tocmai cînd își termina omul aceste aprecieri pline de admirație, inginerul îi spuse scurt, înghețat:

— Ia-o, Anghele, pe șosea și lasă-mă la Mamaia!

Ilustrație de Dalia BRUDEA

Cupa revistei „Flacăra"

BRAVO DINAMOI

După cum se știe, redacția revistei noastre — în colaborare cu Consiliul general al U.C.F.S. — a instituit în anul acesta **Cupa revistei „Flacăra"**, acordată echipei din categoria A a campionatului republican de fotbal care a obținut cele mai bune rezultate în meciurile jucate în deplasare.

Cupa a revenit excelentei echipe bucureștene **Dinamo**, pentru a treia oară consecutiv campioană republicană. Din 13 meciuri jucate în deplasare, cîștigătoarea cupei a ieșit victorioasă în 8, în două meciuri a obținut un rezultat de egalitate și a pierdut trei jocuri. A realizat deci 18 puncte (din 26 posibile) cu un golaveraj pozitiv: a marcat 23 de goluri, adică mai multe decît **Steaua** (22) și a primit 12, la egalitate cu **Petrolul**. În sfîrșit trebuie subliniat că deținătoarea cupei are un avans de trei puncte față de **Rapid** cea de-a doua clasată. Pentru toate aceste frumoase rezultate, campionii țării merită din plin felicitări.

ȘI ACUM

cîteva cuvinte despre rosturile și perspectivele cupei acordate de revista noastră.

Numeroși cititori și-au exprimat în scrisori adresate redacției satisfacția pentru instituirea cupei. Găsindu-i o totală justificare, corespondenții noștri subliniau faptul că deși, în mod firesc, jocul pe terenul adversarului este mai dificil, cere eforturi mai mari, totuși decalajul — chiar la unele echipe fruntașe — între posibilitățile lor „acasă" și cele în deplasare este nejustificat.

Iată într-adevăr ce arată cîteva cifre desprinse din desfășurarea chiar a actualului campionat:

Meciuri	jucate în deplasare	182
„	cîștigate	38 (20,8%)
„	egale	28 (15,4%)
„	pierdute	116 (63,8%)
Goluri	date	169 (0,9 de meci)
„	primite	384 (2 de meci)

Singură echipa clasată pe locul întîi are o balanță de goluri pozitivă (23 : 12) și cea de pe locul 2 — una de egalitate (18 : 18); toate celelalte echipe au balanțe negative, recordul fiind deținut de **Știința** Timișoara (5 : 27). Un alt record negativ îl deține **C.S.M.S.**, care din 13 meciuri în deplasare n-a cîștigat nici unul, obținînd doar un rezultat de egalitate (1 : 1) cu **Steagul roșu**.

Cupa revistei „Flacăra" va fi acordată, pe aceleași criterii, și în viitorul campionat republican. Nădăjduim că lupta sportivă pentru obținerea ei va stimula echipele noastre din prima categorie la o luptă mai îndîrjită, mai eficientă pe terenul adversarului. Aceasta ar însemna implicit ridicarea în general a nivelului calitativ al confruntărilor fotbalistice care atrag pe stadioane atîtea zeci de mii de iubitori ai sportului cu balonul rotund.

În numele acestora, pentru a le oferi spectacole fotbalistice de înaltă ținută, urăm, în viitorul campionat, tuturor fotbaliștilor noștri noi și frumoase succese în activitatea lor sportivă.

MĂRTURII
DESPRE SATUL CONTEMPORAN

Comoara de la Somova

În legătură cu apariția primilor pași ai civilizației socialiste pe aceste locuri, anunțam cîndva despre munca de cercetare a geologilor pe aceste meleaguri pustii — care păreau retrase din calea construcției socialiste — și scriam într-un reportaj: „Pe locul vechilor Munți Hercinici răsar, noaptea, lumini". Iar mai tîrziu, prin 1956, după ce urmărisem îndelung și pasionat munca de explorare geologică — într-un reportaj din revista Flacăra, cu titlul scris cu litere mari pe coperta revistei „Comoara de la Somova" — vesteam descoperirea unor bogății însemnate în adîncul acestor dealuri.

Cîți ani au trecut de atunci, din 1953, din 1956? Dacă privești acum aceste dealuri din nordul Dobrogei — s-ar părea că foarte mulți. Pe dealul acela — Carabatace sau Cortelul — deal înalt și golaș, ferăstruit de vînturi și puhoaie și presărat cu fantomatice ruine de piatră și turme negre din aceeași piatră străveche — pe dealul acela a apărut și a crescut o întreprindere minieră înfloritoare. Dealul întreg s-a acoperit cu lumini, s-au construit șosele, terasamente, linii înguste pentru vagonete, construcții iar mai la poalele bătrînului munte, pe versantul dinspre depărtările Deltei, a răsărit și s-a înălțat ca o strălucitoare floare de piatră — o adevărată cascadă albă — o fabrică modernă pentru prepararea minereului.

Astfel opera anunțată atunci a crescut și s-a desăvîrșit, înnobilînd locurile și lumea din jur adăugîndu-și tinerețea puterii și tinereții Patriei întregi. Comoara de la Somova a fost pe deplin cucerită.

Dar o altă comoară răsare astăzi la Somova și prinde să se contureze tot mai puternic, pe alte dealuri, despărțite de cel industrial doar printr-o culme ușoară — astfel încît cele două comori trezite la viață și însuflețite prin puterea și inițiativa partidului și prin munca oamenilor harnici de aici, se oglindesc una după alta, se completează una pe alta și amîndouă aceste comori alcătuiesc una din podoabele și bogățiile Dobrogei.

Călătorul care vine pe șoseaua națională dinspre Măcin, sau cel care coboară pe deasupra dealurilor spre Somova, are deodată în fața lui două priveliști luminoase și uimitoare: pe dreapta, se arată acea floare albă de piatră — întreprinderea minieră, cu amfiteatrele ei adînci, cu dealul sculptat, cu șosele și linii, cu stîlpi de înaltă tensiune, cu fabrica albă, ca o fermecătoare cădere de apă — iar pe stînga se arată priveliștea, de asemenea cu totul surprinzătoare a unor ample, desfășurate dealuri terasate și plantate cu vii și cu livezi. Deoparte, peisajul industrial, puternic; de cealaltă parte, tabloul vast și viguros, temerar, al unei opere de agricultură socialistă modernă — operă de transformare a naturii. Și, la un loc, în ansamblu — o imagine a construcției socialiste armonioase, inspirate și îndrăznețe.

Spun „operă îndrăzneață", pentru că cine cunoaște din trecut aceste dealuri și vede acum uriașul tablou desfășurîndu-se pe zare, tăiat în piatră și plantat cu rînduri de vie — nu se poate să nu exclame: „Comoara de la Somova". Sovenii, țărani colectiviști, muncesc la descoperirea și la înflorirea celei de-a doua comori — plantarea dealurilor pustii cu podgorii și cu pomi.

Cum intri sau ieși din Somova, pe șoseaua națională, spre Măcin, șapte dealuri străjuiesc șoseaua spre nord și niște coaste largi, prăvălite, spre miazăzi. Intrarea sau ieșirea din sat era prin acest colosal, sumbru și dezolant coridor de ruine geologice. Șapte dealuri golașe, ca șapte mastodonți pietrificați, cu căpățînile întinse spre valea seacă. Privite de departe, cele șapte dealuri păreau unul singur și sfîșietor de trist — un fel de podiș asiatic, un fel de „acoperiș al lumii", pe care vara scăpărau căldurile și se adunau toate mirajele de foc, toată arșița dogorind pînă departe; apoi se năpusteau în el toate ruperile de nori și toate trăsnetele, iar puhoaiele vijelioase care se rostogoleau de pe acest „acoperiș al lumii" năvăleau peste sat. Ca să iasă la cîmp, cirezile și turmele satului trebuiau să treacă, de patru ori pe zi, peste spinarea acestor dealuri, înnodînd de pe unul pe altul ca pe niște valuri fantastice, încremenite. Satul înțepenea păzit de acești mastodonți de piatră și de foc. Cirezile și turmele săpaseră cu unghiile lor niște cărări subțiri și ciudate, ca niște linii trase cu creta, sugerînd un fel de curbe de nivel paralele urcînd și coborînd, urmînd valurile mari ale dealurilor.

Cînd privirile scrutătoare, gospodărești și înnoitoare ale partidului au început să caute pretutindeni terenuri de cucerit și de redat oamenilor; cînd, la inițiativa și îndrumarea conducerii de partid, țăranii înșiși au început să privească cu ochi de constructori împrejurimile satului lor — aceste dealuri au fost primele care au intrat în atenția lor. Sînt dealuri așezate într-un fel de evantai, cu văi adăpostite între ele și toate laolaltă în chip minunat expuse spre răsăritul soarelui și spre amiază și spre asfințit. Nu se puteau afla mai fericite locuri pentru podgorii decît acestea. Și cum aceste dealuri ajungeau cu botul pînă în marginea șoselei — doar că nu strigau singure să fie luate în seamă. Și oamenii au intrat cu tîrnăcoapele, cu buldozerele și cu cazmalele în ele.

A fost o muncă plină de uimire și de cutezanță — o muncă nemaivăzută, oamenii mirîndu-se de opera lor și bucurîndu-se de îndrăzneala lor și îndemnîndu-se. Lucrările au fost începute în 1960 și au continuat în fiecare an, în toate anotimpurile, cît s-a putut lucra și cît au îngăduit celelalte munci ale gospodăriei. Lucrau cîte șapte-opt sute de oameni, zilnic — femei, bărbați, tineret; au fost executate vreo treizeci și cinci de mii zile muncă, au fost dislocate aproximativ patru milioane m.c. de pămînt; au fost plantate soiuri superioare — aligote, risling italian, cabernet, băbească albă, perlă de Ciaba.

În două sau trei rînduri, conducerea regiunii a organizat aici schimburi de experiență cu constructorii din toată regiunea; somovenii au fost îmbărbătați și îndrumați mai departe; în munca lor au ajuns cu terasele pînă la marginea unei mari cariere: au trecut dincolo de această carieră și s-au dus mai departe, pe dealuri, pînă sus, pe zare. Sînt oameni modești și muncitori — țărani nu prea bogați, dar îndrăzneți și încrezători și care, la îndemnul partidului, au pornit să schimbe fața acestor locuri. Ei sînt dintre veșnicii Feți-Frumoși ai acestor locuri, figuri legendare de totdeauna ale acestor pămînturi aspre și dragi. Ei au dat cu cazmaua în piatră și din piatră a țîșnit viața, ca un lăstăriș de aur, ca un șuvoi de vin dulce. Prima recoltă din aceste tinere podgorii au cules-o în 1963, mai mult de o tonă la hectar — recoltă tînără, mai mult simbolică și care nici nu intră în sarcina de plan; recoltă care pentru aceste podgorii tinere este ca și cum un copil de doi-trei ani ar veni spre părinții lui cu un pepene mare în brațe.

Sigur, nu-și poate închipui nimeni că pe dealurile acestea a și început să curgă rîu de miere și de vin — pe dealurile acestea mai curge încă multă sudoare omenească. E limpede însă că o mare bogăție se va adăuga, în curînd, celorlalte izvoare de bogăție ale satului și oamenii

↑ „... pe dreapta, se arată acea floare albă de piatră — întreprinderea minieră, cu amfiteatrele ei adînci, cu dealul sculptat, cu șosele și linii, cu stîlpi de înaltă tensiune, cu fabrica albă..."

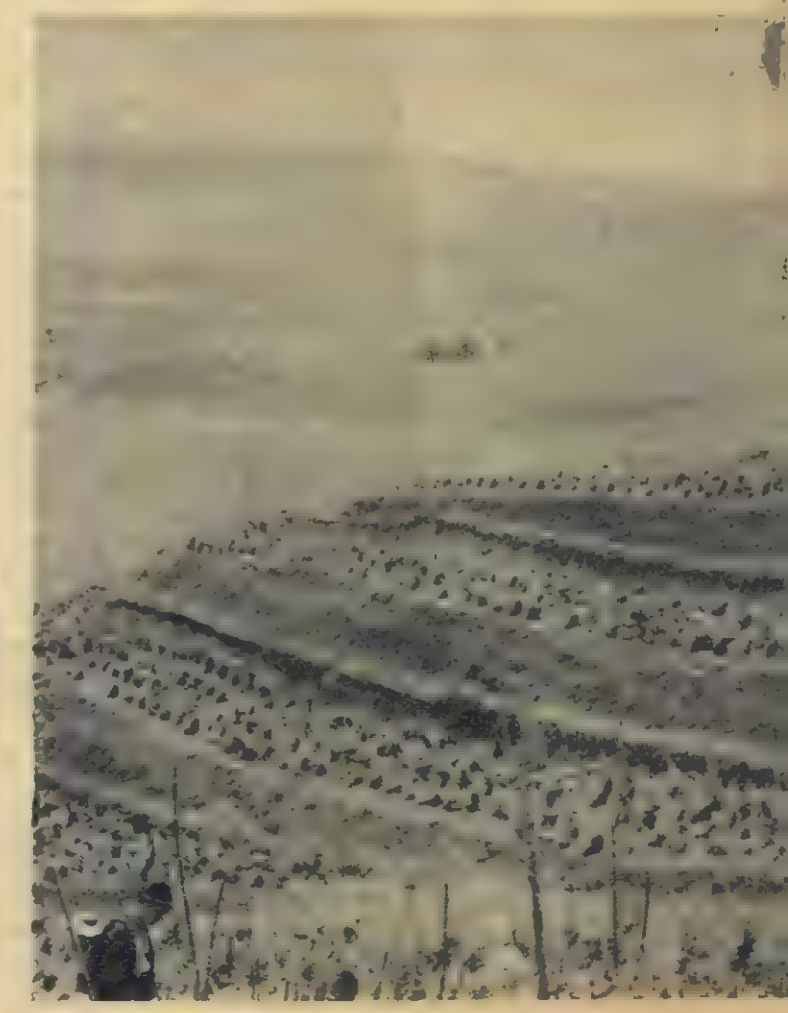

știu că vor trăi mai bine. Un pîrîiaș de miere, iicolo, s-a pornit și, mai ales, se revarsă înviorător un șuvoi uriaș, proaspăt, de încredere, de mîndrie și de nădejde. Priveliștea a căpătat viață și frumusețe. Este o operă grea, cu investiții mari de muncă. Ducîndu-se spre lanurile lor de deasupra dealurilor și venind de-acolo, oamenii trec astăzi prin acest coridor de plantații, verde și sărbătoresc, ca printr-un arc de triumf înălțat la intrarea în satul lor. Șoseaua trece prin acest coridor verde, ca pe sub grădini suspendate. Prin proporții și prin frumusețe opera lor este un monument al construcției socialiste și, ca de atîtea ori, în fața altor opere mari realizate în țara noastră, îmi revine un gînd mai vechi, și anume, că în dreptul acestor opere ar trebui să ridicăm uriașe lespezi de marmură pe care să încrustăm cu litere de aur numele tuturor acelora care au trudit aici. Așa aș face în cîteva puncte de pe litoral, așa aș face la Năvodari și la Medgidia, așa aș face în mijlocul grînarului din sud — și așa aș face încă într-o mie de locuri — și aici pe terasele de la Somova. Aș ridica o marmură scoasă de aici, din zăcămintele din Dobrogea, și pe această marmură de Dobrogea aș scrie : „La înnobilarea acestor dealuri, la plantarea acestor podgorii și-au dat partea lor de muncă și de pricepere, au trudit cu nădejde următorii oameni vrednici : Ioana V. Graur, Anghelina Cîrnaț, Ileana Gavrilă, Aurica Pădureț, Ivana Pascale, Anica Plîngu, Anica Gh. Ene, Sofia Frumosu, Varvara Ciorbă, Iordana Plătică, Ion Cîrnaț-Toboșarul, Tănase Zibileanu, Andrei Tătaru, Dumitru Eremia, Dumitru Paraschiv, Petre Caraman, Cristea Năstase, vicepreședintele Pavel Giurea, tehnicianul Seitan Constantin, inginerul I. Florescu, președintele Ștefan Agighioleanu, Ștefan Dobroaie — și așa mai departe cu grijă să nu fie uitat nici un om. Ar trebui să înșir cu litere de aur numele celor șapte-opt sute de oameni care cu tîrnăcoape și cazmale, pe arșiță și pe viforniță, cu sîrguință și cu dragoste au lucrat la aceste terase și plantații. Dar rămîne tabloul deschis și mai mult ca un exemplu — după cum deschisă și tot ca un exemplu rămîne opera acestor oameni, pentru că somovenii nu se vor opri aici, ci vor continua această muncă nobilă și vor umple cu podgorii și livezi alte dealuri. Iar opera aceasta a lor este un fragment dintr-o operă mult mai vastă care cuprinde întreaga regiune și întreaga țară. Chiar aici, în Dobrogea — și chiar în împrejurimi, pe aproape, la Niculițel, la Meidanchioi și în alte părți — sînt terasări pe suprafețe mult mai mari și în multe puncte, dar ne-am oprit la Somova pentru a arăta o imagine armonioasă, înțeleaptă și echitabilă a construirii socialismului într-un sat, în patria noastră.

Traian COȘOVEI
Fotografii de S. STEINER

„... Iar pe stînga se arată priveliștea, de asemenea cu totul surprinzătoare, a unor ample, desfășurate dealuri terasate și plantate cu vii și cu livezi.” ↓

Apel general!. Judecînd după răspunsurile primite de Emanuel Barcan (în viaţa de toate zilele — asistent medical) chemările în eter rămîn rareori fără ecou.

PRIETENI DIN ETER

Dacă vreau să-i lucrez pe australieni, mă scol la unu noaptea şi-i prind cînd îşi beau cafeaua.

Aţi tresărit ? Nu, nu e vorba de o tentativă de spargere sau de vreo altă tainică operaţie întreprinsă împotriva unor paşnici cetăţeni absorbiţi de micul dejun. Acela care vrea să-i „lucreze" în faptul dimineţii — asistentul medical Emanuel Barcan — se aşază în faţa unui aparat de emisie-recepţie încropit din piese disparate, nu prea arătos, dar de nădejde, şi lansează *urbi et orbi* un apel general.

De unde va sosi răspunsul ? Din Seattle ? Din Antile ? Din vreo insulă pierdută din Pacific ? De la pol ? Sau poate de la vecinul de peste drum, YO 3 JF ? Căci şi YO 3 JF face parte din familie, din uriaşa familie a radioamatorilor, şi este la fel de îndreptăţit să-i trimită lui Emanuel Barcan cartea poştală de confirmare, QSL-ul — „pîinea" radioamatorului, piedestalul pe care el îşi clădeşte faima, justificarea afirmaţiilor sale că ieri, alaltăieri, „a lucrat" două sau chiar trei continente.

La o vînătoare de „vulpi" puţin obişnuită. Puştile sînt electronice...

În ultima vreme, dintr-o întîmplare, l-am cunoscut pe tovarășul Barcan. Aparent, semne particulare n-are. Și totuși are. Apoi prin el am întîlnit pe alții, cu aceleași semne particulare. Sînt radioamatori, în viața de fiecare zi ingineri sau simpli muncitori, tehnicieni sau magistrați, acteri sau țărani colectiviști, dar care seara se mută la antipozi, încetează de a fi Gogu, Mariana sau Vasile și se prezintă : YO 9 IL, YO 5 NI, YO 3 ZV. Cu alte cuvinte duc un fel de viață dublă, pentru care se cer doar două lucruri : dragoste pentru tehnică și dragoste pentru necunoscut. Căci micul manipulator Morse — sau, după caz, microfonul — și aparatul de emisie care, deseori, folosește o putere electrică inferioară celei dezvoltate în lampa dv. de pe noptieră, sînt trambuline care te lansează în necunoscut.

LA TELEFON — PĂMÎNTUL

Chiar și simpla frunzărire a QSL-urilor primite de un singur radioamator este suficientă pentru a evidenția cît este de ușor să chemi „la telefon" Pămîntul.

Iată o carte poștală a cărei ilustrație (un vas înghițit de ghețuri) evocă temerare explorări în Nordul îndepărtat, naufragii, intervenții fortuite dar salvatoare ale unor radioamatori aflați la mii de kilometri depărtare. Cu litere tipărite stă scris :

UPOL. Către (completat cu cerneală : YO 3 — 2036). *Fostul operator al expediției polare din 1937-1938. Acum : RAEM, QRA, Moscova. Erou al Uniunii Sovietice, membru al Clubului central Radio, Ernest Krenkel.*

RAEM a fost indicativul vasului „Celiuskin", zdrobit de ghețuri în Oceanul Arctic în 1934. Eu am fost operatorul șef al vasului. De atunci, RAEM a devenit indicativul meu personal de radioamator. Adresa : Ernest Krenkel, strada Ciaplîghin, 1/A, Moscova.

De peste mări și țări sosesc cele mai neobișnuite confirmări de recepție. Un operator din Cambridge, Frank, membru al lui „Cambridge University Wireless Society" (cercul de radioamatori al universității), își trimite și el cartea poștală. Aceasta, în afara datelor tehnice, conține silueta decupată ca o „umbră chinezească" a unui profesor îmbrăcat în tradiționala togă academică și... pedalînd de zor pe o bicicletă.

Din R. P. Ungară HA — 1 VB (numele adevărat : Pișta) amintește : *„Vinul unguresc este o comoară care trebuie păstrată sub cheie"*, iar pe QSL-ul său apare un grăsun îmbujorat care deschide cu mare mulțumire o pivniță cu vinuri.

W. E. Cruse din statul Washington, S.U.A., face elogiul orașului natal, Seattle. „Minunat situat pe cele șapte dealuri dintre Puget Sound și lacul Washington ; scăldat de ape de un albastru închis, Seattle este străjuit la apus de măreții munți Olympic, iar la răsărit de cascade amețitoare. Este poarta maritimă a Alaskăi și sediul Universității Washington, al Universității Seattle și al Colegiului Seattle-Pacific. Climatul ? Un paradis al aerului condiționat". Și radioamatorul continuă să elogieze virtuțile urbei sale, neuitînd să menționeze trupa de balet a orașului și... luptele cu tauri.

Din Malaya, zona 28, sosește un QSL purtînd în colțuri opuse două indicative : 9M 2 DW, Tanthe father, 9M 2 FX Kamal-the son. Așadar, în aceeași familie, doi „concurenți" : tatăl și fiul.

La americanul Colvin din Alameda, California, care informează că din 1929 pînă în prezent a intrat în contact cu 80.000 de radioamatori, pe aceeași carte poștală figurează *trei* membri ai familiei, fiecare cu stația sa : Lloyd Colvin, Iris Colvin și Joy Colvin.

Un învățător belgian din Bois-d'Haine, Ramir Marlière, și S.I. Evatt din Nottingham (de pe meleagurile haiducului Robin Hood, a cărui figură impunătoare și al cărui arc legendar împodobesc cartea poștală) anunță și ei despre buna recepție a apelului general din București — alături de alți radioamatori din Anchorage (Alaska), Banawa Hills (Filipine), insula Ibo (Mozambic), Balboa (Panama), Tongatapu (insula Tonga, la est de Noua Zeelandă) și un grup de amatori belgieni din Antarctica.

O mică lecție de istorie contemporană o furnizează FQ 8 AQ, din Congo. Pe misivă este imprimat cu litere groase : „French Equatorial Africa". Cu cerneală, în stînga, s-a adăugat un mic „ex", subliniat : „*Ex* French Equatorial Africa".

Dar poate cea mai neobișnuită confirmare a recepției apelului general provine de la „Vocea Singuratică din Tobago", VP 4 WD, „The Lone Voice on Tobago" : *„Salutări de la echipa de filmare a companiei Walt Disney, care turnează «Aventurile lui Robinson Elvețianul» pe insula Tobago în însoritele Indii de vest".*

Elevii radioclubului — radioamatorii de mîine.

VULPILE NU SE VÎNEAZĂ ÎN HALAT ȘI PAPUCI

Plimbarea care ne-a dus din București în cadrul haiducilor din Nottingham și apoi în Tongatapu nu trebuie să vă facă să credeți că radioamatorismul se reduce la colecționarea de cărți poștale și la simple întîlniri pe Calea Mare a undelor. Ca orice sport, și acesta are desigur laturile lui „pitorești", dar ele nu-i epuizează întregul conținut.

Extinderea tot mai mare pe care o capătă radioamatorismul, aiurea și în țara noastră, oglindește preocuparea sporită în masele largi pentru tehnică în general, pentru electronică și radiocomunicații în special. În viața de toate zilele mulți din noi întîlnim, chiar la locul de muncă, mașini cu program, sisteme de telecomandă, cele mai variate și mai complexe dispozitive electronice. De aci pînă la a-ți instala în dormitor un emițător-receptor, nu mai este o cale atît de lungă. Unii, fără a avea profesiuni tehnice, posedă poate un aparat portativ cu tranzistori. Cum funcționează ? Este greu pînă pui prima întrebare.

Alteori intervine Maiestatea Sa Întîmplarea. Dacă asistentul medical Emanuel Barcan n-ar fi zăcut pe un pat de spital și, din plictiseală, n-ar

(Continuare în pag. 16)

PRIETENI DIN ETER

fi ascultat săptămîni în şir la aparatul său de radio discuţiile purtate de radioamatori în benzile de unde rezervate lor, în ziua de astăzi n-ar fi posesorul atîtor diplome internaţionale.

Este un fapt îmbucurător că în ţara noastră radioamatorismul interesează cercuri din ce în ce mai largi. Azi avem circa 850 de staţii de emisie-recepţie de radioamatori, adică aproape de două ori mai mult ca în 1960. Printre adepţii acestui sport se găsesc medici şi contabili, ingineri agronomi şi graficieni, zeţari şi actori, muncitori şi tehnicieni, pînă şi... un autopsier de morgă ! Trebuie de asemenea menţionată prima staţie colectivă de emisie-recepţie a unei gospodării agricole colective : „Dr. Petru Groza" din regiunea Crişana. Se adaugă apoi multe alte sute de amatori „de recepţie" şi de radioamatori constructori de aero şi navomodele comandate prin radio.

Toţi aceştia, prin contactele stabilite cu confraţii lor într-ale undelor de pe mapamond, şi mulţumită centralizării — prin intermediul Radioclubului central R.P.R. — a datelor obţinute asupra

Aparatul pe care-l construieşti singur îl cunoşti cel mai bine — pare a spune radioamatoarea Madeleine Dumitrescu.

condiţiilor de recepţie, contribuie la studierea propagării undelor scurte la distanţe mari. Din noianul de QSL-uri şi de observaţii individuale care, izolat, nu prezintă o valoare prea mare, se pot trage concluzii ştiinţifice interesante. De altfel se ştie că tocmai radioamatorilor — cărora în zilele de început ai radiofoniei li s-au alocat undele scurte, pe atunci puţin cunoscute şi, din acest motiv, cam „disprețuite" — le revine un merit însemnat în dezvoltarea tehnicii comunicaţiilor la mari distanţe.

În fine, cine ştie cîte idei ale inovatorilor noştri de pe şantierele de hidroameliorații, din staţiile C.F.R., din reţeaua meteorologică sau din diverse întreprinderi care, pentru diferite scopuri, utilizează ultrascurtele — s-au născut la masa de lucru a radioamatorului.

Nu trebuie uitat nici faptul că radioamatorismul nu este de fel un sport „în halat şi papuci", aşa cum poate aţi fi înclinaţi să credeţi. Anul trecut, de pildă, multe radiocluburi au deplasat echipe pe vîrfuri de munte, pentru diverse competiţii.

Cei de la Cîmpina şi-au luat bastonul, rucsacul şi... aparatul de emisie-recepţie şi au pornit-o spre Omu, cei de la Timişoara — pe Semenic, cei de la Baia Mare — spre împrejurimile Oraviţei.

Aceasta fără a mai aminti de „vînătorile de vulpi" în care echipele identifică, prin diverse aparate, locul unde sînt instalate posturile „adversarilor". Vînătorile acestea sui-generis — care fac şi obiectul unor competiţii sportive internaţionale — reclamă cunoştinţe tehnice, dar şi aptitudini de maratonist.

De unde se vede că activitatea de radioamator este mult mai legată decît pare la prima vedere.

O singură umoră : la noi, cel puţin, prea puţine femei practică acest sport. Gurile rele găsesc explicaţia în faptul că, de regulă, comunicaţiile radioamatorilor trebuie să fie telegrafice nu numai la propriu, ci şi la figurat. Cîteva cuvinte în cod internaţional privind modul de recepţie şi atît. Or, se pare că radioamatoarele, vorbăreţe prin definiţie, consideră aceste condiţii cam prea restrictive...

SONATA LUNII... ÎN MORSE

Forfotă, efervescenţă în fiecare marţi după-amiază la Radioclubul central R.P.R. de pe str. Dr. Staicovici 44. Zi de cursuri pentru tineret, zi de întîlnire între radioamatorii din Capitală, zi de luat şi de predat QSL-uri.

Confirmările primite de la mii de kilometri depărtare se află la mare preţ, iar pe fericitul posesor toţi îl privesc cu invidie. La aceşti tineri entuziaşti o „Insulă a Paştelui" (adică o confirmare de recepţie de acolo) reprezintă echivalentul unui timbru „cu eroare" pentru un colecţionar.

Surprindem crîmpeie de conversaţie (formulă elegantă pentru a spune că tragem cu urechea).

...Vrei să lucrezi, atunci trebuie să tragi tare. Ca la o cursă de fond. Eu am lucrat la un concurs 42 de ore din 48...

...Auzi scuză ! Furtună ! Şi ăsta-i motiv pentru ca să manipulezi prost ?...

...Nu, nu era telefonie. Era gargară în telefonie...

În grupuri formate ad-hoc se schimbă impresii, se vîntură idei constructive, se elogiază sau se ponegresc diverse scheme tehnice. Ba poate, uneori, se spun şi cîteva snoave radiovînătoreşti, pentru edificarea neiniţiaţilor.

Dar cine vrea să-l cunoască pe radioamator în toată splendoarea lui trebuie să-l însoţească la el acasă. Să-i studieze, cu competenţă reală sau simulată, aparatul de construcţie originală şi să-i frunzărească „arhiva" : QSL-uri de pe toate continentele, insulele şi insuliţele lumii, de pe vase şi de pe avioane (pe cînd din Lună ?). Vizitatorul îi va admira desigur şi diplomele de pe pereţi. Aceasta de pildă :

Clasa novicilor.

Diplomă de radioamator acordată d-lui...

Certificat oferit de Wo IUB în speranţa că radiocomunicaţiile între amatori îi vor ajuta pe oamenii din toate ţările să trăiască în pace şi înţelegere.

Nu e rău spus...

Radioamatorul îţi vorbeşte apoi despre „crocodilii" — aşii, colegi de club cu el — care au stabilit contacte simultane cu staţii de la Polul Sud şi de la Polul Nord. Despre complicate negocieri cu un amator dintr-un port din Marea Caraibelor care informează despre „raritaţi radiotelegrafice" din regiunea lui, în schimbul unor informaţii corespunzătoare privind partea noastră a Europei : cînd, pe ce lungime de undă şi cu ce indicativ emite cutare post „rar". Vorba cîntecului : „Spune-mi unde, cînd şi cum ?"

Îţi va povesti de asemenea despre „prietenul ceh".

— Care prieten ? L-aţi mai cunoscut ?

— Desigur, „din aer" toţi sîntem prieteni.

Sau îţi va relata despre convorbirea cu un radioamator vest-german atît de volubil, încît „am sculat nevasta din somn ca să mă ajute la traducere", precum şi despre discuţia nocturnă cu o lenjereasă din Grenoble, şi ea radioamatoare. (Noi n-am întrebat, dar am înţeles că pentru această discuţie nu s-a mai făcut apel la soţie.)

Astfel se desfăşoară discuţiile în eter între membrii vastei familii a radioamatorilor. Se înnoadă prietenii, se schimbă impresii despre meritele oscilatoarelor tranzitron cu cuplaj electronic sau despre reflexele lunii în valurile oceanului.

Apel general ! Apel general ! Apel general !

Cine va răspunde ?

Lionel NIŢESCU

Fotografii de S. STEINER

CARTEA

Al. SĂNDULESCU: DELAVRANCEA

După a valoroasă monografie despre G. Topîrceanu şi alte studii de istorie literară închinate lui I. Slavici, Duiliu Zamfirescu, G. Coşbuc etc., Al. Săndulescu ne-a oferit recent o amplă şi temeinică exegeză monografică asupra lui Delavrancea. Competenţa şi seriozitatea ştiinţifică cu care Al. Săndulescu ne-a obişnuit sînt evidente şi în noua sa lucrare. Parcurgînd cu minuţiozitate un vast material bibliografic, începînd cu opera literară a lui Delavrancea, continuînd cu uriaşa sa activitate publicistică, apoi cu ziarele şi revistele vremii, cu mărturiile contemporanilor şi documentele din arhive, autorul monografiei a izbutit pe deplin să reconstituie pînă la detaliu viaţa celui ce a scris „Apus de soare", a relevat cu obiectivitate evoluţia ideologico-estetică a operei pe care Delavrancea a transmis-o posterităţii, a analizat cu discernămînt critic rolul scriitorului în mişcarea politică a epocii în care a trăit. Monografia, recent apărută la Editura pentru literatură, constituie astfel o remarcabilă sinteză istorico-literară asupra lui Delavrancea, realizată la un superior nivel ştiinţific.

Evitînd urmărirea mecanică a evoluţiei scrisului lui Delavrancea şi delimitările rigide, Al. Săndulescu a fost în măsură să dea o imagine variată şi completă asupra marelui nostru clasic, supunînd unei discuţii riguros ştiinţifice, în jurul unei idei centrale, în capitole cu configuraţie proprie, aspectele şi problemele esenţiale ale operei şi activităţii lui Delavrancea. De pildă, într-un capitol aparte e relevată preocuparea constantă a scriitorului pentru folclor şi înrîurirea exercitată de creaţia populară asupra operei sale. Într-un alt capitol sînt analizate opiniile estetice formulate de Delavrancea în decursul activităţii sale. Alte capitole sînt închinate scrierilor în proză ale lui Delavrancea, scrierilor dramatice şi articolelor politice. Delimitînd în mod critic unele confuzii ideologico-estetice ale scriitorului, ca şi unele alunecări spre naturalism, autorul monografiei sesizează cu justeţe şi demonstrează în mod convingător că opera lui Delavrancea are un caracter dominant realist, că e străbătută de idei şi sentimente majore, de un cald patriotism, de atitudini înaintate, pline de umanitate. De asemenea, Al. Săndulescu subliniază distinct trăsătura originală a operei lui Delavrancea atît în cadrul literaturii române cît şi în cel al literaturii universale. Merită menţionat îndeosebi capitolul în care evidenţiază viziunea profund originală, personală, a lui Delavrancea, în zugrăvirea avarului („Hagi Tudose") în raport cu modul în care acest tip a fost zugrăvit în literatura universală.

Monografia lui Al. Săndulescu se distinge prin justeţea şi fineţea analizelor, prin claritatea şi nuanţarea expunerii, printr-o bogată şi temeinică informaţie documentară, istorico-literară.

Teodor VÎRGOLICI

■ Au existat doi „Napoleoni"? ■ Cine era în realitate omul care a murit pe insula Sfînta Elena? ■ Un personaj misterios împuşcat la poarta palatului Schönbrunn din Viena ■ Încă o legendă adăugată la numeroasele fabulaţii pe care Europa le-a jesuit în jurul fascinantei personalităţi a „micului corsican"

Bonaparte inspiră încă legende...

Napoleon. Azi, un nume la auzul căruia mai tremură doar unii elevi de liceu, în ajunul tezelor de istorie. Cîndva, acelaşi nume isca fiori reci tuturor regilor Europei. În acelaşi timp, cuvîntul Napoleon însufleţea la luptă puzderiile de armate pe care ilustrul comandant le făcea să mărşăluiască pe toate drumurile continentului. Născut la Ajaccio (Corsica), în familia modestului notar Bonaparte, Napoleon n-avea — aparent — nimic care să prevadă fantastica lui ascensiune. Un omuleţ sărac şi timid, despre care se spunea că nu manifestă nici un talent. La un concurs literar organizat de Academia din Lyon a eşuat lamentabil : al 15-lea din 16 concurenţi. Cel mai mare conducător francez de oşti, împăratul Franţei, n-a ştiut niciodată să scrie corect ortografic în limba franceză, pe care de altfel a vorbit-o pînă la moarte cu un puternic accent italian. Şi, totuşi... Geniul lui Napoleon a zdrobit toate opreliştile unei sorţi potrivnice.

„În douăzeci de ani a purtat mai multe războaie şi a dobîndit mai multe victorii, a parcurs mai multe leghe şi a cucerit mai mulţi kilometri pătraţi, a înfăptuit mai multe reforme şi — în general — a răscolit Europa mai profund decît orice alt cuceritor", scrie Hendrik van Loon.

De bună seamă chiar acest istoric burghez nu e departe de adevăr atunci cînd, căutînd „secretul" marilor biruinţe napoleoniene şi pe cel al zguduitoarelor lui înfrîngeri ulterioare, notează : „De la 1789 pînă la 1804 Napoleon a fost un reprezentant al revoluţiei franceze... a învins deoarece el şi soldaţii săi erau mesagerii noului crez al Libertăţii, Fraternităţii, Egalităţii. A fost vrăjmaşul regilor în timp ce era prietenul popoarelor. Dar în 1804 Napoleon s-a numit singur Împărat... Fostul conducător revoluţionar s-a transformat într-o nefericită imitaţie de monarh de tip habsburgic... A încetat de a mai fi apărătorul oprimaţilor, devenind şef de opresori... Atunci Anglia începu să ia în consideraţie posibilitatea de a prelua conducerea vastului simţămînt de ură care transforma pe atîţia oameni în vrăjmaşi ai Împăratului..."

Finalul se cunoaşte. După înfrîngerea — ultima ! — de la Waterloo, Napoleon abdica pentru a doua oară şi — exact la o sută de zile de la evadarea sa de pe insula Elba — fugea spre coasta de apus a Franţei. Nutrea intenţia de a pleca în America. În 1803 cedase tinerei republici americane colonia franceză Louisiana, care era în pericol să cadă în mîna armatelor engleze. „Americanii — spunea Napoleon — îmi vor fi recunoscători ; îmi vor da un petic de pămînt şi o căsuţă pentru a-mi petrece ultimii ani ai vieţii în tihnă". Dar coastele franceze erau păzite cu străşnicie de flota engleză. Să fugă înapoi, pe pămîntul Europei ? Napoleon nici nu putea concepe acest gînd. Dinspre răsărit veneau trupele Prusiei cu ordinul expres de a-l găsi pe „tiran" şi a-l împuşca pe loc. În cele din urmă, între Prusia şi Anglia, alese capitivitatea engleză. O scrisoare din Rochefort porni spre Londra. Prin ea, Napoleon, „fost împărat al Franţei", înştiinţa pe alteţa sa regală prinţul regent al Angliei că se pune la dispoziţia duşmanilor săi şi cere — ca Temistocle — azil în căminul lor. La 15 iulie, biruitorul de la Iena şi Wagram, de la Austerlitz şi Friedland... urca pe bordul vasului „Bellerophon" şi preda spada amiralului Hotham. La Plymouth, prizonierul era transferat pe „Northumberland", care îl transportă spre insula Sfînta Elena. Şase ani a petrecut Napoleon acolo, în mica fermă Longwood, ascultînd şuieratul sinistru al vîntului şi mugetul oceanului, care păreau că închid tot amarul şi vaietul văduvelor şi orfanilor Europei. Şase ani de evocare a trecutului — mai ales cel revoluţionar, rar de tot cel imperial — de vise, de dor îndreptat spre Schönbrunn, unde fiul său, ducele de Reichstadt, „Vulturaşul", trăia ca rudă săracă a verilor lui habsburgi. În noaptea agoniei şi-a purtat pentru ultima dată soldaţii la victorie. Muribund, a mai avut putere să-i ordone mareşalului Ney încă un atac...

Relatarea de mai sus e desprinsă din bogata literatură memorialistică pe care a inspirat-o figura singulară a lui Napoleon. Desigur, alături de adevărul istoric, legenda joacă şi aici un rol însemnat. Oricum, faptic, lucrurile par definitiv stabilite. Definitiv ? Din timp în timp apar noi „veşti" senzaţionale, noi descoperiri, care repun în discuţie înseşi faptele.

De curînd publicaţia vieneză „Österreich Illustrierte" a pus în circulaţie o nouă versiune în legătură cu „adevărul" sfîrşitului lui Napoleon. Revista citează pe istoricul francez Paul Gazobon care, pe bază de noi documente, a ajuns la concluzia că Napoleon Bonaparte n-ar fi pus niciodată piciorul pe insula Sfînta Elena. Descoperirea ridică mari întrebări : dacă istoricul francez are dreptate, atunci cine a murit pe insula Sfînta Elena ? Şi — mai ales — cui aparţin osemintele transferate la Domul Invalizilor, pe malul Senei, în mormîntul străjuit zi şi noapte de ostaşii Franţei ? În sfîrşit, o ultimă întrebare : dacă Napoleon n-a murit la ferma din insula pierdută între valurile Atlanticului, atunci unde a murit ? Istoricul francez crede a şti răspunsurile la toate aceste întrebări. În 1840, arată el, au apărut în Belgia, la Liège, memoriile unui oarecare Ledru, fost agent secret ataşat un timp pe lîngă împăratul Franţei. Agentul relatează că, la un moment dat, Fouché, mai marele poliţiei franceze, i-a dat misiunea de a descoperi o „dublură" pentru Napoleon în scopul de a înlocui pe împărat cu prilejul unor apariţii primejdioase în public. Ledru povesteşte mai departe cum a descoperit după multe cercetări un soldat care semăna atît de bine cu împăratul, încît camarazii îl porecliseră „micul caporal". Soldatul se chema François Eugène Robaud şi se născuse la 1781 în satul Balcicourt de lîngă Verdun. Trecut prin examenul sever al lui Fouché, soldatul a devenit „alter-ego"-ul împăratului.

„Pînă în 1816 — adaugă Ledru — n-am mai auzit nimic de acest Robaud. Dar în acel an, la primăria din Balcicourt s-a anunţat dispariţia fostului soldat. Poliţia regelui Ludovic al XVIII-lea s-a alarmat teribil. Nici o cercetare n-a putut însă lămuri misterul. Ledru a continuat pe cont propriu ancheta, pornind de la unele bănuieli care-l duceau cu gîndul spre insula Sfînta Elena... O englezoaică, Miss Maud Richie, care-l cunoscuse la Paris pe Napoleon şi care se dusese pe insulă să-l revadă în captivitate, a declarat că nu l-a mai recunoscut. Un alt element notat în memoriile lui Ledru e acela că, după moartea prizonierului de pe insulă, la spălarea cadavrului s-au constatat pe tot corpul cicatrice vechi ale unor răni foarte grave. Ori, Napoleon n-a fost rănit grav decît o dată şi anume la picior. Ancheta l-a condus pe fostul agent şi la Verona, în Italia, unde un bijutier — Petrucci — ar fi găzduit o persoană ce „semăna leit" cu fostul împărat. Petrucci adaugă o poveste plină de mistere. Ciudatul chiriaş l-ar fi părăsit lăsîndu-i o scrisoare pe care se menţiona : „Dacă nu revin în trei luni, transmiteţi acest plic regelui Franţei". Presupusul Napoleon n-a mai venit şi Petrucci a expediat scrisoarea. La scurt timp după aceea el a primit vizita unui domn care i-a declarat că vine de la Paris şi i-a înmînat o importantă sumă de bani care să-l convingă a-i urma sfatul : acela de a uita cu desăvîrşire întreaga întîmplare.

Paul Gazobon coroborează aceste elemente desprinse din memoriile lui Ledru, cu nişte documente descoperite la Viena şi care vorbesc de sfîrşitul unui personaj care a încercat să pătrundă în palatul Schönbrunn. Un proces verbal semnat de procurorul Karl Friedrich Arnstein consemnează : „Ieri, profitînd de întunericul nopţii, un necunoscut a încercat să pătrundă în parcul imperial. Sentinelele l-au surprins şi l-au împuşcat mortal. Ultimele sale cuvinte au fost : «Ducele de Reichstadt — rege — fiu...»"

Necunoscutul nu avea asupra sa nici un act. Fapt este că ambasada Franţei s-a grăbit să ridice cadavrul, iar autorităţile austriece n-au fost mai puţin grăbite să aştearnă cea mai deplină tăcere asupra întregii afaceri.

Să fi fost Napoleon omul care, plecat din Verona, a venit să-şi mai vadă o dată nefericitul fiu înainte de moarte ? Istoricul francez sugerează această explicaţie romantică, legînd-o de presupunerea prezenţei unui simplu soldat pe insula păzită cu străşnicie de o întreagă flotă engleză...

Că în toată această succesiune de fapte (ele înseşi discutabile) intră şi o mare doză de fantezie, nu încape îndoială. Ceea ce rămîne însă cert e că figura lui Napoleon continuă să furnizeze şi azi, la aproape 150 de ani de la moartea marelui bărbat, legende, controverse şi... subiecte de senzaţie.

I.S.

1

1 Pămînt sumbru, bătut fără contenire de valurile Atlanticului, aceasta este insula Sf. Elena.

2 Mormîntul în care se presupune că au stat îngropate timp de 19 ani (1821-1840), rămăşiţele pămînteşti ale „cuiva". Cine? Napoleon Bonaparte sau simplul soldat Robaud? Cei din fotografie sînt prizonieri luaţi de englezi în timpul războiului anglo-bur şi deportaţi pe insula Sf. Elena.

2

dialog

DESPRE ACESTE PAGINI...

Citesc „Flacăra" de mulți ani și, în general, mă interesează foarte mult toate rubricile revistei. Una din aceste rubrici, „Dialog cu cititorii" o socotesc o mică enciclopedie — aceasta datorită răspunsurilor științifice ce se dau de către specialiști la cele mai diferite întrebări. Nu s-ar putea oare ca acestei rubrici să i se acorde mai mult spațiu ?

Victoria STĂNESCU
contabilă la G. A. C. „Voința"
com. Davidești, raionul Pitești

PIATRA NEAMȚ, 1964

Vizitatorii orașului Piatra Neamț au o surpriză : pitorească așezare de la poalele Cozlei se află într-o radicală transformare. În curs de un an și jumătate, tot centrul orașului, pe o suprafață de mai multe hectare, a fost demolat, clădirile (vechi și insalubre) dispărînd complet. În locul lor se înalță și continuă să se înalțe zeci de construcții moderne. De asemenea, s-au deschis străzi și piețe noi. Nimic nu mai seamănă cu centrul de altădată al orașului. De la începutul anului și pînă la 1 iulie, în noile blocuri s-au și instalat aproape 600 de familii, iar magazine moderne au ocupat un spațiu de 1.684 m p în parterul clădirilor.

Piatra Neamț fiind și un important centru turistic, cazarea oaspeților estivali sau turiștilor în trecere constituie de mulți ani o problemă — cele cîteva hoteluri mici și vechi neputînd face față afluxului de vizitatori. De aceea s-a trecut la construcția unui mare hotel turistic. Hotelul va avea 12 etaje, cu o capacitate de 250 locuri, un magazin, restaurante, garaje.

Fotografia pe care v-o trimit redă aspectul modern al unei porțiuni din oraș. Pentru edificarea celor care cunosc Piatra Neamț adăugăm că aici era piața centrală a orașului.

Victor BARBU
Piatra Neamț

VENUS DIN MILO

„Aș dori unele amănunte în legătură cu capodopera statuară denumită Venus din Milo".

Cristina MOISE
București

Răspunde AMELIA PAVEL, critic de artă.

Statuia Venerei, descoperită în 1820 la Milo (insulă din arhipelagul Cicladelor situat în Marea Cretei), este cea mai celebră dintre sculpturile grecești reprezentînd-o pe zeița dragostei. Venus (Afrodita) era o zeitate de origine orientală al cărei cult grecii îl preluaseră încă din cele mai vechi timpuri. *Afrodita Uranică* întruchipa zeița cerului, a artelor, a armoniei universale. Ei îi era închinată steaua dimineții luceafărul care îi poartă și numele (Venus). Paralel cu ea era venerată și *Afrodită Pandemos* divinitate a dragostei trupești, a frumuseții și a familiei. Reprezentarea zeiței a atras de timpuriu pe sculptorii greci. Tipurile primitive de statui arată o Afrodită în întregime nudă, cu forme grosolane, avînd pe buze un surîs isteț, dacă nu chiar răutăcios. Mai tîrziu *Afrodita* este reprezentată îmbrăcată în cunoscutul peplum antic, în diferite poziții, ținînd în mînă un măr, ori lîngă fiul ei Eros (Amor) sau ieșind din valurile mării care i-au dat naștere *(Venus Anadyomene)*. Treptat, chipul Afroditei devine senin, expresia nobilă, ca în mai toate statuile grecești. Așa este chipul Afroditei sculptat de Phidias pe friza Parthenonului. Scopas este autorul unei Afrodite oglindindu-se într-un scut pe care-l ține în mîini. În epoca alexandrină sculpturile reprezentînd-o pe zeiță încep să piardă din măiestate : Afrodita este acum reprezentată la baie sau în timp ce-și aranjează coafura ori îmbrăcămintea. Venus din Milo aparține probabil unui contemporan al lui Scopas și seamănă foarte mult cu Venera acestuia. Statuia este incompletă : ambele brațe îi lipsesc de la umăr. S-au făcut diferite încercări de reconstituire a poziției brațelor Venerei, dar nici una n-a fost socotită mulțumitoare.

Celebritatea statuii, care se află la Muzeul Louvre din Paris, se datorește în primul rînd faptului că este unul dintre cele mai caracteristice exemple de artă grecească. Frumusețea Venerei din Milo este una idealizată, proporțiile trupului sînt matematice, expresia feței zeiței — senină și veșnic surîzătoare. Nu e reprezentată Afrodita Pandemos, zeița plăcerii, ci Afrodita Uranică, zeița armoniei. Dar frumusețea ideală a Venerei din Milo este străbătută de fiorul și căldura vieții. Marele sculptor francez Rodin exclama plin de admirație : „Este un egal al lui Prometeu cel care a știut să răpească naturii focul vieții pe care îl adorăm în Venus din Milo".

Celebra statuie se află în momentul de față la Tokio, unde va rămîne în timpul Olimpiadei care se va desfășura în capitala Japoniei.

CEVA DESPRE PLANETE

„Cine a descoperit prima dată planetele?"

Gh. BĂDESCU
Niculițel, reg. Dobrogea

Răspunde CORNELIA CRISTESCU, candidat în științe fizico-matematice, de la Observatorul astronomic al Academiei R. P. Romîne.

Este foarte greu de spus cine a descoperit primele planete mari ale sistemului solar (este vorba despre Mercur, Venus, Marte, Jupiter, Saturn care se pot vedea cu ochiul liber). Probabil primii observatori ai cerului și-au dat seama de mersul lor deosebit față de cel al stelelor. În antichitate este sigur că se cunoșteau numele planetelor — denumirile respective provenind din limba greacă. Însă abia în secolul al XV-lea, prin teoria lui Copernic, se stabilește că planetele sînt sateliți ai Soarelui.

Unele dintre planetele sistemului solar au fost descoperite însă mai recent. Astfel, Uranus a fost descoperită în 1781 de W. Herschell ; planeta Neptun — la 23 septembrie 1846 de Galle în urma calculelor lui Le Verrier, iar Pluton a fost descoperită abia la 21 ianuarie 1930.

SUPERPRODUCȚIILE...

În ce privește ancheta dv. despre superproducțiile cinematografice, în general sînt de acord cu concluziile la care a ajuns redacția. Cred că ar fi binevenit un film despre Ștefan cel Mare. De asemenea socot că și o reluare a tematicii primului film artistic românesc, războiul independenței, ar interesa pe toți iubitorii celei de-a șaptea arte din țara noastră. M-ar interesa și o ecranizare după romanul „Ivanhoe" de Walter Scott.

Constantin STURZU
Iași, str. Rampei 11

N.R. Propunerile corespondentului nostru de a se realiza filmul despre Ștefan cel Mare și despre războiul independenței sînt interesante. În ce privește ecranizarea romanului „Ivanhoe" de Walter Scott, s-au realizat pînă acum mai multe versiuni.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Dinu Stancu, inginer, Craiova, Calea București, bloc E-2, sc. 2, ap. 4 : ilustrate ; Bauer Zoltan, bibliotecar, com. Ineu, reg. Crișana : cinema, ilustrate ; Eugenia Ionescu, bobinatoare, Craiova, str. Jiului 80 : ilustrate ; Viorica Tripa, elevă, Lugoj, str. Mărășești 26 : ilustrate ; Sabina Aurelia Voicu, elevă, com. Țiatea, str. Dîmbu 10, rn. Cîmpina : cinema, teatru, ilustrate ; Victoria Botea, elevă, Techirghiol, str. M. Eminescu 33 : literatură, cinema, ilustrate ; Nelu Trică, lăcătuș și Nicolae Negreanu, laminorist, Hunedoara, bloc turn 3, ap. 31, et. 3 : teme diverse ; Doina Stancu, funcționară, Tecuci, str. Prelungirea Bogdan 9 : ilustrate ; Const. Iordache, electrician, Hunedoara, O. T. cabana 67/2 : teme diverse ; Zuggo Erzsebet, studentă, Egervar II, Kerület Jozsef Atila — utca 101, Zola megge, R. P. Ungară : istoria artelor, literatură, filatelie (în ungară și rusă) ; Ursula Gallos, Ruda Śl 10 Wirek, ul. Stepa 4, woj. Katowice, R. P. Polonă : ilustrate, filatelie, cinema (în poloneză, rusă, franceză, engleză) ; Elżbieta Katowska, Gdansk 9, ul. Urocza 1/3, R. P. Polonă : teme diverse ; Augustin Bucur, învățător, școala de 8 ani, com. Odăile, rn. Cislău, reg. Ploiești : muzică, ilustrate ; Florin Gelu Deac, student, Inst. pedagogic Iași : ilustrate ; Boatcă Maria, muncitoare, Fabrica de mobilă Sălătruc, rn. Moinești, reg. Bacău : teme diverse ; Florența Pleșca, elevă, Iași, str. Sărăriei 17 : literatură, muzică, ilustrate ; Marcela Timofte, elevă, Iași, str. Codrescu 9, bloc C. 3, et. 4, ap. 20 : teme diverse, ilustrate ; Doinița Năstase, elevă, Buzău, bd. Bălcescu 50 : cinema, ilustrate ; Doina Munteanu, elevă, Pașcani, str. Abator 19 : ilustrate ; Zeno Mamut, tehnician, Reșița, str. Grozăvescu 20 : ilustrate ; Ionel Fenne, muncitor, București, str. 7 Noiembrie 13, rn. 1 Mai : cinema, sport, ilustrate ; Dumitru Ciobanu, electrician, Hunedoara, bloc turn 4, ap. 3 : teme diverse ; Mariana Stroe, elevă, Buzău, str. Eliade Rădulescu 46 : ilustrate ; Luiza Gurgău, elevă, Curtici, str. Grănicerilor 16, rn. Arad : ilustrate ; Nicu Negoescu, magazioner, Spitalul unificat, Cîmpulung-Muscel, str. Dr. Costea 3 : ilustrate ; Ion Moritz, electrician, bloc 3, ap. 9, Deta, reg. Banat : filatelie, ilustrate ; Marinela Sandu, elevă, Rm. Vîlcea, str. Nic. Iepure 21 : ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

În zori pe munte. *(Bantha Arpad, Leți, rn. Tg.Secuiesc)*

Prietenii... *(Al. Ștefănescu, Oneștl)*

La Portița, unde locul Razelm se întîlnește cu marea. *(M. Florian, București)*

cu cititorii

„FEREASTRA SPRE ADÎNCUL PĂMÎNTULUI"

„Am citit cu mult interes articolul intitulat «Fereastra spre adîncul pămîntului», apărut în nr. 25/1964. Materialul este bine documentat din punct de vedere științific și ajută astfel pe cei care studiază pămîntului bogățiile ascunse în adîncuri".

Ing. petrolist Ion BRÎNCUȘ
Ploiești

„Am găsit foarte interesant articolul «Fereastra spre adîncul pămîntului». Dorim să se mai publice în «Flacăra» articole de acest fel".

Constantin STURZU — elev
Muricica GIURGIA — Galați

POȘTA NOASTRĂ

MIHAI CHEȚAN, București. Propunerile pe care le-ați făcut sînt foarte interesante. Ca să le dăm urmare nu ne-ar ajunge lasă nici măcar un număr întreg de revistă. Așa că le vom trata succesiv prin articole ce vor apărea în aceste pagini, ca și în rubricile noastre „Cadran internațional" (în pag. 8 a numărului de față, de pildă, publicăm un material privitor la neînțelegerile dintre canadienii de origine franceză și cei de origine engleză cu privire în special la noul drapel al țării) și „Un punct pe hartă". Deocamdată răspundem la cîteva întrebări.

Stefan Zweig într-adevăr s-a sinucis, împreună cu soția sa. Refugiat din Germania hitleristă, el s-a stabilit în Brazilia. Pierzînd contactul cu prietenii săi și cu mișcarea progresistă mondială, demoralizat de succesele militare vremelnice ale fascismului la începutul războiului, Zweig, în vîrstă de 60 de ani, și-a pus capăt zilelor, în 1942, în Brazilia. În ce-l privește însă pe Edgar Allan Poe, ați fost greșit informat : el nu s-a sinucis, ci, bolnav de delirium tremens, a fost găsit mort într-o dimineață, la poarta unei tavarne din Baltimore (S.U.A.). Era în anul 1849, cînd poetul avea 40 de ani.

Despre Alfred Nobel și premiul ce-i poartă numele am scris tot la această rubrică, acum două săptămîni (nr. 26).

EUGEN BONCEA, Turda. E necesar să fiți membru al unui club sportiv și, sub auspiciile și cu sprijinul acestuia, veți putea întreprinde frumoasa expediție pe care o proiectați.

FILIP VULPANOVICI, Stana, rn. Hunedoa. 1) Nu ne indicați la ce statuie anume vă referiți. Pentru că, e cazul să spunem, aproape că nu există muzeu mai important în Europa în care să nu aflăm statui sau grupuri statuare avînd ca temă legendele privitoare la isprăvile lui Hercule. Acest erou al mitologiei grecești a servit ca sursă de inspirație pentru zeci de lucrări plastice, atît în antichitate cît și în timpurile moderne (dintre autorii acestei din urmă [illegible] menționăm pe Bandinelli, Canova, Bosio, Desjardins ș.a.).

2) Nu avem cum să verificăm dacă atletul antic Milon din Cretone era într-adevăr „cel mai puternic om din lume". Cert este [illegible] că el a fost încununat — conform scrierilor antice grecești — de mai bine de 30 de ori cu cununa cîștigătorilor la jocurile olimpice. Dar [illegible] uitați că Grecia antică în[illegible] „toată lumea" doar pentru locuitorii ei ; imensele teritorii ale altor continente și [illegible] cea mai mare parte a Europei le erau total sau quasi-necunoscute grecilor, așa că aprecierile lor despre omul cel mai puternic „din lume" aveau un caracter destul de relativ. În ce privește zilele noastre, nu avem alt mijloc de a decreta pe un om ca cel mai puternic din lume, decît clasamentele sportive oficial omologate. Dacă le admitem pe acestea, atunci un asemenea titlu i s-ar putea decerna sovieticului Leonid Jabotinski, campion mondial la haltere, care a ridicat 560 kg (izolată la cele 3 stiluri, bineînțeles !).

DOINA ZIMNICEANU, Pitești. 1) Pe talentatul artist de cinema Viaceslav Tihonov l-ați văzut, desigur, în mai multe filme. Iată principalele, în care a deținut și roluri importante : „S-a întîmplat la Penkov", „O întîmplare extraordinară", „Micimanul Panin", „Portul fără apă", „Stele de mai", „Casa de la răscruce", „Două vieți" și „Tragedia optimistă". Viitorul film în care îl vom vedea este noua ecranizare, pentru ecran panoramic, care se realizează în regia lui Serghei Bondarciuk, după celebrul roman „Război și Pace" de Lev Tolstoi. În acest film, Tihonov deține rolul lui Andrei Bolkonski. 2) Cu privire la Petula Clark nu aveți dreptate : ea este englezoaică, așa cum am scris noi — și nu franțuzoaică. E stabilită de 6 ani în Franța, de aceea cîntă atît de des la posturile de radio franceze (vedeți și nota pe care am publicat-o în rubrica „Agenda" din nr. 23 din 6 iunie a.c.). 3) Criminalul de război Adolf Eichmann a fost judecat și condamnat la moarte prin spînzurătoare, în Israel. Sentința a fost adusă la îndeplinire, iar după incinerarea cadavrului, cenușa a fost aruncată în mare.

VASILE CORNEA, Timișoara. 1) Ne-am adresat Ministerului Învățămîntului și ni s-a răspuns că, dacă un absolvent al școlii tehnice sau profesionale nu și-a luat examenul de diplomă, nu e obl[illegible] să restituie bursa primită, deoarece în angajamentul încheiat nu există o asemenea clauză. Examen de maistru nu pot da, conform Hotărîrii 1434/1956, decît absolvenții școlilor de muncitori calificați care au îndeplinit stagiul de producție prevăzut. 2) Stațiuni balneare în care se tratează reumatismul sînt numeroase în țara noastră. Iată cîteva dintre ele : Eforie, Techirghiol, Amara, Vatra Dornei, Sovata, Băile Herculane, Victoria-9 Mai ș.a. Dar numai medicul poate indica cea mai potrivită dintre acestea, în raport cu particularitățile bolii și starea generală a bolnavului. 3) Nu avem [illegible] noștință. Interesați-vă mai bine chiar la Timișoara. 4) Același răspuns ca la întrebarea 1. 5) Tehnica noastră nu-și propune, în etapa actuală, să rezolve această problemă. Eforturile inginerilor și tehnicienilor noștri sînt îndreptate, în momentul de față, spre îndeplinirea sarcinilor legate de uriașa noastră operă de construcție socialistă.

V. SILVIAN

Nicolae Dora, Pitești ; Aurica Ghiță, Baia-Mare ; Ecaterina Dubroca, Slatina ; Gh. Popovici, Fălticeni ; Ioan Costin, Satu-Mare ; Eugenia Rădulescu, Brașov ; C. Budrigă, București ; Moisș Ioif, Reșița ; Vladimir Gain, Arad ; Emilia Zamfirescu, Timișoara ; Coan. Negru, Timișoara ; Ioan Sergheevici Kopitaun, Periam ; Marius Stoian, Timișoara — răspunsul la scrisorile dv. îl veți primi prin poștă.

MATURITATE

Tîrziu noaptea, cînd cocoșii anticipează revărsatul zorilor, mă înapoiam de la niște prieteni. Ne simțeam cu toții bine și ademeniți de cîte o glumă, de voie bună și de muzică, n-am băgat de seamă că timpul trece...

Șoseaua era pustie. Prin frunzișul des al copacilor se prelingea pe trotuare lumina alb-albăstrie a becurilor de pe stîlpii acoperiți pînă la vîrf cu iederă. În unele locuri bezna te făcea să ocolești petele de întuneric ca pe niște presupuse bălți.

Însoțită de doi prieteni — un inginer și o pictoriță — mergeam repede, parcă voiam să recuperăm un timp pierdut, deși în starea de voioșie în care eram, timpul fusese desigur cîștigat.

Grăbindu-ne așa, am ajuns din urmă un grup de fete și băieți. Mergeau doi cîte doi. În răcoarea dimineții, brațele slabe de adolescenți, în cămăși cu mîneci scurte, cuprindeau umerii friguroși ai fetelor și, ca să le scutească de poveri, cei trei băieți legănau în mîna liberă cîte o geantă de fată.

— Uite la ei, la ora asta la șosea !... Derbedei ! — spune inginerul, făcînd un gest de reproș.

— Îndrăgostiți — caută pictorița să-l îmblînzească cu un zîmbet timid.

„Derbedei îndrăgostiți", mi-a venit în gînd și m-am uitat mai bine la ei. Niște copii. Îndrăgostiți ? S-ar putea. Derbedei ? Aș. Numai pentru că ora era într-adevăr cam tîrzie și ei mergeau fără grabă, cu liniștea celor care n-au de dat socoteală nimănui.

Mi-am potrivit cîteva clipe pasul cu al lor, ca să-i pot vedea mai bine. Erau tineri și drăguți.

O Margaretă Pîslaru, mai scundă și cu părul răvășit pe obraz, un Horia Căciulescu slab, negricios, mic și guraliv, o Tatiană Samoilova brună cu fața deschisă, un Belmondo mai puțin agresiv, un Bibanu-mușchetar și o fată, o fată oarecare. Parcă erau adunați pentru film.

— De unde veniți la ora asta ? — i-am întrebat în treacăt.

— De la restaurantul „Bordei" — mi-au răspuns, continuîndu-și nestingheriți drumul doi cîte doi.

— Așa tîrziu ? — m-am auzit mustrîndu-i jumătate-n glumă, jumătate-n serios.

— Ei, astăzi e o zi mare pentru noi... am luat maturitatea și am sărbătorit evenimentul...

— Și ați luat toți examenul ?

— Toți...

— Atunci și de înțeles — i-am aprobat, ca și cum mi-ar fi cerut careva învoirea... Unde ați dat examenul ?

Cuviincios, ca un elev care răspunde profesoarei, mușchetarul s-a apropiat, cu geanta fetei în mînă, să-mi dea lămuriri. Îi făcea plăcere să vorbească despre examenul lor. Mai existau oare și alte probleme pe lume decît examenul de maturitate ?

— La liceul Lazăr. Sîntem de la cursul seral. Ziua lucrăm și acum — în sesiune — am avut mult de furcă cu recapitularea întregii materii.

— N-a fost de loc ușor — suspină „Margareta" noastră. Patru dintre noi am luat maturitatea de ieri, dar i-am așteptat și pe ceilalți doi ca să petrecem împreună.

Prietenii mei care-o luaseră înainte s-au întors din drum. Nu ne mai grăbeam. Ne plăceau „derbedeii".

— Și acum ce aveți de gînd să urmați ?

Vorbeam ca niște vechi prieteni, cu toate că ne întîlniserăm numai de cîteva minute. Și pentru că mă stingherea să-i întreb cum îi cheamă și unde lucrează, am păstrat asemănările. „Belmondo" vrea să urmeze electronica, „Bibanu" optează pentru agronomie, „Pîslaru" vrea să devină maestră de înot, „Tatiana" va urma pedagogia, iar negricioșul care-mi aducea aminte de Horia Căciulescu și perechea lui, vor să facă medicina.

Toate aceste dorințe erau exprimate spontan, cu bucuria unor copii plini de încredere, cărora nu le pasă cui își împărtășesc visurile lor în ziua asta mare, cînd și-au luat examenul de maturitate.

— Noi doi am luat zece la economie politică — îmi spune negricioșul bătîndu-l ușor pe umăr pe colegul lui, mușchetarul.

— Asta, să recunoaștem, a fost ușor pentru noi — intervine „Samoilova", mergînd în echilibru pe bordura trotuarului. Economia politică am studiat-o și în întreprindere, la învățămîntul politic.

— Atunci de ce nu urmați, măcar unul din voi, Institutul de studii economice ?

— Mie îmi place electronica și lui agronomia. Pentru un zece să ne schimbăm hotărîrea ?

— Cît despre economia politică, n-o să rămînem noi în urmă — intervine „mușchetarul", zîmbind cu ușoară superioritate. Ce-și închipui dumneata ?

— Mă rog, dacă ziceți voi... — am cedat înclinîndu-mă. Numai să fie pace...

— O să fie, tovarășă ! N-am nici o grijă. Nu știți că O.N.U. a votat rezoluția propusă de noi pentru educarea tineretului din toată lumea în spiritul Păcii ? Este unul din cele mai frumoase și convingătoare documente internaționale și ne mîndrim că țara noastră a avut inițiativa lui.

— Vrem pace și înțelegere cu toate popoarele și prietenie cu tineretul întregii lumi — completează „Belmondo", pronunțînd limpede fiecare cuvînt. Era noastră este a științei și a progresului, nu a războiului.

— Parcă ați fi adevărați studenți.

Titlul de studenți le-a făcut o vădită plăcere și asta ne-a apropiat.

— Dacă n-am fi știut bine de tot la fizică, la chimie, la română și la celelalte materii și dacă n-am fi trecut examenul, să fi văzut ce tărăboi ar fi fost în întreprinderea noastră. Cel mai important acum este că am luat examenul — a conchis cuminte „fata oarecare".

Remarca ei a sporit voia bună a tuturor. Vălurile nopții se destrămau lăsînd să pătrundă pe nesimțite lumina albă. Am ajuns în colțul străzii unde trebuia să cotesc spre casă. Ne-am despărțit urîndu-ne tinerești succes. Mi-au venit în minte versurile lui Nicolae Labiș :

„Vechi vegetații să cadă pe rînd,
Să crească sămînța-ncolțită curînd !"

I-am luat de braț pe prietenii mei.

— Ei, ce zici inginerule ? Derbedei ?

— Nu, niște copii.

— Îndrăgostiți ! — precizează pictorița încăpățînată.

— Da... — recunoscu inginerul. O generație nouă, care știe ce vrea.

Asfaltul străzii spălat proaspăt de stropitorile mecanice sclipea ca parchetul unei case de gospodari într-o zi de sărbătoare.

O nouă promoție de adolescenți a trecut cu adevărat la maturitate.

Dorina RĂDULESCU

De la una la alta

HIPNOZĂ ŞI PEDAGOGIE

În cursul unor experienţe de anestezie prin hipnoză, doctorul italian Mario Bellini a observat următorul fapt : pacienţii memorează mai bine cele auzite în timpul somnului hipnotic decît în stare de veghe. Observaţia aceasta a stat la baza aplicării hipnozei în domeniul pedagogiei.

Primul asupra căruia s-a experimentat noua metodă a fost un student care i s-a plîns lui Bellini că asimilează greu materia de examen. Bellini l-a adormit şi i-a citit cele mai dificile părţi ale cursului. Studentul şi-a trecut foarte bine examenul ; o verificare specială a exclus posibilitatea unei coincidenţe fericite, confirmînd temeinicia cunoştinţelor celui examinat.

Bellini şi-a extins atunci cîmpul experienţelor. El a format la colegiul-internat din San Vincenzo două grupuri a cîte 15 elevi fiecare. Una din acestea — grupa-martor — şi-a continuat studiile după sistemul obişnuit, în timp ce la cealaltă s-a aplicat metoda lui Bellini. Elevii au ascultat în stare de somn hipnotic lecţiile, imprimate pe bandă de magnetofon. Examinarea lor a arătat că materia este însuşită destul de bine. „Cînd elevul doarme — explică Bellini — nu-l mai distrag de la învăţătură nici muştele, nici zgomotul de afară. I se creează o stare în care totul îi este indiferent, în afară de ce dorim noi să-i transmitem".

Majoritatea profesorilor, însă, au adoptat o atitudine critică faţă de metoda lui Bellini. Şi, se pare, pe bună dreptate. Căci principala ei deficienţă constă în aceea că elevii îşi însuşesc cunoştinţele în mod pasiv, în timp ce pedagogia modernă îşi propune să stîrnească interes faţă de cunoştinţele ce trebuie asimilate.

POVESTEA VORBEI

CEVA DESPRE TITANI ŞI HIMERE

Pentru a afla originea multor cuvinte din vorbirea zilelor noastre, trebuie să deschidem frumoasele cărţi de poveşti, care cuprind credinţele popoarelor antice despre originea universului, despre zei şi eroi legendari, despre explicaţia fenomenelor naturii. Basmele antichităţii trăiesc astăzi numai în cărţi, dar ecourile lor răzbat în fel de fel de denumiri din limbajul obişnuit actual, în numeroase limbi. Vorbind, facem mitologie fără să ne dăm seama !

Cînd spunem că Beethoven e un titan al muzicii sau că realizarea unei opere cere eforturi titanice evocăm — de cele mai multe ori inconştient — pe cei doisprezece fii ai zeului grec Uranus, care au dus o luptă de proporţii gigantice cu Zeus, pentru a pune stăpînire pe univers. Numele lor (Titanes) e derivat de la un cuvînt grecesc care însemna „rege, stăpînitor". Titanii au fost înfrînţi de Zeus şi închişi în lăcaşul subpămîntean, zăvorît cu porţi de fier, numit Tartar. Zeus, rămas stăpîn atotputernic, părinte al zeilor şi al oamenilor, îşi fixează reşedinţa în Olimp, munte de la graniţa dintre Tesalia şi Macedonia, care prin înălţimea sa se învecina cu cerul. La Olimpul mitologiei (în greceşte Olympos) facem aluzie atunci cînd, în loc de maiestuos, impunător, spunem olimpian zeu cînd vorbim de seninătatea olimpică a cuiva.

Un vis irealizabil este o himeră, un lucru lipsit de un temei real este himeric : „Cu faţa-n sus, în întuneric, / Încremeneşti ceasuri întregi, / Robită de-un amor himeric, / De-un farmec ce nu-l înţelegi", scrie Vlahuţă.

Dar pentru greci himera (Khimaira) era un monstru cu gură de leu, corp de capră şi coadă de şarpe.

Un vis himeric sau alte himere sînt închipuiri deşarte, ca şi aceste animale fabuloase.

Şerin STATI

UMOR

de Nell COBAR

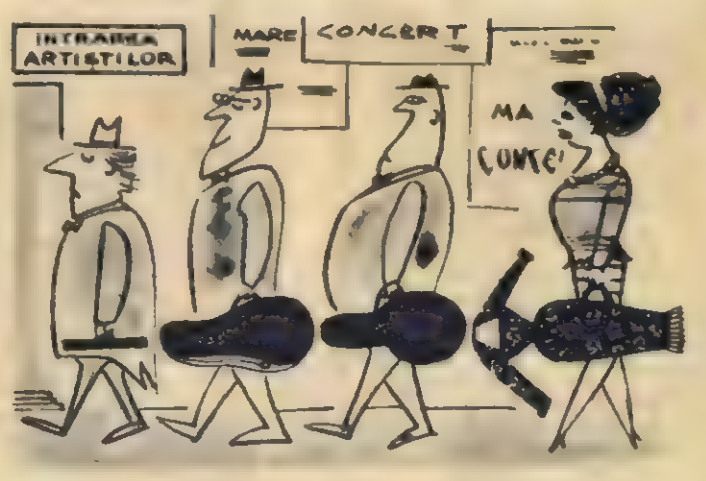

Dirijorul, orchestra şi cîntăreaţa.

— Vino să-ţi spun un secret la ureche.
— Ascultă!

— Ce defect are?
— Face greşeli de ortografie.

La slujbă... **...şi acasă.**

Vînzătoarea din florărie: Oh, dragul meu, ce atenţie delicată...

LA MARE DE LA MUNTE

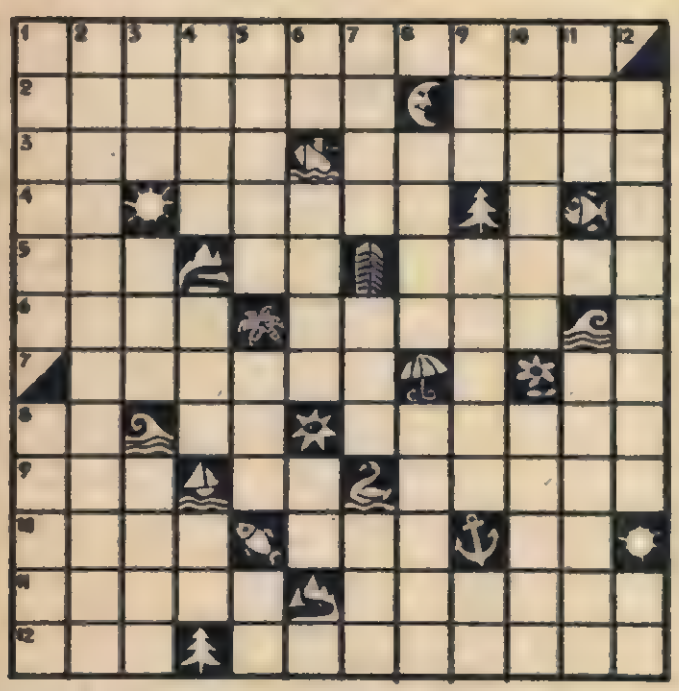

ORIZONTAL : 1) Frumoasă staţiune climaterică din Munţii Apuseni (3 cuv.). 2) Şirag de perle mîngîiate de briză — Aer curat în mijlocul oraşului. 3) Staţiune cu băi de nămol în Bărăgan — Între Constanţa şi Eforie. 4) Puţin nisip ! — Peşti de îmbolnăvire. 5) Acest — Şi în Carpaţi, şi la mare ! — Cabană în zona turistică a Parîngului. 6) Tratament la Herculane, Olăneşti, Slănic ş.a. — Înseninează plaja. 7) Vîrf în Munţii Vrancei — Culme ! 8) La Padina ! — Ten ! — Oraşul de lîngă băile 1 Mai şi Victoria 9 Mai. 9) Deşea de... caş — Aer nesfîrşit — Dor. 10) Facil — Bilea, Bicaz, Techirghiol sau Mangalia — Un pic de soc. 11) Verb la aperitiv — Panta muntelui sau... malul mării. 12) Localitate în Africa — Cabană pe Postăvar.

VERTICAL : 1) Staţiune balneară de renume din Moldova — O gîscă între Sinaia şi Predeal. 2) Staţiune climaterică permanentă... la înălţime (3 cuv.). 3) Fir — Înainte de... la... la — Lac... recomandat pentru aer ozonat şi aerosoli răşinoşi. 4) Perdele solare — Fragment din „Jocul de-a vacanţa" de Mihail Sebastian — Carte ! 5) Caprar — Pitorescul lac din apropierea Tuşnadului — Ale Morarului la Buceci, al Cleopatrei la Făgăraş (sing.). 6) Aprobare — Lac la Sovata — Dinsul. 7) Avîrşat — Prefix — Aici... la Căciulata. 8) Cunoaşte animaţia plecărilor în excursie la munte şi la mare — Defileu prin Munţii Perşani, traversat de Olt. 9) Prefix cu miere — Ca-n basme — Acut ! 10) Ape puţin adînci, pe malul mării, între Capul Midia şi gurile Dunării — Compecţi. 11) Epoci — Parte a Bucegilor, între Ialomiţa şi Dîmboviţa. 12) Domină peisajul Buşteniilor — Din vară în vară.

Dezlegarea jocului „FLORI", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL : 1) POIANA CU FLORI. 2) OPERETA — LOTUS. 3) PELIN — FLORILE. 4) ARE — EVERAC — OR. 5) E — M — IA — RADU. 6) G — CALE — CE — E — M. 7) AMARI — LEANDRU. 8) RA — GLIER — AIOR. 9) O — NAIE — CĂRŢI. 10) FLORA — BERCENI. 11) I — RECI — L — ILIR. 12) TĂUTU — CURS — TL. 13) AC — ALEASA — VAS.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA OLTENIA

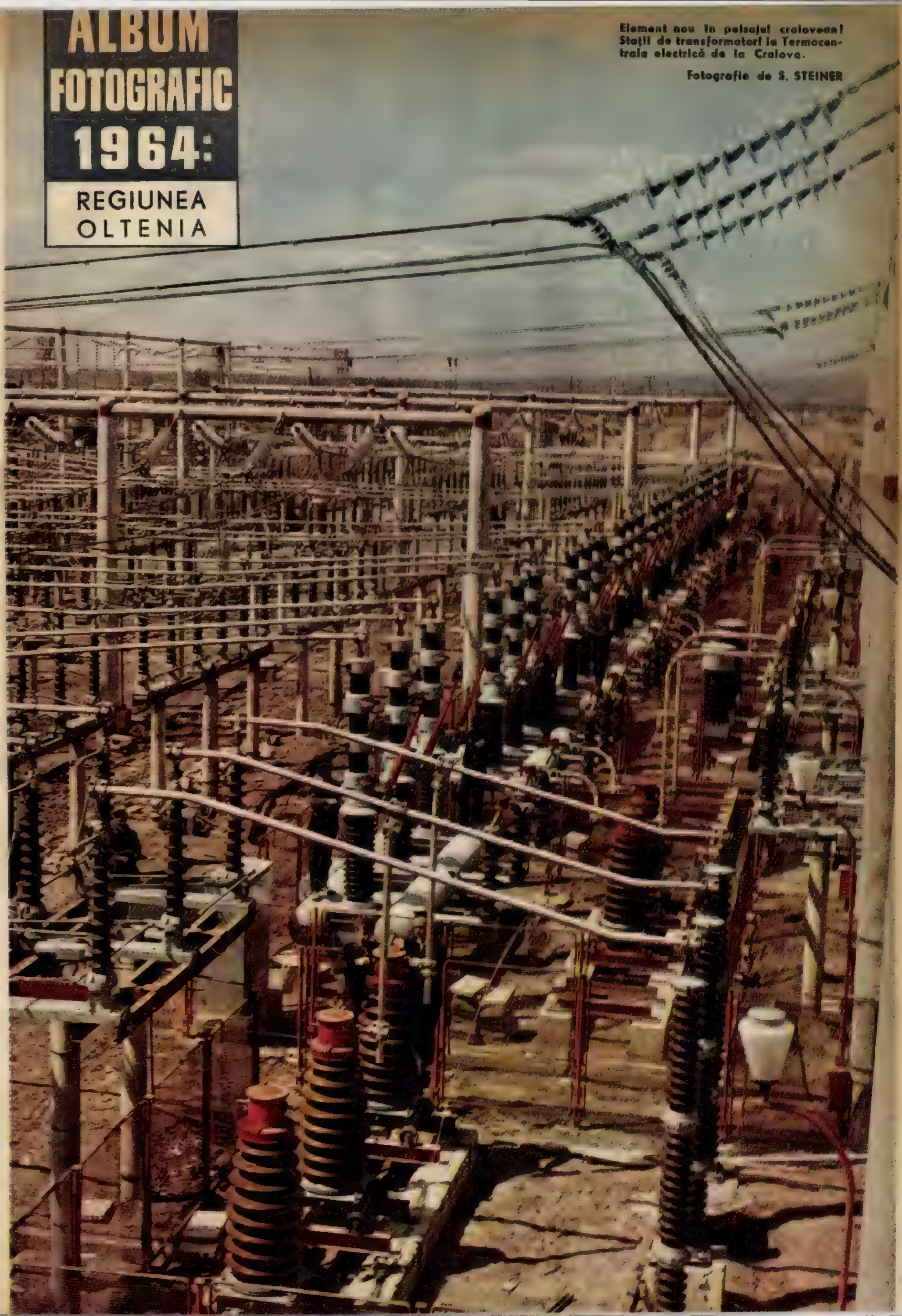

Element nou în peisajul craiovean! Stații de transformator la Termocentrala electrică de la Craiova.

Fotografie de S. STEINER

ZIMBABVE
cetatea morții

Cei care se gîndesc la vechimea culturii umane de pe meleagurile Africii evocă în minte, în general, piramidele și templele înălțate spre cerul Egiptului sau enigmaticele frescе din grotele Jabbarenului ori de pe pereții abrupți ai masivelor Hoggar și Tassili. Interesantele descoperiri arheologice ale lui Leo Frobenius au scos la iveală, încă la începutul secolului nostru, vestigiile importantei culturi urbane lăsate de vechile civilizații Yoruba, Așanti și Tallensi din marea buclă a Nigerului. Cercetările moderne au stabilit că originea culturii egiptene trebuie căutată pe înaltele podișuri ale Etiopiei, unde sfinxul sculptat într-o stîncă din munții Argobba pare să ateste că ei ar fi fost „modelul de referință" al renumitului său urmaș din nisipurile de la Gizeh.

Aceste descoperiri au încurajat și mai mult pe cercetători să descifreze o altă taină a trecutului îndepărtat al continentului negru : este vorba de misterioasa cetate Zimbabve, de care este legată și numele frumoasei Ulali, ultima ei regină, adesea pomenită în legendele băștinașilor din Bechuanaland și Mozambic.

Este adevărat că scepticismul unora și poate teama de ridicol a altora a făcut ca prima expediție arheologică să ajungă pe platourile Rhodesiei de Sud de-abia în anul 1960. Greutățile drumului au i-au putut împiedica din drum pe temerarii arheologi, hotărîți să-și ducă pînă la capăt misiunea, și eforturile lor au fost răsplătite din plin de spectacolul ce le-a apărut în față în maiestuosul decor al pădurii. Într-un colț uitat de lume, de care nu aminteau hărțile din atlase, se ridicau ziduri și turnuri de pază puternice care, în tăcerea lor, vorbeau cu elocință despre viața ce a clocotit odinioară în incinta lor. În orice parte și-ai fi îndreptat privirea nu vedeai decît ziduri construite în stil „ciclopic", trecători secrete și monumente ciudate, al căror rost și semnificație nu se vor cunoaște în întregime poate niciodată.

Cine au fost constructorii acestei cetăți izolate ? Pașii căror oameni au călcat pe vremuri pe ulițele ei acoperite cu dale de piatră îngrijit cioplite ? Ce drame s-au petrecut între tăcutele ziduri înainte ca vălul necruțător al morții să se așternă pentru totdeauna peste ele ? Cercetătorii au emis mai multe ipoteze.

1300 sau 12000 de ani?

Unii arheologi, mai „sfioși", presupun că zidurile cetății s-ar fi ridicat între anii 500-700 ai erei noastre, fără ca această dată să se poată lega de vreun eveniment atestat istoricește. Alții cred că cetatea a fost fundată prin anul 2000 î.e.n. de către emigranți care au părăsit țărmurile răsăritene ale Mediteranei și golfului Arabiei, pentru a scăpa de persecuții religioase. În altă variantă, Zimbabve nu ar fi decît una din cetățile spre care legendara regină din Saba își trimitea solii pentru a-i aduce de acolo aur și fildeș.

Cei care vor să-i dea cetății o origine feniciană îi atribuie — o dată cu aceasta — și o vechime de trei-patru mii de ani înaintea erei noastre.

În sfîrșit, mai există un grup care, nu fără temei, presupune că primele ei ziduri le-a ridicat un grup derivat din acea ramură de emigranți atlanți care, după colindarea podișurilor Africii de nord, au poposit pe platourile etiopiene ; de aici, o parte ar fi coborît de-a lungul Atbarei spre Egipt, alții ar fi traversat Arabia spre golful Persic și Sumer, în timp ce al treilea grup ar fi urcat în susul Nilului, ajungînd în cele din urmă în Rhodesia. Această ipoteză împinge înapoi, în timp, evenimentele legate de fundarea cetății pînă prin mileniile 8-10 înaintea erei noastre.

Este greu și deosebit de riscant ca din datele de care dispunem pînă în prezent să aderăm la vreuna din ipotezele arătate mai sus. Ca urmare, să lăsăm problema determinării originii și perioadei în care s-au pus fundațiile cetății, pentru a încerca să reconstituim — din interpretarea monumentelor descoperite și din tălmăcirea unor legende ce circulă printre băștinași — cîteva aspecte din viața și sfîrșitul acestei cetăți.

Ritualuri sîngeroase, ciudate

Altarele de sacrificiu, în formă de masă joasă circulară din piatră, te duc cu gîndul la cultul sîngerosului zeu fenician Baal sau al crudului Tlaloc al aztecilor. Că sacrificiile umane erau practicate de sacerdoții din Zimbabve o confirmă topoarele grosolan cioplite din piatră, găsite în jurul altarelor și care, bine mînuite, asigurau victimei o moarte cît mai lentă, pentru ca și solia pe care aceasta trebuia s-o transmită Marelui Zeu să poată fi cît mai „lungă".

Făcînd o analogie cu alte culte asemănătoare se poate presupune — și legendele băștinașilor de astăzi vin în sprijinul acestei ipoteze — că victimele erau alese dintre femei și copii. Prezența lîngă altarul principal a unei gropi uriașe în care probabil, pe vremuri, erau închise fiare sălbatice, lasă să se presupună că dansurile demonice care însoțeau ceremoniile nocturne se sfîrșeau adesea cu aruncarea în groapa leilor a vreunui participant care încălca regulile rituale impuse de preoți.

Arte vorbesc deocamdată zidurile, templele și altarele.

Să ascultăm în continuare ce ne-au transmis legendele băștinașilor despre viața din Zimbabve.

Legenda reginei Ulali

Din multele legende pe care, desigur, le depănau pe timpuri bătrînii în fața focurilor nocturne, s-a păstrat pînă în zilele noastre una singură, foarte frumoasă și interesantă. Se povestește că, la un moment dat, din cauza uciderilor rituale care s-au înmulțit considerabil, în Zimbabve nu au mai rămas decît vreo șase femei. Între ele, una le întrecea pe toate în frumusețe și gingășie : Ulali cea albă la față.

Încă de tînără ea a fost luată de la părinți și dusă în templul cetății, în vederea inițierii. Aici, la fel ca la azteci, ea a fost îmbrăcată în veșminte scumpe și hrănită cu cele mai alese bucate. Dar nu i-a fost hărăzit să stea liniștită mai multă vreme.

Într-o zi, escortată de șase paznici muți — cărora limbile le-au fost smulse din gură — Ulali a fost scoasă din luxoasa închisoare și condusă prin galeriile subterane ale templului pînă într-o încăpere în care o aștepta Marele Preot care urma să-i fie soț pentru o noapte și stăpîn pe întreaga viață.

Cînd copilul născut de Ulali a împlinit vîrsta adolescenței, aceiași paznici muți au venit aci pentru a-l lua și a-l duce în templu. Orice a încercat să facă bărmana mamă pentru a-l opri lîngă ea a fost zadarnic. În disperarea ei, se gîndea cu groază că l-a venit și propriului ei copil rîndul să fie sugrumat de preoți și dăruit lui, cald încă, să le servească de băutură rituală pentru a le „prelungi" tinerețea.

După mai mulți ani, în care timp n-a putut afla nimic de soarta copilului, Ulali a fost scoasă din turn și condusă spre altarul rotund unde o aștepta preotul-călău, cu fața acoperită, ținînd în mînă toporul cioplit din piatră. În momentul cînd a ridicat toporul ca să dea prima lovitură în pieptul victimei, i s-a deschis întîmplător fața și Ulali a recunoscut în ucigaș pe propriul ei fiu. Urlînd îngrozită, s-a repezit să-i smulgă toporul din mîini ; o mișcare greșită și toporul greu, abătut din drum, îi omorî pe călău, fiul lui Ulali.

Toți participanții la ceremonie au văzut în ciudata întîmplare voința Marelui Zeu și Ulali a fost aleasă regină a cetății.

În timpul domniei reginei Ulali a apărut o calamitate îngrozitoare. Seceta pustie ogoarele, rîurile au secat și foametea cruntă a început să secere pe tineri și bătrîni. Din toată populația nu au mai rămas decît vreo șase de supraviețuitori, care s-au hotărît s-o omoare pe Ulali, în care vedeau pricina tuturor relelor.

Pentru a scăpa de furia lor, regina și-a ales ființa din oamenii cei mai apropiați și s-a refugiat într-o grotă secretă. Dîndu-și seama că nu mai poate aștepta nici un ajutor de nicăieri, ea a pus să se zidească intrarea peșterii, care urma să le fie și mormînt. Așa a pierit ultima regină din Zimbabve, a cărei amintire n-a păstrat-o decît legenda...

„Reginele" Africii

Dacă povestirea conține sau nu un adevăr istoric, aceasta nu o va putea dovedi decît descoperirea grotei secrete.

Un colț al cetății Zimbabve : mîna omului și natura au creat un peisaj straniu, parcă din altă lume.

Trebuie remarcat că asemenea obiceiuri crude ca acelea care apar în legenda reprodusă mai sus au caracterizează doar pe locuitorii cetății Zimbabve. Ele se regăsesc într-o formă asemănătoare la cartaginezi, la azteci și la alte popoare care, la vremea lor și în raport cu vremea lor, au ajuns la un grad de civilizație destul de înalt.

În orice caz, pînă la elucidarea tuturor problemelor pe care descoperirea din Rhodesia le pune istoricilor și arheologilor, nu ne rămîne decît să ne gîndim la străvechile civilizații africane conduse de regine, la legăturile ce ar fi putut exista între Ulali, regina din Zimbabve, și „doamna albă" pictată pe fresca din deșertul sud-african Namib sau preistorica regină cu părul blond ale cărei urme le-a descoperit expediția arheologică a lui Byron de Prorok în mausoleul din Tin-Hinan, în Hoggar.

Aurel DIMBOIU

FOTOCRONICA FLACĂRII

1 Expoziția culturală românească de la Kairo, statul Gujarat (India), s-a bucurat de un deosebit interes în rîndul publicului și presei indiene.

2 Un nou stat independent a apărut pe harta Africii : Malawi — fostul teritoriu colonial Nyasaland. Festivitățile proclamării independenței statului Malawi s-au desfășurat în zilele de 5 și 6 iulie ; la 6 iulie guvernul condus de dr. Hastings Banda a depus jurămîntul. În fotografie : dr. Hastings Banda vorbind la un miting în capitala țării — Blantyre.

3 În urma alegerilor prezidențiale din Mexic, a fost ales ca președinte Gustavo Diaz Ordaz, candidatul Partidului revoluționar instituțional, partid guvernamental. Ordaz, care s-a bucurat de sprijinul partidului socialist popular va prelua funcțiile la 1 decembrie, pentru o perioadă de 6 ani.

4 Primele 16 din cele 950 de autobuze comandate de Cuba firmei britanice „Leyland Motors Co" au părăsit recent portul Dagenham. Fotografia înfățișează momentul îmbarcării autobuzelor pe vasul „Heinrich Heine" sub pavilionul R.D.G.

5 Echipe de agenți ai Biroului federal de investigații din S.U.A. cercetează fluviul Mississippi pentru a da de urma a trei tineri integraționiști care au dispărut fără urmă în statul Mississippi. După cum se știe, cei trei, un negru și doi albi, în vîrstă de 20, 21 și 24 de ani, acționau în cadrul campaniei pentru respectarea drepturilor civile.

6 Pe malul drept al rîului Sava, care străbate orașul iugoslav Zagreb, s-au înălțat noue noi construcții.

7 În ajunul vacanței !... Elevii parizieni care și-au luat bacalaureatul își manifestă bucuria pe Champs Elysées.

8 Aspect dintr-una din cele mai dificile etape ale celui de-al 51-lea tur ciclist al Franței : Thonon-les-Bains — Briançon.

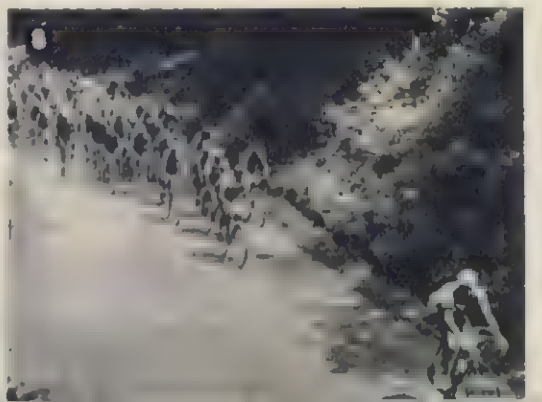

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3307, Of. 23. Telefon 17.00.10—int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

PRODUSE DE CALITATE ALE I. I. S. ELECTROMOTOR TIMIȘOARA

Uscătorul de păr

Ventilatorul de masă

TOȚI, ȘI MIC ȘI MARE, BEȚI APE MINERALE

La masă vă recomandăm apele minerale de:

Pentru diferite afecțiuni gastro-intestinale, boli ale ficatului ș. a., consumați apele minerale medicinale de:

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

29

PE APE, DEPARTE...

MOBILIERUL STRĂZII

Mamaia cîntă

Anul XIII nr. 29 (477) — 18 iulie 1964

CARNETUL FLACĂRII

MUNCA SLĂVEȘTE LIBERTATEA

de Aurel BARANGA

Țara întreagă întîmpină sărbătoarea împlinirii a douăzeci de ani de la eliberarea de sub jugul fasciștilor într-o avîntată sporire a eforturilor pentru ridicarea, la toate capitolele îndeletnicirilor, a producției. Ziarele aduc zilnic vești cu privire la felul cum se desfășoară întrecerea înscrisă în grafic și în conștiințele oamenilor. Pentrucă îndărătul fiecărui succes înregistrat în uzine, pe ogoare sau pe vastele șantiere, la masa planșetei sau lîngă furnal, în mine sau la fundația unor impunătoare viitoare combinate, se află decizia lucidă a constructorilor de a urma cu fidelitate și devoțiune politica partidului în uriașa lui operă de desăvîrșire a socialismului în patria noastră. Fiecare succes e expresia mîndriei patriotice și a entuziasmului cu care sînt îndeplinite hotărîrile partidului, în care fiecare om al muncii citește propriul său program de viață. M-am întîmplat într-o uriașă unitate industrială în ziua în care oamenii au luat cunoștință de recenta Hotărîre a Partidului cu privire la sporirea salariilor. Prinosul unui întreg plan de măsuri, strategie vastă, minuțios urmărită, pentru atingerea unor țeluri exacte și concrete : produse mai multe, mai bune, mai ieftine, economii mai mari, beneficii. Dezvoltarea economiei naționale ca principiu fundamental al creșterii bunăstării fiecăruia, verificarea zi de zi a acestui adevăr în detaliile lui de viață imediată, cotidiană, întrețesută entuziasme și dă aripi imaginației creatoare care transformă munca într-o nobilă emulație. Întrecerea socialistă implică trepte diverse și multiple pe drumul însușirii tehnicii avansate, a descoperirii tuturor mijloacelor celor mai contemporane pentru perfecționarea procesului de producție. Fiecare victorie determină un stimul cu repercusiuni complexe. Știrile declanșează reacții în lanț, reacții declanșatoare de energii inepuizabile. La Borzești a intrat în funcție instalația de electroliză și noutatea se repercutează la Paroșeni unde a intrat în funcție noul grup electrogen de 150 MW. Noutatea se transformă în emoție și în mîndrie în inimile constructorilor de pe șantierul Combinatului de îngrășăminte chimice de la Turnu-Măgurele. Rezultatul poate fi văzut în telegrama trimisă Comitetului Central, tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej : terminarea cu șase luni înainte de termen a construcției și montajului la Fabrica de acid sulfuric. Bătălia cu timpul continuă, îndîrjită, pretutindeni, fiecare zi, săptămînă sau lună smulsă graficului fiind o bucurie răsfrîntă generos asupra tuturor. În ziua de 26 iunie furnaliștii și oțelarii din Hunedoara au anunțat îndeplinirea planului pe primul semestru, știrea convertindu-se într-un bilanț concret : fontă și oțel peste plan. Presidează și la realizarea acestor succese același motor : conștiința socialistă care pune în mișcare pîrghia creației, a inovațiilor, a descoperirii, în cadrul întrecerii, a acelor metode, — cele mai potrivite și mai înaintate — care să asigure dezvoltarea amplului proces care e sporirea la toți indicii a producției, ritmul înalt în care continuă să crească industria noastră socialistă.

În aceste zile, pe întinsul ogoarelor se dă bătălia pentru strîngerea în condiții optime a recoltei. Pretutindeni domnește același spirit : nici o clipă pierdută, nici un bob risipit. Munca descoperă rezerve inepuizabile de entuziasm, rezerve fără sfîrșit de energie, fiindcă oamenii știu un lucru adînc înscris în conștiința lor : că muncesc pentru ei, pentru binele lor, pentru fericirea unei patrii care e a lor. După lungi secole de calvar, acum douăzeci de ani această țară a devenit în sfîrșit a lor.

Oamenii muncii slăvesc această zi cu sentimentul îndreptățit că prăznuiesc prima zi în care au devenit liberi. Munca slăvește libertatea.

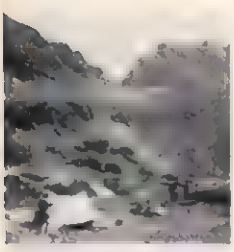

COPERTA NOASTRĂ

Cu cortul, ființă locul Podragul în Munții Făgăraș.

Fotografia de Ion PĂTCU

XX 1944 1964

Prin cetățile industriei noastre socialiste

pe ape, d

„Bacău", unul din cei 17 frați din familia cargourilor românești de 4.500 tone dw.

eparte...

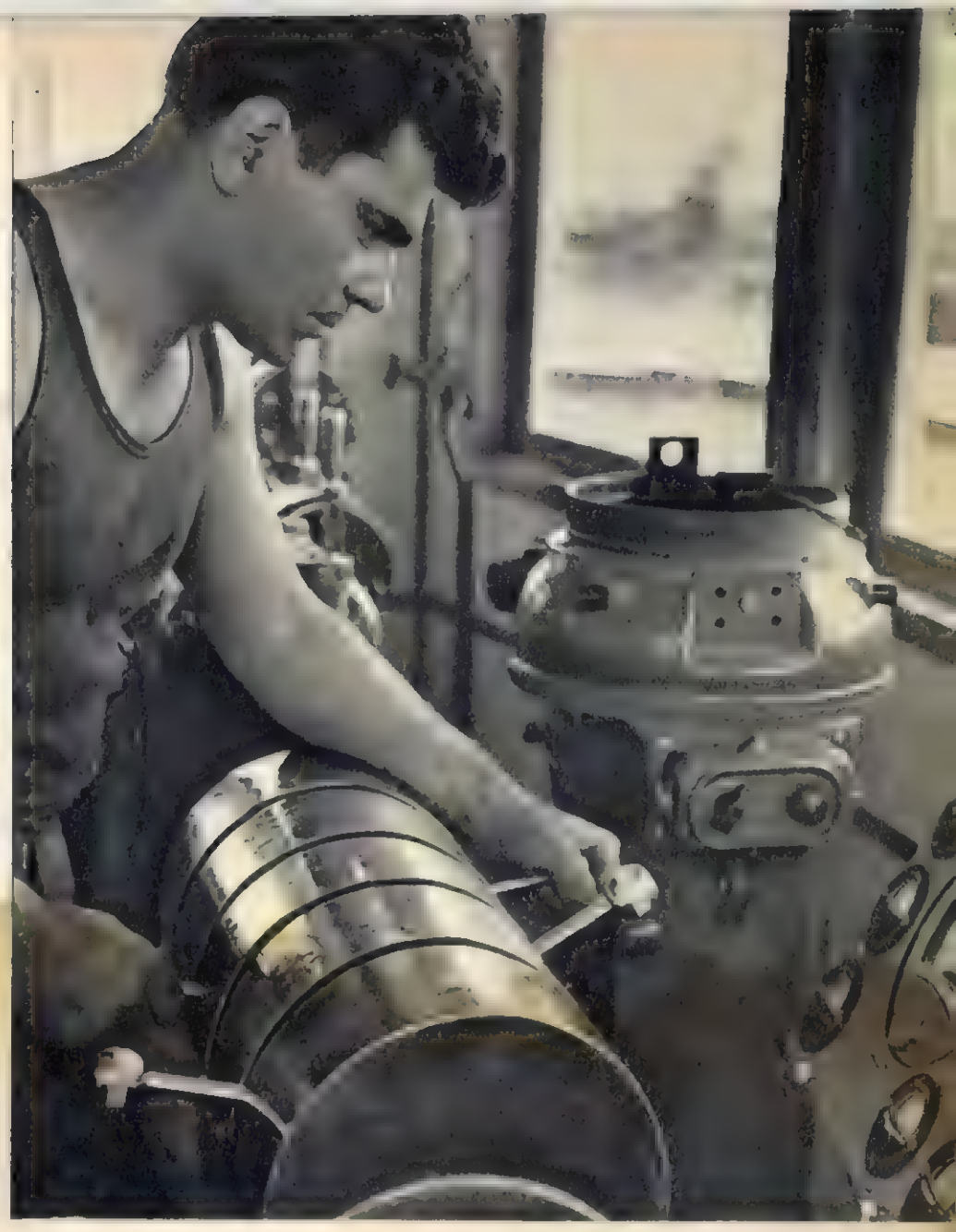

Instalații de telecomandă la timonă.

„Veniți să privim nostalgia
ce fi-va pe ape... departe
cu gîndul la patrie"

notează un poet contemporan sub impresia vizitei făcute pe un șantier naval. Aflîndu-ne recent pe un asemenea șantier am trăit și noi impresii similare. Priveam construcția încă parțială a unei nave pe cală ; urmăream munca fără răgaz a macaragiilor și sudorilor, a montatorilor și vopsitorilor ; printre fulgerările sudurii și în răgazurile dintre uruitul vinciurilor aveam tabloul acela amplu dar greu de definit al unei activități largi, diverse, creatoare... Dar imaginația noastră, devansînd tot ceea ce se petrecea atunci și acolo, ne înfățișa, pe mări îndepărtate, rezultatul final întruchipat de viitoarea navă sub pavilion tricolor, purtînd pe valuri înspumate nostalgice doruri de patrie...

Ani și ritmuri

Era în anul 1893. La Galați, pe malul stîng al Dunării, acolo unde se află astăzi amplasat *Șantierul naval Galați*, lua ființă un mic atelier de turnătorie în care se produceau cîteva sorturi de obiecte de larg consum din tuci. Deasupra ușii, o firmă : „Gheorghe Fernic & Co". Fusese acest Fernic directorul școlii de meserii din localitate dar sătul, pesemne, de mizeria vieții de slujbaș din acele vremi și-a dat demisia și s-a asociat cu doi inși care aduceau în această afacere un strung și un polizor. Peste cîțiva ani, atelierul trecea de la fabricarea ceaunelor pentru mămăligă la repararea bărcilor pescărești drept care firma s-a schimbat în „Șantierul naval Gheorghe Fernic & Co". Peste alți nu știu cîți ani, cronica nescrisă a șantierului gălățean consemnează prima comandă mai serioasă : repararea cargobotului *Vascapu* eșuat pe țărmul Mării Negre. În anul 1912, adică după aproape 20 de ani de existență, șantierul elabora prima construcție propriu-zisă : o navă de război, și aceea în asociație cu o firmă italiană din Triest. Pînă la naționalizare, șantierul gălățean a trecut prin diverse forme juridice de proprietate : societate mai mult sau mai puțin anonimă, în comandită simplă sau pe acțiuni, în nume colectiv etc., după cum se punea problema sustragerii de la plata impozitelor către stat.

Dacă ne-am îngăduit să facem această succintă incursiune în istoria celui mai important șantier din țară, e pentru ca din confruntarea procesului de 50 de ani de dezvoltare capitalistă cu cel de 20 de ani de dezvoltare socialistă să iasă la iveală unele fapte pe cît de simple pe atît de pline de semnificație. Ne vom sprijini în acest scop pe argumentele cifrelor.

În anul 1953 se monta pe cală primul remorcher de 1.200 C.P. Peste 7 ani, șantierul îl livra pe cel de-al 33-lea. În 1958 s-a construit în șantier prima motonavă de 2.000 tone pentru navigația flu-

A. PETRUȚ

(Continuare în pag. 4)

La cheiul primului șantier naval al țării.

crările celui de-al III-lea Congres au fixat proiectanților și constructorilor noștri navali cadrul general al unor sarcini complexe și de mare răspundere: să se realizeze tipurile de construcții navale necesare flotei noastre comerciale maritime — ca o consecință firească a dezvoltării relațiilor noastre comerciale pe plan mondial. Măsurile luate pentru organizarea corespunzătoare a industriei noastre de construcții navale, pentru dezvoltarea și reutilarea șantierelor, pentru formarea cadrelor de muncitori, tehnicieni, ingineri specialiști, s-au reflectat evident și în evoluția din acești ani a Șantierului naval Galați, cea mai importantă întreprindere de acest fel din țară.

Șantierul gălățean și-a deschis larg porțile unor metode tehnologice moderne, în general tuturor acelor factori cuprinși în noțiunea de tehnică la nivel mondial.

Anul 1951 a marcat în acest sens o radicală cotitură în con-

Macaralc argintii...

vială și pe lacuri. În 1964 se va livra cea de-a 41-a. Acum patru ani a fost construit primul cargou românesc de 4.500 tone — mîndria șantierului — pentru ca anul acesta să fie livrat cel de-al 17-lea. În 50 de ani, întreprinderea capitalistă de pe malul Dunării a executat în total 120 construcții navale (în majoritate șlepuri, șalupe, ambarcațiuni pescărești). În mai puțin de 20 de ani, întreprinderea socialistă S.N.G. a livrat beneficiarilor interni și externi 423 nave maritime și fluviale și are în curs de livrare încă 18 bucăți. Față de anul 1950 producția globală a anului 1964 va fi de aproape 4 ori mai mare iar productivitatea a crescut cam în aceeași proporție.

În anii noștri și sub ochii noștri, Șantierul naval Galați s-a îmbogățit cu hale, ateliere, cale de lansare și cheiuri betonate, cu uriașe macarale portale de 6, 15 și 20 de tone, care-și înalță siluetele zvelte către cer.

Ani și ritmuri...

Cu porțile larg deschise tehnologiei avansate

Despre necesitățile mereu crescînde ale flotei noastre comerciale maritime s-a vorbit încă la cel de-al II-lea Congres al partidului nostru. Alte documente de partid ulterioare și apoi lu-

cepția construcțiilor de nave de pe șantier și în același timp o indicație pentru toate celelalte șantiere navale din țară. Este vorba de înlocuirea procedeului de nituire a corpului vasului cu cel de sudură. O adevărată revoluție în tehnologia navală și ale cărei urmări nemijlocite au însemnat apariția unei surse bogate de creștere a productivității și de scădere a prețului de cost. Înlocuirea nituirii cu sudura a redus considerabil ciclul de fabricație și montaj pe cală și — lucru de mare însemnătate — a eliberat pe muncitori de cunoscutul efort fizic și nervos cerut de ciocanul pneumatic pentru nituire.

Știut lucru este că în ultimii ani — cu colaborarea unor valoroase cadre de știință, profesori la institutele politehnice, ingineri etc., — tehnica sudurii a cunoscut la noi în țară importante progrese. Ele au pătruns și pe șantierul gălățean care a devenit la rîndul său un larg cîmp de experimentare și perfecționare a acestei tehnologii. Aici, în acest șantier, s-au experimentat și executat, de pildă, așa-numitele stenduri electromagnetice care permit sudarea pe ambele părți dintr-o singură trecere. Aici, în acest șantier, s-a trecut la utilizarea sudării cu amperaje mari care permite să se sudeze cap la cap fără prelucrări în plus, table pînă la 26 mm grosime. În S.N.G. ia o extindere tot mai mare procedeul foarte modern al sudurii în mediu de bioxid de carbon, metodă a cărei productivitate este de cîteva ori mai mare față de cea a sudurii manuale.

La nivelul acestor perfecționate procedee tehnologice de sudură se aplică și metodele respective de control de calitate, acestea făcîndu-se cu ajutorul aparatelor Röntgen portative, aparatelor ultrasonice sau instalațiilor de izotopi radioactivi.

Dar de pe șantier n-a dispărut doar zgomotul asurzitor produs de ciocanele pneumatice ale nituitorilor ci și acela nu mai puțin penibil rezultat din craițuirea prin cioplire pneumatică. În plus, craițuirea electropneumatică introdusă în ultima vreme și care celui neavizat îi apare tot ca o operație de sudură (se folosesc și aici electrozii) a făcut să crească productivitatea și la această operațiune. Printre multe alte modernizări introduse în șantier mai menționăm aparatele speciale complet automatizate pentru operația denumită curățirea de țunder. Asemenea aparate, prevăzute a fi importate, au fost realizate de curînd în țară după un proiect original românesc.

Este vestită grija pe care constructorii navali o pun în înfățișarea exterioară a vasului. Și în această direcție constructorii gălățeni au adoptat procedee noi, mecanizate, la lucrările de vopsire a navelor (cu pistolul și ruloul) și folosind vopsele și lacuri rezistente (epoxii, clor-cauciuc etc.).

După toate acestea, ar fi greu să nu recunoaștem că pe porțile larg deschise ale Șantierului naval Galați pătrunde nestăvilită tehnica nouă, tehnica zilelor noastre cu minunile ei.

Departe, pe ape...

Nu sînt decît 4 ani — amînteam mai sus — de cînd Șantierul naval Galați a trecut la construirea cargoului de 4.500 tone dw. Dar în acești 4 ani s-au născut în tehnica dirijării navelor și a agregatelor lor sisteme și procedee noi, au apărut, pe de altă parte, o seamă de produse noi ale industriei chimice și ale industriei materialelor de construcții cu aplicații largi în industria construcțiilor de nave. Să le ignore oare constructorii și proiectanții noștri de nave ? Faptele dovedesc contrariul. Astfel au fost asimilate la cargou (ca și la motonavă de altfel) sisteme moderne de telecomandă-semnalizare-control instalate la timonerie. Un sistem nou de închidere-deschidere la magaziile de mărfuri ale cargoului cu capace metalice acționate de vinciuri face ca în prezent manevra de închidere-deschidere să dureze doar 5 minute în loc de 6 ore. Un sistem nou de ventilație în magaziile pentru mărfuri perisabile permite acum transportul acestora pe mările tropicale, fără primejdie de alterare. S-au adoptat soluții moderne pentru manevrarea bărcilor de salvare. O seamă de mecanisme ce se fabrică în țară le-au înlocuit cu succes pe cele din import. Produse chimice noi ca ampora, folosită ca izolant pe vas, melamina, policlorura de vinil, și multe altele contribuie la aspectul plăcut al încăperilor din interiorul navei : cabine, sufragerie etc.

★

Departe, pe ape, nave românești spintecă valurile mărilor și oceanelor. Ele poartă nu numai nostalgice doruri de patrie ci și munca plină de abnegație, gîndirea tehnică cutezătoare a constructorilor de nave ai uneia din cetățile industriei noastre socialiste.

A. PETRUȚ
Fotografii de S. STEINER

HETATA
SIROPURI

Cîteva sugestii pentru o bancă de parc, un chioşc de ziare, un tonet pentru vînzarea covrigilor şi unul pentru flori.

Frumosul şi viaţa cotidiană

MOBILIERUL STRĂZII

V-aţi gîndit vreodată ce loc important ocupă strada în viaţa de fiecare zi a cetăţeanului? Trecem pe străzile oraşului pentru treburi, pentru cumpărături dar şi pentru simpla plăcere a plimbării. Viaţa unui oraş pulsează pe străzile lui. Cine nu-şi cuprinde cîteodată în program şi trecerea prin faţa vitrinelor de pe Calea Victoriei sau o raită pe bulevarde, pentru a vedea ce mai e nou sau pentru a savura animaţia şi a „vedea lume"?

Un chioşc la care aţi cumpărat, desigur, cîteodată vreo revistă: situat în inima Bucureştiului, vizavi de cinematograful „Patria", el atrage atenţia prin linia sa modernă, elegantă (fotografia de sus). O soluţie civilizată pentru vînzarea biletelor de Loto-Pronosport (fotografia din stînga jos).
Lîngă Arcul de Triumf, un frumos chioşc de răcoritoare construit din mase plastice, oţel şi sticlă (fotografia din dreapta jos).

Din toate elementele ce formează cadrul forfotei veşnic schimbătoare a străzii sînt unele pe lîngă care trecem zilnic, fără să le observăm, aşa cum nu mai acordăm atenţie mobilei obişnuite din locuinţa noastră. Şi totuşi ce ar fi locuinţa fără mobilă? Ce ar fi strada fără „mobila" ei? Acea mobilă a străzii formată din zeci de piese mici sau mari, necesare sau numai decorative, atractive sau voit neînsemnate, mai noi sau învechite, care toate contribuie la aspectul oraşului.

Ce înţelegem prin termenul „mobilierul străzii"?

Piese de mobilă stradală sînt felinarul şi cutia pentru hîrtii, chioşcul de ziare şi standul de Loto-Pronosport, cabina de telefon şi banca din parc. Tot mobilier de stradă se poate numai panoul de afişaj ori jardinierele de pe străzile Braşovului.

Fiecare dintre aceste elemente îşi are rostul lui. Este plăcut să poţi afla la îndemînă, literalmente pe trotuar, o îngheţată, un covrig, sirop sau ţigări după cum este tot atît de plăcut ca în locurile potrivite să dai de o bancă sau de un umbrar. Ai vrea ca toate acestea să fie frumoase, adecvate locului şi scopului, făcute într-un spirit contemporan, în forme moderne, din materiale atractive.

Sînt frumoase noile staţii de benzină, cu aparate lăcuite şi acoperiş din material plastic translucid. Noile chioşcuri de răcoritoare de la Arcul de Triumf şi din Piaţa Sf. Gheorghe, strălucitoare prin metalul, sticla şi materialele plastice din care sînt făcute, sînt plăcute ochilor şi practice la servit. Au apărut şi cîteva tipuri noi de standuri de loto — agreabile şi practice. Trecătorii se opresc cu plăcere să cerceteze fotografiile expuse pe panourile moderne din colţul universităţii bucureştene.

Am dori ca toate chioşcurile sau standurile să fie tot atît de îngrijite şi frumoase. Cutiile plicticoase, vopsite în cenuşiu,

Arh. Vasile RADO

(Continuare în pag. 8)

ale vînzătorilor de înghețată, ar putea fi colorate mai vesel ; în locul lăzilor de lemn ale vînzătorilor de covrigi ne-ar place să vedem o piesă modernă din metal și sticlă, iar în locul tarabelor de ziare și cărți, niște standuri vitrate, strălucitoare.

Ne-am obișnuit să aruncăm biletele de tramvai în cutiile de tablă fixate pe stîlpi. Cutiile sînt practice și bune, dar dacă ar fi mai bine finisate și altfel colorate, ar putea fi și frumoase.

Nu ne este indiferentă nici așezarea diferitelor elemente de mobilier stradal. Un chioșc pe trotuar poate, de exemplu, să stînjenească circulația sau perspectiva străzii. În București, pe bd. Republicii, între str. Ion Vidu și Universitate se găsesc 11 standuri diferite — de ziare, de înghețată, tutun, covrigi și răcoritoare. Unele mai reușite, altele vechi și urîte. Chiar dacă ar fi toate frumoase, așa cum stau alăturate nu pot să nu creeze un aspect de bazar improvizat.

Ne-ar place să vedem și în alte orașe din țară jardiniere de genul celor de la Brașov și Predeal.

Plasarea panourilor de afișaj la unele stații de tramvai sau autobuz mai înveselește așteptarea și răspunde unor necesități reale de informare. Din păcate se mai așază panouri și în locuri nepotrivite, închizînd perspectiva străzii.

Acțiunea pornită de unele organe (C.S.C.A.S., Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerul Comerțului ș.a.) pentru reînnoirea și înfrumusețarea elementelor de mobilier stradal ar trebui sprijinită de organele locale prin alegerea cu grijă a amplasamentelor și o exigență înaltă față de aspectul și calitatea elementelor. Ar trebui acordată o grijă mai mare întreținerii lor. Înlocuirea în fiecare an a umbrelelor sau perdelelor de pînză la chioșcurile de înghețată, răcoritoare sau la scaunele lustragiilor — ca și un strat de vopsea, cînd se simte nevoia — pot suplini un timp oarecare noile modele și materiale.

Să umblăm cu ochii deschiși pe străzile orașelor și pe aleile parcurilor. Vom găsi satisfacții estetice și, poate, nu o dată vom putea oferi sugestii pentru înfrumusețarea străzii pe care trecem zilnic sau a parcului în care ne destindem după-amiezile.

Arh. Vasile RADO
Desenele autorului
Fotografii de Traian Prosan

Și cîteva neplăcute elemente de mobilier stradal. Două, în plin centru, acolo unde bd. Bălcescu se întretaie cu bd. Republicii : un chioșc de ziare ca o cutie prost alcătuită (foto 1) ; un tonet de covrigi de la care nu te prea îndeamnă inima să cumperi (foto 2) ; și la una din intrările în parcul Herăstrău, un chioșc așezat literalmente de lăzi cu sticle goale (foto 3).

XX 1944 1964 OAMENI AI ZILELOR NOASTRE

INCURSIUNE ÎNTR-UN ALBUM DE FAMILIE

Într-o intenționată „poză matură", doi tineri zîmbesc stîngaci aparatului fotografic. Ea și-a împodobit părul cu o coroniță de flori ; el poartă o cravată (poate chiar prima).

— Tata și mama. Acum douăzeci de ani... — ne dă explicații Constantin, fiul.

Iar tatăl și mama, confruntîndu-și reciproc chipurile (cu douăzeci de ani mai în vîrstă !) par a investiga, undeva în străfunduri, amintiri din tinerețe.

Dar nu numai atît. Fotografia răscolește acele lirice trăiri ale adolescenței pe care, oricît s-ar osteni timpul, omul le duce mereu cu sine.

— Ne iubeam și totuși am stat în cumpănă... Dorința fiecăruia de a ne închega un cămin nu se împăca cu vremurile prin care treceam, cu războiul.

Pînă la urmă, în toamna anului 1944, într-o carte de imobil a unei case de la marginea Bucureștiului se consemna lapidar începutul de drum : „Alexandru Bob, gravor, soț, și Vasilica Bob, muncitoare, soție, stau în gazdă la..."

① O familie de țărani obișnuită din anii dinaintea Eliberării: nevoiașă și strivită de greutăți. Din mijlocul ei a plecat la oraș, pentru a „căuta ceva de lucru", tînărul Alexandru.
② Pe străzile Bucureștiului, în anii de ucenicie. „Vă rog zîmbiți!"—a cerut fotograful. Dar, e greu să-ți confecționezi o figură veselă după 10 ore de lucru și umilințe petrecute în fabrica patronului.
③ Ani la rînd tinerii Alexandru și Vasilica au stat în cumpănă: „Să se ia sau nu". Abia în toamna anului 1944 dorința sinceră de a avea un cămin a putut deveni o realitate.
④ Se pare că meseria meticuloasă de gravor, exercitată vreme de 24 ani, a imprimat pe chipul tovarășului Bob o anumită severitate.
⑤ În albumul familiei Bob, cele mai multe poze îl reprezintă pe tînărul Constantin. Reproducem două dintre ele: în prima îl vedem în mijlocul colegilor pionieri...
⑥ ...în cea de-a doua, adolescentul Constantin se află împreună cu cîțiva colegi de clasă. Două fotografii care anticipează un nou album de familie în care tînărul Bob dorește să introducă cît mai multe fotografii despre viitorul „inginer" Bob. Un vis realizabil pentru orice tînăr al generației sale.

2

3

4

5

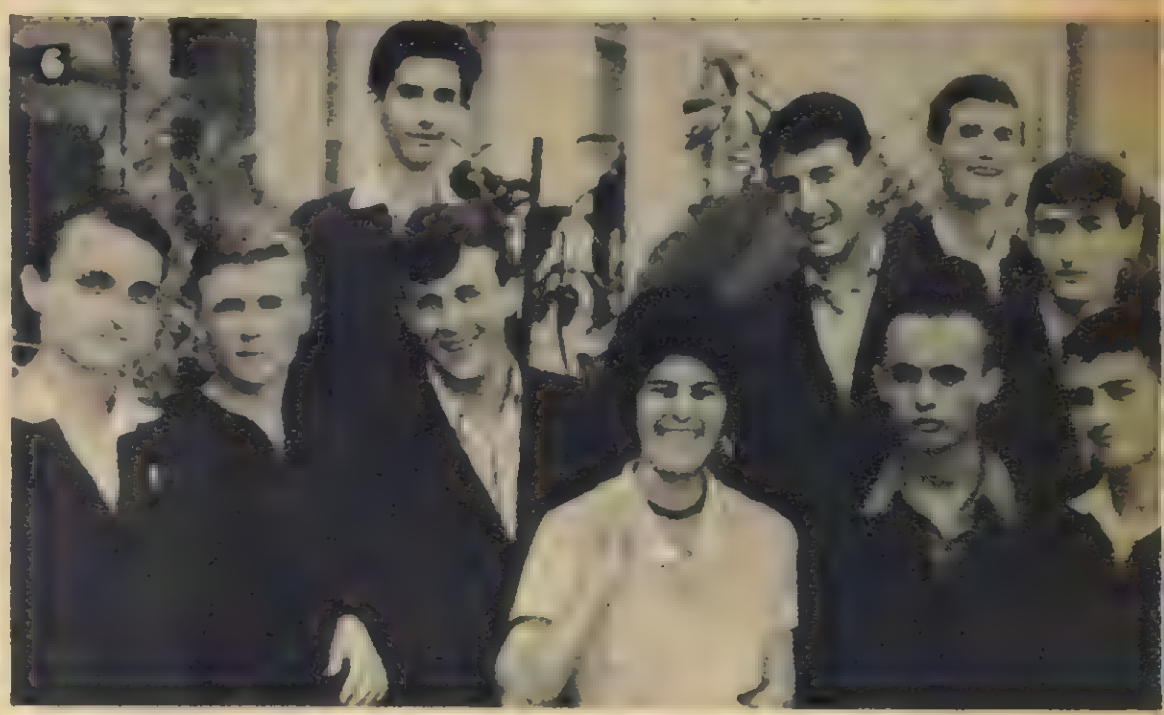
6

Casa de pe strada Mărgeanului, nevrednică de peliculă, nu și-a aflat locul în albumul de fotografii al familiei. În schimb, o amintire nostimă îi reînvie imaginea. Mama povestește cum, după cinci ani de la căsătorie, primind în cartierul Ferentari apartamentul confortabil în care locuiesc și azi, dumnealui, neștiutorul Constantin (pe-atunci numai de trei ani), plîngea după „casa lor" cu... prispă.

Iar ca o replică, cu aceeași intenție hazlie, tatăl reproduce întrebarea cu care, la rîndu-i, „dumneaei", soția, parcă ezita să se mute la bloc:

— Cînd și cu ce crezi c-o să ne umplem camerele?

Dar, cu timpul, și unul și altul au văzut cum se încheagă un cămin plăcut. Fiindcă, pe nesimțite, punîndu-și laolaltă salariile, întîi și-au mobilat dormitorul, apoi și-au putut primi oaspeții în sufragerie; mai tîrziu — cînd și-au dorit frigider, radio, televizor — le-au putut avea, cu înțelegere și chibzuială de gospodari, pe toate.

Albumul familiei gravorului Bob a urmărit îndeaproape bucuriile familiei, pe care le-a întipărit în acea autentică expresie a fotografiei. În el sînt prezente chiar și imaginile veselelor petreceri, prilejuite de un eveniment sau altul, după cum promptele vizite ale oaspetelui de fiecare an al micului Bob — darnicul „Gerilă" — însoțesc și ele drumul copilăriei. Numai pozele de lucru (tatii îi place să-și facă din cînd în cînd asemenea fotografii) au rămas, am spune, aceleași. Fotografiile din album dezvăluie și acea migăloasă îndeletnicire a gravurii, aflată undeva la hotarul dintre meserie și artă, de la care Alexandru Bob nu s-a desprins niciodată. Cei 24 de ani de meserie au imprimat chipului și firii gravorului o anumită severitate.

Dar, aceleași trăsături sobre dezvăluie și o fire optimistă. Mărturie sînt fotografiile din timpul concediilor petrecute la mare sau în liniștea munților. Familia toată, mama, tatăl, băiatul, aleargă cu mingea; Bob „cel mare" s-a deghizat într-un grav marinar, spre amuzamentul copios al lui Bob „cel mic", iar jocul de-a v-ați ascunselea, după colțuri de stîncă, este o distracție egal gustată.

★

În albumul familiei, cele mai multe fotografii sînt ale băiatului. Ele îi înfățișează metamorfoza, de la mersul șovăitor, la ipostaza de „fluturaș" (elevul cu șorțuleț și fundă din primul an de școală) și apoi, an de an, mai departe, pînă la mina voit gravă a adolescenței.

Fel de fel de fotografii. Făcute — multe — la întîmplare: într-o excursie, la o plimbare, în clasă sau la joacă... Altele însă au o intenție. Urmăresc o evoluție care nu scapă niciodată mamei grijulii. „Fluturașul" din primul an de învățătură a fost fotografiat în fața unei impunătoare clădiri de școală. Mama a dorit să imortalizeze coincidența: fiul ei, ca și școala din noul cartier Ferentari, se aflau în acea toamnă la începutul carierei. Premiile de la sfîrșit de an, micile banchete care încheiau vechile etape ale învățăturii și inaugurau totodată altele noi, și-au ocupat, pe rînd, locul lor în album. Și chiar anul trecut, cînd Constantin a terminat clasa a IX-a, mama l-a îndemnat să-și facă o fotografie cu toți colegii. De acum, fiecare, potrivit aptitudinilor, îmbrățișa studiul științelor reale sau al celor moderne. El, Constantin, a ales fără rezerve știința. Mamei i s-a părut că se afla la vîrsta hotărîrilor mature; că aceasta înseamnă poate primul pas pe calea ingineriei.

...Iată și fotografia de pe ultima pagină a albumului. Alături de ea, proiectați pe verdele unor arbuști abia înmuguriți, un băiat sfios, cu față prelungă, cu ochelari, alături de o fată în uniformă albastră, zîmbesc.

— ???

— Eu și cu o colegă!

Trecem discreți peste explicația grăbită. Dar, fără să vrem, gîndul parcă anticipează începutul unui alt album de familie.

Cornelia SIMIONESCU

CARTEA

G. CĂLINESCU:

„VIAŢA LUI MIHAI EMINESCU"

Împlinirea a 75 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu a provocat o supraconcentrare şi o mobilizare generală a atenţiei tuturor oamenilor de cultură asupra vieţii şi operei marelui nostru poet. Cu acest prilej a ieşit încă o dată la iveală că Eminescu este, printre toţi oamenii excepţionali născuţi de poporul nostru, acela despre care s-a scris cel mai mult, şi despre care, fără îndoială, se va mai scrie, pînă într-un viitor foarte îndepărtat, din ce în ce mai mult. Bibliografia cercetărilor eminesciene este uriaşă, avem astăzi istorici şi critici literari specializaţi în această direcţie, avem, fără nici o exagerare, o adevărată ştiinţă a operei lui Mihai Eminescu — o eminescologie care cuprinde pagini deosebit de valoroase şi în al cărei domeniu sînt prezenţi cei mai eminenţi reprezentanţi ai esteticii, istoriei şi criticii noastre literare.

Aşa fiind, progresele în eminescologie sînt neîncetate, în timp ce comparaţia lucrărilor de specialitate se face la un nivel din ce în ce mai înalt : o lucrare pe care, în acest domeniu, o putem considera de vîrf, este implicit o lucrare, o operă de pisc, căci ea se înalţă peste vîrfuri foarte înalte. O asemenea operă este **Viaţa lui Eminescu,** recent apărută în cea de-a patra ediţie, tocmai în preajma comemorării morţii poetului : o operă de pisc — fără îndoială piscul creaţiei eminescologice pînă la ora actuală.

Prima ediţie a cărţii a apărut acum treizeci de ani. Cartea a fost considerată, atunci, nu numai ca dovada incontestabilă a afirmării unei puternice personalităţi a istoriei şi criticii literare, dar şi ca opera deschizătoare a unui nou drum în domeniul criticii şi istoriei literare. Cînd a apărut **Viaţa lui Mihai Eminescu,** G. Călinescu nu era un necunoscut, departe de aşa ceva. Deşi încă foarte tînăr, el aducea în critica literară, practicată consecvent sub forma criticii de presă, o notă de ascuţită originalitate, acel sunet nou care îndreptăţeşte speranţa şi aşteptarea nerăbdătoare a cititorului. De atunci, el a împlinit toate speranţele şi promisiunile, arătînd în acelaşi timp că, o dată cu maturitatea, capacităţile sale cuprind noi domenii de creaţie — proza beletristică, dramaturgia şi gazetăria — mai toate domeniile în care se munceşte cu condeiul. În fiecare, Călinescu este titularul unor opere masive, de o valoare nepreţuită pentru literatura noastră.

Viaţa lui Mihai Eminescu — căci de la ea am pornit — avea însă să dezvăluie calitatea cea mai originală a scrisului şi a capacităţii de creaţie călinesciană, sinteza desăvîrşită a istoriei cu evocarea, a erudiţiei cu viaţa, a stilului critic cu stilul literar. Povestirea vieţii zbuciumate şi nefericite a lui Mihai Eminescu este de o rigoare documentară absolută şi este suma şi sistematizarea întregii documentări cunoscute pînă atunci, şi necunoscute. Biografia spirituală a poetului — dinamica intelectuală, sursele gîndirii filozofice şi modelarea lor continuă în procesul constituirii unei concepţii de viaţă, structura psihologică şi frămîntarea morală — este sprijinită în desfăşurarea ei, atît în traiectoria generală cît şi în minuta infinitezimală — pe cea mai strictă declaraţie şi implicaţie a textelor, pe analiza cea mai aprofundată şi cea mai stringentă, scriitorul dovedind chiar, tendinţa spre o rezervă prudentă, atunci cînd ultima consecinţă a argumentării nu poate fi însoţită de certificarea unui text într-un tot explicit. De la Ipoteşti la Cernăuţi, apoi la Viena, de la Viena la Iaşi, la Vaslui, şi apoi la Bucureşti ; de la Titu Maiorescu la Veronica Micle, de la aceasta la Caragiale, Creangă şi Slavici, de la Universitatea din Iaşi la „Borta Rece", de la „Junimea" la „Timpul" — fondul şi atmosfera socială a existenţei lui Eminescu sînt urmărite cu o sete de precizie, cu o căutare a detaliului, care dau cititorului, o dată cu imaginea de mare complexitate a vieţii intelectuale şi politice a epocii, ideea exactă a enormei munci de cunoaştere depusă de către autor dincolo de domeniul strict — el însuşi atît de întins şi de stufos — al biografiei, operei şi activităţii publice a poetului.

Biografia lui Eminescu era acum treizeci de ani, cînd a apărut cartea, dar este mai cu seamă astăzi, destul de binecunoscută oricărui om de la noi, de cultură medie. Dar **Viaţa lui Eminescu** se citeşte cu senzaţia de necunoscut, de înnoit, cu care se citeşte un roman, cu acea senzaţie de curiozitate pasionată care este partea cea mai bună a lecturii, şi nota cea mai bună a unei cărţi, acea senzaţie care îl face pe cititor să se întrebe, cînd află că infamul Petrino pune la cale o candidă înscenare judiciară împotriva lui Eminescu, scos din slujba de bibliotecar al universităţii ieşene : ce se va mai întîmpla cu acest biet poet, de aci înainte ? — ca şi cînd pînă atunci n-ar fi ştiut, şi n-ar fi avut de unde să afle, că poetul va deveni revizor şcolar, că va lucra în redacţia „Timpului" şi că se va săvîrşi în zorii unei zile de iunie, în spitalul doctorului Şuţu din Bucureşti. Un roman fără strop de ficţiune, iată ce este **Viaţa lui Eminescu,** prin enorma emoţie a ideilor, prin neîntrecuta artă portretistică, prin forţa evocatoare de epoci, de oameni şi de atmosferă.

Dacă ne imaginăm un om care nu ştie absolut nimic despre Eminescu, şi care citeşte cartea lui G. Călinescu, putem afirma că după ultima pagină, acest om cunoaşte tot ceea ce este esenţial despre viaţa şi opera lui, şi cunoaşte, în plus, omul, omul viu care a fost marele nostru poet.

Cînd a apărut **Viaţa lui Eminescu,** G. Călinescu era un om foarte tînăr. Dar cartea era de maturitate, şi dovada e că, după treizeci de ani, în care Călinescu n-a încetat să se concentreze asupra operei eminesciene, el nu a avut de făcut, la o nouă ediţie, nici o modificare importantă : un adaos de informaţie, poate, ici-colo, întărirea cîte unui accent, pentru consolidarea axului realist şi materialist al interpretării generale a fenomenului.

Viaţa lui Eminescu a fost, deci, cîndva, cartea de maturitate a unui scriitor şi a unui critic literar foarte tînăr. Astăzi, se vede mult mai clar că biografia marelui nostru poet, scrisă de G. Călinescu, este o operă de maturitate a însăşi eminescologiei noastre, şi chiar a literaturii noastre.

Radu POPESCU

Aspect din Opole; în planul al doilea se vede turnul vechii primării.

Pe şantierul uzinei petrochimice ce se construieşte la Blachownia Slaska, voievodatul Opole.

NOTE DE DRUM DIN POLONIA

ÎN VIZITĂ LA OPOLE

În urmă cu mai puțin de douăzeci de ani, de-aș fi călătorit prin ținuturile apusene ale Poloniei, la Opole n-aș fi avut de mers decît ca să aflu o imagine — încă una — a devastărilor din război. Aș fi întîlnit, în 1945, ruinele unei așezări urbane nimicite aproape în întregime și, printre dărîmături, nu mai mult de două-trei sute dintre supraviețuitorii dezastrului.

N-am fost însă atunci în Silezia inferioară, ci de curînd. Opole, orașul polonez, m-a întîmpinat surîzător și grațios în lumina blîndă a începutului de vară. Urmele prăpădului nu le-am mai văzut ; casele și podurile peste Oder erau reconstruite ; în apele fluviului se oglindea calmă verdeața răchițelor și a sălciilor plîngătoare ; pe pavelele lucii ale străzilor goneau automobile ; către cerul argintiu împungeau coșurile cîtorva noi întreprinderi ; turnul vechii primării, sugerînd campanilele unui oraș italian, saluta din mijlocul edificiilor vechi și al străduțelor înguste imaginea contemporană a orașului.

N-am știință dacă itinerariile întreprinderii de turism poloneze „Orbis" cuprind și Opole, oraș cu 65.000 de locuitori. Cert e însă că popasul aici, măcar de-o zi, nu poate fi decît util oricui. Nu numai pentru cunoașterea forței constructive manifestate de poporul Poloniei populare în cei 20 de ani ce s-au scurs din iulie 1944, nu numai pentru înțelegerea felului în care au fost rezolvate grelele probleme ridicate de consecințele materiale și morale ale războiului, ci și pentru cercetarea unor vestigii prețioase ale istoriei zbuciumate a poporului polonez, pentru cunoașterea, în existența unui mic oraș a sensurilor dezvoltării socialiste.

În vechiul dom gotic al mănăstirii franciscane din Opole, întemeiată la numai cincizeci de ani după moartea sfîntului Francisc de Assisi, se află patru morminte din capela numită a Sfintei Anna care i-au îngrijorat foarte pe naziști. În cumplita lor dorință de-a strivi orice semn, orice manifestare a conștiinței naționale poloneze, orice mărturie a vechimii polonezilor în aceste locuri, au ferecat capela și au aruncat statuile de pe sarcofage. Ce iritare anume au putut stîrni chipurile cioplite în piatră ? Pe cine reprezintă ele ? Citim numele scrise la picioarele cavalerilor bărboși și ale unei domnițe : Bolko I, Bolko II, Bolko III și Anna. Cu toții au trăit în veacul al XIV-lea. Și toți cei trei Bolko — duci de Opole — au fost descendenții marii familii a Piaștilor, cea dintîi dompitoare în regatul feudal polonez întemeiat în secolul al X-lea.

În vremea lor, orașul, mai vechi chiar decît dînșii (opolanii — se spune că erau membrii unui trib slav statornicit în Silezia), a cunoscut o remarcabilă înflorire datorită așezării sale prielnice pe Oder, la răscrucea marilor drumuri din acea parte a lumii. Împotriva acestei tradiții a Piaștilor, împotriva puterii lor de a evoca trecutul polonez al locurilor, a fost săvîrșită sălbatica devastare și încercarea de-a zdrobi frumoasele statui din marmură cioplite în veacul al XIV-lea. Era o manifestare a barbariei naziste care se integra în contextul întregii acțiuni represive îndreptate împotriva fiilor poporului polonez, întemnițați, deportați și uciși. Deasupra tuturor silniciilor, biruitor a fost însă poporul. Drept care Piaștii și-au regăsit odihna în catedrala din Opole.

Orașul, al cărui suflet n-a putut fi stîrvit, orașul care a fost distrus, incendiat, minat, a renăscut ! Zecile de mii de oameni care au venit în orașul și-n regiunea Opole depopulate și devastate — fiecare din altă parte a Poloniei, fiecare cu alte obiceiuri și alte deprinderi — au prins rădăcini trainice, sudînd unitatea morală care constituie pentru „opolanii" contemporani una dintre cele mai mari biruințe. În oraș s-au reclădit una cîte una, în forma lor originală, casele din Piața veche, cele de pe strada Cracoviei, datînd din evul mediu, multe din casele care împlinesc Piața Libertății. S-a reclădit vechiul dom gotic și vechea primărie, s-au refăcut parcurile, și au prins a se ridica, moderne, noile cartiere. Muncitorii au repus în funcțiune marea fabrică de ciment din Opole, au clădit fabrica de materiale de protecție contra incendiilor, au clădit edificiile orașului nou : școli, spitale, policlinici, un stadion, cinematografe. Opole, orașul care la sfîrșitul războiului avea 200-300 de locuitori, se mîndrește astăzi cu așezămintele sale de cultură, cu Școala de pedagogie, cu o filială a Politehnicii sileziene, cu muzeul, cu asociațiile culturale care desfășoară o rodnică și bogată activitate.

S-au reclădit, în același ritm, sălile și așezările din jur. S-au refăcut drumurile și podurile, au primit semințe roditoare mii de hectare care fuseseră minate, s-a refăcut parcul de vite, s-au ridicat noi întreprinderi industriale care asigură o mare parte din totalul producției de ciment a Poloniei, 50% din totalul producției de îngrășăminte azotoase și 30% din producția de var.

Centrul unei regiuni agricole care reprezintă trei la sută din suprafața cultivată a Poloniei, Opole este astăzi, pentru cine-l cunoaște, nu numai un oraș frumos, împodobit cu verdeață ci, mai ales, un oraș a cărui dezvoltare exprimă intensa operă de edificare desfășurată în Polonia în cele două decenii de la eliberare, patriotismul înflăcărat și entuziasmul poporului liber, constructor al socialismului.

Virgil BĂNCIULESCU

Oderul, care străbate orașul Opole, este o importantă cale de transport între Silezia și portul Szczecin.

Liviu Ciulei, regizorul filmului „Pădurea spînzuraților" și interpret al personajului Klapka.

SCURTĂ PREFAȚĂ LA FILMUL

„Pădurea spînzuraților"

În toamna anului trecut a început a doua viață a lui Apostol Bologa — cea cinematografică. Cartea lui Liviu Rebreanu a găsit în persoana scriitorului Titus Popovici mult mai mult decît un corect ilustrator pentru ecran. Eroii clasicului roman și-au păstrat în scenariu densitatea, substanța pe care-o aveau în carte. Titus Popovici a știut, în același timp, fără să „modernizeze" (în sensul îngust al cuvîntului), să dea unghiul de vedere al contemporanului asupra celor întîmplate, să condamne tot ce era șubred într-o lume din care lipseau marile idealuri.

De la execuția cehului Svoboda pînă în momentul propriei sale execuții, Bologa străbate calea ce duce la adevăr și înțelegere, cale ce presupune nenumărate oscilații, ezitări, căutări sterile. Pentru a surprinde această zbatere a lui Bologa între întuneric și lumină, Titus Popovici și regizorul filmului, Liviu Ciulei, au întreprins un atent și îndelungat sondaj psihologic.

Trebuie să ne așteptăm oare, ca o dată cu terminarea filmărilor să urmărim o peliculă psihologistă? Fără îndoială că nu. Dar Ciulei se grăbește să facă o precizare: „Nu vreau să fac un film zgomotos" (sublinierea aceasta a regizorului vrea să însemne că războiul va ocupa în film numai acel loc necesar pentru întregirea atmosferei, că el nu va copleși, la modul strident și neconvingător, evoluția personajelor).

La „Pădurea spînzuraților" Ciulei nu este doar cel care „pune în scenă". Dacă lîngă operatorul șef Ovidiu Gologan îl întîlnim mereu pe regizorul Ciulei, în decor, față-n față cu reflectoarele și camera de luat vederi, îl aflăm pe actorul Ciulei — interpret al lui Klapka.

Ciulei regizorul n-are nimic dintr-un improvizator. Decupajul de aproape 200 de file e plin de însemnări, paranteze și de semne. La filmare, regizorul pune unele accente noi (ce țin mai ales de interpretarea actoricească), dar nu modifică o concepție bine stabilită inițial.

În echipa filmului „Pădurea spînzuraților" e instaurat spiritul unei colaborări vrednice, creatoare, la care contribuie toate sectoarele. Alături de realizatorul principal se află mereu colaboratorii săi apropiați, secundul pentru regie (Silviu Dimitrovici) sau cel pentru imagine (Alexandru David). Străduința pentru calitate e continuu prezentă. L-am urmărit pe regizor pe un platou amenajat în aer liber, în curtea unei case foarte vechi din comuna Prejmer (18-20 km depărtare de Brașov). O bună bucată de timp și-a petrecut-o verificînd, împreună cu Ovidiu Gologan, intensitatea luminii. Cînd travlingul fusese la rîndu-i instalat, au început repetițiile. În cadru se aflau doar două personaje: Apostol Bologa (jucat de Victor Rebengiuc) și Victor (în interpretarea lui Kiss Laszlo).

O dată, de cinci, de opt ori, Victor a intrat pe poartă cu desagii pe umăr, reîncepînd, de fiecare dată, conversația cu Bologa. „Mai multă simplitate, mai conversativ" — a spus la una din aceste întreruperi regizorul. Soarele trecuse de mult de miezul zilei cînd regizorul a dat tradiționala comandă „motor", și pelicula a înregistrat dialogul Bologa-Victor. La Prejmer filmările au continuat pînă după orele 12 din noapte (cadrele următoare avînd un singur personaj în plus: Ilona — interpretată de Ana Szeles).

De curînd echipa filmului „Pădurea spînzuraților" a părăsit Brașovul și s-a instalat, pentru realizarea ultimelor interioare, pe platourile de la Buftea. Aici, Liviu Ciulei, Victor Rebengiuc și întreg colectivul care îi înconjoară cu dragoste și energie se străduiesc să ducă cu succes la capăt — în fața camerei de luat vederi — tragica poveste a lui Apostol Bologa.

Al. RACOVICEANU

Ana Száles în rolul Ilonei.

Bologa (Victor Rebengiuc) și Klapka (Liviu Ciulei) într-o scenă plină de tensiune dramatică.

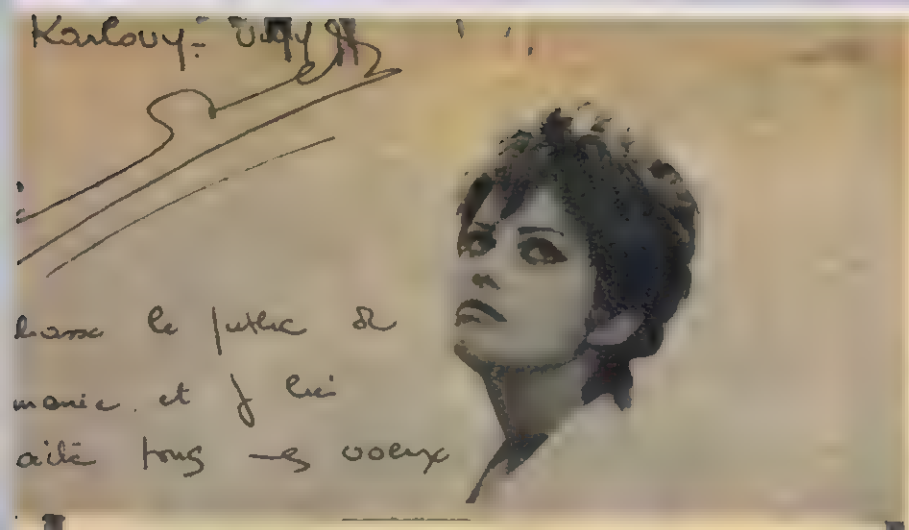

Karlovy Vary sub lumina reflectoarelor

— Doamnelor și domnilor, la Karlovy Vary plouă. Deci, festivalul poate începe.

Este prima fază din anecdotica celui de-al 14-lea Festival internațional al filmului început acum 14 zile în R. S. Cehoslovacă. Iar mîine, duminică, la ceasurile 21,30 ora locală, focul reflectoarelor se va aprinde pentru ultima oară, luminînd pe laureații competiției atît de viu disputată la această ediție, pe care amatorii de statistici au și convertit-o în cifre pentru a-i stabili amploarea : totalul peliculei rulate în aceste două săptămîni se apropie de cifra lungimii ecuatorului, conferințele de presă și recepțiile au depășit cifra de 20, dezbaterile de la masa rotundă a tinerelor cinematografii din țările Asiei, Africii, Americii Latine și cele de la Tribuna liberă, asupra momentului actual al dezvoltării artei filmului, au durat aproximativ 100 de ore. Ca să nu mai vorbim de faptul că actrițele prezente au avut în mijlocul lor pe Betsy Blair, Claudia Cardinale, Dana Smutna, Anastasia Vertinskaia ș.a.m.d., ceea ce a ridicat neîndoielnic caracterul atractiv al festivalului.

Începînd cu „Străinul", film care a reprezentat cinematografia noastră și totodată pelicula care a săltat nivelul concursului în primele zile, comentarii pasionate s-au încins pe marginea filmului lui Bunuel („Jurnalul unei cameriste"), al celui al lui Comencini („Fata lui Bube"), ca și a filmelor „Omul cel mai bun" (S.U.A.) și „Vii și morți" (U.R.S.S.). Dintre filmele văzute, m-aș opri — în rîndurile de față — la pelicula lui Comencini, „La ragazza di Bube", despre care se fac pronosticuri extrem de favorabile și pe care însuși regizorul o caracterizează, atît la conferința de presă cît și în convorbirea pe care am avut-o mai tîrziu cu ei, drept „un film închinat fidelității sentimentelor".

„Romanul lui Cassola, care mi-a inspirat filmul — continua regizorul — oferă, pe fundalul social-politic frămîntat al Italiei de după război, o poveste de dragoste de o rară puritate. Forța ei emoțională provine din statornicia cu care Mara își așteaptă logodnicul care timp de 14 ani a fost lipsit de libertate. Am văzut în această întîmplare posibilitatea de a înfățișa una din marile potențe morale ale omului, și sînt fericit că publicul — cel italian în primul rînd — mi-a înțeles intențiile."

— Cînd v-a venit ideea de a încredința Claudiei Cardinale principalul rol feminin ?

— De la prima lectură a romanului, o dată cu ideea de a face un film după el.

Iat-o acum și pe Claudia în mijlocul gazetarilor. Vertiginoasa ei ascensiune (20 de filme în 7 ani) nu au făcut din ea tipul de stea care-și menține o cotă cît mai ridicată printr-o cît mai severă și dirijată inaccesibilitate. E simplă, comunicativă, amabilă.

— Îmi iubesc mult rolul din acest film — a declarat ea gazetarilor. Caracterul, personalitatea, feminitatea Marei m-au sedus de la început ; da, Mara e o adevărată fată toscană.

Seara tîrziu, după tradiționala întîlnire a vedetelor, deși extrem de obosită, Claudia Cardinale — care urma să se întoarcă a doua zi la Roma — a răspuns cu o deosebită amabilitate solicitării noastre, trimițînd cinefililor din țara noastră fotografia și autograful de mai jos : „Revistei Flacăra, de la Karlovy Vary. Îmbrățișez publicul din Romînia și-i adresez cele mai bune urări".

Cristian POPIȘTEANU
Karlovy Vary
Iulie, 1964

Eroul — o corabie

Emil Karewicz și Beata Tyszkiewicz într-o scenă din filmul polonez „Yokmok".

Chemarea romantică a mării, atmosfera febrilă a anilor de reconstrucție în Polonia postbelică, o intrigă vie și captivantă promit să polarizeze interesul publicului în jurul filmului realizat de regizorul Stanislaw Mozdzenski și intitulat „Yokmok".

Acest nume exotic aparține principalului „personaj" al filmului, o corabie cu pînze de proveniență suedeză eșuată în dreptul unui mic port pescăresc la Marea Baltică.

Războiul de-abia s-a terminat și pe teritoriile recuperate lipsește mîna de lucru, specialiștii sînt rari ca iarba de leac... Căpitanul portului, mai ieri militar și înainte de război agronom, nici măcar cu alfabetul Morse nu se prea descurcă. În port mai domnește haosul. Tineri fără lucru, demobilizați, mai zac prin cîrciumile de pe chei. Fără oameni calificați, cu greu s-ar putea reda portului viața de odinioară. În asemenea condiții se părea că bătrînului schooner „Yokmok" îi e dat să doarmă în veci pe bancul lui de nisip.

Și totuși un om, un necunoscut, vine într-o bună zi pe corabie și se instalează acolo împreună cu un puști, un orfan din Varșovia, căruia îi ține loc de tată. În jurul necunoscutului (interpretat de Emil Karewicz) se țese în curînd o rețea de suspiciuni și neîncredere. Aflăm că se numește Garlicki și că a fost înainte de război căpitan de marină. Pentru acest om, în care vede mai întîi de toate specialistul mult așteptat, șeful portului înfruntă dezaprobarea celor din jur. Îi încredințează lui Garlicki repararea unui remorcher. Rănile sufletești aduse de război au făcut din Garlicki un om morocănos, brutal uneori. Dar prilejul ce i se oferă de a se face util îi ajută să-și învingă mizantropia, să-și refacă viața. Dinamismul său îi mobilizează și pe tinerii cei mai recalcitranți precum și pe o tînără învățătoare (Beata Tyszkiewicz). În cele din urmă, îi vine și lui „Yokmok" rîndul să iasă în larg cu toate pînzele sus. Dar bătrînului nu-i este dat să navigheze multă vreme. Tocmai sfîrșitul tragic și eroic al schoonerului „Yokmok" va scoate la iveală nevinovăția căpitanului Garlicki într-un moment greu, cînd plana asupra lui bănuiala că ar fi complice cu o bandă de criminali.

Beneficiind de atuurile filmului de acțiune, „Yokmok" nu pierde nici valoarea investigației psihologice, dezvoltînd o temă de mare interes etic — aceea a încrederii în om.

A. R.

Aleksandra Slaska

Aleksandra Slaska în filmul „Pasagera".

Ne-a readus-o în memorie filmul „Pasagera", încununat recent la Cannes cu Premiul Fipresci. Dar Aleksandra Slaska e pentru noi o cunoștință veche. Primele filme poloneze de după război ne-au revelat chipul de o frumusețe romantică al unei tinere blonde, cu un temperament dramatic original.

Debutul și l-a făcut pe vremea cînd era încă studentă a școlii de artă dramatică din Cracovia, în filmul „Ultima etapă" de Wanda Jakubowska, prima mărturie cinematografică despre lagărul de la Auschwitz. Adevărata notorietate și-a cucerit-o însă cu rolul principal din filmul „Casa singuratică" și mai ales prin interpretarea de un lirism cuceritor dată Konstancjei Gladkowska în filmul „Tinerețea lui Chopin" de Aleksander Ford. Am revăzut-o apoi în rolul Fanchettei din „Familia Sonnenbruch", film realizat în R.D.G. după piesa lui Leon Kruczkowski, „Nemții" ; în „Cei cinci din strada Baraka" și în comedia „Autobuzul pleacă la ora 6,20", creații în care Aleksandra Slaska a desfășurat o gamă largă de însușiri actoricești.

După cîțiva ani de activitate consacrată în special scenei, Aleksandra Slaska a fost solicitată în anul 1961 de regizorul Andrzej Munk pentru un rol care îl amintea pe cel al debutului ei. „Pasagera" este o fostă supraveghetoare din lagărul de la Auschwitz care, în timpul unei excursii pe un transatlantic polonez, evocă amintirile din lagăr, încercînd să-și justifice față de propria ei conștiință acțiunile criminale. Meditație pe tema răspunderii și vinovăției, filmul neterminat al lui Munk îi oferă Aleksandrei Slaska cel mai bun rol al carierei sale cinematografice.

A. B.

„Ochii încercănați" — un film pentru Michèle Morgan

Cunoscut la noi mai mult ca actor de film, Robert Hossein se bucură în lumea ecranului francez de faima unui artist multilateral și neastîmpărat. Pe lîngă rolurile interpretate în filmele unor regizori ca Dassin, Allegret, el s-a făcut cunoscut ca dramaturg, regizor de teatru și de film. Cel mai recent film al său, „Ochii încercănați", pe care-l semnează în dubla calitate, de scenarist și realizator, a fost conceput, după mărturisirea sa, pentru a-i oferi actriței Michèle Morgan un rol pe măsura ei.

Filmările au loc în prezent în așezarea turistică Seefeld din Tirolul austriac. Localitatea urmează să devină în filmul lui Hossein teatrul unei puternice drame psihologice, nu lipsită de oarecare tensiune polițistă. Un industriaș, care trăise o viață foarte retrasă în mijlocul neîncrederii și antipatiei concetățenilor, e ucis în împrejurări misterioase. Curiozitatea localnicilor e accentuată de apariția unei femei care se pretinde văduva defunctului, refuzînd totodată fabuloasa moștenire ce-i revine. Un tînăr inginer care se interesează de soarta văduvei și o fată — cunoștință mai veche a industriașului — sînt celelalte personaje ale unei intrigi pline de neprevăzut. Robert Hossein și-a rezervat rolul inginerului.

E. RIND

Din noul ciclu Ciuleí-Rebenglúc, urmărit de ochiul atent al operatorului și al operatorului Ovidiu Gologan.

Michèle Morgan în noul său rol din filmul regizat de Robert Hossein.

HENRI MĂLINEANU

GICĂ PETRESCU

MAMAIA CÎNTĂ

MARGARETA PÎSLARU

CONSTANTIN DRĂGHICI

Nici n-ai intrat ca lumea între pereții smălțuiți cu azur ai Teatrului de vară „Ovidiu" și te și întîmpină cîntecele noi : prompt, „Electrecordul" a imprimat melodiile celui de-al II-lea Festival de muzică ușoară și acum discurile cu noile înregistrări răsună în fiecare seară, înainte de începerea concertelor.

Nu mai puțin operativi, melomanii au și „prins" cîntecele lansate cu numai cîteva seri în urmă ; din frînturile de melodii pe care le auzim pe plajă, în mașină sau pe stradă, distingem glasul muzicii ușoare care parcă vrea să ne spună : „Fiți atenți la forța mea de propagare, nu e de glumit cu ea".

Fără nici o exagerare, se poate spune că aici discuțiile au loc între două cîntece, înaintea unui cîntec sau după el. Reproducem cîteva din convorbirile purtate pe marginea festivalului, a unor melodii și a altor teme muzicale.

Compozitorul HENRI MĂLINEANU, artist emerit

— Dacă ar fi să dați o apreciere scurtă celor 24 de cîntece ale festivalului, care ar fi aceasta ?

— Sînt inspirate. Prin aceasta înțeleg că melodiile lansate în aceste seri au ceva de spus. Cred că multe dintre ele își vor lua zborul ca șlagăre. Demn de subliniat în ceea ce privește ansamblul celor 24 de cîntece mi se pare și echilibrul dintre bucățile lente și cele ritmate.

— Credeți în inspirație sau în căutarea îndelungată a melodiei ? Îmi amintesc că Gilbert Bécaud mărturisea că vestitul „Et maintenant" l-a scris în zece minute iar pentru „Jules" i-au trebuit doi ani ca să-l definitiveze. Ce părere aveți despre aceste extreme ?

— Nu neg rolul inspirației. O melodie poate să țîșnească în cîteva minute. Personal, cred însă că un cîntec trebuie să aibă răgazul de a germina în capul creatorului, dacă se poate spune așa. În general, de cîte ori vorbesc de inspirație, sînt tentat să mă gîndesc la cuvintele lui Goethe : „Dacă găsești fără să cauți, înseamnă că ai căutat fără să găsești". Desigur, sînt și excepții.

GICĂ PETRESCU artist emerit, membru în juriu

— Ce importanță atribuiți Festivalului de muzică ușoară ?

— Este nu numai un prilej de afirmare a muzicii ușoare românești, ci și un impuls dat creației noastre, căci festivalul oferă posibilități largi de depistare și apoi de lansare a celor mai bune melodii. Experiența anului trecut a dovedit-o cu prisosință.

— Cînd stați de vorbă cu tinerii cîntăreți, desigur, aveți unele recomandări de dat ?

— Le amintesc că trebuie să fie interpreți, nu numai cîntăreți. Să studieze arta scenei pentru a-și crea o personalitate care să fie a lor, nu împrumutată de la Modugno sau Dalida. Fără doar și poate, cîntărețul, mai bine zis interpretul, trebuie să cunoască toate ritmurile vremii, dar sînt un dușman declarat al copierii cîntăreților străini care au trecut pe la noi.

— Care sînt preocupările dv. actuale ?

— Sînt ocupat cu imprimarea unor cuplete satirice pe un disc microsion și a cîtorva melodii care-mi plac mult din proaspătul spectacol „Și băieții, și fetele".

MARGARETA PÎSLARU

— Cu ce gînduri ați venit la Mamaia ?

— Ce-și poate dori un cîntăreț, decît ca melodiile pe care le interpretează să aibă succes, să le audă cît mai repede fredonate de ascultători ? Ce-am mai adus cu mine ? Dragostea pentru melodia populară și, bineînțeles, dragostea mea pentru mare.

— Apariția dv. la televiziune, în calitate de cîntăreață de muzică populară a fost o întîmplare ? Cum v-ați apropiat de această muzică ?

— Îndrăgisem de mult melodiile noastre populare, mai ales pe cele ardelenești. Odată, la una din repetițiile piesei „Opera de 3 parale" în care Liviu Ciulei mi-a încredințat un rol, marea noastră cîntăreață Maria Tănase, pe care o cunoscusem atunci, m-a sfătuit să mă apropii de muzica populară. Am ascultat-o, dar n-am avut curajul să apar în public. Acum însă mi-am luat inima în dinți.

— Cînd vă place mai mult o melodie ? În momentul cînd o cîntați pentru prima oară sau după mai multe interpretări ?

— Nu mă plictisesc niciodată de un cîntec, ci, dimpotrivă, îl îndrăgesc o dată cu trecerea vremii, cînd melodia se așază în mine și îi descopăr noi nuanțe.

CONSTANTIN DRĂGHICI

— Cum vi se par cîntecele intrate anul acesta în concurs ?

— Sînt mult mai interesante decît cele pe care le-am cunoscut anul trecut ; mă refer aici la construcția lor melodică și armonică. În ceea ce privește textele, aduc o evidentă notă în plus de sinceritate, vorbesc mai direct și mai firesc sufletului, fără floricele de stil de mult veștejite.

— Dintre melodiile interpretate, v-ar place să fiți autorul vreuneia ?

— Poate. Sincer vorbind, mi-ar place să fiu interpretul propriilor mele cîntece. Deocamdată însă...

— Cum vă imaginați cîntărețul de muzică ușoară ideal ?

— Să aibă vocea lui Claudio Villa și să interpreteze ca Aznavour... Cîntărețul meu preferat rămîne însă tot acesta din urmă.

— Știți, probabil, că Aznavour obișnuiește să spună că fumează țigări franțuzești, interpretează melodii franțuzești dar nu este indiferent nici în fața unor cîntece străine, numai că este foarte pretențios cu ele. Aș vrea să vă întreb după ce criterii (sau pretenții) vă alegeți cîntecele străine ?

— Aceleași după care mi le aleg și pe cele românești : mă opresc asupra melodiilor care-mi dau posibilitatea ca, atunci cînd le interpretez, să fiu crezut, nu admirat.

Interviuri luate de
Magda MIHĂILESCU
Fotografii de Traian PROSAN

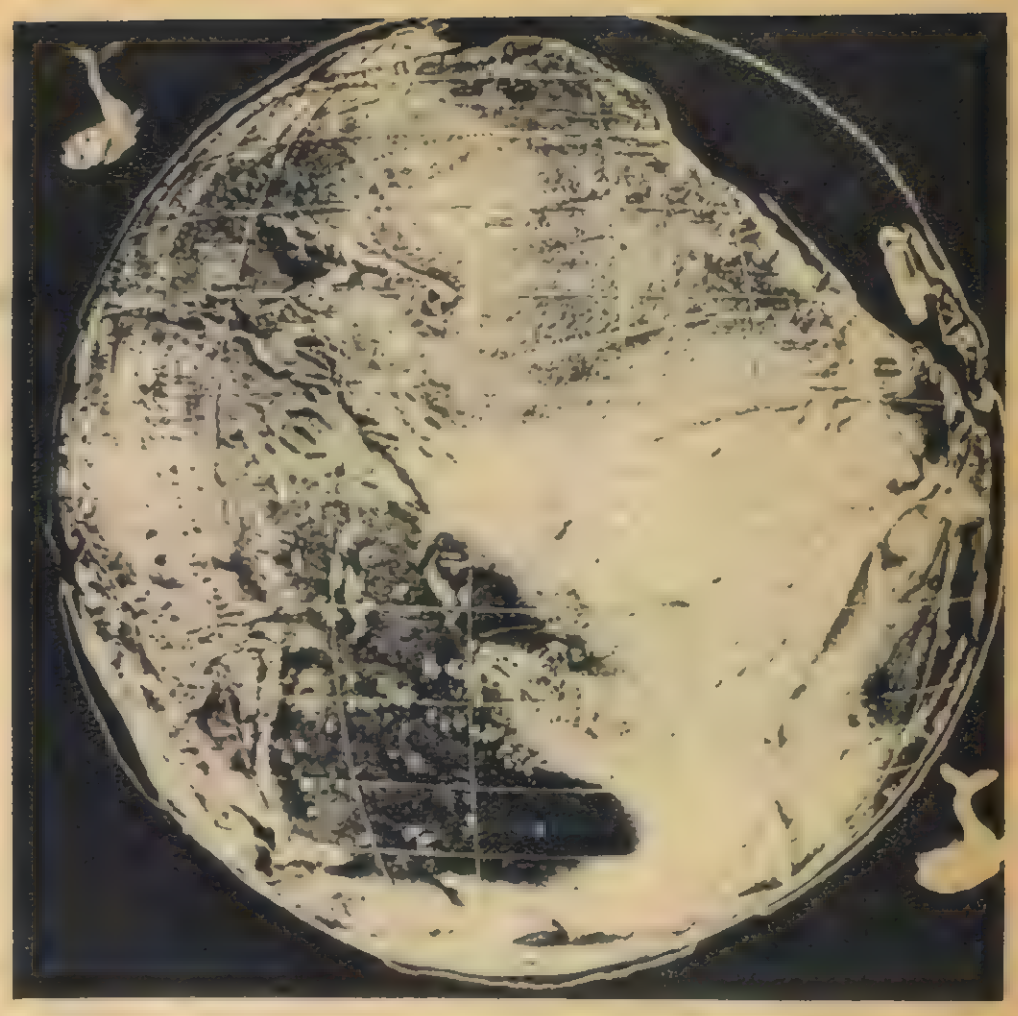

Planeta Pămînt, planeta Ocean... În imensitatea apelor, uscatul nu constituie decît un arhipelag. În fundul oceanelor, cu ciudata lor geografie abisală, zac uriașe bogății, din care numai o mică parte sînt cunoscute și exploatate. Apa oceanelor și a mărilor constituie o inepuizabilă materie primă.

MATERIE PRIMĂ

APA

Știți ce este biometalurgia? — Chimiștii studiază hărțile submarine, fac calcule de rentabilitate... — În Marea Neagră, 8.000 de miliarde tone de săruri — Oceanul Planetar, imensă soluție gata preparată de natură, își așteaptă uzinele — De pe acum, rezultate concrete.

Dimineața senină a unei zile de vară.

Briza, adiind dinspre mare, rostogolește valurile pe plaja largă ce se întinde pînă la peluzele verzi din fața marilor blocuri.

Privirile celor aflați pe plajă sînt îndreptate spre larg. Nu se știe de unde au apărut cîteva binocluri care sînt trecute din mînă în mînă. Un vas în larg... Un vas care remorchează o încărcătură neobișnuită. Prin obiectivul binoclului se pot distinge roadele unui pescuit ciudat: o mulțime de sfere multicolore se leagănă pe valuri în bătaia vîntului. Cîte un pescăruș, dintre cei care roiesc de obicei în jurul navoadelor în speranța unei prăzi ușoare, se rotește cîteva clipe în urma navei și apoi se depărtează cu un țipăt răgușit, parcă dezamăgit...

— Ce sînt sferele acelea? — întreabă cineva.

— Cum, nu știți? Materia primă pentru combinatul metalurgic... Sferele sînt dintr-o masă poroasă de material plastic. Sînt schimbători de ioni. Cu ajutorul lor, din apa mării se extrag metale valoroase. La combinat, materialul plastic se distruge prin ardere, lăsînd doar o cenușă bogată în metale...

★

Cele povestite se petrec vara aceasta la Mamaia? Nu, nu s-au întîmplat încă... Vor avea loc abia peste 10 sau peste 20 de ani, sau poate se vor întîmpla altfel decît au fost înfățișate aci. Un combinat metalurgic în care să se extragă metale prețioase din apele mărilor, deocamdată nu există nicăieri în lume. Dar știința a pornit atacul pentru smulgerea bogățiilor mărilor și oceanelor.

PARTEA DV.: 25 KILOGRAME DE AUR

Imensa cantitate de apă a Oceanului Planetar (adică a tuturor mărilor și oceanelor, care acoperă aproape trei sferturi ale planetei noastre) ascunde în adîncimile sale, în afară de nenumărate bogății ale lumii vii, și uriașe bogății minerale.

Oricine știe că se înoată mai ușor în apa mării decît în apele dulci ale lacurilor și rîurilor. De ce? Pentru că densitatea apei sărate este mai mare decît a celei dulci datorită cantităților de substanțe minerale (săruri) pe care le conține dizolvate. În consecință, conform binecunoscutului principiu al lui Arhimede, corpul unui înotător „cîntărește" mai puțin în apa mării decît în apă dulce. Dintre substanțele dizolvate, procentul cel mai important revine clorurii de sodiu (banala sare de bucătărie), urmată de sărurile de magneziu, calciu, potasiu. Totalitatea substanțelor mine-

Ing. Galia GRUDER

(Continuare în pag. 16)

rale dizolvate în apa mării dau „salinitatea" mării respective.

Unele mări și oceane, în special cele din regiunile calde, unde evaporarea este mai intensă, au apă cu salinitate mai ridicată (chiar peste 40 de grame săruri la litru), în timp ce apele din regiunile reci sînt mai sărace în săruri. Marea Neagră face parte dintre acelea cu salinitate relativ scăzută (circa 20-22 grame la litru). Cu toate acestea, avînd un volum de 537.000 km³ ea conține peste 8.000 miliarde de tone de săruri! Iar în Oceanul Planetar, numai clorura de sodiu se găsește în cantitate de peste un miliard de miliarde tone!

Alături de sărurile elementelor de care am amintit, în apele Oceanului Planetar se găsesc dizolvate aproape toate elementele tabloului periodic. Lucrul nu trebuie să ne mire, dacă ne gîndim că aceste ape se găsesc într-un permanent schimb de materie cu uscatul și atmosfera. Astfel, în adîncul apelor întîlnim cuprul, zincul, manganul, fierul, nichelul, cobaltul, molibdenul, vanadiul, bromul, iodul, aurul, argintul, radiul, uraniul și altele. Este adevărat că într-un litru de apă găsim uneori doar milionimi de procente, dar calculînd cantitățile la scara Oceanului Planetar, obținem cifre uimitoare. Astfel, dacă s-ar extrage tot aurul din apele mărilor și oceanelor și s-ar împărți în mod egal între toți locuitorii planetei, fiecăruia dintre noi i-ar reveni nu mai puțin de 25 kilograme de aur!

BOGĂȚIILE ADÎNCURILOR

Chimiștilor le plac soluțiile, care, după cum se știe, constituie o etapă inevitabilă în toate procesele hidrometalurgice folosite în extragerea metalelor.

In general, este mult mai complicat să aduci un metal în stare de soluție, decît să-l extragi după aceea din ea. Iar Oceanul Planetar reprezintă în fond, o imensă soluție, gata preparată de natură, din care însă pînă în prezent nu se produce la scară industrială decît magneziul. Recent au fost descoperite căile pentru obținerea prin electroliza directă a apei de mare a unor produse de înălbire — hipocloriți și cloriți.

Vorbind despre bogățiile smulse adîncurilor, nu putem trece cu vederea „aurul negru", țițeiul, a cărui extragere cu sonde de mare adîncime din zăcăminte aflate sub fundul mărilor a devenit curentă. Se știe că pe suprafața Mării Caspice au apărut insule artificiale ce deservesc sondele submarine și că astăzi aurul negru descoperit sub fundul mării curge ca un torent nesfîrșit prin conducte spre rafinării. Exploatări petroliere submarine se mai găsesc și în apropierea coastelor Oceanului Atlantic, ale Oceanului Indian și în cîteva alte puncte ale globului.

Dar cum rămîne cu celelalte bogății — cu acele miliarde de tone de metale neferoase, prețioase, radioactive și rare, risipite în apa oceanelor în cantități de miimi și milionimi de procente? Cum s-ar putea face ca ele să fie adunate la un loc, concentrate și puse în serviciul omenirii?

MINEREURI VII

O cale de rezolvare a dat-o însăși marea. In adevăr. Metalele, atît cele obișnuite cît și cele prețioase și rare, intră în structura organismelor multor animale și plante marine. Și, fapt și mai interesant, unele din viețuitoarele adîncurilor au darul de a concentra în organismul lor o cantitate de metale de sute și mii de ori mai mare decît cea aflată în mediul acvatic înconjurător.

De pildă iodul, se concentrează în organismele unor specii de pești (calcani și moruni în special), în bureți, în unele alge. Alte animale marine — holoturiile și ascidiile — adună în corpul lor atomii unui metal rar — vanadiu. Astfel, corpul ascidiilor din golful Kola (U.R.S.S.) conține 0,5% vanadiu, în timp ce cifra corespunzătoare pentru apa de mare este de-abia de 0,0000005%! In fine, alte viețuitoare au o deosebită preferință pentru însuși „regele metalelor" — aurul.

Nu s-ar putea folosi oare această proprietate a lumii vii din mări și oceane?

Ba da! Concentrarea unuia dintre elementele dispersate în apa mărilor în corpul unor alge se folosește de altfel de multă vreme. Iar elementul despre care e vorba îl cunoaștem cu toții încă din copi-

Lumea fantastică a comandantului Cousteau. Astfel a intitulat revista elvețiană „Illustré" desenul de mai jos, realizat după planurile intrepidului cercetător al vieții marine. În momentul de față, studiul mărilor și oceanelor capătă o extindere din ce în ce mai largă. Biologii, chimiștii, inginerii, oamenii de știință din cele mai diverse domenii întreprind asaltul pașnic al adîncurilor.

lărie, cînd pe genunchii şi mîinile noastre julite în hîrjoneală au picurat stropii bruni ai tincturii de iod. Se cunoaşte însă mai puţin faptul că o mare parte a iodului folosit pe glob provine din adîncurile mărilor şi oceanelor, ajungînd în mîinile omului prin intermediul unor alge. În special Fucus şi Laminaria constituie adevărate minereuri vii de iod. Concentrarea iodului în corpul lor este mai intensă în mările reci şi în perioada de iarnă. De aceea algele se colectează de obicei primăvara, apoi se ard şi din cenuşa lor se extrage iodul. Această metodă se practică de multă vreme pe coastele din nordul Uniunii Sovietice, în nordul Franţei, Scoţia, Islanda.

După cum era de aşteptat, atenţia cercetătorilor s-a îndreptat şi spre alte organisme marine, care funcţionează ca nişte staţii miniaturale de concentrare a minereurilor. Fantezia creatoare a oamenilor de ştiinţă a găsit şi numele noii ramuri a metalurgiei care se va baza pe folosirea organismelor vii : biometalurgia.

Cum ar arăta o uzină biometalurgică ? Sub nivelul mării, în rezervoare uriaşe, se cultivă ascidii, holoturii, alge, bureţi. Pompe puternice sug apa şi o trec prin rezervoare... Marea, în veşnica ei mişcare, se îngrijeşte singură ca „materia primă" să se primenească mereu... La intervale de timp, minereul viu se scoate la suprafaţă, trece la calcinare, apoi la topire în cuptoare... Pe poarta uzinei ies lingouri strălucitoare de metale preţioase şi rare.

CHIMIŞTII ÎN ÎNTRECERE CU VIEŢUITOARELE OCEANULUI

Pînă la construirea unor astfel de uzine, chimiştii au pornit la întrecere cu... algele şi holoturiile, punîndu-şi întrebarea dacă unele procese de „reţinere" a metalelor nu pot fi realizate de materiale sintetice, mai repede, mai bine şi... mai planificat decît o fac vieţuitoarele adîncurilor. În acest scop, oceanologii şi chimiştii şi-au îndreptat privirile spre schimbătorii de ioni — răşini sintetice care au capacitatea de a reţine anumite elemente din soluţii, cedînd în schimb altele (de aici şi numele de „schimbători").

Întocmai ca vieţuitoarele marine de care am vorbit mai înainte, aceste răşini pot extrage din soluţii extrem de diluate metale valoroase, fixîndu-le şi concentrîndu-le în moleculele lor mari şi ramificate. Elementele adsorbite pot fi recuperate apoi prin tratarea cu anumite soluţii sau se pot regăsi în cenuşa rămasă după distrugerea răşinii prin ardere.

În decursul ultimelor decenii, schimbătorii de ioni şi-au găsit utilizări în cele mai variate domenii : în purificarea apelor pentru cazanele termocentralelor, în extragerea şi separarea din soluţii a unor metale rare şi radioactive, în industria alimentară, farmaceutică etc.

Încercările de laborator de a folosi răşinile sintetice pentru extragerea metalelor valoroase au dat rezultate încurajatoare. Iar în ceea ce priveşte reţinerea sărurilor obişnuite, adică a celor care imprimă apelor salinitatea, rezultatele au fost excelente. Trecînd apa mării prin coloane cu schimbători de ioni s-a reuşit desalinizarea acesteia, obţinîndu-se o apă bună de băut. Aceasta face ca de pe acum pe unele transatlantice să fie instalate staţii de desalinizare cu răşini sintetice. Ba chiar s-a preconizat ca bărcile de salvare să fie prevăzute cu sticle speciale cu schimbători de ioni, care să permită naufragiaţilor să-şi producă simplu şi rapid apă de băut.

Extragerea metalelor aflate în cantităţi extrem de mici în apa oceanelor cu ajutorul schimbătorilor de ioni întîmpină la ora actuală dificultăţi mai mult de ordin economic decît tehnic. Dar atunci cînd ele vor fi învinse, vaporaşul care colectează „bile" de minereu din apa mării şi le duce spre uzina metalurgică va putea deveni o realitate.

MISTERIOASELE CONCREŢIUNI

Elementele dispersate sub formă de săruri în apele mărilor şi oceanelor nu constituie singura bogăţie minerală a adîncurilor.

Încă în anul 1876, membrii echipajului fregatei engleze „Challenger", în timpul unei expediţii ştiinţifice întreprinse în Oceanul Pacific, au scos de la o adîncime de 3.000 de metri nişte formaţii geologice cu totul surprinzătoare : de formă sferoidală, cu aspect metalic, cu diametrul de la unu pînă la cîteva zeci de centimetri. Şi mai surprinzătoare decît forma a fost analiza acestor concreţiuni : cea a unui tipic minereu de mangan, conţinînd alături de acesta fier, cupru, cobalt, nichel.

Cum au ajuns concreţiunile pe fundul oceanului ? Sînt ele oare soli veniţi din Cosmos, de natură meteoritică ; au luat naştere chiar în oceane în urma dezagregării unor roci sau prin procese de depunere şi algomerare a elementelor aflate în ape ? Pînă astăzi ştiinţa nu a putut da un răspuns categoric, deşi nu au lipsit teorii şi ipoteze îndrăzneţe.

Între timp, date noi, cu adevărat senzaţionale, au venit să completeze ştirile existente despre bogăţiile oceanelor.

În cursul Anului Geofizic Internaţional (1957), un şir de expediţii ştiinţifice navale au cercetat amănunţit fundul unor mări şi oceane şi au constatat că aceste concreţiuni nu reprezintă un fenomen întîmplător. Sutele şi miile de sondaje făcute de pe bordul navelor sovietice „Viteaz" şi „Obi" şi de pe nave americane au arătat că pe întinderi uriaşe fundul oceanelor este acoperit — ca o şosea pavată cu pietre — cu concreţiuni metalifere. La adîncimi între 3.000 şi 6.000 m, uriaşe zăcăminte de mangan aşteaptă să fie exploatate. S-a calculat că pe fundul Oceanului Atlantic se găsesc cam 45 miliarde tone, în Oceanul Indian — 41 miliarde tone, iar în Oceanul Pacific — 112 miliarde tone de astfel de concreţiuni. În unele locuri ele acoperă fundul cu un strat gros de cîţiva metri şi, în afară de mangan, fier, cupru, cobalt şi nichel, mai conţin cantităţi importante de metale rare. De exemplu taliul, utilizat în prezent din ce în ce mai mult în tehnica materialelor semiconductoare, se întîlneşte în concreţiuni în cantităţi de 100 de ori mai mari decît în minereurile de pe suprafaţa pămîntului ! Alte probe de concreţiuni s-au dovedit a fi bogate în vanadiu, metal de aliere important pentru oţeluri.

Cu puţini ani în urmă, problema exploatării minereurilor din adîncurile mărilor ar fi părut fără îndoială un vis îndrăzneţ, de domeniul romanelor ştiinţifico-fantastice. În zilele noastre numeroşi savanţi şi ingineri din diferite ţări studiază cu atenţie hărţile submarine, elaborează proiecte îndrăzneţe, fac calcule de rentabilitate. După părerea lor, exploatarea minereurilor din adîncuri, deşi legată încă de probleme tehnice dificile, va fi rezolvată într-un viitor apropiat.

Ing. Gelu GRUDER
Institutul de cercetări chimice

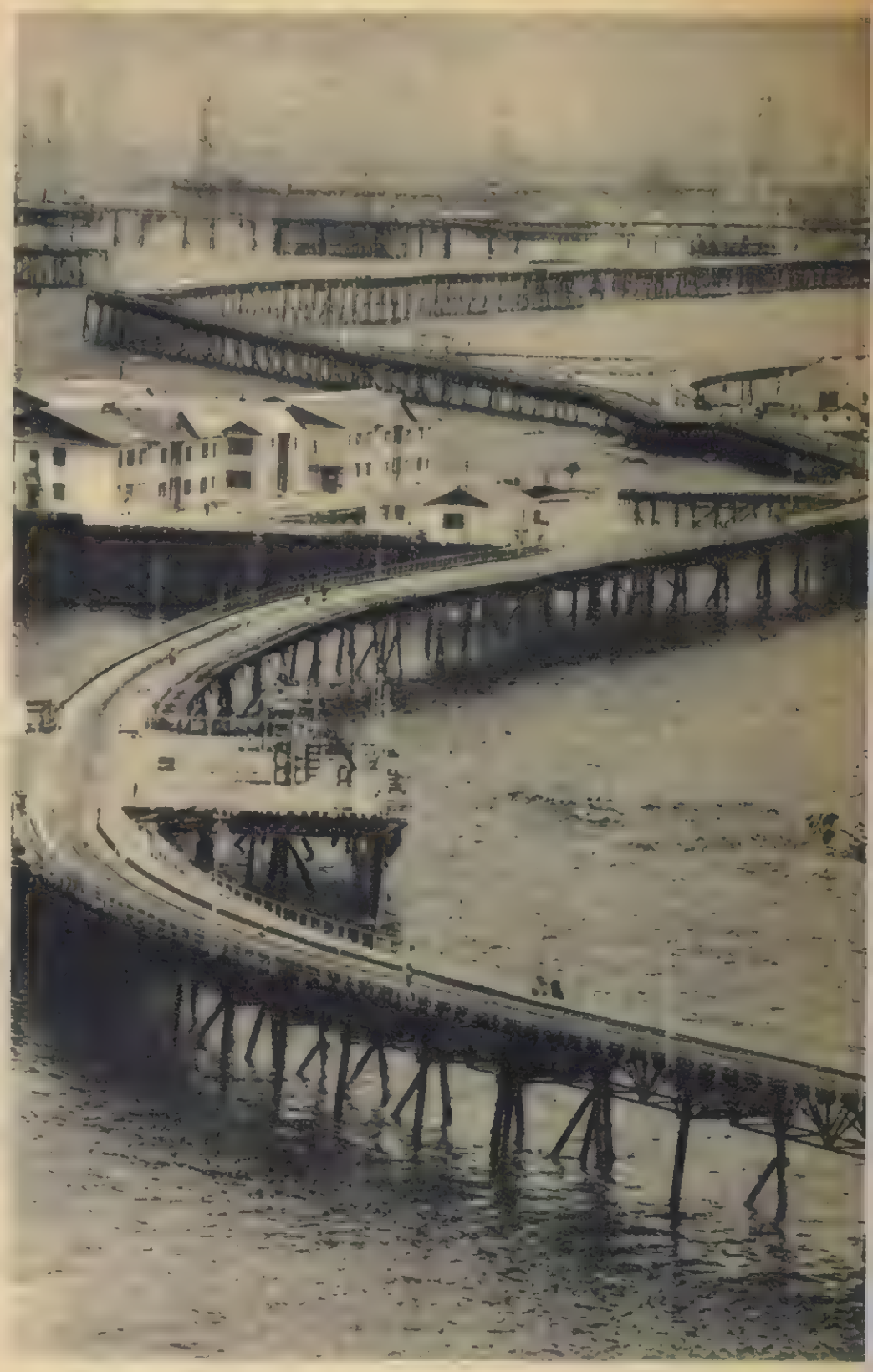

Peisaj industrial în Marea Caspică.

CITITORII ÎNTREABĂ

Cum funcționează mecanismul gîndirii? (A. Crețu, student, București); *Cum s-au produs glaciațiunile?* (Vladimir Androne, miner, Baia-Mare); *Ce este runda Kennedy?* (Dan Niculescu, Poiana Mare, rn. Calafat); *Cît e de vechi Sibiul?* (Elisabeta Sporea, elevă, Buzău); *Cînd și unde s-a născut jocul de rugbi?* (Teodor Florescu, Iași).

Răspunsurile la întrebările de mai sus vor apărea în numerele viitoare ale revistei noastre.

dialog

CARACALUL ȘI ISTORIA LUI

În centrul Caracalului de azi.

În ultima vreme „Flacăra" a prezentat o serie de orașe din patria noastră. Ne-ar bucura dacă ați publica și rîndurile de mai jos, care înfățișează cîte ceva din istoricul orașului nostru și din realizările înfăptuite în ultimii ani.

Pe locurile unde se înalță azi Caracalul se afla în secolele al XV-lea și al XVI-lea satul și moșia Basarabilor Craiovești și a boierilor de la Brîncoveni. Printre ctitori se numără: jupînul Barbu, fiul Predei Craioveseului, Mihai Vodă și Matei Basarab. Caracalul a devenit tîrg abia la începutul secolului al XIX-lea. Mare parte din case erau clădite din cărămizi și pietre aduse de la Reșca, din ruinele vechii cetăți Romula.

Cum arăta orașul pînă acum două decenii? O „capitală" de județ ocolită de civilizație, prost iluminată, cu case vechi, cîteva dughene și circiumi, cu străzi pline de gropi prin care te hurducau trăsurile trase de mîrțoage.

În anii puterii populare orășelul năpăstuit odinioară a devenit de nerecunoscut. Străzile străjuite de copaci și flori sînt asfaltate sau pavate, iluminate cu lămpi fluorescente, împodobite cu spații verzi, ce se adaugă parcului și grădinii din centru, pline de trandafiri.

În locul dughenelor și magherniților de pe vremuri, s-a construit o modernă rețea comercială a cooperației de consum, cuprinzînd printre altele: un magazin universal, un magazin alimentar cu autoservire, restaurantul „Caracal", restaurantul-parc cu terasă etc. Ani de ani se dau în folosință zeci de noi apartamente.

Au apărut noi instituții culturale. Clădirea vechiului teatru, în fața căruia a fost construită o frumoasă fîntînă arteziană, a fost renovată. În sala teatrului își desfășoară în bună parte activitatea Casa de cultură raională în cadrul căreia activează mai multe cercuri și formații culturale. Printre acestea, corul și orchestra de copii, care au devenit binecunoscute și în alte regiuni. În 1961 s-a construit un nou cinematograf cu 300 de locuri; a fost radioficat aproape tot orașul, s-a amenajat o bază sportivă modernă cu terenuri de fotbal, volei, atletism etc.

În cinstea apropiatei aniversări a Eliberării, vor fi terminate construcția unei noi școli elementare de 8 ani cu 16 săli de clasă, un teatru de vară cu 1.000 de locuri și un nou ștrand. Aceste realizări constituie, pe bună dreptate, mîndria și bucuria cetățenilor orașului nostru trezit la viața nouă.

Marin OPREA
funcționar la Sfatul popular al orașului Caracal

MAX VON LAUE

„Doresc să cunosc unele date mai de seamă din viața și activitatea științifică a fizicianului german Max von Laue".

Ion Krizantis
Stanicolau Mare

Răspunde prof. univ. dr. VALERIU NOVACU, membru corespondent al Academiei R. P. Romîne.

Max von Laue (1879-1960), fizician german de seamă, se trăgea dintr-o familie de nobili cu situație materială modestă.

După studii strălucite el a fost numit, în 1905, asistent al celebrului fizician Max Planck la Universitatea din Berlin. Aflînd de la acesta despre lucrarea lui Einstein cu privire la teoria relativității speciale, Laue este printre primii fizicieni care l-au vizitat pe tînărul Einstein, pe atunci funcționar la Biroul federal de patente din Berna, capitala Elveției. În urma discuțiilor avute cu el, Laue devine un adept entuziast al noii teorii care a revoluționat gîndirea fizică la începutul secolului nostru. El aduce contribuții originale acestei teorii, iar în 1910 publică prima expunere sistematică, devenită azi clasică, despre această teorie.

Max von Laue este cunoscut pentru contribuțiile sale de mare însemnătate cu privire la razele X. El a avut ideea de a folosi cristalele ca niște rețele optice naturale pentru a produce difracția razelor X și a dezvoltat teoria interferenței și difracției razelor X în cristale. Această descoperire, de o importanță esențială pentru dezvoltarea fizicii, este aplicată pe scară largă în cercetarea structurii cristalelor cu ajutorul razelor X. Ulterior metoda a fost aplicată și la dovedirea naturii ondulatorii a electronilor. Laue și colaboratorii săi au primit premiul Nobel pentru această descoperire.

Laue s-a ocupat de asemenea, împreună cu W. Meissner, de fenomenul supraconductibilității, adică al dispariției rezistenței electrice constatată la unele metale atunci cînd sînt răcite pînă la temperatura heliului lichid.

La noi în țară fizicianul german este cunoscut de publicul larg îndeosebi prin traducerea cărții sale „Istoria fizicii", apărută în 1957 și reeditată de mai multe ori. Ea a suscitat deosebit interes deoarece este consacrată în principal istoriei fizicii moderne și autorul ei este unul din savanții care au trăit și participat activ în viața sa îndelungată la toate etapele cruciale prin care a trecut dezvoltarea științelor fizicii în secolul nostru.

Profesorul Laue a fost un savant cu vederi progresiste, un cetățean patriot. Iată ce mărturisește în autobiografia sa „Drumul meu în fizică" (1952): „Am fost profund afectat de arbitrarul și nelegiuirile făptuite de național-socialism — care înjoseau demnitatea mea de savant, — precum și de amestecul în libertatea științei și a școlii superioare". Laue a ajutat victimele terorii hitleriste, iar în calitate de președinte al Societății germane de fizică și-a declarat oficial convingerile în 1933, cu ocazia împlinirii a 300 ani de la procesul lui Galilei în fața tribunalului inchiziției.

După ultimul război mondial, Laue a fost unul din intelectualii germani care au militat pentru renașterea culturii germane pe ruinele lăsate de regimul hitlerist. În calitate de președinte al Societății germane de fizică el a militat pentru colaborarea tuturor fizicienilor germani. În 1955, la împlinirea a 50 de ani de la apariția lucrării lui Einstein asupra teoriei relativității, Laue a prezidat la Berlin festivitățile care au reunit fizicieni din ambele state germane.

Max von Laue a făcut parte din grupul savanților vest-germani care, în frunte cu W. Heisenberg și M. Born, au semnat apelul pentru interzicerea armelor atomice.

IZVORUL 24

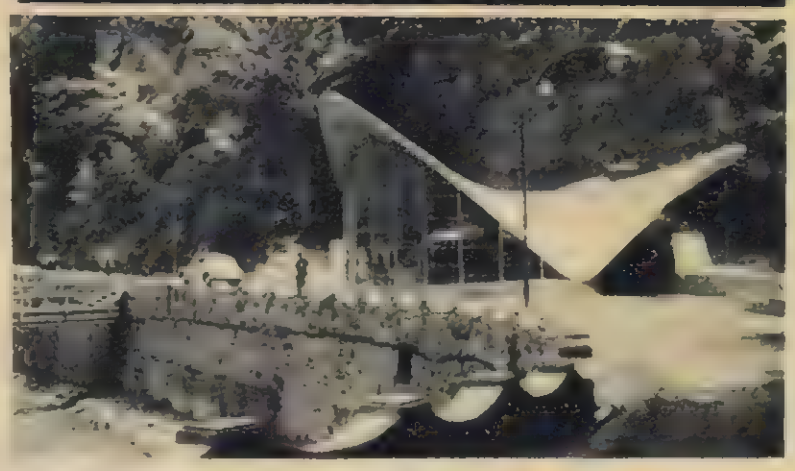

În stațiunea balneară Olănești s-a redat recent în folosință izvorul de apă minerală nr. 24. Cu acest prilej, capacitatea lui a fost mărită de la 5.700 litri la 30.000 litri de apă în 24 de ore. Deasupra izvorului s-a construit din mozaic, piatră și sticlă un adăpost modern cu o copertină, la umbra căreia oaspeții veniți la tratament își sorb în condiții civilizate doza de apă minerală prescrisă de medici.

Ion CRUCEANĂ
Pitești

CHIPUL LUI ȘTEFAN

Statuia lui Ștefan cel Mare din fața Palatului Culturii din Iași. *(Foto N. Mocanu, Ploiești)*

„O vizită la Iași mi-a provocat o nedumerire: de ce statuia ecvestră a lui Ștefan cel Mare, aflată în fața Palatului Culturii din acel oraș, îl înfățișează pe domnul Moldovei cu barbă în timp ce în manuale școlare, în lucrări grafice, busturi etc., chipul său este înfățișat fără barbă? Care-i adevărul?"

Teodor STOICA
Comănești, str. Avram Iancu 6

Redacția noastră s-a adresat Institutului de istorie al Academiei R. P. Romîne. În răspunsul dat, academicianul prof. A. OȚETEA, directorul Institutului de istorie, ne comunică următoarele: „De obicei, Ștefan cel Mare este înfățișat fără barbă. Un singur portret al său — aflat pe un patrafir — îl reprezintă cu barbă. Faptul e autentic: după obiceiul locului, Ștefan și-a lăsat barbă la bătrînețe".

POȘTA NOASTRĂ

MIHAI CHEȚAN, București. Continuăm să răspundem la seria de întrebări ce ni le-ați pus:

Pola Negri, vedetă a filmului mut de pe vremuri, e poloneză de origine (numele ei: Apollonia Chalupetz); a fost descoperită și lansată de Alexander Hertz și Henrik Kinkelstein, creatorii cinematografiei poloneze. A debutat în 1919 în Polonia. După un timp pleacă la Berlin, unde obține consacrarea mondială în filmul lui Ernst Lubitsh, „Carmen", și apoi în „Du Barry" (alături de Emil Jannings). În 1923 părăsește Europa, atrasă de mirajul hollywoodian. Timp de 15 ani continuă să turneze în cetatea cinematografiei americane, dar marile ei succese sînt cele ce aparțin perioadei filmului mut. Ultimul film intitulat „Hi Diddle Diddle", l-a turnat în 1942. Nu demult însă s-a anunțat reapariția ei: în etate de 63 de ani, Pola Negri interpretează un rol într-un film care se toarnă în Anglia. Filmul se intitulează „Torcătoarele lumii" și este regizat de o altă celebritate a filmului hollywoodian: Walt Dimey.

În ce privește coloana din Delhi, ceea ce ne scrieți nu constituie decît presupuneri cu privire la proveniența metalului din care a fost confecționată, întrucît faptul că nu a ruginit timp de secole a provocat vii dispute. Putem să vă mai facem cunoscută încă o asemenea presupunere: aceea că fierul ar proveni dintr-un uriaș meteorit căzut pe pămînt. Pînă acum lucrurile n-au fost încă lămurite.

ȘTEFAN ION, București: În acest număr publicăm articolul intitulat „Materie primă: apa" în care aflați — așa cum doriți — unele aspecte actuale și mai puțin cunoscute din domeniul oceanografiei.

ȘERBAN GHEORGHE, Mărcești, rn. Tîrgoviște. 1) Deocamdată nu sîntem informați despre existența unor asemenea preocupări filatelice sau editoriale. 2) Fotografia lotului nostru olimpic de fotbal care a cîștigat meciul cu lotul olimpic bulgar a apărut pe ultima copertă a revistei noastre nr. 23 din 6 iunie. 3) Bineînțeles că vom continua să publicăm reportaje cu asemenea tematică. 4) Ambele edituri își au sediul la Casa Scînteii, București.

VIRGIL VÂRGATU, Craiova. Pînă acum știința nu a stabilit cu cea mai mare precizie cum a apărut viața pe pămînt. Ipoteze există multe. Felul în care dv. încercați să răspundeți la această întrebare, redă — deși foarte schematic — esența unor teze verificate de știință cu privire la evoluția dar nu și la apariția vieții.

ELENA PETRINI, Bîrlad. Mulțumim pentru aprecierile făcute. Modă vom continua să publicăm, dar modele de lucru de mînă credem că nu e cazul deoarece ar interesa un număr prea restrîns dintre cititorii noș-

cu cititorii

tri. Există alte publicații care, prin specificul lor, ar putea să aibă asemenea preocupări.

IUSTINA BULGA, Craiova. Dacă într-adevăr vă place să studiați limbile străine, e bine să faceți acest lucru cu asiduitate încă de pe acum, în ultimii doi ani de școală. Apoi, după examenul de maturitate, veți putea da examen de admitere la Institutul de limbi străine de pe lîngă Universitatea București. Să știți însă că la orice universitate sau institut veți studia, indiferent de facultate, veți avea — pe lîngă cursurile de specialitate — și cursuri de limbi străine, astfel că veți putea să vă perfecționați în una sau mai multe limbi de mare răspîndire.

ZENO BALINT, București. În general nu păstrăm materialele publicate. Cu atît mai mult dacă e vorba de fotografii vechi de doi ani. Dacă, într-adevăr, fotografiile dv. au apărut în revistă, putem să le reproducem. Treceți deci pe la redacție.

DOINA BOSCOVICI, Balș. Ne bucură succesele pe care clasa dv. le-a obținut la învățătură și în activitatea extrașcolară și vă felicităm atît pe dv. elevii, cît și pe diriginte și pe profesorii dv. Vă urăm o vacanță plăcută și din excursia pe care o plănuiți am dori nu o vedere, ci o fotografie frumoasă a grupului de tineri excursioniști, pe care s-o putem publica în aceste pagini.

V. SILVIAN

Daniela Roșu, Craiova ; P. Iacobescu, Timișoara ; P. Popeicu, București ; A. Bereza, Caloca ; Virgil Pop, București ; D. Pataki, Caracal ; Stela Dragomirescu, Brașov ; Mihai Ciobanu, Iași ; Silviu Cuga, Timișoara ; Ion Ionescu, Cîmpina ; Gh. Rumega, Peciul Nou ; Mariana Ștefănescu, Tg. Jiu ; G. Tolonei, Alba Iulia ; Florica Achim, Bocșa I ; Alina Caselly, Calafat ; Radu Ciurezu, Timișoara ; George Nicoară, Timișoara ; P. D. Ciolan, Caracal ; Aurora Vegescu, București ; A. Ghiță, Baia-Mare ; E. Niță, București ; Ecaterina Dubroca, Sintana — vi s-a răspuns prin poștă.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Ticu Rotaru, strungar, Roman, str. Panait Mošoiu 6 bis : literatură, muzică, ilustrate ; Duță Nicolae, Brăila, str. Filofteia 8, cartierul 1 Mai : corespondență cu tineri născuți în aceeași zi cu el (28 august 1947) ; Ion Vulpe, elev, Craiova, str. Unirii 132 : filatelie, ilustrate ; Vasile Gheorghe, tehnician, Tulcea, str. Basarab 65 : ilustrate ; Iuliana Nicolau, elevă, Craiova, str. Vlad 12 : ilustrate, filatelie ; Mioara Nedelcu, elevă, Cîmpulung-Muscel, str. Col. Alexandrescu : teme diverse, ilustrate ; Ilie Șerbescu, strungar, Fabrica de motoare diesel, Reșița : sport, filatelie, ilustrate ; Ioan Ari, elev, Școala tehnică de construcții Săcueni, str. Maramureșului 24 : ilustrate; Cristina Iovu, contabilă, Reșița, str. Maior 27 : literatură, ilustrate ; Doina Munteanu, elevă, Brăila, str. Dorobanți 526 : ilustrate ; Sorina Grigorescu, funcționară la U.R.C.C. Mizil, str. Unirii 14 : cinema, muzică, ilustrate ; Valentin Rusu, Brăila, str. Veche 10 : muzică, ilustrate, cinema ; Iudita Piscoreanu, laborantă, str. 7 Noiembrie 7, Arad : teme diverse, ilustrate ; Petre Cîrlea, elev, Tg. Jiu, bd. 1 Mai 457 : teme diverse (literatură, sport, ilustrate) ; Iulian Iordache, instalator T.R.C.L., com. Vulcan, lotul 3, rn. Petroșani : ilustrate ; Aurelia Mihai, vînzătoare, magazinul metalochimic, Periș-gară, rn. Răcari, reg. București : ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

Aviația în sprijinul agriculturii. *(D. Vinfilă, Suceava)*

De-aseară, la sat la noi. *(Arpad Bartha, com. Leți, rn. Tg. Secuiesc)*

Un Poseidon modern. *(Prof. V. Bogdănel, Bacău)*

Fals tratat de bună-cuviință

Se pare că prea ușor uită unii lucrurile bune învățate în familie sau în școală. De aceea sîntem nevoiți să le reamintim celor în cauză.

Iată cîteva exemplificări făcute cu ajutorul unor artiști amatori.

① — Nu vă jenați, poftiți! Chiar dacă-s femeie pot să intru și după dumneavoastră!

② — O fi săracul bolnav. Altfel nu se explică de ce ocupă locul despre care un aviz spune că este rezervat pentru „bătrîni, bolnavi... etc." Și într-adevăr „suferă" de îngroșarea excesivă a obrazului.

③ Dacă nu scoți pălăria pe stradă în fața prietenilor sau cînd intri în vreo instituție, de ce ai scoate-o acasă?...

④ Parchetul poate fi o vastă și comodă scrumieră, cu singura condiție: nu dv. să fiți gazda...

⑤ Un accident?! Nu! Așa obișnuiesc unii „pasionați" să-și plaseze, la colț de stradă, ultimele bancuri, uitînd că ei nu sînt singurii pietoni.

Fotofolleton de Nicolae MANGU și Eugen IAROVICI

De la una la alta

Povestea vorbei

Cuvinte păstrate în expresii

În vocabularul limbii române figurează o serie de cuvinte a căror utilizare e limitată la cîteva expresii. Adjectivul **macră**, de pildă, nu apare decît în îmbinarea **carne macră**. Dar n-a fost întotdeauna așa : în latină, de unde ne vine termenul, **macer** (la genul feminin **macra**) însemna „slab, subțire" și putea fi întrebuințat în cele mai felurite combinații : **taurus macer** (= taur slab), **macer libellus** (= cărticică subțire), **macrum reducere** (= a face să slăbească) etc.

De la adjectivul **macer** s-a format verbul latinesc **macerare**, care a dat în românește **a macera**. La prima vedere, între **carne macră** și **macerare** nu mai e nici o legătură. Dar numai la prima vedere, căci **a macera** înseamnă la origine „a slăbi, a reduce consistența unui corp solid, de obicei muindu-l într-un lichid". Sensul actual al verbului este, așa cum se arată în dicționarul limbii române moderne, „a ține un corp vreme îndelungată într-un lichid pentru a-i dizolva părțile solubile".

Alt cuvînt cu o utilizare strict limitată este **hac** ; într-adevăr, nu-l întîlnim decît în expresia **a veni de hac**. Limitarea e destul de recentă ; ea nu există nici în turcește (limba de origine), nici în limba veche românească, care păstrează sensul primitiv : „leafă, simbrie".

Întrebarea e cum s-a ajuns, de la un substantiv cu sensul de „leafă", la expresia care înseamnă „a găsi mijlocul de a face inofensiv pe cineva care îți provoacă necazuri" ? De la „simbrie" sensul lui **hac** e trecut la „încheierea unei socoteli" sau — atunci cînd plata sumei datorate nu se făcea prin bună înțelegere — la „răfuială". În felul acesta **a veni de hac** a putut însemna „a se răfui cu cineva", „a încheia socotelile cu cineva", deci „a o scoate la capăt" și pînă la urmă „a face inofensiv".

Sorin STATI

Pe tot

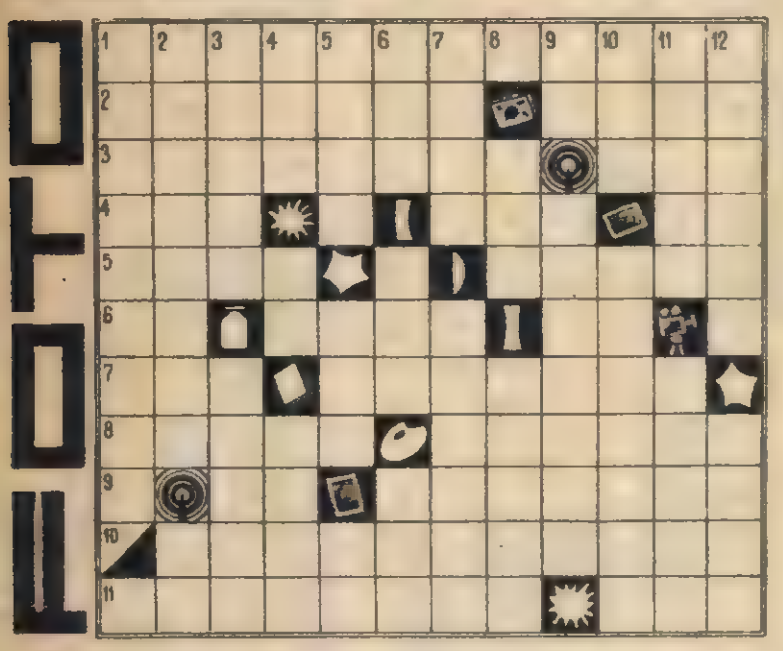

ORIZONTAL : 1) Vînător de imagini și unghiuri... 2) ... și arma sa (pl.) — Imagine nemișcată pe micul ecran (pl.). 3) Transmite imagini cu iuțeala gîndului — Unghi într-o exprimare regională. 4) A brăzda — Poftă de joc la copii (reg.) — Notă din revelator. 5) Pătrund în obiectivul aparatului foto — Film fotografic căruia i s-a stricat emulsia pentru că a fost developat la o temperatură ridicată. 6) Nota traducătorului — Fierar din basme — Pere ! 7) Aici se fabrică aparatul „Orizont" — Drum de țară. 8) Crustacee — Tub de tinichea. 9) Transportă ! — Sticlă ce iscă iluzii și... poze ! 10) Piatra de încercare a fotoreporterului. 11) Fotogenice — Acesta.

VERTICAL : 1) Unii care pozează ! 2) Fotograf de lung-metraj — Alifie. 3) Mișcătoarele cărări (sing.) — Localitate lîngă Arad. 4) Unități de timp — Denumire uzuală pentru filmul fotografic de 17° DIN — Ce rămîne dintr-un om într-o fotolegitimație ! 5) Pentru borcanele cu substanțe în laboratorul foto — Diminutivul Adrianei — Tonă (abr.). 6) Prefix — Raită... ciclistă — Fluviu în Celebes. 7) Verb prematrimonial ! — Maestru al picturii flamande, creator al unor portrete celebre. 8) Ne oferă prilejul de a fotografia frumusețile patriei — Cînd pleci acolo, ia-ți și aparatul fotografic. 9) Radu Mihai — Uvertura fotografică a revistei ilustrate ! 10) Onomatopeea declanșatorului — Migdale în haine zaharoase (sing). 11) În fotografie, cele de unghi sau de încadrare duc la diformarea realității fotografiate, iar cele de expunere, la fotografii neclare — Melancolic. 12) Formula chimicalelor cu care se prepară de pildă un revelator fotografic — Falsificator de gingirlie.

A. BART

Dezlegarea jocului „DE LA MUNTE ... LA MARE" apărut în numărul trecut.

ORIZONTAL : 1) STÎNA DE VALE. 2) LITORAL — PARC. 3) AMARA — AGIGEA. 4) NI — IMUNA — U — R. 5) IST — AR — RINCA. 6) CURA — SOARE — L. 7) LACAUT — E — LM. 8) AD — TN — ORADEA. 9) ZER — AE — ALEAN. 10) UȘOR — LAC — NO. 11) GUSTA — COASTA. 12) ASU — CRISTIAN.

UMOR de peste hotare

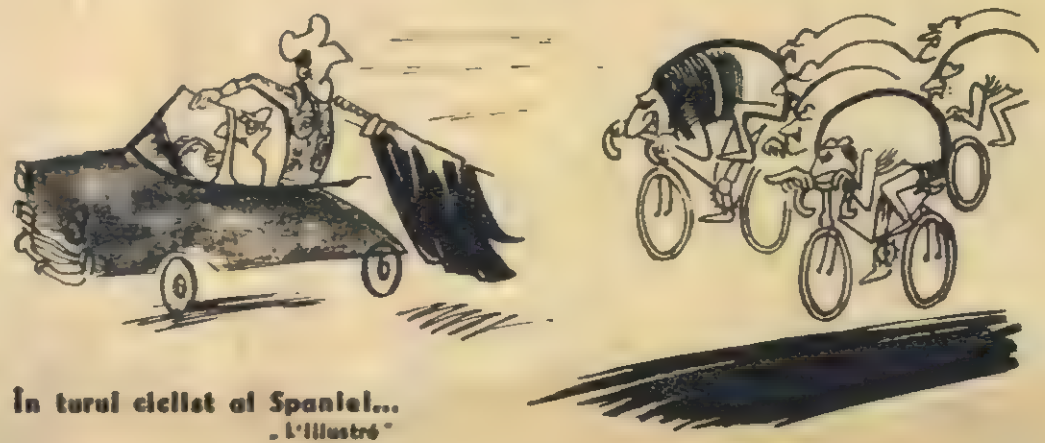

În turul ciclist al Spaniei...
„L'Illustré"

— Scumpo, cred că e timpul s-o pornim spre casă...
„Epoca"

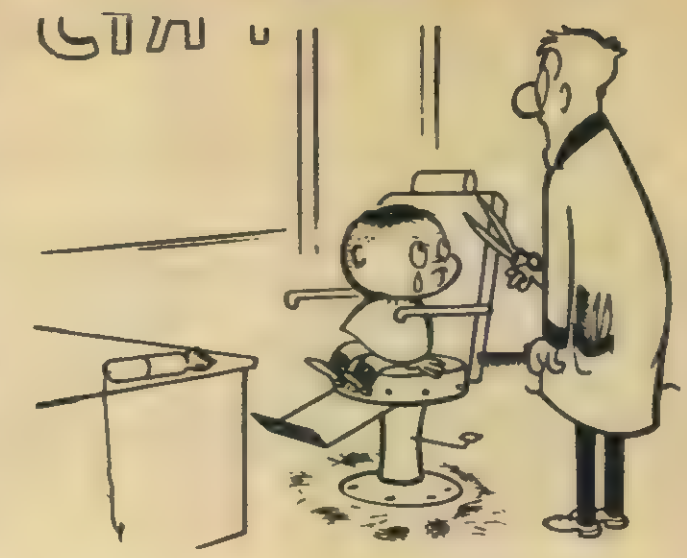

— De ce n-ai spus de la început că ești fetiță ?...
„Bunte Illustrierte"

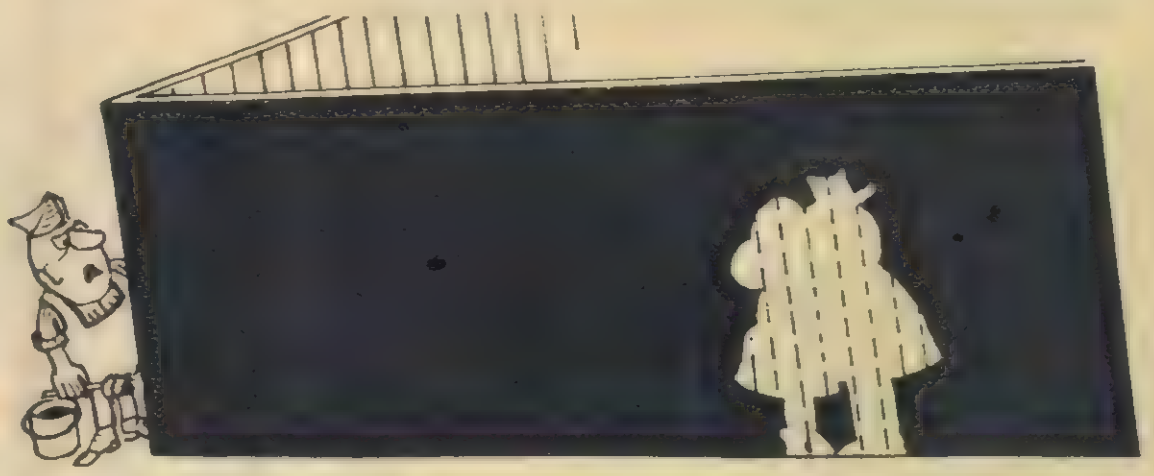

Vopsitorul : — În sfîrșit, bine c-au plecat e dată!
„Stern"

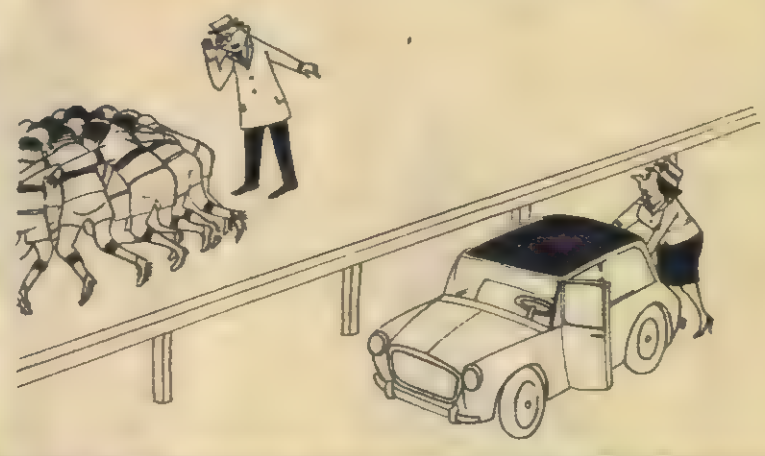

— Hei, dacă tot vă împingeți...
„Paris Match"

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA BUCUREȘTI

Pe întinsul nesfîrșit al holdelor lucrează combinele.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

noaptea cînd a intrat stafia în casă

de James THURBER

Stafia care a intrat în casa noastră în noaptea de 17 noiembrie a stîrnit un asemenea talmeș-balmeș, încît îmi pare rău că n-am lăsat-o să se plimbe în voie, ducîndu-mă la culcare. Sosirea ei a îndemnat-o — de pildă — pe maică-mea să azvîrle un pantof în geamul casei vecine. Regret deci, cum am spus, că am dat atenție pașilor ei.

Pașii s-au auzit pe la unu noaptea ; era un mers cadențat, în jurul mesei din sufragerie.

Mama dormea în odaia ei de la etaj, fratele meu Herman în alta, iar bunicul în mansardă, în patul de nuc din care — după cum desigur că vă amintiți — a căzut o dată tata. Tocmai ieșisem din cadă și mă frecam de zor cu un prosop, cînd am auzit pași. Lumina din baie cădea pe treptele scării din spate, care dădea direct în sufragerie, dar nu puteam zări masa. Pașii se rotiră într-una în jurul mesei ; la interval regulat, o scîndură trosnea în parchet. Mai întîi mi-am închipuit că era tata sau că se întorsese de la Indianapolis fratele meu Roy. Apoi am suspectat prezența unui spărgător. Abia mult mai tîrziu mi-a dat prin cap că aveam de-a face cu o stafie.

După ce s-a plimbat vreo trei minute, m-am strecurat în vîrful picioarelor în camera lui Herman. L-am scuturat zdravăn și ei gemu : „Auu !“ Totdeauna avea ideea fixă că cineva va „pune mîna pe ei“ în cursul nopții. I-am spus că sînt eu, adăugînd : „Jos e cineva !“

S-a sculat și m-a urmat pînă la capătul scării. Am ascultat amîndoi atenți. Nici un sunet. Pașii încetaseră. Herman m-a măsurat cam neliniștit : n-aveam pe mine decît prosopul trecut în jurul mijlocului. Fratele meu voia să se întoarcă în patul lui, dar l-am tras de mînecă :

— Îți spun că e cineva jos !

În clipa aceea pașii s-au pornit iarăși. Parcă alerga un om prin sufragerie, drept spre noi. Lumina aruncă un licăr pal. N-am văzut nimic, dar auzeam pașii. Herman s-a repezit în odaia lui și a trîntit ușa. Eu am trîntit ușa care dădea spre scară, imobilizînd-o cu genunchii. După un minut, care mi s-a părut foarte lung, am întredeschis-o încetișor. Nu era nimic. Nici urmă de zgomot. N-am mai auzit de loc pașii stafiei.

Ușile trîntite au trezit-o pe mama, care a scos nasul din odaia ei.

— Ce naiba faceți acolo, băieți ? — ne întrebă.

Herman s-a aventurat să iasă și el din odaia sa. Mîrîi posac :

— Nimic — dar era verde la față.

— Ce era cu toată alergătura aia de jos ? — și mama țipă, cu o intuiție bruscă : Sînt spărgători !

Am încercat s-o liniștesc, luînd-o spre scări și l-am îndemnat pe Herman :

— Hai să coborîm.

— Eu rămîn cu mama — se hotărî el. E atît de neliniștită...

M-am întors pe palier.

— Să nu cumva să faceți vreun pas ! — ordonă mama. Chemăm poliția !

Cum telefonul nostru era jos, nu prea am priceput în ce fel va reuși, dar mama luă una din hotărîrile sale rapide, incomparabile. Deschise larg fereastra dormitorului, care era față-n față cu ferestrele dormitorului vecinilor, luă un pantof și-l zvîrli drept în geamul lor. Se auzi cum zăngăne cioburile, căzînd în odaia ocupată de un gravor, retras din afaceri, pe nume Bodwell, cu soția sa. De ani de zile omul suferea de „ușoare atacuri“. Mai toți cunoscuții sau vecinii noștri sufereau de vreun soi de atacuri...

Se făcuse cam ora două dimineața ; cerul era acoperit de nori negri și groși. Într-o clipită, Bodwell se ivi la fereastră, răcnind cu spume la gură și vînturîndu-și pumnii. Doamna Bodwell îl consola : „Lasă, vindem casa și ne întoarcem la Peoria“. După o bucată de vreme „mesajul“ mamei le-a intrat în cap : sînt spărgători în casă ! Herman și cu mine n-am îndrăznit să-i spunem că de fapt erau stafii, fiindcă de stafii se temea chiar mai mult.

La început Bodwell a crezut că era vorba de spărgători în casa lor, dar pînă la urmă s-a potolit și a chemat în numele nostru poliția de la telefonul aflat pe noptiera lui. După ce vecinii se retraseră de la fereastră, mama dădu să arunce și cu perechea pantofului. După cum mi-a explicat mai tîrziu, nu fiindcă ar fi socotit necesar, ci fiindcă emoția stîrnită de efectul sonor al pantofului aruncat prin geam îi aprinsese imaginația. Am oprit-o totuși.

Într-un timp record, poliția a fost la dispoziția noastră : un ford plin, încă doi agenți pe motociclete și un camion încărcat cu o patrulă de vreo opt polițiști, plus o mînă de reporteri. Începură să bată cu pumnii în ușa din față. Fișiile de lumină ale reflectoarelor lunecau în sus și-n jos pe pereți, prin curte, peste casa lui Bodwell. Un glas răgușit urlă : „Deschideți ! Sîntem de la comisariatul central !“

Am vrut să cobor ca să le deschid, dar mama mi-a interzis.

— N-ai nici măcar o ață pe tine ; răcești și mori.

În cele din urmă, sticlețiii au pus umăr la umăr și au dat de pămînt ușa cea masivă de la intrare, cu geamuri cu tot. Luminile jucară de-a curmezișul odăii de zi și se întretăiară nervos spre sufragerie, străpunseră bezna holului, ajunseră pe scara din spate. În sfîrșit, mă prinseră în centrul lor, cum stăteam așa în vîrful scării, înfășurat în prosop. Un polițist mătăhălos urcă treptele două cîte două și întrebă :

— Cine ești ?

— Locuiesc aici — i-am lămurit.

— Ei, ce te-a apucat, te-a răzbit arșița ? — își manifestă el curiozitatea.

De fapt mi se făcuse răcoare ; m-am îndreptat spre odaia mea să-mi trag pantalonii pe mine. Cînd am ieșit iar pe coridor, alt sticlete mi-a vîrît un pistol în coaste, interesîndu-se :

— Ce cauți aici ?

— Aici locuiesc — i-am răspuns.

Comandantul detașamentului i-a raportat mamei :

— Nu se zărește nici țipenie de om, nici urmă. O fi șters-o, cam cum arăta ?

— Erau vreo trei-patru — îl preciză mama — răcneau și trînteau ușile.

— Ciudat — mormăi polițistul. Toate ușile și ferestrele dv. erau încuiate și ferecate zdravăn pe dinăuntru.

Jos se auzeau tropăind alți polițiști.

Erau pretutindeni ; deschideau toate ușile, trăgeau sertarele, demontau ferestrele, le puneau la loc, cărau mobilele de colo-colo, desfăceau paturile ; smulgeau hainele din cuiere, trăgeau jos valizele din rafturile dulapurilor. Unul dintre ei a dat peste o țiteră cîștigată cîndva de Roy la un concurs.

— Ia-n te uită-ncoa, Joe — zise individul, pișcind o strună cu laba lui mare.

Cel numit Joe o luă și o suci pe toate fețele.

— Ce mai e și asta ?

— O țiteră pe care obișnuia să doarmă cobaiul nostru.

Era purul adevăr, dar n-aș fi trebuit să-l mărturisesc. Joe și cu colegul său mă măsurară îndelung. Apoi puseră țitera la loc, în raft.

— Nici un fel de semn de spărgător — spuse sticletele care vorbise cu mama. Tipul ăsta, explică el celorlalți, arătîndu-mă cu degetul, era gol pușcă. Cucoana pare isterică.

Încuviințară cu toții din cap, contemplîndu-mă. În tăcerea statornicită, se auzi un scîrțîit. Bunicul se răsucise prin somn, în mansardă.

— Ce-i asta ? — sări ca ars Joe.

Pînă să pot scoate o vorbă, cinci gălăgani se și repeziseră la ușa mansardei. Mi-am dat seama că e de rău dacă năvălesc peste bunicul neanunțați — sau chiar anunțați. Tocmai treceau printr-o fază cînd credea că soldații generalului Meade, pișați de artileria lui Stonewall Jackson (n. tr. — comandanți din războiul de secesiune de la 1861-1865), începură să se retragă și chiar să dezerteze.

Cînd am ajuns la mansardă, lucrurile erau al naibii de încurcate. În mod evident, bunicul ajunsese la concluzia că polițiștii erau o bandă de dezertori care au căutat să se ascundă la noi. Sări din pat, așa cum se afla.

Pesemne că vardiștii își dăduseră imediat seama că indignatul moșneag înălbit făcea partea din efectivul casei, dar n-au avut nici cea mai mică șansă să cerceteze.

— Îndărăt, javre lașe ! — tuna bunicul. Îndărăt, la linia frontului, turmă blestemată !

Și-l mîrui pe agentul care descoperise țitera cu un dos de labă care-l dădu de-a rostogolul. Ceilalți bătură în retragere, dar nu destul de iute. Bunicul puse mîna pe o carabină atîrnată în cui și dădu drumul tirului. Mansarda se umplu de fum, într-un răpăit asurzitor. Un agent înjură, ducînd mîna la umăr. Nu știu nici azi cum, dar ne-am trezit buluc jos, încuind ușa ca să scăpăm de bețivoșul moșneag. A mai tras de vreo două-trei ori, în beznă, și apoi s-a dus la culcare cu conștiința împăcată.

Cu răsuflarea tăiată, i-am explicat lui Joe :

— Ăsta era bunicu'. Vă crede dezertori.

— Chiar o să și ajungem acum — zise Joe.

Sticleții nu prea aveau chef să plece fără să pună mîna pe nimeni, afară de bunicul. Noaptea aceea fusese, fără doar și poate, o înfrîngere pentru ei. Pe lîngă asta, era vădit că nu le plăcea „ambianța“, era ceva în neregulă în toată istoria ala. Începură să scotocească iarăși prin toate ungherele. De data asta, în lipsă de altceva, purtam o bluză de-a mamei.

Un reporter cu obraz scobit, cu chip iscoditor, îmi dădu tîrcoale și mă privi cu interes și suspiciune. Apoi mă întrebă :

— Ce dracu se ascunde aici, Bud ?

M-am decis să fiu sincer cu el.

— Uite ce e, am avut prin casă niște stafii.

Mă privi țintă, ca pe un automat în care ai vîrît o monedă și aștepți degeaba să cadă ceva. După aceea se depărtă. Sticleții îi urmară, cei nimerit de bunicul ținîndu-și brațul bandajat, înjurînd și luînd numele Domnului în deșert.

— Ce-a pățit bietul polițist ? — mă întrebă mama, după plecarea lor.

— L-a împușcat bunicu'.

— Ce-a avut cu el ?

— A descoperit că ar fi dezertor.

— Închipuie-ți — se minună mama — părea un tînăr atît de drăguț !

Dimineața, la gustare, bunicul era proaspăt ca o margaretă și avea mare chef de glume. Mai întîi am crezut că uitase de toate peripețiile de peste noapte, dar nici gînd. La a treia ceașcă de cafea, se uită cercetător la Herman și la mine, întrebînd :

— Ce li s-a năzărît la toți sticleții ăia de au dat buzna și au întors casa pe dos, astă-noapte ?

Ne băgase în cofă.

În romînește de Eugen B. MARIAN
Ilustrațiile de Tia PELTZ

FLACĂRII

La Muzeul central din Djakarta a fost organizată recent o expoziție românească. Timp de 3 săptămîni un număr mare de vizitatori indonezieni au avut prilejul să cunoască, și pe această cale, realități din patria noastră în toate domeniile construcției socialiste.

Expoziția de marionete a Teatrului „Țăndărică" deschisă recent la Institutul pedagogic național din capitala Franței s-a bucurat de o frumoasă primire din partea publicului parizian.

Un aspect pitoresc și original totodată al campaniei electorale ce se desfășoară în prezent în Chile. În cartierele muncitorești din Santiago de Chile pot fi văzute asemenea picturi murale agitatorice în sprijinul lui Salvador Allende, candidatul Frontului de acțiune populară.

Cu prilejul celei de-a doua aniversări a proclamării independenței Algeriei a avut loc la Alger un uriaș miting la care a luat cuvîntul președintele Ahmed Ben Bella.

Londra, Marlborough House. Aspect de la lucrările Conferinței primilor miniștri ai statelor membre ale Commonwealthului.

În localitatea elvețiană Bienne s-a desfășurat tradiționalul Festival al verii intitulat „Braderie". Aproape 10.000 de spectatori au aplaudat grandioasa paradă a florilor în cadrul căreia a fost prezentat și acest car alegoric.

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 2507, Of. 23. Telefon 17.00.10—int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni—26 lei ; 6 luni—52 lei ; un an—104 lei.

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

MACHETA : Vlad Mușatescu.

41.505

UN NOU PRODUS ROMÎNESC!

FÎNTÎNA ARTEZIANĂ DE CAMERĂ

Cu ajutorul ei, asigurați o umiditate constantă a aerului în apartamentul dv.

Fîntîna arteziană de cameră poate fi folosită în același timp și ca veioză. Aparatul funcționează la curent de 120 volți sau 220 volți.

UN PRODUS AL FABRICII DE MASE PLASTICE „MUNTENIA"

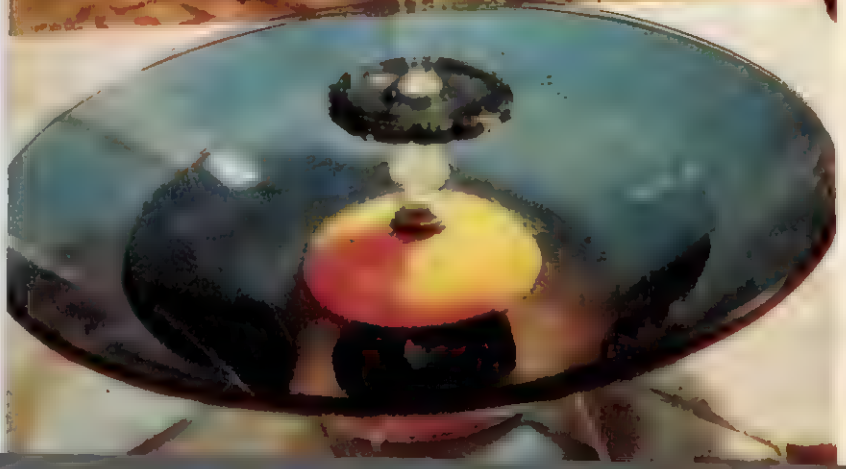

Puternic ca bătrînul Atlas...

Consumînd

DROJDIA FORTIFIANTĂ

Bogată în vitamine, drojdia fortifiantă este indicat îndeosebi pentru persoanele cu regim dietetic.

Drojdia fortifiantă se administrează concomitent c cele două mese principale.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

30

Anul XIII nr. 30 (478) — 25 iulie 1964

ÎN INIMA ATOMULUI

ÎNTRE PARIS ȘI TOULOUSE

60 de kilometri de soare și veselie

CARNETUL FLACĂRII

ANGAJAMENTE

de Aurel BARANGA

Angajament... Am auzit deunăzi rostită vocabula de nenumărate ori în cursul unei după-amiezi, cu rezonanță de clopot festiv. Mă aflam în acel „dulce tîrg al Ieșilor" cu atîta pietate evocat de Ionel Teodoreanu, în nostalgica lui Socoală. N-aveam în minte pînă a ajunge acolo decît reprezentarea aromat melancolică pe care și-o evocă odaia bunicilor cu nelipsitele gutui în pervazul ferestrelor, sub un cer de toamnă aburit de zborul columbelor. Iașul întreg medelenist trece printr-o premenire fundamentală, incifrată în bulevarde salubre și într-o puzderie de clădiri și schele. A dispărut și ieneveaua, și colbul, și plictisul agonic. La fabrica de mase plastice, acum cîtva timp doar un proiect, astăzi o realitate trepidantă, am asistat la o consfătuire de producție. Și atunci am auzit repetat acest termen: angajament, rostit responsabil, după un timp de reflecție. „Îmi iau angajamentul", suna expresia în sonoritatea ei integrală și presimțeam, nerostită, o întreagă gamă de gînduri și sentimente implicînd răspundere, mîndrie, simțul datoriei, entuziasm, capacitate creatoare, efort și înainte de orice acea „sfîntă nemulțumire" de care vorbea atît de des acel neuitat ieșean care a fost Mihail Sadoveanu. „Sfînta nemulțumire" care respinge inerțiile, care izgonește trufiile premature, care nu îngăduie pactizarea cu succesele facile, care împinge la încercări și mai cutezătoare, era motorul secret al angajamentelor luate pentru ca victoriile obținute să fie depășite. Am auzit acest cuvînt, angajament, rostit și de oțelari, și de mineri, și de petroliști în aceste săptămîni cînd ne mai despart de marea noastră sărbătoare de la 23 August, ca o mărturisire a devotamentului oamenilor și a fidelității lor față de o dată înscrisă în inimile tuturor. „Îmi iau angajamentul", și formularea simplă și laconică se referă la domeniile cele mai variate: economii de materiale, întreținerea în condiții optime a mașinilor, sporirea calității produselor, coborîrea prețului de cost, realizarea de beneficii. „Îmi iau angajamentul". Am auzit aceste trei cuvinte rostite de meșteri bătrîni cu părul alb, de tineri, vlăstare ale timpului nostru, cu aceeași greutate bărbătească și cu aceeași adîncă seriozitate, mijlocind tuturor sentimentul că angajamentele vor fi ținute, împlinite și depășite. După acea consfătuire de care vorbeam, din Socola, la o oră tîrzie de noapte, umblînd pe străzile Iașului năpădit astăzi de lumini fluorescente, care izgonesc atîtea umbre și fantasme ale unui trecut de privațiune și umilințe, m-am trezit, întovărășit de un muncitor al fabricii de mase plastice, în fața Turnului Goliei. Ne-am pomenit tăcînd elocvent amîndoi înaintea acestor amintiri. La acea oră, în alte locuri ale Iașului intrau schimburile și duduiau mașinile într-o încordare neostenit sporită. Eram încă învăluit ca de o mantie de pluș de umbrele Goliei, cînd interlocutorul meu, el însuși pînă atunci emoționat de vestigiile trecutului, a trecut firesc la o altă stare de spirit, spunîndu-mi: „vedeți, eu lucrez la matrițe... Mi-am luat angajamentul ca pînă la 23 August..." Și s-a luminat cerul Iașilor, al dulcelui tîrg de o culoare festivă, neverosimilă, zborul columbelor împletindu-se fericit cu un glas de sirenă ce suna victorios ca o trompetă de argint spre malurile Bahluiului.

COPERTA NOASTRĂ

Pe stadionul în timpul Spartachiadei de vară a tineretului.

Fotografie de Eugen IAROVICI

Oameni în

Ne mai desparte puțină vreme de 23 August. De la un capăt la altul al țării domnește atmosfera caracteristică din preajma marilor sărbători. Oamenii muncii desfășoară larg întrecerea socialistă, hotărîți să întîmpine cea de-a XX-a aniversare a eliberării Romîniei cu noi și însemnate succese. În fabrici și uzine, pe șantiere și pe ogoare prind viață cu fiece zi angajamentele luate în cinstea marii sărbători naționale a poporului nostru. Oamenii muncii au răspuns cu entuziasm la recenta Hotărîre a Comitetului Central al P.M.R. și Consiliului de Miniștri privitoare la majorarea salariilor; ei au luat măsurile corespunzătoare pentru a pune și mai mult în valoare rezervele de producție în scopul creșterii productivității muncii, reducerii prețului de cost și îmbunătățirii calității produselor.

În paginile de față oferim cititorilor cîteva aspecte ale întrecerii socialiste care se desfășoară în cinstea anului XX.

UN BILANȚ RODNIC

Cu 15 ani în urmă, pe malul Dîmboviței se puneau bazele uzinei *Semănătoarea* — azi cea mai mare întreprindere constructoare de mașini agricole din țara noastră. În cei 15 ani de existență a uzinei, colectivul ei a desfășurat o neîntreruptă bătălie pentru a da agriculturii mașini și utilaje tot mai multe, tot mai complexe. 34.000 de combine și alte mii de diverse mașini, purtînd marca uzinei „Semănătoarea", lucrează pe ogoarele patriei în actuala campanie agricolă.

În aceste zile, întreg colectivul uzinei se află în plin avînt creator pentru îndeplinirea angajamentelor luate în cinstea celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei. Lună de lună, de la începutul acestui an, peste 550 de muncitori, ingineri și tehnicieni au primit titlul de evidențiați în întrecerea socialistă.

Încheierea primului semestru de activitate a prilejuit colectivului un bilanț rodnic: s-a realizat o producție globală suplimentară de 1.850.000 lei, s-au făcut 2.000.000 lei economii peste plan, s-au redus rebuturile sub coeficientul admis, în toate compartimentele de muncă ale uzinei, iar, datorită aplicării a 141 de măsuri din planul M.T.O., sarcina de creștere a productivității muncii a fost îndeplinită în proporție de 100,7%. În același timp au fost asimilate șase noi produse. Printre cele mai complexe și mai recent realizate se numără semănătoarea de porumb pe șase rînduri și combina de recoltat porumb.

În fotografie: membrii brigăzii conduse de Ion Botofei care se numără printre numeroșii fruntași ai uzinei.

200 DE PROPUNERI

În pragul celui de-al șaselea deceniu al vieții sale, maestrul de foraj Ion Popescu este mai dispus ca oricînd să se ia la întrecere cu cei tineri. Anul trecut, brigada sa a izbutit să se mențină mereu fruntașă în întrecerea socialistă desfășurată în cadrul *Întreprinderii de foraj Craiova*. Dar, după cum o dovedesc rezultatele obținute pînă în prezent, sondorii lui Ion Popescu sînt hotărîți să nu-și stîrbească cu nimic succesul dobîndit în '63. Mai mult decît atît: recent ei au reușit să-și depășească propriul angajament luat în cinstea celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei noastre, forînd pînă la 1 iulie 6.991 m (din care 79,2% cu turbina) și realizînd cu acest prilej economii medii pe fiecare sondă în valoare de 240.000 lei.

Succesele realizate de brigada tovarășului Popescu au sînt singurele. Recent presa locală a anunțat o nouă victorie a sondorilor craioveni: colectivul condus de tînărul inginer Nicolae Amza a terminat de curînd, în cinstea măreței aniversări, forajul celei mai adînci sonde din Oltenia: sonda 902-B, săpată la o adîncime de 4.500 m.

Experiența practică multilaterală, obținută în ultima vreme, precum și o intensă activitate științifică susținută de către tehnicienii și inginerii întreprinderii, au avut drept rezultat elaborarea unui număr de 200 de propuneri, privind descoperirea unor noi rezerve interne. Din acestea, 196 au fost admise și puse în aplicare. Pe baza lor și în urma unei temeinice analize a posibilităților reale existente, colectivul întreprinderii craiovene a hotărît să-și mărească angajamentul luat în cinstea aniversării celor două decenii de viață liberă după cum urmează: planul fizic de foraj pe anul 1964 va fi realizat pînă la data de 18 decembrie, iar forajul cu turbina pe întreg anul se va extinde la 78% din volumul total de foraj. Se vor termina pînă la finele lui '64 un număr de 7 sonde peste plan, din care 6 vor fi forate pînă la 23 August, realizîndu-se totodată, peste plan, economii de 3.200.000 lei din care 3.000.000 pînă la 23 August.

întrecere

CALITATEA SCULELOR

Este greu de închipuit că există măcar o singură fabrică sau uzină din țara noastră care să nu aibă de-a face cu *F.S.R.* Sub aceste inițiale este cunoscută pretutindeni *Fabrica de scule din Rîșnov* care asigură un larg sortiment de piese necesare prelucrării metalului, după trebuință, în fiecare unitate industrială. Firesc e ca, în aceste condiții, problema calității produselor să fie privită de muncitorii, tehnicienii, inginerii acestei uzine dintr-un anume unghi de vedere. De calitatea muncii lor depinde, în ultimă instanță și în mare măsură, calitatea muncii a mii și mii de tovarăși de-ai lor de pe întreg cuprinsul țării. Aceasta constituie evident un important stimulent moral în uzina de la poalele Postăvarului. Mișcarea inovatorilor, activitatea vie, neobosită, de depistare a noi și noi resurse interne este prețuită în uzină. Printre alte multe inovații valoroase o menționăm pe aceea de la secția de tratament termic, unde s-a realizat o linie automată pentru călirea burghiilor spirale din oțel rapid, avînd ca rezultat o apreciabilă sporire a productivității și calității produselor, precum și o considerabilă ușurare a efortului fizic al oamenilor. Colectivul uzinei, antrenat în întrecerea socialistă în cinstea celei de-a XX-a aniversări a eliberării, a obținut în primul semestru o seamă de rezultate pozitive în ce privește planul producției globale (realizat 103,17%) producție marfă, sortimente, productivitate etc. Angajamentul colectivului de a reduce prețul de cost cu 1,67% a fost depășit, realizîndu-se o reducere de 1,85%. În fotografie : reglorul Rudi Stefes, cunoscut inovator, îl ajută pe tînărul Andrei Mureșan să se califice.

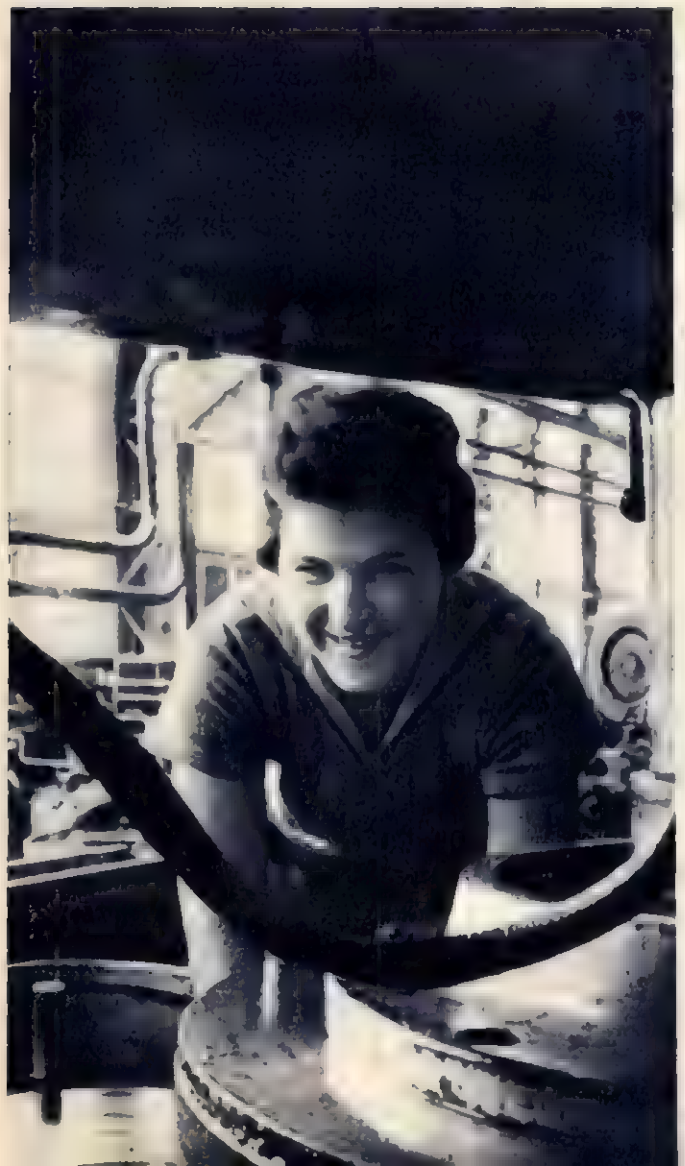

LA NIVELUL CERINȚELOR PIEȚII MONDIALE

Concretizare a principiului specializării și cooperării în industria socialistă, uzina brașoveană *Hidromecanica* este astăzi un prețios colaborator al producției noastre de utilaj petrolier. Colectivul acestei uzine își concentrează toată atenția în direcția realizării unor produse de înaltă tehnicitate la nivelul tehnicii mondiale. Lupta aceasta pentru ridicarea necontenită a nivelului tehnic al produselor se îmbină cu aceea pentru obținerea de indici economici cît mai prețioși. Iată, în acest sens, cîteva din realizările obținute pe primul semestru al anului în curs, în intervalul căruia întrecerea socialistă din uzină s-a desfășurat sub semnul marii sărbători de la 23 August. Producția globală a fost realizată în proporție de 102,3%, iar cea de marfă — 103,9%. Angajamentul colectivului de a reduce prețul de cost cu 4,9% a fost depășit încă în primul semestru al anului, obținîndu-se o reducere a prețului de cost de 5,8%. De aici au reieșit importante economii peste plan încît angajamentul ca pînă la 23 August să se realizeze economii în sumă de 2.500.000 lei a fost îndeplinit încă din cea de-a doua jumătate a lunii iulie.

În fotografia noastră : șlefuitoarea Xenia Mureșan, evidențiată în întrecerea socialistă.

PRODUSE NOI DE CALITATE SUPERIOARĂ

Mătasea populară, o fabrică frumoasă în culori pastel — aspect de prospețime și tinerețe...

Colectivul întreprinderii ne întărește impresia primului contact : angajați cu elan în întrecerea socialistă în cinstea lui 23 August, oamenii ne vorbesc de realizările lor pe care le prezintă apoi, cu justificată mîndrie. Și realizările sînt într-adevăr pe măsura cerințelor cumpărătorilor care vor produse cît mai multe, mai bune, mai frumoase.

În cinstea lui 23 August s-au realizat o serie de noi produse, care vor fi omologate și contractate spre desfacere și vor împodobi în curînd vitrinele magazinelor. La realizarea lor și-au adus contribuția membrii colectivului de creație — printre care citîm pe tov. Zenovia Șerban, creatoare, Niculina Crișan, desenatoare — și ai colectivului sectorului finisaj, unde s-au remarcat vopsitorii Gheorghe Cardoș și Niculae Păun, corectoarea Victoria Finta și controloarea de calitate Cornelia Cîmpeanu.

S-au realizat contexturi textile inedite pe suporturi noi de material, prin îmbinarea firelor sintetice cu fire de lînă și celofibră ; de asemeni s-au creat 36 desene noi și numeroase poziții coloristice. Rezultatul ? Onomastica țesăturilor s-a îmbogățit considerabil și în curînd vor lua drumul magazinelor mătăsurile ce poartă denumirile : Beatrice, Bianca, Greta, Brigitte și altele. Iar noile modele de cravate (42 la număr) din mătase naturală, cu frumoase motive plasate în cadrul unui fond coloristic de cele mai diverse nuanțe, vor cinsti la rîndul lor cum se cuvine marca fabricii la capitolele fantezie, calitate și bun gust.

OAMENII SE ȚIN DE CUVÎNT

Seară de seară la sediul *G.A.S. Roșia* — din vecinătatea Bucureștiului — se ține o ședință scurtă. La ordinea de zi — un singur punct : cum se realizează angajamentele pe care și le-au luat muncitorii în cinstea zilei de 23 August. Întrecerea socialistă dă viață angajamentelor : cresc economiile la prețul de cost al produselor ; crește producția de lapte ; crește cantitatea de carne de porc ce se livrează statului ; cresc cantitățile de legume solicitate la export. Toate acestea cer o evidență clară, operativă. Brigadierul Ion Man vrea să știe în fiecare seară cum se desfășoară întrecerea socialistă pentru că el, care e om de cuvînt, trebuie să-și respecte angajamentul luat : în cinstea lui 23 August brigada sa va da 15.000 litri de lapte peste plan ; alți muncitori, tot de la zootehnie, urmăresc cum se realizează livrarea peste plan a celor 10.000 kg carne de porc.

Angajamentele pe care și le-au luat muncitorii acestei gospodării agricole de stat în cinstea lui 23 August sînt cuprinse în cifre rotunde. Amintim două : 230.000 lei și 226.000 lei. Prima reprezintă valoarea produselor agro-alimentare care vor fi livrate peste plan ; a doua cifră privește economiile care trebuie realizate la capitolul cheltuieli. Avîntați în întrecerea socialistă, muncitorii urmăresc cu fiecare zi realizarea acestor obiective. Ion Butnariuc, Gheorghe Alexoaie, Vanghele Staicu, Constantin Zvarici, Gheorghe Mîndruț se numără la ora actuală printre cei dintîi evidențiați ai întrecerii socialiste pornite în cinstea lui 23 August. Poate o să-i întreacă alții. Nu-i nimic. Într-o asemenea întrecere nu pierde nimeni.

În fotografie : grajduri din fier și beton pentru porci la G.A.S. Roșia. Mai ieftine și mult mai rezistente, noile adăposturi asigură și un grad înalt de igienă. Pentru lucrătorii Gospodăriei de stat Roșia acestea constituie unul din obiectivele importante din întrecere. În cinstea celei de-a XX-a aniversări, toate cele 14 grajduri ale creșcătoriei vor fi complet reamenajate.

)44-1964

RIN
ISTITUTELE
OASTRE
E CERCETĂRI

În inima ato

„UN PAS MARE SPRE CUNOAȘTEREA ÎN ADÎNCIME A MATERIEI“

de acad. Horia HULUBEI,
Laureat al Premiului de Stat, directorul Institutului de fizică atomică al Academiei R. P. Romîne

Fizica nucleară reprezintă una din marile cuceriri ale științei moderne. Ea permite omenirii să dispună de cantitățile enorme de energie de care va resimți o imperioasă nevoie într-un viitor apropiat. Forțele nucleare stăpînite de fizica modernă ascund însă și pericolul ca lumea și munca miliardelor de oameni, care au făurit civilizațiile pămîntului, să fie sacrificate pe un imens și monstruos rug atomic în cazul unei conflagrații nucleare.

Fizicienii romîni, alături de întregul popor, luptă pentru crearea condițiilor în lume care să facă imposibile războaiele termonucleare și să permită utilizarea pașnică, într-o lume fără arme, a acestei cuceriri epocale.

Țara noastră, în procesul ei de industrializare, va avea nevoie ca energia nucleară să intre, cu un procent însemnat, în circuitul ei energetic. Fizicienii noștri lucrează și se pregătesc cu succes ca să participe la această importantă acțiune.

Reacțiile nucleare au pus la îndemîna cercetării naturii peste o mie de izotopi stabili și radioactivi, cu ajutorul cărora posibilitățile cunoașterii au crescut enorm. (Pînă acum cîteva decenii știința urmărea fenomenele naturii doar cu ajutorul a vreo 92 de „specii“ atomice !) Cercetătorii romîni pun în valoare, în mod fericit, aceste noi și imense posibilități.

Un pas mare spre cunoașterea în adîncime a materiei a fost făcut prin descoperirea și studierea așa-ziselor particule elementare, folosind metodele fizicii energiilor foarte mari. Fizicienii romîni lucrează cu succes și în acest domeniu, aducînd la rezerva științifică universală partea lor de contribuție valoroasă.

Fizica nucleară duce, prin metodele sale, la infinit de variate aplicații în viață. Se pot cifra la sute de milioane veniturile aduse țării prin contribuția specialiștilor din Romînia.

Prin activitatea lor tenace, competentă și eficace, atomiștii romîni, modești și discreți, pasionați ai cercetării științifice, trimit peste hotare, prin conferințele internaționale de pretutindeni, prin publicațiile țării și acelea din alte părți, mesaje ale gîndirii romînești, participînd activ la concertul făuritorilor de progres în lume. Ei aduc, alături de colegii lor din alte specialități, contribuția lor efectivă și indispensabilă la opera de afirmare a țării, la construirea socialismului biruitor, întreprinsă de clasa muncitoare, pentru fericirea poporului romîn.

Iată mai sus două imagini realizate în laboratorul de energii înalte. Prima (stînga) ne oferă prilejul de a „asista“ la una din obișnuitele discuții ale academicianului Horia Hulubei cu colaboratorii institutului, de astă dată candidatul în științe fizico-matematice Alexandru Mihul, șef de laborator, unul dintre membrii colectivului de cercetători de la Dubna care, acum cîțiva ani, a descoperit și dovedit existența unei particule elementare necunoscute pînă atunci : hiperonul anti-sigma minus.

A doua imagine (dreapta) ne introduce în atmosfera cercetărilor privind fizica particulelor elementare. Pe cele patru ecrane se pot vedea urmele lăsate de asemenea particule pe plăci fotosensibile.

ALEXANDRU MIHUL, *șeful laboratorului de energii înalte :*

Laboratorul nostru, unde se studiază structura și interacțiunile particulelor

Cu următoarea imagine (dreapta) rămînem tot în domeniul fizicii nucleului. Ea ne introduce în „apartamentele“ ciclotronului — o mașină nucleară ale cărei proporții le putem aprecia judecînd doar după masa de comandă.

Ciclotronul este un accelerator de particule cu ajutorul căruia nucleul atomic poate fi cercetat sub cele mai diverse aspecte. Ce se întîmplă dacă „bombardăm“ nucleul unui atom de carbon ? Dar al unui atom de aluminiu ? Ce loc ocupă ciclotronul în progresul general al științei nucleare ?

NICOLAE MARTOLOGU, *fizician, șeful sectorului ciclotron :*

Cu o metodică nouă și o aparatură perfecționată, concepută și realizată de ingineri și fizicieni romîni la nivelul celor mai bune performanțe din lume, s-au obținut rezultate originale importante. Amintim spre exemplu unul din rezultatele noastre privind precizarea structurii nucleului de litiu : particulele care intră în alcătuirea lui (protoni și neutroni) sînt așezate în formă de „ciorchine“.

Aici ne vom îngădui o scurtă întrerupere. Importanța unui asemenea rezultat poate fi cu greu evaluată de nespecialiști. Totuși, dacă avem în vedere dimensiunile excepțional de reduse ale nucleului atomic (atomul întreg are un diametru aproximativ egal cu a suta milioana parte dintr-un centimetru), precum și faptul că particulele componente sînt și mai mici (masa în grame a unui proton se scrie : zero, virgulă, 23 de zerouri, 167) **înțelegem ce înseamnă să stabilești cu precizie că aceste particule ultraminuscule sînt așezate în formă de „ciorchine“.**

Datele experimentale și concluziile lucrărilor efectuate la ciclotron — continuă fizicianul Martologu — au putut fi obținute datorită tehnicii rapide de producere a pulsurilor foarte scurte, de măsurare a timpilor de ordinul unei miliardimi de secundă — realizate în institut. Această tehnică a intrat în patrimoniul științei mondiale și a primit consacrarea prin aplicarea și în alte țări, cu tradiții mai vechi de cercetare în acest domeniu.

mului

Se spune că într-o vreme, pe la sfîrșitul veacului trecut, venea pe aceste locuri, din cînd în cînd, Eminescu. Se așeza pe o bancă la umbra unui copac rotat, își adîncea privirea în smaraldul micului lac din apropiere și visa ceasuri de-a rîndul, dăltuind stihuri de geniu.

Eminescu nu mai există decît prin sfera sa veșnică. Copacul și lacul au dispărut. Totuși, aci continuă să plutească visuri. Creația se împlinește și acum, în fiecare ceas, dar cu o altă substanță, pe alte coordonate, pe cu totul alt tărîm.

Ce au totuși comun visurile și creația înaripatului poet cu ceea ce se înfăptuiește acum, pe aceleași locuri? Au comun semeția, veșnicele căutări, o muncă încordată. Căci la o asemenea muncă s-a angajat un tînăr detașament al științei românești — colectivul Institutului de fizică atomică al Academiei R. P. Române — dînd glas chemării partidului.

Totul întruchipează aici *tinerețea*: vîrsta marii majorități a colaboratorilor, obiectul preocupărilor — știința nucleului atomic, care și-a făcut relativ de curînd intrarea în arena cercetărilor — în fine, vîrsta Institutului însuși, care nu depășește nici jumătate din numărul anilor pe care-i sărbătorim de la eliberare.

În cele două decenii scurse de la acel august fierbinte din 1944, crearea Institutului a marcat, pe tărîm științific, un moment important, bogat în semnificații. El simbolizează ridicarea continuă a cercetării științifice românești, pătrunderea ei în domeniile cele mai noi de activitate, creșterea prestigiului ei internațional.

Pe ce căi a reușit știința nucleară românească să se impună în ultimii ani?

Vom lăsa faptele să vorbească de la sine. Pe de o parte prin imagini fotografice, pe de altă parte prin cuvîntul cercetătorilor.

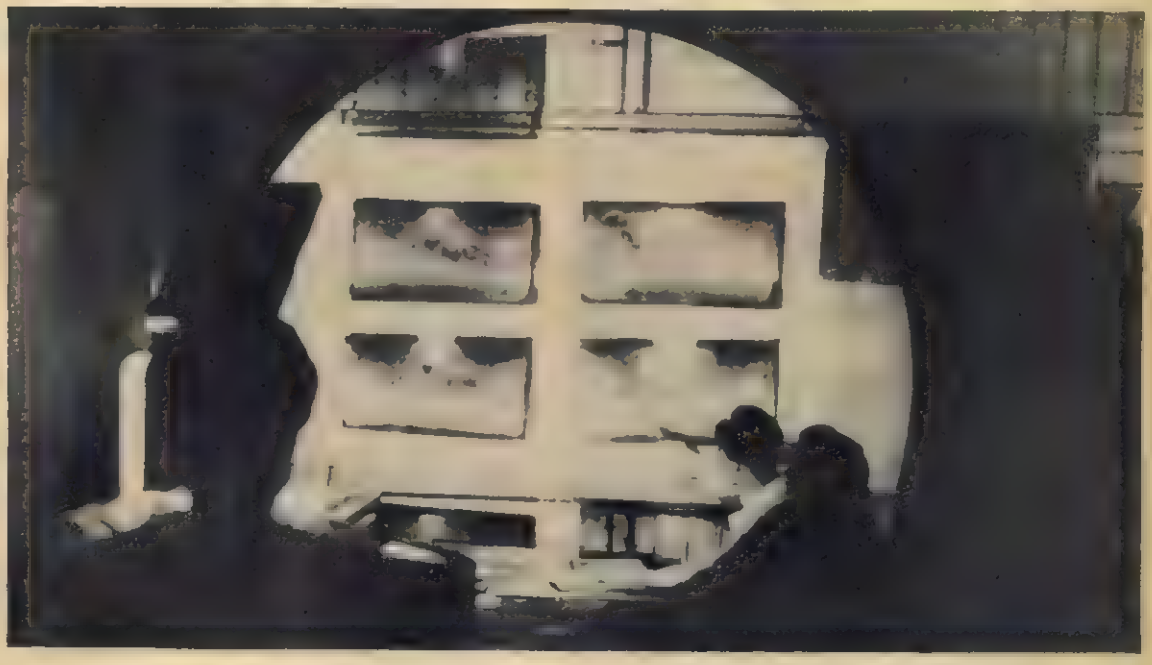

elementare, a fost creat în 1962. Aceste particule, care intră în structura intimă a nucleului atomic, sînt studiate acum în toate marile laboratoare ale lumii și trebuie spus că cercetarea necesită eforturi serioase, metode mereu noi, pentru că ea se desfășoară într-un domeniu în care există încă multe necunoscute.

Începînd din 1962 și pînă la începutul acestui an, la noi s-au studiat ciocnirile dintre mezonii Pi negativi și protoni la energii de 7-8 miliarde de electron-volți. Trăsătura principală a fiecărei cercetări este, dacă ne putem exprima astfel, scepticismul. Totul trebuie pus la îndoială, comparînd mereu diverse teorii elaborate astăzi în lume, cu rezultatele noastre. Am ajuns astfel la concluzia că, de pildă, așa-numita teorie statistică nu este satisfăcătoare pentru a explica modul în care se produc mezonii Pi și alte particule care apar o dată cu ei după ciocnirile amintite mai sus. Este nevoie de studiat alte tipuri de ciocniri — tipuri a căror existență s-a sugerat în colectivul laboratorului nostru.

Lucrările noastre din domeniul teoretic și experimental din această scurtă perioadă s-au concretizat în 11 lucrări publicate în revistele de specialitate din țară și de peste hotare.

În inima atomului

Imaginea pe care o vedem mai sus prezintă un aspect pe care mulți, foarte mulți îl cunosc. De la prima privire vom spune: da, aici se lucrează cu izotopi. Important este însă faptul că institutul a devenit „fabrica de izotopi radioactivi" pentru întreaga țară. Anvergura acestei activități poate fi apreciată numai dacă avem în vedere extinderea pe care a luat-o în acești ani utilizarea radioizotopilor în cele mai diverse domenii ale cercetării și tehnicii.

Ing. CONSTANTIN CHIOTAN, *șeful sectorului de preparare a izotopilor:*

Institutul nostru produce majoritatea izotopilor radioactivi necesari cercetării și economiei naționale. În anul 1958, cînd am început lucrul, se produceau în total cinci tipuri de substanțe radioactive, cu o putere radioactivă totală de 0,026 unități de măsură; anul trecut, produceam 42 de radioizotopi (352 unități), ceea ce denotă creșterea simțitoare a posibilităților noastre de a produce asemenea substanțe. Totodată, este drept, au sporit și necesitățile.

În multe domenii metodele radioactive de măsură și control s-au încetățenit definitiv și utilizarea lor continuă să se răspîndească. În industrie, ele servesc la controlul calității sudurilor și a unor piese, la diverse măsurări de nivele, densități și grosimi în instalații automate, măsurări de debite etc. În agricultură — la studiile privind biologia plantelor; în medicină — la diagnostic și tratament.

Pentru fiecare din colaboratorii noștri este limpede că progresul activității în domeniul radioizotopilor se răsfrînge în mod direct asupra nivelului general al tehnicii în economia națională.

S-a vorbit și s-a scris mult despre faptul că, sub influența radiațiilor, substanțele chimice capătă însușiri noi. Aceste însușiri trebuie aflate, studiate, pentru a putea fi puse în valoare. Iată obiectul unei ramuri tinere a științei: radiochimia. În aparență, instantaneul de mai sus provine dintr-un laborator de chimie oarecare. Este numai o aparență.

SILVIA IONESCU, *doctor în științe chimice, șefa laboratorului de radiochimie:*

Efectul radiațiilor asupra diverselor combinații chimice este într-adevăr uimitor. Ne dăm seama de aceasta pe măsură ce ne lărgim sfera de activitate asupra a noi și noi substanțe.

Spre exemplu parafinele provenite din petrol românesc au fost transformate, sub influența radiațiilor, în acizi grași. Am urmărit transformările pe care le suferă gazul metan, acetilena, unii complecși ai nichelului, oxigenul etc.; am obținut pe aceeași cale separarea elementelor din pămînturile rare.

Radiochimia oferă, așadar, posibilități largi, se pretează la multe aplicații, unele poate neașteptate.

Începutul îl constituie cercetările asupra cauzelor răspîndirii unor boli în pădurile de stejar, asupra nutriției diferitelor specii de arbori, asupra stimulării radioactive a semințelor. Însușirile substanțelor chimice iradiate pot fi folosite cu succes în industria lemnului, în colorarea și apretarea țesăturilor, precum și în alte sectoare.

Este reactorul nuclear „inima" institutului ? Fără îndoială că da. În orice caz, este cea mai impunătoare instalație experimentală, în jurul căreia s-au concentrat majoritatea celorlalte sectoare și laboratoare. Ziua intrării în funcțiune a reactorului — 31 iulie 1957 — poate fi considerată ziua oficială de naștere a I.F.A.

Ing. I. I. PURICA, *șeful colectivului de exploatare a reactorului:*

Reactorul nostru este al 11-lea înființat în întreaga lume. Activitatea lui numără astăzi șapte ani. A fost o perioadă pe care o pot numi, fără ezitare, palpitantă. Vă gîndiți, fără îndoială, la emoția pe care o produce oricui simpla vedere a acestui colos care ține în frîu forțele uriașe ale nucleului atomic. Dar nu este vorba numai despre asta. Reactorul reprezintă o instalație de cercetare cu ajutorul căreia învățăm pe zi ce trece mai bine cum să dirijăm reacțiile nucleare în lanț, să mînuim și să punem în valoare materialele nucleare și, totodată, să producem izotopi radioactivi.

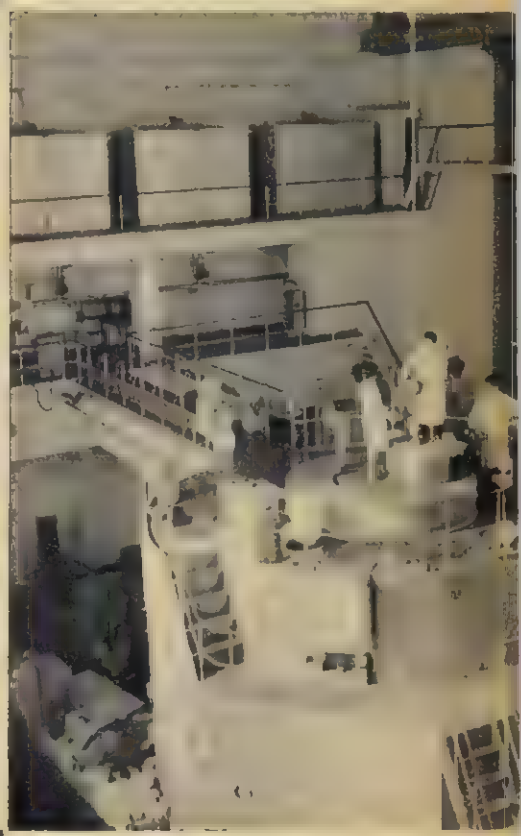

Aceste aparate, alături de foarte multe altele, sînt construite la I.F.A. Lucrările de fizică nucleară necesită o gamă foarte variată de utilaj electronic și nevoile institutului sînt acoperite prin producție proprie. În plus, de aci primesc asemenea „scule" prețioase multe alte unități de cercetare care folosesc metode nucleare.

Ing. THEODOR TEITEL, *șeful serviciului de producție a aparatelor electronice:*

În prezent, nivelul tehnic la care au ajuns aparatele electronice construite în institut și care poartă emblema „Cuanta", este foarte ridicat. Aceasta ne-a permis să participăm în mai multe rînduri la expoziții și încercări comparative internaționale, în cadrul cărora aparatele noastre au fost distinse cu medalii și mențiuni.

Dintre aparatele mai reprezentative construite de noi se pot enumera instalațiile de măsură a nivelelor în recipientele industriale cu ajutorul izotopilor radioactivi, blocurile de semnalizare și capetele de iradiere cu conteinere de protecție, numărătoarele de impulsuri, portabile și tranzistoriale (pentru măsurări pe teren în domeniul umidimetriei și densimetriei cu ajutorul radiațiilor nucleare). Amintesc de asemenea debitmetrele de radiații-gama tip „Doziport" (pentru măsurări în cîmpuri de radiații), numărătorul de impulsuri cu afișare cifrică permițînd numărarea a 1.000.000 impulsuri pe secundă (pentru măsurători de fizică nucleară) și altele.

Cu toate că se numesc „bombe" cu cobalt, aceste conteinere (fotografia de jos) sînt cît se poate de pașnice. „Cît se poate" nu e spus la întîmplare, pentru că acestea trebuie mînuite cu foarte multă prudență. Avertismentul înscris pe fiecare din ele nu e o glumă. V-am prezentat această imagine pentru a ilustra faptul că producția de aparate și dispozitive realizate la I.F.A. nu se limitează la cele electronice.

Ing. THEODOR PĂCURARU, *inginer-șef adjunct al I.F.A.*

În institut au fost create aparate pentru lucrul la reactor și la ciclotron, pentru cercetările și producția de izotopi, pentru radiochimie, tehnica vidului, studierea razelor cosmice, transportul materialelor radioactive și protecția împotriva radiațiilor și altele. De asemenea, aparatele necesare aplicațiilor nucleare în chimie, fizică, biologie etc.

Aproape în întregime această gamă de aparate complexe și variate întrupează tehnica nouă. Nu numai pentru că ele deservesc domeniul „tînăr" al fizicii nucleare, dar mai ales pentru că, cu ajutorul lor, prin colaborare cu industria, au putut fi introduse în economia națională o serie de metode și tehnici noi de control, de măsură și de lucru.

Am obținut, în această privință, rezultate care au fost semnalate și de presa internațională de specialitate. Mai mult, Agenția internațională pentru energia atomică de la Viena a încheiat cu institutul nostru un contract pentru aplicarea unor metode de lucru introduse de noi.

Trebuie menționat și un alt fapt important. Reactorul nuclear, a cărui apariție în tehnică este de dată foarte recentă, are nevoie să fie el însuși... supus experiențelor. Oamenii de știință și tehnicienii au creat reactoare, dar nu cunosc încă toate însușirile și posibilitățile acestora. Cunoașterea se realizează „din mers". Cercetările noastre asupra reactorului au arătat că puterea lui poate fi mărită de la valoarea de 2.000 kW (pentru care a fost proiectat), la 3.000 kW, cu aceeași siguranță în funcționare. Pe de altă parte, colectivul nostru a demonstrat că anumite metode de măsurare, considerate aplicabile numai la unele tipuri de reactoare nucleare, pot fi utilizate și la reactorul nostru.

Printr-un efort comun, la care și știința românească își aduce contribuția sa, tehnica reactorilor nucleari progresează...

Prezentare de Adrian COSTA

Una din cele mai celebre străzi ale lumii: L'Avenue des Champs Elysées.

ÎNTRE PARIS ȘI TOULOUSE

Însemnări de călătorie din Franța

Te obișnuiești destul de repede cu perimetrul din jurul hotelului în care locuiești, iar răgazul dintre orele de program îți îngăduie să-l cunoști destul de bine. Te aventurezi, firește, și spre puncte mai îndepărtate, dar o faci cu metroul, căci economia de timp e prețioasă. E și mai prudent, căci altfel constați pe propria-ți piele că acest Paris e plin de capcane, care te pîndesc la tot pasul. Vizezi, de pildă, biserica Madeleine. Nu e departe, îți faci socoteala că o jumătate de ceas ajunge ca s-o poți vizita și să te întorci la timp. Deci, ai pornit. Dar la sfîrșit, cînd îi cobori treptele, în față, la capătul străzii Royale, ți se deschide priveliștea Pieței Concordiei. E prea fascinant spectacolul acestei imense piețe, atît de armonios încadrată, atît de faimoasă pentru ambuteiajele ei. Te îndrepți spre ea, mecanic aproape. O privești, nu te mai saturi privind. Numai că descoperi deodată, la dreapta, largă, ademenitoare, urcînd ușor într-o pantă lină pînă la Arcul de Triumf, una din cele mai celebre străzi ale lumii: L'Avenue des Champs Elysées. Este imposibil să reziști tentației. E mult mai mult de mers decît ți se părea la început. Ajungi, în sfîrșit, în Piața Etoile, cu Arcul în mijloc și cele 12 bulevarde pornind ca niște raze. Faci alene ocolul pieței. Și apoi, un moment, de fapt mai multe momente, de ezitare. Dacă o iei pe Avenue Kléber ajungi la Piața Trocadero, lîngă care se ridică cea mai importantă construcție dintre cele două războaie mondiale, Palatul Chaillot. Iar de aici, peste Sena, în zece pași ești la Turnul Eiffel. Sau e mai bine, poate, să cobori pe Avenue Marceau pentru că în felul acesta nimerești direct la Muzeul de artă modernă.

Toate perplexitățile îți iau cîteva minute bune. Te uiți la ceas. Panică. În 15 minute trebuie să fii la hotel. Iar plimbarea asta pînă aici te-a costat două ore. Repede, un taxi. Unde sînt, trec toate pe lîngă tine fără să te vadă. Uite, în sfîrșit, o stație. Oprește un Peugeot. Amabil, șoferul te invită să urci. Într-un sfert de ceas, cît durează drumul pînă la hotel, ești în posesia unei documentate biografii a celui mai simpatic șofer de taxi din Paris. E drept că era femeie.

PITORESC, DAR NU NUMAI...

Experiența a fost folositoare. Data viitoare nu mai pornești la întîmplare. Te așezi cuminte la măsuța unuia din numeroasele café-baruri ce împînzesc bulevardele și încerci să chibzuiești la cea mai bună metodă de explorare a Parisului. Te fură însă peisajul din jur, agitația, mașinile, lumea, mișcarea. Turiștii sînt ei înșiși un spectacol. Sînt cu sutele, cu miile, mai numeroși chiar, fără îndoială. Te simți la un moment dat pornit să-i detești, deși ești tu însuți străin. Sau poate tocmai de aceea. Încerci pentru ei sentimentul pe care-l ai la un spectacol față de doamna cu pălărie supraetajată ce ocupă scaunul din fața ta. Înarmați cu inevitabilele aparate de fotografiat, cu binocluri, fluturîndu-și haina bundușită cu pliante și ghiduri turistice, aleargă, aleargă. Și apoi, brusc, se opresc. Motivul îa înfățișări diverse: poate fi Opera, poate fi Arcul de Triumf, poate fi biserica Madeleine sau, în sfîrșit, orice alt monument consemnat în broșurica sau cartea scoasă în neprețuita colecție „La France illustrée". Un moment de șovăială, de încertitudine? Dispare repede, o dată cu confirmarea pe care le-o dă ghidul smuls febril din buzunar. Clic! Încă o dată. Clic! E-n regulă. Pelicula a înregistrat. Albumul de familie se îmbogățește cu noi amintiri, cu mărturii infailibile ale „aventurilor" pariziene.

Cînd nu aleargă, stau. Și contemplă. De pe treptele aceleiași Madeleine sau de la măsuțele bistrourilor, barurilor, snak-barurilor, caféurilor, café-barurilor, braseriilor, glacieriilor, patiseriilor ș.a.m.d., care și-au însușit jumătate din largile trotuare ale marilor bulevarde. Un whisky, o cafea sau o simplă oranjadă capătă, după o zi de cruntă oboseală, confirmarea verificată a atributelor publicitare: sînt reconfortante, odihnitoare, ascut spiritul de observație. Dacă, discret, păstrîndu-și distincția naturală, mai și elibenează puțin piciorul din strînsoarea infernală a pantofului, voluptatea e deplină. Mai ales pentru *ele* care nu pot omite reputația, mondială și îndreptățită, a chic-ului pariziencelor. Deci, *ele* au venit de acasă cu tot ce socoteau că poate rezista unei încercări la fața locului. De pildă, blănurile. Nu le părăsesc nici cînd pleacă, dimineața, la „shopping", adică la cumpărături. Iar aici, la măsuțele cochete, cu chelnerii și garçonii care știu ca nimeni altul în lume să-ți demonstreze cu tact (și tîlc) cît ești de important, este atît de „wunderbar" și de „wonderful" să privești acest fabulos Paris, cu mulțimea lui vioaie și pestriță ișce nostim e să improvizezi mici jocuri de societate: ăsta e parizian, ba nu, e străin, asta e funcționară sau vînzătoare, în tot cazul midinetă, ba nu, e..., cuvîntul se șoptește la ureche), cu mașinile astea care nu se mai sfîrșesc niciodată, care pancate în toate străduțele te împiedică să vezi culoarea asfaltului și care dau Parisului, privit din avion, impresia că este pavat cu automobile (cine poate număra cîte trec în șirul străzii în interval de 5 minute? Iar inițiativa pornită de la o masă cîștigă adepți la alte cîteva din jur și jocul devine iarăși de societate).

Dar să nu fim răi cu turiștii. În fond, nu sînt toți la fel și, de fapt, cine n-ar vrea să

fie turist la Paris? Mai ales că, ducîndu-te acolo, devii în mod automat un fel de monument al Parisului. Căci e greu de conceput Parisul fără străini. Ei sînt prezenți acolo de sute de ani, firește din ce în ce mai mulți în zilele noastre, și din corp străin au început să devină parte integrantă, aproape organică. Dacă, dintr-o dată, ar dispare — faptul acesta ar ciunti parcă de una din particularitățile sale un oraș care nu încetează să fie unul din centrele cele mai atractive ale acestui pămînt, atît de opulent înzestrat cu frumuseți din cele mai diverse.

Parisul e frumos. Iar această constatare e cea mai banală dintre banalități. E greu însă să-l descrii. Deși el însuși îți înlesnește poate această acțiune temerară prin armonia ce caracterizează imensa sa diversitate. Iar orașul place oricui, pentru că oferă orice. Cu firesc și generozitate. Cu căldură. Străinul nu se simte ca atare dacă știe să găsească, și poate găsi oricînd, corespondența pariziană a afinităților, gusturilor sau intereselor sale. Și apoi francezii sînt simpatici, prevenitori. Găsești totdeauna în ei un interlocutor dispus să discute orice. Cu ironie, dar deseori ironia o îndreaptă împotriva lor înșile. Nu au complexe. Îi îndrăgești ușor.

10 CARACTERIZĂRI ALE TOULOUSE-ULUI

Este lesne de înțeles de ce, atunci cînd ți se propune să părăsești cîteva zile Parisul și să vizitezi provincia, încerci un sentiment de regret. Dar pe nedrept. Pentru că Parisul, oricum ar fi el, nu e întreaga Franță. Iar țara este de o mare frumusețe. S-o descrii după șapte zile petrecute în sud, la Toulouse și împrejurimile acestuia, sau la Tours și pe valea Loarei? Te gîndești fără să vrei la ce spunea Stendhal (pe adevăratul său nume Henri Beyle):

„N-ar trebui să scrii niciodată însemnări despre un loc sau o țară în care nu ai stat decît un an". Pentru că, ne permitem noi să continuăm firul logic al gîndirii scriitorului, altminteri riști să împărtășești impresii culese în pripă, să generalizezi cu prea multă ușurință ceea ce este numai particular sau incidental. Dar cîți din călătorii zilelor noastre evită acest risc? Și apoi, de ce să n-o spunem, nici Henri Beyle însuși n-a ținut seama niciodată de sfatul lui Stendhal. Care sfat aduce puțin a autocritică. Oare nu Stendhal a fost acela care a venit la Toulouse în 1838 cu ideea preconcepută că toulousenii sînt „provinciali, meridionali, pirinenei și gasconi", patru defecte pe care nu le putea ierta, și care nu lui i s-a părut că faimosul caldarîm ascuțit al orașului seamănă cu „frigărui de rinichi"? Pentru ca mai apoi, să descopere frumusețea orașului și să asculte vrăjit neasemuita melodie a clopotelor catedralei?

Toulousenii fac și astăzi mare haz de „păcălească" pe care orașul lor a tras-o lui Stendhal și multor altora, francezi sau străini, iluștri sau nu. Căci orașul e șiret și nu se lasă descoperit ușor. Ori crezi, după unele semne, că este unit și abandonezi încercarea de a-l cunoaște mai bine, ori, dimpotrivă, te lași cucerit de unele aspecte frapante și uiți să-l socotești în amănuntele sale mai discrete, care sînt, fără îndoială, mai atrăgătoare și mai specifice.

— La zece străini — îmi spunea un coleg din Toulouse — și întreabă-i cu ce vor asocia în amintirea lor orașul. Fiecare va da alt răspuns, dar acestea vor fi întotdeauna tot zece: casele de cărămidă roșie, violetele, belcanto-ul, Capitolul, jocurile florale, rugbiul, Caravella, Arsenalul, ziarul „La Dépêche" și Jean Jaurès.

Toate răspunsurile sînt juste, pentru că fiecare evocă o realitate specifică sau un moment deosebit. Păcat totuși că nu a încercat colegul nostru de breaslă să repete experiența și cu cei patru gazetari romîni care vizitau prima oară orașul.

Cunoaș vechiul Toulouse după stampe, fotografii, monumente și reputație. Pe cel de astăzi l-am văzut cu proprii mei ochi. Cu greu aș putea afirma, oricît de sever aș fi în gusturi, că nu este un oraș frumos și interesant. Toulousenii se plîng că urbea lor a avut neșansa de a interesa din totdeauna pe oamenii de litere și artă. Și, după părerea lor, orașul a pătruns în literatură cu fizionomia, mai puțin uneori, mai mult alteori, alterată. Nu este neapărat vorba de Rabelais, Victor Hugo — „l'enfant sublime" a fost laureat la 15 ani al Academiei des Jeux floraux — Balzac, Hyppolite Taine, Edmond Rostand, Toulouse-Lautrec și, firește, Stendhal, care au avut cu toții de-a face, într-un fel sau altul, cu Toulouse. Au mai existat și unii de talie artistică ceva mai mică, ale căror aprecieri despre orașul lor nu fac o deosebită plăcere locuitorilor acestuia, chiar dacă îl vorbesc de bine.

Toată literatura în jurul vechii capitale a Languedoc-ului, spun ei, poate constitui o istorie a anecdoticii. De sute de ani se glumește în legătură sau pe seama Toulouse-ului și a cetățenilor săi.

TRĂSĂTURI VECHI ȘI MODERNE

Fără îndoială că Toulouse își păstrează încă multe din vechile și tradiționalele sale

George SERAFIN

(Continuare în pag. 10)

Toulouse — Piața Ioana d'Arc.

Magistrala spre sud.
←

ÎNTRE PARIS ŞI TOULOUSE

trăsături, unele tipic meridionale — zgomotul, vioiciunea culorilor, cîntecele. Ca să nu mai vorbim de vechile şi ilustrele sale monumente: ciudata catedrală Sf. Ştefan, construită în două, epoci diferite, palatul d'Assézat, capodoperă a Renaşterii toulousene, faimosul Capitol, primăria oraşului, sau Teatrul Capitol, considerat ca şi Scala din Milano drept un templu al belcanto-ului, multicentenara sa universitate, bazilica Sf. Sernin şi atîtea altele. Dar micile străzi, furişate discret pe lîngă marile artere, cu neaşteptatele lor clădiri care în lumina puternică a reflectoarelor (atracţie turistică) dezvăluie nebănuite şi parcă ireale frumuseţi? Priveşti curios decoraţia masivă a caselor de pe aceste străzi înguste şi modeste, cercetezi atent porţile masive şi eşti tentat să te caţări peste ziduri pentru a descoperi misterul pe care-l ascund. Iar dacă ziua, rezemat de-o balustradă a bătrînului Pont-Neuf, inaugurat de Ludovic al XIV-lea, reuşeşti să-ţi smulgi privirea din apele tăcute ale Garonei, ţi-o pierzi din nou în orizontul pur, acolo unde zarea se confundă cu frunţile albe ale Pirineilor.

Dar Garona şi munţii constituie un decor de veacuri. Nu însă şi Uzinele Caravelle, nici Institutul de chimie, nici Şcoala superioară de electronică sau Institutul pentru harta geografică a vegetaţiei, în care simţi pulsul trepidant al Franţei moderne. Toulouse este o capitală a cuceririlor aerului. În 1919 s-a creat aici prima linie aeriană directă cu Barcelona şi Maroc. În frumoasa sa carte „Zborul de noapte", Saint-Exupéry descrie cu o extraordinară veridicitate plecarea piloţilor spre aeroport, în lumina incertă a orei ce precede dimineaţa.

O mîndrie a oraşului este şi noua piscină, cu terenurile de sport înconjurătoare, şi arena pentru coride „Soarele de aur".

Dar ceea ce merită a fi cu osebire văzut este spectacolul străzii. Aici îi poţi cunoaşte pe toulouseni. Dacă ai norocul să nimereşti acolo într-o zi de întîlnire sportivă internaţională, de rugbi să spunem, atunci faci cunoştinţă cu ceea ce înseamnă într-adevăr pasiunea dezlănţuită, focul discuţiei, entuziasmul sau mînia. La sfîrşitul meciului, cafenelele se umplu de o mulţime gălăgioasă care strigă, se bate pe umăr, se împinge şi respinge, se apostrofează sau se îmbrăţişează. Străzile şi pieţele centrale sînt teatrul unei agitaţii asurzitoare care nu se potoleşte decît o dată cu căderea nopţii.

Hoinărind noaptea prin Toulouse ai deseori impresia că străbaţi un oraş fantomatic, că viaţa pe care ai întîlnit-o ziua e un vis şi că reale sînt aceste monumente tăcute, aceste case cu uşi zăvorîte, statuile de poeţi gînditori sau muze melancolice. Te readuc la realitate afişele multicolore ce acoperă gardurile sau zidurile şi care te invită la o cheruză sau la un meci, la o corrida sau la un concert. Iar cinematografele îţi oferă, la alegere, pe Greta Garbo sau Brigitte Bardot, pe Tyrone Power sau Alain Delon. Dacă acum o sută şi ceva de ani Marie Dorval sau Liszt erau purtaţi aici în triumf, un entuziasm nu mai puţin generos stîrneşte astăzi prezenţa unor reputaţi reprezentanţi ai scenei sau muzicii contemporane.

Toulouse-ul, leagăn al trubadurilor, unul din primele oraşe care a premiat poeţi şi a creat în acel scop o academie, găzduieşte şi acum mari concursuri internaţionale de canto. De altfel, romînca Iulia Buciuceanu a obţinut aici în 1961 Marele premiu al celui de-al 8-lea Concurs internaţional de canto. Toulousenii îşi amintesc de ea, ca şi de echipa romînă de rugbi.

Pentru grupul nostru de gazetari, atmosfera de simpatie era gata pregătită.

Istoria politică şi socială a oraşului este şi ea bogată, deşi se spune că orientarea locuitorilor săi trădează temperamentul dinamic, dar schimbător, al acestora. În tot cazul, pentru poziţia antimonarhică şi prorepublicană a Toulouse-ului, Louis-Philippe interzice ca pe monumentul din Piaţa Concordiei din Paris să fie simbolizat şi oraşul din sud, alături de celelalte mari oraşe ale Franţei.

În ziarul „La Dépêche" şi-a făcut debutul Jean Jaurès, iar Toulouse-Lautrec a publicat în coloanele lui afişe. Pentru toulouseni, „La Dépêche" este un monument la fel de important ca şi cele de piatră sau cărămidă.

Nu, nu regretăm că am părăsit puţin Parisul pentru a vedea Toulouse. Sau Pau, cu aerul său de bătrîn ce „se ţine bine" şi cu castelul lui Henric al IV-lea sau Chinon cu centralele sale atomice şi ruinele impunătoare ale castelului în care Ioana d'Arc s-a întîlnit cu Carol al VII-lea; credem că Albi, cu masiva sa catedrală-cetăţuie în cărămidă roşie, Sf. Cecilia, cu palatul Berbie devenit azi Muzeul Toulouse-Lautrec, este unic prin străduţele sale strîmte, cu pasaje misterioase şi grădini suspendate. Dar la numai 80 km depărtare se află Cordes. Pe vîrful de munte pe care s-a cocoţat, pare o inexpugnabilă cetăţuie în etaje. Aceasta l-a şi fost menirea, acum vreo 700 de ani. Astăzi este o relicvă turistică, cu atîta forţă de sugestie, cu atîta autenticitate, încît dacă nu ar fi semnele exterioare ale lumii în care trăim, maşini ale turiştilor şi chioşcurile cu ilustrate, te-ai crede în alt veac şi ai unca pocăit scara „Tatăl nostru", denumită astfel după numărul treptelor care echivala pe acela al cuvintelor din rugăciune, sau ai aştepta în faţa somptuoaselor faţade ale caselor din partea superioară a oraşului pentru a vedea seniorii plecînd la vînătoare. Se spune că faţadele din Cordes constituie cel mai frumos ansamblu de case din secolele al XIV-lea şi al XV-lea ce mai există încă în Franţa.

Dar Castres, dar Gaillac? Dar Tours, cu valea Loarei şi castelele sale? Dar întregul peisaj, geografic şi uman, pe care mi l-a prilejuit această călătorie?

Parisul nu poate fi asemuit decît cu sine însuşi. Dar mulţumim gazdelor franceze că ne-au arătat şi Franţa.

George SERAFIN

Pe vîrful de munte pe care s-a cocoţat, oraşul Cordes — azi punct de atracţie turistică — pare o inexpugnabilă cetăţuie în etaje.

OAMENI AI ZILELOR NOASTRE

Recunoştinţă

Buciumeni, satul meu natal, se află la cîţiva kilometri depărtare de Sinaia. E un sat de munte, înconjurat de păduri, ceea ce a făcut ca pînă mai acum 15-20 de ani majoritatea locuitorilor lui să se îndeletnicească aproape exclusiv cu munca în exploatările forestiere.

Înainte de război puţini dintre consătenii mei s-au simţit tentaţi să părăsească toporul şi ţapina ca să devină muncitori metalurgişti, cu toate că în apropiere, la Sinaia, exista fabrica E. Costinescu. Motivul era uşor de dedus: cei care ştiau, din proprie experienţă, ce înseamnă să fabrici cuie şi şuruburi în atelierele murdare şi neîncălzite ale acestei fabrici povesteau adesea despre condiţiile lor de muncă şi de trai. Se înţelege că situaţia lor nu era de loc de invidiat.

Dar în ultimii 20 de ani Uzina mecanică din Sinaia a suferit mari şi profunde transformări. Cineva care n-a mai trecut pe aici din 1945, dacă ar vizita-o azi, n-ar recunoaşte-o. Reprofilată şi modernizată, ea a devenit un important centru de producţie a aparaturii de injecţie pentru motoarele diesel fabricate în ţară, ceea ce presupune din partea colectivului ei de muncă un înalt grad de pregătire şi specializare.

Beneficiind de condiţiile de studiu create în anii noştri — condiţii pe care părinţii lor nici nu le-au visat — mulţi tineri din Valea Prahovei şi-au însuşit, la şcoala profesională a uzinei, la şcolile tehnice de maiştri şi în facultăţi, o serie de profesiuni legate de complicatul proces tehnologic al fabricării pompelor de injecţie. Eu însumi mă număr printre ei. Peste cîtva timp se împlinesc doi ani de cînd am devenit inginer. Lucrez la serviciul controlului tehnic de calitate şi, cum e şi firesc, o parte din răspunderea pentru buna funcţionare a pompelor de injecţie produse în uzina noastră îmi revine şi mie. M-am străduit, încă din anii studenţiei, să cunosc în profunzime acest complicat organ al motorului diesel, iar acum, cînd am acumulat experienţa teoretică şi practică necesară, socot că e de datoria mea să ajut şi pe alţii să-şi ridice gradul de calificare. Ca lector la cursurile de perfecţionare a cunoştinţelor pentru controlorii de calitate am urmărit îndeaproape pe fiecare om în parte şi mă bucură mult succesele lor în producţie. Cred că ajutîndu-i pe aceştia să se specializeze îmi pot exprima recunoştinţa pentru condiţiile ce mi s-au creat ca şi eu, la rîndu-mi să-mi termin studiile. De aceea în activitatea pe care o depun, voi acorda întotdeauna o importanţă deosebită îndrumării tinerelor cadre de muncitori din secţia pe care o conduc.

Ing. Petre DUMITRU
Uzina mecanică Sinaia

HAVANA

Havana — iată un oraș de care călătorul se îndrăgostește din prima clipă. Fie că sosești în Havana cu avionul, fie cu vaporul pe mare, prima impresie este aceeași. Orașul te primește cu îmbrățișarea caldă și tumultuoasă a largilor bulevarde, cu răcoarea luxuriantei vegetații tropicale și mireasma îmbietoare a florilor, a căror policromie ar trezi invidia celui mai talentat maestru al penelului. Construcțiile Havanei sînt la rîndul lor demne de admirat, cuprinzînd într-o îmbinare armonioasă clădiri coloniale, a căror vechime se numără cu veacurile, zgîrie-nori moderni din oțel și sticlă, vile cochete înconjurate de adevărate bariere de flori și verdeață, cartiere noi de locuințe cu un colorit viu și ferestre largi rîzînd în soare.

Ascultînd sfatul însoțitorului — „compañiero" Carilo — ne-am hotărît să facem „un total" al impresiilor noastre despre Havana. Iată-ne, așadar, instalați pe terasa ultimului etaj al hotelului „Havana libre", una din cele mai înalte construcții ale orașului. Priveliștea este într-adevăr minunată. De jur împrejur, cît vezi cu ochii, se așterne și în același timp se înalță orașul.

Iată în fața noastră portul, primitoarea poartă dinspre ocean a Havanei. Se zăresc sute de catarge. Marinarii cubani ne-au vorbit cu bucurie despre faptul că în port sosesc adeseori vapoare care poartă pe cel mai înalt catarg tricolorul românesc.

Aci, în jurul portului, se află fostul centru al Havanei — orașul vechi, cum este denumit acum. Construit în anul 1519, pe vremea lui Cristofor Columb, orașul vechi este străjuit de construcții masive cu creneluri, de o arhitectură tipic colonială, adevărate cetăți. În această parte a orașului se găsesc numeroase monumente istorice, unele dintre ele autentice opere de artă. „Castillo del Morro" — fort construit de spanioli cu veacuri în urmă, fostul palat al guvernatorului general spaniol, catedrala catolică „Columb", cu construcția ei crenelată și sobră și cu podoabe ce amintesc de o trecută măreție colonială, sînt și astăzi importante puncte de atracție pentru turiștii străini dornici să cunoască amănunte din istoria Cubei.

Să părăsim însă orașul vechi și să ne îndreptăm privirile spre o altă parte a Havanei.

Parcul copiilor, construit pe locul unde se afla clădirea siguranței lui Batista.

Acolo în depărtare, dincolo de Teatrul „Chaplin", unde pare că se sfîrșește bulevardul Malecon, după ce treci printr-un tunel săpat sub mare, intri în „grădina" orașului-parc Havana. Aici nu sînt construcții masive, ci doar vile cu cel mult unul sau două etaje, de un alb strălucitor sau colorate în tonuri pastel, înconjurate de parcuri în care pare că și-au dat întîlnire toate florile pămîntului, toți arborii ornamentali; numai că, datorită climei tropicale, dimensiunile lor sînt mai mari decît cele cunoscute pe la noi. Vilele au aparținut cîndva bogătașilor, celor ce jefuiau munca și bogățiile țării. Acum fac parte dintr-un imens complex școlar, unde se pregătesc cadrele de mîine ale Cubei socialiste. Peste 25.000 de tineri, veniți din toate regiunile țării, au găsit aici — în umbra lămîilor și portocalilor, a palmierilor și a trambaianilor încărcați cu minunate și violent parfumate flori roșii — săli de clasă, cămine și cluburi.

Să ne înapoiem spre centrul orașului, venind pe același animat Malecon, învăluit permanent de briza oceanului. În apropierea orașului vechi se înalță noul centru comercial al Havanei. Construcții înalte, unele din ele numărînd 50-60 de etaje, străjuiesc străzi cu magazine de tot felul, cu o circulație intensă și o mare aglomerație în orele de dimineață și seară. Aici, în această parte a orașului, poți cumpăra orice: alimente și produse textile, automobile și articole tehnice, cărți și discuri, medicamente și flori, crocodili împăiați și lucrări de artizanat. Pentru călătorul român ajuns în Cuba, o vizită prin centrul comercial al Havanei prezintă un interes deosebit. Uneori ai impresia că te afli pe o stradă din București și nu pe o „avenida" din Havana. Pe firme se poate citi „Teatro", „Carne", „Cassa", „Farmacia", „Drogheria", „Biblioteca" și chiar... „Bodega", la fel ca la București.

Să părăsim și acest „centru nou" și să privim ceva mai departe. Iată, acolo, pe țărmul Mării Caraibilor, lîngă șoseaua care merge spre Santiago de Cuba, se vede o adevărată pădure de turnuri de macarale. Aici se află Havana-Est, noul cartier de locuințe unde se vor construi aproape 10.000 de apartamente.

În anii de după victoria revoluției, în Havana au apărut mai multe asemenea cartiere. În locul unor străzi înguste, cu case înghesuite, lipsite de soare, se ridică sute și sute de blocuri pentru muncitori. Construcțiile moderne înălțate în ultimii ani în Havana dau orașului prospețime arhitectonică, marchează — alături de numeroase alte realizări — drumul victorios al Cubei spre socialism.

De neuitat sînt impresiile oricărui călător despre Havana și frumusețile ei. Amintirile cele mai trainice rămîn însă acelea despre locuitorii capitalei cubane, oameni harnici și pricepuți, veseli și prietenoși. Ei sînt cei care au făurit frumusețile arhitectonice și dau viață naturii bogate a Cubei. Ei sînt cei care au alungat din țară exploatarea și făuresc astăzi un viitor fericit poporului cuban. Hotărîrea lor își găsește expresia atît în muncă, cît și în demonstrațiile uriașe care au loc în fiecare an în piața „José Marti", cînd cei aproape un milion de locuitori ai Havanei pronunță într-un singur glas: „Venceremos".

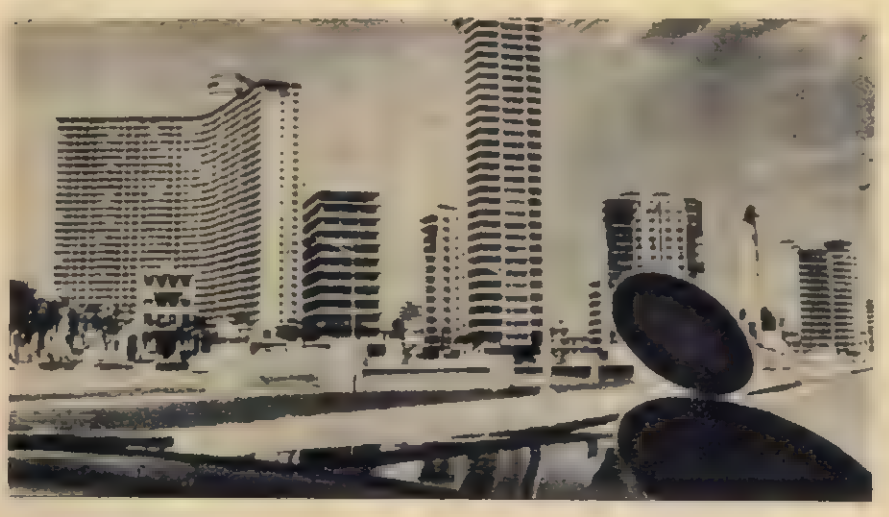

Pe bulevardul Malecon.

I. GĂLEȚEANU

1944 - 1964

MĂRTURII DESPRE SATUL CONTEMPORAN

POPAS LA LUNA DE JOS

Într-o fierbinte duminică de iulie, acum 15 ani, în 5 sate din Romînia s-a petrecut un eveniment istoric: traducînd în viață indicațiile partidului cuprinse în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949, țăranii muncitori din aceste sate întemeiau primele gospodării agricole colective din țară.

Oferim cititorilor cîteva însemnări dintr-o unitate agricolă socialistă care la 24 iulie a împlinit 15 ani de existență. Deci un drum în inima țării, prin părțile Clujului, la Luna de Jos.

POVESTESC CEI MAI VECHI COLECTIVIȘTI DIN ȚARĂ

Echipa legumicolă.

Combinele au lucrat din plin. O nouă verificare, pentru a continua bătălia strînsului recoltei.

Un cadru de nădejde al gospodăriei, brigadierul zootehnic Ioan Perșa.

Președintele gospodăriei colective, ing. Macarie Hedeșiu.

La Luna, cei mai vechi colectiviști au o seamă de amintiri negre. Ne-au vorbit despre ele Macarie Hedeșiu seniorul, Augustin Gocan, Ion Gocan, Gheorghe Sebeștean, Vasile Morar. Bogătași ca Pondea, Auschnit, Teleki — au tras de pe ei șapte piei și le-au dat libertatea de a trăi în colicie.

De aceea cei mai vechi colectiviști, cînd vorbesc despre întemeierea gospodăriei colective, fac cuvenitele expuneri de motive despre ce i-a determinat ca în satul lor să pună temelia unor noi relații sociale, socialiste.

Macarie Hedeșiu: „În 1949 nu bănuiam ce minuni poate să facă știința agronomică, nu știam ce înseamnă dezvoltarea bazei materiale a unei gospodării colective. Dar fiind membru de partid, eram convins că drumul deschis de Hotărîrea plenarei din 3-5 martie 1949 este singurul drum care ne schimbă viața în bine. Așa s-a și întîmplat. Sînt mîndru că mă număr printre cei mai vechi colectiviști din țară".

Iosif Rusu: „La 24 iulie 1949, noi, colectiviștii, am avut bucurie mare și avere obștească mică: 90 hectare, 1 cal, 5 vaci, 1 bou. Mergeți la contabilitate, cercetați registrele și vedeți de unde am pornit și unde am ajuns".

Augustin Gocan: „În 1949 eram cam puțini. Gospodăria colectivă număra numai 32 de familii. În cîțiva ani la Luna a fost o altă sărbătoare: tot satul a fost colectivizat".

★

Dar nici după ce tot satul intrase în gospodărie — deși oamenii trăiau mai bine, munceau mai organizat, mai rațional — pe ulițele Lunei nu curgea lapte și miere. Se cerea muncă serioasă pentru întărirea economico-organizatorică, pentru înlăturarea unor deprinderi vechi care stînjeneau dezvoltarea gospodăriei.

Au rămas numai amintiri

Cu 10 ani în urmă, destui colectiviști din Luna credeau că pămîntul e lăsat pe lumea asta numai pentru două culturi: de grîu și porumb. Zootehnia nu era privită cu ochi răi, dar în adunările generale, cînd se punea problema dezvoltării acestui sector, se întîmpla ca unii să zică: „Mai încet cu vițele și mai des cu grînele". Nici la cultura sfeclei de zahăr, nici la legumicultură nu se-nghesuiau oamenii.

Iar cînd s-a pus problema plantării viței de vie, mulți colectiviști aveau îndoieli în această privință. Ziceau că via e pretențioasă și te bagă în cheltuieli. Dar comuniștii spuneau: „Avem teren care stă degeaba. E păcat. Dealurile neroditoare pot să ne aducă venituri frumoase". Cu răbdare și cu perseverență — pe baza științei — ei au explicat cum trebuie văzute lucrurile, ce măsuri se impun, ce acțiuni se cer luate pentru ca gospodăria să prospere și traiul colectiviștilor să fie tot mai înfloritor.

Cu vremea îndemnul comuniștilor și sfatul specialiștilor au biruit, iar vechile păreri care stînjeneau dezvoltarea gospodăriei sînt trecute azi la capitolul „amintiri".

Unde-i unul, nu-i putere

De acest adevăr și-au dat seama și colectiviștii din Luna de Jos și cei dintr-o așezare vecină, din Dăbîca. Fapt care i-a convins să se unească într-o mare familie colectivistă. Noua gospodărie e mai puternică și mai bogată. Holdele, livezile, viile și pășunile se-ntind peste 3.000 de hectare. Fondul de bază se ridică la 4.500.000 lei, iar averea obștească la 6.000.000 lei. Sectorul taurin e în plină dezvoltare și numără 700 de capete. Anul trecut vacile din Luna au dat o

George CIUDAN
Fotografii de Elena GHERA
(Continuare în pag. 19)

→

Copiii colectiviștilor în parcul grădiniței sezoniere a G.A.C.

În tabăra de vară a animal

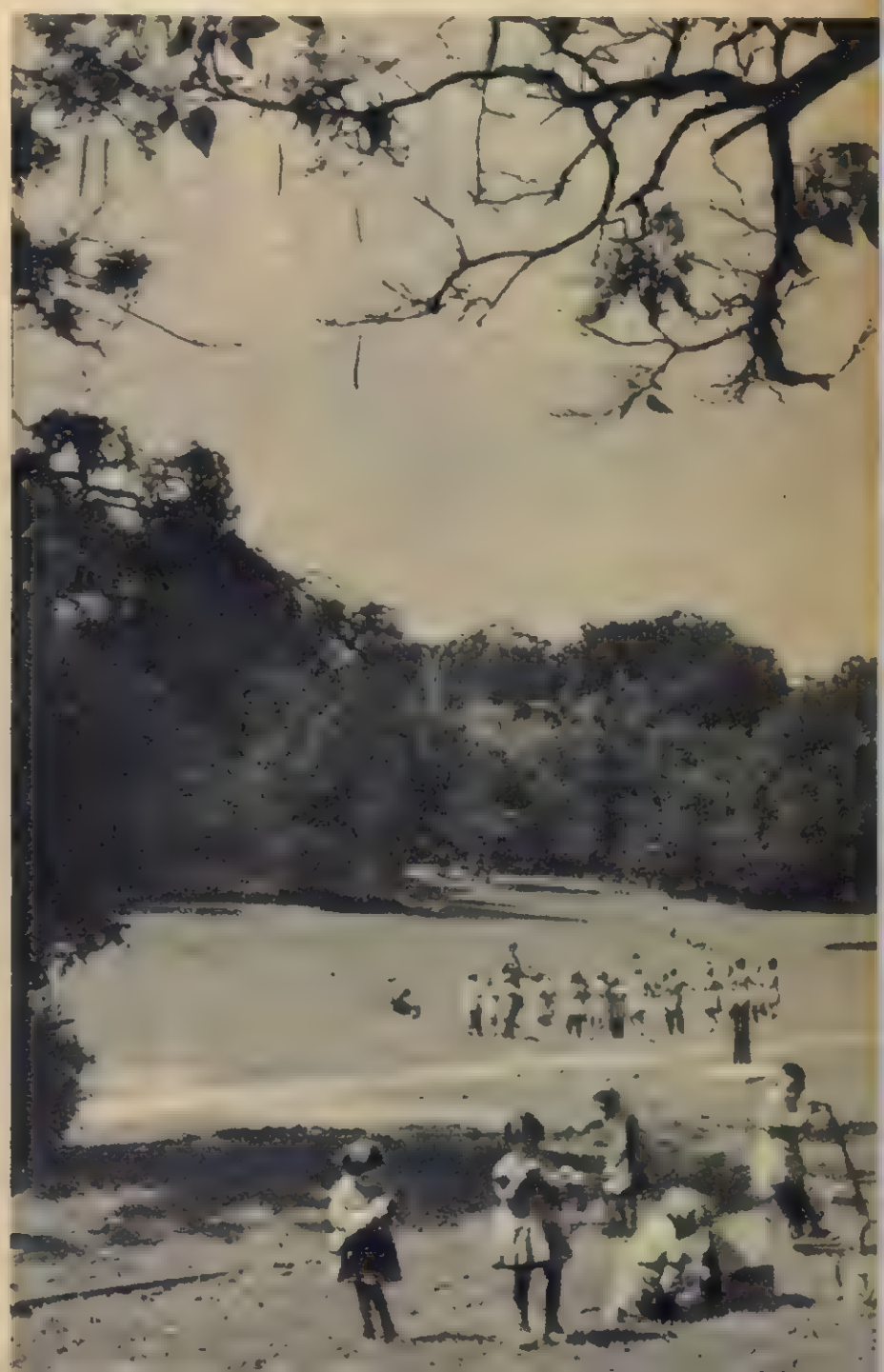

60 DE KILOMETRI

Răsărit de soare și raze ultraviolete într-una din stațiunile litoralului.

Aici, pe malul Mării Negre, sîntem martorii unor întîmplări unice, noi și originale pentru întreg peisajul urbanistic al țării noastre : de la Mangalia și pînă la Constanța, de-a lungul a aproape 60 kilometri de litoral, două civilizații nemuritoare își dau mîna peste veacuri.

Vii de la noua gară a Constanței, pe bulevardul Republicii, admiri zvelțețea și linia modernă a tinerelor clădiri care mărginesc artera și, dintr-o dată, între două blocuri suple, întîlnești zidurile masive ale vechiului Tomis, cu porți, turnuri și bastioane de apărare. O iei în jos spre cazinou și, iată, lîngă noile construcții din Piața Ovidiu, te întîmpină marele edificiu roman cu mozaic, în vreme ce pe terenul fostei gări, istoricii și arheologii restaurează două bazilici romano-bizantine, descoperite nu de multă vreme.

Monumente, clădiri, statui și podoabe de o netăgăduită frumusețe, aduse sau înfăptuite la Histria și Tomis de către coloniștii Miletului, la Callatis de către dorienii din Heracleea Pontică ; zeci de vestigii grecești, romane sau bizantine scoase de sub lespedea milenară a pămîntului încîntă privirile nenumăraților sezoniști ai litoralului și concentrează, totodată, pe malurile bătrînului Pont Euxin, istorici și arheologi.

În fața unor asemenea realități fantezia și priceperea creatorului nu puteau rămîne insensibile. Aspectul edilitar al litoralului,

Oră de vîrf pe plaja de la Mamaia.

„Jocul cu mingea, interzis!" Dar nu pretutindeni. Pe întinsul plajei se găsesc şi locuri rezervate sportivilor amatori.

pe chipul căruia se împletesc atît de original prezentul cu trecutul, a dus de pildă la crearea unui bar roman la Eforie Nord, o adevărată surpriză estivală a anului 1964. Cercetînd caracteristicile numeroaselor rămăşiţe arheologice, autorul proiectului (arh. Mircea Anania), respectînd stilul „colegilor" de breaslă de acum 2000 de ani, a imaginat un bar sui-generis. Aşa de pildă zidurile au fost construite din piatră nefăţuită de Techirghiol (piatră adusă din aceeaşi carieră din care au extras material de construcţie grecii şi romanii antichităţii), bazinul central a fost placat cu dale de marmură, întocmai ca vechile mozaicuri romane, iar în locul luminii „a giorno" a fost preferată semiobscuritatea „antică", efect obţinut prin intermediul urnelor şi torţelor cu flacără autentică.

Barul de la Eforie Nord nu constituie însă singura surpriză rezervată oaspeţilor litoralului. Mamaia, unde anul acesta sînt găzduiţi în fiecare serie peste 16.000 de sezonişti, s-a îmbogăţit cu un restaurant conceput în stil românesc, a fost înălţat noul bar „Melody", s-a amenajat un parc de distracţii pentru mari şi mici, iar suprafaţa strălucitoare a Siutghiolului s-a acoperit cu nenumărate ambarcaţiuni (hidrobuze, hidrobiciclete, iole etc). Cea mai mare noutate o constituie însă tînărul oraşel multicolor răsărit pe întinsul plajei, la nord de restaurantul „Pelican". Este vorba de campingul de la Mamaia, compus din 50 de căsuţe construite din plăci

(Continuare în pag. 16)

DE SOARE ŞI VESELIE

Cîţiva dintre mii de studenţi care şi-au petrecut şi anul acesta vacanţa pe litoralul Mării Negre.

60 DE KILOMETRI

9 dimineața. Vilele și faleza sînt aproape pustii. În afara celor bronzați prin insolație, toată lumea a coborît pe plajă.

Muzeele în aer liber completează exponatele mobile aflate în renumitul muzeu arheologic din Constanța.

fibrolemnoase și aproximativ 800 de corturi din pînză multicoloră. Noul orășel al turiștilor (care poate adăposti circa 2.000 de persoane) este prevăzut cu tot confortul necesar. În incinta lui au fost construite un restaurant cu autoservire, o alimentară, o cofetărie, un magazin de artizanat, un cabinet medical, precum și un grup sanitar cu spălătoare, dușuri și instalații electrice.

Amenajări și construcții importante s-au născut de altfel și la Eforie Sud, Mangalia, Constanța, Techirghiol și Costinești. Iar plajele s-au umplut pretutindeni cu tonete noi, chioșcuri de tot felul de la care, printre altele, vor putea fi închiriate șezlonguri, umbrele sau cearșafuri.

...Și totul acoperit de verdeață, mărginit de întinderi de gazon, umbrit de arbori, înfrumusețat de paleta cromatică a rondourilor cu flori. Unde a dispărut vechiul litoral uscat, sterp, lipsit de vegetație, așa cum ni l-a descris surghiunitul de la Tomis? Că poetul Ovidiu a înnegrit cu bună știință peisajul Dobrogei, pentru a înduioșa inima nemilosului Augustus, nu mai încape nici o îndoială. Interesant este însă că edilii litoralului de pînă acum 20 de ani l-au crezut, sau mai exact spus s-au făcut că-l cred pe cuvînt. Sub dogoarea soarelui și în briza sărată a mării, au susținut ei, natura este osîndită

Feerie nocturnă la Mamaia.

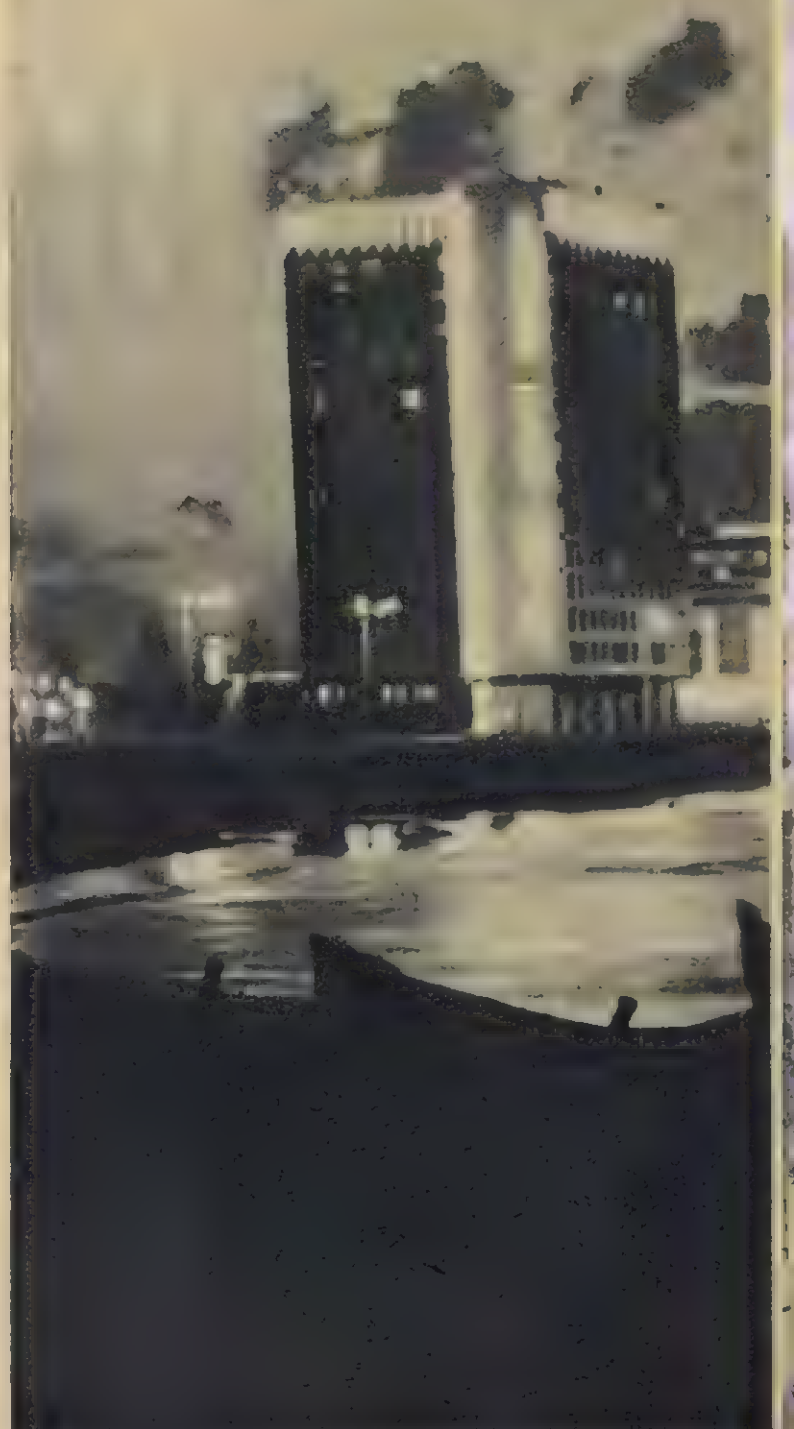

DE SOARE ȘI VESELIE

De ce rîde fînăra din fotografie? E greu de spus, deoarece aici toată lumea e veselă și optimistă.

să piară. Le dăm un singur răspuns : aici, pe litoralul sterp de altădată, au înflorit numai în ultimele două luni peste 2 milioane de flori.

★

Soarele și marea, cele două atracții principale ale litoralului, nu mai formează singura desfătare a sezoniștilor. Este foarte adevărat că puține coaste marine întrunesc virtuțile litoralului nostru (orientarea către răsărit, care asigură în medie 2.189 ore de soare anual, cu o medie zilnică de 11 ore în iulie și 10 în august ; un nisip fin formînd plaje întinse ; lipsa aproape completă a fluxului și refluxului, ceea ce menține în bune condiții nisipul de pe plajă și de pe fundul mării ; prezența aerosolilor, favorizați de faptul că la noi țărmul nu e prea înalt ; existența lacului Techirghiol cu proprietățile lui terapeutice etc.). Dar, așa cum scrie în cartea de impresii turistul german Hans Morgen : „Aici, în Romînia, pe malul mării, n-ai timp să te plictisești făcînd doar plajă și baie ! Ținutul acesta reprezintă un adevărat muzeu în aer liber. Mă refer în primul rînd la minunatele excursii pe care le-am făcut în Deltă și în împrejurimile Constanței. Mi-au plăcut de asemenea festivalurile, reprezentațiile teatrale și serile de dans la care am participat împreună cu prietenii mei romîni, germani și finlandezi. Într-un cuvînt, minunat !"

Am mers și noi pe urmele acestor relatări și am aflat că Oficiul național de turism din Constanța și Mamaia organizează zilnic plimbări pe mare cu hidrobuzele, iar de cîteva ori pe săptămînă, oaspeții litoralului pot vizita, în cadrul unor excursii organizate, cetatea de la Histria, Delta Dunării și monumentul de la Adamclisi.

Festivalul cinematografiei, inaugurat anul acesta la Mamaia, al doilea Festival de muzică ușoară românească, Festivalul cîntecului, dansului și portului popular, precum și numeroasele turnee teatrale, organizate cu concursul unor echipe artistice sosite din întreaga țară, au adus și ele în serile răcoroase ale litoralului un plus de căldură și optimism. Dacă vom adăuga la toate acestea nenumăratele surprize, izvorîte din buna dispoziție generală, vom aproba fără rezerve cuvintele turistului german sau declarația plină de căldură notată în aceeași carte de către vilegiaturistul francez R. Gottschel : „Pe una dintre cele mai frumoase plaje din Europa, geniul românesc a creat un paradis al vacanțelor".

Liviu MAIOR
Fotografii de S. MENDREA
și S. STEINER

dialog cu cititorii

ÎN VALEA JIULUI

La Lupeni, în Valea Jiului, s-a dat recent în folosință un nou cinematograf cu o capacitate de 500 de locuri. Fotografia pe care v-o trimit redă aspectul exterior al sălii.

Nic. MOLDOVEANU
Petroșani

ORIGINEA UNOR DENUMIRI GEOGRAFICE

„De unde se trag denumirile orașelor Timișoara, Brăila, Brașov; de asemenea, denumirea ținutului Ilfovului și a apei Dimboviței ?"

Alex. MINCULESCU
București

Răspunde SORIN STATI, lector universitar, Facultatea de limba și literatura română de la Universitatea București.

Cu toate eforturile depuse de filologi și de istorici, nu dispunem de cunoștințe la fel de sigure pentru toate denumirile care vă interesează. Astfel, *Timișoara*, e un cuvînt format, fără nici o îndoială, de la numele rîului *Timiș*, în schimb în legătură cu *Brăila*, tot ce vă putem spune este că cele mai vechi forme sub care apare sînt *Proilabum* și *Proilava*, iar turcii i-au zis, începînd cu secolul al XVI-lea, *Ibraila*. Înțelesul originar ca și limba de proveniență continuă să fie necunoscute.

S-a discutat mult despre originea numelui orașelor *Cluj* și *Brașov*. Cu privire la cel dintîi, predomină părerea că este de origine germană, forma cea mai veche fiind Klusenburg, în care recunoaștem cuvintele Burg (= cetate) și Klus (= defileu). Pronunțarea din germana medievală Klus s-a modificat în Klause, de aceea numele german al Clujului sună mai tîrziu Klausenburg. Cît despre Brașov unii îl pun în legătură cu numele de persoană Braș (diminutivul lui Bratoslav), iar alții îl consideră derivat de la un cuvînt vechi cu sensul „fîn", plantă din care se făcea făină". În acest din urmă caz, Brașov ar fi însemnat „tîrgul cerealelor". Mai putem adăuga că pînă către mijlocul secolului al XIV-lea, denumirea localității era *Brassovia*.

Mult mai limpede este istoricul altor două cuvinte de care ne întrebați: *Dimbovița* derivă de la un substantiv care însemna „stejar", înțelesul originar fiind deci „rîu care străbate un ținut bogat în stejari". În sfîrșit *Ilfov* se leagă tot de botanică, deoarece la baza lui stă adjectivul *elchov* (= de arini, acoperit cu arini). Stolnicul Cantacuzino pomenește în cronica sa de ținutul Ilfovului, folosind denumirea mai veche *Elbovului*.

DIN NOU DIRIJABILE!

„Care-i istoria dirijabilului și în ce măsură un asemenea aparat mai este folosit și azi ?"

Oprea MIHNEA
elev, București

Răspunde ing. GHEORGHE RADO de la Institutul de mecanică aplicată al Academiei R. P. Romîne.

Imediat după primele succese cu baloanele libere, care au permis oamenilor să realizeze, către sfîrșitul secolului al XVIII-lea, visul milenar de a se desprinde de la sol, au început și cercetările în scopul de a face aceste aparate independente de capriciile curenților aerieni. Prima experiență de propulsie mecanică a baloanelor a fost efectuată de francezul Henry Giffard în 1852. Balonul său de 44 m lungime a atins viteza de 8 km/h, propulsat fiind cu o elice acționată de o mașină cu abur de 3 CP.

Dirijabilul cucerește victorii după victorii încă din primul deceniu al secolului nostru, ajungînd la circa 150 m lungime și putînd transporta o încărcătură de aproape 7 tone cu 60-70 km/h. Cu toate progresele spectaculoase înregistrate de avion, în următoarele trei decenii s-au construit dirijabile cu performanțe remarcabile, în special în Germania, U.R.S.S., Anglia, S.U.A. și Italia. Astfel, dirijabilul german *LZ-127* (236 m lungime, 5 motoare a 530 CP, 73 t încărcătură utilă) a parcurs între 1928 și 1937 peste 1.650.000 km, transportînd cu peste 100 km/h aproape 13.000 pasageri și 100 mii tone poștă și mărfuri. În 1928 el a făcut înconjurul pămîntului, iar în 1931 a efectuat un zbor arctic de 90 ore. Recordul mondial de durată, fără alimentare în zbor, a fost obținut în 1937 de dirijabilul sovietic U.R.S.S.-V-6, care a stat în aer 137 ore și 37 minute.

În Anglia, după catastrofa lui R-100, survenită cu ocazia primului său zbor spre India, s-a renunțat la construirea dirijabilelor. În Italia, sub conducerea lui Nobile, s-au construit dirijabilele „Norge" și „Italia", cu care s-au efectuat zboruri polare, cel de-al doilea aparat fiind distrus chiar cu ocazia unui asemenea zbor.

În intervalul 1923-1933 în S.U.A. s-au construit mai multe dirijabile de dimensiuni mari, dar toate au pierit în accidente grave.

Dirijabilele erau umplute cu hidrogen, gaz foarte inflamabil, care a pricinuit sfîrșitul tragic al celor mai multe dintre ele. Acest fapt, precum și viteza lor relativ redusă și manevrabilitatea lor precară din cauza dimensiunilor foarte mari, au determinat să se renunțe la ele.

În S.U.A., înlocuindu-se hidrogenul cu heliul (gaz neinflamabil), construcția dirijabilelor a continuat, ele fiind utilizate pentru supravegherea coastelor și pentru misiuni antisubmarine. Unul dintre aceste aparate a îmbunătățit recordul mondial de durată, zburînd în 1957, fără alimentare în zbor, timp de 11 zile.

Cu tot imensul progres înregistrat de avioanele moderne, studiul utilității dirijabilelor umplute cu heliu a fost reluat, aceste aeronave asigurînd un transport de trei ori mai ieftin decît avionul, putînd lua o încărcătură mai mare și avînd o rază de acțiune considerabilă.

PAKISTANUL

„Doresc să cunosc unele date despre Pakistan — istoria, bogățiile și oamenii acestei țări".

Leonida SAMUILĂ
lăcătuș-mecanic, Brăila

Răspunde GH. IOSUB, redactor la Radiodifuziune.

La 15 august 1947, o dată cu eliberarea ei, India a fost împărțită în două, pe criterii religioase, formîndu-se două state distincte: India și Pakistanul.

La rîndul său, Pakistanul se compune din două părți geografice — aflate la 1.600 km distanță una de alta — legătura dintre ele făcîndu-se fie în linie dreaptă prin teritoriul Indiei, fie ocolindu-se, prin Oceanul Indian, întreaga peninsulă. Suprafața Pakistanului este de 948.000 de km pătrați, iar populația trece de 100 de milioane de locuitori. Cel mai mare oraș al țării, Karaci, are circa 1.500.000 de locuitori. Alte orașe principale sînt Lahore și Dacca.

Subsolul Pakistanului este bogat în zăcăminte de cărbune, petrol, crom, azbest, plumb, fier, cupru, zinc, aur, argint și minerale radioactive. Industria este însă slab dezvoltată și depinde în cea mai mare parte de capitalul străin.

Cîmpiile sînt acoperite cu culturi de grîu, orez, porumb, bumbac, iută (Pakistanul este cel mai important producător de iută din lume). Mai cresc aici arbori de cafea, cauciuc, măslini, lămîi, palmieri. În ciuda faptului că este o țară agrară, Pakistanul importă cantități importante de alimente. Aceasta datorită condițiilor în care se află agricultura. În 1959 s-a efectuat o reformă agrară, dar ea a constituit doar un prilej pentru moșieri de a se debarasa — contra cost — de pămînturile neproductive. Acest lucru face ca, în momentul de față, numai în Pakistanul de est să existe 10 milioane de țărani fără pămînt. Iar cei ce au primit pămînt nu au cu ce-l cultiva, principalele unelte de muncă ale țăranului pakistanez fiind încă plugul de lemn și săpăliga. Din această cauză populația părăsește în masă satele, îngroșînd numărul șomerilor, care a ajuns anul trecut la șase milioane. În capitală, 500.000 de persoane nu au de loc adăpost, iar chiriile sting uneori 50 în sută din salariile oamenilor muncii.

Aspect din Karaci,

Ținuturile care formează azi Pakistanul au fost ocupate începînd din secolul al VIII-lea de afgani, mongoli, perși, arabi, care au adus cu ei caracteristicile sociale și religioase din țările lor. În prezent 86% din populația Pakistanului este de religie mahomedană. Începînd din secolul al XVII-lea aceste regiuni au început să cadă în stăpînirea imperiului britanic. Cînd, după cel de-al doilea război mondial, în peninsula indiană au luat ființă cele două state — India și Pakistanul — între hinduși și musulmani au avut loc lupte sîngeroase. Cu același prilej s-a iscat și conflictul dintre India și Pakistan în legătură cu Caşmirul, conflict nerezolvat pînă acum.

Din 1947 pînă în 1956 Pakistanul a fost dominion britanic. În acel an el a desfăcut legăturile constituționale cu coroana britanică devenind republică. Din 1958 și pînă în 1962 forma de guvernămînt a fost de dictatură militară. În 1962 au fost autorizate partidele politice, dar guvernul are dreptul de a interzice orice partid, dacă consideră că activitatea lui „contravine ideologiei islamului și intereselor țării".

Pakistanul face parte din pactele militare C.E.N.T.O. și S.E.A.T.O. În ultimul timp se aud din ce în ce mai multe voci — chiar și în sînul guvernului — care cer ieșirea Pakistanului din blocurile militare, o politică de neutralitate și stabilirea de relații prietenești cu toate țările, inclusiv cu cele socialiste.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Mirela Iconoi și Antuza Dîrlia, eleve, Școala medie nr. 1, Vinga, rn. Arad: ilustrate; Rodica Teodor, profesoară, com. Adînca, rn. Tîrgoviște, reg. Ploiești: ilustrate; Marin Păpușoiu, elev, Craiova, str. Dezrobirii 74: filatelie, ilustrate; Mihai Bolohan, desenator la C.S.H. Aglomerator 2, Hunedoara: teme diverse; Marieta Popescu, elevă, Rm. Vîlcea, str. Știrbei Vodă 56: ilustrate; Eugen Grigoriu și Cornel Săndulescu, operatori chimiști, Onești, bl. F. 1, ap. 13, Q 4, rn. Tg. Ocna: istorie, rebusism, ilustrate; Adolf Vicovski, instructor sanitar, Prisaca Dornei, rn. Cîmpulung Moldovenesc: ilustrate; Toni Pisică, elevă, Alexandria, str. Partizani 82: ilustrate; Alex. Ambruș, tehnolog, Tg. Ocna, str. Tăbăcari 31: teme diverse, ilustrate; Ulise Ghinea, strungar, Reșița, Căminul „Poduri", str. Golului 17: ilustrate; Ana Ulici, com. Vinga 902, rn. Arad: muzică, cinema; Florina Barbu, bibliotecară, com. Scrioaștea, rn. Roșiorii de Vede: ilustrate; Elena Anton, sudoriță, Brăila, str. Mihai Bravu 309: cinema, ilustrate; Monica Perța și Lenuța Mărginean, eleve, Cluj, str. Moților 26: cinema, ilustrate; Felicia Popa, învățătoare, com. Zărnești, rn. Rm. Sărat: teme diverse, ilustrate; Erna Dumitru, Maria Făghiș și Doina Rodan, eleve, Școala medie com. Vinga, rn. Arad: literaturi, matematică, cinema, ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

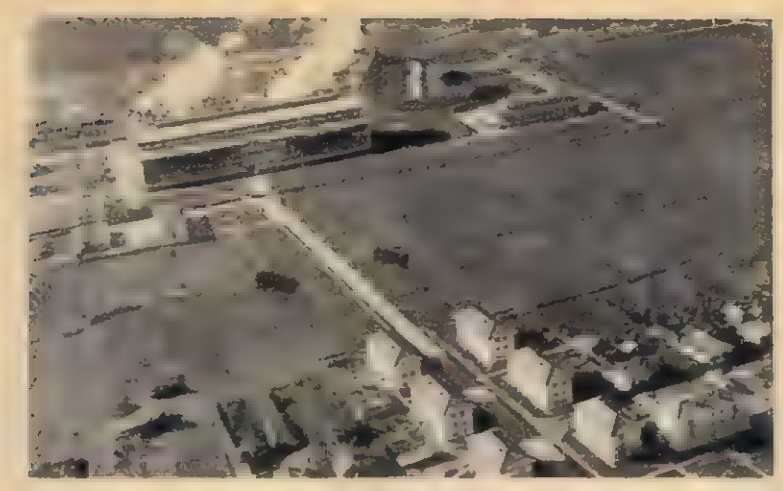

Un colț nou din Bucecea *(D. Vințilă, Suceava)*

Dansul șarpelui... *(prof. V. Bogdănaș, Bacău)*

POȘTA NOASTRĂ

TEODOR AL. DUMBRĂVEANU. Strîmba. Vă mulțumim pentru aprecieri. Iată răspunsurile la întrebările dv. 1) Muzeul de artă al R. P. Române a fost înființat în anul 1949. El s-a constituit prin reunirea mai multor colecții, printre care și aceea pe care ați cunoscut-o dv. Astăzi Muzeul de artă al R. P. Române cuprinde circa 62.000 piese, fiind format din mai multe galerii. 2) Din romanul „Rădăcinile sînt amare" de Zaharia Stancu au apărut pînă acum, într-adevăr, cinci volume. Pe măsură ce volumele următoare vor vedea lumina tiparului, le veți putea găsi în librării. 3) Interpretarea pe care o dați legendei Danaidelor este într-adevăr interesantă. Noi nu am găsit însă nicăieri vreo legătură între legendarul rege al Egiptului și Argosului pe de o parte și fluviul Dunubiu pe de alta — deși asemănarea fonetică te poate împinge spre căutarea unei asemenea legături. Ținem însă să vă amintim că Dunărea se numea Danubius numai în latină, nu și în greaca veche ; grecii antici, creatorii legendei Danaidelor, au dat bătrînului nostru fluviu numele de Istros.

CONSTANTIN BRINDUȘOIU, Reșița. Unul dintre cei mai vestiți comandanți militari ai antichității a fost Alexandru cel Mare, regele Macedoniei (356-323 î.e.n.) Un alt mare comandant de armate a fost cartaginezul Hanibal (247-183 î.e.n.). În sfîrșit, dintre marii comandanți militari romani poate fi citat Cezar (100-44 î.e.n.). Despre toți aceștia — ca și despre alții — puteți afla date în orice tratat de istorie antică.

MARIANA TÎRNĂVEANU, Ocna Mureș. 1) Nu avem cunoștință de vreun asemenea manual ; 2) Doriți să vă spunem trei ansambluri corale sătești care au cel puțin 75 de ani de activitate ? Vă amintim cinci : Corul din Chizătău (reg. Banat) și cel din Nocrih (reg. Brașov) avînd peste 100 de ani de activitate ; corurile din Lerești (reg. Oltenia), Dobra și Poiana (reg. Hunedoara), cu peste 75 de ani de activitate.

ION POSTĂVARU, București. Mulțumim pentru aprecieri. Vom ține seama de sugestiile făcute. Vă vom publica adresa, dar nu putem întreprinde nimic împotriva celor ce nu vă răspund.

ION BLIDARU, Anina, Timișoara. Mulțumim pentru sugestiile făcute. Momentan nu putem mări numărul de fotografii color pe care le publicăm.

V. SILVIAN

Const. Gheorghe, București ; Al. Bărbieru, București ; Marin Dumitru, Chirnogeni ; Efrim Emil, Călărași ; Daniela Ionescu, Valea Călugărească ; Virgil Andronescu, Craiova ; Maria Blaga, Galați ; Toma Iacob, Tg. Mureș ; Gabriel Cotinescu, Cîmpulung-Muscel ; Victoria Stănescu, Davidești — la întrebările dv. v-am răspuns prin poștă.

CETĂȚENII PROPUN...

Sînt cîțiva ani de cînd se desfășoară o dispută între forurile sportive și cele ale administrației pieței din Zalău (reg. Cluj). Este vorba de vechiul strand din centru care după construirea noului strand de la Crișeni, a devenit un loc pentru staționarea atelajelor cu cai, dar în realitate, un maidan pentru depozitarea gunoaielor (după cum reiese și din fotografia de față).

Aceasta, în timp ce organele sportive locale susțin că vechiul strand ar putea fi, fără prea multă cheltuială, amenajat și transformat într-un bazin cu solar pentru copii — părere la care se raliază și numeroși părinți.

Gr. MARCU
Zalău, str. Republicii 70

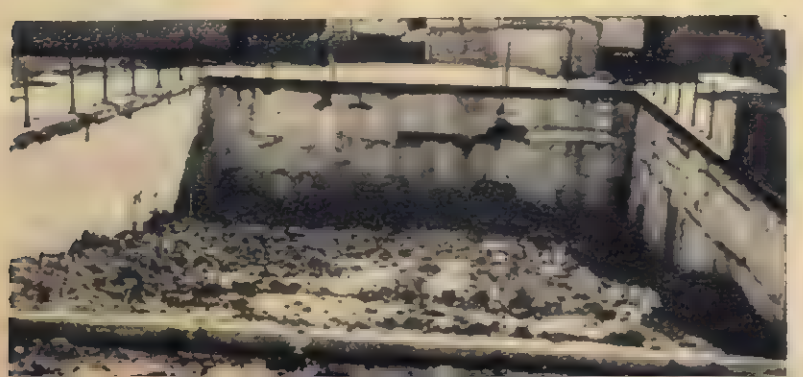

POPAS LA LUNA DE JOS

(Urmare din pag. 13)

producție medie de 2.000 litri de lapte și acum există condiții ca să se obțină rezultate și mai bune.

Pe dealurile Lunei rodesc, ce n-au rodit în trecut niciodată, viile și livezile. Gospodăria e stăpîna celei mai mari pepiniere din raion și o bună parte din veniturile bănești trebuie puse pe seama acesteia. La Luna a cîștigat teren legumicultura intensivă. Dacă ar fi să vorbim numai despre culturile forțate, pe care s-au cultivat castraveții extratimpurii, trebuie spus că acestea au adus însemnate venituri bănești.

Unificarea celor două gospodării a avut rezultate bune în organizarea muncii, în procesul mecanizării, în realizarea la timp și după cerințele agrotehnice a campaniilor agricole.

Acum, familia mare a colectiviștilor din Luna-Dăbîca are condiții să adauge noi succese la cele de pînă acum.

Ieri vise, azi fapte

Visau țăranii din Luna case bune, mari, fără acoperiș de paie. Pînă anul trecut, Luna și-a modificat toate casele și multe sînt construite din nou. Președintele regretă că ultima casă acoperită cu paie — dărîmată în 1963 — n-a fost păstrată drept obiect de muzeu.

Visau țăranii din Luna să-și trimită copiii la școli înalte. Statisticile arată că pînă în 1945 nici un fecior de țăran de aici n-a absolvit vreo facultate. Azi 100 de copii ai colectiviștilor învață și predau în facultăți, școli medii, școli profesionale. Pe buletinul multor candidați în știință, lectori universitari, ingineri agronomi, medici, farmaciști și învățători scrie la rubrica „locul nașterii" : Luna de Jos.

Ce au cerut colectiviștii

În 1949, la inaugurarea gospodăriei colective, un puști din Luna, elev la un liceu din Cluj, s-a băgat în hora țăranilor care sărbătoreau evenimentul. Copilul de atunci e astăzi om mare. Se numește Macarie Hedeșiu. Poartă același nume ca și bătrînul Hedeșiu care se numără printre primii membri ai gospodăriei. După școala medie a urmat agronomia și a lucrat mulți ani ca inginer la colectiva din Luna. Cîștigase în decursul anilor stima și dragostea colectiviștilor, pentru că Hedeșiu, vorba unui paznic, „e stăpîn pe teorie, e organizator de mîna întîi, știe să tragă cu coasa ca nimeni altul, iar la mulsul vacilor se pricepe ca cel mai strașnic mulgător. Dacă faci muncă de mîntuială nu poți fi prieten cu dumnealui".

La unificare, colectiviștii din Luna și cei din Dăbîca au cerut, ca un singur om, un lucru : inginerul agronom să fie președinte.

L-am găsit pe Hedeșiu în tîrziul nopții. Ne-a vorbit despre chimizarea agriculturii din Luna, problemă care-l preocupă în mod deosebit. Și despre oameni ne-a vorbit. Avem, a precizat președintele — oameni de aur. Dumitru Tocaș, Iulian Maier, Ioan Maier, Ioan Perșa sînt buni organizatori ai producției agricole. Fără ei, fără mulți asemeni lor, treaba ar merge mai greu. Merită să fie lăudați.

Ca la ochii din cap

Oamenii despre care ne-a vorbit președintele — și mulți alții — au crescut o dată cu gospodăria. Munca laolaltă i-a învățat să devină nu numai buni organizatori ai producției, ci și apărători hotărîți ai averii obștești. Nu o dată s-au ivit greutăți mari — unele neprevizibile — care periclitau bogățiile gospodăriei lor. În iarna lui '62, zăpada abundentă prevestea inundații. Era clar că, atunci cînd se vor topi ghețurile, pîrîul Valea Lunei va ieși din albie și va inunda cel mai bun teren al gospodăriei, unde se aflau răsadnițele și pepiniera. Zăpada era pînă-n brîu și gerul andea obrazul. Pentru evitarea inundației era necesară mutarea albiei pîrîului. Zeci de colectiviști au săpat un canal larg și adînc, pe o lungime de 600 metri. Cînd s-a desprimăvărat, apele, umflate de dezgheț, ale Văii Lunei au năvălit pe albia nouă. Fuseseră salvate de la înec răsadnițele și pepiniera. Într-o altă iarnă vitele gospodăriei au rămas fără apă : izvoarele fîntînilor înghețaseră bocnă. Se impunea o măsură urgentă. Orice amînare putea aduce pagube însemnate. Fără nici un fel de mobilizare, oamenii s-au adunat și, sfredelind pămîntul tare ca piatra, au reușit ca în numai două zile să sape o fîntînă adîncă, cu debit mare, capabilă să satisfacă cerințele sectorului zootehnic al colectivei.

Arătam că, în urmă cu ani, mulți colectiviști priveau via cu o jumătate de ochi. Dar după ce dealul — 1 ha — a dat 10.000 kg de struguri, punctele de vedere ale celor mai mulți s-au schimbat. Într-o singură zi colectiviștii au plantat 3 hectare cu vie.

Iată cîteva mărturii care arată că oamenii țin la averea obștească ca la ochii din cap. Fără apărarea și sporirea acestei averi — spune Iosif Rusu, vicepreședintele colectivei — nu se poate concepe nici îndestularea colectiviștilor pe care o vrem tot mai mare. Se pare că de acest lucru e convins fiecare om din Luna-Dăbîca.

Ceva despre viitor

Evidențiind succesele dobîndite în 15 ani, colectiviștii din Luna-Dăbîca sînt hotărîți să sporească și mai mult bogăția gospodăriei lor. Pămîntul, care nu e de cel mai bun soi, va fi obligat să fie mai darnic : oamenii se ocupă intens de fertilizarea solului și așteaptă viitorul apropiat, pentru a-l hrăni din plin cu îngrășăminte chimice. Fetească albă, Rislingul italian, Tramînerul vor urca și pe alte dealuri, pentru ca nu peste multă vreme viile nobile să se-ntindă pe 100 de hectare. La sfîrșitul acestui an au planificat să obțină un venit bănesc de 4.500.000 lei. Valoarea zilei-muncă, au chibzuit ei, trebuie să fie în 1964 de 30 lei. Există toate condițiile ca aceste prevederi să capete viață.

Una dintre cele mai vechi gospodării colective din țară își sărbătorește un deceniu și jumătate de existență. Bilanțul activității sale, noua viață a țăranilor arată încă o dată cît de înțeleaptă a fost politica partidului nostru în transformarea socialistă a agriculturii.

George CIUDAN

De la una la alta

Foileton

DE LA RADNA LA LIPOVA...

Călătoriile cu trenul oferă o bogată și neistovită literatură orală. Stai în compartiment și asculți convorbirile pasagerilor ca pe o piesă de teatru, ca pe un roman sau ca pe o poezie lirică. Unul din călători afirmă că viața lui este un adevărat roman și începe să povestească o mie de întîmplări al căror erou principal este. Alt călător intervine cu o lungă povestire autobiografică și iată așa, compartimentul începe să semene cu un raft de bibliotecă sau cu un cenaclu de literatură dialogată.

Așa l-am cunoscut pe Mitică. Iată ce-am aflat de la el :

— Aa, cu mine s-a întîmplat un lucru extraordinar. Trebuia să merg la Lipova, într-o chestiune de serviciu. Tot drumul am stat în vagonul restaurant, cheltuindu-mi timpul cu ochiuri, cașcaval, cafele turcești, vin și apă minerală, bineînțeles, de Lipova. Seara, știind că trebuia să ajung la Lipova, conductorul îmi zice : „Coborîți la prima". Toată ziua în tren, mi se făcuse lehamite de călătorii. Așa că eram bucuros acum. Am coborît „la prima" și, ce să vezi, cînd mă uit la fațada gării observ că scrie nu „Lipova", ci „Radna". Zic : „Gata, m-a dus conductorul". Ce puteam să mai fac ? Mă uit la „Mersul trenurilor", văd că am un alt tren în zori, pe la patru, și ies din gară în căutarea unui adăpost. Întreb un copil și acesta — binevoitor — mă conduce peste un pod de fier, pe malul celălalt al Mureșului, la un hotel. Iau o cameră și-i spun portarului să mă trezească la trei și jumătate. Adorm apoi și la trei și jumătate fix portarul mă trezește. Mă îmbrac, plătesc camera, trec din nou podul de fier, ajung în gară, vine trenul, mă urc într-un vagon și plec la Lipova. Cobor la stația următoare și răsuflu, în sfîrșit, ușurat. Pe frontispiciul gării scria simplu și evident : LIPOVA. Întreb un om unde pot găsi un hotel și omul îmi arată binevoitor. Merg eu ce merg, cocîrjat sub greutatea bagajului, pe întuneric, și ajung la hotel. Intru și cer o cameră. Mi s-a părut locul cam cunoscut, dar îmi zic : apa-s hoteliurile, toate seamănă între ele, ca două picături de apă. Portarul însă îmi spune mirat :

— Ați pierdut trenul ? Ce-ați făcut ?

— N-am pierdut nici un tren. Dar de ce ?

— Păi nu eu v-am trezit la orele trei și jumătate ?

Parcă nu-mi venea să cred. Parcă visam și mă uitam perplex la portarul care, drept să spun, îmi era și mie, pe neașteptate, foarte cunoscut. Pe urmă am aflat care era tărășenia. Radna și Lipova sînt două localități așezate față în față, pe cele două maluri ale aceluiași rîu : Mureșul. Treci podul de fier și din Radna ajungi în cinci minute la Lipova. Sau invers. Dar fiecare localitate are gara ei. Una e gara Radna, pe linia București-Arad, și alta e Lipova, pe linia Timișoara-Lipova. Totuși, stau și mă întreb : ce-ar fi dacă pe fațada gării Radna ar scrie : „Radna-Lipova" ?

Inscripția n-ar mai exprima o jumătate de realitate, ci un adevăr întreg, iar Mitică n-ar mai umbla o noapte cu trenul ca să ajungă la același loc.

Petru VINTILĂ

UN DOCUMENT DE LA ION VODĂ

Arhivele statului din Bacău au intrat recent în posesia unui document de valoare istorică și arhivistică. Este vorba de un pergament din 1574 semnat de Ion Vodă cel Cumplit. Conținutul acestui act se referă la o proprietate funciară. În acest document, domnul Moldovei întărește „dreptul de uric" unui anume Marco și soției lui Ana, precum și copiilor și altor urmași ai acestora, asupra satului Mărcești din ținutul Bacău, precum și asupra unei a treia părți din satul Luncani. Actul respectiv poartă și semnătura marelui logofăt Ion Golli, cunoscut și el din istoria Moldovei din acele vremuri. Documentul, emis în ultimul an al domniei lui Ion Vodă (1572-1574) constituie unul din puținele acte rămase de la acest domn, care a lăsat o pagină însemnată în istoria patriei noastre.

Pergamentul de care-i vorba a fost descoperit în satul Luncani în timpul demolării unei case vechi și numai grație unei întîmplări au a fost distrus : în comună se găsea tocmai atunci un funcționar al Arhivelor statului din Bacău care și-a dat imediat seama de valoarea documentului. Este de reținut faptul că în act se amintește de un ținut al Bacăului (denumirea de azi) și de un sat — Luncani — care, acum, după 390 de ani, este o comună înfloritoare.

După ce a fost prezentat Arhivelor statului din București pergamentul semnat de Ion Vodă a fost înapoiat filialei Arhivelor statului din Bacău pentru a rămîne mai departe în regiunea la care a fost descoperit.

F. URSEANU

Mihai Oboroceliu, șeful Arhivelor statului din Bacău, cercetînd documentul.

UMOR

de Rik AUERBACH

— Du-i repede la parter...
— ?!?
— ...Șeful se plînge că de trei zile n-a mai coborît termometrul...

— Pot să beau un sirop rece ?
— Știu și eu... Aveți amigdalită !

H2O

ORIZONTAL : 1) Autorul piesei „Omul care aduce ploaia" — A scris romanul „Toate pînzele sus". 2) Munți în Creta — Personaj din opera „Pescuitorii de perle" de Bizet — Peste. 3) Bună pentru baie — Autorul volumului de versuri „Unde apele vorbesc cu pămîntul" — Obstacol în calea apelor. 4) Val (de apă) și val (meterez) — Apă. 5) Izbit — A compus „Suita a III-a sîrească", în care există un fragment intitulat „Pîrîu sub lună". 6) Plaje pescărești — Rîul pe care se construiește o mare hidrocentrală. 7) Pană de fagot — Pîșie de pămînt între două mări. 8) Personaj mitologic — Gura unor flavii. 9) Pătrunzător — Orice rău are două (sing.). 10) Rar pe marginea — Un dușman al microbilor (pl.) — Fata din Șalina. 11) Transformă apa în vapori — Arbust de pe malurile rîurilor de munte. 12) Prefix — Baltă... Însănătoșită.

VERTICAL : 1) Scriitor italian, autorul piesei „În lumea apelor" — Corabie veche. 2) Autorul romanului „Taina celor două oceane" — Ne-a dat prilejul să vedem „Pînza de mare". 3) Marele nostru prozator, autorul scrierilor „Împărăția apelor", „Venea o moară pe Siret", „Apa morților" ș.a. — Culte ! 4) Noțiune de timp (pl.) — Fără asperități. 5) Ulise a revăzut-o, după zece ani de rătăciri pe mări — Teu ! 6) Intră sau accidentat, de-a lungul apelor mari — Rîu... nesfîrșit — Sorbitură... de apă. 7) Pătrundă de apă — Mare — Efectuează transporturi pe apă. 8) Din timpul zilei (pl.) — Cușme ! 9) Pupa... la vapor ! — Decolorată... la spălat — Coadă de biban ! 10) Baie... la vertical — Un braț în Deltă. 11) Prefix în stupină — Altitudine față de nivelul mării — Cui bont. 12) Unul dintre Crișuri — Pește de rîu.

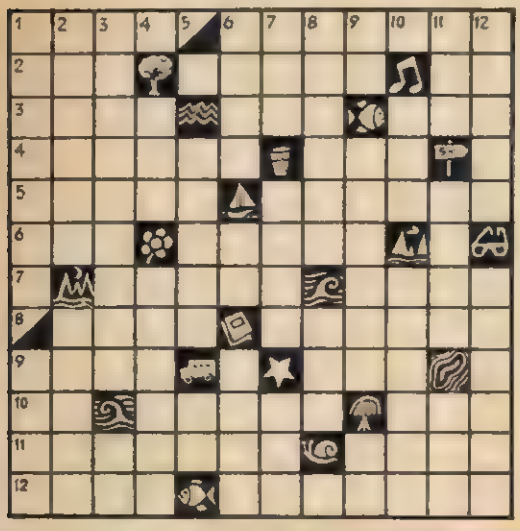

Dezlegarea jocului „FOTO", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) FOTOREPORTER. 2) APARATE — MIRE. 3) TELEFOTO — COT. 4) ARA — T — INC — RE. 5) RAZE — T — TOPIT. 6) NT — FAUR — PR — A. T) IOR — DRUMEAG. 8) CRABI — BURLAN. 9) A — DU — LENTILA. 10) INSTANTANEU. 11) ARATOASE — AST.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA CRIȘANA

Școala medie din comuna Sebiș, raionul Gura Honț.
Înainte de reforma învățământului din 1948 în toată regiunea nu erau decît 6 școli medii. Azi sînt 26 (printre care o școală medie de muzică și artă plastică), repartizate astfel ca în fiecare raion să fie cel puțin 2 școli medii.

Fotografie de Elena GHERA

Pour les lecteurs de la revue "Flacara". Toutes mes amitiés.
Gérard Barray

Traducerea autografului:
Pentru cititorii revistei „Flacăra", toată prietenia mea.

O jumătate de oră cu Gérard BARRAY

— Corespondenţă specială de la Karlovy-Vary —

Iată-l pe Gérard Barray...

Înconjurat, de cum a descins la Festivalul filmului de la Karlovy-Vary, de cete-cete de mici muşchetari (care-i solicită autograful pe numele lui d'Artagnan), tînărul actor francez ni s-a relevat de la primele cuvinte ca un interlocutor deosebit de simpatic. Solicitarea interviului de faţă a fost primită cu multă amabilitate, dar şi cu o condiţie :

— Să-mi vorbiţi, la rîndul dv., despre Romînia. Şi chiar, din cînd în cînd, în limba romînă. Am impresia că între limba dv. şi dialectul meu provincial din Toulouse există mari apropieri. Aşa încît aştept cu plăcere întrebările şi sper, la rîndul meu, că după cîteva convorbiri, voi putea la vizita mea în ţara dv. (pe care doresc din toată inima s-o cunosc cît mai curînd) să vă consider drept primul meu lector de limba romînă...

— De acord. Şi acum întrebările. Debutul ?

— În cinema, în 1959. În filmul „L'eau à la bouche", realizat de regizorul Jacques Doniol-Valcroze. Spre cinema năzuiam mai de mult. În 1952 eram student în primul an al facultăţii de medicină din Toulouse. Organizarea unui spectacol studenţesc a scos la iveală — în primul rînd spre uimirea mea — faptul că pot să mă mişc pe scenă, să cînt, să vorbesc fără să mă bîlbîi. Drept care am părăsit medicina pentru teatru, mi-am făcut anii de studenţie şi ucenicie la Paris şi mai tîrziu am debutat într-un film „nouvelle vague". Îmi amintesc că într-o scenă trebuia să execut la pian o piesă de Bach : interpretarea muzicală (pe care eu o simulam doar) aparţinea pianistului romîn Dinu Lipatti, al cărui disc a fost atunci folosit.

— Proiectele ?

— Deocamdată, nimic. Mai bine zis caut. Sînt în căutarea unui scenariu care, păstrînd forma filmului de aventuri, să-mi ofere o substanţă dramatică profundă. Am făcut pînă acum mai ales filme de aventuri (ultimul este o continuare a „Cavalerului Pardaillan"). Genul mă atrage şi nu doresc să-l părăsesc. Dar aş vrea un rol mai complex, mai nuanţat. Visez de asemeni un rol într-o comedie muzicală modernă.

— Teatrul ?

— Am jucat o stagiune pe scena teatrului „Sarah Bernhardt", am jucat la televiziune în „Dama cu camelii", dar preferinţele mele se îndreaptă spre regia de teatru pe care aş dori mult s-o înscriu într-o zi printre preocupările mele. Să ştiţi că am o mare admiraţie pentru compatrioata dv. Elvira Popescu, un nume sonor în lumea artelor din Paris.

— Multe dintre filmele în care aţi jucat se bucură de audienţă în special în rîndurile tineretului. Ce credeţi despre valoarea educativă a acestor filme ?

— Este foarte greu să faci un bun film de aventuri care să fie totodată un bun film pedagogic. Cred totuşi că multe din aceste pelicule pot cultiva sentimentul curajului, cinstei, dreptăţii, demnităţii.

— Ce părere aveţi despre filmele „noului val" ?

— După părerea mea nu este justificată clasificarea în filme de avangardă şi filme de ariergardă. Există filme bune şi filme proaste. În cele bune vor exista întotdeauna idei artistice noi, soluţii noi, procedee tehnice noi. Iar cele proaste nu vor putea rezista în istoria filmului, numai datorită faptului că provin dintr-un „val nou".

— Regizorul preferat ?

— Mai mulţi. Să-i citez totuşi pe Orson Welles şi Luis Bunuel.

Am vorbit apoi despre twist (pe care Gérard Barray nu-l dansează), despre jaz (pe care-l adoră), despre arta regretatului Gérard Philipe (pe care-l socoate cel mai mare actor francez al anilor de după război). Şi, în multe momente, Barray se oprea, căuta cuvîntul şi apoi îmi cerea să i-l rostesc în romîneşte. Un motiv în plus pentru a-i putea spune : „deci, pe curînd la Bucureşti, Gérard Barray !"

Cristian POPIŞTEANU

NOILE MODELE DE UNIFORME ŞCOLARE

frumoase
practice
comode
rezistente

Se pot cumpăra şi cu plata în rate.

FOTOCRONICA FLACĂRII

Duminică s-a încheiat la Mamaia cel de-al II-lea Concurs și Festival de muzică ușoară românească. Vă prezentăm în fotografiile 1 și 2 un aspect din concertul susținut de orchestra Electrecord, precum și pe cîțiva dintre participanții distinși cu premii și mențiuni. De la stînga la dreapta : cîntăreții Constantin Drăghici (premiu pentru interpretare), Luigi Ionescu și Aurelian Andreescu (mențiuni), Doina Badea (premiu pentru interpretare) și compozitorul Temistocle Popa (premiul Radioteleviziunii pentru melodia „Frumoasă-i visarea", compusă pe versuri de Teodor Balș).

La ultima ediție a tîrgului internațional de la Osaka (Japonia), țara noastră a participat cu un stand prezentînd diferite mostre comerciale.

Magazinul „Au bon marché" din Bruxelles a organizat recent decada produselor românești. Cu acest prilej întreprinderea română de comerț exterior „Fructexport" a fost prezentă cu o expoziție cu vînzare.

Pentru a putea împiedica demonstrațiile studenților sud-coreeni împotriva regimului lui Pak Cijan Hi, armata și poliția din Seul sînt în stare de alarmă permanentă. În imaginea de față, forțe armate și de poliție încercuiesc o stradă din capitala Coreei de sud.

Confirmînd înalta sa clasă, ciclistul francez Jacques Anquetil a cucerit pentru a cincea oară Turul Franței, performanță neatinsă încă de nimeni în lume. În fotografie, Anquetil (mijloc), francezul Raymond Poulidor (stînga), locul II, și spaniolul Federico Bahamontes, locul III.

Cu prilejul împlinirii a 10 ani de la semnarea acordului de la Geneva cu privire la Indochina, în R. D. Vietnam au avut loc numeroase mitinguri festive. În fotografie, tinere vietnameze manifestînd pentru pace.

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

arta

Guban

Guban
Pasta
CALITATE SUPERIOARA
Cremă de Ghete
FABRICAT IN R.P.R.
Guban
CREMA SPECIALA EMI
PT. INCALTAMINTE
Guban
CREMA SPECIALA EMI
PT. INCALTAMINTE
Guban
INTOATE
PT. PIELE
MIN

Fabrica „ VICTORIA“
Timişoara

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

31

Anul XIII nr. 31 (479) — 1 august 1964

SE NAȘTE O NOUĂ INDUSTRII

LINIA MODEI 1965

Pod peste oraș

1944-1964

PE ŞANTIERELE PATRIEI NOASTRE

se naşte o nouă INDUSTRIE

Cît cuprinzi cu privirile pînă departe, spre linia orizontului, unduie valurile unei mări verzi. De pe spinările domoale ale înălţimilor, Pădurea Craiului, anonimă pînă mai ieri, îşi înscrie spectaculos prezenţa în marele circuit al economiei naţionale. Bogată şi darnică ca desfereca întocmai ca în povestea lui Ali-Baba, sub imperiul magicei formule „Sesam, deschide-te", comori mai de preţ decît falnicii stejari şi fagi. Este vorba de întinsul zăcămînt de bauxită, dispersat în cuiburi cale de zeci de kilometri.

De aici din Pădurea Craiului, învăluită în tainice legende, pietrele de culoare roşie îşi încep metamorfoza, prefăcîndu-se sub bagheta magică a chimiei în metalul alb cu atît de multiple folosinţe — aluminiu.

Codrul din inima Apusenilor se retrage sfielnic din faţa celor ce-l cuceresc pas cu pas, de parcă ar voi să spună: „Meşter eşti, omule!" Alături de cărările ştiute numai de ciute suie acum temerar panglica defrişată a liniei funicularului, purtată pe umerii puternici ai pilonilor metalici cu paşii lor de cîte şapte poşte. Iar în mijlocul unei poieni largi, străjuite de vagoane-dormitor, au răsărit ca nişte flori de piatră construcţiile platformei de încărcare de unde vor porni de-a vale, pe şoseaua aeriană a funicularului, cîte 250.000 tone bauxită în fiecare an.

Surprind plăcut ochiul reporterului cele dintîi excavatoare şi buldozere, primii pionieri ai tehnicii pe aceste cărări de munte.

— Sînt ajutoarele noastre de nădejde — îşi mărturiseşte gîndurile maistrul miner Chir în timpul unui popas vremelnic la o „lentilă" (cum e numit în limbaj profesional unul din multele cuiburi la zi ale bauxitei).

În inima Apusenilor se montează pilonii puternici ai funicularului care va transporta bauxită.

În timp ce străbatem pădurea pe drumeagul tăiat chiar în vatra minereului, zărim o scobitură peste care cronologia anotimpurilor a aşternut trunchiuri şi covoare de frunze. E ca o rană pe obrazul muntelui.

— Cîndva, pe aici au trecut cei ce exploatau bogăţiile ţării, trimiţînd bauxita hăt-departe, pe cine ştie ce meleaguri, ca materie primă — ţine să ne explice însoţitorul nostru. Pe urmă totul a fost lăsat paraginii. Dar acum, cînd resursele naturale ale ţării sînt valorificate în folosul poporului, minereul din Pădurea Craiului e preţuit aşa cum se cuvine.

Pe vîrf de munte sosesc mereu maşini şi utilaje, cum îi stă bine unui şantier al zilelor noastre. Dar, aşa cum zăreşti, prin limpezimea de cristal a depărtărilor, culmile altor munţi, tot aşa prezentul îţi recomandă ziua de mîine, cînd din minele aflate la suprafaţă oamenii vor scoate cu ajutorul maşinilor moderne piatra roşiatică a bauxitei şi îi vor da cale liberă în călătoria sa spre marile cetăţi ale industriei socialiste: Uzina de alumină de la Oradea şi, mai apoi, Uzina de aluminiu din Cîmpia Oltului, de la Slatina.

Am avut prilejul să răsfoiesc un fel de monografie a unui sat muntean. Nimic spectaculos. Obişnuitele-i imagini, prinse sub ascuţişul peniţei de o minte mai iscoditoare a unui învăţător. Înainte, totul pierdut în anonimat. Oamenii, săraci şi aspri, ciopliţi parcă din cremenea muntelui, trudeau ori la spart piatră, ori la tăiat pădurea cu joagărul. Aşa au apucat de cînd se ştiu, din moşi strămoşi. Singura distracţie, halta de cale ferată unde personalul oprea cîteva secunde. Ca-n „Steaua fără nume" a lui Mihail Sebastian, cîte suflete cuprinse de nostalgia depărtărilor nu petreceau seară de seară trenul ce se pierdea cu un şuier prelung?

Dobreşti îi spune satului. Pe hartă e prezentat ca un simplu punct. Un punct undeva în Apuseni.

Şi iată că socialismul a adus şi aici suflul înnoirilor, a trezit din amorţeală şi meleagurile acestea. Nu mai departe ca peste un an, manualele de geografie economică vor consemna prezenţa noii staţii de preparare a bauxitei, astăzi întruchipată în zidurile construcţiei şi în imaginaţia de poet a tînărului inginer Raul Sendrea.

— Iacă. Aici vor fi cele patru linii de spălare... Dincoace atelierul mecanic. Vedeţi... Minereul purtat pe aripile funicularului...

Ion MĂRGINEANU

(Continuare în pag. 4)

VIZITA DELEGAȚIEI GUVERNAMENTALE ROMÎNE ÎN FRANȚA

La invitația guvernului francez, delegația guvernamentală a Republicii Populare Romîne, condusă de Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, însoțit de vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Alexandru Bîrlădeanu, și de ministrul Afacerilor Externe, Corneliu Mănescu, și-a început vizita în Franța sub auspiciile unei călduroase primiri din partea guvernului și poporului francez.

Încă de la sosirea pe aeroportul Orly, înalții oaspeți romîni au fost înconjurați de atenția și interesul cercurilor oficiale, ale presei și opiniei publice franceze.

În numeroase articole și comentarii ale presei și posturilor de radio și televiziune se subliniază importanța vizitei guvernamentale romîne în Franța, precum și perspectivele favorabile pe care ea le poate deschide pentru dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări.

În centrul atenției unanime a stat întrevederea pe care a avut-o conducătorul delegației guvernamentale romîne, Ion Gheorghe Maurer, la palatul Elysée, unde a fost primit de președintele Franței, Charles de Gaulle.

Așa cum a arătat în toastul rostit la dineul de la Ambasada R. P. Romîne din Paris conducătorul delegației guvernamentale romîne, Ion Gheorghe Maurer, „Între Romînia și Franța nu există probleme care să stînjenească eforturile menite să promoveze dezvoltarea relațiilor noastre. Pe de altă parte, avîntul multilateral al economiei românești, prețuirea de care se bucură la noi remarcabilele realizări ale științei și tehnicii franceze, creează tot mai mult noi posibilități pentru a amplifica și diversifica relațiile economice reciproc avantajoase care constituie de totdeauna temelia trainică a oricărei cooperări între state".

Dezvoltarea relațiilor de cooperare între Romînia și Franța pe temeiul unor vechi legături tradiționale slujește nemijlocit atît intereselor celor două țări cît și intereselor generale ale înțelegerii internaționale.

Subliniind deopotrivă însemnătatea vizitei delegației guvernamentale romîne, înalte personalități franceze și-au exprimat, încă de la sosirea în Franța a oaspeților romîni, convingerea — așa cum a declarat Louis Joxe, primul ministru interimar al Franței — că rezultatele convorbirilor dintre cele două țări vor fi pozitive.

1
La sosirea pe aeroportul Orly din Paris.

2
La palatul Elysée.

3
Ion Gheorghe Maurer, conducătorul delegației guvernamentale romîne, înconjurat de reprezentanții presei, la ieșirea de la palatul Elysée.

4
Înalții oaspeți romîni vizitînd Muzeul Malmaison de la Rueil, în apropiere de Paris, una din reședințele lui Napoleon în perioada 1800—1803.

(U r m a r e d i n p a g. 2)

Pe aripile funicularului... Spus simplu, firesc, fără pretenție de figură de stil. Omul acesta cu fața arsă de vînturile aspre ale iernii știe să se înflăcăreze ca un îndrăgostit atunci cînd îți prezintă construcțiile la temelia cărora pune și el atîtea zile și atîtea nopți din propria-i viață.

— Acum ți se pare firesc să vezi pe cîmpul întins de aproape un kilometru și jumătate desfășurîndu-se halele mari, să te întîmpine atmosfera atît de caldă și tonică a șantierului. Dar în urmă cu un an numai, aici nu era nimic. Absolut nimic ! — povestește Pavel Oniță, șeful unei brigăzi de zidari :

— Parcă ne frigea degetele. Așa de aspru era gerul astă-iarnă. Pe coclauri hăuleau haitele. Am biruit însă... Nu-i așa că acum e frumos aici ? Dar va fi și mai frumos.

Grozavi mai sînt și constructorii ăștia ! Trec prin atîtea mari șantiere, lasă după ei mereu alte obiective și de fiecare dată li se pare că acolo unde se află e mai frumos ca oriunde.

Acum, în pragul celei de-a XX-a aniversări, să te ții întrecere. Nici n-apuci să vorbești cu oamenii. Au o gravitate anume, o seriozitate care le stă atît de bine. Rîd ei la înălțimea schelelor, dar cu ochiul sînt la construcție. Merge treaba ? E bine atunci.

Cînd stația de preparație va fi gata, ea va trimite zilnic spre uzina mamă de la Oradea tone de bauxită. Mai înainte însă, benzile transportoare vor purta minereul spre feluritele mașini care îl concasează, îi fac obișnuita baie de apă, sortîndu-l apoi după mărimea granulelor. Totul mecanizat.

Prezenta stație de preparație își pune puternic pecetea în însăși viața satului. Au și prins contururi blocurile de locuit, noua cantină-restaurant, clubul și alte construcții, aducînd aici, sub poalele de munte, ceva din imaginea orașelor noastre noi.

Undeva, pe un tăpșan, tinerii muncitori au trasat cu țăruși contururile viitorului parc. Cînd vor frema aici frunzele copacilor tineri, cînd iubitul îi va dărui fetei cei dintîi trandafiri, cei care i-au plantat se vor afla departe, pe un alt șantier.

De pe urma lor vor rămîne nu numai construcțiile, ci și frumosul. Ceea ce este într-adevăr plin de poezie !

Dar călătorului îi stă bine cu drumul, glăsuiește un înțelept proverb. Așadar, mai departe, pe itinerarul bauxită-alumină.

La Oradea te întîmpină binecunoscutele cărți de vizită ale chimiei : înaltele coloane și recipiente în aer liber, șirul aliniat ca la paradă al monumentalelor decompozoare, fiecare din cele 18 avînd capacitatea de 1.100 m c.

E greu să poți străbate de la un capăt la altul cele 14 hectare cît este „moșia" uzinei de alumină, modernă cetate a industriei socialiste a patriei. De aceea trebuie să te mulțumești cu vizitarea doar a cîtorva din fabricile „pui", ori să te cațeri pe vîrful unei macarale, pentru a privi în voie întregul șantier. La drept vorbind, fiecare din secțiile de bază ale uzinei — fie măcinarea, leșierea, descompunerea sau calcinarea — e un conglomerat de mașini și utilaje, de construcții în care se vede în mod limpede folosirea pe scară largă a elementelor prefabricate, a metodelor înaintate de lucru.

Nu e de loc simplu să facem o descriere a drumului parcurs de bauxită prin uzina înzestrată cu nu mai puțin de 8.000 de tone de utilaje. Ne limităm de aceea la a arăta numai că mecanizarea și automatizarea vor ajuta ca reacțiile chimiei moderne să transforme banala bauxită în alumină, care, la rîndu-i, își va continua drumul spre Uzina de

Oradea. Pe întinsul șantierului scapără din zori și pînă în seară flăcările aparatelor de sudură, se agită neobosit brațele puternicelor macarale.

Instalațiile în aer liber conturează viitoarele proporții ale uzinei de alumină.

aluminiu de la Slatina, pentru a se transforma în metalul alb atît de necesar industriei noastre în plină dezvoltare.

Ilustrare la cele spuse mai înainte: operații de mare sensibilitate, cum sînt controlul dozării soluțiilor, temperaturii și presiunii, al diluțiului de amestec ș.a. sînt în întregime automatizate. Iar la determinarea în laborator a diverșilor componenți în masa bauxitei vor avea de spus un cuvînt hotărîtor spectrografia și cristalografia.

Impresionantă este imaginea șantierului, pe întinsul căruia scapără din zori flăcările aparatelor de sudură, se agită neostenit brațele puternicelor macarale. Te aștepți să ai în fața ochilor forfota unei adevărate armate de constructori, gîndindu-te la proporțiile uzinei. Cînd colo, mașini, peste tot mașini.

În toamnă, marea uzină va intra în noua tehnologie. Cum de-a fost posibil un asemenea ritm în executarea construcției, cînd în urmă cu mai bine de un an pe aici era un cîmp pe care se rostogoleau sub palele vîntului scaieții? Forța ce-a dăruit oamenilor avînt, pricepere și măiestrie a fost cuvîntul însuflețitor al partidului, chemarea sa de a se scurta durata de execuție.

Întîlnești pe șantier oameni a căror biografie este legată de istoria marilor construcții ale socialismului. Gheorghe Olteanu, bunăoară, e unul din miile de nași ai Fabricii de antibiotice de la Iași, ai Bicazului, Combinatului de la Făgăraș sau de la Brăila. Și el e doar un exemplu luat la întîmplare.

Am cunoscut aci un tînăr sondor, — Augustin Balcu îl cheamă. Rețineți acest nume, căci peste ani veți mai auzi de el. Acum are doar 20 de ani și nu are la activ decît munca la uzinele din Bocșa și la cea de vagoane din Arad. Să nu credeți cumva că e un „cocor", unul din acei plimbăreți după care fuge lucrul să-i caute. Nu. Fiind un adevărat „artist" în meserie, e solicitat peste tot.

Am vrut să stau de vorbă cu el la ceasurile dimineții. Ia-l de unde nu-i! O dată cu zorii pornise ascensiunea pe unul din înaltele decompozoare. La prînz era la o ședință U.T.M., iar seara avea meditație. Învăța omul pentru examen, n-avea timp de vorbă. Așa că nu ne-a rămas altă soluție decît să-i luăm un interviu fulger la înălțime, sub scăpărarea fulgerelor aparatului său de sudură.

— Îți place meseria?

— Faptul că stau prins în chingi, ca alpiniștii, răspunde cel mai bine în locul meu.

— Gînduri de viitor?...

— Tot pe șantiere. E însăși viața mea. N-aș concepe altfel. Iar dacă voi ajunge cîndva inginer, poate că ne vom întîlni tot pe un șantier.

— Alte planuri, preferințe?

— Muzica și poezia. Asta vrea să însemne că am de gînd să scriu și poezie.

Notați: Augustin Balcu e muncitor, are 20 de ani și e fericit. E de o vîrstă cu libertatea patriei. Are deci toate motivele să fie așa cum este.

Bauxită — alumină — aluminiu. Din acest itinerar, am vorbit pînă acum doar despre două etape.

Socotiți rîndurile de mai sus un simplu preludiu la lunga călătorie a minereului din Apuseni pînă în Cîmpia Oltului.

Și, mai presus de toate, socotiți-le notații obișnuite în marele hronic al acestei tinere ramuri a industriei metalurgiei neferoase, al cărui act de naștere a fost semnat.

Ion MĂRGINEANU
Fotografii de I. ANDREESCU

OAMENI AI ZILELOR NOASTRE

Visele se înfăptuiesc

În 1952, cînd a interpretat rolul lui Mitrea-copil din filmul „Mitrea Cocor", i s-a prezis o frumoasă carieră de cineast. Dar elevul de școală medie de atunci avea să renunțe peste cîțiva ani la studioul cinematografic, îndreptîndu-și atenția spre teatru și mai tîrziu spre operă.

— Cînd a avut loc această schimbare de preferințe și în ce împrejurări? — l-am întrebat pe tenorul Cornel Rusu, solist al Teatrului de operă și balet al R. P. Romîne.

— Preferințele mele în artă, ne-a spus el, s-au schimbat de mai multe ori. Mai întîi m-a pasionat arta actorului de film, apoi teatrul (după absolvirea Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale" am fost cîțiva ani actor la Teatrul de stat din Constanța și apoi la Teatrul „C. I. Nottara" din București). Dar cea mai mare pasiune a mea, idealul pe care mi l-am făurit încă din ultimul an al studenției, a fost opera.

Am avut condiții excelente de pregătire și studiu și grație acestora visul mi s-a înfăptuit.

Cum am ajuns pe scena teatrului de operă? După absolvirea institutului și după cîțiva ani de practică actoricească la Constanța mi-am exprimat dorința de a face studii de canto. După cîteva luni de pregătire conducerea teatrului mi-a încredințat primul rol liric: Danilo, din opereta „Văduva veselă". Mai tîrziu, la București, l-am avut ca profesor pe basul Grigore Melnic, artist cunoscut, care a cîntat cu ani în urmă la „Scala" din Milano, sub bagheta lui Toscanini. Am debutat pe scena operei din București în anul 1961.

— Ce roluri v-au pasionat în mod deosebit?

— Din rolurile interpretate de mine de-a lungul a trei stagiuni, Faust din opera lui Gounod m-a pasionat cel mai mult. Apoi Alfredo din „Traviata", Don Bazilio din „Nunta lui Figaro", Arlechinul din „Paiațe".

— Știm că ați participat la concursul tinerilor soliști din anul 1962. Ce rezultate ați obținut?

— Am obținut premiul al doilea. În același an am mai luat parte și la concursul organizat în cadrul Festivalului Mondial al Tineretului și Studenților de la Helsinki la care am fost distins cu premiul I și medalia de aur.

— Despre proiectele dumneavoastră de viitor ce ne puteți spune?

— E lesne de înțeles că planurile pe care îmi propun să le înfăptuiesc în viitor sînt pe măsura aspirațiilor oricărui tînăr care trăiește și muncește în condițiile noastre de azi. Sînt, cu alte cuvinte, proiecte îndrăznețe, dar am certitudinea că, prin muncă susținută le voi putea înfăptui. Experiența anilor de pînă acum mi-a dovedit că posibilitățile de a-și valorifica multilateral aptitudinile, pe care le au astăzi tinerii din țara noastră, sînt într-adevăr mari. În aceste condiții sînt convins că visele ce mi le-am făurit se vor realiza.

Radu NICOARĂ

FABRICAT ÎN R. P. ROMÎNĂ

DRUM BUN, TV-7!

S-ar putea spune că prima apariție pe drumurile țării a lui TV-7 a fost în același timp și decisivul său examen de laborator. Un laborator neobișnuit, în care rolul instalațiilor de probă l-au preluat șoselele de munte, cu pante repezi și curbe frecvente, iar observațiile s-au efectuat de către specialiști chiar din interiorul „examinatului".

Să-l cunoaștem și noi pe acest nou-venit pe arena transporturilor auto din țara noastră, făcîndu-i o vizită la locul natal: uzina „Autobuzul" din Capitală.

Deși n-a trecut decît puțină vreme de la omologarea lui oficială, în curtea uzinei de autobuze au și apărut o serie de exemplare de acest tip toate purtînd amprenta noutății, exprimată în linia modernă, elegantă a caroseriei și în culorile vii, pastelate cu care au fost decorate. Unele din ele mai aleargă încă pe pistele de probă amenajate special, altele și-au încheiat perioada încercărilor și așteaptă să plece la drum. Sînt autobuze trainice și confortabile, capabile să satisfacă exigențele oricărui călător. Pe cele construite în variantă turistică le vor utiliza amatorii de excursii, cărora priveliștile încîntătoare ale Văii Prahovei sau ale Cheilor Bicazului, bunăoară, li se vor dezvălui în toată măreția lor prin parbrizele mari, panoramice. Cele destinate transportului interurban vor purta pe șosele sute și mii de oameni porniți după treburi dintr-o localitate în alta și, dacă aceștia vor fi pe deplin satisfăcuți de condițiile în care au călătorit, faptul se va datora în primul rînd calităților tehnice ale vehiculului. Despre aceste calități ne vorbesc cu legitimă mîndrie constructorii lui. Oricare dintre ei — fie că e vorba de inginerul Traian Ene sau de lăcătușul Constantin Ciocșan, ori de proiectanții Gheorghe Popescu și Sava Chivu — poate să ilustreze oricînd, cu date precise, modernizările ce s-au adus noului autobuz, neuitînd să amintească faptul că motorul său, cu 8 cilindri, în V, de 140 CP, e capabil să-i asigure o viteză maximă de croazieră de 100 km/oră, că suspensiile elastice și amortizoarele telescopice îl elimină în mers vibrațiile și că noile metode de îmbinare a elementelor șasiului îl fac utilizabil pe orice fel de drum, cu performanțe din cele mai bune. O dată cu intrarea în producția de serie, autobuzul TV-7 va contribui într-un viitor apropiat la sporirea și modernizarea parcului auto și la îmbunătățirea transportului de călători.

Drum bun, TV-7!

Nicolae RĂDULESCU

1944-1964

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

POD. PESTE ORAȘ

Inginerul Mircea Danciu Stănoiu.

Dimineața, urcînd pe platforma de lansare.

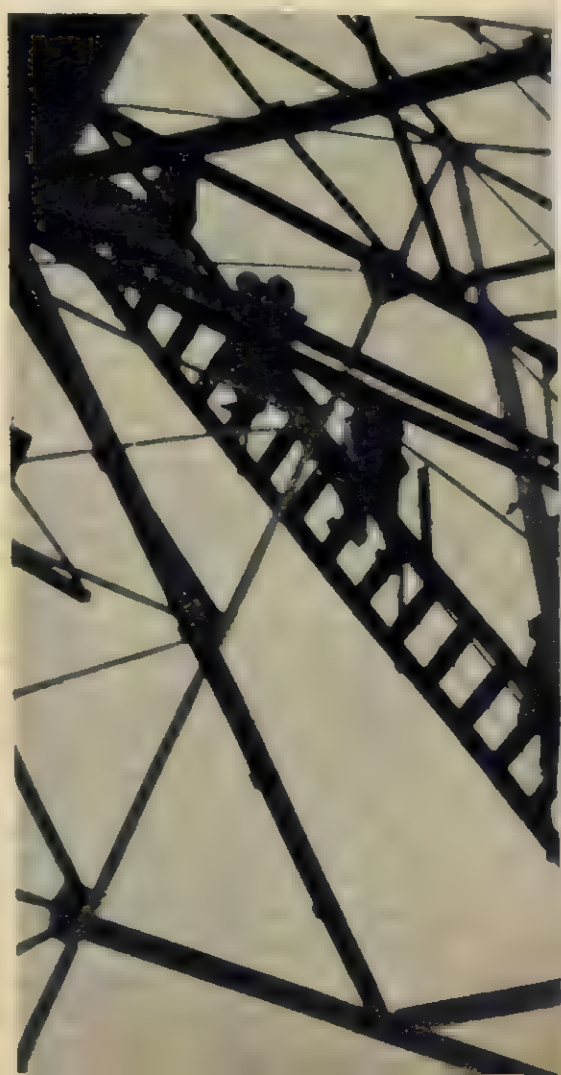

Podul se întinde peste oraș...

Dacă ai fost la Reșița cu șase luni în urmă, azi vei fi foarte mirat, văzînd cum pe deasupra celei mai aglomerate părți a orașului se întinde silueta suplă a unui pod. Atrași de această construcție, la fel ca și miile de localnici care zăbovesc zilnic cîteva minute ca să privească pe îndrăzneții muncitori care lucrează la înălțime, ne-am abătut și noi sub schelăriile metalice. Popasul ne-a prilejuit un scurt interviu cu tînărul inginer Mircea Danciu Stănoiu — interviu care de fapt nu este decît un comentariu la imaginile pe care le prezentăm în aceste pagini.

— În primul rînd trebuie să subliniem că în țara noastră se construiește pentru prima dată un asemenea pod metalic. Pe el nu vor trece nici pietoni, nici mașini...

— Atunci care este rolul lui ?

— Podul a fost proiectat și se execută din următoarele rațiuni : calcarul, atît de necesar furnalelor, se extrage dintr-o carieră apropiată și se transportă cu trenul pînă la platforma de la Mociur. Acest lucru implica mari greutăți, deoarece abia de la Mociur pînă la gurile furnalelor trebuie organizate alte transporturi, ceea ce nu mai corespunde nivelului de dezvoltare industrială a combinatului siderurgic. Atunci s-a adoptat soluția construirii acestui pod care prezintă avantaje economice substanțiale.

— Ne-ați spus adineauri că podul nu este destinat traficului auto sau feroviar.

— Evident. E un pod cu totul special, făcînd parte din ansamblul unui funicular. Pe pod vor circula doar corfele încărcate cu calcar, care coboară sau urcă de pe cablurile funicularului.

— Am vrea să ne spuneți ceva despre soluția tehnică adoptată.

— Fără să intru în prea multe amănunte tehnice, care poate n-ar interesa pe toți cititorii „Flacării", vă pot spune că podul, după cum se și vede, este compus din mai multe pile metalice pendulare, pe care se reazemă grinzile cheson metalice. De o parte și de alta a chesonului sînt șine pe care vor circula corfele.

— Fiind pe șantier, i-am auzit pe muncitori vorbind că astăzi ar avea loc „o lansare". N-am înțeles despre ce e vorba și am vrea să ne dați explicații.

— Lucrările sînt acum destul de avansate și un ochi neavizat nu bagă de seamă platforma construită. Pe această platformă, care este deservită de o puternică macara de 40 tone, noi asamblăm tronsoanele grinzii cheson. Această metodă permite montajul prin lansare, adică, alunecînd pe niște role, chesonul, mereu completat, este împins de la un picior al podului la altul.

— De ce ați afirmat că podul este o construcție unică în genul ei în țară ?

— În primul rînd pentru scopul lui, în al doilea rînd pentru condițiile cu totul neobișnuite în care se desfășoară montajul. Traversînd orașul, el este construit peste case, peste cea mai circulată stradă, peste calea ferată. Noi n-am evacuat nici oamenii din case, n-am oprit nici circulația. Totul se desfășoară normal și în deplină securitate.

— Ce lungime are acest pod ?

— Aproximativ 600 de metri...

— Cînd a început construcția lui ?

— În martie, în acest an.

— Și cînd va fi terminat ?

— În cinstea zilei de 23 August podul va fi complet lansat. Astfel sărbătorim noi ziua eliberării patriei.

I. CORIBAN

CARTEA

DUMITRU RADU POPESCU — „VARA OLTENILOR"

După o arşiţă nemiloasă, cu zile fierbinţi şi nopţi înăbuşitoare, o ploaie bună poate schimba înfăţişarea pămîntului ca venirea unui anotimp. O ploaie fecundă, într-o vară săracă de apă, cînd se dezleagă norii, cu mari fulgere albe, cînd ţîşnesc pîraie repezi, gîlgîie apa şi tu o simţi caldă şi proaspătă, cum te dezmiardă şi te spală pînă rămîi ca într-un descîntec, „curat luminat, ca argintu' strecurat".

Cititorul va fi gustat el singur voluptatea unor asemenea clipe, impetuoase şi exuberante ca nişte cîntece ale firii. Le-am regăsit surprinse, evocator şi plastic, într-una din cele mai izbutite pagini ale unuia din cele mai interesante romane ale acestui an, „Vara oltenilor" de Dumitru Radu Popescu.

Aluzia simbolică la anotimpul torid al holdelor pîrguite nu poate fi înţeleasă fără imaginea ploii salutare cu care acesta se însoţeşte. Este o ploaie care purifică şi întinereşte, transformă şi vitalizează. Sub revărsarea ei întremătoare „vezi omul cum arată pe dedesubt, dincolo de carnea lui", îţi simţi semenii „după felul cum se mişcă şi după cum vorbesc şi după cum beau apă, că vara aceasta este a lor" că „au început să-şi spună gîndurile care nu şi le-au spus, şi paşii pe care i-au astupat şi vorbele pe care le-au înghiţit".

Metafora ploii de vară traduce sensul fundamental al acestei cărţi de dezbatere şi devenire morală. Tot ce împodobeşte cu frumuseţi superioare viaţa sufletească a oamenilor din această ţară — fiindcă despre această viaţă este vorba îndeosebi — încredere şi împlinire, lumină şi echilibru, cinste şi corectitudine, îşi trage seva din apa vie a realităţii socialiste.

Ancorat în cea mai fierbinte actualitate, „Vara oltenilor" este un roman al satului contemporan, al realităţilor statornicite după victoria socialismului la ţară. Am depăşit momentul „clasic" al genezei gospodăriei colective — tema romanelor noastre de inspiraţie rurală de acum cîţiva ani. Sîntem în plin proces de consolidare a averii obşteşti şi în acelaşi timp de semnificative mutaţii de conştiinţă. Asupra acestora din urmă stăruie mai cu seamă prozatorul şi aici recoltează izbînzile cele mai frumoase.

Nu e uşor să surprinzi în evoluţia unui om, de pildă, spulberarea vechilor deprinderi, eresuri, nelinişti, umilinţe, al fricii bunăoară, „boala care îţi strînge inima ca o mînă rece, şi o strînge şi inima te doare şi-ţi vine să strigi, dar teama te opreşte şi să strigi, ca să nu te strîngă mai rău".

Eroii lui Dumitru Radu Popescu, şi preşedintele Vică, şi Gică Brandemburg, şi Macedon, şi Geacără, au învăţat şi învaţă să trăiască altfel, în climatul de puritate şi frumuseţe propriu numai moralei noastre comuniste.

Neîndoielnic, romanul „Vara oltenilor" este cea mai bună carte de pînă acum a lui Dumitru Radu Popescu. Cititorul înclină să treacă îngăduitor peste unele dificultăţi de lectură şi percepere a acţiunii, ale cărei stufoase încrengături îi fracţionează ritmul.

Dar dincolo de aceste dificultăţi simţi şi te convingi că Dumitru Radu Popescu are oroare de epigonism, caută să abordeze altfel, într-o manieră pregnant personală, un mediu despre care s-a scris atîta şi, ceea ce sporeşte sensibil virtuţile cărţii, scrie frumos, îmbinînd inspiraţia cu acurateţea, într-o izbutire de netăgăduită maturitate stilistică.

Boris BUZILĂ

AUREL RĂU: „JOCUL DE-A STELELE"

Dispuse în trei secţiuni *(Portret, Cîntec* şi *Varia)*, în cadrul cărora se ordonează aparent fără o prealabilă cernere, piesele acestui volum relevă o meditaţie poetică unitară ; poetul are o ţinută gravă în faţa realităţii, tinzînd către versul amplu, whitmanian (marele rapsod e şi invocat, de altfel, într-un loc, ca şi Robert Frost, Esenin, Eminescu, Arghezi), cu bătaie solemnă, prelungă, ceea ce face ca aproape să nu găsim în actualul volum urme ale „săltăreţelor dactile". Aurel Rău înclină către un lirism de factură meditativă ; poetul vădeşte o deosebită capacitate de a-şi apropia lumea şi oamenii („Decît să te schimbi în argilă şi bronz / Mai bine cu ei, printre lucruri"), din care decurge liniştea tonică a versului său, tendinţa lui de a se întruchipa adesea aforistic, chiar agreabil sentenţios : „Timpul sculptează în trupurile noastre / Slove adînci" ; „Căci fiecare în felul său / Îşi aprinde steaua înainte de căderea nopţii" ş.a.m.d. Uneori turnura versului îl aminteşte pe Blaga („Cu fetele / Acestea din mit, cu aceste făpturi / Ce şi-au zgîriat picioarele prin rugii tineri / Voi cînta toată noaptea la focuri"), cu care poetul are parcă o temperamentală tangenţă, dar despărţindu-se de acela prin destule alte date.

Alura aceasta de rapsod modern, de poet atent la marile mişcări ale lumii şi la amplitudinea acestora, ţine versurile sale la nivelul unei interesante generalizări, care nu scapă concretul, ci doar şi-l subsumează, temperîndu-i mirosurile tari, culorile prea violente, evidenţiind nu atît ceea ce separă, distinge elementele concrete ale unui fenomen, cît mai ales ceea ce le uneşte pe acestea sub semnul generalului. „Lumea mică" a lui Arghezi, microcosmosul, scapă de obicei atenţiei poetului. El vede, dacă putem exemplifica astfel, grîul, nu boabele acestuia ; sănii le (pe care le evocă excelent o dată), nu zăpada ; oraşele, nu arhitectura, specificul lor (în afara unui vag specific ardelenesc, punctat în cîteva locuri).

Scoase de sub reginul unei prozodii prea rigide, versurile sale îşi modelează cadenţa şi muzicalitatea de violoncel pe ritmurile interioare ale comunicării, ale emoţiei şi euforiei sale potolite în faţa lumii. Lumea noastră, cu frumuseţile şi elanurile ei, sensul constructiv al acesteia, noblеţea oamenilor ce creaz în ea, găsesc în poet un inspirat observator.

E încifrată în versurile acestui volum o autobiografie spirituală a autorului lor, începînd cu amintirile copilăriei *(Tata se ducea în cîmpia Ardealului)*, cu întîii fiori ai dragostei (admirabilul poem *Firavele fete)* şi continuînd cu date ale lumii care-i inspiră şi în care-şi scrie versurile *(Există un oraş, Ploile prin oraşe)*, ceea ce indică în el şi un bun evocator, tot în tonalităţi solemne şi în linii ample, în poemele de dragoste alunecînd discret spre romanţă *(Dintr-o vară, Răspîntie)*, încît, minus cîteva locuri în care versul trece peste marginile generalizării pe terenul plat al generalităţii pure *(Mediodia, Lună în August)*, volumul acesta marchează mai bine profilul poetului, dînd glasului său potolit noi nuanţe şi inflexiuni, uneori cu totul remarcabile *(Firavele fete, Dor, Ghicitoare, Joc, Imi scriu de acasă..., Suflătorii de sticlă, Din blocul turn* etc.). Oricîte observaţii i s-ar putea face, oricîte neajunsuri i-am căuta, nu putem trece nicicum peste faptul că poetul e în plin progres, în plină stăpînire a meşteşugului său.

George MUNTEAN

aurul verde

Scurt popas în „știința forestrală" de acum un secol — Ce e nou la Institutul de cercetări forestiere — Arbori „grăbiți"... izotopi radioactivi... noi sortimente de aglomerate.

Inginerul Ion Catrina, șef de laborator la INCEF, „trage la țintă" cu trasori radioactivi, cu ajutorul cărora se studiază complicate procese de nutriție ale arborilor.

Fost-au fost un crăișor
Tinerel, mîndru fecior
Cum e bradul codrului
Sus, pe vîrful muntelui...

Aproape că nu există baladă populară în care creatorul anonim să nu invoce într-un fel sau altul pădurea.

Cînd fuge în lume alungată de bărbat purtînd în brațe un „pruncuț" nevinovat, nevasta

În pădure a intrat
Pe sub umbra fagilor
În răcoarea brazilor

pînă cînd pădurea îi vine în ajutor făcîndu-i un legănuț „într-un vîrf de păltinuț".

Iobagi, moșneni sau răzeși, lumea năpăstuiților, haiducii își găseau adăpost în codru și tot de aici se reîntorceau la lupta pentru libertate, dîrzenia lor devenind parcă mai de neînduplecat :

Foaie verde orice-ar fi,
Cît oi fi, cît oi trăi,
La nimeni n'oi căciuli,
Că omul necăciulit,
Să trăiască că-i voinic,
N-are teamă de nimic.

Am putea cita la infinit. Pentru că de cînd lumea și pămîntul, pădurea a fost un prieten al omului.

Așa a fost.

Și astăzi pădurea e un prieten al omului. Desigur, pe cu totul alte coordonate. Dacă înainte omul primea numai de la pădure, astăzi ca să primească, îi dă ! Iată ce scria în „Revista pădurilor" silvicultorul T. Chivulescu încă cu decenii în urmă — mai precis în 1881 : „O știință își ia zborul prin experiență, observațiuni și discuțiuni..., se întinde prin scrieri, prin publicitate și învățătură în școală". Autorul articolului, care se referea la „știința" forestrală, adăuga că „nu trebuie să se omită că așa au ajuns la liman acele state care au o silvicultură proprie țării lor".

Era pe timpul cînd la noi începeau să apară primele studii de silvicultură și, o dată cu ele, își făcea loc ideea creării unor stațiuni experimentale. Cum însă marii proprietari de păduri nu se prea interesau de asemenea activități științifice, care nu vizau exploatarea imediată ci dezvoltarea în perspectivă a bogățiilor forestiere ale țării, au trebuit să se scurgă mulți ani — pînă în 1933 ! — pentru ca să apară asemenea stațiuni și un institut de „cercetări și experimentație forestieră".

Nu se putea vorbi însă în anii aceia de o reușită în activitatea institutului, în primul rînd pentru că cercetările efectuate pe atunci nu se conduceau după un plan unitar. Este drept, a fost studiată mai serios vegetația forestieră, dar s-a trecut peste probleme de însemnătate, ca ameliorarea terenurilor degradate, refacerea pădurilor nerațional exploatate, mărirea productivității pădurilor și organizarea rațională a exploatării lor.

Abia după 23 August 1944 cercetarea științifică în silvicultură a început să se dezvolte pe un plan larg. Azi, institutul, complet reorganizat, cuprinde *toate laturile procesului de producție al economiei forestiere.*

Aci, în această clădire situată la marginea Bucureștiului, cu doi brazi la poartă și o placă de marmură pe care se află scris : „Institutul de cercetări forestiere", se studiază atent și multilateral viața pădurilor. O face un creier colectiv, riguros organizat, care folosește în mod creator cele mai noi date ale științei, pe deplin conștient de fap-

Bazil DUNĂREANU

(Continuare în pag. 10)

Sălciile nu sînt numai plîngătoare și poetice, ci pot prezenta și mare interes economic. Iată-le supuse unor experimentări menite să le mărească productivitatea.

aurul verde

Pentru a extrage aurul verde din această „mină" sînt necesare eforturile conjugate ale multor cercetători de diferite specialități.

tul că în structura noastră economică pădurile ocupă un loc deosebit de important — nu numai avînd în vedere întinderea lor (27% din suprafața țării) și producția de material lemnos, ci luîndu-se în considerație și rolul pe care ele îl joacă în clima țării, în regimul apelor, în dezvoltarea industriei, agriculturii și a așezărilor omenești.

Reabilitarea salciei...

Cunoașteți noțiunea — și cu aceasta ne vom opri asupra uneia din multiplele preocupări ale institutului — de „specie repede crescătoare"? Dacă nu, iată despre ce e vorba.

Majoritatea speciilor forestiere autohtone, chiar atunci cînd cresc în condiții bune, ajung la vîrsta exploatabilității în medie la 100 de ani. Există însă cîteva specii mai „grăbite", care ating vîrsta exploatabilității la 20–25 de ani și deci se pretează la o cultură mai intensivă decît cea obișnuită în gospodăria forestieră.

Din multitudinea de specii repede crescătoare, pentru România prezintă cel mai mult interes plopii negri hibrizi, numiți și „plopi euramericani" — pe care nu-i găsim în stare sălbatică, ci care se obțin prin încrucișare și selecție. În condiții bune ei dau o producție anuală foarte ridicată: între 20 și 30 de metri cubi la hectar de lemn de foarte bună calitate, mult solicitat în industrie.

Culturii pe scară mare a plopilor euramericani îi sînt afectate suprafețe de cîteva zeci de mii de hectare în Lunca Dunării și în luncile altor ape curgătoare mari. Pînă în 1963 s-au plantat cu această specie peste 43.000 ha. Pentru realizarea acestor sarcini a fost nevoie de o serioasă bază științifică. În acest scop în cadrul institutului funcționează printre altele și o stațiune specială în apropiere de Capitală, pe malul Argeșului, lîngă satul Cornetu.

Atenția silvicultorilor este îndreptată și asupra altor specii repede crescătoare. De pildă, stațiunea Cornetu se preocupă și de cultura salciei selecționate. În adevăr, salcia noastră, care în prezent formează în lunci arboreturi de slabă productivitate, poate da în culturi îngrijite producții de masă lemnoasă apropiate de cele ale plopilor euramericani. Fără a fi de calitatea celui de plop, lemnul de salcie este totuși utilizat în industrie. Cercetătorii stațiunii Cornetu au identificat arboreturi naturale valoroase de salcie și au și început difuzarea materialului respectiv în producție.

Chiar și acele elemente chimice care se află în cantități infime în plante se pot detecta cu acest nou tip de polarograf.

Salcîmul a intrat și el în vederile cercetătorilor ca o specie repede crescătoare. El are o deosebită importanță pentru satisfacerea nevoilor locale de lemn în regiunile slab împădurite unde este cultivat. Astfel, stațiunea de la Craiova a institutului s-a îngrijit cu precădere de refacerea plantațiilor de salcîm de pe terenurile nisipoase din sudul Olteniei.

În fine, studierea posibilităților de lărgire a culturii duglasului, un rășinos american cu o productivitate foarte ridicată, constituie și ea o preocupare a cercetătorilor.

Intervine Fosforul-32

Începînd cu anul 1960, și izotopii radioactivi au venit în ajutorul specialiștilor de la Institutul de cercetări forestiere, dînd activității lor o notă suplimentară de „modern".

Laboratorul de aplicare a izotopilor radioactivi în economia forestieră, deși funcționează de puțin timp, are la activul său o serie de realizări interesante. Merită relevate în primul rînd datele valoroase obținute în legătură cu particularitățile nutriției minerale, urmărite la speciile repede crescătoare în scopul de a se determina căile de mărire a producției de masă lemnoasă. Cu ajutorul izotopilor radioactivi s-au putut stabili cu precizie cerințele diferitelor culturi de plopi repede crescători față de substanțele nutritive din sol.

Nutriția cu fosfor s-a urmărit cu ajutorul Fosforului-32. Totodată s-a studiat efectul azotului asupra gradului de utilizare a fosforului și efectul ambelor elemente minerale asupra creșterii.

În acest mod, lămurindu-se aspectele particulare ale proceselor de nutriție la plopi s-au determinat exigențele față de substan-

țele minerale din sol în raport cu principalii factori externi de influență.

Dar laboratorul acesta nu se rezumă la activitatea de cercetare. El acordă unor laboratoare din sectorul industrial asistență tehnico-științifică în exploatarea judicioasă și fără pericol a instalațiilor care funcționează cu surse radioactive. Este vorba de indicatorii de nivel cu surse de Cesiu-137 de la combinatele de industrializare a lemnului din Suceava, Comănești, Blaj și Pitești și de instalațiile de control al greutății superficiale de la C.I.L.-Pipera. Se verifică permanent instalațiile și se fac măsurători dozimetrice în scopul înlăturării pericolului de iradiere și pentru a asigura respectarea normelor de protecție împotriva radiațiilor.

Cînd speciile comune devin „nobile"

Atenția deosebită care se acordă în ultimul timp pe plan mondial produselor stratificate și aglomerate din lemn, datorită nu numai calităților lor fizico-mecanice superioare ci și eficienței lor economice, se face simțită și în Institutul de cercetări forestiere.

Domeniul de utilizare a acestor produse este extrem de vast, sortimentele ce se fabrică în prezent în țară fiind chemate să satisfacă cerințele tot mai variate în producția de mobilă, în amenajarea mijloacelor de transport (vagoane de cale ferată, troleibuze, nave etc.), în construcții civile, industriale, culturale etc.

Printre noutățile din domeniul „aglomeratelor" amintim că, nu demult, institutul a elaborat și introdus în producție tehnologia de fabricație a placajului pentru vagoane. Sub formă de plăci cu grosimea de 15 și 25 mm, alcătuite din furnire de fag și lipite cu adezivi rezistenți la apă și intemperii, acest semifabricat se situează — atît din punctul de vedere al proprietăților fizico-mecanice cît și al aspectului — la nivelul celor mai bune produse de acest gen realizate peste hotare.

În prezent, în afara utilizării la construcția vagoanelor, se experimentează și posibilitatea folosirii acestui material la remorci, containere, camioane, șlepuri etc.

Se știe că unul din procedeele de „înnobilare" a placajelor din lemn de specii comune este și acela de a imprima pe suprafața lor desene în relief. Astfel, placajul poate fi utilizat cu succes nu numai la fabricarea mobilei sau în scopuri decorative, ci și la „căptușirea" interioară a diferitor mijloace de transport (tramvaie, autobuze, vagoane de călători, nave), pentru expoziții, vitrine etc. În această direcție se fac cercetări intense la institut, urmărindu-se producerea unui prim lot industrial de placaj blindat în vederea stabilirii a noi domenii de utilizare și a eficienței economice.

În fine, trebuie menționat că pentru extinderea bazei de materie primă și totodată pentru valorificarea superioară a masei lemnoase, institutul a efectuat experimentări la scară pilot pentru producerea plăcilor din fibre din lemn de salcîm și din salcîm în amestec cu fag. Rezultatele obținute conduc la concluzia că fabricarea plăcilor fibrolemnoase din salcîm sau din salcîm în amestec cu fag nu implică modificarea tehnologiei curente. Caracteristicele plăcilor produse experimental sînt satisfăcătoare și ele asigură utilizări similare cu cele ale plăcilor fibrolemnoase din fag.

...Ne-am oprit foarte pe scurt numai asupra cîtorva dintre multiplele preocupări ale Institutului de cercetări forestiere. Dar și aceste cîteva aspecte sînt, credem, suficiente pentru a ilustra „altitudinea" la care zboară astăzi „știința forestrală" în țara noastră, contribuția ei la valorificarea superioară a uneia dintre marile noastre bogății naturale — pădurea.

În colaborare cu Institutul de studii și proiectări forestiere, la INCEF s-a construit această modernă vilă din lemn pentru litoral. În momentul de față, 50 de astfel de vile „de probă" se află pe malul mării.

Bazil DUNĂREANU
Fotografiile autorului

ZIUA MARINEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

Săgețile mării

Cînd pornesc în misiune, vedetele torpiloare par niște săgeți uriașe slobozite pe valuri de coarda unui arc nevăzut. Le fluturâ la catarge pavilioanele. Le duduie sub punți motoarele de sute de cai putere. În urma lor rămîn fîșii albe de spumă care se prelungesc cu repeziciune spre orizont.

Complicatele manevre, pe care aceste rapide nave de luptă le execută în formație, se desfășoară cu o precizie de mecanism de ceasornic. Răspunderea pentru buna lor funcționare o poartă oamenii cărora le-au fost încredințate — marinari iscusiți, călîți la școala mării.

Fie că lucrează la mașini, fie că supraveghează tuburile lansatorpile și manevrează lansarea torpilelor, fie că îndeplinesc misiunea de trăgători la mitralierele de bord, militarii de pe vedetele torpiloare acționează ca un singur om, într-o deplină concordanță.

Nu puține sînt vedetele care dețin titlul de navă de frunte. Astfel, vedeta comandată de locotenentul major Manole Vasile, comunist, deține de 3 ani consecutiv titlul de navă de frunte. Nici nu este de mirare, de altfel, cînd toți militarii în termen din unitate sînt utemiști.

Ne aflăm pe puntea uneia din vedetele marinei noastre militare. Nava comandant a transmis prin pavilioane un ordin pe care l-a recepționat botmanul semnalizator Gheorghe Nicolaescu. Peste cîteva minute, motoarele trepidează sub supravegherea soldatului Stan Roșu, așteptînd încordate momentul în care vor pune în mișcare elicea. În același timp mitraliorii sînt și ei la posturi. Radiotelegrafiștii și radiolocatoristul de asemeni. Fiecare își cunoaște bine atribuțiunile. Și acest lucru se vede din siguranța cu care execută ordinele primite.

Cînd comandantul raportează că misiunea a fost îndeplinită, satisfacția marinarilor e legitimă. Ei știu că succesul le aparține tuturor în egală măsură, că în timpul unei misiuni de luptă acționează un singur personaj : echipajul. Străduindu-se continuu să-și desăvîrșească pregătirea de luptă, membrii echipajului navei pe puntea căreia ne aflăm — ca de altfel toți ostașii din marina noastră militară — sînt pe deplin conștienți de importanța misiunii ce le revine, aceea de apărători de nădejde ai apelor noastre teritoriale. Săgețile de oțel dirijate de ei parcurg zilnic sute de mile marine, execută numeroase exerciții de tragere și de lansări de torpile, iar calificativele obținute sînt, în cea mai mare parte, bune și foarte bune. Pe pieptul multora din marinari strălucește azi semnul hărniciei ostășești care vorbește despre succesele obținute de ei în pregătirea de luptă și politică : insigna „Militar de frunte".

Căpitan locotenent Andrei POP

CADRAN internațional

Accident sau act terorist?

O ambarcațiune de pasageri înainta ostentativ pe drumul de apă ce leagă Georgetown cu Mackenzie, un orășel minier. La bord se aflau 90 de persoane — oameni simpli, cu grijile lor cotidiene, cei mai mulți dintre ei îmbrăcați într-un mod ce le trăda sărăcia. 40 de kilometri îi despărțeau de Mackenzie cînd s-a produs o explozie. Ambarcațiunea a sărit în aer. De pe apele calme ale rîului Demerara au fost pescuite 50 de cadavre.

Accident ? Nu ! Titlurile ziarelor au exclus această ipoteză. Explozia de pe Demerara reprezintă încă un episod al sîngeroaselor ciocniri din Guyana Britanică. Această țărișoară ce are numai 586.000 locuitori a devenit teatrul unor furtunoase evenimente. Un val de terorism străbate așezările țării — de la micile cătune și pînă în capitală. Teroriștii este inspirat și organizat de acele forțe politice care vor să elimine actualul guvern condus de Cheddi Jagan și să împiedice (sau măcar să întîrzie) evoluția țării spre independență. „Observer" și alte ziare apusene încercau să descopere în Guyana Britanică un „conflict rasial" și, printr-o asociație de idei, să stabilească o anumită analogie cu situația din Cipru. Este adevărat, Guyana Britanică are o populație formată mai ales din indieni de est și negri. Dar delimitarea forțelor politice nu se poate face în funcție de criterii rasiale. Partidul lui Jagan — Partidul Progresist Popular — care a ieșit victorios în alegeri de trei ori, a întrunit adeziunea unui mare număr de locuitori atît indieni, cît și negri, iar lista sa de candidați la ultimul scrutin a inclus 12 negri și 13 indieni de est. Dar o propagandă copios alimentată cu fonduri din exterior încearcă să plaseze un conflict eminamente politic pe terenul rasial. Forțele de opoziție se pretează la acest joc, în speranța de a obține puterea, care pînă în prezent le-a fost refuzată de consultările populare.

Puterea dominantă face vizibile eforturi de a amîna momentul independenței. Observatorii văd în aceasta intenția de a înlătura guvernul Jagan, considerat a fi prea de stînga, și de a acorda independența în condițiile instalării unei formații ministeriale care să prezinte garanții în sensul celor dorite de Ministrul britanic al coloniilor. Căci să nu tuităm ceea ce insistent amintea un fruntaș conservator : „Guyana Britanică este o țară cu jungle calde și umede, pline de esențe lemnoase, o țară unde se găsesc diamante, cărbune și, poate, petrol".

Luyt — noul guvernator — a luat măsuri excepționale. S-au introdus modificări în prevederile constituției Guyanei Britanice, s-au rechiziționat direct fonduri din trezoreria statului, au fost arestați pînă și unii dintre membrii guvernului și ai parlamentului. În plus, guvernatorul pregătește instituirea unui nou sistem electoral, menit să reducă posibilitățile de victorie ale guvernului Jagan în viitoarele alegeri.

Cheddi Jagan a denunțat măsurile luate de guvernator ca fiind menite să-l forțeze să demisioneze. El a refuzat să părăsească puterea ce i-a fost încredințată prin votul popular. În același timp, s-a adresat tuturor forțelor politice din țară cu chemarea de a acționa împreună spre a pune capăt terorismului, spre a normaliza situația care a atins un punct de încordare socotit extrem de primejdios, spre a găsi o formulă de compromis care să scoată din impas problema extrem de complicată a Guyanei Britanice. Vor găsi ecou aceste eforturi ? Doar viitorul ne poate da răspuns...

M. RAMURĂ

Pentru a încuraja afluxul turiștilor, unele restaurante și pensiuni italiene au stabilit, pentru aceștia, meniuri cu prețuri fixe.

O problemă de sezon

Italia, se știe, este o țară care se remarcă prin clima sa blîndă și natura primitoare, prin vechile și celebrele sale monumente de artă și cultură. Tot atîtea motive care au făcut din ea o țară apreciată de turiști. Anul trecut, de pildă, Italia a fost vizitată de 23.000.000 străini — cu 1.700.000 mai mult decît în 1962.

Și totuși... Cercurile oficiale italiene își manifestă îngrijorarea în legătură cu perspectivele turismului. Guvernul a întocmit un „Plan de urgență pentru turism", iar forul căruia îi incumbă relațiile cu străinătatea — „Enit" — un „Plan Germania", întrucît cetățenii vest-germani constituie de ani de zile un sfert din totalul vizitatorilor străini, avînd o contribuție ce însumează o treime din devizele pe care țara le dobîndește de pe urma turismului.

Semnalul de alarmă a fost determinat de faptul că anul trecut numărul turiștilor din Germania federală a fost mai mic decît cu un an în urmă, iar anul acesta se simte un nou regres. Împrejurare care a fost socotită îndestulătoare pentru a dovedi că turismul în Italia trece printr-o criză. Drept care autoritățile au întreprins un studiu amănunțit al situației, pentru a putea lua măsurile necesare.

Studiul a arătat printre altele că Italia este în momentul de față pentru turiști una din cele mai scumpe țări. Potrivit unei statistici oficiale, numai Franța și Anglia depășesc Italia în privința costului mediu al întreținerii unui turist. S-a mai constatat că străinii sînt nemulțumiți de zgomotul care domnește în stațiunile de odihnă, că hotelierii înoarcă notele de plată, iar prețurile pensiunilor, anunțate prin ziare, sînt mai întotdeauna sporite de diverse „adaosuri". În plus, multe dintre celebrele peisaje italiene sînt urîțite de noile clădiri ridicate în scopuri comerciale.

Pentru a preveni o scădere masivă pe viitor a numărului de vizitatori străini, autoritățile de resort italiene au hotărît, printre altele, să aloce fonduri cu mult mai mari decît pînă acum propagandei turistice menite să atragă turiști din S.U.A. și R.F.G.

D. HINCU

Progresul și... ploaia artificială

Din informațiile pe care le publică o revistă occidentală, una îmi reține în mod deosebit atenția : *„Actualitatea în Republica Sud-Africană* — notează revista — *e dominată de o polemică acerbă"*. Tema polemicii e următoarea : *„Au oamenii dreptul moral de a recurge la ploaia artificială ?"* În această problemă *curat* (fiind vorba de apă !) *arzătoare* (fiind vorba de rolul ploii artificiale în împiedicarea efectelor nocive ale arșiței !) — intervin tot felul de „specialiști" din R.S.A.

Un anume Van der Walt aduce argumentul bunului-simț : *„Dacă omul are dreptul să facă în așa fel încît apa să țîșnească din pămînt cu ajutorul fîntînilor arteziene, de ce n-ar avea și dreptul de a face ca apa să se întoarcă pe pămînt sub forma ploii artificiale ?"* La acest punct de vedere unii „specialiști" din R.S.A. au o replică „zdrobitoare". A provoca ploaia artificială, afirmă ei, e o imixtiune în dreptul divin — unic — de a face să plouă.

Nu se știe încă cine va birui în această polemică. Se știe însă bine — și de foarte mult timp ! că progresul științific s-a izbit mereu de opoziția obtuză a capetelor pătrate, care și-au manifestat, cu „argumente" diferite, dar cu egală vehemență, conservatorismul. Chiar și atunci cînd n-au mai putut fi cruzi și n-au mai avut puterea de a schingiui sau de a arde pe rug, purtătorii de capete pătrate n-au renunțat la privilegiul de a fi, cel puțin, ridiculi. La Washington, de pildă, pe la 1830, directorul Biroului de patente pentru invenții a cerut desființarea instituției pe care o conducea. Motivul ? *„Tot ce fusese posibil de inventat pe lume* — spunea acest ilustru — *era deja născocit și brevetat"*. Originalul director venea — ca tip uman — de departe.

Predecesorii lui declaraseră inutil iluminatul cu gaz, bunăoară. Argumentul era „imatacabil" : *„Trebuie respectată străvechea rînduială care vrea ca, după lumina zilei, să urmeze întunericul nopții"*. Vaccinul s-a văzut și el atacat, ca și anestezia. E interesant de remarcat că făuritorul anesteziei prin cloroform a izbutit să combată pe o parte dintre adversarii săi — și anume pe teologi — biruindu-i pe propriul lor teren. El a arătat că chiar în cartea Genezei din Biblie se recunoaște utilitatea anesteziei, acolo unde se arată că Dumnezeu, înainte de a-i rupe lui Adam coasta din care avea să o plămădească pe Eva *„l-a cufundat pe acesta într-un somn adînc"*. În fața unui astfel de argument,

Itinerarul temerarei călătorii a lui William Willis (după revista „Quick").

adversarii s-au lăsat... *adormiți*, iar *operația* introducerii anesteziculuì în practica medicală a avut loc fără dureri.

Despre toate acestea s-ar putea adăuga încă multe.

Să ne oprim totuși aici, pentru a constata altceva. Anume că opoziția făcută progresului în cunoaștere n-a avut niciodată doar implicații pur „științifice". Ea a exprimat întotdeauna o atitudine politică, a oglindit lupta împotriva oricărui fel de progres. Exemplul actual de la care am plecat — cel din Republica Sud-Africană — confirmă regula.

E limpede că, dacă e vorba de ploaie, cel mai *normal* ar fi ca în R.S.A. să se vorbească de ploaia de proteste pe care au stîrnit-o în lumea întreagă silniciile celor ce aplică apartheidul. Dar tocmai asta nu vor oficialitățile. Ele stimulează intenționat „ploaia artificială" a polemicilor diversioniste în cadrul cărora se înscrie și pseudodisputa asupra *„dreptului omului de a provoca sau nu căderile de apă din cer"*.

Epoca noastră nu mai e însă foarte propice diversiunii. Iată de ce nu trebuie să fii meteorolog pentru a înțelege — citind telegramele care vorbesc despre evoluția situației din R.S.A. — că acolo, în pofida discuțiilor de scolastică medievală, mișcarea pentru drepturi și demnitate a poporului își urmează ascendent drumul, făcînd ca, pentru asupritori, barometrul să indice, *firesc* și nu *artificial*, *„furtună!"*

I. SĂRĂȚEANU

La capitolul învățămînt

Statisticile oficiale publicate la sfîrșitul anului trecut menționau existența în Spania a 1.800.000 de analfabeți. Dar într-un număr recent ziarul spaniol „ABC" dădea o cifră aproape dublă: 3.158.850 de adulți care nu știu nici să scrie, nici să citească. Ceea ce reprezintă 10,35 la sută din întreaga populație a Spaniei.

Deficitul la capitolul săli de clasă se ridică la 27.550 de unități. În afară de aceasta, Ministerul Învățămîntului recunoaște că 14.000 din cele aflate în funcțiune sînt sub limita condițiilor minimale de salubritate.

Revista pedagogică „Magisterio Español" arăta de curînd că și în privința cadrelor didactice criza este deosebit de acută: „Din noile promoții, 30 pînă la 40 la sută dintre institutori își părăsesc posturile, în primul rînd din cauza salariilor extrem de mici... Rezultatul e că într-un mare oraș ca Barcelona peste 25.000 de copii de vîrstă școlară nu pot frecventa cursurile. În aceeași situație se găsesc 12.000 de copii din Sevilla și 3.000 din Orcasitas, suburbie a Madridului".

Fondurile alocate învățămîntului pe anul 1964 sînt de patru ori mai mici decît cele destinate construcției de hoteluri. În jurul orașului Alicante, unde se clădește cel mai mare și mai modern hotel din sud-vestul Europei, nici unul din cele 53 de sate nu dispune de o școală elementară de stat.

Ziarul „Arriba" calculează că, în ciuda „planului cincinal de luptă împotriva ignoranței", inițiat de guvern, în viitorii cinci ani numărul copiilor spanioli care vor rămîne analfabeți va fi de trei milioane.

M. N

La 70 de ani, înfruntînd oceanul

Un american în vîrstă de 70 de ani, pe nume William Willis, a fost eroul unei cutezătoare aventuri, asemănătoare celei a lui Thor Heyerdhal.

Cu vreo nouă ani în urmă, cînd avea deci „numai" 61 de ani, Willis a reușit impresionanta performanță de a parcurge 6.700 de mile pe Oceanul Pacific, singur pe o plută. Revista ilustrată vest-germană „Quick" relatează că, încurajat de acest succes, temerarul septuagenar s-a hotărît să reia aventura, de data asta cu ambiții sporite, țintind să ajungă pînă pe coasta Australiei, adică la 10.000 mile distanță.

„Bineînțeles că nu excludeam posibilitatea unei nenorociri, dar ideea de frică o izgoneam pur și simplu din gînd — lămurea Willis temeiul filozofic al actului său. *Moartea este numai un episod al vieții, iar în rest viața este plină de minunății"*.

Însoțit de două pisicuțe, Aussi și Kiki, William Willis s-a îmbarcat așadar pe coasta Perului, pe pluta sa lungă de 10 metri și lată de 7, prevăzută cu un catarg înalt de 6 metri și cu o cîrmă acționată de pe „punte" prin mijlocirea unei parîme. Într-un mic adăpost se găseau hrană și apă potabilă în cantități „supranormative". Din păcate, cîrma n-a fost însă calculată și ea supranormativ și nici măcar normativ în raport cu forțele dezlănțuite ale furtunilor oceanice. După 120 de zile de navigație, cîrma s-a frînt, dar pînă la urmă eroul nostru a debarcat cu bine și cu o experiență în plus pe insula Upolu din arhipelagul Samoa.

Willis — care a exercitat de-a lungul existenței sale diverse profesiuni, fiind pe rînd matelot, pescar, sondor, scriitor ș.a. — relatează minunățiile călătoriei sale fără să ascundă însă și ceea ce i-a stat împotrivă. Printre acestea, vîntul și rechinii. Divers ca direcție și viteză dar unilateral dușmănos, vîntul a încercat totul ca să-l abată din cale, să-l răstoarne sau măcar — ceea ce a și reușit — să-i întrerupă călătoria. Rechinii, consecvenți și ei, l-au însoțit de-a lungul întregului drum. Uneori i-au fost chiar de folos — atunci cînd din lupta lor cu delfinii (care, de teamă, se refugiau sub plută) cele două pisicuțe se alegeau cu cîte o bucată de pește proaspăt. Cînd însă defecțiunea de la cîrmă l-a obligat pe Willis să stea ore întregi în apă, munca lui a fost penibil stînjenită de aparițiile rechinilor, atrași de trupul alb al omului. Lupta împotriva nesățioaselor făpturi a fost lungă și grea. Printre metodele folosite de călătorul nostru a fost și aceea a legării unui rechin ucis la pupă, ca avertisment pentru agresori. Nici vîntul, nici rechinii însă — afirmă Willis — nu l-au chinuit atît de cumplit ca singurătatea, izolarea, dorul de oameni în general, de ai lui în special...

...Drept care s-a hotărît ca, de îndată ce va realiza o cîrmă corespunzătoare, să-și reia cutezătoarele călătorii pe plută. Și să ajungă, negreșit, în Australia.

E. DASCĂLU

Boom petrolier în Africa de Nord

Încă în urmă cu aproximativ un deceniu continentul de la sud de Mediterana aproape că nu apărea în statisticile consacrate producției petroliere. Singur Egiptul realiza o producție regulată — dar și aceasta de volum mic. Ceea ce-l determina pe W. Alphaeus Hunton, negru american, cunoscut om de știință și publicist, să afirme în lucrarea sa „Destinele Africii": „Petrolul rămîne unul din marile semne de întrebare ale Africii"... Dar însăși această carte avea să vadă lumina tiparului tocmai în perioada în care din nisipurile Saharei algeriene țîșnea la suprafață — afirmîndu-și existența — „aurul negru". Fapt care a avut drept consecință intensificarea lucrărilor de prospectări și în alte teritorii africane și descoperirea unor importante zăcăminte petrolifere — cum ar fi de pildă cele din Libia, Nigeria etc. Iar bilanțurile producției petroliere au consemnat întîietatea continentului african față de celelalte regiuni petrolifere ale lumii în ce privește sporirea producției pe 1963 față de 1962 — cu aproximativ 50 la sută. (Numai Algeria a dat, în 1963, peste 23 milioane tone, iar Libia 21 milioane tone.) În prima jumătate a anului în curs a continuat descoperirea de noi resurse petrolifere în Africa — de pildă în sudul Tunisiei, la El Bormat (regiunea Medenin) și în Nigeria, acestea din urmă fiind, potrivit agenției egiptene M.E.N., dintre cele mai importante rezerve descoperite pe continentul negru în ultimul timp.

Scoaterea la iveală de noi zăcăminte în Africa, și îndeosebi în regiunile sale din nord, a determinat ceea ce ziarul „Neue Zürcher Zeitung" denumește într-un număr recent, „cursa după petrolul nord-african", desfășurată de o serie de societăți petroliere din Europa occidentală și Statele Unite. Explicația care se dă acestui interes pentru petrolul provenit de dincolo de Mediterana constă în avantajele pe care le prezintă extragerea sa dintr-o regiune situată în imediata apropiere a pieții vest-europene, nemaifiind nevoie deci să se cheltuiască pentru transportarea sa sume mari și nici taxe de tranzit, cum se întîmplă în cazul petrolului adus prin Canalul Suez. Paralel însă cu ciocnirile de interese dintre diferitele societăți petroliere care se orientează tot mai mult spre petrolul nord-african, se semnalează, cum se arată de altfel și în articolul sus-citat, ca și în articole din alte organe de presă vest-europene, tendința unor țări africane de a ridica obstacole în calea exploatării acestei bogății naționale a diferitelor țări africane de către societățile străine. Și în acest sens este amintită hotărîrea Algeriei de a construi o conductă care să-i aparțină exclusiv, ca și o serie de măsuri adoptate de autoritățile libiene în vederea limitării exploatării resurselor petrolifere ale Libiei de către companiile străine.

I. CIOARĂ

Algeria — rafinărie de petrol la Hassi Messaud.

o caut pe SANDA

Povestire de Dragoș SERAFIM

Era luna mai. În duminica aceea minunată ieșisem ultima oară la muncă patriotică. Peste puțin timp aveam să plec pentru totdeauna din orașul acesta pentru a-mi duce munca la țară.

Seara, cuprins de o plăcută oboseală, făcîndu-mi bilanțul, notam: 1) am reușit să cărăm cinci camioane de cărămidă, 2) am cîntat pînă am răgușit, 3) m-am lovit la un deget și 4) am cunoscut-o pe Sanda.

Așa începe povestea. Degetul cu pricina sîngera și-mi dădea usturimi. Am ieșit pe poarta fabricii de cărămidă. Era într-un cartier de la margine, un cartier adormit și plin de praf sub soarele de amiază. Casele mici, înghesuite una în alta, își contopeau acoperișurile pleoștite de tablă într-o îngrămădeală diformă, ruginită. Erau cîteva dughene cu aspect trist, o cofetărie cu firmă verde, un magazin particular de mărunțișuri, un bufet, iar mai încolo, pe străduța prăfuită, o curte cu flori. Am deschis încet portița, fiindcă zărisem printre flori — o fată.

— Bună ziua! Dacă sînteți amabilă; m-am lovit la un deget. Puțină apă și o bucată de pînză.

— Imediat, cu plăcere. Luați loc pe bancă.

După cîteva minute veni cu o cană de apă, săpun și o fîșie lungă de pînză albă.

— Să vă torn.

— Mulțumesc. Așa... ușurel... mă ustură.

Avea o mînă frumoasă. Albă, cu degete lungi și grațioase. Era ușor îmbujorată, cu cîteva broboane de sudoare pe frunte. Părul castaniu strîns în două codițe mă făcea să jur că nu-și sărbătorise încă majoratul.

— Aveți ochii albaștri sau verzi?

— Sînteți răgușit. Ați strigat?

— Nu. Îmi place să cînt... cred că sînt albaștri.

— Să nu mai cîntați așa de tare, mai ales în camion... Nu are importanță culoarea.

I-am mulțumit pentru primul ajutor. Înainte de a pleca am mai privit-o o dată. Era îmbrăcată într-o bluză albă de in și o fustă „sare și piper", largă. Din toată ființa ei se degaja un aer de respectabilă modestie. Și totuși cînd ne-am luat rămas bun a zîmbit, parcă, mai mult decît ironic.

— Sanda, vino puțin! — chemă o voce de bătrînă din fundul curții. Am plecat. Ce nume frumos: Sanda.

Am văzut-o pe stradă după o săptămînă. Era îmbrăcată la fel de simplu dar îi stătea bine.

— Sanda!

— Aa, dumneata? Cum merge degetul?

— Mulțumesc. Ce faci?

— Cu treburi.

— Nu te plimbi puțin? E soare.

— Pînă la patru. Trebuie să ajung undeva.

Mi se părea frumoasă. Poate fără codițe ar arăta mai matură. Nu prea știam cum să încep discuția. La drept vorbind mă temeam că nu avem preocupări comune. Totuși am încercat:

— Știi, uneori zîmbești în colțul gurii ca Gioconda.

Mă amuzam la gîndul că s-ar putea să-mi răspundă: „N-o cunosc, pe ce stradă stă?"

— Ce păcat că nu ești Da Vinci. M-ai face celebră. Și zîmbi din nou mai mult decît ironic.

— Ascultă, Sanda, tu cu ce te ocupi?

— N-ai văzut? Cu florile. Mai dau și primul ajutor răniților...

— De ce nu vrei să-mi spui?

— Mai stau cinci minute, mă așteaptă bunica.

Oricum Sanda era un mister. Începuse să mă intereseze. I-am smuls promisiunea că ne vom plimba peste două zile în cartierul ei.

Am ajuns la locul întîlnirii mult prea devreme și a trebuit să mă plimb singur...

Sanda a venit la timp. La capătul străduței am dat în cîmp. Ne-am așezat pe o buturugă sub un salcîm și am discutat cîteva banalități. Nu știu de ce simțeam că Sandei ar trebui să-i spun numai fraze alese și să fac pe grozavul față de ea.

— Parcă nu mai ești răgușit?

— Nu, sînt în voce. Ascultă, îți place Verdi?

— Ești tenor, da? Îmi place „Celeste Aida". Și din nou zîmbi.

Am început să cînt încet. Vocea mi se pițigăie penibil la acute, dar eram convins că am s-o dau gata pe Sanda cu „Celeste Aida". Apoi am cîntat „La donna è mobile" și melodia pentru cor „Nabucco". Mă așteptam ca Sanda să mă aplaude entuziasmată.

— Ai să răgușești, îmi spuse.

M-am simțit jenat.

I-am promis că o să mergem la operă cînd va fi primul „Rigoletto", și mi-am luat angajamentul s-o inițiez în muzica de operă, deși sînt pur și simplu un amator.

Am luat bilete la loja numărul șapte de rangul unu, dar la operă n-am mai ajuns să mergem împreună. Lucrurile s-au precipitat și am plecat în grabă, trimițîndu-i într-un plic biletele.

Și au trecut doi ani. Nu mai știam nimic de ea, rămăsese pentru mine o enigmă.

Dar iată-mă acum din nou în oraș. Trebuie să o caut. Am luat bilete pentru seara la „Rigoletto" în loja șapte de rangul unu. Am mai luat un buchet de gladiole și astfel m-am urcat în autobuz spre cartierul Sandei. Mă gîndeam cîtă plăcere o să-i facă surpriza...

— Dumneavoastră nu coborîți? E ultima stație.

— Aici? Ba da, cobor. Scuzați. Probabil am greșit mașina. Se poate? A nu, iată fabrica de cărămidă. Dar străduța Sandei? Nu mai era. Nu. Dispăruse.

Era o piață largă cu o fîntînă arteziană în centru. Trei alei asfaltate tăiau geometric rondurile de flori. În jur blocuri zvelte cu jaluzele albastre, cu balcoane grațios arcuite și vitrine mari la parter.

Poftim, caut-o pe Sanda! Pe cine să întreb oare?

Dar iat-o. Alerg după ea pe trotuar și o strig.

— Sanda!

— ?!... — mă privi mirată.

— Iertați-mă domnișoară, v-am confundat.

Era prima gafă din ziua aceasta.

— Tovarășe, nu vă supărați, se pare că locuiți aici în blocurile acestea.

— Da, ce doriți?

— Știți, eu caut o fată. O cheamă Sanda.

— Aha, matale erai ăla care n-o lăsa în pace pe fiica mea! Bine că te cunosc. Ia vino încoace amice!

— Să vedeți...

— Nici un să vedeți. Stai așa! Sanda! — strigă spre una din ferestre. La balcon apăru o fată blondă cu o mătură în mînă.

— O, nu e dînsa. Vă înșelați. Sanda aceea stătea aici acum doi ani, într-o căsuță. E brunetă.

— Zău, atunci ce te legi de oameni?

Îmi întoarse spatele, țîfnos. Eram disperat.

— Copii, nu știți voi dacă locuiește aici o fată Sanda?

— Ba da, nene. Mai multe. Uite acolo, două din ele joacă șotronul. Sînt în clasa a treia.

— Bine copii, luați-vă bomboane de doi lei.

Am renunțat. Mergeam mașinal spre stația de autobuz. Am dat buchetul taxatoarei, care mi-a zîmbit apoi drăgălaș pînă în centru unde am coborît.

Seara m-am dus la operă singur. N-am dat nimănui biletul Sandei. Aveam să-mi închipui că ea stă pe locul alăturat și zîmbește, ca de obicei, ironic.

Savuram ariile cunoscute. Ce frumos a cîntat Gilda aria de la balcon. Minunat. Și ce aplauze!...

În pauză, spre stupefacția mea, plasatoarea mi se adresă cu numele exact și-mi spuse să o urmez. Am străbătut coridorul lung, apoi am intrat în holul actorilor, și am așteptat puțin pe fotoliu. Bătu la ușa unei cabine, o deschise, vîrî capul înăuntru și apoi mi se adresă întorcîndu-se:

— Poftiți, vă rog!

Puțin a lipsit să nu leșin. În cabină era Sanda.

— Te-am văzut de pe scenă, zise. În loja șapte.

— Tu, Gilda?...

— Da, de ce te miri? E seara debutului meu.

— Deci, pe vremea aceea...

— Da, eram studentă la conservator, zise Sanda zîmbind din nou ca de obicei.

Și eu care îi cîntasem ca un nerod crezînd că o dau gata cu vocea mea. De atunci sînt cel mai modest băiat din lume.

Ilustrația de A. ALEXE

AGENDA FLACĂRA

La Concursul internațional de balet de la Varna, tinerii soliști ai Teatrului de operă și balet al R. P. Romîne, Magdalena Popa și Sergiu Ștefanschi, au obținut premiul II.

Artiștii noștri care s-au prezentat la acest concurs cu fragmente din „Giselle", „Lacul lebedelor" și „Spartacus", s-au bucurat de aprecieri deosebite pentru nivelul înalt de care au dat dovadă în interpretarea baletelor respective.

Acesta este negrul american Ray Charles, unul din cei mai apreciați cîntăreți de muzică ușoară din lume (vocea sa este auzită uneori și la posturile noastre de radio). El s-a născut în orășelul Albany, statul Georgia, în 1930. Ray Charles este orb (infirmitate căpătată la vîrsta de 9 ani). Aceasta nu-l împiedică să se acompanieze singur la pian. Repertoriul său se compune din circa 250 de cîntece.

Tînărul poet Nichita Stănescu, autorul volumelor de poezii „Sensul iubirii" și „O viziune a sentimentelor", a predat de curînd Editurii tineretului o nouă culegere : „Dreptul la timp". Aceasta cuprinde, după mărturisirea autorului, trei cicluri de poeme : o evocare lirică a luptelor ceferiștilor și muncitorilor petroliști din 1933 ; meditații asupra timpului, precum și un elogiu adus vieții noastre socialiste.

În muzica ușoară italiană s-au impus în ultima vreme o serie de cîntăreți foarte tineri, adversari înverșunați ai stilului urlători. Unul dintre ei este Bobby Solo, în vîrstă de 19 ani, a cărui afirmare s-a produs într-un timp record. Deși de la debutul său n-au trecut decît 10 luni, discul cu cîntecul „O lacrimă pe obraz", lansat de Bobby Solo la Festivalul de la San Remo, s-a vîndut în 1.200.000 exemplare în numai două luni.

În luna septembrie, iubitorii de teatru din cîteva regiuni ale țării vor avea în mijlocul lor un oaspete de seamă : Teatrul de Comedie. El vor putea urmări : „Șeful sectorului suflete" de Al. Mirodan, „Rinocerii" de Eugen Ionescu, „Umbra" de E. Șvarț. În fotografie, o scenă din „Șeful sectorului suflete" cu Vasilica Tastaman și Radu Beligan (distins cu premiul pentru cea mai bună interpretare a unui erou dramatic dintr-o piesă originală).

Turneul întreprins nu demult în Anglia de către Teatrul M.H.A.T. din Moscova a stîrnit un justificat interes din partea publicului britanic. Printre spectacolele prezentate s-au numărat „Livada cu vișini" de Cehov și „Clopotele Kremlinului" de Pogodin. Unul din cei mai aplaudați actori a fost Boris Livanov (în fotografie) care și-a sărbătorit recent 40 de ani de activitate scenică.

Leslie Caron, înzestrata interpretă a personajului Lily din filmul cu același nume, apare într-o nouă creație. E vorba de „Father Goose", film turnat în Jamaica, unde Leslie Caron joacă rolul unei profesoare franceze care nimerește pe o insulă locuită doar de un fost profesor, ireductibil mizantrop. În fotografie : Leslie Caron și partenerul ei, cunoscutul actor american Cary Grant (dreapta), în timpul turnării.

Fotografia de față înfățișează un moment coregrafic din noua premieră a secției de estradă a Teatrului de stat din Ploiești, „Alo, la telefon revista" de I. Avian și Fred Firea. Muzica aparține compozitorilor Florentin Delmar și Nelu Danielescu. Regia o semnează Alexe Marcovici ; coregrafia Adriana Dumitrescu și Mihai Oros ; costumele Mia Steriade, iar scenografia Vintilă Făcăianu.

Actorul italian Folco Lulli (cunoscut la noi din filmul „Nu-i pace sub măslini") va începe să turneze în luna octombrie (ca regizor și interpret principal) filmul „Stelele cad vara", o interesantă peliculă cinematografică dedicată eroilor rezistenței italiene. De remarcat că Folco Lulli a fost comandantul unei brigăzi de partizani din valea rîului Cuneo. În fotografie e alături de viitoarea sa parteneră, actrița suedeză Anita Sanders.

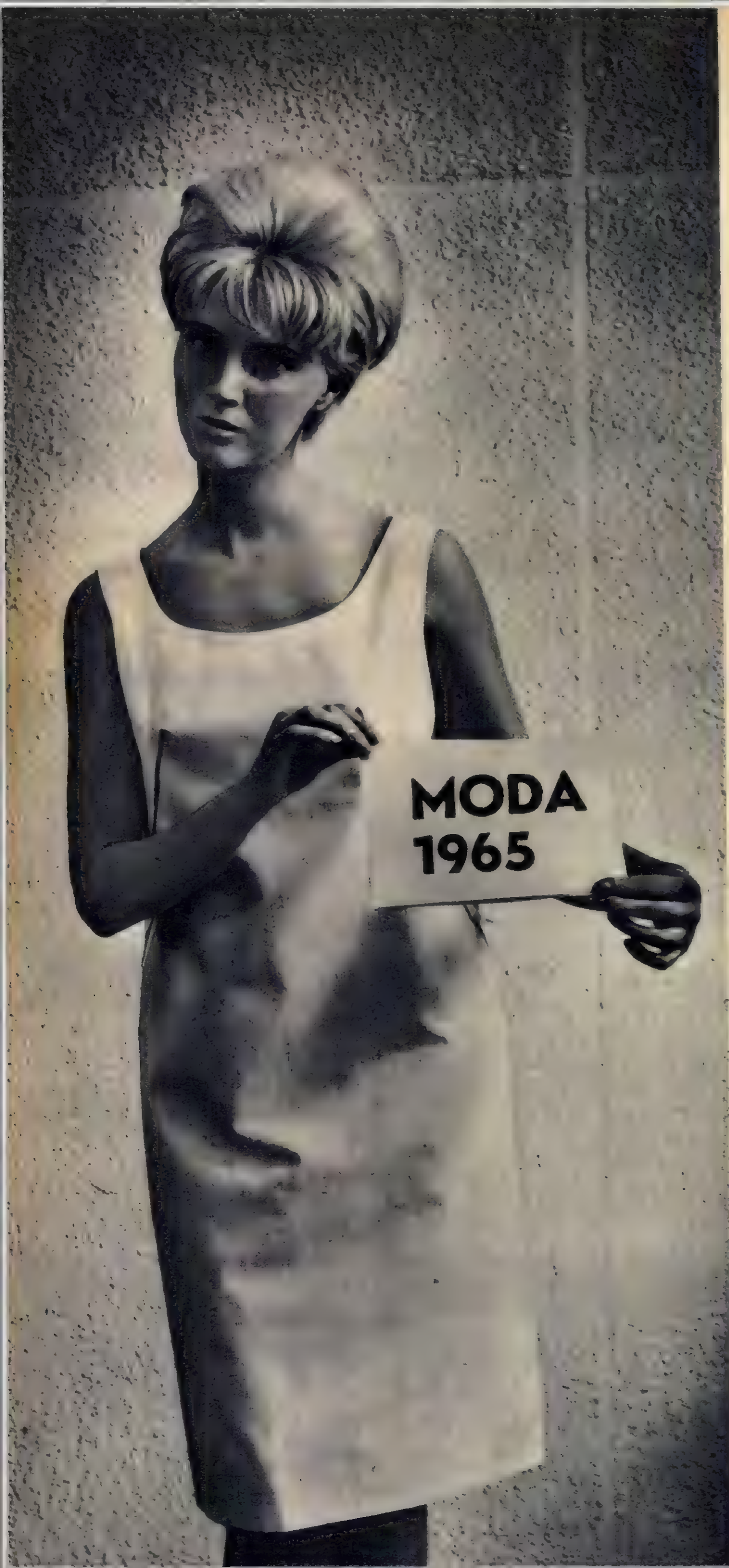

S-A NĂSCUT MODA ANULUI 1965

PRIMA CONFR

La ora la care se scriu rîndurile de faţă, destinul modei 1965 a fost hotărît (cu drept de recurs, firește). Ceea ce pentru noi, muritorii de rînd, constituie încă o taină (pentru noi, cei care decidem, de fapt, asupra longevităţii modei dar care, din păcate, ne supunem de atîtea ori prea docili vrerilor ei !) a devenit pentru specialiști o problemă elucidată, transcrisă în schiţe, transpusă în mulaje, transformată în rochii, taioare, mantouri. Creatorii noştri de modă şi-au spus din vreme ultimul cuvînt. Dar au înţeles că ultimul cuvînt în modă nu-l pot avea numai ei. Că e nevoie să se consulte şi cu cumpărătorii. Ceea ce au şi făcut. La fabrica de confecţii şi tricotaje „Bucureşti" au fost invitaţi, nu demult, oaspeţi. Oameni de artă, scriitori, ziarişti, reprezentanţi ai comerţului. Li se propunea acestora o primă confruntare cu moda '65, prezentată în faze incipiente ale creaţiei — cea a schiţelor şi a mulajelor din pînză albă. Părerile lor erau aşteptate şi, aşa cum s-a promis — şi sperăm că nu numai din amabilitate de gazdă — vor fi luate în consideraţie la definitivarea colecţiilor.

O dimineaţă întreagă moda a fost subiectul unor convorbiri extrem de vii şi nu o dată, contradictorii. Croiala unei rochii sau linia unui mantou au fost discutate de actriţa Dina Cocea sau arhitectul Anton Moisescu, de scriitoarea Mioara Cremene sau de graficiana Tia Peltz, de criticul Adina Nanu sau de poeta Violeta Zamfirescu cu simţ al răspunderii : de reuşita şi de gustul cu care acestea vor fi rezolvate depinde felul cum ne vom îmbrăca anul viitor.

Aşadar, ce prevede moda anului viitor, aşa cum o promovează creatorii noştri ?

★

Istoria costumului a avut deseori momentele sale de hipertrofiere barocă, cînd veşmîntul feminin era o avalanşă de mătăsuri, turnuri, funde, volănaşe, pene de struţ. Excrescenţele acestea copleşeau corpul, îi stînjeneau mişcările — era de altfel moda femeilor inactive, cu un rol prin excelenţă decorativ. Rareori moda a cunoscut însă o asemenea simplitate ca cea actuală şi mai ales ca cea preconizată pentru anul viitor. Justificarea există : femeia zilelor noastre, femeia care lucrează şi face

UNTARE

sport, are nevoie de o îmbrăcăminte practică și comodă. De altfel, întreaga ambianță modernă — arhitecturală, plastică — recurge la linii și motive geometrice simple, așa că moda se integrează firesc decorului nostru cotidian. Conjugînd eforturile proprii de creație cu cele rezultate dintr-o studiere atentă a modei internaționale, specialiștii fabricii „București" au sintetizat trăsăturile rochiei la modă în cinci siluete. „Spre deosebire de anul trecut (anunțăm că pentru creatorii de modele anul 1964 este considerat depășit — n.r.), — se spunea în referatul prezentat de fabrică — cînd predomina rochia din două piese, anul acesta rochia simplă, dreaptă, deține locul de frunte. Linia aceasta este folosită cu insistență atît la rochiile confecționate din stofe cît și la cele din bumbac sau mătase la rochiile pentru toate ocaziile, ea avantajînd atît silueta zveltă cît și cea plină. La acest sortiment vom adopta cinci siluete în care vom încadra trei tipuri diferite de rochii și anume: rochia întreagă, două piese și genul sarafan".

De aici au pornit discuțiile. Poate oare satisface rochia aceasta dreaptă, de obicei fără mîneci, netăiată în talie, lejeră, urmărind vag linia corpului, diversele gusturi și — mai ales! — diversele siluete? Poate ea oferi varietatea necesară pentru ca strada să nu fie invadată de rochii asemănătoare? Actrița Dina Cocea este de părere că da — în mare vorbind. Cele două pense lungi pornite de sub bust în linie oblică pînă la cusăturile laterale ale rochiei (care este croiala specifică noii mode), îmbracă bine toate siluetele; clasicul „chemisier", tăiat în talie, cu corsajul drept sau ușor bluzat și fusta dreaptă ori veșnic tînăra rochie din două piese vor oferi soluții siluetelor mai pline, în timp ce sarafanul, revenit în modă după o îndelungată absență, cu o interpretare nouă a decolteului (mult adîncit), se anunță a fi o îmbrăcăminte foarte potrivită pentru tinerele fete.

Dar pentru ca această cupă extrem de simplă a modei 1965 să prindă și să reziste, e nevoie de îndeplinirea prealabilă a cîtorva condiții. Oaspeții au pledat pentru ele, venind de altfel, uneori, în întîmpinarea cerințelor fabricii. E nevoie — pentru ca rochia „furou" să nu supere prin linia ei „săracă" — de materiale extrem de interesante. Fără o varietate a contexturilor, fără a le asigura neșifonabilitatea (gîndiți-vă la aceste rochii drepte și scurte cum pot arăta după două ore de stat într-un fotoliu de cinema!), fără a gîndi bine cromatica lor (și coloritul modern aduce mult alb-negru, alb-bleumarin, roșu, galben în toate tonurile și o mare varietate a nuanțelor de bej), rochia modernă se poate transforma într-un eșec. Se cere de asemeni multă promptitudine în a prinde linia modei în domeniul țesăturilor. Dar, în această problemă, fabricile de confecții așteaptă colaborarea intensă, activă, eficientă, a fabricilor de țesături. Așadar, condiția Nr. 1: materialul.

Condiția Nr. 2 ar fi cea a accesoriilor. Arhitectul Anton Moisescu a subliniat insistent — și perfect justificat — aportul esențial al acestora la întregirea unei ținute armonioase. Dacă o rochie extrem de simplă nu poate beneficia de asortarea pantofilor cu poșeta sau a mănușilor cu pălăria — să zicem — oricît de multă bunăvoință ar fi avut croitorul, ea nu poate asigura, singură, eleganța ținutei. Și acesta este un adevăr binecunoscut dar, din păcate, și el trebuie din nou spus și răspus. Magazinele noastre nu ne oferă posibilitatea de a găsi laolaltă accesorii gîndite împreună și, deși ni se făgăduiesc de mult raioane specializate (unde cumpărătoarele să poată primi și un sfat competent), le așteptăm de prea îndelungată vreme.

S-a mai discutat apoi o problemă deosebit de importantă. Cea a adoptării modei, sau mai bine zis a elaborării ei în funcție de silueta mijlocie care predomină în țara noastră și de condițiile noastre climaterice specifice. Din acest punct de vedere, mantourile nu au satisfăcut în întregime. Și la hainele de iarnă se preconizează o linie lipsită de amploare, foarte apropiată de corp (moda mantourilor largi, bogate, a devenit o amintire), cu gulere mici, cu mîneci drepte; dar — după cum s-a semnalat în discuții — la iernile noastre adeseori vitrege, paltoanele acestea nu sînt chiar corespunzătoare, ele nu pot apăra de frig. Unele caracteristici sînt atrăgătoare și demne de reținut: a revenit în modă redingota, lejeră și ușor degajată la tiv, se poartă șlițul sau cuta foarte adîncă, platca, butonajul pe bride, gulerul înalt, confortabil. Perfect: ele pot fi însușite în întregime. Dar, gîndit pentru confecția de largă serie, paltonul nu trebuie să-și uite și funcția utilitară.

★

Nu e prima dată cînd fabrica „București" și-a chemat oaspeți și s-a sfătuit cu ei. Dar e prima dată cînd ea face lucrul acesta într-un stadiu de creație în care sfatul primit poate fi cu adevărat aplicat, cînd modelul e gîndit doar pe hîrtie și nu s-a tăiat decît pînza albă a mulajului. Această participare mai largă la crearea ei ni se pare de bun augur. Devenită o preocupare a cît mai multora, moda va reuși să răspundă gusturilor și cerințelor noastre.

Sanda FAUR
Fotografii de Elena GHERA

Rochia anului 1965, așa cum o preconizează creatorii fabricii „București": simplă, dreaptă, cu linia lejeră, ușor pensată, cu mici garnituri (clape, nasturi, buzunare) care îi dau personalitate. Ultima imagine vă oferă o ținută din trei piese, cu jachetă imprimată (nota nouă a sezonului), din același material din care e confecționată și pălăria.

CITITORII NE ÎNTREABĂ

„De cînd plantăm prunii?" (Victoria Stănescu, com. Davideşti, reg. Argeş); „Ce a reprezentat Ordinul Jartierei şi cui i se acordă?" (Ion Lăcustă, Măcin); „Cum se practică sportul japonez Judo?" (C. Balaci, Ploieşti); „Ce sînt şi unde cresc plantele carnivore?" (Dan Stana, Cîmpina); „Care este istoricul Festivalurilor de la Bayreuth şi Salzburg?" (M. Cheţan, Bucureşti).

Răspunsurile la întrebările de mai sus vor apărea în numerele viitoare ale revistei.

dialog

BACĂUL DE-A LUNGUL VREMII

Un aspect din Bacăul de azi.

„Care sînt documentele cele mai vechi care amintesc despre originea Bacăului?"

Geta KWASHNY
studentă

Răspunde MIHAI GHEORGHIU, şeful Arhivelor Statului, filiala Bacău.

Din ultimele cercetări arheologice s-a constatat că zona de confluenţă a Bistriţei cu Siretul — zonă în care este aşezat şi Bacăul — a cuprins şi aşezări omeneşti încă cu 2 500 ani înaintea erei noastre. Dovadă sînt unele obiecte din ceramică şi bronz din acea vreme găsite în vatra oraşului Bacău. Viaţa a continuat să se dezvolte aici fără întrerupere.

Originea denumirii oraşului Bacău nu este încă precizată. B. P. Haşdeu înclina către originea turanică a denumirii, ca fiind legată de ocuparea ţinutului de către cumani (înainte de secolul al XII-lea).

Bacăul, ca centru organizat, este citat în documente pe la începutul epocii feudale. Astfel, în 1401 oraşul Bacău este menţionat ca fiind sediul unui „Episcopus Bacoviensis". În secolul al XV-lea Bacăul este citat ca un important punct de vamă spre Transilvania şi Ţara Românească, aşa cum rezultă din privilegiul acordat de Alexandru cel Bun negustorilor din Liov. Se menţionează că în aceste vremuri în oraşul Bacău se găsea un palat domnesc, oraşul fiind uneori reşedinţa familiei domnilor Moldovei.

În anul 1476, în timpul unor bătălii cu turcii, Bacăul a fost pustiit şi incendiat.

Între secolele al XV-lea şi al XVII-lea s-a dat o bătălie economică între tîrgul Trotuş şi oraşul Bacău, ambele puncte de vamă. Întrecerea a revenit Bacăului care devine capitala ţinutului Înglobînd şi Trotuşul.

În prima jumătate a secolului al XIX-lea, Bacăul era destul de mic avînd numai 3.210 locuitori. Abia din a doua jumătate a secolului al XIX-lea a început a se dezvolta din punct de vedere economic, construindu-se aici o fabrică de hîrtie (Letea), cîteva tăbăcării, patru mori şi alte întreprinderi aparţinînd industriei alimentare, precum şi cîteva fabrici textile.

Oraşul Bacău a cunoscut o dezvoltare impetuoasă în anii regimului de democraţie populară. Pe lîngă fabricile existente, care au fost mărite şi modernizate, au fost construite: o întreprindere de utilaj petrolier, o fabrică de cuie, una de prelucrare a cărnii, întreprinderea „Tehnofrig" cu aparatajul ei modern, o fabrică de drojdie, o întreprindere de mobilă etc.

Tot în anii puterii populare oraşul Bacău a devenit centrul unei regiuni cu o puternică industrie petrochimică şi energetică. Regiunea Bacău continuă să se dezvolte în mod impetuos sub aproape toate aspectele vieţii economice.

Pentru oamenii muncii s-au clădit cartiere întregi cu blocuri elegante pînă la nouă etaje, legate între ele de străzi largi şi asfaltate. În acest timp au mai luat fiinţă un teatru permanent, Filarmonica de stat, un teatru de păpuşi, un muzeu regional, noi cinematografe, o bibliotecă, trei şcoli medii, o şcoală populară de artă etc.

În ultimii ani, oraşul Bacău a devenit şi centru de învăţămînt superior, avînd un institut pedagogic cu trei facultăţi.

Astăzi oraşul Bacău are 74.311 locuitori (datele din 1962) şi este în plină reconstrucţie. El va deveni unul din frumoasele oraşe ale patriei.

TERASA DE LA BAALBEK, ÎNCĂ O ENIGMĂ

„Ce se ştie despre terasa de la Baalbek?"

Gh. VASILIU
operator chimist
Brăila

Răspunde ing. DUMITRU ANDREESCU, membru în Comisia de astronautică a Academiei R. P. Române.

Cu cîţiva ani în urmă profesorul sovietic A. Agrest a deschis o discuţie asupra unor enigme, printre care şi aceea a terasei de la Baalbek. După cum se ştie, în Liban, în apropierea oraşului Baalbek, se găseşte o terasă foarte întinsă formată din blocuri uriaşe de piatră. Fiecare asemenea element de pardoseală cîntăreşte aproximativ 1.000 de tone. Cercetările arată că aceste blocuri au fost tăiate, cu cîteva mii de ani în urmă, într-o carieră situată la mare distanţă de locul unde se găseşte terasa şi ridicate pe dealul respectiv, care are înălţimea de cîteva sute de metri. Se pune, firesc, întrebarea: ce tehnică şi ce metode au fost folosite pentru această acţiune? (Să nu uităm că fiecare element de construcţie al terasei cîntăreşte de 50 de ori mai mult decît cele mai mari blocuri de piatră folosite la construcţiile piramidelor egiptene!)

Pasionat de această problemă, specialistul sovietic a emis ipoteza că această lucrare enigmatică ar putea fi creaţia unor fiinţe raţionale extraterestre aflate în acele vremuri în vizită pe planeta noastră. El mai emite şi ideea că sub dalele imense de piatră s-ar putea găsi cripte cu documente valoroase, în care astronauţii sosiţi din alte lumi planetare ar fi transmis generaţiilor următoare pămîntene mesaje importante privitoare la călătoriile lor cosmice.

Aceasta este numai o latură a problemei puse în discuţie. În sprijinul ipotezei formulate vin o serie de argumente interesante, cum sînt desenele de pe stîncile de la Sefar (Sahara), înfăţişînd oameni îmbrăcaţi în costume asemănătoare celor imaginate pentru scafandrii cosmici dintr-un viitor apropiat.

Cercetători din diferite ţări se preocupă în continuare de elucidarea acestei probleme, pe cît de captivantă, pe atît de importantă pentru ştiinţă.

NOPŢI FĂRĂ SOMN

„Dintr-un jurnal cinematografic am aflat de cazul unui pictor spaniol care n-a dormit 16.000 de nopţi, ocupîndu-se în acest timp de pictură, de citit şi de scris. Cum se explică acest caz fantastic?"

N. RACZ,
frezor
Cluj, str. Fabricii 42

Răspunde dr. MIRCEA STERIADE, candidat în ştiinţe medicale, de la Institutul de neurologie al Academiei R. P. Române.

Tulburări ale balanţei normale dintre veghe şi somn au mai fost descrise. Este cunoscut vestitul caz de somn prelungit ani de zile pe care l-a urmărit şi l-a descris Pavlov, după cum sînt destul de curente observaţiile privind „inversările de ritm", în sensul veghii din timpul nopţii şi al somnului diurn. Dar un caz ca acela pe care jurnalele noastre de actualităţi l-au prezentat recent — caz de veghe permanentă prelungită — este, sub această formă, unic în literatura de specialitate.

Somnul continuu sau foarte prelungit este explicat printr-o întrerupere a căilor nervoase care „alimentează" creierul, bombardîndu-l cu excitanţi senzoriali veniţi din afară şi asigurîndu-i astfel starea de veghe. În lipsa acestui sistem de activare, creierul doarme. Dar cum poate fi treaz în permanenţă sistemul nervos? Printr-o dereglare, o leziune sau prin inactivarea funcţională a sistemului antagonic, a sistemului inhibitor, care este în balanţă continuă cu sistemul de activare. În stare normală deci, excitabilitatea creierului este întreţinută prin existenţa a două categorii de sisteme opuse prin esenţa efectelor lor: un sistem de activare, de întreţinere a stării de veghe, şi un sistem de inhibiţie, care îngrădeşte primul sistem, oprind o activitate exagerată, de exaltare fără oprire. Cum s-a mai spus, excitaţia curge printr-un „jgheab" format de inhibiţie. Este de la sine înţeles că în cazul veghii continue — fenomen despre care sîntem întrebaţi — singura explicaţie plauzibilă este lipsa acestui „jgheab" inhibitor şi, în consecinţă, posibilitatea ca sistemul de activare să-şi exercite activitatea sa fără întrerupere şi fără a fi oprit.

Veghea continuă este deci o stare anormală determinată printr-o dereglare a echilibrului dintre cele două sisteme antagonice care întreţin excitabilitatea sistemului nervos. Ceea ce este însă greu să explicăm în cele înfăţişate în jurnalul de actualităţi este faptul că din relatarea acestui caz nu aflăm şi prezenţa altor tulburări. Or, este cunoscut din cercetări experimentale că în lipsa sistemului inhibitor (sau a unor zone izolate care intră în componenţa acestuia), apar şi alte dereglări, cum ar fi de pildă anumite tulburări paroxistice epileptice. Pe de altă parte somnul fiind o necesitate de care organismul nu se poate lipsi, ni se pare cu totul excepţională posibilitatea de a lucra în permanenţă, cu randament nediminuat, fără odihna totală pe care ne-o dă somnul şi care ne permite să reîncărcăm acumulatorul epuizat în timpul stării de veghe.

PRIMA MARCĂ POŞTALĂ

„Ce ţară a emis prima marcă poştală din lume?"

Tiberiu IOSIFESCU
Lupeni

O încercare de a se introduce în uz mărcile poştale a fost făcută la Paris încă în 1653, dar atunci nu s-a bucurat de succes.

După toate datele istorice, în 1965 se vor aniversa 125 de ani de la emiterea primei mărci poştale din lume. Ţara emitentă este Anglia; „părintele" mărcii poştale: Rowland Hill; data exactă a punerii în circulaţie — 6 mai 1840.

Iniţiativa lui Rowland Hill a avut ca scop simplificarea sistemului de francare a corespondenţei; ea a depăşit repede ţărmurile insulei britanice, fiind treptat adoptată în întreaga lume.

Şi acum cîteva cuvinte despre prima serie de mărci poştale. Ea cuprinde două valori: 1 penny (culoare neagră) şi 2 pence (culoare albastră) şi au fost tipărite pe hîrtie cu filigran (coroana regală). Pentru alegerea desenului au fost triate peste 2.600 de proiecte, din care a fost ales unul reprezentînd chipul reginei Victoria.

În cei aproape 125 de ani de existenţă, mărcile poştale au înregistrat o evoluţie de-a dreptul uimitoare. Dacă pînă în primul deceniu au fost emise doar 55 valori în tiraje de cîteva mii de exemplare, în cel de-al cincilea deceniu au fost emise 3.750 mărci poştale diferite. Astăzi sînt emise anual — în tiraje de milioane de exemplare — peste 1.000 de mărci poştale diferite.

Vestitul „penny black" — prima marcă poştală din lume — se numără astăzi printre „diamantele de hîrtie" ale filateliei mondiale, fiind întrecut ca valoare doar de cîteva raritaţi printre care prima marcă poştală românească „cap de bour" de 27 parale şi care are o cotă de catalog de peste 50 de ori mai mare.

V. TEBEICĂ

Marca poştală de două pence: ea are valoare filatelică mai ridicată decît suratele ei de un penny.

TWOPENNY BLUE

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Rodica Ionescu, elevă, Bucureşti, str. Ciocăneşti 23, rn. N. Bălcescu: literatură, cinema, ilustrate; Nelu Bundaru, muncitor, Craiova, str. Arh. Mincu 24: ilustrate; Marin Tinel, elev, Bucureşti, str. Gării de Nord 2, rn. 16 Februarie: ilustrate; Emanuel Mare, funcţionar, Bocşa I, str. 30 Decembrie 7, rn. Reşiţa: literatură, artă, ilustrate; Elena Arămuţ, elevă, Govora-băi, str. T. Vladimirescu 85: muzică uşoară, ilustrate; Victoria Bora, elevă, Craiova, str. Maior Şonţu 16: teme diverse, ilustrate; Andrei Costinaş, com. Băseşti-Streuţ, rn. Cehul Silvaniei, reg. Maramureş: muzică, cinema, ilustrate; C-tin Bolboacă, electrician, Hunedoara, C. M. 3, ap. 49: literatură, muzică, ilustrate; Vasile C. Raţiu, elev, com. Pomi, rn. Somcuţa Mare: teme diverse; Constantin Văduva, excavatorist, Hunedoara, bl. C.M. 1, ap. 16: muzică, filatelie, teatru; Rodica Hrehoreţ, elevă, Iţcani, str. E. Bucevski 4: cinema, ilustrate; Jureta Motozina, elevă, Hunedoara, bl. 4, sc. D, ap. 52: muzică, teatru, filatelie; Florentina Costos, funcţionară, Iaşi, Piaţa Unirii, bl. 3 B, sc. A, et. III, ap. 3: literatură, ilustrate.

UN COLECŢIONAR PROPUNE

În ultima vreme Editura Meridiane a tipărit mici pliante cu ilustrate grupate pe anumite teme înfăţişînd imagini de pe litoral, peşteri din R. P. Română, monumente ale naturii ş.a., a căror apariţie a fost primită cu interes de către amatorii de cărţi poştale ilustrate. Aş propune ca pliantele să fie tipărite în formatul de carte poştală obişnuită, şi nu la dimensiunea de 8×6 cm, care mi se pare prea mică pentru a putea pune în valoare frumuseţile peisajelor respective. De asemenea, ar fi binevenită apariţia unor albume cu cărţi poştale ilustrate pe grupe tematice reprezentînd imagini, de pildă, de pe Valea Oltului, de la izvoare şi pînă la vărsare, peştera Scărişoara, Oneşti, Sinaia etc.

Pentru a veni în ajutorul colecţionarilor aş propune ca în librării şi chioşcuri să se difuzeze ilustrate din toată ţara şi nu numai din regiunile respective, aşa cum se procedează în prezent. Şi o ultimă propunere: să se organizeze, dacă e posibil, difuzarea ilustratelor şi pe bază de abonament sau comandă, după modelul difuzării timbrelor filatelice prin I.S. Filatelia.

Gh. SPĂDARU
Baia-Mare, str. Tineretului 20

N. R. Am transmis aceste sugestii Editurii Meridiane şi Consiliului editurilor din Comitetul de Stat pentru Cultură şi Artă.

cu cititorii

POȘTA NOASTRĂ

Constantin Sturza, Iași. Mulțumim pentru aprecieri. Adresele publicate la rubrica „Cititorii către cititori" apar cu întîrziere, într-adevăr, dar n-avem ce face : deocamdată nu putem lua în considerare propunerea dv. de a scoate un supliment special pentru această rubrică. Ați citit undeva că primul film românesc, „Războiul pentru independență", nu are o valoare prea mare. Să precizăm : ca document al istoriei cinematografiei noastre, el are o valoare deosebit de mare ; ca realizare artistică însă, valoarea sa este scăzută deoarece artiștii care l-au realizat nu aveau nici ei experiență cinematografică și, în plus, pentru a putea obține sprijinul oficialității de acum jumătate de veac, primii cineaști români au trebuit să facă o serie de concesii ideologiei clasei stăpînitoare ; aceste concesii se oglindesc, bineînțeles, în film. La celelalte întrebări vă vom răspunde într-un număr viitor.

Florica Mureșan, Cluj. În mai multe articole apărute în presă s-a arătat că televizorul poate dăuna organismului omenesc numai în cazul vizionării emisiunilor fără respectarea unei distanțe minime față de ecran. Această distanță ar fi în jurul a 2,5-3 m, sau după alte calcule, o distanță egală cu cel puțin de 5 ori diagonala ecranului (deci, dacă diagonala ecranului este de 60 cm, la o distanța de cel puțin 3 m). Nu e vorba de efectul unor radiații, ci de faptul că apropierea prea mare obosește ochii. O depărtare exagerată duce de asemenea la obosirea vederii. După cum și prea multe ore consumate în fața micului ecran au drept efect — ca și abuzul în vizionarea filmelor de cinema — obosirea sensibilului nostru aparat vizual. În ce privește problemele medicale, cînd e vorba de lucruri deosebit de importante și de interes general, noi publicăm materiale documentare mai largi, iar în chestiunile particulare, medicul nostru răspunde prin scrisori directe ; cît despre sfaturile gospodărești — sînt numeroase alte publicații care au rubrici speciale și nu credem că ar fi necesar să mai avem și noi una.

Tiberiu Cherecheș, Lugoj. În istoria Romei există doi mari oameni cu numele de Seneca : tatăl și fiul. Tatăl, Marcus Aennaeus Seneca, s-a născut cam prin anul 60 î.e.n. și a murit în 39 e.n. A scris mai multe opere cu caracter istoric. Fiul său, Lucius Aennaeus Seneca, născut în jurul anului 4 î.e.n. și mort în anul 65 e.n., a fost un cunoscut filozof, scriitor, orator și istoric. Preceptor al lui Nero în copilărie, cînd acesta ajunge împărat îl ridică la ranguri înalte, pentru ca pînă la urmă, acuzîndu-l de participarea la o conjurație, să-l oblige să se sinucidă. Seneca a scris mult și în genurile cele mai diferite : lucrări filozofice (dintre acestea amintim „Scrisori către Lucillius"), beletristice, științifice. Celebre sînt nouă dintre cele 40 de tragedii scrise de Seneca (amintim : „Hecuba", „Oedip", „Medeea", „Fedra") ale căror subiecte sînt împrumutate, desigur, de la clasicii tragediei eline, dar sînt trecute prin filtrul personal al lui Seneca și pline de aluzii la viața Romei din primul secol al erei noastre. Mai amintim : „Probleme naturale" — operă științifică în 7 volume ; tratatele de morală „De clementia" și „De beneficiis" („Despre milă" și „Despre binefaceri"). Opera lui Seneca a avut o mare influență asupra dezvoltării literaturii dramatice din epoca modernă — și îndeosebi asupra clasicismului francez.

V. SILVIAN

Daniela Ionescu, Ploiești ; Eugen Acaru, București ; Vasile Dumitru, Săbăoani ; Cornelia Pavel, Oradea ; Iulian Popescu, Reșița ; Gheorghe Arsenescu, Gura-Humorului ; Alex. Boia, Breaza ; Lidia Zaharia, Zimnicea ; Filip Bunescu, Stupeni ; Florența Cristescu, Spanțov ; Marcel Josa, Alba-Iulia ; Felicia Tăuru, Tg. Neamț ; I. Adamescu, Pitești ; Mariana Augustin, Brașov ; Mircea Cadar, Cluj ; Ion Marin, Craiova ; E. Manoil, București — răspunsul la întrebările dv. îl veți primi prin poștă.

DE LA CORESPONDENȚI

La mare — bucuria dimineții. *(P. Voinescu, București)*

Actualități cinematografice

DIN NOU CU APARATUL ÎN LUMEA MUZICII

Regizorul Paul Barbăneagră.

Îl știm pe Paul Barbăneagră, regizorul filmului „George Georgescu" (deținătorul premiului pentru cel mai bun film documentar la Festivalul de la Mamaia și al unui premiu al criticilor străini, acordat din inițiativa cronicarului francez Henri Chapier) un îndrăgostit de muzică. Drept care, l-am întrebat de la bun început :

— Rămîneți în continuare un prieten al muzicii ?

— Cred că nu mă voi despărți niciodată de preclasici, de Bach, Bártok și de muzica autentic populară.

— Putem presupune, deci, că nici de filmele inspirate din lumea muzicii.

— Bineînțeles. Am printre proiectele mele, un alt film cu temă muzicală. De data aceasta însă m-am oprit asupra unui artist instrumentist. Voi reconstitui — artistic, se înțelege — cu ajutorul imaginilor, procesul de însușire a unei bucăți muzicale, lupta pentru adîncirea și întruchiparea ei de către un instrumentist (violoncelist sau pianist). Din păcate, mai multe nu pot spune : de altfel, filmele mele sînt scurte și, operînd cu multe imagini-simbol, nu se prea pot povesti.

— Ce gen de filme preferați ?

— Exclusiv documentarul și în special cel care tinde din ce în ce mai mult să se numească „cinema-mental".

— La Mamaia, la Festivalul filmului, v-am auzit adeseori discutînd cu cineaș noștri și cu cei străini despre așa-numit „cinema-mental". Ca documentarist, înțelegeți prin această denumire ?

— Modalitatea care nu se mulțumeș doar să povestească faptele (chiar da relatarea lor conține prin ea însăși, pr „unghiul" de abordare, o atitudine), își propune să întruchipeze o idee poeti în spiritul acelor legi proprii mecanism lui mintal ; înțeleg prin aceasta o viziu subiectivă care rezultă din înlănțuir asociativă a unor planuri autentice.

Magda MIHĂILES

PĂȚANIILE NĂSTRUȘNICULUI BÉBERT

Bébert, prislea familiei Martin, e unul din acei copii care — fără a fi mai răi ca alții — dau mereu de furcă celor mari. De pildă, în acest ajun de vacanță, cînd familia Martin a venit din suburbia unde locuiește ca să tîrguiască la Paris, Bébert s-a aranjat să rămînă cu fratele său mai mare în oraș, urmînd să se întoarcă acasă cu trenul următor. Dar, în tren, Bébert se rătăcește de fratele său și cade în grija unor feroviari, oameni de treabă, plini de solicitudine. Cu Bébert însă viața nu e prea ușoară și, mai mult decît băiatul, noii lui protectori sînt nerăbdători să-l vadă din nou la domiciliul părintesc.

Alături de farmecul poznaș al actorului în pantaloni scurți — Petit Gibus, interpretul lui Bébert — filmul regizorului Yves Robert, realizat după romanul lui François Boyer „Bébert și omnibuzul", aduce în scene pline de haz și prospețime cîteva imagini din viața oamenilor simpli din Franța de azi.

În fotografie : Petit Gibus, interpretul rolului titular din filmul francez „Bébert și omnibuzul".

PE PLATOURILE DIN ODESA

Studioul cinematografic din Odesa numără abia zece ani de existență. Producția lui a devenit însă cunoscută în Uniunea Sovietică și peste hotare printr-o seamă de filme remarcabile ca : „Primăvara pe strada Zarecinaia", „Căpitanul vechii fortărețe", „Povestea primei iubiri" etc., realizate în cea mai mare parte de tineri absolvenți ai Institutului unional de cinematografie.

În prezent se află în curs de filmare cîteva noi producții cinematografice : o dramă din perioada Marelui Război pentru Apărarea Patriei, o nuvelă științifico-fantastică despre cucerirea Cosmosului, comedii.

Pentru cei mai tineri spectatori s-a realizat, după un scenariu de I. Strahov, filmul de aventuri „Taina", în regia lui F. Gasanov, în fotografie : Alka, eroul filmului, interpretat de elevul Ghennadi Golubev.

De la una la alta

— Uite-o pe madam Ramses, ce bine se conservă!

— Anul acesta plec la Marea Roşie, se organizează o cruciadă!

LA MARE... de-a lungul veacurilor

de Rik AUERBACH

— Frumos îţi şade! Am ajuns să te văd şi nudistă!...

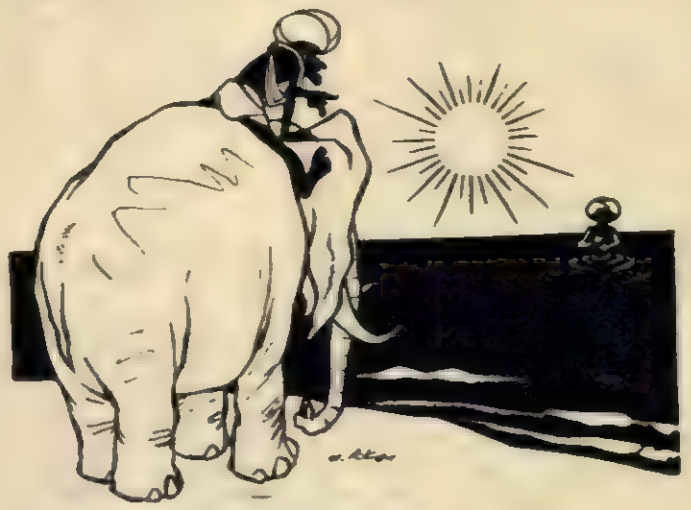

— Atît de mică e apa aceea?
— Nu, sînt cu elefantul...

NU CHIAR MURĂ-N GURA...

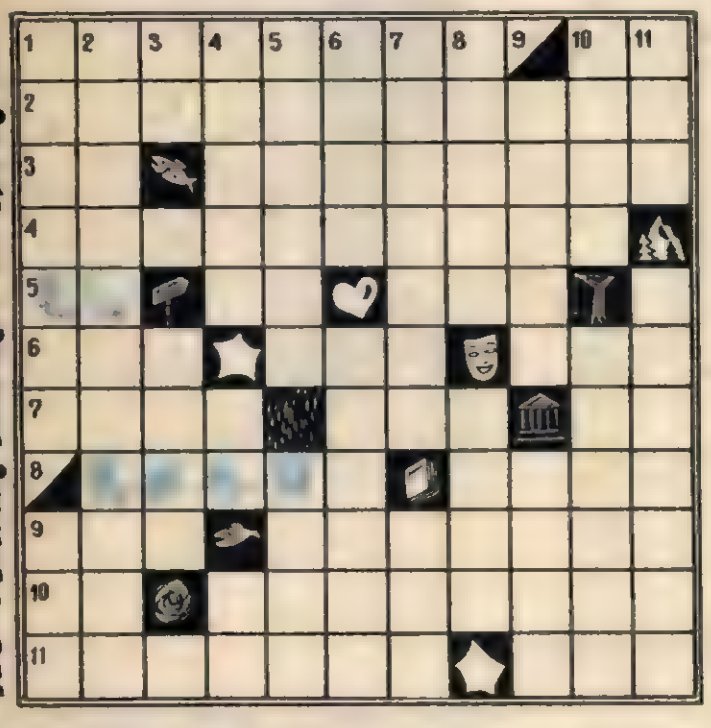

ORIZONTAL: 1) Stă-n Bucegi cu capu-n nori! — Articol. 2) Scutură bine (pl.). 3) Loc... gol — Bani mărunţi! 4) Poartă casa-n spinare! 5) Reie! — Reţetă (abr.) — Articol (abr.). 6) Prefix moralist — Fiul lui Esop — Aşa (mold.). 7) Uneori depăşeşte ocaua! — Anul trecut (abr.) — Post scriptum. 8) Costum la feminin! — Rîu în Serbia. 9) Seamănă vînt! — Nu e mare lucru! 10) Radu Roşu — P-aci ţi-e drumul! 11) Sare peste cal!... — ...şi fiindcă veni vorba de cai (pl.).

VERTICAL: 1) Bate şaua să priceapă iapa! — Măsură în fizică. 2) Tac şi fac! 3) Radu Petrescu — Verba volant! 4) Plantă erbacee din familia liliaceelor — Usturoi — Cu floare albastră. 5) A ieşit din pepeni! — Amfitrioana artiştilor de peste hotare. 6) Maladie a viţei de vie — În lipsă de oglindă i-a fost bună şi apa! 7) Nu trag la scară, ci la poartă! — Poartă de grijă turiştilor! 8) Om de lege — Se spală la „Nufărul"! 9) Drum spre inimă!... — ...şi drum spre nervul olfactiv. 10) Munte în Islanda — Basma curată! (masc.). 11) Răi în junglă, buni în portofel — Umblă cu momeli!

A. BART

Dezlegarea jocului „H_2O" apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) NASH — TUDORAN. 2) IDA — NADIR — PE. 3) CADA — RAU — DIG. 4) OMONIM — RIU — R. 5) LOVIT — ENESCU. 6) AVE — ARGES — O. 7) I — ANCIE — ISTM. 8) ENEA — ESTUAR. 9) ACUT — G — MAL — E. 10) RR — ETUVE — INA. 11) CALDURA — ANIN. 12) ANTE! — ASANATA.

POVESTEA VORBEI

Contraste

Între sensul vechi şi cel actual al unor termeni e cîteodată un contrast izbitor. Cine ar crede că **fisc** (= administraţia finanţelor, serviciul de percepere a impozitelor) se trage din **fiscus**, cuvînt latin care însemna „coşuleţ împletit din nuiele". Sensul a evoluat: de la „coşuleţ de nuiele" la „coşuleţ în care se ţineau banii", apoi la „venituri", în special „partea din veniturile statului destinată împăratului" şi, în sfîrşit, „tezaur public".

Surprinde de asemenea contrastul dintre înţelesul actual al substantivului **arvună** şi cel originar, din greaca modernă: **arravona** = logodnă! Sensul care ne ajută să înţelegem această evoluţie este acela de „dar de logodnă", adică un acont, o arvună la darul de nuntă, sens care există în graiul aromînilor (ei spun **arvono**).

Poate şi mai neaşteptată e constatarea că vechiul înţeles al lui **şugubăţ** era foarte departe de sfera noţiunii de „glumă". Lucrul acesta se vede, de pildă, într-un fragment dintr-o scriere aparţinînd secolului al XVII-lea.

„Un negustător cu aur mult trecînd pe acolea l-au ucis un şugubăţ".

Este evident că făptaşul crimei nu putea fi un om glumeţ, poznaş, vesel! Filologii explică cu uşurinţă această folosire în aparenţă ciudată, a termenului **şugubăţ**, arătînd că vechiul său înţeles era acela de „ucigaş, criminal" şi că provine din limba slavă. Sensul actual a apărut ca urmare a unei apropieri greşite de verbul **a şugui** (= a glumi). Vorbitorii limbii romîne au adăugat asemănării fonetice o legătură de înţeles, stabilind astfel o înrudire între **şugubăţ** şi **a şugui**, cuvinte care prin originea lor n-au nimic comun. Greşeala a prins şi, după cum poate constata oricine, sensul nou, datorat greşelii, a învins de mult şi definitiv sensul vechi şi corect.

Sorin STATI

CU OCHI DE MAIMUŢĂ

...Acesta este titlul sub care a apărut în paginile revistei „Bunte Illustrierte" din R. F. Germană o corespondenţă în legătură cu interesanta realizare a oftalmologului tailandez Bhisakdi Soonsawasdi.

„Dacă totul va merge în continuare bine — se afirmă în revistă — Tinoh Jusoo, cultivatoare de orez, îşi va recăpăta vederea, fiind primul om din lume care va vedea cu ajutorul unor cornee de maimuţă".

Metoda transplantului de cornee nu e nouă. Dar această metodă a întîmpinat totdeauna o dificultate: lipsa de donatori umani. Atenţia specialiştilor s-a îndreptat atunci spre animale. Dar încercările de utilizare a unor cornee luate de la vite, cîini, găini nu au dat rezultate. Printre cei preocupaţi de această problemă se numără şi doctorul Bhisakdi. El constată că ochiul gibonului — maimuţă antropoidă înrudită cu urangutanul, gorila şi cimpanzeul — prezintă multe asemănări cu cel omenesc, printre care şi grosimea stratului corneean.

După un lung şir de experienţe pe animale, doctorul Bhisakdi a experimentat prima transplantare la om a unei cornee de gibon.

Tinoh Jusoo — care timp de 10 ani a fost complet oarbă şi despre care se credea că nu mai are nici o şansă de a-şi recăpăta vreodată vederea — a fost prima care a beneficiat de această operaţie.

Intervenţia a reuşit. Doctorul Bhisakdi este încredinţat că datorită metodei realizate de dînsul numeroşi oameni îşi vor putea recăpăta preţiosul dar al vederii.

Gibonul este un prieten al omului.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA MUREȘ-AUTONOMĂ MAGHIARĂ

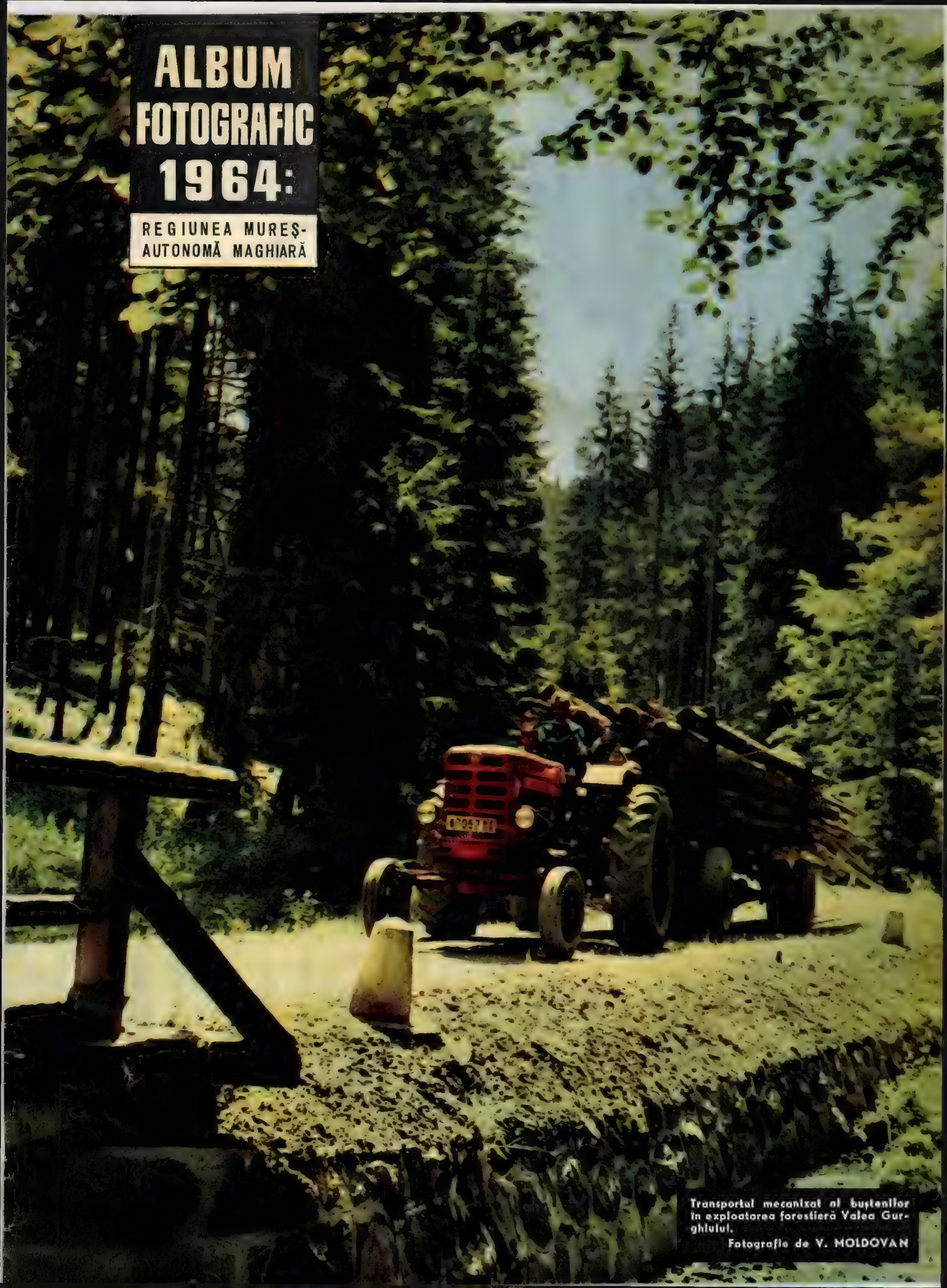

Transportul mecanizat al buștenilor în exploatarea forestieră Valea Gurghiului.

Fotografie de V. MOLDOVAN

de 8 ani pe insulă

Arheologii cercetează urmele zidului de incintă.

Una din porțile interioare ale cetății.

Un împărat bizantin — Ioan Tzimiskes (969-976) — ne-a lăsat o moștenire interesantă : o cetate pe care a înălțat-o în mijlocul Dunării. Fortăreața urma să servească drept bază militară la una din extremitățile imperiului bizantin — acolo unde se puteau controla cît mai bine căile navigabile spre gurile Dunării și, implicit, spre porturile Pontului Euxin. Numai că, în cei o mie de ani ce s-au scurs de atunci, două treimi din fortăreață au fost înghițite de apele nemiloase ale bătrînului Danubiu ; restul, treimea care a mai rămas, constituie în schimb un admirabil material științific pentru cei care cercetează istoria țării.

Păcuiul lui Soare

Unde se găsea această cetate bizantină ? Ea a fost construită în mijlocul Dunării, pe o insulă — o insulă lungă de 6 kilometri (de trei ori mai lungă decît Ada-Kaleh) — situată, în linie dreaptă, între portul Călărași de pe malul stîng al Dunării și portul Ostrov, de pe cel drept. Denumirea ei ? Păcuiul lui Soare. Sub acest nume este trecută în unele hărți de navigație și tot sub aceeași denumire este cunoscută azi de oamenii din partea locului.

Soare, ar fi fost un cioban — spune legenda — care în vremuri îndepărtate își purta turmele pe insulă, iar „păcuiul" de care îi este legat numele n-ar fi la origine altceva decît expresia latină *pecus*, care înseamnă avuție în vite — respectiv oi. De foarte mult timp insula nu mai este locuită — sălciile, ulmii, plopii, vița sălbatică acoperind-o de la un cap la altul.

Primul care a aflat cîte ceva despre cetatea din mijlocul Dunării — și aceasta în urmă cu aproape un veac — a fost un... agronom, de altfel foarte cunoscut : Ion Ionescu de la Brad. După aceea a semnalat-o un inginer : Pamfil Polonic, care, căutînd amfore romane pe malul Dunării, a dat de cetatea bizantină. De atunci, foarte mulți ani, nimeni n-a dat urmare acestor descoperiri și totul a intrat pe făgașul uitării pînă acum opt ani cînd cetatea a fost... redescoperită de cercetătorii Muzeului de istorie din Călărași. Așa s-a deschis pe insulă un important șantier arheologic inițiat de Institutul de arheologie al Academiei R. P. Romîne ; iar primii oameni de știință care au pătruns pe insula Păcuiul lui Soare au fost profesorul Ion Nestor, membru corespondent al Academiei, arheologii Petre Diaconu (care conduce și azi șantierul), R. Popa, D. Văloeanu și N. Angelescu, directorul Muzeului din Călărași — precum și un arheolog amator, V. Culică, tot din Călărași.

Orașul fără nume

Ce-au aflat arheologii ? Cetatea, o dată terminată, n-a slujit multă vreme scopurilor militare. Bizantinii au omis faptul că apele Dunării nu țin uneori seama de ziduri, oricît de înalte ar fi. Așa că, încă la sfîrșitul secolului al X-lea, inundațiile reduc suprafața cetății, flota bizantină se retrage, iar insula capătă caracterul unei așezări civile. Locuitorii ei, pescari și crescători de oi, fac schimb de mărfuri cu alte populații. Viața pe insulă se stinge la sfîrșitul secolului al XI-lea, renaște la mijlocul secolului al XIII-lea și ține pînă la începutul secolului al XV-lea. Ce i-a determinat pe oameni să se stabilească din nou în acest ostrov ? Cercetătorii cred că generațiile următoare s-au refugiat aici de teama invaziilor tătărești. Locuințele lor erau acum mai bune, pe temelii de piatră, cu mai multe încăperi. Arheologii au descoperit că locuitorii de pe insulă, pe lîngă altele, se specializaseră în prelucrarea metalului : produceau fontă, o fontă rudimentară albă, realizată în cuptoare mai perfecționate la acea vreme decît în multe alte părți ale Europei de răsărit. Afirmația cercetătorilor este bazată pe descoperirea unei cantități de fontă brută, a unui creuzet și a numeroase obiecte finite fabricate din acest metal. S-au descoperit tezaure monetare : de la Vlaicu Vodă, de la Mircea cel Bătrîn, monede tătărești, bizantine și apusene. Totul tinde să demonstreze existența pe insulă, în această epocă, a unei localități cu trăsături urbane și cu activitate în domeniul prelucrării și comerțului cu pește, a prelucrării lemnului, a creșterii oilor. Totuși, în secolul al XV-lea, orașul medieval amenințat din nou de apele Dunării, distrus în parte și de un incendiu, moare. Oamenii se retrag iarăși de pe insulă — de data aceasta părăsind-o definitiv — lăsînd în voia soartei tot ce au realizat mai multe generații. Încotro ? Arheologii cred că o parte dintre ei s-au stabilit pe țărmul drept al Dunării. O localitate dobrogeană, situată față în față cu insula — satul Galița (raionul Adamclisi) — pare, după părerea cercetătorilor, să fi fost creată de cei ce au părăsit la începutul secolului al XV-lea localitatea medievală aflată între vechile ziduri ale cetății bizantine. De altfel, cuvîntul *gala* avea în limba pecinegilor și a cumanilor semnificație de cetate, iar populația românească i-a adăugat sufixul — *ița*. Oare străvechii locuitori ai insulei n-au dat satului pe care l-au întemeiat pe țărm denumirea cetății abandonate ? Arheologii, care în vara aceasta sînt din nou pe insulă, — al optulea an la rînd — speră să lămurească pe lîngă alte enigme, și taina denumirii pe care a purtat-o cetatea și apoi localitatea medievală dintre zidurile ei.

F. URSEANU

Așa arată o amforă bizantină — piesă găsită printre ruinele de pe insulă.

Aici a fost în urmă cu un mileniu cheiul de acostare al navelor militare bizantine.

FOTOCRONICA

FLACĂRII

1 În vederea noului an universitar, la „Grand Palais" din Paris (vezi fotografia) au început lucrări de amenajare a 2 amfiteatre, 17 săli de cursuri, 10 cancelarii pentru profesori și a unei biblioteci cu 15.000 volume. În noua anexă a Sorbonei vor putea studia încă 2-3.000 studenți.

2 Instantaneu din timpul Conferinței de la Londra în problema acordării independenței Gambiei. După cum se știe, David Jawara, primul ministru al acestei țări, a cerut ca Gambia să devină independentă în februarie 1965.

3 După cum au anunțat agențiile de presă, guvernul indian a hotărît să desființeze statuile înfățișîndu-i pe foștii viceregi englezi ai Indiei. În fotografia transmisă de agenția londoneză „Keystone"; la New Delhi este înlăturată de pe soclu statuia lordului Irwin.

4 Aspect din timpul depunerii jurămîntului de către noul guvern italian, condus de Aldo Moro.

5 Un grup de 75 studenți nord-americani au făcut recent o călătorie în Cuba. Iată-i pe cîțiva dintre ei vizitînd provincia Las Villas.

6 Miting electoral în cartierul muncitoresc La Vega Central din Santiago de Chile. La tribună, în mijloc, senatorul Salvador Allende, candidatul Frontului de acțiune populară.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA: Vlad Mușatescu.
COPERTA NOASTRĂ: La Mamaia. Fotografie de A. MIHAILOPOL.

Scut
împotriva
soarelui

LOȚIUNEA
ORIGINAL

odihnă fără griji!

Nu uitați:
la munte
și
la mare
REBUS!

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

32

Anul XIII nr. 32 (480) — 8 august 1964

METAMORFOZE PE BANDĂ

În leagănul de cremene al Anzilor

„ȘOSEAUA NORDULUI" PE PLATOURI

Anotimpul culturii

de Aurel BARANGA

Nu s-au stins bine ecourile Festivalului fumului, ne mai stăruie în auz acordurile melodiilor lansate — cum se spune cu un termen de specialitate — cu prilejul Festivalului muzicii numite, cum afirmam și cu un alt prilej, impropriu „ușoară" — și vara anului 1964 întîmpină sărbătoarea libertății în sunetele cîntecului popular dezlănțuit frenetic, în ritmul jocurilor explozive, venite din satele tuturor regiunilor țării, în panorama pitorească și de gust a costumelor lucrate cu mîna și cu acul, după normele unei estetici inegalabile. 1.200 de artiști amatori din diferite regiuni ale țării și-au dat întîlnire săptămîna aceasta la Mamaia, Constanța și Eforie Nord, la Sinaia și Predeal într-un amplu și emoționant Festival al cîntecului, dansului și portului popular.

Comori ale artei noastre populare, transmise din generație în generație și care au dobîndit o nouă strălucire în cei douăzeci de ani, ne-au încîntat încă o dată ochii. Vara de odinioară, anotimp al lenevirii sleite, cînd o minoritate de privilegiați snobi și dezabuzați evada pe falezele mondene ale Mediteranei, vara de altădată, toropită de zăduf, s-a transformat într-un anotimp al culturii. Țara întreagă e brăzdată de turneele teatrelor pornite în expediție cu piesele cele mai reprezentative ale stagiunii trecute, slujite de interpreți strălucitori. În orașe, unde îndărăt cu două decenii nu poposea nici o trupă, au loc stagiuni estivale asigurate de colective diverse, spectatorii locali aflîndu-se în situația să compare și să-și manifeste preferințele. Treci printr-un tîrg — termenul a căzut de mult în desuetudine — și citirea afișelor de pe ziduri se transformă într-o oglindă a dinamicii culturale. A trecut Teatrul Național din București, e așteptat cel din Craiova sau filarmonica ieșeană, Teatrul de estradă din Constanța sau formația de operetă din Cluj.

De la un colț la altul al țării Spartachiada republicană constituie la rîndul ei un spectacol măreț, la care participă sute de mii de tineri prinși într-o întrecere a spiritului și a trupului, sportul încetînd de mult să mai fie o simplă exhibiție de forță. Și în direcția aceasta, de la ce a fost odinioară și pînă la vasta realitate sportivă contemporană, distanța e astronomică. Țin bine minte verile copilăriei mele îndepărtate cînd copiii mahalalelor băteau o minge de cîrpă pe maidane dezolante în vecinătatea imediată a gunoaielor, surse permanente de accidente și infecții. Sigur, exista pe vremea aceea și o îndeletnicire sportivă „nobilă", rezervată unei restrînse categorii de inițiați: terenul de tenis și cursa de automobil cu o bătaie cu flori la șosea. Priveam de departe, la acea lume ireală și ni se părea descinsă dintr-o altă planetă. Privesc astăzi stadioanele, sălile de gimnastică, piscinele, asist la întreceri, la această uriașă demonstrație de putere, îndrăzneală, fantezie, pe care o face tineretul nostru, și însăși contemplarea acestui spectacol e un izvor de sănătate, de bucurie și de mîndrie.

Nici o vîrstă n-a fost uitată, nimeni n-a fost omis de la prînzul culturii. În taberele pionierilor programul zilnic e o imagine elocventă a felului cum cresc copiii noștri; în casele de odihnă unde oamenii muncii își împrospătează forțele, rețeta medicului și regimul alimentar își dau mîna cu un program cultural agreabil, adecvat. În locurile cele mai neumblate sosește seara caravana cinematografică sau o formație de artiști amatori a căror măiestrie devotată farmecă.

Socialismul a alungat mizeria, socialismul a alungat plictiseala și tristețea, vestigii ale unui registru moral căzut. Cartea e pe masă, aliment de fiecare zi, scena, ecranul, dansul, cîntecul au devenit paharul cu apă proaspătă și răcoritoare.

Vara zădufului de odinioară, vara arșiței pustiitoare cu oerul gurii și cu sufletul arse de sete, a pierit ca o nălucă a unui trecut îngropat pentru eternitate.

În lumina festivă a soarelui socialismului, vara noastră a devenit un anotimp al culturii, al civilizației și al fericirii de a trăi.

COPERTA NOASTRĂ

Se montează cabina unui autocamion „Carpați".

Fotografie de Clara ȘPITZER

UN FESTIVAL AL

Frumusețea cîntecului, dansului și portului nostru popular s-a revărsat în zilele săptămînii acesteia pe cîteva scene de pe litoral și Valea Prahovei.

1.200 (din cei un milion) de artiști amatori aparținînd celor mai bune grupuri folclorice din cîteva regiuni ale țării și-au dat concursul în cadrul primului Festival al cîntecului, dansului și portului popular, închinat cu entuziasm sărbătoririi celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei.

Vestiții călușari din Pădureții de Argeș, dansatoarele de la Căpîlna, țipuriturile din Oaș, nunțile din Lueriu și Stoicănești, fecioreasca de pe Tîrnave și din Făgăraș, tarafurile de pe malurile Jiului și ale Prahovei, întreg programul festivalului a demonstrat încă o dată nu numai neasemuitele frumusețl, marea varietate și bogăție a creației populare românești, dar și contribuția de seamă adusă de mișcarea artistică de amatori la păstrarea și dezvoltarea creatoare a tradițiilor noastre folclorice.

1 Flăcăii din formația de dansuri din Cornești, reg. Ploiești.

2 Artiștii amatori ai Ansamblului folcloric al regiunii Brașov au fost oaspeții Mamaiei în cea dintîi zi a festivalului.

3 Măiestrie și forță — primele cuvinte care trebuie spuse despre dansatorii din regiunea Mureș-Autonomă Maghiară.

4 Grupul de frunzași de la Căminul cultural din comuna Dragodănești, raionul Tîrgoviște.

5 Frumoasele costume ale Olteniei prezentate de cîteva fete din grupul vocal folcloric al Casei de cultură Caracal.

6 Cei mai bătrîn și cei mai tineri membri ai Ansamblului de dansuri al Casei de cultură din Balș, reg. Oltenia, care în programul prezentat la Sinaia au executat binecunoscutul joc „Călușul".

7 Familia Udrea, o formație muzicală cunoscută în întreaga țară, datorită programelor susținute la postul nostru de televiziune. Tatăl și cei 7 copii ai săi sînt niște virtuoși ai cimpoiului, fluierului și altor instrumente populare. Cu toții activează în cadrul Casei de cultură din Pucioasa, iar buchetul de melodii populare pe care l-au prezentat la festival a ridicat în picioare sala Casei de cultură din Predeal.

8 Costum popular din regiunea Ploiești, prezentat de Steluța Stan din grupul vocal al Palatului culturii din Ploiești.

ARTEI NOASTRE POPULARE

2

6

7

3

5

8

4

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

BUCUREŞTI

Aleea Tonola.
Fotografie de Dan BĂDESCU

1944-1964

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

METAMORFOZE PE BANDĂ

Să privim împreună fotografia alăturată, în care fotoreporterul nostru a surprins momentul lansării unui autoșasiu pe banda de montaj general de la uzinele „Steagul roșu" din Brașov. Ajutați de imaginație, să ne închipuim că ea s-ar anima subit, transformîndu-se într-un mic ecran cinematografic. Am vedea atunci cum acest schelet metalic coboară într-o hală imensă, se aliniază docil în urma altor patrusprezece șasiuri și, fără să zăbovească o clipă, alunecă încet, aproape imperceptibil, pe spinarea benzii transportoare care, de-a lungul a 65 de metri, îl va conduce într-o călătorie plină de surprize. Și, lucrul cel mai important, am vedea cum iscusiții montori, înșirați de o parte și de alta a covorului metalic, adaugă cu mișcări calme, precise, noi și noi elemente, obținînd într-o metamorfoză rapidă, imaginea definitivă a autocamionului „Carpați".

Pentru ca cititorul să-și poată imagina mai concret ritmul în care se produce această metamorfoză, îi oferim un exemplu: de cînd a început să parcurgă aceste rînduri și pînă acum nu s-a scurs nici măcar un minut. Dar în acest scurt răstimp pricepuții montori care au luat în primire șasiul la capătul benzii au și asamblat puntea din spate a autocamionului și suporții

Zamfir VASILIU
Fotografii de Traian PROSAN
(Continuare în pag. 7)

Un nou șasiu este lansat pe banda de montaj.

METAMORFOZE PE BANDĂ

Două benzi paralele poartă spre hala de montaj motoare și șasiuri.

De aici, pînă la tactul unde se montează cabina, şasiul îşi va continua călătoria cu înfăţişare de autocamion.

de semnalizare. Şasiul, astfel îmbogăţit, alunecă acum liniştit spre montorii din tactul următor, pentru a suferi o nouă transformare...

TACT

Folosit atît de des, cuvîntul are pentru cei mai mulţi dintre noi doar înţelesul de măsură, de cadenţă în muzică, de simţ al măsurii în comportarea cuiva, de ritm de mişcare în dans, în mers etc. Poate mai puţini sînt acei care ştiu că *tact* este şi denumirea pe care o are un post fix, format dintr-unul sau mai mulţi muncitori care execută într-un anumit timp o serie de operaţii în vreme ce banda transportoare alunecă de la un post la altul.

Urmărind felul în care se desfăşoară munca în hala de montaj general a uzinelor „Steagul roşu", eşti de acord că denumirea dată posturilor fixe care operează de-a lungul benzii exprimă de fapt elementul cel mai caracteristic al acestei munci : ritmul constant al activităţii fiecăruia în parte, ceea ce asigură ritmicitatea netulburată a complexului proces de montaj a autocamionului.

Însoţind autoşasiul în călătoria pe care o face din momentul cînd coboară pe bandă de la tactul unu, pînă cînd trece şi de tactul cincisprezece, eşti martorul unor metamorfoze care se săvîrşesc şi se repetă în cadrul unor coordonate precis stabilite. Nici nu a parcurs o treime din lungimea benzii şi autoşasiul a şi fost îmbogăţit cu punţile din faţă şi spate, cu axul cardanic şi cu instalaţia de frînă, după care, cu ajutorul unui dispozitiv special, se efectuează întoarcerea şasiului în poziţie normală. Încă vreo zece metri de drum, şi, dotat cu mecanismul de direcţie, autoşasiul soseşte la tactul nouă. În dreptul acestui post, din hala motoarelor, vin pe bandă la intervale precise motoarele argintii ; acestea sînt preluate de un monorai care le aşază pe banda de montaj. În timp ce la tactul alăturat se face gresarea articulaţiilor, alimentarea cu ulei a motorului şi alimentarea cu valvolină, o sonerie vesteşte că din hala de la etaj a atelierului de montaj coboară o nouă cabină. Acolo, ea a fost dotată cu instalaţiile de bord. De la tactul unsprezece, unde se asamblează cabina, autoşasiul îşi continuă călătoria avînd acum înfăţişarea autocamionului „Carpaţi". Următoarele două posturi asamblează sistemul de alimentare cu benzină a motorului şi capacul cutiei de viteză, montează sistemul de răcire a motorului şi autocamionul soseşte la „încălţat". Din dreapta şi din stînga benzii, două litfuri aduc de la subsolul halei roţile gata de drum. Cu ajutorul unor chei speciale de înşurubat, doi oameni montează roţile, în vreme ce alţi doi asamblează capota motorului. Pe ultimii metri de bandă, oamenii de la tactul cincisprezece fac legăturile sistemului de frînă şi ale ambreiajului, amorsează cele două sisteme, montează scaunele din cabină şi aştern covoraşele pe podea. În ultimele secunde de găzduire pe banda metalică, autocamionul este alimentat cu apă şi benzină şi se fac legăturile de pornire a motorului. Cînd roţile din faţă au coborît de pe conveier, se porneşte motorul. Din această clipă, autocamionul îşi poate continua călătoria cu forţe proprii.

CLAXONATUL... PERMIS!

Hala de montaj este în general destul de liniştită. Oamenii se pot înţelege între ei fără să ridice glasul. Un singur om vorbeşte foarte tare : Pahoi Gavrilă, un bătrînel foarte sprinten, care, aşa după cum o spune, peste cîteva luni „va intra în penzie". El însă vorbeşte cu glas tare, pentru că mai tot timpul este pus pe glumă şi vrea să se facă auzit de cît mai mulţi dintre tovarăşii de muncă. Altfel, conveierul alunecă liniştit, sculele acţionate cu aer şi curent electric nu tulbură prea mult liniştea, iar huruitul surd al monoraiurilor care coboară diferite repere nu deranjează prea mult. Doar clopoţelul care anunţă din cînd în cînd coborîrea unei noi cabine îndrăzneşte să se ia la întrecere cu glasul lui moş Pahoi.

Şi totuşi. La răstimpuri regulate, din capătul terminus al benzii izbucneşte un duduit îndîrjit de motor umplînd de vuiet întreaga hală. Şi culmea, deşi pe întreg teritoriul oraşului Braşov — ca de altfel în alte multe oraşe ale ţării — claxonatul este interzis, aici, în hala de montaj, şoferii de încercare fac să răsune claxoanele pe toate glasurile fără nici o teamă că vor fi penalizaţi.

CARTEA DE VIZITĂ: CALITATEA

Calitatea produselor este una din preocupările de frunte a constructorilor de autocamioane de la „Steagul roşu". Această preocupare se reflectă în chip grăitor în principiul după care se călăuzesc toţi muncitorii în activitatea lor : ne controlăm singuri, răspundem de operaţiile pe care le facem. Acest principiu exprimă în acelaşi timp mîndrie, siguranţă, conştiinţă înaltă. În aceste condiţii, celor doi controlori de calitate care împart egal între ei lungimea benzii de montaj, nu le rămîne decît să confirme pe cartea de vizită a fiecărui camion buna calitate a lucrărilor efectuate de muncitorii celor cincisprezece tacte.

Totuşi, pentru ca beneficiarii să primească un produs cît mai bine pus la punct, autocamionul este luat în primire de alţi muncitori care efectuează eventualele reglări începînd de la motor, ambreiaj şi pînă la faruri şi claxoane. De-abia după aceea ele sînt predate şoferilor mecanici şi tehnicienilor care supun camioanele la probe statice şi dinamice. Dacă în decursul acestor probe rezultă eventuale nevoi de remedieri, ele se efectuează, apoi autocamionului i se face o ultimă toaletă pe rampa de spălare, se

(Continuare în pag. 8)

Montorul Mircea Cristescu, fruntaş din secţia de montaj general.

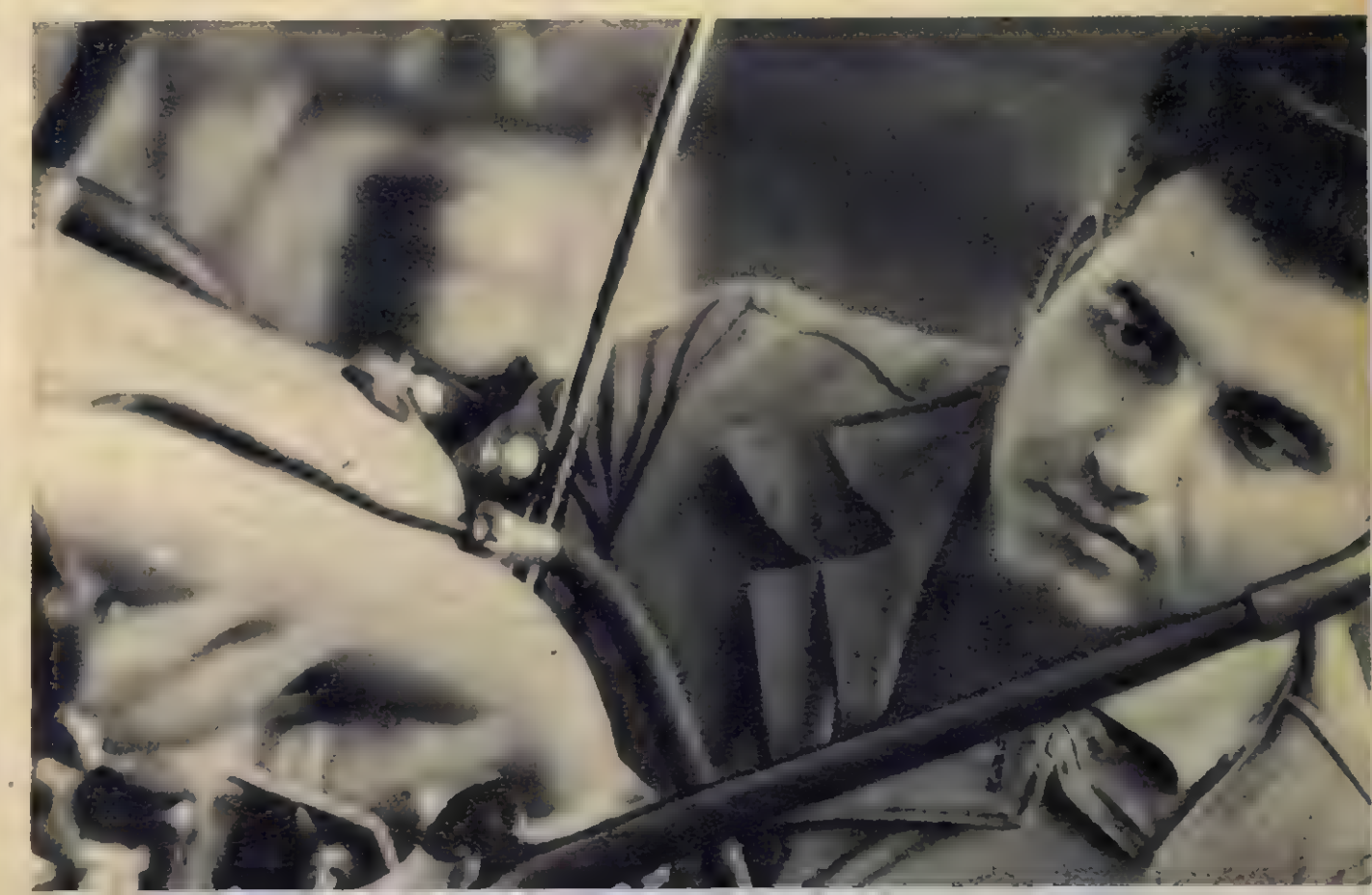

METAMORFOZE PE BANDĂ

echipează cu trusa de scule, cu stingător şi se predă parcului de livrări cu „bun pentru beneficiar".

TOATE DRUMURILE DUC LA MONTAJ

Oricine va fi, pentru prima oară, martorul metamorfozei care se înfăptuieşte în hala de montaj, va fi profund impresionat de calmul şi precizia cu care se lucrează. Nici un semn de încordare, de pripeală. Cel neavizat va fi surprins de faptul că un proces de producţie atît de complex se desfăşoară într-o ritmicitate atît de perfectă. O discuţie cu unul dintre specialiştii uzinei face însă ca toate nedumeririle să se risipească.

Oamenii de la „Steagul roşu" numesc, pe drept cuvînt, secţia de montaj general, „barometrul uzinei". Şi inginerul Tiberiu Roth, şeful secţiei, ne asigură că ei au perfectă dreptate. Oricine vrea să se convingă — spune el — că munca în uzină se desfăşoară normal, n-are decît să treacă pe la montaj : dacă conveierul îşi deapănă netulburat pînza metalică, înseamnă că totul este în ordine.

Într-adevăr, lipsa unui reper sau a unui singur sortiment de şuruburi ar putea stingheri sau chiar opri curgerea benzii rulante. De aceea, pentru ca lucrul să decurgă normal la banda de montaj, trebuie să existe o colaborare perfectă atît cu toate secţiile uzinei, cît şi cu cele peste treizeci de întreprinderi care, cu produsele lor, participă la realizarea autocamionului. Dar nu numai atît. Pregătirea lucrului, organizarea locului de muncă în aşa fel încît toate reperele şi

Unul dintre constructorii primelor camioane româneşti: maistrul Gheorghe Paraschiv.

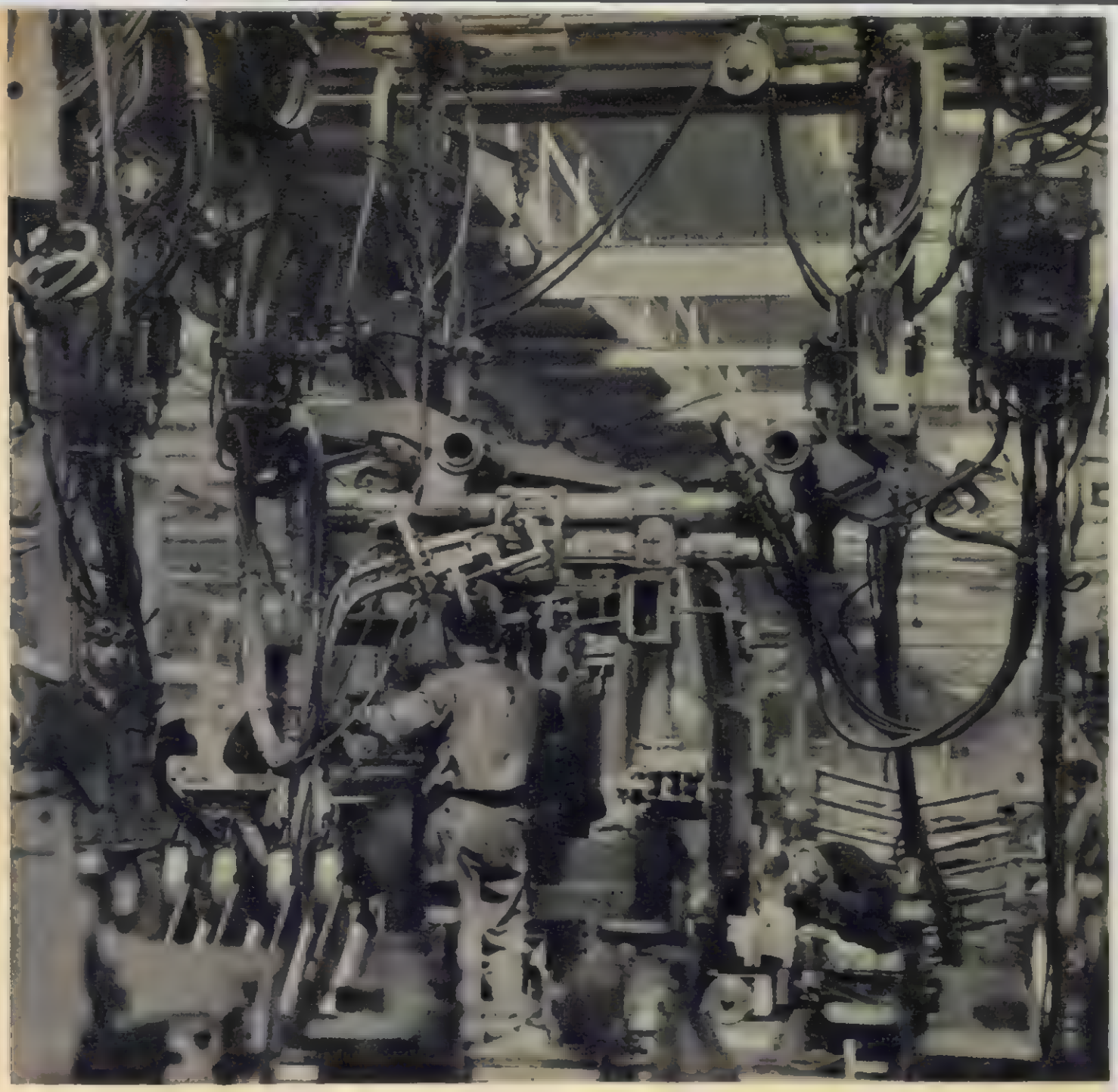

Linia pentru confecţionarea cabinelor de la sectorul capotaj.

sculele necesare fiecărui schimb să fie la îndemînă la timp, are de asemenea o mare importanţă. În această privinţă, colectivul secţiei montaj general constituie un exemplu. Acest colectiv este în acelaşi timp model de disciplină în muncă. Printre membrii lui se numără mulţi fruntaşi cunoscuţi în întreaga uzină ca : Isaia Iliescu, Mircea Cristescu, Gheorghe Paraschiv, Alexandru Voinea, Constantin Grumăzescu, Gheorghe Toader, Traian Ştefănescu şi mulţi alţii.

CONSTRUCTORII ŞI OAMENII DE LA VOLAN

Cu siluetă modernă, elegantă, cu culori plăcute, strălucitoare, autocamionul „Carpaţi S.R.-131" este tot mai des întîlnit pe drumurile patriei.

Judecînd chiar şi numai după aspectul său exterior, oricine va fi de acord că el se situează pe o treaptă mult superioară faţă de primul tip de autocamion produs la uzinele „Steagul roşu". Specialistul însă îţi va demonstra că actualul tip de autocamion a cunoscut îmbunătăţiri substanţiale nu numai din punct de vedere estetic. De tonaj mijlociu (capacitatea de încărcare este de 3.000 kg pe şosea şi 2.500 pe macadam), noul camion poate circula pe şosea cu o viteză de 90 km la oră, cu sarcină maximă. Puterea motorului a fost sporită de la 90 la 140 CP, reducîndu-se în acelaşi timp consumul de benzină la suta de kilometri de la 37 de litri cît consuma vechiul tip, la 25-28 de litri. Actualul tip este mult mai uşor : numai greutatea motorului a fost redusă de la 450 kg la 360 kg. Aşezarea cilindrilor în V a permis reducerea gabaritului motorului, o mare maleabilitate precum şi confecţionarea unei capote moderne. Adaptarea unor soluţii moderne în construirea motorului au dus la sporirea vitezei şi a puterii de tracţiune a autocamionului. La aceste caracteristici mai pot fi adăugate sistemele de semnalizare complexe, direcţia foarte uşor manevrabilă, deplina securitate asigurată de sistemul de frînare, buna suspensie etc.

Conducătorul auto, omul de la volan, bun cunoscător al modului cum se comportă noua maşină, va confirma oricînd spusele specialiştilor. Mîndru de aspectul frumos al autocamionului „Carpaţi", el nu va omite să amintească şi de confortul pe care i-l asigură : etanşeitatea perfectă a cabinei, parbrizul panoramic, poziţia comodă a scaunului, instalaţiile de bord, sistemele de încălzire a cabinei şi a parbrizului, brichetă electrică, scrumieră. Şi nu va exagera cu nimic, dacă va afirma că în cabina noului autocamion se simte ca într-un autoturism.

ÎNTR-UN DECENIU

Producţia de autocamioane româneşti cunoaşte numai un deceniu de istorie. Dar, în acest timp relativ scurt, ea a înregistrat progrese care la ora actuală situează noul tip de autocamion la nivelul tehnicii mondiale.

Mulţi dintre actualii muncitori au fost martori ai transformărilor prin care a trecut uzina de-a lungul anilor. Pe doi dintre ei i-am întîlnit în secţia de montaj. Maistrul Gheorghe Paraschiv îşi aminteşte cu emoţie de acele zile de sfîrşit de aprilie 1954, cînd, într-o atmosferă sărbătorească, pe porţile uzinei „Steagul roşu" ieşeau primele o sută de autocamioane. Amintirile reglorului Alexandru Petrescu sînt mai îndepărtate. El a lucrat din 1940 la fosta uzină „Astra". Sub ochii lui uzina „Steagul roşu" a crescut an de an, a trecut din mers de la un produs la altul : vagoane, utilaj petrolier, rulmenţi, autocamioane.

Pentru realizarea noului tip de autocamion a fost necesară reutilarea întregii uzine. Printre altele, s-a creat o secţie de prese, o secţie de asamblare prin sudură automată, o vopsitorie utilată modern. S-a dotat cu utilaj nou secţia motor, s-a construit secţia de montaj general unde toate operaţiile se execută pe conveiere de montaj, ceea ce asigură o productivitate la nivelul sarcinilor de plan şi o calitate superioară a produselor. Hala de montaj a fost amplasată în poziţie perpendiculară pe liniile de fabricaţie, astfel ca montajul să se facă în flux. În construirea conveierului s-a avut în vedere ca el să răspundă necesităţii montării unor noi tipuri de camion, dar apropiate de cel actual. Aceasta permite ca în momentul de faţă să se producă

concomitent autocamioane „Carpați S.R.-131" cu o sarcină utilă de 3000 kg, „Carpați S.R.-132" cu dublă tracțiune, avînd o sarcină utilă de 2 tone și „Bucegi S.R.-113" care are o sarcină utilă de 5 tone. Pentru eventualitatea introducerii în fabricație a unor tipuri cu caracteristici prea diferite, conveierul poate fi adaptat foarte simplu și într-un timp scurt.

Marile transformări din uzină, tehnica nouă, cer din partea muncitorilor cunoștințe complexe. Ridicarea calificării, specializarea, lărgirea orizontului cultural au devenit o preocupare generală. La ora actuală aproximativ 3.500 de muncitori sînt încadrați în cele 114 cursuri de ridicare a calificării, peste 900 frecventează școlile de cultură generală, un număr de 97 muncitori sînt înscriși în învățămîntul superior și 52 la școala tehnică de maiștri.

Efortul general de ridicare a măiestriei profesionale, munca entuziastă sînt grăitor exprimate de sutele de inovații, de rezultatele întrecerilor socialiste, de depășirile de plan pe care le înregistrează constructorii de autocamioane.

CAMIONULUI ÎI STĂ BINE CU DRUMUL

Importantele înfăptuiri ale industriei constructoare de mașini din ultimele două decenii, ca de altfel în toate compartimentele construcției socialiste, dovedesc posibilitățile creatoare ale poporului nostru. Astăzi producem la nivel tehnic ridicat nu numai tractoare, ci și utilaj petrolier, minier, mașini-unelte, utilaj chimic și energetic, autocamioane...

De sus, din biroul șefului de secție cuprinzi cu privirea întreaga hală de montaj general. Pe conveierul care alunecă fără încetare se repetă aceeași rapidă și ritmică metamorfoză. La răstimpuri egale, unul cîte unul, noile camioane „cad" de pe bandă pentru ca peste puțin timp să părăsească hala în vuiet de motor și claxoane. Privind coloana lor care nu se sfîrșește, gîndul încearcă să le însoțească de-a lungul miilor de kilometri, pe care îi vor străbate. Și le urezi: drum bun!

Zamfir VASILIU
Fotografii de Traian PROSAN

Călătorie spre secția de vopsitorie.

ANI LUMINĂ

De multe ori, strecurîndu-mă pe sub umbra castanilor ce se înșiră de-a lungul aleilor asfaltate, îmi amintesc de acele zile cînd, cu grijă de buni gospodari, în vreme ce înălțam noile ziduri ale uzinei, sădeam și pomii care aveau să le străjuiască. Au crescut castanu o dată cu uzina. M-am obișnuit cu ei așa cum te obișnuiești cu oamenii în mijlocul cărora trăiești zi de zi și nici nu mai bagi de seamă cînd pe tîmpla unui prieten s-au mai ivit cîteva fire argintii. Treceam în fiecare zi pe lîngă copaci, fără să înregistrez creșterea lor de la o primăvară la alta. Nu de mult însă, oprindu-mă lîngă trunchiul viguros al unui castan, am încercat sentimentul pe care ți-l dă conștiința scurgerii vremii și m-am pomenit murmurînd: „Cît de mari au crescut castanii!"

I-am sădit cu vreo cincisprezece ani în urmă. De atunci, o dată cu ei, uzina noastră a crescut atît de mult, cum de abia îndrăzneam să visăm în anii aceia de început: de la cîteva construcții neînsemnate, risipite într-un ocean de bălării înalte, la halele moderne de azi, care se întind pe o suprafață de aproape douăzeci de hectare. Mi-am amintit de tot drumul străbătut de colectivul nostru într-un deceniu și jumătate, de toate etapele și de toate biruințele noastre: de la prima semănătoare, la complexele mașini agricole pe care le producem azi cu miile. Apoi, dintr-o dată, gîndurile m-au purtat spre un trecut mult mai îndepărtat.

Nu împlinisem treisprezece ani cînd părăseam casa părinților mei, țărani săraci din comuna Adîmuș. Pășeam spre ani de ucenicie grea la fabrica „Nitrogen" din Tîrnăveni. Patru ani mai tîrziu, luam drumul Bucureștiului în căutare de lucru. De astă dată porneam la drum cu întreaga mea familie, alungată de nevoi tot mai apăsătoare. Au urmat ani plini de lipsuri, de chinuitoare căutări, de trudă necalificată pe unde se nimerea sau meșterind prin ateliere mici, prost utilate, cu patroni lipsiți de scrupule. Prin 1936 m-am angajat lucrător mecanic la fabrica „Fichet". Muncă istovitoare, prost plătită, tratament umilitor. Așa s-au scurs anii.

Nădejdilor care licăreau în inimi li s-au deschis larg porțile împlinirilor după 23 August 1944. Viața mea și a tuturor oamenilor muncii din patria noastră a trecut pe un făgaș nou. Rosturile vieții noi pe care le deslușeam îmi dădeau puteri și entuziasm. În iunie 1948 intram, alături de alți muncitori, în biroul directorial al fabricii. De astă dată, intram ca stăpîni. Vechea fabrică „Fichet" s-a comasat după un timp cu alte întreprinderi mai mici pentru ca apoi, în 1950, zici, pe cheiul Dîmboviței să începem a construi noua uzină. Cu fiecare an, s-a schimbat înfățișarea uzinei, s-au transformat oamenii. Astăzi sînt mîndru că fac parte dintr-un mare și harnic colectiv care se bucură de prețuire, că am fost martor și participant la toate aceste înnoiri.

Ca muncitor mai vîrstnic, îmi amintesc adeseori de anii de întunerec, de exploatare și umilință. Și de fiecare dată, gîndul plin de recunoștință se îndreaptă către partid, care m-a ridicat la demnitatea de om liber, la viața nouă, plină de lumină, din anii noștri.

Ioan DRAGOMIR
Maistru la uzina „Semănătoarea"

CARTEA

O MICĂ ENCICLOPEDIE A MARILOR DESCOPERIRI

Printre numeroasele broșuri de popularizare științifică publicate în ultima vreme la Editura științifică, de către Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice, sînt de remarcat lucrările din colecția *„Mari descoperiri"*. Deși de volum restrîns — în general de cîte 50-60 de pagini — ele familiarizează pe cititor cu momente semnificative ale progresului științific.

Colecția, inaugurată prin lucrarea acad. Șt. Bălan „Și totuși... se mișcă" (apărută în preajma celei de-a 400-a aniversări a nașterii lui Galileo Galilei), abordează o problematică vastă: „De la lupă la microscopul protonic" (descoperirea ființelor microscopice); „Newton — arhitect al științei"; „O teorie care a uimit lumea" (teoria relativității); „Arme noi contra bolilor" (descoperirile lui Victor Babeș); „Tabloul lui Mendeleev"; „Speologia — o știință nouă a străvechilor taine subpămîntene"; „La orizont, pămînt" (descoperirea Americii); „O comoară în... mucegai" (penicilina); „Sufletul nu mai este o taină".

„Ultimul născut" al colecției — „Viața în eprubetă" de Radu Efimovici — este și una din broșurile cele mai reușite. Se prezintă încercările oamenilor de știință de a menține în viață (în recipiente de laborator) celule, țesuturi, organe și chiar de a produce în laborator substanța vie. O serie de capitole se referă la transplantarea țesuturilor și organelor, ca și la cunoscutele experiențe ale doctorului Daniele Petrucci, care a determinat fecundarea unui ovul uman în condiții de laborator și a putut urmări primele zile ale dezvoltării embrionului în condiții artificiale.

Ceea ce se poate obiecta colecției, după părerea noastră, este faptul că unele broșuri nu sînt suficient de fidele ideii care stă la baza lucrării, descoperirea sau descoperirile descrise fiind puse în umbră de considerații generale asupra vieții și operei savantului respectiv („Planta verde... laborator al naturii", de pildă). De asemenea, grafica — mai întotdeauna atrăgătoare — a copertelor nu este secundată de o ilustrație corespunzătoare a textului. Uneori, această ilustrație e foarte săracă („Tabloul lui Mendeleev"), alteori imaginile sînt șterse, confuze („Viața în eprubetă"), unele broșuri avînd chiar ambele aceste defecte („O comoară în... mucegai"). Ținînd seama de însemnătatea ilustrației în cartea de popularizare științifică, credem că neajunsul se cere cît mai curînd remediat.

Mai vîrstnică și de aceea mai bogată este colecția *„Natura fără taine"*, publicată tot de C.R.C.C.S. Și aici, cititorul găsește teme de mare interes, atît dintre cele care pot fi socotite „clasice" în literatura de popularizare a ultimelor decenii („Atomul", „Ereditatea", „Universul nesfîrșit și veșnic", „Din secretele luminii", „Cum a apărut viața pe pămînt"), cît și dintre acelea care prezintă, în lumina celor mai noi progrese științifice, unele probleme sau discipline științifice recent apărute („Radiațiile și organismul omenesc", „Neurocibernetica" etc.).

Nu este rău că în colecție au apărut și unele lucrări mai voluminoase, cu caracter didactic, ca „Zece ore de astronomie" de I. C. Șingeorzan, care s-a bucurat de succes printre cititori. Mai trebuie subliniate calitățile literare ale unora dintre broșuri, cum este de pildă „Respirația fierbinte a pămîntului" de A. Lecca. Sînt însă și lucrări care, deși bogate în material faptic și utile pentru orientarea cititorului, ne par oarecum dezechilibrate în dozarea diferitelor probleme tratate și insuficient de clare („Ereditatea"). Se resimte, totodată, faptul că *„Natura fără taine"* nu are încă un profil bine definit, unitar.

În ce privește ilustrația, ea este, și la această colecție, sub nivelul textului. Un exemplu concludent îl constituie una din cele mai recente broșuri: „Neurocibernetica" de V. Voiculescu și M. Steriade — foarte meritorie, de altfel, atît prin limpezimea ei cît și prin tema deosebit de actuală (este vorba de aplicarea principiilor generale ale sistemelor de comandă și control la interpretarea funcțiilor sistemului nervos). Această lucrare, ridicînd probleme tulburătoare privitoare la mecanismul gîndirii și la posibilitățile mașinilor electronice, nu cuprinde decît cîteva desene, și ele nesugestive, uneori chiar stîngace, sau fotografii șterse.

Dincolo însă de aceste slăbiciuni minore, ambele colecții sînt foarte utile, marcînd o substanțială creștere calitativă față de broșurile similare de popularizare științifică care se editau la noi acum cîțiva ani și satisfăcînd curiozitatea veșnic vie a cititorului față de noutatea științifică.

I. M. ȘTEFAN

Funicularul.

LUMINI

Nu se știe cînd și cum s-a descoperit pentru prima dată cărbunele din ținutul Muscelului. Peisajul cu dealuri domoale și nesfîrșite livezi presărate pe clinele lor părea să nu trădeze prin nimic existența acestei comori a adîncurilor. Probabil că rîul Doamnei, erodînd malurile sale abrupte, a fost cel dintîi miner care a scos la lumină bulgării aceia negri, pietroși, în care s-a transformat cu timpul vegetația ciclopiană a Ponțianului.

Pînă la sfîrșitul veacului trecut, cînd dealurile au început să fie răscolite de tîrnăcoapele cărbunarilor locali, ce căutau stratul de la suprafață ca să smulgă din el cîteva țăndări, singurele locuri de pe aici unde se puteau găsi „pietrele care ard" erau văile cutreierate de ape. Chiar și după deschiderea — prin 1906 — a primelor guri de exploatare, localnicii au continuat să-și procure combustibilul culegîndu-l din nisipul rîului. Așa se face că multă vreme renumele ținutului l-au format, mai degrabă, țuica de prună și brînza de burduf, decît această bogăție, pe care pămîntul o ascundea aici și care abia în ultimii 20 de ani avea să-și dobîndească adevărata valoare.

★

De la Cîmpulung-Muscel spre Schitu-Golești drumurile curg alene întretăind rîurile și împletindu-se cu ele. Sînt drumuri de fier străjuite de plantații înverzite și drumuri rutiere, cu asfaltul alb, strălucind în soare. Un necontenit du-te-vino de trenuri și mașini ; forfota lor neîntreruptă sugerează ritmul viu al circulației din marile regiuni industriale.

Aici, însă, inima industriei pulsează sub pămînt. La suprafață nu ajung decît unele semne pe care vizitatorul neavizat le descifrează cu greu. Cablul mașinii de extracție de la puțul nr. 1 al minei „Pescăreasa" aleargă fără încetare prin tubul subteran, de beton, lung de 180 metri. O dată cu el urcă și coboară coliviile. Ies vagonete încărcate cu cărbuni, intră vagonetele goale. Locomotive pitice le deplasează dintr-un loc în altul pe o cale ferată miniaturală. La anumite ore din zi și din noapte, în locul vagonetelor intră și ies minerii. Acolo, în adînc, oamenii aceștia au săpat galerii nenumărate pe care perforatoarele electrice, mașinile de încărcat și „pușcătura" năprasnică a explozivilor le adîncesc mereu.

★

„...Pe trupurile goale sudoarea curge șiroaie ; fața le e numai apă amestecată cu praf de cărbune pe care o dau jos cu mîna ca pe un noroi... Și din trupurile minerilor ies aburi, ca din niște cazane..."

Cuvintele acestea au fost scrise cu două decenii în urmă de Geo Bogza, într-o carte de un cutremurător realism, închinată minerilor din trecut ai Văii Jiului. Nu ni le-am fi amintit dacă un vechi miner de la Schitu-Golești n-ar fi adus vorba despre perforatoare :

— Știți cît durează azi executarea unei găuri de mină pentru exploziv ? Un singur minut. Altă dată ortacul cel mai experimentat reușea să facă același lucru abia într-o jumătate de ceas. Bineînțeles, printr-un efort istovitor.

Același miner ne-a condus la fața locului să ne arate cum se „taie" cărbunele, cum se transportă prin galerii și cum se scoate la suprafață. Nicăieri n-am întîlnit încordarea istovitoare a trupurilor năclăite de sudoare. Nicăieri încleștarea directă dintre om și cărbune. O bună parte a greutăților muncii din subteran a fost trecută asupra mașinilor. Ele găuresc pereții abatajelor și ai galeriilor, încarcă bulgării rupți de explozivi, îi plimbă pe benzi transportoare și îi răstoarnă în vagonete.

Ca și în Valea Jiului — unde industrializarea socialistă a transformat din temelii vechile mine descrise de Geo Bogza, acum douăzeci de ani — aici, în bazinul Muscelului, munca în subteran a căpătat caracteristici noi, încetînd de a mai fi, ca odinioară, neomenesc de dură și plină de primejdii.

În aceste condiții e ușor de explicat de ce minerul sezonier, care pînă la naționalizare predomina din punct de vedere numeric, a devenit azi aproape inexistent. Traian Dumitru din Schitu-Golești, croitor de profesie, n-a intrat niciodată

ÎN SUBTERAN

1944-1964

în mină. Ar fi vrut ca și fiul său, Ion, tot croitor să devină. De aceea a încercat întîi să-l învețe cum să mînuiască acul și foarfeca. Totuși, cînd băiatul i-a mărturisit că vrea să se facă miner, nu s-a opus. Ba chiar l-a sfătuit să învețe temeinic noua meserie și să n-o părăsească pînă cînd va ieși la pensie. Traian Dumitru nu și-ar fi dat consimțămîntul nici în ruptul capului, dacă modernizarea minelor din împrejurimi, noile condiții de muncă ale minerilor n-ar fi fost o realitate convingătoare.

Cam la fel s-au petrecut lucrurile și cu Nicolae Stana, care deține astăzi răspunderea unei întregi brigăzi la sectorul Berevoiești. A fost suficient să coboare, din curiozitate, o singură dată în subteran, ca să fie atras definitiv spre această profesie. Apoi s-a înscris la cursul de calificare pentru meseria de miner, încredințat că nu va avea de înfruntat condițiile vitrege despre care unii mineri mai vîrstnici îi vorbiseră în copilărie. Și viața i-a arătat că a avut dreptate.

★

Primii stăpîni ai minelor din bazinul Cîmpulung și, mai tîrziu, reprezentanții societății petroliere „Concordia", care a acaparat prin 1929 minele „Pescăreasa", „Schitu-Goleşti" și „Poenari", au știut cum nu se putea mai bine că, pentru a se ajunge la stratul de cărbune, erau necesare săparea unor puțuri verticale, crearea de galerii sistematice, introducerea mecanizării și aerajului.

Dar, evitînd să facă investiții prea mari, s-au mulțumit cu ceea ce se putea smulge — prin truda neomenească a minerilor — din partea superioară a zăcămîntului. În 1939, cînd a venit la Cîmpulung (în calitate de practicant al școlii politehnice din Timișoara), Mircea Popovici a găsit în sectorul „Pescăreasa" o mulțime de galerii părăsite și o mină învechită, cu totul improprie aplicării unor metode științifice de exploatare. Peste trei ani, devenit inginer și reîntors în aceste locuri, a constatat cu amărăciune că în munca minerilor musceleni nu survenise între timp nici o schimbare.

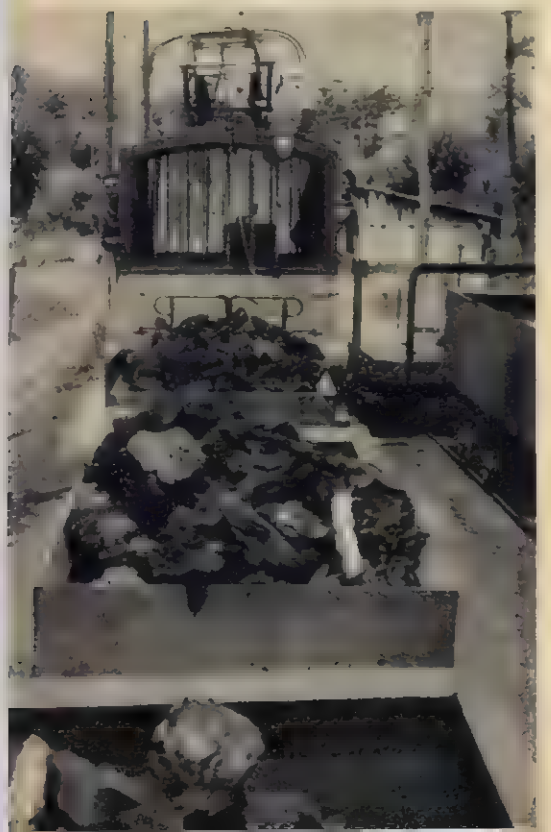

De la mina „Poenari" cărbunele sosește cu trenul electric.

Vasile Tătăruşanu, miner fruntaș la mina „Pescăreasa".

Pentru ca, imediat după naționalizare, să participe el însuși la înfăptuirea vastului plan, inițiat de partid, de refacere și modernizare a tuturor exploatărilor carbonifere din bazin. Cînd la mina „Godeni" începuse sfredelirea pămîntului, sub protecția puternicelor instalații frigorifice care imobilizau prin congelare, nisipurile acvifere subterane, la „Pescăreasa" se forau, sub îndrumarea sa, sondele care aveau să facă inofensive aceleași nisipuri. Mai puțin spectaculoasă decît congelarea — prin intermediul căreia, în plină vară, se împlîntă, în pămînt, pe o adîncime considerabilă, un uriaș pumnal de gheață — secarea anticipată, prin sonde, a nisipurilor curgătoare, s-a dovedit a fi de aceeași eficacitate. Rod al unor temeinice studii și făcînd parte din arsenalul ultimelor cuceriri ale tehnicii miniere, metoda a permis să se sape un puț adînc de 180 metri fără nici o primejdie din partea erupțiilor „borchișului" (nisipul acvifer) și ale apei freatice. La fel a fost protejat împotriva scurgerilor subterane și puțul nr. 2. Străpungerea acestuia s-a executat nu numai de la suprafață spre adînc, ci și în sens invers, pornind de la nivelurile a două vechi galerii de mină, ulterior înfundate cu steril.

Astăzi cele două puțuri de acces ale minei „Pescăreasa", adevărate tuneluri de cale ferată răsturnate în poziție verticală, au pereți de beton și sînt echipate cu instalații moderne de extracție și aeraj. La baza lor începe complexa ramificație de galerii a minei propriu-zise. Aici, sub apăsarea amenințătoare a straturilor, a avut loc o altă transformare a mineritului tradițional. În locul lemnului, ce forma altădată materialul unic al armăturilor pentru susținere, au apărut prefabricatele de beton și stîlpii metalici de o rezistență incomparabilă. Și tot în aceste galerii și-au făcut apariția mașinile de tot felul datorită cărora munca minerului a devenit astăzi cu totul alta.

★

„...Despre explozii, minerii vorbesc cu fața întunecată, fără să facă nici cea mai mică glumă. Ele sînt primejdia ce vine pe neașteptate, într-o secundă, și din prăpădul pe care îl aduc rar scapă cineva...", nota Geo Bogza, într-unul din reportajele din cartea despre care am amintit. Se referea la dezastrele provocate în galeriile vechilor mine de aprinderea întîmplătoare a unuia din cei mai înverșunați dușmani ai minerilor, gazul grizu.

Împotriva acestui dușman se iau astăzi măsuri radicale. La minele Pescăreasa, Godeni, Poenari, Jugur, Berevoiești, puternice turbosuflante, montate la suprafață, fac să circule prin galeriile subterane zeci de mii de metri cubi de aer pe oră. Utilizarea instalațiilor de aeraj parțial la fiecare loc de muncă înlătură pericolul acumulării gazului grizu, prevenind aprinderea sau explozia lui. Pe de altă parte, utilajele electrice folosite în subteran sînt prevăzute cu dispozitive de protecție antigrizutoasă, iar lămpile de siguranță și alte aparate speciale semnalează cu promptitudine prezența primejdiosului gaz, ori de cîte ori acesta încearcă să se strecoare, perfid, din crăpăturile stratului de cărbune.

Cînd coboară în subteran, minerul ia totdeauna cu sine lampa individuală de siguranță. Dacă scoarța pămîntului ar avea transparență de cristal, mina ar apărea noaptea ca un cer de smoală, stropit cu sute de stele.

La ieșirea din schimb, lămpile sînt curățate și le ia în primire un om care le poartă de grijă. Se aseamănă atît de mult una cu alta, încît e de neînțeles cum poate acesta să le recunoască, numai dintr-o simplă privire. Iată lampa lui Sergiu Cărmăneci. Flăcăul acesta, cu statură de atlet, e șef de echipă la „Pescăreasa". În întrecerea [redacted] se desfășoară în cinstea celei de-a XX-a aniversări a eliberării, s-a situat printre primii. La fel și Ștefan Iosif, Nicolae Rolea, Vasile Tătăruşanu și alții. Iată și lampa lui Ion Albu. E și acesta unul dintre fruntași. Calitatea cărbunelui pe care îl dă, i-a adus în repetate rînduri titlul de evidențiat în întrecere.

Ni se arată și locul unde pînă nu de mult putea fi văzută lampa de abataj a lui Ion Călina. A ieșit la pensie, lăsîndu-și echipa — una din cele mai bune din bazinul carbonifer — în seama altui ortac, pe care l-a instruit el însuși. Printre reprezentanții actualei generații de mineri — oameni tineri care au învățat meseria în școli și s-au specializat sub îndrumarea unor maiștri și ingineri cu experiență — se pot găsi astăzi mulți care să-i [redacted].

★

„...Așa cum munții sînt frumoși în mod superb, iar munca minerilor atinge ultima limită a sforțărilor umane, coloniile sînt triste, în cel mai înalt și mai acut grad de tristețe..."

Ce altceva am putea opune acestei caracterizări bogziene a coloniilor miniere de altădată, decît imaginea zecilor de blocuri date în folosința minerilor din întreaga țară, a sutelor de case noi, construite de aceștia în ultimii ani, a orașelor albe, ca niște cochete stațiuni climaterice, în care s-au transformat satele locuite de ei?

Nicolae RĂDULESCU
Fotografii de Traian PROSAN

O NOUĂ PRODUCȚIE A STUDIOURILOR ROMÎNEȘTI:

„Șoseaua Nor

O imagine din filmul „Șoseaua Nordului". În prim-plan, actrița Lica Gheorghiu, interpreta lnei.

Cartea lui Eugen Barbu a făcut din Șoseaua Nordului o metaforă. Periferică, tangentă doar cu orașul și ascunsă privirilor, șoseaua are o istorie a ei pe care anii ne-o descoperă mereu mai încărcată de semnificații. Amintiri relativ recente ne fac să întrevedem cu ochii minții înălțătoarele zile ale lui august 1944. Pe aici, detașamentele patriotice și unitățile armatei românești, însuflețite de comuniști, au apărat Capitala împotriva forțelor germane fasciste care voiau s-o recucerească. Astăzi, copleșită de verdeață și de liniște, șoseaua își întinde asfaltul sclipind de curățenie într-un semicerc imens, străjuind orașul la nord ca un arc de triumf orizontal.

După ce a intrat în conștiința poporului, metafora trece acum din carte în film. Transferul era de așteptat. Imaginea de pe ecran valorifică astfel una din cele mai proprii surse de inspirații pe care le avem. Cineaștii nu puteau să nu descopere în motivul literar al șoselei, autentice rezonanțe cinematografice — drumul, șoseaua fiind din totdeauna un laitmotiv al artei filmului, căruia cineaștii nu încetează să-i cerceteze valențele.

Ceea ce îi preocupă cu deosebire pe creatorii filmului nu pare însă a fi simbolul.

— În afara numelor personajelor — ne-a spus scriitorul Eugen Barbu, totul va fi nou în film. Aparent, romanul „Șoseaua Nordului" era un film gata făcut ca subiect. Dar transpunerea cinematografică cere o altă logică, o altă construcție. Chiar destinul eroilor a cerut schimbări structurale. De aici, alt fir central, modificări în psihologia personajelor...

— Povestirea cinematografică pe care o am acum la îndemînă — precizează regizorul Iulian Mihu — este povestea de dra-

dului" pe platouri

goste a Inei, luptătoare comunistă care, într-o epocă vitregă, reușește prin abnegația, optimismul și adîncimea sentimentelor sale să dăruiască momente de fericire celor din jurul său. Alături de Ina, se vor dezvolta și caracterele lui Dumitrana, soțul ei, și al lui Matei, dragostea din adolescență a Inei...

Echipa filmului își perindă complicatul ei aparataj prin multe cartiere ale Bucureștiului, utilizînd decoruri și interioare reale. O găsim acum pe strada Frumoasă, la parterul unei case somptuoase unde se filmează o scenă a filmului: e vorba de un moment premergător insurecției armate. În lipsa operatorului Aurel Samson, secundul său, Aurel Cozdrachievici, așază lumina pentru un nou cadru. Profităm de pauză pentru a consulta setul de fotografii al secvențelor deja filmate. În cîteva din ele, eroina principală a filmului, Ina, „frumusețe simplă, privire caldă și zîmbet plăcut". La ceea ce scenariul regizoral formula atît de lapidar, bănuim după fotografii a se adăuga o trăire reținută dar intensă și acea rară capacitate de a sugera prin privire o lume de gînduri de un sobru romantism. Interpreta Inei, actrița Lica Gheorghiu, spunea la recentul festival de la Mamaia, a cărei laureată este, că rolul său din „Șoseaua Nordului" continuă într-un fel pe acela interpretat în „Lupeni '29":

— S-ar putea spune că, în „Șoseaua Nordului", Ioana din „Lupeni '29" (mă gîndesc la conștiința ei politică) a crescut pînă la dăruirea de sine a activistei comuniste din ilegalitate.

Părăsim fotografiile și asistăm la filmare. În fața aparatului, așezați la o masă — Gheorghe Dinică, interpretînd pe Dumitrana, un reprezentant al Partidului Comunist, și artistul poporului Kovács György, în rolul unui colonel.

— Motor!

Gheorghe Dinică înalță fața sa aparent imobilă și rostește alb, fără accente, dar inspirînd certitudine:

— Vom fi acolo cînd va trebui...

Aparatul urmărește atent, de aproape, chipul lui Dinică-Dumitrana. Celelalte scaune din jurul mesei sînt goale. Pe ele ar trebui să se afle Colea Răutu-Comșa, legătura superioară de partid a lui Dumitrana, care participă la întîlnire prezentîndu-se drept inginer, V. Valentineanu, în rolul unui bătrîn general și alte cîteva personaje.

Dar ele nu intră în acest cadru, ci în cel următor. Gheorghe Dinică susține totuși privirea lor imaginară, adăugînd înfățișării robuste, de muncitor, a personajului, prestanța intelectualului lucid și dinamic.

Regizorul secund, David Esrig, cunoscut din realizările sale teatrale, ne informează asupra altor actori din distribuție:

— Marga Butuc-Barbu și Iurie Darie vor constitui în film cuplul Marta-Matei, cuplu accidental, dar pînă la urmă semnificativ și tragic. Marta este, după cum știți din roman, o actriță provincială viciată de un mod de viață subuman, iar Matei e tovarășul de luptă al lui Dumitrana. El evadează din închisoare la începutul filmului, o găsește pe Ina căsătorită cu Dumitrana, este trimis să îndeplinească o misiune de partid în provincie și astfel o întîlnește pe Marta.

Viața intimă a oamenilor nu e deci despărțită de destinul lor social, ci toate acestea se unesc într-o imagine complexă, autentică și convingătoare.

— Pentru ce realizați filmul în cinemascop? — îl întrebăm pe regizorul Iulian Mihu.

— Vom avea, cum e și firesc în acest film, multe secvențe cu desfășurări ample de oameni, altele înfățișînd mișcarea străzii, bombardamentele, apoi — în unele cadre — șinele lungi de cale ferată; fiindcă, o mare parte din film îi înfățișează pe ceferiști în viața de toate zilele, pe locomotivă, în lupta ilegală.

— Iar Șoseaua Nordului?

— Șoseaua nu este numai titlul filmului și locul de desfășurare a unei părți din acțiune. În imagine ea sugerează totdeauna o perspectivă, o cale parcursă în timp și o direcție liberă pentru viitor. Oglindind un moment istoric relativ scurt, mai scurt decît în roman (aprilie-august 1944), filmul se concentrează asupra unei pagini glorioase din lupta clasei muncitoare condusă de Partidul Comunist. Noi ne străduim să fim demni de ea.

În acest cadru, de la dreapta la stînga actorii: Gheorghe Dinică, Ilarion Ciobanu, Mihai Pălădescu.

Doi dintre eroii viitorului film romînesc „Șoseaua Nordului": Marta (Marga Butuc-Barbu) și Matei (Iurie Darie).

Valerian SAVA
Fotografii de Petre IORDĂCHESCU

ÎN LEAGĂNUL DE CREMENE AL ANZILOR

În partea de miazăzi a Perului se găsește orașul Cuzco, dominat de zidul de piatră al Anzilor, durat parcă de mîini măiestre ca să înfrunte veșnicia. Aici se afla, cu patru secole în urmă, strălucita capitală a imperiului incas (de altfel în limba incașă cuzco înseamnă buric). De aici drumurile se împrăștiau spre toate colțurile marelui imperiu, asemenea razelor soarelui, pe care incașii îl divinizau considerîndu-l drept demiurgul tuturor lucrurilor și viețuitoarelor de pe pămînt. Iar Cuzco era pentru indieni lăcașul soarelui. De aici, spune legenda, soarele privea în jos, spre fiul său pămîntean, Inca, și-și vedea lumina oglindită în sorii de aur, metal ascuns în pămînt de soare, dezgropat și modelat apoi în cinstea lui. Aici, la Cuzco, în Templul Soarelui, o dată pe an, cei mai viteji și mai de ispravă bărbați ai imperiului aprindeau de la soare focul sacru care ardea neîncetat, fiind întreținut cu jertfe vii, în timp ce adoratorii acestui zeu înflăcărat al spațiului săvîrșeau în cinstea lui ritualuri solemne și se încingeau în dansuri a căror semnificație numai ei o cunoșteau.

La Cuzco soarele strălucește pe cer, dar nu și pe pămînt.

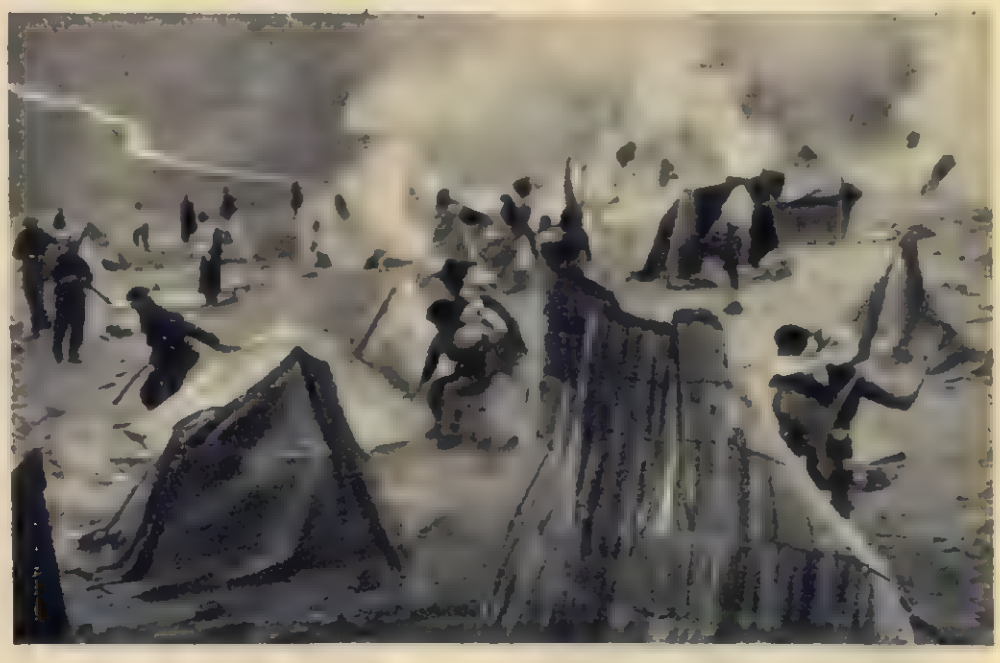

Cu pietre și cu ciomege se apără indienii împotriva polițiștilor înarmați care au venit să le distrugă și mizerele lor corturi.

SOARE ȘI SÎNGE

În Cuzco se adunau, cu prilejul marilor festivități, toți conducătorii de vază pe care-i avea imperiul incas, de la comandanții de oști și reprezentanții puterii locale pînă la preoți. Atunci, pe hainele de purpură străluceau podoabe masive de aur. Auriul și roșul dominau ca simboluri ale puterii și vitalității : soarele și sîngele ; auriul și roșul, încadrate de verdele proaspăt al pădurilor de eucalipt și de arămiul stîncilor andine.

Dar soarele incas și-a pierdut strălucirea o dată cu apariția pe aceste meleaguri a primului conchistador spaniol, aventurierul Francisco Pizarro, un fost porcar analfabet de pe vechiul continent, care cu o ceată de mai puțin de 200 de alți aventurieri și cu 38 de cai au pornit să cucerească Perul.

În numele „civilizației" și al creștinismului, bogatele temple incase au fost jefuite, iar edificiile lor rase de pe fața pămîntului sau transformate în biserici și mănăstiri catolice. Pămînturile au fost prădate, iar turmele de lama și de oi exterminate. Cei care fuseseră pînă atunci stăpînii acestor bogății au fost prefăcuți în sclavi și puși să lucreze în minele sau pe latifundiile noilor stăpîni. După ce ultimul rege, Atahualpa, a fost făcut prizonier de Pizarro prin înșelăciune (așa se explică faptul că cei aproape două sute de spanioli au cucerit un imperiu care avea o armată bine organizată, formată din peste 200.000 de războinici), el s-a învoit ca pentru răscumpărarea sa să umple cu aur celula în care era deținut — și care, potrivit mărturiilor secretarului lui Pizarro, măsura 22 de picioare lungime și 17 în lățime — iar încăperea alăturată, ceva mai mică, să o umple de două ori cu argint. Dar Pizarro, după ce a pus mîna pe aceste bogății fabuloase, a încălcat în chip grosolan învoiala și Atahualpa a fost condamnat să fie ars pe rug. În ultima clipă, preotul Valverde i-a dat posibilitatea să moară prin ștreang, cu condiția ca regele incas să treacă la creștinism. Deznădăjduitul Inca a acceptat și acest tîrg tragic.

Acesta a fost începutul dramei care continuă și astăzi. De atunci indianul nu a mai știut ce e veselia. Copleșit de nevoi, fără adăpost, veșnic flămînd, obidit și umilit, indianul tăcea. Tăcea și îl bîntuiau gînduri amare. Tăcea și mesteca tot atît de amarele frunze de coca *).

*) Arbust din frunzele căruia se extrage cocaina.

Pentru indieni coca este tot atît de necesară ca și aerul. Frunzele de coca le țin loc de hrană și de consolare. Sînt pîinea și tutunul lor. Le consumă ca pe o vitamină, ca pe un întăritor : ele reprezintă simulacrul lor de hrană, leacul împotriva necazurilor și al bolilor, stupefiantul și stimulatorul lor.

Cînd indianul din Anzi își procură cîțiva cartofi, pentru el e o adevărată sărbătoare. Din cartofi cruzi face un terci pe care îl păstrează săptămîni și luni de zile — ca într-un frigider — într-o groapă făcută în gheața muntelui. Și cînd foamea i-a secătuit puterile, iar coca nu mai face decît să-i întunece mintea, un pumn din acest terci nefiert îi redă vitalitatea.

„TIERRA O MUERTE" — MAREA EXPLOZIE

Cuzco a rămas pentru indienii din Anzi simbolul unei lumi drepte, pe care ei o așteaptă — cu proverbiala lor răbdare — de veacuri întregi. În ultimele patru secole el se făcea știut doar atunci cînd devenea pentru scurtă vreme teatrul răscoalelor, sîngeroase dar fără speranțe, ale indienilor.

Și Cuzco s-a făcut din nou știut. Ziarele și agențiile de presă din lumea întreagă scriu în ultimul timp despre Cuzco ca despre izvorul la care nădăjduiesc să-și astîmpere setea secular de pămînt țăranii peruvieni. Un vulcan mai puternic decît cei ce străpung platoșa de cremene a Anzilor a răbufnit aici. Numele

Cînd proverbiala răbdare a indienilor ajunge la limită...

fostei capitale a incașilor este murmurat de la un capăt la celălalt al Anzilor. El sună ca o amenințare la adresa marilor latifundiari.

...Mulțimile s-au pus în mișcare. În rînduri dese înaintau femei istovite de muncă, cu privirile întunecate ca pădurile de eucalipt, purtînd în brațele vlăguite copii care nu învățaseră încă să rîdă. În spatele lor, bărbații, tăcuți și hotărîți, înarmați cu unelte primitive și ciomege. Pe cîte o bucată de pînză de sac prinsă între două cozi de sapă, o mînă nedeprinsă cu scrisul cerea „Tierra o muerte" — pămînt sau moarte. În aceeași zi 14 „haciendas" — mari latifundii — au intrat în stăpînirea a peste 8.000 de țărani din regiunea Cuzco.

Iată-i din nou stăpîni pe pămînturile scăldate de sudoarea și sîngele străbunilor lor. Iată-i mîngîind cu privirea covorul cu desene întortocheate al teraselor săpate în cremenea Anzilor cu 4-5 secole în urmă de către incași. Și în ochii lor a strălucit din nou o rază a soarelui lui Inca. Pămînt ! Pentru indian pămîntul este totul. După cum scria cu trei decenii în urmă publicistul peruvian Carlos Mariatequi, „indianul nu a avut niciodată o altă fericire decît pămîntul. S-a cununat cu el și știe că «viața vine din pămînt» și că tot acolo se întoarce".

Dar această fericire a indienilor din Cuzco a ținut puțin. Cîteva ore mai tîrziu, armata, la ordinul primit din capitală, a trecut la represiuni. Setea de pămînt a indienilor din Cuzco a fost potolită cu sîngele celor peste 50 de morți și de răniți, căzuți de ambele părți în timpul ciocnirilor. Autoritățile din Lima, capitala Perului, au anunțat laconic în ziua următoare că „ordinea a fost restabilită".

Răscoala țăranilor din Cuzco a fost considerată de ziarul argentinian „Epoca" drept „cea mai mare explozie de tip social" din iulie 1963, de cînd puterea a fost preluată de partidul Accion Popular. Cea mai mare, dar nu și unica. Ziarele anunță mereu alte și alte asemenea acțiuni : „țăranii au ocupat 17 «haciendas». Peste 15.000 de hectare cultivate cu bumbac aparținînd unor «haciendados» (moșieri) autohtoni și străini au intrat în mîinile țăranilor" ; „2.000 de familii de indieni au ocupat mari suprafețe agricole la San Pedro de Cajas din regiunea Junin" ; „sute de familii lipsite de pămînt au pus stăpînire pe cîteva proprietăți din apropierea localității Huancayo" ; „în regiunea Apurimac s-au produs ciocniri violente între indieni și poliție".

De fiecare dată indienii au crezut că setea lor seculară de pămînt le va fi potolită. Dar visul nu ținea mai mult decît atît cît strălucea soarele de cînd apărea de după zidul de gheață al Anzilor și pînă cînd dispărea înghițit de ocean — pentru că poliția și armata intrau imediat în acțiune.

Și în timp ce latifundiarii își calculau pierderile suferite și sumele cheltuite pentru „cadourile" făcute la Lima celor care ordonau reprimarea, indienii adăugau noi noduri — de fiecare mort cîte un nod — pe „kipu", o sfoară folosită încă din vechime de incași la socoteli. Numai că odinioară incașii țineau cu ajutorul „kipu"-urilor socoteala hambarelor pline și a turmelor de oi sau de lama...

Veștile care vin în prezent despre situația țăranilor peruvieni se limitează doar la regiunile de coastă și la cele de munte. Căci majoritatea covîrșitoare a populației peruviene trăiește la marile înălțimi ale Anzilor Cordilieri, într-o încleștare cu natura necunoscută în nici o altă parte a lumii. Dar ce se întîmplă în Selva, teribila junglă peruviană ?

VÎNĂTOARE DE OAMENI ÎN GRAN PAHONAL

Din uriașa junglă a Amazoanelor, care se întinde din partea răsăriteană a continentului și pînă la zidul de granit al Anzilor, o bună parte revine statului Peru. Este partea cea mai puțin cunoscută a junglei. Suprafețe întinse sînt însemnate încă pe hartă cu o pată albă, dovadă că nici un explorator nu a reușit vreodată să pătrundă acolo. Orice încercare de a afla tainele acestor locuri s-a soldat cu eșec. Expediții întregi, înarmate cu cel mai modern echipament de explorare, au pierit fără urmă, ducînd cu ele secretele furate junglei. Exploratorii junglei spun chiar că este mai ușor pentru omul zilelor noastre să ajungă pe Venus decît, prin junglă, pînă la Anzi.

Dar aceste regiuni nu sînt pustii. Ele sînt locuite și astăzi de stăpînii lor de veacuri — indienii. Numeroase triburi indiene nomade, necunoscute încă, străbat jungla de la un capăt la celălalt pe poteci numai de ele știute. Situația acestora este și mai deplorabilă decît a fraților lor din Anzi, cu singura deosebire că își procură hrana mai ușor. Jungla, deși își ascunde tainele față de exploratorii și călătorii veniți din lumea civilizată — care au plătit adeseori cu viața îndrăzneala de a-i fi trecut pragul — este generoasă cu locuitorii ei de veacuri, cu indienii. În pămîntul său roditor puietul se transformă în cîteva luni într-un copac înalt de patru-cinci metri, care în scurtă vreme dă fructe de mărimea unui ananas. Pe fiecare kilometru pătrat al junglei găsești de 2-3 ori mai multe specii de plante decît în întregul continent european, de la cercul polar și pînă pe țărmul Mediteranei. Și o bună parte din aceste plante, cunoscute doar de indieni, au frunze și fructe comestibile. Jungla e plină și de sălbăticiuni care oferă indianului și hrană, și îmbrăcăminte, deși nu totdeauna fără riscuri.

Pe fluviul Putumayo în sus, aproape de poalele Anzilor, se află acel fioros Gran Pahonal, însemnat pe hărți cu o pată albă. O pată albă care ascunde drame greu de imaginat. Aici trăiesc triburi nomade de indieni care nu au putut fi niciodată subjugate. Ei sînt stăpînii celei mai întunecate, mai luxuriante și totodată mai puțin cunoscute părți a junglei peruviene. Indienii din Gran Pahonal au un mod de viață identic cu cel al strămoșilor lor, cu secole și secole în urmă. Locuința le este făcută din cîteva

O întruchipare vie a obidei și deznădejdii.

frunze de palmier, hrana lor constă doar din vînat și fructe. În anotimpul ploios, cînd apele inundă mii de kilometri pătrați, locuitorii din Gran Pahonal mor cu miile, fie de foame, fie înecați. Cînd caută scăpare coborînd pe fluviu în jos, „haciendados", proprietarii culturilor din Selva, pornesc împotriva lor adevărate vînători. Oameni înarmați pînă în dinți împresoară în timpul nopții colibele de frunze și trag cu săgeți aprinse în acoperișuri. După ce dau foc colibelor, îi ucid pe bărbații care se apără, izgonesc bătrînii și femeile, iar pe

S. POPA

(Continuare în pag. 16)

ÎN LEAGĂNUL DE CREMENE AL ANZILOR

copii și tineri fi iau drept pradă, transformîndu-i în adevărați sclavi care vor fi siliți să lucreze în „haciendas" sau vor fi vînduți în josul fluviului, pe Ucayali, unde vor fi de asemenea folosiți ca mînă de lucru gratuită.

Legile statului interzic vînătoarea de oameni, dar aici acestea nu au valoare. Legea are valoare acolo unde există autorități. În junglă nu există autorități. În junglă domnește doar legea junglei. Cei mai mulți dintre „haciendados" care au culturi la marginea junglei sînt oameni certați cu legea. Se presupune că o bună parte din stupefiantele vîndute la New York, la Chicago, la Paris, la Roma sau chiar la Tokyo ori la Hong-Kong provine din „haciendas"-uri ale junglei peruviene, a căror așezare nu o cunoaște nimeni și unde se folosește munca sclavilor indieni, care sînt omorîți sau vînduți după poftă, fără să se dea nimănui socoteală.

...Costa, Sierra, Selva — trei regiuni atît de diferite între ele, dar aceeași țară și mai ales aceeași dramă.

„PĂMÎNTUL CEL MAI NEFERICIT DIN AMERICA DE SUD"

„Problema agrară" și „problema indiană", care de fapt reprezintă una și aceeași problemă, avînd în vedere că aproape 50% din populația peruviană este formată din indieni, în timp ce numai 12% sînt albi, iar restul metiși, fac parte dintre problemele cele mai acute ale Perului.

Pe de o parte, Peru se zbate într-o lipsă acută de produse alimentare. Din această cauză, 81,2%, adică aproape 4/5 din valoarea importurilor peruviene, sînt destinate cumpărării de cereale și alte produse agro-alimentare. În același timp, doar 1% din suprafața agricolă potențială a țării este cultivată. După cum apreciază economistul peruvian Virgilio Roel Pineda, Peru dispune în cele trei regiuni de încă peste o sută de milioane de hectare care ar putea fi cultivate. Populația țării este continuu subnutrită. După calculele întreprinse de FAO, consumul mediu de calorii în Peru este de 2.080, adică abia 54% din necesar.

Pe de altă parte, peste 60% din populația țării este ocupată în agricultură, care, după cum arată profesorul peruvian Augusto Salazar Bondy într-un studiu publicat recent la Buenos-Aires, „prezintă, în regiunea andină, un tip de exploatare feudală — caracterizat prin folosirea muncii peonilor și printr-o mare concentrare a proprietății, paralel cu existența unor mici petice ale «comuneros»-ilor, de mic randament și antieconomice — iar în regiunea de coastă un tip de exploatare relativ modern, privind culturile de export — caracterizat prin stabilirea unui regim de salarizare, încă negeneralizat, și printr-o mare concentrare a proprietății". E drept că o caricatură de reformă agrară fusese preconizată în urmă cu cîțiva ani. Dar, potrivit prevederilor legii proiectate, împărțirea pămîntului s-ar fi terminat doar în... 2000 de ani.

Din studiul profesorului Bondy reiese că peste 90% din populația agricolă a țării deține mai puțin de 20% din suprafața cultivată. Moșierii — „terratenientes" — reprezentînd mai puțin de 10% din populație, posedă 80% din pămînturi.

Nu este de mirare deci că Peru ocupă azi unul din ultimele locuri în America Latină în ce privește venitul anual pe cap de locuitor — mai puțin de 120 de dolari. Dar această cifră nu spune încă totul. În timp ce la 1.000 de locuitori abia unul are un venit lunar de peste 100.000 de soli (26 soli = 1 dolar), cei mai mulți peruvieni apți de muncă au un cîștig mediu lunar de abia 100-150 de soli. Venitul pe cap de locuitor diferă mult și de la o regiune la alta. Astfel, dacă în regiunea de coastă acesta se ridică în medie la 6.071 de soli pe an, în Sierra este de 3 ori mai mic, iar în regiunea de junglă — de aproape 6 ori mai scăzut. Celor aproape 6 milioane de indieni peruvieni le revin astfel abia 12% din venitul național, în timp ce numai 12.000 de persoane — „terratenientes" și capitaliști — dispun de aproape un sfert din acest venit, din care aproximativ jumătate revine celor 40 de familii din capitala țării, cățărate în vîrful piramidei.

Nu puțini sînt însă peruvienii care nu dispun nici de cei cîțiva soli necesari unei existențe mizere. Într-un studiu al Comisiei Economice a O.N.U. pentru America Latină, efectuat cu cîțiva ani în urmă, se spunea textual: „*Plata muncii în frunze de coca se mai practică în unele regiuni* (ale Perului — n.a.) *ca un regim de salariu în care măsura de coca înlocuiește funcția monedei*". Țăranul indian mestecă frunze de coca pentru a-și înșela foamea și o dată cu aceasta își macină sănătatea și își scurtează viața. Dacă durata medie a vieții în Peru este de 30-35 de ani, marea majoritate a indienilor din Sierra nu depășesc vîrsta de 25 de ani, iar cei mai mulți indieni din jungla peruviană nu trec de 20 de ani. Din doi copii, în Peru unul nu atinge vîrsta de 5 ani.

Cunoscînd la fața locului viața amară a țăranilor peruvieni, un reporter al ziarului american „Evening Star" califica Peru drept „...pămîntul cel mai nefericit din toată America de Sud".

CÎND SE VA REÎNTOARCE INCA-TI...

O veche legendă incașă spune că Inca-Ti, întemeietorul orașului Cuzco, îngropat la marginea Limei, nu a murit. El stă ascuns în pămînt, unde prinde noi și noi puteri, crescînd mai falnic și mai mare decît piscurile de granit ale Anzilor. Și într-o zi, cînd va fi destul de puternic, va reveni în Anzi pentru a răzbuna umilința de secole a urmașilor săi.

În timp ce indienii repovestesc copiilor lor legenda lui Inca-Ti, ridicînd-o la rang de simbol al unui viitor apropiat, la Lima se recitesc cu înfrigurare paginile scriitorului Valcalcel, în care acesta prevestește o răscoală a Anzilor. Și, la fel ca în răscoalele din 1571, 1742, 1789, 1814, neînfricații locuitori indieni din Cuzco apar în primele rînduri.

De la distanță, Anzii maiestuoși par învăluiți într-un calm imperturbabil. Dar pe povîrnișuri și la poalele uriașilor de piatră răsună tot mai des și cu ecou prelung acel mînios strigăt: „*Tierra o muerte*". Din adîncul munților răzbate clocotul surd al unui vulcan gata să erupă și să-și reverse lava pînă în jungla Amazoanelor, pînă la ocean.

S. POPA

Etapă depășită...

Fragmente din romanul în pregătire: „Moara Săracă"

de Șerban NEDELCU

Victor Podeanu era cel mai mic dintre copiii unui țăran sărac de prin părțile Ialomiței. Școala primară a terminat-o cu chiu cu vai, căci tată-său îl trimitea să-și cîștige singur bucățica de pîine. Pînă la cincisprezece ani a robit în sat, ca argat. Pe urmă a fugit de-acasă și a intrat ucenic într-un atelier mecanic din Călărași. Prin 1948, cînd a ajuns lucrător, s-a angajat la o fabrică din București. Aici a urmat, mai tîrziu, cursurile serale ale unei școlii medii; iar în 1957, conducerea întreprinderii i-a dat o bursă și l-a trimis la Facultatea de agronomie.

Intrînd în rîndurile studenților, Victor s-a dovedit unul dintre cei mai buni la învățătură și academicianul Ion Dima, șeful catedrei de agrotehnică, nu scăpa nici un prilej să-l laude. Diploma de inginer a obținut-o cu media zece și cînd s-a prezentat comisiei de repartizare, președintele i-a înmînat un tabel cu posturile vacante, spunîndu-i să-și aleagă locul de muncă.

— Vă rog să mă trimiteți într-o gospodărie colectivă cu o situație mai grea — a răspuns Victor fără să se uite pe tabel.

— Te sfătuiesc să te mai gîndești! Ar fi mai nimerit să rămîi la facultate, sau la Institutul de cercetări agricole — a încercat să-l influențeze președintele.

— M-am gîndit! Vreau să mă duc la țară, să fiu de folos...

— De folos ai putea să fii și la institut — a intervenit un membru al comisiei.

Victor Podeanu și-a sclipit într-un surîs dinții albi, a mulțumit pentru bunăvoință și a repetat:

— O gospodărie cu situație grea!... De preferință în Bărăgan.

A doua zi, spre surprinderea lui, a constatat că a fost repartizat la Moara Săracă, la una dintre gospodăriile cele mai bune din regiune, despre care ziarele scriseseră multe vorbe de laudă. S-a dus din nou la președinte.

— Cred că e o greșeală. M-ați trimis la de-a gata...

— Nu e nici o greșeală.

— Eu am cerut o gospodărie slabă sau una nouă. Să simt din plin greul. Și dumneavoastră mă trimiteți...

Președintele a zîmbit cu îngăduință:

— La Moara Săracă o să-ți fie mai greu decît într-o gospodărie slabă.

Proaspătul inginer a rămas la părerea lui, dar n-a mai insistat. Știa că academicianul avea o slăbiciune: îi proteja pe studenții fruntași la învățătură, asigurîndu-le condiții mai bune de lucru. A plecat spre reședința raionului L... cu speranța că acolo îi va fi ascultată dorința și va fi trimis într-o gospodărie slabă.

Dar președintele consiliului agricol raional a refuzat să-i schimbe locul de muncă. Victor intervenise la primul secretar al comitetului raional de partid. Acesta i-a răspuns că și la Moara Săracă va întîmpina greutăți, iar dacă acolo treburile merg bine, el are datoria să pună umărul să le facă să meargă și mai bine.

Și astfel, puțin decepționat că lucrurile nu ieșiseră pe placul inimii lui, Victor Podeanu a sosit la Moara Săracă. Locuința care i-a fost dată e situată la capătul dinspre sud al uliței principale. De fapt, e o stradă largă, asfaltată și luminată cu becuri fluorescente. Aci se află vreo zece vile. Au fost ridicate din inițiativa lui Ioniță Alexe și constituie o importantă sursă de venituri. Vara, sînt închiriate vilegiaturiștilor dornici să-și petreacă în liniște concediul.

Lui Victor îi place să privească noaptea, din balcon, parcul de trandafiri de pe marginea iezerului și oțelul negru al apei, în care se oglindesc stelele. Pe vreme furtunoasă, valurile se izbesc de maluri, legănînd bărcile și caiacurile legate de debarcader. Și acesta se numără printre realizările cu care se mîndrește Alexe. Chiar în ziua sosirii inginerului, președintele gospodăriei i-l arătase. „Vezi ce e în stare să facă socialismul? A schimbat natura Bărăganului. Ehee! Dacă toate gospodăriile ne-ar urma exemplul!"

În primele trei zile de la sosirea sa la Moara Săracă, Victor Podeanu vizită cîmpul cu semănăturile de toamnă și stătu de vorbă cu oamenii. Încercă să afle tot ce se putea afla despre munca lor. În cea de-a patra zi, dis-de-dimineață, se îndreptă spre ferma de vaci. Mergînd pe uliță, admiră casele noi, cu fațade arătoase și grădini de flori, și școala medie, ridicată prin contribuția voluntară a locuitorilor. Nu departe de aci, se zărea complexul comercial al cooperativei de consum, situat pe partea dreaptă a uliței.

După vreo jumătate de oră, ajunse la grajdurile vacilor de lapte. Încă de afară, auzi un glas gros:

— Dee, boală! Hoo, că nu te

mănînc, fir-ai a năbădăilor de sălbăticiune!

Intră, deschizînd larg ușa. Un bărbat care mulgea o vacă își înălță capul acoperit cu o bonetă albă, de pînză. Victor îi dădu binețe. După un scurt schimb de cuvinte banale întrebă cît lapte dă vaca pe zi.

— Cinci litri — răspunse scurt omul.

— De ce numai atît?

— Dar cît ați vrea dumneavoastră să dea?

Victor măsură cu privirea vita. Era o vacă de rasă Switz, tînără, care, hrănită și îngrijită bine, ar fi trebuit să dea cel puțin trei mii de litri de lapte pe an.

— Ai putea să iei de două-trei ori mai mult.

— Nu te supăra dumneata! Atîta n-am luat nici astă-vară, cînd o hrăneam cu masă verde.

— Nutrețul însilozat e tot un fel de masă verde.

— Ba e un fel de varză acră, dacă nu te superi! Iar varza e bună numai dacă alături de ea mai pui și o bucată de carne.

Dintr-o aruncătură de ochi, Victor Podeanu înțelese că omul era harnic și priceput. Ținea seama de regulile igienice. Halatul de pe el fusese spălat de curînd. În grajd toate erau în bună rînduială.

— În privința hranei, ai dreptate — încuviință el. Vacile trebuie să primească și un kilogram, două de tărîțe sau uruială pe zi, dacă vrem să ne dea lapte mult.

— Ar trebui, dar nu vrea stăpînul.

— Care stăpîn?

În loc de răspuns, omul îl întrebă:

— Dumneavoastră sînteți noul inginer al gospodăriei?

— Eu.

Omul lăsă lucrul, își șterse mîinile cu un prosop pe care-l ținea în buzunarul șorțului și se întoarse spre Victor Podeanu. Era un bărbat de vreo patruzeci-patruzeci și cinci de ani, cu fața roșcovană, cu ochi albaștri care sclipeau. Avea o mustață lungă și stufoasă, răsucită la vîrfuri. Își șterse încă o dată mîinile și se prezentă țanțoș:

— Răzvan!

Își spuse numele și inginerul. Îl întrebă apoi cîte vaci îngrijește și ce rații dă fiecăreia. Răspunsul lui Răzvan îi întări presupunerea. Omul era bine instruit. Știa cum trebuie îngrijită și hrănită o vacă, dar rațiile erau prea mici. Îl întrebă din nou:

— De ce le ții flămînde? Am văzut că gospodăria nu duce lipsă de furaje.

— Nu vă spusei? Așa vrea stăpînul. Cică să le îngrijim negustorește.

— Cum „negustorește"?

— Cu cheltuieli mici să obținem venituri mari.

— Adică?

Răzvan — folosind adesea expresia „nu te supăra" — îi povesti că președintele gospodăriei — el e „stăpînul" — a introdus un regulament de îngrijire și hrănire a vacilor, care trebuie respectat cu strictețe... Dacă unul dintre îngrijitori nu execută lucrările respective la orele stabilite, ori dacă dă vacilor hrană mai multă decît e prevăzut în regulament, i se scade din retribuție.

— Din cele spuse de dumneata, nu se vede că la cheltuieli mici aveți venituri mari — interveni Podeanu.

— Nu te supăra dumneata! Venituri avem — răspunse omul.

Și fără să mai spună ceva, luă două găleți pline cu lapte, făcu semn inginerului să-l urmeze și porni spre cealaltă extremitate a grajdului. După ce dădu unei femei gălețile, se întoarse spre inginer și-i arătă o instalație, destul de primitivă, de fabricat brînză. Luă o bucată mare și i-o întinse.

— Gustați. Brînză ca a noastră, nu te supăra, n-are nimeni în regiune.

Victor Podeanu rupse o fărîmă și mușcă din ea. Era foarte bună. Grasă și fragedă, se topea singură în gură. Totuși, el nu înțelegea. Cum obținea venituri mari cu cheltuieli mici? Își arătă nedumerirea și omul zîmbi amar.

— Meșteșugul e al lui Ioniță Alexe.

Inginerul îi puse multe întrebări. La început, omul răspunse cu rețineri. Pe urmă, încălzindu-se, îi povesti că Ioniță Alexe este, într-adevăr, foarte întreprinzător, dar seamănă mai mult cu un negustor decît cu un președinte de gospodărie colectivă.

Dumitru Răzvan vorbea cu mult dispreț despre această deprindere a președintelui: mai ales că în vorba lui nu-i uita și părțile bune. A luptat mult pentru înființarea gospodăriei. A ridicat-o pînă aici! A fost decorat cu Ordinul Muncii clasa a doua... În plus, oamenii țin la el ca la un părinte. I-a scos din nevoie... Am fost pînă ieri, alaltăieri, moară săracă, dar acum nu ne mai meritām numele.

Ee.... asta e buba!

. . . . . .

În ușa magaziei era un lacăt mare cît o căciulă. Ioniță Alexe trimise pe cineva după magazioner și, peste un scurt răstimp, sosi un moșneag slăbănog și cu fața cam spînă. Își săltă pălăria și zise cu voce pițigăiată:

— Să trăiți, tovarășe președinte!

Cu o sprinteneală nebănuită, fugi apoi la ușă și descuie lacătul.

— Îl vezi? — spuse Ioniță Alexe. E de o cinste ireproșabilă! Să știe că moare de foame și nu s-ar atinge nici măcar de o fărîmitură din averea obștească...

Președintele îi arătă o cameră mare, plină cu lăzi, butoaie și tot felul de vase.

— Aici, în frigider, avem strugurii — zise el conducîndu-l într-un subsol betonat. Vezi ce bine s-au păstrat? Zici că au fost culeși abia ieri. Am depozitat astă-toamnă treizeci de tone. Tot aici am ținut din iulie pînă-n decembrie, două sute de mii de ouă și s-au păstrat proaspete, parcă erau de-o zi. Am împușcat doi iepuri dintr-o dată. Am dat o lovitură speculanților, obligîndu-i să scadă prețul ouălor la piața neorganizată și am depus, la bancă, în contul gospodăriei, trei sute de mii de lei...

— De ce nu le-ați vîndut prin cooperație?

Ioniță Alexe rîse zgomotos și mulțumit:

— Gata, m-au și pîrît că nu vreau să încheiem contracte! Am predat și cooperației, ba chiar mai mult decît am prevăzut în contract. Dar mai trebuie să vindem și direct, să influențăm prețurile. Știi cum e cu... cererea și oferta!

— Bine... dar de ce vindeți mai scump decît unitățile comerciale socialiste de stat?

— Pentru că eu nu sînt stat... Am făcut o seamă de cheltuieli pentru conservarea ouălor. Dacă în toiul iernii le-aș vinde cu un leu bucata, cine mi-ar plăti instalațiile?

Victor nu răspunse și președintele continuă:

— Mă critică și mă bîrfesc. M-au poreclit „Trufanda", „Negustor", „Stăpîn", „Zaraf". Mi-au zis „Ciupercărie", pentru că am înființat o seră de ciuperci care ne-au adus o sută de mii de lei pe an. Acum au început să-mi spună „Etapă depășită"... Îi las să vorbească și-mi văd de treabă. Vorba ceea: „Cîinii latră, caravana trece". Dacă nu procedam așa, dacă nu mă zbăteam, ajungeam în situația de azi? Să fi văzut cu cincisprezece ani în urmă cum arăta Moara Săracă! În douăzeci de ani dintre cele două războaie, doar cincisprezece inși au ridicat case noi...

În timp ce președintele povestea, Victor Podeanu se gîndea la vorbele lui Dumitru Răzvan, la tot ce văzuse în puținele zile de cînd sosise în Moara Săracă. Cel care-l poreclise „Etapă depășită" nu greșise. Ioniță Alexe era un om practic, întreprinzător și bun organizator. Ridicase gospodăria pe o culme înaltă, dar era neîndoios că dacă va merge și de acum încolo așa, va risca să rămînă în urmă.

Magazionerul aduse pe o tăviță doi ciorchini de strugure Afuzali, gălbui, bine păstrați...

— Poftim, avem niște struguri extraordinari! Sînt mai dulci ca mierea — îl îmbie președintele.

— Mulțumesc — răspunse inginerul ciugulind cîteva boabe. „Dacă la simțul său practic, ar putea fi adăugată știința și noua concepție despre muncă, ar fi un om minunat, își spuse el în gînd. Dar cum s-o scot la capăt cu dînsul"?

Porniră amîndoi spre sat. Victor observă cu cît respect îl salutau colectiviștii pe președinte și iarăși își spuse că profesorul Dima avusese dreptate. Aci greutățile vor fi mai mari decît în cazul cînd munca ar fi fost luată de la început într-o gospodărie nouă... „Ca să izbutesc, trebuie să avem oameni calificați, care să aibă încredere în știință și să muncească într-un fel nou..."

Ilustrații de Lucian POPA

dialog cu cititorii

PÎNĂ UNDE VĂD ASTRONOMII

„Care sînt cele mai îndepărtate corpuri cerești vizibile ?"

Teodor BAICU
funcționar, Brăila

Răspunde prof. univ. CĂLIN POPOVICI, șeful secției de astrofizică-sateliți de la Observatorul astronomic București al Academiei R. P. Române.

Sistemele stelare asemănătoare Căii Lactee, Galaxia noastră, se pot fotografia, cu durate de expunere tot mai mari, pînă la astri atît de puțin strălucitori încît se pierd pe fondul ușor luminat al cerului nocturn. Cu cel mai mare telescop optic actual, cel de 5 m diametru, s-a ajuns să se fotografieze la distanțe de unde luminii — călătorind cu 300.000 km pe secundă — îi trebuie circa 5 miliarde de ani ca să ne parvină. Putem spune că raza de lumină pe care am prins-o pe fotografie a plecat de la acea galaxie pe cînd lua naștere sistemul nostru solar ! Este vorba de un roi de galaxii din constelația Boarului. Nebuloasa, a cărei distanță a fost determinată, este emițătoare de radiounde și, de altminteri, mai întîi a fost identificată, prin captarea acestor unde cu ajutorul radiotelescoapelor, pentru ca apoi să fie fotografiată direct și cu spectrografe, cu ajutorul telescopului optic de 5 m de pe muntele Palomar (S.U.A.). Unele dintre galaxii, puternic emițătoare de radiounde, pot însă să fie detectate cu radiotelescoapele actuale la distanțe mult mai mari decît poate ajunge în spațiu telescopul optic de 5 m. În constelația Lebăda există o radiogalaxie care este una din cele mai intense radiosurse de pe tot cerul — a doua ca intensitate ! — și care se află numai la circa 700.000 ani-lumină distanță de noi. Ea emite de aproape un milion de ori mai intens, în domeniul radiounde-lor, decît propria noastră galaxie și ar putea fi ușor identificată cu radiotelescoapele dacă s-ar afla la o distanță de zece ori mai mare, deși optic nu ar mai putea fi fotografiată cu telescopul de 5 m. Omul de știință sovietic I. S. Șklovski a anunțat că a descoperit o radiosursă aflată la 10 miliarde ani-lumină.

După mulți astronomi, printre radio-galaxiile recepționate la limita sensibilității radiotelescoapelor actuale trebuie să fie unele de cîteva ori mai îndepărtate decît roiul de galaxii din constelația Boarului. Astfel de galaxii sînt deci accesibile cu ajutorul radiotelescoapelor, deși la ora actuală nu putem vorbi precis de distanța lor, întrucît nu sînt încă dezvoltate metodele de determinare mai precisă a distanței unor radiosurse numai după emisiunea lor radio.

POVESTEA PRUNULUI

„De cînd se cunoaște prunul și ce perspective de dezvoltare are cultura lui în țara noastră ?"

Victoria STĂNESCU
contabilă la G. A. C. „Voința" com. Davidești, reg. Argeș

Răspunde ing. TUDOR STANCU de la Consiliul Superior al Agriculturii, secția horticolă.

Prunul există în Europa din timpurile preistorice, dovadă fiind sîmburii de *prunus spinosa* și *prunus institia* găsiți în locuințele lacustre din Elveția și apoi în Silezia. Soiurile de prun cultivate apar ceva mai tîrziu cînd flora pomicolă europeană se îmbogățește cu specii de pruni asiatici.

Deși se pare că adevăratul leagăn al celor mai multe specii de prun este Caucazul, o a doua mare zonă o reprezintă Asia centrală și răsăriteană, China și Japonia, pe ale căror întinderi se cultivă zeci de specii de prun. Date precise cu privire la pătrunderea speciilor de prun din Asia în Europa nu există, însă din însemnări vechi se desprind cîteva etape de introducere în cultură a anumitor specii. Astfel, încă în secolul al IV-lea e.n., Theophrast amintește de porumbar și goldan, specii care existau cu mult înainte în Europa. Prunul domestic amintit pentru prima dată de Plinius, este considerat ca un hibrid între *prunus spinosa* și *prunus cerasifera* (corcodușul) care a apărut ceva mai tîrziu, în primele secole ale erei noastre, o dată cu migrarea spre Europa a popoarelor din centrul Asiei. Cu toate că unele specii au fost aduse din Asia, prunul s-a răspîndit foarte repede în Europa și în special în Balcani, unde astăzi formează specia dominantă. Faptul că el s-a răspîndit atît de mult, denotă calitățile și însușirile sale foarte apreciate de către cultivatori.

Prunul are cea mai mare răspîndire în țările situate în zona temperată a emisferei nordice, cu variații destul de mari de la o țară la alta și chiar între continente.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, țările de pe continentul european cu cei mai mulți pruni au fost : Iugoslavia, Romînia, Germania și U.R.S.S. ; în ce privește continentele, pe primul plan stau Europa și America de Nord și mai puțin Australia și Africa.

La noi în țară în ultimii 10 ani s-au făcut eforturi pentru mărirea numărului de pomi din alte specii, totuși prunul a rămas încă specia dominantă, cu un procent de 59,7%.

Dezavantajele acestei disproporții sînt evidente. În primul rînd prunele sînt cu mult mai perisabile decît merele și perele de iarnă, iar timpul de consum în stare proaspătă este limitat. Faptul că în prezent există cereri masive la export de prune pentru masă, pune problema plantării de soiuri valoroase, în primul rînd pentru consumul de fructe proaspete și uscate.

Se prevede cultivarea prunului într-o proporție mai redusă în raport cu alți pomi fructiferi. Dar rezolvarea problemei nu constă numai în această reducere a proporției ci mai ales în îmbunătățirea soiurilor — acestea trebuind să aibă calități tehnologice adecvate diferitelor utilizări și în special consumării fructelor în stare proaspătă.

PRIMUL COTIDIAN ROMÎNESC

„Care a fost primul cotidian românesc ?"

N. GAVRILESCU
Tulcea

Primul cotidian românesc a apărut în urmă cu 126 de ani. Este vorba de ziarul *Romînia*, editat de Frederic Walbaum.

Acest ziar, care avea 4 pagini de format 21×29 cm, a apărut de la 1 ianuarie 1838 și pînă la 31 decembrie 1838, zilnic. În primele luni s-a tipărit cu litere chirilice, iar către sfîrșitul anului cu semichirilice.

Deși tirajul ziarului era limitat la cîteva sute de exemplare, editarea lui a întîmpinat mari greutăți financiare, astfel că după 307 numere și-a încetat apariția.

În înștiințarea publicată înainte de apariția primului număr se spunea care va fi *cuprinderea* ziarului : *„Din politică :* întîmplările cele mai noui și mai interesante din patria noastră și din străinătate" ; *„Din industrie și comerciu :* aflările și născocirile ce le face duhul omenesc spre îmbunătățirea pămîntului, desăvîrșirea meșteșugurilor, întinderea negoțului și altele" ; *„Din literatură :* cărțile cele noui, românești ce es la lumină, analizuri scurte asupra acestor cărți, teatru și altele ce se cuprinde în sfera cea întinsă a literaturii" ; *„Din varietăți :* novele scurte, anecdote, întîmplări glumețe, băgări de seamă asupra lucrurilor ce se întîmplă pe toată ziua, înștiințările persoanelor străine și de rang care vin sau se duc din țara noastră".

DE CÎND SE JOACĂ RUGBI

„Care este evoluția jocului cu balonul oval ?"

Teodor FLORESCU
Iași

Răspunde tov. M. NICULESCU, prim-vicepreședinte al Federației române de rugbi, vicepreședinte al F.I.R.A.

În vestul al 19-lea, orășelul Rugby din Anglia s-a făcut remarcat în sport ca localitate natală a sportului cu balonul oval, sport căruia i-a împrumutat și numele.

Jocul de rugbi a fost creația unui elev al colegiului din acest orășel. Iată și circumstanțele în care s-a născut noul sport :

În timpul unui joc de fotbal (pe atunci nu existau reguli), unde un număr mare de elevi ai colegiului loveau o bășică de porc de formă lungulață, umplută cu paie, unul dintre ei, pe nume William Webb-Ellis, contrariat de faptul că în tot timpul jocului nu lovise niciodată bășica de porc, se hotărî ca, în momentul cînd i se va ivi prilejul, să ia „mingea" în brațe și să fugă cu ea. Acest prilej i se ivi abia în ultimele minute de joc. Toți jucătorii și spectatorii, care urmăreau disputa dintre elevii celor două clase, rămaseră înmărmuriți cînd Webb, obosit de atîta fugă, căzu cu bășica de porc în spatele celor doi stîlpi care reprezentau poarta uneia dintre clase.

În anul 1839 studentul Arthur Pell de la universitatea din Cambridge a reactualizat jocul desfășurat cu 16 ani în urmă la colegiul din Rugby, propunînd ca un jucător să poată fugi cu mingea în mînă pînă la stîlpi, cu condiția ca aceasta să fi fost prinsă din zbor, sau după primul contact cu pămîntul. În 1841 jocul de rugbi cu regulamentul propus de Pell cîștigă adepți în mai toate școlile, colegiile și universitățile din Anglia.

Francezii îl importă în anul 1870, iar S.U.A. în 1875. Introdus fiind printre jocurile olimpice, rugbiul cucerește și mai mulți adepți.

Activitatea pe plan mondial a rugbiului amator „în 15", este condusă de două federații : F.I.R.A. (Federația internațională de rugbi amator), cuprinzînd federațiile din Franța, Chile, Romînia, Belgia, Italia, Suedia, India, Olanda, Maroc, R.D.G., R.F.G., Spania, Portugalia, Cehoslovacia, Polonia și Bulgaria ; și Rugby Football Union — cuprinzînd Anglia, Scoția, Islanda, Țara Galilor, Australia, Africa de Sud, Noua Zeelandă, S.U.A. ș.a.

La noi în țară rugbiul a fost introdus de către studenții care-și făceau studiile în Franța și în Anglia. Istoria rugbiului în Romînia se întinde pe mai mult de jumătate de secol, dar el a început să se dezvolte cu adevărat și să devină un sport de masă abia din 1945.

Echipa țării noastre a cîștigat de 6 ori „Cupa Păcii", iar recent echipa „Grivița roșie" cîștigînd jocul în finală cu campioana Franței, „Stade Montois" (scor : 10-0), a cucerit Cupa campionilor europeni.

CEVA DESPRE SARAH BERNHARDT

„Doresc să cunosc unele date mai importante din viața și activitatea marii artiste franceze Sarah Bernhardt".

M. CHIȚAN
student, București

Răspunde IRINA RĂCHIȚEANU-ȘIRIANU, artistă emerită.

Sarah Bernhardt se înscrie cu deosebită strălucire în galeria marilor figuri de actori celebri.

Născută în Franța, în 1844, se stinge din viață, la Paris, în anul 1923.

Interesanta ei viață și prodigioasa ei activitate artistică se desfășoară deci pe o lungă perioadă de timp, cuprinzînd cea de-a doua jumătate a secolului trecut și primele două decade ale secolului al XX-lea.

Contemporană cu Victor Hugo, Al. Dumas-fiul, Edmond Rostand, Sardou, Mounet-Sully, Eleonora Duse și alți oameni de seamă ai acestei epoci, ea a trăit zilele Comunei din Paris și anii primului război mondial.

Excepțională tragediană și neîntrecută comediană, dotată cu o rară sensibilitate și ascuțită inteligență, posedînd o voce, se pare, extraordinară (era supranumită „La voix d'or", adică vocea de aur), plină de grație, farmec și eleganță, vibrînd de un dinamism creator rar întîlnit, Sarah Bernhardt s-a impus ca o puternică personalitate umană și artistică, atingînd chiar genialitatea.

Rolurile interpretate de ea cu o magistrală virtuozitate și care i-au adus celebritatea mondială au fost Fedra, Dama cu Camelii, Toșca, Fedora, Adrienne Lecouvreur, Cleopatra, Theodora, Lorenzaccio, Hamlet, ducele de Reichstadt din „L'Aiglon". Acestea trei din urmă sînt roluri masculine, dar în neistovita ei febră de a crea ea a ținut să joace și în „travesti", reușind să obțină în această insolită și temerară încercare același răsunător succes.

Sarah Bernhardt a întreprins numeroase și triumfale turnee în Europa (a fost și la noi în țară), în cele două Americi și în Australia.

Temperament și talent artistic multiplu, ea a scris și poezii, teatru, studii despre arta teatrală, amintiri, a desenat, a pictat și a sculptat (multe lucrări i-au fost expuse) ; a turnat și un film.

Pentru neobosita și glorioasa ei activitate în domeniul teatrului i s-a înălțat după moarte la Paris un monument, care o înfățișează în rolul Fedrei.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Ioan Popescu, contabil, Sibiu, str. Zaharia Boiu 7 : ilustrate; Luminița Pascu, elevă, Rm. Vîlcea, str. Libertății 52 : teme diverse, ilustrate ; Lucia și Romeo Tălpeanu, studenți, Craiova, bd. Republicii 107 : teme diverse, ilustrate ; Gelu Sclateie, lăcătuș-mecanic, mina nr. 1 Anina, ra. Reșița : teme diverse ; Stela Dragomirescu, elevă, Brașov, str. 1 Mai 39 : muzică, cinema, ilustrate ; Acdot Lenroc, laminator, Hunedoara, C.M. 2, ap. 75 : ilustrate ; Paul Deleanu și Dan Ionescu, Petroșani — Aeroport, bl. 1 sc. 3, ap. 3 : teme diverse, ilustrate ; Robert Lantzer, economist, București, str. Popa Nan 130, ra. Tudor Vladimirescu : literatură ; Gheorghe Neagoe, Ion Popa și Ion Sandu, mecanici, Săvinești, căminul 36, ap. 1, camera 3, ra. Piatra Neamț : teme diverse ; Nelu Tătaru, mecanic, Cuvin 206, ra. Lipova : sport, muzică, ilustrate ; Ion Mocanu, Mălădia 92, ra. Șimleul Silvaniei : literatură, ilustrate ; Ionel Moise, mecanic, Taxlăul de Sus, ra. Moinești : cinema, muzică, ilustrate ; Vasile Paloș, elev, Hunedoara, căminul muncitoresc 1, ap. 2: matematică, fizică, cinema ; Eugenia Rădulescu, muncitoare, Brașov, str. Brezoianu 53 : cinema, ilustrate ; Nelu Pîrlea, mașinist, Hunedoara, bl. C. M. 3, ap. 40 : literatură, fizică, ilustrate ; Gh. Roșu, miner, I.C.H. Corbeni, B. 15, A 2, ra. Curtea de Argeș : ilustrate ; Aron Popescu, elev, Novaci 331, ra. Gilort, reg. Oltenia : ilustrate ; Dorina Rogojan, studentă, Timișoara, str. Medeea 6 : teme diverse ; Jeana Kleinfeld, studentă, București, str. Unirii 64, ra. Tudor Vladimirescu : cinema, muzică, ilustrate ; Teodora Costea, profesoară, Zavoaia, ra. Făurei, reg. Galați : literatură, cinema, ilustrate ; Tiberiu Anghel, tehnolog, București, Calea Văcărești 96 : teatru, cinema, ilustrate ; Tatiana Pintică, studentă, București, Calea Griviței 212, bl. J, sc. E, et. V, ap. 24, ra. Grivița roșie ; muzică, cinema, ilustrate ; Adela Merișescu, Katerina Schneider și Emilia Pașliu, eleve, Sibiu, str. Dealului 2-4 : muzică, ilustrate.

POȘTA NOASTRĂ

NELU TĂTARU, Cuvin, ra. Lipova. 1) Marea Moartă ocupă fundul unei depresiuni în prelungirea văii Iordanului, între statele Israel și Iordania. Are o lungime de 76 km, lărgimea de 17 km, o suprafață de 962 km p, o adîncime maximă de 400 m. Marea Moartă se află situată la 392 m sub nivelul Mării Mediterane. Ceea ce o mai caracterizează este compoziția apei, de o salinitate și causticitate deosebită, bogată în bromuri și în asfalt (de unde și celălalt nume al mării : Lacul Asfaltit). Din cauza acestei compoziții — care se explică prin faptul că, de-a lungul mileniilor, volumul apei, în care se aflau dizolvate mari cantități de minerale, a scăzut continuu prin evaporare, mărind concentrația sărurilor — în Marea Moartă nu pot trăi aici un fel de viețuitoare. De aici, de fapt, îi vine și numele. În ce privește originea ei, după concluziile oamenilor de știință, ar fi vulcanică. Nimic nu dovedește că în fundul ei s-ar ascunde vestigiile orașelor legendare Sodoma și Gomora ; nu e exclus însă ca legenda despre distrugerea acestor orașe să aibă la bază tocmai catastrofa tectonică ce a dat naștere depresiunii în care s-a adunat apa ce a format Marea Moartă. 2) Adresați-vă magazinului „Muzica" din București, Calea Victoriei 43, raionul 30 Decembrie.

CONSTANTIN COȘOFRET, I.C.H. „16 Februarie" Argeș. 1) Istoria localității Tekirghiol e veche de milenii. Arheologii au descoperit prin aceste locuri construcții, morminte și obiecte de pe vremea sciților și a geților. Denumirea actuală e de origine turcă, ea însemnînd „Lacul cenușiu". Nu încape îndoială că această denumire vine de la culoarea apelor lacului, verde-cenușie atunci cînd nu bate vîntul. O veche legendă, însă, spune că ea vine de la un așa-numit pașă Tekir, care s-ar fi vindecat de reumatism făcînd băi în apa acestui lac. Proprietățile curative ale apei și nămolului din Tekirghiol sînt cunoscute și aplicate de mult, dar pri-

mele construcții de interes medical s-au ridicat pe la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Abia în anul 1928 Tekirghiolul a fost legat de Constanța printr-o linie de cale ferată. Stațiunea, care a fost crunt neglijată de guvernele burgheze, s-a bucurat în anii noștri de o atenție deosebită, ajungînd la o dezvoltare necunoscută în trecut. 2) Curtea de Argeș a fost capitală a Țării Românești în secolul al XVI-lea. Denumirea îi vine de la faptul că în sensul său vechi cuvîntul „curte" însemna reședință a unui suveran — respectiv, în cazul de față, a domnului Țării Românești. De altfel, în orașul actual se păstrează, în afara ansamblului arhitectural cunoscut sub denumirea de Mănăstirea Curtea de Argeș, și ruinele vechii Curți Domnești, întemeiată probabil în secolul al XIII-lea.

ION CRESNOIU, Mediaș. 1) Despre viața și opera lui Cincinat Pavelescu vom publica un material special. 2) Secție de regie cinematografică nu există — și nici nu și-ar avea locul — la Facultatea de filologie. Regia se studiază numai în cadrul Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale".

N. B., Tîrgoviște. Mulțumim pentru sugestii — vom ține seama de ele la alcătuirea tematicilor noastre. Despre felul în care oamenii trebuie să se comporte în legăturile cu semenii lor am publicat numeroase materiale. Nu de mult (nr. 29) am avut un foto-foileton intitulat „Fals tratat de bună cuviință".

IOAN CRAFCIUC, Timișoara. Indiscutabil că ceea ce vi s-a spus corespunde realității : în Roma, în epoca respectivă, barba nu era considerată ca ceva de bun gust, iar un poet al înaltei societăți și om de curte, cum era Ovidiu, nu putea să-și lase barbă. Deci, se poate presupune că barba pe care poetul o evocă în „Elegia a III-a" este o metaforă. Nu este însă exclus nici faptul că în condițiile deportării din Roma și ale exilului la Tomis, autorul „Tristelor" și „Ponticelor" să-și fi lăsat într-adevăr barbă. Aceasta nu înseamnă însă că și în vremurile sale de glorie dinaintea deportării ar fi purtat „barba încîlcită" din poezia pe care o citați.

FALCOȘ PETRE, Chirnogeni. Despre originile muzicii populare și istoria Tomisului vom publica materiale speciale în aceste pagini. La întrebările cu caracter sportiv vă vom răspunde separat, în cadrul poștei noastre.

RODICA IONESCU, Bacău. Așa cum am anunțat, nu publicăm amănunte asupra biografiilor vedetelor de cinema și nici adresele lor. În ce o privește pe „Miss Univers", trebuie să vă informăm că în fiecare an se aleg nu una, ci numeroase asemenea „campioane ale frumuseții", aceste alegeri fiind de fapt simple afaceri comerciale cu ajutorul cărora organizatorii concursurilor de frumusețe din diferite țări occidentale realizează importante beneficii. Am fi foarte bucuroși dacă ne-ați pune și întrebări din alte domenii.

STELA - STEREA, Ploiești. 1) „Omul invizibil" e o ficțiune a literaturii și cinematografiei științifico-fantastice. Ca atare nu există nici un fel de institute și, bineînțeles, nici un fel de oameni de știință care să studieze această problemă. 2) În biologie și medicină inclusiv în domeniul cunoașterii și tratării bolilor de care vorbiți, cercetătorii fac experiențe pe tot felul de animale, în unele cazuri fiind folosită și reacția ființelor microscopice în contact cu diferite substanțe. 3) Farmecele, vrăjitoriile și alte asemenea practici nu sînt, așa cum le numiți dv., „știință primitivă", ci sînt pur și simplu niște șarlatanii. Aceasta nu înseamnă însă că și tratarea unor boli cu buruieni de leac (plante medicinale) trebuie să fie socotită tot ca o înșelătorie. Nu trebuie să faceți o confuzie între medicina empirică pe de o parte — și farmecele, vrăjile, descîntecele, pe de alta, care nu au nimic comun cu știința.

V. SILVIAN

N. Rozenfeld, Tg. Jiu ; Eug. Alexandru, Galați ; D. Hondrea, Hunedoara ; V. Ștefănescu, Buzău ; N. Simianu, Săcele ; Gh. Marcoci, Cîmpulung ; N. Oprea, Sibiu ; Frantz Pieszczuk, Siret ; Tiberiu Susanu, Bălța ; Felicia Mitrănescu, Craiova ; Evelin Vucovan, Brașov ; Angela Ciupercă, Tulcea ; Ionică Apostol, Galați ; Nelu Tătaru, Lipova ; Gr. Lătărețu, Cîrbunești — răspunsurile la întrebările dv. le veți primi prin poștă.

DE LA CORESPONDENȚI

Din peisajul Oradiei. *(Iosif Papp)*

În parcul castelului Bran. *(Alex. Bîlbu, Brașov)*

Într-o nouă librărie din Suceava. *(D. Vinfilă)*

„Cristul" lui Annibale Carracci.

Încă două tablouri de mare valoare identificate la Sibiu

La sfîrșitul lunii iulie, Brukenthalul a oferit vizitatorilor săi o surpriză : galeriile de artă ale acestui muzeu au prezentat în sala pictorilor italieni (alături de faimosul „Ecce Homo" al lui Tizian) două tablouri, identificate recent la Sibiu — unul din ele atribuit lui Annibale Carracci (1560-1609) și celălalt, lui Agostino Carracci (1557-1602). Primul dintre acești doi pictori italieni — Annibale Carracci — este renumit nu numai ca autor al frescelor din celebra Galerie Farnese, ci și pentru o seamă de pînze de mare valoare artistică aflate azi la Luvru (aproape 20 de lucrări) și în muzeele din Leningrad, Dresda, Roma, Berlin etc. Celălalt Carracci — Agostino — ca și un unchi al lor — Ludovigo (1555-1619) — sînt de asemeni renumiți atît pentru creațiile lor cît și pentru activitatea pe care, alături de Annibale — cel mai remarcabil artist din această familie — au depus-o creînd la Bologna o importantă școală de pictură.

★

Unul din tablourile de care vorbim mai sus — nesemnat — reprezintă un Crist. Este vorba de o pictură în ulei pe pînză (63 × 82 cm), achiziționată la Viena în urmă cu aproape două secole, personal de către baronul Brukenthal, ctitorul muzeului din Sibiu, drept o lucrare a lui Giorgione. Mult mai tîrziu, (în 1894), un specialist vienez — Theodor Frimmel — venit la Sibiu pentru expertizarea și identificarea unor tablouri, atribuie pictura respectivă — vag de altfel — unui urmaș al lui Sebastiano del Piombo. Sub această etichetare, ea a rămas expusă la Brukenthal pînă în anul 1956, cînd tabloul, considerat dubios din punct de vedere al paternității, este trecut în depozitul muzeului. Calitățile excepționale ale acestei picturi au determinat însă pe specialiștii noștri să întreprindă investigații pentru a descoperi autorul. În acest scop, muzeul din Sibiu s-a adresat profesorului Roberto Longhi de la Institutul de istoria artei din Florența ; o dată cu toate datele tabloului a fost trimisă și o copie fotografică a piesei. Răspunsul specialistului italian a fost prompt și deosebit de interesant : pinacoteca din Bologna posedă o pictură asemănătoare (ceva mai mică însă : 60 × 49,5 cm), achiziționată în 1952 la Londra drept un Annibale Carracci autentic. Considerînd prețioasă referința profesorului Roberto Longhi, șeful galeriilor de artă din Sibiu — tov. Teodor Ionescu — s-a adresat pinacotecii din Bologna pentru confruntare. Nici de aici nu întîrzie răspunsul : la 1 iulie 1964 sosește la Sibiu copia fotografică a „Cristului" din Bologna și toate detaliile necesare, care dovedesc că este vorba de o replică autografă (a aceluiași autor) a tabloului de la Brukenthal. Totodată, specialiștii italieni au informat muzeul Brukenthal că nici tabloul lor — intitulat de ei „Batjocorirea lui Hristos" — n-are semnătura autorului, dar că în Italia se găsesc gravuri cu semnătura lui Annibale Carracci, realizate după această pictură.

Tabloul identificat recent la Sibiu, — tablou care a circulat prin lume mai puțin decît „fratele" său aflat acum la Bologna — a fost scos din rîndul „dubioșilor", supus unei ușoare restaurări de către un specialist de la Muzeul de artă al R. P. Române (restauratorul de tablouri Gh. Zidaru) și expus la locul ce i se cuvenea printre marii pictori ai Renașterii italiene.

★

Concomitent cu identificarea unui Annibale Carracci de care vorbim mai sus, la Sibiu a mai fost identificată o admirabilă „Nimfă biciuită de un satir". Este vorba de o pictură în ulei pe lemn de stejar, de dimensiuni mai reduse (25 × 30 cm). Tabloul achiziționat de asemenea personal de Brukenthal la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, era trecut de atunci și pînă azi pe lista anonimilor. Pictura aceasta ar fi rămas poate multă vreme sau poate pentru totdeauna atribuită unui autor necunoscut dacă șeful galeriilor de artă din Sibiu n-ar fi descoperit într-un catalog de specialitate descrierea unei gravuri a tabloului respectiv — gravură semnată de Agostino Carracci. Paternitatea tabloului a fost confirmată apoi tot cu sprijinul profesorului Roberto Longhi de la Institutul de artă din Florența, care posedă o asemenea gravură și toate datele tabloului aflat la Sibiu.

Așa că „Nimfa biciuită" a lui Agostino Carracci a fost și ea scoasă din rîndul anonimilor, pusă în valoare și trecută în sala italiană a muzeului Brukenthal, lîngă „Cristul" celuilalt Carracci — fratele său, Annibale.

F. URSEANU

„Nimfă biciuită de un satir" de Agostino Carracci.

■ CUM S-A NĂSCUT O PROFESIUNE NEOBIŞNUITA ■ VÎNĂTOAREA ÎN CARE PRADA NU SE LASĂ NICIODATĂ PRINSĂ ■ PREVIZIONIŞTII DAU ALARMA ÎN PACIFIC ■ CERTIFICATUL DE NAŞTERE AL UNUI CICLON ■ LA „CENTRUL UNIT DE LUPTĂ ÎMPOTRIVA TAIFUNULUI" ■ UN TURN ÎNALT DE 15 KM DEASUPRA OCEANULUI ■ IMPONDERABILITATE ÎNTR-UN AVION, ÎN INIMA TAIFUNULUI ■ PE CALEA SPRE DEZLEGAREA TAINELOR STIHIEI

Pierre-André Molène (în prim-plan), cu puțin înaintea unui zbor de recunoaștere în „ochiul" taifunului Thelma.

VÎNĂTORII D

În anul 1963, uraganele au bîntuit pe glob cu o neobișnuită forță distrugătoare. Pentru europeni, care îndeobște nu cunosc aceste cumplite cataclisme, violența și ravagiile înspăimîntătoare ale taifunului Flora, care a provocat moartea a mii de oameni în Haiti și Cuba, ale uraganului Edith în Martinica, ale ciclonului Helena în Guadelupa ș.a. sînt lucruri aproape de necrezut. Pentru a se apăra împotriva acestor calamități, oamenii au născocit o profesiune neobișnuită, pe cît de primejdioasă pe atît de folositoare, aceea de „vînător de taifunuri și uragane". Reproducem aici spicuiri din însemnările cercetătorului francez Pierre-André Molène, care a participat în ultimii ani la vînătoarea de taifunuri în Pacific.

Nu demult, aflîndu-mă la o reuniune, cineva m-a prezentat unui grup, spunînd că m-am reîntors de la vînătoarea de taifunuri (în franceză *typhons*). O femeie m-a întrebat: „Și ați prins mulți?"... Deoarece înțelesese că ar fi vorba de *pitoni (pythons)*, ea a fost singura care n-a rîs. Butada sa involuntară avea multă profunzime: scotea la iveală tocmai latura aparent negativă a acestei ciudate vînători. Căci vînătorul de taifunuri nu prinde niciodată nimic; dimpotrivă, i se întîmplă adesea să cadă victimă acestei prăzi pe care n-o poate prinde și pe care totuși o hărțuiește.

— Dar atunci, la ce bun?

Jocul — dacă-l pot numi astfel — jocul cel mai serios din lume constă în a vîna taifunul pentru a culege date asupra naturii sale, a forței, structurii și comportării sale interne, date pe care nu le poți găsi decît în el însuți.

Căci toate teoriile referitoare la uragane sau taifunuri, la formarea, comportarea și direcția lor nu pot oferi o concluzie valabilă decît cu condiția să fie alimentate cu date recente, și nu din ajun sau din ultimele șase ore, ci chiar din aceeași oră, și transmise imediat prin radio „previzioniștilor" care le prelucrează îndată, cu sau fără ajutorul calculatoarelor electronice de la Tokyo, Miami, Washington sau Monterey.

Acest scop explică șirul neîntrerupt de zboruri aviatice în inima uraganelor tropicale, în timp ce ele se îndreaptă spre țărmurile pe care le vor inunda și devasta.

Ce este un taifun?

Cunoscuta definiție umoristică a tunului — o gaură cu niște bronz împrejur — poate fi aplicată și taifunului: o depresiune, adică o gaură a presiunii atmosferice, în jurul căreia vîntul se rotește, încercînd s-o umple.

Ciclonul tropical, denumit uragan în Atlantic (*Hurricane*, după cuvîntul indian *huracan*), *Typhon* în Pacificul de vest (după vechiul cuvînt chinez *Tai-fun* sau după cel japonez *Taifu*), *Baguio* în Filipine, *Willy-Willy* în Australia, bîntuie nu numai asupra acestor regiuni, ci și în India, în insulele Pacificului de sud, în Noua Caledonie, Madagascar, Reunion, dar e necunoscut în Atlanticul de sud. El și-a păstrat numele generic de ciclon, dat de Piddington în secolul trecut și care înseamnă încolăcirea șarpelui.

Ciclonul se dezlănțuie cu deosebire în vestul regiunii tropicale a Atlanticului de nord, în Marea Caraibilor, pe coastele golfului Mexic, în Florida, Antile, Bermude, precum și — cu o intensitate mai scăzută — pe coasta de vest a Statelor Unite (California); dar el atinge culmea violenței în nordul Pacificului de vest, în Japonia, China, Coreea, Taivan, Hong-Kong, Filipine, Malaya, insulele Marshall și Mariane.

Spre deosebire de caracterul neregulat al unor cataclisme ca erupțiile vulcanice, cutremurele de pămînt, inundațiile provocate de maree sau epidemiile, taifunul se caracterizează prin periodicitate. În emisfera nordică el atinge frecvența maximă în august și septembrie, fiind determinat de potențialul termic al maselor oceanice. Din 1947 pînă în 1958 au fost semnalate 195 de taifunuri în Pacificul de vest, dintre care 40 în septembrie, 12 în decembrie și doar unul în februarie.

Natura taifunului sau a uraganului, legile nașterii și deplasării sale, cauzele bruștelor sale capricii sînt încă aproape necunoscute; dar oameni de știință din întreaga lume se străduiesc să le dezvăluie. Au fost elaborate numeroase teorii, dar toate își dovedesc șubrezenia în confruntarea cu faptele. Tot ce poate face deocamdată știința este ca — în scopul diminuării numărului victimelor omenești (5.000 de morți plus pagube de sute de miliarde în Japonia, în 1959, datorită taifunului *Vera*) — să prevadă cu cît mai multă exactitate *drumul taifunului, orele la care trece prin diverse puncte, nivelul apelor pe care le ridică sau le revarsă, violența vîntului etc.*

Iar singurul mijloc pentru a avertiza la timp victimele probabile este deocamdată zborul de recunoaștere în însuși „corpul" taifunului.

La o „bază de atac"

Sîntem la „vînătoare", pe urmele taifunului *Ruth*, dar la o distanță de 60 de mile; mergem să-l căutăm în direcția insulelor japoneze Kazan Retto, Minami-Io-Jima, Io-Jima, Kita-Io-Jima.

Cu o zi înainte mă aflam pe insula Guam, la „Centrul unit de luptă împotriva taifunului" din cadrul Flotei centrale meteorologice a Pacificului de vest. Venisem de curînd din Japonia unde studiasem problema taifunului alături de cercetătorii Agenției meteorologice japoneze.

Domnea liniștea. Pe tabloul de serviciu nu se semnala nimic. Cînd, deodată, de pe insulă fu lansat un mesaj care anunța întregului Pacific apariția unei depresiuni tropicale. În consecință s-a hotărît efectuarea unor recunoașteri aeriene. (În alte cazuri reperarea taifunului se face de vase sau avioane care constată scăderea anormală a presiunii, însoțită de vînturi puternice, iar începînd din ultimii ani, cu ajutorul sateliților meteorologici care iau fotografii asupra păturii de nori și indică apariția formației ciclonice.)

E TAIFUNURI

Abia a doua zi, în 14 august, depresiunii nr. 54 i s-a acordat titlul de „uragan tropical" şi denumirea de *Ruth* — numele aflat la rînd pe lista... certificatelor de naştere ale cicloanelor. *Ruth* şi-a primit „titlul de noblețe" abia în ziua următoare, cînd a fost ridicat la rangul de taifun.

Zbor în taifunul Ruth

În dimineaţa de 16 august directorul „Centrului unit de luptă împotriva taifunului" mă anunţă că în noaptea următoare voi zbura într-un taifun adevărat care, doar în cîteva ore, a ajuns la o viteză de 160 de noduri.

Zburăm. Se disting primele formaţii ciclonice de joasă altitudine, vizibile datorită alinierilor curbe ale unor mici nori *cumulus* care formează un fel de drumuri largi, străjuite — ca de niște copaci — de norişorii albi, drumuri aproape circulare care se îndreaptă spre un punct de convergenţă invizibil.

Intrăm în zona ploii şi a norilor. Printre nori se zăreşte marea, din ce în ce mai albă, mai spumoasă. Din fericire toate vasele s-au putut refugia la timp. O hulă puternică porneşte din centrul ciclonului, rezultat al uriaşei răscoliri interioare a oceanului, în timp ce valurile se năpustesc în altă direcţie — fenomen anormal, semnalat încă de marinarii veacurilor trecute.

Viteza vîntului ajunge la 40 de noduri. Echipajul avionului se leagă. Brusc, intrăm în rafale. Avionul se luptă din răsputeri cu forţele naturii dezlănţuite. Zburăm în condiţii de primejdie maximă, de absolută interdicţie de zbor pentru navigaţia obişnuită. Nu există nimic mai primejdios — poate doar zborul deasupra craterului unui vulcan în plină erupţie.

Secundele par lungi. Accelerările şi pierderile bruşte de viteză ne fac să ne aflăm în condiţii de imponderabilitate, în luptă cu o forţă zdrobitoare.

Zburăm prin ploaie. E prea puţin spus: zburăm prin apă. O ploaie de o densitate de necrezut, un fel de Niagară ale cărei cascade sînt orizontale, deci straturi, torente, şi nu căderi de apă. Te întrebi dacă avionul izbuteşte să se menţină în aer datorită principiului lui Arhimede sau legilor aerodinamicii, dacă zburăm sau plutim. Acest fluviu uriaş este acum în aer, deasupra oceanului, dar în curînd, dacă taifunul va atinge coasta, îl vom regăsi în imaginea tragică a regiunilor inundate, cu mii de oameni înecaţi laolaltă cu casele şi cirezile de vite.

O asemenea uriaşă masă de apă dezlănţuită a inundat în 1911 insulele Filipine ajungînd la înălţimea de 1,17 m în 24 de ore, iar teribilul uragan din 1899 a revărsat peste Puerto Rico formidabila cantitate de 2,6 miliarde tone de apă!

„Ochiul"...

Zguduiţi de rafale, trăim clipe de încordare supremă. Cît timp o să mai dureze?

Şi deodată, avem din nou senzaţia că zburăm, că avionul a redevenit normal, cuminte, ascultător, cu ecuaţiile sale de zbor, cu tot ce-l face demn de încredere. Am ajuns într-o zonă stranie, care pune sub semnul îndoielii tot ce am văzut şi trăit mai înainte: faimoasa zonă de spaimă şi calm în acelaşi timp — ochiul taifunului.

Vom rămîne într-însul zece minute pentru anumite observaţii mai ales vizuale. Lansăm o sondă meteorologică prevăzută cu o paraşută, care în timp de zece minute va transmite date pe care avionul le înregistrează automat şi le retransmite pe loc „previzioniştilor" pentru a se organiza apărarea vieţilor omeneşti şi a bunurilor, punerea la adăpost a vapoarelor etc.

După ce descriem „opturi" în ochiul taifunului pentru a-l observa, comandantul avionului ne ordonă să ne legăm din nou. Ceea ce înseamnă că ne reîntoarcem în furtună. De astă dată trecem printr-o zonă în care vîntul suflă cu 60 de noduri pe oră. Străbatem taifunul în lung şi în lat, din toate direcţiile şi după un itinerar bogat în observaţii revenim în aer liber, adică ieşim din taifunul în care am zburat aproape 4 ore.

Soarele, soarele adevărat, ne îmbăiază în razele sale aurii. Taifunul *Ruth* este încă vizibil, atît cît poţi vedea un fenomen de o asemenea amplitudine, o masă enormă care acoperă orizontul pe o rază de 500 km şi care deci ar putea acoperi întreaga Franţă.

După ce dejunăm, pornim din nou la atac dinspre sud. Dansul reîncepe, şi deodată, din nou calmul „ochiului".

De astă dată spectacolul e de nedescris: în plină zi descoperim un turn de 15.000 m înălţime (da, 15 km!) şi 12.000 m diametru, mugind surd, o formidabilă îngrămădire de nori monstruoşi, menţinuţi de forţele dinamice ale fenomenului şi pe care o putere magică pare să-i ţină în loc. Soarele îşi aruncă aproape vertical razele în acest crater şi ne dă putinţa de a vedea dedesubt o mare clocotind năprasnic; valurile uriaşe care se înalţă din cînd în cînd te fac să te gîndeşti cu groază la soarta vapoarelor care s-ar afla faţă în faţă cu ele. Le priveşti de la înălţimea de 3.000 m şi totuşi te înspăimîntă!

Ne legăm din nou pentru a părăsi taifunul prin sud, în drum spre insulele Mariane. Între timp, de la Guam a şi decolat avionul care ne va înlocui. Datele culese de noi din inima furtunii au şi fost folosite în calcule şi previziuni, nu numai cu ajutorul formulelor matematice, dar şi cu acela al simţului personal şi experienţei ofiţerului de serviciu al taifunului.

Întregul Pacific e străbătut de mesaje: o parte a lumii se pregăteşte de luptă, o luptă pe care activitatea vînătorilor de taifunuri o face din ce în ce mai eficientă.

La Tokyo, după taifunul Violeta care a provocat mari inundaţii în districtul

Un pachebot de tonaj mijlociu aruncat la ţărm de taifunul care în acelaşi timp a dărîmat şi digul.

De la una la alta

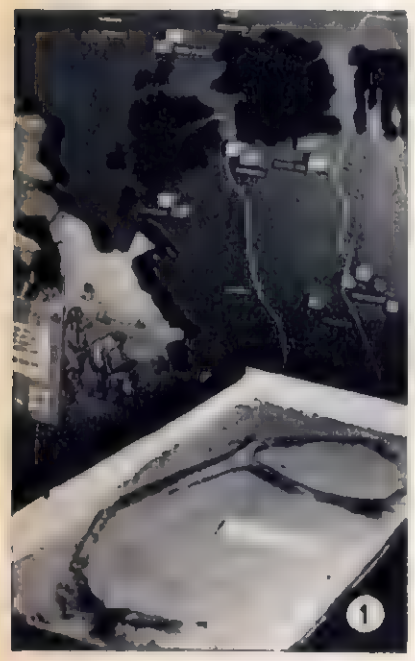

CERCETÎND TRECUTUL ÎNDEPĂRTAT

În vara aceasta, arheologii Maria Bitiri de la Institutul de istorie al Academiei R. P. Romîne, filiala Iași, și Viorel Căpitan de la Muzeul regional de istorie din Bacău, au reînceput săpăturile la Lespezi în raionul Buhuși unde, încă de anul trecut, au dat de urme interesante din epoca de piatră. Este vorba de descoperirea unei tabere vînătorești din paleoliticul superior (veche de circa 20000 de ani). S-au găsit o vatră cu foarte multe unelte „de bucătărie" din os și cremene, precum și oase de animale constituind resturile ospețelor.

În jurul taberei au fost descoperite urmele unor animale nordice, printre care și ale renului polar. Aceste urme cît și vatra au fost ridicate așa cum se găseau, transportate cu pămînt cu tot, la Bacău și expuse la Muzeul de istorie din acest oraș. Fotografia 1 redă un asemenea „pat de pămînt" în care se văd coarnele unui ren polar descoperite lîngă Buhuși. El este așezat în dreptul unui panou care reprezintă stațiunile paleolitice de pe cuprinsul țării noastre. Cealaltă fotografie (2) reprezintă un aspect de pe șantierul arheologic de la Lespezi. Săpăturile vor continua pînă la toamnă.

Povestea vorbei

PARCHET

Discuția noastră de azi va începe cu stabilirea unei înrudiri la care cititorii nu s-au gîndit probabil niciodată : *parchet* face parte din familia substantivului *parc*, și anume este un diminutiv al acestuia, format în limba franceză. *Parquet* a fost cîndva în franțuzește o „rudă" a lui *parc* și — fiind diminutiv — însemna „parc mic".

Pentru a înțelege lucrurile mai bine, trebuie să precizăm că *parc* (cuvînt luat de francezi dintr-o limbă germanică) a avut ca prim sens acela de „loc de pășune". *Parquet* era un spațiu relativ mic, delimitat printr-o împrejmuire și destinat pășunatului. O continuare a acestui sens găsim în terminologia forestieră, unde *parchet* înseamnă „fiecare din suprafețele în care e împărțită o pădure în exploatare, suprafață pe care s-a făcut o tăiere într-o pădure". Făcînd o comparație, francezii au numit cu același cuvînt anumite compartimente ale unor edificii : locul rezervat agenților de schimb la bursă, spațiul ocupat de fotoliile de orchestră la teatre și — ceea ce ne interesează în primul rînd — locul separat de restul sălii tribunalului, unde stăteau procurorii și membrii consiliului regal. De aici se trage un înțeles al cuvîntului *parchet* pe care l-a cunoscut mai de mult și limba română (numele unei magistraturi speciale).

Pentru a ajunge la sensul actual, cel mai răspîndit, al cuvîntului *parchet*, mai trebuie să comunicăm un detaliu : locul rezervat procurorului era mai ridicat în raport cu restul sălii și avea o podea făcută din scîndurele îmbinate între ele în formă de desene geometrice. Începînd din secolul al XVII-lea, acest fel de podea a servit ca model pentru înlocuirea pardoselilor din scîndură obișnuită.

Sorin STATI

ECONOMIE

Proprietarul unui restaurant elvețian a găsit un sistem original de economisire a mîinii de lucru. Pe fiecare masă din local se află, în loc de obișnuitul „meniu", o listă cu numerele preparatelor culinare și ale băuturilor. Consumatorii formează pe un disc asemănător celui telefonic numerele corespunzătoare și comanda sosește automat la unicul chelner al restaurantului, căruia nu-i rămîne decît s-o execute.

PE GUSTUL FIECĂRUIA

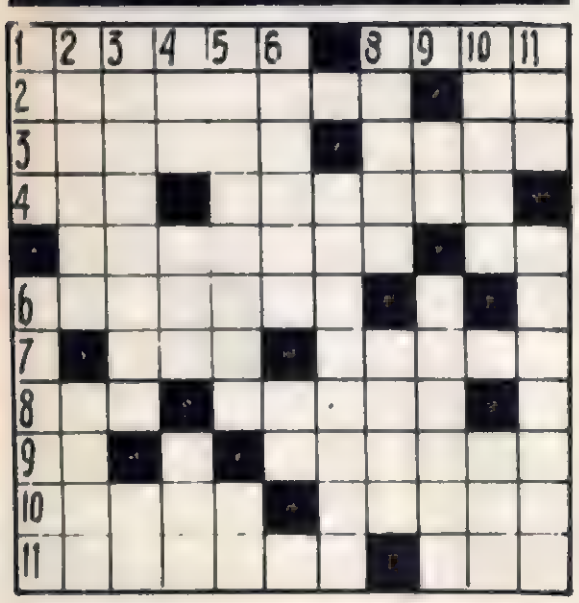

ORIZONTAL : 1) Un acru — Se conservă sărate și se acresc cu lămîie. 2) Alungă amarul (fem.) — Semioval ! 3) Iuți — Brînză dulce. 4.) Rîu în Camerun — Amar... îndulcit. 5) Înțeapă la limbă — „Dulcineea" lui. 6) Cu gust bun sau de bun gust ! (fem.). 7) Scrumbie sărată — Iuți ! 8) Patrupede iuți — Oțesit. 9) Argint — Suportul cireșilor amare pentru... dulceață. 10) Amar — Dă gust unor mîncăruri. 11) Mîncare care și-a pierdut gustul — Înțeapă !

VERTICAL : 1) Uriaș bazin... sărat — Gust înțepător. 2) Cu dulceață ! — Iute... în mișcări. 3) Amărîți — Dulce... la urmă. 4) Ieșiți din Lacu Sărat ! — Pe loc ! — Frate cu gustul și mirosul. 5) Rezultă din radere — 1 august. 6) Un meci iute — Acru la mijloc ! 7) Uite, iute ! 8) Lapte prins, acrit — Must cu gust ! 9) Jumătate acru ! — Îndestula. 10) Poamă... dulce — E gustos numai fiert. 11) Celebră degustătoare de mere — Îndulcirea... amarului.

Ing. Ion CARAIMAN

Dezlegarea jocului „NU-I CHIAR MURĂ-N GURĂ...", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL : 1) CARAIMAN — AL. 2) ASPIRATOARE. 3) LC — SUNĂTORI. 4) AUTOMACARA. 5) RL—RP—ART—P. 6) ETO — ENN —AȘB 7) ȚARĂ — ATR — PS. 8) TAIOR — UNAC. 9) EOL — SCOFALĂ. 10) RR — ITINERAR. 11) GIMNAST — ATI.

UMOR

de peste hotare

Oh, dragule ! Iar ai învins !...
„L'Europeo"

La vagonul restaurant.
„Quick"

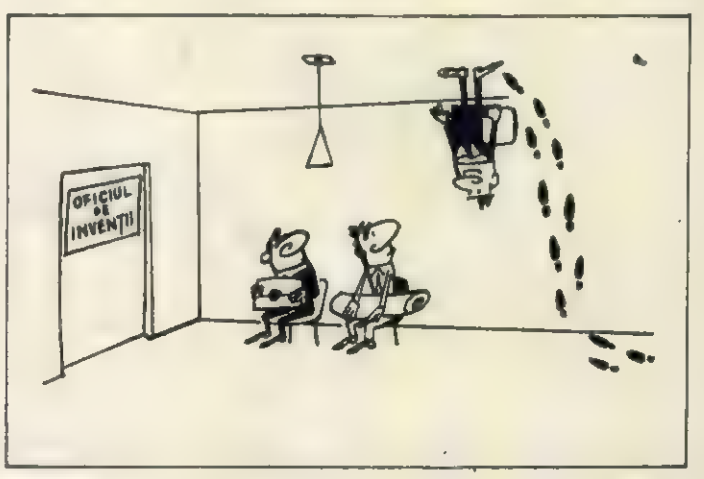

Fără cuvinte.
„Epoca"

FOTOCRONICA FLACĂRII

La Institutul de relații culturale chiliano-romîn din Santiago de Chile a avut loc o seară de prietenie la care au participat membri ai asociației și invitați, printre care numeroși fruntași ai vieții publice chiliene și oameni de cultură.

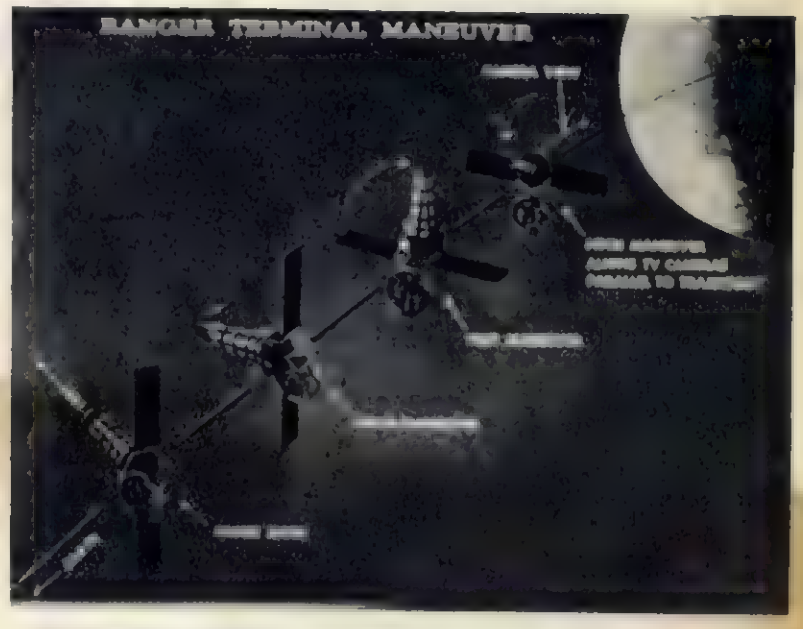

Acesta este sistemul de orientare a rachetelor „Ranger" pentru fotografierea din apropiere a Lunii. Cu puțină vreme înainte de ciocnire, obiectivul aparatului de televiziune este îndreptat prin telecomandă spre suprafața satelitului. Iată și una din cele 4.316 imagini ale Lunii recepționate prin nava spațială americană „Ranger-7" (fotografia de jos).

În Congo continuă acțiunile militare ale forțelor răsculate. La Albertville, capitala provinciei Katanga de nord, a fost format un guvern sub președinția lui Gaston Soumialot (în fotografie, în dreapta) conducătorul insurgenților.

Laos. Prințul Sufanuvong (în mijloc), președintele partidului Neo Lao Haksat, împreună cu membrii Comisiei internaționale de control din Laos.

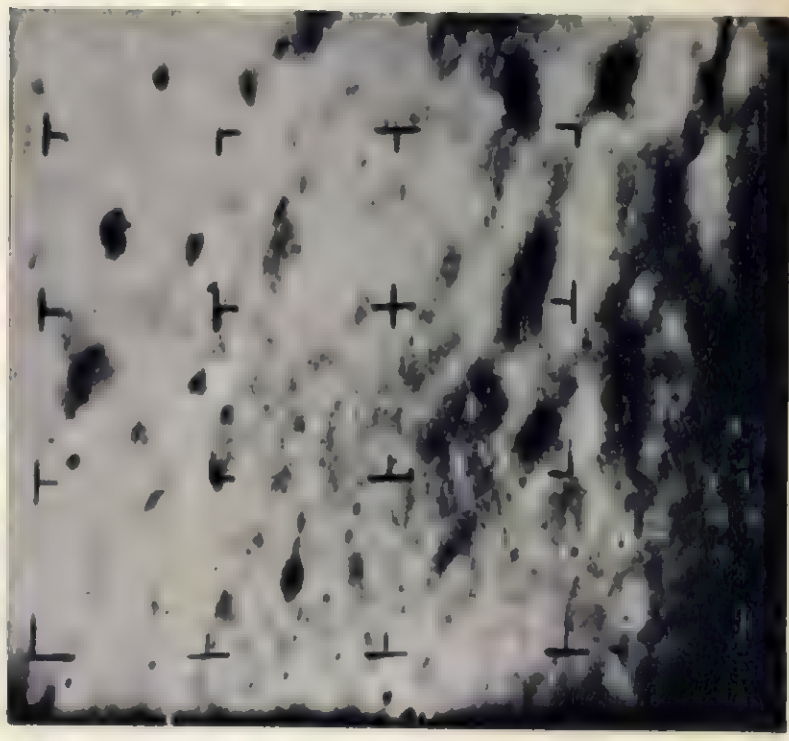

Canicula în Japonia. Zilnic peste 300.000 de locuitori din Tokyo iau cu asalt plaja de la Enoshima, situată la 50 km depărtare de capitala Japoniei. ↓

În anul ce s-a scurs de la cutremurul care a distrus în proporție de 80% orașul iugoslav Skopije, au fost construite cu sprijin internațional mai mult de 13.000 case din prefabricate.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA: Ion Vulpescu.

La munte, la mare,

nu uitaţi:

PARASOL

BRONZOL

ANTISOL

NIVEA — ulei pentru sport şi masaj.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

33

Anul XIII nr. 33 (481) — 15 august 1964

PENTRU MAREA SĂRBĂTOAR

Livezi dobrogene

COLOCVIU DESPRE ENERGETICA

CONSTRUIM

Prezentăm cititorilor noştri cîteva imagini ale unor obiective industriale şi construcţii de locuinţe realizate (parţial sau total) în cursul ultimelor luni, multe din ele înainte de termen, ca rezultat al participării entuziaste a constructorilor la întrecerea socialistă în cinstea zilei de 23 August.

1944-1964

XX

oameni în întrecere

Zile fierbinţi. Fierbinţi la propriu — sîntem în august. Fierbinţi la figurat — sîntem în preajma lui 23 August. Apropiata sărbătorire a două decenii de istorie nouă a patriei înaripează gîndurile şi faptele oamenilor. În cinstea grandioasei sărbători ei şi-au luat, cu luni de zile în urmă, angajamente solemne. Acum, le confruntă cu rezultatele obţinute. Acolo unde promisiunile încă nu s-au împlinit total, oamenii îşi încordează forţele : cuvîntul celor ce muncesc e cuvînt şi va fi respectat. Acolo unde angajamentele s-au îndeplinit înainte de soroc, oamenii nu lasă braţele în jos : depăşirea realizărilor este tot o chestiune de onoare.

Marea sărbătoare mobilizează şi îndeamnă, înzeceşte forţele fizice şi stimulează gîndirea creatoare a oamenilor. Fie că sînt exprimate în tone de oţel sau în metri de pînză, în litri de lapte sau în kilowaţi-ore de energie electrică, în bani sau în cantităţi sporite de produse de primă calitate, realizările milioanelor de oameni ai muncii închinate anului XX constituie laolaltă un răspuns demn la o înaltă chemare.

. . . . . .

În aceste zile fierbinţi de august, reporteri şi fotoreporteri ai revistei noastre au bătut ţara în lung şi-n lat, s-au oprit în mari centre industriale, în oraşe şi orăşele, pe şantiere şi pe ogoare. La Teliuc, pe malul Cernei, unde se scoate la lumină minereu de fier din adîncurile masivului Poiana Ruscăi ; la uzinele „Republica" din Capitală unde se fabrică ţevile de oţel ; la „Electroputere" din Craiova unde se nasc locomotivele diesel ce transformă peisajul nostru feroviar ; la textiliştii din Buhuşi unde rolanul şi melana au întinerit vechea întreprindere de pe malul Bistriţei ; pe ogoarele colectiviştilor de la Coţofenii din Faţă care şi-au strîns harnic păioasele de pe cîmp şi se întrec acum în executarea celorlalte lucrări sezoniere ; la fabrica de mase plastice „Bucureşti" al cărei colectiv luptă pentru crearea de noi şi noi sortimente utile, frumoase, ieftine ; la fabrica de celuloză şi hîrtie „Steaua roşie" din Bacău unde oamenii depun eforturi pentru a da produse multe şi bune atît de legate de necesităţile culturale ale poporului : cartea, caietul, blocul de desen...

Iată acum cîteva imagini şi date din munca oamenilor aflaţi în aceste zile fierbinţi de august în avîntată întrecere.

Construcția de locuințe constituie o grijă permanentă a partidului și statului nostru, nemijlocit legată de ridicarea standardului de viață a celor ce muncesc. Blocuri cu zeci de mii de apartamente sînt date anual în folosință schimbînd total aspectul unor orașe întregi.
În fotografie : așa arată acum vechiul cartier bucureștean Șos. Vergului—Balta Albă.

La Turnu-Măgurele — unul din acele foste tîrgușoare unde „nu se întîmpla nimic" — se construiește în ritmul și la proporțiile socialismului un combinat chimic care va livra anual economiei noastre cîteva sute de mii de tone îngrășăminte pentru agricultură, și alte produse chimice. Fabrica de acid sulfuric a și fost dată în funcțiune.

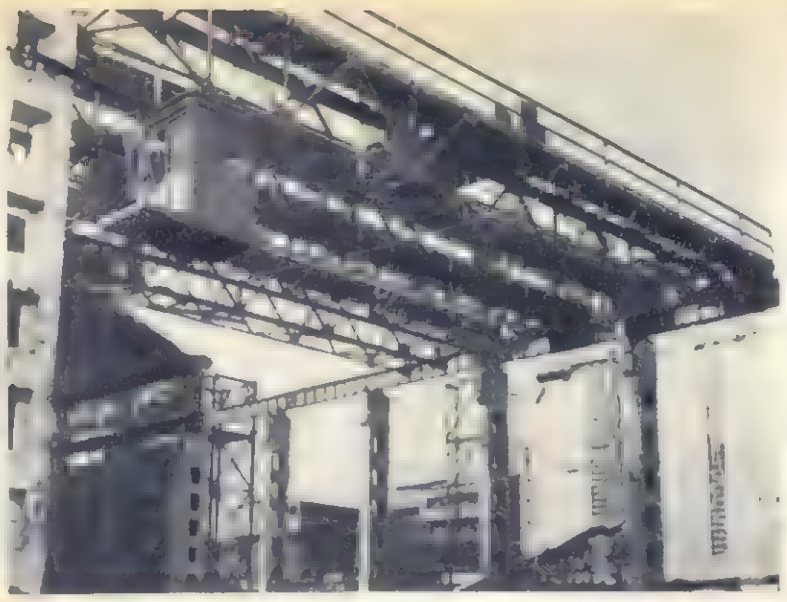

Liniile pentru transportul curentului electric de 110, 220, 400 kV străbat țara în lung și în lat, asigurînd distribuirea judicioasă a energiei electrice pe măsura nevoilor mereu sporite ale dezvoltării industriale.
În prezent se construiesc, printre altele, linia de 400 kV în lungime de 264 km, între Luduș și Slatina și două linii de cîte 220 kV Paroșeni-Craiova și Craiova-Slatina. În felul acesta se asigură transportul de energie electrică necesară funcționării combinatelor chimice de la Craiova și Turnu-Măgurele și Uzinei de aluminiu de la Slatina.
În fotografie : se montează linia Luduș-Pești.

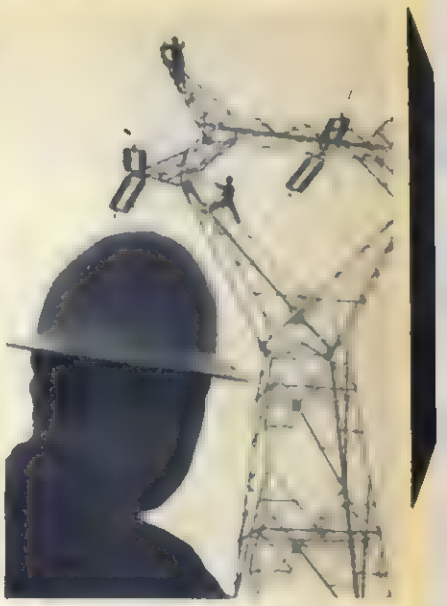

Uzinele „Republica". Cîteva cifre semnificative culese într-o singură secție — laminorul de 6 țoli : angajament de a da pînă la finele anului o cantitate de 2.000 tone țeavă din care, pînă la 23 August, 1.300 tone. De pe acum s-au realizat 3.500 tone țeavă. Cinste brigăzilor de laminatori conduse de Ion Petcu, Nicolae Chirnoagă, Sabin Cristea.

Exploatarea minieră Teliuc. Brigada lui Anton Spărios a depășit planul trimestrial cu 1.300 tone minereu ; brigada lui Cosma Culcea cu 2.000 tone. Alți fruntași : Victor Marincaș, Ioan Ienășcău, Iuliu Tomovici și echipele lor. Economii la prețul de cost pe întreaga exploatare : 300.000 lei. Beneficii peste plan : 2.000.000 lei.

În secția construcții metalice a uzinelor „Electroputere", echipa condusă de Gheorghe Matei a realizat cu mult înainte de termen reperele subansambluri pentru două locomotive diesel peste plan ; la secția de montaj, tinerii din brigada comunistului Nicolae Berca au realizat înainte de termen montarea cablajului și a aparatelor pentru un bloc-aparate. În întrecere este antrenat întregul colectiv de cercetători și specialiști în fabricarea locomotivelor diesel.

Răspunzînd recentei Hotărîri a C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri privitoare la mărirea salariilor, la reducerea unor cote ale impozitului pe salarii și la creșterea plafoanelor de salarii în funcție de care se acordă alocația de stat pentru copii, colectivul fabricii „Steaua roșie" din Bacău și-a sporit angajamentele. Așa, de pildă, cantitatea de 600 tone celuloză, și 700 tone hîrtie peste plan nu va mai fi dată pînă la sfîrșitul anului ci pînă la 23 August. Și acest angajament mărit a fost îndeplinit datorită muncii entuziaste a întregului colectiv care numără mulți fruntași ca Ion Mărgineanu, Nicolae Mihai, Gh. Farcaș, Dorin Gherguță, Avram Filip, ing. Const. Savin și alții.

CONSTRUIM

Industria noastră alimentară este treptat înzestrată cu instalații moderne, realizînd înalți indici de productivitate, calitate, igienă a produselor. Iată, de pildă, cum arată una din secțiile Fabricii de pîine din Constanța recent dată în funcțiune.

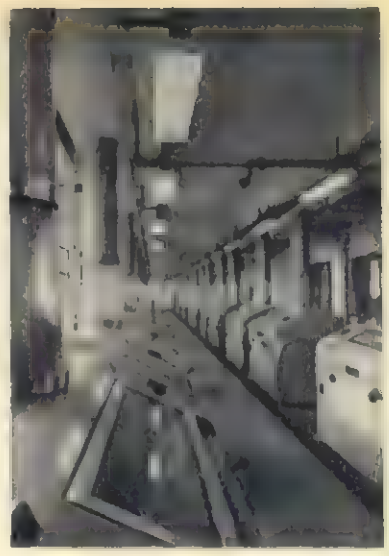

Așa se înfățișează principala încăpere a noii secții complet automatizate de electroliză cu catod de mercur, de la Combinatul chimic Borzești. Din banala sare, secția aceasta extrage importante cantități de clor, hidrogen și hidroxid de sodiu, toate produse de mare utilitate în industria noastră chimică, textilă etc. Noua metodă, care se aplică pentru prima oară în țara noastră, reprezintă una din cele mai noi cuceriri ale chimiei moderne. Dată în funcțiune cu 40 de zile înainte de termen, noua secție este înzestrată cu utilaj de înaltă tehnicitate.

Pînă la 20 august, colectiviștii de la Coțofenii din Față vor termina arăturile de vară pe 500 hectare și vor recolta și depozita finețele (lucernă și borceag) ; brigada legumicolă va livra pînă la aceeași dată 120.000 kg legume peste plan ; echipa de constructori va termina construcția unui atelier de fierărie și a unui grajd pentru 100 capete de vite.

Impresionante au fost angajamentele luate în cinstea lui 23 August de colectivul fabricii de mase plastice „București". Iată cîteva dintre ele, la ora asta total îndeplinite : depășirea planului la producția globală cu 6.800.000 lei ; realizarea de economii în sumă de 2.800.000 lei și beneficii în sumă de 1.100.000 lei peste sarcinile respective de plan.

Cîteva din inovațiile textiliștilor din secția filatură cardată a fabricii „Postavul"-Buhuși : un dispozitiv pentru ridicarea presiunii la ringuri ; un nou procedeu de albire a lînii ; modificarea contactierului de pornire la ringuri ; dispozitiv de curățire mecanică a mașinilor de lupuit. Cîțiva dintre inovatori : Vasile Țipa, Traian Rusu, Carol Blumenfeld, Vasile Hurghiș, Ioan Năsăescu. În fotografie : utemista Irina Cucu, flyeristă fruntașă.

PENTRU MAREA SĂRBĂTOARE...

1944-1964 XXI

LUMINĂ ŞI CULOARE

ÎN VIZITĂ LA MAESTRUL CIUCURENCU

Făcînd să triumfe spiritul tonic şi subtila vitalitate a şcolii romîneşti moderne de pictură, orice tablou de Ciucurencu e o festivitate. Pregătirile sale speciale pentru expoziţia cea mare din august aduc, în plus şi din nou, mărturia devotamentului său constant la cauza unei arte care să celebreze marile momente ale vieţii poporului. De curînd am avut prilejul să vedem alături, într-o completare reciprocă firească, imagini de elogiu al existenţei, de laudă a naturii romîneşti şi imagini ale unei profesiuni de credinţă politică, închinate luptei sociale a poporului.

Vizitîndu-l în atelier, maestrul Ciucurencu ne-a spus că recentele sale lucrări îşi au izvorul în contemporaneitate. „Peisajul industrial" de la Cîmpina e, desigur, un moment culminant din seria recentă de peisaje din Valea Prahovei din care cîteva au apărut pe simeză la Dalles. (Vă amintiţi, fără îndoială, verdele lor auriu, adevărată lumină vegetală.) Alături de compoziţiile de mari semnificaţii şi dimensiuni pe care le-am văzut acolo, să o aşezăm pe cea mai nouă: „Ilegalişti împărţind manifeste". Vom vedea, de bună seamă, din nou o imagine solemnă şi dramatică expusă într-un colorit transparent, de o elocvenţă persuasivă, care îşi va lua locul în muzeu alături de picturile „Ana Ipătescu", „Epilogul răscoalelor", de „Primul 1 Mai liber", purtînd semnele etapei de creaţie pe care o trăieşte acum acest meşter care se reînnoieşte mereu, rămînîndu-şi fidel cu nestrămutare.

A. A.

H. H. CATARGI: NOI PEISAJE ŞI PORTRETE

Maestrul H. H. Catargi îşi îngăduie un moment de odihnă. Pictorii susţin că nu e nimic misterios în profesia lor, că tot secretul constă în deosebirea simplă dar fundamentală între a *privi* şi a *vedea* natura. Nu ne avîntăm în consideraţii teoretice asupra acestei probleme, ci facem şi noi ceea ce fac toţi oamenii de cînd există pictura: încercăm, cu emoţie, *să vedem* ceea ce a văzut artistul însuşi.

Iar maestrul Catargi ne explică cu profundă simplitate trăsătura tulburătoarelor peisaje pe care le avem în faţă:

— Eu sînt pentru pictura realistă. Nu pentru realismul superficial, fotografic, ci pentru realismul adevărat, adîncit, cu miez. Portretul nu trebuie să fie o figură aproximativă, făcută pe dinafară — modelul trebuie interpretat. Iar în peisajul realist natura constituie, firește, punctul de plecare. Natura însă e o lumină trecătoare. Trebuie să iei din ea ceea ce este mai durabil.

Maestrul a terminat de curînd şi a închinat marii aniversări a zilei de 23 August trei lucrări: un peisaj industrial, — Cazangeria de la Griviţa roşie, — un portret de muncitor şi un portret de ţărancă.

— De la 23 August 1944 au crescut generaţii de pictori foarte talentaţi. Şi li s-au creat condiţii admirabile de dezvoltare. S-au deschis muzee de artă în provincie, în toate oraşele mari din ţară. Pictorii simt îndreptată asupra lor o mare grijă şi îşi dau seama că au o mare răspundere. Iar răsplata şi fericirea noastră constă în aceea că vizitatorul — muncitorul, ţăranul sau intelectualul — văzîndu-şi pînzele, după cîtva timp se întoarce să le revadă.

Ne uităm încă o dată, şi încă o dată, înainte de a părăsi atelierul maestrului, la admirabilele peisaje şi portrete pe care artistul le-a văzut şi, generos, le-a fixat pe pînzele sale pentru noi toţi.

ION GHEORGHIU: COLORITUL SCOARŢELOR POPULARE

— Vreau să creez o pictură optimistă, plină de vitalitate. Aş vrea să ajung la frumuseţea coloritului scoarţelor populare.

Ceva din intenţiile pictorului Ion Gheorghiu, ceva din sufletul poporului romîn, din frumuseţea coloritului scoarţelor populare, din peisajul bogat al ţării noastre se va dezvălui în această lună sărbătorească şi publicului de peste hotare. La Bienala de la Veneţia, la care din partea ţării noastre expun Boris Caragea, Ion Biţan, Ion Pacea, Ion Gheor-

Raluca SIMIONESCU

(Continuare în pag. 6)

Maestrul Ciucurencu la şevalet.

Într-un moment de odihnă, în atelierul maestrului Catargi. →

PENTRU MAREA SĂRBĂTOARE...

Ion Biţan: Steagul Victoriei.

ghiu e prezent cu 25 de lucrări: peisaje — un peisaj industrial, „Uzina", realizat într-o gamă de roşu aprins, un peisaj de pe litoral, „Vara", portrete, natură moartă, nud.

Alte 12 din lucrările sale vor fi expuse curînd la Moscova.

exact ceea ce vrea să transmită pictorul.

„Steagul Victoriei", compoziţie închinată de pictorul Ion Biţan sărbătoririi celei de-a XX-a aniversări a eliberării, s-a născut din cercetarea de documente întreprinsă de artist la Muzeul de istorie a partidului, din discuţii cu ilegaliştii, din observarea atentă a oamenilor muncii, din înţelegerea profundă a muncitorilor.

Tabloul înfăţişează un personaj ridicat pe zidul unei fabrici, desfăşurînd un steag roşu. Ceea ce te copleşeşte la vederea tabloului este umanitatea care se degajă din silueta muncitorului, măreaţa simplitate din gestul său.

Alături de această pînză, Ion Biţan a prezentat un peisaj — o carieră de pămînt — realizat undeva, pe un şantier de construcţii de la marginea Bucureştiului. Ceva din multiplele tonuri luminoase ale pămîntului, din urmele crude de iarbă ne aminteşte că Ion Biţan s-a născut pe pămîntul Dobrogei de unde a adus în pictura sa lumina intensă a soarelui.

Pictorul Ion Gheorghiu în atelierul său.

ION BIŢAN: O COMPOZIŢIE ÎNCHINATĂ VICTORIILOR SOCIALISMULUI

Pentru „neprofesionist", istoria unui tablou poate părea închisă doar în straturile de culori care s-au suprapus pe pînză pînă la găsirea acelui colorit care redă cel mai

★

...Ne despărţim cu părere de rău de fiecare pînză care ne-a comunicat un sentiment unic, pe care l-am avut parcă în noi dar nu l-am putut defini exact.

Ne despărţim de tablouri pentru puţină vreme. În cadrul marilor manifestări artistice, în această lună vom reveni, le vom vedea din nou în expoziţii.

Rotuca SIMIONESCU

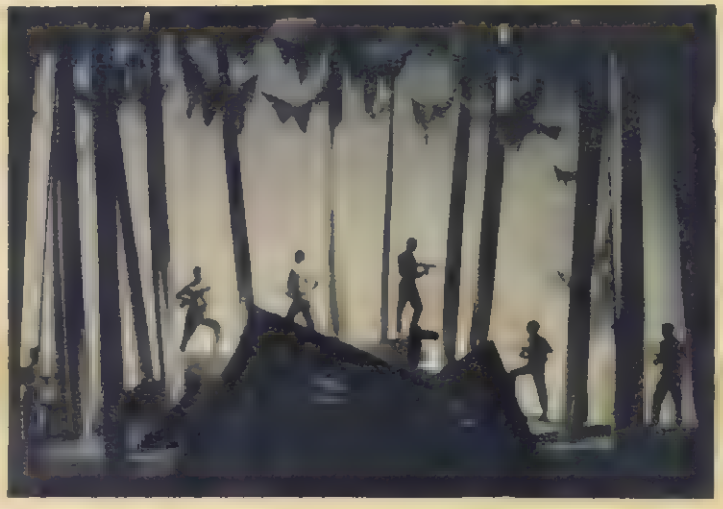

PĂDUREA VULTURILOR

S-a născut o nouă operă, construită cu ştiinţa gradării dramatice, cu desfăşurări ample de mase profilate pe o etapă istorică hotărîtoare în lupta de eliberare a poporului romîn. Această luptă, condusă de partid, pentru pregătirea şi realizarea insurecţiei armate de la 23 August 1944, constituie sursa de inspiraţie a operei „Pădurea vulturilor" de Tudor Jarda (libretul: Corneliu Rusu şi Pompiliu Gîlmeanu).

Premiera operei va avea loc pe scena Operei de stat din Cluj, cu prilejul festivităţilor închinate celei de-a XX-a aniversări a eliberării.

Interpreţi, regizori, scenografi, muncesc acum cu rîvnă pentru a prezenta această lucrare muzicală în condiţii artistice cît mai bune. Valoarea operei poate fi însă apreciată de pe acum ca un succes al creaţiei componistice romîneşti, „Pădurea vulturilor" prezentînd o galerie de tipuri umane emoţionant transpuse artistic.

Eroii operei întrunesc calităţi morale deosebite, întregind întruchiparea în imagini artistice a luptătorilor pentru fericirea poporului, a comuniştilor. Costin, comandantul detaşamentului de partizani (interpretat de Teodor Anastasiu), reprezintă omul nou, comunistul plin de elan şi vigoare, dinamic, curajos. Dramaticul Neculai (artistul emerit Traian Popescu) este caracteristic pentru toţi acei oameni încărcaţi de justificată ură împotriva fascismului. Mama (artista emerită Ecaterina Vîlcovici), sensibilă şi plină de dragoste pentru fiul său ruinat fiziceşte şi moraliceşte, poartă mesajul îndureratelor mame din Romînia mutilată de războiul fascist.

Melodia se clădeşte dramatic pe elemente ale cîntecului popular şi de masă. Nu e vorba, firesc, de simple prelucrări ale acestora, ci de recompuneri scrise cu multă muzicalitate şi un deosebit simţ al formei. Calităţile componistice ale operei sînt, fără îndoială, şi rezultatul exprimării clare a unui ideal umanist, a unor chemări fremătătoare la luptă pentru dreptatea poporului.

Opera „Pădurea vulturilor" atestă că personalitatea componistică a lui Tudor Jarda a cîştigat în dimensiuni prin înţelegerea clară a momentului istoric relatat, prin reliefarea unor caractere puternice şi prin muzica sa adecvat realizată.

Ion ARCAŞ

În fotografiile noastre, imagini din „Pădurea vulturilor" în interpretarea Operei de stat din Cluj.

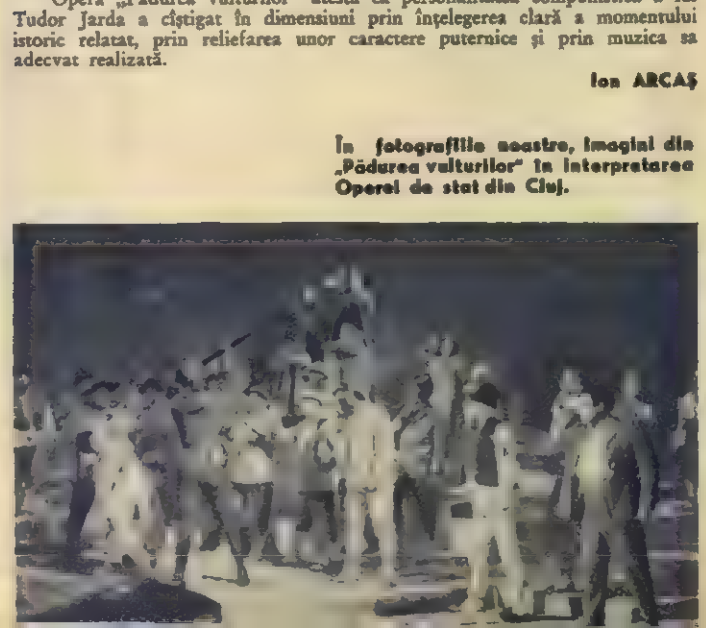

PENTRU MAREA SĂRBĂTOARE...

De vorbă cu...

REGIZORUL VIRGIL CALOTESCU

— Ce-ți propune noul dv. film „România, orizont 64" ?

— Să exprime, în limbajul specific acestui gen al artei filmului, mîndria noastră de constructori ai socialismului conduși de partid.

— Nu este prea ușor, știm asta, dar vă rugăm să ne oferiți, numai cu ajutorul cuvintelor, o scurtă vizionare în avanpremieră — dacă se poate spune așa — a filmului.

— Structural, am conceput filmul în trei capitole mari (vreau să vă spun însă de la bun început că nu va fi o agendă didactică, cu împărțiri riguros trasate). În primul, aparatul de filmat se plimbă prin ținuturile care au dat naștere vechilor legende despre vitejia poporului nostru. Cu ajutorul vestigiilor istorice vom reînvia pagini din lupta lui de veacuri pentru libertate.

Partea a doua își propune să reflecte eroismul clasei muncitoare condusă de Partidul Comunist Român. Ne-am deplasat prin locurile al căror nume este legat de momente cruciale din istoria noastră : înființarea partidului, marile lupte muncitorești, insurecția armată din 23 August 1944. Să rețineți, ca o particularitate a filmului, că nu am apelat de loc la arhivă, la filmotecă, ci am folosit și am transpus pe ecran doar puterea de evocare a unor locuri istorice.

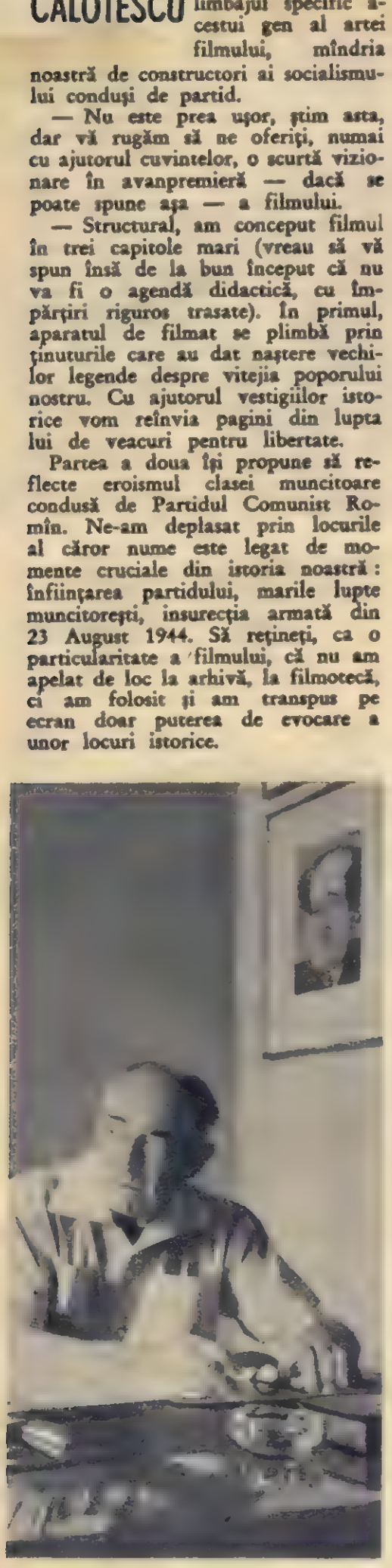

Compozitorul Diamandi Gheciu.

COMPOZITORUL DIAMANDI GHECIU

— Cu aproape un an în urmă ați început să lucrați la o simfonie închinată anului XX. Am dori să știm prin ce se caracterizează noua dv. lucrare ?

— În „Simfonia eliberării", pe care am terminat-o acum vreo două luni, fără a urmări o linie programatică descriptivă, am încercat să redau prin mijloace specific muzicale complexitatea sentimentelor unor oameni care au luptat pentru a-și vedea idealurile împlinite.

Am socotit dialectica formelor tradiționale ale simfoniei drept un cadru potrivit pentru problematica unui conflict în care se înfruntă două lumi.

În ansamblul lucrării domină ideile stenice, majore, caracteristice vremurilor noastre. M-am străduit ca imaginile — care vreau să ajungă la ascultători încărcate de emotivitate — să fie cît mai limpezi, fără a renunța sub nici un motiv la adîncimea lor.

Magda MIHĂILESCU

Echipa regizorului Virgil Calotescu în timpul filmărilor la Hidrocentrala „16 Februarie" de pe Argeș.

TÎRGUL DE FETE

Opereta, cu tot cortegiul ei de întîmplări vesele, momente lirice și, firește, cu muzica ei spumoasă, va poposi timp de șapte zile pe scena Teatrului de vară din parcul Herăstrău.

Vom reîntîlni — în această săptămînă a operetei românești închinată celei de-a XX-a aniversări — eroi și melodii binecunoscute, dar vom face totodată cunoștință și cu o nouă creație originală : „Tîrgul de fete", realizată de compozitorul Filaret Barbu pe libretul lui Traian Iancu. De astă dată au urcat pe scena operetei mineri și lămpărițe, tulnicari și tulnicărese, fluierași și pețitori moți, bucureșteni și turiști străini, antrenați într-o acțiune care se desfășoară în Lupeni — orașul „diamantului negru". Și care se petrece în jurul poveștii de iubire (sîntem doar în imperiul operetei !) dintre minerul Ștefan și inginera Daria. Trecînd mereu de pe scenă la pupitrul regizoral, artistul emerit Ion Dacian interpretează pe eroul principal, împărțind totodată sarcinile de regizor cu Nicușor Constantinescu și I. Mavrodin. Alături de el, pe scenă (în decorurile Elenei Agapie), îi vom revedea pe Lili Dușescu, Virginica Romanovski, Bimbo Mărculescu și mulți alții. Conducerea muzicală e rodul muncii colective a muzicienilor Gherase Dendrino, Mircea Ionescu și Constantin Rădulescu, în timp ce scenele coregrafice au fost realizate de Oleg Danovski.

A. I.

Ion Dacian la pupitrul regizoral.

...sosit ajutoarele.

1944-1964

PE ȘANTIERELE DE CERCETĂRI GEOLOGICE

CĂLĂTORIE PRIN ADÎNCURILE PĂMÎNTULUI

Tabăra e fost instalată. În așteptarea cinei, care se pregătește la focul încropit în grabă, Ion Focșa își pune la punct însemnările făcute în timpul zilei.

Ne-am propus să facem o călătorie prin adîncurile pămîntului. Ideea pare la prima vedere fantezistă, dar în orice caz atrăgătoare. Să nu vă așteptați însă la o reeditare a celebrului roman al lui Jules Verne. Departe de noi asemenea intenții. Am lăsat acasă ficțiunea și n-am luat cu noi decît un carnet de reporter, un creion și-un aparat de fotografiat. Pentru că „eroii" noștri sînt niște oameni care stau cu picioarele pe pămînt: geologii.

Primul născut

Întîlnirea cu Ion Focșa, un geolog prospector în vîrstă de 32 de ani, a fost cu totul întîmplătoare. Un tînăr tehnician, care cerceta un afloriment descoperit de curînd, ne-a spus:

— Dacă vreți să aflați amănunte despre munca noastră, stați de vorbă și cu Ion Focșa. El a bătut pe aici primii țăruși.

Să stai de vorbă cu un geolog prospector! Dar asta-i o treabă dintre cele mai anevoioase. Trebuie să-i cauți urmele prin codrii carpatici, pe văi și piscuri de munte. Geologul prospector e ca o pasăre călătoare. Aria lui de acțiune cuprinde sute de kilometri pătrați. Își așază cortul în locuri izolate, arareori bătute de picior de om. Doar focul pe care-l aprinde seara, în fața micii sale tabere, îi mai semnalează prezența. A doua zi însă, cînd pornești pe urmele lui, nu mai găsești decît cenușa din vatra improvizată și „salteaua" de cetină sau mușchi pe care a dormit buștean în cursul nopții. Incotro a pornit din nou? Nimeni nu-ți poate spune precis. Nici măcar ciobanii de la stînele de pe plaiurile carpatine. Pentru că geologul prospector nu urmează întotdeauna itinerarul dinainte stabilit. Un afloriment (o ivire de minereu la suprafață) care-i iese întîmplător în cale, îi poate schimba pe loc tot planul de bătaie hotărît dimineața, pe hartă, înainte de-a pleca în prospectare. Îl vezi pornind pe cîte o vale tăiată sălbatic de apă în munte, sărind din piatră în piatră și adulmecînd, ca un vînător iscusit, urmele presupuselor comori ale pămîntului.

Întîmplarea a făcut ca pe Ion Focșa să-l prindem la gazda sa dintr-un cătun de la poalele Munților Rodnei. Era foarte agitat, nu-și găsea locul și nu-i intra nimeni în voie. Nici chiar Corneliu Iacovache (șoferul mașinii care se afla la dispoziția geologului și care lucra cu Focșa de circa patru ani de zile) nu-l mai recunoștea:

— Dar ce s-a întîmplat? — l-am iscodit cu discreție pe șofer.

— Așteaptă să-i nască soția — ne-a răspuns Iacovache.

— Primul copil?

— Bineînțeles. Altfel ar fi mai... obișnuit.

— Și ce vreți să fie? — l-am întrebat pe Focșa.

— Fie ce-o fi, numai să vie o dată — ne-a răspuns geologul descreținduși fruntea.

O dată aruncată o „punte", a început să se lege și convorbirea.

— Anul acesta — ne-a destăinuit Focșa printre altele — este pentru mine crucial.

— De ce?

— Mi-am făcut un „plan maximal", alcătuit din cinci puncte, pe care sper să le duc pe toate pînă la capăt.

— Punctul unu : să dovedesc că ivirile de minerale descoperite de mine anul trecut corespund unui zăcămînt. Pe baza proiectului alcătuit astăiarnă, şi care a fost aprobat de Comitetul geologic, acum se sapă o galerie de prospecţiune. Acesta-i primul zăcămînt pe care l-am descoperit singur.

Fiecare amănunt al terenului pe care îl cercetează trebuie însemnat pe hartă.

Am fixat cu mîna mea locul unde trebuie săpată galeria de coastă, lungimea ei...

Geologul se opri şi zîmbi.

— La ce vă gîndiţi ?

— Mi-am amintit cîte îndoieli am avut pînă m-am hotărît să fac proiectul definitiv al galeriei. La început am vrut să cer săparea numai a 50 de metri. Îmi era teamă să nu dau greş. Fiecare metru de galerie costă bani. Pînă la urmă însă am cerut 1.500 m.

— Şi care sînt rezultatele de pînă acum ?

— Îmbucurătoare — a conchis Focşa. Chiar zilele trecute a vizitat şantierul un tovarăş din conducerea Comitetului geologic. Mi-a spus că-i mulţumit. Se pare că galeria va nimeri direct în zăcămînt.

— Şi celelalte puncte din „planul maximal" ?

— Aştept să-mi nască nevasta — care-i tot geolog — un băiat. Apoi sper să ne mutăm cît de curînd într-un apartament nou din Capitală. Iar după ce ne mai cumpărăm ultimul tip de televizor românesc „Grigorescu" şi un automobil, consider planul îndeplinit.

Pentru un singur an e o performanţă !

„Premieră alpină" în Munţii Rodnei

Corneliu Iacovache îl conducea de obicei pe geolog cu maşina pînă în Pasul Prislop. Aici se despărţeau. Geologul şi însoţitorul său, un flăcăiandru de prin partea locului, îşi treceau curelele racsacurilor grele pe după umeri şi, înainte de a porni la drum, mai aruncau o privire asupra pitorescului peisaj din această istorică trecătoare : spre nord — Munţii Maramureşului cu Toroioaga şi Piscul Cearcănului cu aspectul lui de cetate medievală ; spre est — obcinele regiunii Suceava. Arcul sud-estic al orizontului, format de lanţul de culmi ca un ferăstrău gigantic al Munţilor Rodnei, este străjuit la un capăt de Ineu, iar la celălalt de Pietrosu.

Iacovache scrută drumul pe care trebuia să-l străbată geologul, încovoiat sub greutatea „tarhatului" său, în alcătuirea căruia intrau, pe lîngă uneltele specifice meseriei, un cort şi o „bucătărie portabilă", ultima evidenţiindu-se mai cu seamă printr-un ceaun de tuci cu fundul negru. Îşi făcea socoteala că, pînă la izvoarele Bistriţei, unde intenţiona geologul să-şi instaleze „statul său major", avea cîteva ore bune de mers. Cea mai grea porţiune i se părea versantul ce pornea din trecătoare şi urca spre un platou situat la peste 1.500 m altitudine.

„Panta e mare, dar nu inaccesibilă" — îşi făcea Iacovache socotelile în timp ce-i compătimea pe geolog şi pe însoţitorul său, care se îndepărtau cu paşi rari, măsuraţi. „Drumul e cam în costişă — continua să reflecteze Iacovache. Totuşi e uscat. Ce-ar fi să încerc ?" Strigă pe neaşteptate după Focşa :

— Tovarăşe inginer !

Focşa se opri.

— Ce-aţi zice să vă duc cu maşina ?

— Unde ?

— Sus... Greu e pînă ajung pe platou, că după aceea n-am grijă — îi explică Iacovache.

Focşa era obişnuit cu „trăsnăile" lui Iacovache. Nu o dată îl purtase cu maşina prin locuri greu accesibile. De data asta însă i se părea că Iacovache întrece măsura.

— N-ai să poţi urca — l-a sfătuit Focşa. O să te dai cu maşina de-a berbeleacul şi nu te mai opreşti decît în vale.

Lîngă ei s-a ivit şi-un cioban de la stîna din apropiere.

— Dumneata cunoşti bine locul ? — l-a întrebat Focşa pe cioban. Tovarăşul şofer zice că poate merge cu maşina pînă sus, pe platou.

Ciobanul şi-a dat pălăria mocănească pe ceafă şi l-a măsurat pe Iacovache din priviri.

— De treizeci şi şapte de ani, de cînd sînt aici, n-am văzut să fi urcat vreo dihanie de maşină atît de sus — a conchis ciobanul. O căruţă zdravănă — dacă ai la ea doi cai buni — mai treacă-meargă. Dar cel mai bun lucru e un cal cu samar.

— Eu am să încerc totuşi — a insistat Iacovache.

Hurducînd, cu Focşa pe aripă drept contragreutate, cu sculări săpate cu toporul în dîmburile mai abrupte, vehiculul cu dublu diferenţial se căţăra ca o pisică, spre uimirea ciobanului.

— Fain şofer ! — a fost nevoit să recunoască acesta.

Ajuns pe platou, Iacovache a oprit maşina, a coborît şi a privit în urmă. Nici lui nu-i venea a crede că ajunsese teafăr sus. Meticulos, geologul şi-a scos nelipsitul carnet din portbanţ şi a notat : „9 iulie 1964. Iacovache Corneliu, şofer la Comitetul geologic, 30 de ani, a urcat cu o maşină pînă la cota 1.535, înregistrînd o «premieră alpină» automobilistică în Munţii Rodnei".

De acum nu mai aveau în faţă decît un platou întins, un imens covor verde, împestriţat din loc în loc cu turme de oi răsfirate ca nişte şiraguri de mărgele albe şi negre. Şi în timp ce Iacovache îşi consuma în tăcere satisfacţia „premierei alpine", Focşa îşi croia în minte noi „planuri de acţiune".

Ca să fii geolog prospector îţi trebuie „picioare bune şi stomac bun"

Maşina s-a oprit la marginea platoului. De aici pînă la căldarea glaciară de la izvoarele Bistriţei, unde ochise Focşa un loc bun pentru instalarea taberei, nu-i mai putea ajuta nici măcar calul cu samar. Geologul şi însoţitorul său se despărţiră cu regret de şofer.

— Ne vedem la sfîrşitul săptămînii în Pasul Prislop — i-a spus geologul lui Iacovache în loc de rămas bun.

— Drum bun şi spor la treabă ! — le-a răspuns şoferul.

Urcuşul era piept, drumul anevoios, presărat cu insulişe de jnepeniş tăiate de şuvoaiele ploilor repezi de munte.

Deasupra unui tăpşan mai mare Focşa s-a oprit şi a cercetat cu privirea nişte şanţuri vechi, năpădite de iarbă ca nişte tranşee rămase după război. Erau urmele „bătrînilor" care căutaseră pe aici, cu decenii în urmă, minereuri.

Noţiunea de „bătrîn" o mai întîlnisem şi la alţi geologi. Predecesorii lor, fie că erau cercetători ştiinţifici sau simpli mineri care scormoniseră cu ani în urmă pămîntul în căutarea de „comori", erau incluşi în aceeaşi denumire simplă : „bătrînii".

La destinaţie, geologul s-a dovedit un om cu o veche şi preţioasă practică „gospodărească". Cît ai fuma o ţigară a şi instalat cortul termoizolator, în timp ce Ion, însoţitorul, a adus cîteva braţe bune de lemne şi a aprins focul în vatra improvizată din pietrele cărate din albia pîrîiaşului ce susura în apropiere.

După micul dejun, destul de consistent, Focşa s-a şi apucat de treabă.

Ion BRADOMIR

(Continuare în pag. 16)

DE ZIUA PRESEI

Pentru milioane de oameni din țara noastră, gestul cotidian al deschiderii ziarului la prima oră a dimineții a devenit unul dintre cele mai obișnuite. Îl face în fiecare zi atît muncitorul cît și academicianul, colectivistul ca și minerul, învățătorul ca și medicul, studentul ca și pensionarul. Fiecare îl face, cum spuneam, ca un gest ce i-a devenit obișnuit; dar această obișnuință nu scade nimic din semnificația faptului: milioanele de cititori ai presei noastre urmăresc în fiecare zi cu atenție și interes ziarul, convinși că acesta îi va informa în spiritul respectului față de adevăr asupra diverselor probleme ale vieții interne și internaționale, că le va deschide noi orizonturi. Dar, mai ales, milioanele de cititori ai presei noastre de partid citesc ziarele și revistele cu sentimentul încrederii pe care orice om cinstit îl are într-un prieten bun.

Vorbind despre presa noastră comunistă, nu putem însă să uităm că poporul nostru n-a putut totdeauna să dispună în libertate de acest bun prieten și sfătuitor. Acum 33 de ani cînd, la 15 august 1931, a apărut primul număr — tipărit în condițiile ilegalității — al „Scînteii", erau vremuri grele. Imprimată în tiparnițe modeste ascunse în pivnițe întunecoase, departe de ochii copoilor siguranței burgheze, „Scînteia" — ca și celelalte ziare și reviste editate de partid și de organizațiile de masă conduse de partid — înfrunta cumplite greutăți pentru a duce celor exploatați și asupriți lumina speranței. Presa de partid deschidea oamenilor muncii perspectiva viitorului, îndrumîndu-i în lupta pentru acest viitor, mobilizîndu-i în toate acțiunile de luptă pentru pîine și libertate, ajutînd, sub conducerea partidului, la pregătirea victorioasei insurecții armate din august 1944.

Libertatea cucerită acum 20 de ani și consolidată prin munca și lupta poporului nostru a însemnat din prima zi și cucerirea, de către cei ce muncesc, a dreptului de a avea o presă a lor, presa comunistă. Iar cele două decenii ce au trecut de atunci au însemnat în același timp douăzeci de ani de victorii. Îndrumată zi de zi de către partid și avînd sprijinul partidului, prin politica căruia i-a fost asigurată baza materială, presa noastră s-a putut dezvolta atingînd un nivel ce nu putea decît să fie visat în trecut. La rîndul său, presa noastră a dus în mase cuvîntul însuflețitor al partidului, a oglindit luptele și victoriile poporului nostru, a luat parte, cu spirit combativ, la toate marile acțiuni pentru consolidarea puterii populare, pentru făurirea economiei socialiste, pentru apărarea cauzei păcii. Presa și-a întărit necontenit legăturile cu cititorii săi — milioanele de oameni ai muncii — la dispoziția cărora au stat totdeauna deschise coloanele și paginile ziarelor și revistelor noastre. Iar oamenii muncii au folosit presa pentru a-și împărtăși experiența înaintată, pentru a face să biruie noul în toate domeniile de viață.

În cuvîntarea rostită la Conferința organizației de partid a orașului București, din februarie 1964, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej arăta: „Un loc din ce în ce mai important în activitatea noastră îl ocupă presa de partid, al cărei rol și eficacitate în propagarea ideologiei și politicii partidului, în orientarea politică a oamenilor muncii au crescut an de an. Îndeplinindu-și menirea de a răspîndi în masele cele mai largi cuvîntul partidului, presa de partid trebuie să atragă mai activ masele la rezolvarea treburilor obștești, să intervină cu combativitate, la un înalt nivel publicistic, în problemele privind dezvoltarea conștiinței și moralei socialiste, lupta între vechi și nou, să mobilizeze masele la realizarea sarcinilor planului de stat, afirmîndu-se ca o tribună a celui mai înalt schimb de păreri și de experiență în aplicarea politicii partidului".

Îndrumările partidului constituie pentru presa noastră un far călăuzitor. Și traducerea lor în viață se concretizează prin conținutul cotidian al ziarelor noastre, prin legătura lor strînsă cu oamenii muncii, care scriu aceste ziare în cea mai mare măsură, care prin sute și sute de mii de scrisori se adresează publicațiilor noastre cu încredere, solicitîndu-le sprijinul în lămurirea diferitelor probleme, în rezolvarea diferitelor situații, aducîndu-le la cunoștință munca și victoriile lor, afirmînd încrederea în partid și politica sa.

În aceste zile, în preajma celei de-a 20-a aniversări a eliberării patriei noastre, presa noastră de partid oglindește pe larg avîntul în muncă al întregului popor care cinstește prin noi succese marea sărbătoare de la 23 August.

livezi dobrogene

Le cunoașteți, de bună seamă. Sînt niște fructe deosebite, cu obrazul catifelat și carnea dulce și aromată. Frumusețea și aroma lor au fost cîntate și de Virgiliu în vestitele sale Georgice.

Noi le-am cunoscut în Dobrogea, la Medgidia. Sînt tinere : pomii pe și de soarta lor se ocupă, în egală măsură, organele noastre de stat și cei care lucrează nemijlocit în horticultură.

Dar înainte de a vă pofti în marea livadă de la Medgidia, îngăduiți-ne cîteva explicații elementare care pledează pentru „Raza de

Frumoase piersicile, frumoase și culegătoarele... ←

„Raza de soare" își așteaptă culegătorii.

care rodesc — piersicii — n-au împlinit încă 10 ani. Au crescut într-o livadă de 220 hectare. Au ales Dobrogea, fiindcă aici se simt excelent : toată ziua le sărută soarele. Nu pot trăi fără el. Fapt pentru care — deși numele lor oficiale sînt „Miss Lolo", „Elberta" și altele asemănătoare — aici sînt supranumite „fiicele soarelui". Au ales Dobrogea și pentru alt motiv : ca să-i sporească frumusețea și bogăția. În anii puterii populare, pe pămîntul sterp dobrogean au crescut livezi tinere care au schimbat chipul acestei regiuni. Alături de culturile de cereale, livezile dobrogene întregesc frumusețea și bogăția unei regiuni al cărei chip a fost în trecut brăzdat de semnele sărăciei.

PLEDOARIE PENTRU „RAZA DE SOARE", „ELBERTA" ȘI ALTELE

În lume piersicii s-au ivit cu mult înaintea erei noastre. Dar în Romînia, documentele afirmă că acești pomi trăiesc doar din secolul al XVIII-lea (1777). Despre livezi de piersici în vechea Romînie însă, nici vorbă. Izolat și nebăgat în seamă, intercalat între butucii viței de vie, între pruni și corcoduși, piersicul trăia în anonimat, fără nici un fel de perspectivă. Acum, în anii puterii populare, el și alți pomi fructiferi au fost puși în drepturi legitime soare" (soiul care se recoltează acum) și alți frați de-ai săi. Față de alți pomi fructiferi, piersicul prezintă o seamă de particularități Fiind un pom de mare precocitate, intră pe rod în al treilea an și dă producții mari chiar de la început. Alt avantaj : avînd dimensiunile relativ reduse, permite o valorificare intensă a terenului. La toate acestea trebuie adăugate calitățile fructelor sale : gust, aromă, finețe, valoare alimentară ridicată. Cît privește valoarea alimentară, piersicile au o mare putere de refacere a hemoglobinei, din acest punct de vedere făcîndu-se chiar comparații cu ficatul de vită sau pasăre.

Pentru toate acestea și pentru altele amintim muncitorilor de la Gostatul din Medgidia și colectiviștilor care cresc livezi, două versuri din Georgicele renumitului poet și agronom Virgiliu :

Haide, așadar o, țărane, să înveți
Ce grijă anume pomii ți-o cer.

PE LITORALUL ROMÎNESC ȘI ÎN ALTE LOCURI

O plimbare prin livadă e reconfortantă.

V-ați oprit la „Raza de soare". Aveți dreptate. E apetisantă. E numai aur și pe dinafară, și pe dinăuntru. Acum e toiul culesului ei. Fiicele soarelui, mai cu seamă cele care pleacă peste hotare, cer să fie culese din timp, pentru ca în lungile călătorii să nu-și zbîrcească obrazul pe drum.

De aici, din livadă, piersicile pleacă pe litoralul nostru, pe piețele Bucureștiului și ale altor orașe din țară.

Ele duc peste tot mesajul Dobrogei noastre de aur, prima regiune care și-a înfrățit holdele pentru a le transforma în grădini înfloritoare.

NAE PIERSICA ȘI ALȚI PASIONAȚI

Pe directorul Gospodăriei agricole de stat din Medgidia îl cheamă Nicolae Ionescu. Prietenii și horticultorii îi spun însă altfel : Nae Piersică. Inginerul Ionescu nu e supărat pentru această rebotezare. Se pare chiar că-l măgulește. Piersicul e pasiunea dumisale de mulți ani. Încă în vremea studenției a avut slăbiciune pentru pomicultură, iar lucrarea de diplomă „Contribuțiuni la studiul piersicului în Romînia" îl consacra protector și răspînditor al pomului ce-i intrase în inimă.

Acum, inginerul Ionescu și-a văzut visul cu ochii. Livada de piersici a Gostatului din Medgidia se numără printre cele mai mari din țară. Iar în 3-4 ani ea își va spori și mai mult dimensiunile, ajungînd la 600 de hectare. Ea e îngrijită de iscusiți horticultori — inginerul Marius Velicu, brigadierii Anatolie Indricuț și Tatiana Georgescu. Amintim doar aceste cîteva nume din cele ale numeroșilor horticultori care au crescut aci o dată cu piersicii. Deși e relativ tînără — a fost creată în 1956 — livada de la Medgidia atrage atenția și curiozitatea multor horticultori din alte părți de țară.

40 de studenți de la Facultatea de horticultură fac acum practică la Medgidia. Poate că unii dintre ei își vor alege ca subiect pentru lucrarea de diplomă tot vreo temă în legătură cu fiicele soarelui, iar într-un viitor apropiat ei își vor aduce contribuția, alături de toți horticultorii Romîniei socialiste, la splendida înflorire a livezilor noastre.

CE N-A ȘTIUT ZEIȚA POMONA

Protectoarea pomiculturii, zeița Pomona, a iubit piersicul pentru fructele sale frumoase și tămăduitoare. Noi prețuim piersicul pentru aceleași motive, dar și pentru faptul că e foarte rentabil. Și, pentru ilustrarea acestui adevăr, dăm cîteva cifre care reprezintă valoarea producției marfă a livezii din Medgidia în ultimii ani : 1962 — 7.069.000 lei, 1963 — 8.145.000 lei, 1964 — 20.000.000 lei.

Anul trecut, la cei 6.500.000 lei beneficii obținute de gospodărie, piersicile au avut un cuvînt greu de spus. În acest an, după calculele efectuate, se pare că beneficiile Gostatului din Medgidia vor depăși 10.000.000 lei.

În aceste zile soarele sărută și mai puternic obrazul fiicelor sale din Medgidia. Muncitorii se întrec la recoltat și pentru a cinsti ziua de 23 August s-au angajat ca printr-un cules rapid și plin de grijă să mărească procentul fructelor extra și de calitatea întîi. Piersicii sînt doldora de roade, și sub greutatea fiicelor soarelui ramurile sînt nevoite să îmbrățișeze pămîntul.

Din veșnicia ei coboară zeița Pomona și se bucură de atîta rod. Adoarme apoi mulțumită, îmbătată de arome, în paradisul terestru de la Medgidia.

George CIUDAN
Fotografii de Traian PROSAN

COLOCV
despre E

În toate compartimentele activității omului intră în calcul și „nota de plată" pentru energie. Pentru a obține o tonă de fontă, trebuie să punem la socoteală 7-800 kg de combustibil; o tonă de aluminiu reclamă 20.000 kWh de energie electrică; o tonă de tricotaje — 20 tone de aburi. Pentru transporturi, convorbiri telefonice, activitate culturală, chiar și pentru... odihnă, pentru absolut tot se consumă energie.

Într-o țară ca a noastră care a pornit de la un nivel scăzut de producție și consum de energie electrică și care se află astăzi în plină dezvoltare economică, valorificarea și utilizarea chibzuită a surselor de energie, mijloacele de a transforma cît mai avantajos o formă de energie în alta reprezintă o preocupare de căpetenie a partidului și guvernului. Este suficient să amintim, de pildă, că Romînia, a cărei producție de energie electrică a crescut de cîteva ori în anii puterii populare, se situează printre primele țări din Europa în privința ritmului de creștere a consumului industrial de energie electrică. Numai grupul electrogen de 150 MW, intrat recent în funcțiune la termocentrala Paroșeni, reprezintă aproape un sfert din intreaga capacitate instalată în țară înainte de 23 August 1944.

Cum s-au realizat toate acestea?

Prin munca asiduă a poporului nostru, prin valorificarea marilor bogății energetice ale pămîntului românesc, prin legarea acestei activități cu știința.

Un instrument important de înfăptuire pe linie științifică a planurilor elaborate de partid și guvern pentru dezvoltarea bazei energetice a țării îl constituie Institutul de energetică al Academiei R. P. Romîne. Și în acest sens se poate spune că, de la Doicești și Ovidiu, de la Borzești și Brazi și chiar de la Porțile de Fier, pe locul unde urmează să ia ființă [illegible] dintre cele mai mari hidrocentrale din Europa, de pretutindeni, cîte un fir duce și la institutul din București, spre acel colectiv care lucrează intens pentru a pune în valoare, cu eficiență mereu sporită, tot ceea ce poate mări puterea omului asupra naturii: căderile de apă, cărbunii, țițeiul, gazele naturale; spre acel nucleu de specialiști care se străduiesc să găsească metodele cele mai potrivite astfel încît energia de mișcare, energia chimică și căldura să se transforme în energie electrică mereu mai multă și mai ieftină.

În rîndurile care urmează, cîțiva energeticieni vor vorbi cititorilor „Flacării" despre munca lor din ultimii ani, despre rezultatele obținute în laboratoarele Institutului de energetică, creație a p[illegible] populare.

Republica Populară Romînă se situează printre primele țări din Europa în privința ritmului de creștere a consumului industrial de energie electrică. Numai grupul electrogen de 150 MW, intrat recent în funcțiune la termocentrala Paroșeni (fotografia de mai sus), reprezintă aproape un sfert din întreaga capacitate instalată a vechii Romînii.

1944 - 1964

PRIN INSTITUTELE NOASTRE DE CERCETĂRI

ENERGETICIENII ROMÎNI LA EI ACASĂ ȘI PESTE HOTARE

Ne adresăm pentru început directorului institutului, cunoscutului om de știință acad. prof. Remus Răduleț, care a fost ales nu demult președintele Comisiei Electrotehnice Internaționale.

— În ce condiții a fost creat institutul? Care sînt principalele lui direcții de cercetare?

— O dată cu începerea operei de industrializare socialistă a țării, cercetarea tehnică românească a fost pusă în fața unor probleme complexe și în mare parte noi. Trebuiau descoperite și valorificate în mod optim re-

IU
NERGETICĂ

sursele noastre minerale și energetice, trebuiau inițiate noi procese tehnologice și adaptate cerințelor dezvoltării economiei noastre naționale.

Sarcina creării unei unități care să asigure baza științifică generală necesară dezvoltării energeticii a fost încredințată Academiei R. P. Romîne, care a înființat în acest scop Institutul de energetică, în anul 1948. Nu e lipsit de interes să subliniem că doar cu puțin înainte fusese întemeiată însăși Academia Republicii noastre.

În prezent activitatea institutului, orientată pe linia obiectivelor fixate cercetării științifice prin Directivele Congresului al III-lea al P.M.R., se desfășoară pe mai multe planuri principale: aprofundarea problemelor complexe ridicate în domeniul energeticii generale de organizarea și planificarea la scară națională a sectorului energiei; lămurirea fenomenelor care privesc funcționarea optimă a sistemelor electroenergetice și automatizarea în electroenergetică; cercetarea proprietăților și structurii intime a combustibililor produși în țară în vederea utilizării lor mai bune și lărgirii domeniilor de folosință.

Una din trăsăturile caracteristice ale activității noastre o constituie legătura strînsă cu practica construcției economice: rezultatele cercetărilor sînt puse la dispoziția întreprinderilor cărora ele le sînt necesare. Anul trecut, de exemplu, au beneficiat în mod direct de lucrări ale institutului 39 de unități, subordonate Ministerului Industriei Petrolului și Chimiei, Ministerului Minelor și Energiei Electrice, Ministerului Metalurgiei, Ministerului Construcțiilor de Mașini, Ministerului Învățămîntului, ca și unele institute de învățămînt superior.

Cercetătorii noștri publică anual aproximativ o sută de lucrări și prezintă zeci de comunicări științifice la manifestări internaționale. Numai anul trecut au apărut în revistele internaționale de referate peste o sută de recenzii asupra lucrărilor elaborate în institut. Autoritatea de care se bucură cercetarea energetică din R. P. Romînă pe plan internațional este ilustrată și de faptul că multe din lucrările noastre au fost solicitate de foruri de specialitate din alte țări, de pildă, din R. S. Cehoslovacă, R. S. F. Iugoslavia, R. P. Ungară, S.U.A.

Toate acestea au putut fi obținute numai printr-o muncă asiduă, pasionată, cu ajutorul unei trainice baze materiale de cercetare, pentru care statul cheltuiește anual milioane de lei.

Activitatea institutului nostru este extrem de variată și ea interesează îndeaproape un mare număr de sectoare ale economiei naționale. Vă veți convinge stînd de vorbă cu cercetătorii.

Să le dăm cuvîntul.

UN „ATLAS" AL ENERGIEI

Este știut că realizarea obiectivelor concrete ale cercetării implică, în primul rînd, abordarea problemelor dintr-un punct de vedere general și elaborarea metodelor corespunzătoare de lucru.

Ing. C. Nagy, șef de sector în secția de energetică generală:

Tratarea problemelor economiei energetice la scara întregii economii naționale se realizează cu ajutorul metodelor moderne, prin crearea unui „model" matematic optim pentru fenomene economice complexe — înlocuind astfel metodele vechi, mai puțin precise, cu altele noi, mai eficiente. Pentru a face mai ușor înțeles sensul activității noastre, aș dori să arăt că metodica elaborată de colectivul nostru pentru studiul și normarea consumului specific de energie de toate formele, în diferite ramuri industriale, a dus nu numai la rezultate științifice, ci și la economii importante de energie și fonduri.

Sub raportul introducerii metodelor matematice moderne în planificarea energetică, studiile efectuate în institut au, într-o anumită măsură, un caracter inedit pe plan mondial.

În colaborare cu mai multe unități economice, de cercetare

Adrian COSTA

(Continuare în pag. 14)

și de producție, colectivul nostru a întocmit „Atlasul resurselor energetice ale R. P. Romîne". Lucrare de mari proporții — prima de acest fel în țara noastră — ea este necesară tuturor celor care se ocupă, sub diferite forme, de probleme de energetică.

CADRILUL ELECTRONILOR

Noțiunea „metode moderne" reprezintă un numitor comun pentru activitatea în ansamblu a institutului. O impune gradul de dezvoltare a producției, transportului și distribuției de energie. Prin rețelele electrice

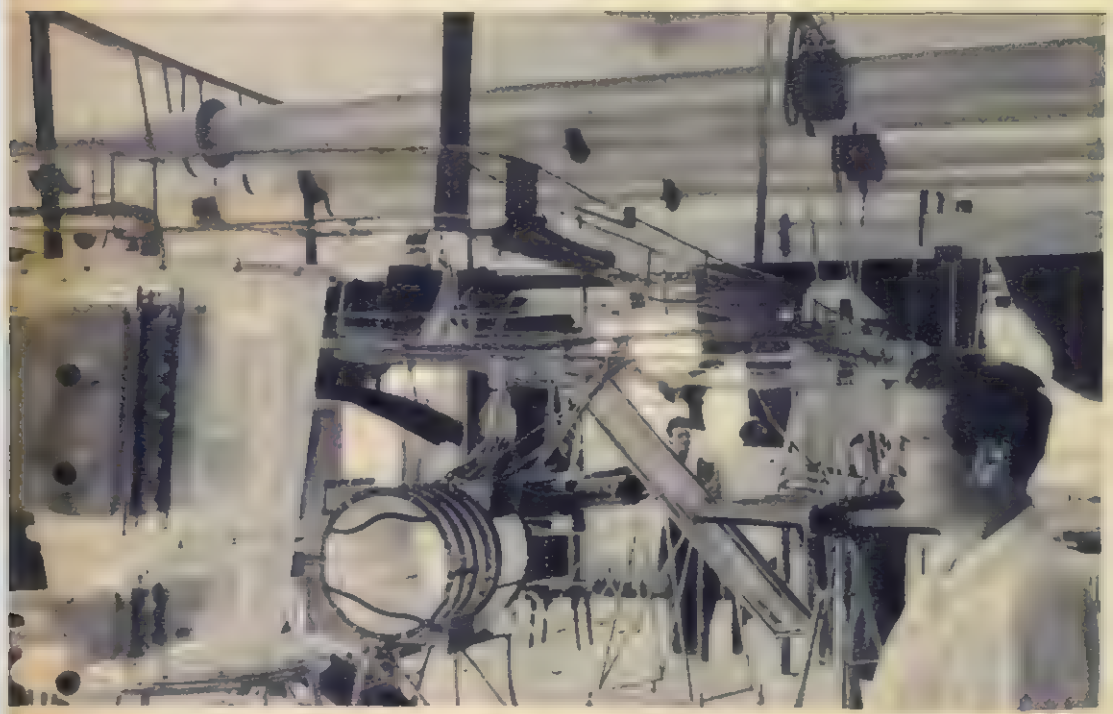

Laboratorul de ardere a combustibililor solizi se preocupă de problemele legate de valorificarea superioară în termocentrale a unele din marile bogății naturale ale țării noastre: lignitii.

ale țării se scurg fără încetare milioane de kilowați, unindu-și puterea în șuvoiul unic al sistemului energetic național, răsfirindu-se apoi după necesitate spre punctele de consum. Dirijarea acestui șuvoi, funcționarea agregatelor tot mai perfecționate, întregul „cadril al electronilor" de-a lungul și de-a latul țării, ridică probleme științifice de loc simple.

Ing. C. Bălă, candidat în științe tehnice, șef de sector în secția de electroenergetică :

— Aș dori să spun cîteva cuvinte despre funcționarea optimă a sistemelor electroenergetice complexe. Ce înseamnă aceasta ? Înseamnă stabilitate și dirijare automată, repartiția energiei în modul cel mai rațional, acolo unde e nevoie de ea și la momentul potrivit. Iată preocuparea colectivului de rețele și sisteme condus de inginerul consilier Paul Dimo, membru corespondent al Academiei R. P. Romîne. În aceeași sferă de preocupări, acad. Remus Rădulet, directorul institutului, a stabilit noi teoreme de electrotehnică a rețelelor electrice complexe, cu aplicații directe și la sistemul electroenergetic al țării. El a completat astfel cu un domeniu nou sectoarele de preocupări mai vechi ale școlii electrotehnice pe care a creat-o.

Dimensiunile la scară națională și robustețea rețelelor electrice nu le scutesc totuși de o anumită „gingășie". Ele sînt supuse în permanență unor factori fie exteriori, fie decurgînd din însuși modul de funcționare, și acești factori pot deveni, la un moment dat, dăunători. Secția noastră a contribuit substanțial la detectarea de noi condiții în care pot surveni — și se pot evita — astfel de „neplăceri".

Un grup de cercetători condus de acad. A. Avramescu rezolvă probleme privind protecția sistemelor împotriva supratensiunilor cauzate fie de descărcările electrice din atmosferă (lesne de închipuit ce se petrece cînd peste sutele de mii de volți ai rețelei se suprapun, nedorite, milioanele de volți ai unui trăsnet !), fie pricinuite de procesele de comutare din însești rețelele electrice.

În sistemul electroenergetic al țării funcționează agregate de puteri tot mai mari. Colectivul de mașini electrice, condus de acad. I. S. Gheorghiu și de directorul științific adjunct, C. Apetrei, candidat în științe tehnice, cercetează funcționarea acestor agregate care ridică în permanență probleme noi.

Trebuie subliniat — și aici intervine una din modalitățile legăturii dintre cercetarea noastră și practică — faptul că, pentru a se stabili și verifica un șir de soluții, a trebuit ca experimentările să fie făcute la cîteva întreprinderi : Brazi, Roznov și Făgăraș.

LABORATOR : UZINELE „VULCAN"

Subliniam mai sus că în preocupările institutului intră valorificarea tuturor surselor de energie ale țării. Una dintre acestea o reprezintă combustibilii solizi. Din aceeași cantitate de cărbune se poate obține mai multă sau mai puțină energie utilizabilă. Cum poate fi îmbunătățit randamentul acestui proces ? Problema, aparent simplă și banală, are o uriașă însemnătate economică. Cum se poate obține, dacă ne putem exprima astfel, o ardere superioară ?

Ing. N. Păunoiu, șeful laboratorului de ardere a combustibililor solizi :

— Noi studiem, în special, valorificarea ligniților, din care țara noastră posedă zăcăminte foarte importante.

Cercetările — și trebuie subliniat că „laboratorul" nostru îl constituie în bună măsură uzinele „Vulcan" — au creat premisele lărgirii domeniului de utilizare a ligniților, care constituie, cum am spus, una dintre cele mai importante bogății naturale ale patriei. Acum există posibilitatea proiectării și fabricării în țară a unor cazane cu debite mari, de 20 și 50 t/h, pentru arderea ligniților în stare pulverizată, necesare obiectivelor noastre industriale de proporții tot mai însemnate.

AU TRECUT 300 DE ANI ȘI TOTUȘI...

Au trecut aproximativ 300 de ani de cînd celebrul Denis Papin a încercat să pună în funcțiune primul și, fără îndoială, cel mai ciudat motor cu explozie din istorie, motor care urma să fie acționat cu... praf de pușcă. De atunci tehnica în acest domeniu a evoluat atît de mult, încît ar fi din partea noastră o naivitate să insistăm. Merită să subliniem însă că, în ciuda progreselor uriașe pe care le-a făcut, motorul cu explozie continuă să fie și astăzi obiectul unor studii științifice intense.

Ing. C. A. Vasilescu, candidat în științe tehnice, șeful sectorului de ardere în motoare :

— Cercetările noastre teoretice și experimentale asupra motoarelor cu aprindere prin scîntei s-au referit la arderea normală și arderea detonantă. Ele au dus la elaborarea unor metode folosite cu bune rezultate la fabricarea motorului SR-101. La fel, cercetările asupra motoarelor diesel sînt folosite la îmbunătățirea continuă a noilor noastre motoare.

Un element deosebit al lucrărilor noastre îl constituie utilizarea — în studiul arderii în motoarele diesel — a unei metode de măsură cu izotopi radioactivi.

O VALOROASĂ TRADIȚIE TEHNICĂ ROMÎNEASCĂ

Laboratorul de ardere a combustibililor gazoși constituie astăzi punctul de intersecție a unei vechi și valoroase tradiții tehnice românești cu cercetarea modernă, în coordonatele ei cele mai actuale.

Ing. N. Antonescu, candidat în științe tehnice, șeful laboratorului de ardere a combustibililor gazoși :

— La prima vedere s-ar părea că obținerea unor flăcări stabile — la o anumită cantitate de combustibil arsă în focar — nu ar necesita investigații științifice prea aprofundate. Nu este de loc adevărat. Numai printr-un studiu minuțios, complex, se pot determina condițiile optime de funcționare a focarelor. O primă aplicație a cercetărilor noastre asupra arderii intensive a fost obținută prin realizarea instalației de ardere pentru cazanele Vuia IE — cazane studiate anii trecuți în cadrul institutului nostru și apoi realizate efectiv.

Cu soluțiile găsite în institut se pot arde în focar, în același interval de timp, cantități de combustibil de 20 de ori mai mari decît în focarele obișnuite și de aceleași dimensiuni !

GAZUL METAN : ASPECTE NOI

Utilizarea gazului metan este o problemă de energetică ? Firește. Ne găsim însă acum în fața unor aspecte noi, mai puțin cunoscute publicului. Este vorba despre folosirea așa-numitei presiuni de zăcămînt.

Ing. V. Pimsner, candidat în științe tehnice, șeful secției de termoenergetică :

— Studierea acestei probleme are ca scop îmbunătățirea indicilor tehnico-economici ai extracției și transportului gazelor naturale, obținerea unei cantități suplimentare de energie mecanică și electrică etc.

Pe baza cercetărilor noastre s-au determinat condițiile optime de exploatare a zăcămintelor, s-a introdus în exploatare așa-numitul compresor cu jet, care funcționează fără a avea nevoie de energie mecanică din exterior, și s-a stabilit modul, locul de utilizare a diverse alte instalații folosite în extracția și transportul gazelor naturale.

Rezultatele au fost comunicate cu prilejul unor reuniuni internaționale de specialitate la Belgrad, Madrid, Budapesta, Stockholm, Varșovia. De asemenea, am furnizat informații și la cererea organismelor specializate ale O.N.U.

Din discuțiile purtate în forurile internaționale precum și

din diferite publicaţii străine rezultă concluzia îmbucurătoare că lucrările efectuate în institutul nostru deschid perspective interesante cercetării în acest domeniu al energeticii.

MECAN-1, MECAN-2... ŞI CENTRALA DE LA PORŢILE DE FIER

Am lăsat în mod intenţionat la urmă unul din sectoarele cele mai importante ale institutului. Explicaţiile pe care urmează să le primim constituie, poate, încheierea cea mai firească a prezentării acestei importante unităţi de cercetare ştiinţifică din ţara noastră.

Ing. M. Popov, membru corespondent al Academiei R. P. Romîne, şeful laboratorului de automatizare :

— Pe lîngă cercetările asupra stabilităţii sistemelor neliniare, efectuate în cadrul laboratorului nostru, care stau la baza a numeroase lucrări ştiinţifice ale unor autori romîni şi străini, ne-am preocupat de proiectarea şi realizarea unor calculatoare electronice analogice, MECAN-1 şi MECAN-2. Ele formează un mijloc puternic de cercetare pentru diferitele colective din institut şi din exterior. Dat fiind specificul institutului, în care se cercetează dintr-un punct de vedere energetic unitar probleme privitoare la obiecte foarte diferite, aceste calculatoare au trebuit să fie astfel concepute, încît să poată rezolva probleme din domeniul sistemelor şi reţelelor electrice, al maşinilor electrice, al tehnicii tensiunilor înalte şi sistemelor termoenergetice, al motoarelor cu ardere internă etc.

Prezenţa calculatoarelor a permis rezolvarea unor probleme din cele mai variate sectoare, contribuind astfel la întărirea unităţii cercetărilor institutului.

Numeroase alte probleme, de un interes şi mai general, au fost soluţionate tot cu ajutorul calculatoarelor MECAN, în colaborare cu alte instituţii de specialitate. Dintre acestea amintim : „Studiul repartiţiei optime a sarcinilor active între centrele termo şi hidroelectrice din sistemul energetic al R. P. Romîne“ şi „Încadrarea centralei de la Porţile de Fier în curba de sarcină a sistemului energetic al R. P. Romîne“.

Perspectiva rămîne, în continuare, larg deschisă...

Prezentare de Adrian COSTA
Fotografii de Elena GHERA

„Integrare... Memorie... Alimentare... Integrare... Memorie...“ Calculatoarele MECAN-1 şi MECAN-2, realizate la Institutul de energetică al Academiei R.P. Romîne, au permis rezolvarea unor variate probleme de energetică din cadrul şi din afara institutului.

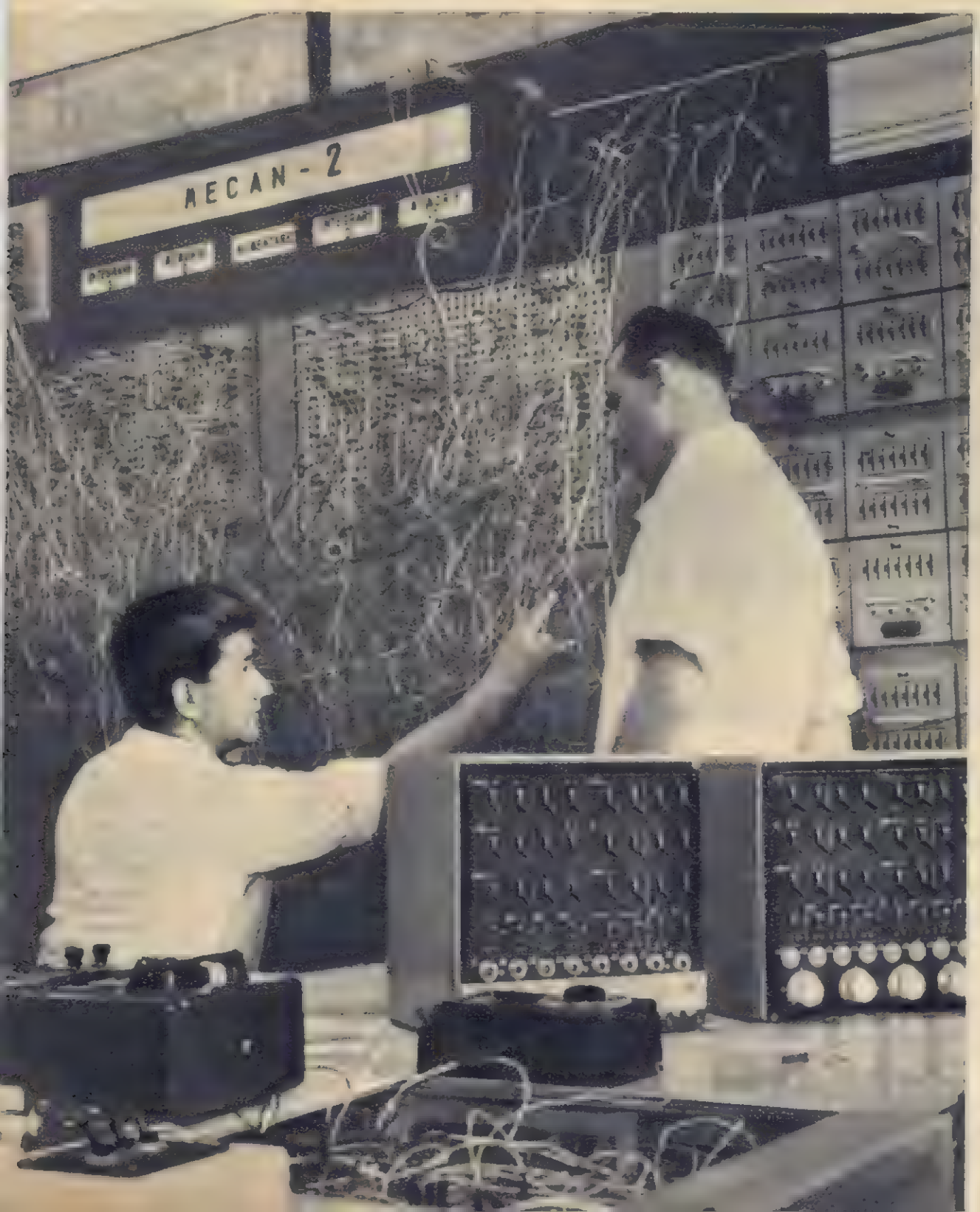

OAMENI AI ZILELOR NOASTRE

Învăţăm şi visăm

Am încercat de multe ori să-mi adun anii copilăriei şi ai primei tinereţi, împrăştiaţi prin locuri depărtate din ţară, dar aproape nici o dată nu am izbutit. Copiii mei îmi spun că n-am talent la povestit. Să fie oare numai asta ? Sincer vorbind, nu mă prea bucură amintirea anilor înfundaţi în necazuri. Astăzi însă, vrînd să mă gîndesc la tot ce a însemnat viaţa mea în ultimii 20 de ani nu mă pot opri să nu-mi amintesc de cel care am fost odinioară...

...Fiind orfan şi neavînd nici un rost în comuna mea (Viişoara, lîngă Turda), unde nu prea aveam rude, am ascultat de un văr al meu, pe atunci cioban la o moşie din comuna Grădiştea, şi m-am dus după el. Ce m-a aşteptat acolo ? Ciobănia, cu toate necazurile pe care o asemenea ocupaţie le putea aduce în acele vremuri. Peste cîtva timp, cînd am împlinit 14 ani, mi-am luat din nou lumea în cap. De data asta, împreună cu un prieten. Am nimerit într-o toamnă la Casa magistraţilor din Bucureşti unde am găsit o slujbă ca băiat de serviciu ; aici am îngropat 8 ani. Mă gîndeam mereu că trebuie să învăţ o meserie, să-mi fac un rost în viaţă. De aceea am încercat să învăţ brutăria într-o franzelărie a lui Matache Teodor, tot din Bucureşti.

1944 m-a prins în armată. Adevărata mea viaţă avea să înceapă în anii imediat următori. Acum da, îmi place să povestesc deşi lucrurile sînt cît se poate de obişnuite. Biografia mea este simplă, a unuia care şi-a găsit adevăratul rost în viaţă şi demnitatea de om în anii noştri. Venit în fabrică la „Industria sîrmei“ cu numai două clase primare învăţate pe ici, pe colo şi cu o brumă de meserie, am deschis ochii mari asupra lumii. Comuniştii m-au ajutat să înţeleg că pot trăi altfel decît pînă atunci. Deşi trecusem de douăzeci de ani m-am apucat de învăţătură, începînd cu primele clase, ca un şcolar. Totodată, deprindeam şi meseria de trefilator. Amintirea acelor ani e încă vie... Prima zi cînd mi s-a încredinţat o maşină cu care aveam să lucrez ani întregi... Primele cărţi citite de mine şi care mi-au umplut sufletul cu frumuseţi neştiute pînă atunci : Sadoveanu, Şolohov... Colectivul fabricii în care lucrez a venit apoi în întîmpinarea dorinţei mele de a învăţa şi mai mult. În 1952 am fost trimis la Şcoala profesională de maiştri. Bănuiam eu că sîrmele în mijlocul cărora lucram au mult mai multe taine decît m-am aşteptat şi voiam să aflu măcar o parte din ele. Anii de şcoală, munca pentru alcătuirea proiectului de absolvire („trefilarea sîrmelor de oţel de la o dimensiune la altă dimensiune“) mi-au luminat multe secrete. Pe celelalte le învăţ şi acum. Niciodată nu poţi spune : „Destul ! De acum ştiu totul“. Îmi place să învăţ cot la cot cu copiii mei, Aron, Mariana şi Gheorghe. Învăţăm şi visăm împreună. La viitorul lor. Al nostru.

Simion SUCIU, maistru la trăgătoria de metale neferoase „Industria sîrmei“, Cîmpia Turzii

CĂLĂTORIE PRIN ADÎNCURILE PĂMÎNTULUI

(Urmare din pag. 9)

La înălțimi amețitoare, de unde i se dezvăluie priveliști măreațe, geologul caută să descifreze tainele adîncurilor.

Drumurile geologului nu sînt întotdeauna așternute cu asfalt. De aceea, din cînd în cînd, se mai întîmplă și unele mici neplăceri la înlăturarea cărora trebuie pus umărul.

Geologul prospector este tipul de cercetător clasic în domeniul geologiei. Înzestrarea lui tehnică este modestă : nelipsitul ciocan de geolog, un porthart, o busolă, un altimetru și... pasul. Bate cu pasul fiecare petic de pămînt. Din cincizeci în cincizeci de metri se oprește și-și notează în „jurnalul de zi" coordonatele topografice ale punctului respectiv, direcția și înclinarea straturilor sau a pachetelor de roci, fracturilor etc.

Activitatea geologică se bucură în țara noastră de cea mai mare atenție din partea partidului și guvernului. Volumul investițiilor pentru cercetări geologice s-a ridicat, de pildă, în anii 1954-1963 la peste 16 miliarde lei, reprezentînd circa 15% din totalul investițiilor în industrie.

Aceasta înseamnă — printre altele — și punerea la dispoziția geologilor de mijloace tehnice moderne : gravimetre, stații electrometrice, variometre, stații seismice, stații automate de carotaj, stații de gaz carotaj, aparatură de laborator ș.a.

Dar aparatele complicate nu sînt pentru geologul prospector, ci pentru colegii săi ce-l vor urma după ce el va fi ajuns la anumite concluzii.

Un avion al aviației noastre utilitare zbura la mică înălțime deasupra unui pisc pe care tocmai îl cerceta Focșa. Din avion i se făceau geologului semne amicale. Istovit de urcuș, Focșa le răspundea cam în silă. Deodată însă începu să strige din răsputeri și să facă semne agitate. Își recunoscuse colegii de la aeromagnetometrie.

Aeromagnetometriștii căutau, ca și geologul prospector, noi zăcăminte de minereuri.

„Interesant lucru ! — își zicea Focșa privind în urma avionului. Ca să cunoști adîncurile pămîntului, trebuie să te urci în văzduh". Își privi apoi clasicul său ciocan de geolog și conchise drept consolare : „Dar nici fără el nu se poate".

Și avea dreptate. Ponderea geologilor prospectori, în activitatea geologică de prospectare din Romînia, este de peste 35%. Cu ajutorul aeromagnetometriei se pot face cercetări în scoarța terestră pînă la adîncimi de cîteva mii de metri. Geologul prospector însă pătrunde pînă la adîncimi mult mai mari cu ajutorul... imaginației. Pe baza unor observații geologice științifice el reconstituie întreaga istorie a scoarței terestre, cu marile ei frămîntări petrecute de-a lungul erelor geologice. El este pionierul care deschide celorlalte echipe de geologi, înarmate cu mijloacele tehnice moderne pe care le aminteam mai sus, drumul spre comorile tăinuite de pămînt, de adîncurile lui.

Alături de ceilalți colegi ai lor, geologii prospectori au contribuit la sporirea rezervelor de petrol și gaze, a rezervelor industriale de minereuri de fier (printre care se numără și noul zăcămînt de fier pus în exploatare la Căpuș, regiunea Cluj), precum și a altor substanțe minerale cu valoare industrială.

Prospectarea și explorarea unui zăcămînt este o treabă anevoioasă și complexă. Metodele folosite sînt și ele diverse. În călătoria noastră prin adîncurile pămîntului am întîlnit geofizicieni care căutau minereuri cu ajutorul curentului electric. Metoda, numită electrometrie, utiliza atît curentul electric natural (existent în scoarța pămîntului), cît și curentul indus prin intermediul unor generatoare purtate de mașini. I-am văzut apoi pe geologi secondînd pe sondorii care străpungeau pămîntul fie cu sonde de suprafață, cățărate pe creste abrupte de munți, fie cu sonde subterane, instalate în inima galeriilor săpate în coastele munților. Dintre toți, parcă cel mai interesant și mai pitoresc rămîne totuși geologul prospector, acel singuratic al munților, care nu cunoaște odihna pînă nu trece în jurnalul său de zi descoperirea a noi și prețioase comori ale adîncurilor.

Ion DRAGOMIR
Fotografii de Slava CLAUDIU

„Poliţele" Ocolaşului Mare.

Un poem al drumeţiei

CEAHLĂUL

E şi aceasta o cucerire a acestor ani : mii şi zeci de mii de oameni tineri, şi nu numai tineri, s-au deprins ca în concediile şi vacanţele lor sau doar în zilele sfîrşitului de săptămînă să pornească la drum pentru a se bucura de neasemuitele frumuseţi cu care natura a înzestrat pămîntul patriei noastre. Turismul, acel sport al cîtorva entuziaşti de altădată, este astăzi cu adevărat un bun al maselor largi. Temeiul lui nu constă doar în activitatea propagandistică a organizaţiilor sportive cît mai ales în condiţiile materiale create în acest scop : cabane turistice confortabile, aşezate în locurile cele mai indicate, drumuri de acces marcate, posibilităţi convenabile de procurare a echipamentului necesar ş.a.m.d. Statisticile întocmite de O.N.T. vorbesc în cifre semnificative despre creşterea numărului turiştilor (de la 30.000 în 1949 la 2.000.000 în 1964), al cabanelor (de la 80 în 1949 la 150 în 1964) etc. Ele nu pot însă consemna asemenea fapte grăitoare : minerul băimărean care face cunoştinţă cu minunile Deltei, tînărul colectivist de pe malul Oltului care urcă Ceahlăul, oţelarul reşiţean care admiră peisajul incomparabil al obîrşiei Bistriţei, filatoarea din Săvineşti care bate potecile Apusenilor...

Ceahlăul se bucură de o deosebită faimă turistică. Au contribuit la aceasta scriitorii moldoveni care, începînd cu Dimitrie Cantemir şi încheind cu marele nostru povestitor Mihail Sadoveanu, au închinat multe pagini literare antologice uriaşului care domină toţi munţii din jur.

Faima masivului moldovean au întărit-o turiştii, care apreciază în mod deosebit spectaculozitatea şi varietatea peisajului oferite de aceste locuri, în care aproape fiecare stîncă a inspirat o legendă.

De altfel, nu există turist moldovean care să nu fi urcat pe Ceahlău ca să admire răsăritul soarelui şi să nu susţină, sus şi tare, că Ceahlăul este cel mai frumos munte din Carpaţii noştri.

Desigur, în acest superlativ este cuprins şi un pic de orgoliu local, dar — trebuie să recunoaştem — şi destul adevăr, Ceahlăul întrecînd în frumuseţe munţii care prin alcătuirea lor geologică încearcă să-i semene.

Superlativul relativ este însă discutabil căci este greu — dacă nu imposibil — să se stabilească o ierarhie după criteriul frumosului în lumea munţilor cu structuri diferite, după cum nu se pot clasifica în aceeaşi categorie poeziile şi romanele. În lumea munţilor noştri Ceahlăul poate fi asemuit cu un poem ale cărui versuri trebuie ascultate cu atenţie pentru a le simţi cadenţa şi a auzi ecoul rimelor care însoţesc paşii drumeţului.

Prima parte a poemului o declamă astăzi valurile cu sclipiri de smarald ale „mării de la Bicaz" în oglinda căreia Ceahlăul îşi reflectă chipul. Ea încîntă pe călător de-a lungul a 25 de kilometri de legănare uşoară. Din cînd în cînd, dealurile dinspre asfinţit se dau la o parte şi undeva, în înaltul zării, apare profilul uriaşului Carpaţilor moldoveni, fie în plină lumină, descoperindu-şi ridurile vîrstei, fie în căutarea luminii, tăinuind totul în aburul depărtării.

Debarcaţi în portul Ceahlăului, drumeţii sînt invitaţi să asculte a doua parte a poemului. Îl declamă de data aceasta codrii prin desişul cărora potecile şerpuiesc abil, cîştigînd pas cu pas înălţime. Cei ce încep urcuşul, direct pe „Piciorul Humăriei" (marcaj : triunghi albastru, 2-3 ore de mers pînă la cabana „7 Noiembrie") intră de la început în umbra pădurii cu foşnetele ei tainice. Cei ce se îndreaptă pe şosea spre cabana „Durău" (8 km), întîrzie întîlnirea cu codrii Ceahlăului, dar şi unii şi alţii pot ajunge pînă la urmă să asculte cadenţa vie a apelor înspumate ale Duruitoarei (cca. două ore de mers de la cabanele amintite).

Finalul poemului îl declamă vîntul, uneori aspru, al înălţimilor, cu accente lungi, şuierătoare. El întîmpină pe drumeţi imediat ce depăşesc „poliţele" (cum sînt numite aici brîurile de piatră ce încing platoul somital) şi ultimii „crini" (zadele sau laricile), îndrăzneţe conifere ce se caţără pe pantele aspre ale muntelui pînă în lumea pitică a florei alpine. Florile, mulţimea de flori a Ceahlăului, printre care strălucesc steluţele pufoase ale „albumiţei" (cum e numită aici floarea de colţ), îndulcesc cu gingăşia lor accentele grave ale poeticei şi spectaculoasei lumi de piatră. În zorii zilei următoare, apariţia fastuoasă a soarelui întoarce o nouă pagină din poemul fără de sfîrşit al Ceahlăului, poem pe care l-au ascultat străbunii şi-l vor asculta şi strănepoţii. Legenda Dochiei, fata lui Decebal, împietrită de zeii care i-au ascultat ruga şi au izbăvit-o de umilinţele robiei lui Traian, va continua să fie povestită pe pragul cabanei ce-i poartă numele în serile senine cînd mulţimea stelelor care strălucesc de-a lungul Bistriţei, rîul luminii, fac să pălească strălucirea suratelor de pe bolta cerului, pînă nu demult singure stăpîne pe aceste meleaguri.

Gh. EPURAN
Fotografia autorului

O ÎNTREPRINDERE MODERNĂ

Orașul Focșani era cunoscut pe vremuri doar ca centru al desfacerii vinurilor și fructelor produse în regiune. Despre o industrie cît de cît activă nici nu putea fi vorba aci. În anii puterii populare însă, și în acest oraș s-au creat unități industriale moderne. Cea mai tînără dintre ele este fabrica de mobilă IPROFIL.

Ceea ce caracterizează această fabrică este tehnica superioară cu care a fost înzestrată. Instalată în clădiri noi, construite după ultimele cerințe ale utilității și ale esteticii industriale, fabrica a fost dotată cu utilaj de înaltă productivitate. Astfel, mașina pe care v-o prezint în fotografia de mai sus este un agregat care înlocuiește 7 mașini „clasice" (6 mașini de frezat cu ax inferior și un circular dublu). Deși este deservită de numai doi muncitori (în unele cazuri trei), mașina îndeplinește 19 operațiuni, dimensionînd materialul lemnos, profilîndu-i canturile pe două părți, tăindu-i-le pe celelalte două, găurind etc. Munca efectuată de doi muncitori la această mașină ar trebui să fie executată de 11 muncitori dacă în locul ei am avea de-a face cu mașini „clasice" sau de cîteva zeci de oameni dacă operațiunile s-ar efectua manual.

Asemenea utilaje perfecționate se află în toate secțiile fabricii. Datorită unei atari înzestrări tehnice, în fabrica din Focșani nici o operație nu se mai efectuează manual, cu excepția unor retușuri.

Încă o expresie a tehnicii moderne aplicate la Focșani o constituie și lacurile ce sînt folosite la lustruirea mobilei produse aci. Cu excepția părților interioare ale pieselor de mobilier, la lustruirea cărora se mai folosesc nitro-lacurile, toată mobila produsă la Focșani este lustruită cu lacuri poliesterice. Printre alte calități — frumusețe, rezistență îndelungată — aceste lacuri au proprietatea de a rezista și la temperaturi mai înalte. Astfel, o țigară scăpată aprinsă pe o masă lustruită cu lacuri poliesterice nu izbutește să lase nici un fel de urme asupra luciului mesei, chiar dacă este uitată acolo (vezi fotografia).

Fabrica din Focșani a fost proiectată pentru o producție anuală de 15.000 garnituri convenționale de mobilă. Ea a intrat în funcțiune anul trecut și va atinge capacitatea maximă de producție în 1965.

S. IVAN
Galați

Un ogreșat care execută 19 operațiuni.

Țigara aprinsă nu lasă nici o urmă asupra luciului mobilei produse la Focșani.

PE MELEAGURILE TISMANEI

Frumoasele meleaguri ale Tismanei sînt frecventate în anul acesta de un număr deosebit de mare de turiști. I-am întîlnit pe drumul ce duce de la Baia de Aramă spre Tismana, în pitorescul trenuleț forestier sau în autobuze și de aci pe valea Tismanei străbătînd impresionantul defileu de granit.

În atelierele de țesături ale cooperativei „Tismana"

La capătul unui drumeag străjuit de brazi turiștii poposesc în fața unei căsuțe modeste așezate la gura unui izvor, lîngă o păstrăvărie. Bătrînii din partea locului povestesc că în această căsuță a locuit cîndva poetul George Coșbuc; ziua colinda munții și pădurile, iar seara pînă tîrziu sta aplecat asupra unei cărți sau a caietului de versuri.

Nu departe de aici, după ce străbați o potecă ascunsă prin lăstăriș, ajungi într-o rarișste din care poți contempla frumoasa mănăstire Tismana, înălțată în vîrf de stei, în anul 1370, de către călugărul Nicodim. Turnurile înalte îți dau înfățișează o eșarfă de cristal pentru a se prăvăli în undele Tismanei; în stînga linia forestieră și masivii păduroși. După un popas la păstrăvăria din apropiere, turiștii coboară în satul pitoresc, acolo unde din harnicele mîini ale țesătoarelor ies minunatele covoare oltenești, al căror renume a trecut de mult hotarele țării.

Constantin BOERA
Craiova

NOUTĂȚI TEHNICE LA RADIO

„Care sînt ultimele noutăți tehnice de înregistrare a muzicii la Radio?"

N. VALERIU
profesor, Iași

Răspunde ing. PETRE GALBURĂ, director tehnic al Radioteleviziunii române.

Unul din procedeele cele mai moderne introduse în tehnica de înregistrări de către casele de discuri și studiourile de radiodifuziune este acela de înregistrare pe mai multe canale, adoptat și de Radiodifuziunea română. Noul procedeu este îndeosebi folosit la înregistrările de muzică ușoară, pentru realizarea cărora, după cum se știe, se întrebuințează astăzi numeroase efecte produse cu ajutorul unor instalații complexe (cu reverberație, corecție de frecvență, repetări).

Caracteristică înregistrărilor de muzică ușoară este „captarea" cu un număr mare de microfoane, repartizate fiecare cîte unui grup de instrumente (corzi, ritm, saxofoane, alămuri, solist etc.). Regizorul muzical aflat la pupitrul de mixaj urmărește, pe baza partiturii, să realizeze cel mai bun echilibru între aceste microfoane, folosind în același timp și posibilitățile de corecție cu care este prevăzută instalația de mixaj. Astfel, corzile vor primi o sonoritate caracteristică sălilor mari de concert (prin folosirea reverberației artificiale), iar secția ritmică, îndeosebi bateria, va fi captată foarte sec, pentru a se obține precizia ritmică a acompaniamentului.

Prin folosirea noii tehnici de înregistrare, grupele de instrumente sînt înregistrate separat pe magnetofonul cu mai multe canale, de multe ori aceste operațiuni făcîndu-se în etape succesive.

În prima etapă de lucru se înregistrează pe canalul 1 secția ritmică (bas, chitară, baterie, pian). Înregistrarea se poate repeta pînă la obținerea calității maxime a execuției. În etapa a doua, prin intermediul unui difuzor, solistul aude în studio canalul pe care s-a înregistrat secția ritmică. Sincron cu acest ritm, solistul va executa partea sa din partitură. În același mod se vor înregistra și canalele 3 și 4, repartizate respectiv corzilor și instrumentelor de alamă. După înregistrarea celor patru canale, acestea sînt mixate și înregistrate pe un magnetofon obișnuit cu un singur canal. La operațiile de mixaj regizorul muzical va putea realiza toate efectele pe care compozitorul și orchestratorul le-au trecut în partitură, repetînd mixajul pînă la obținerea rezultatului maxim, *fără a mai fi necesară prezența orchestrei și a solistului.*

În afara îmbunătățirii procesului de înregistrare, noua tehnică de lucru deschide noi posibilități orchestratorilor.

CEVA DESPRE CAMPING

„Fiind în plină perioadă a excursiilor de vară, aș dori să citesc ceva despre camping".

Cristina MOISE
București

Răspunde FLORIAN FRAZZEI, profesor la Școala sportivă nr. 2, București.

În dicționarul limbii române nu se întîlnește cuvîntul camping. Dicționarul de neologisme lămurește însă termenul: „Faptul de a trăi în aer liber, sub cort".

În țara noastră această formă de turism este încă destul de puțin practicată, cea mai mare parte a iubitorilor de turism poposind noaptea la cabane, vile, hoteluri etc., și mai puțin în corturi.

În dorința de a populariza „drumeția fără cabane" școala noastră a organizat anul trecut — cu sprijinul secției de învățămînt a raionului 23 August din București — cîteva excursii cu corturi, care au fost filmate și transmise de Televiziunea română sub titlul: „Cu școlarii pe potecile munților" (excursie în Rarău, Ceahlău, cu plutele pe Bistrița) și „Pe urmele lui Racoviță" (excursie în peșterile din Munții Apuseni).

Excursiile cu corturi trebuie mai mult răspîndite în rîndurile tineretului, deoarece permit vizitarea locurilor depărtate de așezările omenești sau de cabane. Totodată tinerii sînt pregătiți pentru depriderea facerii focului, a preparării hranei, a dormitului în aer liber etc. Materialul necesar pentru practicarea campingului — care de altfel se găsește în magazinele de specialitate — e constituit din următoarele: cortul — cu accesoriile sale — montanți (bețe), sfori de ancorare, picheți și țăruși; sacul de dormit, care este mai călduros decît o simplă pătură, fiind umplut cu puf de pinguin, puf de gîscă sau vată din material plastic etc.; salteaua pneumatică care protejează corpul de duritatea și umezeala solului. În afară de acestea sînt necesare bidoane pentru păstrarea apei, surse de lumină, lopeți, articole pentru gătit etc.

Unii oameni, prin profesia lor (geologi, militari, arheologi etc.), trăiesc adesea o astfel de viață de tabără — campingul însă presupune și un mod sportiv de a petrece plăcut concediul.

„MUZICĂ UȘOARĂ"

În „Flacăra" nr. 28 din 11 iulie am citit articolul lui Aurel Baranga intitulat „Muzică ușoară". Autorul are dreptate; și eu, care mă număr printre iubitorii acestui gen de muzică, sînt de aceeași părere: termenul „ușoară" este nepotrivit.

Angela TIMARU
Bacău, Calea Moinești 65

POȘTA NOASTRĂ

CONSTANTIN STURZU, Iași. Continuăm cu alte răspunsuri la întrebările pe care ni le-ați pus. 1) Ceea ce nu vă apare clar sînt prescurtările uzuale în limbi străine. Vă recomandăm să expediați scrisorile dv. cu adresele ortografiate așa cum apar în rubrica respectivă din revista noastră. N-aveți nici o grijă: factorii poștali din Polonia cunosc bine... limba polonă. 2) Inventatorul ținelor îngropate în pavajul străzilor este inginerul englez Benjamin Outram. De la acesta vine și numele de tramvai — mijloacelor de locomoție pe aceste șine zicîndu-li-se la început „Outram-Ways" (Drumurile lui Outram) și mai apoi, prin prescurtare uzuală, „Tram-Ways". Prima linie de tramvai din lume a fost construită în 1842, la New York, de un cetățean francez, pe nume Loubat. Bineînțeles că pe această linie circulau vehicule cu tracțiune animală. Același Loubat a construit prima linie de tramvai și în Europa — și anume la Paris, în 1854, unde a constituit și o companie de transporturi orășenești, sub denumirea de... „Drumul de fier american". În cîteva decenii tramvaiele s-au răspîndit în întreaga Europă. În București prima linie de tramvai a fost dată în exploatare în anul 1872 (tramvai cu cai), iar prima linie electrică, în anul 1894. În 1906 a funcționat pe Calea Griviței și o linie de tramvai cu aburi — dar după un an s-a renunțat la utilizarea forței aburului, ca nepractică pentru transportul urban. La celelalte întrebări vă vom răspunde într-un număr viitor.

EUGEN GRIGORIU și CORNEL SĂNDULESCU, Onești. Despre Laser, aplicațiile și perspectivele sale am publicat un material amplu în numărul nostru de Anul nou (nr. 52 din 1963).

CORNELIU MAZILU, Vărbilău, rn. Teleajen. 1) Despre cancer am publicat mai multe materiale și, bineînțeles, vom mai publica, pe măsură ce știința va face noi descoperiri. 2) Am mai publicat materiale despre moda bărbătească dar — sîntem de acord cu dv. — prea puține; vă promitem să mai publicăm. 3) Lui Mircea Crișan puteți să-i scrieți pe adresa Teatrului satiric-muzical „Constantin Tănase" din București, rn. 30 Decembrie, Calea Victoriei 33.

ELENA PISLARU, Roman. Articolul dv. nu e lipsit de interes, dar nu e pe specificul publicației noastre.

STELLA STAN, Giurgiu. La vîrsta dv. posibilitățile de a vă însuși o calificare sînt nelimitate. Scrieți-ne ce studii aveți și ce ați întreprins pînă acum.

V. SILVIAN

Gh. Tarhat, Lupeni; C. Vișinescu, Teiu; Ion Ștefănescu, Petroșani; V. Hurezan, Lugoj; M. Cincova, Brașov; C. Zamfir, Borzești; V. Călin, București; Ion P. Căpitani, Periam; Petronela Petri, Lavrin; Romus Mistreanu, Galați; Titu Gheorghiță, Reșița; ing. Nelu Stănescu, Sibiu — răspunsurile la întrebările dv. le veți primi prin poștă.

cu cititorii

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Mica Cumpănă, studentă, Iași, bd. T. Vladimirescu, bl. 6, sc. A, et. 3: teme diverse; Cecilia Popescu, elevă, Roșiori de Vede, str. Mîndești 12: ilustrate; Maria Iliescu, elevă, Bacău, str. Martiru Crișan 79: teme diverse; Laura Popescu, elevă, București, str. Pridvorului 1: teme diverse, ilustrate; Marian Popa, Constanța, str. Lt. Economu 27: teme diverse; Nico Voicev, funcționar, Buzău, str. Patriei 87: literatură, ilustrate; Carmela Smădu, elevă, Tecuci, str. 23 August 107: cinema, ilustrate; Marcel Iosa, elev, Alba Iulia, str. Moților 40: teme diverse, ilustrate; Nelu Tatomir, profesor, com. Călățui-Chiojdeni, rn. Rm. Sărat: teme diverse; Ioana Mateescu, elevă, Tîrgoviște, str. Poet Alexandrescu 9: literatură, ilustrate; Florica Grigore, învățătoare, com. Oroftina, rn. Dorohoi: ilustrate; Silvia Pălimaru, elevă, Dorohoi, str. A. Toma 12 A: teme diverse, ilustrate; Amelia Hațegan, elevă, com. Sîncel, str. Lenin 28, rn. Mediaș: ilustrate; Teodor Munteanu, muncitor, Galați, str. Cîmpului 2, pavilion 2, cam. 5: teme diverse; Lili Stanciu, elevă, Bacău, str. Eliberării 65: cinema, ilustrate; Androne Vladimir, miner, com. Ciocîrlău, rn. Baia-Mare: literatură, ilustrate; Petre Popșor, elev, com. Proștea Mare, 630, rn. Mediaș: cinema; Ionel Tenné, muncitor, București, str. 7 Noiembrie 53, rn. 1 Mai: cinema, sport, ilustrate; Filip Bunescu, student, satul Stupărei, rn. Rm. Vîlcea, of. Băbeni: teme diverse; Lucia Rădulescu, elevă, Rm. Sărat, str. 23 August 6: ilustrate; Amelia Zamfir, elevă, Valea Mare, rn. Pitești: ilustrate; Petre Falcoș, com. Chirnogeni, rn. Negru Vodă: teme diverse; Victor Hrinîuc, funcționar, Vatra Dornei, str. 7 Noiembrie 40: cinema, teatru, ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

Schipa de fluieraș a Școlii de constructori Bacău. *(prof. V. Bogdănel)*

Crin alb de Petroșani. *(I. Ștefănescu)*

Fațada noului cinematograf „23 August" din Drăgășani. *(Traian Onofreiciuc, Pitești)*

DOCHERII

De la dana portului, de unde privesc, pot depune mărturia garantată de căruntul părului meu:

Cerul nu era mai limpede, soarele nu ardea mai cu putere, iar pescărușii nu erau mai puțin guresi. Însăși marea, imensă și nesfîrșită, își țesea pe mal, cu aceeași aristocratică indiferență, horbotele de spumă și alge saturate de sare.

Dar docherii, oamenii aceia cu mușchii alungiți ca parîmele, cu spinările arcuite și-mpietrite, cu picioarele tremurînde de povară, care pășeau cu tălpile șingerînde pe îngusta fîșie de brad a schelei? Docherii din vechiul port al Constanței și ai de mult uitaților negri ani; hamalii care-și cerșeau munca în faimoasele cete, terorizați de nu mai puțin faimoșii vătafi; samaragiii de la dana lăzilor, butoaielor și baloturilor de import; lopătarii, coșurarii și stivuitorii de la dana exportului de cereale; cărbunarii care-și îmbibau plămînii cu praful negru, sticlos al cocsului și antracitului; sărarii cu tranșeele săpate de „tosul sărat" în carnea vie. Docherii de ieri. Unde sînt? Au dispărut?

Nu. Cei care au mai putut să apuce zilele noastre s-au transformat și ei, o dată cu portul și cu litoralul, o dată cu construcția uriașelor blocuri și uzine, împreună cu modul — astăzi demn și sigur — de a-ți cîștiga pîinea.

Docherii bătrîni au ieșit la pensie. Cei tineri au devenit adevărați tehnicieni.

În urmă cu două decenii, afirmația aceasta ar fi fost un vis. Îndată după august '44, ea a devenit probabilă, în anii ce au urmat — foarte posibilă, pentru ca azi să pară atît de firească!

Iată-i pe docherii de astăzi mînuind cu pricepere macaralele-chei, macaralele-mobile și mai ales autostivuitoarele. Mecanizatorii aceștia, cum mai sînt numiți, sînt stăpîni pe utilaje și instalații de înaltă tehnicitate, pe care le folosesc cu siguranță și îndemînare. Nimic nu amintește la ei că sînt urmașii docherilor oropsiți de altădată.

▪

Graficul arată expresiv că în cinstea celei de-a 20-a aniversări colectivul de la D.R.N.C. a reușit, numai în douăzeci de zile, să depășească planul de încărcări și descărcări cu 33 mii tone mărfuri.

În frunte se află autostivuitorii, care au înregistrat o depășire de 13 mii tone; muncitorii de la macaralele-chei au depășit cu 10 mii tone, iar cei de la macaralele-mobile cu 8 mii tone.

Datele mai arată că, mînuind cu sîrg și în bune condiții utilajele de care dispun, docherii din Constanța au redus timpul de staționare a vaselor în port, iar productivitatea muncii a crescut în așa fel încît cu același număr de oameni se manipulează mai mult cu 0,9 tone pe oră decît prevederile planului.

Macaragii, mecanici, tractoriști... Mecanizatori.

▪

De la dana portului, de unde privesc, îmi apare clar faptul că cerul nu e mai limpede ca în urmă cu 20 de ani, că soarele nu arde mai cu putere, că pescărușii-s la fel de guresi, și însăși marea, imensă și tot nesfîrșită, își țese horbota din spumă și alge în ritmuri neschimbate de milenii.

Dar docherii...? Docherii sînt alții. Pentru că, prin lupta lor și a tuturor oamenilor muncii îndrumați de partid, totul a fost supus transformării. Unei transformări ce se numește socialism.

Maria ARSENE

Constanța. Portul, noaptea.

ERI ȘI AZI — IERI ȘI AZI — IERI ȘI AZI —

Priviți imaginile de față, alăturate două cîte două, ilustrînd două ere istorice diferite, două lumi...

Cîte veacuri le despart? Mai puțin de două decenii...

În mai puțin de 20 de ani fabricile noastre și-au schimbat aspectul ca, de pildă, fosta fabrică, azi uzina „Vulcan" (foto 1) unde fotoreporterul din '64 a prins sub același unghi cu fotograful din '44 două aspecte atît de diferite, legate atît de felul cum se executau transporturile în întreprindere, cît și de aspectul uzinei însăși

În mai puțin de două decenii, în orașele patriei noastre au avut loc asemenea transformări ca în centrul Bucureștiului, unde s-a născut azi familiara Piață a Palatului R. P. Romîne (foto 2).

Pe ruinele lăsate de război s-au ridicat în numai 20 de ani asemenea orașe-grădină ca Galații de azi (foto 3).

În mai puțin de 20 de ani, o dată cu multe noi așezări pe harta țării, satul Onești a devenit orașul Onești — cetate a chimiei, așa cum se înfățișează în imaginea noastră (foto 4).

2

IERI ŞI AZI — IERI ŞI AZI — IERI ŞI AZI

3

4

Bucureș copiilor

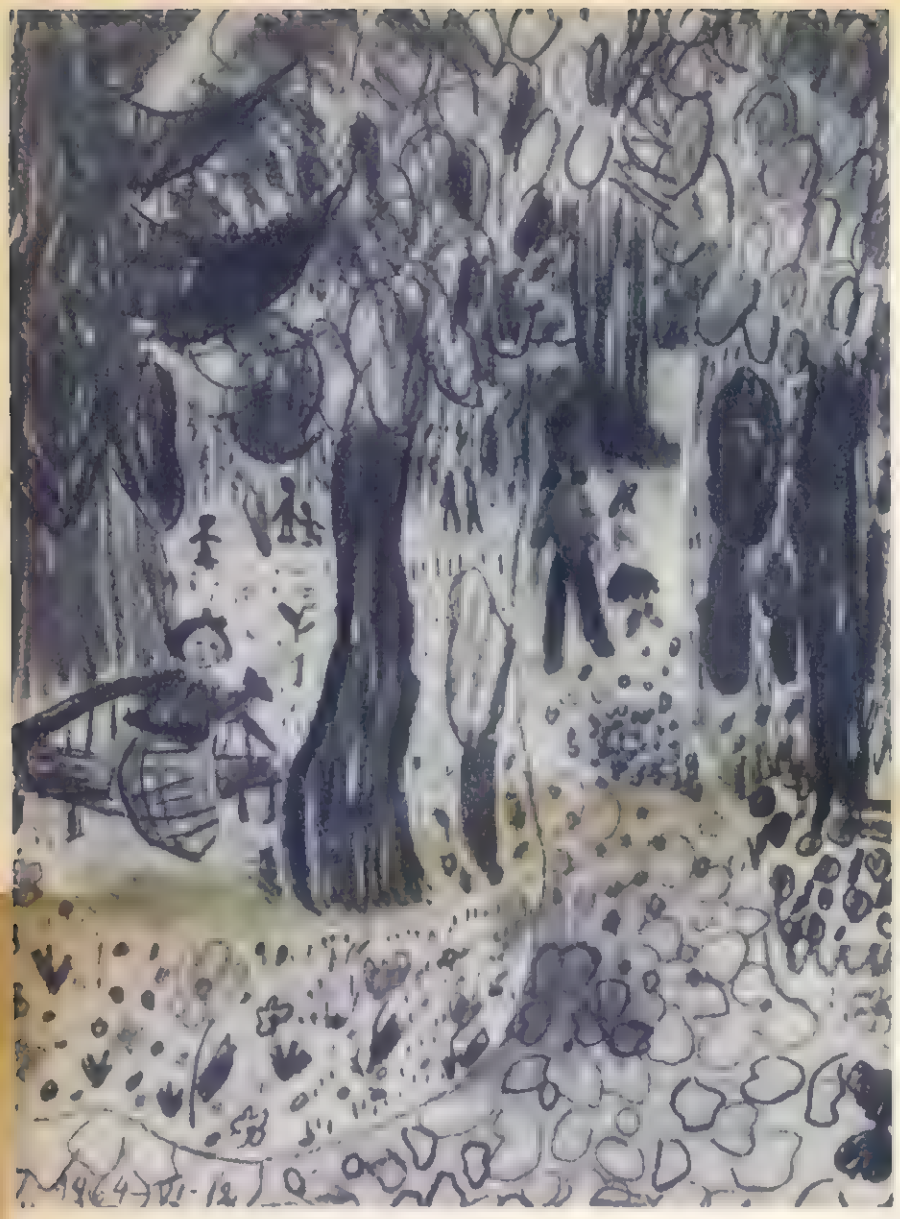

Mihaela Bedivan (7 ani):
La grădina botanică

Constantin Tudor (12 ani):
Construcții noi în București

Daniela Codiță (10 ani):
Portret (profil)

Copiii noștri au simțul realității foarte ascuțit, numai că, în realitatea aceasta, nu de puține ori adevărul și ipotezele se amestecă nediferențiat. Unul are vîrsta Combinatului de la Brazi. Altul, a cartierului Floreasca. N-au văzut niciodată cocioabele din fostul Ferentari, nici ruinele provocate de bombele căzute în Calea Griviței. S-au trezit pe un teren salubru și solid, printre blocuri turn și macarale, barza lor și-a făcut cuib între o antenă de televizor și o reclamă de neon. Au alintat primul cățel cu numele de Laika (acesta este Azorelul generației care învață acum alfabetul). Cu alte cuvinte, acești copii au deschis ochii într-o lume socialistă. Ce a fost înainte e ev imaginar, basm cu balauri învinși de Feți-Frumoși. Feți-Frumoșii (a descoperit recent un scriitor pentru copii) sînt tăticii lor care au construit lumea pe care o pictează acum minusculii eroi ai acestor rînduri, într-o expoziție deschisă la Simu cu titlul de poem sec: „Orașul București văzut de copii".

În acest realism al miraculosului, cotidian înseamnă surpriza din fiecare dimineață, surpriza soarelui însuși de a răsări peste niște lucruri care în ajun nu existaseră. Cum se vede orașul de pe această platformă solară? Motivul dominant e strada, cu malurile ei de blocuri, schele, curți înflorite. Suprafețe drepte, unghiuri energice, ritmuri alerte, chiote de culoare și dans de linii sprintene. Dacă încercăm să punem în cuvintele noastre aceste imagini, am putea spune precum urmează:

Constantin Pacea, în vîrstă de 6 ani, visează viteze, ca toți băieții, și desenează cicliștii pe o verticală dinamică. Nora Rottner, de 5 ani și jumătate, e o cîtadină înveterată și pictează miraful nopții orașului, cu încrustațiile de culoare ale blocurilor luminate electric. Logica micilor pictori e și afectivă: această somptuoasă noapte din dantelă grafică pe catifea neagră e solemnă în liniile ei elansate și maiestuoasă prin ordinea perpendicularelor calme — în timp ce căsuța veche (pe care vreun unchi prea literat a botezat-o: „Bucureștiul din povestirile bunicii") e sprințară, pictată cu condescendență, purtîndu-și cu umor cușma roșie a acoperișului țuguiat. Daniela Codiță ondulează un profil linear și-i aplică o pecete roșie de viață, cu un efect „fauve" pe care Matisse l-ar fi invidiat. La 6 ani, Andrei Mihalache speculează motive florale, punînd cu precizie accentul decorativ. Peisajele lui Nicolae Tălăpănescu sînt de un laconism sever, înfățișînd în linii ireductibile strada sau Herăstrăul, cu o perfectă pricepere a naturii locului: curbele continue pentru peisajul „naturist", unghiurile ferme pentru peisajul construit apar ca un grafic de sensibilitate adecvată priveliștii. La 9 ani, Gabriel Demetrescu exprimă în peisaj statica monumentală a naturii și a construcției. Mai tîrziu, pe la 12 ani, copiii afectează stilul, marcînd începutul individualității conștiente și fac emoționate eforturi de mestesug, de dominare a imaginii, ca Niculin. Unii își păstrează candoarea, sporită prin meditație artistică: Rodica Drogeanu, în „Turnătorie", compune cu fantezie cromatică și înțelegere geometrică un ingenuu peisaj industrial liric și exuberant.

Pentru generația care expune în sălile Muzeului Simu, feeria se confundă cu existența. Construcții și copii cresc împreună, într-o consonanță tonică. Fantezia aceasta nu mai e una de evaziune, ci una de anticipație: n-au timp de pierdut cu zmeii, în stația copilăriei așteaptă racheta. Pozele acestui București de feerie cotidiană se așază ca niște fluturi pe pleoapele noastre adulte.

★

Și, în post-scriptum, puțină cronică: nu pentru orgoliul mătușilor, ci pentru că pictura copiilor e o lecție de pictură. Forța lor nu e în naivitate; desenul lor, dimpotrivă, e act de cunoaștere și posesiune a lucrurilor. Forța lor stă în credința artistică: pictorul-copil se bucură cu toate puterile de sclipirea fiecărei culori, de că-

tii

Gabriel Demetrescu (9 ani): Blocuri noi în Giulești

rarea fiecărei linii. El are, pictînd, sentimentul plenar al existenței. Observați, mai ales la cei mici de tot (ingenui în sensul că sînt lipsiți de ambiții), cum toate liniile sînt funcționale și toate culorile au o logică severă. Expresivitatea acelui desen nu e șansă ori instinct, ci traduce voința lui pasionată de a exprima, actul desenului coincide cu energia lui de cunoaștere și comunicare. Întrebat, micul pictor justifică logic și gnoseologic fiecare grad de curbă și fiecare punct de culoare — nu fără să gîndească plictisit, ca Micul Prinț: oamenilor mari trebuie să li se explice toate, ei singuri nu pricep nimic.

O parte dintre autorii celor 150 desene de la Simu sînt copii de pictori. Divulgăm acest amănunt biografic fiindcă el dă o anume savoare culturală căreia trebuie să-i gustăm umorul: micii creatori au un stil de familie, cum ar avea, în profil sau ținută, un „aer de familie". Szasz-junior reflectă lirica decorativă a mamei, tinerele Codiță perpetuează culoarea intensă, caldă și senzuală a coloristului Pavel Codiță, Cojan-junior oglindește liniile moi și tonurile subliniate ale peisagistului său tată, Mihaela Constantin repetă fluiditatea acuarelei materne. Copiii aceștia sînt născuți într-un spațiu în care sclipirea culorilor, mirosul de ulei și petele de pe halatul tatii fac parte nediferențiată din natură. Părinții le-au ocrotit cu venerație fiecare trăsătură, palpitînd de speranța geniului la fiecare amprentă a inelarului murdar de culoare.

Viitorii biografi ai viitorilor pictori vor găsi, inventariate cronologic, mărturiile acestor debuturi. Dar nu vrem să încheiem cu acest elogiu adus generației de 8 ani, ci cu altul: viitorul Luchian, care se joacă la ora asta de-a trenul în nu știm ce colț al țării, poate nici nu a apărut încă la vreo expoziție. Îl așteptăm...

Anca ARGHIR

Constantin Pacea (6 ani): Cicliștii

Nicolae Tălăpănescu (8 ani): La Herăstrău

Nora Rottner (5 ani jumătate): Bucureștii noaptea

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 83. Telefon 17.60.10 — int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
COPERTA NOASTRĂ: Șarjă de oțel la Hunedoara. Fotografie de Basil DUNĂREANU.
MACHETA: Vlad Mușatescu.

Întreprinderea textilă „Dacia", București. Creatoarele de modele controlează încă o dată calitatea țesăturilor.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964

XX
23 AUGUST
FLACĂR

Al Bună-dimineața, Primăvară!
Iar preaspătă te-ntorci în țară,
Tu fragedă, și ea întinerită.
În țara din răsplatii verzi, fii binevenită.

.....

Purtată-n umăr, coța și-o pleacă pîn'la gură,
Să lei, ca-n sărutare, din ea, o sorbitură.

Băuși destule lacrimi într-altă primăvară,
Din ciutura cu sînge și-aghiasma ier amară.
Ți-au semănat în cale, aminte să-ți aduci,
Pămîntul cu morminte și cu păduri de cruci.

Dă-i mîna, copilandră de-a pururea fecioară,
Că vă-ntîlniți deplîne, acum întîia oară,
La început de vremuri, nădejdi și tinereți,
Două-nfloriri de muguri și două primăveri.

Tudor Arghezi

oglinda marilor înfăptuiri

Cîteva din exponatele care ilustrează dezvoltarea industriei românești constructoare de mașini agricole.

Pavilionul central al expoziției reține în mod deosebit atenția vizitatorilor. El prezintă o largă gamă de exponate ale industriei și agriculturii noastre socialiste.

←

În paginile de față, prezentăm cititorilor noștri cîteva imagini din Expoziția realizărilor economiei naționale a Republicii Populare Romîne. Așteptată cu viu și legitim interes, expoziția reprezintă o sinteză a principalelor realizări ale economiei naționale în cele două decenii care s-au scurs de la eliberarea patriei noastre.

Grupată în perimetrul pavilionului din vecinătatea Casei Scînteii și a pavilionului de pe malul lacului Herăstrău, expoziția, în ansamblul ei, se întinde pe o suprafață de peste o sută de hectare. Pe lîngă cele două mari pavilioane, au mai fost amenajate și alte cîteva pavilioane mai mici precum și ample platforme exterioare. Expoziția este sectorizată pe ramuri astfel încît vizitatorilor să li se înfățișeze cît mai pregnant atît înlănțuirea firească a ramurilor economice, cît și — mai ales — dezvoltarea armonioasă a tuturor acestora.

Pe cele patru nivele ale imensei rotonde de metal și sticlă a pavilionului central, în afara părții de sinteză a întregii expoziții, sînt grupate exponatele diferitelor ramuri ale industriei și agriculturii. În cel de-al doilea pavilion, cel al construcțiilor, sînt prezentate pe larg realizări din domeniul sistematizării urbane și rurale, al construcțiilor industriale și social-culturale.

În sectoarele exterioare ale expoziției sînt amplasate numeroase utilaje și exponate de mari proporții. Astfel, vizitatorii vor putea vedea, printre altele, instalația de foraj 3 DH-200 care a obținut medalia de aur la Tîrgul internațional de la Leipzig 1963, locomotiva diesel electrică și diesel hidraulică, utilaje destinate producerii și transportului energiei electrice, pompe de mare capacitate, utilaje de construcții, utilaje agricole, machetele celor mai moderne nave construite pe șantierele noastre navale, o secțiune în mărime naturală a unui sector dintr-o mină carboniferă, un pavilion al produselor din mase plastice etc. Un pavilion special prezintă realizările obținute în domeniul social-

(Continuare în pag. 6)

În pavilionul maselor plastice vizitatorii au prilejul de a cunoaște importantele și variatele realizări obținute de industria petrochimică națională.

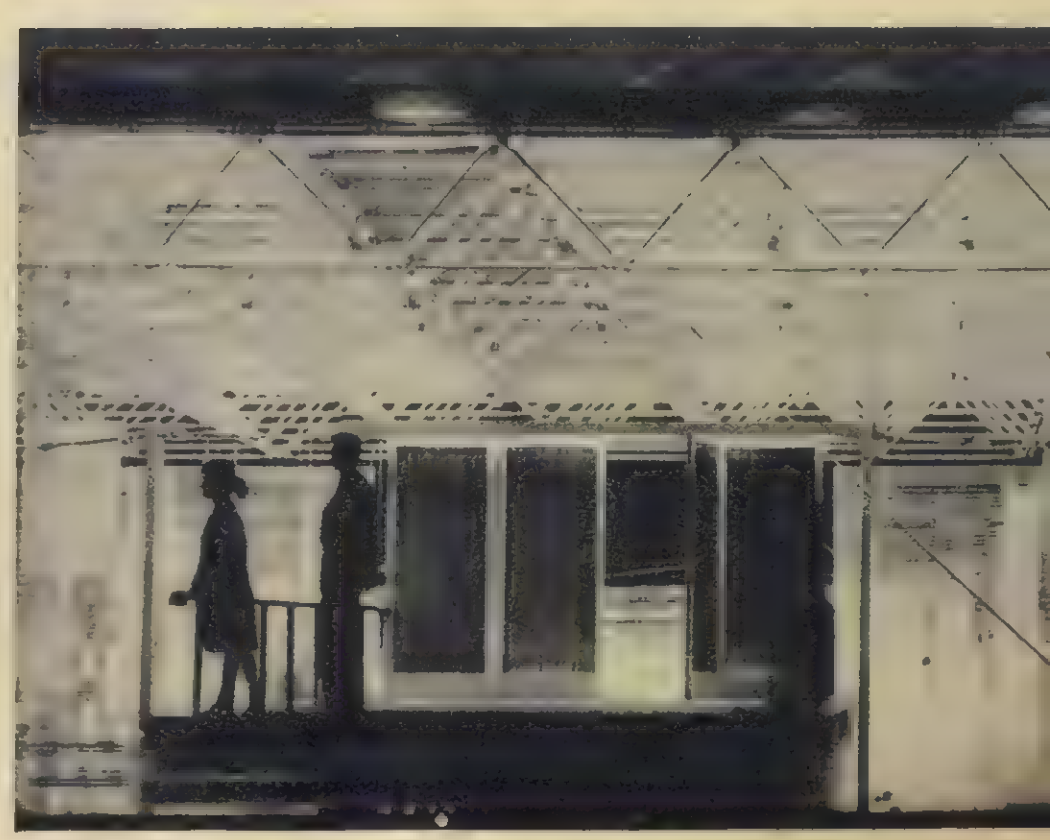

Printre exponatele industriei energiei electrice se numără și o stație de transformare destinată transportului curentului electric sub înaltă tensiune.

Una din numeroasele lucrări originale românești din domeniul construcțiilor industriale este și acest rezervor prezentat în secțiune.

Numeroase machete înfățișează importantele lucrări de construcții și sistematizare, inițiate în anii noștri.

Astfel de interioare confortabile, dotate cu mobilier și obiecte de uz casnic de cel mai modern tip, pot fi văzute în pavilionul de construcții, arhitectură și sistematizare.

Un adevărat șantier, situat în perimetrul expoziției, prezintă publicului vizitator cele mai moderne instalații realizate de constructorii noștri de utilaj petrolier.

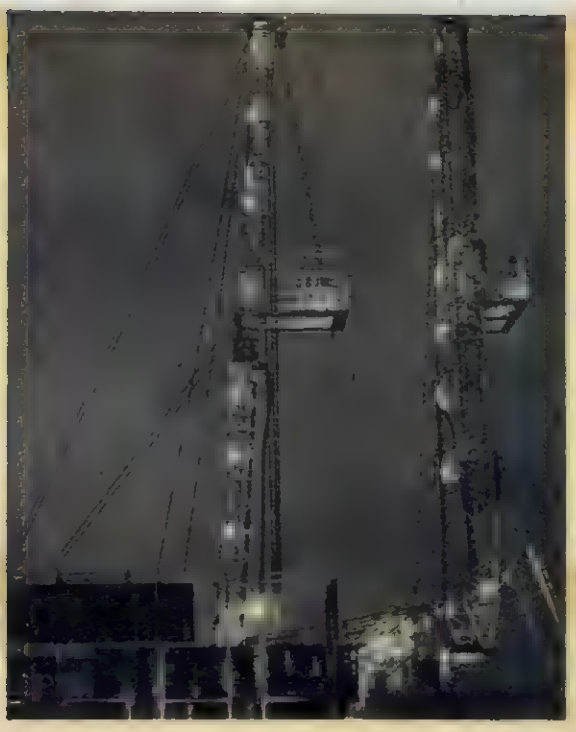

cultural și al artei populare. De asemenea, mai sînt prezentate cîmpuri demonstrative de culturi agrosilvice.

Prin complexitatea și varietatea ei, expoziția prezintă o imagine vie a noii înfățișări a Romîniei. Ilustrînd îndeplinirea și depășirea planurilor economice, gradul actual de tehnicitate al industriei, mecanizarea înaintată a agriculturii, realizările din domeniul social-cultural, al creșterii nivelului de trai al populației, expoziția constituie nu numai o oglindă a succeselor poporului nostru în construcția socialistă, ci și un excelent prilej pentru un rodnic schimb de experiență între oamenii muncii din diferite sectoare ale economiei noastre naționale.

Deschisă timp de trei luni, Expoziția realizărilor economiei naționale a Republicii Populare Romîne dă posibilitate unui mare număr de vizitatori să cunoască, în ansamblul lor, bogatele și variatele realizări ale economiei naționale înfăptuite în răstimpul ultimelor două decenii, dovezi grăitoare ale hărniciei, priceperii și geniului creator al poporului nostru, condus și îndrumat de partid.

LEGENDA MACHETEI

- A Pavilionul central (industria metalurgică, construcțiile de mașini, electrotehnică și electronică, chimică, petrolieră, mine și energie electrică, de construcții, ușoară, alimentară, forestieră și agricultură).
- B Pavilionul construcții, sistematizare și arhitectură.
- C Pavilionul social-cultural și al artei populare.
- I Biroul de informații.
- II Parcaj auto.
- III Cinematograf și estradă pentru manifestări culturale.
- IV Culturi demonstrative silvice.
- V Culturi demonstrative agricole.
- VI Complexe comerciale cu produse industriale și alimentare.
- VI Sector de mașini agricole.
- VIII Sector mine și energie electrică.
- IX Sector transporturi și telecomunicații.
- X Pavilionul de produse din mase plastice.
- XI Șantier petrolier.
- XII Elemente și procedee pentru construcție.

FILE DE ISTORIE

ACUM 20 DE ANI

Astăzi totul ni se pare firesc, normal. Apariția unui nou obiectiv industrial pe harta țării, un lot de tractoare gata să brăzdeze ogoarele înfrățite, deschiderea unui nou complex cultural-științific, darea în folosință a unor noi blocuri de locuințe, spitale sau case de odihnă au devenit un fapt obișnuit. A trăi astăzi mai bine ca ieri și mîine mai bine ca astăzi este o certitudine a zilelor noastre. Dar n-a fost întotdeauna așa. Cei cu timplele argintate își amintesc și de alte timpuri care au apus pentru totdeauna.

VREMURI GRELE DE CRUNTĂ URGIE

Politica de trădare a intereselor naționale, de cedare pas cu pas în fața expansiunii economice și politicii hitleriste, promovată de cele mai reacționare cercuri ale claselor dominante a dus țara la grea cumpănă. A fost instaurată dictatura militară-fascistă. Ca lăcustele au invadat țara trupele hitleriste. Sînt vii în memorie acele timpuri de cruntă urgie. Muncitorii și țăranii erau crunt exploatați, împilați, jefuiți. Suferințele lor erau înzecite de ororile criminalului război antisovietic, în care poporul român a fost împins contrar voinței și intereselor sale vitale. Aproape nu a rămas cămin în care războiul de jaf și cotropire să nu fi adus jalea și doliul. Acele vremuri de grele încercări au marcat una din cele mai triste perioade din istoria noastră, cînd țara a fost împinsă în pragul catastrofei.

ÎN FRUNTEA FORȚELOR PATRIOTICE

Iubitor de libertate, poporul român nu s-a împăcat niciodată cu aservirea țării imperialiștilor germani și nici

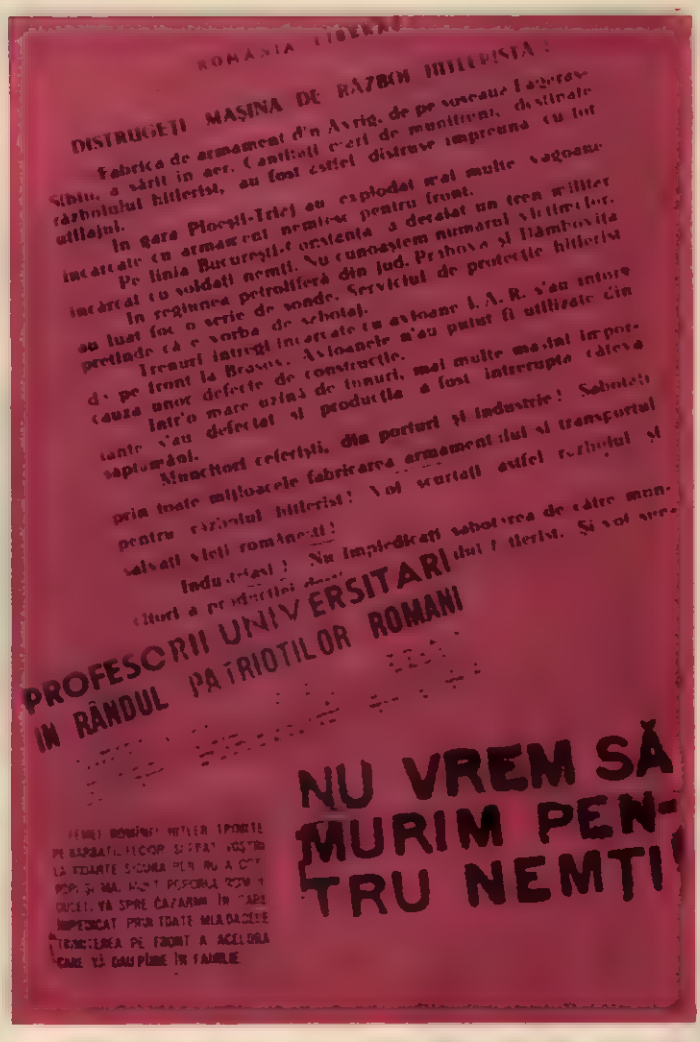

Cruntă exploatate, jefuite și terorizate, masele populare, în rîndul cărora clocotea ura de moarte împotriva fascismului, se ridicau la luptă tot mai hotărîtă. Mobilizați și organizați de comuniști, oamenii muncii, prin greve, acțiuni de sabotaj, neprezentarea la încorporare etc. loveau puternic în mașina de război fascistă. Documente cu file îngălbenite de scurgerea celor două decenii au consemnat lupta eroică a maselor împotriva dictaturii militare-fasciste și a hitleriștilor.

n-a cedat în fața lor. Puternicele resentimente împotriva militarismului german, izvorîte din suferințele îndurate sub ocupația germană în timpul primului război mondial au fost amplificate de intrarea trupelor hitleriste în țară, de jefuirea bogățiilor țării, sporind și mai mult aversiunea și ostilitatea maselor față de hitleriști și de regimul fascist.

An de an a crescut valul nemulțumirilor, făcînd să clocotească tot mai mult ura în rîndurile maselor largi populare. O dată cu creșterea stării de spirit antihitleriste a maselor a luat avînt mișcarea de rezistență a poporului român. Prin proteste, greve, demonstrații, acte de sabotaj, masele de oameni ai muncii loveau necontenit și cu forță crescîndă în mașina de război fascistă. În avangarda luptei de eliberare națională a pășit de la început încercatul partid al comuniștilor. Nici schingiuirile, nici anii grei de temniță, nici gloanțele plutoanelor de execuție, nici acțiunile nefaste ale clicii trădătoare strecurate în conducerea partidului n-au putut stăvili lupta comuniștilor. Nici o clipă nu s-a clătinat dragostea lor de patrie, convingerea lor în triumful deplin al marelui front al popoarelor asupra ciumei fasciste.

Însuflețiți de dreptatea cauzei pentru care luptau, comuniștii n-au încetat nici o clipă activitatea în rîndul maselor populare și ale armatei. Cu prețul vieții, ei redactau și difuzau manifeste, apeluri, ziare ilegale. Slove pline de mînie și revoltă dătătoare de încredere și forță cuprinse în paginile ziarelor ilegale ca: „România liberă", „Presa liberă", „Buletinul", „Chemarea", duceau cuvîntul

Scrisoarea tovarășilor din afară către tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej

Scrisoarea de răspuns a tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej

Scrisoarea tovarășilor din afară care aducea la cunoștința tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej și celorlalte cadre de partid aflate în lagărul de la Târgu-Jiu că sarcina încredințată, de a înlătura elementele trădătoare din conducerea partidului, a fost îndeplinită; răspunsul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej la această scrisoare.

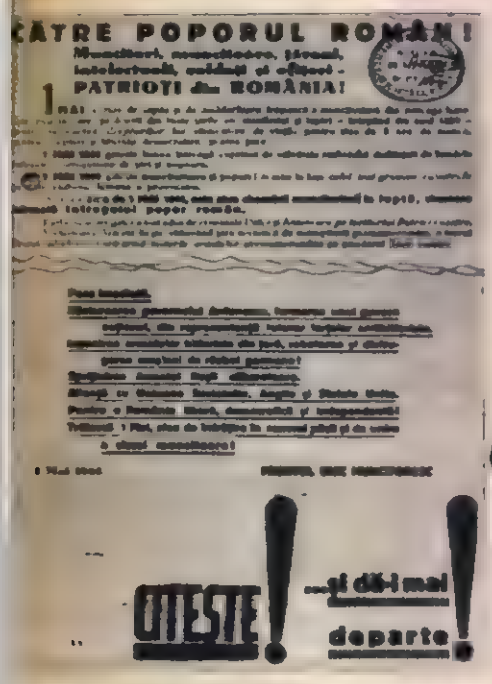

Extrase dintr-un manifest al Frontului Unic Muncitoresc, din mai 1944.

Casa din str. Armenească, unde s-a ținut consfătuirea din 13 spre 14 iunie 1944.

Primul număr legal al ziarului „România liberă" cu declarația P.C.R. din 24 august 1944, care chema poporul român la luptă eroică cu arma în mână pentru eliberarea patriei de sub jugul hitlerist.

Formațiune de luptă patriotică în acțiune în timpul luptelor pentru eliberarea Capitalei.

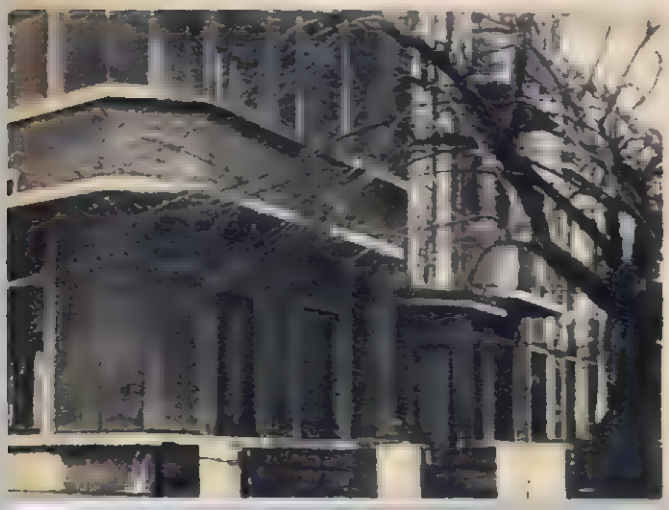

partidului în mijlocul maselor, ținând mereu nestinsă flacăra luptei revoluționare.

Tipărite sau scrise de mână, multiplicate și răspândite în mii și mii de exemplare, manifestele și chemările partidului circulau din om în om, pregăteau și atrăgeau prin forța adevărului și combativitatea lor noi și noi luptători în marea acțiune de eliberare națională și socială a poporului român.

Comuniștii, cadrele devotate ale partidului, au știut chiar și în cele mai vitrege condiții ale luptei să găsească metode și mijloace eficiente pentru a pregăti masele în vederea doborîrii dictaturii militare-fasciste. Înapoia gratiilor și a zimțelor ghimpate s-a făurit adevăratul nucleu conducător al partidului, format din cadre călite în focul luptei de clasă, al marilor bătălii revoluționare din anii 1932–1933. Aici se analizau în mod profund principalele probleme ale vieții partidului, se dezbăteau sarcinile legate de realizarea unității de luptă a forțelor antifasciste.

Acționînd ca stegari ai intereselor naționale vitale ale

CETĂȚENI PATRIOȚI

Lupta cu arma în mână împotriva cotropitorilor nemți a început. Din această clipă, fiecare român e un soldat al României libere.

Cetățeni ai Capitalei!
Muncitori, funcționari,
intelectuali, patrioți!

Pentru respingerea și exterminarea cotropitorilor sunt necesare toate forțele și toate resursele noastre. Urmați fără șovăire ordinele și dispozițiile ***comandamentului formațiunilor de luptă patriotice,*** înrolați-vă în detașamentele patriotice. Prezentați-vă la locurile indicate de comunicatele noastre cu arme sau fără arme.

Capitala țării, inima mișcării de eliberare națională, trebue ținută cu orice preț!

Puneți-vă brațele, mijloacele și tot sufletul pentru exterminarea dușmanilor noștri de moarte!

Cetățeni Patrioți!

De lupta noastră depinde soarta țării! Numai acțiunea organizată, sub ordinele și dispozițiile noastre pot, să asigure rezistența și victoria cu cele mai mici pierderi.

Ajutați armata noastră română, dați tot sprijinul iubiților și eroicilor noștri Ofițeri și Soldați!

Locuitori din suburbii, Țărani din jurul Capitalei

Asigurați legături largi cu țărănimea!

Formați detașamente țărănești pentru apărarea Capitalei!

Aprovizionați Capitala cu produse alimentare de tot felul. Împiedecați cu arma în mână aprovizionarea dușmanului hitlerist!

Nici o bucată de pâine, niciun pahar cu apă asasinilor noștri!

La luptă hotărâtă, cu arma în mâini!

Moarte cotropitorilor germani!

Extrase dintr-un manifest al Comandamentului formațiunilor de luptă patriotice care chema pe oamenii muncii să-și înzecească forțele pentru zdrobirea hitleriștilor din Capitală și împrejurimi.

Ofițeri hitleriști luați prizonieri de unitățile române și de formațiunile de luptă patriotice în localul hotelului „Athenée Palace"; coloana de prizonieri trece prin fața Ateneului în drum spre lagăr.

Primul tun care a deschis foc în zorii zilei de 24 august împotriva unei coloane hitleriste care încerca să atace Capitala dinspre nord (stânga)

...și unul din tunurile hitleriste distruse de artileriștii români pe podul Herăstrău (sus).

poporului român, comuniștii au văzut clar că singura cale de a salva țara din situația catastrofală la care fusese adusă de cercurile guvernante ale claselor exploatatoare era lupta hotărîtă pentru doborîrea dictaturii militare-fasciste, pentru eliberarea patriei de sub jugul fascist.

UN VAST PLAN DE ACȚIUNE...

...Prima jumătate a anului 1943. În țară și pe front creștea necontenit starea de spirit antihitleristă a poporului. Se adîncea tot mai mult prăpastia dintre masele populare și dictatura militară-fascistă. Valul nemulțumirilor populare slăbea și măcina pozițiile șubrezite ale regimului fascist. Tot mai numeroase erau actele de sabotaj, grevele, protestele. În aparatul de stat au început să apară fenomene de profundă dezorganizare. Regimul fascist din Romînia intrase într-o criză politică și militară care se adîncea tot mai mult. La aceasta contribuia întreaga evoluție a evenimentelor internaționale ca urmare a victoriilor Uniunii Sovietice, forța fundamentală a coaliției antihitleriste. Eroismul poporului sovietic stîrnea admirația întregii lumi, strălucitele sale victorii împotriva cotropitorilor hitleriști îmbărbătau forțele antifasciste de pretutindeni, le insuflau avînt în luptă și încredere în triumful cauzei eliberării popoarelor. Situația internă și externă a Romîniei în 1943 dovedea că se copseseră condițiile care să permită organizarea unei acțiuni energice în vederea doborîrii dictaturii militare-fasciste și întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste.

Hotărîtoare pentru desfășu
rarea cu succes a acestei a
țiuni era coalizarea tuturo
forțelor interesate, dintr-u
motiv sau altul, în ieșire
Romîniei din războiul hitl
rist, coordonarea acțiunil
acestora pe baza unui pla
unic, realist, științific fund
mentat. Această operă patri
tică a fost realizată de cla
muncitoare, de comuniștii d
votați cauzei partidului,
cadrele lui leniniste.

Pe baza analizei multilat
rale a situației interne și i
ternaționale pe plan politic
militar, cadrele de bază a
partidului din închisori, din l

ACUM 20 DE ANI

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej vorbind la mitingul din fața sediului central al P.C.R. în ziua de 30 august 1944.

găre și din ilegalitate au conceput, sub conducerea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej încă în vara anului 1943 planul general de răsturnare a dictaturii militare fasciste, de scoatere a României din războiul hitlerist și de întoarcere imediată a armelor împotriva hitlerismului. Partidul a pornit de la concepția profund științifică potrivit căreia, în acele împrejurări istorice, numai o acțiune energică de masă, care să ridice la luptă majoritatea zdrobitoare a poporului român era singura cale reală și eficace de doborîre a dictaturii militare-fasciste, de eliberare a patriei de sub jugul fascist.

În lumina acestei orientări au fost elaborate și traduse în viață, sub conducerea partidului, un șir de măsuri cu caracter politic și militar.

PENTRU ÎNFĂPTUIREA POLITICII DE COALIZARE A TUTUROR FORȚELOR ANTIHITLERISTE

Hotărîtoare pentru realizarea unui larg front de luptă în vederea pregătirii și înfăptuirii insurecției armate a fost întărirea unității de voință și acțiune a partidului comunist, a capacității lui de luptă. Elaborată din timp și pregătită pas cu pas, înlăturarea la 4 aprilie 1944 a elementelor trădătoare și capitulante în cap cu Foriș a redat partidului forța necesară pentru organizarea asaltului hotărît. Cu rîndurile strînse, cu unitatea de voință și acțiune înfăptuită, P.C.R. a pășit hotărîtor la realizarea unității de acțiune a clasei muncitoare. La 1 Mai 1944 s-a făurit Frontul Unic Muncitoresc care a constituit coloana vertebrală a largii coaliții de forțe și organizații politice ce se pronunțau pentru ieșirea României din războiul hitlerist și alăturarea ei la coaliția antihitleristă. Este meritul istoric al P.C.R. față de poporul român de a fi polarizat în jurul lui toate forțele patriotice, antifasciste, și — orientîndu-se just în vălmășagul intereselor contradictorii din rîndurile diferitelor pături ale claselor dominante, folosind contradicțiile existente dintre acestea — de a fi realizat o largă coaliție a tuturor forțelor antihitleriste. Credincios programului său, punînd pe prim plan interesele naționale, superioare ale poporului român, P.C.R. a considerat contactul cu palatul regal ca util și necesar în vederea folosirii tuturor posibilităților de a scoate țara din războiul hitlerist. De asemenea liderii partidelor național-țărănesc și național-liberal, din teama de a nu rămîne în afara evenimentelor și în izolare totală, au acceptat în cele din urmă formarea împreună cu P.C.R. și P.S.D. a Blocului național-democrat.

PREGĂTIREA MILITARĂ A INSURECȚIEI

Esențiale pentru succesul insurecției armate au fost activitatea desfășurată de partid pentru organizarea și pregătirea forțelor luptătoare, elaborarea planului detaliat al acțiunii militare. Pe această linie o importanță covîrșitoare a avut-o crearea unor forțe armate proprii ale clasei muncitoare — formațiunile de luptă patriotice. Sub îndrumarea directă a conducerii partidului s-a creat un comandament central care a desfășurat o activitate rodnică în vederea organizării, pregătirii formațiunilor de luptă patriotice în București, pe Valea Prahovei, în Oltenia, Banat, Țara Bîrsei ș. a. În Capitală, ele erau constituite la Atelierele C.F.R.-Griviția, „Malaxa", „Lemaître", S.T.B., Uzinele Grozăvești și în alte întreprinderi. O atenție sporită s-a acordat activității în armată în vederea atragerii ei de partea forțelor insurecționale. Prin presa ilegală, prin manifeste și apeluri dar mai ales în munca de la om la om, comuniștii au dus cuvîntul partidului în masele largi de militari. În unele unități au fost formate grupe antifasciste. Partidul a reușit să cîștige pentru cauza insurecției un număr de generali și ofițeri patrioți care au participat activ la pregătirea acțiunii militare.

În noaptea de 13 spre 14 iunie 1944 a fost constituit un comitet militar care, sub directa conducere a partidului comunist avea sarcina să se ocupe de pregătirea armatei în vederea insurecției. A fost întocmit un plan de operații detaliat în vederea acțiunii din Capitală în care se prevedeau obiectivele hitleriste și ale aparatului de stat fascist, misiunile, forțele participante și modul de acțiune pentru lichidarea acestor obiective. Documente ale vremii cu filele îngălbenite de scurgerea celor 20 de ani, tabele, situații statistice, ordine de luptă și schițe cu planuri de atac pentru fiecare obiectiv hitlerist sînt tot atîtea mărturii ale activității desfășurate de partid pentru pregătirea acțiunii militare din Capitală.

Un plan de acțiune a fost elaborat și pentru Valea Prahovei. De asemenea s-au luat măsuri în scopul de a interzice pătrunderea de forțe inamice din partea de nord a Transilvaniei și de peste frontierele de vest și sud ale țării.

În noaptea de 12 spre 13 august 1944, a fost organizată evadarea din lagăr a tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej. Ea a fost urmată ulterior de evadarea tovarășilor Gheorghe Apostol, Alexandru Drăghici și a altor activiști de răspundere ai partidului.

Astfel către mijlocul lunii august a fost înfăptuit ansamblul de măsuri preconizate de conducerea partidului în vederea organizării insurecției armate. În țară valul nemulțumirilor și al revoltei maselor atinsese punctul culminant. Clica antonesciană era izolată.

ASALTUL HOTĂRÎTOR

23 August 1944. Clipa mult așteptată a sosit. În conformitate cu planul insurecțional elaborat din vreme de partid, căpeteniile fasciste au fost arestate la palat apoi o formațiune de luptă patriotică le-a transportat într-o casă conspirativă a partidului din cartierul Vatra Luminoasă a cărei pază era asigurată de comuniști.

Formațiunile de luptă patriotice și unitățile militare au ocupat instituțiile guvernamentale române, au blocat și încercuit obiectivele hitleriste. În Capitală începuseră acțiunile energice împotriva ocupanților hitleriști. În seara zilei de 23 August, la ora 22 comunicatul transmis la radio vestea doborîrea dictaturii militare-fasciste, ieșirea țării

din războiul antisovietic și alăturarea ei la coaliția antihitleristă. Această veste a străbătut întreaga țară cu iuțeala fulgerului. Muncitorii, țăranii, intelectualii, toți fiii Romîniei obidite au primit-o cu mare bucurie, cu entuziasm și mîndrie patriotică.

Ferm hotărît să lupte pentru victoria definitivă a insurecției, pentru eliberarea patriei de sub jugul fascist, poporul romîn s-a ridicat la arme încă în noaptea de 23 spre 24 august lovind cu sete în dușmanul cotropitor. Capitala, leagănul insurecției armate, era în clocot. În miez de noapte au răsunat primele rafale. Hitleriștii care circulau prin oraș au fost atacați și dezarmați. În diferite puncte ale orașului aveau loc primele ciocniri. Acțiuni asemănătoare începuseră și în alte părți ale țării. În noaptea de 23 spre 24 august la Ploiești a început izgonirea gărzilor hitleriste din întreprinderile petroliere, paza lor fiind preluată de muncitori înarmați și ostași. În partea de nord a Moldovei, un detașament de grăniceri de tăria unei brigăzi, format din regimentul 3 grăniceri și un batalion din regimentul 6 grăniceri a pornit imediat lupta împotriva hitleriștilor, făcînd în cursul nopții de 23 spre 24 august 350 de prizonieri.

Acțiunea începută în seara zilei de 23 August împotriva cotropitorilor a căpătat începînd din dimineața zilei de 24 august un aspect general, trecîndu-se la atacuri de mare amploare asupra trupelor germano-fasciste.

Exprimînd hotărîrea de luptă a poporului, întreaga armată română a întors armele împotriva ocupanților hitleriști. În ciuda unor condiții deosebit de grele, a măsurilor luate de comandamentele germane, s-a desfășurat cu succes procesul complex al desprinderii unităților române de cele hitleriste, al regrupării și intrării lor în dispozitivul de luptă împotriva cotropitorilor fasciști.

Cînd zorii zilei de 24 august mijeau la orizont, unitățile militare și formațiunile patriotice au trecut la asaltul obiectivelor hitleriste din Capitală, lichidînd rînd pe rînd rezistențele hitleriste. În jurul orei 4 dimineața a început atacul împotriva sediului Misiunii germane pentru armata aerului din Splaiul Independenței (azi sediul Sfatului popular al regiunii București). Repetat de mai multe ori el a fost încununat de succes către orele 11. Trupele române sprijinite de formațiunile patriotice au desfășurat acțiuni energice pentru lichidarea rezistențelor germane de la hotelurile „Ambasador", „Grand" și din alte puncte ale orașului, au asaltat și cucerit, după lupte sîngeroase, sediul Misiunii hitleriste pentru armata de uscat, aflat în localul Școlii superioare de război. Prin lupte grele forțele patriotice puternic sprijinite de masele populare au eliberat în trei zile Capitala țării, zădărnicind toate încercările hitleriștilor de a înăbuși în sînge insurecția armată, lupta de eliberare a poporului romîn de sub jugul fascist.

Cu forțe sporite, unitățile militare și formațiunile patriotice au continuat lupta pentru completa nimicire a grupării de forțe hitleriste aflate în zona Băneasa, Otopeni, Pipera. Însuflețiți de chemările avîntate ale partidului comunist, ostașii, luptătorii din formațiunile patriotice, sprijiniți intens de masele populare au asaltat rezistențele inamice de pe aeroportul și din pădurea Băneasa, din Otopeni și aeroportul Pipera. Înfrînt de forțele insurecționale, trufașul general hitlerist Gerstenberg a încercat să scape cu fuga retrăgîndu-se spre nord. La scurt timp însă coloana lui a fost interceptată și dezarmată de trupe române la sud de Ploiești.

Puternica ridicare la arme a poporului romîn a cuprins și alte regiuni ale țării. Lupte înverșunate s-au desfășurat pe Valea Prahovei, în Dobrogea, Oltenia, Banat și în alte părți ale țării. Lupta eroică a maselor populare și unităților militare desfășurată în zilele insurecției armate a avut drept rezultat eliberarea întregii părți centrale, de sud-est și sud-vest a Romîniei.

În acest timp armata sovietică continuînd ofensiva începută la 20 august pe frontul Iași-Chișinău zdrobea și lichida grosul forțelor germano-fasciste din grupul de armate „Ucraina de sud", încercuite către sfîrșitul zilei de 24 august pe frontul din Moldova, urmărea trupele hitleriste care se retrăgeau în dezordine. Pretutindeni, în orașele și satele patriei ca și în Capitală — unde trupele sovietice au ajuns în ziua de 30 august — populația a făcut acestora o caldă și entuziastă primire.

Înlăturînd dictatura militară-fascistă, poporul romîn a devenit un participant activ cu toate resursele sale umane și economice la războiul antihitlerist. Luptînd vitejește alături de armata sovietică în războiul pentru izgonirea de pe teritoriul patriei a trupelor fasciste și apoi dincolo de granițele țării, pe teritoriul Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la zdrobirea definitivă a Germaniei hitleriste, armata română și-a adus contribuția sa la obținerea victoriei de către coaliția antihitleristă în cel de-al doilea război mondial. Poporul nostru păstrează vie amintirea acestor eroice fapte de arme cinstește pe luptătorii care și-au dat viața pentru eliberarea patriei noastre.

Insurecția armată organizată și condusă de P.C.R. a înscris o pagină glorioasă în istoria poporului romîn pentru democrație, independență națională și progres socia Moment de cotitură radical în destinele poporului romîn insurecția armată a sfărîma odiosul regim fascist, a da o puternică lovitură claselo exploatatoare, marcînd în ceputul revoluției popular Călite în focul luptelor in surecționale, masele popular organizate și conduse d P.C.R. au pășit tot mai hotă rîte în arena politică a țări determinînd întregul cur al evenimentelor.

Eveniment de însemnătat istorică, insurecția armată avut un profund ecou inter național. Posturile de radi și ziarele din țările coaliți antihitleriste, din țările neut au relevat însemnătate pe care o avea ieșir Romîniei din războiul hitleri și alăturarea ei la coaliț antifascistă. Piatră de hot în istoria Romîniei, insure ția armată a deschis o epo de profunde transformări r voluționare care au schim bat din temelii de-a lung a două decenii întreaga fi fățișare a patriei noastre.

Descătușat de orice explo tare și asuprire, stăpîn soarta sa, poporul romîn f făurește o viață tot mai f ricită, ridicînd patria sp culmile minunate ale soci lismului și comunismului.

Sub conducerea încercat lui său partid, poporul r mîn înfăptuiește astăzi m rile idealuri spre care aspirat cele mai înainta minți ale înaintașilor noș Întîmpinînd măreața sărb toare a celei de-a XX-a ar versări a eliberării patriei un bogat bilanț al realizăril de însemnătate istorică construirea vieții noi, soci liste, poporul nostru își m nifestă hotărîrea fermă de munci cu și mai multă abn gație pentru înfăptuir sarcinilor trasate de part care deschid în fața patr noi orizonturi și mai lum noase.

Locotenent colo
Aurel PE

Aspect de la primirea făcută eroicelor trupe sovietice de către populația Capitalei în ziua de 30 august 1944.

ORIZONT '64

de Costin MURGESCU
membru corespondent al Academiei R.P. Romîne

În paginile pline de farmec din „Descriptio Moldaviae", Dimitrie Cantemir vorbește cu pasiune despre rodnicia podgoriilor care întrec cu mult *„toate celelalte bunătăți ale țării"* și despre ținutul Bacăului unde *„țîșnește dintr-un izvor cleopyssa sau bitumen amestecat cu apă, cu care țăranii noștri ung roțile carălor"* și căruia *„locuitorii îi zic păcură și zic că, dacă i se scoate apa, poate fi întrebuințată la lucruri de casă cu mult mai bine decît aceia care se face din copaci"*. Tot în acele pagini scrie Cantemir despre *„pădurile foarte multe"* cu care se mîndrește Moldova, deoarece copacii sînt roditori, și *„de corăbieri mai ales se caută stejarul moldovenesc căci zic ei că, din toate celelalte lemne, acesta este cel mai bun pentru corăbii și cel mai rezistent la putrezire"*; despre gropile de sare unde se găsește *„sare foarte curată și străvezie ca un cristal sau ca un porfir"* și despre faptul că *„munții noștri nu sînt lipsiți nici chiar de acel dar obișnuit al munților, de minerale"*.

Reciteam aceste rînduri, scrise cu peste două veacuri în urmă, toamna trecută cînd străbăteam podgoriile cele noi ale Moldovei și apoi șiragul modernelor cetăți ale petrolului și chimiei care, în ținutul Bacăului, se întind acum din părțile Borzeștilor pînă la Piatra Neamț; le reciteam în timp ce urmăream construcțiile cascadei de hidrocentrale de pe Bistrița sau priveam de pe dealul Sucevei combinatele de prelucrare a lemnului și de celuloză și hîrtie care se întind pe vale.

Dar în aceste zile, premergătoare marii sărbători, nu mă aflu în Moldova, ci în altă parte a țării, pe drumurile Argeșului.

Și totuși...

Viile plantate în terase pe dealurile Argeșului se întretaie tot mai des cu dantelăria sondelor. „Pe Argeș în sus" se ridică, asemeni unei construcții de basm, hidrocentrala „16 Februarie", iar la Slatina o grandioasă țesătură de metal vestește combinatul care va da țării aluminiu. La Pitești și Rîmnicu-Vîlcea luminoasele combinate pentru industrializarea lemnului par niște laboratoare, iar la Govora combinatul chimic lucrează din plin, prelucrînd sarea din apropiere.

Pe șosea trec coloane zvelte de autocamioane ieșite de pe porțile fabricii din Brașov; pe cîmp duduie tractoarele fabricate tot la poalele Tîmpei; pe calea ferată, șir nesfîrșit de vagoane produse la Arad sînt mînate fără zgomot de locomotivele diesel-electrice meșteșugite în uzinele de la Reșița și Craiova.

În preajma marii sărbători, peisajul acesta obișnuit îmi apare mai festiv decît orice fîlfîire de stindarde. În fiecare detaliu al lui este o oră și o zi din munca, din frămîntul și din lupta celor douăzeci de ani. Sînt sigur, de aceea, că mîndria pe care o resimt în fața lui este și mai întemeiată, și mai cuprinzătoare decît aceea pe care o încerca bătrînul Cantemir cînd descria bogățiile Moldovei acum două veacuri...

La barajul de pe Argeș.

În bucuria care mă încearcă, un gînd se duce totuși spre trecut.

Se duce spre transilvăneanul Carol Mihailic stabilit la Iași, unde constata la 1851 cu tristețe că lipsa unei „fabrici de fier" este *„cea mai de căpetenie pricină"* a rămînerii în urmă a industriei și agriculturii Moldovei, deoarece *„Temeiul, și cum am zis muma tuturor industriilor manufăctuitoare pămîntene... sînt fabricile de fier în țară"*.

Se duce gîndul spre Dionisie Pop Marțian care, întemeietor al statisticii românești, cerceta la 1862 *„cauza principală a neputințelor noastre economice și sociale"*, spre a concluziona că *„În ziua de astăzi... existența unui popor sterp în industrie este precară"*.

Se duce spre Mihail Kogălniceanu și spre impetuoasa lui luare de poziție: *„Astăzi, popoarele fără industrie sînt peritoare de foame, sînt sleite de acelea care o posedă și le face să plătească scump ceea ce ele nu pot să producă"*.

Se duce spre B. P. Hașdeu care se lupta din răsputeri să convingă că industria *„este pentru Romînia o chestiune de viață și de moarte"* și spre P. S. Aurelian, care s-a străduit o jumătate de veac să-și convingă contemporanii că *„Singurul fundament puternic al independenței politice a unei țări este emanciparea sa economică"*, în primul rînd prin formarea unei industrii naționale.

Se duce spre Al. D. Xenopol care demonstra nu numai necesitatea industrializării pentru progresul forțelor de producție și mărirea potențialului economic al țării, dar și faptul că *„Dezvoltarea industriei în țara noastră ar da un avînt și altor ramuri de ocupație care zac în cea mai mare lîncezeală și care sînt iarăși esențiale civilizației: știința, arta și literatura"*.

Se duce spre geologii care chiar acum trei-patru decenii nu aveau mijloacele necesare spre a studia bogățiile minerale despre care vorbea încă Dimitrie Cantemir și spre inginerii ale căror proiecte zăceau, neluate în seamă, în sertare, așa cum a stat o jumătate de veac proiectul prof. D. Leonida de construire a unei hidrocentrale la Stejaru.

Se duce spre generații întregi ale acestui popor pe care capitalismul le-a împiedicat să-și realizeze năzuințele.

Și mă întorc, din nou, spre peisajul actual al țării mele. Spre șantiere și fabrici, spre gospodăriile agricole de stat sau colective, spre școli și institute de cercetare științifică, spre orașele și cartierele pe care le proiectează arhitecții și le ridică constructorii, spre taberele pionierești și spre vitrinele magazinelor.

Sîntem în preajma marii sărbători. A marii sărbători a celor douăzeci de ani care au început să curgă din zilele insurecției armate și în cursul cărora energiile înlănțuite ale unui întreg popor s-au descătușat în iureșul creației revoluționare, în cursul cărora un întreg popor a început să-și înfăptuiască năzuințele acumulate vulcanic de-a lungul vremii.

De aceea, ultimul gînd al acestei însemnări se îndreaptă spre forța uriașă care, în august 1944, a deschis zăgazurile revoluției și îi conduce pas cu pas desfășurarea: Partidul comuniștilor români.

ROMÎNIA LA EA ACASĂ ȘI PESTE HOTARE

Conștiința libertății

„Privind Romînia de azi cu un ochi critic, am remarcat bucuria de a trăi a poporului romîn, conștiința libertății care înnobilează pe fiecare om, conștiința că munca sa este folositoare pentru el însuși și pentru poporul său. Se vede și se simte că cetățeanul Romîniei de azi știe să prețuiască această muncă".

Raffaele TERRANOVA
deputat italian

Frumusețea unei vieți bogate și variate

„«Trăiască 23 August», «Trăiască Republica Populară Romînă». Am citit aceste cuvinte pe panouri și mi-am dat seama că poporul este într-adevăr fericit. Pe străzi și în restaurante, în fabrici și în unități agricole, în școli și în biblioteci, la circ și în parcuri, ca și cu prilejul întîlnirilor mele cu scriitori, ziariști, pictori, actori etc., am constatat că panourile erau oglinda fidelă a vieții poporului romîn. De aceea am avut o senzație nouă: și în sufletul meu s-a născut o dragoste intensă, iluminată de cerul senin și de o strîngere de mînă frățească. Fermecat de viziunea frumuseții acestei vieți bogate și variate, devenită cîntec, am simțit și nutresc de atunci o dragoste ca și cum aș fi fost făcut romîn prin adopțiune".

Jorge FALCON
scriitor peruvian

Produse de cea mai bună calitate

„O primă și puternică impresie: vizita la complexul petrochimic de la Onești a fost deosebit de interesantă. Cred că această unitate va deveni una dintre cele mai impunătoare din Europa. Toate produsele pe care le-am văzut sînt de cea mai bună calitate și se compară cu cele cunoscute de noi în alte țări cu o înaintată industrie chimică. Există mari posibilități de colaborare între țările noastre".

Takeji OSHIMA
directorul general al Asociației industriilor chimice japoneze

„Am fost într-adevăr impresionați"

În dezvoltarea și adîncirea relațiilor de prietenie și colaborare între țări, cunoașterea reciprocă, la față locului, este totdeauna utilă. Ea s-a dovedit pozitivă și în cadrul schimbului de vizite parlamentare între Romînia și Belgia.

Grupul belgian fiind afiliat organizației centrale — Uniunea Interparlamentară — atît în Romînia cît și în Belgia au avut loc o serie de vizite reciproce. Oaspeții au colindat în lung și în lat țările respective, au vizitat instituții, uzine și mine, au mers pe ogoare. Călătorind prin Belgia și stînd de vorbă cu oamenii ei, am constatat că spiritul de colaborare, în interesul schimburilor reciproce, este prezent în cercurile cele mai largi ale opiniei publice.

La rîndul lor, în cadrul vizitelor făcute în țara noastră, parlamentarii belgieni, în frunte cu președintele grupului de prietenie Belgia-Romînia, senatorul Edmond Machtens, primar la Molenbeck-Saint Jean și distinsă personalitate politică, au avut prilejul să cunoască nemijlocit realizările noastre, ritmul lor, mersul ascendent al economiei noastre și bunăstarea oamenilor muncii.

Aflîndu-se la laminorul din Roman, în care elemcutele metalice incandescente parcurg mecanizat procesul tehnologic, pînă la finisare și depozitare, unul dintre parlamentarii belgieni, impresionat de cele văzute, a exclamat, folosind un joc de cuvinte: *„S-a sfîrșit cu «Roman-tismul» vechii societăți romînești"*.

Acum doi ani, cu ocazia participării la sărbătorirea eliberării Romîniei, senatorul Machtens declara: „Am asistat la o demonstrație pe care o consider o expresie a voinței poporului, a aspirațiilor sale spre o viață din ce în ce mai bună. M-au impresionat adînc bucuria și entuziasmul spontan al tuturor celor care au trecut prin fața tribunelor".

Același senator belgian stăruia în cadrul conferinței de presă organizate la sfîrșitul vizitei făcute în țara noastră: „Am fost într-adevăr impresionați. La întoarcerea în țară vom vorbi cu plăcere despre lucrurile văzute aici, în cinstea și spre onorarea acelora care au muncit cu toții pentru a duce poporul romîn la această redresare economică, socială și culturală, într-un climat de pace și respect reciproc".

La rîndul său, vicepreședintele Camerei deputaților din Belgia, Maurice Dentenay, primarul Liège-ului, își exprima dorința ca, în interesul păcii și al bunăstării celor două popoare, pe baza reciprocității și a respectului mutual, să fie lărgite relațiile culturale și economice romîno-belgiene.

Înapoiați în țară, colegii noștri s-au ținut de cuvînt. Am asistat în Belgia la seri culturale pe care le-au inițiat, în care filmul făcut de ei — însoțit de cele mai deosebite aprecieri — prezenta publicului belgian imaginea realizărilor și a frumuseților țării noastre.

C. PARASCHIVESCU BĂLĂCEANU
membru al Comitetului grupului național romîn al Uniunii interparlamentare

Limba romînă în Anglia

Conferențiarul Frank G. Barnett (dreapta) și dr. I. A. Richmond de la Universitatea din Oxford

În ultimii ani am avut de cîteva ori ocazia să vizitez Anglia și totdeauna cu plăcere. Între alte lucruri care m-au bucurat a fost și interesul acordat de filologii englezi studiului limbii romîne. Fără îndoială, acest interes a crescut considerabil după ce s-au înființat cursurile de vară de la Sinaia, deschise pentru colegii din alte țări. Am putut constata personal, pe de o parte bucuria unor lingviști englezi de a fi participat la aceste cursuri în anii trecuți, pe de altă parte dorința altora de a fi invitați la cele din anul următor. Familiarizîndu-se cu problemele noastre, ei introduc, la întoarcerea acasă, studiul limbii romîne în programele facultăților lor. Astfel a făcut de exemplu D. H. Green, la colegiul său din Cambridge, a cărui bibliotecă are astăzi cărți ca „Atlasul lingvistic romîn" sau „Gramatica Academiei R.P.R.", la dispoziția studenților.

Dar lucrurile se petrec uneori și în ordine inversă: întîi apare interesul pentru limba romînă, apoi urmează venirea la Sinaia. După ce l-am vizitat pe profesorul R. C. Johnstone la Westfield College, la Londra, ne-a comunicat că o urmare a vizitei mele a fost introducerea limbii romîne printre obiectele de studiu ale colegiului; abia după aceasta, în vara trecută profesorul Johnstone a fost la Sinaia.

La rezultate frumoase ajunge și conferențiarul Frank G. Barnett, de la Oxford. Ce e drept, a fost de mai multe ori la noi în țară și abia de curînd a fost la Sinaia. Vizitîndu-l acasă, am aflat că pregătește o lucrare asupra gramaticii

ROMÎNIA LA EA ACASĂ ȘI PESTE HOTARE

romîne și, din conversația cu el, mi-am dat seama că va fi o lucrare originală și interesantă. Se știe că uneori un străin observă trăsăturile specifice ale unei limbi mai ușor decît cei care o vorbesc zilnic și sînt deprinși cu ea. Aflăm acum de la d. Barnett că la Oxford se pregătește înființarea unei catedre de limba română.

Nu mai vorbesc de Școala sud-est-europeană de la Londra, care are de mai multă vreme o secție de limba română. În sala de lucru a secției am văzut absolut toate publicațiile noastre, lingvistice, literare și de cultură generală, prezente imediat după apariție. Acolo l-am întîlnit pe filologul australian De Bray, venit într-un schimb de experiență și, discutînd cu el, am văzut că era la curent cu principalele teorii emise de colegii mei romîni.

În Anglia, ca și în alte părți, limba noastră se bucură astăzi de atenția pe care o merită.

Acad. prof. Al. GRAUR

Scena românească văzută de la Paris

Ori de cîte ori am avut prilejul să întîlnesc — fie la noi în patrie, fie în țara lor — oameni de cultură francezi, am recunoscut cu bucurie semnele concrete ale vechii și tradiționalei prietenii ce leagă popoarele țărilor noastre.

La Paris, de pildă, am fost tot timpul înconjurați de prieteni vechi — începînd cu Yonnel, decanul Comediei Franceze, Matei Roussou, patriarhul istoriografilor de teatru, sau celebra noastră compatrioată Elvira Popescu — și, alături de ei, de căldura noilor amiciții pe care le-am legat acolo. Tinerii interpreți parizieni ai „Scrisorii pierdute", pe care au jucat-o timp de șiteva luni la „Théâtre de Poche", sub bagheta tot atît de tînărului lor animator Marcel Cuvelier, au rămas buni prieteni ai noștri.

Dar din caleidoscopul zilelor trăite la Paris, din atîtea întîlniri emoționante, pentru mine se desprind mai cu seamă figura jovială, zîmbetul luminos, scînteia de sinceră prietenie din ochii lui Jean de Beer — secretar general al „Pen-club"-ului francez, scriitor, autor dramatic și prieten al țării noastre, pe care a vizitat-o de mai multe ori pentru că, după cum singur ne-a mărturisit-o, e îndrăgostit de ea.

Gazdă prevenitoare și plină de atenție, Jean de Beer era pretutindeni cu noi, iar din discuțiile pe care le purtam împreună se dovedea un bun cunoscător al teatrului nostru, căruia îi purta o sinceră apreciere. La primul contact — ne spunea el — teatrul dv. este poate o surpriză pentru unii dintre noi. Dar nu pentru cei care cunosc aportul artiștilor romîni la viața teatrală franceză și nici pentru cei care au mai avut prilejul să vadă spectacole de teatru românești.

Părerea lui Jean de Beer despre teatrul nostru reprezintă fără îndoială un elocvent semn de prețuire. Acest distins reprezentant al culturii franceze s-a pronunțat nu o dată pentru intensificarea schimburilor culturale între țările noastre — schimburi marcate cu ocazia participării Teatrului Național din București la tradiționala competiție internațională a „Festivalului de la Paris" — devenit între timp „Théâtre des Nations". De atunci vizitele și turneele reciproce în România și Franța ale unor ansambluri și soliști — din a căror lungă listă ne vom mulțumi să desprindem doar turneul Teatrului de operă și balet al R. P. Romîne și al ansamblului „Rapsodia română" în Franța și spectacolele prezentate în țara noastră de compania „Théâtre National Populaire" și recenta vizită a Comediei Franceze — au lăsat urme de neuitat.

În legătură cu aceasta, Jean de Beer scria pe bună dreptate că *pentru a fi iubită și înțeleasă, România are nevoie doar să fie cunoscută în toată realitatea ei, întocmai ca un frumos chip omenesc.*

Sică ALEXANDRESCU
Artist al Poporului, prim-regizor al Teatrului Național „I.L. Caragiale"

România, o țară în plină dezvoltare

„Bucureștiul este foarte frumos. Arhitecții romîni au realizat o operă excelentă. Noile cartiere ale Capitalei sînt moderne și cu un evident farmec. Cît privește Sala Palatului R. P. Romîne este o construcție remarcabilă, de o mare frumusețe arhitectonică, cu un sistem de iluminare și acustică impresionant...

Litoralul românesc îl consider magnific. Absolut tot litoralul. Construcțiile de la Mamaia sînt elegante, moderne, încîntătoare, plaja este frumoasă...

Ceea ce spun nu sînt fraze de politețe, ci sincerele mele constatări. România este o țară în plină dezvoltare. În domeniul industriei s-au obținut mari progrese. Vizita la o rafinărie de petrol m-a impresionat puternic. Și nu este vorba doar de ceea ce s-a realizat, ci și de perspective. Sînt sigur de viitorul României".

Julio ALVAREZ DEL VAYO,
fost ministru de externe al Spaniei republicane

Un vizibil efort constructiv

„M-a bucurat prilejul ce mi s-a oferit de a cunoaște România, țară cu un peisaj încîntător și cu un popor primitor. Bucureștiul este una din cele mai frumoase capitale pe care le-am vizitat și, în treacăt fie spus, am văzut destule din marile orașe ale lumii. Vizibil mi se pare mai ales efortul constructiv. Am remarcat amploarea noilor construcții, larga respirație a străzilor...

Am fost impresionat de nivelul ridicat al învățămîntului superior. Cadrele didactice au o înaltă pregătire, iar programa analitică este judicios întocmită, are o bază profund științifică. Cunoștințele studenților sînt strîns legate de practică, de viață. Am constatat aceasta și la Universitatea din București și la Institutul pedagogic din Constanța. Tineretul universitar are condiții prielnice pentru studii. Căminele moderne din București sînt nu numai frumoase ci și confortabile, bine organizate. Orele de recreare și de studiu individual găsesc un cadru plăcut".

Abdoulaye SINGARE
ministrul Educației Naționale din Republica Mali

Aveți o țară frumoasă

„Aveți o țară foarte frumoasă și oameni deosebit de prietenoși. Am fost impresionat de felul în care sînt construite satele și instituțiile sociale pe care am avut prilejul să le vizitez. Mi-a plăcut modul cum s-a dezvoltat agricultura dv. Impresia pe care mi-am format-o este că ați realizat un bun echilibru între industrie și agricultură. Peste tot am găsit oameni bine îmbrăcați, bine hrăniți. Capitala dv. este foarte curată și bine întreținută".

Humayun KABIR
ministrul Petrolului și Chimiei al Indiei

Rezultate minunate, demne de invidiat

„Doresc să arăt cît de puternică este impresia pe care ne-o lasă marea dezvoltare ce am găsit-o în România, dezvoltare mult superioară cunoștințelor noastre despre realizările obținute de poporul dv., atît în domeniul economic cît și cultural-științific. În ce privește industria, ni se pare foarte importantă transformarea pe care poporul romîn și conducătorii săi au realizat-o. Am putut observa marea transformare realizată în domeniul agriculturii.

Poporul romîn ne-a lăsat o impresie admirabilă. El muncește cu entuziasm pentru progres și obține rezultate minunate realmente de invidiat".

Dr. Jose Ancizar LOPEZ
președintele Camerei Reprezentanților din Columbia

Mîndră de succesele prezente și de perspectivele de viitor

„Este imposibil să te îndoiești de faptul că muncitorul romîn se bucură de un trai incomparabil mai bun decît în orice epocă din trecut și aceasta este o mare cinste pentru stat, care a manifestat și manifestă un primordial interes acestui scop.

În acest domeniu, cît și în acela al industrializării generale, România poate fi mîndră de succesul prezent și de perspectivele sale de viitor".

Cooper MORLEY
profesor la Universitatea din Cambridge (Anglia)

Sub cerul Japoniei

În perioada șederii mele în țara Soarelui-Răsare, unde timp de 75 de zile am ajutat la pregătirea echipei olimpice de tir a țării gazdă și la construirea poligoanelor olimpice, am avut prilejul să mă conving personal de prestigiul de care se bucură în străinătate țara noastră și realizările regimului nostru. Poporul japonez se interesează mult de România, despre care știe

Aspect de la inaugurarea expoziției „Arhitectura în Republica Populară Română", deschisă în rotonda Universității Columbia din New York.

că este frumoasă, bogată și în plină dezvoltare.

Personalități de seamă din diferite domenii de activitate au făcut aprecieri elogioase la adresa realizărilor înregistrate de țara noastră în ce privește economia, cultura și știința.

Domnul Shintaro Fukushima, de exemplu, președinte de onoare al Federației japoneze de tir, a menționat în cadrul unei recepții că Romînia este socotită în cercurile internaționale drept o țară în plină dezvoltare industrială.

Oamenii noștri de știință sînt la rîndul lor cunoscuți și prețuiți în Japonia. Profesorii K. Mutto și T. Naitto, considerați drept unii din cei mai competenți specialiști în seismologia inginerească, au avut cuvinte de laudă la adresa specialiștilor romîni — inginerul E. Tițaru și conferențiarul A. Cișmigiu — pentru lucrările prezentate la cel de-al II-lea Congres mondial de seismologie de la Tokio.

Și sportul nostru se bucură de aprecieri pozitive în Japonia, Romînia fiind socotită drept una din țările care a făcut progrese mari în acest domeniu. În timpul șederii mele la Tokio, nu o dată exponenți ai forurilor conducătoare ale sportului japonez au adus calde elogii avîntului pe care l-a luat în ultimii ani sportul în R. P. Romînă. Sînt cunoscuți în Japonia sportivi romîni de frunte, ca recordmana mondială Iolanda Balaș, campionii olimpici Ion Dumitrescu și Ștefan Petrescu, precum și echipele de tenis de masă, de handbal etc.

Sînt momente și prilejuri cînd, departe fiind de patrie, aprecierile străinilor la adresa țării tale te emoționează profund.

Ing. Petre CIȘMIGIU
Maestru al sportului

La poligonul olimpic din Tokio antrenorul romîn îi instruiește pe trăgătorii lotului japonez.

Două întîlniri în S. U. A.

Sîntem în drum spre Niagara. Mașina trebuie să se strecoare anevoios prin labirintul sistemului rutier din preajma fluviului Hudson, pînă să ajungă pe unul din podurile sale suspendate, spre a ieși astfel „la aer", unde poate în sfîrșit să-și reia viteza obișnuită.

Pînă la ținta excursiei noastre — cascada Niagara — mai avem de parcurs o distanță de cinca 800 km, trecînd prin Binghamton, Corning și Buffalo.

Pe o vale șerpuită, flancată de dealuri împădurite, traversăm localități ale căror denumiri îți evocă întregul peisaj descris cu măiestrie de Karl May, autorul iubit al unei anumite vîrste pentru care Winnetou și Old Shatterhand sînt personaje legendare, de un farmec cuceritor.

La Corning, vizităm fabrica de sticlă și de cristal. O duzină de gravori aplecați asupra lucrului încrustează modele artistice. Nu mică ne-a fost surpriza cînd — auzind că sîntem din Republica Populară Romînă — unul din gravorii mai vîrstnici s-a întrerupt cîteva clipe ca să ne spună că una din lucrările cu care repurtase un deosebit succes a fost un vas pe care încrustase o horă românească. „Cu siguranță că aș putea să mai găsesc multe modele în folclorul dv., care să-mi aducă noi succese în meseria grea dar frumoasă pe care o practic".

Înaripați parcă, pornim mai departe prin sate, cătune, orașe, poieni, păduri și pășuni, peste ușoare coline și prin blînde văi.

Trecem și prin Buffalo, centru industrial, fumuriu — dar fără urmă de „Buffalo Bill" — spre a ne opri înmărmuriți, la nordul țării, în fața Niagarei, realizare de înaltă virtuozitate a marelui meșter, natura.

★

Capitala Statelor Unite ale Americii, Washingtonul, este un oraș cu spații largi, scăldat în verdeață, scutit de zgîrie-nori și lipsit de uruitul unui trafic asurzitor.

Este ce nu e New Yorkul.

E un oraș cu monumente care se... văd. Printre ele se remarcă în mod deosebit „Lincoln Memorial", ridicat în 1922, după 55 de ani de strîngere anevoioasă de fonduri și la 57 de ani de la asasinarea președintelui. Clădirea e situată exact pe același ax cu monumentul lui Washington și Capitoliul, în marele parc Potomac și, în prelungire, pe același ax cu mormîntul lui J. F. Kennedy din cimitirul militar Arlington.

Impozanta construcție nu adăpostește decît statuia lui Abraham Lincoln, o serie de fresce și două lespezi uriașe din marmură în care sînt săpate citate din crezul pentru care marele om de stat american și-a dat viața.

Liniile arhitecturale sînt clasice, amintind parcă de Partenon, templul zeiței Atena de pe Acropole.

Statuia lui Lincoln îl înfățișează șezînd, hotărît și în același timp blînd. Concepția plastică este inspirată poate de faimoasa statuie a lui Moise de Michelangelo Buonarroti. De la 6 metri înălțime, ochii lui Lincoln privesc parcă întrebători sub sprîncenele stufoase spre vizitatori: „Cînd fi-vor oamenii negri egali cu cei albi, pentru că sînt oameni?"

Și în timp ce ne notam în carnețele fraze imortalizate pe tăbliile de marmură, un negru american se apropie de noi. Auzind că sîntem cetățeni ai Republicii Populare Romîne, am citit împreună acest final din discursul lui Lincoln, săpat adînc în marmura albă: „Să nutrim gînduri de pace durabilă între noi și cu toate popoarele".

T. CRISTUREANU
Vicepreședinte al Camerei de Comerț a R. P. Romîne

După a 26-a ridicare de cortină

Spectacolele ansamblului folcloric „Rapsodia romînă" — așa cum în repetate rînduri au subliniat și ziarele occidentale — au lăsat o puternică impresie în inimile a mii și mii de spectatori veniți să cunoască frumusețile folclorului nostru. Colectiv de o înaltă valoare artistică, „Rapsodia romînă" a dus departe peste hotare mesajul artei noastre populare, exprimat prin cîntec, prin dans și prin port.

După succesul repurtat în Statele Unite, în turneul din acest an, „Rapsodia romînă" a cules aplauze și ovații entuziaste la Paris, Haga, Bruxelles, München, Frankfurt, Leipzig, Berlin, Viena și în alte orașe. Acesta a fost omagiul spectatorilor pentru măiestria și exuberanța ansamblului romînesc, care prin mijloace artistice de o frumoasă ținută a exprimat însăși viața de astăzi a poporului nostru.

Pretutindeni pe unde am călătorit și am prezentat spectacole am simțit nu o dată că, prin noi, publicul se adresa în fond țării noastre.

Îmi aduc bine aminte de unul din momentele cele mai emoționante ale acestor întîlniri.

Era la München. La sfîrșitul spectacolului, după cea de-a 26-a ridicare de cortină, ne-am dus la cabine, fericiți că trecusem cu bine și examenul acesta în fața unui public pretențios. Îmbrăcarea și facerea bagajelor au durat mai bine de o oră... La ieșire am avut surpriza de a fi întîmpinați de o mulțime de spectatori care ne așteptau, înșirați pe două rînduri.

În clipa cînd membrii ansamblului nostru au pornit spre autocare, trecînd prin culoarul viu format de public, au răsunat din zeci de piepturi strigătele: „Bravo..." „Bravo Rumänien..." „Bravo..." Și nenumărate mîini se întindeau spre noi oferindu-ne flori sau strîngîndu-ne călduros mîinile.

Am uitat atunci că eram solista pe care același public o aplaudase și o bisase în repetate rînduri. Orice sentiment de vanitate personală dispăruse, căci domina simțămîntul de mîndrie că sînt romîncă, că fac parte dintr-un ansamblu romînesc care, vizitînd pentru prima oară München-ul, îi entuziasmase pe spectatorii germani. Eram mîndră că, prin mine și prin toți ceilalți membri ai ansamblului, era salutat poporul meu întreg.

Angela MOLDOVAN
Artistă Emerită

Moment din spectacolul „Rapsodiei romîne".

Albur

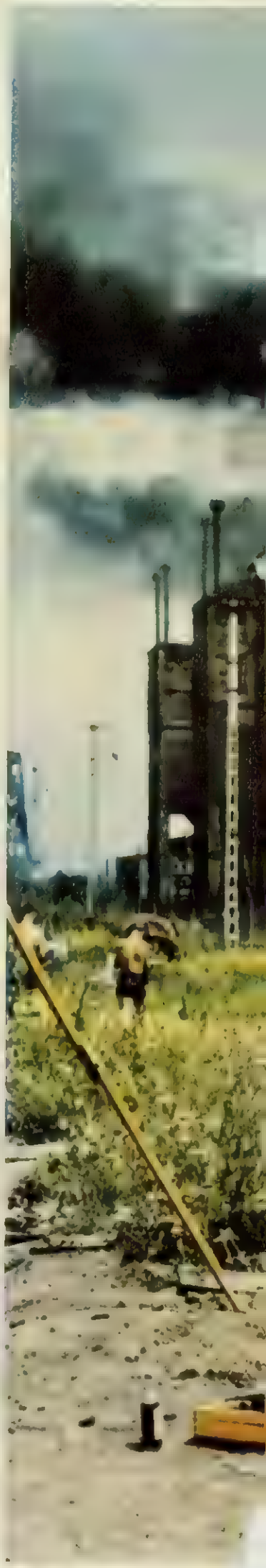

1

2

3

n fotografic 1964

4

5

1 Valea Prahovei.

2 Cristianul Mare.

3 Viitori pictori la Hunedoara.

4 Combinatul chimic Borzeşti.

5 Sovata.

Fotografiile de Dan BĂDESCU (1,2,5), Ion PETCU (3), Sandu MENDREA (4).

Vă felicităm din toată inima, dragi prieteni! Ţara întreagă vă felicită, vă stimează pentru hărnicia anilor de studiu şi pe întreg cuprinsul ei vă întîmpină cu braţele deschise. Fiţi bineveniţi şi nu uitaţi că cele mai înaripate visuri se plămădesc acum, în anii tinereţii, iar izbînda şi norocul sînt astăzi de partea celor vrednici şi curajoşi.

Aţi citit, desigur, în ziare cum pretutindeni pe întinsul ogoarelor înfrăţite, în uzine, în fabrici, în institute, în şcoli, viitorii voştri tovarăşi de muncă vă aşteaptă cu dragoste sosirea, pregătind cu grijă şi spirit de răspundere toate condiţiile pentru a vă ajuta să păşiţi cu dreptul în viaţă.

Sînteţi — ca să zicem aşa — alintaţii istoriei: din multele veacuri cît numără cronica zbuciumatului nostru popor, aţi „ales" partea ei cea mai luminoasă. Aţi crescut, aţi învăţat şi v-aţi pregătit pentru viaţă în răstimpul ultimelor două decenii, iar acum, în anul 20, intraţi în marea gospodărie a patriei, găsind-o îndestulată şi în plin avînt, gata de a vă ajuta ca, prin vrednicie şi abnegaţie, să vă fiţi şi să ne fiţi de folos, alegîndu-vă drept ţeluri cele mai îndrăzneţe idealuri.

Cîte şi ce fel de gînduri complicate şi anevoioase vă frămîntă zilele acestea? Încercăm, dragi prieteni, să pătrundem şi să desluşim preocupările voastre prezente prin intermediul a cinci dintre voi. Doi băieţi şi trei fete. Cinci ferestre deschise spre universul sufletesc al celor 11.727 de absolvenţi ai institutelor de învăţămînt superior din seria 1963-1964.

promoţia anului

Cînt vremea mea,
Cînt desăvîrşirile prezentului,
Cînt opera puternică şi suplă a inginerilor,
Minunile moderne (depăşindu-le pe cele şapte greceie minuni ale antichităţii).

Whitman

Printre cei 2.316 absolvenţi ai învăţămîntului superior tehnic din anul acesta se numără şi comunistul Nicolae Iordache. Tînărul nostru este fiu de muncitor şi s-a născut în comuna I. C. Frimu din raionul Lehliu. „Copilul meu n-are încotro: va deveni muncitor ca şi noi", a hotărît Iordache-tatăl, chiar înainte ca micul Nicolae să fi văzut lumina zilei.

Cînd n-ai altă avere decît puterea și iscusința brațelor, iar ca posibilitate de existență doar perspectiva de a-ți vinde forța de muncă, asemenea situații nu sînt de loc lipsite de temei. Istoria a fost însă de data aceasta mult mai generoasă: Nicolae Iordache a devenit strungar, dar nu slujind de nevoie intereselor patronului, ci învățînd meserie într-o întreprindere naționalizată din București. Apoi, foarte curînd, el și-a dat seama că astăzi planurile și visurile noastre pot deveni realități concrete în schimbul unui lucru aflat la îndemîna oricui: munca și învățătura perseverentă. Tocmai de aceea, Nicolae Iordache n-a stat mult în cumpănă. S-a înscris la liceul seral, l-a terminat cu bine și, ca urmare a meritelor obținute în producție și la învățătură, conducerea uzinei „Republica" l-a trimis la politehnică.

După 6 ani de studiu, așadar, fostul strungar se reîntoarce astăzi între tovarășii săi de muncă, aducînd cu sine dovada activității sale profesionale: o diplomă de inginer.

— În secția laminor, unde am fost repartizat, au fost obținute în ultimii ani succese remarcabile. Aici, unde colectivul secției abia izbutea să-și îndeplinească planul, s-a dus toată vremea o luptă fără milă împotriva timpilor morți. Rezultatul? Laminatorii noștri și-au depășit încă de pe acum întreg angajamentul anual! Și, după cum am constatat, lupta continuă cu aceeași îndîrjire. Mi s-a dat ca sarcină întreținerea utilajului. Dar micșorarea continuă a timpilor pauză constituie și pentru mine o sarcină și o preocupare de prim ordin. Voi înainta conducerii un plan concret și amănunțit. Doresc cu orice preț să dovedesc că n-am stat de pomană pe băncile și în laboratoarele institutului. Și, mai ales, să nu-i dezamăgesc pe cei care, ajutîndu-mă să-mi văd visul cu ochii, mi-au cerut în schimb lucrul cel mai simplu și mai frumos din lume: să muncesc.

O viață nefolositoare sau o moarte timpurie înseamnă în fond același lucru.

Goethe

— Care este după părerea mea menirea femeii în societatea actuală? Să devină soție, mamă, gospodină desăvîrșită, dar... nu înainte de a se fi pregătit să contribuie cu întreaga ei capacitate la activitatea laborioasă a întregii noastre societăți.

Și tînăra inginer chimistă Doina Isopescu adaugă:

— Mamele și bunicile noastre au dorit sau au intuit acest adevăr, dar, strivite de prejudecățile timpului și mai ales împiedicate de realitățile politice și sociale concrete, au rămas ceea ce au rămas: niște simple gospodine.

Într-adevăr, cîte tinere intelectuale din trecut ajungeau să practice cu adevărat meseria dorită? Cele mai multe se măritau îndată după terminarea liceului, iar pentru celelalte, puține la număr, obținerea unei diplome superioare însemna de fapt un supliment al dotei matrimoniale. Rostul, menirea și idealul femeii erau să se mărite și nimic mai mult.

Și tînăra Doina Isopescu dorește să se mărite. Ne-o spune fără ocol. Mai mult decît atît: fericitul eveniment este încă de pe acum consemnat calendaristic. Dar tînăra inginer a aminat întemeierea unei familii, așteptînd mai întîi terminarea facultății. A muncit cu sîrguință, fiind mereu fruntașă, iar acum, la sfîrșit, a luat examenul de stat cu media zece.

— Sînt orășeancă get-beget și am fost de puține ori la țară, cu toate acestea, paradoxal, întreaga mea activitate va avea drept scop obținerea de recolte din ce în ce mai îmbelșugate. Mă pasionează, cu alte cuvinte, încă din primii ani ai facultății, problema îngrășămintelor chimice. Acum, la capătul celor șase ani de studii, pe întinsul țării — la Roznov, Craiova, Năvodari, Turnu-Măgurele etc. — acolo unde în acest răstimp s-au înălțat combinate și uzine moderne, mi se deschide, mie și colegilor mei, cîmp larg împlinirii celor mai îndrăznețe visuri.

Oamenii învață învățînd pe alții.

Seneca

— Mi-au plăcut pe rînd și matematica, și muzica, și biologia, dar niciodată mai mult decît literatura română și universală. M-am hotărît să devin profesoară încă din anii școlii medii. Consider totuși că terminarea facultății reprezintă doar o etapă a pregătirii mele profesionale. Mi-a mai rămas mult, enorm de mult de învățat.

Cuvintele de mai sus aparțin tovarășei Ioana Lipovanu, absolventă „magna cum laudae" a Facultății de filologie din București. O studentă „model", ne-au recomandat-o foștii ei colegi și profesori, cultivată, posedînd o temeinică pregătire profesională și — ceea ce dorim să subliniem în mod deosebit — o permanentă sete de cunoaștere. Tînăra Lipovanu citește mult și din toate domeniile (a învățat singură, ajutîndu-se doar cu dicționarul, trei limbi străine).

— Intenționez mai tîrziu să mă ocup și de critică literară. A, știu! Drumul acesta este destul de dificil. Tocmai de aceea nu m-am grăbit să-mi încerc norocul, trimițînd spre publicare vreun manuscris. Mai aștept...

— Cum se împacă dorința intimă de a deveni critic literar cu profesiunea pe care o veți exercita în următorii ani?

— Mai mult decît bine! Munca cu școlarii mi-a plăcut întotdeauna. Și apoi, „vorba" lui Seneca: homines dum docent discunt. Oamenii învață învățînd pe alții. Un critic literar trebuie să cunoască viața tot atît de bine ca și un scriitor. Confruntarea operei literare cu o realitate ghicită sau bănuită conduce în mod fatal la crearea unor opere confecționate, uscate, lipsite de adevăr. De aceea înainte de a scrie vreau să cunosc viața în toată complexitatea ei.

— Unde ați fost repartizată?

— La Alexandria. Mă așteaptă o școală nouă, modernă, clădită de curînd. Întîlnirea

(Continuare în pag. 20)

După șase ani de studii superioare, fostul strungar Nicolae Iordache s-a reîntors la uzina „Republica" în calitate de inginer.

Tînăra inginer Doina Isopescu dorește să lucreze în domeniul producției de îngrășăminte chimice.

cu viitorii mei elevi va constitui desigur un examen dificil (exigențele au crescut enorm !), dar nu lipsit de farmec și plin de învățăminte și concluzii prețioase.

Isteț e ecela ce-n minte-l le cugetă toate și se gîndește din vreme la bun sfîrșit să le ducă.

Hesiod

— Un petic de pămînt avea tata, dar prin locurile mele natale pămîntul era sărac, producea puțin. Ca să ne poată hrăni — pe mine și pe ceilalți 8 frați și surori — a fost nevoit, deși era factor poștal la Vaslui, să muncească din greu și pe peticul de ogor...

Cu aceste cuvinte a început discuția noastră. Tînărul cu care stăm de vorbă e unul din noua promoție de ingineri agronomi ai țării. Mai precis, e un viitor inginer agronom pentru că în momentul discuției noastre el se află încă în pragul examenului de stat. Se numește Petre Roiu. Are 27 de ani, din care 15 i-a petrecut pe ogoare, mai întîi ca elev la școala tehnică agricolă din Roman, apoi ca practicant și tehnician la Gospodăria agricolă din Spanțov, raionul Oltenița, și în cele din urmă ca maistru la G.A.C. Mănăstirea, după absolvirea școlii de maiștri la cursurile fără frecvență. Așadar se simte legat de profesia pe care și-a ales-o, nu numai prin vechea sa pasiune pentru botanică (pe care după cum ne mărturisește a căpătat-o încă din fragedă copilărie), ci și prin practica îndelungată în producție, prin experiența dobîndită în acest timp. A dorit să ajungă inginer agronom. Visul lui, pe deplin realizabil în condițiile noastre de azi, a ajuns acum aproape de înfăptuire. Îl mai desparte de momentul „investirii" cu titlul de inginer un singur pas. Dar tocmai pentru că e ultimul, pasul acesta — concretizat în examenul de stat — îl emoționează în mod deosebit. Nu e emoția studentului care se teme de un insucces. A studiat minuțios atît în laborator și pe cîmpurile experimentale, cît și pe ogoare, tema pe care și-a propus s-o trateze. Rodul muncii sale din ultimul an s-a materializat într-o lucrare temeinic elaborată, care nu-i va dezminți pe cei care, cunoscîndu-l îndeaproape, afirmă că e unul din cei mai buni studenți din promoția sa. Prin urmare nu teamă, ci emoția pasului decisiv care deschide în viața sa o perioadă nouă.

Răsfoim filele lucrării de diplomă a viitorului inginer agronom Petre Roiu. Tratează o problemă deosebit de importantă pentru practica agricolă și anume „Analiza componentelor de producție la grîul de toamnă".

Concluziile observațiilor sale, rezultatele zecilor de experiențe efectuate, studiul aprofundat, condus în mod sistematic de profesorii care l-au îndrumat, toate acestea se află exprimate în lucrarea lui Petre Roiu. E cartea lui de vizită, sinteza cunoștințelor acumulate în anii studenției, pe care mezinul poștașului din Vaslui, ai cărui copii au ajuns oameni de nădejde în diferite locuri de muncă (4 sînt absolvenți ai diferitelor institute de învățămînt superior), o va susține în curînd. După aceea va pleca la locul de muncă undeva în țară, poate chiar la Vaslui, ținutul natal, unde în copilăria sa pămîntul era sărac și producea puțin, iar azi este cu totul altfel.

Sînt tînăr, e adevărat... dar valoarea nu așteaptă numărul anilor.

Corneille

În urmă cu trei luni, Maria Leu, absolventă a Institutului de arhitectură „Ion Mincu" din București, mai făcea încă ultimele retușuri la un proiect pe care, explicîndu-l reporterului nostru, îl imagina transpus în „beton, sticlă și flori" și îl zugrăvea ca atare. Era proiectul ei de diplomă. Înfățișa un vast ansamblu social-cultural, o bază sportivă compusă dintr-o sală de 2.000 locuri, o piscină, un stadion pentru 15.000 spectatori, spații verzi, locuri de agrement etc., toate concepute astfel încît să se integreze armonios într-unul din noile cartiere ale Capitalei.

Astăzi Maria Leu a devenit arhitectă. Proiectul ei de diplomă a fost apreciat cum se cuvine. Definitivîndu-l, ea a dovedit că a învățat să viseze la felul cum vor arăta orașele noastre de mîine și să exprime, prin desen și calcule, rodul imaginației ei creatoare.

Născută și crescută în București, a îndrăgit orașul pe care încă din copilărie l-a vrut mereu mai frumos, mai modern. Dorința de atunci a rămas neschimbată, dar altfel gîndește astăzi Maria Leu despre aspectul de mîine al Capitalei noastre. Ne-a împărtășit cîteva din aspirațiile ei de viitor. Vrea să proiecteze un teatru mare și modern, pe care să-l amplaseze într-un cartier nou din cele care au apărut și vor mai apărea încă pe harta orașului ; un institut de învățămînt superior cu săli de curs și laboratoare, cu ateliere, amfiteatre și biblioteci, o lucrare grandioasă, de mari proporții, care să-i solicite toată puterea de muncă, toată forța ei de creație. Așa cum visul de a deveni arhitectă i s-a înfăptuit, Maria Leu este convinsă că și aceste aspirații sînt în întregime realizabile, căci experiența i-a arătat, fără putință de tăgadă, cît de mari sînt posibilitățile de a se realiza ale tinerilor noștri de azi.

Încadrîndu-se în marea armată a constructorilor, tînăra arhitectă pășește astăzi pe un drum drept ce va fi presărat în mod sigur cu succesele pe care și le dorește.

Prieteni și prietene, întindeți mîinile să vi le strîng. Binecuvîntate aceste zile eroice în care se pun temeliile unei lumi mai bune! Străduințe și jertfe le închinăm cu bucurie generației ce se ridică. Lumina sufletului nostru va lumina în ochii oamenilor de mîine — copiii noștri.

Sadoveanu

Cuvintele acestea, rostite de marele nostru scriitor cu aproape două decenii în urmă, sînt astăzi mai vii și mai actuale ca oricînd.

Voi, dragi prieteni, copii pe atunci și care azi întruchipați promoția anului 20, ați ajuns să munciți și să vă cristalizați idealurile, pășind de-a dreptul într-o lume mai bună. Cei mai mulți dintre voi sînteți aproape de o seamă cu vîrsta pe care o are libertatea în patria noastră.

Vă urăm — conform vechii tradiții — să vă regăsiți veseli și fericiți și la capătul următoarelor două decenii. Și chiar peste 40 și peste 80 de ani. Dar nu uitați un lucru : viața nu se măsoară doar prin numărul anilor scurși, ci mai ales prin buna lor întrebuințare.

Liviu MAIOR și N. RĂDULESCU

Printre absolvenții Facultății de filologie de la Universitatea București seria 1963-1964, se numără și fruntașa la învățătură Ioana Lipovanu.

Maria Leu a învățat în anii de studenție să viseze la chipul orașelor de mîine și să exprime aceste vise prin desene și calcule. →

Un inginer agronom din promoția '64 : Petre Roiu. ↓

XX oameni ai zilelor noastre

Spre noi succese

S-a spus adesea că noi, oțelarii, avem în felul de a fi, în întreaga noastră personalitate, ceva din duritatea metalului pe care-l plămădim. Nu știu cît de exactă poate să fie această metaforă. Dar ca om care și-a petrecut 15 ani în fața cuptoarelor incandescente, pot să afirm cu certitudine că oțelul e un metal pretențios. El cere din partea celor ce-l produc multă atenție, precizie în mișcări, promptitudine în luarea de hotărîri, într-un cuvînt, stăpînirea deplină a tuturor tainelor profesiunii de oțelar. Cînd am venit — în 1948 — la Hunedoara ca să învăț această meserie, am înțeles că mă așteaptă ani de muncă intensă, că va trebui să-mi îmbogățesc continuu cunoștințele, să studiez temeinic. În lumea oțelului, pe care atunci abia începeam s-o descopăr, m-am simțit în largul meu chiar de la început. Așadar, pasiunea pentru munca în oțelărie este, în ce mă privește, un sentiment „cu vechime". Acestei pasiuni îi datorez multe din succesele pe care le-am obținut de-a lungul carierei. Dar nu numai pasiunea a jucat aici rolul hotărîtor.

Tehnologia oțelului e un domeniu în care ultimii ani au adus modificări importante. La noi, la Hunedoara, noua oțelărie se ridică la un nivel corespunzător tehnicii mondiale. A stăpîni procedeele de lucru legate de exploatarea complexelor ei agregate înseamnă a fi angrenat într-un studiu continuu. Colectivul nostru de oțelari se străduiește să țină pasul cu tehnica, să fie la curent cu ultimele ei cuceriri. Mie, cu maistru principal, îmi e cu atît mai necesar acest lucru. Faptele au dovedit că ori de cîte ori survin situații care cer rezolvarea operativă a unor probleme tehnice dificile (ceea ce se întîmplă relativ frecvent în oțelării) succesul se datorește în primul rînd cunoașterii depline a tuturor normelor de exploatare a cuptoarelor.

M-am străduit ca o parte din experiența dobîndită pînă acum s-o transmit și altora. Multă vreme m-am ocupat cu instruirea elevilor școlii profesionale. Recent am scris o broșură de specialitate și „Cartea oțelarului". Pe de altă parte, la unele din metodele folosite la noi pentru repararea periodică a vetrei și întreținerea agregatelor de topire m-am străduit și eu să-mi aduc aportul pe cît mi-a stat în putință.

Pentru succesele obținute de mine în producție am fost distins în 1959 cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste. E un fenomen semnificativ pentru timpurile pe care le trăim această cinstire ce se acordă muncii în țara noastră. Un oțelar, ale cărui succese să fie cunoscute pretutindeni ar fi fost de neconceput în trecut. Atîția alți oameni ai muncii care se bucură de prețuire pentru activitatea pe care o depun ilustrează faptul că la noi, azi, munca este o chestiune de onoare. Fruntași în producție, oameni care s-au distins prin merite deosebite la locul de muncă se află în număr mare și printre colegii mei, oțelari.

Astăzi noi producem anual mii de tone de oțel peste plan. În felul acesta înțelegem noi, metalurgiștii de la cuptoarele Siemens-Martin, să ne exprimăm recunoștința față de partid, față de întregul popor, pentru noile condiții de muncă și de viață ce ni s-au creat. Străduindu-ne să întîmpine cum se cuvine cea de-a XX-a aniversare a eliberării, oțelarii hunedoreni, din colectivul cărora fac și eu parte, au depășit sarcinile de plan cu peste 50.000 tone de metal. E un succes cu care pe bună dreptate ne mîndrim. În același timp o treaptă spre noi succese, spre noi realizări, pe care ne propunem să le înfăptuim în viitor.

Ștefan TRIPȘA
Erou al Muncii Socialiste, maistru oțelar.
Combinatul siderurgic Hunedoara

Drumul unui fizician

Fizica teoretică este poate acel domeniu al științei veacului nostru care a contribuit cel mai mult la lărgirea orizontului științific al omului contemporan, la răsturnarea multor concepții care de milenii păreau veșnice și imuabile, la o înțelegere mult mai profundă a universului în care trăim și, în fine, la mărirea nemăsurată a puterii omului asupra naturii. Și aproape că nu există astăzi ramură a științei și tehnicii care, într-o formă sau alta, să nu datoreze fizicii teoretice multe din succesele sale.

Dar cu 40 de ani în urmă, cînd tînărul student Șerban Țițeica visa să-și consacre viața de cercetător acestei pasionante ramuri a științei, ce perspective i se deschideau înainte? La noi în țară nu numai că nu exista o catedră de specialitate, dar nu se afla nici măcar o singură facultate de fizică, ci numai secții de fizico-chimice în cadrul facultăților de științe. Aceasta se explica prin conservatorismul impus de oficialitățile vremii vieții academice, cît și prin faptul că nici un for de stat sau privat nu se gîndea să aloce fonduri cît de cît importante bazei experimentale — pretențioase și costisitoare — de care nici teoreticienii nu se pot lipsi...

Iată de ce și Șerban Țițeica — alături de alți cîțiva tineri entuziaști — a luat calea străinătății. Și-a făcut ucenicia la Leipzig, sub îndrumarea unuia din cei mai străluciți fizicieni ai timpului nostru, Werner Heisenberg. Revenit în țară, tînărul — pe atunci — om de știință a funcționat succesiv ca asistent și conferențiar la București, apoi la Iași, unde s-a și stabilit. Aci, cu mijloace materiale reduse, în condițiile vitrege ale dictaturii antonesciene și ale războiului fascist, Șerban Țițeica, alături de alți cărturari — chimistul R. Cernătescu, lingvistul Iorgu Iordan și cîți alții — a continuat să insufle tineretului dragoste pentru știință

(Continuare în pag. 22)

XXI oameni ai zilelor noastre

și progres, să-l educe în spiritul raționalismului și umanismului.

După 23 August, activitatea științifică a profesorului Țițeica a căpătat alte dimensiuni și nebănuite posibilități de afirmare. Inflorirea științei — strîns legată de dezvoltarea furtunoasă și multilaterală a economiei și culturii Romîniei socialiste — a devenit o problemă de stat de primă importanță. Au resimțit-o și fizicienii, și Șerban Țițeica personal.

Unul din cele mai emoționante momente din viața profesorului s-a petrecut într-o dimineață din iarna anului 1957. O pată abia vizibilă pe o bucățică obișnuită de plexiglas marca încoronarea a luni de muncă încordată a unui întreg colectiv. Victorie! Ținta a fost atinsă! Ciclotronul funcționa perfect.

— Reactorul e robust, știam c-o să meargă — își amintește acad. Țițeica. **Dar ciclotronul? E o mașină delicată. Ca un ceasornic. Sau mai curînd ca o praștie rotitoare sui-generis, căci cam așa e și drumul protonilor în ciclotron. Calculele asigurau că lucrurile vor merge bine. Dar una e să calculezi, alta e să vezi. Și cînd pata a apărut, s-ar putea spune că a fost semnat și actul de naștere al noului Institut de fizică atomică al Academiei R. P. Romîne.**

Este foarte greu să-l faci pe academicianul Țițeica să vorbească despre sine. Cu voie sau fără, discuția alunecă spre colaboratori, spre întreg frontul de cercetare al atomiștilor din țara noastră. Este fără îndoială o expresie a modestiei omului de știință. Dar în satisfacția cu care vorbește despre succesele tinerilor, despre articolele publicate de Mihai Gavrilă, Cornel Eftimiu sau Sorin Ciulli în reviste de circulație internațională, de mare prestigiu, ca „Physical Review" din S.U.A., „Jurnal experimentalnoi i teoreticeskoi fiziki" din U.R.S.S. sau „Nuovo Cimento" din Italia — se oglindește mulțumirea dascălului mai vîrstnic pentru succesele noii generații de fizicieni teoreticieni la a căror formare a contribuit. Este totodată satisfacția savantului patriot care, după ce a vizitat marile centre ale fizicii atomice de pe glob: Dubna (unde a lucrat timp de doi ani ca director adjunct al Institutului unificat), Stanford, Berkeley, Geneva, Saclay..., poate afirma, reținut și în deplină cunoștință de cauză: **„La noi cercetările se desfășoară pe un plan larg și la un nivel satisfăcător; ele sînt apreciate și peste hotare".**

Desigur acceleratorii noștri nu se compară cu „giganții" de la Dubna sau Geneva, dar entuziasmul și priceperea există susținute de o importantă bază materială de cercetare. Elanul în muncă, prețuirea colectivității, sprijinul continuu al partidului și guvernului sînt și ei „accelerători" de primă importanță în progresul științei în țara noastră.

— Planuri de viitor? Să-mi continui munca în domeniul clasificării particulelor elementare. O problemă care preocupă pe mulți fizicieni și care este la fel de importantă ca tabelul lui Mendeleev la vremea sa. Clasificarea ne va ajuta să prevedem existența a noi particule, să „strunim" și mai bine și să punem în slujba omului lumea atomului.

Scrisoare din Maramureș

Nu știu de ce, dar la toate sărbătorile noastre mari mă încearcă, în afara sentimentului de bucurie și mîndrie, grele și amare aduceri aminte. Poate pentru faptul că am fost o femeie fără nume. Da, pe mine niciodată grofița obosită de osîndă, sulemeneli și lene nu m-a strigat pe nume. Nu-mi zicea Maria, ci „grăbește-te!" Bărbatul ei avea patru nume, cîinele tot atîtea. Numai eu nu aveam nume. Poate pentru că eram țărancă săracă, poate pentru că eram slujnică.

Dar după ce s-a stins steaua grofiței, a răsărit steaua mea. Nu numai a mea, a tuturor celor care au fost exploatați.

Eu trăiesc și muncesc aici, în țara de sus, în Păulești Maramureșului. Am ieșit la lumină o dată cu țara, acum 20 de ani. În urmă cu 15 ani, cîteva zeci de familii din sat au hotărît, la îndemnul înțeleptului nostru partid, să meargă mai înainte, să sădească mlădițele socialismului și prin părțile noastre. Și le-am sădit. Le-am îngrijit cu dragoste nețărmurită pentru ca să crească puternice și sănătoase. Pe mine m-au ales colectiviștii (să le fiu președintă. Și văd că am cîștigat stima și încrederea lor, fiindcă de 15 ani m-au reales mereu.

Noi avem acum o unitate agricolă socialistă puternică, pentru că în ultima vreme trei sate mici s-au unificat cu gospodăria noastră. Firește, la început treaba a mers mai greu. N-aveam nici experiență, nici cadre suficiente și nici averea obștească nu era mare. Fondul de bază era de 51.000 lei, iar sectorul taurin număra 12 capete. Astăzi sîntem colectiviști cu experiență bogată, cu realizări minunate. Dar lucrul acesta îl spun mai bine și mai convingător cifrele, decît orice cuvinte frumoase. Fondul nostru de bază e astăzi de 6 milioane, iar averea obștească de peste 8 milioane. Sectorul taurin, proprietate obștească, este de 1.001 capete și avem serioase resurse să mergem și mai departe. Colectiviștii din Păulești sînt vestiți legumicultori și floricultori. De altminteri, tot Păuleștiul e ca o grădină, ca o stațiune balneoclimatică. Aș vrea să vă spun un lucru, minor în aparență, dar — după părerea mea — semnificativ. În toate grajdurile gospodăriei colective, îngrijitorii de animale au pus flori. Așa, de plăcere, din dragoste pentru locul de muncă.

Socialismul a modificat din temelii viața întregului sat. S-au ridicat construcții social-culturale la care în trecut țăranii nici nu visau. Dar gospodăria colectivă a dat membrilor ei nu numai libertatea de a munci fără exploatare, nu numai cheile științei agronomice, ci și plăcerea de a trăi o viață în care îndestularea își face cale tot mai largă. Îngăduiți-mi să vă relatez un fapt. În 1944, toate casele din Păulești — cîteva sute — aveau pereți din pămînt și acoperiș de paie. Al 20-lea 23 August găsește Păuleștii cu o situație inversă. Toate casele sînt noi — din cărămidă și cu acoperișul de țiglă sau de tablă — în afară de una. Da, la Păulești mai există încă o casă din pămînt, acoperită cu paie. Ținem la ea foarte mult. Am luat toate măsurile ca să nu se strice. E proprietatea gospodăriei noastre. Am cumpărat-o de la colectivistul Alexandru Ciurcă — el și-a construit casă nouă — și am transformat-o în muzeu. Copiii și generațiile viitoare e bine să știe cum au trăit țăranii în partea asta de țară în vremea cînd, așa cum spuneam, socialismul nu era realitate, ci vis.

N-aș vrea să se creadă că în satul meu s-a ajuns la capătul belșugului și nu mai avem lucruri mari și grele de rezolvat. Nici vorbă. Avem încă multe de făcut. Fertilizarea solului e o problemă care își așteaptă rezolvarea. Selecția, în zootehnie, de asemenea. Și, fiindcă trebuie să facem agricultură intensivă ne-am propus ca irigarea să cîștige teren nu numai în legumicultură, ci și în culturile mari. Socotim că, peste 5 ani, apele Someșului vor uda o suprafață de 500 de hectare.

Sînt convinsă că toate acestea vor fi duse la capăt așa cum se cuvine. Sînt la noi în gospodărie oameni mulți, pe care cînd îi vezi trebuie să-i saluți cu respect. Andrei Buda, Ion Pacu, Ileana Mureșan, Iosif Csoma, Ludovic Szabo, iată doar cîțiva dintre colectiviștii care constituie mîndria noastră. Fără ei, fără devotamentul și priceperea lor, eu n-aș fi făcut nimic.

Mie mi-au dat partidul și statul totul. Eu mă străduiesc ca prin muncă să răsplătesc încrederea ce mi s-a acordat, depun noi eforturi pentru ca gospodăria colectivă în care muncesc să urce pe noi trepte ale belșugului.

Maria ZIDARU
Erou al Muncii Socialiste, președintele gospodăriei agricole colective din Păulești-Ambud, regiunea Maramureș

În numele omului

Sculptez de 40 de ani. De patruzeci de ani frămînt lutul ca să fac din el oameni. Poate de aceea sculptura mi se pare arta cea mai umană, care stabilește osmoza cea mai desăvîrșită între pămînt și om și care, celebrînd omul, trebuie dăruită oamenilor. Am simțit asta din totdeauna, de pe vremea cînd, tînăr muncitor în căutare de lucru

și de pîine, modelam neștiutor dar cu voluptate argila. Mai am și acum, în atelier, o mică statuetă făcută pe cînd aveam 17 ani: sugerează, din cîteva linii sintetice, silueta unei femei din Dobrogea, cu șalvarii ei largi, cu feregeaua trasă peste chipul ce privește în jos. Înainte vreme, statuile mele aveau deseori capul plecat și umerii coborîți. Cred că aceasta este deosebirea de esență între arta mea dinainte și cea de după eliberare: de douăzeci de ani, sculpturile mele au înălțat capul și au început să privească cu încredere viitorul. Încrederea aceasta venea din mine, iar în mine ea pătrunsese o dată cu învățătura partidului, care a dat artei un sens, o finalitate nobilă. Omul acesta nou, omul puternic, constructor lucid și avîntat al unei orînduiri după care au jinduit atîtea generații, omul acesta a devenit laitmotivul operei mele. M-am străduit să-l întruchipez acum — pentru expoziția festivă din august — într-o imagine simbolică: i-am spus „Chemare" și l-am reprezentat sub înfățișarea unui bărbat tînăr, cu un braț întins, în plin elan, cu celălalt ținînd un steag desfășurat. E o chemare la viață, la construcția socialistă. Și în același timp am realizat încă o lucrare — pe care o socotesc un răspuns la acest îndemn — un „Pescar", care pare că scoate din adîncuri bogățiile apelor...

M-am întors recent din Italia unde am expus, împreună cu alți cîțiva colegi, la Bienala de la Veneția. Erau prezente acolo lucrări din cele mai diverse curente artistice, confruntîndu-se, înfruntîndu-se, exprimînd diferite moduri de a înțelege viața și arta. Erau lucrări de sculptură de înaltă artă și altele care mi s-au părut a fi antiartă. Am avut însă satisfacția de a vedea că vizitatorii se opreau în fața lucrărilor românești, priveau atent, se mai întorceau o dată, și-și exprimau mulțumirea de a putea urmări o artă robustă, tonică, o artă în care omul nu e mutilat și doborît, ci dimpotrivă, sărbătorit și înălțat. A fost o satisfacție artistică și totodată una patriotică.

Boris CARAGEA
Artist al Poporului

20 de ani

Cînd au trecut acești douăzeci de ani? Să-i iau la rînd?

În '44 eram încă marinar. De 23 August navigam undeva între Belgrad și Novisad. Apoi a urmat lagărul hitlerist.

Acum 19 ani am fost om de serviciu la un cinematograf. Patronul îmi plătea două salarii: aveam locuință gratuită în spatele ecranului și tot ce găseam în sală era al meu.

În '46 am fost țesător la ITA-Arad, apoi membru în comitetul sindical: smulgeam baronului tain și ne luptam pentru încă 50 de calorii în plus la fiecare porție de la cantină. În '47 am fost activist de partid: un an important din cei douăzeci — anul Republicii.

Anul naționalizărilor, '48, m-a găsit în redacția ziarului „Patriotul" din Arad. Am bătut regiunea palmă cu palmă. Am fost de față cînd s-a înfipt primul țăruș pe cîmpurile pline de bălării unde avea să se înalțe fabrica de strunguri. Din însemnările zilnice scrise atunci, s-a născut mai tîrziu romanul **În orașul de pe Mureș.**

A urmat un an la fel de important: anul primelor gospodării colective. Din peregrinările de atunci au prins cheag **Lența** și **A venit un om.**

Dacă iau cei douăzeci de ani, an cu an, n-au trecut repede. Aș putea să înșir multe evenimente, defalcate pe luni, uneori pe săptămîni. În fața mea, pe birou, e poza fiului meu: e îmbrăcat militar, zîmbește în obiectiv. Are douăzeci de ani. S-a născut în '44, cu cîteva luni după insurecția armată. Dacă asemăn primii mei douăzeci de ani cu anii lui, îl invidiez. Jocurile pe care eu nu le-am jucat la vîrsta jocurilor, le-am jucat cu el sau, mai bine zis, prin el.

Decît să inventariez anii care au trecut, poate e mai interesant să amintesc de naționalizările și colectivizările care s-au petrecut în mine. Nu mai știu precis cînd am ridicat pentru prima oară fruntea în fața patronului. Nu-mi amintesc precis ziua cînd am simțit pentru prima oară că mașinile din filatură sînt și ale mele. Știu doar că de la un moment dat m-am uitat altfel la ele, îmi părea rău că una era zgîriată. Nu mai știu precis anul cînd am fost pentru prima oară îngrijorat că n-o să plouă la timp. În schimb, știu precis că am

fost pe malul celălalt al Oceanului Atlantic și pentru prima oară mi s-a părut că plăcuța „Fabricat în România" e prea mică.

În acești douăzeci de ani care au trecut am devenit demn, am căpătat încredere în mine. Sînt nespus de bucuros că trăiesc aici, pe acest imens șantier, că oamenii care taie bulevarde în București sau strîng porumbul de pe ogoare ori rafinează petrolul la Brazi răsfoiesc **Statuile nu rîd niciodată** sau urmăresc într-un cinematograf povestea lui Mihai Coman din filmul **La vîrsta dragostei.**

În fața mea stau alți douăzeci de ani, de maturitate: voi încerca să-i folosesc dînd ceva din ceea ce am primit cu aceeași dărnicie și cu foarte, foarte multă exigență.

Francisc MUNTEANU
Laureat al Premiului de Stat

Unde-i greu e și frumos

Cînd eram copil, îi spuneam tatălui meu: „Dacă mă urci pe tractor, am să fiu cel mai cuminte băiat din lume". Tata îmi îndeplinea dorința, dar mă avertiza: „Ioane, eu te urc pe armăsarul acesta de oțel, dar boierul e omul dracului și nu-i place să vadă copii cocoțați pe tractor. Dacă se supără, mă dă afară și rămînem muritori de foame". Așa că, mă apropiam de mașini în general și de tractor în special cu bucuria copilului care vrea să știe totul și, în același timp, cu teama că din cauza joacei mele o să i se întîmple tatii mare necaz.

De cînd armășarii de oțel n-au mai fost proprietatea boierului, ci a poporului, vechea mea pasiune pentru mașini agricole a fost alimentată de arderi noi, nestăvilite. Lucrez cu bidiviii aceștia de 20 de ani și mărturisesc că aș fi nefericit dacă m-aș despărți de ei. În două decenii am muncit ca tractorist sau ca organizator în diverse regiuni ale țării. De cîțiva ani m-am stabilit în Oltenia mea dragă, bineînțeles tot la S.M.T. În urmă cu ani am lucrat ca director la S.M.T. Bîrca. Era o situație grea. Nici o stațiune din țară nu lucra la un preț de cost atît de ridicat ca aceasta. Nici cadre de mecanizatori nu erau suficiente, iar de brigăzile permanente nu prea se putea vorbi. Dar am primit din plin ajutorul organizației de partid și al cadrelor de ingineri și tehnicieni. În cîțiva ani situația s-a schimbat cu totul și lucrul acesta a fost confirmat în 1959, cînd stațiunii de mașini și tractoare din Bîrca i s-a conferit drapelul de fruntaș pe țară.

În iarna lui 1962 mi s-a propus să preiau conducerea altui S.M.T., cel din Cîrcea. Aș minți dacă aș spune că la această propunere am fost copleșit de bucurie. Și această stațiune era codașă fiind certată cu realizarea planului. Eram mîhnit, dar mi-am revenit: pentru că unde e greu e și frumos. Și alături de mine erau cei mai buni oameni din stațiune, comuniștii. Aveam doar 60 de tractoare. Acțiunea de colectivizare se desfășura din plin. Tractoarele — puține, sarcinile — mari, iar stațiunea reclama o totală reorganizare. M-am axat pe două lucruri: constituirea brigăzilor permanente și reconstruirea stațiunii.

Îndrumarea dată de partid, sprijinul primit din partea statului și munca plină de abnegație a colectivului au avut rezultatele scontate. Azi S.M.T. din Cîrcea este o puternică unitate a agriculturii noastre socialiste. Cele 37 brigăzi dispun de un parc mare de mașini cu care statul a dotat stațiunea: 393 tractoare, 197 combine, 50 batoze și alte aproape 2.000 mașini agricole. La gospodăriile colective pe care le deservim noi, gradul de mecanizare a crescut față de 1961 de 3 ori.

Acum, cele 37 de brigăzi ară din plin. Ele s-au angajat ca ziua de 23 August să găsească ogoarele cu arăturile efectuate pe întreaga suprafață. Și sînt convins că așa se va întîmpla. Oamenii cu care lucrez au deprins un bun obicei: cînd își iau un angajament, orice s-ar întîmpla, îl duc pînă la capăt. Trebuie să menționez și alte realizări ale colectivului: condițiile de cazare ale tractoriștilor, noua școală profesională cu 8 săli de clasă, laboratoarele, atelierele în care învață și muncesc 40 de elevi.

Îmi amintesc de anii mei de copilărie și de ucenicie și fac comparație cu viața tinerilor mecanizatori de azi. Iată-l pe cel mai tînăr tractorist de la noi, pe Marin Potîrniche. El muncește cot la cot cu tractoriștii vîrstnici, avînd cale liberă pe ogoarele înfrățite. Și el — ca și mine — cînd avea 13 ani, se cocoța pe tractor, fără să-i cunoască tainele. Dar în cu totul alte condiții. Pe el nu l-a avertizat niciodată tatăl său că joaca cu tractorul ar putea să-i aducă în situația de a fi muritori de foame. Nu! Pentru că s-a născut în era socialismului.

Ion DELCEA
Erou al Muncii Socialiste, directorul Stațiunii de mașini și tractoare Cîrcea, regiunea Oltenia

Mihai BENIUC

AUGUST
LUNA CEA MAI FRUMOASĂ!*)

— Ai să afli cînd va veni momentul — răspunse nenea Tudor, la întrebările destul de străvezii ale lui Mustea, care de obicei reușea să-și stăpînească curiozitatea. Deocamdată e mai bine să nu știi.

— Ca să nu mă mir singur, de ce treabă importantă am făcut?

— Poate și asta, dar nu exagera. Acțiunea n-ai făcut-o tu, ai luat numai parte la ea.

— Așa-i. Nici măcar nu știu la ce am luat parte. Poate că e chiar mai bine să nu știu. Cine-i prea curios, moare curînd, zice înțelepciunea populară.

— Ei vezi? Taci și așteaptă — zise nenea Tudor, sorbind dintr-o ceașcă de ceai și uitîndu-se cu coada ochiului la Mustea. Acesta, între timp, își turnase al doilea pahar de rom și-l dăduse pe gît.

— Am să-ți povestesc o scurtă întîmplare, nene Tudore. Am citit-o undeva.

Nenea Tudor îl iscodi cu privirea, dar nu spuse nimic. Era curios unde voia să ajungă.

— Într-o noapte, pe viscol, undeva în Elveția, un om a pierdut drumul și a rătăcit multă vreme încoace și încolo pe o vale largă, prin nămeți, fără să se dumirească unde se găsește. Într-un tîrziu a dat peste o casă și a bătut la fereastră. S-a aprins o lumină și un bărbat somnoros i-a deschis. Călătorul i-a povestit ce pățise și l-a rugat să-i dea adăpost pînă a doua zi.

— Și de unde vii acuma?

— Știu de unde am plecat, dar nu mai știu pe unde am venit. În orice caz, din această direcție — zise călătorul, arătînd cu mîna dincotro venise.

Gazda se uită la el mirat, apoi spuse încet clătinînd din cap:

— Dumneata știi că ai trecut peste Lacul Leman? Și abia de-a prins o pojghiță de gheață!

Călătorul făcu ochii mari, rămase cu gura căscată, duse mîna la inimă și căzu cu capul pe masă. Murise de spaimă. Numai gîndul primejdiei, prin care trecuse fără să-și dea seama, l-a ucis.

— Ei vezi, dragă Mustea? Oricum, se vede treaba că era cam slab de înger călătorul tău...

— Cam așa. Eu însă nu sînt slab de înger.

— Și totuși n-am să-ți spun, tocmai pentru că stărui atîta.

— Iacă, nu mai stărui. Te rog să mă ierți.

— Iacă te-am iertat. Știu că-i doar o curiozitate copilărească.

— Ascultă, nene Tudore, eu am un prieten la închisoare, unul Sandu Crai — a căzut la Sibiu în 1943, după cum ai auzit probabil. Acest prieten spunea că lui partidul nostru îi se pare ca un cerc al cărui centru nu-l știi unde e, dar de circumferință dai peste tot. Cam așa spunea, pornind de la o cugetare a filozofului francez Pascal.

— Ei și?

— Eu cred că există undeva un centru, undeva! Mi s-a părut totdeauna că acest centru trebuie să fie la închisoare sau în lagăr. Așa o fi și acuma? Tare aș vrea să știu cine a evadat.

— Numai atîta vrei să știi! — exclamă nenea Tudor, pe jumătate supărat, pe jumătate amuzat. Măi, da-ncăpățînat mai ești! Îmi

*) Fragment din vol. II al romanului „Pe muche de cuțit", în pregătire.

Ilustrație de Traian VASAI

dai ocol ca vulpea coteţului de găini. Au evadat mai mulţi...

— Atunci am să mor prost — se dădu bătut Mustea.

— Nu ştiu nici eu. Vom afla noi într-o zi. Vorbesc foarte serios. Iar un membru de partid se poate găsi mai departe sau mai aproape de chiar centrul partidului. Cîteodată, ca loc, datorită sarcinii pe care o îndeplineşte, se poate găsi lîngă acest centru, fără s-o ştie. Dar un lucru trebuie să-ţi fie clar: oriunde s-ar găsi un membru de partid, el este o conştiinţă activă. O conştiinţă luminată de cea mai înaltă concepţie de viaţă, pusă în slujba celui mai înalt ideal al omenirii. Înţelegi? Un comunist nu e un simplu şurub, o rotiţă, cum pretind duşmanii noştri, el e o conştiinţă omenească, devotată cauzei clasei muncitoare. Un comunist trebuie să fie pătruns de acest adevăr şi în orice împrejurare să acţioneze în consecinţă.

— Fără să pună prea multe întrebări.

— Da. Dar să înveţe mult, să gîndească mult şi să pătrundă în miezul faptelor, să le studieze în lumina năzuinţelor poporului şi a imperativelor revoluţiei. Dacă e într-adevăr legat de popor şi cunoaşte legile de dezvoltare ale vieţii şi ale societăţii, un comunist poate să răspundă la orice întrebare pusă de realitate, îndreptînd-o pe făgaşul revoluţiei. Fiindcă partidul trăieşte în noi şi prin noi. Să nu uiţi niciodată că noi, comuniştii, sîntem oricînd şi oriunde conducători şi totodată slujitori ai maselor. Înţelegi cît e de greşită părerea prietenului tău, pe care se pare că ţi-ai însuşit-o? Are aceleaşi rădăcini ca şi curiozitatea ta.

— Înţeleg şi-ţi mulţumesc, dumitale şi partidului.

— Aşa te vreau. Şi acum să amînăm discuţiile teoretice pe mai tîrziu, fiindcă ne aşteaptă o mulţime de treburi practice. Iată ce ai tu de făcut: nu te mişti din casa asta, iar cînd lipsesc eu, răspunzi la telefon şi spui că nu sînt acasă, dar că mă întorc la ora pe care ţi-o voi indica. Dacă cel ce telefonează nu spune de la început parola, pui receptorul jos şi nu răspunzi nimic. Poarta n-o deschizi şi nu te arăţi, dacă sună cineva. De altfel am să şi tai firul de la sonerie. Nici la bătăi în uşă nu răspunzi.

După ce rămase singur, Mustea fu cuprins de o emoţie ciudată. Cuvintele lui nenea Tudor îl răscoliseră. Deşi era pătruns dinainte de toate aceste adevăruri, datorită experienţei de vechi revoluţionar a lui nenea Tudor, însufleţirii cu care le rostise. Iar gravitatea momentului, pe care Mustea o intuia, le dădea o deosebită însemnătate.

. . . . . .

Nenea Tudor nu mai veni în ziua aceea, nici seara, nici noaptea. Nici telefonul nu mai sună. Mustea turba, căci se simţea rupt de lume. Tare ar fi vrut să plece în oraş. Dar nu se putea. Primise doar sarcina de-a nu părăsi casa! Nu izbuti să închidă ochii toată noaptea. Numai spre ziuă aţipi puţin. Era sigur că ceea ce i se ceruse să comunice mai departe, ştiau deacum toţi. Nenea Tudor totuşi ar fi trebuit să vină! De ce întîrzia?

Abia în ziua de 22 august dădu nenea Tudor pe acasă, dar şi atunci numai pentru o clipă.

Nenea Tudor îi păru misterios lui Mustea. Tot ce putu să afle de la el era că regele şi Antonescu, ca şi toţi şefii partidelor burgheze, îşi pierduseră capul de spaimă. „Noi ştim ce avem de făcut şi sîntem pregătiţi! — îi spuse lui Mustea la plecare şi îi strînse mîna. Tu rămîi aici şi mă aştepţi".

Dar nenea Tudor se întoarse abia a doua zi. Părea nervos. Mustea nici nu îndrăzni să-i adreseze vreun cuvînt. Îl observa doar cu coada ochiului, în timp ce se prefăcea că citeşte o carte, pe care de fapt nu o putea urmări nicicum. Gîndurile îi fugeau în altă parte. Firesc că nu avea de gînd să-i împărtăşească lui nenea Tudor intenţia sa de a se înrola ca voluntar în armata de eliberare. Ar fi părut prea neserios. Şi poate că nenea Tudor l-ar fi şi repezit. Într-adevăr, poate nici nu era serios. Acum îi ardea lui de front? Totuşi, ar fi vrut să discute cu el despre situaţia politică, despre ceea ce va urma. Dar nenea Tudor, cu mîinile la spate, se uita tot timpul pe geam, de după draperiile lungi, de catifea galbenă.

Deodată sună telefonul. Nenea Tudor ridică grăbit receptorul.

— Am înţeles — răspunse, după ce ascultă puţin. Cum? Cînd asta? Chiar acum? Sîntem gata!

Nenea Tudor puse receptorul jos şi se întoarse spre Mustea.

— Acu-i acu! — zise. A bătut ceasul pentru noi. Eu plec. Deseară, chiar dacă nu mă întorc pînă atunci, te duci şi te prezinţi la şapte fix la restaurantul Patronajului de la interne. Îl cauţi pe Daroiu. Îi spui atît: „Azi facem ceea ce trebuie să facem mîine". Cu un ceas mai devreme! Adică, măi frate, cu o zi mai devreme.

Mustea asculta limbajul acesta misterios şi se uita la nenea Tudor. Dar nu voia să mai întrebe nimic.

„Cu cine o fi vorbit nenea Tudor?"

Mustea rămase singur şi se frămînta. Nu-şi dădea seama despre ce era vorba. Înţelegea numai că Daroiu era şeful unui grup patriotic. Deci grupul avea o misiune de îndeplinit, din moment ce îl trimisese nenea Tudor la Daroiu. „Dar ce misiune?", se frămînta.

„S-a terminat, aşadar! Sau, mai bine zis, acum începe", continuă apoi Mustea. I se păru brusc că înţelege. „Acu-i acu!", zisese nenea Tudor. Scoase, ca împins de un resort, pistolul Walther din buzunarul interior al hainei şi începu să-l controleze. I se părea cam mică arma aceasta cu un calibru de nouă milimetri. Numără cartuşele, puse siguranţa şi vîrî arma la loc, acolo unde se ţin de obicei actele de identitate. Apoi îşi aduse aminte de Cluj, de momentul cînd se uita prin ţeava puştii la lumină, spre cer, ca să vadă dacă e curată, atunci cînd plecaseră de acolo cu patru ani în urmă. „Patru ani fără două săptămîni, îşi zise, verificînd în minte datele. Acum întoarcem armele!"

Era ora trei după-masă iar afară, soare, senin, cald, linişte. În Romînia luna august este una dintre cele mai frumoase.

Covoare din granit pentru Suceava

După ieşeni, iată, vine rîndul sucevenilor să-şi facă plimbările cotidiene pe un covor policrom ţesut din granituri sidefii de Labrador şi negre de Suedia, cu lespezi roze din Bavarezo sau roşii din Carelia şi cu intarsii de marmură albă de Rupchiţa. În mijlocul oraşului, pe o colină de unde se deschide o vastă panoramă spre vechea cetate de scaun a Sucevei, a început să se înalţe un ansamblu de artă monumentală. Poate că „a înălţa" nu e tocmai cuvîntul propriu, pentru că dimensiunea dominantă a peisajului e orizontala. O largă piaţă de agrement va oferi cetăţenilor veniţi să se odihnească pe băncile sale, un interesant fapt de artă plastică: pavimentul pieţei va fi ornamentat cu o serie de frize decorative, întreaga piaţă fiind de altfel placată cu ritmuri decorative ca nişte covoraşe, din graniturl gri-verzui cu rapeluri colorate în roşu, negru, cenuşiu. Cîteva date doar: din cei aproximativ 9.000 m p ai pieţei, circa 306 m p vor fi ocupaţi de decoraţii, cele zece frize avînd, fiecare, de la o suprafaţă de 8,50 m pe 7,50 m, la una de 3 m pe 4 m.

Piaţa Unirii din Iaşi fusese o primă — şi în felul ei unică — experienţă: Olga Porumbaru şi Gheorghe Şaru concepuseră, pentru întîia oară la noi, acest ansamblu plastic în care pavimentul trebuia să se acorde cu volumele arhitecturale din jur, cu spaţiul aflat la îndemînă, cu tradiţia artistică şi cu specificul regiunii. Traversînd piaţa după treburi sau rezervîndu-şi o oră de plimbare prin centru, ieşenii se desfăţă cu noile valori arhitectonice ale oraşului, dar şi cu acest element-surpriză al peisajului lor urbanistic.

Aceiaşi doi artişti, în colaborare cu arhitectul Horia Constantinescu de la D.S.A.P.C.-Suceava (căruia îi aparţine concepţia arhitectonică a pieţei), au realizat şi proiectele noii pieţe sucevene, dîndu-i acesteia — spre deosebire de masivitatea sobră a decoraţiilor ieşene — un caracter mai vesel, mai exuberant, adecvat caracterului său de piaţă de agrement. I-am văzut proiectele pe nişte coli uriaşe de hîrtie — înşirate pe tot spaţiul unei săli vaste — proiecte în care arta colaborase strîns cu geometria, în care frizele se metamorfozaseră într-un joc ameţitor şi încurcat de linii, pătrate, triunghiuri. Încurcat doar pentru omul neavizat, căci artiştii numeroteseră cu cifre fiecare pătrăţel sau dreptunghi, precizîndu-i totodată fiecăruia culoarea dorită. După aceste planuri întocmite cu meticulozitate de matematician, se va tăia apoi fiecare lespede, fiecare pavelă din mozaicul care va împodobi în cele din urmă piaţa. Alături de aceste zeci de metri de hîrtie albă fără vreo elocinţă artistică, se aflau însă, în acuarelă, machetele viitoarelor frize. Creionul şi peniţa indicau aici drumul pe care-l vor urma nu peste mult timp graniturile şi marmura. În ţesătura uriaşă a pieţei se încadrează aceste frize care vorbesc — într-o expresie lapidară, stilizată în spirit modern — despre bogăţiile regiunii, despre realizările actuale, despre momente din trecutul istoric al regiunii. Păunul şi cerbul — de pildă — vor sugera fauna locurilor, capul de bour — emblema veche a Moldovei, nişte copaci foarte ritmaţi vor aminti de vestitele păduri sucevene, nişte roţi dinţate — industria, dezvoltată aici în anii construcţiei socialiste. Şi pentru că piatra nu poate fi mînuită ca pasta de pe paletă, aceste ornamentaţii au fost tratate în petze mari de culoare, realizate din lespezi mari de granit, de felul acelora care încoronează odinioară vechile mănăstiri şi palate româneşti. Cele două machete pe care le reproducem în pagina de faţă pot întări spusele noastre: întreaga piaţă a fost gîndită pornind de la concepţia stilistică a covorului românesc specific regiunii, folclorul sucevean fiindu-i izvorul cert de inspiraţie. Însăşi cromatica decoraţiilor o va respecta pe cea folosită — cu un simţ poetic al culorii — în arta populară a regiunii. Compoziţia pieţei e elaborată în aşa fel încît adună cîteva din cele mai mari decoraţii într-un buchet, în jurul unui bazin, de aici pornind lateral nişte compoziţii mozaicale ce amintesc ţesăturile covoarelor româneşti care conduc spre alte două puncte decorative. Aceste fîşii ritmice — de circa 60 m lungime — amintesc de cusăturile de pe iile moldoveneşti, de brîiele sucevene, şi cuprind spaţiile verzi cu care va fi prezărată piaţa.

Cioplitorii în piatră de la întreprinderea bucureşteană „Marmura" au tăiat în granit ceea ce inspiraţia artiştilor a schiţat pe hîrtie. Şi iată că Suceava se înnobilează. Frumuseţilor monumentale ale naturii li se adaugă încă una, creată de mîna omului. Şi care are curajul de a se lua la întrecere cu ele.

Sanda FAUR

dialog

Orașul Sibiu avea la una din extremitățile sale un cartier vechi (Therezianum), creat încă pe vremea împărătesei Maria Thereza, pentru a fi locuit de muncitorimea săracă a Sibiului. Cartierul păstra amprentele unei vieți mizere : cocioabe, drumuri desfundate și, alături de ele, fostele grajduri imperiale. Aceasta până când gospodarii de azi ai orașului nostru l-au supus unei transformări radicale. Cea mai mare parte din ce reprezenta altădată Therezianum a fost demolată, zeci de blocuri înălțându-se pe locul unde înainte erau doar cocioabe și grajduri. Cartierul acesta înnoit cu case moderne este locuit azi de muncitorii întreprinderilor sibiene. Numai în acest an au fost date în folosință peste 400 de apartamente, urmând ca până în ajunul marii sărbători a eliberării numărul lor să se ridice la 500. În cartier s-au deschis școli noi și moderne, magazine cu autoservire, săli de spectacole etc. Dar opera de transformare a vechiului Therezianum nu s-a terminat : lucrările vor fi extinse și asupra unor colțuri mai îndepărtate ale cartierului.

Fotografia pe care v-o trimit redă un aspect din acest colț al Sibiului modern.

Ion CONSTANTINESCU
maistru principal în construcții, Sibiu

RITMUL DEZVOLTĂRII

„Aș vrea să știm care-i diferența între ritmul actual de dezvoltare a industriei noastre și cel antebelic ?"

C. DIMA
București

Răspunde I. PĂCURARU, director general adjunct al Direcției centrale de statistică.

După douăzeci de ani de la eliberarea patriei de sub jugul fascist, ani de muncă rodnică și planificată, ani de înfăptuire a celor mai cutezătoare vise, Romînia socialistă se înfățișează azi ca o țară în continuu progres, cu o economie care se dezvoltă complex și echilibrat, pe o linie continuu ascendentă, în interesul bunăstării materiale și culturale a oamenilor muncii.

Aruncînd o privire înapoi asupra drumului parcurs în acești ani, putem înțui mai bine profundele transformări înnoitoare, pătrundem mai adînc semnificația lor. Timpul care s-a scurs de la eliberare este relativ scurt, dar raportat la dimensiunea marilor transformări ce au avut loc în această perioadă, capătă proporțiile unei întregi epoci istorice. Semnificația celor afirmate mai sus poate fi ușor înțeleasă dacă analizăm pașii gigantici, exprimați în ritmul înalt în care s-a dezvoltat economia noastră națională în acești ani, comparativ cu ritmurile obținute în Romînia burghezo-moșierească și în alte țări ale lumii. Pentru a nu îngreuna pe cititori cu prea multe cifre, ne vom referi la cele mai semnificative.

Se știe că venitul național este indicatorul a cărui dinamică rezumă în modul cel mai expresiv dezvoltarea unei economii, potențialul său economic. De aceea, ne vom referi asupra creșterii venitului național și a producției industriale.

În anul 1963, venitul național al țării era de 3,4 ori mai mare decît în 1938, iar producția globală industrială de 7,4 ori.

Ținînd cont de faptul că nivelul producției industriale din anul 1938 a fost atins aproximativ în 1949, iar al venitului național în 1950, rezultă că aceste însemnate creșteri au fost obținute în 13 și respectiv 14 ani, realizîndu-se un ritm mediu anual de creștere de 9,6% la venitul național și de 15,4% la producția globală industrială. Cît de uriașe sînt aceste succese, ne putem da seama dacă aruncăm o privire asupra ritmului de dezvoltare a economiei Romîniei burghezo-moșierești în anii antebelici. Astfel, în perioada 1928-1938, producția globală industrială a crescut cu circa 50%, iar venitul național cu circa 11%, adică cu un ritm mediu anual de 4,1% și respectiv 1,1%. Continuînd să se dezvolte în ritmul realizat în această perioadă, Romîniei burghezo-moșierești i-ar fi fost necesari peste 50 de ani pentru obținerea sporului de producție industrială realizat sub regimul democrat-popular în numai 14 ani și circa 110 ani pentru a obține sporul de venit național realizat în 13 ani.

Orice comentarii asupra acestor cifre sînt de prisos. După ritmul de dezvoltare al economiei în perioada construirii socialismului, Romînia se situează printre primele țări din lume, ritm care în perioada desăvîrșirii construcției socialismului s-a accentuat. Această constatare este demnă de reținut pentru combaterea teoriilor unor economiști burghezi cu privire la încetinirea ritmurilor de dezvoltare a țărilor socialiste pe măsura atingerii de către acestea a unui nivel economic mai ridicat.

Ritmul înalt de dezvoltare al economiei noastre naționale confirmă justețea politicii economice a partidului nostru, clarviziunea și izvorîtă din aplicarea creatoare a învățăturii marxist-leniniste, potrivit condițiilor concrete ale țării noastre, capacitatea sa de a folosi chibzuit energiile și capacitățile de care dispunem, toate posibilitățile interne, pentru obținerea celor mai bune rezultate. Aceasta indică totodată entuziasmul cu care oamenii muncii dau viață politicii partidului nostru, convinși fiind că ea reprezintă singura cale pentru desăvîrșirea construcției socialismului, pentru valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării și creșterea bunăstării poporului.

TELEVIZIUNEA : IERI, AZI, MÎINE

„Doresc să cunosc trecutul televiziunii și cîte ceva despre viitorul ei".

Radu GHEORGHIȚĂ
Galați

Răspunde prof. univ. SERGIU CONDREA, Institutul politehnic, București.

Nu se poate fixa data exactă de naștere a televiziunii, deoarece televiziunea este rezultatul colaborării în decurs de aproximativ un secol a numeroși savanți, specialiști în diferite domenii.

Bazele fizice ale televiziunii au fost puse încă de la începutul secolului trecut. În anul 1839 savantul francez A. C. Becquerel descoperă prima metodă de transformare a luminii în electricitate, prin celula fotovoltaică. În anul 1873, May studiază variația rezistenței unor corpuri sub acțiunea luminii, descoperind celula fotorezistivă din seleniu, a cărei rezistență scade cînd este iluminată.

Între anii 1870-1875, fizicianul rus Stoletov studiază pentru prima oară efectul fotoelectric extern, punînd bazele științifice ale explicării acestui fenomen, precum și ale aplicațiilor posibile ca traductoare fotoelectrice.

Dar ideea de a transmite imagini animate, folosind astfel de elemente fotoelectrice, se pare că a avut-o pentru prima oară C.R. Carey, în anul 1875. El propunea realizarea televiziunii prin transmiterea simultană a semnalelor video, printr-un număr mare de fire conductoare. Evident că soluția nu era practică, deoarece pentru o bună definiție a imaginii ar fi fost necesare cîteva milioane de fire.

Principiul de transformare a imaginii luminoase într-o succesiune de semnale electrice, care să se poată transmite pe un fir sau pe o lungime de undă, a fost stabilit de Sawyer în 1877.

Primul procedeu practic de explorare a imaginii, pentru transformarea ei dintr-o informație globală într-o succesiune de semnale elementare, a fost descoperit în anul 1884 de Paul Nipkow și constă dintr-un disc prevăzut cu orificii plasate în spirală pe marginea lui, disc ce se rotește cu mare viteză în fața imaginii, astfel că imaginea este explorată în linii succesive linii ce sînt de fapt arce de cerc).

Discul lui Nipkow — prin care se „citește" imaginea punct cu punct (așa cum, mult mai încet, se citește o pagină de carte) și apoi se „scrie" în postul de recepție aceeași imagine, tot punct cu punct — a fost utilizat mult timp pentru transmiterea imaginilor fixe și animate prin semnale electrice.

Primul sistem practic de televiziune a fost realizat de Baird în anul 1926, în Anglia, cu ajutorul discului Nipkow. Dar acest sistem mecanic de explorare nu putea asigura o viteză suficient de mare, pentru a se obține imagini acceptabile.

Trebuia găsit un procedeu de explorare mult mai rapid, cu mișcări lipsite de inerție și de frecare. Acesta este procedeul electronic de explorare. Principiul acestei explorări electronice a fost stabilit încă din anul 1907, de Boris Rosing, la Petersburg.

Mult mai tîrziu, în anul 1925, fostul elev al lui Rosing, savantul V. K. Zworikin, stabilit în Statele Unite ale Americii, a inventat și construit primul dispozitiv videocaptor de mare eficacitate, numit „iconoscop". Acesta conține un ecran pe care se proiectează imaginea video, ecran format dintr-un mozaic de cîteva sute de mii de celule fotoelectrice punctiforme.

În anul 1929 Zworikin recepționează prima imagine animată, transmisă cu un iconoscop și redată cu un „cinescop" (tub cu fascicul electronic, care „scrie" rapid imaginea pe un ecran fluorescent).

De atunci pînă în prezent progresele au fost foarte rapide. În ultimii ani s-au efectuat și experiențe reușite de televiziune în culori și în relief (stereoscopică).

Perspectivele televiziunii în viitor se întrevăd pe următoarele linii : simplificarea și ieftinirea televizoarelor în culori, televizoare pentru proiecții pe ecrane mari, înlocuirea tubului catodic din televizor prin panou electroluminiscent amovibil, generalizarea videotelefonului și realizarea unui sistem practic de televiziune în relief.

DE PE STÎNCA ZIMBRULUI

Imaginea pe care v-o trimit reprezintă un aspect pitoresc din timpul exersărilor Ansamblului Moldovenesc. Fotografia am realizat-o într-o dimineață din vara aceasta, pe cînd o echipă de buciumași se afla pe stînca Zimbrului, la poalele Rarăului. Buciumașii aceștia fac parte dintr-o formație cultural-artistică a complexului C.F.R. Cîmpulung-est și au venit aici pentru a repeta într-un cadru adecvat.

I. PLOPU
Cîmpulung-Moldovenesc

ATENEUL R. P. ROMÎNE

„Care este istoricul Ateneului Republicii Populare Romîne și care sînt îmbunătățirile ce se aduc azi acestei impunătoare construcții cu caracter cultural ?"

Al. GĂLĂȚUȘ
Vatra Dornei

Răspunde arhitect VASILE RADO, membru în Comitetul de Stat pentru construcții, arhitectură și sistematizare.

Ateneul Republicii Populare Romîne a fost construit între anii 1886-1888 din inițiativa societății „Pentru propagarea cunoștințelor folositoare în popor", fondată în 1865 de Constantin Exarcu, V. A. Ureche și Nicolae Crețulescu. Fondurile au fost strînse prin colectă publică, sub lozinca : „Dați un leu pentru Ateneu".

Construcția este amplasată pe fundațiile unui circ neterminat, început de „Societatea ecvestră română". Planurile arhitectului francez Albert Galleron au fost adoptate la fundațiile existente, de unde rezultă — probabil — forma rotundă a sălii. Clădirea este proiectată și realizată în stilul epocii, numit „eclectic". Sub fațada clasică de templu grec, interioarele sînt realizate într-un amestec de stiluri și motive arhitecturale. Este de remarcat însă bogăția ornamentației și execuția deosebit de îngrijită a finisajelor. Pe lîngă frumoasa rotondă de la parter și sala de concerte de formă rotundă, clădirea mai cuprinde numeroase săli de mari dimensiuni, utilizate odinioară ca săli de muzeu și de expoziție. Ele servesc azi drept săli de repetiție pentru formațiile Filarmonicii de stat. Cupola sălii, așa cum se vede din interior, se află cu 6-8 metri sub cupola exterioară, de care este suspendată. În decursul vremii clădirea Ateneului a suferit foarte puține modificări ; s-a introdus lumina electrică în loc de iluminatul cu gaz, s-au suprimat luminatoarele superioare din sălile aripilor laterale

Ateneul Romîn a slujit cultura românească prin adăpostirea manifestărilor cultural-muzicale și a „pinacotecii" orașului București. Toate sălile clădirii Ateneului au găzduit cele mai importante expoziții de artă plastică.

În august 1944, în cursul luptelor duse de forțele patriotice pentru eliberarea Capitalei, hitleriștii, în furia lor oarbă, au bombardat și acest „obiectiv militar", cauzînd distrugeri în cupolă și în aripa de nord.

După eliberare, Ateneul a găzduit o seamă de importante evenimente politice, între care și Congresele I și II ale Partidului Muncitoresc Romîn. Atribuit ca sediu Filarmonicii de stat „George Enescu", Ateneul continuă să îndeplinească un rol cultural de seamă.

După mai multe reparații și renovări parțiale, Ateneul întreprinde acum într-o revizie-reparație generală. Păstrîndu-se nealterată clădirea cu toate elementele de decor interior, se modernizează radical instalația tehnică. Se refac instalațiile de lumină, încălzire și cele sanitare ; sala va fi, de asemenea, dotată cu instalații electroacustice și de aer condiționat. Pasionații de muzică vor audia la toamnă concertele Filarmonicii în condiții mult îmbunătățite față de trecut.

cu cititorii

POȘTA NOASTRĂ

ALEX. AMBĂRUȘ, Tg. Ocna. S-au făcut și se fac încercări de transmitere directă de la Tokio, prin intermediul sateliților artificiali, a emisiunilor de televiziune. Nu credem însă că va fi posibil ca noi, cei din Europa, să putem urmări pe direct aceste transmisii, din cauza diferențelor orare. Gîndiți-vă și dv.: cînd la Tokio e ora 10 dimineața, la noi e abia ora 2 noaptea! Interesîndu-ne însă la Studioul de Televiziune București, am fost informați că s-au luat toate măsurile posibile pentru ca telespectatorii noștri să urmărească permanent Jocurile Olimpice. Toate stațiunile sistemelor europene de televiziune vor transmite zilnic filmul jocurilor din ziua respectivă, astfel că și postul nostru va putea să le retransmită.

ANDREI COSTINAȘ, Băsești-Stremț, rn. Cehul Silvaniei. 1) Fluviul Amazon (nu „Amazoane") este cel mai mare fluviu din America de Sud (6.400 km), udă întinderi uriașe din Peru și Brazilia, izvorînd din Munții Anzi, străbătînd continentul de-a latul și vărsîndu-se în Atlantic. Ca atare și populațiile din regiunile prin care trece sînt foarte diverse. Despre unele din ele — triburile din jungla peruviană — am scris nu demult (materialele „Asediați în junglă" apărut în nr. 21 din 23 mai și „Leagănul de cremene al Anzilor", apărut în nr. 32 din 8 august). 2) Prezentări largi ale vieții și activității precursorilor aviației noastre, Traian Vuia și Aurel Vlaicu, au apărut foarte multe, atît în lucrări editate special, cît și în articole din ziare și reviste, inclusiv revista noastră. Desigur însă că vor mai fi prilejuri cînd vom mai scrie despre ei. 3) Amănunte din trecutul orașului Baia Mare și al bazinului minier în care este situat, am publicat nu demult în cadrul reportajului „Zile de mai pe dealul Săsarului", de Virgil Dănciulescu („Flacăra" nr. 22 din 30 mai a.c.).

MIOARA PARASCHIV, Drăgănești-Olt. Adresați-vă uneia dintre școlile sportive de elevi din București. Veți primi toate îndrumările necesare.

VALENTIN RUSU, Brăila. Despre cele petrecute pe stadionul din Lima presa a scris pe larg la timpul său și nu credem că e cazul să mai revenim. În ce o privește pe Carolina Maria de Jesus, autoarea volumului „Strada A numărul 3", alte date mai noi, cu privire la activitatea ei, puteți afla citind interviul pe care scriitorul Toma George Maiorescu i l-a luat în urmă cu cîteva luni. Interviul a apărut în revista „Secolul 20", nr. 3/1964, sub titlul „Carolina pleacă la țară".

VASILE TOLPEȘ, Vaslui. Pentru repararea magnetofonului tip „Sonet B 3" credem că trebuie să vă adresați unei cooperative de specialitate — eventual cooperativei „Radioprogres" din București.

ION PESTRIȚU, com. Horezu. 1) Nu înțelegem de ce nu vă interesați direct la secretariatul școlii. Pentru că, în ce ne privește, nu avem nici noi altceva de făcut decît să întrebăm școala și apoi să vă comunicăm dv. răspunsul primit. Deci, un plus de corespondență ce n-ar folosi nimănui. Noi credem însă că nu spre această școală trebuie să vă îndreptați, ci spre o școală populară de artă, de felul celei care funcționează și în centrul dv. de regiune, Pitești. 2) Scule de tot felul vă puteți procura la magazinele de specialitate din comerț. În nici un caz la o fabrică de scule!

GEORGE GURLUI, Lonea. Vă mulțumim pentru aprecieri. Ne pare foarte rău, dar nu avem nici posibilitatea de a vă procura cărți poștale ilustrate de peste hotare, nici pe aceea de a publica adresa dv. în altă revistă decît într-a noastră. În ce privește sportivii români care vor pleca la Tokio, numele lor au apărut și continuă să apară în presa de specialitate. Puteți să vă adresați, de pildă, clubului Dinamo din București, Șoseaua Ștefan cel Mare nr. 43, rn. 1 Mai, care are mai mulți reprezentanți printre atleții, fotbaliștii și ceilalți sportivi ce vor participa la Jocurile Olimpice. Care e cel mai frumos oraș din lume? Părerile sînt foarte împărțite. De obicei fiecare popor susține că cel mai frumos e unul dintre orașele patriei sale. În orice caz, printre cele care întrunesc mai multe voturi din partea vizitatorilor străini, putem cita: Napoli, Rio de Janeiro, Paris, Leningrad, Praga, Budapesta, Istanbul, New York, San Francisco, Veneția, Viena și, evident, București. Aprecierile sînt însă foarte subiective: unii au drept criteriu principal așezarea naturală, alții vechile monumente, alții pitorescul, alții arhitectura modernă etc.

I. DINU, Giurgiu. Pentru a publica o lucrare literară nu se cere decît o singură condiție: lucrarea să fie bună. Cel mai bine este să o trimiteți prin poștă, dacă e posibil dactilografiată, unei reviste literare. Vă recomandăm să vă adresați revistelor „Gazeta literară" sau „Luceafărul"

IVAN SOLOVĂSTRU, Valea Largă, rn. Luduș. Harponul modern pentru vînarea balenelor are și el strămoșii săi: harpoanele primitive, mult asemănătoare cu sulițele primitive, pe care vînătorii de balene de pe vremuri le aruncau cu forța brațelor lor. La o asemenea vînătoare oamenii învingeau nu prin valoarea tehnică a armelor folosite, ci prin priceperea cu care, mai mulți vînători, acționînd simultan și coordonat, atacau balena și pînă la urmă o ucideau.

ARTIȘTII DIN MEDIAȘ

Scenă din „Hangița" de Goldoni.

La Casa de cultură a raionului Mediaș se desfășoară o vie activitate artistică. Teatrul popular — unul din cele mai tinere teatre de amatori din țară — a prezentat de la începutul anului cîteva premiere: „Ancheta", „Suflete de hîrtie", „Ultimul tren", „Nunta lui Krecinski", iar recent „Hangița" de Carlo Goldoni, spectacol realizat cu colaborarea unor regizori și scenografi din Sibiu și Tg. Mureș.

De asemenea spectacolele au fost prezentate în turneu și la Sighișoara, Copșa Mică, Bazna-Băi, Rm. Vîlcea și în alte localități.

Nici micii artiști amatori din cadrul cercului de muzică și balet al Casei de cultură nu se lasă mai prejos. Ei au dat recent un spectacol muzical-coregrafic.

Spectacolele sînt urmărite de mase largi de spectatori, din rîndurile cărora se ridică atîtea talente în condițiile favorabile create mișcării artistice de amatori.

Marcel GRIGORIU
Mediaș

DE LA CORESPONDENȚI

Azi, la marginea Craiovei. (*Constantin Concu*)

Popas pe malul mării. (*A. Constantinescu, Constanța*)

FILATELIE

IMAGINI DIN PATRIA NOASTRĂ

Coșurile fumegînde ale unei centrale termoelectrice, arhitectura modernă a unei noi gări, siluetele zvelte ale unor blocuri, încîntătoare priveliști de pe litoral, o locomotivă diesel pornind avîntată pe orizontala unui drum de fier... și multe, multe alte imagini ce-ți înfățișează pagini din noua și minunata geografie a țării.

Prinse între cele patru laturi zimțate ale unei „mici hîrtii gumate" imaginile viu colorate pornesc pe vasta rețea poștală spre cele patru zări. Departe peste hotarele țării, ele vorbesc celor ce le admiră despre realitățile contemporane ale unei Românii noi, despre hărnicia poporului nostru care și-a făurit o viață cu alte coordonate decît cele cunoscute pînă acum douăzeci de ani.

„Mică enciclopedie în imagini", o colecție filatelică formată din mărci poștale ale Republicii Populare Române, îți vorbește deopotrivă despre pitoresc, bogata viață culturală, construcții ale socialismului... Să ne oprim privirile numai asupra cîtorva din emisiunile filatelice din ultimii ani. Cele 6 valori ale seriei consacrate Bucureștiului din zilele noastre evocă o Capitală în plină înflorire. Admirăm de asemenea cele 7 valori ale seriei „Arhitectura modernă" — noul laminor din Hunedoara, blocurile elegante din piața Palatului Republicii Populare Române. În cele 6 valori ale emisiunii „Construcții ale socialismului" găsim noile peisaje industriale de la Săvinești, Govora, Brazi, Tîrgu-Jiu etc.; alte trei valori constituie seria consacrată încheierii colectivizării agriculturii.

Filele colecției se întorc mereu; noi imagini, noi aspecte din peisajul contemporan al patriei. Iată și cele 7 valori ale seriei „Vederi de pe litoral"; cei 60 de kilometri de soare și frumusețe ai litoralului românesc al Mării Negre sînt oglindiți în atrăgătoarele priveliști de la Mamaia, Eforie, Mangalia, Constanța.

Întindeți pe masa de lucru o hartă a României și așezați pe ea toate mărcile poștale cu imagini ale contemporaneității. Fie că înfățișează uzine, noi construcții de locuințe, cargouri construite la Galați, ogoare pline de rod, gionieri în jurul unui foc de tabără, vedere panoramică din Mamaia, toate aceste mărci poștale redau, în micile lor imagini, sugestive tablouri din noua și minunata geografie a patriei.

Val TEBEICĂ

SUPERLATIVE DIN GEOGRAFIA ȚĂRII NOASTRE

Cel mai înalt vîrf de munte: Moldoveanu — 2.543 m (Munții Făgăraș).

Cel mai înalt deal: Măgura Odobeștilor — 1.001 m.

Cea mai întinsă și mai netedă cîmpie: Bărăgan — circa 2.500 km p.

Cel mai lung rîu în întregime pe teritoriul R.P.R.: Oltul — 698,8 km.

Cel mai înalt podiș: Transilvania (media 600 m).

Cel mai mare lac natural: laguna Razelm — 394 km p.

Cel mai mare lac artificial: Bicaz — peste 40 km p cu peste 1 miliard m c apă.

Lacul situat la cea mai mare altitudine: Tăul Custurii — lac glaciar la 2.270 m în masivul Retezat.

Cea mai înaltă cascadă: Bîlea — 50 m.

Cel mai înalt drum: Novaci-Sebeș peste Munții Parîng, prin pasul Urdelor la aproape 2.200 m altitudine.

Cel mai lung defileu: al Oltului — 57 km.

Cea mai bătrînă pădure: Mocear din raionul Reghin posedă peste 370 de arbori a căror vîrstă este apreciată între 650 și 750 ani.

Cel mai mare ghețar natural: Ghețarul fosil de la Scărișoara.

Cea mai mare insulă dunăreană: Ostrovul Mare — 2.200 ha.

Cea mai dreaptă șosea: Mizil-Buzău, măsoară 34 km.

Cel mai tînăr oraș: Motru în regiunea Oltenia.

Cel mai tînăr port la Dunăre: Chiscani, regiunea Galați.

Cea mai dreaptă cale ferată: București-Fetești — 136 km.

Cele mai multe tuneluri: pe calea ferată Bumbești-Livezeni.

Cel mai lung canal: Sulina — 63 km.

Cel mai nou far maritim: farul piramidal de la Constanța construit în 1960.

ȘTIAȚI CĂ...

...prima școală superioară din țara noastră a luat ființă la începutul veacului al XVIII-lea sub domnia lui Constantin Brîncoveanu (1688-1714)? Ea funcționa în clădirile mănăstirii Sf. Sava din București. În aceleași clădiri, Gheorghe Lazăr înființează la 1818 prima școală superioară în limba română. El însuși preda aici lecții de istorie, geografie, filozofie, limba română și matematici.

...primul spital pe teritoriul țării noastre a fost înființat la Sibiu în anul 1292?

...Republica Populară Română este una din țările cele mai bogate în plante medicinale? Peste 300 de specii cresc spontan pe munții, dealurile și cîmpiile noastre, iar în ultimii ani s-au introdus în cultură 20 de plante medicinale și aromatice.

...acum 2500 de ani Dunărea se vărsa în Marea Neagră prin 5 guri și nu prin 3 ca acum? Acest fapt este relatat și de Herodot, istoricul antichității, supranumit „părintele istoriei".

...prima lansare de cabină de avion catapultată denumită „celulă parașutată", care a avut loc la 28 august 1929 pe aeroportul Orly (Paris), era invenția românului A. Dragomir?

...în timpul verii, pe lîngă cele aproape 100 de specii de păsări care trăiesc prin locurile noastre, ne mai vizitează peste 150 de specii de păsări? Printre acestea se numără numeroase specii de rațe, canari, cocostîrci și chiar colibri.

...cel dintîi pavaj în București a fost făcut pe Calea Victoriei, la 1824, în timpul lui Grigore Ghica?

...lintița măruntă *(Wolffia arrhiza)*, care crește în apele noastre alături de lintița obișnuită, este cea mai mică plantă cu flori din lume?

...în lacul Mangalia trăiește o specie de pește numită *Gambusia* care naște pui vii? Pe tot globul se cunosc actualmente 200 de specii de pești vivipari.

...în țara noastră au apărut, pentru prima oară în lume, șinele pentru ușurarea deplasării unui vehicul? La muzeul căilor de comunicație din Berlin se află un astfel de model din secolul al XIV-lea de la mina de aur din Brad. Interesant este că șina e prevăzută și cu un macaz, invenția unui miner român.

sub reflectoare

CÎNTECUL ȘI JOCUL

Dansatorii de la uzinele „Industria sîrmei" din Cîmpia Turzii atrag în jurul lor spectatorii, chiar și în sfertul de oră al unei repetiții în aer liber.

Corul căminului cultural din Fierbinți (reg. București) a fost răsplătit cu aplauze, atît pentru calitatea interpretării vocale cît și pentru frumusețea portului popular.

Bucumașii din Spulber (reg. Galați).

FLOAREA DANSANTĂ

de Nina CASSIAN

Sînt mulți ani de cînd florile dansează în patria noastră. Fiecare regiune a țării își trimite coroiele la o întrecere de vitalitate și culoare și de fiecare dată grădina e mai bogată, mai puternică și mai strălucitoare.

Prin mișcare, cîntec și cuvînt, sute de mii de oameni își exprimă elanul, spiritul și frumusețea.

Ce înseamnă, de fapt, „artiști amatori"? E compatibilă severa și plina de răspundere disciplină a artei, cu epitetul „amatoare"? Răspunsul îl primim prin sute de mii de versuri, melodii și gesturi armonizate. Nu e vorba de improvizație, ci de spontaneitate condusă cu multă muncă și pricepere spre eficacitate artistică.

Sute de mii de oameni își dedică timpul liber cultivării frumosului. Nesecata forță creatoare multilaterală a poporului triumfă și aici, în aceste explozii de tinerețe, talent și pasiune.

Este aci o mărturie a prezenței tot mai active a frumosului cotidian, o demonstrație și un rezultat al educației estetice de masă, un simptom al viitorului în care, eliberată de alienări, umanitatea va practica frumosul ca pe o necesitate firească.

Cei care participă la al VII-lea Concurs pe țară al formațiilor artistice de amatori sînt totodată cei care întîmpină a 20-a aniversare a eliberării patriei cu succesele lor profesionale, cu efortul lor perseverent de a fertiliza toate colțurile țării, în lumina biruitoare a socialismului.

Nu demult, lîngă Ipotești, în pădurea foșnind de adierea geniului eminescian, o formație artistică de amatori l-a uimit pe oaspeții din 30 de țări cu flacăra ritmică a dansurilor, cu puritatea cîntecelor ei. Superba floare dansantă le-a stîrnit emoția și admirația, ca un simbol al bucuriei și energiei poporului nostru, al capacității lui de a produce valori materiale și spirituale de cel mai înalt nivel.

Acesta e sensul aplauzelor care răsună pe scena finalei concursului, salutînd frumusețea fără bătrînețe și fără de moarte.

DEZVOLTAREA CULTURII ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ÎN R.P. ROMÎNĂ

	1938	1963
Teatre și instituții muzicale	18	126
Cinematografe	338	5.391
Numărul abonamentelor la radio și radioficare	252.000	2.549.000
Numărul abonamentelor la televiziune	—	245.000
Numărul elevilor din școlile de cultură generală	1.604.481	3.058.339
Numărul studenților	26.489	112.611
În R.P. Romînă se tipăresc anual	426 ziare și reviste într-un tiraj de peste 1.100.000.000 exemplare.	

DEZVOLTAREA MIȘCĂRII ARTISTICE DE AMATORI

Există în țară peste 1.000.000 artiști amatori constituiți în peste 40.000 formații artistice, din care

- 3.200 formații instrumentale
- 6.000 ansambluri corale
- 9.600 echipe de dansuri
- 9.500 brigăzi artistice de agitație
- 12.500 echipe de teatru și de teatru de păpuși
- 29.500 soliști vocali, instrumentali și dansatori.

La cea de-a doua etapă a celui de-al VII-lea Concurs al formațiilor artistice de amatori de la oraș și sate au participat:

- 29.325 formații artistice, numărînd
- 712.850 artiști amatori.

S-au prezentat:

- 157.702 spectacole cu 43.187.000 spectatori.

Dansurile copene sînt, într-adevăr, neîntrecute.

Fotografii de Teodor IOANES și S. STEINER

1

3

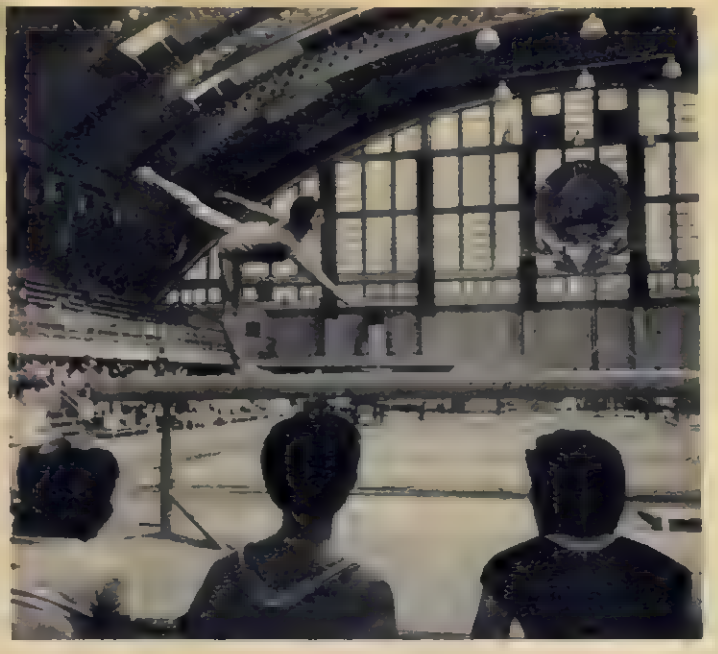

2

Cîteva imagini de la finalele Spartachiadei republicane :
① Pe traseul din jurul stadionului „23 August" defilează motocicliștii înaintea marii întreceri finale.
② În sala „Floreasca" la întrecerile gimnastelor.
③ Pe unul din terenurile „Știința" s-au întrecut baschetbalistele.

Sărbătoare pe stadioane

În condițiile avîntului general realizat în toate domeniile vieții politice, economice și sociale, a fost creată și se dezvoltă neîncetat mișcarea noastră sportivă. Departe de a mai fi un mijloc de distracție ori de exploatare pentru un pumn de oameni avuți, sportul este în zilele noastre o activitate socială deosebit de utilă. Potrivit sarcinilor trasate de partid și guvern, activitatea sportivă a devenit un mijloc eficient de întărire a sănătății oamenilor muncii, de educație comunistă, de creștere a unei generații viguroase, capabile să îndeplinească cu succes mărețele obiective ale construcției socialiste.

Puternica bază materială în continuă creștere de care se bucură astăzi sportul reprezintă o mărturie a grijii partidului și guvernului. Față de anul 1944, avem azi de peste 50 de ori mai multe stadioane și terenuri de fotbal, de 12 ori mai multe piste de atletism, de 8 ori mai multe terenuri de volei, baschet, tenis, de 7 ori mai multe săli de sport. La București, Galați, Constanța, Timișoara, Bacău, Hunedoara, Iași, Pitești, Baia Mare, Cluj și în alte orașe ale țării au fost construite mari baze sportive moderne.

Sub conducerea partidului, Uniunea de Cultură Fizică și Sport a devenit o largă organizație obștească, care numără peste 3.400.000 de membri, activînd în peste 10.000 de asociații și cluburi sportive.

O deosebită ampioare cunoaște activitatea sportivă de masă. La orașe și sate, campionatele asociațiilor, duminicile cultural-sportive, spartachiadele, concursul pentru insigna de polisportiv ș.a. atrag anual la practicarea organizată și sistematică a exercițiilor fizice și sportului mii-oane de oameni ai muncii, cei mai mulți tineri.

De un succes deosebit s-a bucurat Spartachiada republicană, organizată în cinstea celei de-a XX-a aniversări a eliberării, dovedind prețuirea pe care masele o acordă sportului, ca și maturitatea crescîndă a organizațiilor și organelor U.C.F.S. Cea mai mare competiție sportivă de masă și de performanță — Spartachiada republicană — a reunit pe terenurile de sport circa 4.700.000 de concurenți. Astăzi au fost încununați campionii celor 14 ramuri de sport ale finalei, care s-a desfășurat la București.

Rezultate importante au fost obținute în aceste două decenii și în sportul de performanță. Din rîndurile participanților la competițiile de masă s-au ridicat necontenit talente. Avînd asigurate condițiile necesare (baze sportive corespunzătoare, peste 4.000 de cadre de specialitate etc.), desfășurînd o bogată activitate competițională, tinerele talente și-au însușit — pe baze științifice — măiestria sportivă și au cucerit succese de prestigiu în arena mondială la peste 40 de ramuri sportive. Față de numai 2 titluri mondiale, 4 europene și 22 balcanice, obținute de sportivii romîni în întreaga istorie a sportului nostru dinaintea lui 23 August 1944, în numai douăzeci de ani au fost cucerite 36 de titluri mondiale, 26 europene și 141 balcanice. Față de o singură medalie de aur (călărie) și un loc III (rugbi) obținute înainte de 1944, la numai trei ediții ale Jocurilor Olimpice sportivii romîni au intrat în posesia a 27 de medalii (9 de aur, 5 de argint și 13 de bronz). Să adăugăm la vitrina trofeelor cele 8 Cupe ale campionilor Europei, toate cele 5 ediții ale „Cupei Păcii" la rugbi și toate cele 5 ediții ale „Cupei țărilor latine" la tir, la care am participat. Să adăugăm, de asemenea, că băieții și fetele noastre sînt campioni mondiali absoluți la handbal în 7, că în 1963 am cucerit 6 titluri mondiale la caiac-canoe ; să amintim că voleibaliștii noștri sînt campioni europeni, că luptătorii, scrimerii, rugbiștii, șahiștii ș.a. au obținut performanțe de prestigiu în acești ani.

De la periferia sportului mondial, la locul 10 în lume din 84 de țări participante la Jocurile Olimpice de la Roma — iată unde a ajuns sportul Romîniei socialiste într-un timp relativ scurt istoricește.

Sărbătorind cea de-a XX-a aniversare a eliberării, sportivii noștri își manifestă dragostea, atașamentul și recunoștința față de patria socialistă și partidul iubit, angajîndu-se să lupte cu tot elanul lor tineresc pentru ca la Jocurile Olimpice de la Tokio și în alte competiții internaționale să reprezinte cu cinste Republica Populară Romînă.

Mircea COSTEA

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
COPERTA: desen de Lucian POPA
MACHETA: Vlad MUȘATESCU

legende și realități

de Adrian ANDRONIC

— Ce ți-a dat astăzi peștișorul de aur?
— Niște conserve de pește grozave, de la fabrica din Tulcea...

— Ești mușchetar, sînt mușchetar, rufele murdare se spală în familie...
— Imposibil... Încă n-a apărut mașina de spălat „Perla"!!!

— Îți mulțumesc, măria ta, că-mi dai pe fiica ta de nevastă și jumătate din împărăție... Dar nu uita să adaugi la zestre și un frigider „Fram"!!!

Ulise: Nu se mai prinde... Am tranzistor „Electronica"!!!

Fără cuvinte.

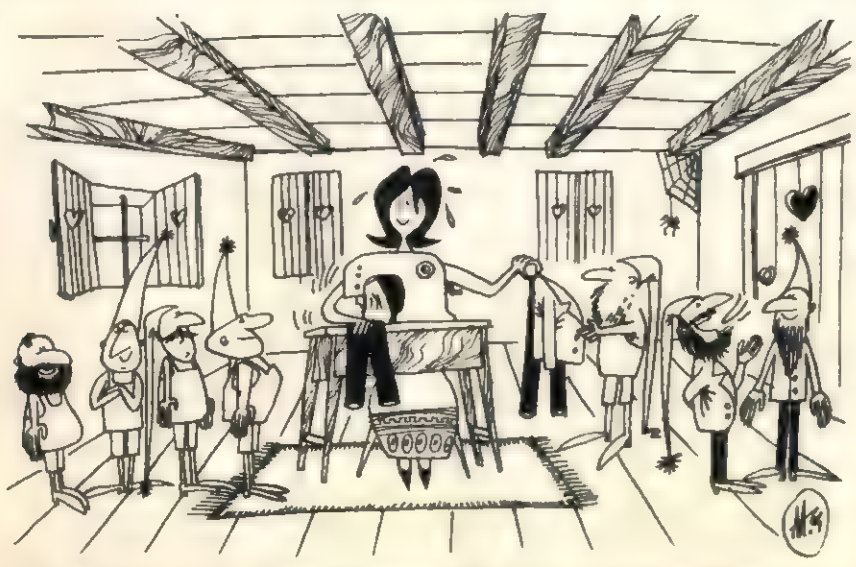

— Ia privește ce eleganți sîntem de cînd cu mașina asta de cusut „Ileana"!!!

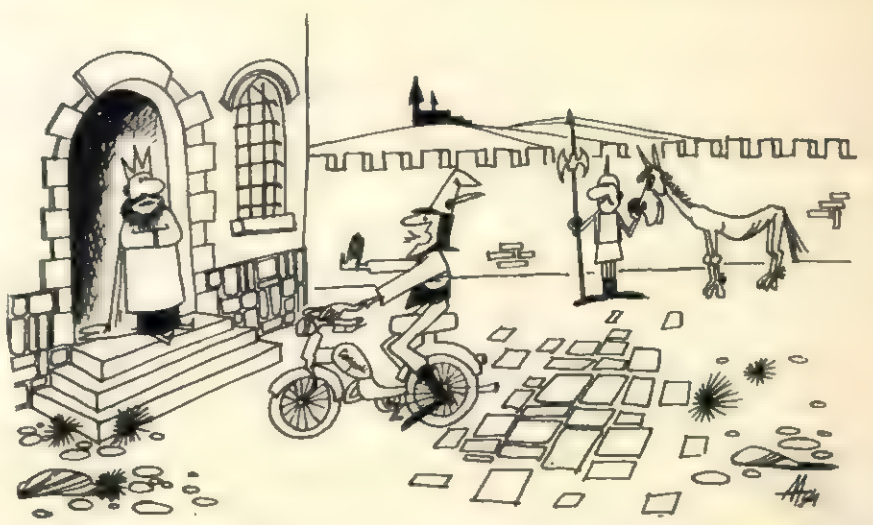

— Mulțumesc, tată, nu mai îmi trebuie armăsarul tău năzdrăvan. Mi-am cumpărat motoretă „Carpați"!!!

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

35

OGLINDA MARILOR ÎNFĂPTUIRI

SCRISOAREA
Schiță de Erskine Caldwell

PEȘTERA ȘI OMUL

Anul XIII nr. 35 (483) — 29 august 1964

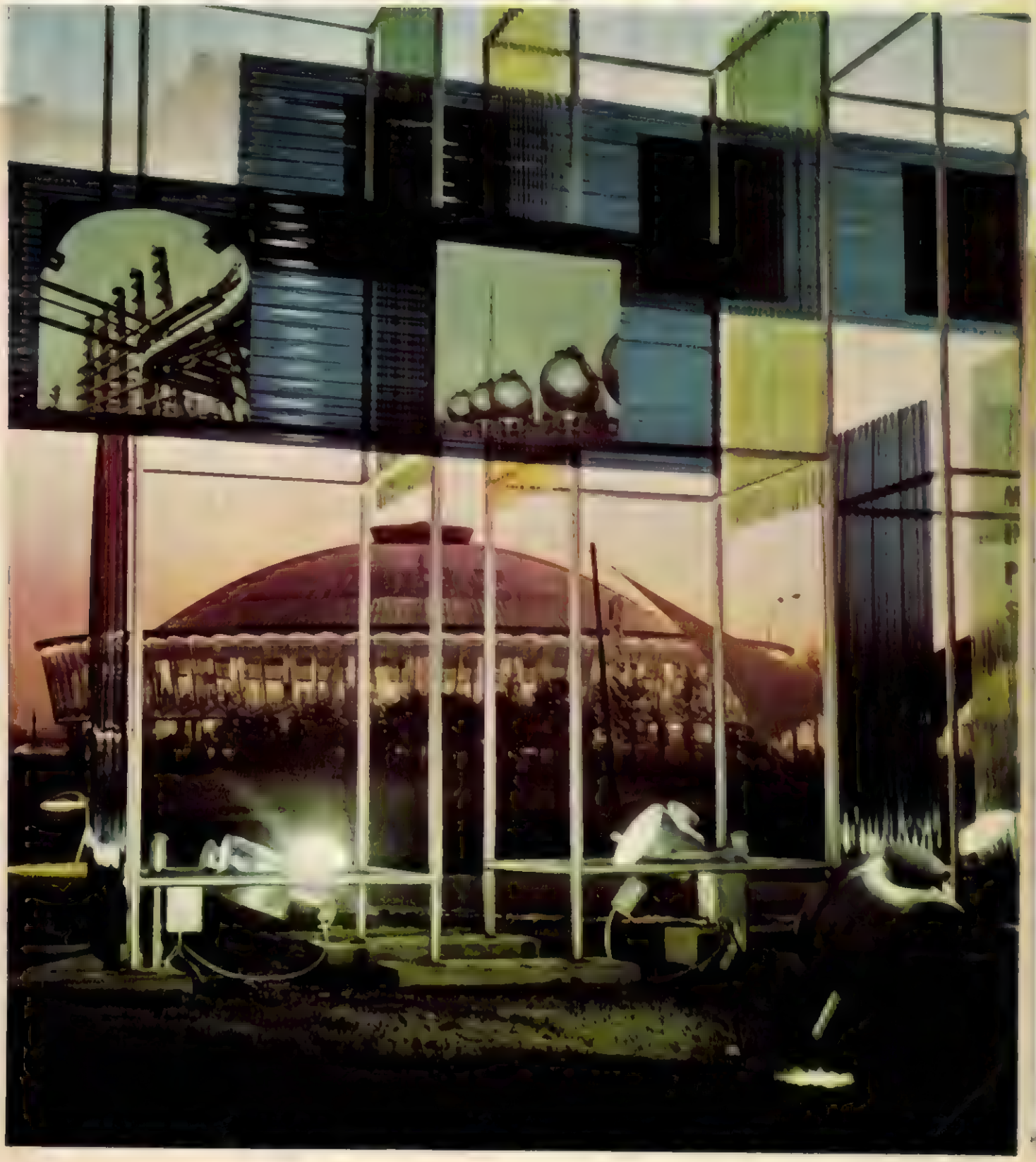

Poporul nostru a sărbătorit ziua de 23 August, cea de-a XX-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist, prin mari demonstrații ce s-au desfășurat într-o atmosferă de puternic entuziasm. Oamenii muncii, manifestîndu-și încrederea în politica Partidului Muncitoresc Romîn, și-au afirmat cu acest prilej, încă o dată, hotărîrea de a spori victoriile cucerite pînă acum, înfăptuind mărețul program al desăvîrșirii construcției socialiste, sub conducerea înțeleaptă a partidului.

În paginile de față publicăm o serie de imagini de la parada militară și demonstrația oamenilor muncii din Capitală. Demonstrații asemănătoare ale oamenilor muncii au avut loc în toate regiunile țării.

ASPECTE

DE LA MAREA SĂRBĂTOARE

oglinda

1944
1964

EXPOZIȚIA
REALIZĂRILOR
ECONOMIEI
NAȚIONALE
A R. P. R.

POPAS LA STANDURILE INDUSTRIEI PETROLULUI ȘI CHIMIEI

COPERTA NOASTRĂ

Pavilionul central al Expoziției realizărilor economiei naționale a R.P.Romîne — la ora înserării.

Fotografie de Traian PROSAN

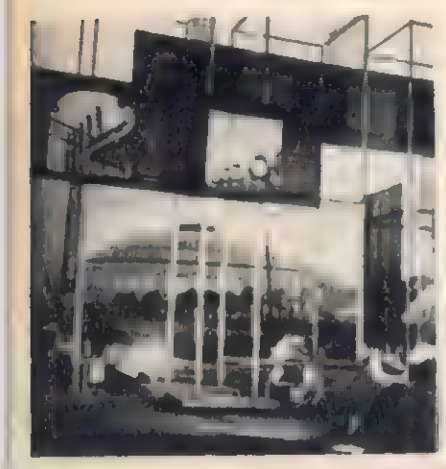

Dacă, privită din depărtare, te îndeamnă la meditație, la poezie, văzută de aproape, străbătută cu pasul, Expoziția realizărilor economiei naționale a R.P. Romîne îți oferă imaginea vie și complexă a drumului parcurs de patria noastră de-a lungul a două decenii de construcție socialistă. Trecînd prin fața miilor de exponate, fiecare om al muncii va regăsi în această vastă oglindă a înfăptuirilor o părticică ce reprezintă elanul, munca și strădania sa la construirea mărețului edificiu al socialismului. La fiecare pas, vizitatorul va recunoaște cu legitimă mîndrie și satisfacție cuvîntul partidului tradus în faptă prin hărnicia și geniul creator al poporului.

Parcurgînd marile întinderi pe care se desfășoară sutele de standuri ale expoziției, vizitatorul este ispitit să zăbovească îndelung în fața fiecăruia dintre ele. Ne propunem și noi ca, împreună cu cititorii noștri, să poposim pe rînd prin unele sectoare, astfel încît la capătul suitei de însemnări pe care o începem cu prezentul număr, să putem oferi o sinteză a ceea ce expoziția reprezintă, în ansamblul ei.

Pășind pe aleea largă care ne conduce în incinta expoziției sîntem întîmpinați de siluetele zvelte și impunătoare ale instalațiilor de foraj 3 DH-200 A pentru mari adîncimi și T-50 A. În jurul lor se întinde un adevărat șantier petrolier. Printre utilajele moderne, fabricate în țară, puse la dispoziția industriei petroliere, pot fi văzute unități de pompare de 5 și 12 tone, instalații de prevenire a erupției, agregate de cimentare, autotroliul pentru operațiuni speciale, autostația de carotaj ASC-1, prăjini de foraj precum și instalații-miniatură, în funcțiune, pentru forajul și extracția țițeiului. Toate acestea amintesc vizitatorului despre una din cele mai importante realizări ale industriei românești constructoare de mașini, care în 1963 a produs de 8 ori mai mult utilaj petrolier decît în 1950, situînd astfel țara noastră pe unul din primele locuri din lume în producția de asemenea utilaj.

Continuîndu-ne vizita pătrundem în vasta rotondă a pavilionului central, unde pe un mare spațiu al inelului de la parter sînt prezentate realizări ale industriei petrolului și chimiei. Mostre ale unui bogat sortiment de produse petroliere, între care benzine cu cifre octanice superioare, motorine speciale, uleiuri, parafine, bitumuri, benzen, cocs de petrol, oglindesc gradul înalt la care industria petrolieră românească valorifică bogatele zăcăminte de țiței. Datorită noilor instalații moderne, construite în anii noștri, în 1963 industria de prelucrare a țițeiului a produs de circa 4 ori mai mult decît în anul 1938, iar valoarea produselor petroliere obținute dintr-o tonă de țiței a fost de 1,6 ori mai mare.

Numeroase fotografii, grafice, machete și mostre aduc în fața vizitatorului imaginea drumului parcurs de industria noastră chimică chemată să aducă un aport substanțial în valorificarea tot mai complexă a bogățiilor naturale ale țării. Progresul rapid al industriei noastre chimice este ilustrat de faptul că în 15 ani și-a mărit producția de 18 ori, chimia ajungînd să ocupe locul al doilea în producția globală a industriei grele, după construcțiile de mașini. Produsele românești se bucură de mare căutare și peste hotare: în 1963, noi am exportat produse chimice în 65 de țări.

Dintre cele peste 5.500 de produse pe care le realizează astăzi industria noastră chimică sînt prezentate în cadrul expoziției produse petrochimice de bază, produse din cauciuc sintetic, coloranți, detergenți, auxiliari pentru textile și pielărie, emailuri, solvenți și plastifianți, rășini, medicamente de sinteză, produse clorosodice, azot și derivați, acid sulfuric și derivați, diverse produse anorganice, celulozice etc.

Nu vom încheia această primă etapă a vizitei întreprinse la Expoziția realizărilor economiei naționale a R.P. Romîne, înainte de a fi făcut un popas și în pavilionul cu produse din mase plastice. Construcție ingenioasă și plină de eleganță, pavilionul maselor plastice adăpostește o gamă largă de produse pentru diferite utilizări industriale agricole și menajere. Aici pot fi văzute articole pentru industria electrotehnică, volane pentru tractorul U-650 și auto, tuburi pentru medii corosive, rotori pentru pompe, jaluzele și plăci pentru construcție, elemente de filtrare, precum și alte produse pentru diferite utilizări industriale, produse tehnico-sanitare, produse pentru ambalaj. Reține de asemenea atenția vizitatorilor bogăția de forme și culori sub care se înfățișează variatul sortiment de bunuri de larg consum realizat din mase plastice.

Ajuns la capătul călătoriei prin minunata lume a chimiei, vizitatorul încearcă emoția și satisfacția pe care o ai în fața marilor înfăptuiri și este însuflețit de dorința de a cunoaște și celelalte sectoare ale expoziției care arată în mod complex atît înfățișarea de azi a patriei cît și largile perspective pe care i le deschide viitorul.

Z. VASILIU

Fotografii de Elena GHERA și Traian PROSAN

marilor înfăptuiri

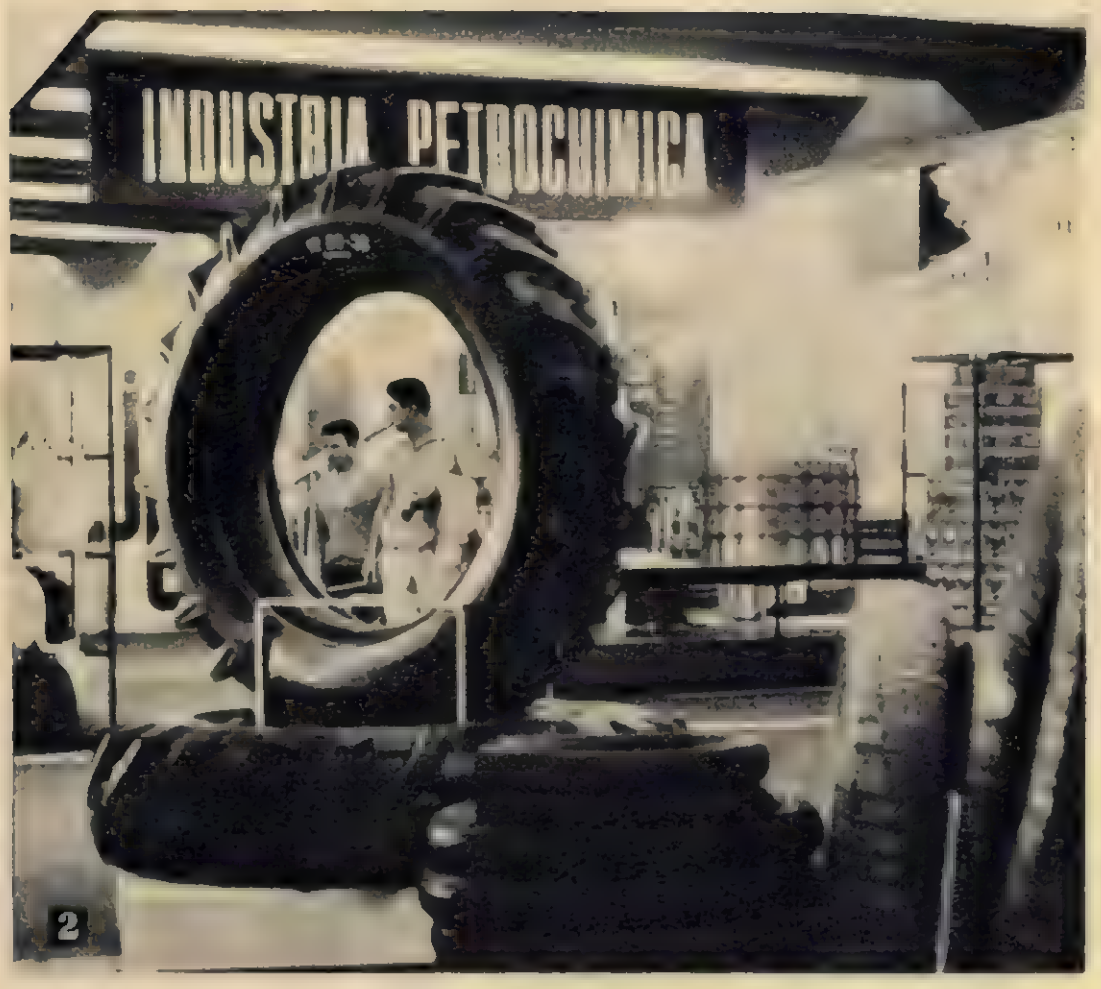

2

3

1 Ingenioasa construcție a pavilionului maselor plastice se înalță în imediata vecinătate a șantierului petrolier.

2 Anvelopele produse de industria petrochimică românească sînt foarte apreciate atît în țară cît și peste hotare.

3 Bogata gamă de exponate din pavilionul maselor plastice ilustrează dezvoltarea impetuoasă a acestei ramuri a industriei noastre petrochimice.

4 La parterul pavilionului central, unde este amplasat standul industriei petrolului și chimiei, vizitatorii examinează cu interes machetele noilor rafinării apărute pe harta patriei.

4

oglinda marilor înfăptuiri

5 **Măiestria și ingeniozitatea realizatorilor expoziției se reflectă și în numeroasele machete ce reproduc în amănunt uriașele și complicatele instalații petrochimice.**

6 **Noaptea, luminile de pe modernele instalații industriale se adaugă la impresionanta feerie de lumini a întregii expoziții.**

7 **Un stand care reține îndeosebi atenția vizitatoarelor : cel al firelor și fibrelor sintetice.**

5

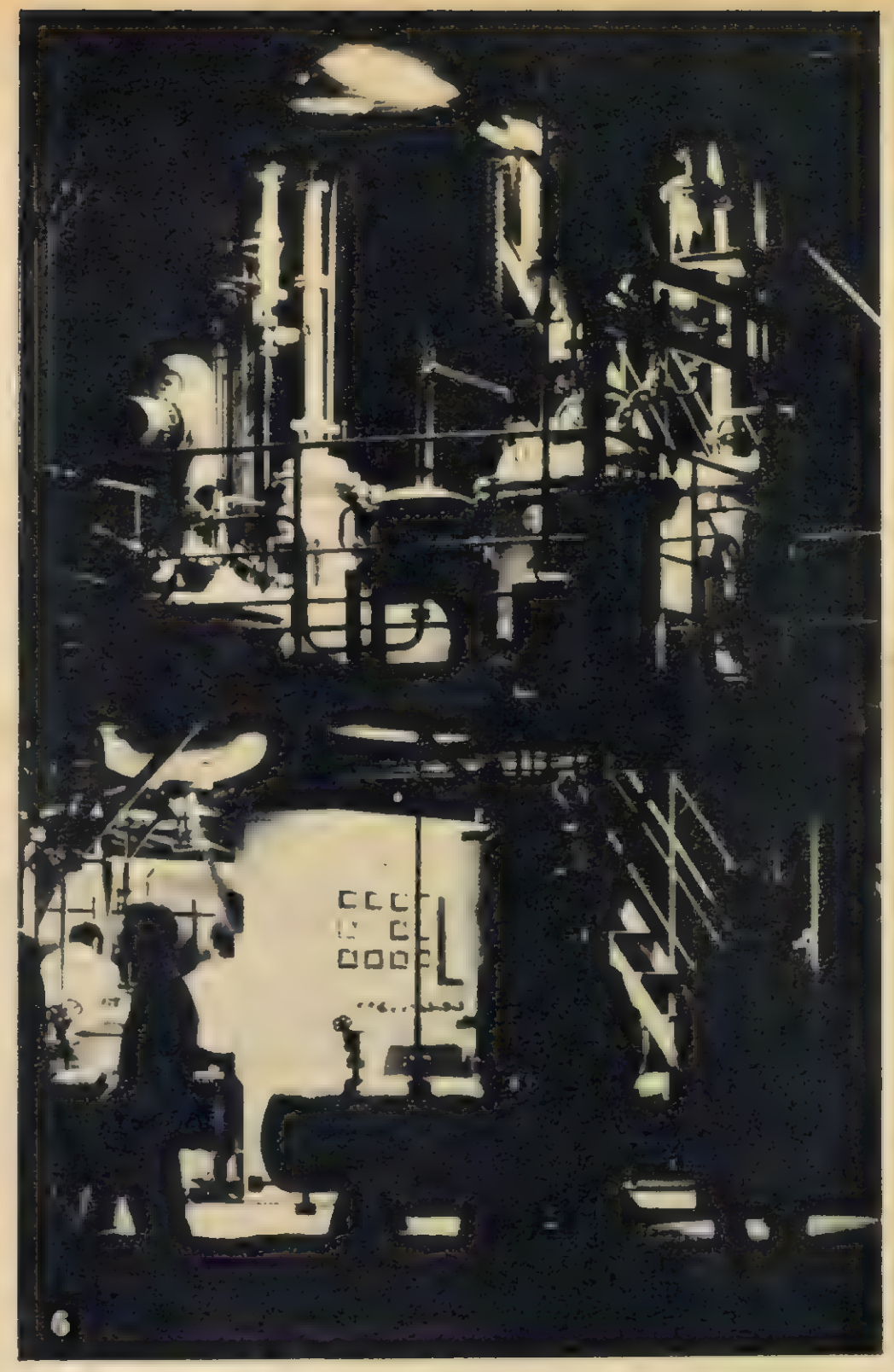

6

7

Auditiile în fața profesorilor fac parte din programul de lucru obișnuit al tinerilor artiști.

Preludiu

Oricită imaginație ar avea locatarii unui cămin studențesc nu cred că ar reuși vreunii să-și organizeze viața în asemenea chip, încît să creeze o personalitate fiecărui etaj; ne-ar fi greu să spunem, bunăoară, parterul este sediul „rezistenței materialelor", etajul unu — al „calculului integral", etajul II — „al filozofiei antice". Unor cămine le este dat însă uneori să cunoască și caracterizări de soiul acestora. Iată, la parterul Căminului studențesc nr. 3, de pe str. Memorandumului din Brașov, am auzit într-una din zilele trecute o vioară cîntînd ore în șir numai Sonata a II-a de George Enescu. Am ascultat atunci sunetele grave ale unei viori, ale uneia singure, care a devenit stăpîna tuturor acestor camere în care pînă acum două luni se discuta despre tot ce e sub soare. Așadar, o vioară (gravă) și Sonata a II-a de Enescu...

Cu un etaj mai sus, am auzit, tot ore îndelungate, frînturi din Sonata a III-a de Isaye. Așadar, o altă vioară (lirică) și Sonata a III-a de Isaye. Fiecare etaj (căci pentru a putea exersa nestingheriți violoniștii locuiesc cîte unul la fiecare cat) are personalitatea sa în aceste zile și același lucru se poate spune nu numai despre căminul acesta, ci și despre alte locuri brașovene care găzduiesc pe tinerii noștri artiști participanți la cel de-al III-lea Concurs și Festival internațional „George Enescu".

De mai bine de o lună de zile, Brașovul a devenit orașul în care are loc preludiul concursului. Săli în care pianul și vioara sînt lucruri obișnuite sau camere pe ale căror mese n-au stat pînă acum partituri și arcușuri sînt unite de data asta de una și aceeași trăsătură: sînt săli de repetiție.

Cei aproape 30 de pianiști, violoniști și cîntăreți, selecționați pentru a concura la cel de al III-lea concurs și festival, repetă, repetă cu sfînta înfrigurare a celor care știu că în artă numai munca răsplătește.

Cel puțin 8 ore de studiu și repetiție pe zi este o normă personală (și în același timp colectivă).

Fiecare și-a impus-o sie însuși. Unii dintre tinerii participanți sînt artiști cu care nu ne întîlnim pentru prima oară: Varujan Cozighian, Ion Buzea, Marius Rintzler, Ladislau Kiss, Maria Cristian, Gabriel Amiraș, Ludovic Spiess sînt nume cunoscute iubitorilor de muzică. Alții, ca Valentina Ilie, Gheorghe Jalobeanu, Toma Wesmas, Octavian Rădoi, Dan Serbac sînt proaspeți absolvenți sau încă studenți ai conservatorului.

★

— Tovarășe profesor, repetăm Bach acum?

. . . . . .

— Cum a mers astăzi?

— Bine, mai bine, tovarășe profesor, mîna stîngă mai ales.

...Dialoguri obișnuite, din care cuvintele „tovarășe profesor" nu pot să lipsească.

Umăr lîngă umăr cu tinerii muncesc profesorii lor, cei care în anii de studiu le-au descifrat (sau le mai descifrează încă) primele taine ale măiestriei. Munca din conservator este continuată acum, cu maximă finețe și migală, pentru ca personalitatea tînărului interpret să se dezvolte în chipul cel mai armonios și firesc. Artiști și pedagogi de prestigiu ca Arta Florescu, Lidia Cristian, Emilia Petrescu-Cironeanu, Cella Delavrancea, Petre Ștefănescu-Goangă, Constantin Stroescu, Garabet Avachian, Gh. Balogh sînt în aceste zile alături de elevii lor.

Și elevii poate știu (poate nu știu) că de cele mai multe ori, după terminarea orelor de repetiție, profesorul, retras în camera sa, se gîndește — pentru a cîta oară — la tot ce ține de făurirea individualității lor artistice. Profesori și elevi, alături de alți artiști consacrați, se străduiesc să reprezinte o școală muzicală românească demnă de această mare sărbătoare a artei — cel de-al III-lea Concurs și Festival internațional „George Enescu".

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de EUGEN IAROVICI

Magnetofonul, controlor de calitate.

Mezzo-soprana Milka Nistor finisează cu profesoara Emilia Petrescu-Cironeanu și pianista Marta Joja interpretarea unui lied de Brahms.

Cuvîntul maestrului Petre Ștefănescu-Goangă spune mult elevului său Ludovic Spiess.

Din Expoziția de ar

Petre ACHIȚENIE: **Eliberarea**

Corneliu BABA: **Portret**

În ajunul marii sărbători, în sălile Muzeului de artă al R.P. Romîne a avut loc vernisajul unei semnificative expoziții de artă plastică, o expoziție care, ținînd seama de selecția riguroasă și numărul restrîns de lucrări expuse, poate fi considerată ca un moment de sinteză a evoluției picturii și sculpturii noastre. Se pot vedea, pe panourile expoziției, lucrări demonstrînd larga varietate de stiluri și de mijloace de expresie folosite de artiștii noștri, multilateralitatea talentelor plastice, generate de inepuizabila sursă de inspirație care e realitatea anilor noștri. Trebuie să remarcăm însă o dominantă a acestei expoziții prin care pictorii și sculptorii și-au adus omagiul lor marii sărbători ; și dominanta aceasta, care determină atmosfera generală a expoziției, constă în explozia de culoare și lumină pe care o degajă lucrările, în sentimentul tonic de robustețe și plenitudine a vieții, care ți se comunică privind aceste lucrări. Există opere care celebrează cotidianul anului XX, peisajul urbanistic obișnuit azi ochiului nostru, omul de pe stradă, dar subiectele acestea, transfigurate de sensibilitatea artistului, recapătă pe pînză, în piatră sau în bronz, întreaga lor semnificație. Există lucrări în care sînt surprinse, în desfășurarea lor dramatică, în trăsături monumentale, momente de seamă ale luptei poporului nostru pentru eliberare și pentru construirea socialismului, expoziția aducînd astfel o imagine reprezentativă a realităților noastre contemporane.

Expun în sălile Muzeului de artă al R.P. Romîne artiști de vîrste diferite — lîngă opere ale unor maeștri pot fi văzute lucrări ale unor tineri artiști — și în însăși această înmănunchere a forțelor artistice se poate afla un element semnificativ -vremurilor noastre. Intrînd în expoziție poți vedea — pe panoul central — lucrările Artistului Poporului H. Catargi alături de pînze semnate de artiști mai tineri, ca Brăduț Covaliu sau Marius Cilievici. Lîngă picturile pline de luminozitate coloristică ale maestrului Ciucurencu, poate fi văzută o compoziție a lui Ion Gheorghiu sau un peisaj semnat de Grigore Vasile. Lîngă operele maeștrilor Corneliu Baba, Lucian Grigorescu, Dumitru Ghiață, M. H. Maxy, Ion Jalea, Boris Caragea, Ion Irimescu, Ion Vlad, Geza Vida se află lucrări ale tinerilor Ion Bițan, Petre Achițenie, Ion Pacea, Constantin Piliuță, Florin Ciubotaru, Virgil Almășan, Victor Roman și alții. Și, deși unele din aceste picturi sau sculpturi pot fi considerate drept lucrări ce oglindesc diferite stadii de frămîntată căutare, se vede limpede drumul spre o maturitate artistică a acestor creatori. Se mai cere, fără îndoială, o aprofundare a mijloacelor de expresie plastică, o înțelegere mai adîncă a conținutului de viață transpus pe pînză ; dar talentele acestea sigure ne îndreptățesc să așteptăm cu încredere viitoarele opere ale plasticienilor noștri.

Mircea DEAC

Ștefan SZÖNIY: **Grivița 1933**

Aurel CIUPE: **Armonie**

tă plastică

Lucian GRIGORESCU: Tinerețe

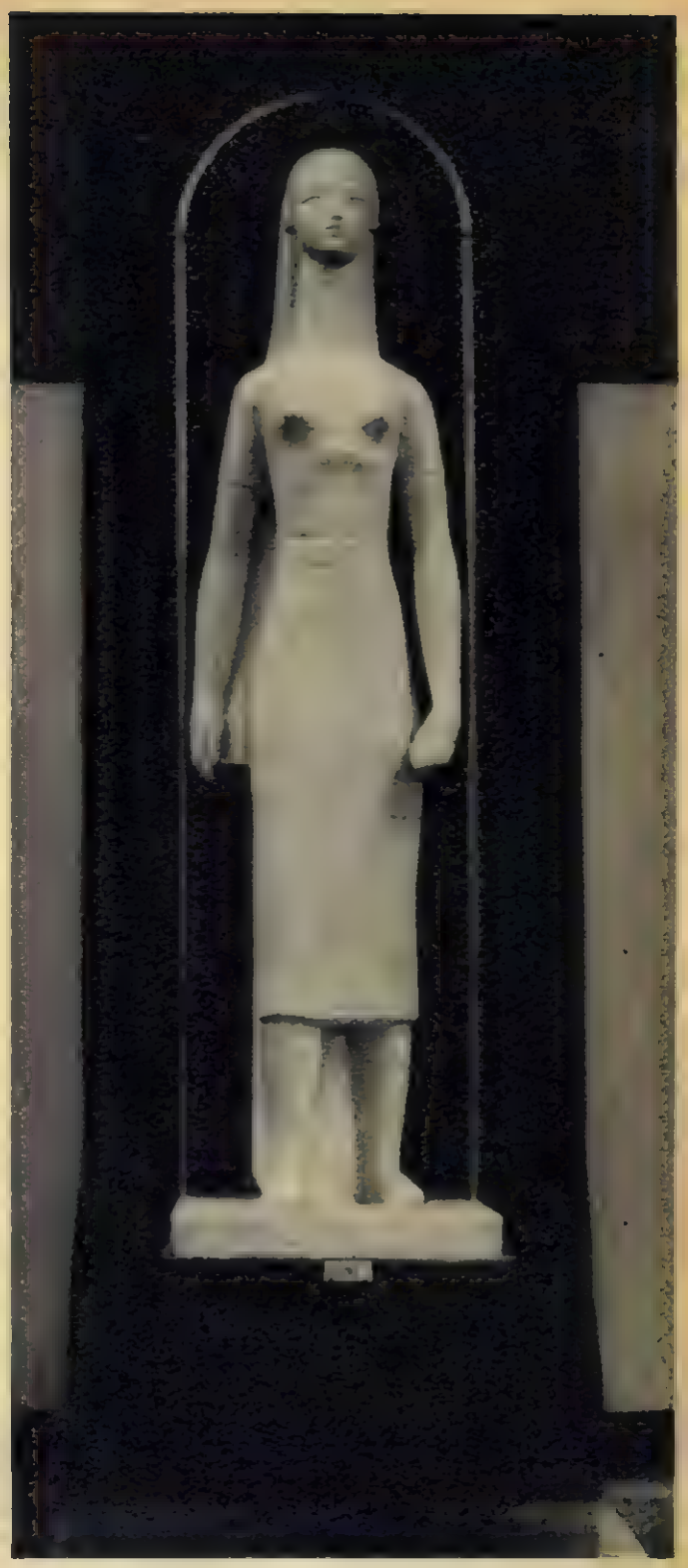

Cornel MEDREA: Victoria

Ligia MACOVEI: Portret de muncitor

Dumitru GHIAȚĂ: Peisaj din București

HÀI PHÒNG

De pe podul suspendat peste apa mîloasă a canalului Sông Câm, poţi cuprinde dintr-o privire întreaga panoramă a Hài Phòngului. Briza uşoară ce vine dinspre golful Tonkin poartă miresme tari, vestind apropierea oceanului. Alături de şampane şi jonci, puternice remorchere lunecă pe fîşia de apă, trăgînd şlepuri încărcate. O bogată paletă cromatică, alcătuită din gălbuiul roşiatic al apelor, din azurul înălţimilor, din verdele crud al vegetaţiei luxuriante, te farmecă oriîncotro îţi îndrepţi privirea.

În zare se deslueşesc coşuri de fabrici şi străzi a căror animaţie începe brusc o dată cu faptul zilei. Căci, să nu uităm, aici la tropice forfota omenească este riguros dirijată de mersul carului de foc pe crugul cerului.

...In care din mileniile geologice un capriciu al naturii a desfăcut din Fluviul Roşu acest braţ rebel care şi-a croit meandrele prin mănoasa deltă? Cert este că, din vremi străvechi, pe malurile lui, la confluenţa cu Marea Chinei de Sud, strămoşii vietnamezilor şi-au durat aşezări. Apărut pe locuri unde înainte vreme se găsea un sat, Hài Phòngul este — spre sfîrşitul secolului al XIX-lea — un oraş comercial şi industrial, devenind apoi o fereastră maritimă, un punct de legătură cu alte meleaguri ale lumii.

Oraşul se numără astăzi printre cele mai mari şi mai frumoase ale Republicii Democrate Vietnam, fiind un însemnat centru industrial, comercial şi administrativ. Cel mai important punct al său este însă, fără îndoială, portul. Tratatele de concesiuni impuse altădată de colonialişti cuprindeau în mod obligatoriu şi acest punct geografic.

Hài Phòngul este un oraş viteaz: înainte de revoluţia din august 1945, ca şi după aceea, a fost unul dintre centrele mişcării de eliberare. Un oraş greu încercat: în noiembrie 1946, cu puţin înaintea începerii războiului de rezistenţă al poporului vietnamez, salvele navelor de război aflate în larg au ucis 20.000 din locuitorii săi. Nouă ani mai tîrziu, în 1955, după acordurile de la Geneva, Hài Phòngul a fost ultima localitate evacuată de corpul expediţionar francez. În ce stare se afla oraşul în acele zile este greu de închipuit. Un amănunt: evacuarea a inclus pînă şi arhivele serviciului sanitar...

Docurile Hài Phòngului.

După ce pacea s-a reîntors pe meleagurile Vietnamului de Nord, Hài Phòngului i-a revenit un rol important în opera de reconstrucţie a ţării. Această filă de istorie, încă proaspătă, bogată în episoade emoţionante, am citit-o în timpul călătoriei mele, acolo unde a fost scrisă cu trudă şi sudoare de numeroşii ei eroi...

Mai întîi, trebuia refăcută „intrarea pe sub apă" în şenalul portului. Nepregetînd în faţa pericolelor ce îi pîndeau din adînc, mateloţii au scos la suprafaţă mii de tone de obuze şi mine. Apoi, cu forţe proprii, au fost puse temeliile unui serviciu de pilotaj. S-au refăcut şi instalaţiile portuare. Încă după primele zile de la eliberare, portul devenise de nerecunoscut: era prima victorie în munca paşnică de reconstrucţie a locuitorilor Hài Phòngului.

Astăzi, în port acostează nave de mare tonaj, purtînd pavilioanele multor ţări. La una din dane am zărit un vas suedez, ceva mai departe altul din Panama, apoi unul norvegian. Brăzdînd mări şi oceane, poposesc aci şi cargouri cu pavilionul R. P. Romîne. Braţele puternice ale macaralelor îndeplinesc în tot mai mare măsură munca foştilor „coolies".

Hài Phòngul de azi evocă în mii de chipuri metamorfoza sa ascendentă: renaştere — dezvoltare — înfrumuseţare. Despre aceasta grăiesc atît cifrele, cît şi realităţile durate în beton şi oţel.

Momentul eliberării moştenea un dezolant recensămînt industrial: şase întreprinderi, cu cea mai mare parte a maşinilor evacuate o dată cu corpul expediţionar. Astăzi, în al zecelea an de viaţă nouă, în perimetrul oraşului se află 60 de fabrici şi uzine, printre care marea fabrică de ciment, la a cărei dezvoltare şi-au adus contribuţia şi specialişti romîni, combinatul pentru conserve de peşte (marea şi fauna ei sînt prezente cu un rol vital în realitatea cotidiană a poporului vietnamez), centrala electrică, fabrica de sticlă şi ultimul născut — şantierul de construcţii navale.

La rîndul său, regiunea Hài Phòng, situată de-a lungul coastei Vietnamului de Nord, este un bogat centru minier — minele de cărbuni se întind aci pe o distanţă de 120 km — forestier, agricol şi piscicol.

Înaintea eliberării Hài Phòngul avea 100.000 de locuitori; acum are circa jumătate de milion. Numărul muncitorilor a crescut de asemenea de aproape 15 ori (înmulţiţi această cifră cu 5.000 şi veţi afla...). În vechiul oraş funcţiona o singură şcoală secundară; acum există 27, cuprinzînd în clasele lor şi pe cei 10.000 de şcolari ale căror familii, originare din sud, s-au stabilit în acest oraş înfloritor, cu numeroase săli de spectacole, stadioane, parcuri, cluburi şi biblioteci publice.

Colţurile pitoreşti ale oraşului, purtînd amprenta tradiţiilor populare, se bucură de interesul deosebit al turiştilor. Hài Phòngul nou însă creşte şi se dezvoltă impetuos, ca oraş şi ca port, pe coordonatele socialismului în construcţie.

Această muncă creatoare a fost recent tulburată de acţiunile agresive ale flotei a 7-a americane, ale cărei nave şi avioane au atacat şi bombardat localităţi de pe coasta nordvietnameză, aflate în vecinătatea Hài Phòngului, provocînd pierderi în rîndurile populaţiei. Opinia publică iubitoare de pace din lumea întreagă, ca şi poporul romîn, şi-a manifestat îngrijorarea faţă de aceste acte grave, exprimîndu-şi totodată simpatia profundă şi solidaritatea cu lupta dreaptă a poporului vietnamez de apărare a independenţei naţionale şi a integrităţii teritoriale a R.D. Vietnam, pentru dezvoltarea ei paşnică şi reunificarea ţării potrivit acordurilor de la Geneva.

E. MIRONESCU

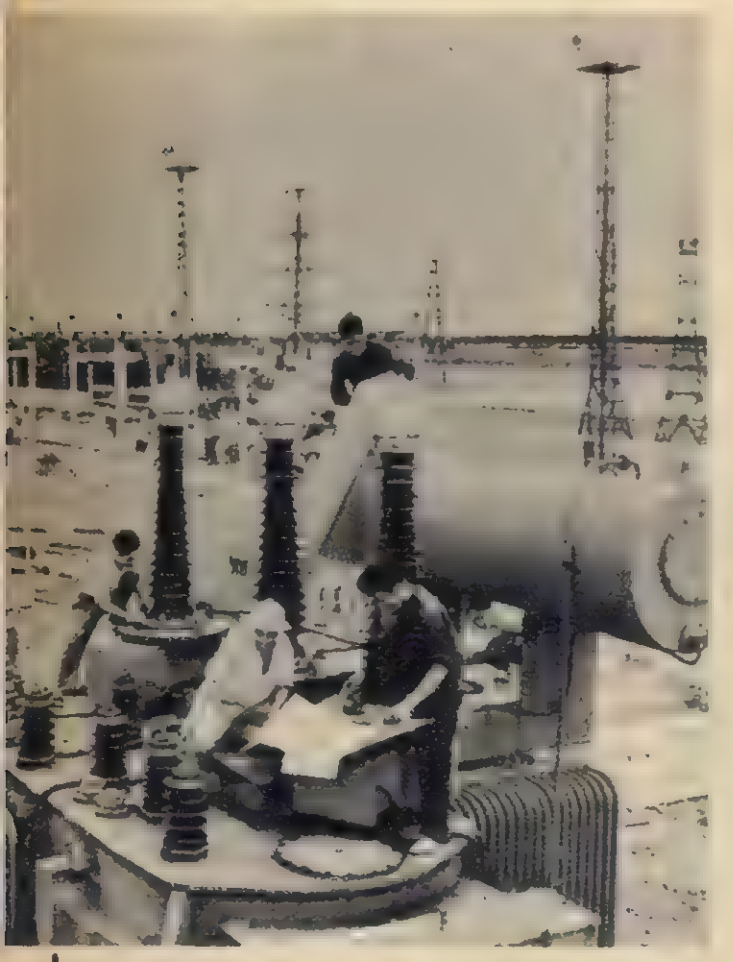

O parte din transformatorii de 110 kW care aprovizionează cu energie electrică obiectivele industriale din Hài Phòng.

PRIN INSTITUTELE NOASTRE DE CERCETĂRI

PEȘTERA ȘI OMUL

de prof. univ. Constantin MOTAȘ, Om de Știință Emerit al Republicii Populare Romîne, consultantul științific al Institutului de speologie al Academiei R. P. Romîne

Coloane-„luminare" în galeria de 1.700 m lungime de la Topolnița.

Răspunzînd rugăminții tovarășului Ștefan Ioan, asistent medical din București, și a altor cititori ai revistei noastre, publicăm acest articol despre biospeologie — știința fondată de savantul romîn Emil Racoviță despre lumea fabuloasă ce populează cele mai vechi „locuințe" ale omenirii: peșterile.

Din timpuri străvechi, imaginația omului a însufleţit peșterile cu zîne, Feți-Frumoși, Ilene Cosînzene, cu zmei și cu balauri, reflectînd astfel fapte, oameni și animale din viață sau resuscitînd, într-o formă nouă, nenumărate legende ale trecutului.

Balaurul din peștera de la Golubaț, ucis de Iovan Iorgovan „Braț de buzdugan", „falnic căpitan", nu este decît... musca columbacă (Simulium columbacense), care prin înțepăturile ei veninoase face uneori ravagii, omorînd vitele. Iar Iovan Iorgovan este numele sub care e cunoscut de poporul nostru eroul legendar grec Hercule, care are la activul său atîtea isprăvi de vitejie, încît ne-ar trebui un volum ca să le povestim. El a ucis și faimoasa hidră din Lerna, monstrul cu șapte capete care trăia și hălăduia în mlaștinile din Beoția și care reprezenta de fapt simbolul malariei, răspîndită de țînțari. S-ar putea spune deci că Hercule a inaugurat prima campanie antimalarică din istorie!

BASM ȘI REALITATE

La noi multe legende și denumiri sînt legate de numele eroului grec și de unele peșteri din țara noastră. Astfel, în cîntecele poporului se vorbește de întîlnirea dintre Hercule și Echidana (Șerpoaica) într-o peșteră dintre Banat și Mehedinți, Peștera muierii, la nord-vest de Costești. După ce a ucis pe Diomede, regele Traciei, cel care își hrănea caii cu carne de om, Hercule a venit în părțile Dunării de jos ca să caute herghelia dispărută a acelui monarh. Aici, în Peștera muierii, a avut eroul trei copii cu Echidana; aceștia au fost — după

(Continuare în pag. 12)

PEȘTERA ȘI OMUL

Herodot — străbunii sciților, agatîrșilor și gelonilor.

Atîtea legende legate de peșteri! Faimosul arhitect al templului de la Delfi, unde Pitia își dădea oracolele, n-a trăit oare și el într-o peșteră în care oricine intra nu mai putea să rîdă toată viața?

Dar dacă multe din cele ce se povestesc sînt legende, în a căror creație imaginația a jucat un rol covîrșitor, ceea ce nu-i un basm, ci purul adevăr, e faptul că strămoșii noștri din epoca de piatră au trăit în peșteri, unde se refugiau din cauza frigului, disputîndu-și culcușul cu ursul peșterilor și cu alte fiare preistorice.

Pe acele vremuri toată Europa de nord și o parte din nordul Asiei zăceau sub o carapace de gheață depășind pe alocuri grosimea de o mie de metri. Ea se întindea spre sud peste cîmpia germană și atingea, aproape, ghețarii din Alpi și din Tatra. Din cauza întinderii calotei de gheață nordice, numeroase animale, printre care renii, boii moscați, mamuții, rinocerii lînoși, au părăsit regiunile arctice, ajungînd pînă în sudul Franței și în Spania.

Neîntrecuții artiști care au fost strămoșii noștri din epoca de piatră au creat, la lumina opaițelor în care ardea grăsime animală, neprețuite opere de artă preistorică reprezentînd în picturi policrome, pe înșiși pereții peșterilor, chipuri de animale contemporane lor.

O bună parte a civilizației omenirii s-a desfășurat în peșteri.

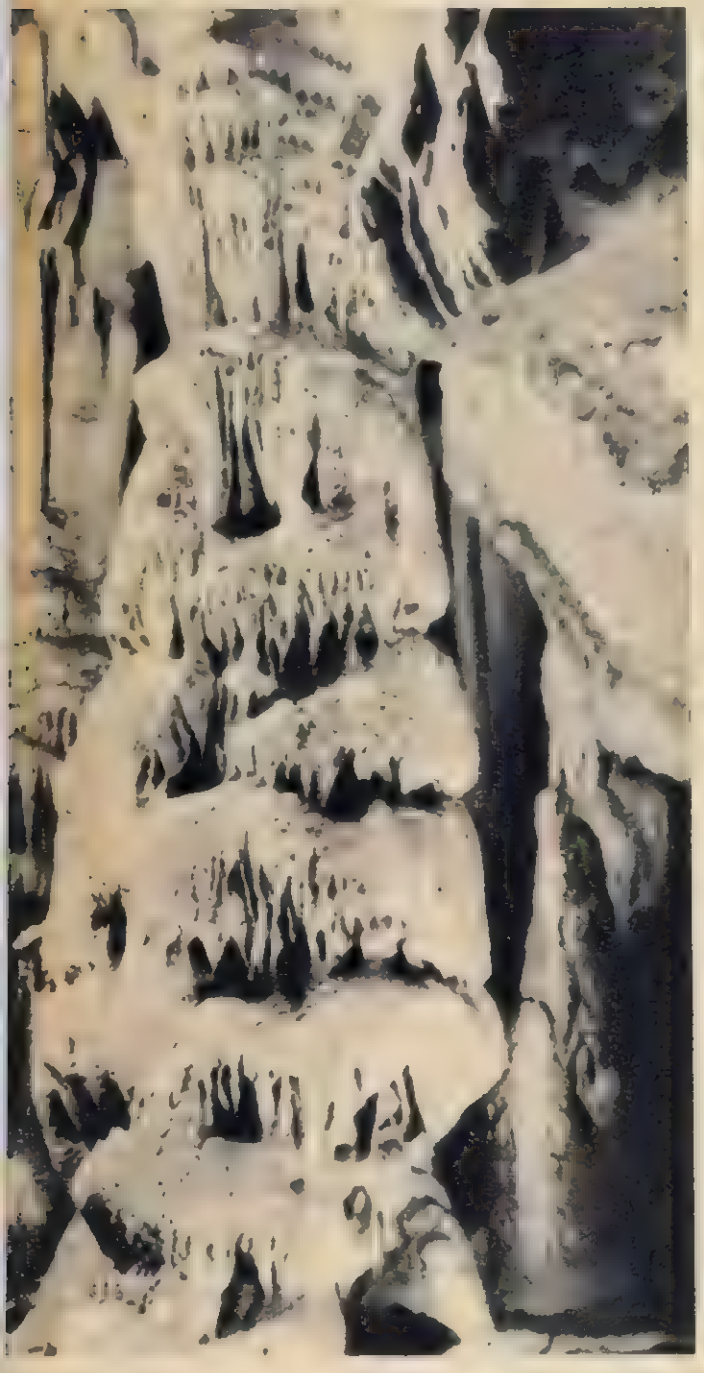

Șuvoi de piatră în peștera de la Cloșcani.

UN URIAȘ MUZEU SUBTERAN

Peștera, cu misterele ei nepătrunse, a constituit dintotdeauna pentru om una dintre cele mai puternice atracții, probabil ca o reminiscență de la strămoșii săi îndepărtați.

Cu toată frica ce-i inspira peștera și cu tot riscul ce comporta explorarea, omul căuta prilejul să pătrundă în bezna ei spre a găsi comori ascunse de veacuri. Și, în adevăr, uneori s-au găsit aci comori: un exemplu este faimosul tezaur descoperit de către cercetătorii Institutului de speologie al Academiei R.P. Române în peștera Ciclovina-cu-Apă (reg. Hunedoara), de pe versantul apusean al Munților Sebeșului. Acest valoros tezaur, vechi de peste 2500 de ani, constînd dintr-o grămadă de obiecte de bronz, mărgele de chihlimbar și sticlă verde, se află astăzi la Muzeul de arheologie din București.

În peșteri se găsesc adesea cioburi de oale, instrumente de cremene, opaițe, pietre sculptate și alte rămășițe de cultură materială ce dovedesc că au fost cîndva locuite de om.

Dar peșterile nu erau numai simple locuințe, ci, cu mii de ani în urmă, serveau și ca lăcașuri de rugăciuni. Un astfel de templu, închinat cultului zeului soarelui, Mitra, — cult care pe vremea romanilor s-a întins din regiunea Eufratului pînă în Europa occidentală — a fost descoperit tot de către cercetătorii Institutului de speologie în peștera La Adam din Dobrogea. În acest templu s-au găsit cinci piese de piatră calcară, dintre care două sculptate în basorelief. Una dintre acestea reprezintă pe zeul Mitra ucigînd un taur și poartă o inscripție foarte clară, în limba greacă, arătînd că cel care a consacrat templul a fost Flavio Orimo, fiul lui Flavio Makedone, iar cel care l-a construit — Febe Nicodemo. Astăzi, piesele din templu pot fi admirate la Muzeul arheologic regional din Constanța.

Peșterile ascund în ele stalactite și stalagmite, concrețiuni calcaroase splendide, flori împietrite, văluri și ciucuri, domuri și baldachinuri sculptate în piatră — frumuseți demne de poveștile din „O mie și una de nopți". La noi în țară există unele peșteri care rivalizează în frumusețe cu cele mai vestite din lume. Peștera de la Topolnița, la 30 km nord de Turnu-Severin, — cea mai lungă din țară (peste 10.000 m) și a 17-a din lume — este una dintre cele mai frumoase. De asemenea, în peștera de la Cloșcani s-a descoperit acum cîțiva ani o galerie necunoscută (Matei Ghica, după numele descoperitorului), o adevărată bijuterie subterană, un palat de cristal, aruncînd sclipiri ca stelele cerului.

O MIE ȘI UNA DE ÎNTREBĂRI DESPRE VIEȚUITOARELE PEȘTERILOR ÎȘI GĂSESC RĂSPUNSUL

Indiferente la toate aceste splendori sînt viețuitoarele ce trăiesc în peșteri. O lume întreagă de ființe, insecte, cîrcăieci, păianjeni, pseudoscorpioni, crustacei, orbecăiesc în întunericul veșnic, adaptate la umezeala excesivă și la temperatura coborîtă. Mai mult, chiar fluturi își caută aci adăpost, ca și liliecii producători de guano (în care trăiește o lume de ființe minuscule: acarienii guanofili).

Ce caută oare toată această lume de viețuitoare în peșteri, într-un mediu atît de nefavorabil, neospitalier, dacă nu chiar ostil, unde nu există nici anotimpuri, nici alternanța regulată dintre zi și noapte, ci doar o toamnă și o noapte veșnice?

Fost-au oare aceste ființe alungate de la suprafață de către concurenți mai puternici și — învinse în lupta pentru existență — obligate să se retragă în măruntaiele pămîntului și în pînzele de apă subterane? Ori s-au refugiat în aceste aziluri încă din timpurile cînd, afară, condițiile de viață deveniseră imposibile pentru ele: frigul și înghețul din perioadele glaciare ori uscăciunea și căldura din perioadele interglaciare? *Au venit oare ele în întunericul etern* fiindcă afară trăiau sub pietre, sub bușteni, în mușchi, sub scoarța copacilor, și deci oarecum erau dispuse la viața de întuneric? Sau au pierdut organul vederii prin adaptarea lor la viața în întuneric, după legea lui Lamarck, părintele evoluționismului? Au oare aceste ființe destulă hrană în peșteri sau ea le lipsește? Cînd și în ce epoci ale istoriei pămîntului au colonizat ele peșterile sau apele freatice? Există în peșteri luptă pentru existență din cauza lipsei sau pe-

Gheţarul de la Scărişoara.

nuriei de hrană sau nu există? (Este curios că însuşi Darwin, care a pus lupta pentru existenţă la baza sistemului său evoluţionist, neagă această concurenţă vitală în peşteri.)

Iată atîtea şi atîtea întrebări care aşteaptă tot atîtea răspunsuri. Şi ele au fost date de către marele nostru Racoviţă în celebrul său „Eseu asupra problemelor biospeologice", publicat la Paris în 1907 în limba franceză şi apărut în întregime în traducere românească în volumul de peste 800 de pagini *Opere alese* de Emil G. Racoviţă, scos de curînd de Editura Academiei R. P. Romîne.

După aproape 60 de ani, acest „Eseu", operă de tinereţe a savantului român, n-a pierdut nimic din importanţa lui ştiinţifică şi din actualitate. Gr. Antipa considera această lucrare, pe drept cuvînt, „actul de naştere al biospeologiei", iar R. Jeannel drept „statutul fundamental al biospeologiei".

PRIMUL INSTITUT DE SPEOLOGIE DIN LUME: LA CLUJ

Sub egida Institutului de speologie din Cluj, fondat în 1920 şi primul din lume, s-au întreprins cercetări în ţară şi în multe alte ţări din Europa, în nordul Africii şi chiar în America de Nord. Rezultatul: o colecţie uriaşă de fiinţe cavernicole (200.000 de exemplare, culese din peste 1.500 de peşteri). Colecţia, care se găseşte la Cluj, a servit de bază la numeroase lucrări publicate mai ales în „Biospeologia", anexă a revistei franceze „Archives de zoologie experimentale et générale", la care Racoviţă a fost codirector pînă la moarte.

Lucrările care au adus contribuţia cea mai masivă la edificarea biospeologiei se datoresc mai ales lui R. Jeannel, fost subdirector al Institutului de speologie din Cluj pe timpul lui Racoviţă, şi lui P.A. Chappuis, devenit subdirector după Jeannel.

Din 21 iunie 1956, de cînd s-a întemeiat la Bucureşti Institutul de speologie al Academiei R.P. Romîne, căruia i s-a alăturat şi cel din Cluj ca unitate anexă, se lucrează cu asiduitate pe urma brazdei trase de strălucita echipă Racoviţă-Jeannel-Chappuis, iar rezultatele sînt dintre cele mai fecunde. Cunoaşterea faunei cavernicole şi freaticole a realizat progrese însemnate; zeci şi zeci de specii, de genuri şi chiar de familii noi, mai ales din grupul acarienilor acvatici, au fost identificate şi clasificate prin studii publicate în periodicele de specialitate din ţară şi străinătate.

Cercetări asupra hidrologiei subterane prin metoda coloraţiei cu florescеină au fost întreprinse de echipa clujeană a Institutului de speologie cu rezultate foarte promiţătoare. În prezent se mai studiază prin metoda izotopilor stalagmitele de gheaţă din gheţarul natural de la Scărişoara (Munţii Apuseni), una dintre cele mai mari atracţii turistice ale ţării.

Totodată se cercetează din punct de vedere cantitativ, cu rezultate încurajatoare, fauna care trăieşte în guanoul de liliac.

Legată de aceste activităţi ştiinţifice se pune problema ocrotirii peşterilor, cu atît mai mult cu cît în ultimii ani a luat avînt ceea ce am putea numi speoturismul. Institutul de speologie al Academiei R.P. Romîne şi-a dat tot concursul său Comisiei pentru ocrotire a monumentelor naturale din cadrul academiei în vederea păstrării intacte a frumuseţilor peşterilor noastre, mergînd astfel tot pe brazda trasă de Racovită.

Cu sprijinul Ministerului Învăţămîntului şi al Academiei R. P. Romîne s-a realizat de asemenea un vechi deziderat al savantului român, şi anume crearea unei staţiuni de cercetări speologice la Cloşcani (Baia de Aramă), care va permite să se studieze mai îndeaproape biologia animalelor subterane.

BIOSPEOLOGIA — O ŞTIINŢĂ COMPLEXĂ, DE SINTEZĂ

Unul dintre cele mai mari şi mai bine organizate centre de studii speologice din lume este laboratorul subteran de la Moulis (Ariège) din Franţa, condus de către acad. Albert Vandel, autor al unui recent tratat de biospeologie (1964). Vizita de anul trecut a domnului Vandel în ţara noastră a contribuit mult la dezvoltarea colaborării dintre speologii români şi cei francezi. Prin intermediul Consiliului Naţional al Cercetării Ştiinţifice din Franţa (C.N.R.S.) specialişti de la Institutul de speologie al Academiei R. P. Romîne au plecat pentru stagii de diferite durate la laboratorul subteran de la Moulis.

În colaborare cu această instituţie — cu care Academia R. P. Romîne a încheiat nu demult o convenţie de colaborare — se va publica anul acesta la Paris o mare monografie în trei volume asupra peşterilor din Banat şi Oltenia, elaborată de un colectiv de tineri cercetători ai institutului.

Este demn de menţionat faptul că cercetările speologilor români sînt publicate nu numai în lucrările Institutului de speologie „Emil Racoviţă" şi în periodice din ţară, ca *Analele ştiinţifice ale Universităţii „Al. Ioan Cuza"* (Iaşi) şi *Revue de biologie* (Bucureşti), ci şi în *Annales de Spéléologie* (Paris), *Zoologischer Anzeiger* (Leipzig), *International Journal of Speleology* (Berlin), *Acta societatis zoologicae bohemoslovenicae* (Praga), *Rassegna Speleologica Italiana* (Como), *Acta musei macedonici scientiarum naturalium* (Skopje), *Fragmenta balcanica musei macedonici scientiarum naturalium* (Skopje), *Revue polonaise d'entomologie* (Varşovia), *Annales historico-naturales musei nationalis hungarici* (Budapesta), *Fragmenta faunistica hungarica* (Budapesta) ş.a. Pentru cunoaşterea cît mai completă şi mai multilaterală a peşterilor şi a tot ceea ce se găseşte în ele este necesară o colaborare strînsă între cercetători de diferite specialităţi: geologi, mineralogi, hidrogeologi, meteorologi, chimişti, fizicieni, zoologi, botanişti, microbiologi, arheologi, antropologi. Speologia este, aşadar, după cum a conceput-o Racoviţă, o ştiinţă de sinteză, ca limnologia (care studiază apele dulci), oceanografia sau glaciologia. O ştiinţă complexă despre lumea de basm şi realitate a peşterilor.

Aci a fost templul lui Mitra... (Peştera La Adam.)

Gîndaci albi, miriapode cavernicole, pseudoscorpioni... Lumea vie a peşterilor este de o nebănuită varietate.

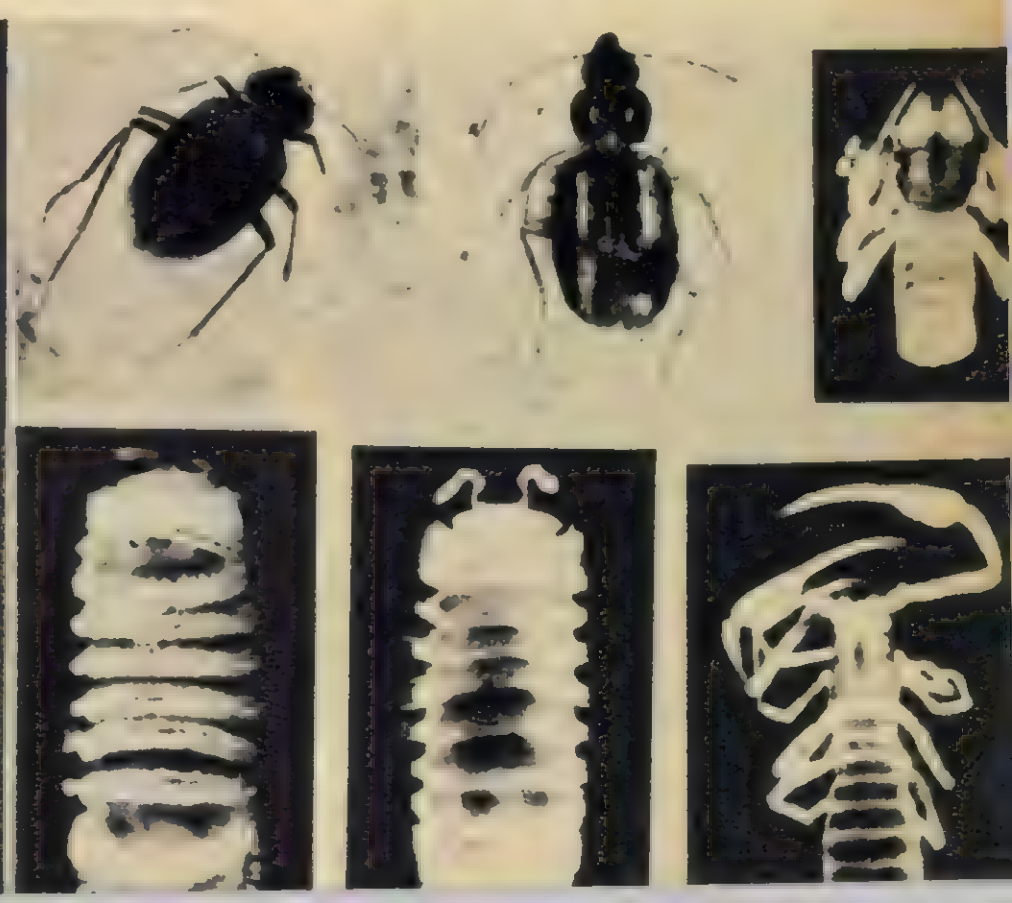

„CU BRAȚUL ÎNCĂRCAT DE FLORI"

De bună seamă, poeții știu ca nimeni alții ca din cuvinte răzlețe să alcătuiască metafore uimitoare. Dar oricare dintre ele se înclină în fața unui uriaș poem alcătuit nu din rime și măsuri, ci din trupuri vii. Un astfel de poem a prins viață sub ochii noștri în seara zilei de 24 august pe imensa scenă de pe gazonul stadionului Republicii, ce a găzduit spectacolul cultural-sportiv organizat în cinstea celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei. Sub cerul tăiat de reflectoarele ce înscriau semnul celor două decenii — cifra XX — 19.000 de oameni ale căror trupuri păreau însuflețite de bătăile aceleiași inimi au înscris, într-o impresionantă desfășurare de vigoare și grație, un tablou viu al vieții noastre noi.

Mișcări precise și armonioase, în care brațele fiecărui om păreau înzecite, simbol al forței noastre de constructori ai socialismului, ne-au adus în fața ochilor întruchipări ale elanului constructiv ale măreților realizări obținute de poporul nostru sub conducerea partidului.

Versurilor înaripate ale recitatorului :

„Intrați în noile decenii
cu brațul încărcat de flori"

i-au răspuns miile de tineri ce au adus cu ei, pe vasta scenă, florile acestor douăzeci de ani : izbînzile socialiste.

Am privit cu emoție gesturile superbe ale muncii în uzină, tălăzuirea holdelor înfrățite, visurile avintate ale tinereții, jocurile gingașe ale copilăriei ce nu a cunoscut niciodată întristarea, tenacitatea ostașilor ; și toate acestea, redate plastic numai și numai din unduiri de corpuri cu mișcări perfect sincronizate, din revărsări de lumină și culoare. Miilor de interpreți ce au împînzit stadionul li s-au alăturat în final miile de spectatori ale căror urale și aplauze nesfîrșite au întregit grandiosul imn de slavă închinat conducătorului iubit — partidului.

M. MIHAIL

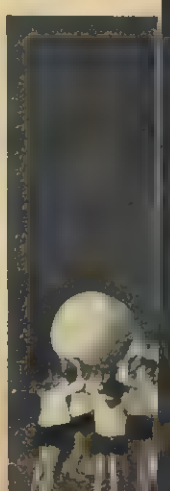

PARTIDULUI

La microfon DELFINUL

■ LECȚIILE DE CONVERSAȚIE ALE DOCTORULUI LILLY ȘI CERCETĂRILE SAVANTULUI MINTZ ■ UN SISTEM RADAR SUPERIOR CELUI FOLOSIT DE OAMENI ■ INTELIGENȚĂ, SIMȚ AL UMORULUI, DAR ȘI UNELE EXAGERĂRI ■ CUM SE ELABOREAZĂ UN DICȚIONAR DELFINO-ENGLEZ ■ SEMNALE DE ALARMĂ ÎN LARG ȘI PERFORMANȚE DE DRESURĂ ÎN BAZIN.

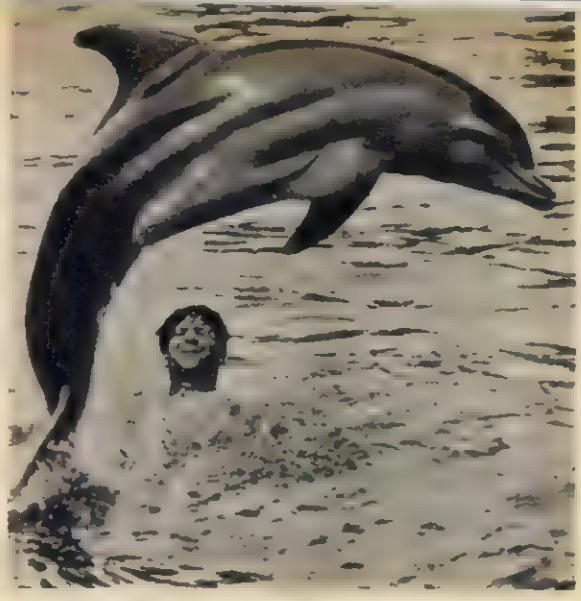

Bravo ! Încă o dată!

La marginea unui bazin, aplecat deasupra apei, lingvistul american John O. Lilly numără rar și răspicat : „One, two, three"... În bazin, un înotător și un delfin. Omul menține în dreptul gurii delfinului un microfon, pus în legătură cu un magnetofon. O apăsare pe buton. Rola începe să se învîrtă. Delfinul țiuie, țipă, mîrîie. Nu e nevoie de prea multă fantezie pentru a recunoaște apoi în cascada de sunete imprimate pe bandă cuvintele rostite de doctorul Lilly, reproduse de delfin : „One, two, three"...

Experiența de mai sus și altele similare fac parte dintr-un program complex de cercetări, căruia i s-au alocat în S.U.A. circa jumătate de milion de dolari pe an. Dr. Lilly, de la Institutul din Miami pentru studiul comportamentelor, a încheiat cu N.A.S.A. (Administrația națională pentru aeronautică și cercetarea spațiului cosmic) un contract anual evaluat de revista vest-germană „Stern" la 330.000 de mărci. Dr. Lilly și colegii săi sînt ferm convinși că primele animale cu care oamenii s-ar putea vreodată înțelege sînt delfinii. Iar N.A.S.A. consideră că asemenea încercări de „conversație" îi pot ajuta pe cosmonauți să tragă concluzii utile pentru felul în care ar putea intra în contact — evident într-un viitor nu prea apropiat — cu eventuale ființe raționale extraterestre.

Cercetări recente aduc argumente în sprijinul ipotezei că delfinii ar poseda și un soi de sistem radar mult superior mijloacelor de radiolocație folosite în prezent. S-a mai constatat că ei se deplasează — conform calculelor făcute pe baza datelor cunoscute de știința contemporană — de trei ori mai repede decît le-ar îngădui-o, de fapt, forța mușchilor. Specialiștii apreciază că descifrarea mecanismului acestui fenomen ar deschide noi perspective în domeniul construcțiilor navale.

Mai există și o altă interesantă însușire a delfinilor : posibilitatea de a comunica prin sunete pe care le-am putea numi codificate.

În urma cercetărilor, un lucru pare a fi în orice caz neîndoielnic, și anume că delfinii au o „limbă" a lor, alcătuită din circa 30 de cuvinte, ale căror semnificații au putut fi descifrate. Savantul american Fred Mintz a stabilit, astfel, că un anume șuierat anunță apropierea unei primejdii ; un altul, scos numai de femele, ar însemna, dimpotrivă : „Vino te rog, mai aproape" și s-ar adresa exclusiv unui mascul anume ș.a.m.d.

Din informațiile presei reiese că Fred Mintz este pe cale de a alcătui, din felurite sunete emise de delfini și identificate de dînsul, un dicționar... delfino-englez. Mai mult, savantul crede că în curînd va putea conversa curent cu delfinii — bineînțeles însă prin intermediul unui aparat acustic, aflat în prezent în construcția unei firme de specialitate din Long Island (S.U.A.).

Și acum, cîteva date în legătură cu viața acestor interesante mamifere marine.

Delfinii trăiesc în comunități organizate, în cadrul cărora există o colaborare perfectă. Cînd ies în largul mării, de pildă, trimit înainte un cercetaș sau doi, care la orice semn alarmant se înapoiază urgent la turmă, anunțîndu-i apropierea primejdiei. Imediat pornesc alți cercetași, cu misiunea de a controla dacă cele observate de predecesorii lor sînt întemeiate.

Felul cum vînează delfinii este o altă confirmare a talentului lor „organizatoric". Cînd întîlnesc un banc de pești, se desfășoară în cerc, înconjurînd prada din toate părțile. Și, în timp ce grosul turmei stă de veghe pentru a zădărnici orice încercare de străpungere a încercuirii, cîțiva delfini intră în mijlocul bancului de pești și mănîncă pînă se satură ; locul lor este apoi luat, pe rînd, de ceilalți membri ai „comunității", pînă ce și ultimul s-a înfruptat pe săturatelea.

Cele mai evidente probe ale inteligenței delfinilor au fost furnizate totuși de animale aflate în captivitate. Dresorul american Wally Ross, de pildă, a afirmat categoric că „celui care a avut o dată de-a face cu delfinii — cîinii, caii, cimpanzeii, pînă și elefanții îi par proști ca niște șoareci albi". El pretinde că a putut chiar sesiza la „elevii" lui un accentuat simț al umorului — ceea ce ar fi într-adevăr o dovadă certă de inteligență.

Deși unii cercetători au mers pînă la a susține că inteligența nativă a delfinilor, superioară — zic ei — celei a oamenilor nu s-ar fi dezvoltat pînă la treapta atinsă de noi numai din cauza unor condiții defavorabile, majoritatea specialiștilor socotesc asemenea afirmații drept exagerări. S-a constatat că delfinii nu au, de pildă, capacitatea de a se adapta unor situații noi ; or, se știe, puterea de acomodare este unul din principalele atribute ale inteligenței. Nu este totuși mai puțin adevărat că delfinii — pașnice mamifere marine — sînt, după om, cei mai inteligenți reprezentanți ai regnului animal al globului

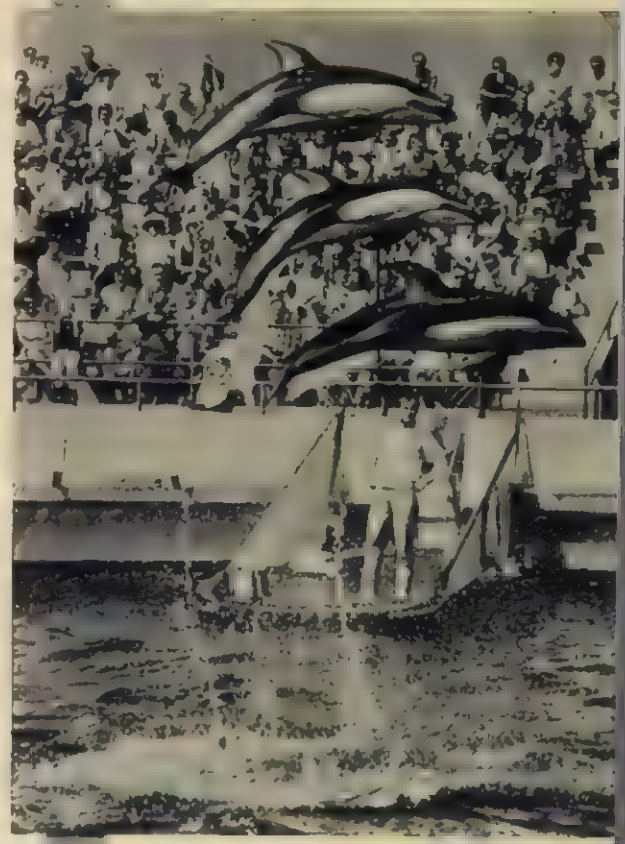

Un interesant număr de dresaj realizat de americanul Larry Clark — o lecție de delfini zburători.

Au oare într-adevăr delfinii simțul umorului ?

Ne-am jucat grozav ! Acum să ne odihnim puțin.

Prietenie...

De la una la alta

Povestea vorbei

Caesar şi Columb

Numele multor personalităţi istorice nu trăiesc numai în cărţile şi în amintirea popoarelor, ci şi într-o serie de cuvinte şi expresii.

Astfel, **Caesar**, numele cunoscutului dictator roman, a devenit un titlu imperial şi a ajuns să însemne el singur „Împărat". Cu acest sens foloseşte Eminescu cuvîntul **cezar** în „Împărat şi proletar", cînd scrie : **CEZARU-ncă veghiază la trunchiul cel plecat / Al salciei pietoase** ; sau: **Uimit privea CEZARUL la umbra cea din nouri.** Cu acelaşi înţeles, cuvîntul **Caesar** a fost împrumutat în limba germană (**Kaiser** înseamnă întocmai „împărat") şi în limba slavă, unde a căpătat rostirea **ţar.**

Numele regelui Carol cel Mare e păstrat în romînește sub forma **crai**, al cărui prim înţeles a fost „rege domnitor". Într-adevăr, numele lui Charlemagne a ajuns sinonim cu „suveran" (aşa cum **Caesar** căpătase sensul de „împărat") ; din germană (**Karl**), cuvîntul trece în slavă (**krali**) şi de aici în romînă (**crai**).

Legătura cu o personalitate istorică este evidentă într-o expresie ca **ou lui Columb.** Tradiţia spune că marele navigator ar fi demonstrat cum se poate aşeza un ou în poziţie verticală cu ocazia unui banchet dat în cinstea sa de cardinalul Mendoza, în 1493.

Istorioara circula însă mai de mult şi primul ei erou pare să fi fost arhitectul italian Brunelleschi. La Florenţa, la o întrunire a arhitecţilor prilejuită de problema alegerii unui constructor pentru cupola domului „Santa Maria del fiore", Brunelleschi propune ca execuţia să fie încredinţată arhitectului care va fi în stare să fixeze un ou în poziţie verticală pe o placă de marmură. Bineînţeles, autorul propunerii a fost şi cîştigătorul acestui original concurs, care a avut loc în 1421. Procedeul a fost exact cel atribuit mai tîrziu lui Columb : spargerea oului la unul din capete. Popularitatea lui Columb fiind mai mare decît aceea a lui Brunelleschi, expresia s-a menţinut în forma care păstrează numele navigatorului.

Sorin STATI

UMOR

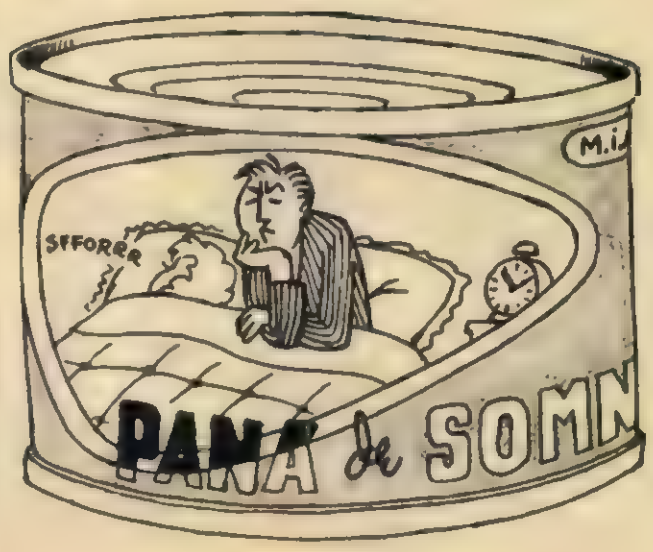

Pană de somn.

Mircea IVĂNESCU

— Şi cum e logodnicul tău?
— Delicios, tul Cu caroseria bej şi capota alb-murdar...

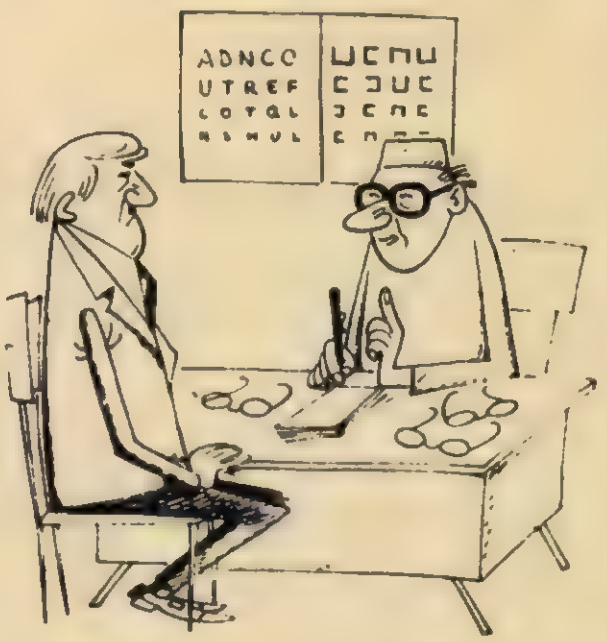

OCULISTUL: — Miopia nu trebuie neglijată... doamnă.

V. TIMOC

— Nu înţeleg tovarăşe! Ni s-a reclamat că la nr. 56 se dărîmă acoperişul !!!
— Ohooo!!! S-a dărîmat şi casa, nu vedeţi ce bloc s-a făcut în loc!

Rik AUERBACH

COLIERUL DE LA ANDOLINA

Andolina este denumirea unui sat din raionul Călăraşi — sat situat faţă în faţă cu lacul Boian. În vremuri îndepărtate prin aceste locuri a existat viaţă omenească — dovadă sînt mormintele neolitice şi cele din perioada migraţiilor descoperite recent. Într-unul din mormintele neolitice a fost găsit un obiect de podoabă de mare preţ pentru arheologi şi etnografi. Este vorba de un colier care s-a păstrat intact împreună cu scheletul femeii ce l-a purtat în viaţă. Colierul este alcătuit din 24 de figurine gravate în sidefui unor scoici mediteraneene (scoici Spondylus), fiecare din aceste miniaturi reprezentînd înfăţişarea stilizată a omului.

Colierul, purtat de femeia care a trăit în urmă cu cinci sau şase mii de ani, a fost recent expus la Muzeul de istorie din oraşul Călăraşi.

F. URSEANU

ÎN UMBRA ARBORILOR

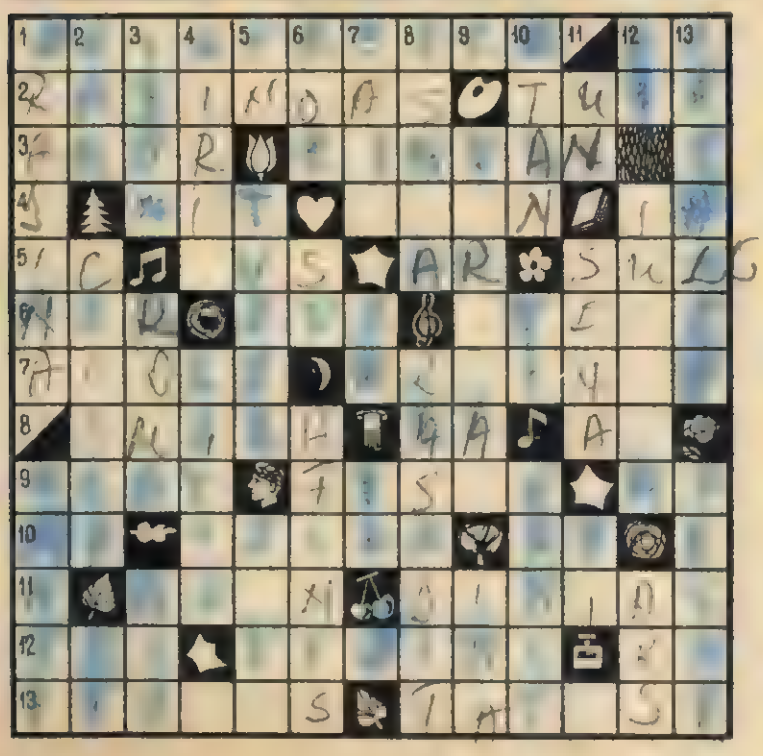

ORIZONTAL : 1) Mare pictor romîn, autorul unui peisaj intitulat „Copac" — Frunzuliţa bradului. 2) Conifere — I se spune „arborele vieţii". 3) Arcaşul din umbra parcului — Inspirat de versurile eminesciene „Pe lîngă plopii fără soţ" a compus romanţa cu acelaşi titlu. 4) Fecior (ban.) — Instrument muzical din lemn de esenţe valoroase — Jir... necopt ! 5) Ajutor la despicat lemnele — Negru ca abanosul — Măsuri pe ogoare — Cilindru de lemn, metal, hîrtie etc. 6) Face umbră şi răcoare — „Pînea" viermilor de mătase — Oraşul în care străjuieşte şi azi măslinul lui Platon. 7) Zeul care l-a transformat pe fiul lui Amicleu în chiparos — Mănîncă doar frunză şi iarbă. 8) Ca frunza de nuc (fem.) — Una lîngă alta ! — Inelul copacilor. 9) Salcîm — Citîm din creaţiile sale pictura „Făt-Frumos din tei" — Ape ! 10) Notă muzicală — Duet pe aleile din parc — Rodica Brad. 11) Se oglindeşte în undele apelor de munte — Autorul compoziţiei „Hora de la Teiş". 12) Copacul lui Eminescu de la Copou — Rude cu cireşii — În general ! 13) Îi aparţine poezia „Plic de stejari" — Pomeniţi în legenda „Stejarul din Borzeşti".

VERTICAL : 1) Colecţie de pomi — Lutierul ce-şi construia viorile din lemn de arţar. 2) Braţ al pomului — Umbrele de verdeaţă — Din esenţe ! 3) Acompaniament — Oraşul pinilor lui Respighi — Aceia (pop.). 4) Garantat — Locuitor al vechiului Laţium. 5) La conuri ! — Legenda spune că şi-a adunat ceata de panduri sub vestitul ulm din Vladimiri — Orăşel pe Coasta de Fildeş. 6) Măcinat (fig.) — În sud ! — Pădurice de arini. 7) Autorul fabulei „Măslinul şi trestia" — Prepoziţie — Pronume. 8) Ţară bogată în măslini, lămîi şi portocali — Replantat. 9) Picturile „Brazi" şi „Copaci care înfloresc" se numără printre creaţiile sale — Fata din grădină ! 10) Semnează poezia „Copacul umblător" — Tei ! — Pornit cu greu. 11) Numeral într-un gorun — Sîngele copacilor — Buni ! 12) Posezi — Candidată la mărul de aur mitologic — Bun de foc. 13) A scris schiţa „Făt-Frumos din tei" — Furnizori de materie primă pentru ţuică.

Sofia BUCURESCU

Dezlegarea jocului „PE GUSTUL FIECĂRUIA", apărut în numărul 32

ORIZONTAL : 1) MĂSURA — ICRE. 2) AMUZANTĂ — OV. 3) RAPIZI — URDA. 4) EBA — AMĂRUI. 5) — IRITANT — EA. 6) PLĂCUTĂ — S — L. 7) I — TIR — GRABĂ. 8) CAI — ACRIT. — N. 9) AG — V — RAMURĂ. 10) NECAZ — MĂRAR. 11) TREZITĂ — ACE.

DUPĂ APROAPE 900 DE ANI

Noua „bătălie de la Hastings"

Morțate. Vedere generală a „teatrului de luptă"; primind întăriri, grupul „Mods" trece la contraofensivă. Pe această plajă vesnic să se odihnească, în ultimii ani ai vieții, George Bernard Shaw...

„Discuție de idei" între două reprezentante ale bandelor rivale. E — după cum se vede — lucru făcut... „cu cap".

La Hastings (comitatul Sussex), pe malul mării, se mai văd ruinele vechii cetăți saxone în fața căreia s-a dat, la 1066, marea și hotărîtoarea bătălie ce avea să decidă evoluția Angliei moderne.

Aici s-au ciocnit normanzii năvălitori, conduși de Wilhelm Cuceritorul, cu saxonii regelui Harold, care și-a pierdut viața o dată cu înfrîngerea trupelor sale.

Victoria lui Wilhelm de la Hastings, victorie pe care eroii saxoni ai lui Walter Scott o plîng ca pe cea mai mare tragedie a Angliei, a pus bazele influenței normande.

La aproape 900 de ani de la istorica luptă de la Hastings, pe plaja aceleiași localități, cîteva sute de urmași ai saxonilor și normanzilor, călare de data aceasta pe... motociclete sau scutere, au dat o nouă bătălie. Istoricii nu i-au stabilit încă toate semnificațiile. Cert e însă că, despre această bătălie care i-a opus pe „Mods", „Rockers"-ilor toată presa britanică scrie ca despre o tragedie...

Patru exponente ale civilizației moto — „Rockers". De bună seamă ginețile și gențile nu sînt partea tare a acestor reprezentante ale sexului „frumos".

La colț de stradă, „eții" stau față-n față.

„Noua bătălie de la Hastings", cum numesc ziarele britanice „conflictul", care a opus cîteva sute de băieți și fete, pasionați ai scuterului și denumiți „Mods", altor cîteva sute de flăcăi și domnișoare, adepți ai motocicletei și denumiți „Rockers" — nu e un eveniment inedit în această dispută dintre cele două categorii de tineri. Poate de aceea — cum scria un important ziar londonez — „emoția opiniei publice e mai mare, îngrijorarea sau chiar disperarea sînt generalizate în rîndul adulților".

Într-adevăr, ciocnirea de la Hastings, în care poliția locală a făcut apel și la avioane pentru a-i despărți pe beligeranții „teenagers", venea să se adauge altor bătălii similare desfășurate la Margate și Brighton și caracterizate printr-un val de violență și sadism.

Plajele de la Margate și de la Brighton sînt apreciate ca fiind dintre cele mai liniștite : „sînt locurile de predilecție ale pensionarilor". Aici își aleseseră acum cîteva luni teatrul de bătălie cele două bande de tineri englezi : „Mods" și „Rockers". S-au încăierat, lovindu-se cu pietre, cu sticle de bere, cu bastoane, cu bețele șezlongurilor pe care le-au demontat pentru a-și face „arme", cu cuțite etc. Peste o mie de tineri — băieți și fete — au devastat tot ce le-a ieșit în cale : berării, bufete, cabine de plajă. „Lupta" a durat — cu intermitență — două zile și polițiile locale au trebuit — ca și mai tîrziu, la Hastings — să ceară ajutoare pentru a-i calma pe beligeranți.

Cine sînt „eroii" ? Să culegem datele din cîteva publicații. Banda denumită „Rockers" e alcătuită din tineri motocicliști. Semne particulare : haină de piele „ornată" cu insigne înfățișînd capete de mort, oase încrucișate, cifre fatidice. Trăsătură specifică : beția vitezei. În bandă nu poate intra decît acel posesor de motocicletă care e capabil să treacă prin „proba de foc" constînd din parcurgerea distanței de două mile pe șosea, cu viteza constant superioară celei de 160 kilometri pe oră. O „comisie" cronometrează riguros. Intrarea în bandă se face, cu tot ceremonialul, după absolvirea acestui examen. Tinerii „Rockers" se consideră mariași. Disprețul lor față de „Mods" e total, deoarece aceștia călăresc „scutere", deci pot fi oricînd întrecuți pe șosea. Despre „Mods" (semne particulare : hanorac cu guler de blană de iepure), săptămînalul „Paris-Match" scrie că sînt tineri cărora „părinții nu le pun niciodată întrebarea unde se duc". Sînt, scrie același săptămînal, „feciori de bani gata", în timp ce „Rockers", de obicei, au slujbe, desigur bine plătite, de vreme ce își pot cumpăra motocicletele cele mai puternice.

Așadar, „mărul discordiei" e un măr... motorizat. Jigniți de disprețul acestor „Rockers", tinerii „Mods" au început să dea replici „contondente" în mici grupuri. Ura a sporit și a dus la bătaia „generalizată" de la Margate și Brighton și la noua bătălie de la Hastings. Presa nu s-a mulțumit să consemneze numai faptele. Unii comentatori au relevat cîteva aspecte mai profunde : gustul violenței insuflat tineretului printr-o anumită literatură, prin spectacole etc. ; inexistența unui țel ; neputința de a se capta în sens constructiv energia tinerilor dintre care unii — ca acești beligeranți — devin ceea ce un ziarist numește „o lume fără morală". Opinia publică britanică și-a manifestat indignarea și consternarea. Procesele care au urmat scandalurilor au fost urmărite cu atenție. Oglindind un punct de vedere care pare larg răspîndit dincolo de Canalul Mînecii, cotidianul francez „Le Monde" scria : „Pedepsele aspre date de judecători nu reprezintă totuși unicul și cel mai eficace remediu".

L. S.

„Șarjă" — la Hastings. De data aceasta „eroii" nu mai luptă în armură medievală.

De obicei, aproape oricine se bucură cînd primește o scrisoare, dar pesemne că, în întregul orășel Stillwater, nimeni nu se bucura mai mult decît Ray Buffin cînd se întîmpla acest lucru. Totuși, adevărul este că Ray găsea prea puține scrisori în cutiuța lui de la oficiul poștal, mai puține decît oricare altul.

„Ptiu !" — părea să murmure Ray cu o expresie mohorîtă pe fața lui slabă, prelungă, după ce arunca o ultimă privire spre cutia de scrisori, ieșind din oficiul poștal. În clipa aceea, toată făptura lui deșirată, ciolănoasă, se încovoia sub apăsarea dezamăgirii... „N-am primit nici o scrisoare dar, în adîncul sufletului, presimt că am să primesc în curînd".

Cam așa se petreceau lucrurile cu Ray Buffin aproape de fiecare dată. Nu mai avea rude care să-i scrie și nu întreținea corespondență cu creditorii — totuși o dată pe lună primea nota de plată de la Compania de Gaz și Electricitate și uneori cîte o scrisoare de la un politician care își punea candidatura cu prilejul vreunor alegeri, iar în fiecare an, în septembrie, i se comunica impunerea fiscală pentru exercițiul financiar în curs.

Și, de vreme ce nu avea rude cu care să întrețină corespondență și nu cunoștea pe nimeni în afara orășelului Stillwater, nu avea nici el vreun motiv să trimită cuiva scrisori. Singura excepție se petrecuse cîndva, cu mulți ani înainte, — pe vremea aceea avea vreo treizeci de ani — cînd trimisese o scrisoare unei fetișcane din oraș prin care se declara admiratorul ei, ridicîndu-i în slăvi frumusețea și sfîrșind prin a o cere în căsătorie.

Totuși nu primise nici un răspuns.

Ca multe alte mici așezări, orășelul Stillwater nu se afla în preajma vreunei căi ferate sau șosele, astfel că poșta sosea numai o dată pe zi.

În fiecare după-amiază, cu excepția duminicilor, autobuzul din New Orleans se oprea în mica piață a orășelului, la oficiul poștal, unde șoferul deschidea ușa și arunca jos doi, trei saci poștali cu scrisori, reviste și colete. De obicei, autobuzul sosea către orele patru iar după cîteva clipe Sid Stoney, șeful oficiului poștal, începea să carteze scrisorile și să le pună în cutiuțele cu geam.

La ora aceea Ray Buffin încuia întotdeauna ușa atelierului de reparații unde își cîștiga existența dregînd aparate de radio, ceasuri deșteptătoare și puștile cu aer comprimat ale băieților și se îndrepta repede, peste mica piață, spre oficiul poștal. Acolo se posta cît mai aproape de cutiuța lui de scrisori, care purta numărul 42, și aștepta nerăbdător, privind spre geamul acesteia, în timp ce Sid Stoney își vedea de lucru, cartînd și distribuind corespondența zilei. Unii dintre cei de față se plîngeau că Sid, care era republican, pierdea prea mult timp cu distribuirea unei corespondențe atît de reduse și susțineau că o asemenea treabă putea fi făcută cu ușurință de către un democrat în 15 sau 20 de minute, în loc de o jumătate de oră sau chiar mai mult, cît îi trebuia lui Sid. Ori de cîte ori careva aducea vorba despre lucrul acesta, Sid spunea că, de vreme ce sosea o singură cursă pe zi, socotea de datoria lui să carteze și să distribuie corespondența cu toată grija, fără a-și precupeți timpul destinat acestui lucru.

În timp ce așteptau poșta, oamenii glumeau și sporovăiau, dar Ray Buffin rareori scotea o vorbă, așteptînd plin de speranțe cu ochii spre cutiuța numărul 42 pînă ce era distribuită ultima scrisoare. În cele din urmă, după ce era distribuită și această ultimă scrisoare, Ray arunca încă o privire spre cutiuța lui și pleca, pășind peste mica piață, cu fața lui slabă, prelungă, mohorîtă.

„Ptiu !" — părea să murmure el și de data aceasta. „Nimic, ca de obicei !"

Ajungea la atelier, descuia ușa, intra și se apleca peste masa lui de lucru pînă noaptea tîrziu, meșterind la vreun aparat de radio, un ceas deșteptător sau o pușcă cu aer comprimat.

În oraș erau doi tineri, Gay Hodge și Ralph Barnhill, totdeauna puși pe pozne. Într-o bună zi, după ce s-au tot uitat la Ray Buffin care aștepta nerăbdător distribuirea corespondenței, s-au sfătuit între ei și — ce le-a dat prin cap ? — să-i trimită o scrisoare iscălită cu un nume oarecare, imaginar. Trebuie precizat că glumele lor nu erau niciodată răutăcioase — ei nu voiau să supere pe nimeni.

Erskine CALDWELL

Scrisoarea

Hotărîră deci să le spună tuturor celor care aveau să se afle în oficiul poştal să fie cu ochii pe Ray — şi, cînd acesta îşi va găsi scrisoarea în cutiuţa lui, careva să-l întrebe: nu cumva e un răvaş de amor de la vreo fată? După aceea altcineva să-i ia scrisoarea şi s-o citească cu glas tare ca să afle cu toţii ce scrie în ea. În sfîrşit, Gay şi Ralph trecură la acţiune: se duseră după colţ, la oficiul telefonic, unde Gracie Brooks era telefonistă de serviciu în timpul nopţii.

Gracie, o fată durdulie, cu părul lucios, cam trecută, intrase în serviciu la Compania de Telefoane îndată ce absolvise şcoala superioară. Trăise de una singură toţi anii aceia şi, fiindcă ducea o viaţă atît de izolată, făcînd serviciu toată noaptea şi dormind în timpul zilei, îşi dădea seama că acum erau slabe speranţe să mai întîlnească vreun bărbat amator de însurătoare.

Gay Hodge şi Ralph Barnhill îi povestiră ce puseseră la cale şi o rugară să facă ea scrisoarea pentru Ray, aceasta trebuind neapărat scrisă de o mînă de femeie. La început Gracie nici nu voi să audă de aşa ceva.

— Ce cruzime! — protestă ea, dînd din cap. Niciodată n-aş putea face un asemenea lucru.

— Dar e numai o glumă, Gracie, încercă Ralph să-i explice. O să rîdem şi atîta tot. Nimeni nu se supără de o glumă nevinovată. Ia gîndeşte-te ce haz o să facem cînd Ray va primi o scrisoare roz de amor de la o fată cu numele de Mirtley, Jenny sau Florence, prin care să-i declare că îl simpatizează în taină de multă vreme şi că nu-şi mai poate ascunde simţămintele nici măcar o singură zi. Mutra aia mohorîtă a lui o să dispară pe loc, n-o să-l mai recunoască nimeni din oraş.

— Nu, e prea crud! — protestă Gracie cu încăpăţînare, ştergîndu-şi o lacrimă mai întîi de la un ochi, apoi de la celălalt. N-am să fac aşa ceva pentru nimic în lume!

— Hai, Gracie, stărui Ralph, fii fată bună şi scrie-ne scrisoarea. N-o să-i spunem nici lui Ray, nici altcuiva că tu ai scris-o. N-o să ştie niciodată. N-ai de ce să te frămînţi atît pe chestia asta.

Gracie se întoarse brusc, ascunzîndu-şi faţa; încerca să-şi reţină lacrimile care o podidiseră, dar îi era cu neputinţă. Ele îi curgeau şiroaie pe obraji. I se părea o veşnicie de cînd primise acea scrisoare prin care Ray Buffin, după ce îi spunea că o admiră mai mult decît pe orice fată de pe lumea asta, o cerea în căsătorie. Pe atunci tocmai absolvise şcoala superioară şi se angajase la Compania de Telefoane. Pe vremea aceea trăia fără griji, ca orice fată — nici nu se gîndea să se mărite atît de tînără, aşa că uitase de scrisoare. În toţi acei ani se mai văzuseră rareori, întîmplător, şi abia dacă schimbaseră un salut politicos. Totuşi, ea observase de fiecare dată că Ray părea tot mai trist şi mai singuratic. În ultimii ani simţea uneori o pornire să alerge la el, să-i cuprindă gîtul cu braţele şi să-şi ceară iertare pentru că nu-i răspunsese la scrisoare. Dacă i-ar fi răspuns, poate că s-ar fi căsătorit şi în toţi anii aceia ar fi trăit împreună — nici unul dintre ei n-ar fi fost acum atît de singur.

— Te rog, Gracie, stărui Gay Hodge, hai, fii fată bună şi scrie-ne scrisoarea! Dacă n-o faci tu, trebuie să găsim pe altcineva.

— Nu e nimic rău în treaba asta, Gracie, interveni şi Ralph, bătînd-o pe umăr. Ştiu că-ţi place o glumă bună. Ei, şi acum hai să vedem cam ce ar trebui să-i scrii. Cred că ar trebui să-i spui că-l simpatizezi de multă vreme şi că ai fi bucuroasă dacă v-aţi cunoaşte mai îndeaproape. După aceea poţi să spui că, dacă nu are nimic împotrivă, ţi-ar părea bine să-l vezi cît mai curînd, ca să staţi de vorbă despre chestiuni care vă interesează pe amîndoi. Dă-i să înţeleagă că ceea ce ai dori tu într-adevăr ar fi să vă căsătoriţi. La sfîrşit poţi să iscăleşti cu ce nume îţi va trece prin minte.

— Ei bine, fie! Cred că ştiu eu ce am să-i scriu, încuviinţă Gracie pe neaşteptate.

Cei doi plecară. Gracie plînse îndelung. În noaptea aceea ea scrise scrisoarea pentru Ray Buffin şi dimineaţă, cînd ieşi din serviciu, o puse în cutia poştală.

După-amiază, la ora patru, Gay Hodge şi Ralph Barnhill aşteptau în oficiul poştal. Ray intră şi se apropie de cutiuţa lui. Între timp se adunase mai multă lume ca de obicei. Toţi cei de faţă ştiau ce se va întîmpla. Îşi făceau cu ochiul, îşi dădeau ghionturi, dar nu se auzea aproape nici o vorbă. Sid Stoney nu începuse să carteze corespondenţa care sosise cu autobuzul de la New Orleans, cînd deodată Ray zări o scrisoare în cutia lui. Clipea neîncrezător, cu ochii aţintiţi spre gemuleţul acesteia. În sfîrşit, deschise cutia cu mîini tremurătoare şi luă plicul roz.

Cînd începu să citească, tristeţea de pe faţa lui prelungă, slabă, dispăru ca prin farmec şi el începu să zîmbească. Citi scrisoarea o dată şi încă o dată, şi după ce sfîrşi îşi trecu mîna peste faţă, clipind buimac. Deodată, băgă scrisoarea în buzunar şi ieşi în goană din oficiul poştal, mai înainte ca cineva să poată spune ceva sau să-l oprească.

Cînd îşi dădură seama ce se întîmplase, Gay şi Ralph se repeziră după el, strigîndu-i să vină înapoi. Dar Ray coti în fugă după colţ, spre oficiul telefonic. De obicei, Gracie Brooks nu venea la serviciu mai înainte de şase seara dar, de data aceasta, se afla acolo de la ora patru. Cînd Gay şi Ralph dădură buzna înăuntru, Gracie şedea la tabloul ei de comandă, iar Ray Buffin se oprise lîngă ea, aproape de tot, cu cel mai luminos, cel mai fericit zîmbet care se văzuse vreodată pe faţa lui.

Era vădit că nici unul dintre ei nu rostise încă nici un cuvînt şi păreau prea zăpăciţi ca să-şi dea seama că Gay şi Ralph intraseră în oficiu şi-i priveau. Deodată, Ray se aplecă şi luă mîna fetei într-ale sale. Ea îi răspunse pe loc, lipindu-şi capul de pieptul lui, în timp ce lacrimile i se rostogoleau pe obraji.

Gay şi Ralph ieşiră, fără a spune o vorbă, pînă în stradă.

— Ca să vezi unde a dus gluma noastră! — exclamă Ralph uimit, în timp ce se întorceau spre oficiul poştal. Eram sigur că o să rîdem zdravăn pe socoteala lui Ray Buffin. Nu pot să înţeleg ce s-a întîmplat. Crezi că Gracie Brooks şi-a pus din greşeală pe scrisoare chiar numele ei?

— Şi-a pus numele ei, fără doar şi poate, şi cred că nu din greşeală, ascultă-mă pe mine! — răspunse Gay. Mi se cam pare mie că amîndoi doreau de mult să se ia, dar şi unul şi altul se sfiau să facă primul pas. Aş putea să jur că n-ar fi ajuns aici niciodată, dacă nu ne-ar fi trecut nouă prin cap să-i jucăm festa asta lui Ray.

— Nu-i nimic, se consolă Ralph, dînd din cap. Altă dată însă, cînd mai punem la cale aşa ceva, să chibzuim bine dinainte. Nu mi-ar plăcea ca oamenii să înceapă să spună că nu ne mai pricepem la de-alde astea...

În româneşte
de Al. ŞTEFĂNESCU-MEDELENI
Ilustraţie de Tia PELTZ

dialog cu cititorii

ÎNCĂ UN MUZEU ÎN AER LIBER

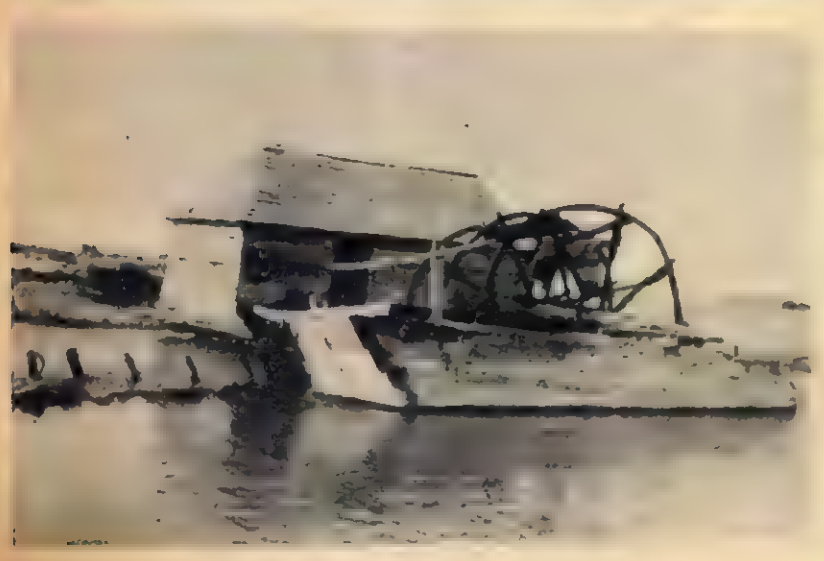

Dumbrava este un binecunoscut parc de recreație pentru locuitorii Sibiului. Un lac, o pădurice și două pîrîiașe dau farmec acestui colț și atrag vizitatori. Pe vremuri, mai precis prin secolele XVII-XVIII, aici era un cartier cu numeroase întreprinderi meșteșugărești : mori, dîrste, forje, mori de hîrtie, joagăre etc.

În următorii ani, parcul Dumbrava urmează să fie transformat într-un complex cultural recreativ menit să îmbogățească centrul turistic Sibiu. Complexul, desfășurat pe o suprafață de 100 de hectare, va fi alcătuit din trei sectoare : o grădină zoologică (există și azi în formă incipientă), un sector botanic, cuprinzînd specii rare de plante și arbori, și o secție etnografică. Aici, pe locurile unde altădată au existat vestitele ateliere meșteșugărești sibiene, vor fi aduse din cele mai diferite locuri ale țării și expuse instalații țărănești și meșteșugărești de morărit, cherhanale, cazane de preparat alcoolul, ateliere de textile, de prelucrare a blănurilor, a laptelui, olărit etc. De asemenea, vor fi expuse mijloacele de transport străvechi — crelndu-se un original muzeu în aer liber (în genul Muzeului satului din București), care va prezenta tehnica populară românească în decursul veacurilor.

Lucrările de amenajare a acestui mare muzeu sînt în curs de desfășurare sub auspiciile secției etnografice a Muzeului Brukenthal. Primele exponate, aduse și montate pe malul lacului Dumbrava, sînt vechi mori plutitoare din diferite colțuri ale țării. Imaginea de mai sus redă aspectul unei asemenea mori aflate pînă acum cîteva luni pe malul unei ape care trece prin satul Lucăcești, comuna Șomcuța Mare, reg. Maramureș. Ea a fost demontată piesă cu piesă și transportată la Sibiu unde este restaurată.

C. GRĂDINARU
Sibiu

SUBMARINUL AZI ȘI ÎN VIITOR

„Care-i deosebirea dintre submarinele clasice și submarinele atomice ?"

Adolf VOICOVSKI
Prisaca Dornei, reg. Suceava

Răspunde ing. Z. FLORESCU, candidat în științe tehnice.

În ultimul timp performanțele realizate de submarinele atomice — printre care se numără și expedițiile sub ghețuri la Polul Nord — au adus în atenția întregii lumi aceste nave neobișnuite. În comparație cu submarinele clasice, care posedă o instalație de forță dublă (motoare diesel pentru navigația la suprafață și motoare electrice pentru navigația în imersiune), submarinele atomice au un motor unic care asigură deplasarea în ambele situații. Motorul atomic, unic, sau instalația de forță cu energie nucleară, se compune — în principiu — dintr-un reactor nuclear (care produce căldură), agregate care „transformă" această căldură în lucru mecanic (în principal un generator de vapori și o turbină cu aburi) și agregate electromecanice (generator electric și electromotor), care transmit mișcarea de la turbogenerator la elice.

Principalele compartimente ale unui submarin atomic modern (de tip militar) sînt — începînd de la prova către pupa : sectorul torpilelor, sectorul cabinelor și al acumulatoarelor, postul central și aparatura de comandă, sectorul rachetelor balistice, compartimentul instalației atomice de forță și al agregatelor auxiliare, pupa.

Navigația îndelungată în imersiune a impus luarea unor măsuri speciale dintre care amintim : asigurarea de condiții optime echipajului, rezerve alimentare apreciabile, instalații de recondiționare a atmosferei interioare și, bineînțeles, o protecție biologică perfectă față de acțiunea radiațiilor nucleare.

În comparație cu submarinele clasice, cele atomice prezintă și alte particularități funcționale : o autonomie mărită (înlocuirea „combustibilului", respectiv a zonei active a reactorului nuclear, se efectuează o dată la circa doi ani, după ce submarinul a parcurs 70.000-100.000 mile) ; posibilitatea de a se executa pe sub apă... ocolul lumii ; mărirea de aproximativ 2.000 de ori a puterii instalației de forță ; obținerea de viteze de ordinul 60-100 km/oră ; efectuarea unor marșuri îndelungate pe sub ghețurile polare, la adîncimi de 400 metri și chiar mai mult etc.

Puterea deosebit de mare a instalației atomice de forță a permis, pe de o parte, mărirea deplasamentelor noilor submarine (peste 5.000 tone) și, pe de altă parte, dotarea lor cu torpile reactive, rachete balistice și chiar avioane-proiectil. Noile submarine atomice au putut fi înzestrate cu arma rachetă, avînd încărcătură nucleară.

Submarinelor atomice li se pot însă încredința și misiuni pașnice. Dintre acestea menționăm cercetările științifice întreprinse cu asemenea submarine în zonele latitudinilor ridicate și sub ghețurile Polului Nord, transportarea la mari distanțe a diferite produse lichide (în special petroliere) etc. Există, de asemenea, încă de pe acum unele proiecte care prevăd realizarea, într-un viitor nu prea îndepărtat, a unor submarine de transport de pasageri, care să fie dotate cu motoare atomice și la care personalul tehnic de deservire să fie redus la 10-15 persoane !

Un submarin acționat de energie nucleară, ieșind la suprafața Oceanului Arctic.

VĂ PLAC ARAHIDELE?

„Care este patria arahidelor sau, cum li se spun la noi, a alunelor americane ?"

Mircea PĂLĂMIDĂ
com. Mălini, rn. Fălticeni, reg. Suceava

Răspunde Andreea DĂNESCU, cercetător la Grădina botanică din București.

Alunele de pămînt — cum se mai numesc arahidele — prezintă o curiozitate : fructele acestei plante se formează în pămînt. După fecundarea florilor, partea ovarului prinsă de codița florii se alungește într-un timp foarte scurt (pînă la 1 cm în 24 de ore), crescînd 15-20 cm în lungime și pătrunde în sol pînă la adîncimea de 10 cm. Florile din partea superioară a plantei nu pot ajunge în pămînt și nu vor forma niciodată fructe.

Baza culturii alunelor de pămînt nu este în America, ci în India (unde se cultivă aproximativ 4 milioane ha cu alune de pămînt) și China. Se presupune că patria de origine este Brazilia.

Alunele de pămînt cer în tot timpul perioadei de vegetație căldură puternică precum și multă umiditate pînă la înflorire, iar după aceea, uscăciune. Pentru reușita culturilor, acestea pretind un pămînt nisipo-lutos, afînat, bogat în calcar.

După ce răsar, plantele se răresc la 15 cm una de alta. Se execută și 2-3 prașile și un mușuroit — lucrări ce trebuie terminate pînă la înflorire.

Recoltarea se face după ce tulpinile se îngălbenesc și se usucă.

PROPUN UN FILM DESPRE EMINESCU

Răspund și eu la cea de-a 7-a întrebare a anchetei pe care „Flacăra" a întreprins-o în rîndul spectatorilor de cinema. Doresc să se realizeze un film de mari proporții, avînd ca temă viața și opera celui mai mare poet român, Eminescu.

Mircea DUMITRESCU
Vișeul de Sus, reg. Maramureș

IARNĂ ÎN PLINĂ VARĂ...

Vă scrie responsabila unei unități O.C.L. (Metalochimica), din Păltiniș — cunoscuta stațiune climaterică din Munții Cibinului. Unitatea noastră pune în vînzare, printre altele, și ilustrate cu aspecte din stațiune — din păcate însă un singur fel de ilustrate : o vedere de iarnă, chiar dacă sîntem în plină vară. Alte vederi au ni se trimit pentru desfacere cu toată stăruința noastră. În sezonul trecut a fost la fel : sute și sute de ilustrate care redau Păltinișul acoperit de zăpadă iar pe străzile stațiunii, schiori (vedeți ilustrata de mai jos cu aspect de iarnă ; în colțul din dreapta, cum

arată azi). Stocul de ilustrate cu care sîntem aprovizionați de bazele raionale de desfacere continuă să crească... Aceasta spre disperarea clienților noștri, respectiv a vizitatorilor. Ne este teamă că la iarnă ni se vor trimite spre vînzare aspecte de vară, dacă între timp se vor tipări asemenea vederi.

Sofia PILDNER
Păltiniș, reg. Brașov

BAYREUTH ȘI SALZBURG

„Doresc să cunosc cîte ceva din istoricul festivalurilor muzicale de la Bayreuth și Salzburg".

M. CHEȚAN
student, București

Răspunde RADU GHECIU, critic muzical.

În practica vieții muzicale a devenit curentă organizarea de „festivaluri", manifestări reprezentative, consacrate de obicei unui compozitor sau unei tendințe artistice. Festivalurile de la Bayreuth și Salzburg sînt două dintre cele mai importante festivaluri europene, și prezentarea lor alăturată stîrnește interes și pentru că Bayreuthul și Salzburgul oferă două profiluri diferite — și fundamentale — de manifestări artistice internaționale.

Festivalul de la Bayreuth își datorează existența dorinței compozitorului Richard Wagner de a-și clădi un teatru consacrat în exclusivitate reprezentării operelor sale. Piatra fundamentală a teatrului a fost pusă în 1872, clădirea a fost ridicată prin subscripție publică și primul festival a avut loc în 1876, teatrul inaugurîndu-se cu premiera mondială a tragediei „Inelul Nibelungilor". De atunci Bayreuth a devenit, așa cum și-o dorise compozitorul, un sanctuar al artei wagneriene. În fiecare an, în luna august, se adună în această localitate din Munții Bavariei cei mai buni interpreți ai operelor lui Wagner, pentru a da un număr limitat de spectacole socotite drept modele de prezentare a lucrărilor marelui compozitor. Interpretarea muzicală a fost totdeauna de un nivel superior. În ceea ce privește regia și scenografia, respectul față de geniul lui Wagner a dus la un fel de pietrificare, la păstrarea aproape neștirbită a montărilor din timpul vieții compozitorului.

Dacă Bayreuth este tipul festivalului „monotematic", Salzburg ne oferă exemplul unui festival eclectic. E adevărat, intenția inițială a creatorilor săi a fost de a-l omagia pe Mozart în orașul său natal. Aceasta a fost ideea compozitorului Richard Strauss, a dramaturgului Hugo von Hoffmanstahl și a regizorului Max Reinhardt, care în anii de după primul război mondial au inițiat festivalurile de la Salzburg. Treptat, programele au devenit extrem de variate ; cu toate acestea, Mozart și Richard Strauss ocupă în fiecare an un loc privilegiat. Festivalul de la Salzburg, al cărui director este în prezent Herbert von Karajan, se caracterizează prin varietatea manifestărilor și prin participarea unui mare număr de artiști și ansambluri din diferite țări, alături de cei ai națiunii gazdă. La Salzburg au loc spectacole de operă și de teatru, concerte simfonice și de cameră, recitaluri, seri de „serenade" în aer liber care evocă ceva din Salzburgul vremii lui Mozart.

Prestigiul de care se bucură arta interpretativă românească este reflectat și de faptul că unii dintre muzicienii noștri de frunte au fost invitați să-și dea concursul la manifestările festivalului. Astfel, anul trecut unul dintre concertele simfonice a fost dirijat de maestrul George Georgescu, avîndu-l ca solist pe Valentin Gheorghiu. Anul acesta Valentin Gheorghiu revine la Salzburg, de data aceasta împreună cu Ștefan Gheorghiu și Radu Aldulescu, pentru a susține, sub titulatura „Trioul român", un concert de muzică de cameră.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Lucia Rădulescu, elevă, Rîmnicu Sărat, str. 23 August 6 : cinema, ilustrate ; Natalia Dragomir, elevă, Buzău, str. Transilvaniei 79 : teme diverse, ilustrate ; Eugen Banța, centrul de radioficare Bujor, reg. Galați : literatură, cinema, ilustrate ; Carol Crivăț, tehnician, com. Tătărani, Ploiești : ilustrate ; Victor Adochiței, maistru mecanic, S.M.T.-Dorohoi : teme diverse ; B. Pompărău, com. Dumbrăveni, rn. Botoșani : teme diverse ; Ion Dupin, maistru mecanic, G.A.S.-„Progresul", Dorohoi : teme diverse ; Dumitru Mihăilescu și Constantin Oneață, elevi, com. Lunguleț, rn. Răcari, reg. București : filatelie, ilustrate ; Lică Viteu, maistru mecanic, G.A.S. Novîrna, rn. Dorohoi : teme diverse, ilustrate ; Gh. Mihart, lăcătuș, Reșița, O.M., bl. 2, cam. 9 : sport, ilustrate ; Viorica Bunea, elevă, București, str. M. Kogălniceanu 34, rn. 30 Dec. : ilustrate ; Gh. Du-

mitru, frezor, Roman, cartierul Cordun : muzică, sport, ilustrate ; Elena Beizan, elevă, Sibiu, str. Tribunei 11 : fizică, chimie ; Elena Cioranu, elevă, Sibiu, str. Tribunei 15 : teme diverse ; Romeo Dumitrescu, Bucureşti, student, bd. Independenţei 290, bl. B : teme diverse ; Gabriela Moisescu, desenatoare, Bucureşti-16, str. Moineşti 42, rn. 16 Febr. : ilustrate ; Florica Oprescu, elevă, Buzău, str. Gîrlaşi 43 bis : ilustrate ; Petru Oniţă, profesor, com. Somoşcheş nr. 562, rn. Ineu, reg. Crişana : teatru, sport, tehnică, ilustrate ; Elisabeta Sporea, elevă, Buzău, str. Crinului 13 : ilustrate ; Maria Crăciun, director cămin cultural, com. Dolheşti, rn. Fălticeni : muzică, ilustrate ; Dan Călinescu, tehnolog, Bucureşti, str. Ancuţa Ilie 8, rn. N. Bălcescu : teme diverse ; Gh. Vasile, tehnician, Tulcea, str. Babadag 65 : ilustrate.

POŞTA NOASTRĂ

IONEL PITIC, Intregalde, rn. Alba. O serie dintre întrebările dv. (I, V, VI, VII) privesc unele amănunte din istorie pentru care ne-am adresat unui specialist ; cînd vom primi răspunsul vi-l vom transmite.

Întrebările II şi III se leagă între ele. Ambele privesc perioada de descompunere a familiei Habsburgilor. Împărăteasa Elisabeta a Austro-Ungariei (1837-1898), soţia împăratului Franz-Joseph, întruchipează în propriul ei destin destinul întregii acestei familii : după ce cumnatul ei, împăratul Maximilian al Mexicului, a fost condamnat la moarte şi executat de un tribunal revoluţionar mexican ; după ce cumnata sa, împărăteasa Charlotte, a înnebunit ; după ce sora sa, ducesa d'Alençon, a ars de vie în timpul unui incendiu ; şi după ce fiul ei, arhiducele Rudolf, moştenitorul tronului austro-ungar, s-a sinucis la Mayerling (30 ianuarie 1898) — ea însăşi a fost omorîtă de către anarhistul italian Luccheni ; dar faptul nu a avut loc în Corfu, cum scrieţi dv., ci la Geneva. Luccheni a fost condamnat la moarte şi executat. În ce-l priveşte pe arhiducele Rudolf, acesta a fost găsit mort la Mayerling, într-un castel de vînătoare, împreună cu amanta sa, baroana Vecera. La şirul acestor întîmplări trebuie adăugat atentatul de la Sarajevo din iunie 1914, cînd a fost ucis, de către studentul sîrb Prinkip, arhiducele Franz-Ferdinand, moştenitorul tronului Austro-Ungariei — eveniment ce a marcat declanşarea primului război mondial. Despre ce s-a petrecut atunci revista noastră a scris mai pe larg în nr. 23 şi 24 din acest an.

IV. Despre Traian Grozăvescu vom publica un material special.

VIII. În legătură cu revoluţia burgheză din Franţa s-au scris foarte multe lucrări. La care vă referiţi ?

VALENTIN RUSU, Brăila. Vă mulţumim pentru completările ce ni le trimiteţi cu privire la viaţa lui Alfred Nobel şi la premiile Nobel. Ele aduc încă o serie de amănunte, dar nu schimbă cu nimic esenţa celor publicate de noi. Or, în această rubrică noi căutăm să fim cît mai concişi.

LUPU VIOREL, Cluj. Strădaniile dv. sînt demne de toată lauda. Cînd veţi considera că lucrarea va fi pusă la punct, va trebui să vă adresaţi Oficiului de Stat pentru Invenţii din Bucureşti, str. Nuferilor 24, rn. 16 Februarie.

STAN A. IONESCU, Călimăneşti. Tematica pe care ne-o propuneţi nu intră în vederile noastre, aşa că e inutil să cheltuiţi atît de mulţi bani pe fotografii. Cel mult o singură fotografie, cu o scurtă informaţie, ar ajunge să vadă lumina tiparului. Dar şi aceasta cu condiţia să fie o fotografie interesantă, iar informaţia să conţină lucruri inedite.

I. VĂLEANU, Alexandria. Nu demult a apărut într-o nouă ediţie admirabila lucrare a lui G. Călinescu intitulată „Viaţa lui Mihail Eminescu". În această lucrare veţi afla tot ce doriţi să ştiţi despre viaţa marelui nostru poet, inclusiv despre dragostea lui pentru Veronica Micle.

OVIDIU FELEZEU, Ineu. Adresaţi-vă direct secretariatului Institutului de artă teatrală şi cinematografică „I. L. Caragiale" din Bucureşti, bd. Schitu Măgureanu 1, rn. V. I. Lenin.

BUJOR LOBODĂ, T. Severin. Datele pe care le cereţi nu au fost publicate, aşa că nici noi nu vă putem ajuta să vă completaţi cifrele statistice pe care le aveţi.

DOINA GRUICI, Timişoara. Aţi cîştigat fără îndoială pariul : obiceiul arderii de vie a văduvei o dată cu incinerarea cadavrului soţului decedat se practica pe vremuri de către membrii anumitor caste — în număr de altfel destul de restrîns — din India. Dar şi acolo acest obicei a dispărut de mult : el a fost oficial interzis în anul 1829, fiind însă practicat clandestin, pînă la sfîrşitul secolului al XIX-lea. Aşa că... vă urăm, dv. şi celorlalţi noua colegi care aţi cîştigat prinsoarea, poftă bună la consumarea berii puse în joc. Cum însă 100 de sticle sînt cam prea multe pentru zece oameni vă sfătuim să rezolvaţi consumarea obiectului pariului în mai multe reprize. Ba chiar ciocnind împreună cu pierzătorii...

TRAIAN TRIC ŞI MELINTON MUNTEANU, Cugir. Despre istoricul cinematografiei româneşti am scris de mai multe ori, inclusiv în această rubrică. În ce priveşte stadiul actual de dezvoltare a cinematografiei noastre, vă sfătuim să citiţi materialele publicate în presă cu prilejul Festivalului filmului românesc, care a avut loc la Mamaia între 21 şi 28 iunie.

V. SILVIAN

DE LA CORESPONDENŢI

Un paralelipiped din beton şi sticlă: noua cantină din staţiunea Sovata. *(C. Concu, Craiova)*

Seară, spre casă. *(Árpád Bartha, Leţi, rn. Tg. Secuiesc)*

NOILE UNIFORME ȘCOLARE

Practice
comode
rezistente

SE POT CUMPĂRA ȘI CU PLATA ÎN RATE

DIN TOATĂ LUMEA

Această mașină de scris cu aspect neobișnuit funcționează sub „dictarea" mașinilor de calcul și a sistemelor automate de control și conducere a proceselor industriale. Noile mașini cu comandă electrică „EUM-46" sînt produse de Uzina de mașini de scris portative din Moscova.

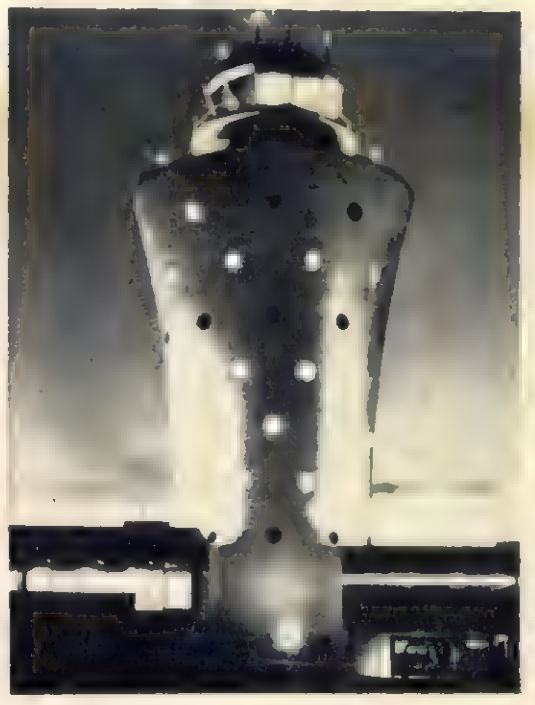

Importante lucrări de modernizare au fost efectuate la aeroportul newyorkez Laguardia. Costul lor este apreciat la 36 000 000 de dolari. Noul turn de control ultramodern al aeroportului amintește de aspectul unui donjon medieval.

Fotografia aceasta cu efect caricatural (foto 1) a fost luată la 5 cm de botul cîinelui pe care-l înfățișează. Obiectivul fotografic, cu deschidere mare, folosit la realizarea unei asemenea imagini, este cea mai nouă creație japoneză și se numește „Nikkor Fish-eye". Montat la un aparat reflex de 24×35, obiectivul oferă o imagine circulară, lucru care se poate constata din fotografia nr. 2.

O școală de conducători auto din Berlinul occidental face antrenamentul elevilor fără a-i expune pericolului unor eventuale accidente. La volanul unei instalații aidoma unui vehicul, viitorii conducători auto trebuie să „șofeze" dintr-o... cabină, acționînd în raport cu situațiile cele mai diferite care apar pe un ecran aflat la mică distanță în fața „vehiculului". În acest fel se înregistrează „în mers" reflexele viitorilor șoferi și se apreciază gradul lor de pregătire.

Pictorul american Roger Conklin, în vîrstă de 30 de ani, pictează instalat pe fundul acvariului marin de la Miami. Tabloul la care lucrează e intitulat „Rechinul și scafandrul". Dăm ca sigur faptul că rechinul a fost pictat din imaginație...

☆

În cadrul unor cercetări efectuate în R. P. Mongolă, arheologul maghiar István Erdélyi a descoperit morminte cumane cu o vechime de aproape 2 000 de ani. Este vorba de o descoperire de mare interes istoric căci, după cum se știe, cumanii au populat cîndva răsăritul Ungariei. Vestigiile au fost transportate la Budapesta spre a fi studiate, după care vor fi retrimise în Mongolia.

→

FOTOCRONICA FLACĂRII

Cu prilejul celei de-a XX-a aniversări a eliberării României de sub jugul fascist, la Moscova a fost organizat Festivalul filmului românesc. La deschiderea festivalului, care a avut loc în sala „Hudojestvennîi" (în fotografie), au luat parte și cineaști români.

←

☆

→

Flacăra olimpică, aprinsă în localitatea Olympia (Grecia), a pornit spre Tokyo.

↑

Datorită luptelor violente care continuă să se desfășoare în Congo între răsculați și trupele guvernamentale, în numeroase localități domnește starea de alarmă.

↑

Participanți ale mișcării pentru pace din orașul Bremen (R. F. Germană) au organizat o campanie de strîngere de semnături împotriva înarmării R.F.G. cu arma atomică și pentru realizarea unei zone denuclearizate în Europa.

Aspect de la expoziția consacrată istoriei Rezistenței franceze și eliberării Parisului deschisă recent la „Hôtel des Invalides" din capitala Franței. Parcurgînd expoziția, vizitatorii primesc explicații prin intermediul unor receptoare portative.

☆

„Să nu fie rupte relațiile cu Cuba", „Să fie lărgite relațiile cu Cuba". Cu aceste lozinci au demonstrat numeroși cetățeni din Montevideo, capitala Uruguayului, sprijinind astfel poziția țării lor, care în cadrul conferinței Organizației statelor americane s-a opus adoptării de sancțiuni împotriva Cubei.

←

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

MACHETA : Ion Vulpescu.

CSR

COMBINATUL SIDERURGIC REŞIŢA
PRODUCE ŞI LIVREAZĂ

- profile laminate grele, mijlocii şi fine, sine de material de cale ferată
- bandaje şi discuri pentru roţi de cale ferată
- tablă mijlocie şi groasă şi platbenzi
- semifabricate din oţeluri carbon şi aliate

REŞIŢA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

36

Anul XIII nr. 36 (484) — 5 septembrie 1964

ÎNTÎLNIRE CU UTILU
ȘI ESTETICUL COTIDIA

CU GRAIUL DALTE

Lupta împotriva dureri

1944
1964
EXPOZIȚIA
REALIZĂRILOR
ECONOMIEI
NAȚIONALE
A R. P. R.

oglinda

ÎNTÎLNIRE CU UTILUL ȘI ESTETICUL COTIDIAN

S-ar putea spune că în pavilionul central al expoziției realizărilor economiei naționale a R. P. Romîne, constructorii au reușit să modeleze, într-un fel anume, însăși lumina. Răsfrînte pe nesfîrșita gamă de produse ale industriei bunurilor de larg consum și ale cooperației meșteșugărești — care ocupă nivelul cel mai de sus, cel mai apropiat de acoperișul cupolei — reverberațiile albului solar dezvăluie privirii o amețitoare feerie de culori, de forme, de străluciri. Privitorul le înregistrează cinematic, atras în permanență de alte și alte aspecte, cu toată dorința de a se opri mai îndelung într-un loc sau în altul. Sînt expuse aici obiecte familiare oricui, din categoria celor care, înconjurîndu-ne pretutindeni — acasă, la locul de muncă, pe stradă — ne atrag atenția în primul rînd prin utilitatea lor imediată.

În expoziție însă, utilul și esteticul se întrepătrund într-atît, încît e imposibil să stabilești care din aceste atribute ale numeroaselor exponate exercită asupra vizitatorului o atracție mai puternică.

„Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci" (toate laudele aceluia ce a știut să îmbine utilul cu agreabilul). Dintre miile de vizitatori care au trecut prin fața standurilor industriei ușoare, mulți și-au amintit desigur aceste cuvinte ale poetului latin Horațiu. Într-adevăr, sînt demne de laudă creațiile textiliștilor de la „Bumbacul"-Timișoara, ale celor de la întreprinderile textile din Lugoj și „Răscoala din 1907"-București, reprezentate în expoziție prin țesăturile fine de bumbac viu colorate și decorate cu motive folclorice. Demne de laudă sînt și țesăturile din celofibră, care prin aspectul lor și prin finisajul îngrijit dovedesc preocuparea pentru calitate a celor ce le-au produs. Peste 35.000 tone de celofibră va produce anual Combinatul de fibre artificiale de la Brăila. Exponatele prezentate în standul produselor de celofibră dovedesc că textiliștii sînt pe deplin pregătiți să transforme această materie primă în produse nu numai plăcute ca aspect, dar și de cea mai bună calitate.

Alături de țesăturile de bumbac și celuloză se află cele confecționate din in și cînepă, ce se bucură de aprecierea vizitatorilor și mai ales a vizitatoarelor. Colectivul întreprinderii textile din Păulești de exemplu — una din marile unități care expun la acest stand — a creat un bogat sortiment de materiale pentru rochii în două piese, fuste, bluze etc., valorificînd cu fantezie, în condiții tehnice moderne, bogata tradiție a industriei noastre casnice legate de prelucrarea inului și a cînepei.

Confecții și tricotaje, expuse pe manechine alese cu mult gust, etalate simplu în vitrine sau prezentate la paradele modei care au loc de trei ori pe săptămînă, vorbesc despre dezvoltarea acestor subramuri ale industriei ușoare din țara noastră. O mare varietate de modele, pe măsura tuturor vîrstelor, a tuturor gusturilor, arată cît de diversă este gama produselor realizate în fabricile de confecții și tricotaje.

Covoarele țesute cu măiestrie într-o nesfîrșită varietate cromatică — multe din ele decorate cu motive populare tradiționale — tapițeriile, țesăturile pentru mobilă etc. sînt de asemeni lucrări de calitate și de bun gust.

Standurile de încălțăminte pentru bărbați, femei și copii, ca și cele de marochinărie, aduc și ele multe noutăți demne de interes. Se remarcă îndeosebi produsele întreprinderilor „13 Decembrie" din Sibiu și „Flacăra roșie", „Mondial" și „Dîmbovița" din București.

Încă din ziua deschiderii expoziției prezentatorul Pavel Pava de la standul corpurilor de iluminat realizate de întreprinderile „Electrobanat", „Electromotor" și „Guban" din Timișoara, a avut prilejul să facă o constatare importantă: interesul vizitatorilor s-a concentrat mai ales asupra lămpii de plafon reglabile, unul din cele mai noi modele expuse. Faptul e pe deplin explicabil. Acest produs se remarcă prin calități deosebite fiind, alături de lampadarele cu abajur din material plastic și de lămpile de plafon cu tuburi fluorescente, una din cele mai reușite creații ale întreprinderilor amintite.

Stofe, țesături, obiecte de uz casnic, aparate electrotehnice, discuri și instrumente muzicale și încă multe alte produse, o varietate nesfîrșită de sortimente pe care unitățile industriei ușoare le pun la dispoziția vizitatorilor, caracterizează cum nu se poate mai bine succesele obținute de această ramură industrială în ultimii douăzeci de ani. Ele ne vorbesc despre îndrumarea dată de partid pentru modernizarea și dezvoltarea industriei noastre ușoare și despre munca acelora care au creat pentru marele public bunurile de larg consum în care utilul și agreabilul se întrepătrund. Eforturile creatorilor de modele, ale muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor din toate ramurile industriei ușoare au dus la crearea stofelor cu care ne îmbrăcăm, a obiectelor de uz casnic, a podoabelor, a aparatelor de tot felul intrate organic în mediul nostru familiar — produse care sînt astăzi mai bune, mai frumoase, mai durabile. Succesele de pînă acum ale industriei noastre ușoare, atît de pregnant vizibile în expoziție, sînt o garanție pentru alte succese de care vor beneficia într-un viitor apropiat oamenii muncii din patria noastră.

Nicolae RĂDULESCU
Fotografii de S. STEINER

Covoarele, tapițeriile, țesăturile pentru mobilă sînt lucruri de calitate și de bun gust.

Doriți o cravată asortată la costumul dv.? În expoziție sînt etalate cîteva sute de modele care satisfac orice exigență.

COPERTA NOASTRĂ

Sculptorul Eugen Ciucă lucrînd la bustul lui George Enescu.

Fotografie de Ion MICLEA

marilor înfăptuiri

Multe din îndeletnicirile casnice, care îngreunează îndeobște munca gospodinelor, devin ușoare cu ajutorul aparatelor electrotehnice de uz gospodăresc produse de întreprinderile industriei noastre ușoare.

Televizoarele realizate la „Electronica" fac obiectul unor vii discuții la care participă în permanență numeroși vizitatori.

Frumos, elegant, durabil. Iată ce caracterizează exponatele prezente în standul de încălțăminte.

Confecții bărbătești din stofe de lînă și celofibră pentru toate vîrstele, pe toate gusturile, atrag atenția vizitatorilor prin linia lor modernă, elegantă și prin calitatea execuției.

Interesul vizitatoarelor pentru exponatele de la standul confecțiilor de damă arată că modelele expuse aici le sînt pe plac.

Tricotajele pentru copii, într-o mare varietate de culori și modele, satisfac atît gusturile celor ce le sînt destinate, cît și pe cele ale părinților.

Tradiția folclorică, valorificată în mod creator de autorii produselor de artizanat, expuse în standurile rezervate cooperației meșteșugărești, a generat inegalabile modele de obiecte artistice.

Pentru cei tineri, o atracție puternică o exercită și standul bicicletelor și motoretelor.

Instrumentele muzicale de suflat, cu coarde, de percuție etc., produse ale Combinatului de industrializare a lemnului din Reghin și ale întreprinderii bucureștene „Doina", se bucură de atenția amatorilor de muzică.

Expoziția istorică

„20 DE ANI DE LA

Insurecția armată organizată și condusă de P.C.R. a înscris o pagină glorioasă în istoria poporului român pentru democrație, independență națională și progres social. Documentele vremii, afișate în expoziție, evocă emoționant insurecția armată din august 1944.

Participarea României la războiul antihitlerist, bătăliile în care, umăr la umăr cu glorioasa armată sovietică, armata română a luptat cu abnegație și vitejie pînă la capitularea Germaniei fasciste, este urmărită cu viu interes de vizitatorii expoziției.

În ajunul celei de-a XX-a aniversări a eliberării României de sub jugul fascist, în sala Dalles din Capitală s-a deschis Expoziția istorică „20 de ani de la eliberarea patriei", organizată de Institutul de istorie a partidului de pe lîngă C.C. al P.M.R. și de Muzeul de istorie a partidului. Expoziția este vizionată zilnic de sute și mii de oameni ai muncii. Grupuri, grupuri de vizitatori se opresc în fața panourilor, se apleacă deasupra vitrinelor, privind cu interes cele peste 1.000 de exponate. În paginile de față redăm cîteva imagini de la Expoziția istorică „20 de ani de la eliberarea patriei".

ELIBERAREA PATRIEI"

Însuflețiți și îndrumați de P.C.R., ostașii români și luptătorii din formațiunile patriotice, sprijiniți de masele populare, au atacat și înfrînt forțele hitleriste din țară. Hărțile, fotografiile și celelalte documente expuse aduc emoționante mărturii și în această direcție.

Drapele, arme și uniforme ale unităților militare și formațiunilor de luptă patriotice care au luat parte la eliberarea Capitalei se află printre exponatele expoziției „20 de ani de la eliberarea patriei".

Panourile cuprinzînd fotografii și documente din lunile imediat următoare insurecției din august constituie mărturii ale felului în care masele populare, organizate și conduse de P.C.R., au pășit în arena politică a țării determinînd întregul curs al evenimentelor.

CARTEA

„PENTRU PATRIE"

Au trecut de atunci două decenii. În mintea și în inima noastră sînt veșnic vii faptele de arme ale ostașilor și ofițerilor români săvîrșite în acel august fierbinte al anului '44, pe baricadele insurecției armate inițiată, organizată și condusă de Partidul Comunist, ca și glorioasele pagini de eroism înscrise prin sînge și jertfe de-a lungul a 260 de zile și nopți de lupte pe frontul antihitlerist.

Evocînd aceste vitejești episoade, volumul „Pentru patrie", apărut recent în Editura militară, derulează parcă în fața ochilor noștri filmul participării României, alături de celelalte state din coaliția antihitleristă, la războiul împotriva Germaniei naziste. Pe bază de mărturii, documente și imagini sînt înșiruite cronologic evenimente, înfățișîndu-se emoționant chipuri de oameni ale căror fapte de neuitat și-au găsit locul în marele hronic al tradițiilor de luptă ale poporului nostru pentru independență și libertate.

Prima parte a volumului de aproape 400 de pagini ne face — prin numeroasele sale povestiri — să retrăim cu putere zilele insurecției victorioase din august 1944. Atît în Capitală cît și în alte orașe ale țării, ostașii români, împreună cu formațiunile de luptă patriotice dădeau lovituri zdrobitoare dușmanului de moarte al patriei. Luînd cu asalt comandamentele naziste, împiedicînd la porțile Capitalei pătrunderea unităților inamicului, apărînd orașele de distrugere, numeroși soldați și ofițeri au dovedit spirit de sacrificiu, dragoste fierbinte față de patrie.

Autorii volumului ne poartă pe drumurile de luptă și victorii pentru eliberarea întregului teritoriu al țării de sub jugul fascist. Citim cu profundă emoție, cu un simțămînt de recunoștință și dragoste, despre vitejii de la Șofronea și Păuliș, de pe valea Mureșului și de pe Arieș, despre

cei ce au căzut la datorie la Carei, pentru ca și ultima brazdă a pămîntului sfînt al patriei să fie eliberată.

Multe din paginile volumului evocă în continuare episoade din lupta dusă cu eroism și abnegație, cot la cot cu bravii ostași sovietici. Militarii români se acoperă de glorie pe teritoriul Ungariei și Cehoslovaciei, dînd grele jertfe pentru ca soarele libertății să strălucească și deasupra acestor țări. Sînt scrise cu patos povestirile despre aprigele bătălii de pe străzile Debreținului sau Budapestei, pentru forțarea cursurilor de apă ori escaladarea crestelor înzăpezite ale munților Cehoslovaciei. Revedem alevea figurile infanteriștilor și artileriștilor, vînătorilor de munte și tanchiștilor care și-au adus contribuția de sînge la lupta pentru cucerirea victoriei finale asupra fascismului.

Apărut în condiții grafice excelente, bogat ilustrat cu fotografii și facsimile de documente, volumul „Pentru patrie" reprezintă încă un omagiu pe care poporul nostru, constructor al vieții noi, socialiste, îl aduce celor mai buni fii ai săi, luptători hotărîți pentru libertatea și independența patriei.

I. MĂRGINEANU

Cînd

Din nou şi-au dat întîlnire în Bucureşti soli ai artei muzicale de pretutindeni, veniţi să aducă omagiul lor valorilor nepieritoare lăsate de George Enescu, cel care credea nezdruncinat că „omenirea trebuie să înveţe să fie fericită" şi că „artistul dezvăluie omenirii calea spre armonie, care e fericire şi pace".

Interpreţi şi dirijori de prestigiu, precum şi cei peste 100 de tineri concurenţi din 20 de ţări vor face ca, în aceste zile de septembrie, din Capitala patriei noastre să se înalţe mesajul unei arte puse cu adevărat în slujba nobilelor aspiraţii ale omului. Ca şi ediţiile precedente, cel de-al III-lea Concurs şi Festival internaţional „George Enescu" s-a bucurat de o largă preţuire şi interes în rîndurile reprezentanţilor lumii muzicale contemporane. Alături de artiştii noştri de frunte, la manifestările festivalului îşi vor aduce contribuţia oaspeţi de seamă, binecunoscuţi conducători de orchestră şi interpreţi.

În toate sălile mari ale lumii unde a concertat Arthur Rubinstein, auditorii au aplaudat frenetic, cuceriţi nu numai de tehnica lui uimitoare, ci şi de umanitatea acestui artist desăvîrşit.

Laureat al primului Concurs şi Festival internaţional „George Enescu", pianistul Li Min-Cean este din nou prezent la festival. →

← Herbert von Karajan, în fruntea Filarmonicii din Viena, este pentru a doua oară oaspetele ţării noastre. Cei care l-au ascultat cu mulţi ani în urmă n-au uitat minunata interpretare dată Rapsodiei Spaniole de Ravel şi poemului „Pinii din Roma" de Respighi.

Deşi foarte tînăr (este născut în 1936) dirijorul indian Zubin Mehta s-a impus în ultimii ani ca un bun cunoscător al muzicii clasice şi romantice, precum şi al celor mai noi creaţii contemporane. →

muzica are cuvîntul

Un oaspete de seamă al festivalului: compozitorul sovietic Dmitri Şostakovici.

Artistul poporului Ion Voicu îşi va aduce şi de data aceasta contribuţia în cadrul concertelor festivalului.

Un reprezentant de frunte al artei muzicale franceze: dirijorul André Cluytens.

Încă un artist cunoscut melomanilor noştri: violonistul mexican Henryk Szeryng.

În cadrul concertelor festivalului, îl vom putea vedea dirijînd şi pe maestrul emerit al artei Mircea Basarab.

■ DE LA MĂTRĂGUNĂ LA ANESTEZIA FĂRĂ... ANESTEZICE ■ „BUREȚII SOMNIFERI" – PRIMUL PROCEDEU DE ANESTEZIE CUNOSCUT ÎN ISTORIE ■ VITRIOLUL DULCE ȘI GAZUL ILARIANT ■ ÎN CĂUTAREA CELUI MAI BUN „SOMN ARTIFICIAL" ■ NARCOZA ÎN CIRCUIT ÎNCHIS ȘI UZINA OPERATORIE MODERNĂ ■ ELECTRONARCOZA VA AVEA ULTIMUL CUVÎNT?

LUPTA ÎMPOTRIVA DURERII

– ...Și n-o să mă doară de loc la operație? — întreabă bolnavul cu o umbră de teamă în privire.

— Vă asigur că nu veți simți nimic — îl liniștește chirurgul.

Într-adevăr, astăzi ni se pare firesc ca o intervenție chirurgicală să decurgă fără dureri. Dar desigur că nu a fost întotdeauna așa.

Să facem o scurtă incursiune în trecut. Știați oare că suprimarea durerii a fost una din preocupările de seamă ale omului primitiv? El invoca în acest scop zeitățile, cărora li se închina cerîndu-le să alunge „demonii" cuibăriți în corp. Mai eficace s-au dovedit însă o serie de plante.

Omul se alimenta cu diverse vegetale, consumate în stare naturală, înainte de descoperirea focului. La unele din ele a observat proprietății „miraculoase", de combatere a durerii. Una din primele plante de acest fel a fost probabil mătrăguna, *mandragora*, care se bucura în vechime de o faimă deosebită. Rădăcina ei cărnoasă, groasă, adesea bifurcată în două brațe voluminoase, era asemănată cu trunchiul unui om. De aici legenda că în momentul smulgerii ei din pămînt, rădăcina scoate un țipăt de durere care produce moartea celor ce-l aud. Mătrăguna era de aceea culeasă prin... legarea plantei de zgarda unui cîine, pe care apoi oamenii îl fugăreau.

MERELE SOMNULUI

Mătrăguna este în realitate o plantă narcotică și stupefiantă conținînd alcaloizi beladonici, ca și alte plante solanacee al căror reprezentant tipic este.

Preparatele de beladonă au fost utilizate pentru calmarea durerilor încă de către vechii hinduși. Și „otrăvitorii de profesie" din evul mediu întrebuințau adesea zeama de mătrăgună pentru a produce o intoxicație prelungită și greu de identificat. Din această cauză naturalistul Linné a dat plantei numele de *Atropa belladonna*, după Atropos, cea mai bătrînă din cele trei ursitoare mitologice, care taie firul vieții. Cuvîntul „belladonna", care înseamnă *femeie frumoasă*, își are originea în obiceiul (dăunător de altfel) al femeilor din antichitate de a-și pune picături din fiertura din această plantă în ochi, pentru a-și dilata pupilele.

Haşişul, substanță narcotică extrasă dintr-o specie de cînepă exotică *(Canabis indica)*, era și el folosit pe scară largă în antichitate. Herodot relatează că locuitorii de pe vremuri ai teritoriului țării noastre foloseau extracte de cînepă de genul haşişului în scopuri analgezice. Opiul, sub formă de fiertură de mac, apare în terapeutica durerii din cele mai vechi timpuri. Cocaina, alcaloid extras din frunzele plantei tropicale *Erythoxylon coca* era cunoscută din vremuri imemoriale de băștinașii din America de Sud.

În primul secol al erei noastre chirurgii din Alexandria (Egipt) preparau așa-zișii „bureți somniferi",

O uzină în miniatură astfel se prezintă un aparat de anestezie modern, ca cel din fotografia noastră, de la Spitalul clinic Fundeni. Prin sistemul „narcozei în circuit închis" riscurile anesteziei sînt în mod practic înlăturate.

→

îmbibaţi cu extracte de opiu, mătrăgună şi măselariţă: Bureţii erau puşi la uscat, iar apoi, după nevoie, erau umeziţi şi apropiaţi de nările bolnavului care aspira adînc. După un timp oarecare, bolnavul adormea. Aceşti bureţi, cunoscuţi în acea vreme sub nume de „mere ale somnului", par să fi fost primul procedeu rudimentar de anestezie cunoscut în istorie.

DUREREA, „PEDEAPSĂ DIVINĂ"

Toate aceste metode de combatere a durerii erau foarte imperfecte, iar drogurile impure duceau de multe ori la efecte nefavorabile şi chiar la fenomene toxice mortale.

La începutul secolului al XVI-lea, în multe ţări, utilizarea medicamentelor analgezice a fost interzisă, durerea fiind considerată ca o „pedeapsă divină", împotriva căreia omul nu avea dreptul să lupte. Iată de ce chirurgii au trebuit să se mulţumească cu ameţirea bolnavilor prin alcool. Dar s-a văzut curînd că oamenii beţi erau şi mai greu de operat; adesea, fiind agitaţi, ei nu puteau fi convinşi să stea liniştiţi pentru a li se face intervenţia...

Despre o anestezie bazată pe metode ştiinţifice nu se poate vorbi decît în secolul al XVIII-lea, o dată cu întrebuinţarea unor substanţe cu acţiune satisfăcătoare şi lipsite de toxicitate. Originea unora din ele trebuie însă căutată în laboratoarele alchimiştilor din secolul al XIII-lea.

Raymond Lulle, *doctor illuminatus*, a descoperit un lichid alb, eterul de azi, pe care l-a numit vitriolul dulce. Au mai trebuit însă să treacă două veacuri pînă cînd Paracelsus, pe care Shakespeare îl numea, la o sută de ani după moarte, „cel mai mare medic al tuturor timpurilor", să descopere calităţile de somnifer ale eterului. Paracelsus, pe numele său complet Theophrastus Bombastus Paracelsus von Hohenheim, observă că puii de găină beau cu plăcere „vitriolul dulce", după care cădeau într-un somn profund, din care se sculau fără să fi suferit ceva.

Abia mai tîrziu, în 1792, farmacistul german Frebonius, preparînd şi dînsul vitriolul dulce, îl denumeşte cu termenul pretenţios de „eter" — imaginara substanţă care, după cum se presupunea pe atunci, „umple" întreg spaţiul.

Englezul Michael Morris propusese încă din 1758 utilizarea eterului ca somnifer în terapeutică, dar nimeni nu l-a luat în seamă. De aceea omenirea a mai trebuit să aştepte un veac pînă la folosirea acestui anestezic.

GAZUL CARE PRODUCE... PLĂCERE

Între timp au fost încercate în acelaşi scop o serie de substanţe gazoase. Primul anestezic gazos descoperit a fost protoxidul de azot. În ce împrejurări? În 1789 se înfiinţează la Clifton, în Anglia, „Institutul de pneumatologie", în care bolnavii erau trataţi prin inhalare de gaze. Lucrînd la acest institut, vestitul om de ştiinţă Humphrey Davy studiază efectul protoxidului de azot asupra... prietenilor săi şi observă că inhalarea lui face să dispară durerile de dinţi şi de cap.

La douăzeci de ani Davy, ajuns profesor universitar ţine lecţia de deschidere cu subiectul: „Despre gazul care produce plăcere". Era vorba de protoxidul de azot, numit şi gaz ilariant, din cauza stării de veselie ce o produce, şi pe care Davy îl propunea chirurgilor ca anestezic. Propunerea lui nu a fost totuşi luată în seamă şi protoxidul de azot nu a fost folosit după aceea decît pentru efectele sale „de bună dispoziţie".

Abia după 1820 tînărul medic englez Henry Hiel Hickman face primele anestezii pe animale cu ajutorul bioxidului de carbon şi apoi al protoxidului de azot. El observă că animalele cad astfel într-o stare de letargie şi pot fi operate fără să simtă nimic. Rezultatele cercetărilor el le comunică la o şedinţă a Asociaţiei medicilor din Londra. Dar cînd Hickman arată că astfel s-ar putea adormi şi bolnavii, ca să nu sufere de dureri în timpul operaţiilor, toată lumea rîde cu hohote...

Aceeaşi primire a avut-o demonstraţia lui Hickman la Academia de medicină din Paris. Concluzia şedinţei din 28 septembrie 1828 în care el şi-a prezentat descoperirea suna: „A opera sub efectul gazului ilariant este o prostie periculoasă". Şi la 1839 vestitul chirurg francez Velpeau scria: *„Evitarea durerii în actul chirurgical este o himeră pe care nu mai trebuie s-o urmărim azi. Bisturiul şi durerea sînt două noţiuni care nu se vor putea despărţi niciodată".*

„...ACEASTA NU MAI ESTE O GLUMĂ!"

Totuşi, după trei ani, la 30 martie 1842, Crawford Long, care prac-

Dr. Em. ROMAN

(Continuare în pag. 12)

Operaţie... cu dureri, acum patru veacuri. Faimosul chirurg francez Ambroise Paré extrăgînd un vîrf de lance care i-a străpuns pe ducele de Guise.

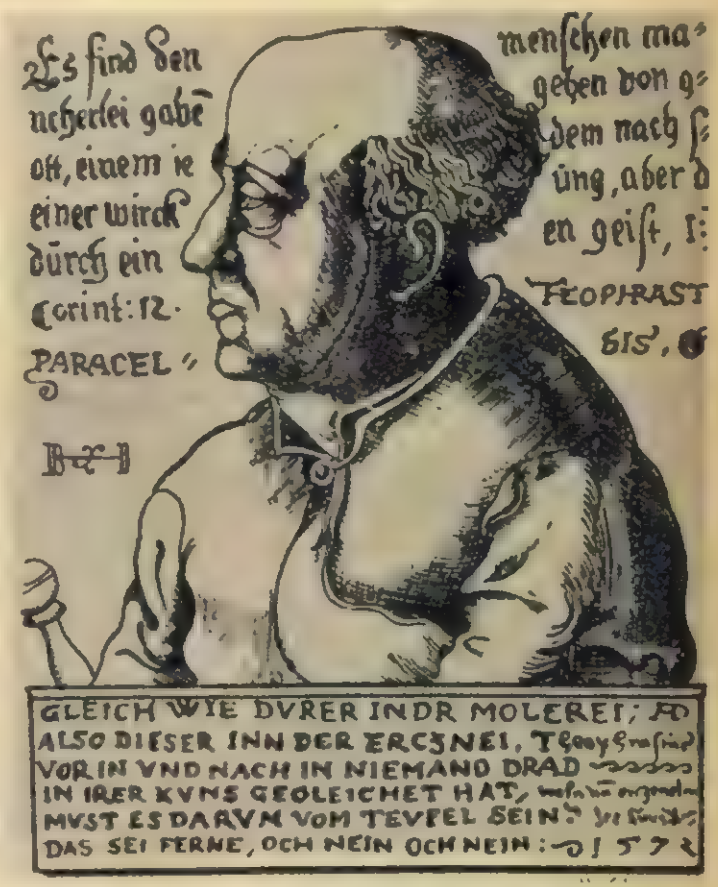

Theophrastus Bombastus Paracelsus von Hohenheim — pe care autorul gravurii de mai sus (1532) îl consideră, pe tărîmul ştiinţei, ca „egalul lui Dürer în pictură" — este cel care a descoperit calităţile de somnifer ale eterului.

ŞTIAŢI CĂ...

...*cuvîntul* „anestezie" a fost creat de scriitorul şi profesorul de anatomie american Oliver W. Holmes în 1846? Termenul este format din particulele greceşti *an* (fără) şi *aisthesis* (sensibilitate).

...*anestezia* generală mai este denumită şi narcoză? Prin cuvîntul narcoză se înţelege un somn adînc provocat prin medicamente, deci un „somn artificial".

...*deşi* există în prezent cîteva sute de substanţe anestezice, mecanismul acţiunii lor nu este încă cunoscut în întregime? Ultima teorie care încearcă să explice acest mecanism aparţine savantului american dr. Linus Pauling, de la Institutul de tehnologie din California, laureat al Premiului Nobel. Anestezicele — arată Pauling — acţionează prin formarea unor cristale minuscule, mai mici decît celula nervoasă, care blochează conductibilitatea şi activitatea electrică a creierului. Acest fenomen are drept urmare insensibilizarea la dureri. Cristalele se formează prin combinarea anestezicelor cu apa din celula cerebrală.

...*experienţele* lui Linus Pauling au arătat că este suficient să se transforme în cristale a zecea parte din lichidul celular al creierului pentru ca anestezierea să se producă? Această stare se poate provoca şi prin simpla reducere a temperaturii creierului cu 5 - 10 grade sub normal, determinîndu-se astfel „îngheţarea" unei părţi a lichidului celular şi pierderea cunoştinţei. Se deschid astfel noi perspective de anestezie fără... anestezice.

...*înainte* de descoperirea metodelor moderne de anestezie singura „armă" a chirurgilor pentru diminuarea durerii pacientului era operarea cu o iuţeală cît mai mare? În secolul al XVIII-lea operaţiile ajunseseră adevărate concursuri de viteză (evident, nu totdeauna salutare din punct de vedere medical). Dezarticulaţia braţului din încheietura umărului se rezolva în trei minute; extragerea unei pietre din vezica urinară dura mai puţin de două minute. Larrey, chirurgul lui Napoleon, a executat personal 200 de amputaţii într-o singură bătălie.

...*după* o formulă întrebuinţată în Iran cu 2000 de ani î.e.n., pentru vindecarea bolilor erau preconizate trei mijloace: planta, cuţitul şi cuvîntul? Această formulă sintetizează uimitor de bine metodele principale ale medicinei moderne: medicamentele, chirurgia şi psihoterapia (totalitatea metodelor de tratament bazate pe influenţarea psihicului).

LUPTA ÎMPOTRIVA DURERII

tica medicina în orășelul Jefferson din Georgia (S.U.A.), a făcut prima operație sub anestezie la om. Long ajunge la descoperirea sa observînd ce se petrece la „partidele de bețe artificială", foarte obișnuite în acea epocă în Statele Unite ale Americii. Scamatori și antreprenori de spectacole umblau din tîrg în tîrg cu bășici pline de protoxid de azot sau eter, promițînd „senzații minunate" și „euforii paradiziace" celor care vor inhala „produsul minune". Asistînd la demonstrația unuia din acești antreprenori, pe nume Samuel Colt — același care a inventat revolverul ce-i poartă numele —, Long s-a gîndit că aceste substanțe i-ar fi de folos în micile sale intervenții chirurgicale.

Originea multor anestezice moderne trebuie căutată în laboratoarele alchimiștilor.

Ocazia s-a ivit curînd, cînd a fost nevoit să opereze un tînăr chinuit de un chist la ceafă. Medicul i-a aplicat o batistă îmbibată cu eter pe față și i-a extirpat tumoarea fără ca pacientul să simtă nici o durere. După aceasta, Long a mai făcut o serie de intervenții chirurgicale sub anestezie, dar ele au fost privite cu neîncredere și clientela începînd să-l părăsească, a renunțat la „adormirea" bolnavilor.

Au mai trecut doi ani... La 16 octombrie 1846 amfiteatrul spitalului din Massachusetts este plin de medici, studenți și spectatori curioși, veniți să se distreze pe seama unui „impostor" care pretinde că poate insensibiliza corpul omenesc la tăietura bisturiului. Pe masa de operație așteaptă un pacient cu o tumoare enormă a gîtului. Cu mîinile tremurînde, știind că un eșec sau un accident înseamnă dezonoarea și închisoarea, dentistul William Morton, asistentul lui Long, aplică prima anestezie în public. Introduce încet inhalatorul construit de el în gura bolnavului, care respiră adînc... Cîteva tresăriri și, în liniștea deplină a amfiteatrului, se aude respirația regulată a acestuia... A adormit. Chirurgul începe operația, extirpînd nestingherit tumoarea. Entuziasmat, el declară auditoriului: „Într-adevăr, domnilor, aceasta nu mai este o glumă!"

Reușita completă a demonstrației a dus în sfîrșit la introducerea imediată a anesteziei generale pentru operațiile chirurgicale. În Anglia prima operație sub narcoză s-a făcut în același an. De aci, narcoza se răspîndește rapid în toate țările. În Romînia, primele operații de acest fel s-au făcut la scurt timp după aceea, în 1847. Se punea eterul într-o bășică de bou și se turna picătură cu picătură pe o bucată de tifon.

LEGĂTURA ÎNTRERUPTĂ...

Căutarea altor anestezice a început curînd. Cloroformul, descoperit aproape simultan în Statele Unite, Franța și Germania în jurul anului 1831, este folosit în 1847 de englezul James Young Simpson ca anestezic la nașteri. Inovația sa a stîrnit indignare... A fost nevoie ca însăși regina Victoria a Angliei să fie în situația de a naște, iar Simpson s-o anestezieze cu cloroform, pentru ca noua substanță să-și facă renume și să se răspîndească în toată lumea.

A urmat apoi descoperirea unor substanțe și metode noi de anestezie. Pe lîngă *anestezia generală* efectuată cu ajutorul eterului, cloroformului și al altor substanțe chimice (evipan, hedonal, avertină etc.), s-au dezvoltat metode de *anestezie locală* și *loco-regională*, în cursul cărora bolnavul rămîne conștient. Prima substanță utilizată pentru anestezii locale a fost cocaina, obținută în stare pură din foi de coca în 1855.

Oculiștii au fost cei dintîi care au beneficiat de efectele anestezice ale cocainei, „amorțind" ochiul la operații. Apoi au fost făcute anestezii locale prin introducerea sub piele a unei soluții de cocaină. În acest fel se obținea „blocarea" filamentelor și terminațiilor nervoase pe o suprafață restrînsă. Sistemul se mai folosește și azi în intervenții mici, chiar în cele abdominale (apendicită, hernie etc.). În acest scop se utilizează cel mai frecvent novocaina, o substanță sintetică asemănătoare cocainei, dar de șapte ori mai puțin toxică.

Foarte frecvent se folosește astăzi și anestezia spinală sau rahianestezia, care constă în introducerea unui anestezic în canalul rahidian din șira spinării. În punerea la punct a acestei metode au adus un aport deosebit lucrările profesorului Toma Ionescu, chirurg cu renume mondial.

UN CVARTET IDEAL

Cu toate avantajele narcozei chirurgii evitau totuși adesea să o folosească. De ce? În afara scopului anestezic propriu-zis trebuia asigurată și o cît mai redusă intoxicare a organismului. Or din acest punct de vedere, vechile procedee (de pildă narcoza cu cloroform) prezentau uneori dezavantaje însemnate și riscuri mari, de pildă vestita sincopă albă („oprirea inimii") produsă fie prin supradozarea anesteziculuí, fie datorită unei sensibilizări a inimii la substanța administrată.

Imperfecțiunea aparaturii de la începutul secolului nostru făcea ca gazul anesteziant să pătrundă în

(Continuare în pag. 21)

Popasuri într-o

La a 20-a aniversare a eliberării Bulgariei de sub jugul fascist

Pornind într-o călătorie prin Bulgaria am fost tentat nu atît de drumurile ei de munte — deși, mai ales în inima Rodopilor, vizitatorul întîlnește la tot pasul priveliști de o rară frumusețe — nici de romantica Vale a Trandafirilor, ci de orașele acestei țări, multe cu o mare vechime, orașe, cărora tradițiile unui trecut îndepărtat și ale unei istorii foarte recente le conferă o fizionomie proprie, interesantă.

Capitala Bulgariei socialiste

Interesul pentru cunoașterea directă, nelivrească, a istoriei unui oraș poate fi stîrnit uneori de lucruri la prima vedere nesemnificative, ca de pildă o inscripție săpată pe un zid vechi, sau chiar de... o banală sticlă cu apă minerală. Pe eticheta unei astfel de butelii mi-a atras atenția imaginea în tonuri estompate a unei cetăți și, rugînd o cunoștință din Sofia să-mi traducă în limba română inscripția de pe etichetă, ne-am pomenit discutînd despre... începuturile existenței acestui oraș. Căci există o legătură între aceste începuturi și apa minerală de care am amintit, puterea sa tămăduitoare fiind cunoscută încă de pe vremea romanilor. Arheologii au descoperit aci, la Ulpia Serdica (numele dat de romani acestei așezări, după ocuparea Traciei) chiar monede bătute pe timpul lui Marc Aureliu și purtînd efigiile unor figuri mitice ca Esculap și Hygeea, ca simbol al prețuirii apelor cu proprietăți curative de prin partea locului.

Așadar portița spre cunoașterea trecutului a fost deschisă. Și, din gura interlocutorului, aflu că, la începutul secolului al IX-lea, a avut loc faimoasa așezare a orașului de către țarul bulgar Krum; că dorința de libertate a populației s-a concretizat în răscoala împotriva stăpînirii bizantine, căreia i-a urmat o alta la fel de sumbră și apăsătoare — dominația de peste patru veacuri a otomanilor... Și chiar dacă unele din aceste date istorice îți sînt deja cunoscute, ele capătă, în relatările localnicilor (printr-un amănunt interesant, prin povestirea unei întîmplări semnificative), acel iz de autenticitate pe care uneori tomurile de istorie, fie ele cît de savante, nu ți-l pot oferi...

Cît privește istoria mai nouă a Sofiei, o plimbare prin oraș este edificatoare pentru transformările petrecute în ultimele două decenii. Centrul Sofiei este dominat aproape în întregime de mărturii edilitare ale acestor ani: hotelul „Balkan", elegant și îmbietor, magazinul universal „TUM", robust și nesățios („înghite" zilnic zeci de mii de cumpărători), blocuri noi, moderne, care dau vechii capitale o fizionomie nouă, proprie orașelor socialiste.

Înainte de eliberare, centrul orașului era o îngrămădire de case mici, înghesuite una într-alta. Așa era și cartierul Stamboliiski, astăzi unul din cele mai frumoase locuri ale capitalei bulgare.

O imagine cuprinzătoare asupra orașului poți avea privindu-l din vîrful masivului Vitoșa. De aici, de la o înălțime de aproape 2.300 m, orașul pare o comoară străjuită de munți. În culorile asfințitului, enorma cupolă aurită a Catedralei Nevski se asemuie cu o imensă pară de jeratic. Minaretele păstrate de pe vremea ocupației otomane sînt dominate de vecinătatea blocurilor noi — unele cu 18 etaje — cartiere întregi noi, împestrițate cu verdele parcurilor și grădinilor. Dar peisajul citadin al Sofiei s-a îmbogățit în anii puterii populare și cu un alt ele-

ment — coșurile de fabrică. Ele constituie un punct de reper din cele mai importante pentru cunoașterea istoriei noi a orașului. Sub conducerea Partidului Comunist Bulgar, poporul bulgar, construind orînduirea socialistă, a făcut din capitala patriei sale și un important centru industrial. Mărturie — combinatul care produce aparate de radio, televizoare și centrale telefonice automate, întreprinderea textilă „8 Martie" și alte fabrici. În apropierea capitalei se află șantierul combinatului metalurgic „Kremikovți". Anul trecut, aici au fost date în exploatare un furnal cu o capacitate de 1.033 metri cubi, o baterie de cocs și centrala termoelectrică.

Contemplînd de pe muntele Vitoșa siluetele construcțiilor industriale, nu e greu să-ți imaginezi că, pe harta orașului, contururile importante ale dezvoltării lui de astăzi sînt trasate, de brațul viguros al poporului prieten bulgar, cu un penel muiat în metal.

O cetate a pitoreșcului

Închipuiți-vă că răsfoiți o carte cu legende și opriți-vă asupra acestei ilustrații: o depresiune în formă de „V", tăiată în munte parcă cu două dalte uriașe care, cu ascuțișurile lor, au sfîrtecat și sumanele de codru ale stîncilor. În depresiuni a scăpat, din izvoare repezi, un rîu peste care au fost durate poduri suspendate. Iar pe pantele stîncoase ale văii, ce se înfățișează privirilor ca niște trepte de amfiteatru, stau împlîntate căsuțe mici, aidoma unor piese dintr-un joc de cuburi. În apropierea defileului de unde a apărut rîul, pe al doilea plan al tabloului, se profilează o cetate cu turnuri crenelate, bastion de piatră în umbra căruia se adăpostesc căsuțele din vale.

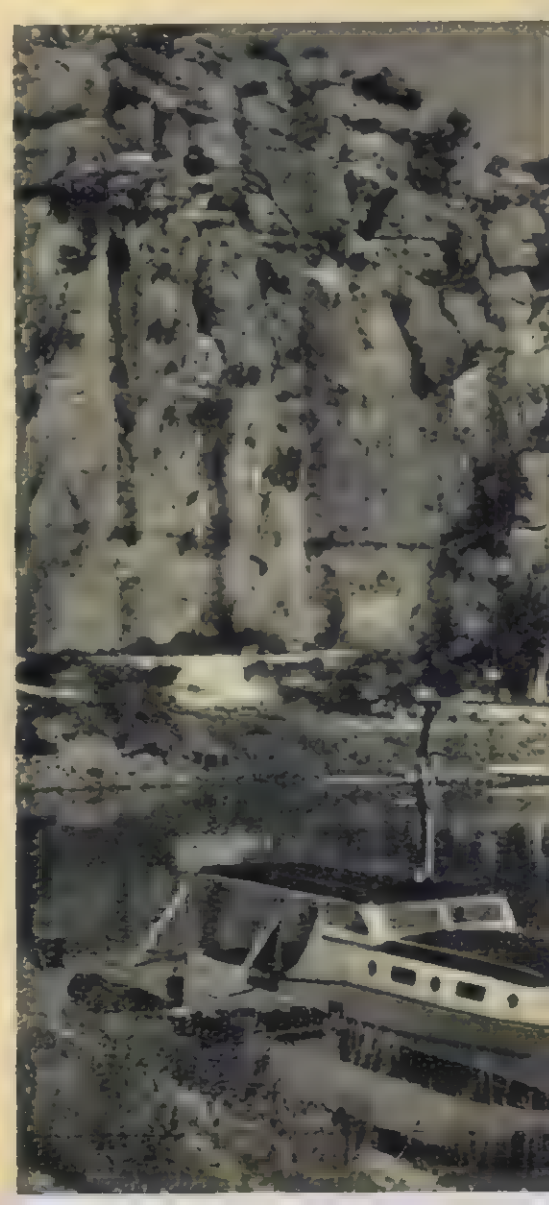

Înălțimile Plevnei evocă episoade ale războiului pentru independență din 1877.

țară prietenă

Imagine din Sofia contu-rată în beton...

Măriți această imagine de cîteva sute de ori și în fața ochilor veți avea tabloul orașului Tîrnovo, așa cum ni s-a înfățișat și nouă, pentru prima oară, de după cotul unui șleau de munte, într-o amiază de vară cu soare mult.

Broșurile pentru turiști afirmă că Tîrnovo este unul din cele mai pitorești orașe ale Europei. S-ar putea ca, într-adevăr, să fie așa. Căci orășelul arată, realmente, ca un decor de basm. Existența sa datează din secolul al XII-lea, iar amenajarea-i strategică, în interiorul unei văi care se putea apăra bine, se explică prin faptul că, pînă în 1393, Tîrnovo a fost cetate de reședință a țarilor bulgari. Cronica istoriei vechi a orașului cuprinde multe fapte de arme care s-au transmis generațiilor următoare, deseori cu un nimb romantic. Și astăzi, de pildă, locuitorii orașului îți descriu amănunțit încercările zadarnice ale cruciaților de a cuceri cetatea Tîrnovo, iscusința și vitejia — turnată apoi în grai de epos popular — cu care bulgarii au apărat fortăreața, luîndu-l prizonier chiar pe unul din comandanții renumiți ai asediatorilor, pe Baudouin de Flandra.

...Istoria mai nouă a orașului este scrisă și transmisă cu foarte mare precizie. Ea ne vorbește emoționant despre trecutul de luptă revoluționară al clasei muncitoare bulgare. Aici, la Tîrnovo, au luat ființă primele nuclee ale mișcării muncitorești organizate din Bulgaria. În muzeul istoriei orașului se păstrează un exemplar din primul număr al ziarului „Rabotnik", precum și alte documente și mărturii grăitoare despre lupta clasei muncitoare, a comuniștilor bulgari, împotriva exploatării și împotriva ocupanților fasciști, în perioada celui de-al doilea război mondial.

În cronica orașului Tîrnovo, anii de după eliberarea țării — anii construirii socialismului — au înscris pagini noi. Pagini de luptă și de muncă pentru deschiderea unor șantiere industriale, pentru ridicarea culturală a populației, pentru combaterea bolilor și apărarea sănătății oamenilor; aici, la Tîrnovo, ca și în alte localități ale Bulgariei, vizitatorul vine în contact cu aceeași grijă deosebită pentru om care este caracteristică tuturor țărilor cu orînduire socialistă.

Cercetînd exponatele de la muzeul de istorie a orașului Tîrnovo, urmărești firul dezvoltării acesteia de la primele începuturi pînă azi.

Înflorirea unui vechi oraș

Aproape de Plevna, autobuzul face popas în comuna Griviția. În vecinătatea ei se află colinele care amintesc de bătăliile împotriva turcilor, de luptele pentru libertate ale poporului bulgar. Călăuza noastră ne evocă momente din dramatica desfășurare a luptelor pe care le-au dus armatele ruse și române pentru cucerirea Plevnei.

După popasul de la poalele colinelor de la Griviția, vizităm orașul Plevna. La muzeul de aici cercetăm cu emoție arme și uniforme cu urme de pete de sînge, care au aparținut ostașilor români căzuți în războiul împotriva jugului otoman.

Plevna a devenit celebră în perioada acelui război, dar ea a fost un oraș cunoscut și mai înainte. Încă în urmă cu sute de ani orașul s-a afirmat ca un important centru administrativ și comercial, ca un tîrg de seamă unde se încrucișau multe drumuri ale caravanelor de negustori. Atmosfera vieții de altădată a tîrgului o sugerează ulițele întortocheate cu pavaj de granit tocit, bazilici și geamii — stîngherite parcă, aici ca și la Sofia, de vecinătatea neonului și a autocarelor — hanuri cu firme ciudate, unde călătorul se abate cu plăcere, pentru a bea o cană din renumitul vin al podgoriilor din apropierea orașului.

Dar cunoștința cu Plevna oferă în același timp, și prilejul de a înregistra ritmul dezvoltării sale din ultimii 20 de ani. În construcțiile noi ale orașului un loc important îl ocupă cele destinate manifestărilor culturale. Teatrul de stat, Institutul pedagogic, Palatul culturii, Orchestra simfonică sînt instituții create de puterea populară. O statistică despre creșterea numărului de muncitori sugerează și aspectul înfloririi economice a orașului. Anul trecut, în unitățile industriale de aci lucrau 17.000 de muncitori, de trei ori mai mulți decît în 1939.

★

Dacă în încheierea acestor sumare însemnări de călătorie din cîteva localități ale Bulgariei aș afirma că bătrînele sale orașe întineresc, aș spune, poate, un lucru banal. Banal — fie! — dar adevărat.

Eugen POP

Una din importantele unități ale industriei socialiste bulgare: uzina din apropierea orașului Stara Zagora, care livrează agriculturii R. P. Bulgaria mari cantități de îngrășăminte azotoase.

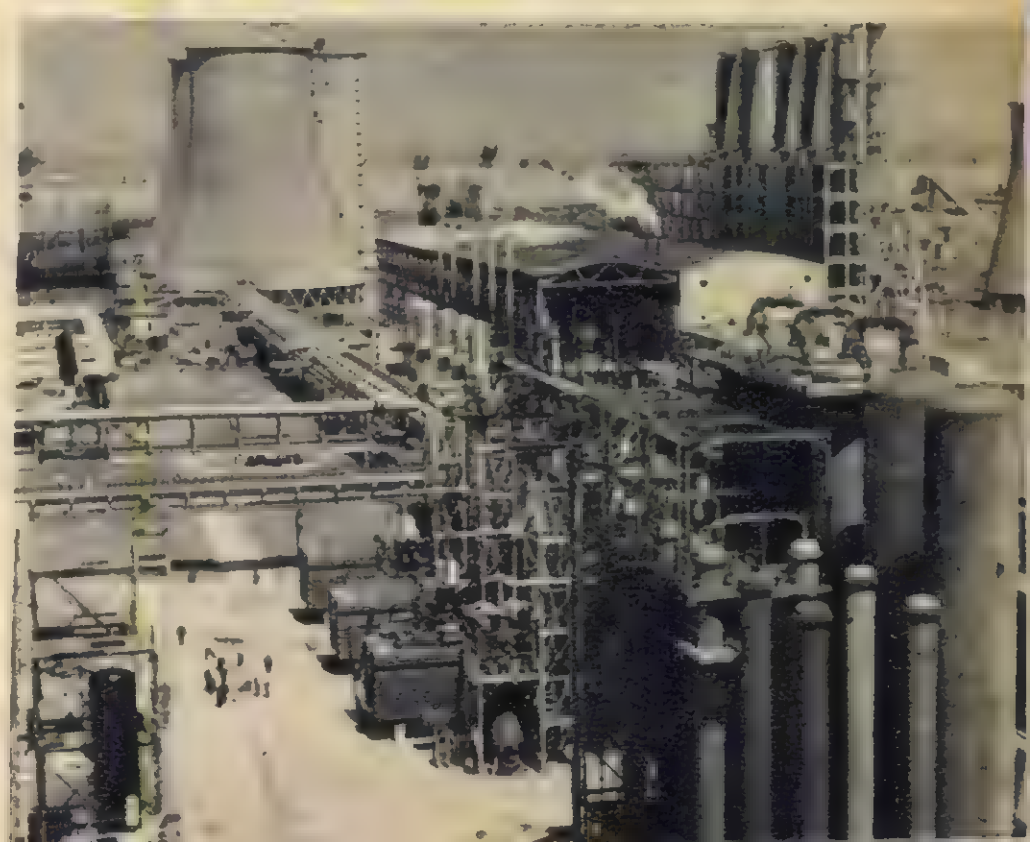

Cu graiul daltei

Drumul acestui reportaj a început, de fapt, cu stația sa terminus. O expoziție bucureșteană invita, nu demult, la o incursiune într-un univers fabulos, populat de giganți ciopliți în copaci contorsionați, cu statuiete curgînd în forme fluide, cu bucăți de piatră în care zvîcnea un zîmbet sau se întrezărea o frămîntare. Spațiul sălii era parcă anulat de mulțimea acestor făpturi descoperite de cioplitor în trunchiurile de lemn pentru a fi transferate aci, sub luminile neonului, într-o ciudată lume vegetală. Dar universul acesta de fantastă baladă populară devenea pe dată familiar vizitatorului, făpturile de basm se dovedeau prezențe cotidiene: un țăran din Rodna, o mamă cu un copil, o femeie care spală rufe, un zidar; iar metaforele poetice — Vara, Toamna, Belșugul — se converteau în realități umane bine știute, în siluetele unor femei văzute ca simboluri ale fertilității.

Sculptorul era tot timpul prezent printre statuile sale, venit de la Cluj pentru a asista la confruntarea lor cu publicul Capitalei. (Se pare, de altfel, că nu se poate despărți decît cu mare greutate de ele: chiar și în trecut, în anii în care a dus-o foarte greu, el nu se îndura să vîndă din lucrările sale.) Era acolo, amestecîndu-se printre trunchiurile cărora le transmisese vibrație și căldură omenească, înalt, cu mustața grea, țărănească, apăsînd colțurile gurii, cu părul căzînd tinerește pe frunte, în pofida celor șaizeci de ani ai săi. Așa l-au cunoscut bucureștenii pe tîmplarul de ieri, artistul emerit de azi, sculptorul Jenö Szervátiusz.

★

Szervátiusz înțelege graiul copacilor și le ascultă îndemnul. Îi sînt de ajuns cîteva clipe de contemplație și află ce formă ascunde, printre fibrele și nodurile sale, în rădăcinile tentaculare, paltinul, stejarul sau nucul din fața sa. Nu-i trebuie decît răgazul s-o desprindă din blocul materiei și, prin acea veche comuniune între om și natură, să-i găsească intenția, expresia umană, simțămîntul. „Dalta își cunoaște singură drumul", spune el... În curtea lui a stat, morman, piatră albă-gălbuie. Piatră bună, trainică, dar fără vreo virtualitate artistică. Palma de țăran a sculptorului a așezat-o, bucată cu bucată, una lîngă alta, și și-a durat casă sănătoasă pe o străduță clujeană, acolo sus, unde orașul își dă mîna cu pădurea. Dar, deodată, o piatră i-a șoptit ceva artistului și l-a silit să o transforme, chiar acolo, în zidul casei, într-un chip de femeie, ori într-un obraz de țăran mustăcios și șugubăț; și iată că, acum prin porii casei sale țîșnește, nestăpînită, arta. Jilțul masiv de stejar sortit rarelor ore de răgaz și măsuța pe care ți se servește palinca, povestesc, fiecare la rîndul său, cîte o baladă populară; în pervazul ușii e săpată ascensiunea sputnicului, în tăbliile patului sînt crestate flori și păsări. Sculptorul nu a suportat în jurul lui nici cel mai neînsemnat obiect utilitar care să nu fie investit cu o vibrație artistică. Arta e aici o prezență atît de firească, încît atunci cînd treci pragul atelierului său ești pe deplin pregătit să pătrunzi în această pădure neobișnuită în care cresc copaci cu forme de oameni.

★

De felul lui, însă, Szervátiusz este un drumeț și casa aceasta a durat-o în anii din urmă, cînd a căpătat și responsabilități de bunic. O viață întreagă a colindat, de cum dădea firul ierbii, pădurile și munții, purtînd în rucsac dălțile și, cînd obosea, pe feciorul său. Tiberiu i-a devenit tovarăș de drumeție lungă și tăcută de pe la patru ani, învățînd și el să deslușească chemarea copacilor, să tacă ore în șir, crestîndu-și fluiere și hotărîndu-se să se facă... medic, nu sculptor. Pe călătorii aceștia ciudați, ducînd întotdeauna după ei bucăți de lemn și piatră, îi știau toți țăranii satelor din jur, îi pofteau la masa lor, îi adăposteau peste noapte. Îi simțeau pe Szervátiusz de-al lor, rotar și tîmplar cu mîna bătătorită de ciocan, dar intuiau și prezența artistului.

Szervátiusz fusese plecat în

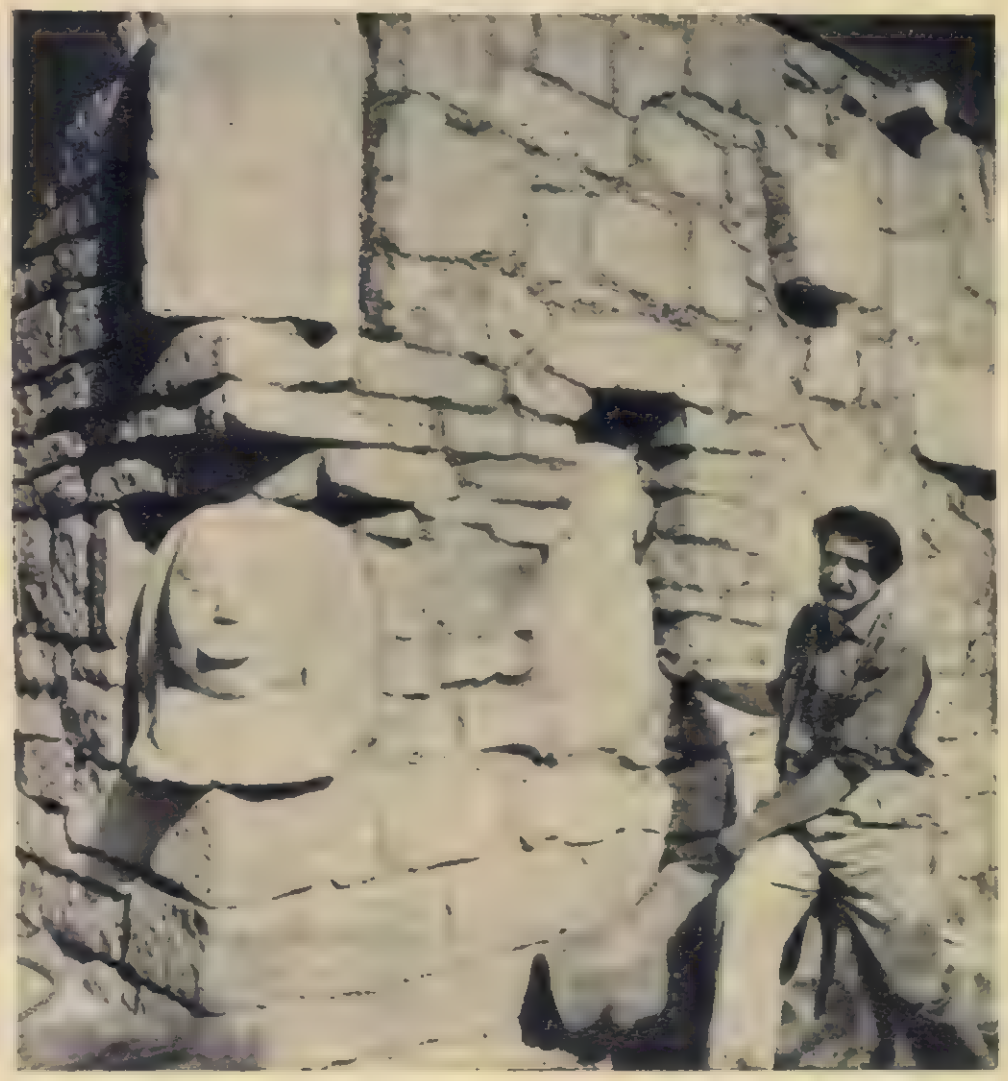

Prin porii zidurilor casei lui Szervátiusz țîșnește, impetuoasă, arta.

Înainte de orice Jenö Szervátiusz este un cioplitor în lemn...

În atelierul de pe deal cresc niște neobișnuiți copaci cu forme de oameni.

Fiul a preluat pasiunea și meșteșugul tatălui.

lume, doi ani, la Paris ; lucra ziua, mobilă, iar serile învăța meșteșugul sculpturii. Acum, aici, printre ei țăranii, sculptorul începea să cioplească un ram uscat și sub ochii lor se petrecea minunea : în carnea lemnului apărea chipul gazdei, sau micuța Kati, ori badea Ion.... Poveștile ascultate în acele amurguri — și balada lui Biro Mate, și cea a lui Toldi — erau apoi repovestite de sculptor pe mari felii de lemn policromat, îmbogățite de fantezia lui, transpuse într-o plastică concentrată, sintetică.

★

Prima cunoștință pe care o faci în atelierul lui Szervátiusz este Emre-baci, Emreba cum îi spun, prescurtat și familiar, toți cei din casă. E un țăran bătrîn, cu mustața stufoasă și un zîmbet cam amar, pe care sculptorul l-a cunoscut prin 1939 într-un cătun de munte și de atunci nu s-a mai despărțit de el. Emreba era nebunul satului, avea o nebunie blîndă și tristă, față de care toți manifestau o milă plină de înțelegere. Îi plăceau mieii (fusese cioban în tinerețe) și se ținea drum lung după turmele ce-i ieșeau în cale. Într-o zi, cineva străin de partea locului, i-a pus în brațe un mielușel și l-a făcut să priceapă că i-l dă în dar. În mintea întunecată a lui Emreba a licărit o fărîmă de înțelegere și, copleșit de fericire, a prins mielul în brațe, strîngîndu-l duios la piept. Dar străinul i l-a smuls, rîzînd cu răutate : făcuse o glumă... Emreba a ieșit din sat, năuc, strîngînd mai departe un miel imaginar la piept, apoi s-a așezat la margine de drum și a stat acolo pînă a înghețat de frig și a murit.

Szervátiusz a sculptat imaginea lui Emreba de zeci de ori, cu tandrețe, cu zbucium, cu indignare : Emreba era omul căruia i se furase fericirea. Motivul a devenit laitmotiv și de fiecare dată, în fiecare relief sau sculptură, artistul îi restituia bătrînului mielul, fericirea.

★

Szervátiusz este de altfel un artist al laitmotivelor. Iar laitmotivele sale sînt însești marile momente ale vieții, simțămintele esențiale. El cîntă mereu iubirea, fuziunea sufletească a oamenilor, cîntă dragostea maternă, celebrează familia : în trunchiul de lemn el înscrie o compoziție în spirală, în care se suprapun, îmbrățișîndu-se proteguitor, membrii unei familii ; tatăl și fiul își alătură adesea chipurile pe aceeași bucată de stejar cioplită în trăsături sacadate ; belșugul, fertilitatea sînt redate în formele maiestuoase ale unor femei săpate în copaci care își păstrează uneori neatinse rădăcinile, tocmai pentru a sugera legătura organică cu pămîntul ; anotimpurile anului sau orele zilei, munca, pacea, toate sînt transcrise în piatră sau lemn cu acea sensibilitate lucidă, cu acea imaginație nestăvilită care-l caracterizează pe artist. Szervátiusz e adesea zbuciumat, frămîntat, și atunci lemnul e tăiat brutal, în trăsături aspre — așa cum a procedat în autoportretele sale. Dar el e totodată un liric, un meditativ senin, și volumele sculptate sub stăpînirea acestor stări sufletești — mai ales lucrările, sugerînd frumusețea și gingășia feminină — au o delicatețe și o fluiditate care transmit întreaga emoție a artistului.

Lemnul pare să indice singur formele ce se ascund printre fibrele și nodurile copacului.

★

Sculpturile lui Szervátiusz — sculpturi pentru care a primit recent Premiul de Stat — au călătorit vara aceasta prin multe orașe din țară, poposind în diferite expoziții, trecînd apoi și granițele țării. Artistul a fost nevoit să le lase singure : acasă, în curtea largă de pe deal, stau trunchiuri mari de lemn de tisă, de cireș, de păr care așteaptă mîna creatorului. Mîinile celor doi creatori : pentru că fiul său, Tiberiu Szervátiusz, nu s-a făcut medic, ci tot sculptor. Talentul a fost moștenit, meșteșugul a fost transmis, arta sculptorului este dusă în familia Szervátiusz mai departe...

Sanda FAUR

Fotografii de S. STEINER

CADRAN internațional

Exodul „capitalului-creier"

Atenția opiniei publice din Occident este periodic solicitată de dezbateri purtate în presă, pe marginea exodului oamenilor de știință vest-europeni spre S.U.A. și Canada. Care este cauza „hemoragiei" acestui „capital-creier" — cum sînt numiți metaforic savanții ? Dintre răspunsurile multiple care se dau, două par a merge la esență. Pe de o parte — afirmă presa — este vorba de lipsa unor importante mijloace de cercetare. Se observă că cei mai mulți savanți care își părăsesc patria lucrează în domeniul universitar, iar atît laboratoarele acestor instituții, cît și posibilitățile lor financiare sînt neîndestulătoare. Pe de altă parte se ridică problema aplicării cercetărilor în practică, în producție, fenomen care în Europa — datorită investițiilor de multe ori foarte costisitoare — se face încet și cu prudență. Pentru orice savant însă verificarea practică are o uriașă importanță.

După calculele specialiștilor europeni, în Statele Unite muncii de cercetare i se consacră în total echivalentul a aproximativ 75 miliarde de franci francezi, în timp ce fondurile pe care le alocă, împreună, Marea Britanie și cele șase țări ale Pieței comune în aceleași scopuri reprezintă mai puțin de o treime din această sumă.

Nu demult 16 eminenți oameni de știință britanici au anunțat că pleacă în S.U.A. Printre ei se numără celebrul fiziolog Ian Bush de la Universitatea din Birmingham, Maurice Pryce, șeful secției de fizică teoretică a Universității din Bristol, și renumitul fizician Anthony Pople de la National Laboratory din Teddington.

Exodul „capitalului-creier" se face simțit și în Elveția. Fenomenul a prilejuit cotidianului „Neue Zürcher Zeitung" un articol virulent. „Elveția — scrie ziarul — nu-și poate permite luxul să producă absolvenți de școli superioare de înaltă calificare, și apoi, mîndră de realizările ei, să-i livreze gratuit străinătății cu un gest mărinimos".

Se știe că specialiștii elvețieni care pleacă în S.U.A. sînt în proporție de 90% fizicieni, matematicieni, chimiști, biologi etc. Mare parte dintre ei participă la programul cosmic american, în loc să-și pună cunoștințele în slujba propriei lor patrii.

Marcante personalități politice și științifice din Europa occidentală au luat atitudine împotriva acestui exod, invocînd sentimentele patriotice și reclamînd măsuri. În legătură cu aceasta Jo Grimond, șeful Partidului liberal din Anglia, amintea un exemplu celebru : Cînd filozoful Kant era răcit, Königsbergul trăia ore de neliniște și îngrijorare. Și de fiecare dată cînd se însănătoșea, în oraș se trăgeau clopotele...

I. CORBAN

Un plan și eșecul lui

Recent 12 țări membre ale O.N.U. au înaintat Comitetului special al O.N.U. pentru examinarea Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale, un proiect de rezoluție cerînd acordarea independenței popoarelor din coloniile portugheze.

Unul din teritoriile „portugheze" unde lupta de eliberare națională a luat o deosebită amploare în ultima vreme este mica Guinee portugheză (36.000 km p — 7.900.000 locuitori), situată în vestul continentului african, pe țărmul Atlanticului. Aci operațiunile armate împotriva autorităților coloniale au început în vara lui 1961 — cînd s-au împlinit trei ani de la înăbușirea în sînge a unei mari greve declarate de muncitorii din portul Bissau și de funcționarii societății de navigație fluvială. Acțiunile inițiale izolate s-au transformat cu timpul într-un adevărat război de partizani — fapt care s-a evidențiat în mod deosebit cu prilejul insurecției din sudul țării, organizată către sfîrșitul lui 1962 și începutul lui 1963 de Partidul african de luptă pentru independența Guineei portugheze și a insulelor Capului Verde (P.A.I.G.C.). Luptele, începute în regiunea orezăriilor situate la sud de Corubal, s-au extins în centrul, în nordul și nord-estul țării — toate aceste teritorii trecînd de fapt sub controlul partizanilor. În momentul de față, potrivit unor recente declarații făcute presei franceze și italiene de către secretarul general al P.A.I.G.C., Amilcar Cabral, forțele armate de eliberare controlează „35 la sută din teritoriu, portughezii nemaideținînd în zona eliberată decît unele capitale de districte izolate".

Luptători din forțele de eliberare din Guineea „portugheză", într-una din regiunile aflate sub controlul lor.

Referindu-se la planurile autorităților coloniale portugheze de a da în perioada sezonului uscat 1963-1964 o lovitură hotărîtoare forțelor patriotice prin aplicarea tacticii „pămîntului pîrjolit", Amilcar Cabral a subliniat :

„...Portughezii își făcuseră socoteala că vor putea pune capăt rezistenței în cursul precedentului sezon uscat. Cel de-al patrulea stat major al unităților coloniale care s-au succedat în ultimii doi ani (războaiele coloniale consumă numeroase state majore...) își luase angajamentul să răstoarne complet situația în decurs de trei săptămîni. Astăzi putem afirma că eșecul acestui plan este total. În urma unei conferințe a cadrelor mișcării de eliberare, ținută recent în zona eliberată, s-a hotărît ca întreaga putere în această zonă să fie încredințată poporului...

Pe plan militar sîntem acum în măsură să trecem la unificarea tuturor forțelor de partizani, să trecem la o etapă superioară a războiului de eliberare. Mișcările (de trupe — n.r.) portugheze sînt aproape paralizate astăzi. Poporul refuză să mai plătească impozite... Salariații și țărănimea sînt astăzi în întregime de partea luptei de eliberare, precum și mica burghezie, ieri încă șovăielnică. Singurii aliați ai Portugaliei rămîn doar cîțiva șefi de trib".

C. I.

Goana după... argint

În ultimul timp în Canada se petrec scene ce aduc aminte de întîmplări la care au fost martore, la sfîrșitul veacului trecut, malurile rîului Klondyke din Alaska, sau de altele, similare, înfățișate de Charlie Chaplin în filmul „Goana după aur". Într-o bună zi, mii de oameni, mînați de ideea fixă de a deveni milionari peste noapte, își părăsesc locurile de baștină și, sfidînd furtunile de zăpadă, se afundă în cîte un ținut în care semenii lor n-au mai călcat aproape niciodată...

Acum cîtva timp orășelul Timmins a devenit peste noapte ținta căutătorilor de comori și a amatorilor de înavuțire rapidă.

Localitatea aceasta situată la 700 kilometri nord-vest de Toronto, cu o populație de 30.000 de locuitori — cifră care din 1940 nu mai înregistrase nici o creștere — a fost literalmente potopită de oameni sosiți cu avioane, cu trenuri sau în mașini prăfuite, uneori de la depărtări de peste 4.000 de kilometri.

În cîteva zile consumul de ciocolată a crescut vertiginos, căci nimeni nu mai avea timp să prepare sau să ia o masă obișnuită. Noii veniți și localnicii erau stăpîniți de o singură dorință : să-și procure cît mai repede licențele de prospectare, șoșonii, sacii de dormit, tîmăcoapele, lopețile și spirtierele de care aveau nevoie. Fetele și-au sacrificat nestrea, gospodinele și-au vîndut poliței de asigurare, copii de familie — televizoarele și automobilele și și-au îngropat

Unul dintre miile de căutători de comori care au invadat peste noapte orășelul canadian Timmins.

Asediul fotoreporterilor asupra vilei „Madrague".

Saint-Tropez, orele 19...

Acum zece ani, ca și în urmă cu alți 30, era o stațiune balneară liniștită, ca multe altele, de pe Coasta de Azur. Poate doar căsuțele pescarilor strînse în jurul vechiului port și trecutul ei istoric să-i fi atras pe turiștii care puteau citi pe o placă prinsă în zidul de apărare că aici, în anul 1470, Jean Cossa, baron de Grimaud, mare senești al Provence, și Rafael Garezzio, gentilom din Genova, au semnat acordul de renaștere a orașului.

Mai apoape de zilele noastre, atrași de frumusețea locului, au mai poposit pe aici pictori renumiți. Tocmai de aceea organizarea unui muzeu de artă contemporană, în care figurează nume ca Dufy, Marquet, Matisse, a fost considerată ca un eveniment mare, dar firesc. Viața ar fi continuat neschimbată dacă, pe neașteptate, la Saint-Tropez nu s-ar fi petrecut evenimente hotărîtoare pentru destinele lui. Prezența unor pictori celebri n-a reușit să atragă prea mult atenția turiștilor. În schimb apariția pe plajă a cîtorva vedete de cinema și mai ales vestea că Brigitte Bardot își petrece aici vacanța au stîrnit o adevărată efervescență printre admiratori. E greu de înțeles pentru ce primăria orașului a pornit să se războiască cu interpreta lui Babette, reproșîndu-i că și-a întins prea mult gardul proprietății în mare, stînjenind circulația, de vreme ce, se știe, actrița nu voia decît să se apere de privirile indiscrete. Oricum, prezența celebrei Brigitte Bardot a făcut din Saint-Tropez o stațiune la mare modă. Cele mai modeste cămăruțe din casele pescărești sînt mai scumpe decît un apartament în marile Palace-uri de la Nisa sau Cannes. Concediul la Saint-Tropez a devenit semnul „distincției". În zilele de sărbătoare sau spre seară șoselele ce duc spre orașul lui Jean Cossa par a fi străzile Parisului la terminarea lucrului, cînd înaintezi cu 100 de metri pe oră. Și cei ce nu-și pot petrece vacanța aici se agită să vadă măcar Saint-Tropezul, ca pe o Mecca modernă.

O lume pestriță, îmbrăcată în costume dintre cele mai fistichii, își dă întîlnire către seară pe cheiul Suffren. Ai în față marea de catarge, iar din pragul caselor pînă în mijlocul cheiului, restaurante unul lîngă altul. Turiștii înaintează cu greu ca să cumpere înghețată de la un italian care manevrează o mașină uriașă, strălucitoare, plină de manete, de care atîrnă — bineînțeles — poza ei, a Brigittei, cumpărînd de la el delicioasele „gelati". Încăpățînați, cîțiva pescari din partea locului, încearcă să prindă totuși cîteva sardele sub ochii foarte fardați dar neîncrezători ai starletelor în căutare de regizori care să le lanseze. Pictori — da, există și din aceștia; sînt tineri veniți din cine știe ce colț de lume, dornici să vadă și ei faimoasa Coastă de Azur. Îți propun pentru un franc un portret într-un minut sau o vedere a portului realizată sub privirile a zeci de curioși. Alții au ales ca planșetă trotuarul: cu cretă colorată copiază după o reproducere un tablou de Goya. Trecătorii lasă cîte un bănuț într-o pălărie sau într-o cutie de carton.

Dacă dai colțul pe străduța unde se află o placă amintind că pe acolo a trecut și poetul Mistral, vei avea surpriza să nimerești de-a dreptul în mijlocul unui salon de coafură. Ca și casele de modă și institutele de frumusețe, coaforii parizieni au deschis nenumărate sucursale la Saint-Tropez. Ținînd seama de migrația de vară a clientelei lor, coaforii nu lucrează numai în umbra măslinilor, ci și chiar pe plajă. Clientele stau cu picioarele în apa mării și cu capul sub cască.

Din cînd în cînd, auzi pronunțat cuvîntul „Madrague". Este numele vilei lui „B.B.". Fotografii marilor reviste o asediază din toate părțile cu teleobiectivele lor care seamănă cu niște tunuri. Curioșii care n-au înțeles că în filmul „Viața particulară" actrița își juca propriul rol, rugînd parcă pe spectatori să-i dea pace, au încercat nu o dată să o surprindă ca să poată povesti mai tîrziu că i-au cerut un autograf și au fost refuzați.

...Deodată o sirenă începe să urle lugubru. Sunetul acesta se aude de zeci de veri. Arde pădurea. Într-adevăr, dincolo de golf, la Saint-Maxime, se înalță în înserare o dîră de fum care cuprinde tot mai mult orizontul, se întinde pe zeci și zeci de hectare. Cei de pe chei aruncă și ei o privire într-acolo, pentru că au auzit de marile incendii de păduri care cuprind în timpul verii țărmul Mediteranei.

În noapte, focul de la celălalt țărm luminează și pămîntul, și cerul. Se aud trecînd hidroavioanele care își umplu pîntecele cu apa mării, aruncînd-o apoi peste flăcări.

Dar Saint-Tropezul este în vacanță.

T. VORNICU

Gangsteri și business

Pentru a-și crea o fațadă onorabilă care să le camufleze activitatea criminală, numeroși capi de bandă din S.U.A. pătrund în lumea afacerilor, acaparînd bănci, fabrici, întreprinderi comerciale și de transport, hoteluri, restaurante etc.

Un lung articol publicat nu demult în paginile săptămînalului „United States News and World Report", ocupîndu-se de această problemă, arată că procurorul districtual Robert Morgenthau apreciază că profiturile realizate pe această cale de către gangsteri se ridică numai la New York la aproape un miliard de dolari pe an. „Societăți imobiliare din Miami, Las Vegas și Tucson, bănci din New Jersey și Chicago, fabrici de confecții din Cleveland și Detroit, restaurante și baruri din Buffalo și Kansas City, mari ferme din statul Oklahoma, magazine universale din Boston, New Orleans, Pittsburgh și Tampa au încăput pe mîinile răufăcătorilor" — arată „United States News and World Report".

De cele mai multe ori gangsterii achiziționează aceste întreprinderi silind pe proprietarii lor, prin teroare și șantaj, să le vîndă la prețuri mult inferioare valorii reale. Alteori se folosește clasica metodă cămătărească: aflat la strîmtoare, businessmanul respectiv contractează un împrumut oferit cu dobînzi enorme de un „racketeer" [1]). Dacă nu le plătește, firma lui intră în posesia gangsterului.

Autoritățile americane au lansat o ofensivă pe mai multe fronturi împotriva „criminalilor cu paravan", cum îi numește revista mai sus citată. Subcomitetul permanent de cercetări al Senatului, prezidat de senatorul John McClellan, se ocupă îndeaproape de această problemă. Departamentul Justiției a organizat un serviciu special de urmărire, cu colaborarea F.B.I-ului, a departamentului Finanțelor, a brigăzilor pentru narcotice și a polițiilor din fiecare stat al S.U.A. În fruntea serviciului se află William Hundley, care a declarat că oamenii lui anchetează în momentul de față 1.100 de cazuri. „Trebuie să punem capăt transformării gangsterilor în oameni de afaceri" — a declarat Robert Kennedy, ministrul Justiției din S.U.A.

N. MINEI

[1]) Termen folosit în S.U.A. pentru a desemna pe cel ce realizează beneficii pe căi ilicite.

Desen reprodus după „Buffalo Evening News", ilustrînd pătrunderea tot mai adîncă a „bossilor crimei" în lumea afacerilor.

Noi arme împotriva cancerului

La New York, în cadrul unei recente întruniri a medicilor de specialitate, dr. George Mathé de la Institutul Gustave Roussy (Franța) a făcut cunoscute succesele obținute prin aplicarea unui nou procedeu în tratamentul leucemiei. Încercările anterioare de a trata leucemia prin înlocuirea întregii cantități de sînge a bolnavului dăduseră greș din cauza proprietății organismului de a produce anticorpi, care acționează împotriva oricărei substanțe străine, inclusiv a sîngelui.

Oamenii de știință francezi au încercat să înlocuiască însuși mecanismul de producere a sîngelui, făcînd experiențe de transplantare a măduvei osoase. La început ei au folosit șoareci donatori al căror sînge era identic cu acela al șoarecilor primitori, obținînd unele reușite, dar și o serie de insuccese. Specialiștii francezi au adoptat atunci o inovație constînd în extragerea și transplantarea măduvei mai multor donatori. Organismul primitor alege, dintre toate măduvele astfel colectate, pe aceea care i se potrivește cel mai bine și o absoarbe, în timp ce pe celelalte le respinge. Cu ajutorul noii metode procentul transplantărilor reușite a crescut.

Acest procedeu a fost folosit în cazul unui bărbat în vîrstă de 26 de ani, bolnav de leucemie, căruia i s-a transplantat măduvă colectată de la tatăl, mama, sora și cei trei frați ai săi, făcînd toți parte din același grup sanguin. Operația a avut loc cu un an în urmă. Pacientul continuă să se simtă bine.

A. P.

Saint-Tropez, orele 19...

case în maldăre de ipoteci. Capitalurile astfel adunate au fost nemaidecît prefăcute în acțiuni, datorită cărora bursa din Toronto a înregistrat cel mai mare „boom" de la înființarea ei.

Ce se întîmplase? Care era cauza acestei activități frenetice?

Izvorul agitației colective trebuie căutat într-un anunț al societății „Texas Gulf Sulphur Company". După șase ani de căutări, geologii și prospectorii societății au descoperit în preajma orășelului Timmins zăcăminte uriașe de minereuri de argint, cupru și zinc. Minereul poate fi extras în exploatări la zi, iar valoarea zăcămintelor — evaluate la 25 milioane de tone — este apreciată ca fiind de circa 800 milioane de dolari. Această împrejurare a făcut să salte nu numai acțiunile societății „Texas Gulf", ci și pe cele ale companiilor care posedă terenuri în vecinătatea zăcămintelor ori dispun de drepturi de prospectare în această regiune.

Terenurile din preajma zăcămintelor au devenit însă și aria favorită de cercetare a prospectorilor-amatori. În schimbul unei licențe, pentru care se plătesc cinci dolari, oricine poate dobîndi dreptul de a prospecta, timp de un an, pînă la 18 parcele de cîte 162.000 de metri pătrați fiecare. Trebuie să adăugăm însă că pînă acum singurii căutători de comori care au avut de cîștigat de pe urma „goanei după argint" au fost misiții de terenuri. Înștiințați de trimișii lui „Texas Gulf" — care, înarmați cu aparate electromagnetice, indicau din elicoptere locurile pentru efectuarea săpăturilor — ei și-au luat măsuri din vreme, înainte de dezlănțuirea năvalei.

D. HÎNCU

PHENIAN

mîndria prietenilor coreeni

— la a 16-a aniversare a proclamării R. P. D. Coreene —

Acest oraș, pomenit în vechile scrieri încă de acum un mileniu și jumătate, te copleșește astăzi prin prospețimea lui, prin miraculoasa lui renaștere.

L-am cunoscut în urmă cu mai bine de un deceniu și l-am întîlnit o dată și încă o dată, în anii din urmă. Și mereu am simțit la Phenian pulsul vieții, tot mai puternic.

Nu voi uita niciodată imaginea nocturnă a Phenianului atunci cînd, apropiindu-mă de el cu emoția revederii unui vechi prieten, am văzut străpungînd întunericul o arcuire de lumini ce mi se părea ireală, fabuloasă. Pe măsură ce mașina se apropia de oraș mi-am dat seama că sînt contururile podului de peste fluviul Tedonggan cu șiragul de lumini formînd un adevărat curcubeu.

Privit de la cea mai înaltă cotă — platoul din vîrful muntelui Moambon, care domină orașul — Phenianul se înfățișează ochilor ca o stranie și fermecătoare împletire de priveliști, desprinse parcă dintr-un basm oriental, și de clocot amețitor specific unui oraș modern. Străbătut de linia unduitoare a Tedonganului, care își poartă maiestuos mișcătoarele oglinzi pe sub două poduri monumentale, orașul se revarsă, de o parte și de alta a fluviului, în vaste figuri geometrice, de o asimetrie gîndită pentru a îmbina monumentalul cu senzația de intim, plăcut, liniștit. Privirea parcurge peisajul urban desfășurat la poalele muntelui, pornind de la marele stadion de 70.000 de locuri, aflat chiar aici, sub noi, și rătăcind de-a lungul arterei centrale pînă la Teatrul Mare, al cărui acoperiș cu colțurile ușor înălțate, ca la o străveche pagodă, dă o amprentă puternic națională stilului arhitectonic al construcției.

La Phenian, ca peste tot în R.P.D. Coreeană, patosul muncii constructive a poporului coreean este, evident, cel mai grăitor răspuns la chemarea însuflețitoare a Partidului Muncii din Coreea. Fabrici și uzine, școli și spitale, teatre și biblioteci, toate noi construite — iată concretizarea acestui răspuns.

Mai pregnant poate ca orice te impresionează aci tocmai elanul nestăvilit cu care oamenii își înalță orașul iubit. În cîțiva ani au răsărit ca din pămînt șiruri de clădiri cu 4-5 și chiar cu cîte 10-11 etaje. În „Țara dimineților liniștite" activitatea efervescentă a constructorilor socialismului este azi nota caracteristică. Dincolo de latura ei edilitaro-gospodărească, reconstrucția Phenianului își capătă deplina semnificație prin extinderea zonei industriale a orașului, prin darea în funcțiune a fabricii de produse din aluminiu, a celei de tricotaje ca și a primelor instalații de la termocentrala „Phenian", cu o capacitate de 150.000 kW. Puterea totală instalată a acestei termocentrale va fi de 400.000 kW.

Orașul este înconjurat de cîteva importante obiective industriale cu care se mîndresc prietenii coreeni: combinatul de oțel din Kansen, combinatul siderurgic Fuon He din Sonrim, fabrica de mașini electrice de la De An.

O gamă variată de produse industriale — de la tractoare de 75 C.P. și locomotive electrice sau excavatoare și pînă la generatoare electrice, transformatoare, diverse mașini-unelte etc., totul reflectă eforturile pentru creșterea continuă a nivelului tehnic.

La Phenian, anul 1964, considerat cu dreaptă mîndrie de coreeni drept „anul marilor construcții", înscrie pe răbojul realizărilor din perioada construcției socialiste, pe lîngă noile construcții industriale, un număr de 7 cartiere noi de locuințe cuprinzînd peste 13.000 de apartamente.

Pe o suprafață de 160.000 m p se construiesc o seamă de instituții de cultură. Totodată în acest an se va da în folosință primul corp de clădire al Universității, care se construiește pe o suprafață de 300.000 m p.

Ritmul în care s-a construit la Phenian este pe deplin semnificativ: teatrul a fost ridicat într-un an și jumătate, stadionul — în mai puțin de un an. În unsprezece ani s-au realizat aproape patru milioane și jumătate de metri pătrați de suprafață locuibilă, pusă la dispoziția a peste o jumătate de milion de locuitori ai capitalei coreene. În jurul Phenianului iau naștere în același ritm trepidant cîteva orașe-satelit, avînd fiecare o capacitate de 30.000-40.000 locuitori. Planurile elaborate în atelierele arhitecților și urbaniștilor — care se prefac cu rapiditate din împletiri de linii pe hîrtiile de calc în largi ansambluri de clădiri — prevăd ca Phenianul să cuprindă, pînă într-un deceniu, circa 3.000.000 de locuitori.

Prietenii noștri coreeni pot fi mîndri, cu drept cuvînt, de capitala lor.

Victor BÎRLĂDEANU

Noaptea, pe una din arterele principale ale Phenianului.

Eu ce fac acum?

A doua zi, Mircea merse la serviciu mai mult mort decît viu. Nu dormise aproape de loc, avea cearcăne și o privire încordată și pînditoare. Avusese iar discuții cu Ana. Făcuse o prostie că o silise să se retragă de la facultate, anul trecut, cînd s-au căsătorit. Acum ea n-avea ce face și-și pierdea vremea cu nimicuri.

— Ce e, dom-le, cu dumneata? — îl întrebă președintele sindicatului, Stoica.

Acesta era un om la 42—45 de ani, cu un început de burtă, cu capul complet albit, parcă l-ar fi spălat în lapte. Purta un costum gri-petrol cu o cravată galbenă ca lămîia și cămașa albă, curată, cu guler moale.

— Ce e cu dumneata? Pari obosit, nedormit. Ești chiar atît de ocupat?

Îl privea prietenește, clipind ușor din ochi, cu o bunătate pe care celălalt o simți imediat. Redactorul ziarului de uzină i se părea un băiat simpatic, cam moale pentru meseria sa (ar fi trebuit să fie mai cu tupeu; e nevoie uneori de așa ceva!), simpatic totuși, cu o față și o privire copilăroasă, care cucerea.

Mircea tăcea, gol pe dinăuntru. Simțea nevoia unei destăinuiri. Totuși, nu vorbi nimic despre ceea ce îl apăsa. Se trezi întrebînd:

— Cum merg treburile?

— Cu ce?

— Așa, în general...

— Bine, merg bine. Uneori e mai greu, dar tot o scoatem noi la capăt.

Continua să-l măsoare cu privirea. Apoi, deschizînd un sertar:

— Ascultă, dragă, n-ai vrea să-mi dai o mînă de ajutor? E vorba de ceva simplu pentru dumneata, dar pentru mine mai dificil.

— Cum să nu, cu plăcere — acceptă Mircea imediat, înviorîndu-se.

— Uite despre ce e vorba. Mîine trebuie să înaintez un referat, ceva cu întrecerea socialistă. Am aici titlul exact. Ei, te rog să mă crezi că pînă acum l-am scris de două ori și mi l-au dat înapoi. „Nu e bun", zic ei. „De ce?", întreb. „Ești președinte, trebuie să știi". Uite că eu nu știu — deși am terminat și eu, ca tot omul, 11 clase. N-am învățat totuși să fac referate. Învață-mă tu. Era acolo un uscat, dacă suflam mai tare cădea de pe scaun. Țipa la mine cu glas pițigăiat: „Mie nu-mi trebuie biografia dumitale, îmi trebuie referatul. Mîine mi-l cere Sfatul și nu vreau să fiu criticat din cauza dumitale. Și așa m-au dat la gazeta de perete, că întîrzii lucrările..." Ce să-i spun? L-am lăsat în plata domnului. Acum, vorba e, ce fac eu?

— Fiți fără grijă. Are să iasă bine.

— Mulțumesc. Nici nu știi ce grijă mi-ai luat de pe inimă. Toată ziua sînt hărțuit cu fel de fel de chestii. Ieri a venit la mine unul, Scarlat, din brigada modelierilor, să le fac cerc de pictură. „De ce vii la mine?", îl întreb. „Dar la cine, zice, la tov. Pascu? Pe el nu-l interesează decît producția... Și-apoi, el nici n-are bani. Dumneata ești cu fondurile!" „Dar ce-s eu, mă rog, Banca R.P.R.?" „Nene Stoica, zice, dumneata știi că azi nu mai merge; trebuie să facem de toate. Să învățăm carte, să jucăm fotbal, să pictăm. Doar nu trebuie să te lămuresc eu..." Și uite așa toată ziua. Mîine la 8 ai spus, da?

— Ce?

— Referatul.

— Desigur.

Cînd să plece, în birou intră o femeie în vîrstă. Îl privi atentă, apoi se așeză pe scaun, respirînd greu.

— Uf, că nu mai rezist de loc la urcat scările...

Ceilalți o priveau fără să-și vorbească. Femeia își reveni repede.

— Cine-i președintele, dumneata?

— Eu.

Stoica oftă și se uită la Mircea. „Nu-ți spuneam eu? Să vezi acum..."

— Ia spune — urmă vizitatoarea, mereu preocupată, parcă ar fi pierdut ceva — că dumneata trebuie să știi, ești doar președinte: eu ce fac acum?

— Cum adică, ce faci?

— Păi te întreb: eu ce fac acum?

Femeia era bine îmbrăcată, purta un costum taior din stofă fină, pantofi noi, geantă nouă.

— Cine ești dumneata? — întrebă președintele mototolind batista în mînă. Transpira. Avea o ședință peste zece minute și, dracu' știe, ar fi putut să întîrzie.

— Sînt soția lui... Și pronunță numele unui cunoscut fruntaș în producție.

Atitudinea lui Stoica se schimbă pe loc. Veni aproape de ea, plin de bunătate și răbdare. Schimbarea lui îl încîntă pe Mircea.

— I s-a întîmplat ceva? — se interesă președintele.

— Ce să i se întîmple? — sări supărată femeia. Nu i s-a întîmplat nimic.

Președintele oftă ușurat. Dar tot nu înțelegea ce vrea de la el. Femeia tăcu o clipă, cu sprîncenele strînse. Apoi spuse totul dintr-o suflare, ca și cînd i-ar fi fost teamă să nu uite vreun cuvînt. Se vedea ușor că se gîndise de multe ori la aceste lucruri.

— Trăiam cu soțul meu într-o căsuță din cartierul Giulești — începu dînsa povestirea. Apă n-aveam în curte și din cauza asta mă certam mereu cu proprietarul. Trebuia s-o aduc tocmai din colțu străzii... Dimineața, aproape în fiecare dimineață, mă duceam la piață. Pe la 9-10 eram acasă. Cînd ploua, mai ales toamna, nu-mi vedeam capul de treburi. Îl urcam pe soțul meu pe acoperiș, să cîrpească cartonul. Eu văruiam mereu pereții să fie ca laptele de albi. Nu pot trăi în mizerie; de mică m-am obișnuit cu munca — adăugă dînsa, simțind nevoia unei justificări, și zîmbi dintr-o dată, neobișnuit de cald. Iarna — urmă vizitatoarea — făceam pîrtie de zăpadă, spărgeam lemne. Sîmbăta aveam program de baie. Apoi spălam. Tocmai îmi cumpărase soțul o albie mare, din salcie, de la Giurgiu. În general gospodăria îmi lua o groază de timp. Nu știam ce este aceea plictiseală. Îmi orînduiam viața ca să am fiece clipă ocupată.

Oftă, apoi își mușcă buzele.

— Și, deodată, totul s-a întors pe dos, că nu mai înțeleg nimic.

Clipi ușor.

— Am primit locuință nouă, tot în Giulești. Un apartament: două camere, baie, bucătărie, cămară. O lună am avut ce face: am cumpărat mobilă nouă și-am tot mutat-o în casă pînă ce am așezat-o așa cum îmi place mie. Dar după asta n-am mai avut de lucru. Lemne nu trebuie să mai car din pivniță pentru foc. Baia, ce să spun, e bună. Poftim? Nu, nu se strică, robinetele nu curg. Tîrguielile le fac la parterul blocului: găsesc aci de toate. Cum ați spus? Nu, de urcat nu-l mai urc pe soțul meu pe acoperiș.

Se gîndi o clipă, apoi:

— Ba mint. Într-o zi l-am urcat: trebuia să instaleze antena televizorului...

Tăcu și mîhnirea aceea de la început îi acoperi iar fața.

— De o lună de zile însă nu mai am ce face. Am terminat totul. Într-un cuvînt, mă plictisesc. Am trecut de 50 de ani, dar mă simt tînără și iată stau degeaba. Filme, spectacole, plimbări... Dar muncă?

Președintele tăcea.

— Încă nu mi-am pus asemenea probleme — rosti el serios.

— Va trebui să ți le pui de acum — zise Mircea.

— Da, va trebui. Pînă una alta, să vedem ce putem face cu tovarășa.

— Și după aceea? Mîine vei primi vizita tuturor soțiilor casnice și cam vîrstnice care au obținut locuințe în ultimii ani și te vor întreba la fel ca tovarășa, neliniștite și puțin dezorientate de noua lor situație: „Și noi, ce facem noi acum?"

Vizitatoarea se ridică de pe scaun, încurajată de acest ajutor neașteptat:

— Ce ziceți, tovarășe președinte?

Paul URDEA
Ilustrația de Delia BRUDEA

dialog cu cititorii

ÎN DELTĂ, LA MURIGHIOL

La Murighiol, în inima Deltei, gospodăria agricolă colectivă din comună deţine o vie activitate şi în sectorul avicol. În momentul de faţă ea posedă peste 8.000 de raţe. Ele sînt crescute pe malul lacului Murighiol.

Marin GHEORGHIU
Tulcea

DRAGOŞ SAU BOGDAN?

„Cine a fost primul domn al Moldovei"?

Constantin SCRIPCĂ
Timişoara

Răspunde prof. GH. CRONŢ, doctor în ştiinţe istorico-juridice, de la Institutul de istorie al Academiei R. P. Române.

Se ştie că dezvoltarea socială şi organizarea politică a poporului român de pe teritoriul Moldovei au fost întrerupte în anul 1241 de năvălirea tătarilor. Există atunci în această parte a ţării noastre o populaţie românească deasă, trăind în sate şi tîrguri şi având organizaţii teritoriale numite cnezate şi voievodate, cu stratificarea socială şi cu structura politică proprii feudalismului timpuriu.

Căzînd sub dominaţia tătarilor, populaţia românească şi organizaţiile ei politico-teritoriale au purtat timp de un veac lupte îndîrjite împotriva cotropitorilor. În aceste lupte, românii din Moldova au fost ajutaţi şi de românii din Maramureş, cu care ei au păstrat totdeauna strînse legături, ştiind şi unii şi alţii că aparţin aceluiaşi popor.

Românii din Maramureş aveau şi ei cnezate şi voievodate proprii. Vreme îndelungată, aceste organizaţii româneşti au trebuit să se apere atît împotriva dominaţiei feudale maghiare cît şi împotriva incursiunilor tătarilor. Pentru a izgoni pe tătari din apropierea ţării lor — ale căror incursiuni ameninţau şi existenţa statului feudal maghiar — înşişi regii Ungariei au întreprins campanii care făceau uneori ca teatrul de luptă să ajungă pe teritoriul Moldovei. La aceste campanii au participat şi românii maramureşeni şi cei din Moldova.

În luptele purtate între anii 1343 şi 1345 de căpeteniile româneşti din Maramureş pentru izgonirea tătarilor din Moldova, s-a remarcat în chip deosebit voievodul maramureşean *Dragoş*. Izgonind pe tătari, acesta a domnit aici în *Terra Moldaviae*, cum arată documentele, pînă în anul 1355. Dragoş este deci primul voievod al Moldovei după eliberarea teritoriului ei de sub dominaţia tătarilor. Lui Dragoş i-au urmat în domnie fiul său *Sas*, apoi fiul acestuia, *Balc*.

În acea perioadă, atît românii din Moldova cît şi cei din Maramureş au trebuit să se opună dominaţiei maghiare, care devenise apăsătoare nu numai din cauza exploatării din partea feudalilor stăpînitori, ci şi din cauza încercărilor acestora de a impune populaţiei româneşti credinţa catolică. Rezistenţa românească împotriva acestei dominaţii s-a intensificat în anul 1359, cînd voievodul *Bogdan* din Maramureş s-a răsculat împotriva regelui Ungariei, a trecut cu ostaşii săi în Moldova şi, ajutat de populaţia locală, l-a izgonit pe Balc din scaunul domnesc, declarîndu-se voievod independent al Moldovei. Bogdan a fost deci primul domn de sine stătător al Moldovei.

CE ESTE „RUNDA KENNEDY"

„Doresc să ştiu ce este şi ce reprezintă «runda Kennedy»".

Dan NICULESCU
com. Poiana Mare,
rn. Calafat

Răspunde V. IOSIPESCU, ziarist.

În anul 1962 Congresul Statelor Unite a adoptat „Trade Expansion Act" — Legea pentru dezvoltarea comerţului — care împuternicea pe preşedinte să negocieze cu partenerii comerciali ai S.U.A., asemenea şi G.A.T.T. (Acordul general pentru tarife şi comerţ, care grupează 62 de state), o reducere reciprocă cu 50 la sută a tarifelor vamale existente, pe serii largi de produse. Presa occidentală, diferite personalităţi ale lumii economice apusene au apreciat că, prin începerea acestor negocieri, care au devenit cunoscute sub numele de „runda Kennedy", fiind iniţiate de defunctul preşedinte al S.U.A. John Kennedy, Statele Unite încearcă să-şi asigure „leadership"-ul (poziţia conducătoare) pe piaţa mondială capitalistă. Ministrul francez al industriei declara, de pildă: „Prin negocierile Kennedy, Statele Unite vor să obţină o reducere a tarifului vamal comun (al ţărilor Pieţei comune — n.r.) care ar expune industria şi agricultura Europei («celor şase» — n.r.) unei concurenţe zdrobitoare din partea produselor americane". Negocierile din cadrul „rundei Kennedy" au început astfel pe fundalul unor puternice contradicţii de interese americano-vest-europene.

Primul mare obstacol în faţa progresului negocierilor îl reprezintă aşa-numita „problemă a disparităţilor". Propunerea S.U.A. de a se hotărî o reducere cu 50 la sută a tarifelor vamale la toate produsele întîmpină rezistenţa ţărilor Pieţei comune — şi mai ales a Franţei — care se socotesc dezavantajate. Se apreciază că o asemenea reducere nu ar rezolva situaţia, întrucît în S.U.A. şi Anglia taxele vamale la numeroase produse ar rămîne încă destul de ridicate, constituind o barieră grea de trecut pentru mărfurile „celor şase".

Un al doilea obstacol îl constituie „problema excepţiilor". „Le monde diplomatique" arăta că atît o parte cît şi cealaltă (S.U.A. şi ţările Pieţei comune) doresc să menţină integrală protecţia vamală asupra a numeroase produse, mai ales din rîndul celor vulnerabile la concurenţă.

Ţările Pieţei comune au încercat de asemenea să obţină eliminarea integrală a produselor agricole de la negocierile „rundei Kennedy". Au urmat tratative îndelungate şi dificile cu S.U.A., deoarece acestea au respins o asemenea poziţie, invocînd faptul că produsele agricole reprezintă 40 la sută în ponderea exportului S.U.A. în ţările Pieţei comune. Tratativele au s-au soldat decît cu hotărîrea „de a se examina în general politica agrară şi posibilităţile parţiale".

De altfel se pare că obstacolul principal în calea punerii de acord a poziţiilor participanţilor la „runda Kennedy" îl constituie tocmai „imposibilitatea găsirii unor rezolvări ale problemelor agricole".

NOI... FOSILE ALE LUI URSUS SPELAEUS

Cei ce vizitează muzeele din Cîmpulung, Piteşti şi Braşov se opresc cu interes în faţa fosilelor ursului de cavernă *(Ursus Spelaeus)* descoperite în anii din urmă în peşterile din masivul Muscelului. Printre fragmentele cele mai remarcabile se numără craniul găsit într-o galerie a peşterii Dîmboviciorii (în fotografie) în anul 1961 de către un grup de speologi amatori din Braşov.

Alte asemenea fosile au mai fost descoperite şi în peştera Urşilor în care se poate pătrunde prin poiana forestieră ce leagă Podul Dîmboviţei cu Muntele Otic, izvoarele Dîmboviţei şi masivul Tîmaşul Mare.

Recent au fost găsite măsele şi dinţi ai ursului de cavernă şi în peştera de la Uluce — fosile aduse de un pîrîu subteran care se naşte în văile Rudăriţa şi Fundăţica şi dispare apoi în gurile unor ponoare. Se presupune că aceste ponoare au fost cîndva intrările unor peşteri care constituiau refugiul preferat al urşilor de cavernă.

Excursioniştii amatori de peşteri pot ajunge aici prin Valea Cheii, străbătînd 15 km de la Podul Dîmboviţei, pînă sub Vîrful Căpăţînei, situat lîngă Muntele Sasului şi Valea Giuvalei.

Fără îndoială, masivul muscelean de care vă scriu mai păstrează multe taine, care vor fi scoase la iveală de către speologi.

Ion DOBRESCU
activistul cultural
Cîmpulung - Muscel

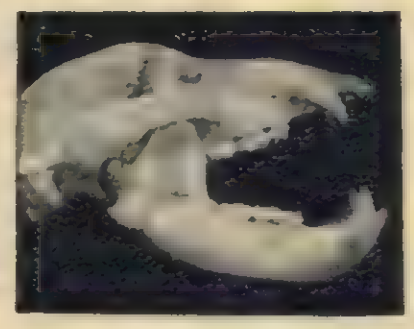

BACĂU: CASA CĂSĂTORIILOR

În oraşul nostru s-a inaugurat recent Casa căsătoriilor. Fotografia pe care v-o trimit redă aspectul ei exterior. Interiorul, realizat cu foarte mult gust, oferă un cadru festiv: alături de încăperea în care se oficiază căsătoria sînt săli de primire a oaspeţilor şi săli în care se poate desfăşura o scurtă reuniune familială, cu muzică şi tradiţionalul pocal de şampanie.

Prof. V. BOGDĂNEŢ
Bacău

DESPRE „FLACĂRA"

„Vă scrie un tractorist. Ca vechi cititor al «Flăcării» ţin să vă exprim mulţumirea mea pentru felul cum se prezintă revista. Remarc faptul că rubrica «Dialog cu cititorii» constituie un foarte bun mijloc de comunicare între cititori şi redacţie şi, în acelaşi timp, un izvor de lucruri interesante".

N. TĂTARU
satul Cavia, rn. Lipova

„Vă comunic cu satisfacţie că ultimele numere ale «Flăcării» au apărut în condiţii excelente, fapt care a produs bucurie printre cititori. Mi-a plăcut mult articolul «60 de kilometri de soare şi veselie», precum şi fotografiile care-l însoţesc. Doresc să citesc şi în viitor asemenea materiale".

J. FREZER
Bucureşti, str. Rodica 62

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Agata Jicalov, textilistă, Lugoj, str. Cuza Vodă 10: ilustrate; Nellu M. Marinescu, tehnician, Tulcea, bl. 82, sc. B, et. 2, ap. 10: ilustrate; Silvia Comăniţă, funcţionară, Fălticeni, str. 7 Noiembrie 5: teme diverse, ilustrate; Ana Toma, profesoară, com. Fundul Herţii: muzică, ilustrate; Lidia Tatiana Zaharia, elevă, Zimnicea, str. Fr. Engels 79: muzică, cinema, literatură; Tache Hacic, marinar, vasul „Poiana Tapului", agenţia Navrom, Tr. Măgurele: teme diverse; Hélène Nuzzy Vlad, funcţionară, com. Cocărăşti-Colţ, rn. Ploieşti: literatură, ilustrate; Viorica Teodorescu, profesoară, Şcoala de 8 ani Drăgăneşti-Vlaşca: ilustrate; Gigi Pruteanu, mecanic, Oneşti, Cvartal 8, bl. E 5, ap. 72: teme diverse, ilustrate; Lidia Stoichescu, elevă, Lugoj, str. Koloman Wallisch 31: teme diverse, ilustrate; Mircea Mărgoi, sudor, Hunedoara, bl. turn nr. 1, et. 5, ap. 52: teme diverse, ilustrate; Tinca Munteanu, profesoară, com. Bujor, reg. Galaţi: ilustrate; Doina Gruici, textilistă, Timişoara, str. Garibaldi 9: ilustrate; Geta Cojocaru, funcţionară, Comăneşti, bl. 6, Zăvoi, camera 14: literatură, cinema, ilustrate; Marieta Popescu, laborantă, Piatra Neamţ, str. Ozana 34: teme diverse, ilustrate; Emilian Dima, tehnician automatizări, Bucureşti-33, str. Al. Constantinescu 56: teme diverse, ilustrate; Nicolae Hîţiş, mecanic, şantierul hidrocentralei „16 Februarie", Corbeni, bl. 15, D2, rn. Curtea de Argeş: ilustrate; Liviu Subău, impiegat de mişcare, Carei, rn. Dej, reg. Cluj: ilustrate; Costel Zoltan, operator chimist, Oneşti, bl. E 5, ap. 72 A VIII: ilustrate; Monica Gaiu, studentă, Galaţi, str. Dobrogeanu Gherea 27: teme diverse; Cornelia Muninscki, elevă, Bucureşti-11, str. Dunării 50, rn. 1 Mai: teme diverse, ilustrate; Const. Diaconescu, profesor, com. Galicia Mare, rn. Băileşti, reg. Oltenia: ilustrate; Mihai Voica, elev, Craiova, str. Bariera Vîlcii 37: sport, ilustrate.

POŞTA NOASTRĂ

EMILIAN DIMA, Bucureşti. Adresa v-o publicăm în rubrica respectivă. În ce priveşte însemnările de pe şantierele pe care aţi lucrat — le aşteptăm.

N. PAPADOPOL, Iaşi. Aşteptăm materialul. Dacă va corespunde specificului revistei noastre, îl vom publica, desigur.

G. PELLA, Iaşi. 1) Commonwealth-ul sau „Comunitatea de Naţiuni" este asociaţia de state din care fac parte, pe lîngă Marea Britanie, o serie de ţări legate între ele prin faptul că, în trecutul mai mult sau mai puţin îndepărtat, au fost colonii sau dominioane engleze. Din Commonwealth fac parte ţări cu regimuri şi statute politice diferite, ca Marea Britanie, Canada, Ceylon, Cipru, Ghana, India, Kenya, Noua Zeelandă, Pakistan, Sierra Leone, Tanganaica, Uniunea Australiană, Zanzibar, inclusiv coloniile lor sau ţările dependente de ele. Termenul „Commonwealth" a în-

ceput să fie folosit după 1926, cînd au fost elaborate tezele principale ale statutului dominioanelor și principiile care reglementau relațiile lor cu Marea Britanie. În interiorul „Commonwealth"-ului s-au cristalizat două grupări de state : unele participă la blocurile militare occidentale — și altele duc o politică de neutralitate și de colaborare cu toate statele, pe baza principiilor coexistenței pașnice. 2) A.N.Z.U.S. este un tratat politico-militar care, inițiat de S.U.A., a inclus în același bloc militar Australia, Noua Zeelandă și Statele Unite ale Americii. Tratatul a fost semnat la San Francisco în 1951. Principalul organ de conducere al A.N.Z.U.S. este consiliul format din miniștrii afacerilor externe ale celor trei state participante. Pactul are un caracter militarist. 3) Vă rugăm să ne precizați mai bine întrebarea : vă interesează cea mai veche *clădire* sau *instituție* de teatru ? 4) Pe cîte știm, prima cale ferată din țară este cea construită în anul 1869 între București și Giurgiu. Dacă dv. aveți alte date, vă rugăm a ni le comunica.

MIRCEA DUMITRESCU, Vișeu de Sus. 1) Ați fi avut dreptul să vă prezentați la examenul de maturitate și în sesiunea din această primăvară. În orice caz puteți să vă mai prezentați de două ori. Adresați-vă în scris școlii pe care ați absolvit-o. 2) Corect se scrie *Vișeu de Sus* și *Satu-Mare*. 3) Există un singur oraș Slobozia : cel care e reședința raionului cu același nume din regiunea București. Mai există încă 27 de comune și sate cu aceeași denumire și încă 29 care se numesc Slobozia și încă ceva (de ex. : Slobozia Mîndra, Slobozia Moara ș.a.). 4) Vom publica separat un material despre istoricul orașului Drăgășani. 5) „Buletinul de știri" este un scurt grupaj al principalelor știri sosite la redacția postului de radio pînă la ora emisiunii. „Radiojurnalul" este o emisiune mai amplă care, pe lîngă știrile zilei, mai conține comentarii, reportaje, interviuri și materiale ținînd de alte genuri gazetărești. 6) Nu avem o asemenea statistică. 7) Publicăm separat sugestia dv. 8) Am transmis editurii Meridiane propunerea de a tipări cărți poștale ilustrate cu vederi din Drăgășani. 9) Avem multe cîntărețe de muzică populară renumite pentru arta lor interpretativă. Le amintim pe artista poporului Ioana Radu, artistele emerite Angela Moldovan, Maria Lătărețu, Aurelia Fătu Răduțu.

ROSTEK RAIMUND, Teregova, rn. Caransebeș. Datele pe care vreți să le cunoașteți cu privire la piramide le puteți afla în lucrarea „Șapte monumente celebre ale arhitecturii antice" de G. Chițulescu și T. Chițulescu (Editura tehnică, 1959).

LUCICA FURTUNĂ, Craiova. În controversa din clasa dv. nici una din părți nu are dreptate întru totul, dar punctul de vedere pe care îl susțineți este în orice caz mai puțin greșit decît celălalt. „Regatul Federal al Libiei" — cum e denumirea oficială a țării — nu are o singură capitală, cum susțin „adversarii" dv., dar nici trei, cum susțineți dv. Adevărul este, de data aceasta, la mijloc. Libia are două capitale : Tripoli și Benghazi. Tripoli este capitală administrativă, iar Benghazi este capitală rezidențială. Există însă și ceva în care intră cifra 3 : numărul provinciilor prin unirea cărora s-a format actualul stat. Aceste provincii — cîndva separate — sînt Tripolitania, Cyrenaica și Fezzan. Orașul Tripoli este fosta capitală a Tripolitaniei, iar orașul Benghazi, fosta capitală a Cyrenaicei. Sperăm că o dată cu reînceperea activității în noul an școlar se va ține seama de faptul că n-ați greșit... decît 33% — și veți căpăta și la geografie nota meritată.

V. SILVIAN

DE LA CORESPONDENȚI

„Și eu am fotografiat Coloana fără sfîrșit". *(C. Concu, Craiova)*

LUPTA ÎMPOTRIVA DURERII

(Urmare din pag. 12)

doze masive în plămînii operatului, ducînd totodată la diminuarea oxigenului. Acidul carbonic se acumula în sînge și chirurgii erau nevoiți să bată adevărate recorduri de viteză pentru a termina operația înainte ca pacientul să se asfixieze.

Este drept că „masca" inventată în 1908 realiza un circuit pe jumătate închis, permițînd primirea aerului o dată cu anestezicul, ceea ce nu a fost însă suficient pentru evitarea totală a accidentelor. Abia în ultimul timp, cu ajutorul „narcozei în circuit închis", riscurile au fost înlăturate. Aceasta se realizează prin intermediul unui aparat de anestezie cu ajutorul căruia medicul dozează precis, pe de o parte cantitatea de anestezic ce o dă bolnavului, iar pe de alta cantitatea de oxigen care să asigure o bună oxidare a organelor de importanță vitală.

Prin metodele moderne de anestezie se realizează un „cvartet ideal" : *analgezia*, adică suprimarea senzației de durere, *relaxarea musculaturii*, care creează chirurgului cele mai bune condiții de lucru, *somnul*, care protejează psihicul bolnavului, și *acțiunea antișoc*, care ferește bolnavul de efectele nocive ale intervenției.

COCTEILURI DE MEDICAMENTE

Utilizarea largă a unor anestezice ca ciclopropanul și halothanul, precum și o serie de droguri ajutătoare administrate în amestecuri — „cocteiluri de medicamente" — fac ca toxicitatea acestora să fie redusă și acțiunea lor foarte puternică.

Arsenalul anesteziștilor cuprinde de asemenea o aparatură excepțională, capabilă să urmărească și să controleze acțiunea narcoticelor, să înlocuiască picătură cu picătură, cu sînge sau plasmă conservate, sîngele pierdut în timpul operației. Anestezistul poate reduce, după voie presiunea sîngelui din artere (în scopul de a reduce sîngerarea în plagă), poate încetini sau accelera oricînd bătăile inimii, după cum poate influența metabolismul prin modificarea temperaturii corpului. Chiar înainte de începerea operației, el este în măsură să coboare temperatura bolnavului, încetinind în felul acesta circulația sîngelui și reducînd consumul de oxigen.

Se știe că, datorită mijloacelor de care dispune chirurgia modernă, s-a creat posibilitatea de a se opri pentru cîtva timp funcționarea inimii, ceea ce permite intervenții în interiorul inimii, pe „cord deschis" pentru corectarea diverselor cardiopatii congenitale. De asemenea în cadrul neurochirurgiei s-a creat posibilitatea abordării unor tumori vasculare care nu puteau fi operate în alte condiții. Tehnicile noi fac posibile operații oricît de laborioase, care pot dura chiar 8-10 ore și interesa toate organele corpului omenesc.

DE LA GALENUS LA ELECTRONARCOZA DE AZI

De curînd a început să se afirme o nouă formă de anestezie fără... anestezice. Această metodă, bazată pe folosirea electricității, pare să aibă un viitor destul de promițător deoarece scutește pe bolnav de toxicitatea care, oricît de redusă ar fi ea, persistă totuși și la anesteziceleactuale. Alte avantaje : aparatură extrem de simplă, posibilitatea controlului riguros al „anesteziculuiși deci individualizarea lui precisă, menținerea unui nivel constant al anesteziei, indiferent de durata operației.

Se știe poate mai puțin faptul că ideea însăși a folosirii electricității în scop anestezic este foarte veche. Dioscoride, în tratatul său scris în anul 56 al erei noastre, recomanda aplicarea... peștelui electric numit torpilă în caz de dureri de cap. Medicul roman Galenus Claudius (Galen) arăta cum pot fi alinate crizele de migrenă prin aplicarea pe locul dureros a peștelui electric.

În ultimele decenii curentul electric, sub diverse forme, este utilizat mult în tratamentul unor afecțiuni dureroase ca : reumatismul, nevralgiile de diverse cauze etc. Mai recent au fost create și diverse aparate care produc somnul. Prin utilizarea unor impulsuri slabe de curent electric se obține vindecarea insomniei cronice, a oboselii nervoase etc.

Adormirea electrică pentru o perioadă mai lungă necesită însă diferite măsuri de precauție pentru asigurarea funcțiilor vitale ale organismului. Acestor deziderate încearcă să le răspundă aparatele electronice construite în U.R.S.S., S.U.A., Franța, Italia și alte țări. Cu ajutorul curentului electric alternativ de 700 Hz se transmit pacientului, prin doi electrozi plasați pe frunte și ceafă, tensiuni variind între 12 și 47 de volți. Se produce astfel o anestezie de bună calitate, suficientă pentru a se executa chiar intervenții chirurgicale mari. După trezire, pacienții nu prezintă nici un fel de simptome supărătoare.

Aplicarea pe scară largă a electronarcozei mai necesită încă cercetări multilaterale în vederea perfecționării ei. Se poate spune însă de pe acum că ea reprezintă o revoluție în tehnica anesteziei, care pînă în prezent n-a utilizat decît metode chimice.

ANESTEZIE CU... MUZICĂ

Fizica a furnizat medicinei în ultimul timp și o originală metodă de anestezie dentară. Aparatul este foarte simplu : un magnetofon stereofonic de mărimea unei cărți obișnuite, dotat cu o cască pentru audiții și „încărcat" cu o bandă magnetică conținînd înregistrări muzicale pe fond de *zgomot alb* (amestec de sunete de toate frecvențele). Se pare că emiterea acestor sunete blochează impulsurile dureroase care duc la creier.

Audițiile muzicale au fost experimentate și pentru amortizarea șocului operator în intervențiile chirurgicale efectuate cu anestezie locală. Ascultînd muzică la căști, în scoarța cerebrală a bolnavului se produce un proces de excitație care iradiază spre tot creierul, organismul luînd parte cu toate simțurile la efectele sonore și suportînd astfel mai ușor operația.

Istoria luptei împotriva durerii nu și-a spus încă ultimul cuvînt. Oamenii de știință din lumea întreagă lucrează continuu la desăvîrșirea metodelor de anestezie actuale și la descoperirea altora noi. Rezultatele obținute pînă în prezent ne îndreptățesc să fim optimiști...

Dr. Em. ROMAN

De la una la alta

Povestea vorbei

DIN LUMEA LUI HOMER

Timp de zece ani, greci și troieni s-au războit cumplit și soarta a înclinat de multe ori când spre unii, când spre ceilalți. Într-un moment de slăbiciune a grecilor, protectoarele lor din Olimp, zeițele Hera și Atena, le-au venit în ajutor. Soția lui Zeus, Hera cea cu brațele albe, împrumută chipul luptătorului *Stentor* și arătându-se astfel grecilor îi mustră cu asprime pentru descurajarea lor și-i îmbărbătează. Aceștia pornesc din nou la luptă, cu mult elan.

Efectul imediat al îndemnurilor trebuie pus pe seama glasului teribil de puternic al acestui oștaș grec. Homer îl numește „cel cu glas de bronz" și arată că vocea lui egala în tărie pe aceea a cincizeci de oameni. Numele lui Stentor e pomenit o singură dată în întreaga operă homerică, dar prestigiul și larga răspîndire a Iliadei de-a lungul veacurilor l-a păstrat până azi în expresia *voce de Stentor*.

Din cea de-a doua epopee a lui Homer, Odiseea, ne-a rămas cuvîntul *mentor* (= povățuitor, îndrumător), la origine numele altui personaj de legendă. *Mentor* era un vechi prieten al lui Ulise, căruia eroul, la plecarea în războiul troian, îi încredințase casa, îi dăduse în grijă avutul și poruncise tuturor să-l asculte. La douăzeci de ani după plecarea lui Ulise din patrie, zeița Atena i se arată lui Telemah, fiul eroului, luînd înfățișarea acestui Mentor, și-l îndeamnă să se îmbarce imediat pe o corabie și să cutreiere lumea pentru a afla de soarta tatălui său. În cursul călătoriei pe care o întreprinde Telemah, zeița înțelepciunii îl însoțește mereu cu sfatul ei și i se arată sub același înfățișare. *Mentor* devine astfel un simbol al povățuitorului înțelept.

Sorin STATI

DO, RE, MI...

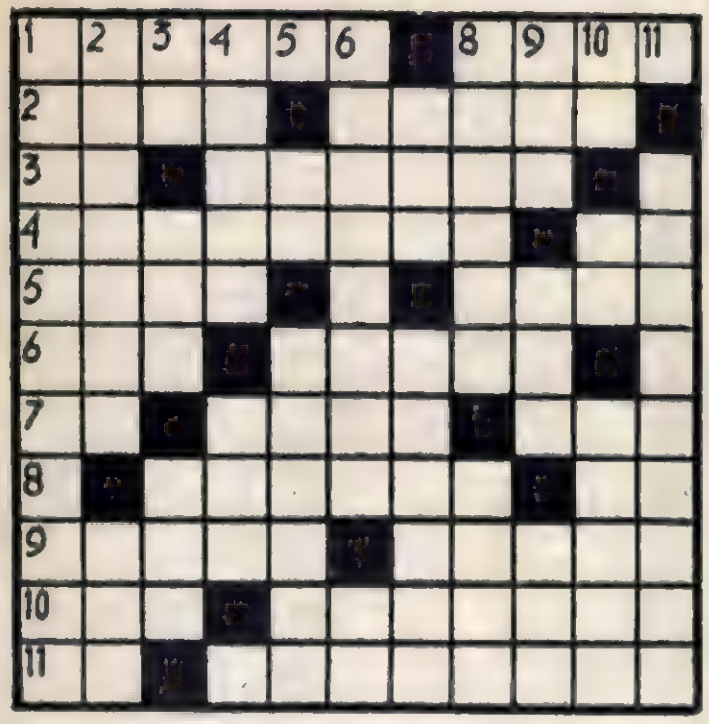

ORIZONTAL: 1) Celebru violonist spaniol — Operă de Mascagni. 2) Meșter al lutului! — Opera lui George Enescu. 3) Nota bene — Un predecesor al lui Strauss în valsul vienez (1801-1843). 4) „Mică...", lucrare pentru orchestră de coarde de Mozart — Serghei Rahmaninov. 5) Riu lîngă vechea Sparta — Caracterul muzicii pentru orgă de Bach. 6) Operă comică de Planquette... — Nume masculin. 7) Vasile Zamfir — Dealuri de nisip, în patria Aidei — Fizician german. 8) A făcut să răsune „Fluierul fermecat" — Sînt. 9) Figuri de stil — Creatorul unor celebre rapsodii ungare. 10) Localitate în Austria — „Andrea...", operă de Umberto Giordano. 11) Literă arabă — Virtuos violonist și compozitor spaniol (1844-1908).

VERTICAL: 1) Pepiniera discipolilor Euterpei! 2) A transpus pe portativ frumoase dansuri spaniole — Compozitor francez (1734-1810). 3) Între „Călărețul de aramă" și... calul său! — Veche măsură de lungime — Ton muzical în Grecia antică. 4) Oraș în sudul Franței imortalizat de Bizet într-o cunoscută suită simfonică — Cep. 5) Așa încep „Anotimpurile" lui Vivaldi! — Maladia melomanilor! 6) Sonată alintată! — Har gol! 7) Sfîrșit în lucrările muzicale engleze! — Un strălucit cîntăreț romîn contemporan. 8) Perfectă — Vizat. 9) Ued în Algeria — Aceea (pop.) — Afluent al rîului Oka. 10) Comună în raionul Șimleu — Notă muzicală — Tatăl... toreadorului și al pescuitorilor de perle! 11) Formații ce produc sunete plăcute auzului!

A. BART

Dezlegarea jocului „ÎN UMBRA ARBORILOR", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) GRIGORESCU — AC. 2) RASINOSI — TUIA. 3) AMOR — SORBAN — M. 4) D — NAT — PIAN — JI. 5) IC — TUS — AR — SUL. 6) NOR — DUD — ATENA. 7) APOLO — ERBIVOR. 8) AMARA — AA — AN. 9) ACAT — RESSU — AP. 10) MI — IDILA — RB — R. 11) A — ANIN — DINICU. 12) TEI — VIȘINI — EN. 13) ISANOS — TATARI.

SHALAJIT ȘI LONGEVITATEA

Se spune că la Hunza oamenii nu mor. Cel mult, dacă au ghinion, pier căzînd în rîurile tumultuoase ce se rostogolesc din munți...

Situat la extremitatea Pakistanului de vest, Hunza, este renumit prin frumusețea peisajului și prin clima sa excelentă. Din cei 25 de mii de locuitori ai săi, mulți ating vîrsta de nouăzeci de ani, iar unii ajung la o sută treizeci de ani și chiar mai mult.

Recent, un grup de oameni de știință francezi au întreprins cercetări la fața locului, pentru a lămuri secretul longevității locuitorilor din Hunza.

Cercetătorii francezi consideră că longevitatea locuitorilor din Hunza s-ar datora în primul rînd traiului în aer liber, hranei simple și apei bogate în săruri minerale. Principalele lor alimente sînt pîinea de grîu sau din mălai, fructele proaspete și nucile, iar în timpul iernii vînatul sau carnea uscată de berbec și o cocă preparată cu mere și caise uscate. O băutură prețuită și care se consumă în tot timpul anului este sucul semifermentat din citrice. Un loc deosebit îl ocupă *shalajit* — o pastă de culoarea ciocolatei, cu miros de tutun și cu gust amar. Ea se extrage dintr-o ciuperci ce crește numai în locuri stîncoase, la mare altitudine. Pasta este dizolvată în lapte. Unii cercetători sînt înclinați să creadă că aceasta este „băutura minune" care, probabil, constituie secretul longevității hunziților.

Problema dacă shalajit ar putea prelungi viața oamenilor și în alte regiuni rămîne, după părerea lor, deschisă.

UMOR

de Noll COBAR

Soția: Ce faci, tonele, tot n-ai prins fluturele ăla?

Autorul de scenarii de film lucrează...

— Vă rog, scoateți-vă pălăria...

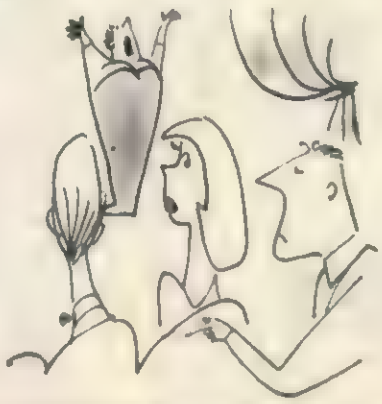

— Vă rog puneți-vă pălăria.

Fără cuvinte.

FOTOCRONICA

FLACĂRII

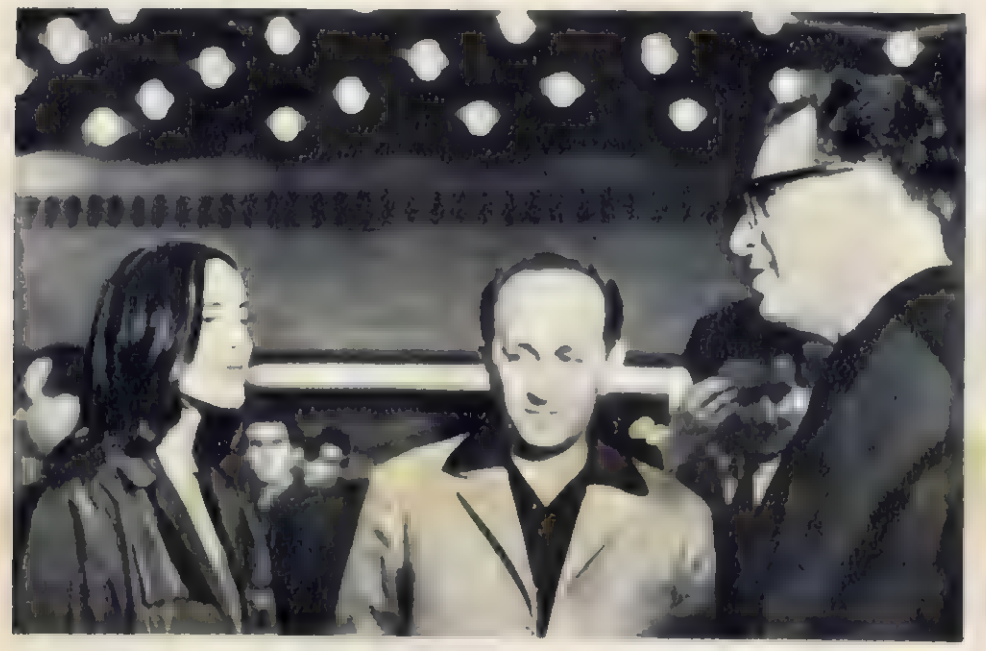

La Berlin, în sala teatrului „Internațional", a avut loc un spectacol de gală în cadrul căruia a fost prezentat filmul artistic românesc „Tudor". În fotografie : Günter Witt, locțiitor al ministrului culturii al R.D.G., se întreține cu regizorul Lucian Bratu și cu actrița Leopoldina Bălănuță.

Poporul cehoslovac a sărbătorit cea de-a XX-a aniversare a insurecției naționale din Slovacia. În cele două decenii care au trecut de la eliberare s-au făcut pași însemnați în dezvoltarea Slovaciei. Fotografia înfățișează noi construcții la Bratislava.

Fază din meciul dintre echipele de baschet ale R. P. Române și R. P. Bulgaria, contînd pentru Campionatul balcanic de baschet feminin desfășurat recent la Sofia. După cum se știe, baschetbalistele române au ocupat locul secund în acest campionat.

Puternicul uragan „Cleo" a provocat mari pagube și s-a soldat cu numeroase victime în Haiti, Guadelupa și pe teritoriul S.U.A. — în statele Florida, Georgia și Carolina de sud. Fotografia înfățișează un aspect de pe străzile orașului Basse Terra (Guadelupa).

După puternicele manifestații antiguvernamentale care au avut loc recent în Vietnamul de sud, situația continuă să rămînă încordată. Încercînd să prevină noi demonstrații, autoritățile au înteșit măsurile de represiune. În fotografie : o demonstrație a studenților la Saigon.

Senatorul american Hubert Humphrey a fost propus de președintele Johnson candidat la postul de vicepreședinte al S.U.A. din partea partidului democrat, în cadrul convenției de la Atlantic City a acestui partid. Obiectivul aparatului l-a surprins după anunțarea numirii sale de către convenția democrată.

Demonstrație la Dar es Salaam, capitala Tanganyikăi, împotriva amestecului străin în treburile interne ale Congoului.

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 2507, Of. 33. Telefon 17.00.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. PREȚUL REVISTEI : 2 LEI. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". MACHETA : Ion Vulpescu.

Conductibilitate optimă

siguranţă deplină

CABLURI DE FORŢĂ CU IZOLAŢIE DE HÎRTIE ÎN MANTA DE PLUMB; CABLURI DE FORŢĂ CU IZOLAŢIE ŞI MANTA DE P.V.C.; CABLURI DE TELECOMUNICAŢII; CONDUCTE PENTRU INSTALAŢII FIXE, INSTALAŢII MOBILE ŞI PENTRU AUTOVEHICULE; CONDUCTOARE PENTRU BOBINAJ CU IZOLAŢIE DE HÎRTIE, BUMBAC, EMAIL, FIRE DE STICLĂ ETC.; MATERIALE ELECTROIZOLANTE: PERTINAX, TEXTOLIT, MICABANDĂ, LACURI ETC.; CONDENSATOARE PENTRU ÎMBUNĂTĂŢIREA FACTORULUI DE PUTERE.

Produse:

FABRICA DE CABLURI ŞI MATERIALE IZOLANTE

Bucureşti—Şoseaua Gării Cătelu nr. 4

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

37

Anul XIII nr. 37 (485) — 12 septembrie 1964

OGOARELE BELȘUGULUI

GRĂDINA ZOOLOGICĂ DIN PACIFIC

ATENȚIEI INFRAROȘU

LUNI, LA PORȚILE D

Luni dimineața, în prezența tovarășilor Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al C.C. al P.M.R., președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, și Iosip Broz Tito, secretar general al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, președintele R. S. F. Iugoslavia, a avut loc festivitatea de inaugurare a lucrărilor pentru construirea Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, obiectiv de mare însemnătate pentru dezvoltarea economiei naționale a celor două țări și pentru îmbunătățirea condițiilor de navigație pe Dunăre.

Festivitatea s-a desfășurat pe ambele maluri ale Dunării — la Sip, în R. S. F. Iugoslavia, și la Gura Văii, în R. P. Romînă, localități situate la cele două capete ale viitorului baraj ce va zăgăzui apele bătrînului fluviu.

În paginile de față redăm cîteva imagini de la festivitatea inaugurării acestei măreți lucrări, simbol al prieteniei dintre popoarele romîn și iugoslav.

E FIER

1 La Sip, în fața plăcii inaugurale, la începerea festivității.

2 Trecerea în revistă a batalionului de onoare pe malul românesc.

3 Mii de oameni ai muncii iugoslavi și români au întîmpinat cu entuziasm, pe malul iugoslav, pe conducătorii celor două state.

4 Aspect de la mitingul de pe malul iugoslav.

5 Aspect de la mitingul de pe malul românesc.

6 La dezvelirea plăcii inaugurale de la Gura Văii.

Macheta Sistemului hidroenergetic şi de navigaţie de la Porţile de Fier.
A. Barajul deversor ce va avea o lungime de 441 metri şi înălţimea pînă la coronamentul pilelor de 60 de metri. Va fi echipat cu 14 stavile de 25 m lungime şi 14 m înălţime. Pe deasupra barajului se va construi o şosea şi o cale ferată.
B. Hidrocentralele, cuprinzînd fiecare cîte 6 turbine Kaplan cuplate cu generatoare de curent alternativ totalizînd peste 10 miliarde kW/ore anual. Înălţimea acestora va fi de 66 m de la fundaţie, adică aproape cît un bloc cu 25 de etaje. Lungimea celor două centrale va fi de 430 m.
C. Ecluzele prevăzute cu porţi de închidere şi vane de evacuare comandate de la distanţă vor permite trecerea navelor din aval în amonte şi invers, peste o diferenţă de nivel de aproximativ 34,40 m.

GIGANTUL DE PE DUNĀRE

După milenii de încleştare năprasnică cu uriaşii de granit ai Carpaţilor şi Balcanilor, prin zidul cărora a izbutit în cele din urmă să-şi croiască drum, Dunărea se află acum în pragul unei noi ere. Sistemul hidroenergetic şi de navigaţie de la Porţile de Fier, ale cărui proiecte, elaborate în comun de specialişti romîni şi iugoslavi, au început în aceste zile să fie transpuse în realitate, va închide peste cîţiva ani albia bătrînului fluviu cu un gigantic obstacol de beton, creînd astfel unul din cele mai vaste lacuri artificiale din Europa. Un proiect atît de îndrăzneţ îşi găseşte azi condiţii optime de înfăptuire graţie colaborării rodnice dintre două state dunărene, R.P. Romînă şi R.S.F. Iugoslavia, ţări vecine şi prietene, constructoare ale socialismului.

În sectorul „Cataracte" — cum denumesc navigatorii defileul Cazanelor şi al Porţilor de Fier — Dunărea transportă în fiecare secundă peste 5.000 de metri cubi de apă. Pe linia care uneşte localităţile Gura Văii (R.P. Romînă) şi Sip (R.S.F. Iugoslavia), unde va fi plasată hidrocentrala, energia potenţială a acestui debit atinge impresionanta cifră de 81.800 kW pe kilometru. Utilizînd forţa căderii de apă obţinute prin construcţia barajului deversor, cele 12 turbine Kaplan ce se vor monta în număr egal de o parte şi de alta a barajului, vor produce împreună peste 10 miliarde kW/ore anual, ceea ce reprezintă echivalentul a peste 3,6 milioane tone combustibil convenţional. Numai cota de energie care va reveni ţării noastre (50% din producţia hidrocentralei) va reprezenta mai mult decît echivalentul energetic al întregii cantităţi de cărbune extras în Romînia în anul 1938. Ţinînd seama şi de rezultatele economice ale regularizării circulaţiei navelor (cele două ecluze proiectate vor permite sporirea traficului fluvial, reducînd durata de trecere a convoaielor de vase între Turnu-Severin şi Moldova Veche de la 120 ore la numai 35 ore) putem înţelege cît de mari sînt avantajele acestei grandioase lucrări.

În aceste zile acţiunile de organizare a şantierului de la Porţile de Fier se desfăşoară în ritm susţinut. Se construiesc zeci de blocuri de locuinţe destinate constructorilor, instalaţii de alimentare cu apă potabilă şi industrială, o linie electrică de 110 kV între Turnu-Severin şi Gura Văii — prin care se va face alimentarea cu energie electrică a şantierului — numeroase depozite de materiale; se montează maşini şi agregate necesare mecanizării lucrărilor grele; şoseaua dintre Turnu-Severin şi Gura Văii a fost terminată, iar staţia de cale ferată care va deservi şantierul este transformată şi modernizată în vederea sporirii capacităţii de trafic. În curînd vor începe acţiunile de amenajare a teritoriului ce va fi acoperit de viitorul lac de acumulare: reamplasarea unor obiective, devierea şoselei şi a căii ferate Bucureşti-Timişoara (pe porţiunea Turnu-Severin-Orşova-Topleţ), strămutarea valorilor arheologice şi a monumentelor istorice etc. O mare cantitate de balast extras chiar din albia Dunării va fi împinsă de mari drage plutitoare şi alte instalaţii — în prezent în curs de montare — spre fabricile de betoane unde se vor prepara peste 3.000.000 m c de beton. Toate aceste lucrări vor fi încheiate în decurs de un an, după care se vor deschide primele fronturi de lucru în albia Dunării. Forţate să curgă numai pe jumătate din secţiunea văii — prin intermediul unor batardouri construite din palplanşe metalice ce se vor realiza cu ajutorul unor utilaje concepute şi fabricate la noi în ţară — apele vor lăsa locul liber, mai întîi pe malul stîng, pentru excavaţii şi turnarea hidrocentralei şi a ecluzei. Cînd acestea vor fi gata, o nouă deviere va schimba cursul Dunării, de astă dată pentru a permite începerea lucrărilor în partea dreaptă a albiei.

Proiectanţii au prevăzut în amănunt fiecare detaliu al uriaşei construcţii. Ei au ţinut seama în primul rînd de caracteristicile de structură ale terenului a cărui prospectare geologică a necesitat efectuarea a peste 12 kilometri de foraje speciale, a unei galerii de cercetare sub albie şi a numeroase galerii în versanţi. Constructorii — mulţi din ei veniţi de pe alte şantiere de construcţii hidrotehnice — sînt pe deplin pregătiţi să înfrunte îndărătnicia apelor Dunării şi numeroasele greutăţi ce le implică realizarea unei lucrări atît de vaste. Pînă în anul 1971 vor intra în funcţiune toate cele 12 agregate hidroenergetice prevăzute în proiect. Ecluzele de o construcţie modernă vor permite trecerea unui mare număr de nave atît în amonte cît şi în aval. Iar Dunărea îşi va schimba definitiv înfăţişarea în acest sector renumit pentru violenţa sălbatică a apelor sale, devenind un fluviu blînd, supus în întregime voinţei oamenilor, cărora le va ceda marile sale bogăţii altădată risipite fără folos.

Nicolae RĂDULESCU

COPERTA NOASTRĂ

Peisaj dunărean: la ieşirea din Porţile de Fier.
Fotografie de Al.FLORESCU

OGLINDA MARILOR ÎNFĂPTUIRI

1944
1964
EXPOZIȚIA
REALIZĂRILOR
ECONOMIEI
NAȚIONALE
A R. P. R.

Ogoarele belșugului

Urcînd monumentalele trepte ce duc spre cel de-al doilea nivel al pavilionului central, vizitatorul poposește îndelung la standul rezervat agriculturii. Chiar de la intrare, o fotografie de mari dimensiuni îi înfățișează aceeași imensă rotondă în care se află, și unde, în primăvara anului 1962, 11.000 de țărani muncitori, veniți din toate colțurile țării, aclamau un eveniment măreț: consfințirea, în Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale, a încheierii procesului de colectivizare a agriculturii. Miile de exponate, numeroasele grafice, statistici, machete și fotografii oferă vizitatorului noul tablou al agriculturii noastre. Realitatea, succesele dobîndite, confirmă justețea politicii partidului nostru care a orientat agricultura în mod statornic spre dezvoltarea intensivă și multilaterală a producției, spre mecanizarea și chimizarea ei. În acest scop, an de an s-au făcut investiții tot mai mari. Un panou ne indică suma de 33 miliarde lei pe care statul i-a investit pentru dezvoltarea agriculturii în perioada 1950–1963.

De la un panou la altul aflăm noi date care oglindesc dezvoltarea

Z. VASILIU

(Continuare în pag. 6)

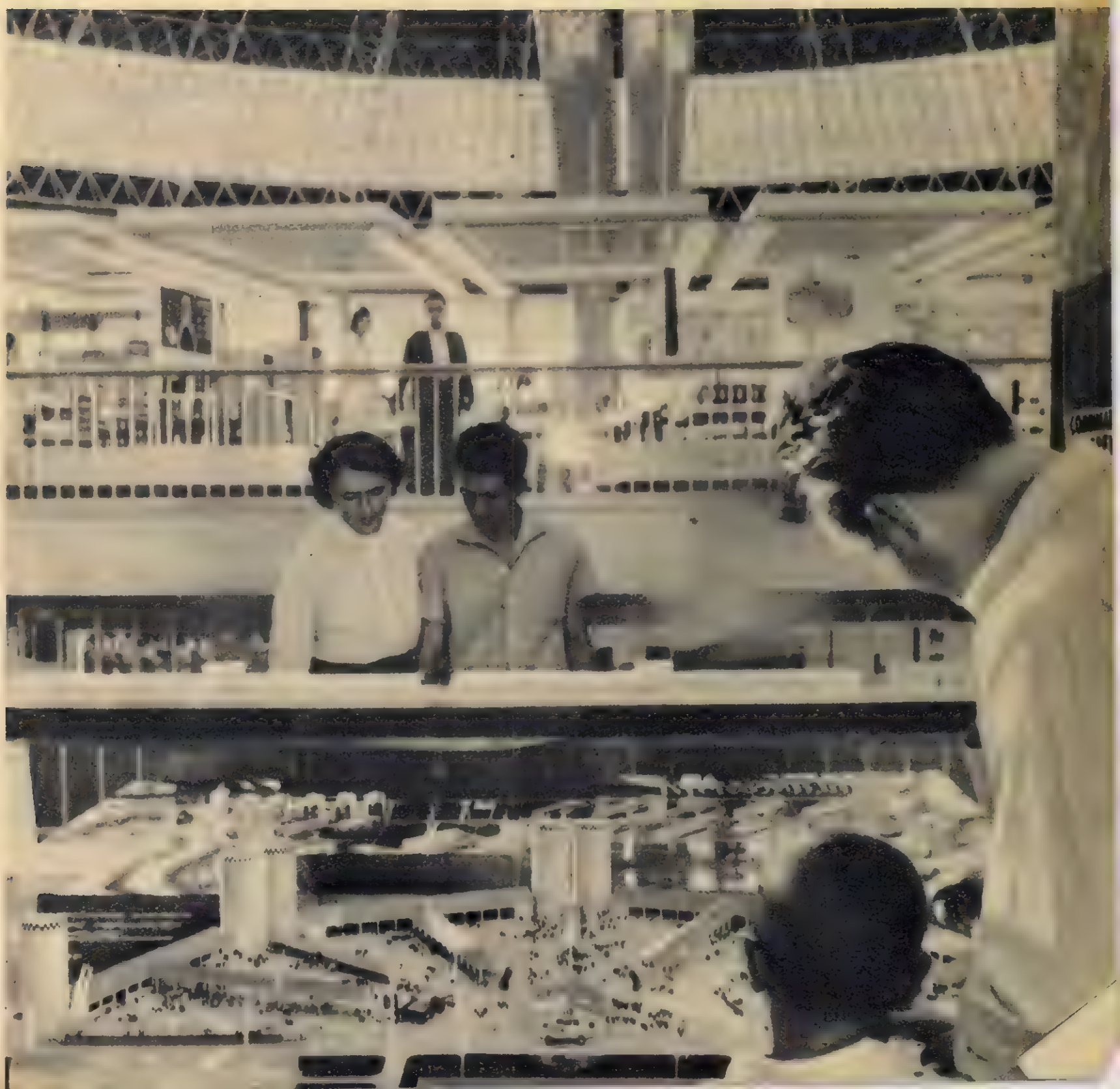

Machetele noilor construcții agrozootehnice stîrnesc interesul tuturor vizitatorilor.

impetuoasă a agriculturii. Astfel, dintre numeroasele cifre care redau succesele înregistrate de-a lungul anilor, vizitatorul va reține, fără îndoială, că în perioada 1960–1963 s-a obținut o producție medie de cereale de 10 milioane tone, față de 9 milioane tone, media anilor 1956–1959. De asemenea se impune atenției faptul că la 1 iulie 1964 pe ogoarele patriei lucrau aproape 70.000 de tractoare, circa 63.000 semănători, aproape 34.000 de combine pentru păioase, iar ogoarelor li s-au dat de 34 ori mai multe îngrășăminte chimice decît în anul 1950.

Printre numeroasele exponate vizitatorii vor vedea snopi cu spice grele de grîu, diferite feluri de semințe, plante textile și industriale, legume, fructe precum și variate sorturi de vinuri produse de unitățile agricole socialiste, care au dus faima podgoriilor românești departe peste hotare, cucerind în perioada 1956–1963 un număr de 160 medalii de aur și 127 medalii de argint la diferite concursuri internaționale.

La fiecare pas vizitatorului i se dezvăluie noi și noi aspecte ale luptei pentru victoria socialismului în agricultură precum și evoluția principalelor sectoare ale agriculturii. Grafica standului înfățișează în chip elocvent succesele dobîndite de cele 668 de gospodării agricole de stat, de cele 4.718 gospodării agricole colective și de cele 258 stațiuni de mașini și tractoare, creșterea gradului de mecanizare a principalelor lucrări agricole, realizările din domeniul legumiculturii, pomiculturii, viticulturii și din sectorul zootehnic.

Atrag prin noutate și concepție modernă machetele a numeroase construcții ca cea a Combinatului avicol Crevedia, a unui S.M.T. construit anul acesta, a unei stații de uscat și condiționat semințe de porumb, a Fabricii de nutreturi combinate — G.A.S.-Oltenița, a Complexului pentru creșterea vacilor de lapte din Băicoi etc.

Grafice, fotografii și diferite exponate demonstrează succesele însemnate obținute în ultimii ani în domeniul cercetării științifice. Un panou ne informează că în cadrul Institutului de cercetări agricole s-au creat și dat în producție 70 de soiuri de hibrizi valoroși de cereale și plante tehnice, 86 de hibrizi de plante horticole și 14 rase de animale ameliorate. Pentru dezvoltarea pe mai departe a cercetărilor științifice statul alocă fonduri importante. Numai în 1964 s-au alocat în acest scop 148 milioane lei.

Din multiplele aspecte ale satului românesc contemporan vizitatorul va reține cu satisfacție cifra de 890.000 case noi construite precum și faptul că în peste 5.500 de sate s-a aprins lumina electrică.

Părăsind pavilionul central, prin ieșirea A, nu se poate să nu te abați pe malul bazinului de 400 m p în jurul căruia sînt grupate diferite pompe de tipul „Dunărea", „Siret", „Brateș", „Criș", produse ale Uzinei de pompe București, din care un număr de peste 20 sînt în funcțiune. Duduitul motoarelor, revărsarea jeturilor de apă în zgomote de cascadă, creează o imagine sugestivă a acțiunilor de mare amploare menite să intensifice irigarea culturilor de pe întinsele ogoare ale țării.

În imediata vecinătate a pompelor, privirile vizitatorului sînt atrase de bogata gamă de mașini agricole, creație a industriei noastre constructoare de mașini. Aici și-au dat întîlnire, printre altele, tractoarele U-650 și U-651, produse de uzina „Tractorul" din Brașov, combina de siloz universală CSU-EP2V, combina de cereale C1, creații ale uzinei „Semănătoarea" din București, uscătorul de furaje verzi tip UFV-400, produs de uzinele „Tehnometal" din Timișoara, alături de alte multe utilaje necesare lucrărilor fertilizării solului și combaterii dăunătorilor agricoli, fabricate în diferite unități ale industriei noastre constructoare de mașini.

Vizitatorul, dornic să cunoască în toată amploarea marile realizări ale agriculturii socialiste, va face un ultim popas și pe întinsul celor 7 hectare ale lotului demonstrativ agricol unde s-au semănat, în condiții de irigare, plante care dau producții mari la hectar. Tot aici el poate vedea cum în sectorul legumicol folosirea adăposturilor tip tunel din polietilenă asigură recolte mari culturilor timpurii, iar rentabilitatea apiculturii este ilustrată prin prezența unei stupine alcătuite din 75 stupi.

Parcurgînd standul agriculturii, parcul de mașini agricole și lotul demonstrativ agricol, vizitatorului i se oferă o imagine complexă a satului românesc, profundele prefaceri social-economice care l-au transformat din temelii precum și procesul continuu de dezvoltare a agriculturii patriei noastre.

Z. VASILIU
Fotografii de Elena GHERA și Traian PROSAN

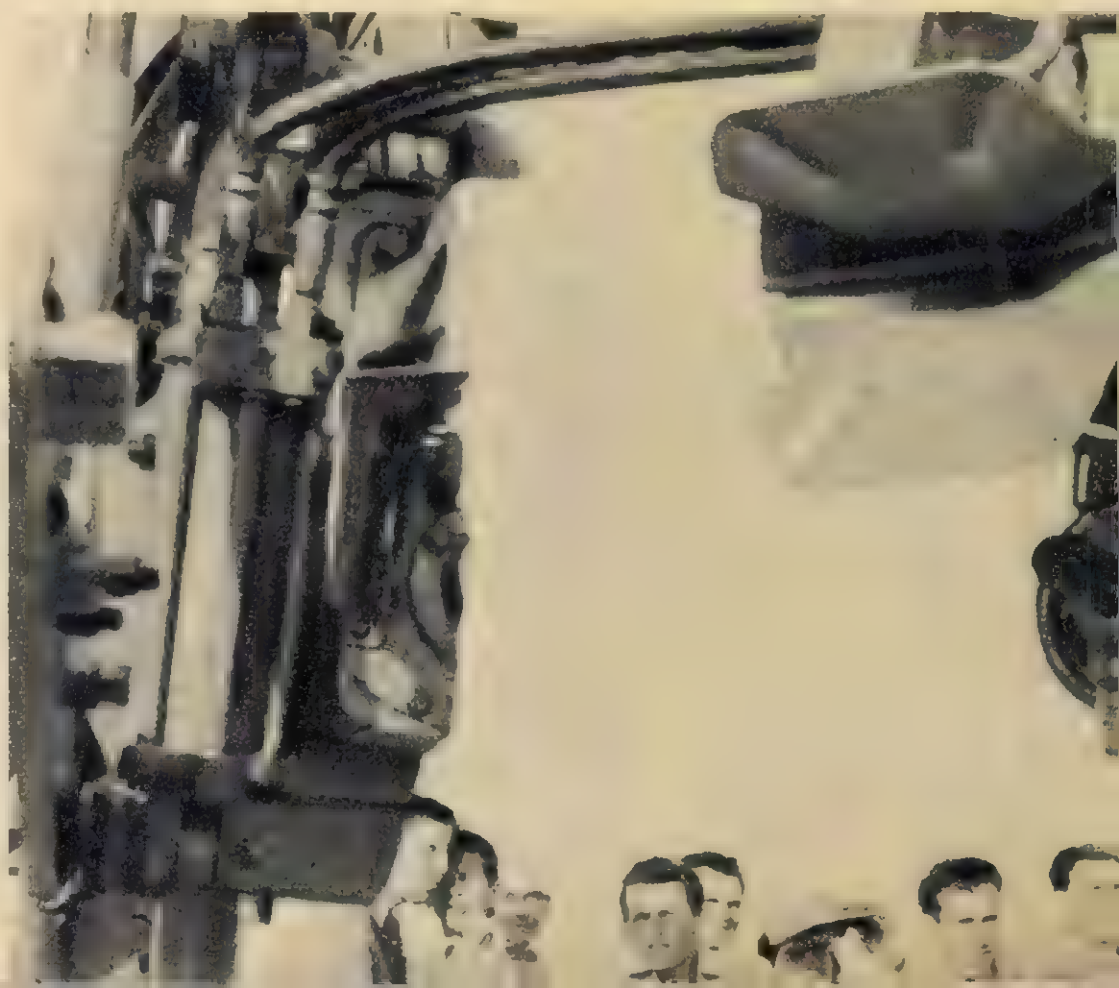

↑ Mii de pompe de tipul celor expuse aduc apa pe ogoarele patriei, sporindu-le rodnicia.

Standul mașinilor agricole cunoaște o mare afluență de vizitatori.

Renumitele vinuri românești și-au impus faima la numeroase concursuri internaționale.

Un material didactic original îi face pe vizitatori să zăbovească îndelung: tractorul în secțiune, în stare de funcțiune. ↓

REFLECȚII LA O FOTOGRAFIE

Vizitam într-o dimineață, cu încetinitorul, Expoziția realizărilor economiei naționale. Făceam o călătorie concentrată, în care anii și săptămînile deveniseră ore și clipe, ca într-o croazieră cosmică în care timpul vast și spațiul se supuneau ideilor lui Einstein. Repetam și retrăiam în dimineața aceea sutele de călătorii reporterițești succesive, și revedeam locuri cunoscute transfigurate acum în expresia lor cea mai caracteristică, în agregate și mașini de o remarcabilă execuție tehnică, în exponate multiple și machete reduse la proporțiile unor prețioase jucării.

Pe neașteptate m-am trezit în fața unei fotografii de dimensiunile unui perete. Era fotografia, mărită de multe sute de ori, a unui colț de peisaj care cuprindea o margine de Bărăgan, o porțiune a Dunării și o parte din Balta Borcei îndiguită. Fotografia, imensă, executată probabil într-un laborator foto ciclopic, reprezintă o parte din incinta îndiguită a Gospodăriei agricole de stat Pietroiu.

Trimis pe teren de revista „Flacăra", în anul 1952, fusesem pentru prima oară în viața mea la Pietroiu și văzusem șantierul sutelor de gredere, buldozere și excavatoare puse atunci să ridice un dig lung de 45 kilometri. Lucrarea mi se păruse memorabilă prin amploarea ei, ca și cum făcusem o călătorie exclamativă la uriași, dar de atunci încoace am văzut în Lunca Dunării, de la Călărași și Brăila, numeroase șantiere noi, de hidroameliorații, cu mult mai impunătoare prin vastitatea lor decît cel de la Pietroiu.

Și totuși, oprit în fața panoului fotografic pomenit mai sus, am privit cu nostalgie legitimă locurile văzute în 1952 și pe care acum, în 1964, abia le mai recunoșteam în geometria vastă a ogoarelor irigate, a clădirilor moderne zidite acolo unde erau bălți, păpurișuri și grinduri cu sălcii și ciulini. Peste aceste locuri nu vor mai trece niciodată apele dezlănțuite ale Dunării, dar an de an se vor vălura în vînt apele îndelung foșnitoare ale fluviilor de grîu și porumb, de ovăz și floarea-soarelui. Constructorii socialismului au dobîndit și aici, ca pretutindeni în țară, o victorie a înțelepciunii și tenacității, a muncii unite și a geniului creator al întregului nostru popor.

Petru VINTILĂ

ACTUALITĂȚI CINEMATOGRAFICE

Dincolo de ambianța platourilor de filmare, Ana Maria Nicolau redevine o studentă harnică și conștiincioasă.

„Literatura, și apoi filmul..."

Părăsind pentru cîtva timp bogata rochie de catifea vișinie cu ornamente de fir și pietre strălucitoare, iar o dată cu aceasta și identitatea cinematografică a tinerei și frumoasei boieroaice moldovene Magda Orheianu, studenta Ana Maria Nicolau reintră în universul obișnuit și familiar al sălilor de cursuri și seminarii de la Facultatea de limbă și literatură romînă, pe care le-a părăsit în ultimul timp pentru platourile de filmare, fără a le da însă uitării...

— Cărui fapt îi datorați prezența dv. în film ?

— În mod exclusiv, întîmplării... În timp ce mă aflam în ultima clasă de liceu și eram pasionată de literatură, am citit în ziare numeroase anunțuri : „Se caută interprete pentru rolurile principale din noul film romînesc «Neamul Șoimăreștilor»". Și îmi imaginam cum va arăta transpus în versiune cinematografică romanul lui Sadoveanu, în timp ce unele din colegele mele își încercau de acum norocul la probele de fotogenie... Anunțul continua să apară mereu dar eu îmi pregăteam conștiincios examenul de maturitate și cel de admitere la universitate. Și iată că întîmplarea a făcut să dau totuși aceste probe de film. L-am cunoscut într-o zi pe secundul regizorului Mircea Drăgan și, la insistențele lui, poate și dintr-o curiozitate a vîrstei, am acceptat să mă prezint a doua zi pe platou. Contrar părerilor mele am trecut cu bine probele și am fost distribuită în rolul principal feminin al filmului, Magda Orheianu. Și totuși multă vreme încă nu am filmat...

— ... ?

— Primul tur de manivelă fiind amînat, mi-am reamintit că de fapt sînt o absolventă de liceu...

— Drept care...

— Am dat examenul de admitere la universitate, la Facultatea de limbă și literatură romînă, cu care prilej am avut plăcerea unei teribile coincidențe : am primit la examen tema „Mihail Sadoveanu și romanul istoric „Neamul Șoimăreștilor", care a însemnat astfel pentru mine cel de-al doilea debut. Studiez cu multă pasiune literatura romînă, obiectul principal al pregătirii mele în facultate, preocupîndu-mă intens și de însușirea limbilor străine, respectiv spaniola și engleza.

— Ce ne puteți povesti despre prima zi de filmare ?

— Ambianța specifică a platourilor de filmare m-a fermecat și mi-a prins într-atît atenția încît în această zi de mari emoții, ziua „primului tur de manivelă", n-am putut filma decît o singură secvență. O secvență din scena declarației romantice de dragoste dintre Magda și Tudor Șoimaru, cînd, emoționată, nu am putut să rostesc decît o singură replică... Aceasta se pare că a fost corect spusă deoarece regizorul filmului, Mircea Drăgan, s-a declarat mulțumit de acest prim botez al platoului de filmare. Pe urmă, totul a mers din ce în ce mai bine deși, de atunci, la nici o filmare nu am fost scutită de emoțiile debutului... Regizorul Mircea Drăgan, de altfel, ne insuflă multă încredere și ambiție în realizarea rolurilor, căutînd să descopere posibilitățile naturale de expresie ale interpreților.

— Și rolul ? Cum vi se pare ?

— Personajul în sine îmi părea la început străin și dificil de realizat. Nefericirea Magdei, dragostea sa zbuciumată, spulberarea iluziilor ei romantice de fericire m-au impresionat mult. Dar pe eroină nu pot să o iubesc ! Deoarece îi reproșez mereu servitutile unei evoluții personale contradictorii, de-a lungul căreia dualitatea sentimentelor, lașitatea sau individualismul meschin fac să rateze definitiv orice aspirație sinceră spre dragostea pe care ea nu va avea tăria de caracter să și-o apere de prejudecățile și interesele egoiste ale castei sale sociale...

— Oare cea de-a doua pasiune — cinematograful — excluzînd prima dragoste — literatura — nu v-a cucerit definitiv ?

— Dimpotrivă ! Mărturisesc cu toată sinceritatea că, paradoxal poate pentru unii, marea mea pasiune nu este filmul. Ceea ce înseamnă, dacă vreți dv., că de fapt prima dragoste nu a fost trădată... Acest așazis „miraj al filmului" nu a reușit să mă prindă într-atît încît să-i acord exclusivitatea, literatura și studiile profesionale rămînînd să mă preocupe în continuare, astfel încît o dată cu încheierea filmărilor aștept cu nerăbdare deschiderea noului an universitar, de data aceasta ca studentă a anului al III-lea.

Ion MIHU

Sophia Loren.

DOUĂ ECRANIZĂRI

Rinocerii

Erau eroii lucrării lui Ionescu, dar Jan Lenica i-a „înfiat", realizînd o miniatură cinematografică de valoarea originalului.

Desenul animat premiat la Festivalul internațional de scurt-metraje de la Cracovia n-a adaptat celebra piesă, ci o povestire cu același titlu scrisă de dramaturg. Regizorul a extras din „Rinocerii" un sens filozofic profund, mult mai general, specific întregii opere ionesciene : satirizarea conformismului, a mediocrității, a filistinismului burghez capabil să genereze în cele din urmă fascismul.

Cineastul urmărește nașterea monstruosului fenomen, istoria „rinocerizării" unui orășel din provincie, în trei compartimente : viața cotidiană, biroul, arena politică. Doi „filozofi" flecăresc la o berărie : din gura lor se revarsă formule stereotipe (amuzant ilustrate în desene fantasmagorice), formule golite de sens, într-un amalgam ce crește ca un balon trufaș, pînă se sparge de capetele împodobite fiecare cu cîte un corn de rinocer. Doi demagogi, reprezentanți a două partide opoziționiste, încep să-și urle public promisiunile. Potopul de „bunăstare" îi inundă și pe ei, pînă cînd mutrele muiate încep să semene perfect una cu cealaltă și amîndouă cu animalul agresiv, verzui, cu un corn în vîrful nasului. *Rinocerii* lui Lenica reprezintă o strălucită satiră ilustrată în limbajul subtil al filmului animat și totodată un mic eseu critic asupra teatrului lui Eugen Ionescu.

Sophia

Vă aduceți aminte de povestea lui Andersen cu „rățușca cea urîtă", care își leapădă pe neașteptate stîngăcia, descoperindu-și noblețea și grația de lebădă ? Ea ar putea servi drept simbol pentru existența unei fetițe din suburbia napolitană Pozzuoli, pe nume Sophia Scicolone. Era unul din acei copii subalimentați care, în primele zile de pace, se uitau cu jind la bunătățile oferite de proaspăt debarcații ostași aliați, prea mîndră pentru a cere, dar prea flămîndă pentru a refuza. Înaltă și slabă, cu ochii mari de o culoare indefinisabilă într-o față negricioasă, Sophia se credea urîtă. Pentru a-și asigura o modestă carieră de învățătoare, învăța cu sîrguință și își țăinuia visurile de adolescentă.

Dar tinerețea își înfăptuiește minunea și, la 16 ani Sophia devine de ajuns de chipeșă pentru a o determina pe mama ei s-o prezinte la unul din acele concursuri de frumusețe, atît de frecvente în Italia, prin care afaceriștii în goană după publicitate exploatează ambiția de parvenire a unor tinere amețite de mirajul ecranului. La concursul pentru alegerea Principesei Mării din Napoli, Sophia cucerește doar locul al doilea. Păși se prea timidă în parada finală ; trena unei unduioase rochii de seară, încropită din gătelile cîtorva generații de mătuși și bunici, de-abia izbutea să-i ascundă picioarele goale.

Succesul o îndeamnă să se înscrie la o școală dramatică din Napoli, iar apoi să se mute la Roma împreună cu mama și sora ei, în căutarea unui angajament cinematografic. Sub numele de Sophia Lazzaro face scurte apariții episodice în filme de serie. Existența și-o cîștigă însă mai mult pozînd pentru romanele ilustrate de mare tiraj, cucerind o oarecare popularitate printre cititorii acestui gen de „literatură".

Adevăratul debut și-l face în 1953, la vîrsta de 19 ani, cu filmul „Africa sub mări" — o realizare mediocră care însă îi pune în valoare frumusețea. Aceasta îi aduce primul rol de anvergură : „Aida". Peste noapte, frumoasa Sophia Loren — acesta e noul său nume artistic — devine celebră în toată Italia. Contractele se îngrămădesc la picioarele proaspetei vedete. Și, deodată, după rolul plăcintăresei din filmul lui Vittorio de Sica „Aurul Napolelui", publicul și producătorii descoperă că Sophia Loren are nu numai temperament ci și talent dramatic. Filme ca „Frumoasa morăriță", „Păcat că e o canalie", „Pîine, dragoste și...", „Mîndrie și pasiune", „Patima de sub ulmi", „Cheia", „Orhideea neagră", „Cidul", ultimele realizate pentru producători americani sau chiar la Hollywood, i-au extins popularitatea pînă departe de granițele Italiei. Cele mai memorabile dintre creațiile ei rămîn însă cele realizate în Italia și cu deosebire în filmele lui Vittorio de Sica : „Ciocciara", un episod din „Boccaccio 70", „Sechestratul din Altona", „Ieri, azi, mîine".

Sophia Loren a cucerit numeroase premii internaționale printre care „Victoria" acordat de presa franceză sau cupa Volpi, pentru cea mai bună interpretare feminină la Festivalul de la Veneția 1958 (pentru filmul american „Orhideea neagră"). Dar adevăratul prestigiu artistic i-a fost adus de zguduitoarea interpretare dată eroinei filmului „Ciocciara". Două mari distincții — premiul de interpretare feminină la Cannes și premiul Oscar pe anul 1961 — au subliniat această victorie a talentului asupra „divismului".

Legile „star-sistemului" îi impun, firește, să participe în continuare la superproducții fastuoase de genul filmului „Căderea imperiului roman", care a deschis Festivalul de la Cannes din acest an. Rolurile ei preferate sînt însă cele în care poate da frîu liber temperamentului său meridional, ca eroina primului episod din „Ieri, azi, mîine", vînzătoarea ambulantă care, prin maternități repetate, se sustrage închisorii sau ca Filumena Marturano, eroina piesei lui De Filipo, care, ecranizată, va purta titlul „Căsătorie în stil italian". Tot așa cum — fie și în detrimentul fidelității față de textul dramatic original — Sophia Loren a știut s-o dăruiască pe eroina filmului „Madame Sans-Gêne" cu irezistibilul ei farmec, cu spontaneitatea ei cuceritoare.

Ana ROMAN

„Cele mai bune urări cititorilor revistei «Flacăra»" — ne-a scris Anastasia Vertinskaia pe fotografia dată corespondentului nostru.

Interviu cu cea mai tînără interpretă cinematografică a Ofeliei

— Aveam 15 ani și nici nu mă gîndisem vreodată să joc în filme. Îmi vedeam de școală, eram în clasa a opta și desigur mergeam mult la cinema. Întîlnirea cu regizorul Ptușko, în căutarea unei fetițe pentru unul din rolurile în filmul la care lucra pe atunci, mi-a decis profesiunea.

Așa a început să-mi povestească scurta sa carieră, Anastasia Vertinskaia, interpreta rolului Ofeliei din noul „Hamlet", realizat în versiune cinematografică de regizorul sovietic Grigori Kozințev.

— Dacă, cronologic, colaborarea la filmul regizorului Ptușko a însemnat debutul meu în cinematografie — continuă Anastasia Vertinskaia — adevăratul și cel mai greu examen l-am trecut alături de Kozințev.

— Și l-a trecut cu succes după părerea mea — intervine regizorul.

În urmă cu doi ani, tot la Festivalul de la Karlovy Vary, Kozințev îmi mărturisea că în afara exigențelor textului shakespearian, pe care-l adaptase în scenariul abia terminat, se afla în fața unei experiențe actoricești complexe : pentru Hamlet îl alesese pe Innokenti Smoktunovski, personalitate artistică bine conturată, iar pentru Ofelia, aproape o fetiță care nici nu terminase școala medie.

— Rezultatul ? — l-am întrebat acum pe Grigori Kozințev.

— Eu sînt mulțumit și-i felicit pe amîndoi.

— A fost cumplit de greu — se destăinuie Vertinskaia. Am început filmările pe cînd aveam 17 ani. În școală învățasem despre literatura shakespeariană, citisem și eu unele texte, dar de aci și pînă a da replica lui Hamlet e un drum în care cel mai mare dușman îmi era... tinerețea. Ceea ce alții știau deja, eu abia trebuia să aflu. A fost nevoie de o muncă uriașă ; zile și nopți de studiu, de discuții, de repetiții. Ajutorul și îndrumarea lui Grigori Kozințev au fost hotărîtoare. Iar lucrul în mijlocul unui colectiv ca cel al partenerilor mei din film a fost de-a dreptul minunat, stimulator și plin de învățăminte. Sînt fericită că filmul a plăcut și la Karlovy Vary, unde a fost prezentat în afara concursului, și cînd văd că publicul — critici și spectatori — îl discută cu aprindere sînt chiar mîndră că am contribuit la realizarea lui.

— Și după Ofelia ce urmează ?

— E foarte greu ca după un rol ca Ofelia, mai ales cînd îl joci la vîrsta mea, să mai poată urma ceva. Totuși sper că acesta a fost doar începutul, și nu pot decît să-mi doresc o continuare pe aceeași măsură. Acum lucrez în echipa de actori a lui Serghei Bondarciuk la ecranizarea romanului „Război și pace". Sînt distribuită în rolul Lizei, soția prințului Andrei Bolkonski. E un rol cu multe subtilități și mă voi strădui să-i mulțumesc atît pe regizor cît și pe spectatori.

— Și viitorul ?

— Viitorul înseamnă pentru mine întîi de toate terminarea studiilor artei dramatice, studii pe care abia le-am început, acum cîteva săptămîni sfîrșind examenele primului an al Institutului din Moscova. După cum vedeți, mă preocupă viitorul sub această înfățișare și abia apoi mă voi gîndi la alte roluri, poate la teatru. Înainte de a pune punct convorbirii noastre — mi-a spus Vertinskaia — vreau să vă rog să transmiteți din partea mea cele mai bune gînduri iubitorilor de film din Romînia socialistă, ale căror păreri despre „Hamlet"-ul nostru le aștept cu nerăbdare și pe care sper să-i pot saluta personal, tot în viitorul apropiat.

— La revedere, Anastasia Vertinskaia.

Cristian POPIȘTEANU

Două imagini din filmul lui Richardson după romanul „Tom Jones", în care apar actorii Susannah York și Albert Finney.

Fielding și Richardson

O coincidență amuzantă aduce din nou alături numele care au alimentat secolul al XVIII-lea al literaturii engleze cu o fructuoasă polemică : Fielding, autorul realistului tablou de moravuri „Tom Jones" — împotriva lui Richardson, dogmaticul apărător al puritanismului catolic, părintele sentimentalei „Pamela". După două secole, Fielding și un nou Richardson (fără nici o legătură cu scriitorul), regizorul Tony Richardson, pasionat critic al societății actuale burgheze, conviețuiesc de data aceasta pașnic într-o perfectă armonie, pe genericul adaptării lui „Tom Jones".

Tînărul regizor englez, consecvent tonului său polemic din filme ca : **Privește înapoi cu mînie, Caiețelul, Singurătatea alergătorului de cursă lungă**, reia romanul clasic dintr-un unghi contemporan, accentuîndu-i anticonformismul concret, un anticonformism mai eficient chiar decît filipica abstractă a „mînioșilor" de astăzi.

Eroul filmului, interpretat de Albert Finney, are o vitalitate, un optimism de care nu mai sînt capabili revoltații dar sterilii lui urmași, ca Jimmy Porter. „Tom Jones"-ul lui Fielding-Richardson e un tînăr în acțiune, care înjură poate mai puțin ipocrizia burgheză dar trăiește mai liber, mai neconstrins de prejudecățile filistinului mediu în care se învîrtește. O fire pătimașă, robustă, ce imprimă ecranizării o atmosferă tonică, reconfortantă. Richardson a ieșit din ungherele mucegăite și podurile mizerelor locuințe unde-și macină neputința „neadaptații" lui Osborne ori Sillitoe și, bucuros că a dat peste o natură umană și vegetală proaspătă se îmbată de soare, viață și lumină. Nemaibătîndu-se cu mori de vînt abstracte, ci cu o galerie de ipocriți concreți, canalii atît de pregnant descrise în romanul lui Fielding, cineastul e mai militant și mai actual ca oricînd.

Alice MĂNOIU

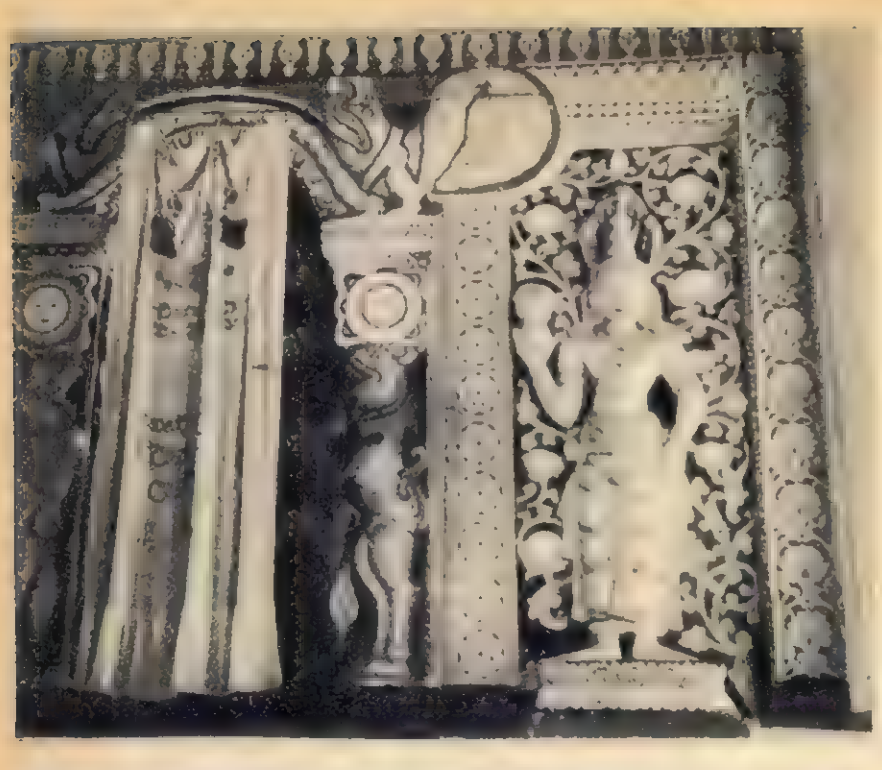

Interior din templul „Dintelui sfînt" (Temple of the holy tooth) din Kandy. (Denumirea de „dintele sfînt" vine probabil de la un colţ de elefant — animal răspîndit în Ceylon.) În fotografie se vede Buda înconjurat de o mulţime de ornamentaţii care dovedesc măiestria celor care au lucrat la construcţia templului.

Elevele unei şcoli din Kandy în vizită la grădina botanică a oraşului. Noua generaţie va contribui desigur în mod efectiv la construcţia vieţii noi a poporului ceylonez.

Pe o stradă comercială din centrul oraşului Colombo.

REALITĂŢI DIN „FEERIA SINGALEZĂ"

Un marinar romîn surprinde pe pelicula aparatului său fotografic aspecte dintr-o ţară în care creşte „floarea prieteniei şi a păcii".

Nu demult poşta ne-a adus la redacţie un plic voluminos. Conţinea imagini fotografice din Ceylon. Împreună cu imaginile — o scrisoare. Autorul lor, Lucian Huiban, făcînd parte din personalul navigant al flotei comerciale romîne, ne comunica dorinţa de a fi „eventual folositor «Flacării»" prin aceste fotografii.

Lucian Huiban se află, poate, în acest moment, într-un port al Islandei sau al Italiei, pe ţărmul Republicii Arabe Unite sau — cine ştie? — poate din nou în Ceylon. Nădăjduim că el va afla totuşi cît mai curînd că fotografiile pe care le-a făcut au întrunit condiţiile unui fotoreportaj şi că redacţia „Flacăra" le publică ca pe un document exprimînd deopotrivă prietenia oamenilor din ţara noastră pentru cei ce muncesc din lumea întreagă, ca şi talentul de fotograf amator al corespondentului nostru.

O dată cu fotografiile publicăm şi scurte note de drum din Ceylon.

Într-o carte scrisă în urmă cu mai multe zeci de ani şi rămasă de atunci un fel de documentar ceylonez

Aspect din Kandy, fosta capitală a Ceylonului, oraș așezat în mijlocul insulei, la o altitudine destul de mare. În apropierea orașului Kandy se află Nuraha Elya, o stațiune climaterică situată la o altitudine de aproximativ 2.000 m, unde în timpul verii (care de fapt aici e veșnică, dar e marcată prin lunile în care temperatura este mult mai ridicată ca în restul anului) cei care dispun de mulți bani pot să-și asigure o vacanță plăcută în confortabilele dar costisitoarele hoteluri ale stațiunii.

vor ridica însă privirile spre nord, arătînd în zare un punct nevăzut. Acolo, departe, în lanțul de munți din mijlocul insulei, există un vîrf denumit *Vîrful lui Adam.* E mărturia toponimică a vechimii legendei despre tata Adam, care se va fi plimbat prin aceste locuri, numărîndu-și coastele și constatînd — spre marea lui tristețe — că are una în minus..

Alte urme nu mai sînt. În schimb, tot acolo, în munți, se află amprenta săpată în stîncă a unui picior uriaș. Băștinașii afirmă că ar fi urma piciorului lui *Lord Buda, Dumnezeul Buda,* a cărui blîndă credință s-a răspîndit de mii de ani pe aici.

Dar dacă legenda paradiziacă nu-și află în Ceylon prea multe confirmări, în schimb metafora lui Francis de Croisset se confirmă în toate colțurile de natură. Rechemînd imaginile păstrate din cursul unei vizite făcute cu cîtăva vreme în urmă, revăd siluetele zvelte ale cocotierilor care-și fac în bătaia vîntului veșnice complimente cu grațioase și zîmbitoare înclinări reciproce ; revăd coroanele în evantai ale bananierilor la poalele cărora se sparg cu sudic temperament valurile oceanului. Feeria se desfășoară în fața ochilor cu lumina diafană a amurgurilor de rară poezie, cu evocatoarele ruine ale unei civilizații multimilenare, cu templele boltite în mijlocul unor așezări legate de gloriile apuse ale unor împărați care au stăpînit aici peste oameni și duhuri.

Văzută mai din apropiere, realitatea ceyloneză prezintă și alte aspecte. Colombo — capitala țării — are toate trăsăturile marilor metropole, cu circulația intensă, cu viața trepidantă, cu animația care nu contenește decît foarte tîrziu în noapte. În același timp, Colombo își are personalitatea lui bine definită. Rămășițele unui trecut nu foarte îndepărtat sînt încă vizibile. Orașul e o bizară alcătuire de cartiere sărace, cu barăci suprapopulate, strînse în chinga unei aglomerări de cataclism, alături de cartierele moderne pe vremuri destinate ocupantului colonialist și unde răsar bungalovuri luxoase, înconjurate de grădini rafinat ornamentate, aerisite de alei largi mărginite de copaci seculari.

Pentru călătorul care părăsește capitala, peisajul ceylonez oferă bogăția fastuoasă a junglei prin inima căreia omul a tăiat cu prețul a numeroase jertfe autostrăzi ultramoderne.

Din loc în loc, jungla este întreruptă de plantațiile de ceai sau ale arborelui de cauciuc — marea bogăție a solului ceylonez. În sate mici, barăcile adăpostesc familii numeroase. Animalul de povară e adeseori blîndul elefant, pe spinarea căruia călăresc și copilașii, deprinși de la vîrsta cea mai fragedă să-și ajute părinții în muncă. Printre îndeletnicirile ceylonezilor, în afară de trudnica lucrare a pămîntului, trebuie citat pescuitul, navigația și, mai ales, — mîndria întregii țări — artizanatul. Cine vizitează portul Galle, situat la 72 mile de Colombo, va afla că bijutierii de acolo, mari meșteri în cizelarea și montarea safirului și topazului, ametistului și smaragdului, ca și pricepuții cioplitori în lemn de abanos care dăltuiesc miniaturi de elefanți, au dobîndit din tată în fiu o faimă străveche. Locuitorii din Galle știu să povestească despre regele Solomon, care trimitea aici corăbii pentru a cumpăra pietre prețioase. Și în basmele din „O mie și una de nopți" se vorbește despre popasurile curajosului marinar Sindbad în „neasemuitul port oriental Kala", denumire legendară a portului Galle.

Artizanatul este și astăzi înfloritor în Ceylon. Dar dintre tradițiile cele mai de preț ale poporului din această insulă trebuie citate aceea a dragostei de pace și aceea a neatîrnării. Independența a fost un țel străvechi al ceylonezilor. Locuind de multe milenii pe insulă, ceylonezii s-au văzut invadați, o dată cu sfîrșitul secolului al XVI-lea, de către colonialiștii portughezi de la care de altfel au păstrat unele denumiri geografice de rezonanță latină (Colombo, Lavinia etc.), ca și unele nume de familie *(De Silva* sau *Perera* sînt și azi cele mai comune nume de familie în Ceylon). A urmat apoi dominația olandeză, începînd cu mijlocul secolului al XVII-lea, pentru ca, la începutul veacului trecut, să se instaureze aci dominația britanică. Lupta pentru independență n-a încetat pînă acum cîțiva ani cînd Ceylonul a devenit în sfîrșit un stat neatîrnat. În ce privește aspirația de pace, și ea decurge din cele mai nobile tradiții populare. Printre cele cinci principii respectate de budiști, *„să nu ucizi"* este imperativ de frunte. Un poet de limbă singaleză cu care stăteam de vorbă a exprimat această aspirație în modul cel mai pregnant : *„Pacea e la noi o plantă autohtonă. S-a născut aici, pe pămîntul Ceylonului, o dată cu paradisul. Și, ca și ceaiul sau arborele cauciucului e legată pentru totdeauna de pămîntul acesta al insulei în care toate tradițiile cinstesc viața și pe apărătorii ei".*

I. SĂRĂȚEANU

EZĂ "

clasic, francezul Francis de Croisset vorbește despre insula pitită la sudul Indiei ca despre o „feerie". Că natura a fost într-adevăr generoasă cu insula ceyloneză, aceasta poate constata imediat călătorul. De altfel, exegeții bibliei pretind că aici, pe aceste țărmuri cu vegetație luxuriantă și cu șerpi ispititori la rele, s-ar fi născut vechea legendă a paradisului. Cînd aud vorbindu-se despre aceasta, localnicii zîmbesc nu fără oarecare amărăciune ; pe insulă, de milenii, viața n-a justificat cu nimic comparația cu paradisul. Ei

Vînzători ambulanți în Colombo. Imaginea relevă cît de greu își cîștigă existența o anumită categorie de locuitori ai orașului.

Din urmele colonialismului : copil ceylonez fotografiat în centrul orașului Colombo.

ATENȚIE!

Fotografia de mai sus a fost executată în obscuritate totală. Și totuși căldura emanată de corpurile omenești — sub formă de raze infraroșii — a fost suficientă pentru a impresiona filmul. Un detaliu interesant: persoana din dreapta nu are decît un singur picior. Și aceasta apare clar pe fotografie. La lumină obișnuită, proteza nu ar fi putut fi distinsă de un picior normal.

INFRAROȘU!

De la mașini de gătit la dispozitive complexe de securitate a muncii în industrie, de la fotografia nocturnă la radiolocație și telecomunicații, de la uscarea vopselelor la „laseri" — razele infraroșii aduc tot mai numeroase servicii omului modern. În ce constă „secretul" acestor raze, care este explicația multiplelor lor întrebuințări?

Am văzut nu demult o fotografie destul de reușită făcută la „lumina" dată de un fier de călcat încălzit. Desigur că, dacă veți încerca și dv. să realizați o astfel de fotografie într-o cameră întunecată nu veți obține nimic deoarece există un secret. Secretul constă în folosirea unui film sensibil la razele invizibile, denumite infraroșii. Fierul de călcat le emite din abundență și, dacă posedăm un asemenea film special, detaliile camerei vor apărea pe clișeu aproape ca la o lumină obișnuită.

...In hala de forjă a unei mari uzine un muncitor a făcut o mișcare greșită. Ea l-ar fi costat viața sau s-ar fi soldat cu o rană gravă dacă în acel moment ciocanul forjei nu s-ar fi oprit brusc. Cine a salvat muncitorul? Cine a vegheat la securitatea muncii lui? Și aici există un secret: muncitorul, apropiindu-se de ciocan, a întrerupt un fascicul de raze invizibile și pe dată a intrat în acțiune sistemul automat de oprire. Infraroșiile sînt cele care au vegheat la securitatea muncii la forjă.

Dar lista folosirilor interesante ale acestor raze poate fi continuată. Cu ajutorul lor putem vedea noaptea sau prin ceață,

Cele două imagini au fost luate din același loc și în același moment. Dar pentru cea de-a doua s-a folosit un aparat cu placă sensibilă la raze infraroșii. Rezultatul...

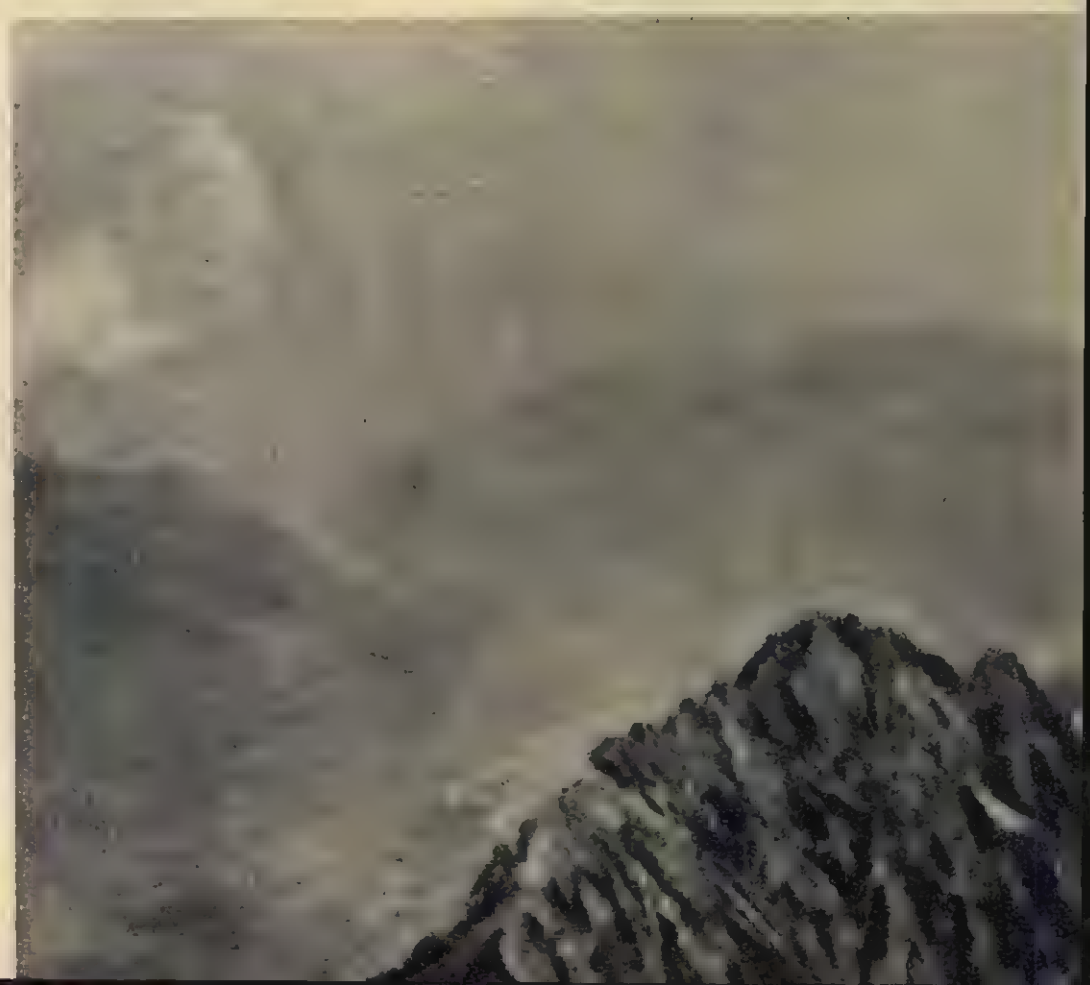

putem observa stele invizibile cu ochiul liber sau chiar cu telescopul, putem activa țesuturile vii, putem descoperi vechimea unei relicve arheologice etc. Care este explicația acestor utilizări atît de diverse ?

CA ȘI RAZA DE LUMINĂ, DAR...

Multă vreme oamenii de știință au crezut că lumina care ne vine de la soare este unitară. Dar iată că în anul 1666 marele Newton, punînd în fața unui fascicul de lumină solară o prismă de sticlă șlefuită cu mare trudă de el însuși, a descoperit faimosul spectru al luminii „albe", de la roșu la violet, pe care-l cunoaștem cu toții de pe băncile școlii. Din acel moment teoria luminii solare unitare a căzut. Desigur că Newton, făcînd observațiile sale cu ochiul liber, a putut zări doar componentele vizibile ale radiațiilor solare.

În anul 1800, un alt savant englez, William Herschel a repetat experiența lui Newton. De data aceasta el a complicat-o, plasînd cîte un termometru sensibil în dreptul fiecărei culori a spectrului. Surpriză ! Termometrul așezat dincolo de extremitatea roșie a spectrului solar a indicat o temperatură mai ridicată decît cea a mediului înconjurător. Aceasta a dus la concluzia că radiația solară, ca și radiațiile luminoase provenite din alte surse conțin, în afară de razele vizibile, și altele, invizibile. Fiind situate în spectru dincolo de limita roșie a vizibilului, ele au fost denumite infraroșii.

Locul ocupat de razele infraroșii în spectru este cuprins între undele radio și razele vizibile. Lungimile de undă ale infraroșiilor variază între 420 microni și 0,76 microni. Cele mai multe din proprietățile lor sînt asemănătoare cu cele ale razelor vizibile : se propagă în linie dreaptă, se reflectă, se refractă și se polarizează, dar — și aci intervin deosebirile — ele sînt invizibile și transportă o cantitate importantă de energie calorică. De asemenea, lungimea de undă mai mare le conferă și unele particularități în propagarea prin atmosferă sau prin alte medii. Toate acestea explică, după cum vom vedea, utilizările lor atît de variate.

BECURI DE UN FEL DEOSEBIT

Razele infraroșii sînt generate de corpuri încălzite, de combustibili în timpul arderii sau de becuri cu incandescență. Cele mai comode în exploatare sînt becurile cu incandescență al căror izvor de raze infraroșii este filamentul încălzit ; asemănător cu cel al becurilor electrice obișnuite, el se construiește în formă de spirală pentru a avea o suprafață cît mai mare de radiație. Materialul respectiv trebuie să nu se topească la o temperatură înaltă, să se evapore cît mai puțin, să fie ușor de prelucrat și totodată rezistent din punct de vedere mecanic — cerințe care sînt cel mai bine îndeplinite de wolfram. Filamentul din wolfram este introdus într-un balon de sticlă care a fost umplut cu un amestec de argon cu azot (în scopul de a micșora vaporizarea filamentului) sau se face vid. La o lampă cu vid doar 3% din energia emisă o transportă razele vizibile, cealaltă parte a energiei fiind radiată în spațiu sub forma razelor infraroșii.

Neajunsul unui astfel de generator constă în aceea că emite raze infraroșii pe mai multe lungimi de undă, deci este prea puțin selectiv. Pentru a se remedia inconvenientul, se folosesc filtre speciale care opresc razele cu lungimile de undă nedorite sau se construiesc alte tipuri de generatoare. De exemplu, radiatorul luminiscent, care emite într-o zonă restrînsă, depinzînd de gazul care umple tubul : neon, heliu, argon etc.

Razele infraroșii astfel generate sînt captate de dispozitive speciale care transformă această energie într-un alt gen de energie. Unele receptoare o transformă în energie electrică (celulele fotoelectrice, fotoelementele etc.) ; altele, în energie calorică (termoelementele) sau chiar chimică (plăcile fotografice, substanțele luminiscente etc.).

„Radar cu infraroșii" — un ajutor prețios pentru meteorologi.

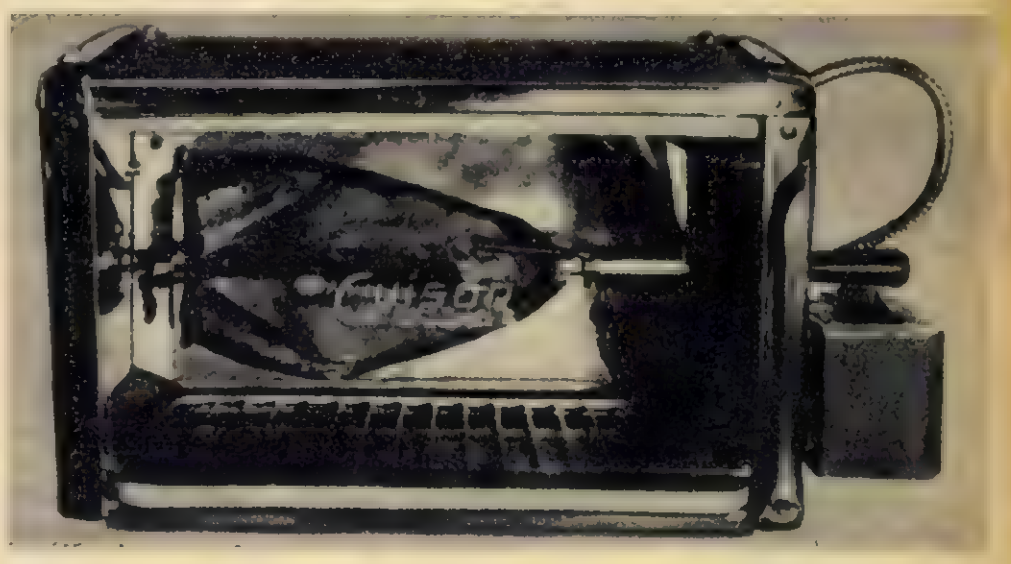

Și acum, puțină tehnică gastronomică : mașina de gătit cu infraroșii.

Pentru „vederea nocturnă" se construiesc dispozitive mai complicate denumite convertizoare electrono-optice care, după cum arată și numele, transformă energia razelor infraroșii în energie electrică și apoi în energie din spectrul vizibil. Este vorba în fond de niște tuburi asemănătoare cu cinescoapele din aparatele de televiziune. Sub influența razelor infraroșii, în interiorul tubului sînt emiși electroni care bombardează un ecran fluorescent. Pe ecran apar zone mai întunecate sau mai luminoase în funcție de viteza electronilor, deci de intensitatea razelor infraroșii. Ochiul observă astfel pe ecran imaginea obiectivului.

La ce folosesc asemenea dispozitive ?

LA VÎNĂTOARE CU CONVERTIZORUL ELECTRONO-OPTIC

Noaptea, cînd călătorim cu mașina pe o șosea, iluminăm drumul cu farurile. Dar dacă dorim să vedem fără să fim văzuți, atunci ne vin în ajutor razele infraroșii. Aparatele respective pot folosi ca sursă de raze chiar corpurile omenești observate, de la care pornesc raze infraroșii (orice corp aflat la o temperatură superioară lui zero absolut le emite !), sau generatoarele (țevi de eșapament etc.) care iradiază în infraroșu. Razele sînt recepționate de un convertizor electrono-optic și devin vizibile pentru ochiul nostru. Convertizorul electrono-optic se poate construi sub formă de lunetă, binoclu, telescop sau periscop.

Lunetele se pot utiliza, de pildă, de cei care vînează noaptea și care pot observa vînatul fără a fi zăriți de acesta. Binoclul se folosește pentru observarea terenului pe care se deplasează vehicule și care, pentru un motiv sau altul, doresc să rămînă invizibile. În acest caz în fața farurilor se aplică filtre ce permit trecerea razelor infraroșii, în timp ce razele vizibile sînt oprite. Pentru vederi la distanțe mari sau din locuri

Ing. Nicolae PATRAȘ

(*Continuare în pag. 21*)

John SOMMERFIELD

nu e ușor să mori

Un avion de luptă carbonizat zăcea prăbușit la capătul brazdei de nisip arat, în ultima lui aterizare. Apusul soarelui îi era decor. Fiecare dimb de nisip, fiecare tufiș de cactus, laolaltă cu mulțimea de ghimpi ai deșertului, aruncau umbre purpurii, care se prelungeau spre orizontul ce se întuneca.

Arșița se mai simțea încă în nisipul fierbinte și vast ca un cer gol, iar liniștea apăsătoare, care nu era nici a nopții, nici a zilei, părea ca de cristal în această atmosferă care nu cunoscuse niciodată pilpîirile vieții. Învăluită în liniște și lumină, epava avionului zăcea în nisip ca scheletul unui uriaș animal preistoric care parcă se retrăsese să moară aici. Oasele lui argintii, afumate și fragile, păreau sfărîmate de invizibilele mușcături ale timpului ; se părea că numai această atmosferă de liniște veșnică l-a menținut formele și că o simplă suflare de vînt ar ajunge ca să le transforme într-un morman de praf fără formă. Nisipul aibicios, care poate că nu a cunoscut vreodată o picătură de umezeală sau o suflare de vînt, acest nisip în care o urmă de picior putea să se păstreze un secol, eșarfa ruptă a deșertului ce se tîra în urma epavei părea tot atît de veche și durabilă ca o urmă lăsată în noianul preistoric de coada unei reptile uriașe în agonie.

Dar scheletul metalic era încă înfierbîntat de flăcările catastrofei, iar praful fin cernut, care se ridicase în momentul atingerii cu pămîntul, se așeza cu greu. Pilotul nu murise încă. El zăcea la o mică distanță de epavă, cu un picior sfîrtecat, cu maxilarul rupt atîrnîndu-i într-o parte, cu gingia însîngerată dezvelindu-i cioturile dinților sfărîmați. Sîngele formase o crustă pe chipul lui și-i înnegrise hainele. Numai ochii trăiau, se mișcau cu greu și se holbau la un șiroi de furnici care se tîra fără viață pe o ondulație de nisip.

El știa că mai este în viață, dar nu era încă destul de conștient ca să-și dea seama că nu mai are mult de trăit. Avea o senzație interioară nu tocmai dureroasă, ci doar înfricoșător de stranie, ceva curios, o senzație de metal și cauciuc încolăcit în măruntaie și care se umflau ușor acolo. Încercă să se miște. Un firicel de sînge i se prelinse din colțul gurii pe nisipul însetat. Durerea piciorului sfîrtecat îl străfulgeră și recăzu în visare.

În adîncul subconștientului său el trăiește încă, se trezește și se deplasează liber în trecut ; acolo sînt toate aducerile lui aminte. Trăiește din nou momentul ciocnirii, orizontul înălțîndu-se, năpustindu-se asupra lui ca într-un coșmar și el așteaptă cu mușchii încordați surpriza cutremurătoare a ciocnirii.

Acum zboară din nou. Nespus de singuratic și exaltat, el trasează mile nevăzute în văzduh, îndreptîndu-se spre flacăra luminoasă a soarelui, care este numai a lui, sfidînd acel octombrie încețoșat de pe pămînt. Apoi coboară și deodată, printr-o spărtură a norilor, apare enorma pată cenușie a clădirilor, iar în mijlocul ei un dreptunghi de iarbă și copaci care se înclină și alunecă dispărînd printre nori. Cînd pune un vector pentru întoarcerea la aerodrom, el recunoaște acest dreptunghi înverzit al Londrei cenușii : este un parc pe care îl știe bine, în care s-a întîlnit și s-a plimbat cu fata care, cu o lună în urmă a devenit soția lui.

Timpul nu mai este stăpîn pe el, el este acum cu ea, îi recunoaște sunetul rîsului ce izbucnea atunci cînd pisicile își fugăreau propria coadă pe covorașul din fața vetrei, la flacăra focului de iarnă ; el se plimbă cu ea pe iarba tăiată scurt și adulmecă vîntul jilav al primăverii, apoi într-o noapte de vară, se uită cu dragoste la chipul iubit, privesc amîndoi petele zorilor pe cer și amîndoi cunosc scurtimea timpului petrecut împreună, care le făcea mai dulce momentul întîlnirii.

Dulcea căldură dispare, iar întoarcerea la realitate este amară. Ochii lui larg deschiși privesc imensul cer înstelat. Răcoarea și liniștea îi sînt acum mormîntul, acum, cînd începe să simtă singurătatea morții.

— Încă n-am terminat, strigă el, neauzind slabele zgomote ale animalelor și nici cuvintele rostite cu greu prin mecanismul sfărîmat al vorbirii. Corpul îi este un focar de suferință și chinuri ; durerea grețoasă a piciorului se îmbină val cu dezgustătoarea senzație din măruntaie și cu agonia, sporită de umilirea pricinuită de lipsa dinților. Durerea încă nu l-a zdrobit complet, mai este în stare să perceapă singurătatea de sub cerul rece, înstelat și înfricoșător, și faptul că speranța de salvare și supraviețuire au fost cu desăvîrșire pierdute. El știe că mîine, dacă rănile i-or permite să supraviețuiască, vor veni căldura, mușteie, delirul și dezgustătoarea moarte prin sete. Înțelegînd această situație, încearcă să se fure frîiei și inutilei speranțe. În acest fel el își acceptă moartea apropiată, dar încă inconștient se străduie să rostească :

— Încă nu sînt gata !

A fost un strigăt abia auzit, ieșit din toată ființa lui, din toți nervii și mușchii care parcă refuzau să admită putreziciunea.

Undeva, departe în pustiu, șacalii urlau iar urletele lor se auzeau în aerul pur și gol ca o jelanie de lunateci turmentați. „Mor, își spuse, dar nu acum". Asta se va întîmpla cînd soarele va răsări ; atunci corpul său va fi rece — și totuși îi este frică de arșiță. Auzi ticăitul slab al ceasului de mînă. „Curios : cum de nu s-a spart ?", gîndi el, și amintindu-și cum l-a întors dimineața (cît de îndepărtat i se părea), încercă să nu se gîndească dacă inima lui va înceta să bată înaintea ceasului.

Încet, stelele se balansează pe cer și el nu-și dă seama dacă noaptea abia a început sau dacă este pe sfîrșite. Nu poate decît să aștepte zorile și să sufere. Ziua ce vine nu este de fapt decît ultima lui zi de viață, și de cînd este în această situație nu poate decît să o aștepte cu răbdare, parcă ar fi posibil să aducă ceva, puțină speranță. Gîndindu-se la răsăritul soarelui, își aminti deodată de un răsărit al unei mult sperate zile, trăite cu mulți ani în urmă. Atunci călătoria de noapte, oboseala și banalitatea drumului le-a lăsat în urmă la gîndul apropiatei bucurii cînd o ușă se va deschide, cînd va intra în cameră și o va găsi pe ea așteptîndu-l ; ea a cărei iubire și camaraderie promiseseră să-i transforme viața.

Acum, mai reale decît suferințele și dezolarea sînt amintirile acelor di-

---

CARTEA

„Învățătorii" de Șerban Nedelcu

Cînd, acum vreo doi, trei ani, a apărut primul volum al romanului „Învățătorii" de Șerban Nedelcu, am avut sentimentul umplerii unui gol al literaturii consacrate trecutului țării noastre — prin trecut înțelegînd perioada istorică a orînduirii burghezo-moșierești. Într-adevăr, în această perioadă, problema învățămîntului sătesc și a învățătorilor a fost una dintre cele mai importante, mai complexe și mai dureroase din cîte a făcut să nască dominația de clasă a burgheziei și moșierimii.

Avînd o foarte bogată pagină a satului și a vieții țărănești, literatura noastră, mai veche sau mai nouă, a cuprins multe portrete de învățători. Dar nici un prozator romîn nu a pus pînă astăzi în centrul creației epice de vaste dimensiuni chipul învățătorului și problematica acestei întregi categorii de intelectuali ai satelor, studiind în profunzime și în amănunt situația lor în cadrul societății burgheze, poziția lor psihologică, morală și politică față de diferitele forțe ale acestei societăți. Șerban Nedelcu este primul care și-a luat această sarcină, realizînd-o solid în vastul roman „Învățătorii", al cărui al doilea și ultim volum a apărut recent.

Acțiunea întregului roman acoperă o perioadă care se întinde din ajunul celui de-al doilea război mondial pînă în primele momente ale colectivizării agriculturii. Cea mai mare parte a celui de-al doilea volum cuprinde perioada dintre eliberare și alegerile care au marcat victoria forțelor populare și democratice conduse de Partidul Comunist, și prăbușirea definitivă a forțelor politice ale burgheziei reprezentate prin faimoasele „partide istorice". Accentul epic, psihologic și moral al cărții cade asupra lui Vasile Nisipaș, pe care l-am cunoscut, în primul volum, ca om cinstit, sincer democrat, consecvent și curajos luptător antifascist, dar lipsit de o concepție științifică asupra istoriei, intoxicat de frazeologia demagogică național-țărănistă și, în același timp, avînd toate defectele morale ale individualismului mic-burghez : este ambițios, autoritar, orgolios, incapabil de autoanaliză, autocontrol și autocritică. Conflictul romanului constă, în fond, în conflictul lui Nisipaș, om cinstit dar orbit de demagogia burgheză, și noile forțe populare mobilizate și conduse în acțiunea lor de către comuniști. Rezultatul este că Nisipaș va fi înfrînt o dată cu oamenii și cu partidele condamnate de istorie, el cunoscînd eșecul cel mai îngrozitor tocmai în alegerile de care-și legase toate speranțele vieții sale ; eșec nu numai politic, ci și de viață personală, căci, amestecat fără voia sa într-o crimă săvîrșită de bandele național-țărăniste, el fuge din sat, părăsește învățămîntul care îi e atît de drag, ascunzîndu-se și eliminîndu-se singur din viața socială timp de peste cinci ani.

Un alt personaj care va trăi o mare dramă este învățătoarea Adina Condrea, fosta logodnică a lui Mircea Coman, devenită, fără iubire, soția lui Nisipaș și mama copilului acestuia. Cauza este aceeași, deși își arată efectele într-un alt plan, acela al vieții sufletești și intime : nici Adina, femeie înzestrată cu admirabile calități sufletești și sociale, dar victimă a unei mentalități înapoiate, nu a înțeles imperativul vremurilor noi și ale omului nou, despărțindu-se de logodnicul său Mircea Coman, pe care l-a iubit și-l va iubi mereu, pentru că activitatea politică a acestuia contrazicea visul ei mic-burghez de căsnicie „liniștită", de viața ferită de griji și obligații sociale.

Așadar, conflictul care-i opune pe Vasile Nisipaș și pe Adina Condrea lui Mircea Coman, nu este un conflict iscat psihologic și sentimental, ci un conflict care rezultă din neînțelegerea primilor doi față de imperativul vremurilor noi. Fiind, în fond, oameni cinstiți și buni, recuperarea lor va fi posibilă tocmai prin larga înțelegere a comuniștilor care se va manifesta față de ei, nu rareori, chiar prin Mircea Coman. Partea a doua a volumului ne-o va arăta pe Adina, despărțită de Nisipaș, înțelegînd din ce în ce mai bine greșelile pe care le-a făcut, dăruindu-se cu un spirit mult mai larg învățămîntului nou din țara noastră, devenind învățătoare fruntașă și, în sfîrșit, fiind primită candidată de partid. Paralel, vom asista la întoarcerea în sat a lui Nisipaș, la integrarea sa în munca socialistă.

Această parte finală a romanului este mai palidă, mai lipsită de autenticitate și de tensiune decît prima, al cărei conținut constituie sursa de viu interes și meritul real al scriitorului. Aici Nedelcu ne-a descris cîteva cazuri veridice și dramatice, al căror înțeles contribuie mult la înțelegerea a însăși complexității și dramatismului acelei epoci de despărțire a apelor, de început de eră nouă. Aci avem o interesantă și variată faună de pescuitori în apă tulbure și de oportuniști camuflați, de la faimosul director al școlii din Murgeni, Gh. Diaconu, devenit social-democrat și „progresist", pînă la agentul siguranței burgheze Alexandru Bîrsan. Un portret reușit este acela al lui Nicolaie Dianu, fals democrat, lipsit de orice scrupule, pe care îl vom vedea evoluînd în atmosfera specifică a cluburilor burgheze provinciale. Figurile învățătorimii noi, a învățătorimii epocii socialiste, reprezentate mai ales prin tînărul Aurel Comănescu, fost utecist ilegalist, ne introduc de multe ori în chip foarte convingător în universul luminos al școlii consacrate poporului.

În concluzie, Învățătorii este o carte de remarcabil interes, ea evocă și explică o categorie de intelectuali ai burgheziei care au jucat un rol foarte important în viața satelor de odinioară, și realizează aceasta printr-un material dens, amănunțit și veridic, printr-o epică simplă, convingătoare, sinceră — un bun și solid certificat pentru romancierul Șerban Nedelcu.

Radu POPESCU

mineți pe străzile Londrei,' verdele copacilor din grădinile ușor afumate, mirosul de praf și petrol, tot acel aer nostalgic al Londrei ; lungile și familiarele pante și perspectiva pierdută a caselor ; șirul de case la capătul căruia a fost camera, ușa deschisă, această casă la care gîndurile lui se întorceau tot timpul. Și deodată, sub cerul amenințător al deșertului se simți extraordinar de dornic de viață. Își aminti grădinile cu copacii de un verde care îl uluia. „Va trebui să nu uit toate acestea", își spunea el atunci.

Acum, amintindu-și acei copaci ai dimineților de mai, clipa de fericire îl împiedică să se mai gîndească la moarte. În timp ce amintirile încercau să-l învăluie, rotindu-se în ochii minții ca niște fulgi de zăpadă duși de vînt.

Are 26 de ani și a trăit cu aviditate. Moartea pe care a acceptat-o singur nu este încă cu desăvîrșire reală.

În taberele de campanie din orașe îndepărtate, acei cu care a împărțit cîndva bucuriile vieții dormeau acum respirînd ușor, încrezători în ziua de mîine, în grădini se formează rouă iar în șopron stau înșirate în ordine lemnele despicate pentru focul din următoarele săptămîni ; în spatele ușii a cărei chei se află în buzunar, soția lui doarme încrezătoare și dimineață poate va primi una din scrisorile lui ; și toate își vor urma cursul ca mai înainte. „Dacă mor, lumea se prăbușește cu mine", este credința lui negrăită, și din cauză că acum el percepe mai bine veșnicia lumii i se pare imposibil că va trebui să moară.

Aude tic-tacul ceasului ; stelele se rotesc în jurul lui ; și în liniștea încordată ascultă bătăile înăbușite ale inimii. Este sunetul acestui mecanism credincios care și-a susținut învelișul de carne în călătoria lui prin timpul care acum începe să-i aducă realitatea morții.

Pierdut pentru totdeauna este răsăritul soarelui, plăcerea destinderii, a unei mese îmbelșugate, muzica în noapte și atingerea corpului iubit în ritmul ei. Pierdute sînt toate realitățile.

Gemu, surprins de durere, iar șarpele rece din măruntaie se încolăcea și se umfla. Simțea toate aceste regrete ca un fluviu amar, ca un lichid fierbinte, regrete pentru fericirea pierdută, pentru tot ce a avut și pentru tot ce putea să aibă, pentru cei 40 de ani de viață netrăită. „Nu este numai frica de moarte, gîndește el, sînt mai ales aceste umbre adînci ale ultimelor clipe și regretul... regretul..."

Liniștit, lumea trece ca un ecou prin mintea lui. Una cîte una fețele celor pe care-i iubea i se perindă prin față, ca niște flori veștejite pe o apă liniștită, și una cîte una sînt înghițite de întunecime.

„Am trăit, se gîndește el, de parcă aș fi avut un bagaj de timp nesfîrșit — și numai acum îmi dau seama cît de inutil l-am risipit". Regretul pentru trecut și viitor este același, pentru clipele de fericire pierdute, pentru privirile, cuvintele și întîmplările vesele trăite ; anumite locuri, sunete, miresme, ale acelor zile pline de bucurie îl vin în minte și în simțuri.

Jelindu-și pierzania, plîngea durerea soției lui, plîngea pentru casa lor și viața lor, plîngea calda tihnă în care puteau trăi.

Noaptea e pe sfîrșite. E încă întuneric, dar chiar și înspre răsărit stelele mai sclipesc. Marginea umbrei pămîntului fuge peste Africa, iar lumina zilei aduce deșteptarea Atlanticului. E o lumină palidă și înghețată care tremură la orizont.

Peste trupul lui amorțit trecu un fior ce nu semăna cu durerea ; un fel de căldură blîndă care se prelingea mîngîindu-i carnea amorțită și care pentru scurt timp îi potoli durerea.

În acest pustiu nu sînt dimineți încețoșate, nu sînt nori și nici umbre pentru a îmblînzi căldura bruscă a soarelui care s-a dezvelit și care începe să-l ardă furioasă. Închide ochii și, printre pleoape, lumina are culoarea carminului.

De ore întregi vulturii care se rotesc în jurul lui nu l-au mai văzut mișcîndu-se, nu au mai văzut nici un semn din care să se trădeze că mai trăiește. Aripile lor, prin care freamătă aerul pîrjolit, larg deschise abia se mișcă, înfierbîntate și uscate. Viața crudă a acestor păsări le-a dat putința ca ochii lor roșcați să se concentreze și să vadă pînă și mișcarea unui șoarece de cîmp la multe mile depărtare. Acum, cu răbdare, fără a se opri din zbor, fixau forma respingătoare de carne sfîrtecată și zdrențe murdare.

Pentru ca supliciul să fie și mai mare, deșertul, pînă atunci fără viață, deveni deodată roitor de muște, de pietre goale și de arbuști goi ce păreau să iasă din nisipul steril și mort. Răutăcioase, muștele bîzîiau și i se așezau pe nas, pe gură, pe ochi, zburau puțin prin aer și se așezau din nou, cercetînd fiecare centimetru de carne expusă, zbîrcită și contractată, gîdilîndu-i cu picioarele lor care se bălăciseră în putreziciune și murdărie inimaginabilă. Sîngele închegat de pe față era negru, piciorul umflat îl simțea enorm, ochii înfundați în orbite erau înconjurați de urdori galbene și uscate. Nimeni nu l-ar fi putut recunoaște astfel. Îndura o suferință de neînchipuit. Dincolo de un anumit punct, oricît s-ar adăuga, nu mai poate fi simțită. Muștele, arșița setea și durerea, toate au fost îmbinate într-o tortură de a cărei intensitate abia își dădea seama. Ajunsese într-un fel de stare de deprimare delirantă, iar mintea lui lucra în accese ce degenerau în coșmare. Cît puțin timp mai era lucid, astfel că sufletul lui suferea împreună cu trupul.

— De ce ? — întrebă el în zadar — de ce s-au întîmplat toate astea ? De ce mie, care puteam trăi fericit încă mult timp ? Un bărbat cu fața roșie, mustață și medalii pe piept, a rostit un singur cuvînt și la alegerea mea am devenit pilot (stimulentul venea de undeva din afară, alegerea a fost însă numai a mea). Se putea întîmpla orice, dar de data asta fiecare eveniment a fost determinat de altul. Astfel zburam și luptam nevătămat în bătălii peste propria mea țară, ale cărei virtuți doream să le apăr. Și astfel am ajuns în acest deșert.

De ce trebuia ca Ginger Mathieson să fie mușcat de un anumit țînțar, încît, îmbolnăvindu-se de malarie, să-l înlocuiesc eu (numele meu era următorul pe lista de luptă ?). Și un inamic de care nu am știut nimic a pus dispozitivul de comandă la tribord în loc să-l pună la babord și astfel, întîmplător, m-a văzut înainte ca eu să-l văd. Toate astea s-au petrecut parcă cu mult timp în urmă și războiul la fel — fapte pe care la timpul lor nu le-am văzut și parcă au fost hotărîte de soartă. Acum, muștele se tîrăsc peste ochii încleiați, sîngele îmi îngreunează măruntaiele, și încetul cu încetul fărîma de viață rămasă se scurge în nisipul însetat.

Soarele a trecut de punctul cel mai înalt, umbra minusculă a fiecărei încrețituri de nisip se îmbină cu alta și se mărește. Mîna lui întinsă se închide, se deschide din nou. A trecut o oră și încă una, umbrele au crescut puțin și mîna iar se deschide. De mult timp el auzea ticăitul ceasului. Perceperea lui era jumătate din motivul ce-l ținea încă în stare de conștiență. Deodată el își dădu seama că ceasul s-a oprit. Făcu o mișcare convulsivă, o durere ca un cuțit dințat îi spintecă măruntaiele. Se întoarse puțin, mișcînd cu greu capul într-o parte și alta, și vomită sînge închegat, negru, apoi își pierdu complet cunoștința. O umbră alunecă peste trupul lui, pe urmă alta și alta, cînd trei vulturi coborau și se înălțau între el și soare. Într-un tîrziu pleoapele lui lipite se sforțară și se deschiseră și își dădu seama că după-amiaza era aproape trecută.

Ceva nou i se întîmplase. Se simțea extraordinar de ușor și insubstanțial ; suferința părea că vine de undeva de departe ; și greutatea de plumb dinlăuntrul lui se reduse la o ușoară durere obositoare. Lumini colorate, ca niște scîntei mișcătoare, păreau că licăresc în fața lui. „Acum e sfîrșitul" — se gîndi el. Mintea lui lucra cu o claritate epuizantă. Își aminti regretele chinuitoare și inutile, interogările furioase, generate parcă de niște crize de nebunie, pe care le-a trăit cu mult timp în urmă. „Fiecare trebuie să moară", se gîndi el, de parcă ar fi făcut o mare și consolatoare descoperire.

Artificii de foc, năluci, scîntei colorate au început să se miște în jurul unui ax invizibil pe cerul de un albastru chinuitor. „Da, își spuse el, fiecare are parte de acest sfîrșit, mai curînd sau mai tîrziu, un sfîrșit încărcat de groază și regrete, dar și însoțit de un protest zadarnic. Nu pentru moarte sînt acum mîhnit, ci doar pentru pierderea clipelor de fericire, pentru acea fericire pe care am pierdut-o mai curînd decît am crezut. Și nu numai eu, nu sînt eu singurul, sînt mulți cei care mor în această clipă — pe nisipul fierbinte, pe pămîntul înghețat, în șanțuri blestemate, la temelia zidurilor de închisoare, arși în ruinele clădirilor, arși de vii, murind de foame, înnecîndu-se în frig și în ploaie, în mocirlă, în întuneric, în arșiță, fiecare plin de regrete pentru lumea care o pierde pentru totdeauna.

Noi sîntem lacomi, înfometați de viață ; chiar dincolo de speranță parcă ultima fărîmă de existență este înghițită, iar trupul încă viu și nervii nepotoliți păstrează un refuz de a lua cunoștință de putreziciunea care îl așteaptă.

Soarele era jos la orizont, umbre complicate se ramificau de la avionul epavă, umbrele pietrelor, tufișurilor, colinelor au dobîndit deodată o soliditate purpurie care părea mai substanțială decît originalele lor înălbite.

Lîngă capul muribundului era o ondulație de nisip presărat cu pietriș, printre care smocurile de buruieni uscate ale deșertului luptau pentru a supraviețui. Asta a fost tot ce putea să vadă, întreaga lui lume. Și în ciudata lumină de apus totul arăta ca o miniatură a unui enorm peisaj arid, o copie exactă a unei cupe mari, pîrjolite, care îl înconjura și în al cărei centru se afla el.

Asta a fost ultima scenă înregistrată pe retina ochilor lui sticloși. Încet, slab, inima lui continua să bată. El nu muri brusc ci fărîma de viață mai mocni în trupul lui ca tăciunii sub cenușa unui foc stins. Doar furnicile, șacalii și vulturii au știut cînd el a murit — și nu au întîrziat mult.

Apoi lîngă scheletul avionului zăcu, ciugulit curat, scheletul pilotului.

Tu, om al viitorului necunoscut, primul care vei găsi osemintele lui fragile, adu-ți aminte de ce a murit și-i fii recunoscător !

Traducere de Eda SMĂRĂNDESCU
Ilustrațiile de Mihu VULCĂNESCU

grădina zoo-logică din Pacific

GALAPAGOS

Monseniorul Tomaso de Ferlanga a intrat în istoria navigației cu totul întîmplător. În anul de grație 1535, făcînd o călătorie din Panama în Peru, corabia lui a nimerit în calmplat. Apele reci ale curentului care vine de la Polul Sud au deviat corabia și au împins-o spre nemărginirile oceanului, unde după puțină vreme monseniorul a văzut în depărtare, spre marea lui surprindere, niște insule cu un relief ciudat, un peisaj deșertic unde i s-a părut că a „plouat cu pietre". Monseniorul nu le-a botezat în nici un fel. În schimb ne-a lăsat prima descriere a broaștelor țestoase din insulele pe care le descoperise.

După mai bine de o sută de ani — în 1650 — don Diego de Ribadeneira jefuiește comorile din Peru și se refugiază pentru o vreme în aceleași locuri. Dar pe căpitanul spaniol nu-l interesează nici plantele, nici animalele, așa că posteritatea nu-i păstrează decît o amintire anecdotică.

Apoi a venit rîndul piraților. Ei și-au făcut baze pentru escale în arhipelag. Acești aventurieri ai mărilor, fermecați de fauna insulelor, ne-au transmis prețioase însemnări. Spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea, la țărmurile vulcanice acostează vînătorii de balene. Ei căutau aici hrană, și aceasta o furnizau... broaștele țestoase. Animalele uriașe și ciudate i-au făcut pe spanioli să boteze pămînturile din Oceanul Pacific „insulas de los Galapagos" — insulele broaștelor țestoase.

Două evenimente mai sînt de semnalat în istoria arhipelagului. Primul se petrece în jurul anului 1830 cînd republica Ecuador a declarat că insulele îi aparțin și le-a transformat într-un loc de exil pentru soldații răsculați și condamnații politici. Al doilea eveniment are loc la 17 septembrie 1835 cînd un tînăr în vîrstă de douăzeci și șase de ani, naturalistul briculuí „Beagle", debarcă pe insula Chatham. Tînărul se chema Charles Darwin. Plecase din Anglia convins de invariabilitatea organismelor, de adevărul creării lor de către Dumnezeu. În Galapagos, meditațiile lui asupra „originii speciilor — acest mister al misterelor" iau un nou făgaș. În urma acestei călătorii Darwin a pus bazele teoriei evoluționiste, care avea să revoluționeze biologia.

INSULELE DE PE LINIA ECUATORULUI

Arhipelagul e format din treisprezece insule principale care au împreună o suprafață de 7.500 km p. Linia de foc a ecuatorului le străbate de la un capăt la altul, dar, spre uimirea tuturor călătorilor de ieri și de azi, clima este cu totul neobișnuită. În timpul sezonului cald temperatura urcă în medie la 38°C, iar în perioada anotimpului rece (iunie-decembrie) mercurul din termometru oscilează în jurul a 14°C. Insulele datoresc această climă, mai degrabă tropicală, celor doi curenți: curentului rece Humboldt, care urcă din mările Polului Sud, și curentului cald Nino, care coboară dinspre Panama. Din șapte în șapte ani unul dintre aceștia va fi dominant, contribuind la diminuarea sau la urcarea temperaturii medii.

Oceanul care scaldă coastele insulelor e mai potolit ca aiurea : apele lui sînt calme, căci hulele și cicloanele distrugătoare sînt cu totul necunoscute... Într-o perioadă geologică incertă, oglinda oceanului a fost tulburată și, izbucnind din adîncuri, vulcanii au creat din lava lor fierbinte petice de pămînt denumite de spanioli cînd cu evlavie, cînd cu grație : Santa Isabela, Fernandina, San Cristobal, Española, Santa Maria, Genovesa etc., etc. Vulcanii primari au murit de mult, lăsînd în urma lor peste două mii de cratere. Doar pe Fernandina și în alte cîteva locuri mai întîlnești azi respirația lor fierbinte, vlăguită în decursul timpului.

Născute dintr-un joc al vulcanilor, departe de continent, aceste insule constituie un adevărat laborator al naturii, pe care Darwin l-a cercetat cu pasiune și care mai preocupă și azi pe savanți. Cum și cînd au apărut animalele și plantele aici? Ipoteza unanim admisă dă credit naturii și forțelor ei. Curenții, din vreme în vreme, au cărat epave, semințe și ouă și, tot în cursul miilor de ani, femela și masculul, pierduți, s-au regăsit.

„Istoria naturală a acestor insule este extraordinar de interesantă — scria Darwin. Făpturile organice, cele mai multe, sînt creații băștinașe care nu se mai întîlnesc nicăieri altundeva ; există deosebiri pînă și între viețuitoarele de pe diferite insule... Arhipelagul este o mică lume în sine... ; sîntem uimiți de marele număr de viețuitoare indigene și de scurta rază terestră în care trăiesc. Cum toate înălțimile sînt încoronate de cîte un crater și cum marginile celor mai multe rîuri de lavă sînt încă distincte, trebuie să credem că, într-o perioadă geologică recentă, oceanul nesfîrșit se va fi întins aici, peste tot. Astfel că totul, atît în spațiu cît și în timp, ne duce oarecum către faptul primordial — către acel mister al misterelor — întîia apariție a viețuitoarelor pe pămînt".

Iată motivul pentru care în Galapagos s-a creat o stațiune biologică a U.N.E.S.C.O. și a Uniunii internaționale pentru conservarea naturii.

POPAS LA ISABELA

De pe puntea vasului de pasageri, insula Isabela pare în depărtare un crucișător staționînd pe valuri. Conurile celor cinci vulcani ating norii groși, iar unul dintre ei, Cerro Azul (1.688 m), stă ascuns privirilor. Este cea mai mare insulă a arhipelagului : 135 km lungime și o suprafață de 4.275 km p. E locuită doar de 120 de oameni, concentrați în portul Villamil.

Minusculul port are aspectul unui Far West transplantat pe linia ecuatorului : barăci de scînduri și cai înșeuați așteptîndu-și stăpînii în stradă.

Insula este încă și în zilele noastre aproape neexplorată, cu toate că prezintă multe taine geologice și biologice. Aici crește, de exemplu, cactusul gigant „Jasminus cereus sclerocarpus" și se află celebrele „loberia", mici insule de lavă. Peisajul este cu adevărat impresionant datorită lavei care s-a revărsat odinioară peste imensele cratere. Vulcanii sînt stinși de mult. Chiar Darwin, la 19 septembrie 1835, nu a văzut decît un firicel de fum încolăcindu-se deasupra unui crater. Dar una din cele mai mari atracții geologice de aci sînt șopîrlele...

IGUANA LA ȚĂRMUL MĂRII

„Amblyrhynchus cristatus" este o viețuitoare respingătoare. Are un mers lăbărțat și stupid, o culoare

Ţărmul insulelor vulcanice — un paradis al focilor.

de un negru murdar şi o poţi vedea, de obicei, pe stîncile de la malul mării. Şopîrlă de apă, lungă adeseori de 1,30 m, n-o mai întîlneşti nicăieri decît în Galapagos. Ea posedă particularităţi care sînt excepţii pentru reptile. Are o anomalie cu totul ciudată : cînd se sperie nu sare în apă, cu toate că este o înotătoare excelentă. Dacă este fugărită ea se opreşte la marginea stîncii ori se lasă mai degrabă prinsă decît să-şi găsească salvarea plonjînd în mare. Pentru ea ţărmul este adăpostul vieţii. Activă cînd temperatura e mai scăzută, lentă şi leneşă în plin soare, această iguanidă marină îţi aduce aminte de imaginea giganticelor reptile din terţiar şi este singura şopîrlă care se hrăneşte cu alge marine...

O excursie pe pantele vulcanice ale insulei este dificilă. Deseori pămîntul se cufundă sub picioare. Cauzele sînt cuiburile altei specii celebre de şopîrle din Galapagos, care au săpat nenumărate tuneluri în lavă. Blînde şi calme, aceste iguane de uscat, de un portocaliu-gălbui pe burtă şi roşu-castaniu pe spate, ies din crăpăturile stratului de lavă. Cînd te observă, ele îşi ridică coada în aer, se saltă în două picioare şi te privesc fioros. Dar niciodată nu au să te atace. Le întîlneşti mîncînd frunze de cactus zemos sau, în regiunile mai înalte, sus pe ramurile arbuştilor guayarite — agrişe acide şi astringente. Din carnea lor albă, fiartă, se poate face o mîncare foarte bună. Evident — pentru amatorii de delicatese rare.

ÎN VIZITĂ LA BROAŞTELE ŢESTOASE

O radă strîmtă permite vaselor să ancoreze în Perto Ayora, portul şi singura aşezare omenească mai populată a insulei Santa Cruz. Portul nu e decît suma cîtorva case construite din lemn de către colonişti veniţi din Ecuador sau din diverse ţări ale Europei. Insula, mărturisesc noii colonişti, este un refugiu ideal pentru spiritele romantice care fug de civilizaţie. În fapt însă interesul îl stîrneşte Centrul Darwin, care are ca scop studierea şi protecţia naturii din arhipelag. Cîteva clădiri ultramoderne adăpostesc laboratoarele şi colecţiile ornitologice. Tot aici întîlneşti cel mai mare parc de broaşte ţestoase de pe glob. Ele sînt şi astăzi marea atracţie a arhipelagului Galapagos. Aurul incaşilor i-a adus pe spanioli în Peru, iar broaştele ţestoase în Galapagos. Se spune că, de la data cînd omul a poposit pentru prima dată aici şi pînă în prezent, au fost ucişi aproape zece milioane de chelonieni. Un adevărat „război al cărnii" au purtat mai cu seamă vînătorii de balene care debarcau aici ca să se aprovizioneze cu carne proaspătă. Coşul pieptului fript constituia o delicatesă căutată. Darwin însuşi mărturiseşte că supa de broască ţestoasă tînără e minunată. In zilele noastre, multe din cele 14 varietăţi nu mai există sau se mai găsesc din ele doar cîte două, trei exemplare izolate. Numai în insula Santa Cruz numărul lor trece de o mie. Aceste animale — decretate de statul Ecuador monumente ale naturii — oferă savanţilor contemporani rara posibilitate de a studia diferenţierea speciilor.

Chelonienii din Galapagos cîntăresc pînă la 200 de kilograme şi trăiesc mai cu seamă în regiunile înalte şi umede. Broaştelor ţestoase le place nespus de mult apa, pe care o consumă în cantităţi enorme. Cele care sălăşluiesc aproape de ţărm, cînd sînt însetate, pornesc la un drum lung. Primii navigatori au fost uimiţi văzînd cărările bine bătătorite care plecau de la ţărm. Dar ele nu erau făcute de oameni, ci de paşnicele animale care urcau spre izvoare ca să-şi potolească setea. Cu zeci de ani în urmă, intrase în obiceiul localnicilor ca atunci cînd erau copleşiţi de sete să ucidă primul exemplar întîlnit în cale. Căci, dacă apa din vezică, în ciuda limpezimii ei, era oarecum amăruie, cea din pericard era într-adevăr bună de băut.

De la o insulă la alta broaştele ţestoase se deosebesc între ele. Cele din Charles, de exemplu, au carapacea din faţă mai groasă şi răsfrîntă ca o şa spaniolă, cele din Santa Maria sînt mai negre, mai rotunde şi... mai gustoase !

PEISAJ INSOLIT

Să părăsim Santa Cruz cu fenomenalele ei broaşte ţestoase şi să ne continuăm călătoria spre alte două insule, despre care locuitorii povestesc lucruri cu totul neobişnuite. Primul popas : Playa. O insuliţă vulcanică cu două revărsări de lavă, nefrecventate şi necercetate încă temeinic. Privită de aproape, insula are un aspect fantastic. Crezi că ai sosit mai degrabă pe altă planetă. Înfăţişarea ireală i-o dă o iarbă roşie şi grasă care creşte pretutindeni (Sesuvium edmosistonei). Playa e o rezervaţie de animale care trăiesc în comunităţi mici, cum rar se întîlneşte pe glob. Aici este paradisul focilor de Galapagos, caracteristice prin blana lor cu păr rar. Sînt paşnice şi nesperioase, pentru că în izolarea lor n-au cunoscut încă pericolul pe care îl reprezintă pasiunea de vînător a omului. De aceea te poţi apropia şi fotografia chiar sub nasul lor.

Bartolomeo... O insulă cu acelaşi peisaj ireal. Acest pămînt nu este de fapt decît un mic vulcan care irumpe încă adesea. Solul este acoperit în întregime cu o crustă de lavă scorţoasă, de culoare roşiatică. Pe alocuri păşeşti pe covoare uriaşe de nisipuri de culoarea muştarului. Locuitorii care animă insula sînt pelicanii pitici şi decorativii crabi alergători care mişună pe stîncile înalte...

★

Arhipelagul Galapagos este locuit de un număr neînsemnat de oameni : circa 2.300. Unii s-au stabilit aici mînaţi de pasiuni zoologice şi botanice, cîţiva, originali Robinsoni, au fugit de civilizaţia oraşelor zgomotoase, iar ceilalţi sînt în majoritate ecuadorieni veniţi aci să-şi caute mijloacele de trai. Aceştia din urmă se ocupă mai ales cu pescuitul. Pentru turişti însă marea atracţie a arhipelagului nu sînt oamenii, ci plantele şi animalele care constituie o unică rezervaţie naturală de acest gen.

C. BOZBICI

Un mijloc original de joacă în Galapagos.

Nicoară, Ivanov, Artimov, Conțolenco — echipajul cîștigător în proba de caiac 1.000 m în concursul de la Snagov.

la Snagov cu gîndul la ...Sagamy

Cu cele trei medalii de aur cucerite la Melbourne (Leon Rotman canoe simplu 1.000 m și 10.000 m, S. Ismailciuc și D. Alexe canoe dublu 1.000 m) a început seria frumoaselor victorii ale canotajului românesc, victorii pe care, atunci, unii „specialiști" le considerau întîmplătoare. Dar chiar în anul imediat următor, cînd la Gand, în orașul florilor, Ismailciuc și Alexe deveneau campioni ai Europei la canoe dublu fond, acești „specialiști" au trebuit să renunțe la părerile lor.

1958, Praga... Prima ediție a campionatelor mondiale de caiac-canoe. Pe listele campionilor lumii, din nou Ismailciuc și Alexe. Și, în sfîrșit, în 1959, la Duisburg (R.F. Germană), mereu tînărul Ismailciuc își completează colecția de medalii cu un nou titlu de campion european.

Pînă atunci, canoea dusese greul. La marile întreceri ale caiaciștilor, sportivii români ocupaseră locuri modeste care făceau să strălucească și mai mult performanțele canoiștilor. Dar începuse o întrecere. O adevărată cursă de urmărire în care caiaciștii cîștigau tot mai mult teren. Prima etapă a marilor victorii a găzduit-o lacul Malta din împrejurimile Poznanului, în 1961. O dată cu victoria cuplului Iacovici-Sidorov la canoe dublu viteză, telegramele de presă au transmis știrea primelor mari succese ale caiacului românesc. Autorii lor: Artimov și Conțolenco, și specialistul probei de simplu, Aurel Vernescu, căruia i-am putea intitula o biografie sportivă „Campion la 15 ani"... Atunci, la Poznan, ziariștii străini foloseau în cronici, în locul numelui lui Aurel Vernescu, termenul „padela de aur".

Succesele canotajului românesc au fost confirmate anul trecut la confruntările mondiale și europene din pitoreasca localitate iugoslavă Jajce, la capătul cărora sportivii români au reunit un impresionant buchet de 6 medalii de aur. Se cuvine să subliniem prezența dui Ismailciuc în fruntea valoroșilor canoiști participanți la proba de simplu, a lui Sidorov și Iacovici, cîștigători la canoe dublu; dar, înainte de toate, trebuie remarcată excelenta performanță realizată de unul din tinerii care la Albano (Jocurile Olimpice de la Roma) rămăsese pe... banca rezervelor. Tînărul de atunci, Vasile Nicoară, a devenit la Jajce triplu campion mondial și european, cîștigînd împreună cu Ivanov probele de caiac dublu 500 și 1.000 m și alături de Ivănescu, Ivanov și Vernescu, proba de caiac 4 × 500 m. Padela de aur de la Poznan și-a menținut strălucirea. În afară de proba de ștafetă, la cucerirea căreia și-a adus un aport considerabil, Aurel Vernescu a tranșat în favoarea sa duelul cu cei mai valoroși caiaciști (la simplu) din lume.

În pregătirile lor de pe lacul Snagov pentru marile întreceri olimpice, canotorii noștri au participat la o seamă de importante întreceri internaționale și în primul rînd la regatele din luna iunie găzduite pe rînd de Moscova, Hanovra, Praga și Poznan.

Este interesant să redăm cîteva concluzii ale antrenorului emerit Radu Hutan după consumarea acestei prime etape de activitate competițională internațională: *„Ca și toți ceilalți specialiști prezenți la cele 4 regate cred că circuitul Moscova-Hanovra-Praga-Poznan a reprezentat un obligatoriu itinerar în drumul spre Tokyo. La aceste competiții au fost rodați toți candidații olimpici din țara noastră și, fără să putem rezolva încă problema selecției pentru Tokyo, dat fiind valoarea foarte apropiată a multor echipaje, considerăm că am putut răspunde la multe din întîmplările referitoare la stadiul actual de pregătire și la perspectivele caiaciștilor și canoiștilor noștri. De asemenea, pe linia reperelor pentru Tokyo, atît pentru noi cît și pentru sportivi din alte 7 țări europene, s-a înscris regata Snagov, pe bună dreptate considerată ca o repetiție olimpică (în care sportivii români au cucerit victoria în 3 din cele 7 probe). În formă maximă — dublul Nicoară-Ivanov la caiac, cele două echipaje de caiac 4 și, ca una din cele mai plăcute surprize, revenirea pe primul plan a cuplului D. Alexe, campion olimpic în 1956, și Igor Lipalit, un serios concurent pentru... fratele său, Iachim Lipalit".*

Repetițiile pentru Sagamy continuă. Pe diverse scene, cu aceeași distribuție.

La ultimele întreceri internaționale de la Snagov, cunoscutul antrenor francez M. Dransard ne spunea că, după părerea lui, „pe lacul Sagamy, caiaciștii și canoiștii români vor domina competiția olimpică și vor reedita succesul de la Melbourne..."

Părere pe care o împărtășim și noi, urîndu-le succes.

Dan GÎRLEȘTEANU
Tiberiu STAMA

De la una la alta

ÎNCEPE ȘCOALA

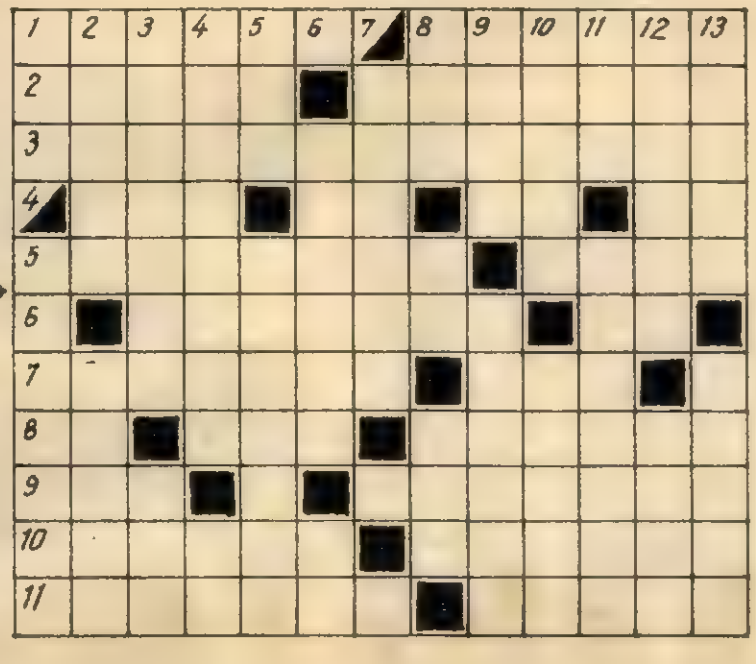

ORIZONTAL : 1) Începe după... vacanță — Cuminte (fem.). 2) Cîmp negru pentru oi albe — Spaima codașilor. 3) Revista micilor școlari (2 cuv.). 4) Diminutiv feminin — Ediție (abr.). — Cuneiformă persană — Vas. 5) Trecut prin cele cinci cazuri — De pildă Humulești (pl.). 6) Dă rațiune de a exista tablei din clasă — La ora de muzică e notă, la cea de gramatică e conjuncție. 7) Lucrare scrisă la... radio — Descoperitorul Kamciatkăi. 8) Calciu — Studiate la geologie — Și în sala de gimnastică și-n... laboratorul de fizică. 9) Lac lîngă Tușnad — Profesorul are cuvîntul. 10) O disciplină... bine gîndită — Elev cu media 10 pentru colegii săi (fig.). 11) Album cu verzi și uscate (pl.) — În arsenalul pedagogic al lui Marius Chicoș Rostogan.

VERTICAL : 1) A ședea — Învățători. 2) Îți dă un car de minte — Ambarcație sportivă. 3) Materii la școală — Agronomie în rezumat ! 4) Căutați-le la chimie — Ion Botez. 5) A spăla — Peninsula lui Cervantes. 6) Locatar al penarului (pl.) — Măsură agrară. 7) Colecționară de note slabe. 8) Glumă (mold.). — Pronume — Posedă. 9) Comună în Norvegia — Verbul silitorului dacă-i vorba de lecție și al leneșului dacă-i vorba de clasă. 10) Pompon (od.) — Aparat de radiolocație. 11) A servi mingea la oină — Probleme la ora de astronomie. 12) A gîndi în cifre — Riu în Mexic. 13) Bune la gimnastică — Ochi și urechi la lecție.

A. BART

Povestea vorbei

„NOD GORDIAN" ȘI ALTELE

O serie de cuvinte trăiesc numai în îmbinări fixe. De pildă, adjectivul *peșin* nu poate fi folosit decît împreună cu substantivul *bani*. Cuvîntul e persan și a pătruns în românește prin intermediul limbii turcești. Sensul primitiv a fost *anticipat*. În românește s-a spus mai întîi *a plăti peșin*, adică „a plăti cu anticipație, în numerar, cu bani gheață". Ulterior, folosirea cuvîntului s-a limitat la expresia *bani peșin*.

Într-un stil mai pretențios, se spune despre un rîs batjocoritor, diabolic, că este *sardonic*. Expresia *rîs sardonic* este foarte veche ; o cunoșteau și romanii (pe latinește se spunea *risus Sardonius* sau *risus Sardonicus*). La baza denumirii stă planta *Sardonia* sau *Sardoa herba* (originară — cum arată și numele — din Sardinia), al cărei suc avea proprietatea de a provoca un rîs convulsiv, dureros.

Alt cuvînt folosit într-o singură îmbinare este *gordian*. Istoricul latin Quintus Curtius Rufus povestește în a sa „Istorie a lui Alexandru cel Mare" că în templul lui Iupiter din orașul Gordium (Frigia, în Asia Mică) se afla carul regelui Gordius, la care vizitatorii admirau înainte de toate modul în care era prinsă oîștea ; era înnodată atît de încîlcit, încît nimeni nu reușise pînă atunci s-o desfacă, deși mulți vor fi fost tentați de răsplata ademenitoare : un oracol spusese că acela care va desface nodul gordian va ajunge stăpînul Asiei.

Povestea spune mai departe că, fără să stea mult pe gînduri, Alexandru Macedon a tăiat nodul cu sabia, găsind scuză că oracolul nu specificase cum trebuie să fie desfăcut ! De aceea despre o situație încurcată, greu de rezolvat, se zice pînă astăzi că e un adevărat *nod gordian*, iar despre rezolvarea unei asemenea situații printr-o manieră hotărîtă se spune că e făcută prin tăierea *nodului gordian*.

Sorin STATI

Pe urmele dacilor

Muzeul de istorie din Piatra-Neamț prezintă o serie de piese descoperite recent printre ruinele cetății dacice de la Bîtca Doamnei. Este vorba, printre altele, de obiecte de ceramică dacică ușor de recunoscut după brîul în relief sau brîul colorat în roșu care înconjură fiecare vas. De asemenea este prezentată o piesă din ceramică, de tip fructieră (în fotografie), lucrată de un meșter olar dac de acum două milenii.

RIK AUERBACH

NICI UN CUVÎNT... DESPRE CENTAURI...

DEZLEGAREA JOCULUI „DO, RE, MI..." APĂRUT ÎN NR. TRECUT

ORIZONTAL : 1) CASALS — IRIS. 2) OLAR — OEDIP. 3) NB — LANNER — O. 4) SERENADA — SR. 5) ENUS — T — LAIC. 6) RIP — MIHAI — H. 7) VZ — DUNE — ABE. 8) A — MOZART — IS. 9) TROPI — LISZT. 10) OBD — CHENIER. 11) RY — SARASATE.

MECANISMELE GÎNDIRII

„Cum funcționează mecanismele gîndirii ?"

A. CREȚU
student, București

Răspunde dr. MIRCEA STERIADE, candidat în științe medicale, de la Institutul de neurologie al Academiei R.P. Romîne.

Prin gîndire stabilim relații între fenomenele realității înconjurătoare, pe care creierul le oglindește, legînd prezentul de experiența trecutului și putînd astfel anticipa viitorul ; extragem din numeroasele calități ale obiectelor pe cele mai semnificative, esențiale, corelîndu-le cu particularitățile lucrurilor înrudite. Se poate vedea deci că gîndirea nu cunoaște un mecanism unic, care să poată explica toate procesele ce se înlănțuie în realizarea ei.

Unul este mecanismul de reflectare prin simțuri, cu ajutorul căruia creierul primește informații din lumea înconjurătoare (mecanism realizat pe căi nervoase bine precizate, deși încă nu cunoaștem modul cum influxul nervos se transformă în senzație, în fapt de conștiință). Altul este mecanismul prin care mesajul prezent suscită „dezgroparea" unor mesaje trecute, înmagazinate la un moment dat în creier, rămase în stadiul latent sau potențial și avînd capacitatea să devină actuale. Aceasta este una din formele memoriei care ne leagă de trecut, ne permite să-l comparăm cu prezentul și să tragem concluzii pentru viitor. Concomitent cu aceste procese, un alt mecanism, cel al atenției selective, prilejuiește contrastul senzorial : mesajul care urmează să fie oglindit în creier este sub reflectorul atenției, în timp ce toate celelalte excitații, nesemnificative și insolite sînt inhibate. Fenomenul se petrece ca pe scena unui teatru unde actorul principal este pus în valoare prin jocul de lumini, restul scenei rămînînd mai mult sau mai puțin în obscuritate. Toate acestea sînt mecanisme ale gîndirii concrete, adaptate pentru cunoașterea amănuntelor obiectului pe care îl oglindim.

Dar omul are în plus, față de animale, limbajul. Cuvîntul reușește să fixeze gîndirea într-un tipar sonor, păstrîndu-i esența și înlăturînd amănuntele neesențiale ale obiectului pe care îl semnalizează. Cuvîntul **eroism**, de pildă, este o abstracție rezultată din evenimente precis conturate de care am auzit și pe care poate le-am văzut în împrejurări diferite, fiecare avînd anumite particularități pe care nu le mai reținem, dar toate la un loc fiind legate printr-un singur caracter care reușește să le identifice și care poate astfel să ni se impună. Abstracția se adresează unor zone cerebrale care reușesc să „înțeleagă" cuvîntul, cu alte cuvinte să filtreze tot ce îl încarcă, reținînd în același timp ceea ce îl conturează.

Mecanismele gîndirii sînt deci de o mare diversitate, de la cele mai elementare procese de reflectare senzorială la cele mai complexe operații de abstractizare, toate înlănțuite prin procese cerebrale din ce în ce mai evoluate.

UN MARE CÎNTĂREȚ ROMÎN: TRAIAN GROZĂVESCU

„Doresc să cunosc cîte ceva din viața lui Traian Grozăvescu".

Silvia RĂSNIC, Arad
Ionel PITIC, Intregalde, r. Alba

Răspunde RADU GHECIU, critic muzical.

La trei decenii și jumătate de la moartea sa tragică, tenorul Traian Grozăvescu n-a

Traian Grozăvescu în rolul lui Canio din „Paiațe" de Leoncavallo

dispărut din amintirea iubitorilor de muzică din țara noastră. Marele cîntăreț, fiu al Lugojului, a avut o carieră scurtă, suficient însă pentru a-i asigura celebritatea.

Născut în 1895, Traian Grozăvescu a fost student la Conservatorul din Cluj pînă în 1914 cînd a început primul război mondial ; iar războiul l-a dus în uniforma armatei austro-ungare pînă în tranșeele frontului italian. După terminarea ostilităților, Traian Grozăvescu își reia studiile la conservator. Primul lui angajament a fost modest : un post de corist la Opera romînă din Cluj, recent înființată. O întîmplare curentă în lumea operei, subita indispoziție vocală a unui protagonist, l-a dat însă lui Grozăvescu prilejul de a debuta ca solist. Seara în care a interpretat rolul lui Pinkerton din „Madame Butterfly" de Puccini a fost începutul carierei sale glorioase. Devenit peste noapte „vedetă", Traian Grozăvescu își însuși în scurt timp rolurile de bază ale repertoriului liric italian. Tînăra Operă romînă din București găzduiește și ea, în cîteva spectacole, pe tenorul bănățean, iar în 1922, la 27 de ani, Grozăvescu debutează pe scena Operei populare (Volksoper) din Viena, în rolul lui Canio din „Paiațe" de Leoncavallo.

La Viena, Grozăvescu a cules succese și... a continuat să învețe. Repertoriul său ajunsese în scurt timp să numere 24 de roluri principale. Teatrele mari își deschideau porțile în fața cîntărețului romîn, devenit partenerul unor cîntărețe renumite ca Maria Jeritza sau Lotte Lehman. La Opera mare din Viena, în cadrul festivalurilor wagneriene de la Bayreuth (unde a cîntat în „Maeștrii cîntăreți" și „Lohengrin"), la operele din Berlin, Praga, Budapesta, Oslo, Traian Grozăvescu și-a afirmat puternicul talent, o îmbinare fericită de calități vocale și scenice.

Firul vieții lui Traian Grozăvescu a fost însă rupt pe neașteptate la 15 februarie 1927 cînd într-o cameră de hotel de la Viena cîntărețul căzu victimă unei „drame pasionale" (cum se spunea în presa vremii) : a fost împușcat, din gelozie, de soția sa.

Unul dintre cei mai talentați cîntăreți romîni a dispărut astfel tragic, înainte ca marile sale daruri să-și fi împlinit afirmarea. De la Traian Grozăvescu ne-a rămas amintirea unor succese, devenite legende prin scurgerea timpului, și un număr redus de înregistrări pe discuri, care, cu toate imperfecțiunile lor tehnice, stau mărturie pentru marele său talent.

Teatrul de stat din orașul natal al lui Grozăvescu îi poartă numele ; în emisiunile radiofonice discurile sale pot fi adeseori ascultate : Traian Grozăvescu n-a fost uitat.

„TINERII FURIOȘI"

„Ce este mișcarea literar-artistică a «tinerilor furioși»" ?

Noe BĂDAN și Gh. PIELEANU
studenți, București

Răspunde CĂLIN CĂLIMAN, cronicar cinematografic.

Mișcarea literară a „tinerilor furioși", fenomen tipic britanic, își află începuturile spre mijlocul deceniului trecut, o dată cu apariția romanului lui Kingsley Amis, **Lucky Jim** (Jim norocosul) și, îndeosebi după succesul piesei lui John Osborne, **Look Back in Anger** (Privește înapoi cu mînie). Denumirea de „tineri furioși", „Angry Young Men", inspirată de titlul piesei lui Osborne, a devenit din ce în ce mai mult o formulă care a cuprins, alături de numele amintite, scriitori ca John Braine, Iris Murdock, John Wain, Collin Wilson, Alan Sillitoe. „Tinerii furioși" se inspiră în creațiile lor din problemele acute pe care le pune societatea britanică actuală, literatura lor are puternice trăsături critice, dar „furia" demascatoare a vicilor sociale atinge intensități diferite la fiecare reprezentant al curentului. Țelul revoltei este adesea încert în operele acestor tineri scriitori englezi, și tocmai în neputința de a găsi o soluție mîniei se concentrează limitele curentului. Dar, în general, mișcarea (neconstituită într-o școală literară, dată fiind lipsa unei ideologii comune) are un pronunțat caracter progresist, care contribuie la revitalizarea romanului și teatrului englez.

În cinematografie, mișcarea literară a „tinerilor furioși" are un corespondent similar : „free cinema"-ul, așa-numitul „cinematograf liber". Impunîndu-se inițial prin filme documentare, regizorii noului curent — printre care Lindsay Anderson, Karel Reisz, Tony Richardson, John Schlesinger — au creat filme artistice de lung-metraj deosebit de semnificative pentru atitudinile anticonformiste ale realizatorilor. Amintim cîteva titluri de filme — unele binecunoscute spectatorilor noștri — începînd cu două, care ni se par cele mai izbutite : **Viață sportivă** (regizor Lindsay Anderson) și **Billy mincinosul** (John Schlesinger). În afară de acestea, există multe alte remarcabile realizări artistice : **Drumul spre înalta societate, Sîmbătă seara, duminică dimineața, Cabotinul, Privește înapoi cu mînie, Singurătatea alergătorului de cursă lungă** și altele.

Interesant de semnalat este faptul că între mișcarea „tinerilor furioși" și „free-cinema" există corelații semnificative. Liderul necontestat al tinerilor furioși, John Osborne, a compus scenarii după propriile sale piese (**Cabotinul, Privește înapoi cu mînie**), multe filme din „free-cinema" sînt transpuneri pe ecran ale romanelor lui John Braine (**Drumul spre înalta societate**) sau Alan Sillitoe, ale pieselor lui Wesker etc.

Asemeni autorilor, eroii creațiilor literare și cinematografice amintite sînt, deopotrivă, furioși și dezorientați. Să ni-l reamintim doar pe Jimmy Porter din **Privește înapoi cu mînie** (interpretat excelent de Richard Burton) : un inadaptabil brutal, aproape isteric, dușman înverșunat al mediocrității.

„Tinerii furioși", care prin aspectele pozitive ale operei lor au dat un suflu înnoitor literaturii și filmului englez, vor urma, oare, drumul eroilor lor ? Acestei întrebări încearcă să-i răspundă criticul literar german Robert Weimann într-un studiu închinat „tinerilor furioși". Răspunsul ni se pare semnificativ : „Young ca și **angry** sînt stări care durează un timp limitat... furia și indignarea trebuie să aibă și ele direcție, dacă își propun să slujească viața".

ÎNTR-O LUME DE BASM

Stalagmite în „sala turcului". Fotografie de I. FIRU

Printre cele mai interesante obiective turistice ale Olteniei, intens frecventate în ultima vreme, se numără și Peștera Muierii situată pe traseul (accesibil) ce duce spre Munții Cătălinului. Punctul de plecare este Novaci, unde se ajunge cu trenul prin Cărbunești sau Tg. Jiu și de aici cu autobuzul. După ce ai lăsat în vale apa vijelioasă a rîului Galbenul, îți apare un perete stîncos. Aici e intrarea peșterii. Străbați mai întîi „tinda" în care-ți apar primele frumusețe dăltuite în calcar. Admiri apoi bolțile cu arcade lungi tivite cu țurțurii stalactitelor și stalagmitelor, „saloanele" populate de siluete parcă omenești, bazinele mici și mari, „orga", „sala minunilor", micul „dom", „altarul" cu cupolă și draperie suspendată, „cascada împietrită", „sala turcului" și „divanul", „candelabrele", „moșul cu sacul în spate", „dropia", „cadîna" etc. Aproape de ieșire, străjuiesc ciorchinii de lilieci agățați de bolți. Afară, după călătoria prin lumea de basm a peșterii, paznicul îți istorisește că de mult, în vremuri de restriște, cînd în țară năvăleau hoardele cotropitorilor turci, peștera servea drept ascunzătoare pentru femeile din comunele învecinate — de unde și denumirea ei. Aici, ele se îndeletniceau cu prelucrarea cînepei, care datorită umidității naturale a peșterii nu mai trebuia să fie înmuiată în apă.

Părăsind Peștera Muierii, turistul își ia rucsacul în spinare și pornește mai departe, în sus, pe Valea Galbenului spre Cătălinul.

Carol BORA
economist, Craiova

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Lenuța Lunoescu și Georgeta Dragomir, bibliotecare, com. Filipeștii de Pădure, str. Principală 380, rn. Cîmpina : teme diverse ; Minodora Mitrache, elevă, Sibiu, str. Lenin 8, et. II : ilustrate ; Dan Stoenescu, tehnician, București, str. Dobrici 10, rn. 1 Mai : teme diverse ; Fifi Bogdan, funcționară, Ploiești, str. Cozia 44 ; ilustrate ; Iosif Söliner, tehnician, Sînmartin 81, rn. Arad : filatelie, radiotehnică ; Gh. Dumitru, strungar, Reșița, str. Golului 17 : teme diverse, ilustrate ; Gianina Tudor, elevă, Pitești, str. Prundu Mic 17 ; cinema, sport, ilustrate ; Mihai Bolohan, desenator, Hunedoara, C.S.H.-Aglomerator 2 : ilustrate ; Ruxandra Cazacu, elevă, Giurgiu, str. București 34 : literatură, cinema, muzică, ilustrate ; Nicu Staicu, tehnolog, Hunedoara, C.S.H.-Aglomerator 2 : ilustrate ; Ion Voicu, student, Pitești, Șos. Giurgiului 172 : filatelie, ilustrate ; Aron Bobora, lăcătuș, Toplița, satul Hașdău 84 A, of. p. Gheiar : teme diverse ; Gh. Nica, elev, Bascov, Pitești : teme diverse, ilustrate ; Cristian Pîrvu, șofer Ploiești, str. Ploieștiori 240 : teme diverse, ilustrate ; Maria Chiorean, Cluj,

cu cititorii

str. Vasile Conta 31 A : teme diverse ; Nicolae Botea, instalator și Ion Tiriplic, lăcătuș, Hunedoara, str. Ceaikovski, bl. 116, sc. B, ap. 14 : cinema, sport, ilustrate ; Livia Vasilescu, asistentă medicală, stația C.F.R. Cojocaru, rn. Găiești, reg. Argeș, of. p. Mătăsaru : probleme medicale, cinema, ilustrate ; Gh. Săvulescu, trefilator, București, str. Socului 26, rn. 23 August : literatură, cinema, ilustrate ; Sandu Epure, tehnician, Craiova, Calea București 400, bl. 6, sc. II, ap. 14 : literatură, filatelie, sport, tehnică.

POȘTA NOASTRĂ

V. Corlan, Cotu-Vameș, Roman. În ghidul București, apărut în Editura Meridiane — 1962, găsiți toate adresele muzeelor din Capitală. Noi nu putem ocupa spațiul în revistă cu o asemenea listă (care să mai cuprindă încă și liniile de tramvaie, troleibuze, autobuze etc.).

Teodor Gorunescu, Musătești, Curtea-de-Argeș. 1) În portretul făcut de Delavrancea, Anton Pann privește spre stînga. Deci, corectă din cele două reproduceri pe care ni le-ați trimis, este a doua. 2) Citiți articolele „Hipnoza" și „Hipnopedia", apărute în revista „Veac Nou" Nr. 31 din 31 iulie a.c.

Anastasia Munteanu, Lupeni. 1) Posturile de radio Banska Bystrica și Beromünster sînt situate în localitățile cu aceleași denumiri, respectiv din Cehoslovacia și din Elveția. În ce privește postul de radio Sottens, acesta nu poartă numele după un oraș ; este vorba de un post ce aparține marii firme olandeze producătoare de aparate de radio „Phillips". El emite, bineînțeles, din Olanda. 2) Ne-am notat propunerea dv. de a publica ceva despre Institutul de mine din Petroșani. O vom face, probabil, în viitorul an universitar. 3) Fotbaliștii clubului „Dinamo" nu și-au încetat activitatea nici în timpul verii, ci și-au continuat antrenamentele în vederea redeschiderii sezonului fotbalistic, care a avut loc la 30 august. Unii dintre ei și-au făcut antrenamentele și în cadrul lotului nostru olimpic, care ne va reprezenta la Tokyo. 4) Artistelor de care întrebați le puteți scrie pe adresa : O.S.T.A. — București, rn. 30 Decembrie, Calea Victoriei 174.

Nicolaie Mocanu, București. 1) Evident că ați avut de-a face cu un exemplar de revistă prost tipărit, strecurat pe sub ochii C.T.C. de la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". 2) În nici un caz nu se pot prevedea cu mai multă vreme înainte erupțiile vulcanice și cu atît mai puțin cutremurele. Evident însă că în construcțiile moderne proiectanții țin seama de posibilele mișcări tectonice și calculează astfel rezistența lucrărilor lor, încît construcțiile respective să reziste la cutremure. 3) Nu a rulat pe ecrane. 4) Citiți lucrarea „Șapte monumente celebre ale arhitecturii antice" de G. Chițulescu și T. Chițulescu (Editura tehnică, 1959). 5) Cîntărețul italian de care ne întrebați este încă foarte tînăr și abia s-a „lansat". Considerăm că, înainte de a ne ocupa mai pe larg de el, e bine să așteptăm să-și consolideze primele succese, să se afirme temeinic. 6) Vom ține seama de sugestia dv. și vom scrie și despre cursurile de dansuri moderne organizate pe lîngă casele de cultură ale tineretului.

V. SILVIAN

Gh. Covaci, Bocșa II ; Mamut Zeno, Reșița ; G. Victor, Călărași ; Nina Virgil, Craiova ; Avram Zaharia, Cîmpina ; Teodor Sanciur, Reșița ; Vasile Pătrașcu, Teleajen ; Bethy Schopp, Petroșani ; G. Dragotă, Oțelu Roșu — la întrebările dv. vi s-a răspuns prin poștă.

„TRĂSNETUL, CONTROLOR DE CALITATE"

„Ne-a impresionat plăcut modul atractiv în care „Flacăra" a prezentat problema încercării la impuls de tensiune a echipamentului electric fabricat de noi — prezentare făcută în cadrul reportajului intitulat «Trăsnetul, controlor de calitate», apărut în numărul din 27 iulie".

Uzinele „ELECTROPUTERE"
Craiova

DE LA CORESPONDENȚI

Portret. *(Viorel Lupea, Cluj)*

Ruinele Cetății de la Cîrța Oltului. *(Fr. Nuss, Sibiu)*

Piatra-Neamț — așa cum arată azi. *(Prof. V. Bogdănel, Bacău)*

ATENȚIE! INFRAROȘU!

(Urmare din pag. 13)

ascunse se folosesc telescoapele și periscoapele, aparate relativ simple care permit vederea pe timp de noapte la distanțe pînă la 2-3 km.

LĂMPI VORBITOARE

Datorită faptului că razele infraroșii se pot concentra într-un fascicul foarte îngust, s-au construit aparate de telecomunicații cu o mare directivitate. Acest gen de legătură, asemănător cu comunicațiile radio, are avantajul că nu poate fi perturbat de alte stații ; în plus, legătura se obține pe lungimi de undă mult mai puțin „aglomerate" ca undele scurte sau ultrascurte.

Aparatele de telecomunicații se compun dintr-un emițător cu o sursă de raze infraroșii și un modulator care variază intensitatea razelor în ritmul vorbirii. La celălalt capăt un receptor transformă razele infraroșii în curenți electrici, care fac apoi să vibreze membranele unor căști radio. Ca antenă se folosește un fotoelement construit din sulfură de taliu plasat în focarul unei oglinzi parabolice.

În telecomunicațiile navale se folosește tot un sistem cu raze infraroșii cunoscut sub numele de „lampa vorbitoare".

CEAȚA NU E UN OBSTACOL

Fotografierea cu raze infraroșii, spre deosebire de cea „în vizibil", se poate efectua în orice condiții meteorologice. De ce? Ceața și fumul difuzează puternic razele vizibile, în special componenta lor albastră. Totodată fotografia în vizibil uneori nu deosebește în suficientă măsură tonalitățile de intensitate luminoasă, ceea ce împiedică descoperirea unor detalii.

Din contra, razele infraroșii, mai puțin difuzate de particulele de apă și de praf decît razele vizibile, străbat cu ușurință straturi destul de groase de ceață, pîclă și fum. Se obțin astfel fotografii clare, cu un contrast puternic și cu suficiente detalii, la distanțe de sute de kilometri. Asemenea fotografii se pot executa și ziua, deoarece aproape 70% din spectrul radiațiilor solare îl constituie razele infraroșii.

Față de fotografierea obișnuită este însă necesară o altă focalizare și o durată mai mare de expunere.

Procedeul se utilizează frecvent în astronomie. Deoarece marile observatoare sînt deseori plasate în mari aglomerări urbane sau în apropierea acestora, fotografierea cerului în timpul nopții este îngreunată din cauza luminilor orașului. Iată de ce se apelează la infraroșii... Prin aceeași metodă se pot fotografia stele și constelații ce nu apar pe emulsia obișnuită.

Tot cu ajutorul fotografiilor cu infraroșii se studiază modul în care se dezvoltă plantele, se poate determina cantitatea de clorofilă etc. Deoarece plantele sănătoase reflectă razele infraroșii mai puternic decît cele bolnave, se pot astfel diagnostica anumite boli. Pădurile dense fotografiate obișnuit dintr-un avion apar ca o pată întunecată, pe cînd cu infraroșii se determină exact tipurile de copaci tocmai datorită reflexiilor deosebite. Aceeași tehnică folosită în paleontologie și în paleobotanică furnizează detalii, care nu pot fi obținute pe altă cale, asupra pietrelor și plantelor carbonizate.

În industria textilă fotografiile cu infraroșii dau posibilitatea să se controleze vopselele și să se distingă foarte multe nuanțe.

DE LA AUTOMOBILE LA PUII DE GĂINĂ

Uscarea cu raze infraroșii este un procedeu industrial modern care înlătură apa din vopsele, le usucă și, în plus, realizează procese complexe, cum ar fi polimerizarea sau condensarea. Avantajul : razele pătrund în interiorul vopselei sau al lacului, ceea ce dă o eficacitate de treizeci de ori mai mare față de metodele obișnuite. Să luăm exemplul automobilelor. Mașinile se introduc în cuptoare speciale de uscat prevăzute cu generatoare de raze infraroșii, avînd fiecare o putere de 250 wați. Uscarea se realizează în 3-4 minute. În fine, uscarea cu raze infraroșii a fructelor și zarzavaturilor face să se păstreze vitaminele C, B_1, B_2 și clorofila, care, dacă se folosesc alte mijloace de uscare se distrug.

Deoarece razele infraroșii joacă un rol foarte important pentru organisme, ele se pot folosi pentru activarea unor funcțiuni ale țesuturilor. Astfel, în dermatologie se folosesc razele infraroșii cu lungimi de undă cuprinse între 0,76 și 1,5 microni, iar pentru tratamente în sistemul limfatic — lungimea de undă de peste 5 microni. Razele infraroșii stimulează activitatea sîngelui, grăbesc eliminarea toxinelor și modifică aspectul pigmenților, combat nevralgiile, migrenele, furunculoza, eczemele. De asemenea, contribuie la înlăturarea efectelor traumatismelor.

Razele infraroșii mai pot fi folosite la creșterea purceilor, viteilor, păsărilor etc. Astfel, s-a constatat că puii de găină se dezvoltă mai repede în mediul razelor infraroșii, mănîncă mai bine, asimilează, se îngrașă și sînt feriți totodată de boli.

Cîmpul de acțiune al razelor infraroșii se extinde neîncetat : de la mașini de încălzit și gătit la dispozitivele de securitate a muncii în industrie ; de la radiolocația cu infraroșii (infralocația) la lasere și irasere — miraculoasele „reflectoare" de lumină de o putere uriașă. Aceste raze, care și-au făcut intrarea în fizică „pe tăcute", aproape neobservate, ocupă un loc din ce în ce mai însemnat în știința și tehnica veacului XX.

Ing. Niculae PATRAȘ
candidat în științe tehnice

UN MUZEU ORIGINAL

București, 1847. Un băiețandru neastîmpărat — fiul cluceresei Drugăneasca — se joacă cu pistolul de artificii în zi de paști și orașul se aprinde de la un cap la altul. Ard Lipscanii, casele și prăvăliile din Sfîntu'Gheorghe și focul se întinde pînă-n bariera Vergului. Ajutat de vînt, incendiul prefface în scrum 1850 de clădiri (a cincea parte a orașului). Pîrjolul, intrat în istoria Bucureștiului sub denumirea de „marele foc" depășise prin proporții toate incendiile de pînă atunci.

Povestea focului de acum 117 ani, cît și a celorlalte incendii care l-au precedat, în vremurile cînd Bucureștiul era alcătuit din case din lemn și străzi podite, o aflăm — prezentată plastic și interesant — în unul dintre cele mai originale muzee ale Capitalei. Este vorba de Muzeul pompierilor creat acum un an ca secție a Muzeului de istorie a orașului București cu scopul de a ilustra cronologic lupta oamenilor împotriva acțiunii distructive a focului, din cele mai vechi timpuri și pînă azi — și în mod deosebit de a prezenta felul în care a fost rezolvată problema pazei contra incendiilor la noi, în anii puterii populare. Această tematică a muzeului a fost rezolvată într-un mod original și, după cum se pare, unic : Muzeul pompierilor a fost instalat chiar într-un turn de pază împotriva incendiilor — vechiul și pitorescul foișor de foc, folosit pînă la începutul veacului ca punct de observare, cazarmă a pompierilor și remiză pentru utilaj de incendiu.

Restaurat în exterior (păstrîndu-se arhitectura inițială), transformat în interior, foișorul de foc a devenit un muzeu cu șase etaje pe care numeroșii săi vizitatori îl străbat pe verticală.

★

Istoria luptei omului cu flăcările începe în acest muzeu acolo unde te lasă liftul : la altitudinea de... 42 de metri (etajul șase). Ea începe cu sprijinul arheologiei : urmele unor mari incendii din antichitate. Aflăm apoi cum stingeau romanii sau bizantinii focul. Iată, de pildă, uriașul burduf umflat de apă și purtat pe roți, ca și cisternele de mai tîrziu. Alături, cîteva din primele pompe metalice ; deși create încă la începutul erei noastre, ele nu erau chiar atît de simple. Furtunul, invenția unui olandez, stă și el mărturie a dezvoltării mijloacelor de combatere a focului. Documente, imagini amintesc eroismul romantic al tulumbagiilor. Apoi e ilustrată epoca în care iau ființă unități veritabile de pompieri — „roata de pojarnici" creată în 1835 la Iași și „roata de pompieri", înființată în 1845 la București. Coifurile aurite, uniformele de postav negru, toporîștile acestor pompieri au devenit piese de muzeu.

Iată apoi un important episod din istoria pompierilor bucureșteni : alături de „căuzașii" revoluției din 1848, luptînd eroic, la 13 septembrie 1848, în bătălia de pe dealul Spirii, apărînd Capitala și revoluția de intervenția oștilor turcești, care fuseseră chemate aici de boierimea reacționară pentru a înăbuși lupta pentru libertate a poporului nostru. În amintirea acestei acțiuni eroice, ziua de 13 septembrie este sărbătorită în fiecare an ca zi a pompierilor.

Și istoria mai amintește și alte episoade eroice, cum a fost participarea unităților de pompieri la lupta dată în timpul războiului pentru independență din 1877.

Sîntem apoi la etajul IV : începutul secolului XX. Ce discrepanță uriașă — prezentată aici de statistici — între dezvoltarea Bucureștiului din acea epocă și posibilitățile reduse de apărare împotriva focului ! Rezultatul : foarte multe incendii : de la 70 în 1915, la 365 în 1927 — perioadă cînd au căzut pradă flăcărilor, pe lîngă sute de case de locuit, întreprinderi etc., și colecții valoroase ale Academiei, opere de artă, teatre, muzee.

Încă un etaj (al treilea) consacrat din nou eroismului pompierilor bucureșteni. De data aceasta muzeul ne prezintă documente din 1944, cînd, răspunzînd chemării Partidului Comunist Romîn, unitățile de pompieri din Capitală au participat la insurecția armată și la lichidarea cuiburilor de rezistență ale hitleriștilor.

★

După eliberare, acțiunea de pază împotriva incendiilor este intensificată prin reorganizarea unităților de pompieri, pe de o parte, și pe de altă parte prin organizarea formațiunilor de voluntari în toate marile întreprinderi, ca și în comune. Unitățile sînt dotate cu materiale moderne și sînt instruite după cele mai noi principii. În același timp, peste tot sînt luate măsuri vaste de prevenire a pericolelor de incendiu. Primele rezultate : între anii 1952 și 1962 incendiile se reduc la mai puțin de jumătate. La aceasta contribuie, pe lîngă utilajul modern, îndeosebi buna pregătire profesională și spiritul de abnegație al celor care luptă cu focul — pompierii. Căci mai ales lor le este consacrat acest muzeu original și interesant.

F. URSEANU
Fotografii de Elena GHERA

1 Documente, fotografii, hărți, machete și unelte de tot felul redau sugestiv istoricul și evoluția luptei împotriva incendiilor.

2 O frescă interesantă : cîteva vechi foișoare de foc ale Bucureștiului de altădată.

3 Burduful roman, străbunicul cisternelor de azi...

4 ...și un modern utilaj cu care sînt înzestrați pompierii noștri : autocisterna prevăzută cu tun de apă.

1

Sărbătoarea muzicii

2

De o săptămînă Capitala trăieşte efervescenţa specifică marilor sărbători culturale. Cel de-al III-lea Concurs şi Festival internaţional „George Enescu" este în plină desfăşurare.

Sălile de concerte ale Bucureştiului au îmbrăcat ţinuta de sărbătoare. Aici şi-au dat întîlnire, sub semnul muzicii ce înfrăţeşte oamenii, reprezentanţi de seamă ai artei muzicale de pretutindeni, alături de binecunoscuţi artişti romîni. Primele concerte ale Festivalului i-au reunit pe interpreţi de valoare ca Monique Haas, Henryk Szeryng, Gaspar Cassado, Mircea Basarab, Iosif Conta.

Tot în cele dintîi zile, colectivul operei bucureştene a înscris pe agenda Festivalului un spectacol de impresionantă forţă artistică: „Oedip" — opera vieţii marelui Enescu — iar la un interval foarte scurt a oferit melomanilor premiera operei lui Debussy, „Péléas şi Mélisande".

...A doua zi după începerea Festivalului, Ateneul, renovat şi întinerit, sala Dalles şi Sala mică a Palatului şi-au înscris pe frontispiciu: „Concursul de pian", „Concursul de canto" şi, respectiv, „Concursul de vioară". Pentru cei peste o sută de concurenţi, tineri sosiţi de pe multe meridiane ale globului, dornici să-şi lege consacrarea artistică de numele genialului muzician romîn, au început emoţiile ce însoţesc în chip firesc apariţia pe scena unei mari competiţii de artă.

Juriile concursului, din care fac parte personalităţi de seamă ale vieţii muzicale contemporane, ascultă cu atenţie, înregistrează părerile personale şi, deocamdată, mărturisesc în unanimitate un singur lucru: nivelul superior al actualului concurs.

...Săptămîna viitoare iubitorii de muzică vor avea în mijlocul lor noi oaspeţi: cunoscutul dirijor Herbert von Karajan în fruntea Filarmonicii din Viena, Teatrul Mare din Moscova, tînărul şi valorosul pianist englez John Ogdon, conducătorul de orchestră André Cluytens.

Noi concerte, noi bucurii artistice. În paginile revistei vom reveni cu imagini din timpul Festivalului şi cu declaraţii ale oaspeţilor.

M. MIHĂILESCU

1 **Aspect de la deschiderea festivă a celui de-al III-lea Concurs şi Festival internaţional „George Enescu".**

2 **Concertul inaugural, susţinut de orchestra simfonică a Filarmonicii de Stat „George Enescu", dirijată de Mircea Basarab, a cuprins Triplul concert pentru vioară, violoncel şi pian de Paul Constantinescu şi Simfonia I în mi bemol major de George Enescu.**

FLACĂRA. Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuţa poştală 3567, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. PREŢUL REVISTEI: 2 LEI. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". MACHETA: Vlad Muşatescu

VĂ PLACE UN TEN FRUMOS?
FĂRĂ ÎNDOIALĂ!

Dar pentru a-l avea,
este nevoie
să-l îngrijiţi!

Laptele nutritiv vitaminizat
DOINA
şi
Crema vitaminizată DOINA
PRODUSE IDEALE PENTRU ÎNTREŢINEREA TENULUI

Bogate în vitaminele A, D, şi F, produsele DOINA asigură curăţirea, tonificarea şi hrănirea epidermei

Jocurile de cuvinte încrucişate — covoare fermecate ale spiritului

VREŢI SĂ STĂPÂNIŢI TAINELE LOR? ABONAŢI-VĂ LA REVISTA
REBUS!

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

38

Anul XIII nr. 38 (486) — 19 septembrie 1964

TREI ACUARELE DE LUCHIA

Cadran internațion

ULTIMA FRUNZ

Schiță de O'Henr

SĂRBĂTOAREA MUZI

De două săptămîni Bucureștiul este Capitala muzicii. Zilnic maeștri ai artei interpretative din multe țări ale lumii, alături de soliștii noștri de frunte, au oferit miilor de iubitori ai muzicii clipe de înălțătoare bucurii ale spiritului. Am ascultat vrăjiți pe cel a cărui artă cuvintele o pot cuprinde cu greu, pe Herbert von Karajan ; pe tînărul dirijor indian Zubin Mehta, uimitor prin puterea de a ști să comunice orchestrei cele mai fine intenții ; Henryk Szeryng, cu măiestria-i binecunoscută, ne-a dăruit un recital de neuitat și un generos supliment de bisuri : am aplaudat cu însuflețire arta balerinilor sovietici, a pianiștilor Monique Haas, Li Min-cean și John Ogdon, a violoncelistului Gaspar Cassado ; tenorul englez William McAlpine, alături de baritonul nostru Dan Iordăchescu, au dat o emoționantă interpretare poemului lui Mahler — „Cîntecul pămîntului" ; Nicolae Herlea ne-a prilejuit din nou o întîlnire cu neîntrecutul său Figaro, iar Ion Voicu, sub bagheta lui André Cluytens, a tălmăcit vibrant „Simfonia spaniolă" a lui Lalo.

Zilnic, Capitala noastră a primit noi oaspeți, dornici să aducă un omagiu marelui muzician romîn George Enescu. Și-au împărțit cu rigurozitate timpul între numeroasele manifestări ale festivalului și vizitele prin București, ale cărui frumuseți i-au încîntat de fiecare dată.

Despre toate acestea, oaspeții noștri au vorbit cu căldură în numeroasele „conferințe de presă" neoficiale, improvizate în pauzele concursului și ale concertelor, în holul hotelului, în timpul vizitelor.

Compozitorul sovietic Gheorghi Ilarionovici Maiboroda : „Am avut o imensă satisfacție ascultînd pentru prima oară Simfonia a III-a de Enescu. Este o operă plină de inspirație, care se distinge prin forța ei de impresionare. Corul și orchestra amplă sînt foarte bine mînuite și toate la un loc îți dau o puternică impresie. Pe drept cuvînt poate fi considerată una dintre cele mai impresionante lucrări simfonice ale lumii. Orchestra cinematografiei, ca de altfel și celelalte orchestre simfonice pe care le-am ascultat în cadrul festivalului, sînt colective de un înalt nivel".

Tenorul William McAlpine (Anglia) : „La Londra e foarte cunoscută muzica lui George Enescu. Acum putem cunoaște și operele compatrioților lui. Ca membru al juriului am avut posibilitatea să audiez multe lieduri ale marelui Enescu și ale altor compozitori romîni. Pînă acum am cîntat cîteva lieduri romînești în Anglia. Voi alege pentru viitorul meu repertoriu unele dintre cele ascultate aici și voi ajuta la răspîndirea lucrărilor compozitorilor romîni, care merită să fie cunoscute de un public cît mai larg".

Întrebat ce părere are despre publicul romînesc, McAlpine a exclamat : „O, e minunat ! Am fost absolut uluit de profunda comunicare a sălii cu scena, de receptivitatea ascultătorilor".

Cunoscuta pianistă braziliană Magda Tagliaferro a fost cucerită de montarea și interpretarea operei „Pelléas și Mélisande" de către opera bucureșteană : „Este o realizare magnifică. Regia lui George Teodorescu este foarte nouă și ne-a surprins chiar pe noi, care avem o tradiție în prezentarea lui Debussy. O găsesc foarte interesantă, iar atmosfera lui Debussy este fidel redată. Au existat două tablouri pe care le-am găsit extraordinare — cel din turn, plin de poezie, și cel din grotă, sumbru și foarte impresionant. Interpretarea cîntăreților este cu totul remarcabilă. Mai întîi d-na Teodora Lucaciu, care este o cuceritoare Mélisande atît ca prezență fizică cît și prin «transparență», dacă pot să spun astfel, pentru că are un fizic atît de rafinat, de ușor, fin, este întru totul poetică. O Mélisande de vis, încîntătoare și proaspătă, cu un joc excelent. Pelléas — Valentin Teodorian — de asemenea a avut multă emoție în joc. Cît despre Goloud — Octav Enigărescu — este remarcabil, dramatic. Întreg ansamblul vocal — de primă mînă. Am fost foarte plăcut surprinsă de faptul că opera a fost cîntată în limba franceză. Accentul a fost foarte, foarte bun. Domnul Brediceanu este în mod cert un șef de orchestră de primă clasă, care a captat toate subtilitățile lucrării. Orchestra în totalitate a cîntat cu toată dăruirea. S-a simțit că a fost o lucrare pregătită cu dragoste".

Prof. Emil Hajek (R. S. F. Iugoslavia) : „«Oedip», la Teatrul de operă și balet al R. P. Romîne, a fost un spectacol măreț. Opera este o mare creație a unui genial compozitor, scrisă cu o extraordinară tehnică componistică. Spectacolul este montat foarte bine, sună minunat și lasă o adîncă impresie auditorilor".

Irving Lowens, critic muzical al ziarului „Washington Evening Star" (S.U.A.) este încîntat de folclorul romînesc : „Nu e pentru prima oară cînd văd «Rapsodia romînă» ; am admirat spectacolul la Washington și am ținut neapărat să-l văd a doua oară. Cred că acest fapt este cea mai sinceră laudă pe care o pot face. Muzica populară romînească m-a interesat întotdeauna foarte mult.

Găsesc că este una din cele mai interesante, datorită varietății, vitalității, ritmicității și culorii, care reflectă grația și farmecul poporului romîn".

M. MIHAIL

Fotografii de F. DOBRESCU și I. NAUMESCU

Concertul pentru violoncel al lui Anatol Vieru, distins cu Marele premiu la concursul de compoziție de la Geneva, a avut un interpret fidel în persoana lui Vladimir Orlov.

Grațioasele lebede, în interpretarea balerinelor de la Teatrul Mare din Moscova.

COPERTA NOASTRĂ

Înnoiri...
În școală nouă, cu o uniformă nouă, la începerea unui nou an școlar.

Fotografie de Clara SPITZER

CII

AL III-LEA CONCURS ŞI FESTIVAL INTERNAŢIONAL „GEORGE ENESCU"

Nu greşim cu nimic dacă spunem că Zubin Mehta, tînărul dirijor indian, este de pe acum un vrăjitor al bagheţei.

Oferindu-ne un supliment de 9 bisuri la recital, răspunzînd — în 6 limbi — zecilor de întrebări ale ziariştilor, împărţind autografe cu dărnicie, Henryk Szeryng, acest virtuos al viorii, ne-a dovedit încă o dată că este şi un prieten plin de căldură.

←
Un interlocutor întotdeauna în vervă: compozitorul sovietic Aram Haciaturian (în stînga).

Într-o pauză a concursului, tenorul William McAlpine, membru în juriu, se relaxează discutînd tot despre... muzică.

Bucureşti de reîntîlnirea cu Bucureştiul: pianista Monique Haas şi compozitorul Marcel Mihalovici.

1944
1964

EXPOZIȚIA
REALIZĂRILOR
ECONOMIEI
NAȚIONALE
A R. P. R.

Acest colț din Expoziția realizărilor economiei naționale a R. P. Romîne prezintă o imagine sugestivă a vastei acțiuni de valorificare superioară a stufului.

Fotografie de Traian PROSAN

CADRAN internațional

După Atlantic City

Vedere a sălii în care s-a desfășurat Convenția partidului democrat.

„După mine de ce n-ai fi tu?" Expresia aparține deja folclorului politic american și ar fi greu de descifrat dacă ea a fost într-adevăr rostită în acea dimineață cețoasă de noiembrie 1960, la Hyannis Port, de către John F. Kennedy care tocmai aflase rezultatul alegerilor prezidențiale. Cuvintele — se spune — erau adresate principalului organizator al campaniei electorale a partidului democrat, fratele său, Robert Kennedy.

După aproape 4 ani aveau să se producă simultan cîteva fapte care au reținut atenția publică. Robert Kennedy anunța în mod oficial că în alegerile din această toamnă își va depune candidatura de senator din partea statului New York. La baza militară aeriană Andrews reporterii adunați la lumina reflectoarelor asistau la următoarea scenă: președintele Johnson, însoțit de cîteva persoane, se îndrepta spre avionul care urma să-l ducă la Atlantic City unde se desfășura Convenția partidului democrat în vederea desemnării candidaților acestui partid la posturile de președinte și vicepreședinte al Statelor Unite. Președintele tocmai trecuse de locul unde se aflau reporterii și aceștia, puțin dezamăgiți că nu vor avea nici o știre deosebită de relatat, erau pe cale de a-și pune în buzunare carnetele de însemnări. Dar Lyndon Johnson s-a întors din drum și le-a spus: „Vi-l prezint pe noul vicepreședinte". Înainte ca avionul prezidențial să fi ajuns la Atlantic City, de la o coastă la alta a Statelor Unite tele și radioascultătorii au aflat numele candidatului la postul de vicepreședinte: Hubert Humphrey. De fapt surpriza nu a fost decît parțială, deoarece în ultima vreme această posibilitate a fost discutată pe larg.

Hubert Humphrey nu este un nou-venit în politica americană. La vîrsta de 34 de ani, în 1945, el a fost numit primar al orașului Minneapolis. De origine modestă, el studiase în tinerețe farmacia și, pînă a intra în politică, cunoscuse asprimea vieții cotidiene. Alegerile din 1948 i-au adus lui Humphrey postul de senator din partea statului Minnesota și aureola de primsenator democrat desemnat vreodată de acest stat, cu reputație de liberal și beneficiind de sprijin din partea unor categorii de intelectuali, a sindicatelor și fermierilor din nordul, nord-estul și vestul mijlociu. În calitate de senator, Humphrey s-a manifestat activ pe scena politică americană. În politica externă declarațiile sale au afirmat adeseori un punct de vedere realist, care ținea seama de marile transformări survenite în lume. În 1955 el a devenit președinte al Subcomitetului pentru dezarmare al Senatului. Încercarea de a obține la Convenția democrată din 1956 desemnarea candidaturii la postul de vicepreședinte s-a încheiat cu un eșec. Patru ani mai tîrziu el a participat la lupta desfășurată pentru funcția de candidat la președinție din partea partidului democrat. Sufocat de lipsa mijloacelor financiare și de extrema mobilizare de forțe a oponentului său de atunci, senatorul John Kennedy, Humphrey a fost nevoit să abandoneze.

Senatorul Humphrey a fost un partizan activ al încheierii tratatului cu privire la încetarea parțială a experiențelor nucleare. Anul acesta, în calitate de lider adjunct al majorității democrate din Senat, el a condus acțiunea în vederea adoptării legii referitoare la drepturile civile. Deoarece în Statele Unite desemnarea vicepreședintelui este întotdeauna o chestiune de „echilibrare" a tichetului pe care se prezintă cei doi candidați ai fiecărui partid, selectarea sa este apreciată în cercurile observatorilor bine informați din Statele Unite ca fiind de natură să stabilească o balanță perfectă din punct de vedere geografic și social pentru democrați. În ultima perioadă, cînd se conturase posibilitatea desemnării sale, s-a aflat că pentru a îndepărta eventuale opoziții senatorul Humphrey a avut conciliabule cu grupuri de bancheri din New York, Washington și Chicago.

Desemnarea senatorului Humphrey a fost primită cu satisfacție la Atlantic City și se pare chiar că senatorul Goldwater, din cu totul alte motive, a exprimat același sentiment. Liderul republican consideră că în acest fel șansele sale ar fi crescut. Între timp presa americană a reprodus o fotografie a senatorului Goldwater la mormîntul lui Lincoln, unde este înfățișat ținînd mîna pe nasul statuii reprezentîndu-l pe defunctul președinte. Explicația: gestul ar aduce noroc.

A. TEODORU

Goldwater crede că aceasta îi va aduce noroc în alegeri...

Descoperiri recente

Cosmosul rămîne la ordinea zilei. Telescoape din ce în ce mai puternice și rachete ce poartă la bord aparataj perfecționat și sensibil încearcă să pătrundă tainele îndepărtatelor lumi. Ce vești noi ne aduc ele din Cosmos? Radiotelescoapele astronomilor sovietici care cercetează cu asiduitate Luna au descoperit că pe acest satelit natural al Terrei noastre concentrația elementelor radioactive este de șase ori mai ridicată decît pe Pămînt. E un semnal de alarmă. Viața viitorilor cosmonauți care vor aseleniza va trebui bine protejată. În același timp s-a dat de urma unei noi surse de energie.

Pregătind zborurile interastrale savanții se întreabă cum va putea fi înlăturată primejdia pe care o reprezintă meteoriții. De curînd Explorer XVI a transmis o veste liniștitoare: meteoriții care călătoresc în vid nu pot periclita în prea mare măsură astronavele în caz de impact, pe motivul foarte simplu că aceștia sînt alcătuiți în cea mai mare parte dintr-o materie moale, prăfoasă.

În timp ce sateliții sovietici și americani își continuă cercetările, o nouă țară își anunță participarea la competiția pentru cunoașterea Cosmosului. Este vorba de Japonia. Ea își propune deocamdată obiective mai modeste: lansarea unei rachete meteorologice care să atingă 60 km înălțime. În cadrul programului cosmic japonez, eșalonat pe cinci ani, vor lucra 300 de ingineri; ei vor lansa în anul 1967 primul satelit artificial.

Întorcîndu-ne la preocupări mai „terestre", să ne oprim asupra unui breviar publicat de revista „Paris Match". Comentatorul științific al publicației își propune să prezinte cititorilor descoperirile făcute de către savanți și cercetători într-o singură lună. Cu toate că nu cuprinde absolut toate domeniile, bilanțul este elocvent și demonstrează ritmul rapid de dezvoltare a științei. Iată cîteva dintre aceste descoperiri: *primul nerv artificial*. Îl datorăm biologului sovietic R. Beliakov. E vorba de o fibră plastică activată de trecerea unei soluții alcaline care o face să se contracte și să se relaxeze. *Microscopul hipodermic*: zece mii de fibre din sticlă, atît de minuscule încît încap toate într-un ac hipodermic, sînt raliate la un microscop. Cu ajutorul acestui aparat se vor putea studia țesuturile interne — vasele sanguine și alte structuri anatomice — fără ca pielea să fie supusă inciziei. *Supercauciucul*: un material nou care rezistă la temperaturi ce se apropie de 5.000°.

Algele marine, despre care se spune că vor constitui într-un viitor încă nedefinit unul din alimentele cele mai căutate, au favorizat nașterea unei noi industrii în Norvegia. Uscate și măcinate, ele sînt un aliment ideal, deocamdată numai pentru... vite.

În sfîrșit, nici adîncurile bătrînului nostru Pămînt nu scapă de curiozitatea cercetătorilor. Ele vor fi sondate cu ajutorul unei foreze atomice recent construite. Un mic reactor nuclear de 60 cm diametru va dezvolta o temperatură de 1.100° C, care va topi rocile în jurul sapei atomice de foraj. Specialiștii afirmă că pe această cale se va atinge uriașa adîncime de 32.000 m.

I. CORIBAN

CADRAN internațional

Aritmetică sud-africană

Copiii furnizează patronilor de mine din Republica Sud-Africană o mînă de lucru mai ieftină decît cea obținută de la adulți.

Ministerul Industriei Subsolului din Republica Sud-Africană a dat recent publicității cîteva cifre privitoare la producția de aur din această țară. S-a aflat astfel că în 1963 valoarea totală a nobilului metal galben extras din măruntaiele pămîntului sud-african s-a ridicat la 338.750.000 lire sterline. Nu știm exact cît din această cifră reprezintă beneficiile, dar știm cu exactitate că numărul acționarilor întreprinderilor care au totalizat impresionanta sumă de mai sus este de 432.

Și iată că s-au mai aflat o serie de detalii. De exemplu că salariul unui muncitor negru din minele de aur este de trei șilingi pe zi și că lucrează 30 de zile pe lună. (Ce se întîmplă în lunile cu 31 de zile nu se mai menționează în informația sus-amintită; reproducînd-o, revista britanică „New Statesman" lansează ipoteza, pe care eu însăși o consideră îndrăzneață, că șapte luni pe an, în cea de-a treizeci și una zi, minerii — poate — se odihnesc.)

O liră sterlină are 20 de șilingi. Asta înseamnă că un muncitor capătă un salariu de aproximativ patru lire și jumătate pe lună sau de 54 de lire pe an. Totalul minerilor din R.S.A., conform aceluiași comunicat al Ministerului Industriei Subsolului, este de 380.000.

Și acum — cîteva simple operații aritmetice: să înmulțim 380.000 cu 54 de lire. Rezultatul va fi 20.520.000 de lire sterline, reprezentînd salariul anual al tuturor minerilor din Republica Sud-Africană. Dacă scădem această cifră din cea care am văzut că reprezintă valoarea aurului extras, vom obține 318.230.000 de lire. Desigur, această cifră nu reprezintă profitul: există investiții, alte cheltuieli legate de producție, de transport, regie, impozite etc. Totuși profitul anual al celor 432 de acționari ai minelor de aur din Republica Sud-Africană rămîne impresionant: față de 54 de lire cît cîștigă pe an un miner, cîștigul mediu al unui acționar se ridică la cîteva sute de mii de lire. O singură întrebare mai rămîne de pus: tot 30 de zile pe lună or fi muncind și acționarii?

N. MINEI

Cercetînd Oceanul Indian

Din inițiativa Consiliului internațional al asociațiilor științifice și sub egida UNESCO, s-a organizat pe Oceanul Indian o expediție cu participarea a 20 de țări, dintre care contribuția Indiei — țară riverană și direct interesată — este deosebit de activă. Scopul expediției: descifrarea tainelor ascunse în adîncurile nemărginitelor întinderi ale oceanului și a legilor frămîntatei sale ființe. Mai concret, cei peste 500 de oameni de știință care conlucrează în această acțiune urmăresc rezolvarea unor probleme legate de compoziția chimică a apelor oceanului, de distribuția vieții în cuprinsul său, de schimburile dintre acesta și atmosferă ș.a.

Uniță suprafață de ape, acoperind aproape o șesime din suprafața globului pămîntesc — peste 70 milioane km pătrați — Oceanul Indian scaldă coastele a patru continente. Puțin cunoscute și cercetate pînă acum, apele sale ascund bogății fabuloase prin cantitatea și diversitatea lor: rezerve piscicole apreciate ca cele mai mari din lume, zăcăminte de petrol și gaze naturale, felurite minereuri. Pînă în zilele noastre toate aceste bogății nu au folosit decît în foarte mică măsură sau chiar de loc popoarelor riverane.

„Indian and Foreign Review" arată într-un articol semnat de S.V.S. Sastry că India a oferit expediției instalațiile observatorului său meteorologic de la Bombay, a creat un centru de cercetări biologice la Cochin pentru clasificarea tuturor formelor de viață descoperite și colectate, urmînd ca ele să fie trimise imediat unor laboratoare pentru a fi studiate. Vase indiene brăzdează în permanență oceanul, efectuînd diverse cercetări, îndeosebi în domeniul oceanografiei fizice și biologice, precum și în cel meteorologic.

Au fost astfel descoperite regiuni foarte bogate în pește la sud-vestul coastelor indiene, s-au făcut observații importante asupra curenților oceanici, care aduc periodic la suprafață substanțe hrănitoare de cea mai mare însemnătate pentru existența vieții în apele marine, stabilindu-se corelații cu muzoni și cu alți factori meteorologici. S-a determinat de asemenea compoziția chimică a apelor în regiunea golfului Bengal și s-au întreprins studii temeinice asupra planctonului, organizîndu-se un sistem special pentru colectarea lui.

În cadrul expediției în Oceanul Indian, au fost întreprinse pînă acum 12 călătorii. Cercetările efectuate pînă în prezent și cele ce vor urma pînă în 1965, data stabilită pentru încheierea expediției internaționale în Oceanul Indian, prezintă o mare importanță pentru statele riverane. În același timp exploatarea rațională a rezervelor piscicole, minerale și energetice ale apelor Oceanului Indian poate contribui la prosperitatea unor vaste regiuni ale lumii, și aceasta va fi încă o confirmare convingătoare a justeței ideii cooperării internaționale în numele progresului și bunăstării popoarelor.

Elena LUPU

Alarmă! Vine matematicianul!

Lucrurile s-au întîmplat în Las Vegas, capitala americană a jocurilor de noroc. Într-o bună zi — relatează revista americană „Life" — la o masă unde se juca „blackjack", o varietate a jocului „douăzeci și unu", cineva îi șopti la ureche crupierului cîteva cuvinte. Pe fața acestuia se întipări spaima.

— Luați imediat măsuri.

Intrase Edward O. Thorp, profesor universitar de matematici.

De ce atîta panică?

Pentru că profesorul Thorp a descoperit primul sistem din lume datorită căruia cîștigă întotdeauna.

Potrivit propriilor sale calcule, dacă nu ar fi împiedicat să joace și dacă tot ce există în lume ar putea fi preschimbat în mizã, ar cîștiga pămîntul întreg și tot ce se află pe el — de la cazinou pînă la vulcanul Kilimanjaro — și pentru aceasta nu i-ar trebui decît optzeci de zile. Cum însă nu se poate pune pe o carte întreg pămîntul, el se mulțumește să cîștige doar cîteva zeci de mii de dolari pe an.

După un studiu atent, Thorp și-a dat seama că „douăzeci și unu" nu este un joc bazat numai pe întîmplare. După fiecare împărțire pachetul de cărți nu se mai amestecă, și cu fiecare împărțire crește posibilitatea ca în pachet să rămînă anumite cărți. Trebuie doar să urmărești cărțile date. Thorp a ajuns la concluzia că unele cărți sînt avantajoase pentru jucător, iar altele pentru crupier.

El a constatat însă curînd că pentru calcularea tuturor celor 34 milioane de variante posibile la împărțirea cărților i-ar trebui cel puțin cîteva milioane de ani! Începînd apoi să lucreze la Institutul tehnologic din Massachusetts, el s-a gîndit, după un timp de căutări febrile, să apeleze la ajutorul marii mașini electronice de calcul a institutului. I-a comandat un program de 10.000 oameni-ani de lucru, și mașina s-a achitat de sarcină. Thorp a elaborat cu ajutorul ei cîteva reguli strategice fundamentale, a căror memorare nu impune nici un efort și al căror rezultat este de o precizie absolută.

★

Și astfel, pentru prima oară în viață, Thorp s-a văzut cu buzunarul plin de bani. Foarte curînd începu însă să piardă. Nu putea să-și dea seama care este cauza. După toate socotelile n-ar fi trebuit să piardă — și totuși pierdea. Era limpede că se trișa. Matematicianul a cerut concursul lui Mike Mac Dougall — specialist în măsluiri. Cu ajutorul lui a studiat toate procedeele posibile și a învățat să stabilească pe loc cînd crupierul trișează. A început să cîștige din nou, dar portarii tuturor cazinourilor au primit ordin ca la apariția lui să dea imediat alarma și la masa lui să fie trimiși trișorii cei mai experimentați — poate, poate...

Thorp se deghizează, ba își lasă barbă, ba și-o rade. Se stabilește la hoteluri sub nume fictive. Poartă ochelari. Și, ca și înainte, cîștigă...

N. STOIAN

Port de viitor

Peste aproximativ doi ani acel du-te-vino necontenit al șlepurilor care astăzi își varsă încărcătura de pietre în apele avanporturilor Ijmuiden se va termina. Pînă atunci Ijmuidenul se va fi mărit, o dată cu portul Amsterdam, iar canalul care le leagă va fi lărgit și adîncit. După aceasta, nave de 100.000 de tone vor putea intra din Marea Nordului în bazinele Amsterdamului, care va deveni în felul acesta primul port al Europei occidentale care va primi în apele sale nave cu un tonaj atît de mare. Întreprinzînd aceste lucrări, olandezii — scrie ziarul „Le Monde" — răspund nu atît necesităților prezentului, cît mai ales previziunilor de viitor. Ei arată, pe baza cifrelor, că tonajul navelor crește necontenit, mai ales tonajul cargourilor care transportă mărfuri de mare greutate, al petrolierelor, al navelor pentru transportul cerealelor și minereurilor.

Dacă adîncirea canalului pînă la 15,50 m și lărgirea lui pînă la 170 m au fost aproximativ ușor de realizat, nu același lucru se întîmplă în aval cu ecluza gigantică din nord, care are dimensiunile de 400×50×15 m, și cu celelalte ecluze de la Ijmuiden. Acum doi ani, cînd au început lucrările, avanportul Ijmuiden se găsea în starea în care se aflase la terminarea sa, în 1876. Proiectul actual prevede o distanță de 700 de metri între cele două zăgazuri, care au fost prelungite unul cu 1.400 m și celălalt cu 800 m; adîncimea a fost fixată la 14,50 m, constructorii ținînd pe influența fluxului și refluxului mării asupra zăgazurilor din Ijmuiden pentru scăderea nivelului fișiei de nisip. Pe de altă parte, demolarea unei părți din vechiul zăgaz sudic și ridicarea epavelor sînt aproape terminate. De pe acum au fost vărsate în mare aproape 2.000.000 tone de pietre și pietriș provenind din bazinele rîurilor Meuse, Main, Moselle ș.a., zăgazurile ridicîndu-se în prezent pînă la 3,50 m deasupra nivelului mijlociu al mării.

„Corpul superior" al construcției va fi acoperit cu un gen de asfalt bituminos. El trebuie să se înalțe cu 4,50 m deasupra nivelului mării și va fi construit cu ajutorul a două macarale montate pe platforme de autoelevare.

Văzînd cum se desfășoară aceste lucrări, în pofida ostilităților mării, sub cerul imens care-și schimbă mereu culoarea, în minte îți reapar vechi imagini ale Olandei. Este aceeași luptă datorită căreia Amsterdamul s-a înălțat pe malurile canalurilor sale concentrice ce se întretaie spre port, înscriind în peisaj un pămînt nou, smuls apelor.

C. ALEXANDRESCU

Concluzia logică: desființarea bazelor militare

La 24 august o comisie parlamentară britanică a dat publicității un raport asupra importantelor sume irosite pentru menținerea bazelor militare engleze de dincolo de hotarele țării.

În raport se scot în evidență în primul rînd o serie de cazuri flagrante de cheltuieli inutile, dintre care unele considerate ca frizînd de-a dreptul absurdul, făcute pentru întreținerea acestor baze. Astfel, autorii documentului parlamentar pun întrebări ca: de ce să se mențină la Benghazi, la prețul de 2 milioane de lire, un teren de paradă pentru trupele engleze, care riscă — după cum se știe — ca în scurt timp să nu mai fie aici? De ce să se mai construiască un cinematograf, o sală de biliard și un teren de sport în Cipru? Este indispensabil R.A.F.-ului (aviația) să păstreze la Singapore 115 cîini polițiști a căror întreținere se ridică anual la 1.000 lire de cap? Este admisibil ca la Gibraltar și în alte părți ofițerii și familiile lor să locuiască în apartamente luxoase, construite special pentru ei (9.000 lire fiecare), în timp ce familiile trupei se îngrămădesc în barăci?

Comisia nu s-a oprit însă aici, ci — după cum observă cu iritare ziarul „Times" — „ea și-a lărgit în mod abuziv competența, pronunțînd judecăți de ordin strategic". Avînd în vedere „demodarea" unora din armamentele clasice, pe de o parte, iar, pe de altă parte, mișcările de masă pentru evacuarea bazelor străine din fiecare țară unde acestea există, raportul consideră că menținerea lor „nu mai este necesară" și că efortul major trebuie depus pentru „mobilitatea trupelor staționate în Marea Britanie, care să poată fi trimise cu maximum de viteză și eficacitate acolo unde s-ar socoti necesar de către statul major". Comentatorii consideră că, pentru motivele arătate, această doctrină ar avea adepți în însuși Ministerul Apărării de la Londra, dar că, în același timp, există cercuri militare și politice care i se împotrivesc. Se arată astfel că nu numai majoritatea liderilor conservatori, dar și lideri laburiști sînt partizani ai menținerii bazelor de dincolo de mare. Argumentul lor este că fără aceste baze militare prezența britanică ar fi periclitată, ceea ce confirmă o dată mai mult că bazele pe teritorii străine nu au atît o semnificație militară, ci reprezintă mai ales un instrument de prelungire a dominației coloniale. Dar, după cum se vede din exemplele citate, oameni mai lucizi, care au învățat cîte ceva din experiența postbelică, sînt tot mai sceptici în privința posibilității de a menține cu forța rînduielile coloniale perimate. Atît considerentul „demodării" strategice, cît și acela practic că bazele nu pot salva colonialismul de la pieire dau temeiuri solide ideii că este necesar să se renunțe la baze militare. Ceea ce vine în întîmpinarea cererilor de mult formulate de partizanii păcii, inclusiv din Anglia, care militează pentru desființarea bazelor de pe teritorii străine, o verigă principală a programului de dezarmare.

I. FÎNTÎNARU

Cinema 1999

„Cît crezi că va mai trece pînă cînd vom putea dărîma al patrulea perete ca să instalăm în locul lui încă un ecran de televiziune?... Dacă am avea al patrulea ecran, am avea senzația că odaia asta nu mai este a noastră, ci a întregii lumi, ar trăi în ea o mulțime de oameni exotici..."

Cunoscutul autor de literatură științifico-fantastică Ray Bradbury plasează eroii cărții sale „451° Fahrenheit", tradusă și în limba română, într-o lume imaginară în care, în ambianța generală a lucrării, dorința cuiva de a transforma pereții unei camere în ecrane de televiziune este cît se poate de obișnuită. Dar se pare că un astfel de gînd nu mai ține neapărat de domeniul literaturii de anticipație. Paginile revistei franceze „Les Lettres Françaises" au găzduit o discuție a cunoscutului cineast Georges Sadoul cu scenaristul Jacques Polieri pe tema cinematografiei de la sfîrșitul secolului nostru. Interlocutorul lui Sadoul amintea, printre noile forme de spectacole filmate, și pe cel „intim", care va reuni familia și prietenii într-o cameră al cărei pereți vor deveni mari ecrane de televiziune. Nu este exclus — afirmau cei doi oameni de artă — ca în viitor spectacolul cinematografic să nu mai țină seama de legile perspectivei: ecranul ar putea să aibă forma unei emisfere plasate deasupra publicului sau chiar a unei sfere; sala de cinematograf se va asemăna în acest caz cu o sală de circ, iar spectatorii, pentru a putea urmări toate imaginile, vor sta confortabil în fotolii turnante. Aceasta pentru spectacolele cinematografice care vor mai avea nevoie de ecrane propriu-zise, căci se pare că așa-numitul „cinematograf al imaginilor virtuale" merită și el să fie luat în discuție: tehnica viitorului propune în locul obișnuitei pînze albe un sistem complet de mici ecrane care ar putea fi dirijate astfel încît să dea impresia că actorii au coborît în sală și se plimbă printre spectatori.

Atît Georges Sadoul cît și J. Polieri au subliniat însă că marile posibilități pe care tehnica secolului nostru le oferă ci-

Ray Bradbury.

nematografiei nu trebuie să devină prilejul unor exerciții de virtuozitate gratuită; nu se poate imagina adevăratul viitor al filmului fără o dramaturgie cinematografică care să fie operă de artă și nu un simplu pretext pentru filmare.

M. MIHĂILESCU

Artiștii decoratori eschimoși

La Cape Dorset, pe insula Baffin — în apropierea cercului polar de nord — funcționează o întreprindere ce valorifică arta decorativă a eschimoșilor canadieni. Deși cei mai mulți dintre creatorii populari eschimoși nu știu nici să scrie, nici să citească, sculpturile în piatră și încrustațiile în piele de focă pe care le realizează — toate reprezentînd scene din viața lor — sînt adevărate opere de artă. Eschimoșii vin la Cape Dorset, de la distanțe de sute de mile, pentru a se aproviziona cu materialele necesare. Ei lucrează în general în timpul lungilor luni de iarnă. O dată cu apariția primăverii vin la centru cu schițe, după care își execută apoi lucrările. În timpul iernii contactul cu întreprinderea se realizează numai cu ajutorul curselor de avioane care transportă lucrările eschimoșilor din cătunele răsfirate pe întinsul zăpezilor.

Întreprinderea a fost creată acum trei ani de James Houston, un tînăr pictor canadian, care, vizitînd regiunea, a rămas puternic impresionat de frumusețea obiectelor de artă populară pe care le-a găsit aici. Dîndu-și seama de talentul deosebit al acestor locuitori ai Nordului îndepărtat, de valoroasele tradiții folclorice locale, el i-a încurajat să creeze cît mai multe sculpturi în piatră, care, în virtutea unor vechi obiceiuri, erau ținute ascunse de ochii străinilor. Potrivit unei alte tradiții, îndeletnicirile artistice erau permise numai bărbaților. Văzînd însă obiecte vestimentare împodobite de femei cu motive decorative încrustate în piele de focă — ocupație așa-zisă neartistică — Houston și-a dat seama de valoarea lor artistică și a început să atragă în activitatea lucrativă și femei sculptori, pictori și gravori.

Subiectele tratate de eschimoșii canadieni sînt foarte variate, fiecare artist dînd dovadă de o puternică personalitate. Scenele înfățișate exprimă setea lor de frumos și le dezvăluie imaginația.

Prima colecție de gravuri, picturi și sculpturi executate de eschimoși a fost expusă în cadrul Festivalului Shakespeare din Ontario — Canada — unde s-a bucurat de un remarcabil succes.

D. BRUDEA

Acum ogorul acesta este auriu și în cîteva zile combinele de recoltat porumb vor intra în funcțiune strîngînd o recoltă bogată, care confirmă pronosticul făcut încă în urmă cu două luni, cînd a fost realizată fotografia noastră.

TRIPLU INTERVIU DESPRE

Inginerul zootehnist Iulian Constantinescu.

O îndrumare competentă la față locului e binevenită. Directorul gospodăriei ing. Ioan Ageu (dreapta) în timpul uneia din vizitele obișnuite în sectorul zootehnic.

PORUMB

Ceea ce te surprinde cînd păşeşti hotarul Gospodăriei agricole de stat din Variaş sînt nesfîrşitele lanuri de porumb. În locul varietăţii pe care o oferă alternanţa holdelor de grîu cu culturile de floarea-soarelui, sfeclă de zahăr şi grădinile de legume, aici nu întîlneşti decît porumb... Un imens cîmp de porumb.

— Altceva nu mai cultivaţi? — l-am întrebat pe tînărul director al gospodăriei de stat, inginerul Ioan Ageu.

— Porumbul are la noi ponderea principală — ne-a răspuns el — dată fiind profilarea gospodăriei noastre pe o asemenea cultură. Din cele 2.500 ha ale gospodăriei, trei cincimi sînt afectate acestei culturi.

— Şi pe restul suprafeţei?

— Furaje pentru animale.

Aşadar G.A.S. Variaş s-a profilat pe cultura porumbului şi pe creşterea animalelor. Scopul acestei specializări este bine definit: Variaşul trebuie să devină o fermă de tip industrial, o adevărată „uzină" de porumb şi carne, a cărei producţie să se menţină la un nivel ridicat, realizînd un preţ de cost al produselor cît mai scăzut.

O hartă a zonării agricole a raionului Sînnicolau, pe care am întîlnit-o în birourile gospodăriei, ne-a dezvăluit că Variaşul nu este singura unitate agricolă de stat care merge pe această cale. Teritoriul gospodăriei este marcat cu un dreptunghi galben, pe care legenda îl explică astfel: zonă de cereale-carne. Dar dreptunghiuri de alte culori vorbesc despre zone profilate pe alte producţii, în funcţie de condiţiile pedoclimatice specifice fiecărui teren.

Am ţinut să aflăm amănunte asupra avantajelor profilării şi specializării acestei unităţi agricole de stat în producţia de porumb şi carne.

— De ce v-aţi oprit numai la porumb? — l-am întrebat pe directorul gospodăriei. Grîul nu „merge" aici?

— Ba merge destul de bine — ne-a răspuns el. Dar pentru că solul nostru — de cernoziom — este excelent pentru porumb, am trecut la cultivarea acestei plante lăsînd grîul pe seama altor unităţi agricole, cu un sol mai indicat culturii respective.

— V-aţi asumat o sarcină destul de grea fiindcă porumbul este o plantă pretenţioasă.

— Tocmai de aceea ne-a şi fost încredinţată — ne-a precizat Ioan Ageu. Căci în afara solului adecvat şi a dotării tehnice corespunzătoare, avem şi experienţă în acest domeniu.

. . . . . .

Are 32 de ani. Este inginer agronom şi a devenit director al Gospodăriei de stat din Variaş cînd nu împlinise 30 de ani.

— Am venit aici ca inginer şef al gospodăriei, în 1960 — şi-a amintit Ageu. Director era inginerul Ilie Luca, actualul director al Trustului gostat Sînnicolau. În primul an m-a „urmărit" pas cu pas. În anul următor mi-a zis: „De-acum înainte gospodăria e pe mîna dumitale. Să ştii că eu nu mă mai ocup decît de cantină, creşă, club, excursii etc. Răspunzi de bunul mers al gospodăriei". Şi cam aşa a făcut, neintervenind decît în cazurile cînd socotea sau observa că nu mă pot descurca singur. După ce-a trecut şi acest an, am ocupat definitiv postul pe care-l deţin acum. Dar mai întîi am fixat împreună jaloanele profilării şi specializării gospodăriei.

— Care sînt rezultatele de pînă acum?

— În condiţiile climatice nefavorabile de anul trecut noi am reuşit, totuşi, să obţinem o producţie medie la hectar de 5.005 kg porumb boabe, la un preţ de cost cu 37% mai mic decît cel planificat: am cheltuit cu 423 lei mai puţin pentru producerea unei tone de porumb decît în 1949.

Anul acesta am însămînţat hibridul dublu de porumb, cel mai indicat solului şi climatului de aici, cu sămînţa produsă pe lotul nostru semincer. În colaborare cu cercetători ai Institutului agronomic din Timişoara, am stabilit cantităţile de îngrăşăminte chimice şi naturale necesare fiecărei tarlale. Trebuie să menţionăm promptitudinea cu care am fost aprovizionaţi cu îngrăşăminte chimice în cantităţile corespunzătoare cerinţelor noastre. Aceasta ne-a ajutat foarte mult.

. . . . . .

Ceva mai în vîrstă ca Ageu (are 35 de ani), Aron Rosici e un pasionat al tehnicii şi al problemelor agricole în general. A venit în gospodărie ca simplu muncitor, fără vreo calificare deosebită. Iar astăzi este tehnician şi mecanic şef. Rosici urmăreşte cu asiduitate tot ce apare nou în literatura de specialitate.

— Ne preocupă — a subliniat Rosici — problema afectării unui număr redus de ore-tractor pentru producerea fiecărei tone de porumb. Multe din problemele mecanizării lucrărilor de cultivare a porumbului sînt rezolvate: aratul, semănatul, prăşitul. Tractoare avem suficiente: un tractor revine la mai puţin de 100 ha. Ceea ce ne preocupă însă acum este eliminarea în continuare a operaţiilor manuale. Mă gîndesc la rărit. Acesta va fi curînd înlăturat prin utilizarea unei semănători perfecţionate, care introduce în brazdă, cu precizie, la distanţa cerută, fiecare bob. Praşilele manuale vor fi înlocuite de ierbicidele produse de combinatele noastre chimice, iar pentru recoltat, chiar din acest an, vom utiliza o combină perfecţionată.

Aron Rosici este convins că, peste cîţiva ani, la Variaş (ca de altfel şi în celelalte unităţi agricole din ţara noastră) muncile manuale tradiţionale care se mai menţin încă vor fi în în-

Ion DRAGOMIR

Fotografii de Iosif GIUCĂ

(Continuare în pag. 17).

În fiecare primăvară distribuirea îngrăşămintelor chimice se execută cu mijloace mecanizate.

O imagine care vorbeşte despre a doua specializare a G.A.S. Variaş. Ea reprezintă o parte a construcţiilor din sectorul zootehnic.

ARTA DE A PRIVI UN TABLOU

LUCRĂRI MAI PUȚIN CUNOSCUTE:

Trei acuarele de Luchian

de acad. prof. G. OPRESCU

Acuarela este un gen a cărui faimă este relativ recentă. Ea intră în categoria graficii căci, deși executată cu pensula și nu cu creionul, ea se realizează (ca și desenul sau chiar mai mult decît desenul) printr-o suprafață cu spații goale, în care apare hîrtia, și din pete de culoare. Acuarela devine astfel o armonie compoziționălă, în care suportul neacoperit joacă un rol important alături de petele de culoare dizolvată în apă, transparente și luminoase, lăsînd astfel să pătrundă prin ele albul de dedesubt al hîrtiei. Această tehnică se aseamănă mult cu cea a laviului, așa încît, în fond, putem spune că acuarela e un laviu colorat, de unde și termenul ce i se dă uneori în franțuzește, de „dessin lavé d'aquarelle". În trecut, pînă către secolul al XVIII-lea, ea se întîlnește rareori în portofoliile pictorilor și în colecții. Atunci, în Anglia, și în legătură nu atît cu vederile pitorești din natură, cît cu aspectele grandioase ale monumentelor trecutului — biserici și castele — de care poporul englez era foarte mîndru, asistăm la o explozie de entuziasm general la artiști, dar și la tineretul, mai ales feminin, pentru fixarea, în timpul călătoriilor de plăcere, pe carnetele nelipsite în asemenea ocazii, a tot ce izbise ochiul și imaginația călătorilor. Aproape nu există om cultivat care, în tinerețe, să nu se fi dedat la această formă de artă. O știm din conversațiile lui Goethe cu Eckermann.

Și cum, aproximativ tot în aceeași vreme, englezii bogați considerau drept o obligație culturală o călătorie în Italia sau pe Rin, la schițele și crochiurile în acuarelă efectuate în patrie se adaugă cele inspirate de splendorile peisajelor italiene sau renane, ori de obiceiurile locuitorilor peninsulei italice, atît de vii, de pline de umor și sănătoasă veselie, atît de deosebite de cele engleze.

Din Anglia și, o dată cu apariția artiștilor englezi la Paris (ceea ce se întîmpla în primele decenii ale secolului al XIX-lea), acuarela se răspîndește și la francezi, avînd ca punct de plecare aceeași specie de subiecte ca în Anglia: colțuri pitorești, monumente și curiozități ale vieții provinciale. Delacroix, între alții, o practică cu pasiune, mai ales în călătoria lui în Africa, influențat de sugestiile ce-i veniseră de la Bonnington și de la frații Fielding, excelenți acuarelişti, cu care este în atît de strînse relațiuni încît cu primul el își împarte o bucată de vreme camera.

La noi, acuarela apare ceva mai tîrziu, dar nu cu mult mai tîrziu decît în Franța, o dată cu venirea din Cluj la București a lui Carol Popp de Szathmary, cel mai umblat prin lumea largă dintre pictorii noștri, avid de subiecte noi și senzaționale, călătorit și continuînd să călătorească cît trăiește, în tot Orientul, dar și în Apus. Din locurile pe care le vizita el aducea totdeauna desene acuarelate, adică într-o tehnică pe care ajunsese să o practice cu o îndemînare care îl face demn de comparație cu cei mai cunoscuți acuarelişti din țările pe unde trecuse. E de remarcat însă că în operele pe care le destina marelui public el interpreta acuarelele, executate la fața locului, în cromolitografii lucrate în atelier și executate cam oricum. De aceea, aceste din urmă opere n-au nici o asemănare cu cele rafinate, admira-

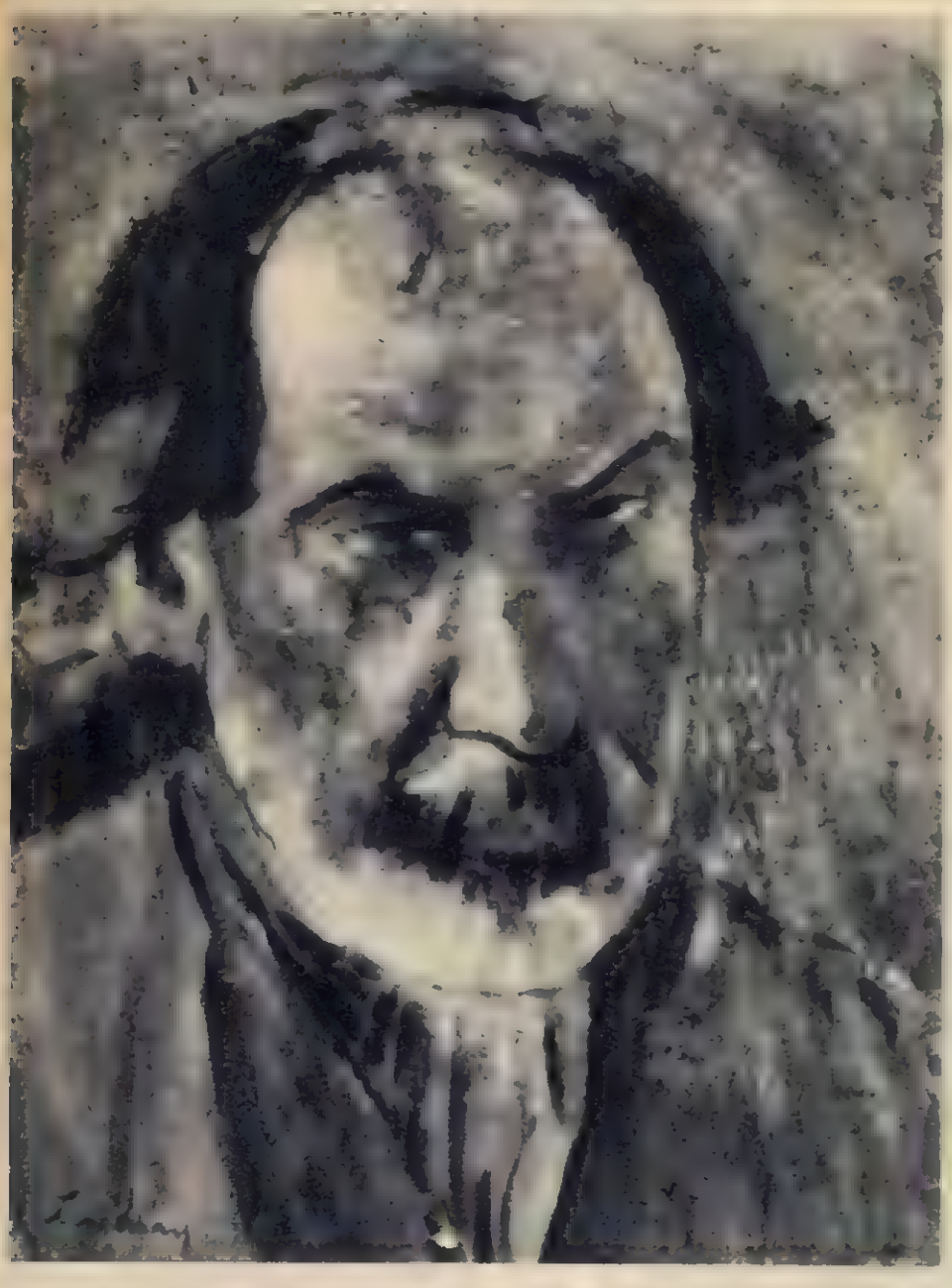

„Cap de bătrîn" — acuarelă — Muzeul de artă al R. P. Romîne (din fosta colecție G. Oprescu).

„Buchet de flori" — acuarelă — Muzeul de artă al Academiei R. P. Romîne (din fosta colecție G. Oprescu).

„Peisaj din luncă" — acuarelă — (colecția d-nei Ionescu-Mihăiești).

bil înțelese, de o frăgezime de colorit rară, pe care artistul le păstra pentru el și le strîngea cu grijă și care ne-au rămas după moartea lui.

După el, romînii care se ridică la notorietate artistică practică puțin acest gen, pînă ajungem la Grigorescu, admirabil acuarelist. Dar, evident, în puținele opere de acest gen ce ne-a lăsat, amestecate printre marele număr de desene pure, el n-a pus tot interesul și toată pasiunea pe care le punea în desene. Andreescu, incontestabil mare pictor, n-a iubit prea mult desenul, cel puțin așa s-ar deduce după rarele exemplare ce le avem de la el, și încă mai puțin acuarela. Trebuie să ajungem la Luchian ca să întîlnim și la noi un remarcabil acuarelist, călduros practician al acestui fel de expresie, de la care ne-au rămas numeroase opere, unele din ele de o rară frumusețe.

Că Luchian a fost un admirator al acestui procedeu artistic, nu trebuie să ne mire. Nici unul din pictorii noștri, pînă la el, n-a fost curios, ca el, de toate tehnicile și procedeele de expresie care mișunau la finele secolului trecut și găsiseră admiratori și executanți și în Parisul plin de artiști veniți din toate colțurile Europei, tocmai cînd și Luchian se găsea în capitala Franței. Este acea perioadă clocotind de dorința mai tuturor tinerilor artiști de a se remarca prin ceva nemaiîntîlnit, mai original, mai atrăgător pentru ochiul vizitatorului de expoziții. Fiece noutate senzațională, discutată între artiști sau în presă, îl interesa pe Luchian și de multe ori o încerca și el. Acuarela, evident, nu mai era o noutate, dar niciodată pînă atunci ea nu servise la opere atît de importante, de mari dimensiuni, ca la cei din grupul impresionist sau postimpresionist. Luchian adoptă această practică și devine un adept convins și de o îndemînare uimitoare a ei.

Din marele număr de acuarele de înaltă clasă rămase de la Luchian voi prezenta astăzi trei, alese dintre cele mai puțin cunoscute și aparținînd la trei feluri de subiecte: un cap de bătrîn, *Cobzarul Nicolae, pe* care l-a pictat de atîtea ori (în realitate nu cobzar, ci tăietorul lui de lemne), pictat prin 1908 sau 1909; un admirabil peisaj, poate cel mai reușit, mai armonios compus și mai plin de poezie ce cunosc de la Luchian, din colecția doamnei Ionescu-Mihăiești; și un splendid buchet de trandafiri. Acesta și capul Cobzarului fac astăzi parte din Muzeul de artă al Academiei R. P. Romîne și provin din colecția mea.

În opera lui Luchian, ca în opera multor alți artiști, găsim și inegalități. Cele trei lucrări de care voi vorbi sînt însă printre cele mai reușite expresii definitive ale maturității și toate cuprinse într-o epocă pe care o consider a fi între 1905 și 1909. Voi începe cu *Buchetul de trandafiri*, care mi se pare totuși cea mai veche. Într-o ceață foarte delicată gri deschis, care învăluie totul, ne apar florile, fiecare de o altă nuanță de o delicatețe rară, și oala țărănească în care sînt prezentate. E ceva ca văzut în vis, atît în compoziție, cît și în armonia culorilor.

După cum știm, florile au constituit unul din motivele cele mai des și mai cu succes tratate de artist. Pe unele, pe cele mai de la începutul carierei sale, le-a pictat fiindcă le prefera altor subiecte; pe cele de la sfîrșitul carierei sale, care sînt uneori încă mai atrăgătoare, în tonuri mai fragede și în armonii mai calde, le-a pictat de nevoie, pentru că boala îl obliga să șadă în casă, uneori în pat, și era singurul motiv la care putea recurge. Se știe că Cézanne a pictat și el flori ca nimeni altul în vremea lui, însă migala și observația de o atenție rară care stau la baza execuției lui îl obligau să lucreze uneori săptămîni întregi la același tablou, din care pricină nu putea avea ca model decît flori artificiale. E tocmai contrariul cu ce ne întîmpină la Luchian, la care ce te izbește este frăgezimea naturală a coloritului, promptitudinea care se ghicește în execuția acestor opere care îi luau probabil foarte puțin timp.

Al doilea tablou este o acuarelă reprezentînd cîțiva copaci, unii cu frunza rară, mai către toamnă, într-un teren mlăștinos. În vederea lui, Luchian executase un desen, azi în colecția doctorului Mesrobeanu. Între desen și acuarela definitivă, din colecția doamnei Ionescu-Mihăiești, sînt foarte puține deosebiri. Ceea ce minunează este că aceeași dispoziție de spirit, aceeași putere de imaginație și intensitate de emoție se găsesc și în desenul preparator, și în acuarela definitivă. Nu cunosc în acest gen o operă mai aerată, aș zice chiar mai aeriană, decît această acuarelă a lui Luchian. Prin trăsături de pensulă scurte, punctate cu o siguranță rară, el ajunge să redea cea mai desăvîrșită impresie pe care cineva ar fi putut-o avea de la peisajul ce i-a servit de model. O atare operă este demnă să figureze lîngă cei mai mari meșteri ai acuarelei din secolul al XX-lea.

Capul lui Nicolae Cobzarul amintește de forța expresivă pe care Cézanne o punea în picturile sale de aceeași natură. Se simte, în întreaga înfățișare, și mai ales în ochi, un amar iremediabil, ceva care ridică viața acestui om simplu la o gravitate comparabilă cu cea din operele marilor artiști. E cobzar în portretul lui Luchian, dar în realitate este un om care își cîștiga viața tăind lemne.

O dată, Luchian l-a pictat și ca tăietor de lemne, dar de multe ori el a văzut în această figură obosită, chinuită, ceva mai mult. Este cunoscută pasiunea pe care unii din lăutarii noștri o pun în momentul în care execută o bucată — și această expresie de pasiune lăutrică care cere să se exprime în note adînci și tragice a căutat-o Luchian în fața lui, de mai multe ori. Nicolae Cobzarul figurează pînă și în compoziția cu Cheful, dar parcă nicăieri ea nu ne dă o impresie mai adîncă decît în acest tablou.

BIOGRAFIA PULBERILOR

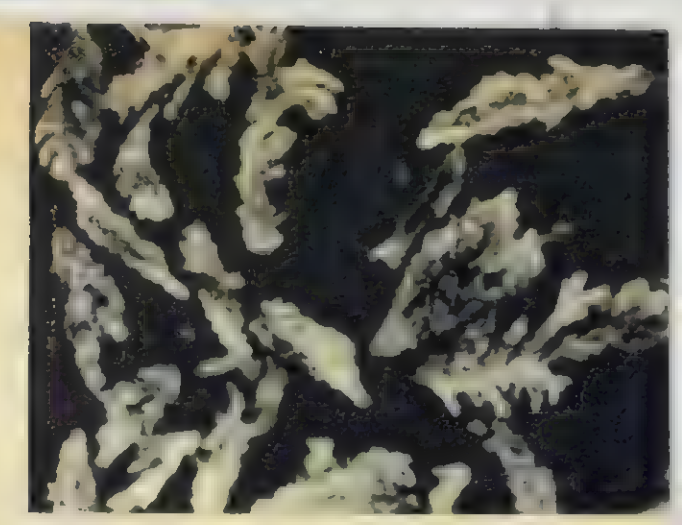

Aceste frunze delicate (sus) şi stranile obiecte parcă sosite din alte lumi (jos) sînt în fond unul şi acelaşi lucru: pulbere de fier considerabil mărită.

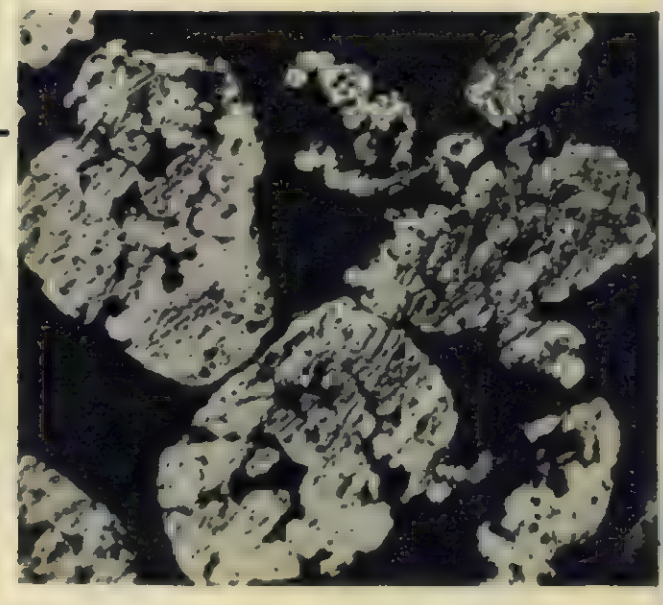

■ CEA MAI TÎNĂRĂ RAMURĂ A METALURGIEI ARE... O VECHIME DE MILENII ■ O VIZITĂ LA INSTITUTUL DE CERCETĂRI METALURGICE ŞI O SCURTĂ INCURSIUNE ÎN TRECUT ■ 1.001 APLICAŢII ALE METALURGIEI PULBERILOR

Metalurgia pulberilor... Chiar împerecherea aceasta de cuvinte poate părea ciudată: cînd spui *metal* te gîndeşti la ceva rigid, bine „închegat", iar *pulberea*...

Şi totuşi pulberile se folosesc astăzi în tot felul de prelucrări: de la ceramici la pigmenţii pentru coloranţi şi la fabricarea cimenturilor. Însuşirile pulberilor interesează şi chimia farmaceutică. Geografii examinează dimensiunile grăuntelui de nisip din deşerturi pentru a afla cum influenţează mărimea sa temperatura solului care se încinge. Studiind straturi fosile ale dunelor de nisip aşternute cu zeci de mii de ani în urmă, cercetătorul investighează cu aparate ingenioase grăunţe „bătrîne" de mii de ani, pentru a determina cum s-au format întinderile nisipoase care au luat locul regiunilor fertile. Evident, un asemenea studiu poate sugera soluţii şi pentru parcurgerea „drumului invers": de la pustiu la pămînt înfloritor.

Şi pentru că trăim în anii de pionierat ai erei cosmice, nu putem să nu amintim cît de importantă este cunoaşterea însuşirilor pulberilor de către astronauţii care vor coborî pe Lună şi care vor verifica primii temeinicia ipotezei că astrul nopţii este acoperit de un strat de pulbere fină...

UN FĂURAR GENIAL, CU MILENII ÎN URMĂ...

Să revenim însă pe Pămînt şi să amintim că prima care a „folosit" metalurgia pulberilor a fost... natura. De milioane de ani, în cursul epocilor geologice, mase enorme de pulberi din oxizi sau din compuşi oxidaţi au fost comprimate, îndesate la presiuni uriaşe în adîncurile pămîntului şi apoi încinse la temperaturi înalte de către căldura care domnea acolo. Astfel s-au format roci sedimentare şi şisturi cristaline pornindu-se de la pulberi depuse an cu an şi secol după secol, un strat peste altul. Pulberile „se măreau", adică cristalizau din nou în anumite condiţii de presiune şi temperatură. Este de fapt exact ceea ce face metalurgistul în 1964!

Dar nu numai în adîncuri se petrece acest proces. Gheţarii se formează prin acelaşi procedeu al presării pulberilor, în cazul de faţă: zăpada. „Grăunţele" foarte fine de zăpadă se transformă — sub acţiunea presiunii şi a căldurii produse prin această apăsare şi frecare — în cristalite care se măresc treptat, formînd gheaţă. La uriaşe presiuni care ating 30 de tone pe centimetru pătrat apar acele cristale impresionante care uneori măsoară mai mulţi metri şi chiar zeci de metri cubi.

Aşadar, în natură se pot (şi se puteau) oricînd

Ştiaţi că metalurgia pulberilor şi-a spus cuvîntul şi în măreaţa construcţie a Partenonului?

Toate piesele care se fal prin metodele metalurgiei pu silor ajung, în cele din urm aşa-numitul cuptor continu sinterizare, unde sînt tratat temperaturi înalte, măsurat pirometrul optic. Fotograf fost luată în laboratoarele I(

O ISTORIE

Tehnica pulberilor a avut o istorie agitată, cu urcuşuri şi coborîşuri, apariţii şi dispariţii care au durat uneori multe secole.

Ştim că fierul se obţine, azi, prin reducerea minereului care-l conţine, iar metalul topit astfel obţinut se toarnă în forme. Sînt necesare temperaturi înalte, menţinute mult timp cu ajutorul combustibilului (cărbune) şi al unei aeraţii speciale. Dar cum realizau aceasta oamenii cu mii de ani în urmă? De cele mai multe ori prin met Din pulbere, încălzire, ob rit. Astfel în ce depărtate de kilomet despărţite d lizat acelaşi Făurarii d ani în aşez tîrziu avea tea Ninive pulberi din cărbune de săpate în ar masă bureto

găsi exemple de tehnică a metalurgiei pulberilor. Poate că din observarea unor astfel de fenomene să fi luat „ideea" vreun făurar anonim cu milenii în urmă.

FORMULELE CHIMICE ÎNLOCUIESC FORMULELE SACRAMENTALE

De altfel procedeul — în forma lui „primară" — este întâlnit azi și la unele populații izolate. Iată, de exemplu, un trib din munții Mandara, Camerunul de nord, Africa centrală.

Savanții care l-au studiat nu demult, cu ocazia unor expediții antropologice, au găsit la acești oameni trăind ca pe o insulă, fără contacte directe cu nici o altă populație, tehnica metalurgiei pulberilor! Ei strîng magnetita (un minereu bogat în fier) din depunerile pe care le acumulează fluviile și o încălzesc într-un cuptor, cu cărbune; „buretele" format îl fărîmă prin ciocănire cu unelte de piatră, iar pulberea de fier, cu bobul cît firul de nisip, o toarnă în forme de argilă și o presează cu putere. După aceea acoperă oala cu un strat de argilă și o pun în cuptor să se încingă. (Tehnicienii numesc această operație: sinterizare.) Apoi vasul de lut se sparge, conținutul este lucrat cu ciocanele în foc de cărbune și se făuresc astfel unelte, podoabe, arme de forme minunate și cu tăiș ascuțit.

Etnografii din expediție care au cercetat folclorul, legendele și zicalele acestei populații din inima Africii au găsit ciudate invocări de fenomene și forțe ale naturii, rostite mai ales atunci cînd se petrece o „împotmolire" a procesului tehnologic. Aceste cîntece sugerează observarea atentă a modului în care s-au format unele straturi în albia rîului din care a fost culeasă materia primă (minereul de fier) și înțelegerea faptului că acele straturi s-au format tocmai prin apăsarea și încălzirea pulberii.

Dar acum să părăsim această lume a trecutului și să trecem în laboratoarele și în industria zilelor noastre, unde incantațiile sînt înlocuite cu calcule inginerești, iar formulelor sacramentale rostite de metalurgiștii primitivi le iau locul formulele chimice.

NOUA TEHNICĂ ÎN PRACTICA METALURGICĂ DIN ȚARA NOASTRĂ

S-au împlinit de curînd zece ani de cînd, la București, Institutul de cercetări metalurgice din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice, folosind documentația mondială, a elaborat primul său studiu asupra metalurgiei pulberilor. De atunci pînă azi problemele abordate în acest domeniu au fost legate de cele mai urgente nevoi ale practicii metalurgice din țara noastră. Departe de a se mărgini la simple îndrumări metodologice, institutul a întreprins o largă acțiune de promovare a noii tehnici, organizînd o bază de materii prime, fabricînd în laboratoare primele kilograme de pulberi metalice.

În așa-numita fază pilot se produceau aci între două și patru tone de pulbere de cupru pe an. Apoi faza industrială a fost „preluată" de Combinatul chimico-metalurgic Baia-Mare. Din acel moment noii tehnici i s-a deschis un drum larg în producție.

Metalurgia pulberilor și electrotehnica se ajută

I. SABETAY

AGITATĂ

urgia pulberilor. rin apăsare și eau metalul do- puncte geografi- ntre ele cu mii și în perioade milenii s-a uti- rocedeu.
Acum peste 6000 le pe care mai se ridice ceta- tiria) amestecau nereu de fier cu mn, în puțuri ă, și obțineau o pe care o pre-

lucrau pentru a-și făuri uneltele de care aveau nevoie.

O altă etapă: Grecia antică. Acum 2300 ani pe Acropole se ridica una dintre cele mai minunate construcții arhitectonice pe care le-a cunoscut civilizația umană, Partenonul. Chimiștii care au analizat cîteva cîrlige utilizate de cei vechi pentru a „lega" blocurile de marmură între ele au constatat că fierul din care erau făcute cîrligele fusese obținut prin metalurgia pulberilor.

Un alt salt în timp și în spațiu: cu secole înainte de venirea europenilor în America, în ținuturile Ecuadorului trăiau incașii. Arheologii au constatat că băștinașii care viețuiseră acolo încă mai înaintea incașilor foloseau metalurgia pulberilor pentru a obține metale din compuși care se topesc foarte greu.

O expediție spaniolă, acum aproape 200 de ani, a fost intrigată de felul în care își procurau metal indigenii din regiunea fluviului Pinto, din America de Sud. Ei pescuiau în fluviu bucăți de metal alb ca argintul, pe care le fărîmau; presîndu-le și apoi încălzindu-le, făureau din aceste bucăți de metal bijuterii și diferite obiecte decorative. Era platina!

Întorși în Europa cu asemenea bucățele de platină, membrii expediției au trezit un interes deosebit și chimiști vestiți au pornit la prelucrarea metalului, încercînd să-l toarne, dar s-a dovedit imposibil de atins temperatura înaltă la care se topește acest metal. Abia în 1772 se ajunge la platina pură, și aceasta tot cu ajutorul metalurgiei pulberilor.

Apoi metalurgia pulberilor cade din nou în uitare. Iată însă că în jurul anului 1900 se aplică în mod izolat procedeul, de cele mai multe ori cu rezultate nesatisfăcătoare, pentru obținerea unor metale ca wolfram, molibden, tantal. Dar numai peste 10 ani se poate astfel fabrica firul de wolfram necesar pentru becurile electrice.

În anii în care s-a răspîndit vertiginos tehnica iluminatului cu incandescență — de neconceput fără firele subțiri și rezistente din metale speciale — metalurgia pulberilor a căpătat iarăși „considerația" pe care o avusese de atîtea ori în cursul istoriei. O „reînviere" totuși parțială, căci domeniile de aplicație erau limitate. Abia acum vreo 15 ani ea a început să capete extindere pentru ca azi să constituie unul din capitolele cele mai promițătoare ale metalurgiei.

BIOGRAFIA PULBERILOR

De data aceasta nou fin fotografie: microscopul electronic de la [CEM) nu înlătură vechiul, ci îl completează. Desigur, măririle obținute la microscopul electronic (30.000 de ori) sînt „respectabile" ; cu ajutorul lui grăunțele de oțel inoxidabil se transformă, s-ar putea spune, în zgîrie-nori. În schimb microscopul metalografic obișnuit este mai ușor de manevrat și rămîne de nelipsit în multe analize.

reciproc în dezvoltarea lor: cu ajutorul metalurgiei pulberilor se fabrică miezurile pentru bobinele de inducție, magneții pentru diferite aparate electrice, polii pentru motoarele electrice care alimentează cu energie mii de fabrici, uzine și locuințe din țara noastră.

Industria motoarelor mici, fabricarea ventilatoarelor, a frigiderelor și a instalațiilor de aer condiționat nu ar fi ajuns, poate, la dezvoltarea actuală fără realizarea unor ingenioase piese autoungătoare sau poroase, datorită tot metalurgiei pulberilor. Este interesantă istoria acestei ultime realizări, care arată cum pricoperea tehnicianului transformă un defect într-o calitate, o deficiență într-un avantaj.

Dat fiind că piesa lucrată prin metalurgia pulberilor este constituită din mici grăuncioare „lipite" între ele, este firesc ca în interiorul metalului să existe goluri, bineînțeles și ele foarte mici: așa-numiții pori. Într-o vreme unii tehnicieni sceptici socoteau că acești pori vor constitui o piedică serioasă pentru utilizarea materialului respectiv (preparat din pulbere de fier, din cupru sau din alte metale). Or, tocmai datorită acestui fapt s-a reușit producerea unor piese care în decursul întregii lor funcționări să nu mai aibă nevoie de ungere! Cum? În „buzunărașele" minuscule pe care le formează porii se introduce substanța de ungere (uleiul) care alimentează în permanență suprafața de uzură a piesei, astfel că nu mai trebuie unsă din afară. Ea are un „izvor" de ulei de rezervă propriu!

O STRĂVECHE INVENȚIE — AZI

O serie întreagă de piese care nu mai au nevoie de migăloase operații de prelucrare sînt elaborate prin tehnica metalurgiei pulberilor: pinioane, bucșe, ghidaje. Mînuitorii strungurilor rapide au primit scule așchietoare pentru prelucrarea metalelor cu viteze mari, iar minerii, unelte pentru care nu există stîncă prea dură. Și aici metalul dur s-a obținut prin metalurgia pulberilor.

Este curios cum în două direcții care par diametral opuse metalurgia pulberilor dă roade la fel de bune. Acolo unde se cere să se atenueze frecarea se folosesc materiale autoungătoare despre care am vorbit mai sus. Dar și acolo unde sînt necesare frecări intense, ca de exemplu la frîne, ambreiaje, tot materialele obținute prin metalurgia pulberilor dau rezultate maxime.

Metalele obișnuite (fier, cupru, aluminiu) stau azi alături de altele mai recent introduse pe scară largă în tehnică (ca wolframul și beriliul) în seria de materiale la a căror elaborare participă această nouă ramură a metalurgiei.

Perspective din ce în ce mai largi se deschid colaborării pe care secția de metalurgie a pulberilor din Institutul de cercetări metalurgice o realizează cu diferite ramuri ale industriei noastre. Uzina „Steagul roșu" din Brașov folosește un mare și variat număr de piese realizate prin această metodă. La „Electromotor" din Timișoara se pune în funcțiune o secție de metalurgie a pulberilor; la uzinele „Unio" din Satu-Mare se creează un atelier pentru bucșe din fier și bronz grafitat (benzile transportoare din mine vor beneficia în special de produsele realizate aici).

Industria textilă și cea alimentară, în fine industria petrolului (inele de etanșare pentru instalațiile de foraj) întregesc imaginea diversității de domenii în care pătrunde metalurgia pulberilor — această străveche „invenție" a omenirii, dezvoltată și adaptată condițiilor și cerințelor vieții moderne.

I. SABETAY

Discuri de ambreiaj, bucșe, pinioane, piese din aliaje dure, filtre metalo-ceramice... și încă multe altele au ca „părinte" metalurgia pulberilor.

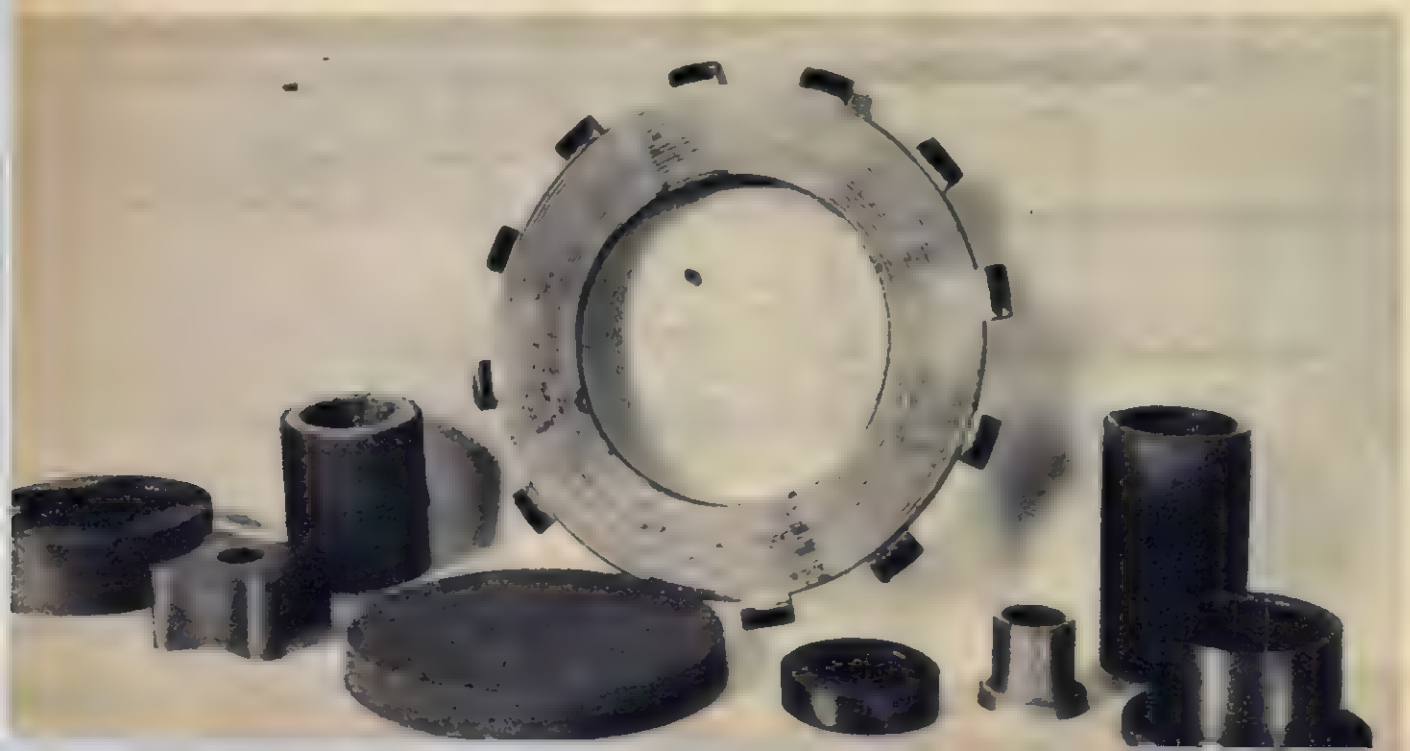

CARTEA

Cornel Bozbici: „DISPARIȚIA REPORTERULUI SILVĂȘAN"

Cunoscut pînă acum ca un reporter înzestrat (în anii începuturilor experimentase cu succes și versul), Cornel Bozbici ni se dezvăluie prin prezentul volum ca un prozator pe deplin format pentru modalitatea epică pe care o cultivă. Înavedérind un talent veritabil și edificat asupra propriilor resurse, acest mod stilistic fundamental este al unui prozator prin excelență modern, capabil — prin înzestrare și cultură — de a descoperi de pe o bază a simplității, a concentrării și măsurării, virtuțile originale ale epicii, care e în esență dintotdeauna *arta de a povesti*. Fie că recurge, în volumul acesta de debut, la tiparele schiței sau ale nuvelei și fie că va ajunge mai tîrziu la roman, Cornel Bozbici e, fundamental, un povestitor. De acest lucru îți reamintește, în felul ei, oricare piesă constitutivă, de la cea care dă și titlul volumului, pînă la *Un ceai cald...*, *Fugarul*, *Derbil nu pleacă la oraș* și celelalte.

Spuneam însă că Bozbici e un povestitor modern, înțelegînd prin aceasta că simplitatea narativă spre care tinde el însemnă asimilarea unora dintre cele mai verificate cuceriri ale epicii mai noi din țară și de peste hotare. În virtutea însușirii sale fundamentale de povestitor, autorul își clădește invariabil nuvelele și schițele pe temelia unei întîmplări care se poate istorisi în puține cuvinte, revelatoare de obicei abia prin amănuntele ei mai apropiate sau mai îndepărtate: în *A venit o fată*, totul pornește de la sosirea între tractoriștii dintr-o tabără de primăvară a unei fete care le va fi bucătăreasă; în *Melancolie* — de la presentimentul, adeverit în curînd, al unei plecări din locuri devenite dragi; în *Derbil nu pleacă la oraș* — de la o întîmplare cumplită de acum douăzeci și cinci de ani, cînd eroul, astăzi colectivist, era slugă la un boier ș.a.m.d. Impresia excelentă pe care o trezesc mai toate schițele din volum nu provine însă chiar din aceste întîmplări, cu un potențial epic totuși limitat prin el însuși, ci din faptul că autorul le asociază frecvent prezența întregii existențe, sensul ei integrator. Totul — într-o viziune am spune cinematografică, concretizată artistic prin tendința spre o sinteză a genurilor, realizată de pe teritoriul epicii, spre potențarea strict funcțională a situațiilor dramatice, prin dialogurile laconice, desfășurate rapid, și finaluri în poantă *(Dispariția reporterului Silvășan)*, ca și spre punerea accentuativă în valoare a dispozițiilor spre lirism, prin situarea narațiunii la persoana întîi, stimularea autoironiei în comentar. Și, în fine, totul se realizează într-o compoziție strînsă, fără nici un fel de abateri de la subiect, cu o mare economie a mijloacelor, într-un stil care ține aproape totdeauna cumpăna dreaptă între relatarea voit seacă, rapidă, plină de nerv, și aceea „calofilă" cu măsură, pigmentată de comparații fugare, cu fraze ce se organizează simfonic, cu elemente expresive fruste, selectate inteligent din vocabularul regional ardelean.

Impresia globală e una de veridicitate, de simț acut al actualității socialiste și a ceea ce se organizează în această actualitate după legile frumosului. Că, în marginile discreției epice, Bozbici e un povestitor-poet și, ca atare, un comentator inspirat al cotidianului socialist, o dovedește faptul, aparent paradoxal, că proza sa nu e populată atît de tipuri, cît de siluete (o excepție poate fi eroul din *Fugarul*), fără ca aceasta să pîrbească prin ceva impresia de viață adevărată, purtătoare a unor sensuri majore, pe care o degajă aproape orice nuvelă și schiță din volum. Din acest punct de vedere, cea mai săracă în semnificații — și de aceea apărînd cam naivă — e povestea de dragoste din *A venit o fată*. De asemenea, comentariul e în cîteva rînduri — și pe scurte pasaje — terne, gazetărești („Descopăr, ascultînd comentariile prietenilor mei, un sentiment nou, care mă bucură: toate sînt ale noastre! Nu într-o accepțiune lipsită, egoistă" etc.). Însă, dincolo de aceste cîteva abateri, se poate afirma că exigența autorului a funcționat ștanțonic și din plin la alcătuirea primului său volum, toate piesele componente fiind de o ținută care nu e a simplului debut. E o atitudine care îl recomandă și îl obligă în egală măsură pe Cornel Bozbici în viitoarea-i activitate de prozator.

George MUNTEANU

Gînduri despre artă

DE VORBĂ CU ARTISTUL POPORULUI

Nicolae HERLEA

Aici, la noi, ca și la Scala din Milano sau la Metropolitan Opera, la Teatrul Mare ori la Covent Garden, vocea sa amintește ascultătorilor cuvintele lui Beethoven: „muzica trebuie să fie scînteia care aprinde focul în spiritul omenesc". Căldura și vibrația răscolitoare a glasului său, dublate de expresivitatea jocului de scenă, stau într-adevăr ale unui creator de mari bucurii umane; chipul lui Herlea este o scînteie ce aprinde focul în inimile noastre, pentru că, în momentul cînd ni-l dăruiește, artistul ne deschide parcă o poartă către cele mai frumoase lucruri din lume; ne ghidim atunci, într-o secundă, la cărțile noastre cele mai dragi, la tablourile cele mai luminoase, la cîntecele iubite și ne simțim mult mai bogați sufletește.

Dar pentru ca fiecare melodie să ajungă la noi rotundă, cu melcișul de catifea și scînteieri de diamant, s-au consumat zile și luni de muncă înfrigurată...

— V-am ruga să ne vorbiți despre munca dv. de artist liric, despre strădania de a pune de acord cerințele bel-cantoului cu redarea firească a vieții interioare a personajului interpretat.

— Am să vă fac cîteva mărturisiri ce sînt legate de o seamă de lucruri asupra cărora am avut prilejul să reflectez în decursul activității mele artistice. Vedeți, viața mea în artă ar putea fi socotită foarte idilică de către cei care pun totul pe seama înclinațiilor cu care te naști, facultăților cu care te-a înzestrat natura. Cîte au trebuit să se adauge acestora în cei aproape douăzeci de ani de cînd am apărut pentru prima dată în fața publicului! Viața mi-a arătat că pentru a fi un artist adevărat trebuie să muncești necontenit. Așa m-am deprins din primii ani de studiu cu o activitate precisă, iar atunci cînd, pentru un moment, mi s-a părut că-mi lipsește, nu am avut liniște. Dacă într-o zi nu mi-am îndeplinit propriile obligații din planul meu de studiu, mi-am reproșat enorm.

Timpul este prea scurt pentru a putea cunoaște tot ceea ce trebuie să cuprindă cultura unui artist, de aceea mă străduiesc să nu-l risipesc. Această artă înălțătoare care este muzica îți cere s-o iubești total, aproape că nu-i ajunge toată dragostea cuprinsă în inima unui om. Cîtă dreptate avea Schumann atunci cînd spunea că, pentru a-ți prilejui bucurii, arta cere întreaga viață!

Artistul de operă poartă o mare răspundere, aceea a eternizării creațiilor muzicale lăsate de neuitații compozitori ai lumii. El este acela care insuflă viață operei muzicale.

Poate că ascultătorii nu-și dau totdeauna seama că fiecare tălmăcire a unui rol este unică în felul ei. E adevărat că aceeași operă se poate cînta de nenumărate ori, în nenumărate interpretări, dar fiecare dintre noi este dator să-și manifeste în chip creator individualitatea artistică.

— Cum începeți studiul unui nou rol?

— Niciodată n-am putut să mă apuc de aprofundarea unui rol într-o nouă operă înainte de a-mi apropia sensul lucrării, ideile ei fundamentale, personalitatea compozitorului, spiritul epocii în care a trăit.

Fără îndoială că este o muncă grea, complexă, dar la capătul căreia poți avea mari satisfacții.

...Mi-ar fi greu să spun exact cît a durat pregătirea rolurilor din operele în care am cîntat pînă acum. Dorința de a interpreta roluri cît mai multe și variate m-a însoțit încă din primii ani de studii, dar ea nu se poate înfăptui decît într-o viață întreagă. De altfel, concomitent cu pregătirea rolurilor pe care le-am susținut pînă acum în *Puiațe, Traviata, Bărbierul din Sevilla, Carmen, Faust, Dama de pică, Falstaff, Don Carlos*, mi le-am apropiat și pe cele din *Rigoletto, Bal mascat, Lucia di Lammermoor* și *Forța destinului*.

— Dintre eroii asupra cărora v-ați îndreptat în ultima vreme, care vă este mai drag?

— Rigoletto mi-e foarte drag pentru zbuciumul lui adînc uman.

Opera cu același nume este, de altfel, incontestabil, una din creațiile cele mai mari ale lui Verdi. El însuși spunea: „Mi se pare că în ceea ce privește efectele dramatice (fără a mai vorbi de calitățile literare și poetice) lucrul cel mai frumos din cîte am pus pe muzică este Rigoletto. El are și situațiile dramatice cele mai puternice, variație, strălucire, viață, patos".

Rigoletto este un rol greu, de mare întindere. Vocii i se rezervă — ca în toate operele lui Verdi — rolul principal.

Trebuie să mai spun că a da viață acestui personaj înseamnă culmea creației vocale și artistice a unui bariton.

Bineînțeles, aștept cu emoție marea confirmare — întîlnirea cu spectatorii.

Interviu luat de Magda MIHĂILESCU
Fotografie de Traian PROSAN

O' HENRY

Ultima

Într-un mic cartier situat în partea de apus a Pieței Washington străzile și-au ieșit din minți și s-au fărîmițat în bucățele, denumite „pasaje". Aceste „pasaje" alcătuiesc unghiuri și curbe stranii. Una dintre străzi se încrucișează cu sine însăși o dată sau de două ori. Cîndva, un pictor a descoperit o sursă posibilă de venituri în această stradă : ce-ar fi dacă, străbătînd-o, un perceptor înarmat cu o factură neachitată de la magazinul de articole pentru pictură s-ar întîlni cu sine însuși la întoarcere și ar constata că n-a încasat nici un ban ? !

Așa se face că, în curînd, au început să dea năvală spre ciudatul și străvechiul Greenwich Village o sumedenie de artiști, în căutare de ferestre orientate către miazănoapte, de acoperișuri din secolul al XVIII-lea, de mansarde olandeze și de chirii ieftine. După aceea au importat de pe Sixth Avenue niscaiva căni de tinichea și o sobiță, două, pentru cărbuni, și s-au constituit în „colonie" !

Sue și Johnsy își aveau atelierul în mansarda unei case de cărămidă, cu trei etaje. „Johnsy" era un diminutiv — Joanna — și era de felul ei din California. Cealaltă, Sue, era originară din statul Maine. Se întîlniseră la o masă într-unul din restaurantele „Delmonico" de pe strada a 8-a și găsiseră că gusturile lor în materie de artă, salată verde și manșete erau atît de asemănătoare, încît hotărîseră să închirieze în comun un studiou.

Asta se petrecuse în luna mai. În noiembrie, un străin rece și invizibil, pe care doctorii îl numeau „Pneumonie", și-a făcut apariția în colonia artiștilor, atingîndu-i pe cîțiva dintre ei cu degetele-i de gheață. Ceva mai încolo, în partea de răsărit a orașului, străinul acesta hain pășea cu și mai multă semeție, făcînd zeci și zeci de victime, dar piciorele lui călcau mai greu prin labirintul străduțelor înguste și năpădite de mușchi ale cartierului Greenwich Village.

Jupîn Pneumonie nu era ceea ce se cheamă un gentleman cu suflet de cavaler. O femeiușcă sfrijită, cu sîngele subțiat de vînturile californiene, nu prea era un adversar pe măsura bătrînului trîntor cu pumnii roșii și răsuflarea scurtă. Totuși, tocmai pe Johnsy o alesese el drept victimă, astfel încît ea zăcea acum, aproape nemișcată, pe patul de fier cu tăblia pictată, și privea prin ochiurile ferestrei olandeze spre zidul casei vecine.

Într-o dimineață doctorul o chemă pe Sue pe coridor, făcîndu-i semn cu sprînceana lui sură și zbîrlită.

— Șansa de a scăpa este de unu la zece — rosti el, scuturînd termometrul, pentru a face să coboare coloana de mercur. Iar șansa asta este dorința ei de a trăi. Obiceiul unora de a se da de partea cioclilor a compromis întreaga știință a medicinei, făcînd-o să pară ridicolă. Prietena dumitale și-a băgat în cap că n-o să se mai însănătoșească. Avea, oare, ceva în cap înainte de a se îmbolnăvi ?

— Da, ar fi vrut să picteze într-o zi golful Neapole — răspunse Sue.

— Să picteze ? Mofturi ! Are în cap ceva la care să merite să se gîndească de două ori ? De pildă, un bărbat ? !

— Dar ce, un bărbat merită să... O, nu, doctore, nici nu se gîndește la una ca asta.

— Pesemne că e prea slăbită — zise doctorul. Bine, voi face tot ce stă în puterea științei și a propriei mele prieperi. Dar să știi că, ori de cîte ori pacienta va începe să-și numere trăsurile din alaiul ei funebru, va trebui să scad 50 la sută din puterea curativă a medicamentelor mele. Te asigur însă că dacă vei izbuti să-i trezești interesul pentru noile modele de pardesie, îi voi acorda nu o șansă, ci două.

După plecarea doctorului, Sue intră în atelier și udă cu lacrimi un șervet întreg. După care se întoarse în odaia Johnsyei cu planșeta ei de desen, fluierînd o melodie îndrăcită.

Johnsy zăcea cu fața spre fereastră complet nemișcată sub pătura ce-o acoperea. Sue încetă să fluiere, crezînd că prietena ei doarme. Își potrivi planșeta și începu un desen în tuș, o ilustrație pentru o povestire ce urma să fie publicată într-o revistă.

Sue desena tocmai o pereche de pantaloni eleganți de călărie și-un monoclu pentru fața eroului, un cow-boy din Idaho, cînd auzi un zgomot slab, care se repetă de cîteva ori. Se repezi așadar spre patul prietenei sale.

Johnsy stătea cu ochii larg deschiși. Se uita pe fereastră și număra — număra în sens invers :

— Douăsprezece... unsprezece... zece... nouă... opt... șapte...

Sue privi, curioasă, pe fereastră : ce era de numărat acolo ? Nu se vedea decît o curte mohorîtă, pustie, iar cu vreo șase-șapte metri mai încolo zidul golaș al unei case de cărămidă. O iederă bătrînă, cu rădăcinile noduroase și putrede, se cățăra pînă la jumătatea zidului.

— Ce se-ntîmplă, scumpa mea ? — întrebă Sue.

— Șase — șopti Johnsy, cu glasul stins. Acum cad mai repede. În urmă cu trei zile erau aproape o sută. M-a apucat durerea de cap numărîndu-le. Acum însă e foarte ușor. Uite, mai cade una. Au rămas doar cinci.

— Cinci, ce anume cinci ? Spune-i prietenei tale Sue !

— Cinci frunze. De iederă. Cînd va cădea ultima, mă voi duce și eu. Știu asta de trei zile încoace. Nu ți-a spus doctorul ?

— Să nu mai aud asemenea prostii ! — protestă Sue, cu disperare în glas. Ce legătură au frunzele veștede de iederă cu însănătoșirea ta ? Va să zică țineai la iedera asta, prostuțo ? ! Nu mai fi așa nervoasă. Chiar adineaori doctorul mi-a spus că șansa de a te vindeca repede este de... la să-mi aduc aminte exact cît a spus — da, de unu la zece ! Păi, e o șansă destul de mare, aproape ca șansa pe care o are orice locuitor al New Yorkului cînd călătorește cu tramvaiul sau trece pe sub o clădire nouă. Încearcă să înghiți nițică supică și las-o pe Sue să-și termine desenul, ca să se poată duce cu el la redacție și să cumpere o sticluță de vin tonic pentru copilița ei boinăvicioasă și niște cotlete de porc pentru propriul ei sufleț lacom.

— Nu mai e nevoie de vin — rosti Johnsy, fără să-și mute ochii de la fereastră. Uite, încă una s-a dus ! Nu, nu vreau nici supă. Au rămas doar patru. Vreau să văd cum se duce ultima, înainte de se-ntunecă. Atunci, o să mă duc și eu.

— Draga mea Johnsy — îi spuse Sue, aplecîndu-se asupră-i — îmi făgăduiești să stai cu ochii închiși și să nu te uiți pe fereastră pînă-mi isprăvesc treaba ? Trebuie să predau ilustrațiile astea mîine dimineață. Am nevoie de lumină, altfel aș închide oblonul.

— N-ai putea să desenezi în cealaltă odaie ? — întrebă Johnsy, cu răceală.

— Prefer să fiu aici, lîngă tine. Și apoi, nu vreau să mai privești frunzele alea idioate.

— Să-mi spui cînd ai terminat, pentru că vreau să văd cum cade ultima — rosti Johnsy, închizînd ochii și rămînînd palidă și încremenită ca o statuie. M-am săturat să tot aștept și să-mi frămînt creierii, vreau să nu mă mai simt legată de nimic și să plutesc ușoară în văzduh, întocmai ca una din frunzele acelea ostenite.

frunză

— Încearcă să dormi — zise Sue. Vreau să-l chem aici pe Behrman să-mi pozeze în chip de miner bătrîn. Mă întorc într-o clipă. Nu te mișca pînă atunci.

Bătrînul Behrman era și el pictor și locuia cu un etaj mai jos. Trecut de șaizeci de ani, avea un cap de satir, încununat de o barbă ca aceea a lui Moise de Michelangelo, ce se revărsa de-a lungul unui trup de spiriduș. Behrman era un artist ratat. Vreme de patruzeci de ani mînuise penelul fără a se apropia îndeajuns de mult de muza lui pentru a-i putea atinge poala rochiei. Totdeauna fusese pe punctul de a picta o capodoperă, dar nu o începuse niciodată. Ani de zile în șir nu pictase altceva decît firme și reclame comerciale. Cîștiga cîte un ban pozînd ca model tinerilor artiști din colonie care nu-și puteau permite luxul de a angaja un model de profesie.

Sue îl găsi pe Behrman în vizuina lui întunecoasă, care duhnea grozav a alcool. Într-un colț al încăperii se afla un șevalet pe care era întinsă o pînză albă și care aștepta acolo de vreun sfert de veac prima trăsătură de penel a proiectatei capodopere. Sue îi vorbi de ideea năstrușnică a prietenei sale și-i împărtăși teama că, fragilă și ușoară ca o frunză cum ajunsese să fie, Johnsy va cădea la pămînt în clipa cînd își va pierde orice interes pentru lumea înconjurătoare.

Bătrînul Behrman, cu ochii congestionați de băutură, începu să tune și să fulgere, exprimîndu-și disprețul față de asemenea închipuiri neroade.

— Cum ?! Există oare pe lume vreo ființă atît de stupidă încît să vrea să moară numai pentru că frunzele cad de pe ramuri ? N-am mai auzit una ca asta. Nu, nu vreau să-ți pozez ca miner — dă-mă dracului de țicnit bătrîn ! Cum naiba ai lăsat-o pe biata fată să-și bage-n cap o asemenea prostie ? Vai, sărmana domnișoară Johnsy !

— E foarte slăbită de boală — răspunse Sue. Febra i-a întunecat mintea, împovărînd-o cu fel de fel de gînduri ciudate. Bine, domnule Behrman, dacă nu vrei să-mi pozezi, treaba dumitale ; dar să știi că ești un bătrîn afurisit, un...

— Ești ca toate femeile ! — tună Behrman. Cine-a spus că nu vreau să-ți pozez ? Uite, vin cu dumneata. De-o jumătate de oră încerc să-ți spun că sînt gata să-ți pozez. *Mein Gott*. Nu admit ca în casa asta să zacă bolnavă o ființă atît de cumsecade ca domnișoara Johnsy. Într-o bună zi voi picta o capodoperă și atunci vom pleca de-aici cu toții ! Da, da !

Johnsy dormea cînd cei doi ajunseră sus. Sue trase oblonul și-i făcu lui Behrman semn să o urmeze în cealaltă odaie. De-acolo, se uitară cu teamă pe fereastră, la vița de iederă. Apoi se priviră unul pe celălalt, fără să scoată o vorbă. Cădea o ploaie rece, monotonă, amestecată cu lapoviță. Behrman, care purta o cămașă albastră uzată, se așeză în „poza" lui de miner care se sihăstrește pe o stîncă — stînca fiind în cazul de față un ceaun întors cu fundul în sus.

A doua zi dimineața, cînd Sue se trezi după o oră de somn, o găsi pe Johnsy cu ochii larg deschiși ațintiți asupra zăbrelelor verzi ale oblonului.

— Ridică oblonul, vreau să văd ! — zise ea.

Obosită, Sue se supuse. Dar iată că, după ploaia puternică și palele de vînt care-l izbiseră toată noaptea, de zid mai spînzura acum o frunză de iederă. Era ultima. Încă verde spre codiță, dar cu marginile dințate atinse de galbenul putreziciunii, atîrna eroic de o rămurea, cu vreo șaisprezece metri deasupra pămîntului.

— E ultima ! — oftă Johnsy. Aseară eram sigură c-o să cadă. Am auzit vîntul. O să cadă astăzi, iar eu o să mor în aceeași clipă.

— Scumpa mea, gîndește-te măcar la mine, dacă la tine nu vrei să te gîndești. Ce-o să mă fac fără tine ?

Johnsy însă nu-i răspunse. Nu există pe pămînt singurătate mai cumplită decît aceea a unui suflet ce se pregătește de călătoria spre tărîmul misterios, de departe. Slăbindu-i pe rînd toate firele ce-o legau de viață, inclusiv prietenia, Johnsy rămăsese pradă propriei sale închipuiri.

Ziua se scurse încet-încet, dar chiar către seară frunza aceea răzleață continua să spînzure de zid.

Johnsy porunci ca oblonul să rămînă ridicat, atîta vreme cît mai era lumină pe-afară. Frunza de iederă era încă acolo.

Johnsy o privi îndelung. Apoi o chemă pe Sue, care pregătea o supă de pui pe sobița de gaz.

— Am fost o fată rea, Sue ! — exclamă Johnsy. Ultima frunză a rămas acolo parcă înadins ca să-mi arate cît de rea am fost. Numai un om păcătos își poate dori moartea. Adu-mi te rog puțină supă și ceva lapte îndulcit cu vin roșu, și... ba nu, adu-mi mai întîi o oglindă, apoi pune-mi cîteva perne, ca să mă așez pe ele și să mă uit la tine cum gătești.

Peste un ceas, Johnsy îi spuse prietenei sale :

— Sper că într-o bună zi voi picta golful Neapole.

După-amiază veni doctorul, iar la plecare Sue își găsi un pretext ca să iasă cu el pe coridor.

— Au crescut șansele vindecării — zise doctorul, apucîndu-i mîna delicată și tremurîndă. Cu o bună îngrijire, vei izbîndi. Și-acum, mă duc să văd un alt bolnav, cu un etaj mai jos. Îl cheamă Behrman, mi se pare că e un soi de artist și el. Cred că-i bolnav tot de pneumonie. E un om bătrîn și sfrijit, iar criza a fost puternică. Cazul lui e fără speranță, dar astăzi va fi internat în spital, unde-s condiții mai bune.

În ziua următoare doctorul îi spuse lui Sue :

— Prietena dumitale e în afara oricărui pericol. Ai cîștigat. Acum, totul e să fie bine hrănită și îngrijită.

În după-amiaza acelei zile Sue se apropie de patul în care zăcea Johnsy, croșetînd mulțumită un șal de lînă foarte albastru și foarte nefolositor.

— Am ceva să-ți spun, draga mea — începu Sue, cuprinzîndu-i cu un braț mijlocul, cu pernă cu tot. Domnul Behrman a murit astăzi în spital, de pneumonie. A zăcut bolnav numai două zile. Portarul l-a găsit alaltăieri dimineața într-un hal fără hal, în cămăruța lui. Avea ghetele și hainele ude leoarcă și reci ca gheața. Portarul nu și-a putut imagina unde fusese domnul Behrman pe o noapte atît de îngrozitoare. A găsit apoi o lanternă încă aprinsă și o scară mutată de la locul ei, precum și cîteva pensule și o paletă pe care erau amestecate culori — verde și galben. Da, draga mea, uită-te la ultima frunză de iederă de pe zidul din fața ferestrei : nu te-ai mirat văzînd-o că stă neclintită în bătaia vîntului, fără să tremure măcar ? Ah, draga mea, capodopera lui Behrman — a pictat-o pe zid, în noaptea cînd a căzut și ultima frunză...

Traducere din limba engleză
de Petre SOLOMON
Ilustrație de Albin STĂNESCU

TRIPLU INTERVIU DESPRE PORUMB

(Urmare din pag. 9)

tregime înlăturate de mașinile moderne, perfecționate, produse la noi în țară.

. . . . . .

După părerea inginerului zootehnist al gospodăriei, Iulian Constantinescu, marele avantaj al profilării și specializării Variașului pe cultura porumbului constă în faptul că oferă o bază solidă dezvoltării sectorului zootehnic.

— Anul trecut — a precizat inginerul Constantinescu — circa șaptezeci la sută din producția de porumb a gospodăriei a fost „consumată" de animale.

Sectorul zootehnic al gospodăriei arată și el o vădită tendință de profilare și specializare. Variașul a și început, de altfel, să fie cunoscut prin creșcătoria sa de porci. În maternitățile și îngrășătoriile gospodăriei de stat sînt vreo 12.000 de capete.

— Este cea mai bună investiție a porumbului produs de noi, pe care o face gospodăria — a remarcat în continuare zootehnistul. Din cele 6.000.000 de lei pe care le-am avut anul trecut înscrise la capitolul beneficii, cam două treimi au fost obținute de pe urma creșterii porcilor.

— Sîntem convinși — a intervenit și directorul gospodăriei — că în cîțiva ani, prin ridicarea producției de porumb și sporirea efectivului de porci la vreo 20.000 capete, vom putea ajunge la beneficii anuale de 10 milioane lei.

Principalul mijloc de valorificare a fermei de porcine o constituie îngrășarea porcilor.

— Sînt cei mai căutați — a observat inginerul zootehnist. Ferma noastră, alcătuită din metiși de Landrace cu York, permite satisfacerea preferințelor oricărui cumpărător. Atît pentru piața internă cît și pentru export, creștem, în funcție de cerințe, porci cu un procent mai mic sau mai mare de grăsime. În patru luni, patru luni și jumătate, porcii noștri ajung la o greutate medie de 110 kg.

— Bănuim că și în acest sector există posibilități de sporire a rentabilității.

— Fără îndoială — ne-a răspuns inginerul Constantinescu. Numai că depindem, pe de o parte, de mărirea producției la hectar și mai cu seamă de scăderea prețului de cost al tonei de porumb, iar pe de altă parte, de industrializarea preparării furajelor. Cînd vom reuși să hrănim animalele cu furaje gata preparate, cu dozaj special și de bună calitate (și aceasta intră în preocupările actuale ale agriculturii noastre), rentabilitatea acestui sector va fi mult mai mare. Firește, mai concură și alți factori : mica mecanizare în grajduri, taberele de vară (utilizate cu mult succes), păstoritul electric etc.

— Creșteți și alte animale ?

— Atenția pe care o acordăm creșterii porcilor nu ne împiedică să avem și o cireadă de peste 1.000 capete bovine. O ținem, mai ales, pentru aprovizionarea cu lapte și cu carne a orașului Timișoara. Cele 400 de vaci cu lapte ale gospodăriei au o producție anuală din cele mai bune pentru rasa bălțată românească : aproape 5.000 litri pe cap de vacă furajată. Îngrășăm și tineret taurin : cîteva sute de capete pe an. S-au obținut sporuri zilnice de 1,200 kg.

Aruncăm o ultimă privire pe harta zonării agricole a raionului Sînnicolau. Fiecare unitate din cuprinsul raionului este încadrată într-un dreptunghi de-o anumită culoare. Fiecare gospodărie de stat își are profilul și specializarea sa, alcătuind toate, împreună cu celelalte unități agricole din țară, un ansamblu omogen ; vorbesc toate de-o agricultură intensivă, specializată și multilateral dezvoltată, în progres continuu.

Ion DRAGOMIR

CELE MAI RAPIDE CURSE

O călătorie începe, în mod obișnuit, cu gara ; alfabetul, cu litera A ; gama, cu nota do... Atletismul, de cînd lumea, începe cu alergarea de viteză. Dacă aveți posibilitatea, cercetați un tabel de recorduri. Veți vedea că ABC-ul acestui sport a fost și rămîne alergarea de viteză.

Primele recorduri mondiale la probele de viteză au fost stabilite spre sfîrșitul secolului trecut, dar în mod oficial existența lor a fost luată în seamă abia din anul 1912, la Olimpiada de la Stockholm.

Primul record mondial oficial a fost înregistrat la 6 iulie 1912. La această dată Donald Lippincot (S.U.A.) a alergat suta de metri în 10,6 sec. Au trebuit să treacă 8 ani pînă ce această performanță să fie egalată (Jackson Schoiz — S.U.A.). În 1921 Charles Paddock (S.U.A.) a obținut 10,4 sec. Campion olimpic în 1920, Paddock a rămas în istoria atletismului nu numai pentru succesele sale sportive cît și pentru felul, de-a dreptul curios, în care își încheia cursele. În apropierea liniei de sosire Paddock făcea o autentică săritură în... lungime. Recordul său a fost egalat de două ori în 1928, de Eddie Tolan.

Dar cinstea stabilirii unui nou record nu i-a mai revenit unui sprinter din S.U.A. ci unuia din Canada. Percy Williams, în 1930, a fost primul alergător care a înregistrat 10,3 sec. Acest record a fost mai apoi egalat de 6 ori. Interesant că printre coautorii recordului s-au aflat, pentru prima oară, și alți atleți din afara continentului american : olandezul Christian Berger (1934) și japonezul Ryutoka Yoshioka (1935).

Pe tabelul recordurilor urmează seria lui 10,2 sec. Inceputul îi aparține prodigiosului Jesse Owens. La Jocurile Olimpice din 1936 el s-a aureolat de faima de a fi primul alergător cu 10,2 sec. pe 100 m (6 iunie). La Berlin el și-a întregit această faimă cu cele 4 medalii de aur, cucerite la 100 m (10,3), 200 m (20,7), lungime (8,06) și 4×100 m (39,8).

Rezultatul de 10,2 a rămas ferm pe tabelul recordurilor mondiale timp de două decenii, avînd cel mai mare număr de egalări dintre toate recordurile atletice.

După ce timp de 20 de ani 10,2 sec. a rezistat tuturor încercărilor, iată că într-un singur concurs, în 1956, Ira Murchison și Willie Williams (ambii au concurat și la campionatele noastre internaționale) au reușit să alerge 10,1 sec. Pînă la sfîrșitul anului, un al treilea atlet, Leamon King (S.U.A.), a reușit și el 10,1. Acestora li s-a adăugat în 1959 și Otis Ray Norton.

Se părea că a fost atinsă limita maximă. Dar în anul Olimpiadei de la Roma, vest-germanul Armin Hary și apoi canadianul Harry Jerome au înregistrat 10,0 secunde.

Cine va fi acum cel care va cobori recordul sub această graniță ? Specialiștii atletismului mondial se gîndesc la negrul american Bob Hayes, recordman mondial în clasica probă anglo-saxonă de 100 yarzi (91,44 m). Cu recentul său rezultat de 9,1 pe această distanță și ținînd seamă și de faptul că a alergat și 10,1 pe 100 m, specialiștii îl văd capabil să realizeze 9,9 sau chiar 9,8 sec. Se mai discută și despre atletul din Venezuela, Horacio Esteves, care recent a reușit un excepțional 10,0, egalînd recordul lumii.

Proba de 200 de metri, prin felul ei de desfășurare, a determinat pînă în cele din urmă stabilirea a două liste de recorduri : a celor obținute în linie dreaptă și a celor realizate în curse cu turnanta întreagă, pe o pistă de 400 m. Pînă nu demult erau luate în evidență, pe un singur tabel, recordurile ambelor categorii. Așa s-a ajuns la acel impresionant rezultat de 20,0 al lui Dave Sime, în 1956. Dar cum asemenea piste, în linie dreaptă, nu se găsesc în mod obișnuit pe stadioanele lumii, ci mai mult în S.U.A., Federația internațională a „scindat" lista recordurilor.

Printre cei mai recenți recordmani ai lumii pe 200 m cu turnantă se află Andrew Stanfield — S.U.A. Performanța sa de 20,6 sec. (1961) a fost egalată de 6 ori.

Englezul Peter Radford a inaugurat seria lui 20,5 sec. în 1960, după care și-au înscris numele : Stonewal Johnson (S.U.A.), Norton și campionul olimpic de la Roma, italianul Livio Berruti (de 3 ori).

Anul trecut negrul Henry Carr (24 de ani, 1,90 m și 84 kg) a obținut 20,4 sec., dar recordul n-a putut fi omologat pentru simplul motiv că pista a fost mai scurtă cu... 46 de centimetri. S-a revanșat după numai 5 zile, la 22 martie 1963, cînd a înregistrat pe 220 yarzi (201,18 m) rezultatul de 20,2 sec. Anul acesta, tot pe 220 yarzi, a obținut 20,2 sec. ceea ce înseamnă o performanță de 20,1 sec. pe 200 m. Carr este principalul favorit al cursei de 200 m la Jocurile Olimpice de la Tokyo.

În urmă cu cîteva decenii cursa de 400 m era considerată ca aparținînd „familiei" semifondului, apoi s-a spus despre ea că este „sprint prelungit", iar în ultimul timp că este o veritabilă probă de viteză (recordul mondial de 44,9 sec. indică o medie de 11,22 sec. pentru fiecare sută !).

Din istoria acestei probe vom reține cîteva momente mai importante : primul record al americanului Reidpath, 48,2 sec. în 1912 ; 47,0 sec. în 1928 (Emerson Spencer — S.U.A.); apoi o îmbunătățire a recordului cu 0,8 sec. (William Carr — S.U.A.) la Jocurile Olimpice din 1932. Au urmat : 46,1 sec. în 1936 (Archie Williams — S.U.A.) și 46,0 sec. (Rudolf Harbig — Germania și Grover Klemmer — S.U.A.) în 1939 și respectiv în 1941.

Perioada anilor 1948-1952 cunoaște dominația alergătorilor jamaicani (Arthur Wint și Herbert Mc Kenley primii clasați la Jocurile Olimpice de la Londra ; George Rhoden și Mc Kenley tot pe primele locuri la J.O. de la Helsinki) care reușesc să coboare recordul lumii sub 46,0 secunde realizînd 45,9 (Mc Kenley) în 1948 și 45,8 (Rhoden) în 1950. Americanul Louis Jones îmbunătățește de două ori recordul : 45,4 sec. (1955) și 45,2 sec. (1956).

Finala olimpică de la Roma, în 1960, prilejuiește o luptă extraordinară între Otis Davis — S.U.A. și Karl Kaufmann — R.F.G. Numai fotografia sosirii a putut stabili clasamentul probei, dar cronometreie au indicat același rezultat : 44,9 sec.

Henry Carr (S.U.A.), favoritul nr. 1 la Jocurile Olimpice de la Tokyo în proba de 200 m plat.

★

Probele de viteză din țara noastră, în special cursele de 100 m și 200 m, au trăit prin doi atleți foarte valoroși : Ladislau Peter (10,6 în 1938 și, respectiv, 22,2 în 1937) și îndeosebi Ion Moina, unul dintre cei mai de seamă alergători mondiali în perioada de după război. Recordurile maestrului emerit Ion Moina (10,4 în 1946 și, respectiv, 21,3 în 1948 și 47,8 în 1947) au făcut o adevărată „epocă". Dacă cel de la 400 m a fost îmbunătățit în 1955, celelalte două s-au „încăpățînat" pur și simplu să reziste tuturor tentativelor. Abia anul acesta doi tineri atleți le-au luat mai serios în primire și, pregătindu-se cu sîrguință, au reușit pași însemnați : Gheorghe Zamfirescu le-a egalat pe amîndouă, iar Valeriu Jurcă l-a corectat apoi substanțial pe cel de la 200 m, reușind 21,9 sec., performanță cu răsunet internațional, egalată în cadrul Spartachiadei republicane și de Zamfirescu. De curînd și granița celor 21 de secunde a fost trecută, cel care a străbătut-o fiind Jurcă cu 20,9 sec. Considerăm însă acești pași ca un început, fiind siguri că nu va trebui să îmbătrînim așteptînd îmbunătățirea lui 10,4, 20,9 și 47,8 sec.

Romeo VILARA

Gheorghe Zamfirescu, cîștigătorul probelor de 100 și 200 m plat din cadrul Spartachiadei republicane.

Otis Davis (S.U.A.) și Karl Kaufmann (R.F.G.) la Jocurile Olimpice de la Roma, unde acele cronometrelor au indicat la 400 m plat 44,9 pentru ambii concurenți (nou record mondial).

De la una la alta

Povestea vorbei

VOCABULARUL TEATRULUI ŞI ANTICHITATEA

Numeroşi termeni referitori la teatru sînt de origine greacă. Constatarea nu poate surprinde pe cei ce cunosc deosebita înflorire de care s-a bucurat genul dramatic în vechea Eladă, începînd din secolul al VI-lea î.e.n. (Oficialitatea ateniană include pentru prima dată reprezentarea unei tragedii la marile sărbători închinate zeului Dionysos din anul 534.)

Teatru, dramatic, tragedie; să explicăm imediat aceste trei denumiri întîlnite în textul de mai sus. *Teatru* înseamnă „loc potrivit" (provine din *theatron*), *dramatic* este legat de substantivul grecesc *drama* (= acţiune), iar *tragedie* e un cuvînt compus din *tragos* (=ţap) şi *ode* (=cîntec). La sărbările dionisiace avea loc o procesiune tumultuoasă; participanţii cîntau şi dansau frenetic, unii dintre ei fiind travestiţi în satiri, animale fabuloase cu coarne şi picioare de ţap. Tragedia ateniană îşi are originea tocmai în aceste improvizaţii vocal-coregrafice ale corului de satiri.

În structura tragediei alternează părţile interpretate de actori cu acelea cîntate de cor. Primele purtau numele de *episoade* (în greceşte *epeisodia*), ceea ce înţelegem desigur „părţi cuprinse între două intrări ale corului". Astăzi legătura cuvîntului *episod* cu piesele de teatru nu mai este sensibilă.

Destulă vreme, mai precis pînă spre 460 î.e.n., pe scena amfiteatrelor greceşti nu apăreau decît doi actori. Acolo unde acţiunea cerea mai multe personaje (de exemplu şapte în „Agamemnon" sau chiar opt în „Prometeu" — ca să citim două tragedii de Eschil), cei doi actori interpretau pe rînd roluri diferite, schimbîndu-şi mereu măştile. Depindea de abilitatea dramaturgului ca acţiunea să se desfăşoare fără ca în faţa publicului să apară mai mult de două personaje simultan. Dintre actori, cel care interpreta şi rolul principal se numea *protagonistes*. În alcătuirea acestui cuvînt distingem numeralul *protos* (=primul) şi *agonistes* (=actor). Substantivul acesta însemna de fapt „persoană care luptă" — ca atlet, orator, avocat sau pe scenă. Aceasta este originea cuvîntului nostru *protagonist*.

Cel de-al doilea mare dramaturg atenian, Sofocle, a adăugat celor doi actori încă unul, lărgind astfel considerabil posibilităţile de desfăşurare a peripeţiilor dramatice.

Sorin STATI

FRUMUSEŢE

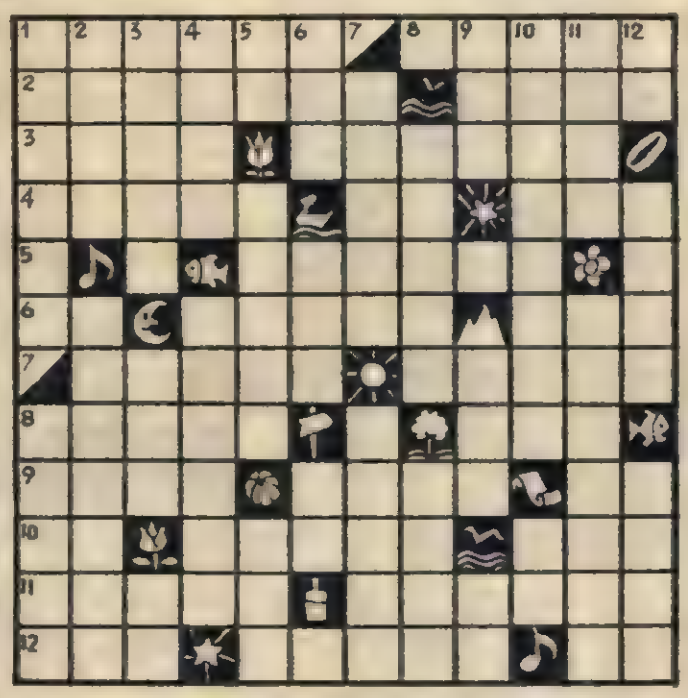

ORIZONTAL: 1) Nesecat izvor de frumuseţe şi inspiraţie artistică — Frumoasa îndrăgită de frumosul Paris. 2) Frumoşi — Întemeietorul şcolii de arte frumoase din ţară. 3) O frumoasă romanţă de Ionel Fernic — Frumosul ciobon transformat de Venus în ursoaică. 4) Poet clasic român care îşi intitulează una din creaţii „Cel mai frumos" — Comună în raionul Şimleu — Frumos mai zice Păuică Luca din el! 5) Frumoase cupe de primăvară. 6) Stibiu — Autorul operetei „Lumea e frumoasă" — A cunoaşte. 7) Soţul frumoasei şi credincioasei Penelopa — Sunetele strunelor frumoase melodii. 8) Podoabe pentru mînă... (pl.) — ...din acest metal strălucitor. 9) Orăşel în Japonia — Frumosul şi Frumuşiţa — Sint. 10) Unic! — Protectorul artelor frumoase şi zeul luminii — Acesta. 11) Singura cale ce duce spre frumoase înfăptuiri — Pline de atracţie. 12) În culoarea cerului — La cea mai frumoasă vîrstă... — ...din viaţă!

VERTICAL: 1) Frumosul care s-a îndrăgostit de propriu-i chip (mit.) — Vibrează în faţa frumuseţii. 2) „Frumos cîntă hudeţa frunză" — Poezie din volumul „Fîşiari de frumuseţe" de Cicerone Theodorescu. 3) Masiv muntos cu frumoase peisaje (Carpaţii Nordici) — În refrenul unor colinde — Noca bene. 4) Poet contemporan, autorul poeziei „Frumuseţea" — Arbust cu frumoase flori de primăvară. 5) Caro! — Frumoasă priveliştre frumoase (pl.) — Mobilă. 6) Astfel — Rîu în Africa — George Oţlănescu. 7) Frumos vis de dragoste — Poem eminescian subintitulat „File de poveste". 8) Lucrare valoroasă — Trandafirul din cartea de botanică. 9) Frumosul ocean de grîu — Metaforă pentru un colţ frumos de natură — Pere! 10) A dăruit literaturii române poezii de o nedescrisă frumuseţe, din care amintim „Luceafărul", „Făt-Frumos din tei", „Venere şi madonă" — Bluze cusute cu fluturi şi podoabe lucitoare. 11) Nună — Îndrăgesc frumuseţile naturii. 12) Din cireşar în cireşar — Dă frumuseţe ochilor — Strălucitoare frumuseţe.

Sofia BUCUREŞCU

Dezlegarea jocului „ÎNCEPE ŞCOALA", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) ŞCOALA — SUPUSĂ. 2) TABLA — CATALOG. 3) ARICI POGONICI. 4) TEA — ED — YA — OL. 5) DECLINAT — SATE. 6) A — TIBIŞIR — SI. 7) SCENETA — ERT — A 8) CA — ERE — APARAT. 9) ANA — I — PREDARE. 10) LOGICA — ETALON. 11) IERBARE — AREST.

UMOR

DE PESTE HOTARE

— Să ne oprim puţin... Am o durere de cap!...

„Punto Illustrierte"

— Da, mămico, spăl vasele!...

„Jours de France"

— Da. Răspunsurile dv. sînt de ajuns de vagi, echivoce, nehotărîte... Vă angajăm!

„Jours de France"

— Doctore, soţia mea pretinde că eu vorbi singur...

„Spass"

— Frumoasă treabă a făcut atelierul dv. Abia mi-aţi reparat maşina şi iar s-a stricat...

„Punto Illustrierte"

dialog cu cititorii

UN LUTIER ROMÎN: REMUS MACARIE

Am citit în „Flacăra" nr. 25/1964 o prezentare a marelui constructor de viori Nicola Amati, apărută la rubrica „Dialog cu cititorii". Acest articol mi-a sugerat ideea de a aminti pe aceeași cale despre un valoros constructor de viori romîn — Remus Macarie.

Remus Macarie s-a născut în anul 1878 în comuna Țifești de pe rîul Putna, lîngă Mărășești, raionul Panciu. Tatăl său era un gospodar modest, iar un frate al său, Gheorghe, a fost mecanic de locomotivă. După ce a învățat clasele primare în comună, familia sa, dispusă să facă sacrificii pentru a-l ține la învățătură, l-a trimis la București. A urmat învățămîntul mediu, după care a studiat științele naturale. După absolvire a intrat în învățămînt, fiind numit mai întîi la Tîrgoviște, apoi la Turnu-Severin, iar din 1900 transferat la liceul de băieți din Pitești. Aici a locuit în mansarda clădirii destinate ca locuință directorului școlii, pînă în 1925, cînd, la vîrsta de 47 de ani, a murit.

Om de cultură vastă, avînd cunoștințe temeinice în domeniul muzicii, Macarie își dorea din tot sufletul o vioară de construcție italiană. În acest scop el a plecat în vara anului 1908 în Italia. Dar vioara pe care i-a construit-o atunci un lutier dintr-un orășel de lîngă Cremona nu l-a mulțumit. Pornind spre țară, s-a oprit la München. Acolo s-a întîlnit cu prietenul său, Constantin Albu, azi pensionar octogenar, domiciliat în Pitești, la rîndul său iubitor de muzică. Albu l-a recomandat celui mai bun constructor de viori münchenez, Morassi, care l-a primit în atelierul său, unde într-o lună Macarie a construit prima lui vioară, de care patronul a rămas încîntat.

Cumpărîndu-și sculele necesare, spre sfîrșitul lunii septembrie 1908 Macarie se întoarce în țară, hotărît să se dedice lutieriei. Revine la Pitești și, în mansarda clădirii unde locuia, își organizează un mic atelier. Începe apoi o muncă titanică, științele naturale mergînd mînă în mînă cu noua pasiune. Cunoștințele profesionale i-au înlesnit alegerea arborilor de rezonanță. Pornind pe jos sau călare, de la Curtea de Argeș în sus spre crestele Făgărașului, se oprea la umbra și tulpina fiecărui paltin sau molid a căror înfățișare îi dădeau semne că lemnul lor are rezonanță. Arborii erau tăiați și aduși în curtea liceului din Pitești. Retezat după nevoi, lemnul era apoi urcat în podul de la mansardă, unde Macarie, ajutat uneori și de prieteni, a construit în timpul vieții sale 76 de viori, 4 viole și 4 violoncele. Faima viorilor construite de Macarie a trecut hotarele țării. În muzeul „George Enescu" din Liveni-Dorohoi se găsește și astăzi vioara construită de Macarie special pentru marele nostru muzician, vioară cu care Enescu a cîntat la Paris și în alte orașe ale lumii.

La Pitești, dintre viorile construite de Macarie se mai află șapte exemplare în posesia unor iubitori de muzică, precum și încă două viori, o violă și un violoncel, în posesia școlii medii nr. 1 „Nicolae Bălcescu".

Pe lîngă execuția ireproșabilă, în care excelează eleganța și simplitatea construcției, viorile lui Macarie se mai caracterizează prin greutatea lor redusă, densitatea lemnului din care sînt construite și lacul lor deosebit — calități ce contribuie toate la obținerea unei rezonanțe excepționale.

Ion CRUCEANĂ
funcționar, Pitești

ÎN LUMEA MEZONILOR

„Ce este materia mezică" ?

Mioara DURA
liceu

Răspunde ERWIN FRIEDLÄNDER, membru corespondent al Academiei R.P. Romîne de la Institutul de fizică atomică al Academiei R.P. Romîne.

După cum se știe, cercetările din ultimele două decenii au pus în evidență existența a numeroase specii de particule „elementare" noi, în mare majoritate instabile (adică suferind transformări spontane în alte particule, după o viață de o durată mijlocie extrem de scurtă).

O importantă clasă de particule de acest gen o formează *mezonii*. Ei își datoresc numele faptului că primele specii descoperite aveau o masă intermediară între cea a electronului și cea a protonului (constituenții stabili ai nucleelor atomice). În prezent se consideră însă că apartenența unei particule la familia mezonilor nu e determinată de *masa* ei, ci de *alte proprietăți fizice*, în special de capacitatea ei de interacție cu cîmpul de forțe nucleare. Din acest punct de vedere, primul „mezon" descoperit, denumit inițial mezon miu, sau pe scurt muon, nu mai este astăzi considerat mezon, în timp ce, de exemplu, particule recent descoperite, a căror masă este cam cu o treime mai mare decît a protonului, sînt considerate mezoni.

Se cunosc atît mezoni neutri, cît și mezoni încărcați cu sarcini electrice pozitive și negative. Existența acestora din urmă a ridicat problema dacă nu cumva, în timpul vieții lor scurte, acești mezoni pot lua locul electronilor din atomi, formînd niște „atomi mezici" sau, cum li se spune mai corect, „mezoatomi". Încă din 1949 asemenea mezoatomi au fost observați în experiențe reclamînd o mare măiestrie (muonii — „mezonii" de cea mai mare longevitate — trăiesc abia cîteva milionimi de secundă !).

Studiul mezoatomilor prezintă pentru știință un interes deosebit. Cum mezonii sînt mult mai grei decît electronii, ei descriu în jurul nucleului orbite cu raza mult mai mică decît aceștia. Drept urmare, mezonul se află o parte din timp chiar în interiorul nucleului.

Observațiile făcute asupra comportării mezoatomilor (în care un electron e înlocuit de un muon) a dus la importante concluzii atît cu privire la dimensiunile și structura nucleelor atomice, cît și cu privire la proprietățile muonului.

În 1957 fizicianul american Alvarez a observat pentru prima oară formarea de mezomolecule de hidrogen în care unul din nuclee este de hidrogen obișnuit, celălalt de hidrogen greu (deuteriu), iar unul din electroni este înlocuit cu un muon. Într-o asemenea moleculă, cele două nuclee se află la o distanță de 200 de ori mai mică decît într-o moleculă obișnuită (cu electroni). În aceste condiții poate avea loc, la temperaturi relativ *joase*, reacția de fuziune a hidrogenului greu cu cel ușor, ducînd la formarea de heliu.

Este una din reacțiile termonucleare care în condiții obișnuite decurg numai la temperaturi de milioane de grade (de exemplu în explozia unor bombe cu hidrogen). Muonul nu face decît să catalizeze reacția de fuziune, el este reemis în stare liberă și este în principiu capabil să ia locul electronului în altă moleculă, unde poate din nou cataliza fuziunea. Numai viața sa scurtă (pînă la dezintegrarea sa spontană în electroni și neutrini) face nerentabilă folosirea muonilor pentru producerea de energie prin reacție de cataliză „în lanț".

Atenția fizicienilor este continuu îndreptată spre observarea unor eventuale particule cu o viață mult mai lungă, care să poată servi drept catalizator eficient în reacția de fuziune. Pînă în prezent toate încercările de a observa asemenea particule au rămas însă fără rezultat.

CINCINAT PAVELESCU

„M-aș bucura să găsesc în «Flacăra» unele aspecte din viața și opera lui Cincinat Pavelescu".

Ion CHESNOIU
liceal

Răspunde EUGEN LUCA, critic literar.

S-a născut în comuna Milcov din fostul județ Rîmnicu-Sărat, în 1872 și a murit în 1934. Magistrat de carieră, Cincinat Pavelescu, conducător într-o vreme al publicației *Brașovul literar și artistic*, e în poezie un îndepărtat discipol al lui Macedonski. Un discipol care posedă arta zicerii versului, are o gesticulație bogată, cam teatrală, dar căruia îi sînt străine atît gravele preocupări ale maestrului cît și

tonul său sacerdotal. Cincinat Pavelescu practică o poezie galantă, de album, și se dedă totodată unei susținute activități epigramistice. Ca autor de madrigaluri, epitalamuri, serenade și romanțe, dovedește cursivitate și o anume grație. Aceasta explică, de altfel, larga popularitate de care s-au bucurat versurile sale printre cititori dintre cei mai diverși. Cui, în acea vreme, nu-i erau familiare aceste versuri :

„Îți mai aduci aminte, Doamnă ?
Era tîrziu și era toamnă
Și frunzele se-nfiorau
Și tremurau în vîntul serii
Ca niște fluturi chinuiți
Din țările durerii."

Capabil să exprime uneori sentimente mai adînci cu un aer degajat, dovedind alteori — în *Pescuitorii de perle*, în *Corbii*, bunăoară — „o puternică invenție fantastică" (G. Călinescu), extrăgînd „din agoniile sentimentale atît cît trebuie glasului său de metal să vibreze o emoție stăpînită dar comunicantă" (Perpessicius), Cincinat Pavelescu privește însă nu o dată poezia în spirit diletant, ca un amuzament. Activitatea sa epigramistică e în acest sens concludentă. Epigramistul își risipește verva ca un amfitrion ospitalier, care vrea să facă plăcere invitaților săi. De aceea adesea simte nevoia să facă spirite și pe seama sa (multe dintre epigramele lui Cincinat Pavelescu au ca laitmotiv celebra lui calviție), să angajeze spectaculoase dueluri și e gata chiar să improvizeze banalități, uneori de o flagrantă trivialitate, pe rime date. Nu e mai puțin adevărat, însă, că lui Cincinat îi datorăm cîteva spirituale epigrame, al căror interes depășește cu mult ocazia care le-a prilejuit apariția. Aceasta, bunăoară :

„A scos în fine Cincinat
Volumu-atît de așteptat
Și critica s-a și rostit :
— E foarte bine tipărit !"

ȘASE FLORI DEODATĂ

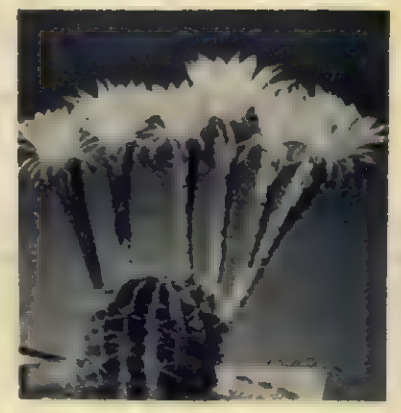

Am surprins în obiectivul aparatului meu fotografic — pentru „Flacăra" — momentul cînd și-au deschis simultan petalele cele șase flori ale unui cactus. După cum se știe, este destul de rar cazul cînd această plantă exotică înflorește și mai ales cînd dă un număr atît de mare de flori. Cactusul acesta aparține unei familii din Blaj.

Gh. AVIȘARU
Stațiunea experimentală horticolă, Blaj

GAMBIA

„Doresc să aflu unele date despre Gambia — țară din Africa — care la 18 februarie 1965 va deveni independentă".

Petre FALKOȘ
Chirnogeni, reg. Dobrogea

Răspunde VASILE INOAN, ziarist.

Pe harta Africii această țară apare ca o fîșie îngustă de pămînt, lungă de 480 km și lată de 20-25 km, care pornește de la țărmul atlantic al continentului și se întinde de o parte și de alta a cursului inferior al fluviului Gambia, fiind mărginită la nord, est și sud de statul Senegal. Gambia cu cele cîteva insule care îi aparțin are o populație de aproximativ 300.000 de locuitori, în majoritate africani. Sub denumirea de Gambia sînt cuprinse colonia propriu-zisă, cuprinzînd insulele (66 km²), și protectoratul, format din fîșia de pămînt de pe malurile fluviului (10.302 km²). Capitala țării, orașul Bathurst, numără în 1960 circa 20.000 de locuitori. Alte localități mai importante sînt Bassa, Brikama, Jamina, Kamuna.

Teritoriu străvechi, Gambia este în același timp și una dintre cele mai înapoiate țări ale lumii. Cuceriță de colonialiști în urmă cu trei secole și jumătate — în 1604 — această țară a rămas la stadiul unei economii agrare. Toată industria ei

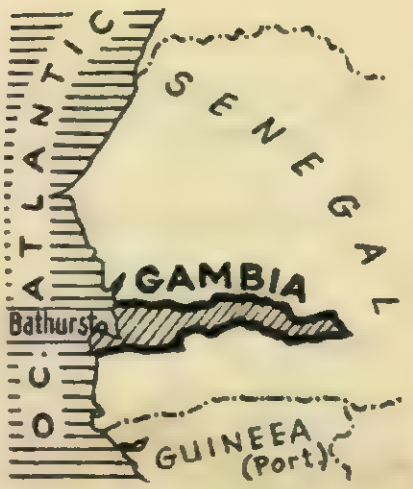

se reduce la cîteva întreprinderi meșteșugărești. Populația, analfabetă în proporție de 99 la sută, se ocupă de cultura arahidelor, a orezului, a nucilor de cocos și a altor cîtorva specii de plante. Ele se exportă în cea mai mare parte în Anglia, prin intermediul companiei „Gambia Oilseeds Marketing Board", care deține monopolul în acest domeniu.

În ultima vreme nemulțumirea populației băștinașe față de statutul de colonie și protectorat britanic impus țării a luat amploare.

Partidul Progresist al Poporului, care luptă pentru cucerirea independenței țării, a obținut în alegerile din iunie 1962 majoritatea locurilor în Camera Reprezentanților. Ca urmare, liderul acestui partid, dr. David Jawara, a devenit prim-ministru, iar la sfîrșitul lunii iulie a.c. a condus în această calitate delegația Gambiei la Conferința de la Londra, unde s-au desfășurat tratativele pentru acordarea independenței acestei țări. După cum se știe, la conferință s-a hotărît ca Gambia să devină independentă la 18 februarie 1965, rămînînd în continuare membră a Commonwealthului.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Franciska Lazăr, elevă, Pitești, str. Smeurei nr. 67 : teme diverse ; Mariana Andreescu, elevă, Pitești, str. Cîmpineanu nr. 6, bl. 3, sc. C, ap. 3 : ilustrate ; Dumitru Hondrea, laminator, Hunedoara, str. Severin nr. 23 : teme diverse ; Alex. Hidi și Dumitru Mogoșanu, Hunedoara, Căminul muncitoresc nr. 4, et. VII, ap. 80 : radiotehnică, ilustrate ; Lucia Joja, Sibiu, Piața Gării nr. 6 : teme diverse ; Marieta Moise, elevă, Buzău, str. Banghereanu nr. 41 : ilustrate ; Gh. Gănescu, student, com. Salcia, rn. Tr. Măgurele : teme diverse ; Viorica Micu, elevă, Focșani, str. Oborul de vite nr. 3 : cinema, muzică ușoară, ilustrate ; Rodica Jenescu, elevă, Bacău, str. C. Negri nr. 12 : teme diverse ; Marcy Romanciuc, elevă, Focșani, str. Ecaterina Varga nr. 10 : cinema, muzică ușoară, ilustrate ; Camelia Constantin, Ploiești, str. Bărcănești nr. 29, ap. 3 : teme diverse ; Mioara Oteanu, învățătoare, com. Cacova, rn. Oravița : pedagogie, ilustrate ; Eugen Popescu, elev, Lugoj, str. Titulescu nr. 70 : literatură, muzică, sport, ilustrate ; Marin Rotaru, Moreni, str. Erupției nr. 76 : ilustrate ; Mihai Croitoru, student, Boțeni-Pașcani, str. Ion Creangă nr. 19 : teme diverse ; Daniela Florescu, Timișoara, str. Nicolaevici nr. 9 : teme diverse, ilustrate ; Marcel Cahniță, elev, Iași ?, șos. Bucium nr. 36 : sport, ilustrate ; Dumitru Tăutu, elev, Brăila, fundătura Focșani nr. 2 : cinema, ilustrate ; Valentin Wolf, strungar, Ploiești, bd. Republicii nr. 241 : sport, ilustrate ; Liliana Mateescu, elevă, Cîmpina, str. M. Kogălniceanu nr. 38 : ilustrate ; Daniela Petrescu, contabilă, Cîmpina, str. M. Kogălniceanu nr. 38 : ilustrate .

POȘTA NOASTRĂ

CONSTANTIN STURZU, Iași. Iată răspunsurile și la ultimele dv. întrebări :

Amatorii fotografi pot să-și developeze și să-și copieze filmele folosind chimicalele existente în comerț : pentru developare — „Metol hidrokinon" ; pentru fixare — „Fixator". Filme de toate gradațiile necesare unui amator se găsesc de asemenea în comerț. În ce privește greutatea developării, dar mai ales a copierii unui film color, nu vă putem spune decît că stadiul în care a ajuns tehnica mondială în acest domeniu — deși avansat față de cel antebelic — nu permite încă o prea mare simplificare a procesului de reproducere fotografică în culori. Aceasta nu înseamnă însă că un amator nu poate realiza asemenea fotografii. Pentru fotografierea propriu-zisă nu necesită nimic special : aparatul obișnuit și un film color negativ ; este însă obligatorie o expunere corectă, altfel nu se obțin culorile exacte. În ce privește developarea și copierea, aceste lucrări se fac numai în unitățile care au secții speciale pentru color.

Despre trucaje în cinematografie s-au scris și se vor mai scrie multe lucruri. Nu cunoaștem însă nici o carte specială cu această temă și nici nu am aflat că s-ar pregăti undeva o asemenea lucrare.

MARIAN CARAIVAN, Craiova. În revista noastră nr. 27 din 4 iulie am publicat un reportaj avînd ca temă dezvoltarea unor orașe din cîmpia Dunării. Reportajul cuprinde și un capitol despre Turnu-Măgurele, inclusiv un succint istoric al orașului.

VESICY MIODRAG și MYKY JIGALOV, Reșița. Pentru a cunoaște viața lui Mark Twain vă recomandăm să citiți volumul „Vorbesc din mormînt" de Mark Twain (Editura pentru literatură universală), precum și lucrarea „Mark Twain sau aventurile umorului" de Petre Solomon (Editura tineretului). Adresele — cînd vă va veni rîndul !

GRIGORE MARCU, Zalău. Nu am aflat despre nici o semnificație deosebită, și mai ales de una istorică, a cozonacilor moldovenești. Știm doar că sînt gustoși — și atît. Dar, așa cum am mai anunțat și în alte împrejurări, nu publicăm rețete culinare. Ne pare rău, deci, că nu vă putem da alt sfat decît să căutați fie o carte de bucate cît mai completă, fie să apelați la o gospodină pricepută.

VICTOR CHICIOARGĂ, Galați. Aveți dreptate. În reportajul „Se naște o nouă industrie", apărut în nr. 31 al revistei noastre, e vorba despre un sudor Augustin Balcu — și nu un sondor, cum a apărut datorită unei greșeli de corectură. Prin aceasta facem cuvenita rectificare. În ce privește cutremurul din noiembrie 1940 de care ne întrebați, cauzele sale au fost mișcările scoarței terestre produse în zona munților Vrancei, focarul seismic aflîndu-se la o adîncime de circa 150 km de suprafața solului. Bineînțeles că nici acest cutremur — ca și altele — n-a putut fi prevăzut. Cea mai importantă clădire distrusă cu acel prilej — cutremurul a fost în unele puncte de gradul 9 ! — a fost blocul Carlton din București. Distrugeri mai grave s-au mai petrecut în orașele Panciu, Focșani, Galați ș.a.

ADRIAN DINESCU, București. Vă mulțumim foarte mult pentru dragostea ce ați dovedit-o față de revista noastră trimițîndu-ne o schiță pentru coperta numărului nostru festiv închinat zilei de 23 August. Din păcate însă, noi nu am putut folosi schița dv. Cauzele sînt : 1) Motivul Coloanei fără de sfîrșit a lui Brîncuși l-am utilizat în coperta numărului nostru de 1 Mai (și, de altfel, a apărut și într-un placat de 23 August) ; 2) schița dv. ne-a sosit mult prea tîrziu, la ora cînd coperta noastră festivă se afla sub tipar.

VASILE RUSU, Aipd. Pescărușii nu sînt vînați și nici mîncați pentru simplul motiv că nu sînt comestibili : carnea lor are un gust foarte neplăcut. Nu cunoașteți proverbul care spune că „nu tot ce zboară se mănîncă" ?...

V. SILVIAN

DE LA CORESPONDENȚI

Twist... *(Al. Bilbu, Brașov)*

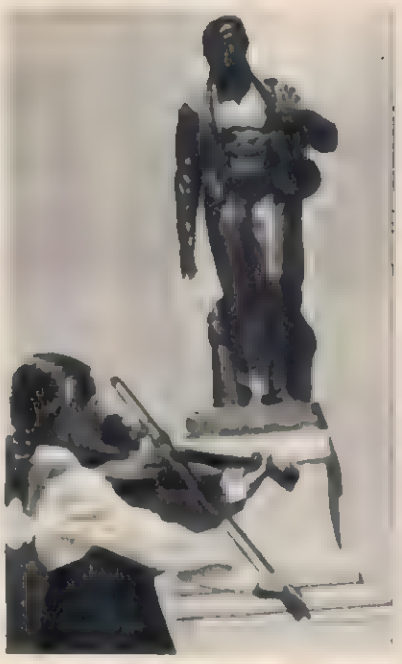

Omagiu. *(Florin Taga, Bistrița)* →

Primii pe faleză. *(Fr. Nuss, Sibiu)*

Bogate în vitaminele A, D, și F, produsele DOINA asigură curățirea, tonificarea și hrănirea epidermei

DORIȚI UN TEN FRUMOS?
FĂRĂ ÎNDOIALĂ!

Pentru a-l avea,
este nevoie
să-l îngrijiți!

Laptele nutritiv vitaminiza
DOIN

și

Crema vitaminizată DOIN

PRODUSE IDEALE PENTRU ÎNTREȚINEREA TENUL

Carnet

„NICIODATĂ ÎN ISTORIA ȚĂRII"

Sînt încă vii ecourile felului în care întreaga țară a cinstit cea de-a XX-a aniversare a eliberării Romîniei. Demnității, libertății, bucuriei cu care poporul nostru trăiește viața nouă, fericită, al cărei punct de plecare l-au constituit istoricele zile ale insurecției armate din august 1944, li se adaugă sentimentul afirmării și prețuirii pe care Romînia socialistă le cunoaște în lumea contemporană. Există pentru poporul nostru infinite temeiuri și prilejuri de a spune, atunci cînd confruntă realitățile prezentului cu stările din trecut : „niciodată în istoria țării". Un asemenea prilej poate fi în mod îndreptățit asociat felului în care numeroase ziare și posturi de radio de peste hotare au oglindit marea noastră sărbătoare.

Nicicînd în istoria Romîniei nu s-a scris și nu s-a vorbit atît în presa lumii despre ceea ce a înfăptuit și are de gînd să înfăptuiască poporul nostru, niciodată aria stimei, cunoașterii și prestigiului nu a înglobat coordonate atît de vaste ca la acest 23 August 1964.

Presa din țările socialiste, care a consacrat numeroase pagini Republicii Populare Romîne, relevă sentimentele de prietenie frățească cu care popoarele acestor țări au urmărit marele bilanț făcut la 23 August 1964 de oamenii muncii din patria noastră. În același timp, reprezentanții presei occidentale care au scris despre realizările obținute de poporul nostru în acești 20 de ani scot în relief marile noastre victorii pe frontul construcției economice. Așa cum scrie ziarul **Die Presse**, „Romînia a obținut în anii care au trecut cele mai favorabile rezultate economice", și „aceste rezultate sînt urmarea unei politici cuprinzătoare de investiții... Această situație a fost subliniată în mod deosebit de o cercetare recentă făcută de Națiunile Unite, putîndu-se trage concluzia că majoritatea cheltuielilor sînt rentabile și au condus la o folosire utilă a capitalului".

Pentru ziarul vest-german **Deutsche Volkszeitung** din Düsseldorf, „Avîntul economic al Romîniei, industrializarea sa care este în momentul de față cea mai intensivă din întreaga Europă, au atras privirile opiniei mondiale".

Trimisul special al ziarului american **New York Times**, David Binder, se referă în însemnările sale la Expoziția realizărilor economiei naționale ca la o imagine concludentă care exprimă dezvoltarea economiei romînești. „Mii de bucureșteni — scrie ziaristul american — au vizitat expoziția de la marginea orașului, unde au văzut exemple strălucite ale realizărilor lor industriale".

Handelsblatt, ziar care apare în Republica Federală Germană, scrie : „Bilanțul de 20 de ani în domeniul economic este deosebit de activ. Producția industrială atinge în acest an dublul valorii producției din 1959. În ultimii trei ani, producția a cres-

1

JOCURILE BALCANICE DE ATLETISM

A 23-a ediție a Jocurilor balcanice de atletism a luat sfîrșit cu victoria echipelor Romîniei, cîștigătoare atît la bărbați cît și la femei. Din cele 35 de probe, Romînia a cîștigat 14, Iugoslavia 11, Bulgaria 6, Grecia 3, Turcia 1. Au fost stabilite 21 recorduri balcanice, iar două au fost egalate.

Fotografii de S. STEINER

2

3

1 Sare Iolanda Balaș.

2 Slavko Span (Iugoslavia) în cursa de 3.000 m obstacole, pe care de altfel o va cîștiga detașat.

3 Dimiter Hlebarov (Bulgaria) 4,80 m la prăjină (nou record balcanic).

4 Viorica Viscopoleanu : 6,46 m la lungime (una din cele mai bune performanțe mondiale).

5 Final pasionant în cursa de 200 m plat. Învingător : concurentul romîn cu nr. 290, Gh. Zamfirescu.

6 Surpriză la aruncarea suliței. Cîștigător, atletul grec Pierrakos (77,30 m).

7 Muharrem Dalkilic (Turcia) pe ultimii metri în cursa de 5.000 m plat pe care a cîștigat-o.

4

5

6

7

Fotocronica Flacării

cut cu 15,8% anual, iar ritmul mediu de creștere de 13% pînă în 1975 nu pare a fi ireal".

Laolaltă cu aprecierile privind realitățile românești, presa de peste hotare acordă o mare atenție politicii externe consecvente de pace și colaborare internațională a țării noastre. În acest sens, postul de radio Londra relevă „afirmarea crescîndă a Romîniei, țară capabilă să-și aducă propria contribuție la viața internațională".

În contextul politicii externe, multe ziare au scos în evidență inițiativele promovate de țara noastră în dezvoltarea continuă a legăturilor economice, tehnico-științifice, culturale între țări cu sisteme social-economice diferite, contribuția Romîniei socialiste la realizarea coexistenței pașnice.

La microfoanele B.B.C.-ului, dl. Patrick Gordon Walker, deputat, purtător de cuvînt al partidului laburist pentru problemele externe, a declarat: „Am fost fericit că am avut șansa să fac nu demult o scurtă vizită la București. A fost prima mea vizită, dar desigur ea nu va fi ultima. M-a impresionat mult Capitala... Într-un fel sau altul nu am nici o îndoială că relațiile între țările noastre pot fi mult extinse și îmbunătățite".

Încheiem suita acestor citate care mărturisesc în felurite chipuri recunoașterea prestigiului internațional în continuă creștere al Romîniei socialiste, relatînd ceea ce scria semioficiosul britanic Times în corespondența sa din București: „A XX-a aniversare a fost sărbătorită cu o nouă mîndrie față de realizările obținute și cu un nou sentiment de încredere".

Cr. POPIȘTEANU

↑ Aspect din pavilionul românesc al Tîrgului internațional alimentar deschis în sala londoneză Olympia. Recent a avut loc „Ziua Romîniei", una din cele cinci organizate pentru țările străine participante la tîrg.

La Alexandria (R.A.U.) s-au desfășurat lucrările celei de-a doua conferințe arabe la nivel înalt. În comunicatul final dat publicității la încheierea conferinței se arată că șefii statelor arabe „au constatat realizarea unor noi progrese pe calea consolidării solidarității și acțiunii comune arabe".

→ Profesorul Dennis Higgs, care reușise să părăsească Africa de sud, unde fusese supus la persecuții din pricina atitudinii sale antirasiste, se refugiase în Rhodesia de nord. De aici el a fost răpit de către agenți ai autorităților sud-africane și întemnițat la Johannesburg (R.S.A.). În cele din urmă el a fost eliberat sub presiunea opiniei publice. După eliberare, Higgs a sosit la Londra împreună cu soția și fiica sa (în fotografie).

← Cu 8 morți și 26 de răniți s-a soldat deraierea expresului „Săgeata nordului" pe linia Stockholm-Narwik, în apropiere de Alby.

Robert Kennedy și-a dat demisia din postul de ministru de justiție pentru a candida la postul de senator din partea statului New York. Recent, în timp ce vorbea la New York, pe Broadway, în cadrul campaniei electorale, o petardă aruncată de la fereastra unei clădiri a explodat în apropierea locului unde se afla Robert Kennedy →

Demonstrație la Londra, în fața reședinței primului ministru, în timpul tratativelor cu primul ministru al Rhodesiei de sud, Ian Smith, care urmărea să obțină la aceste tratative consfințirea dominației puținilor coloniști europeni asupra populației băștinașe. ↓

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA: Ion VULPESCU
PRETUL REVISTEI: 2 LEI.

41.505

Munca gospodinei devine mai uşoară utilizînd detergenţii :

ALBA SUPER

ALBĂ LUX

DERO IDEAL

Produsele se livrează în cutii de 1/2 kg.

Uzina mai produce:
uzini naftenici; naftenaţi metalici sicativi (de cobalt, de plumb, de mangan, cupru, zinc etc.); metiletilcetonă tehnică; etilmercaptan; hortitex (insecticid horticol de larvă); detergent industrial.

PRODUSE ALE UZINEI DE

DETERGENŢI

PLOIEŞTI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

39

Anul XIII nr. 39 (487) — 26 septembrie 1964

OGLINDA MARILOR ÎNFĂPTUIRI

HARAP-ALB
— vedetă în cartierul Chibrit

SETEA LUMI

20
1944
1964

EXPOZIȚIA
REALIZĂRILOR
ECONOMIEI
NAȚIONALE
A R. P. R.

oglinda marilor înfăptuiri

LA UN ÎNALT NIVEL TEHNIC

Floarea cu cinci petale amplasată în centrul geometric al pavilionului principal din Expoziția realizărilor economiei naționale a R. P. Romîne — un rotor de turbină Kaplan de 11,5 MW produs la Reșița — e poate cel mai încărcat de semnificații dintre exponatele prezentate. O privești și gîndul te poartă spre siderurgiștii care, în dogoarea furnalelor și a cuptoarelor siemens-martin, au smuls din minereu metalul pur; spre iscusiții făurari ai acestui uriaș giuvaer de oțel; spre hidrocentralele de pe Bistrița, răsfrînte în salbă pe coama împădurită a muntelui, în interiorul cărora pulsează aceste inimi puternice, dătătoare de energie. Împreună cu alte sute de exponate etalate în jurul ei, această importantă realizare a metalurgiștilor reșițeni vorbește despre succesele industriei noastre grele din ultimii douăzeci de ani, a cărei dezvoltare impetuoasă, ca urmare a înfăptuirii vastei opere de industrializare socialistă a țării, inițiată și condusă de partid, a făcut posibilă existența unei siderurgii puternice și a unei industrii constructoare de mașini cu un potențial productiv ce nu-și află în trecut nici un termen de comparație. Aici, la parterul pavilionului central, sînt expuse dovezi incontestabile ale acestor succese.

Iată strungul Carusel de 2.500 mm produs de Fabrica de mașini-unelte și agregate din București. E o construcție originală, la realizarea căreia s-a ținut seamă de ultimele cuceriri ale tehnicii contemporane. Are toate comenzile automatizate. El poate prelucra piese de mari dimensiuni cu o precizie de ordinul sutimilor de milimetru, fiind în același timp ușor de mînuit și prezentînd o mare siguranță în exploatare. Alături pot fi văzute și alte tipuri de mașini-unelte, produse ale industriei noastre constructoare de mașini: strungul paralel SN 400 și SN 800, strungul revolver SRV 40 cu comandă program, toate purtînd marca Uzinei de strunguri din Arad; mașinile de rabotat și mașinile de găurit G 40, G 25, G 16 produse la „Înfrățirea"-Oradea, freza universală FU 320, mașinile de rectificat de diverse tipuri și multe altele.

Dar nu numai prin prezența mașinilor-unelte destinate metalurgiei prelucrătoare este ilustrat în expoziție avîntul industriei noastre constructoare de mașini. Aproape că nu există sector economic în care mașinile de tot felul, produse de întreprinderile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, să nu ocupe un loc important. Gama acestora e foarte diversă. Începînd cu machetele unor colosi industriali (cuptoare siemens-martin de tipul celor instalate la Hunedoara, laminoare ca cel de la Roman și Hunedoara, șantiere navale pentru nave de 10.000 tdw — ca cel ce se va construi în curînd la Galați), vizitatorul face cunoștință cu cele mai diverse creații ale tehnicii construcțiilor de mașini și aparate, de la uriașii industriei pînă la delicatele produse ale industriei optice romîne (microscoape, aparate de proiecție cinematografică, aparate de mărit pentru laboratoare fotografice etc.), precum și cu complexa aparatură ce poartă

COPERTA NOASTRĂ

Expoziția realizărilor economiei naționale. La toate standurile vizitatorii primesc lămuriri calificate din partea gazdelor.

Fotografie de Ion PETCU

marca întreprinderii „Automatica“ binecunoscută atît în țară cît și peste hotare. Amintind această din urmă întreprindere ținem să menționăm că ea își etalează produsele în multe din standurile expoziției. Faptul e explicabil dacă ținem seamă de rolul ce-l joacă automatizarea în tehnica modernă. Aparatura electronică produsă la „Automatica“, cu care sînt echipate o serie de mașini și instalații industriale, se bucură de un viu interes din partea vizitatorilor. Printre acestea se numără termocuplele TTJ 02/01, TTJ 02/02, elementele de automatizare de diverse tipuri etc.

Mașinile destinate industriei textile (mașini de filat și de cardat bumbacul, ringuri, mașini de țesut pentru fibre sintetice) precum și cele frigorifice destinate industriei alimentare se bucură de asemenea de aprecieri favorabile din partea specialiștilor și a publicului larg. Nu putem să nu amintim aici și puternicele instalații de forță produse la Uzinele de mașini din Reșița, uzinele „23 August“-București, uzinele „Tractorul“ din Brașov etc., printre care un loc de frunte îl ocupă motorul diesel de 2.300 CP pentru locomotivele diesel-electrice românești, motoarele stabile pentru diferite întrebuințări în industrie și agricultură, motoarele destinate echipării autocamioanelor și tractoarelor etc. Toate acestea sînt realizări importante ale industriei noastre constructoare de mașini. Diversitatea exponatelor prezentate în standurile de la parterul pavilionului central, cît și în exterior, arată amploarea dezvoltării acestei ramuri industriale și nivelul calitativ înalt al produselor, fapt ce justifică prețuirea de care se bucură, atît în țară cît și peste hotare, mașinile pe corpul cărora strălucește inscripția „Fabricat în R. P. Română“.

N. RĂDULESCU
Fotografii de S. STEINER

La parterul pavilionului central, unde sînt etalate numeroase exponate care vorbesc despre realizările din ultimii 20 de ani ale industriei noastre constructoare de mașini, vizitatorii, în număr din zi în zi mai mare, cercetează cu interes și mîndrie aceste creații perfecționate ale tehnicii românești.

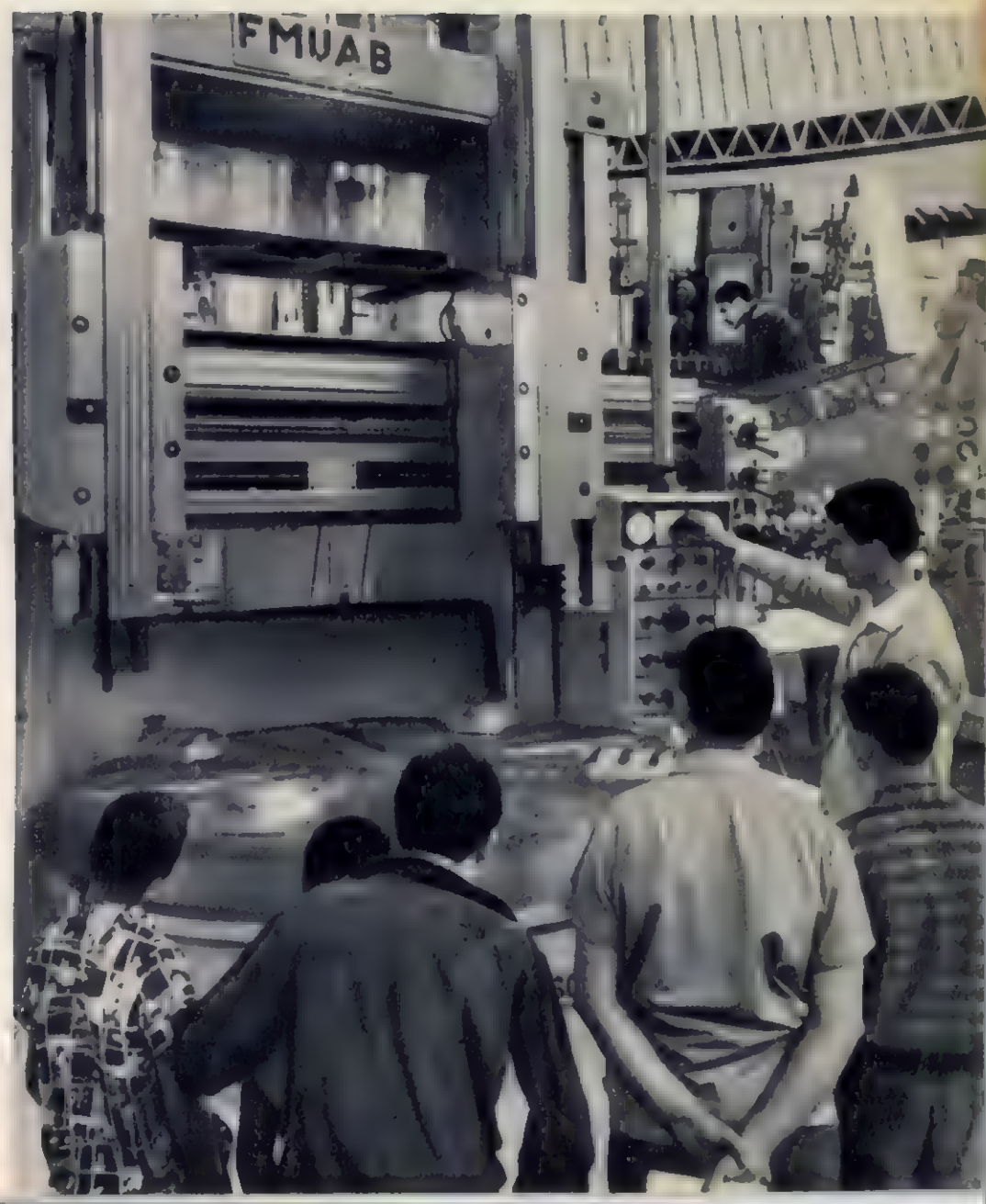

Strungul Carusel de 2.500 mm realizat la Fabrica de mașini-unelte și agregate din București, impresionează nu numai prin dimensiuni, ci și prin promptitudinea cu care se supune comenzilor în întregime automatizate.

O mare de oameni inundă în fiecare zi pavilionul central unde pot fi văzute multe din realizările industriei constructoare de mașini.

Rulmenții produși la uzinele din Bîrlad și Brașov, într-o mare diversitate de tipuri și dimensiuni, impresionează prin precizia cu care au fost executați, putînd fi asemuiți cu niște delicate bijuterii de oțel.

Fiecare de oțel inoxidabil cu cinci petale — un rotor de turbină Kaplan de 11,5 MW, cu palete reglabile — produs al Uzinei de mașini din Reșița.

1944
1964

EXPOZIȚIA REALIZĂRILOR ECONOMIEI NAȚIONALE A R. P. R.

Expuse în aer liber, motoarele de diverse mărimi precum și motocompresoarele, compresoarele și alte instalații industriale grupează în jurul lor pe specialiști din cele mai diverse domenii.

Standul produselor realizate de I.O.R. unde vizitatorii își pot face o idee despre extrema precizie cu care sînt executate aparatele optice de laborator.

Ion Georgescu, în vîrstă de 81 de ani, a fost în tinerețe tehnician constructor de mașini textile. Dar după propria sa caracterizare, mașinile pe care le-a construit el cîndva erau departe de a semăna, cîtuși de puțin, cu aceste moderne războaie de țesut realizate la întreprinderea „Unirea" din Cluj.

La nivelul actual al tehnicii, satisfacerea deplină a cerințelor de apă pentru economie și confort personal reclamă un consum de 3 pînă la 6 tone apă pe zi de fiecare om. Apa dulce riscă să devină o „materie primă" rară... De pe acum, o problemă aparent banală și pe deplin rezolvată, dă mult de lucru oamenilor de știință și tehnicienilor: cum să potolim setea lumii moderne?

SETEA LU

Principalul atribut al Pămîntului este... apa. La drept vorbind, dacă am lua în considerare întinderile ocupate de ape, planeta noastră ar trebui să se numească „Ocean", întrucît apele îi acoperă 7/10 din suprafața totală. În imensitatea mărilor, de o bogăție și diversitate uimitoare, uscatul nu constituie decît un arhipelag, iar continentele — insule masive cu malurile dăltuite de valuri.

Dar împărăția apelor nu se limitează numai la cei 361.000.000 km p ai Oceanului Planetar. Prezența apei, sub formă lichidă, solidă sau gazoasă, se face simțită peste tot unde pulsează sau se naște viața. Sub nisipurile fierbinți ale Saharei, la 1.700 m adîncime ; în calotele glaciare de la polii planetei ; în „arterele vieții" — canalele de irigație din Asia centrală. Fiecare plantă sau animal, de la cele microscopice pînă la cele gigantice, are nevoie de apă în orice moment al vieții. Dacă vrem să ne imaginăm cum ar arăta planeta noastră fără apă, este suficient să ne gîndim la peisajul dezolant al Lunii...

Un barometru al civilizației

Din cele mai vechi timpuri, omul a simțit nevoia strîngerii, dirijării, conservării și chiar a domesticirii forțelor apei. Într-un anumit sens, se poate spune că modalitățile de captare și

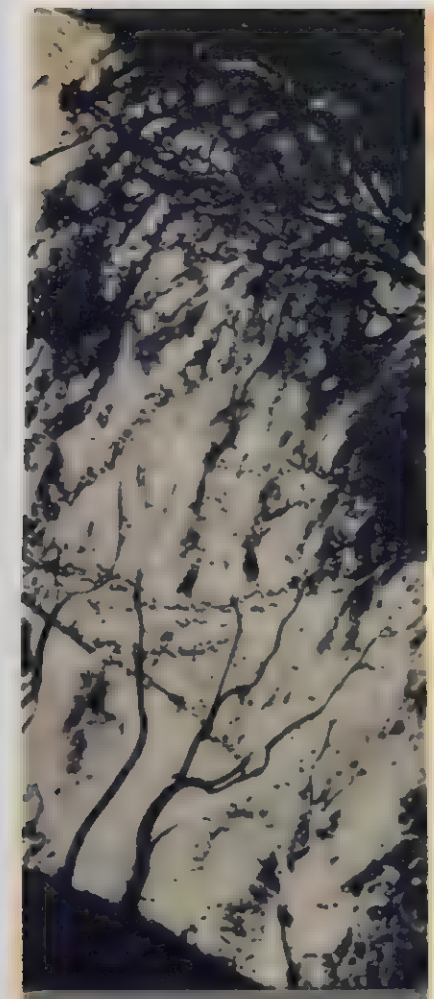

MII

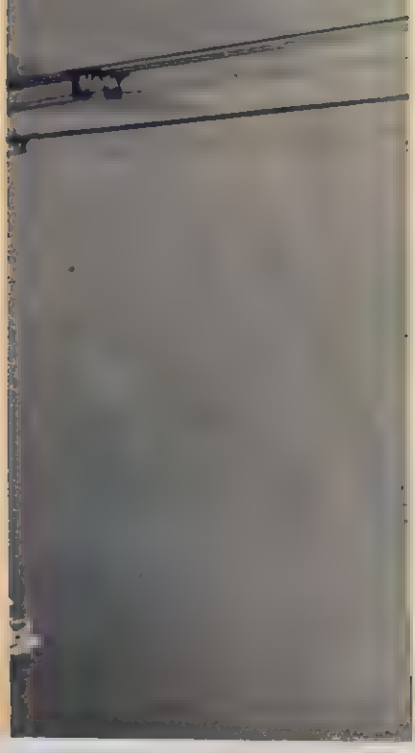

Acest arbore în filigrană este de fapt... fluviul Colorado văzut din avion. La frontiera Californiei cu Mexicul, datorită scăderii nivelului apei, vaste întinderi de nisip umed au rămas descoperite, strălucind în soare. Fotografia ilustrează, halucinant, străveche luptă a omului cu seceta, lupta — din care omul nu iese totdeauna învingător — pentru apa dătătoare de viață.

folosire a apei constituie jaloane ale civilizației.

Să intrăm într-un muzeu de antichități. De la bun început vom rămîne impresionați de diversitatea vaselor, amforelor, cupelor, care chiar dacă au servit și la transportul și păstrarea altor lichide, inițial au fost inventate pentru a transporta și păstra „apa cea de toate zilele".

Civilizația egipteană n-ar fi înflorit cu milenii în urmă dacă Nilul nu și-ar fi revărsat an de an, cu dărnicie, apele. Grădinile suspendate ale Semiramidei nu ar fi uimit lumea antică dacă babilonienii, mari specialiști în hidrotehnică, nu ar fi urcat pînă la aceste grădini-terase, cu ajutorul mașinilor hidraulice, apa din Eufrat.

Știința transportării apei prin conducte s-a transmis de la babilonieni la fenicieni, iar de la aceștia la greci și la romani. Cu cîtă admirație privim și azi rămășițele celor 11 apeducte din jurul Romei, care acum 2000 de ani aduceau 13.000 m c apă pe secundă de la distanțe variind între 18 și 87 km. Și aceasta pe vremea cînd legile hidraulicii nu erau cunoscute! Ingenioasele construcții au fost folosite secole la rînd.

Una din cheile prosperității civilizațiilor antice consta în faptul că ele știau să stringă și să distribuie apa, să construiască sisteme complexe de diguri, canale, jgheaburi și cisterne, și astfel să asigure aprovizionarea cu apă chiar și în regiunile secetoase.

Desigur, de-a lungul veacurilor și în diferite societăți, problema s-a pus și s-a rezolvat în mod diferit. (S-ar putea da și unele amănunte „pitorești"; de pildă, sub Ludovic al XIII-lea, la Paris pe cap de locuitor revenea un litru de apă și... un litru și jumătate de vin!) Dar — fapt paradoxal — tocmai în secolul nostru, secolul descătușării marilor energii, secolul energiei atomice și al călătoriilor interplanetare, problema apei, aparent banală, devine cel mai greu de rezolvat. De ce? Fiindcă în lumea contemporană a căpătat noi dimensiuni.

Aruncînd o privire asupra dinamicii populației globului, constatăm că din timpurile străvechi pînă în secolul al XIX-lea abia a atins cifra de un miliard, pentru ca apoi, într-un singur secol, să se tripleze. Pînă în anul 2000 — adică în mai puțin de 40 de ani — se prevede că populația va spori la circa șase miliarde, datorită dezvoltării civilizației, care la rîndul ei determină prelungirea duratei medii a vieții umane.

Aceste cifre nu trebuie să ne îngrijoreze. S-a calculat că resursele naturale ale globului, judicios folosite, pot asigura un trai îndestulat la 25-30 de miliarde de oameni și chiar mai mulți. Pe plan energetic nu ne amenință nici un pericol. Secolul nostru este, se știe, secolul marilor energii. Dar în ceea ce privește hrana? Fără a ne mai opri asupra progreselor rapide ale agrotehnicii, vom aminti doar că, încă de pe acum, se întrezărește posibilitatea folosirii în alimentație a inepuizabilelor rezerve de plancton ascunse în adîncurile Oceanului Planetar.

Dar omul nu poate mări cantitatea de apă care formează oceane și mări, fluvii și ghețuri polare sau care circulă neîncetat în atmosferă, pe suprafața Pămîntului sau în pînzele subterane.

Industria — un Setilă al veacului nostru

La nivelul actual al tehnicii satisfacerea deplină a cerințelor de apă pentru economie și confort personal ar reclama un consum anual între 1.000 și 2.000 de metri cubi de apă pe cap de locuitor, ceea ce înseamnă... 3 pînă la 6 tone de apă pe zi de fiecare om. Cifră enormă? Nu, și iată de ce.

Vizitînd, de pildă, o uzină siderurgică modernă, s-ar părea că aici apa nu joacă un rol prea important. Și totuși, pentru producerea a 300 tone de oțel sînt necesare 1.000 tone de minereu de fier, 350 tone de cocs și... 45.000 tone de apă.

Industria siderurgică nu este singura care își „spală" fiecare tonă de produs în cîte 150-200 m c de apă. Pentru ca o tonă de hîrtie să vadă lumina zilei, trebuie să se folosească 200-500 m c de apă. Pentru a finisa o tonă de produse textile artificiale avem nevoie de 500-800 m c. Aluminiul se dovedește a fi și mai pretențios: fiecare tonă reclamă un tribut de 1.200 m c apă. Nu mai vorbim de cauciucul sintetic, care pretinde 2.250 m c apă pe tonă.

Nici industria alimentară nu se lasă mai prejos. Într-un abator se consumă 500 litri apă pe cap de animal tăiat. Chiar și pentru tratarea unei tone de produse lactate sînt necesari 10-30 m c apă, iar pentru o tonă de zahăr 100 m c.

Apa folosită într-o uzină, de pildă, nu se pierde în totalitatea ei; în general însă, ea iese atît de murdară din procesul de producție, încît în foarte puține cazuri se poate refolosi, mai ales pentru băut.

Nu trebuie scăpată din vedere nici neuniformitatea repartiției apei pe suprafața Pămîntului, ca și insuficiența posibilităților tehnice și economice actuale de a o transporta din ținuturile fertile în cele aride.

Devine din ce în ce mai greu de stins setea lumii moderne, cu economia ei în furtunoasă dezvoltare. Castelele de apă ale uzinelor sugerează cupe uriașe din care bea acest Setilă al veacului XX: industria.

Apa ogoarelor indiene.

De 375 de ani — nici un strop

Pentru a potoli „setea" lumii, de ce rezerve dispune globul? Din totalul volumului de apă, 98% sînt ape sărate, cu 35 grame săruri la litru și, ca atare inutilizabile pentru băut, industrie și agricultură. Restul de 2%, deși format din ape dulci, folosibile, este inegal repartizat. Unele regiuni dispun de rezerve mai mult decît suficiente (de pildă Canada, pe teritoriul căreia se găsește a șasea parte a cantității de apă dulce din lume), în timp ce altele duc o lipsă cumplită. De exemplu în deșertul Atacama (America de Sud), de

I. ZĂVOIANU

(Continuare în pag. 8

La Bicaz, apele îmblînzite își urmează drumul prin turbinele hidrocentralei.

un pahar cu apă de mare

„Bătălia desalinizării" se desfășoară pe un front larg

Nu de mult, experți din 60 de țări, întruniți la Paris sub auspiciile U.N.E.S.C.O., au discutat posibilitățile de a se satisface cererea mereu crescîndă de apă în toate țările lumii.

Pentru a lupta împotriva lipsei de apă U.N.E.S.C.O. și-a propus să inițieze, începînd cu anul 1965, **Deceniul hidrologic internațional**, menit să stimuleze studiile pentru găsirea unor soluții și pentru cercetarea proiectelor existente. Toate proiectele vor fi analizate : modalitatea de repunere în circuit a apelor o dată utilizate, exploatarea rețelelor subterane, captarea unei părți din apa fluviilor înainte de vărsarea fără folos în mare, depozitarea în rezervoare subpămîntene etc.

Se va cerceta de asemenea posibilitatea producerii ploii artificiale, crearea unor mări interioare pentru modificarea climei, exploatarea apei din teritoriile veșnic înghețate (considerîndu-se că 60 la sută din rezervele de apă dulce ale lumii se găsesc în ghețurile Antarcticii), străpungerea lanțurilor muntoase pentru a permite trecerea vînturilor umede ș.a.m.d.

În ultimă instanță însă, toate aceste proiecte nu pot fi îndeplinite decît într-un viitor destul de îndepărtat. De aceea, în prezent, obținerea apei potabile din mare ar fi cea mai bună soluție pentru satisfacerea nevoilor actuale.

Dar cum se poate realiza apă potabilă din „saramura" mărilor și oceanelor ?

Energia atomică și apa de băut

Există de pe acum metode eficiente aplicate în Statele Unite, Algeria, Kuweit, Israel. Rezultatele cele mai interesante s-au obținut în Statele Unite unde pe lîngă regiuni bogat irigate există vaste ținuturi aproape pustii în care problema apei a căpătat o importanță capitală. Congresul Statelor Unite a creat încă din 1952 un Serviciu al apei sărate (Office of Saline Water) însărcinat să elaboreze metode economice de demineralizare a apei sărate. În acest scop au fost construite cinci uzine experimentale în care se folosesc cinci metode diferite de desalinizare alese dintre cele 33 de sisteme propuse comisiei speciale de triere.

Energia atomică este chemată să-și aducă și ea contribuția la rezolvarea problemei. Pe această linie, Laboratorul Național din Oak Ridge (Tennessee) a pus la punct proiectul unei centrale atomice gigantice capabile să livreze mari cantități de apă dulce la un preț derizoriu. Un proiect de producere a apei potabile pe bază de energie atomică este de asemenea în curs de studiere în Australia.

O altă metodă în studiu e congelarea. Principiul este simplu : apa sărată transformată în gheață își „pierde" o parte din săruri. Faptul a fost remarcat încă de mult de exploratorii polari : banchizele conțin întotdeauna o cantitate mai mică de săruri decît apa în care plutesc. În practică se pot utiliza cele mai variate sisteme. Unul dintre acestea se bazează pe evaporarea instantanee a apei (răcite

SETEA LUMII

375 de ani nu a căzut un strop de ploaie.

În folosirea rezervelor trebuie ținut seama și de problemele de conservare naturală, de necesitatea de a evita secarea pînzelor subterane, a izvoarelor sau chiar a rîurilor.

În fine, un alt aspect. Creșterea rapidă a cerințelor poate duce, pe plan local, la epuizarea resurselor, așa cum s-a întîmplat în California de sud. În prezent, pentru alimentarea orașului Los Angeles, apa trebuie să călătorească cîteva zile pe un apeduct care străbate deșerturi, munți și văi, cale de 400 km și care aduce pe țărmul oceanului, de la fluviul Colorado, 56.000 m c apă pe zi.

Însă problema cea mai spinoasă o ridică marile aglomerări urbane.

Marile orașe și marile lor probleme „acvatice"

Ne referim, mai precis, la elementele nocive și microbii din apele „uzate", evacuate de diferitele uzine siderurgice, metalurgice, prelucrătoare chimice, de fabricile de lapte, de zahăr, hîrtie sau la apele din rețeaua de canalizare a marilor orașe.

Prin deversarea acestor reziduuri, fără o suficientă purificare prealabilă, pătrund în apele curate fie săruri de metale grele, elemente radioactive, detergenți sintetici care omoară peștii, fie virusuri periculoase pentru sănătatea oamenilor.

Pe zi ce trece crește afluxul de deșeuri ale industriei și colectivităților umane. Un singur exemplu : în fiecare centimetru cub de apă de la abatoare se află cîte 500 milioane de microbi, dintre care mulți patogeni. Noi griji și preocupări pentru cămimul nostru civilizat...

Pentru a ne da seama și mai bine de pericolul contaminării, să ne închipuim că „însemnăm" (de pildă prin iradiere) toate moleculele de apă dintr-un pahar și că apoi vărsăm conținutul în ocean. După un timp relativ scurt, orice pahar umplut din nou cu apă de ocean, din oricare parte a lumii, va conține o sută dintre moleculele marcate inițial !

Soluții, soluții...

Ce e de făcut ?

Se impune în primul rînd cunoașterea temeinică a apelor de suprafață și subterane de care dispune globul și gospodărirea lor într-un mod cît mai rațional și mai economic. În adevăr, practica a dovedit că, chiar și în Sahara se ascund rezerve importante de ape subterane. Prin forare, va putea ieși la lumina zilei, de la adîncimi de 1.500-2.000 m, apa indispensabilă pentru punerea în valoare agricolă și industrială a unor deșerturi care timp de milenii nu au cunoscut decît arșița soarelui.

Unul din exemplele cele mai pregnante de folosire rațională a apei îl constituie, în U.R.S.S., abaterea rîului Amu-Daria și strămutarea a 100 milioane m c de nisip pentru a se crea cei 800 km ai canalului Kara-Kum, „artera vieții".

În fine, creșterea numărului de baraje în scopuri hidroenergetice și pentru irigații va permite reținerea apei în timpul anului, fără a mai vorbi de aspectul energetic.

Nu sînt lipsite de interes nici proiectele de luptă contra evaporării fie prin acoperirea rezervoarelor cu diverse pelicule artificiale, fie prin transportul apei în conducte închise.

Dar în regiunile în care nici aceste procedee nu vor acoperi necesitățile, nu rămîne altceva de făcut decît desalinizarea. Iată dar cum știința și tehnica actuală pun la îndemîna omenirii suficiente mijloace pentru a asigura, o dată cu „pîinea" pentru miliarde de oameni, și apa cea de toate zilele, fără de care nu ar fi de conceput însăși existența și dezvoltarea civilizației umane.

I. ZĂVOIANU
cercetător științific
— Institutul de geologie-geografie al Academiei R. P. Române

PE BAZA REACTORILOR CU NEUTRONI RAPIZI

Oamenii de știință și specialiștii sovietici au propus să se soluționeze problema aprovizionării insulei Mangîșlak (Kazahstanul de vest) prin construirea unor instalații mari pentru desalinizarea apei din Marea Caspică. Instalațiile vor primi energia electrică și calorică de la uzine atomoelectrice mari. În acest scop au fost construite desalinizatoare experimentale după cîteva scheme. Funcționează de pe acum cu succes o instalație mare experimental-industrială, pe baza metodei distilării, care furnizează circa 5.000 metri cubi de apă în 24 ore. Dincolo de Marea Caspică se va construi primul mare reactor atomic experimental-industrial cu putere de circa 1 milion de kW, care va funcționa pe baza neutronilor rapizi. În funcție de sarcina ce-i va fi fixată, reactorul va putea furniza energie calorică unei uzine electrice cu o putere de 350.000 kW sau unei uzine electrice mai mici care va avea lîngă ea și o instalație de desalinizare. Un astfel de sistem permite obținerea a 100.000 de metri cubi de apă în 24 de ore și chiar mai mult. În acest fel, reactorul pe bază de neutroni rapizi are trei scopuri : producția de combustibil nuclear, producția de energie electrică și producția de apă desalinizată. După părerea oamenilor de știință, apa obținută cu ajutorul unor instalații ce vor funcționa pe baza unui reactor cu neutroni rapizi va fi de două, trei ori mai ieftină decît aprovizionarea cu apă cu ajutorul unor conducte pe distanțe mari.

(după „Pravda")

„Procedeele de desalinizare a apei de mare au în fața lor un viitor sigur" — afirmă specialiștii. În fotografie : uzina de la San Diego (S.U.A.), pe malul Pacificului.

în prealabil) pentru a o transforma în gheață. Alt sistem se inspiră din funcționarea mașinilor frigorifice sau din tehnica vidului.

Schimbătorii de ioni

O metodă promițătoare este întrebuințată la universitatea din California : aci, apa supusă la mare presiune este filtrată printr-o membrană specială, cu un randament de o sută de ori mai mare decît cel al membranelor cunoscute pînă în prezent.

Cu ajutorul așa-numiților „schimbători de ioni" se pot obține adevărate performanțe în domeniul desalinizării. Apa sărată trece prin rășini sintetice care absorb ionii minerali, eliminînd în schimb ioni de hidrogen. Se obține astfel o apă de o puritate excepțională.

Un alt procedeu foarte ingenios este electrodializa. Aparatele sînt formate dintr-un ansamblu de compartimente paralele separate prin membrane fine. Membranele, avînd sarcini pozitive sau negative, sînt dispuse alternativ și sînt permeabile fie la anioni (negativi), fie la cationi (pozitivi). Astfel cationii și anionii sărurilor conținute în apă sînt incluși în cîte un compartiment sau altul, iar în faza finală se obține o soluție de săruri foarte diluată. Aparatele utilizate în momentul de față conțin sute de astfel de membrane și sînt prevăzute cu electrozi speciali.

La Webster (South Dakota, S.U.A.) o instalație de electrodializă realizată de o societate japoneză produce zilnic 1.000 m c de apă foarte slab mineralizată (0,3 g la litru). În Africa, inginerii francezi au instalat două centre de electrodializă la Toggourt și la Reggane, care funcționează în mod satisfăcător.

Algele la lucru

Toate aceste soluții recurg în fond la procedee fizice. Or, recent, a fost pus în discuție un nou mijloc, fizico-chimic. Soluția preconizată se bazează pe tendința moleculelor de apă de a se grupa în jurul moleculelor unor substanțe insolubile, provocînd astfel formarea de cristale asemănătoare celor de gheață : cristale de hidrat. Și-a dovedit că această curioasă proprietate de a forma un hidrat o are propanul.

Apa de mare, adusă la 16,7° C, este amestecată cu propan lichid într-un rezervor „de reacție". Cristalele de hidrat se formează în proporție de 17 molecule de apă pentru o moleculă de propan. Apoi cele două lichide (apa și propanul), nefiind miscibile, se separă într-o cameră specială. Propanul poate fi astfel în întregime recuperat și utilizat din nou în reactor.

Se încearcă de asemenea desalinizarea apei cu ajutorul unor alge care absorb sare...

Claude MORLON
„Science et avenir"

O imagine sugestivă de la uzina de desalinizare a apei de mare din Kuweit.

APA ȘI GEOGRAFIA

Știați că...

...**RECORDUL** debitului de apă pe glob îl deține fluviul Amazon (America de Sud)? Pe Amazon se scurg 120.000 m c apă pe secundă, de 20 de ori mai mult decît pe Dunăre. Tot Amazonul este fluviul cu cel mai mare bazin fluvial din lume, avînd o suprafață de circa 7.050.000 km p.

...**GHEȚARII** se pot transforma uneori, relativ repede, în lacuri ? Un exemplu recent îl constituie noul lac natural format în cantonul Uri din Elveția, prin topirea ghețarului Hüfi. După un timp destul de scurt, în locul ghețarului dispărut geografii au trebuit să menționeze pe hartă... apariția lacului Hüfi.

...**REGIUNILE** cele mai ploioase din lume se află la Cherrapunji, în India, și în insulele Hawaii ? La Cherrapunji cad anual 12.040 mm precipitații, iar în regiunea Alaleala din insulele Hawaii — 12.000 mm.

...**CEL** mai lung ghețar din lume, care ar putea constitui o importantă sursă de apă, este ghețarul Jökuli din Islanda ? Suprafața sa este de peste 8.800 km p, iar lungimea — 142 km.

...**EXISTĂ** pericolul ca unele lacuri să se evapore fără urmă ? De curînd lacul Sevan (R.S.S. Armeană) amenință să se evapore. Pentru a se preîntîmpina această posibilitate, suprafața lacului a fost acoperită cu un strat artificial de emulsii protectoare. Ele nu sînt dăunătoare peștilor și nici nu împiedică trecerea apelor fluviale.

...**APA** mărilor și a lacurilor poate fi de culori foarte variate ? Marea Roșie este cea mai celebră în această privință, prin alga Trichodesmium erythraeum, care colorează apa în roșu. Apele lacului Torei din Veneția tridentină (Italia) se colorează în ultimele luni ale anului în roșcat tot din cauza unor alge. Suprafața lacului Beppu din Japonia este compusă din două perimetre lichide diferit colorate : primul albicios, datorită unor suspensii coloidale, iar al doilea ruginiu, ca urmare a unor concrețiuni feruginoase.

...**ÎNTR-UN** an cad pe glob 400.000 km c de precipitații atmosferice ?

...**CASCADA** fierbinte Hammam Meskutin din Algeria oferă posibilitatea ca mîncarea să fie fiartă instantaneu ? Pentru a-și prepara masa, localnicii introduc carnea și legumele în apele cascadei, care ating o temperatură de 90-95 de grade.

...**PUTEREA** hidroenergetică a tuturor fluviilor și rîurilor de pe planeta noastră este egală cu 850 milioane kilowați ?

...**TOPIREA** masei de gheață antarctice produce creșterea nivelului oceanului cu 1,1, 1,3 mm anual ?

...**CEA** mai înaltă cascadă din lume se află în Venezuela ? Are o înălțime de aproape 1 km (mai exact, 979 m), iar numele ei este Angel.

...**LACUL** cel mai întins din lume este... Marea Caspică ? Suprafața acestei mări închise, situată între Europa și Asia, este de [illegible] km p.

CARTEA

Al. Balaci „STUDII ITALIENE"

Cel de-al treilea volum de „Studii italiene" continuă vechi și rodnice preocupări de istorie literară și erudiție critică ale profesorului Alexandru Balaci. Binecunoscut italienist, el desfășoară și în acest volum metoda favorită de investigare a vastului material literar pe care i-l oferă scriitorii italieni ai Renașterii, epocii moderne și contemporane, pictînd cu o impresionantă limpiditate și siguranță portretele unor proeminenți creatori ca Ugo Foscolo, Giovanni Pascali, Ungaretti etc.

Interesat și de laturile teoretice ale cercetării patrimoniului literaturii peninsulei italice, autorul nu se oprește doar la nuanțe, la aspecte ideologico-artistice particulare, ci ridică dezbaterea la nivelul considerațiilor de ansamblu, cum se întîmplă în studiile „Marx și Engels despre literatura italiană", „Orientarea prozei contemporane italiene", dar mai ales în remarcabila interpretare intitulată „Caracteristicile modernității poeziei lui Giovanni Pascali". Aici, în paginile vibrante ale studiului despre Pascali, am întîlnit observații de mare pătrundere despre sensibilitatea clasică și romantică, disocieri suple și de reală noutate între „romantismul multiform, bazat pe realitate, pe tumult, pe viață însăși", și reacția neoclasică. De fapt, cum observă chiar autorul, nu e atît vorba de un antagonism, cît de o simbioză, de un dualism al stării lirice, o alternanță a dispoziției lăuntrice, dar și o stare de spirit fluctuantă. O formulare sintetică cum este cea care urmează definește destul de exact capacitatea lui Al. Balaci de a cristaliza într-o frază suma observațiilor sale, cu sobrietate și echilibru : „Romantismul italian nu a fost un distrugător al vechilor estetici literare, putînd lua aspectele neoclasicismului, formulă desigur mai eficace pentru definirea și caracterizarea acestui romantism care nu neagă, specific italian".

Bogate referințe la literatura lui Carducci și Leopardi, la cea franceză și engleză a epocii (André Chenier, Lamartine, Vigny, Keats Coleridge etc.) interferează textul. Ne găsim pe terenul unor probleme familiare istoricului și criticului Al. Balaci, ceea ce invederează și expresia stilistică colorată cu măsură, elegantă în simplitate, consecvent accesibilă.

Volumul de care ne ocupăm mai cuprinde și alte studii de specialitate, cum ar fi suita de profiluri despre scriitori din Risorgimento. Am reținut, la acest capitol, datele de ordin inedit produse probabil după asidue și laborioase sondaje privitoare la legăturile dintre Bălcescu și Mazzini. Interesante și instructive comentariile pe marginea recentelor scrieri ale lui Moravia, Pasolini, Cassola, Pavese etc. Medalionul consacrat lui Ungaretti pare mai de grabă o schiță, o schemă de articol, totuși suficient pentru a crciona în linii succinte esența contribuției poetice a acestui mare liric umanist.

Studiile italiene ale lui Alexandru Balaci lărgesc perspectiva asupra cunoașterii unei mari literaturi care ne-a dat pe Dante și pe Leopardi, pe D'Annunzio și pe Quasimodo. Ele îngăduie cititorului român să pătrundă adînc într-un peisaj artistic înfloritor și contradictoriu.

M. ZAIȚ

15 ani de la proclamarea R. P. Chineze

Din avion cuprinzi mai larg cu privirea construcțiile ridicate în anii din urmă în capitala R. P. Chineze. Fotografia înfățișează un nou cartier din nord-vestul Pekinului unde s-au concentrat numeroase institute de cercetări științifice și de învățămînt superior.

Cifre și fapte din R.P.Chineză

▪ După 1949, Pekinul — capitala R. P. Chineze — a cunoscut importante înnoiri. În partea de est a orașului au apărut numeroase uzine, iar în nord-vest noi instituții de învățămînt superior și de cercetare științifică. Piața Tian An-mîn, din centrul orașului, a fost lărgită și îmbogățită cu noi edificii, printre care clădirea Palatului Adunării Populare.

▪ Industria petrolieră continuă să se dezvolte, fie prin sporirea capacității sondelor vechi, fie prin construirea altora noi. Numeroase sonde au fost forate în exploatarea Karamai din Sinkian ; se fac construcții la cîteva schele de țiței și gaz din Sienciuan, regiune cunoscută prin marile rezerve de gaz metan.

▪ În anii care au trecut de la proclamarea R. P. Chineze, peste 100 milioane de tineri și adulți au fost alfabetizați în cadrul școlilor serale.

▪ În urmă cu 15 ani puține districte aveau un spital. Astăzi există cel puțin cîte un spital în fiecare din cele 2.000 de districte ale R. P. Chineze.

▪ De la întemeierea Republicii Populare Chineze, studiourile cinematografice au realizat numeroase comedii, filme-spectacol cu opere clasice, filme muzicale, de desene animate, de popularizare a științei etc. Printre filmele care s-au bucurat de aprecierea publicului chinez, se numără „Liu San-dzie" (operă), „Sun U-cung, regele maimuțelor învinge de trei ori strigoiul" (operă clasică), „Scandal în palatul ceresc" (film de desene animate), „Cinci flori de aur" (comedie), „Înfruntînd torentul" (film de scurt metraj) etc.

▪ Versurile scrise acum 1200 de ani de către marele poet al dinastiei Tang, Li Tai-pe, au făcut celebră în întreaga Chină frumusețea fluviului Sinandziang. În prezent fluviul și-a cîștigat o nouă prețuire, o dată cu intrarea în funcțiune, în anul 1960, a primelor generatoare ale celei mai mari hidrocentrale din țară, cu o capacitate completă de 652.500 kW.

▪ Fondată în 1912, biblioteca din Pekin conține nu numai cea mai mare colecție de cărți și ziare din China, dar și cea mai bună colecție de lucrări chinezești antice, dintre care unele provin din secolul V e.n. În ultimii ani, creșterea fondului de cărți al bibliotecii a fost deosebit de intensă — cu 400.000 de volume anual — iar suprafața ei s-a extins de cîteva ori. Biblioteca posedă șapte săli de lectură. Pe lîngă acestea, mai există săli pentru periodice, literatură științifică, ediții rare, microfilme și cărți de biblioteconomie. Există, de asemenea, și o sală pentru studii științifice și tehnice.

MĂRTURII GRĂITOARE

Martor ocular, și competent în același timp, al măreților transformări petrecute în țara noastră în ultimii ani, scriitorul și publicistul Werner Eggerath a scris la întoarcerea sa în R. D. Germană un amplu volum-reportaj despre cele văzute în Romînia în decursul a cîțiva ani. Autorul, fost ambasador al R. D. Germane la București, și-a intitulat cartea apărută nu de mult la F. A. Brockhaus Verlag din Leipzig, „În țara flăcărilor albastre". (In Land der blauen Flammen).

Turist pasionat, admirator al pitorescului Romîniei și al realizărilor ei, Eggerath a colindat țara în lung și în lat, a stat de vorbă cu oameni de cele mai diferite profesii, a asistat la „nașterea" unor importante obiective industriale, culturale etc. Toate acestea, descrise în cele aproape 300 de pagini ale cărții, conferă lucrării prospețime și convingătoare autenticitate.

Zugrăvind vizitele sale în mai toate regiunile țării, el prezintă bogate date documentare despre trecutul poporului nostru, din cele mai vechi timpuri, pînă la Romînia socialistă a zilelor noastre. Autorul scoate în evidență faptul că, Romînia a devenit astăzi una din țările cu ritmul de dezvoltare economică cel mai înalt din Europa.

Succesele obținute de poporul nostru pe drumul construcției socialiste sînt, după cum arată autorul, „rezultatul planificării și al conducerii competente și îndrăznețe de către Partidul Muncitoresc Romîn".

Construită pe un puternic contrast între Romînia de ieri și cea de astăzi, lucrarea lui Eggerath este presărată de capitole purtînd titluri sugestive pline de adînci semnificații : „Industrie nouă în țară agrară", „Bătrînul Galați -port tînăr", „Sărbătorile vechi și noi ale Hunedoarei", „Înflorește Moldova", „Constanța — poarta lumii".

Oamenilor, înflăcărații constructori ai vieții noi, le sînt dedicate în volumul lui Eggerath multe pagini : „Oneștiul — subliniază, de pildă, autorul — este un oraș tînăr și locuitorii lui sînt tot tineri, plini de optimism și de sete de viață". Vorbind despre industria noastră petrolieră, despre oamenii angajați în lupta pentru a da patriei cît mai mult aur negru, autorul notează : „...oriunde am mers, caracteristic era optimismul nețărmurit și mîndria pentru tot ce creau".

Cele peste 50 de fotografii, alb-negru și color, completează armonios cele relatate de autor în cartea sa, într-un stil curgător, familiar.

Răsfoind lucrarea lui Eggerath cititorul din R. D. Germană găsește în paginile ei mărturii grăitoare despre Romînia anilor acestora, despre oameni, locuri și întîmplări, reușește să cunoască mai bine țara noastră.

N. NICOARĂ

Plante neobișnuite

de prof. dr. Ion TARNAVSCHI
directorul Grădinii botanice din București

Publicăm acest articol la rugămintea cititorului Dan Stoica, din comuna Ghirdoveni, raionul Câmpina, reg. Ploiești.

În marea diversitate de plante care trăiesc pe pămînt se găsesc unele cu o serie de întocmiri curioase care le permit să prindă, să rețină și să digere diferite animale — insecte, crustacee și chiar mici vertebrate. Ele își completează astfel substanțele necesare pentru sinteza substanței vii din corpul celulelor. Plantele carnivore trăiesc în mod obișnuit în terenuri turboase, în ape turboase, stătătoare sau lin curgătoare, medii acide, sărace în substanțe hrănitoare, în special minerale și azotoase.

Ele digeră carnea insectelor cu ajutorul unor acizi și enzime proteolitice. Acestea sînt secretate de numeroase glande cu care sînt prevăzute frunzele sau părți de frunze transformate în capcane. O altă însușire a acestor plante: mișcările mai lente sau mai repezi pe care le execută pentru prinderea sau reținerea prăzii, sub influența excitației fizice sau chimice produse de insecta ce le atinge.

Plantele carnivore au fost cunoscute încă în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, dar de-abia cercetările ingenioase și amănunțite ale lui Charles Darwin, consemnate în lucrarea sa „Plante insectivore", ni le-au relevat sub aspectul științific. Numeroase cercetări ulterioare au îmbunătățit atît cunoștințele noastre privind natura morfologică a variatelor modificări adaptative, în special ale frunzelor (curselor), cît și „modul lor de funcționare", bazat pe fenomene strict fiziologice.

Din numărul destul de mare, cu o largă răspîndire pe suprafața globului pămîntesc, în țara noastră se găsesc relativ puține specii de plante carnivore: în total, 10 din cele 450 cunoscute. Trei specii de „Roua cerului" (Drosera) se află în tinovele (locuri mlăștinoase, turboase) din Carpații noștri, două specii de „Foaie groasă" (Pinguicula) se întîlnesc în etajul alpin și subalpin al Carpaților, patru specii de „Otrățel de baltă" (Utricularia) — în apele turboase, stătătoare sau lin curgătoare; în fine, a zecea, Aldrovanda Vesiculosa, crește în „coadele" lacului Snagov, în Delta Dunării și în alte cîteva locuri din țară.

Multe dintre plantele carnivore din alte ținuturi sînt cultivate în serele grădinilor botanice. Între acestea amintim speciile de Nepenthes, Sarracenia, Drosophyllum, Dionaea etc.

DRAMĂ ÎNTR-UN ACT ÎN LUMEA MICILOR ZBURĂTOARE

Cea mai interesantă dintre ele, și care se aseamănă întrucîtva cu Aldrovanda în felul cum prinde animalele mici, este Dionaea Muscipula (Capcana muștelor). La această plantă frunzele modificate formează o rozetă, limbul lor fiind format din două jumătăți sub formă de clape cu marginea prevăzută cu niște peri rigizi. Suprafața este acoperită cu peri solzoși glandulari de culoare roșietică, care fac să fie mai ușor zărită de insecte. Afară de aceasta, pe fiecare jumătate a limbului se mai află trei peri mai lungi, senzitivi.

O insectă atrasă de coloritul limbului și plimbîndu-se pe suprafața acestuia atinge, la un moment dat, unul din perii senzitivi, care transmit aproape instantaneu excitația la nervura principală, în dreptul căreia cele două jumătăți se pliază ca o balama.

Totul se petrece atît de repede, încît insecta nu scapă! Cu cît ea se zbate mai mult, cu atît clapele se strîng mai tare. Corpul zburătoarei vine în contact cu glandele digestive ale perilor solzoși și aceștia eliberează sucurile gastrice care digeră victima pînă cînd din ea rămîne doar „învelișul". Apoi clapele se îndepărtează, resturile pot să cadă, frunza revine la forma inițială și este gata să înhațe o nouă victimă.

Dionaea Muscipula — Capcana muștelor.

NESĂȚIOASA NEPENTHES

În toate serele grădinilor botanice se mai întîlnește regulat planta carnivoră numită Nepenthes. Limbul frunzelor acestor plante, care trăiesc în ținuturile tropicale ca plante agățătoare în marginea luminișurilor din pădurile umede, este transformat într-o cofiță sau urnă. În aceasta ajung muștele și alte mici animale, atrase de mirosul greu care rezultă din alterarea unor sucuri zaharate eliberate în dosul unui mic guleraș foarte neted și bombat.

Nepenthes Destillatoria.

Insectele se apleacă peste guler pentru a ajunge la sucul respectiv, își pierd echilibrul și, alunecînd, cad în cofiță. Acolo, mai precis în partea de jos a acesteia, se găsește o cantitate apreciabilă de lichid conținînd enzime proteolitice secretate de numeroasele glande care acoperă această parte a cofiței. Partea dinspre gura cofiței este acoperită cu peri solzoși ascuțiți, îndreptați cu vîrful lor spre fundul cofiței pentru a împiedica ieșirea insectelor; în fine, o a treia zonă a cofiței — cea de sus — este netedă și acoperită cu un strat de ceară. Chiar dacă o insectă a depășit zona perilor îndreptați în jos, ea alunecă în a treia zonă, căzînd din nou în lichidul din cofiță. Obosind în cele din urmă, insecta se înecă și este digerată. La una din speciile acestui gen, și anume la Nepenthes Rajae, ajung în cofițele lor mari (înalte de 0,50 cm și cu un diametru de circa 16 cm, iar gura cofiței de circa 10 cm în diametru) chiar mici vertebrate: reptile și uneori păsărele. În mod obișnuit se pot întîlni în aceste capcane scheletele prăzii...

INTERES PRACTIC, DAR ȘI ȘTIINȚIFIC

Cele menționate dau o idee despre o serie de adaptări la un număr însemnat de plante. Aceasta ne demonstrează cum mediul și condițiile de viață pot determina o serie de modificări care se fixează prin selecție naturală și permit plantelor să viețuiască asigurîndu-le o anumită hrană pe care substratul sau solul în care trăiesc nu le-o poate oferi.

Este drept că aceste plante pot trăi și autotrop, adică sintetizînd și singure, cu ajutorul clorofilei, substanțele organice necesare ca hrană. Dar hrana adăugată prin digerarea insectelor, respectiv a animalelor mici, duce la o dezvoltare mult mai bună, greutatea corpului crește față de a celor nehrănite cu carne, iar urmașii sînt mai puternici și dezvoltă semințe mai bune.

Plantele carnivore prezintă interes și din punct de vedere practic: ele sînt folosite în medicina populară de către unele populații primitive ca tonic sau în tratarea vărsatului de vînt și a bolilor de stomac; părțile tuberizate ale unor reprezentanți din „Roua cerului" din sudul Africii sînt consumate ca aliment. Frunzele de „Foaie grasă" (Pinguicula) sînt utilizate în țările nordice (și, în trecut, de ciobanii noștri) pentru închegarea laptelui.

Toate oferă din punct de vedere biologic un material deosebit de interesant și prețios, datorită însușirilor și întocmirilor lor ca adaptațiuni rezultate dintr-o lungă luptă pentru existență. Cultura lor dificilă este întotdeauna răsplătită prin interesul pe care-l trezesc la acei care au ocazia să observe particularitățile acestor ciudați reprezentanți ai lumii vegetale: plantele carnivore.

HARAP

Copiii cartierului, figuranți numai în această fotografie, susținătorii lui Harap-Alb, se retrag ori de cîte ori se ivește în preajma lor Spînul.

Iată-l pe Ion Popescu-Gopo copleșit de armele albe pe care el însuși le-a procurat eroilor săi.

Am surprins o discuție în tramvaiul 6, în apropiere de podul Constanța, din care reieșea că locatarii cartierului Chibrit se plîng... de liniște :

— Au fugit copiii ! Nu-i mai aud, nu se mai joacă, nu mai țipă ! Ce-i cu ei ?

La Străulești, unde echipa lui Ion Popescu-Gopo dă viață filmului „Harap-Alb", am înțeles ce s-a întîmplat : copiii cartierului au devenit spectatori cuminți ai filmărilor și, după filmări, ajutoarele de nădejde ale lui Harap-Alb și ale Spînului în... transportul recuzitei.

Așadar, a fost odată ca-n povești, a fost ca niciodată (că de n-ar fi fost nu s-ar fi povestit) un Ion Creangă care a scris un basm „Harap-Alb". Și a mai fost — și este — un Ion Popescu-Gopo care ne-a obișnuit cu filme spirituale, pline de idei și bun-gust, cu medalii, și care s-a apucat acum să ecranizeze basmul lui Creangă.

De ce tocmai „Harap-Alb" ?

În primul rînd pentru că basmul acesta e o veche „obsesie" a lui Gopo. El a tras încă din 1948, la o primă încercare, 4.000 de cadre la care a renunțat pentru că le-a socotit nesatisfăcătoare. A doua încercare a făcut-o în 1953 ; dar, spune Gopo, n-a ieșit decît o poveste ca-n basme. De unde se poate și deduce ce va fi noul film care se turnează la Străulești : un basm nu ca în basme. În al doilea rînd pentru că „Harap-Alb", spune Gopo, este același lucru cu Homo Sapiens : omul care descoperă, stăpînește și folosește forțele naturii.

Gopo, arhitectul Ion Oroveanu și operatorul Grigore Ionescu au hotărît ca plastica filmului să aibă loc într-un peisaj amenajat. Tocmai din această cauză au ales Străulești — un teren deluros, cu apă și păduri. Folosirea naturii s-a soldat, în primul rînd, cu pictarea pămîntului : de pildă, dealul afectat unor instrumente de tortură e pătat de „sînge". E lesne de înțeles că butaforia într-un peisaj poate deveni cel mai periculos lucru în ecranizarea unui basm : nu știi unde se termină dealul de carton și începe cel adevărat sau care din pomi sînt „făcuți" și care nu. Ion Oroveanu caută să evite pericolul cu multă grijă. El e ajutat și de imaginea lui Grigore Ionescu mulată cu ajutorul unor fumuri colorate. În general, plastica filmului a urmărit să nu construiască o lume precis localizată. Nu mai puține sînt problemele care se ridică în fața operatorului Gri-

-ALB — vedetă în cartierul Chibrit

O nouă variantă a Spînului: în slip!

Harap-Alb luînd lecții de echitație de la Gopo (care... n-a călărit niciodată!).

gore Ionescu, care se află la primul său film în culori. Obligîndu-l, decorurile lui Oroveanu l-au ajutat în același timp pe Grigore Ionescu să împingă mai departe cunoștințele sale despre culoare, căutînd să o subordoneze viziunii regizorale.

Și fiindcă veni vorba de această viziune, e bine să amintim că filmul se desprinde din cînd în cînd de textul clasic și, cu ajutorul comediei, te face să... nu știi cînd se glumește și cînd nu se glumește. De pildă, în toiul unei înfruntări de spadă, Harap-Alb îl întreabă pe Spîn :

— Tu ești Spînul ?

— Da. Spînu Constantin. Pe tata îl chema Vasile.

Amestecul acesta de ireal cu real îi slujește lui Gopo pentru a-și sublinia ideile : realismul și umanitatea basmului popular și a personajelor sale.

Rolul lui Harap-Alb va fi interpretat de Florin Piersic. Alegerea ne scutește de comentariu. În rolul Spînului a fost distribuit Cristea Avram. Mirare la spectatori și, desigur, temeri la actor. Pentru că Avram se întîlnește pentru prima oară cu un asemenea personaj.

În fine, s-ar mai putea spune multe, pentru că un film al lui Gopo, chiar și numai pe platou, te invită la variate asociații. Să ne mulțumim însă cu atît și cu cele cîteva fotografii alăturate, urmînd să-l considerăm mai aprofundat cînd Harap-Alb va rula pe ecrane.

Bazil DUNĂREANU
Fotografiile autorului

Elementele de decor ale locului de tortură nu-i sperie de loc pe copiii cartierului, care zburdă pe aici în voie într-o pauză de filmare.

AGENDA FLACĂRA

Artista Poporului Zenaida Pally ne-a declarat că, în afara pregătirilor pe care le face în vederea apariţiilor în spectacolele Teatrului de operă şi balet al R.P. Romîne (repetă, printre altele, rolul Ortruda din opera „Lohengrin") acordă o deosebită atenţie activităţii concertistice şi viitoarelor recitaluri. În repertoriul său Zenaida Pally a înscris şi piesa „7 Cîntece" de George Enescu pe versuri de Clément Marot.

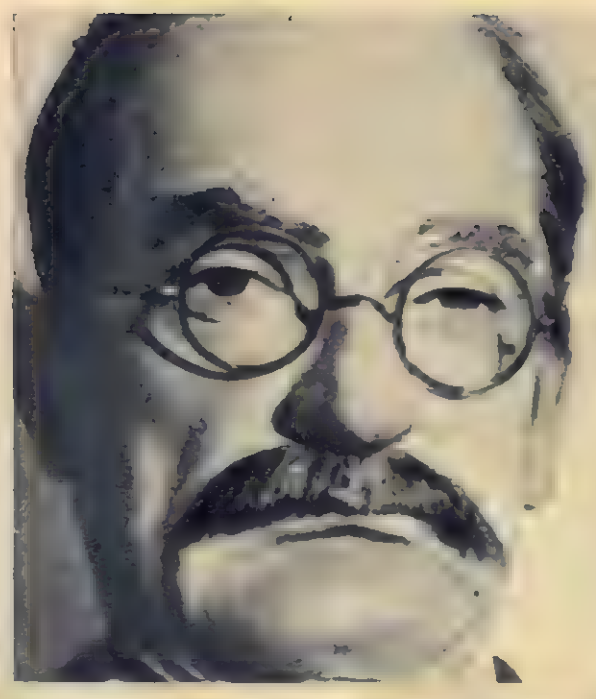

Oricît s-ar strădui cititorii noştri, ne îndoim că vreunul din ei ar putea recunoaşte în acest personaj pe unul din cei mai cunoscuţi actori francezi : Jean Marais. Trecut de 50 de ani, el a abandonat filmele „de mantie şi spadă", rămînînd însă un foarte apreciat interpret al filmelor de aventuri. Aceasta este înfăţişarea personajului Fantomas pe care Marais îl interpretează în filmul cu acelaşi nume, în regia lui André Hunebelle.

— Lucrez la un poem mai amplu — „Diamantul". El evocă momente din lupta pentru eliberare a poporului nostru şi prezintă totodată scene din viaţa noastră actuală. Completez de asemenea un volum de poezii lirice. La Editura pentru literatură universală am predat manuscrisul unei antologii de proporţii mai mari cu tălmăciri din poezia de dragoste a lumii — ne-a spus poeta Maria Banuş.

„Anna Karenina", una din capodoperele geniului de la Iasnaia Poliana, este ecranizată în prezent în Uniunea Sovietică, în cronologia transpunerilor cinematografice aceasta fiind a unsprezecea. Primul film după „Anna Karenina" a fost realizat în Rusia în 1910. Cineaştii americani au turnat trei versiuni, cea mai reuşită fiind aceea cu Greta Garbo. În fotografie, cunoscuta actriţă sovietică Tatiana Samoilova, noua interpretă a Kareninei.

Despre cîteva din realizările sale, compozitorul Doru Popovici ne-a relatat :

— În noua stagiune mă aşteaptă, între altele, două importante examene : prima noastră scenă lirică montează spectacolul cu opera „Prometeu" după piesa de teatru a maestrului Victor Eftimiu, iar Ansamblul de cîntece şi dansuri din Tg.-Mureş va prezenta baletul „Sărbătoarea vinului" (libretul aparţinînd lui Mihai Dimiu).

Rachel Roberts este una din acele actriţe britanice a căror paletă interpretativă este deosebit de variată. După rolul femeii dure şi cu un destin atît de tragic din filmul „Viaţă sportivă", Rachel Roberts a abordat cu succes genul revuistic. Debutînd la Manchester în revista muzicală „Maggie May", ea este acum favorita publicului londonez, în faţa căruia prezintă acelaşi spectacol (vezi fotografia). Partenerul ei este Kenneth Haigh.

Teatrul de stat de operetă din Capitală pregăteşte o nouă lucrare românească : opereta „Suflet de artist", spectacol închinat creaţiei compozitorului Ion Vasilescu. În fotografie : un aspect de la o repetiţie : Artistul Poporului Ion Dacian, care va deţine rolul unui dirijor şi pianist, Artista Emerită Silly Popescu, care va apărea în rolul unei... actriţe, şi Artistul Emerit H. Mălineanu, semnatarul partiturii muzicale.

În literatura italiană contemporană s-a afirmat în ultima vreme tînărul scriitor Giovanni Arpino. Autor a numeroase scrieri dezbătînd problemele generaţiei sale, Arpino este în acelaşi timp deţinătorul premiului Strega pe 1964, pentru romanul „Umbra colinelor", cartea cea mai citită din Italia, potrivit revistei „Vie Nuove". Un alt roman al său — „Sora tînără" — se ecranizează în prezent de către regizorul Paolinelli.

Teatrul de stat din Constanţa întreprinde numeroase deplasări în oraşele şi satele regiunii. Printre spectacolele prezentate în aceste turnee se numără şi piesa lui Dorel Dorian „Dacă vei fi întrebat", pe care a pus-o în scenă regizorul Ion Olteanu, Artist Emerit. Fotografia noastră înfăţişează doi dintre interpreţii spectacolului : Eugenia Dragomirescu (Elena Herescu-Rîznoveanu) şi Longhin Mărtolu (Traian Armaşu).

CERAMICA NEAGRĂ

În jurul ceramicii negre din nordul Moldovei se opresc cu interes vizitatorii Expoziției realizărilor economiei naționale, unde se află un stand cu aceste creații ale artiștilor noștri populari.

Dacă nu le-ai vedea și nu ți-ar delecta ochii, n-ai crede că mai mult decît modestele produse ale ceramiștilor de la Marginea—Rădăuților pot avea înscrise în forma și unica lor culoare neagră atîta expresivitate, căldură și emoție. Am văzut lîngă Siretul-Mușatinilor, la Mihăileni, ceramiști ce păreau a descifra în lutul din care răsăreau ulcioarele melodii profunde pentru violoncel. Am văzut la Rădăuți ceramiști cu un remarcabil simț al culorii, dintre care unul, Constantin Colibaba, e un veritabil artist, excelent continuator în ritmuri contemporane a vechii ceramici de Kuty. Am văzut obiecte și artiști ai lutului ars la Tîrnăveni, la Miercurea-Ciucului și la Dănești, în Maramureș și în Oltenia, în cîmpia Ardealului și în Moldova, dar ceea ce produc mărginenii din preajma Sucevitei capătă uneori proporțiile unui adevărat fenomen. O ștefuire milenară a lutului și a gesturilor, o dedare excepțională a mîinii cu rigorile argilei, un soi de comuniune fixată prin generații succesive care face ca ochiul să vadă limpede formele și desenele, au dus la crearea unor produse care au uimit, cînd au fost descoperite, ochii, inima și mintea tuturor locuitorilor acestor meleaguri ca și cele ale străinilor. Călători din cele două Americi, din Europa și Asia, colecționari pasionați ori simpli amatori, muzeografi și cercetători, artiști și oameni de cultură de pe toate meridianele au luat cu ei, cînd s-au abătut prin Marginea lui Darie haiducul, măcar cîteva trofee de aici, făcîndu-și o mîndrie din a le înfățișa apoi și altora.

Cît privește tehnica, aceasta e de o simplitate de-a dreptul incredibilă în raport cu valoarea rezultatelor. O roată ritmată cu piciorul (uniți de curînd în cooperativă meșteșugărească de producție, ceramiștii de aci vor beneficia acum de roți acționate electric, de malaxoare mecanice, de un mare cuptor de ars oale și de alte înlesniri ale muncii colective), un strop de apă, o mînă de lut și, eventual, un băț pentru incizat desenele și o piatră pentru mici ștefuiri. Dar ce minuni țîșnesc din atîta tulburătoare simplitate! Și nu-i vorba numai de precizie, deși a realiza un șir de cîteva sute de ulcioare tăiate din ochi și cîntărite din mîini la aceeași dimensiune, încît să nu poți surprinde asimetrii, nu-i chiar atît de lesne. Însă un aer ce stăruie în jurul lor vibrînd parcă necontenit, o catifelare a suprafețelor amintind uneori blana delicată a vidrei, o armonie sobră a formelor și inciziilor, o știință a valorațiilor pe o singură culoare, conferă totodată acestor obiecte utilitare dimensiunea pieselor de mare muzeu.

Intuind atari dimensiuni, specificul și unicitatea acestor produse, U.C.E.C.O.M.-ul, prin cîțiva inimoși lucrători ai U.R.C.M.-Suceava și Rădăuți, a trecut la punerea lor în valoare și în circulație, premisele unui mare debușeu fiind în bună măsură asigurate. Cu o singură condiție: cea a nederogării de la ceea ce miile de ani au menținut viabil, inovația trebuind gîndită pe acest fundal și nu potrivit unor capricii și mode comerciale efemere, cum pare uneori a se întîmpla.

Uniți astfel și aflați într-o creatoare emulație colectivă, urmașii acestor creatori de forme de lut duc astăzi, cu simț al răspunderii și al autenticității, mai departe tradițiile moștenite, înscriindu-și cu demnitate și eleganță în desene și ștefuiri noi sufletul lor contemporan. Și poate că n-ar fi rău (ca și în alte locuri, de altfel), dacă pe lîngă noul atelier s-ar înjgheba și un mic muzeu cu tot ce trecutul a mai păstrat din această îndeletnicire. În fond, exercițiul e secular, dar dacă, din cînd în cînd, lutul acesta ars la negru cade în mîinile cîte unui artist ce-l face să exprime întreaga bogăție, eleganță și frumusețe, atunci oalele, ulcioarele, amforele, cupele, strachinile, tăvile și cănile, feluritele jucării, capătă o prospețime și o discretă fluiditate ce le înalță peste utilitar și funcțional în sfera valorilor permanente ale acestui înzestrat popor. Iar cine și-a învăluit privirea în superbul și unicul albastru de Voroneț al mănăstirilor de aci ori a poposit în fața celorlalte frumuseți din partea locului, ar trebui să și-o odihnească o clipă și în fața celei grave, ordonate și sintetice, ale ceramicii negre de la Marginea. Se va afla astfel un moment între cerul și pămîntul între care se înscrie întreaga splendoare a acestor locuri.

George MUNTEAN

Cesare PAVESE

„Si parva licet..."*)

SCENA ÎNTÎI

E dis-de-dimineaţă. Adam, tînăr atletic. Iese din peşteră şi se apleacă să strîngă un pumn de pietricele. Aruncă una cîte una, cu grijă, ţintind în trunchiul unui palmier. Uneori greşeşte ţinta.

Adam (ridicîndu-se brusc) : Mă duc să pescuiesc.

Vocea Evei din peşteră : Du-te... Şi de ce trebuie să mi-o spui ?

Adam : Fapt e că n-am poftă să mă duc să pescuiesc.

Vocea Evei : Stupidule !

Adam (priveşte în jur, cu un aer distrat) : Asta am s-o adaug la celelalte, Eva. **(Tăcere.)** Ce ai cîştigat că mi-ai spus stupid ? **(Agitat.)** Dacă continui să mă tratezi în felul ăsta, într-o bună zi am să plec şi nu mă mai vezi. Nu ţi se poate spune un cuvînt, că îţi sare ţandăra. E doar necesar să scoatem cîte o vorbă şi noi amîndoi, nu-i aşa ?... Tu nu ştii ce înseamnă să fii singur. Tu n-ai fost niciodată singură. Şi uiţi prea repede că ai fost făcută ca să-mi ţii tovărăşie...

Vocea Evei : Da dragă, dar de ce să-mi spui că te duci să pescuieşti ?

Adam (se apleacă să adune pietricele, schiţînd un surîs) : Am spus ca să spun şi eu ceva, Eva.

Vocea Evei : Eşti mai drăguţ cînd nu vorbeşti ca să spui ceva.

Adam (aruncă cu furie pietricelele) : Ei bine, mă duc să pescuiesc !

Se aude rîsul uşor al Evei. Adam pleacă. În luminiş se răspîndeşte calmul proaspăt al dimineţii. Trece un pui de căprioară care saltă uşor şi adulmecă tulpinile unor arbuşti, pe urmă sare iute spre stînga.

Intră din nou Adam, cu înfăţişarea normală şi, aplecat puţin spre stînga se aşază în centru pe un bolovan. Vorbeşte privind înainte :

— Această pădure e leit Eva. Dacă ar putea să vorbească, s-ar purta la fel ca ea. Trunchiuri şi iar trunchiuri, frunze şi iar frunze, unghere tainice pe care le bate soarele, altele pe care nu le bate, fremătînd de viaţă, plină de glasuri, dar de mine, Adam, nu-i pasă. E purul adevăr. Îmi dă umbră, mă adăposteşte, mă hrăneşte, dar nu-mi arată nici o încredere. Ah Doamne, Doamne, mă întreb dacă înţelegi ce înseamnă să fii singur.

Eva se arată în pragul peşterii şi soarele auriu îi luminează întreaga făptură. E brunetă şi are muşchi puternici ; faţa îi apare pe jumătate ascunsă de umbră şi de rămurele care atîrnă deasupra intrării. Adam se întoarce şi o priveşte înseninat. Pauză.

Eva : Vrea să zică astea sînt zilnicele tale rugăciuni ?

Adam : Nu mă rugam, vorbeam cu mine însumi.

Eva (bănuitoare) : Dar parcă îi cereai ceva Domnului ?

Adam : Nu mai îndrăznesc să-i vorbesc. Binefacerile lui sînt cu două tăişuri.

Eva (înaintînd ; poartă flori prinse în păr): Ce vrei să spui ?

Adam (cu o veselie silită) : Ultima dată cînd m-am plîns că eram singur, mi te-a trimis pe tine. **(Dă să o îmbrăţişeze şi să o aşeze pe genunchi.)**

Eva (se desprinde şi spune cu plictiseală) : Devii vulgar.

Adam : Şi tu de neînţeles.

Eva : Asta fiindcă dimineaţa nu sar afară ca un animal din vizuină, şi mă pieptăn în loc să mă scutur cum faci tu.

Adam : Nu trebuie să-mi placi decît mie.

Eva : Că te şi pricepi la asta... !

Adam (cu vocea schimbată) : Oh Eva, pentru ce nu încetăm cu hărţuiala asta continuă care pe mine mă scoate din sărite, şi ţie la ce-ţi slujeşte? Sîntem singuri, singuri pe lumea asta. Ce nevoie avem să ne certăm în felul ăsta ? Dacă ar mai fi o altă Eva sau un alt Adam, aş mai înţelege.

Eva : Te gîndeşti prea mult la această altă Eva. Mereu îmi tot vorbeşti de ea. (Ironică.) Ţi-a făgăduit-o poate Domnul ?

Adam : Proasto ! Ştii prea bine că sîntem singuri.

Eva : O altă Eva... Sîntem singuri... Înţeleg. Spune-mi un lucru, unicule bărbat : dacă în loc de mine, Domnul ar fi creat o altă

*) „Si parva licet componere magnis". (Dacă este îngăduit să se compare cele mici cu cele mari.) Vergiliu, Georgice (n.tr.).

Eva, cu același păr, cu același trup, cu aceeași voce, tu ai fi acceptat-o cum ai făcut cu mine? Și te-ai lăuda că o iubești la fel și ai face aceleași mofturi, și te-ai duce să pescuiești pentru ea, în sfîrșit ar fi Eva ta? Da sau nu?

Adam: Cum... o alta ca tine?... Cu același păr? Care s-ar numi Eva? Dar ai fi tu...

Eva (îl privește cercetător): Și totuși dacă Domnul ar fi făcut două Eve și te-ar fi pus să alegi, pe care ai fi ales-o?

Adam: Două... Nu știu... Desigur că pe tine... Două Eve?!

Eva: Și pentru ce pe mine?

Adam: Pentru ce?... Așa... Dar gîndește-te, Eva...

Eva: Îți spun eu ce ai fi făcut: ne-ai fi luat pe amîndouă și ne-ai fi silit să stăm în aceeași peșteră. Și te mai vaiți că nu-ți acord încredere. Asta ar mai lipsi. Tu nu mă înțelegi și nu mă meriți. Ți-am căzut de-a gata ca un măr copt. Și te mai și legi de Domnul. Dar n-ai nimerit-o. Și n-a nimerit-o nici Domnul, dacă crede că am nevoie de tine sau de el. **(Iese prin stînga, lăsîndu-l pe Adam îngrozit.)**

Adam (sare în picioare): Destul! Destul! Ai auzit, Doamne? **(Ciulește urechile. Tăcere.)** N-a auzit. Nu aude niciodată. **(Se lasă iar pe bolovan, cu capul în mîini.)**

SCENA A DOUA

Același decor. E seară. Adam și Îngerul Domnului se plimbă pe dinaintea peșterii. Îngerul e un tînăr frumos, blond, cu corpul vaporos și strălucitor.

Adam (încet): Ai să-i spui așadar Domnului că în felul ăsta nu mai poate să meargă. E comod să ne creeze spre gloria sa și să ne lase în asemenea încurcături. Mi-a sădit, ca tuturor animalelor, anumite nevoi, mi-a dat mai multe decît animalelor, ca o cinste specială ce trebuie onorată, o delicatețe naturală a sentimentelor și o putere de judecată care au nevoie să înflorească într-o tovărășie potrivită. Eva știe nevoia mea și se slujește de ea pentru a se face de nepreținut și a-mi răpi toată liniștea. Acum mai susține că n-o apreciez după cum merită. Și de azi-dimineață nu știu unde a dispărut.

Îngerul Domnului: O să aduc la cunoștința Domnului, Adam, o să-i aduc la cunoștință, și dacă se va putea face ceva, se va face. Am însă impresia că în cer domină părerea că raporturile tale cu Eva reprezintă un domeniu în care ar fi de-a dreptul indiscretă și inoportună o intervenție directă. Să nu uiți apoi, Adam, că la actul creației ți-a fost acordată o anumită autoritate asupra tovarășei tale. Cît despre gelozia pe care ți-a arătat-o Eva, poți să o asiguri că pentru moment e absolut exclusă crearea altor ființe. Și, în definitiv **(lumina Îngerului strălucește mai tare)**, această gelozie ar trebui să te măgulească puțin. Adio Adam! **(Se stinge și dispare. Penumbră.)**

Adam: Ferice de cine te vede, Eva!

Eva: Ce-i spuneai Îngerului? Și pentru ce cînd sosesc eu, el fuge?

Adam: Chestiuni ce privesc acest paradis, Eva. Și tu, pentru ce nu vii mai înainte? Numai cînd se face întuneric îți sînt de folos, nu-i așa?

Eva: Oh Adam, de ce mă tratezi astfel? **(Înaintează.)** Încearcă să înțelegi, Adam. Nu-ți ajunge că stăm împreună toată noaptea?

Adam (rece): Stai pentru că ți-e frică de întuneric, iată pentru ce.

Eva: Nu ești de loc amabil, Adam. **(Îl apucă de braț.)** O să-ți spun, dacă nu înțelegi singur. Mă îndepărtez numai pentru că, dacă m-ai vedea într-una, te-ai plictisi de mine. Și să nu crezi că nu sufăr stînd departe de tine. **(Se strînge la pieptul lui.)** Dar am nevoie să mă izolez uneori, ca să mă gîndesc la noi doi și să nu te chinuiesc cu gelozia mea. Dragă! Ți-ai amintit de Eva, azi? **(Adam o îmbrățișează. Eva îl sărută și se îndreaptă înlănțuiți spre peșteră.)** Ce-i spuneai Îngerului? **(Intră în peșteră. S-a făcut noapte. Începe să scînteieze prin întunericul licuricii.)**

Vocea lui Adam: Îl întrebam dacă mă iubești.

Vocea Evei: Prostule! N-o știi singur?

Vocea lui Adam: Uneori mă faci să mă îndoiesc.

Vocea Evei: Și chiar și acum te mai îndoiești?

Vocea lui Adam: Nu.

(Lumina lunii se împrăștie în luminiș. Tăcere.)

Vocea Evei: Privește! E lună. Să ieșim.

Adam (care o ține de un braț): Să rămînem aici.

Eva (zbătîndu-se): Privește cît e de frumos! Vrei mereu să vorbești: haide, vorbește acum; ce nevoie aveai să-i povestești Îngerului intimitățile noastre. De ce faci d-astea? Nu mă iubești de loc. Eu aveam încredere în tine.

Adam: Nicidecum, vorbeam și eu așa, și pe urmă știi bine că îngerul are alte treburi la care să se gîndească. Îl întrebam dacă știe unde ești, asta-i.

Eva (ursuză): Oh Adam, cine știe ce i-ai spus. Și cine știe ce a răspuns acel indiscret, care e doar lumină și nimic altceva. De ce intri în vorbă cu ființele astea care n-au nici măcar o mînă din carne și oase, pe care să ți-o întindă? Se duc, vin, nu se știe unde locuiesc — ce oroare! — s-ar putea să fie vreunul, ascuns pe aici, care să ne asculte.

Adam: Vai Eva! Știi că Domnul îi trimite numai ca să ne vină în ajutor.

Eva: Și ce i-ai spus?

Adam: Nimic. Și tu unde ai fost toată ziua? M-ai făcut să sufăr mult, să știi.

Eva: Să vedem. **(Se așază pe prag.)** M-am gîndit mult la noi doi. Am mers toată dimineața și am intrat în pădurea Domnului unde am văzut plantele lui... Dar știi ce scîrbă mi-e de șerpi, și acolo sînt de toate felurile, care se urcă și coboară pe trunchiuri, și mi-a venit ideea — poate că greșesc, Adam — că Domnul i-a pus acolo de pază. Înseamnă că Domnul nu are încredere în mine. Pentru ce? Nu-mi plac de loc aceste lucruri, Adam. Sau sîntem favoriții lui, și atunci pentru ce șerpii? Sau nu sîntem, și atunci de ce atîtea cuvinte frumoase?

Adam (înspăimîntat): Adu-ți aminte că Domnul poate să ne asculte.

Eva (nerăbdătoare): Așa! Paza șerpilor, îngerii care își bagă nasul peste tot, el însuși care stă să ne spioneze; ce motiv i-am dat?

Adam: Toate astea fiindcă ne iubește, Eva.

Eva: Aș vrea să știu dacă tu, pentru că mă iubești, ai împinge lucrurile pînă aici. Mulțumesc de așa dragoste!...

Adam: E poate și gelozia la mijloc... Și tu, Eva, ești geloasă pe mine.

Eva: Prostule, mai întîi de toate nu este același lucru. **(Serioasă.)** O fac puțin și ca să treacă timpul și să-mi umplu ziua. Recunoști că în acest paradis prea multe nu ai de făcut.

Adam: O faci ca să-ți treacă timpul?!

Eva (continuă): Se înțelege. Ai simți-o pe pielea ta, dacă ar exista cu adevărat o altă Eva.

Adam: Aha!... **(Revenindu-și.)** Atunci consideră și tu că Domnul ne spionează numai așa, ca să-și umple ziua, și așa se mai distreze.

Eva (cu bărbia în pumni): Cam prea puțină fantezie pentru stăpînul lumii. **(Gînditoare.)** Și totuși de ce șerpii ăia și pomul?

Adam: De cîtă vreme, Eva, n-am mai flecărit atîta împreună!

Eva (ca mai sus): Adam! De ce nu putem să atingem tocmai pomul acela? Și fructele lui rumene, coapte? Și dacă nu putem de ce le-a mai făcut?

Adam: Vezi Eva **(privește în jur pe ascuns)**, eu cred că sînt fructe ca toate celelalte, dar că Dumnezeu ne-a oprit să le atingem ca să ne facă zilele mai interesante. Sînt ca regulile pe care le-am inventat pentru jocul nostru cu pietricele. Dacă le lași deoparte unde mai e jocul? Fii sigură, Domnul ne iubește, altminteri nici nu ne-ar fi creat.

Eva (mereu absorbită): Mi se pare stupid.

Adam: Și totuși, vezi că și astă-seară această piedică ne-a slujit să ne apropiem mai mult și ne-a făcut să mai discutăm puțin.

Eva: Îți spun că mi se pare stupid.

SCENA A TREIA

Același decor. Amiază adormită. Adam șade întins în fața peșterii și urmărește cu privirea doi fluturi care zboară grațios.

Adam: Dacă îngerii Domnului ar fi ceva mai puțin îngeri!... Are dreptate Eva: numai lumină și de loc materie. Dar cu cine, întreb, cu cine trebuie să-și petrecă timpul un nefericit? Eva nu e din aceeași specie cu mine: ei îi face bine să se plimbe singură. S-ar spune că plantele și jivinele se înțeleg cu ea. Își agață flori în păr, aleargă după căprioare, e în stare să se cațere într-un pom ca să smulgă cîteva pene din coada unui papagal. Copilării... Dar între timp trece ziua. Și apoi, de ce acum e într-una plecată, și se întoarce de-abia seara? Ușor îi vine Îngerului să spună că eu sînt regele acestui regat. Fapt e că n-am cui să comand. Fluturilor ălora? Am nimerit-o, cum ar spune Eva. **(Se ridică în picioare.)** Dar înnebunesc dacă continui să mai vorbesc așa, de unul singur. De s-ar face mai repede seară! Cît despre mine, ar putea să fie întotdeauna noapte. Să vezi totul atît de limpede, atît de viu animalele care o duc minunat, apele care curg, frunzele care se leagănă... Toate îmi fac ciudă.

Se stîrnește un vînt puternic care mai că îl face pe Adam să se clatine. Pădurea vuiește. Zboară frunzele și păsări pestrițe, și în depărtare răsună bubuituri de tunet.

— Ce se petrece? Poate am cîrtit? Ah Doamne, ce sensibil ești!

Zgomote de pași și bubuituri în pădure. Alte vîrtejuri. Trece în zbor, aruncînd lumină, un înger.

— Ce se petrece? Unde zbori? Te trimite Domnul? Mă supun cu umilință, mă supun cu umilință!

Îngerul: S-a întîmplat un lucru groaznic. Eva...

Adam: Vai!

Îngerul: Știrea nu e încă verificată. E prea îngrozitor. Eva a mîncat din fructul arborelui Domnului.

Adam: Nu!

Îngerul: Așa sper și eu. Dar a fost văzut Satana, luînd-o la goană prin paradis, urlînd de bucurie. De multă vreme fusese văzut pe aici. **(Dispare spre dreapta.)** Oh, nefericiți oameni! **(Continuă furtuna, dar acum a început să plouă și o lumină lividă coboară din cer. Trec, în învălmășeală, căprioare, tigri, iepuri de casă.)**

Adam: E cu putință? Eva! Eva! Unde o fi acum? Oh Eva, ce ai făcut?!

Eva intră din stînga, gîfîind și foarte agitată. Caută cu ochii.

Eva: Oh Adam, unde ești? Pentru tine am făcut-o. Unde ești? Apără-mă! **(Îl cade în brațe.)**

Adam: Așadar, e adevărat? Nenorocito! **(Eva plînge cu hohote la pieptu-i. În mîna stîngă strînge un măr.)** Ce o să spună acum Domnul? De ce ai făcut asta?

Eva (printre hohote): Se afla acolo un șarpe care vorbea. L-am rugat mult să vină în peșteră să ne țină de urît. Spunea lucruri atît de frumoase! Era atît de spiritual! Mă gîndeam: cum o să se mai distreze Adam, el care vrea mereu să vorbească! Ce recunoscător o să-mi fie și cum o să mă mai iubească!

Adam: Dar parcă șerpii îți făceau mare scîrbă?

Eva: Nu era un șarpe ca ceilalți. Vorbea. Dacă ai fi auzit! Știa totul. Despre totul era bine informat. Mă lămuri că într-adevăr chestia cu arborele oprit e un simplu joc al acelui bătrîn încăpățînat care nici el nu știe ce să facă pentru ca să se distreze și creează ființele după placul său... Întocmai cum spuneai tu.

Adam: Dar eu spuneam ca să spun ceva.

Eva: Mă lămuri că e de ajuns doar să calci regula, ca el să mai schimbe jocul. Iar noi avem drepturi și prețuim ceva mai mult decît un joc cu pietricele. **(Se oprește.)** Atunci am mîncat mărul.

(Întinde mîna.)

Adam: Nenorocito! Și dacă Domnul te alungă?

Eva: Șarpele spunea că lumea-i mare.

Adam: Și eu o să rămîn singur! Nu te-ai gîndit că te iubesc?

Eva: Dar, Adam, dacă mă iubești cu adevărat, ai un prilej în plus să mi-o dovedești... **(Pauză.)**

Adam: Dă încoace. **(Mușcă din măr. Eva îl sare de gît.)**

Vocea Domnului (în furtună): Adam, unde ești?

Traducere din limba italiană de Tatiana ULMU

Ilustrație de Tia PELTZ

De la una la alta

Povestea vorbei — Sirenele, ieri și azi

Sirenele sînt pentru contemporanii noștri niște dispozitive mecanice care produc sunete de mare intensitate, folosite în diverse semnalizări. În mitologie ele apar ca niște ființe demonice, personificări ale farmecului înșelător al mării, sub valurile căreia se ascund stîncile sfărîmătoare de corăbii. Sălașul lor era în strîmtoarea Siciliei, temută de navigatorii antichității din pricina mulțimii naufragiilor întîmplate acolo.

Din epopeile homerice aflăm că sirenele (în greceșteSeirenes) atrăgeau pe corăbieri prin cîntecul lor minunat; oricine le asculta era fermecat, sedus de vraja lor și nu se mai întorcea acasă. Iscusitul Ulise trece prin apropierea sirenelor și evită naufragiul prin măsuri ingenioase: astupă cu ceară urechile mateloților și îi pune să-l lege pe el însuși de mîini și de picioare la catargul corăbiei, spre a nu se lăsa ademenit de perfidele zîne, al căror glas voia totuși să-l asculte.

Imaginea pe care și-o făceau cei vechi despre sirene a variat destul de mult în decursul timpului: femei fermecătoare, ființe hibride cu trup de om și coadă de pește sau fecioare înaripate cu corp de pasăre. Nici atribuțiile lor n-au rămas neschimbate: față de ceea ce ni se relatează în Odiseea, poveștile mai tîrzii se deosebesc mult, înfățișîndu-ne sirenele ca pe niște duhuri ale morții vagabondînd printre morminte sau ca pe niște spirite ale răzbunării, care nu pot fi îmbunate, potolite, decît prin jertfe.

Imagini idilice sau lugubre, eît de depărtate sînt toate acestea de sirenele vapoarelor, locomotivelor și fabricilor din zilele noastre!

Soria STATI

La rubrica „Povestea vorbei" din nr. 38 din 19 septembrie a.c. s-au strecurat două regretabile erori de dactilografiere:

— La paragraful 1 rîndul 4-5 se va citi: Teatru însemnă „joc de privit" (provine din theatrea)...

— La paragraful 4 rîndul 5-6 se va citi: ceea ce înseamnă „între (epi-)întrări (eisodoi)". Trebuie să înțelegem...

CU SAU FĂRĂ ?

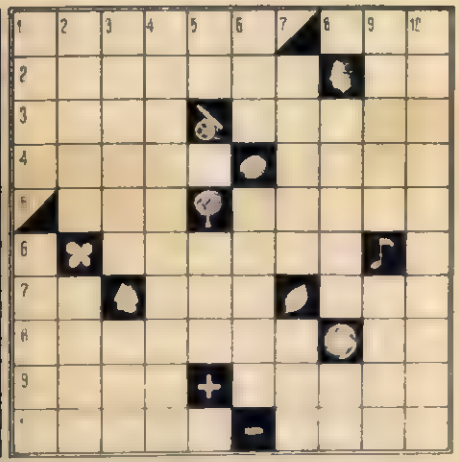

ORIZONTAL: 1) Fără îndoială — Cu aproximație. 2) Fără multă vorbă! — Frate cu „do". 3) Fără pereche — Acoperit cu ceară. 4) Pasăre cu pene cafenii — Un volum... cu o literă! 5) Cu ei se bate frișcă — Fără excepție, cu desăvîrșire. 6) Cu puțini ani, dar cu mult elan. 7) Pămînt cu apă — Țeavă cu... foc! — Cu același nume. 8) Cu șase numere ieșite la Pronoexpres — La fel cu „nu". 9) Fără efort — Cu călduri sau fără căldură! 10) Fără voie, cu forța — Soră cu junghiul.

VERTICAL: 1) Cu... — ...și fără. 2) Cu leziuni — Cu... ghiocei la tîmple. 3) Cu funcție de adjectiv — În legătură cu o misiune... în teatru. 4) Cu... bătaie la cap (pl.). 5) Fără deosebire (abr.) — Cu umbră deasă și fructe foarte apreciate. 6) La fel cu... peticul — Cu voce înaltă. 7) Cu darul vorbirii — Se spune că nu există nici unul fără cîini. 8) Cu... învirtealâ — Nu e fără! 9) Cu! — Pasăre cu ciocul lung și cu penele roșii sau negre. 10) Acoperite cu metal.

Marian GHICA

Dezlegarea jocului „FRUMUSEȚE" apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) NATURĂ — ELENA. 2) ARATOȘI — AMAN. 3) RITA — ADONIS. 4) CERNA — IP — NAI. 5) I — A — LALELE — R. 6) SB — LEHAR — ȘTI. 7) ULISE — ARCUȘ. 8) INELE — C — AUR. 9) NIRI — GĂRI — IS. 10) IC — APOLO — IST. 11) MUNCĂ — ISPITE. 12) ALB — TÎNĂR — IA.

PRECOCITATE MULTILATERALĂ

Micuța Verina Greenlaw, fiica doctorului Maurice Greenlaw din Londra, este considerată la Hollywood drept un fenomen. Deși are numai 7 ani, Verina vorbește la perfecție patru limbi, este o excelentă pianistă și balerină, iar pe directorii de scenă îi uimește cu formidabila ei ușurință de a memora rolurile. Unul dintre acestea a fost cel al unei școlărițe, în filmul „Father Goose". În fotografie: micul fenomen „studiind" un scenariu de film.

MĂRTURII DESPRE TRECUT

La Aveley-Essex (Marea Britanie) au fost descoperite într-un puț de mină scheletele a doi mamuți. Vîrsta lor este apreciată la circa 100.000-200.000 de ani. Unul dintre schelete prezintă un deosebit interes, aparținînd unei specii destul de rare — așa-zisul mamut cu coiți ondulați. În fotografie, interesanta descoperire și doi dintre autorii ei: Shirley Coryndon (mijloc) de la Muzeul de istorie naturală din Londra și John Hesketh, geolog amator (dreapta).

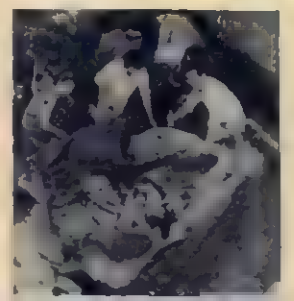

MODA

Creatorii de la fabrica de confecții și tricotaje „București" prezintă, prin modelele din pagina de față, câteva din trăsăturile modei de toamnă și iarnă 1963.

— Mantourile — confecționate de preferință din tweed-uri sau stofe ușor flanșate, (foto 1 și 2) — au mai au amploarea hainelor din anii trecuți, urmînd mai îndeaproape linia corpului. Poarta modern o gulerul gen moale (foto 1), dar se menține cu succes și gulerul cu revere ; la o fustă din același material cu mantoul, o vestă din piele (sau imitație de piele) face un efect frumos. Au reintrat în modă pelerinele (foto 3), confecționate de preferință din stofe pepit sau în carouri.

— Ținuta preferată pentru după-amiază rămîne cea alcătuită din două (sau trei) piese și avînd un caracter mai mult sport. Un tailor din jersey roșu, cu nasturi bombați dintr-un metal alb, purtat peste o bluză din jersey negru (foto 3) ; un alt deux-pièces din jersey gri-arginiu închis la două rînduri de nasturi și cu patru clape tighelite (foto 4) ; un costum dintr-o stofă flanșată, cu mînecă trei sferturi prinsă într-o manșetă lată (foto 5) — se dovedesc fiecare deosebit de utile în garderoba noastră de toamnă și iarnă.

2

1

1

3

5

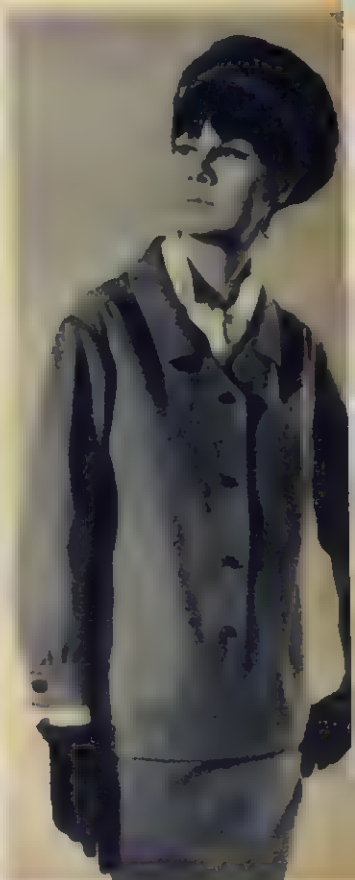

dialog cu cititorii

POLUL FRIGULUI

„Doresc să știu unde se află polul frigului".

Mariana UNGUREANU
Str. Oțetarilor 7, Brașov

Răspunde ALEXANDRU ROȘU, candidat în științe geografice, de la Institutul de geologie-geografie al Academiei R. P. Române.

Prin analogie cu polii Pământului, extreme geografice ale globului — valorile extreme înregistrate pe suprafața Pământului ale temperaturilor, precipitațiilor, înălțimilor muntoase, abisurilor oceanice — sînt uneori denumite în mod figurat „poli".

Dintre aceștia „polii" a atenție deosebită s-a acordat localizării „polului frigului". Deși ar fi normal ca el să corespundă polilor geografici (prin poziția lor față de Soare), datorită dispunerii și configurației uscatului și mărilor în spațiile polare, el se situează într-o regiune mai mult sau mai puțin depărtată de aceștia.

Pînă în urmă cu cîțiva ani, pe baza înregistrărilor meteorologice efectuate, se considera că polul frigului se află în regiunea Verhoiansk-Oimeakon, la est de bazinul fluviului Lena, în Iakutia (U.R.S.S.). Aici au fost înregistrate temperaturi medii în luna ianuarie de —50° (la Verhoiansk) și —55°,7° (la Oimeakon). Totodată temperaturile cele mai scăzute au atins —70° la Verhoiansk și —71° la Oimeakon. Cauza acestor temperaturi joase, după cum arată cercetările făcute, constă în dispoziția lanțurilor muntoase ce împiedică stagnarea maselor de aer rece care coboară din munți. Atmosfera este aici liniștită, iar gerul face să înghețe brusc chiar și aburul respirației...

În urma cercetărilor întreprinse în ultimul timp în Antarctica, s-a constatat că nici se întîlnesc temperaturi și mai joase și că deci adevăratul „pol al frigului" este situat în zona polului sudic geografic.

Uriașa platoșă de gheață ce acoperă „capătul" sudic al Pământului, străbătută de puternice uragane reci, este un adevărat „frigider" al planetei. Aici, în 1960, s-a înregistrat temperatura de —88°,3', cea mai ce depășește cu mult gerul din Iakutia.

La rîndul lor cercetările efectuate în 1963-64 au arătat că există o zonă în apropierea polului sudic unde temperatura poate scădea pînă sub —90°.

Se poate deci spune că „polul frigului" al planetei noastre, situat în Antarctica, s-a arătat a fi mult mai... friguros decît se presupunea. Acest lucru este foarte important pentru cunoașterea atît a fenomenelor climatice locale cît și a circulației generale a atmosferei.

COCOȘUL GALIC

„Ce simbolizează Cocoșul galic?"

Eduard CĂLUGĂRU
Cluj

Răspunde prof. GHEORGHE CRONT, doctor în științe istorico-juridice, de la Institutul de istorie al Academiei R. P. Române.

În izvoarele istorice ale antichității, cocoșul simbolizează vigilența, îndrăzneala, energia și mîndria. Cu aceste semnificații figurează și pe unele monede ale grecilor și romanilor.

Galii — strămoșii francezilor — după ce au stat timp de cinci sute de ani sub dominația romană, au folosit cocoșul ca emblemă a poporului lor. Unii istorici explică acest fapt prin dubla semnificație a cuvîntului latinesc *gallus*, care înseamnă și cocoș și gal. Alți istorici, constatînd că o asemenea emblemă nu figurează pe monumentele galilor, susțin că apariția ei trebuie atribuită unor tradiții. Într-adevăr, tradiția istorică a poporului francez cunoaște utilizarea simbolului cocoșului cu semnificațiile lui vechi. În timpul domniei lui Filip al II-lea August (1180-1223), cînd francezii purtau lupte cu englezii pentru unitatea politică a țării lor, în urma unei grele bătălii, un principe francez ar fi instituit *Ordinul Cocoșului*. Cavalerii acestui ordin aveau pe scutul lor de argint ca blazon, cocoșul.

Există vechi medalii franceze cu figuri alegorice reprezentînd leul Castiliei sau vulturul Austriei fugind din fața cocoșului Franței. Cocoșul de metal figurează pe clopotnițele multor vechi biserici franceze, dar acest simbol al vigilenței apare și pe turlele bisericilor altor popoare din Europa occidentală, începînd din secolul al X-lea și pînă în timpurile noastre.

Revoluționarii francezi din 1789 au înlocuit stema regală a Bourbonilor de pe steaguri cu Cocoșul galic. Devenind împărat, Napoleon a înlăturat această emblemă, înlocuind-o prin chipul vulturului. În timpul Revoluției din iulie 1830, Cocoșul galic a înlocuit simbolul regal al florii de crin și a rămas emblema națională a Franței sub domnia lui Ludovic Filip I (1830-1848) și sub Napoleon al III-lea pînă în 1852, cînd acesta a înlocuit din nou cocoșul prin vulturul imperial.

Aceasta este, pe scurt, istoria Cocoșului galic.

PE BEGA

Fotografia pe care v-o trimit nu-i din Delta cum ar părea, ci de pe canalul Bega. Am făcut-o cu prilejul unei excursii organizate de personalul medico-sanitar al unor spitale din Timișoara.

Este interesant de amintit că în urmă cu decenii navigația pe Bega se făcea cu o ambarcație „laghe" pusă în mișcare de „forța motrice" a unor... cai. Caii remorcau vasul respectiv pe un mal — cei 30 de kilometri navigabili ai canalului Bega făcîndu-se în 10-12 ore, fără ca pasagerii să-și piardă răbdarea. Azi cursa pe Bega nu depășește două ore.

Miroce PĂUN
Uivar, reg. Banat

PRIMELE ALMANAHURI ROMÎNEȘTI

„Care este cel mai vechi almanah românesc?"

Eugen RĂDULESCU
Iași

Primul calendar-almanah din țara noastră a apărut în urmă cu 291 de ani. El s-a tipărit la Brașov, în anul 1733, fiind alcătuit de dascălul Petcu Soanul.

Următorul almanah cunoscut a apărut în 1785, la Iași. Era un calendar cu gravuri, cu date calendaristice, cu sfaturi gospodărești și igienice. Autorii acestui almanah au fost protoiereii Mihail și Policarp Ștrilbinac.

De la Sibiu cunoaștem *Cărindarius*, editat cu începere din anul 1782. În afară de partea calendaristică, acest almanah mai cuprindea : învățături, povestiri, „sfaturi de meșteșugari" (rețete) și numeroase gravuri.

La Iași, în 1835, Asachi editează *Calendarul Nou*, ca o ediție aparte în limba franceză, *Almanach de Iassy*.

În București, editorul Valbaum a tipărit, în anul 1842, *Almanahul Curții și al Statului*. Tot în anul 1842 a apărut la Iași *Calendarul poporului român*, întocmit de Mihail Kogălniceanu.

Primul almanah umoristic românesc, *Calendarul lui Nichipercea*, a fost editat de N. T. Orășanu, în 1860, la București.

CÎND S-A NĂSCUT ȘAHUL

„Aș dori să cunosc cîte ceva despre începuturile jocului de șah".

Francisc GANDA
Reșița, str. Locotel 2

Jocul de șah datează încă din antichitate. După unele legende, creatorul său ar fi slujit pe Palamede, care a vrut să ofere soldaților săi un mijloc de recreare în timpul asediului Troiei. Dar o legendă arabă, mai plauzibilă, arată că preceptorul unui fiu de rege din Orient a imaginat acest joc pentru a-i demonstra elevului său că regele, piesa cea mai importantă, nu se poate lipsi de ajutorul supușilor săi. Entuziasmat de noul joc, prințul îi făgăduiește că-i va da orice răsplată. Pentru a-i da o nouă lecție elevului său, preceptorul îi cere un bob de grîu pentru primul pătrat al tablei, două boabe pentru al doilea, patru pentru al treilea și așa mai departe, în progresie geometrică, pînă la cel de-al 64-lea pătrat. În aparență modest, profesorul îi cerea răsplată nici mai mult, nici mai puțin decît 18.446.744.073.709.551.615 boabe ! Cantitatea ce se putea obține înmulțind de 76 de ori întreaga suprafață arabilă a țărilor cunoscute în acea epocă.

Nu se păstrează nici o tablă de șah datînd din antichitate, dar pe monumentele egiptene s-au descoperit deseori reprezentînd oameni așezați asupra unui șachier cu pioni albi și negri.

În secolul al VI-lea budiștii au răspîndit jocul de șah în toată Asia, iar în secolul al IX-lea șahul a pătruns în Europa. Pe atunci mișcarea pieselor era asemănătoare celei de azi, cu excepția reginei, care mergea doar pe diagonală, și a nebunului, care sărea pînă în al treilea pătrat chiar dacă avea o piesă în față.

DE LA SEVERIN LA CAZANE

Recent, un grup mare de oaspeți ai stațiunii Băile Herculane au întreprins, sub auspiciile O.N.T.-ului, o interesantă excursie cu vaporul la Turnu-Severin, Orșova și Cazane. Cu acest prilej, la Turnu-Severin am putut vizita rămășele vechii cetăți Drobeta (în fotografie), transformate azi într-un muzeu în aer liber. Un arheolog de la muzeul local ne-a redat istoria vechii fortificații și a podului peste Dunăre construit de Apolodor din Damasc. Apoi excursia a continuat spre Cazane cu remorcherul „7 Noiembrie".

I. CRUCEANĂ
funcționar, Pitești

POȘTA NOASTRĂ

ȘTEFAN DANCOVICI — Tîrnăveni. Regretăm, dar nici revista noastră nu are posibilitatea să vă satisfacă dorința de a publica drapelele tuturor statelor de pe glob. (Ele există, de altfel, în atlase geografice și în enciclopedii). În ce privește distrugerea furnicilor, în comerț există mai multe preparate eficiente. Specialiștii de la Consiliul agricol raional v-ar putea spune care dintre aceste preparate este cel mai potrivit pentru nevoile dv.

DRAGOMIR COMAN — Galați. 1) Nu se poate face o clasificare : ritmul construcțiilor este tot atît de intens în toate regiunile și orașele țării. 2-3) Asemenea date au se cunosc. 4) Hidroaviația s-a născut de fapt o dată cu aviația. Astfel, avionul construit de Mojaiski în 1882-1883 a amerizat nu a aterizat. Dar primul hidroavion propriu-zis, conceput astfel încît să decoleze din apă și să amerizeze, a fost aparatul construit de Gabriel Voisin în 1907.

PETRU ILEA — Deva. Oamenii au străbătut întotdeauna nesfîrșite ale oceanelor cu plute, bărci și bărci cu *plaze*, încă în vremuri imemoriale. Se cunosc, astfel, călătoriile vikingilor, celebrii corăbieri nordici, care au atins coastele Americii cu 500 de ani înaintea amiralul Cristofor Columb să fi întreprins celebra sa călătorie. Dar traversări transoceanice temerare s-au înfăptuit și în zilele noastre. În anul 1932 francezul Alain Gerbault a traversat singur Atlanticul cu o barcă. De atunci asemenea traversări s-au mai făcut. Una dintre ele, cea întreprinsă în luna mai anul acesta de francezul Eric Tabarly, care a realizat traversarea oceanului, cu o barcă, în 27 de zile și 5 ore. Și mai vechi decît traversările Atlanticului sînt, pare-se, traversările Pacificului, realizate cu ambarcații dintre cele mai primitive. Cercetătorul norvegian Thor Heyerdhal a elaborat ipoteza că civilizațiile misterioase din Polinezia și din Insula Paștelui în special ar fi de origine sud-americană și că sud-americanii ar fi venit aici pornind de pe coastele Perului, străbătînd întinsul Pacificului pe plute mînate de curenți. Pentru a-și verifica aceasta ipoteză, Thor Heyerdhal, ca un vrednic urmaș al vikingilor, a întreprins el însuși temerara călătorie, străbătînd Pacificul pe o plută purtată de curenți. Experiența i-a reușit, fiind urmată apoi de altele. Thor Heyerdhal și-a descris călătoria în volumul intitulat „Kon-Tiki", apărut acum cîțiva ani și în traducere românească.

GH. CONSTANTINESCU — Hunedoara. 1) Despre relațiile lui Eminescu cu Veronica Micle puteți afla amănunte citind lucrarea „Viața lui Mihai Eminescu" de George Călinescu, reeditată astă-primăvară. Veronica Micle a murit la 5 august 1889, scurt timp după încetarea din viață a lui Eminescu. Din cîte atestă unii supraviețuitori ai acelor vremuri, ea s-ar fi oprivit la mănăstirea Văratec unde a și fost înmormîntată. 2) Bineînțeles că dintre rudele poetului care l-au mai apucat în viață nu mai trăiește nimeni. 3) Pentru a deveni crainic sportiv trebuie să aveți atît aptitudini, cît și pregătire specială. Pentru lămuriri mai ample adresați-vă direct Radioteleviziunii.

IOAN LEOCORDIA — Boboc, rn. Buzău. Într-o viață întreagă un om poate citi mai multă beletristică, altul mai puțină. Depinde nu numai cît de repede citește, dar mai ales cît timp din viața sa îl dedică acestei lecturi. Deci nu vă putem răspunde cu precizie cîtă literatură poate citi un om în 60 de ani de viață. Țineți seama mai ales și de faptul că oricine mai trebuie să citească și alte lucruri decît literatură beletristică : literatură politică, științifică, tehnică etc.

DRAGOMIR ADRIAN — Slatina. V-am trimis prin scrisoare adresa cerută. În ce privește răspunsul pe care l-am dat cu privire la Marea Moartă nu înțelegem de unde ați dedus dv. că noi pretindem — citățm textual — „că orașele legendare Sodoma și Gomora nu au nimic comun cu Marea Moartă"! Pe cîte ni se pare noi am arătat, dimpotrivă, că — acum ne citățm pe noi înșine — „nu e exclus însă ca legenda despre distrugerea acestor orașe să aibă la bază tocmai catastrofa tectonică ce a dat naștere depresiunii în care s-a adunat apa ce a format Marea Moartă". Noi am precizat însă că această ipoteză nu a fost dovedită științific, că pînă acum n-au fost descoperite vestigiile celor două orașe. Ceea ce — vă rugăm să recunoașteți — este altceva.

V. SILVIAN

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Nicoleta Roșu, elevă, Bîrlad, str. Solidarității 3 : geografie, istorie, arte plastice ; Adriana Marcu, elevă, București, str. Vasile Conta 4, rn. Grivița roșie : ilustrate ; Lucia Mușoiu, cofetar, Rm. Vîlcea, str. Ana Ipătescu 49 : ilustrate ; Constantin Sturzu, student, Iași, str. Rampei 11 : teme diverse, ilustrate ; Ioana Dragomir, elevă, Ploiești, str. Păcurete 16 : ilustrate ; Afrodita Bugoreanu, elevă, Timișoara, str. Snagov, bl. B, ap. 222, et. 2 : muzică ușoară, ilustrate ; Niculae Tudor și Niculae Ionescu, muncitori, București, str. 7 Noiembrie 53, rn. 1 Mai : sport, ilustrate ; Lorelai Crăciun, elevă, Cîmpulung-est, str. 23 August 209, reg. Suceava : ilustrate ; Caterina Bîțu, elevă, Mangalia, str. Mircea cel Bătrîn 2, sc. AE 1, ap. 8 : cinema, ilustrate ; Nelu Stănescu, inginer, Sibiu, str. Manejului 12 : teme diverse, ilustrate ; Ghiță Moldovan, impiegat Cluj, str. Bezerdei 1 : literatură, știință, ilustrate ; Nicolae Olaru, electrician, Petroșani, str. Republicii 56 : cinema, sport, ilustrate ; Fatma Kerbela, funcționară, Brăila, str. Rubinelor 12 : turism, literatură, cinema ; Elena Cernicencu, muncitoare, Constanța, str. Industriei mari 1 : cinema, turism, literatură ; Vasile Iusan, lăcătuș, Arad, str. B. N. Antal 15 : ilustrate; Nelu Cristea Cojan, profesor, Școala de 8 ani com. Tătăranu, rn. Focșani : teme diverse ; Manuela Micuț, studentă, Curtea-de-Argeș, bd. R.P. Romîne nr. 25 : ilustrate ; Ioan Popescu, Sibiu, str. Zaharia Boiu 7 : ilustrate ; Luminița Pascu, elevă, Rm. Vîlcea, str. Libertății 52 : muzică, teatru, cinema, ilustrate ; Ilie Olteanu, constructor naval, Constanța, str. Cuza Vodă 56 : ilustrate ; Bibica Vasile și Lia Caraston, profesoare, Școala de 8 ani com. Independența, rn. Călărași, reg. București : teme diverse ; Elena Pavelescu, com. Nărbășești, rn. Tecuci : ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

Constructori din gospodăria colectivă. *(prof. Victor Voicu, Sibiu)*

Deva : Istorie. *(P. Voinescu, București)*

Fără cuvinte. *(Const. Ciosu, Cluj)*

ÎN PREAJMA MARII CONFRUNTĂRI OLIMPICE

Pronosticuri... pe planșă

La 13 octombrie 1964 scrimeri de pe toate continentele, sosiți la Tokyo, vor lua parte, în imensa sală a Edificiului comemorativ „Waseda", la festivitatea de deschidere a întrecerilor pentru desemnarea campionilor celei de-a XVIII-a ediții a Jocurilor Olimpice. Acolo, în capitala Japoniei, timp de 10 zile, fruntașii scrimei mondiale vor încrucișa floretele, spadele, săbiile. La data la care citiți aceste rînduri, protagoniștii întrecerilor își fac o ultimă revizie a bagajelor. Iar antrenorii lor nu mai au de rezolvat decît o problemă : aceea a adaptării sportivilor la condițiile de climă și de viață oferite de țara gazdă. Desigur, nu este o problemă de neglijat. Tokyo ca și Melbourne, cu 8 ani în urmă, constituie pentru europeni mai ales (de altfel, protagoniștii întrecerilor de scrimă sînt reprezentanți aproape în exclusivitate ai țărilor europene) un handicap dintre cele mai serioase. Cîștigătorii medaliilor olimpice vor fi nu numai cei mai bine pregătiți dintre concurenți, ci totodată cei care vor reuși să se aclimatizeze mai repede.

Din rîndul concurenților la floretă, primii care vor urca pe planșă, trăgători din 6 țări (Polonia, U.R.S.S., Romînia, Austria, Franța și Italia) promit să se detașeze dintre toți ceilalți și să dea din rîndurile lor pe învingători. Cel puțin aceasta este părerea aproape unanimă a specialiștilor. Șase directe sînt atribuite tînărului inginer constructor din Poznan, **Ryczard Parulski**, campionul mondial al probei, anul trecut, la Gdansk. În discuție apar însă și numele altor sportivi reputați : **Wojda**, compatriotul lui Parulski, sovieticii **Sveșnikov, Midler** și **Jdanovici**, francezul **Magnan** („campionul surprizelor", cum îl denumește specialistul olandez **Van Oosten**), italienii **Curletto** și **La Laraggione** și austriacul **Lössert**. Iar alături de toți aceștia — o veritabilă pleiadă de floretiști — apare și numele unui trăgător romîn, **I. Drîmbă**. Semnalul de alarmă l-a tras cunoscutul antrenor italian, **Mangiarotti**, după turneele internaționale de la Milano și Bologna din primăvară, în care Drîmbă a „mers" magistral („Atenție la romîni și mai ales la Drîmbă !" — a fost atunci cuvîntul de ordine). La echipe, pronostic și mai concret : în lupta pentru locurile I-III se vor angaja în mod direct formațiile U.R.S.S., Poloniei, Romîniei, Franței și Ungariei.

La floretă feminină, situația pare să fie mult mai simplă. Reprezentanta țării noastre, **Olga Orban-Szabo**, concurează cu cele mai mari șanse la locul I. Ea deține — exprimînd părerea specialistului francez **Alphonse Lucian** — o formă mai bună decît acum doi ani la Buenos Aires (cînd a cucerit titlul de campioană mondială). În... vecinătatea imediată a floretistei noastre se vor situa maghiara **Rejtő**, în ciuda unei comportări mai puțin convingătoare în acest sezon, și sovieticele **Rastvorova, Gorohova, Prudskova** și **Zabelina**. Italianca **Ragno** poate emite și ea pretenții la un loc fruntaș. De notat „cvartetul de floretiste sovietice, care, în eventualitatea că ajung în primele 8 locuri în finală, pot aplica, pentru a asigura victoria uneia dintre ele, o tactică similară moriștii în ciclism. Într-o formă foarte bună se află și **Maria Vicol**, campioană republicană pe 1964, ale cărei șanse nu sînt de neglijat. La echipe, pentru primele locuri candidează, cu șanse aproape egale, reprezentativele Romîniei, Ungariei și U.R.S.S.

La spadă, un succes net pare să surîdă sportivilor sovietici. În enunțarea acestui pronostic ne bazăm pe forma deosebită a trăgătorilor **Kostava** și **Kriss**. Principalii urmăritori ai acestor reputați spadasini sovietici vor fi maghiarii **Kauss** și **Gabor**. În întrecerea pe echipe anticipăm aproape fără rezerve victoria U.R.S.S., care va prezenta lotul cel mai omogen. Pentru locurile următoare, luptă strînsă între echipele Ungariei, Franței și Poloniei.

În sfîrșit, la sabie, duelurile dintre trăgătorii sovietici (**Riiski, Rikita** și **Mavlehanov**) și cei polonezi (**Pawlowski** și **Zablowski**) par să hotărască pe învingătorii olimpici în turneul individual, și în cel pe echipe. Pentru medaliile de argint și bronz pot emite pretenții și trăgătorii maghiari și italieni.

★

Pronosticurile rămîn însă... pronosticuri. Altfel spus, surprizele nu se exclud. Mai ales în scrimă. Cunoaștem încă prea puține lucruri despre trăgătorii din Asia, despre cei japonezi în special, care, acasă la ei, asaltează pur și simplu titlurile în toate competițiile. Așa că, singure rezultatele finale vor aduce... lumină.

Tiberiu STAMA

I. Drîmbă (dreapta) și polonezul W. Skrudlik, doi prieteni și doi adversari la Jocurile Olimpice.

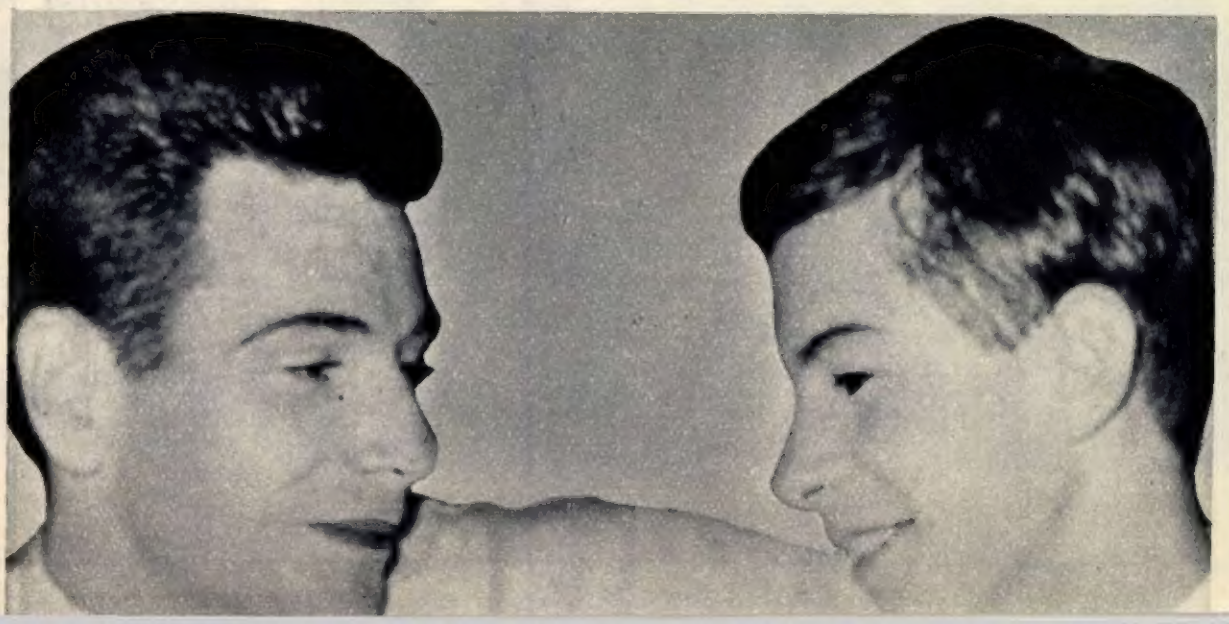

ADDIS ABEBA

Distanța București—Addis Abeba, via Atena, am parcurs-o în 18 ore, la 4.000 și 7.000 metri altitudine, peste Balcani, Mediterana, deșerturile Egiptului, Sudanului și munții Etiopiei, în modernele aeronave TAROM și ETHIOPIAN AIRLINES...

La puțină vreme după aterizare, călătorul european descoperă că de fapt nu cunoaște exact denumirea capitalei Etiopiei. Desigur, știa de Addis Abeba, dar aci află că i se spune Ababa. Localnicii însă ne-au îndemnat să-i spunem New Flower (Floare nouă).

Orașul acesta, în care trăiesc circa un milion de locuitori, este situat în mijlocul unui arc de munți pe mai multe coline acoperite cu eucalipți. Străzile urcă și coboară, asemeni unor valuri, centrul orașului aflîndu-se pe o colină înaltă ce domină restul cartierelor. Populația orașului este extrem de eterogenă, naționalitatea predominantă constituind-o amharienii. Urmează naționalitățile galla, somaliă, danka și altele, ale căror limbi fac parte din familia semito-hamită. La Addis Abeba se vorbește însă curent engleza, franceza și italiana.

În centrul capitalei se înalță statuia lui Menelik II, eminent om de stat al țării. El a condus oștile etiopiene care i-au alungat pe colonialiștii italieni în războiul din 1895-1896. Menelik II a fost un mare reformator și lui i se datorează începuturile transformării moderne a acestei țări. În oraș mai există un monument, ridicat în memoria eroilor războiului din 1935 dus împotriva armatelor cotropitoare mussoliniene.

Vizitatorul, care se așteaptă să întîlnească la Addis Abeba aspecte din cele mai exotice, este surprins în primul rînd de viața modernă a acestei capitale din inima Africii.

Aspect din capitala etiopiană ; în stînga se vede monumentul independenței.

Într-unul din cele mai elegante cartiere ale orașului, unde se află majoritatea reprezentanțelor diplomatice, s-a ridicat într-un timp scurt — 18 luni — monumentala clădire a Națiunilor Africane, o construcție cu 10 etaje, inspirată după modelul palatului O.N.U. din New York. Un bulevard larg, asfaltat, străbate întregul cartier pe ale cărui laturi au fost clădite blocuri de locuințe.

În forfota orașului întîlnești, pe lîngă localnici care și-au schimbat portul național cu haine după ultima modă europeană, și etiopieni care continuă să poarte tradiționalii șalvari. Aspectele surprinse peste zi se completează cu cele de noapte, cînd tronează neonul.

La Addis Abeba funcționează mai multe școli medii : pedagogică, medico-sanitară, tehnică etc. Împăratul Haile Selassie I a dăruit acum cîțiva ani unul din palatele sale pentru o universitate în care își desfășoară în prezent cursurile facultățile de medicină, comerț, artă. Aici învață cîteva sute de studenți etiopieni, precum și un mare număr de studenți din țări africane vecine. Această universitate poartă numele împăratului Haile Selassie I. Guvernul Etiopiei acordă o mare importanță dezvoltării învățămîntului public, deoarece procentul general al analfabetismului — moștenire a cotropirilor colonialiste pe care le-a suferit poporul etiopian — continuă să fie, raportat la întreaga populație (aproximativ 22 milioane) foarte ridicat : peste 80 la sută.

În centrul orașului se află un stadion cu o capacitate de aproximativ 30.000 locuri, sportul cel mai îndrăgit de etiopieni fiind, ca și la noi, fotbalul.

Poți întîlni în capitala Etiopiei și aspecte ale exotismului african. Le-am cunoscut chiar în grădina Palatului imperial unde este amenajată o... junglă în miniatură, cu lei, tigri, maimuțe, canguri, de îngrijirea cărora se ocupă o armată de slujitori.

Musafirii Addis Abebei sînt sfătuiți să nu părăsească capitala fără o amintire cumpărată din marele bazar. Aici, într-o atmosferă de iarmaroc, se poate cumpăra orice : de la covoraşe și coșuri colorate, picturi pe pergament, arme ale băștinașilor, cupe de corn, piei de leopard sau maimuțe, pînă la aparate de radio cu transistori și ceasuri elvețiene.

O mare bogăție a Etiopiei este cafeaua, despre care se spune că este cea mai gustoasă din lume. Producția de cafea constituie de altfel una din sursele cele mai importante de venituri pentru stat. La Addis Abeba, ca și peste tot în Etiopia, gazdele îți oferă înainte de toate o ceașcă de cafea. „Prietenilor, ceea ce avem mai bun și mai gustos" — spun ei. Și de la bun început îți dai seama că pentru prietenii etiopieni, ca și pentru noi, distanța ce desparte țările noastre nu constituie o piedică în dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare.

Cristian MANTU

Cîntăreți populari etiopieni.

SĂRBĂTOAREA MUZICII

Al III-lea Concurs și Festival internațional „George Enescu"

Ultimele acorduri ale Festivalului s-au stins. Neîndoielnic, pentru miile de iubitori ai muzicii, el a însemnat unul din acele evenimente artistice care nu se uită toată viața.

Pentru cei peste o sută de tineri interpreți, Concursul a fost prilejul unei confruntări de mare prestigiu, ce face cinste oricărui tînăr slujitor al artei.

În această pagină vi-i prezentăm pe cîțiva dintre laureați.

1 **Discuție amicală, imediat după aflarea premiilor (de la stînga la dreapta): Denis Korolev (U.R.S.S.), Evelina Stoițeva (R. P. Bulgaria), Ludovic Spiess, György Kummer Korondy (R. P. Ungară), Beatriz Parra de Gil (Ecuador), Agnes Baltza (Grecia), Borislav Alexandrov (R. P. Bulgaria) și Mugur Bogdan.**

2 **La pian Premiul I și medalia de aur au fost cucerite de Elisabeta Leonskaia, studentă în anul al II-lea la școala de muzică „Zaharia Paliașvili" din Uniunea Sovietică.**

3 **Deși foarte tînără (are numai 17 ani) Claire Bernard, deținătoarea Premiului I și a medaliei de aur la concursul de vioară, este de cîțiva ani solistă a Radiodifuziunii și Televiziunii franceze.**

4 **5** **Cele două Premii I și medalii de aur ale secției canto au fost înmînate tinerilor noștri cîntăreți Marina Krilovici, studentă a conservatorului „Ciprian Porumbescu" și Ion Buzea, solist al Teatrului de operă și balet din București.**

Fotografii de Ion POPOVICI

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

MACHETA : Vlad Mușatescu.

41.505

Apa de toaletă
LAVANDĂ FINĂ

Miros proaspăt, tineresc, răcoritor

COMBINATUL „PROGRESUL"-PLOIEȘTI

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ:

Eg-Gü

- „Turist" – prat pentru preparat băutură răcoritoare, cu aromă de fructe citrice.
- Cremă pentru încălțăminte EG-GÜ – calitate superioară.
- Lichid alb pentru încălțăminte din pînză.
- Extract pentru piele – lichid pentru întreținerea și colorarea încălțămintei și hainelor de piele.
- Dressing pentru antilopă – lichid special pentru conservarea și împrospătarea încălțămintei de antilopă și năbuc.
- Inele din cauciuc Ø 200 și Ø 220 mm pentru protecția recipientelor sub presiune.
- Ștergătoare din cauciuc vulcanizat pentru încălțăminte.
- Diverse articole din cauciuc.

Jocurile de cuvinte încrucișate — covoare fermecate ale spiritului.

VREȚI SĂ STĂPÎNIȚI TAINELE LOR? ABONAȚI-VĂ LA REVISTA REBUS!